Drugo izdanje.

Broj 1. U Trstu 7. jenara 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu

Današnjim broj o m stupa naš list u XXIII. tečaj. Po starom običaju pozivljemo ovim naše predbrojnike, pošto je nastupio početak godine, da učine čim prije svoju svetu dužnost. Naše vriedne i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da se čim prije na novo predplate, i to komu je iole moguće, odmah za cielu godinu, jer nam je tako mnogo laglje sastaviti proračun i odmah urediti naše račune.

Preporučujemo se napokon imućnijim i svestnijim rodoljubom i izvan Istre, koji nas do sada nepomogoše, da nam priskoče u pomoć u ovom našem težkom poduzetju, točnom predplatom.

Kako je poznato mi neimamo drugo pomoći van u naših čestitih predplatnicih, dočim imademo protivnika i zavidnika, kojim je naš list pravi trn u peti, na sve strane. Tko pojmi naš položaj i našu težku borbu, a čuti i misli ikreno s nami, ta nam nemože odreći pomoći.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5, za seljake for. 2. Za polovicu godine polovicu tih svota. Izvan carevine za poštarinu više. Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, nipošto u preporučenom pismu, jer je preskupo.

Uprava „Naše Sloge".

Vinogradarom po Istri!

Do malo dana razpravljati će se u carevinskom vieću u Beču novi ugovori za trgovinu i carinu izmedju naše države, Italije, Njemačke i Belgije. Imali bi početi vrediti od 1. febrara ove godine i trajati do konca 1903, dakle skoro punih dvanajst godina.

U kratko može se reći, da će iz naše države po tih ugovorih prodati laglje žita i životinje u tudjinu, a i neke vrsti industrijalnih proizvoda, dočim će druge vrsti industrija trpiti.

U prvom redu okoristila bi se dakle timi ugovori Ugarija, koja ima mnogo žita i životinje; zato su Madjari zadovoljno prihvatili pogodbe.

Nas je strah, da ćemo mi ovdje već radi toga duže jesti kruh i meso, osobito ako bi u Rusiji za duže vremena trajala nerodica, te bi ta država bila prisiljena zabraniti izvoz žita.

I Njemačko cesarstvo prihvatilo je rado pogodbu s Austrijom. Italija takodjer očekuje velike koristi od nove pogodbe s našom državom.

Nastaje pitanje: je-li moguće, da sve strane budu imale samo koristi, a nijedna škode? To je za stalno težko, ali još bi se moglo razumjeti, da se korist pojednači, kad bi svaka strana u nečem gubila a u nečem dobivala.

I doista oni, koji brane te nove trgovačke pogodbe, upravo tako govore: ono, što izgubimo u tom i tom dielu pogodbe, dobivamo u drugom.

To kadgod može biti. Ako, recimo, Austriji treba lana i riže, a Italiji mesa i kruha, obe će gledati, da jedna drugoj koliko moguće pogodniju carinu postave. Ali ako mi možemo lana dobiti i od druguda, slobodno malo višu carinu udarimo prema Italiji na tu robu; tako na primjer ona može malo višu udariti na naše žito, ako ga i od druguda može dobiti. Tu bi Austrija dobivala u uvoznini lana, što bi gubila u uvoznini riža; a Italija dobivala bi na žitu, što bi gubila na mesu.

Nego zlo je, ako uračunav sve koristi od pojedine trgovine, jedna država bude prikraćena na korist druge.

Ali ako to i nebude obzirom na cielu državu, može se ipak dogoditi za neke pokrajine. Jer, koja je korist onim zemljam, koje neimaju velikih fabrika, ako je ugovor takov, da roba iz fabrika pogodno prolazi u drugu državu?

Ili koja je korist fabrikantu, ako je trgovačka pogodba njegove države s kojom drugom takova, da on tože prodaje svoju robu, a da je povoljnija za poljodjelca, jer ovaj laglje proda u inozemstvo svoje proizvode?

A kako je s pojedinci, tako je i sa pokrajinami, jer neke se bave poglavito, ili posve, samo poljodjelstvom, druge poglavito obrtom ili industrijom.

Tako dolazimo do pitanja: hoće li našoj užoj domovini Istri, i bližnjemu nam Primorju i Dalmaciji, nove trgovačke pogodbe donieti koristi ili škode?

Tu moramo žalibože reći, da predvidjamo veliko zlo za ove naše krajeve, ako se zakonom utvrdi i ako se izvede sve što je cesarska vlada predložila kao trgovački ugovor s kraljevinom Italijom.

P o g i b e l j j e n a i m e v e l i k a, d a b i z a š l o u t r g o v i n u u v e l i k o j m n o ž i n i t a l i j a n s k o v i n o, i d a s e n a š e n e b i m o g l o p r o d a v a t i, n e g o u p o s v e n i z k u c i e n u, a t o b i b i l a g o t o v a p r o p a s t z a I s t r u, z a d o b a r d i o G o r i č k o g a i z a s v u D a l m a c i j u.

Stvar je ovako:

Ako ćeš sada iz Italije uvesti vina u Austriju, treba da platiš uvoznine (dacije) d v a d e s e t f o r i n t i u z l a t u za 100 kila t. j. po priliki za hektolitar. Polag toga lahko se razumije, da talijansko vino nemože ovamo; jer recimo, da doma stoji samo 2 for. u zlatu hekto, a samo 1 for. u zlatu vožnja, ipak bi uvozninom stojalo 23 forinta u zlatu, dakle nitko ga nebi kupovao, jer bi bilo preskupo.

Posljedica toga jest, da su se do sada samo ponajbolja talijanska vina prodavala ovamo i samo kakove posebne vrsti.

Uvoznina vina iz naših (i drugih) strana u Italiju, do sada je isto tako visoka, iznaša to jest 50 franaka za 100 kilo, ili od prilike za hektolitar. Ali Italija ima toliko vina, da bi ga mogla izvoziti najmanje dvaputa više nego li ga sama potrebuje; zato ona može bez ikakova straha poniziti carinu na tudje vino, jer tudje vino upravo nemože nabijati se s talijanskim u Italiji.

Zato ako Italija ponizi svoju carinu na vino, i ako radi toga po pogodbi mora Austrija, da ponizi svoju carinu na talijanska vina, tim Italija sebi nije ništa škodila, ali bi ovim našim zemljam neizmjerno škodilo, da Austrija ponizi uvoznu na talijanska vina.

A upravo to se može svaki čas dogoditi tečajem budućih 12 godina, ako bude uzakonjen trgovački ugovor s Italijom, kako je predložen.

Jer u konačnom zapisniku tomu ugovoru, pod točkom III. li tarifi austrijskoj B, broj 5, stoji pisano, da a k o I t a l i j a, b i l o k a d a, dok traje ugovor, ponizi uvoznu carinu od vina na 5 f r a n a k a i 77 centezima, onaj čas, bez dalnjega dogovora, ima Austrija sniziti uvoznu carinu od talijanskih vina na 3 f o r i n t a 20 n o v č i ć a.

Naše vino nemože u Italiju, jer je tamo i odviše talijanskog vina; dakle Italija nam neučini poboljšicu s onim sniženjem a mi moramo onda njoj učiniti silnu poboljšicu. Jer evo od prilike računa:

Neka Talijan pita za hektolitar svoga vina na mjestu makar 25 franaka u zlatu, a to bi mogao samo za izvrstna vina. Vožnja k nam stojala bi ga od prilike samo 2 franka i 50 cent., a uvozna carina bila bi 3 forinta 20 nč. u zlatu t. j. 8 franaka, dakle ukupna cieua 35 franaka 50 centima ili 14 f o r i n t i 20 n o v č i ć a u zlatu.

Za tu cienu mi bi morali prodavati naša najizvrstnija vina, da odolimo navali talijanskih!

Ali pogibelj se prikazuje još veća, jer ljudi, koji poznaju prilike u Italiji, izračunali su, da bi srednje, za svjetsku trgovinu dosta dobro vino, iz Italije kod nas stojalo samo 10 forinta po hektolitru.

Ako se uzme u obzir, da se u nas sada srednji teran prodaje po 16 forinti, to bi mi morali gubiti dobru trećinu ciene našeg vina; a to znači težačku ruku plaćati za jedan treći dio manje; to znači umaljenje vriednosti vinograda za treći dio.

Da se dakle to poniženje dogodi, i da traje cielo vrieme od 12 godina, nije ni moguće proračunati veličinu štete, koju bi za to vrieme imala Istra, ostalo Primorje i Dalmacija.

Red je dakle, da se naši vinogradari, občine i gospodarske zadruge pogovore i da učine čim prije p e t i c i j e na visoko carevinsko vieće u Beču, neka se predloženi trgovački ugovor s Italijom promjeni tako, da ustanova zaključnog zapisnika III, br. 5 bude izbrisana, ili da se budi kojim drugim načinom providi, da vino iz Primorja austrijskoga i Dalmacije nebude radi ugovora s Italijom onako prekomjerno oštećeno u cienah.

Takova peticija može biti vrlo kratka, pisana dakako pristojno; treba da ju uruči budi koji zastupnik, dakle da ju on dobije u ruke.

U koliko smo obavješteni, naši zastupnici dr. L a g i n j a i S p i n č i ć odlučili su glasovati proti trgovačkomu ugovoru s Italijom, ako nebude preinačen, kako bi bilo pravedno, a ufamo se, da će se i ostala dva zastupnika dr. R i z z i i dr. B a r t o l i, premda Talijani po narodnosti, zauzeti za to, da se odvrne od naše pokrajine gori dokazana pogibelj i šteta.

Molba može biti od priliko ovako sastavljena:

(iz nutra)

Visoka zastupnička kućo!

Ovih dana imaju doći u razpravu trgovački ugovori naše države sa Italijom, sa Njemačkom i sa Belgijom.

Koliko „od smo radostni, da se Visoka c. kr. vlada brine utvrditi pogodbe stalne i dugotrajne sa susjednimi državami, toliko nam je žalostno čuti, da je i u novi predlog ugovora s Italijom postavljena u zaključnom zapisniku pod III. ad tarif B, točka 5, ustanova, da:

„Ako bi Italija za trajanja ugovora snizila uvoznu od vina na 5 franaku i 77 centesima, Austrija ima ujedno sniziti uvoznu za talijanska vina na 3 forinta 20 novčića".

Mi u toj ustanovi vidimo veliku pogibelj za cienu vina iz austro-ilirskoga Primorja i Dalmacije; tim više, što je sva prilika, da ove zemlje neće moći više uvažati vina u Francezku, i što je po predlogu novih pogodba uvoznina naših vina u Njemačku mnogo veća, nego li bi bila u slučaju sniženja, uvoznina talijanskih vina u austrijske zemlje.

Nemože nas umiriti misao, da se Italija nije do sada poslužila gore navedenom ustanovom; zlo je u tom, što se ona može svaki čas njom poslužiti i zadati smrtni udarac produkciji našega vina, kojemu pravo rekuć neostaje trga nego u samoj državi.

Kad bi Italija snizila uvoznu na naša vina, to nam nebi upravo ništa koristilo, jer naša vina, radi množine i nizke ciene talijanskih, nebi ni onda našla prodaje u Italiju.

Dočim sniženje naše uvoznine za talijanska vina od 20 forinti na 3 for. 20 nvč. od 100 kilograma, dakle od hektolitra po prilici, snizilo bi cienu našim vinom toliko, da se nimalo nebi izpladivalo obradjivanje vinograda, već i onako dosta težko; ili bi se u najboljem slučaju morala sniziti plaća težačka i vriednost vinograda za toliko, da bi se ovo nešto blagostanja, što se je prikazalo posliednjih godina, obratilo u siromaštvo i gotov gubitak svakoga sceoskoga kredita.

Jer ako druge pokrajine naše prostrane države mogu izvesti u tudjinu žita, životinje, industrijalnih proizvoda — to Primorje i Dalmacija upravo ničega nemaju čim bi se ona šteta izjednačila. Njim je vino jedini proizvod, koj mogu prodati, a novcem, što ga dobivaju od vina, treba da kupuju hranu za dobar dio godine, da plaćaju obradjivanje zemlje, da odbavljaju poreze, da nabavljaju ostale potreboće života.

Obzirom na to postavlja se smjerna molba: da visoka zastupnička kuća neodobri klauzulu III. broj 5. zaključnoga zapisnika k novom trgovačkom ugovoru s kraljevinom Italijom, ako neće da pogibelji gotovo gospodarstvene propasti izvrgne pokrajine Istru, Goričku i Dalmaciju.

(Datum i podpis

(iz vana)

Visokoj zastupničkoj kući carevinskog vieća

u B e č u.

PETICIJA

(ovdje se napiše ime občine ili gospodarske zadruge, ili ako pojedinci podnašaju molbu, samo prvo ime s dodatkom: i d r u g o v a)

Za promjenu predloženog trgovačkog ugovora s Italijom.

Kretanje pučanstva u občini buzetskoj.

Bilo je već priobćeno u „N. Sl." koliko je bilo pučanstva pobrojeno kod posljednjega popisa u občini buzetskoj. Nego ono nije bilo podpuno, jer se nije osvrtalo na popis u godini 1880. Neka nam bude dopušteno popuniti onu sliku.

Komu god će se to čudno činiti, da se opet bavimo občinom buzetskom i da njoj podajemo toliko važnosti. Čudo nije nikakovo, a mi to činimo ne samo sbog občine buzetske, koja je ipak jedna od najvažnijih po nas u Istri, nego to činimo i s razloga, da predočimo i sako se u Istri popisuje i kako se je popisivalo pučanstvo, osobito u pogledu narodnosti, pa i s razloga, da potaknemo druge, neka nam i za druge občine ili cielo kotare podadu takovu sliku.

Občina je buzetska brojila po popisu godine 1880 stanovnika 13993, od kojih je bilo 7104 mužkih i 6889 ženskih, iliti bilo je 50.76% mužkih i 49.23% ženskih. U godini 1890 bilo je svih skupa 14783, od kojih je 7596 mužkih i 7187 ženskih, iliti 51.38% mužkih, a 48.61% ženskih. Po tom je broj ženskih pao na korist mužkaraca. Prirastlo je pučanstvo za 5.64%, što nije ni premalo ni previše, nego srednje, dakle najbolje, jer preveliko množenje nije blagodat, a premalo nije sreća. Prirast mužkih je bio 6.92%, a ženskih 4.72%.

Razmjor bi se nešto promienio, kad bi se amo pribrojilo još 351 privremeno odsutnih i 257 stalno odsutnih. Od prvih je bilo 331 mužkih i 20 ženskih, a od drugih 167 mužkih i 90 ženskih. Od svih odsutnih boravilo jih je 471 po Istri, kako pastiri, ovčari ili kako zakupnici zemljišta. U drugih pokrajinah ove polovice carstva bilo jih je 63, dakako najviše u Trstu, gdje imaju zaslužbe. U Ugarskoj i Hrvatskoj bilo jih je 30. Ondje jih ima najviše Rieka. Drugi su zabavljeni po šumah u Hrvatskoj i Slavoniji, gdje sieku drva i gore ugljevje. U Bosnoj i Hrecgovini nije bilo nijednoga, premda jih običaje poći osobito iz Krasa. U inozemstvu su bila samo dvojica: jedan iz grada Buzeta i jedan iz Račica.

Odsutnih je bilo najviše Krašavaca. To su pastiri ili ugljevari. Brgudac od 381 stanovnika imao je odsutnih 54, dakle skoro sve što je za rad; Dane 58 od 451, Lanišće 78 od 654, Račjavas 73 od 520, Trstenik 49 od 272 itd.

Neženjenih bilo je u občini 8290 iliti 56.07%. Tu su dakako ubrojena i djeca. Oženjenih je bilo 5577, iliti 37.72%, a udovaca i udovica 916 iliti 6.19%. Razpitanih nema nijednoga, barem sudbeno ne, a faktično jih ima u gradu Buzetu. Staraca preko 70 godina bilo je 688, iliti 4.65%. Mužkaraca u muževnoj dobi od 20—50 godina ima 35.24% a ženskih 33.88% svih 34.58%. Srednja doba prisutnih mužkaraca jest godina 30.9 a ženskih godina 25.44; svih pako 28.24. Opažamo, da medju ostalim u Francezkoj je srednja doba godina 30·11, Italiji 27, a u Englezkoj 26.6. Kad bi bili doma oni što su odsutni, koji su malne svi u najljepših godinah, ovi bi brojevi bili još povoljniji za občinu.

U cieloj občini jih ne znade čitati 13687, dakle cielih 92.58%. To je mnogo! Pripisat se to mora pomanjkanju škola. Talijani, kojih je jedva 752, imaju tri škole sa pet učiteljskih sila, a Hrvati, kojih je 12215 imaju jednu školu u Sovinjaku, jednu u Lanišću sa 200-250 učenika, koju se ovo već cielu godinu pušta bez učitelja, premda je občina još u jenaru pr. g. predložila za ono mjesto vrstnu silu, ni ju neće, da imenuju, jer bi onda ostalo prazno mjesto na jednoj talijanskoj školi sa 8—10 polazećih učenika. Hrvati imaju još jednu u Buzetu, gdje jedan učitelj mora podučavati preko 200 djece, dočim dva talijanska učitelja i jedna učiteljica podučaju svi tri skupa tek 60 djece. K tomu imaju Hrvati još dvie pomoćne škole za nevolju. Dakle 12215 Hrvata ima jednu mješovitu školu u redu, jednu boz učitelja, jednu sa jednim učiteljem, gdje bi jih po broju djece imalo biti tri, i dvie pomoćne škole. Slovenci u broju od 1201 neimaju ni jedne škole, niti pomoćne.

Buzećani imaju školu od vajkada, imali su prije dva učitelja, a sada imaju i učiteljicu, pa ipak jih ne zna čitati 42.22%. Da ne bi bilo činovnika, svećenika itd., već da bi bio puk, kako po drugih selih u občini, taj bi postotak znatno poskočio.

Godine 1880 bilo je podpisano u občini buzetskoj 5405 Talijana, 4858 Hrvata, 626 Slovenaca i 8 Niemaca. Toliko se je moglo Talijana popisati samo brojeć u Talijane čitava sela, gdje su goli golcati Hrvati. Tako su onda našli u broju 189 Talijana, a samo 79 Hrvata, u Crnici, 331 Talijana i 8 Slovenaca, u Kodolju 126 Talijana i 22 Hrvata, u Kurelićih 164 Talijana, u Kosorigi 128 Talijana i 20 Hrvata, u Krušvarih, 148 Talijana i samo 2, ne zna se kako, izgubljena Hrvata, u Sv. Dunatu 165 Talijana i 14 Hrvata, u Draguću 190 Talijana, a Hrvata ni za lick, u Sv. Ivanu 202 Talijana i 8 Hrvata, u Sv. Martinu kod Buzeta 474 Talijana i 57 Hrvata, u Sv. Martinu kod Račica 59 Talijana i 31 Hrvata, u Velom i Malom Mlunu 207 Talijana i samo 6 Hrvata, u Bregih i Oslidih kod Draguća samo 137 Talijana, Pagovicah 69 Talijana i 50 Hrvata, u Podkupu 187 Talijana i dva zabludjela Slovenca, u Polju Sovinjskom 106 Talijana i 21 Slovenac, u Prodanih 206 Talijana i 27 Hrvata, na Čunju 140 Talijana i 0 Hrvata, u Račicah 99 Talijana i 106 Hrvata, u Sv. Duhu 46 Talijana i 87 Hrvata, u Štrpedu (žalostna njim majka!) 294 Talijana i samo 44 Hrvata, u Strani 88 Talijana i 45 Hrvata, u Sv. Alderiku samo 111 Talijana, na Vrhu 168 Talijana i 2 Slovenca (valjda pop i njegova kuharica), u Zajercih 85 Talijana. — Čovjek, koj poznaje ova sela, snebivati će se od čuda nad drzovitošću ondašnjih talijanskih povjerenika, koji su jednim potezom pera sbrisali sa ovih sela sve što je bilo hrvatsko. Kod zadnjega popisa, koj je bio kud i kamo savjestnije proveden, svi su ovi Talijani odpali i pretvorili se u zgoljne Hrvate; ostalo je samo 70 Talijana raztrošenih u Sv. Alderiku, u Račicah, u Polju, u Sv. Ivanu i u Draguću. Sada vjerujte ljudi u popise, što jih prave naša braća Talijani, vjerujte n. pr. da u cielom bujskom kotaru nema nego 46 Hrvata, kad se znade, da sve što je izvan grada, je hrvatsko! Koliko bi drugačiji bio u Istri razmjor narodnosti, kad bi vlada imenovala povjerenike kod popisa pučanstva i kad bi je odabrala od ljudi savjestnih i nepristranih!

(Dalje sliedi).

Glavna Skupščina

„Gospodarske zadruge" u Kastvu.

Obavješćujem Vas, gosp. uredniče, u glavnom i u kratko o ljetošnjoj gl. skupščini naše zadruge, koja se držala dne 27 decembra p. g. u Kastvu. Premda je onog dana kiša silno lievala, sakupilo se na sjednicu preko 50 članova. Gosp. predsjednik dr. Matko Laginja pozdravi prisutne članove, s kojimi se uz najvruću želju ne može van na riedko vidjeti, i pozove tajnika, da pročita svoje izvješće. Družtveni tajnik gosp. Ante Dukić pročita sliedeće izvješće:

Izvješće tajnika

o djelovanju odbora gospodarske zadruge u Kastvu godine 1891.

Slavna skupščino! Udovoljiti mi je dužnosti, da gg. skupščinare obavjestim o djelovanju družtvenog odbora to o napredovanju naše zadruge tekom izmičuće se godine. Rado se prihvatih, da o tome koju u kratko prosborim, budući se odbor može mirnom dušom osvrnuti na ljetos postignute uspjehe.

Lica, koja ste pod konac prošle godine birali u odbor za novo trogodište, poznata su Vam; reći mi je samo, da je visoko c. k. namjestničtvo svojim riešenjem od 7. siečnja t. g. br. 81 potvrdilo izbor predsjednika u osobi veleučenoga g. Matka Laginje, to podpredsjednika u osobi g. Antuna Jelušića Strkovoga. Prvu sjednicu držao je odbor dne 22 siečnja t. g. Tu se je prijo svega ustanovilo način urodjenja zastale članarine, i pobiranja točkuće. U tome se ljetos posvo uspjelo; zaostanka nema gotova nikakova, a ovogodišnju članarinu uplatiše svi, osim par članova. U istoj se sjednici odlučilo, kako će se bolje i koristnije urediti l o z i š ć e n a K r i ž i š ć u. Već pri cesivanju toga loziśća imalo se na umu, da ono bude prijo svega neke vrsti r a z s a d n i k ili r a z p l o d n i k za bolje domaće, crnne i američke loze. Prod dvie godine zavabčilo se toliko halubaljskoga „p l a v c a", da će se danas moći medju gg. članove podieliti po prilici pol drugu hiljadu ljepih vabaca. Od stranih vrsti napravilo se nekoliko redova trajnoga nasada, svrhom, da se od toga budu moglo vremenom vaditi rozgo i gojiti vabci. Tu se pazilo, da parovi budu rani, što bi ljudem moglo koristi i radi trga, i radi toga, da mogu grozdje pobrati prije običnih jesenskih kiša.

Ti ranozorivi trajno zasadjeni parovi jesu sliedeći:

Burgundac bieli	2 reda
Rizling ranjski	„ „
Chasselas	„ „
Portugizac	„ „
Rizling talijanski	1 red
Semillon	„ „
Traminez	„ „

Osim toga zasadilo se pet redova križanca (hibrida) Jacquez. Ovaj par nastao je križanjem naše europske trte sa američkom; od američke dobio je svojstvo, da može bar donekle filokseri odoljevati, od evropske pako tu vlastitost, da mu je vino prilično pitko (dočim od čisto američkih trsova, koji filoxeri odoljevaju, slabo je piće). U slučaju, da nas zarazi filoxera, ovaj trs bi se isto dobrahno uzdržao i dao bi prilično vince, osobito prikladno za miešanje sa našim bielim. Nekoliko se takvih rozaga medju članove što razdielilo što razprodalo, no kako čujem, nisu se svagdje ulovile, što rado vjerujem, jer se zna, da se američke rozge u obće jako težko primu.

Odbor je bio odlučio, da jedan dio loziśća zasadi takvimi američkimi parovi, na kojih bi naš puk, u slučaju, da nas posjeti nesretna filoxera, mogao proustrojiti to spasiti svoje vinograde; nu kasnije, imenice u zadnjoj sjednici od 10 t. m. odustao je od toga, bojeći se, da bi tim načinom mogao baš protivno postići, to jest filoxeru upravo donesti; a više nego radi te bojazni odustao je odbor od svoga nauma već radi toga, što bi puk, makar i drugim kojim mu dragom načinom filoxera bila unesena, svu krivnju svalio na Zadrugu, da je baš ona tu pošast unesla — a odbor nipošto neželi biti kamenovan. Nek se dakle božja vrši a nedaj Bog nesreće, družtvo će već znati šta mu je činiti, da se zlo odstrani.

Još ću dodati, da je odbor bio zamolio ravnateljstvo zemaljskoga gospodarskoga zavoda, da se očituje, da li bi se moglo sa tamošnjeg zemaljskog pokušališta naručiti američkih vabaca, boz ikako bojazni za unos filoxere. Nu sl. ravnateljstvo nije izvoljelo odgovoriti; a pošto se je još došlo, da se na spomenutom pokušalištu pojavila opet neka bolest (Black Rott), odbor je posvema odustao od svoje prvotne nakane.

Uslied toga odlučilo se onaj prostor, što je bio namienjen američkim lozam, zavabčiti boljimi domaćimi parovi, pak do dva tri ljeta i opet podariti gg. članove sa ljepimi vabci. —

Mislim, da će gg. skupščinare zanimati ako navedem koliko se dosad za loziśće potrošilo. Lani bilo zanj potroška f. 293·91, ljetos pako f. 190·16 ukupno dakle f. 484·07.

(Konac sliedi)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 6. jenara 1892.

Austro-Ugarska: Radi božićnih praznika, koji još uvjek traju austrijskomu državnomu saboru, neima iz Beča osobitih novostih. Carevinsko vieće nastaviti će svoje sjednice dne 8. t. m. Prigodom razprave o trgovačkom ugovoru sa Italijom biti će po svoj prilici žestokih govora. Južni zastupnici, napose oni iz Goričke, Istre, Trsta i Dalmacije morali bi odlučno ustati proti zasnovanom ugovoru sa susjednom kraljevinom, ako njim zbilja na srcu leži dobrobit njihovih birača. Prihvati li državni sabor poznatu klausulu o carini na talijanska vina, tad su naše južne pokrajine materijalno uništene. U takvih okolnostih — nadamo se, da će se složiti svi zastupnici rečenih pokrajinah — boz razlike narodnosti — to se svimi zakonitimi sredstvi poslužiti, da odvrate nesreću, koja bi nastala za njihove birače kad bi se prihvatila po vladi predložena carina za ona talijanska vina, koja bi bila dovežena u našu državu.

U hrvatskom saboru odgovorio je ban prošloga čedna na poznatu interpelaciju zastupnika Barčića u pogledu iznimnog stanja Hrvata na Rieci, o nezakonitom uvadjanju madjarskih zakona na Rieci, o mogućem odstranjenju hrvatske gimnazije, o proganjanju slavenske liturgije na Rieci itd. Banovim odgovorom nije se zadovoljio interpelant niti ostali opozicijonalci, kao što bi bilo u obće težko. Hrvatu njim se zadovoljiti.

Dne 4. t. m. imao je ugarski sabor zadnju svoju sjednicu, a dne 5. t. m. bijaše sabor zatvoren prieotolnim govorom, u kojem se spominje, da naša država živi u prijateljskih odnošajih sa svimi vlastmi i da je uspjelo regnikolarnim deputacijam uzpostaviti nagodu sa Hrvatskom na obostrano zadovoljstvo.

Poljski zastupnik na carevinskom vieću dr. Bilinski imenovan ravnateljem državnih željeznica, to će kao takov položiti svoj mandat.

Bugarska: Narodna skupština zaključila je u zadnjem zasjedanju, da se podigne na Slivnici veličanstven spomenik u slavu pobjede nad srbskom vojskom. Razmirica izmedju francezke i bugarske vlade radi poznatog izgoka francezkoga novinara iz Sofije, nije ošte poravnana.

Rusija: Car Aleksander dozvolio je ruskomu plemstvu, da se ustroji posebna komisija, koja će nastojati, da se poboljša blagostanje onih ruskih plemića, koji su propali usljed ukinutja kmetstva.

Franina i Jurina

Fr. Obrni se malo.
Jur. No!
Fr. Aj si fanjski. Si pak to platil?
Jur. No još, zač mi niesu svi poslali.
Fr. A la sram jih budi!
Jur. Ter neka vero je!

* * *

Fr. Groš z dolu?
Jur. Ja, gren do Voloskega sa porat posudit jedno 1600 fiorin.
Fr. Ča imaš toliko kredita?
Jur. Iman kućinu, pak su da se i fantina podpiše.
Fr. A la ja ja, čuda ti valja njegov podpis.
Jur. Ča misliš, da mu nebi mogla „njegova" kako i černi moro cukini....,
Fr. Lepo ufanje! Ča nebiš morda mogal do Patrijarki....
Jur. Dragi ti, on lepo sada va toplo kamare ruki riblje od veselja, da j' onemu tanokemu tako pasalo.

1892

Nova zora rumena
Sije čarni sjaj,
Novim miljem pozdravlja
Cieli zemeki kraj!

Mila zoro rumena,
Pozdravi moj dom,
Novim ljetom zaželi
Milom rodu mom:

Nek razvije posvema
Istran juk i snilo!
Stjeg hrvatski premili
Crven, modar, biel!

Tudja sila *slaba već*
Tad će *propast* znam,
A u Istri vladati
Hrvat Istran sam!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Zaplijena. Mi smo eto dobro započeli novu godinu, jer nam zaplieniše odmah prvi broj, i to radi dopisa iz Motovuna, u kojem se govori o navali na naše prvake u gradu Motovunu. Za naše čitatelje priredismo drugo izdanje.

God. 1892. Današnjim brojem stupa naš list u XXIII. tečaj i u god. 1892. Običaj je kod raznih listova, da obećaju u prvih brojevih brda i dolina a riedko kad dodrže svoje obećanje. Mi neobućajemo ničesa. Kao do sada tako ćemo koracati i od sada. Na programu ili na načelih nemienjamo ni dlake. Duševno i tielesno blagostanje našega roda u obće, naposo puko pučanstva naše mile Istre, leži nam živo na srcu. Jedno i drugo promicati ćemo svimi silami i svimi dopuščenimi sredstvi. Pri tom nebojimo se nikakve zaprieke nit ikoje sile.

Tko je za nas i uz nas neka nas pripomogne obilnom predplatom i sudjelovanjem. Bez pomoći naših predplatnika nebismo mogli dalje. Komu je stalo do toga, da se uzdrži ovo jedino glasilo u hrvatskom jeziku za našu Istru, neka nepožali ono malo forinti, koji će — ako Bog dade — donieti rodu dobre kamate.

Stare dopisnike molimo, da nam ostanu vierni, a ondje, gdje ih do sada neimasmo, neka se novi pojave. Jedni i drugi valja da dopisuju u kratko, istinito t. j. samo ono što se sviedoci dokazati može, jer mi imademo i tako dosta okapanja sa sudovi.

Budemo li svi složno radili, imati će naš rad ploda i božjeg blagoslova, te ćemo se veseliti na konou god. 1892. kao što se veselimo na njezinom početku. Bila nam dakle svima sretna!

Imenovanja u tršćansko-koparskoj biskupiji. Preuzv. biskup g. dr. I. Glavina imenovao je svojim zamjenikom ili generalnim vikarom preč. g. dr. Iv. Šusta prošta prvostolnoga kaptola; velečč. g. dr. I. Ivanića kancelarom biskupskoga ordinarijata. Čestitamo!

Za Oprost od čestitanja na korist „Bratovšćine" darovali su nadalje gosp. Andre Benigar Altura for. 1; gosp. Bratulić J. župnik Trst for. 3; g. Prof. Vjek. Spinčić Kastav for. 10, Zamlić Vinko Volosko for. 2, Matejčić Šime Stari Pazin 2 for. Ryšlavi Fran Zvonečа for. 1, Stefanutti Fran Šterna for. 1, Črnja Blaž Pazin 50 nvč., Velikanja Barbara 50 nvč.

Za Spomenik pokojnomu Ernestu Jelušiću darovali su nadalje gosp. dr. Matko Laginja u Puli for. 5; g. dr. Andre Stanger Volosko for. 2.

Peticije na carevinsko vieće. Našim gospodarskim zadrugam, občinskim zastupstvom i pojedincem, koji ne predložiti peticiju državnom saboru ili carevinskom vieću u Beču di carine na vino u ugovoru sa Italijom, preporučujemo toplo, da to odmah učine, da stignu peticije do 10. t. m. u Beč u ruke koga od naših zastupnika.

Iz Istre neka se šalju peticije g. Prof. Vjekoslavu Spinčiću ili g. dr. Matku Laginji, iz Trsta i okolice g. Ivanu Nabergoju, iz Goričke g. dru. Antonu Gregorčiću (Naslov je: Wien. Abgeordnetenhaus).

Da olakšamo posao našim občinam, zadrugam i pojedincem i da se stvar pospješi, pretiskati ćemo rečenu peticiju posebice te razposlati ju gotovu na podpis. Neka ju dakle občine, gospodarske zadruge i pojedinci odmah čim ju primu, podpišu i na jednoga od naših zastupnika u Beč odašnlju.

Iz Kastva dobivamo viest, da je tamo dne 27 decembra obdržavana glavna skupščina gospodarske zadruge, te razpravila obrazac za 1891 proračun za 1892 i druge [illegible] predlogu. Član g. učitelj Dukić je vrlo razgovjetnim načinom o[illegible] loze proti peronospori, g. But. Ant. Sarson-Lučić, Mato Serdoč i Anton Bastian postaviii su više [illegible] predloga za napredak družtva.

Predsjednik g. dr. M. Laginja, koj je uviek dušno rad skupščine, protumačio je ogibelj za istarska vina, ako bi obvaljelo, što je u pogledu vinske carine rečeno u predlogu ugovora izmedju Austrije i Italije, o kom će se čim prije razpravljati, te je već ondje sakupljenim izjavio, da nebi mogao nikako glasovati za onaj ugovor, ako nebude promienjena ustanova o visokoj carini, ili ako nebude istodobno tri zajamčena druga kakova odškodnina.

Skupština je odlučila da, se u ime zadruge podpiticija na carevinsko vieće u Beču.

Drugi dan t. j. 28 decembra obdržavana je godišnja sjednica upravnog odbora dolavske škole u Kastvu. Mogu Vas obavjestiti, da ta škola dobro napreduje, budući se ove godine pomnožio broj djece, koja ju polazo, a u nedjelna jutra čujem, da dolaze na praktičnu poduku u zidarskom risanju i računanju mnogi odrasli mladići, dapače neki tudjinci naseljeni u dosta odaljenoj Opatiji.

To nam je najbolji znak, da je izbor g. M. Šepića za glavnog učitelja bio dobar, te mu preporučamo, da sve svoje sile uloži u dobar napredak zavoda.

Odbor je odlučio, da koncem godine uz risanje budu izložene takodjer ljepše radnje iz radionice stolarske i tokarsko, koja je pripojena školi, i da budu čim prije providjeno za malu knjižicu o poslovnih sastavcih, u hrvatskom jeziku.

Iz Sv. Lovreča pazenatičkog pišu nam 1. t. m. Nakon zadrjih izbora moina u ovoj podobćini naš čovjek mira ni pokoja ni u noći ni po danu. Ona četvorica jadnih šarenjaka dižu u vis nos kao da je sav sviet njihov Na njihov savjet uzela su nam gospoda iz Vrsara delegaciju prenievši ju na glavarstvo u Vrsar. Za svaki posao, što ga imademo sa občinom, moramo sada u Vrsar, makar da nam je platiti samo 20 nvč. To se je dogodilo jedino radi toga, što nismo htjeli za zadnjih izbora s gospodom glasovati. Naši šarenjaci govorili su javno: „Mostri do kroati, ve faremo sudar: ve faremo andar a Orsera magari per soli 20 soldi kvando non volo tinjir kon noi altri".

Oni misle, da će nas takvim nečovječnim postupanjem umekšati, da ćemo klonuti duhom, pak da ćemo se prodati kod budućih občinskih izbora šarenjakom i krnjelom na milost i nemilost. Medjutim nek si takovu nadu izbiju iz glavo, jer se mi više u njihovo kolo nikada nedamo.

Delegaciju, koju smo imali 28 godina, preboliti ćemo, kao što smo prebolili i občinsko glavarstvo, koje bijaše jednom u našem mjestu, ali se nadamo, da će gospoda u Vrsaru još želiti i moliti, da se od njih odciopimo.

Pravi prijatelj puka. Iz Poreščine pišu nam: da je pošao dne 7. decembra neki kmet imenom Ruda k poznatomu bogatašu u Motovunu, da mu plati svoje interese na posudjeni novac i da ga zamoli, da bi ga i nadalje čekao za kapital, dok ga Bog pomogne.

Bogataš je uzeo interes ali na kmetovu molbu, da ga još pričeka, odgovori oštro, da ga više čekati neće, neka ide k svećenikom, te neka mu ovi pomognu. Na opetovanu molbu sirote kmeta, koji je izjavio, da se on nepača u izboru, te da se u obće u ništa nemješa, odgovori bogataš, da će pisati svomu prijatelju u Višnjan, te ako mu ovaj dojavi, da je kmet glasovao proti višnjanskoj gospodi, da će morati sav dug na jednom platiti.

Eto u takovih neprilikah i nevoljah nalazi se naš jadni kmet kad pade u ruke komu od „pravih prijatelja puka."

Iz Voloskoga pišu nam 4. t. m. Kod nas imade hvala Bogu uviek novostih, za koje je zbilja štota, da za njo nedozna i dalnji sviet. Opatija, naša Nica, veoma je slabo posjećena ove zime. Ciena zemljištu rasto i pada kao i valuta na burzah. Ako imade mnogo stranaca, tada je i viša ciena zemljištu i obratno. Govorka se, da misle graditi željeznicu iz Matulja u Opatiju. Zdrava kvočka ka to doška, jer bi bilo zbilja tegotno izvesti tu prugu. Naši barkorioli slabo prolazo, jer nemaju zaslužbe. Naši občinski oci — govorim samo o nam protivnih — su često u škripcu. U predprošlu sjednicu nisu niti došli, jer njim nije račun kazao. Žalim što se zapisnici občinske sjednice ne tiskaju. Ako su znamenite sjednice drugih občina, to su stalno znamenitije občinske sjednice ove občine. Neznam kako još može trpiti one opravdane napadaje naš g. glavar, pa ipak se nemiče. Nu svaka batina ima dva kraja.

Nekog dana buknula je vatra ovdje u zgradi o. kr. kapetanata, ali bijaše za kratko utrnuta. Skočili su na pomoć vatrogasci iz Opatije te ugasili vatru. Upravo kad sam natuknuo ovo družtvo, u kojem su samo dva tri naša čovjeka, opažam nemar naših do njega, jer njim se nemili njemački službeni jezik. Uz ovo družtvo imademo ovdje i družtvo „Liburnia". Alpinsko je to družtvo i to podružnica velikoga njemačkoga alpinskoga družtva. Nekoji bi htjeli, da je to družtvo veliko njemačko, nu ja dvojim budući imade u njem mnogo naših ljudih, a predsjednikom mu je g. dr. Schwarz, Hrvat rodom iz Zagreba. Imade kakvih 70 članova. Občevni jezik je njemački a govoriti se može i hrvatski. Ovdje naše „Bratinstvo" ili naša čitaonica ljepo napreduje, a još bi ljepše, kad nebi bilo skup onako stan. Čini mi se, da plaćamo godimice 180 fr. a to nije šala. Čitaonica u Opatiji „Zora" si je dogradila svoj vilin-stan. Sada joj je predsjednikom vrli pom. kap. I. Fiamin. Šteta što neima u njoj kakve gostione, već ako želiš čašu vina, moraš u hotel.

Ovih Božića bila je kod nas veoma skupa riba, a bilo je je dostatno. Za danas budi dosta.

P. S. Govori se, da se su se našle u Lovranu u školi nekoje pjesme i da će se povesti radi toga disciplinarna iztraga. Savjetovao bih gospodi, da nevode nikakvo iztrage, ta nekojim ljudem nemože nitko do brade.

Ukinuta pošta u Frančićih. Ovih Božića doznali smo, da je ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu ukinulo poštu u Frančićih, koja je postojala tamo jedno desetak godina. Tamošnji trgovci i obrtnici podastrše molbu podpisanu od občinskih poglavarstva u Kastvu i Veprincu na ravnateljstvo, da bi se odustalo od nakanjenoga ukinutja one pošte, jer da je vrlo potrebita, a k tomu za državni erar unosna, dotično aktivna.

Urednik našega lista, zamoljen od tamošnjih občinara i svojih birača, podupro je ustmeno spomenutu molbu. Od g. ravnatelja doznao je, da bijaše prije ukinutja zapitana politička oblast u Volosku, da li je potrebita pošta u Frančićih nakon ustrojenja pošte u Matuljih. Politička oblast odgovorila je na taj upit, da je sada pošta u Frančićih suvišna, te da se ju može bez uštrba ukinuti. Na temelju toga izviešća predložilo je ravnateljstvo pošta ministarstvu, da se pošta u Frančićih ukine. G. ravnatelj je pošalio što nebijaše točno i na dobu obaviešćen o potrebi rečene pošte, jer da bi se bilo moglo toj potrebi pomoći. Sada će ići teže, jer da je netom ministarstvo onu poštu ukinulo i novu u Matuljih otvorilo. U ime onoga pučanstva molimo naše zastupnike, da se zauzmu u Beču za novoustrojenje pošte u Frančićih, koja je radi živahnoga prometa i zbog neshodnosti pošte u Matuljih za jugo-zapadni dio obćine Kastav i za občinu Veprinac neobhodno potrebita.

Na koncu spominjemo, da je sl. ravnateljstvo posebnim cirkularom oglasilo i novinam, da je pošta u Frančićih ukinuta, nu toga cirkulara nije poslalo našemu uredništvu, prem da se naš list u onih krajevih čita više nego li ijedan drugi.

Iz Šterne pišu nam 5. t. m. Do dne 15 tekućega razpisan je natječaj za mjesto župnika za ovu župu. Je li tko pitao, do sada još neznamo, al glasa se, da misli moliti jedan g. svećenik, koji ne pozna niti malo našeg jezika. Jeli to istina, ne znamo dobro, al ako je, ne možemo nego čuditi mu se, jer bi takav čovjek morao imati debelu kožu. Dotični gospodin valjda znade i sam, da mu preč. ordinarijat nebi mogao uslišati molbu, jer znado i sam prosvietli g. biskup, da se, osim trih obiteljih, sve ostale služe jedino svojim naterinskim t. j. hrvatskim jezikom. Neznamo doista kako bi mogao kod nas netko vršiti težko svećeničko dužnosti ako nepozna posve jezik puka. Takav svećenik nebi mogao po duši kazati: *ja sam dobar pastir, ja poznajem i ljubim ovce moje, one poznaju i ljube istotako i mene.* Tko nepoznaje jezika puka, taj ga nemože ljubiti a puk još manje. Medju pukom i takvim svećenikom nemože biti pravog sporazumljenja, niti prave ljubavi, a gdje neima toga, tuj nemože biti mira, sloge ni božjega blagoslova. Savjetujemo dakle prijateljski dotičnomu gospodinu, da se kani čarava posla ako želi dobro sebi i nam. Mi smo doduše pripresti i neuki kmetovi al u pitanju jezika nepopuščamo nikomu ništa. Mi nepitamo ništa što se nebi moglo izpuniti, a ono što tražimo, jest posve opravdano t. j. da naš budući župnik poznaje posve jezik puka, komu će predikati riečbožju u njegovom jeziku.

Župljani.

Plaće austrijskih poslanika na raznih vladajućih dvorovih, i konzula u pojedinih gradovih. Diplomatički poslanici Austro-Ugarske stoje na godinu tu državu ukupno 1.448.700 for., a konsulati 1.014.100 for. ili u svemu 2.460.800 for. Dok ministar vanjskih posala grof Kalnoky dobiva plaću od 12.000 for. i doplatak od 33.600 for. na godinu, dobiva poslanik u Petrogradu grof Wolkenstein 80.000 na godinu, poslanik u Londonu grof Deym 80.000 poslanik u Rimu barun Bruck 68.000, poslanik u Parizu grof Hoyos 62.000, poslanik u Berlinu grof Szechenyi 56.000, a poslanik u Madridu grof Chotek i u Cargradu barun Calice po 50.000. Poslanici u Bavarskoj i Kini, Ja bivaju po 26.000 for., a dinjenih državah sjevero giji, Grčkoj i Rumunjsk Nizozemskoj i Luxemburgu Braziliji, Danskoj, Perziji i S 20.000. Najmanje po 15.000 for., poslanici u Portugalskoj, Švicarsko sonskoj, Srbiji i Crnojgori. Medju dobiva najveću plaću generalni k Sofiji, 17.000 for., a najmanju, podkonzul na otoku Oniu u Maloj

Družtveni ples. „Tržaško podporno bralno društvo" imati će u subotu dne 9. t. m. svoj družtveni veliki ples u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti". Početak je u 9 sati. Ulaznina 50 novč. za osobu.

„La Ricreazione" zove se novi ilustrovani talijanski list, što mu ga izdaje svećenik veleč. gosp. Ivan Buttignoni a urednikom mu je g. Vinko Košir.

List će izlaziti svakoga 1 i 16 od mjeseca, a stoji na godinu za Trst for. 1, izvan Trsta for. 1.20.

„Vienac" br. 1. izišao je s ovim sadržajem: Na Božić. Spjevao Jovan Hranilović. — Andjeo. Pastelslika. Napisao Knavor Šandor-Gjalski. — Nesudjenica. Epska pjesan. Spjevao Tugomir Hrvat-Bošnjak. I. Pjevanje. — O. Franjo Glavinić. Napisao —a—. — Pariski dojmovi. Napisao dr. K. Vojnović. — Josip Torbar. — Neznana junakinja. (1566.) Napisao V. Klaić. — Listak: Književnost. — Slike: Josip Torbar. Utrkivanje. Slikao Josip Branč u Varšavi. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 novč., poštom 1 for. 75 novč.

Listnica uredničtva.

Prijateljom u Vabrigi javljamo, da su stigle knjige „Ofičlj velike mediče" te da je mogu dignuti u našem uredničtvu.

Voleć. g. M. župno-upravitelj u V. Zalimo što Vam nemožemo zadovoljiti želji, jer za onu cionu šaljemo list jedino selpkom i djakom. Još ćemo žalimo jako što Vi neuvidjate potrebe svoga jedinoga hrvatskoga lista za Istru, te ga nemožete podupirati jer [illegible] drugih novina". Mi sudimo, da bi morao ovaj list, prem skroman i neznatan, biti među prvimi prvi, koj biste imali predplatom podupirati.

Žalostno je doista što su pošela nekoja gg. svećenici i učitelji napuštati list jedino [illegible] neke neopravdano štednje, pošto oni kako nas eto već drugi predplatnik uvjerava — obilato podupiru drugo listovo.

Kad smo već kod tužaljke neka nam bude dozvoljeno potužiti se i na nekoje čitaonice, učitelje i imućnije rodoljube, koji nam šalju najmanji vrst predplate, dočim bi morali naš list, koj se oslanja jedino na svoje predplatnike, obilatije podupirati.

Gosp. V. P. sv. L.: strpite se do budućeg broja. Srdačan odzdrav!

Listnica uprave.

Poslali su nam nadalje predplatu od 1. dec. 1891: gg. D. K. Varaždin f. 2·5), D. I. Zadar f. 2, C. I. Novalja f. 2, K. F. Pazin f. 5, S. N. Gyala F. f. 6·25, N. I. Marčana f. 3, M. P. Vabroga f. 1, V. P. Karlovac f. 2, B. A. Pula (ogl.) f. 2, P. R. Buzet f. 2, R. M. sv. Lovreč f. 5, D. M. Vabriga nvč, R. F. Fužine f. 2, K. A. Tinjan f. 5, S. I. Zagreb (ogl.) f. 3, I. A. Crikvenica f. 2, B. F. Zminj f. 2·50, S. S. Kurnica f. 5, S. F. Plomin f. 1.70, B. S. Bakar (ogl.) f. 3, G. F. Zagreb f. 5, S. I. Sušak f. 5, B. G. Mejа f. 2, K. I. Mošćenice f. 2.50, S. I. Poreč f. 3.50 F. F. Buzet f. 13.40, V. I. Zagreb f. 5, Gimnazstvo Kastav (ogl.) f. 2, R. M. Kutjevo f. 1, Čit. Dolnice f. 1.00, Ž. F. Trst f. 7.50, S. I. Sušak f. 5, G. dr. A. Rab f. 2, Ž. N. Sumbreg f. 10, S. I. Dragući f. 1, M. I. Vrana f. 2, Ž. O. K. Vrana f. Zem. odbor. Poreč f. 5, Čit. sv. Barbara f. 2.50, P. A. Brgud f. 2, J. J. Markovšćina f. 1, D. A. Buje f. 1, L. I. Trst f. 10, K. A. Trst f. 5, Kav. Commercio Trst f. 15, M. dr. F. Trst f. 10, S. F. Rukavac (ogl.) f. 1, B. M. Lučevica f. 1, S. J. Klana f. 2, K. V. sv. Matej f. 2.50, R. F. Zvonečа f. 2.50, K. M. Zvonečа f. 1. (Sliedi).

Lutrijski brojevi

Dne 24. decembra.

Beč	62	8	53	2	21
Grac	24	22	79	68	14
Temešvar	56	28	45	18	22

Dne 30. decembra.

Brno	82	80	22	26	53

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom želudačnom tinkturom, koja mi je iz jiečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način oslobiditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Mala staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratile mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriedno želud

Iskrenim pozdravom

Sv. Vital (kod Vi

1c—3 **F.**

*) Za članke pod ovim u Uredničtvo.

...na stana.

...glasni ured **A. Oppelik-a**, ...33 godine i uživajući naj... ...luzi se od sada u Beču pod ...: ...dien, Stadt, Grünangergasse 12 ...u ljekarne — Singerstrasse 15) ...poručen za nabavu svakovrstnih ...ave bečke, tu i inozemske novine, itd. itd. uz najniže cijene. Cjenike i troškovnike šalje badava. 1—4

Amerikansko

Odpravničtvo putovanja

od 18—18

braće Gondrand na Rieci

Via Alessandrina — Kuća Ploech — Zomni sprat.

(Ulaz Vicolo dei Cappuccini)

prodaje uz pravu cienu bez nikakva nametka putne karte iz **RIEKE** za

NEW-YORK,

Chicago, Helena, Mc. Keesport, Pittsburg, St. Louis, San Francisco, Wheeling

i za gradove amerikanskih sjedinjenih država.

Te također:

za Rio Janeiro i Santos
za Montevideo i Buenos-Ayres
za Rosario di S. Fè
za Callao, Lima, Valparais i Australiju.

(Družbam ...nizuje se ciena.)

Tinktura za želodec,

katero iz kineške rabarbare, kerhlikovcevega lubja in svežih pomerančnih olupkov pripreja G. **PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani**, je mehko toda ob enem uplivno, **delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje.** — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojčkih z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 26—26

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnine papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priznava se nove borsetna tarifa na temelju odpovedi od 15 septembra, 19. septembra in 21. oktobra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih broz obrosti

Nakazanice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Suez in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—1 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredsosti obvesti po pogodbi.

Položki v pohrano.

...ano vrednostni papirji, zlat ...emski bankovci itd. — po ...godbi.

...bra 1891. 1—24

Dr. Gustav Gregorin

otvorio je svoju

odvjetničku pisarnu

—6

u Trstu

dne 7 decembra t. g. Via Dogana br. 7. II kat.

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 32—

U radionici kr. —8

JUSTA BIASI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst br. 10** gradi i drži na skladišću kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže ciene. Drži na skladišću **štrcaljke proti peronospori** (milderu po for. 5.50 tri sojeve za sumporanje traju. Ilustrovani ceniki dobivajo se *gratis*.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietilijka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruko i bojadisane. **Zrcala u velikom izboru.**

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz ciene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 32—52

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 1—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique** (itd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položo kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je ugodno od kjer odhaja parobrod ob dnovih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bode trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija drjo pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo koristni, pri kojih so te krogljice pokazalo svoj učinek. Desetletja že se te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje ne bi imele zalogo izbornoga tega domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 1—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 stoklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 stoklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praške kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi prebavi stekleničica 22 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rane, otekline itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemsko farmaceutično specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnom povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 9—12

LJEKARNA A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo fluštro iz Brošlje, željezo sa Chinom Malensi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Coca okrijepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrijepljujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 4—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzdće.

Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštnino franko!

Prečastiti duhovščini

se vljudno podpisani priporočam za napravo cerkvenih posod in orodij iz čistega srebra, alpaka in medenine, kot: **Monštranc, kelihov, ciborije, svetilnic, svečnikov, itd. itd.** po najnižji ceni v najnovejših in lepih oblikah. Stare reči popravim ter jih v ogn ju posrebrim in pozlatim.

Na željo pošiljem ilustrovane cenike franko.

Teodor Slabanja

srebar V GORICI (Görz).

Pošilja vsako blago dobro spravljeno in poštnino franko!

Put u Ameriku

ZA

NEW-YORK, CHICAGO, SAN FRANCISCO, I OSTALE GRADOVE NORD AMERIE. BUENOS-AYRES, MONTEVIDEO i ROSARI. DI SANTA FE.

Izdaje direktne biljete

Mate Pollich

TRST — RIEKA

Piazza Negozianti br. 2. — Riva Szapary

50—52 Casa Gorup.

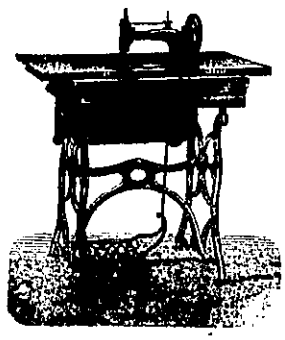

Petar Braida

mekanički kovač

prodava šivaće strojeve uz sliedeće ciene

Singer obitelske nove po . . . . . fol 5
„ srednje „ „ . . . . . „ 1
Strojevi Titania „ „ . . . . . „ 1
„ Howe za krojače i postolare po „ 38

Jamstvo za 5 godina. Preuzimlje bilo koje naručbe za šivaće strojeve te bilo koju radnju mekaničku. Prodava strojeve nove i rabljene.

Ulica: Pozzo bianco br. 3 u Trstu.

Odgovorni urednik Mato Manilić.

Tiskara Dolenc.

Broj 2. Trstu 14. jenara 1892. God.

Ipisani se dopisi ne tiskaju. ripostana su pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju spetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezimo i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog čet arku.

Dopisi se novca neiskaj

Nebiljegovani listo.. se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu

Ovim mjesecom stupio je naš list u XXIII. tečaj. Po starom običaju pozivljemo ovim naše predbrojnike, pošto je nastupio početak godine, da učine čim prije svoju svetu dužnost. Naše vriedne i rodovito plaćajuće čitatelje molimo, da se čim prije na novo predplate, i to komu je iole moguće, odmah za cielu godinu, jer nam je tako mnogo laglje sastaviti proračun i odmah urediti naše račune.

Preporučujemo se napokon imućnijim i sviestnijim rodoljubom i izvan Istre, koji nas do sada nepomogoše, da nam priskoče u pomoć u ovom našem težkom poduzetju, točnom predplatom.

Kako je poznato mi neimamo druge pomoći van u naših čestitih predplatnicih, dočim imademo protivnika i zavidnika, kojim je naš list pravi trn u peti, na sve strane. Tko pojmi naš položuj i našu težku borbu, a čuti i misli ikreno s nami, ta nam nemože ‹dreći pomoći.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5, za seljake for. 2. Za polovicu godine polovicu tih svota. Izvan carevine za poštarinu više. Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, nipošto u preporučenom pismu, jer je preskupo.

Uprava „Naše Sloge".

Razprava o trgovačkih ugovorih.

Dne 12. t. m. započela je u carevinskom vieću razprava o trgovačkih ugovorih izmedju Austro-Ugarske, Italije, Njemačke i Belgije. U zadnjem smo broju razložili što znače ti ugovori i kakovu korist ili škodu mogu donieti pojedinim državam ili pojedinim pokrajinam tih država. Naglasili smo već tada, kako prieti velika pogibelj onim pokrajinam naše [illegible] proizvadjaju vino, najje vino glavni pro[illegible]ine ubrajamo u [illegible] Trst, [illegible] astali [illegible] a u u [illegible]ljuč[illegible]kom [illegible]e B [illegible]ke [illegible]oti

molećе isto, da neprihvati spomenute točke o carini na talijanska vina.

Naša posestrima Dalmacija, koja bi bila tom carinom ponajviše unesrećena, učinila je takodjer svoju putem občinah i trgovačkih komora. Ona je pozvala svoje zastupnike, da se odlučno protive namišljenoj carini, te je prvak dalmatinskih zastupnikah i član odbora, koji je pretresao osnovu za taj ugovor, dr. Klaić već u glavnoj razpravi iza izviestitelja većine govorio proti najaviv predlog manjine. Za njim povesti će se i njegovi drugovi, što u glavnoj što u podrobnoj razpravi o tom ugovoru.

Glasilo dalmatinskih zastupnika zadarski „Narodni List" udarie je govoreć o pogibelji, koja prieti Dalmaciji, ako se prihvati spomenuta točka o carini na vino, u vrlo oštre žice. Isti list grozi se dapače, da bi morali dalmatinski zastupnici izstupiti iz Hohenwartova kluba, kad bi carevinsko vieće prihvatilo nepromjenjen ugovor sa Italijom.

Osim dalmatinskih zastupnikah govoriti će i glasovati proti takovom ugovoru i hrvatski i slovenski zastupnici Istre, Trsta, Goričke i Štajerske. Njim će se pridružiti i zastupnici Tirola, bar južnoga Tirola. Kako će se ponesti talijanski zastupnici Istre, Trsta i Goričke, nije nam poznato, nu mislimo, da nebi imali više obraza stupiti pred svoje birače, kad bi govorili ili glasovali proti njihovim očitim interesom.

Kako nam javlja naš bečki izviestitelj prijavilo se za riec i više mladočeskih zastupnika proti predloženim ugovorom u obće. Njim ili njihovoj kraljevini — u kojoj se proizvadja vrlo malo vina — neprieti od predloženoga ugovora sa Italijom — obzirom na carinu na vino — nit najmanja pogibelj, nu oni su proti ugovorom iz političkih razloga. Preostaje nam još, da vidimo kako će postupati u ovom pitanju slovenski zastupnici iz Kranjske, koji se nalaze takodjer u konservativnom ili Hohenwartovom klubu.

Moramo odmah ovdje izpovieditи, da nas je veoma neugodno iznenadio govor prvaka slovenskih zastupnika Šukljeta, izrečen prvog dana [illegible]ve u prilog predloženim ugovo[illegible]ama se čini, da se je tim po[illegible], zastupnik na veoma uzko [illegible]e zastupnika iz najuže Kranj[illegible]j dvojimo, da je tim baš osogu izkazao a još manju ko[illegible]jevao. On je pri tom zabo[illegible]s bi morao kao slovenski zaštititi i zagovarati probitke [illegible]ovenskih pokrajinah, kojim velika materijalna pogibelj ako [illegible]ihvati nepromjenjen predloženi [illegible]or. G. zastupnik Šuklje znade [illegible]da, da će tim trpiti ponajviše Slo[illegible]ci Štajersko, Goričke, tršćanske [illegible]dice i oni naše Istre. Mi doista [illegible]hvaćamo takovo postupanje slovenga zastupnika, pak smo znatiželjni [illegible]ko će se opravdati pred slovenmi vinogradari.

Iz svoga rečenoga proizlazi, da će biti u carevinskom vieću žestokih govora tečajem razprave o predloženih ugovorih.

Vlada imade doduše za sebe većinu, koju sačinjava njemačka ljevica, Poljaci, te nekoji drugi zastupnici à la profesor Šuklje, nu dvojimo, da će se moći posve oglušiti na pravedne vapaje svih zastupnika svojih vinorodnih pokrajina.

Medju zastupnici, koji se prijaviše za riec proti ugovorom, nalazimo imena i naših dičnih zastupnika dr. Laginje i prof. Spinčića. Kano pravi sinovi i zastupnici puka učiniti će oni bez dvojbe sve moguće, da odstrane prieteću pogibelj od naše pokrajine, a neuspiju li u tom, neće biti njihova krivnja.

Carevinsko vieće.

Beč 12. jenara 1892.

Prva sjednica carevinskoga vieća u novoj godini obdržavala se je dne 8. t. m. U njoj je javio predsjednik dr. Smolka, da je usljed priobćenja ministra predsjednika Njegovo Veličanstvo premilostivo imenovalo grofa Kuenburga, dosadanjega sudbenoga savjetnika i zastupnika, za ministra. Ovaj je već sbilja sjedio na ministarskoj stolici, jedinoj praznoj. Kad nebi Taaffe spajao u svojoj osobi dva ministarstva, tad bi jedna stolica manjkala; morali bi ju doložiti ili bi se ministri morali mienjati u sjedenju. Grof Kuenburg je, kako je poznato, ljevičar. Njegovo imenovanje je jedna od pogodnosti, što je vlada dala ljevici. S tim jih je to veće k sebi prikovala, ali posve nije, ili kao da nije. Ljevičari vele, i Kuenburg potvrdjuje, da će braniti u ministarstvu interese njemstva (kao da nisu već do sad dosta branjeni!!), i ako jih nebi mogao dovoljno braniti, da će iz ministarstva izstupiti.

U istoj sjednici priobćio je predsjednik, da su razne zakonske osnove dobile previšnju potvrdu. Nadalje bile su pročitane razne interpelacije, imenito takodjer radi zapljena nekih listova, koji su povoljno pisali o govoru dra. Gregra kod glavne razprave financijalnoga zakona. Bile su riešene takodjer mnoge prošnje raznoga sadržaja, a bili su potvrdjeni i izbori nekih zastupnika. Trojica njih bili su bez ikakve razprave primljeni, prem je kod jednoga bila većina samo jednoga glasa. Samo kod izbora zazastupnika dra. Foreggera iz južne Štajerske (Celjo) bilo je nešto razprave. Govorio je naime dr. Gregorec, te u svojem govoru dokazao, kako je Foregger Veliko-Niemac njemački nacionalac, te takodjer bodni zidar, a kako je ipak za glasovalo do 100 c. kr. [illegible] kojimi glasovi je mogao iz[illegible] I sam Gregorec je znao regger ipak i onakav opisao, zakonito izs[illegible]

slu ga je predsjednik tečajem govora takodjer opomenuo. Dr. Foregger je uzeo rieč. Nije doista pobijao tvrdnju dra. Gregorca, nego je samo uzeo u obranu činovnike, tim da je naprosto rekao, da odbija ono, što je o njih rečeno, dočim nije pobio ništa.

U toj sjednici bilo je takodjer predano i oglašeno 26 prošnja proti ugovoru s Italijom, odnosno proti onoj ustanovi, koja daje Italiji na slobodu, da uzdrži ili snizi tarifu za uvoz vina u Italiju i tim čini sniziti tarifu svoga vina za uvoz u našu monarhiju.

Takovih prošnja došlo je i priobćeno bijaše danas i iz Istre i to od občina: Kastav, Lovran, Veprinac, Pazin, Buzet, Žminj, Tinjan, Baška, Omišalj, to od gospodarskih zadruga Kastav, Buzet, Dolina, Opatija.

Danas je počela razprava o trgovačkom ugovoru s Italijom i ob ostalih ugovorih. Izvjestitelj, ljevičar Hallwich, hvali ugovore. To je znamenito djelo mira. Ugovori su prevelike gospodarske i političke važnosti. Pozivlje se i na priestolni govor. Svršuje, da će svaka stranka pokazati tim, da li glasuje za ugovore ili proti njim, da li je za državu ili ne. (Silni oho! na strani onih, koji su proti ugovorom.) Zast. Klaić, kao izvjestitelj predloga manjine odbora, da se naima odstrani iz ugovora s Italijom ona ustanova glede sniženja tarifa na vino, zagovara taj predlog. Na to počimlje razprava, za koju je upisano 67 govornika, i to 31 proti a 36 za.

Prvi je proti ugovoru u obće govorio Čeh dr. Kramař. Iza njega ljevičar Peez za. Proti conte Bonda iz Dalmacije, koji se tim pridružuje ostalim zastupnikom Dalmacije. Za ugovore govori sada prof. Šuklje, čim se oddružuje od slovenskih i hrvatskih zastupnika Dalmacije, Primorja, južne Štajerske, te i od druga svoga zastupnika iz Dolenjske Kranjske.

Kretanje pučanstva u ok buzetskoj.

Godine 1880 su opro[illegible] Krašanom i upisali je sk[illegible] a negdje pogrešno u [illegible] nas smo niže strigli [illegible] zaveden, je baron C[illegible] nom bojom u s[illegible] Istre porezne ob[illegible] Sovinjak, Rači[illegible] su občine b[illegible] talijansko, [illegible] etnografi[illegible] bi ove [illegible] kako [illegible]

Ipr

kretanju pasmina u Primor-
mo ga na iztaknutu razliku
istva medju godinom 1880 i
ka ga pobudi, da dobro pro-
tri... što su jih sastavili u koparskom i pazinskom kotaru talijanski povjerenici, prije nego li izreče svoj sud o razmjeru narodnosti i o padu ili povećanju jedne ili druge pasmine.

Kuća je bilo 2845 prema 2635 od godine 1880, dakle 210 više. Od tih je bilo prazno 318, iliti 11.17%. Nego razmjerno ima samo grad Buzet 30.75% praznih kuća. Na svaku bi obitavanu kuću došlo 5·85 stanovnika.

Nemožemo povući razliku o broju blaga medju popisom 1880 i ovim prošle godine, jer nam fale podatci godine 1880 za samu občinu buzetsku. To možemo kazati, da je svakako narasao broj konjskoga blaga, mulaca, magaraca, a osobito prasaca i pčelinih košnica. Ovih n. pr. je bilo u cielom poroznom kotaru buzetskom godine 1880 samo 130, a sada jih je u samoj občini buzetskoj 833. Ovaca je bilo popisano ove godine 9852, al to ne pokazuje ni s daleka pravi broj. Ovce su najveće blago naših Krašana, a one su od polovice novembra do polovice junija, dakle baš kad se popis provadja, malne sve na paši u srednjoj i dolnjoj Istri. Da se sazna njihov pravi broj, moralo bi se je popisati o Petrovi. Mislimo ipak, da jih više neima, koliko jih je nekda bivalo, jer njim se zašumljivanjem Krasa sve više otimlje ljetne paše. I njihov će broj sve više padati, ne budu li se duli odlučujući čimbenici kod povjerenstva za zašumljenje Krasa uvjeriti, da je Kras u svakom pogledu bolje, ako se udovolji želji samoga puka, te se stane zašumljivati hrastom a ne samo borom. Bor vrlo sporo raste, pa pastir ne može pod njim za četvrt vieka pasti, dočim to može pod hrastom i prije desetak godina. Za to Krašanim, kad mu ponestaje paše, prodaje svoje blago i traži drugdje zaslužbe. Tim se dakako ubija donekle blagostanje onoga gorskoga pučanstva i sili ga se na izseljenje. To bi morali imati pred očima vlada i njezini povjerenici u spomenutom povjerenstvu.

Glavna Skupščina

„Gospodarske zadruge" u Kastvu.

(Konac).

Družtvu je u tu svrhu bila obećana izdašna pripomoć, nu kad se radnju započelo i podastrlo dotičnu molbu, skalo nas od Iruda do Pilata, od zemaljskoga kulturnoga vieća na zemaljski odbor itd., koliko, da od obećano i očekivane podpore a ma baš ni novčića.

U istoj sjednici od 22 siečnja t. g. usvojilo se ravnalo, da se ima svakog ljeta podati članovom barem toliko, koliko članarine uplate; prema tomu odredilo se, da se vabci sa ložišća nesmiju prodavati, nego svaki put medju članove podieliti. Ovako se odbor nada, da družtvo mora napredovati.

Za škropilnice proti peronospori odlučilo se u spomenutoj sjednici potrošiti 50 for. Pri tome se računalo postotnu pripomoć u tu svrhu već prije ...djenu od zem. kulturnog vieća. Nu družtvo nabavilo štrcaljke, od rečena niti odgovora na dotični upros, ...i kako podpore. Zadruga je k ... četirim nabavila još 4 škro...om od 50 for. Sve te škro... kroz ljeto na porabu ..., a mislim da je ne... da su i toliki pri... aparate.

... odlučio nabaviti ...

...ši, da se je ...ljenja proti ...ućno po... ...ama, te ... stvar ...olje, ... to ...

ljetos, u svojoj drugoj sjednici dne 10 t. m. odredio priličnu svoticu (60 for.) za nabavu istih, te je ujedno odlučio, da sl. obć. zastupstvu podastre predstavku, neka li i ono u istu svrhu nešto pripomogne. Sa zadovoljstvom mi je izvjestiti, da je sl. naše obć. zastupstvo u to ime preliminiralo liepu svotu od 200 for. Tako je nade, da će buduće godine prestati opravdane tužbe našega puka zbog pomanjkanja ...ćenih junaca iliti bikova; a da se ta nada što brže i poveljnije ostvari, imenovao je ujedno posebna podobor od tri lica, koji će za stalno svoju zadaću častno riešiti. Našem pako sviestnom obć. zastupstvu budi ovim izrečena svaka hvala!

Znajući da zadruga kao takva nije mogla sudjelovati kod minule zagrebačke izložbe, vriedni odbornik g. Mirko Jelušić zauzeo se, te su neke stvari, kad već nisu mogle pod imenom zadruge, to barem u ime občine, bile poslane na spomenutu izložbu. I tu mi je sa radošću spomenuti, da je na istoj naše kamenje bilo odlikovano malom kolajnom, dočim je vino sa velikom kolajnom i diplomom priznanicom.

Možemo biti baš ponosni sa riedkim odlikovanjem, što ga eto naše vino steklo; to nas ima bodriti, da oko loze i vina počnemo sve to umnije, razboritije i naprednije postupati.

Stanje voćnjaka u Klani razabrati ćete iz posebnog izvješća.

Kojim smjerom misli odbor u budućem godištu upraviti svoje djelovanje, vidjeti ćete iz proračuna za 1892, koji će Vam se danas predložiti.

Konačno mi je izvjestiti, da družtvo sada broji 80 članova.

Izvješće se prima na znanje.

Iz izvješća o voćnjaku u Klani vadimo, da u istom imade jurve oplemenjenih:

a. jabuka (25 vrsti	—	—	1653 komada
b. krušaka (24 „	—	—	555 „
c. trešanja (11 „	—	—	485 „
d. šljiva (2 „	—	—	32 „

Ukupno dakle 2725 stabalaca

Osim toga imade do 400 divljaka: k tomu se prošle god. na takvo mjesto zasadilo 156 voćaka razne vrsti, u sjemenjak se jurve posijalo ½ kg. jabučnog, a isto toliko kruševnog sjemena. — Izvješće bude primljeno na znanje uz predlog g. Mata Serdoča Markovića, da se buduće godine ima po njekoliko voćaka medju članove bezplatno razdieliti.

Iz obračuna za 1891 razabire . . . . . se prihod od f. 439·49
razhod „ „ 431.20

dakle višak od f. 8.29

Proračun za 1892 predvidja 470 for. prihoda i toliko razhoda.

U razpravi o proračunu pri rub. IV. 3. prima se predlog g. Bastiana, da se odbor postara za dobavu dobroga žitnoga sjemenja.

Iza toga je g. tajnik držao predavanje o peronospori i škropljenju proti istoj.

Izmed slobodnih predloga vriedan je, da se iztakne onaj g. Butkovića, da zadruga sama nabavi modru galicu za svoje članove, da tako dobava bude lakša i brža, a potrošak manji.

Na izvješće g. predsjednika o pogibelji, koja se predvidja od sniženja uvoznine na talijansko vino, odlučeno je, da zadruga podnese pritužbu na državni sabor u Beču, dotično molbu, za osiguranje prodaje našim vinom.

Po svršetku skupštine dielili se zadružni vabci. Svaki član je dobio po 15 komada.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 13. jenara 1892.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću započela je dne 12. t. m. glavna razprava o predloženih trgovačkih ugovorih sa Njemačkom, Italijom i Belgijom, o čemu govorimo obširnije na drugom mjestu i o čemu će ...i i u buduće govora.

Imenovanjem grofa Kuenburga ...om bez lisnice, primaknuo se ...affe za korak k njemačkoj ...a teži sve to živahnije za ...olicami. Novi ministar, kl...u ljevice, obrazloži ...pram vladi i svo... ...ju ostalim, da je ..., ali ostaje u-

jedno i članom kluba, ... će uviek zagovarati opravdane zahtjeve njemačkoga pučanstva.

Usljed imenovanja spomenutoga člana ljevice ministrom, te člana poljskoga kluba Bilinskoga ravnateljem državnih željeznica, traži i konservativni klub carevinskoga vieća neku naknadu za njegovo podupiranje vlade. Ako je vjerovati nekojim bečkim listovom, traže konservativci, da odstupi ministar Gautsch, te da se imenuje na to mjesto kojeg pouzdanika konservativnog kluba.

Poljski klub je zaključio u svojoj zadnjoj sjednici, da će glasovati za trgovačke ugovore.

Proti tim ugovorom govoriti će i glasovati i antisemiti.

Nakon razpusta madjarskoga sabora izdale su pojedine saborske stranke proglase na birače preporučujuć svaka sebe kano i trgovac svoju robu

U hrvatskom saboru obznanio je predsjednik u sjednici od dne 10. t. m. da je kralj potvrdio zakon o vodenom pravu, zatim se razpravljalo o raznih molbah za podpore itd.

Ovo je zadnje zasjedanje hrvatskoga sabora, jer će se na proljeće obaviti novi izbori, za koje su se jur počele pripravljati sve stranke.

Franina i Jurina

Fr. Dokle, brate Jure, tako po blagdanjaku?

Jur. Grem na lecit zet sol za občinu Pićan.

Fr. Ti biš otel najbrže dobelu mendulu dobit, kako su ju neki dobili i lanjsko leto na lecite.

Jur. Nerazumim te.

Fr. Tako znaj, da su i lane prišli na lecit tri brkači, pak da je rekal jedan izmej njih: širori, ča ćemo jedan drugemu zimat iz ust kušćić kruha, pogodimo se lepo pak mirna Bosna.

Jur. Pak?

Fr. Jedan je obećal drugim dvem dobru ruku, pak su se pogodili.

Jur. Više, tu će bit siguro i krnjolskoga masla; je njim pak dobra ruka teknula?

Fr. Je, kako i tebe, zač su dobili, da prostiš, roj. —

Jur. A obećanja?

Fr. Od obećanja do danja da je čuda.

Jur. Ča ga nete tužit?

Fr. Komu, tur su svi tri jednako nepošteno delo storili.

K DESETLJETNOM SMRTNO...

nezaboravnoga biskupa

JURJA DOBRI...

(† 13 Jenara 1892.)

Da pošljed'
dela bo jasn...
Po...

Jur navršava evo se desetu,
Što od nas ode, veliki vladika.
Ti neboskog pastira živa slika
Svom vjernom stadu, dok bi ovca ...

Što rekoh to već? Da si nam uzet
Dobrohotna i ljubezna prilike?
Kad spominjat će tebe, naša dika
Dok Istri bude hrvatskoga kmeta!

Ta hljebom ti mu glad utaži tielu,
A zlatnim perom duši okiti hranu.
Pa kako da te može zaboravit?

Smrt sbrva tielo, al ostaju d...
I Hrvat s tih i u kasnom zema...
Uz diku svoju i Tebe će slavit!

Različite viesti.

Desetgodišnjica smrti pok. biskupa Jurja Dobrile. Dne 13 t. m. u 6 sati poslije podne prošlo je 10 godina, što je izpustio svoju veliku dušu naš nezaboravni biskup Dobrila. U teku deset godina prohujilo je svakojakih vjetrova preko glave tužnoga našega naroda u Istri; proživio je naš patnik za to doba više žalostnih nego li veselih dana, pa kao što se čovjek najradje u tugi i nevolji sjeća svojih dobročinitolja, tako je i istarski Hrvat uvjek imao na jeziku ime onoga, koji je potekav iz njegovo sredine, za uj mislio, snovao i radio.

Skroman spomenik na pokojnikovu grobu izjesti će zub vremena, mjedenih će nestati kolajna sa likom velikog pokojnika, al njegovo ime i spomen na njega živjeti će u njegovom narodu dok bude jednog člana na svietu.

Da mu je ustati iz tamna groba, te obazrieti se širom njegove milo Istre, ljegao bi bez dvojbe spokojno natrag u crnu zemlju, jer je njegova evandjeoska rieč pala na plodonosnu zemlju i jer nisu njegove žrtve ostale bezuspješne. Ali on će se i sa nebeskih visina veseliti napredku svoga roda; on će i odanle blagoslivljati sve one, kojim je namienio dragocjene plodove svoje bogoljubne duše „Otče budi volja Tvoja" i „Mladi bogoljub."

Naša omladina, za koju je veliki biskup toliko učinio i rad koje je skoro škrtareć živio, dužna je nositi uviek u srcu svoga dobročinitelja. Koliko naših mladića uživa i uživat će blagodati njegove ruke? Svi smo napokon dužni uzdati hvalu premilom pokojniku, svagdje i u svako doba, nu njegova uspomena mora nam biti ipak najmilija na godišnjicu njegova preminuća ili čak na desetgodišnjicu njegove smrti, koja pada danas dne 13. t. m.

Pozivljemo radi toga naše rodoljube širom Istre i naših otoka, napose naću omladinu, da se pomoli za dušu svoga dobročinitelja, te da mu se zadušnicami zahvali za sva njegova dobročinstva. Naša narodna družtva i pojedine imućnije rodoljube pozivljemo, da se, ejete, slaveć uspomenu dičnoga „Jurja", njegove miljenice a naše uzdanice, plemenito „Hrutovčine".

Svaki darak namienjen istoj na slavu njegove uspomene biti će njemu mio i ugodan.

A mi, slaveć ovimi skromnimi riečmi uspomenu Tvoju, nezaboravni biskupe, kličemo Ti iz dubine zahvalna srca: vječna Ti slava u raju nebeskom!

Vjenčali se. Naš suzemljak ...
ljub g. Josip Glavač ...
vjenčao se ovdje dne ...
dičnom Emom Pi...

Pr...
sud...
bije...
dov...
dob...
Kan...
i ...

...
...
...

stva dopušaju, da sliedo primjer našeg velezaslužnog otačbenika.

Za Oprost od čestitanja na korist „Bratovščine“ darovao je nadalje g. Gojtan Josip Kašćerga f. 1;

Hrvatski jezik i c. k. oblasti. U 43. broju 22. oktobra 1891 javili smo našim čitateljem, da se je občinsko glavarstvo u Pazinu pritužilo na njegovu preuzvišenost ministra financija u Beču glede jezika, kojim se služi c. kr. porezni ured u Pazinu u dopisivanju sa občinom. Predsjedničtvo c. kr. financijalnoga ravnateljstva odlukom 7. oktobra 1891 br. 2009/p. priznalo je, da su dužni c. kr. porezni uredi svaki podnesak rešiti u onom jeziku, u kojem je sastavljen;

A glede službenoga dopisovanja sa občinami ustvrdilo je, da mogu ces. kr. porezni uredi služiti se kojim mu god drago jezikom, koji se govori u zemlji. Ovom odlukom dane su slobodne ruke c. kr. poreznomu uredu, da može sa občinami dopisivati izključivo u talijanskom jeziku.

Proti ovoj odluci c. kr. financijalnoga ravnateljstva u Trstu, u koliko se tiče jezika kod službenoga dopisivanja i občenja c. kr. poreznoga ureda sa občinami, pritužilo se je obć. glavar. u Pazinu na ministra financija razloživ, koko je nepravedno po občine, gdje je uredovni jezik hrvatski, da se jim od strane c. kr. oblasti piše u drugom jeziku.

Ovoj je pritužbi udovoljeno. Naredbom njegove preuzvišenosti ministra financija 30. decembra 1891 br. 45837 (priobćenom c. k. kapetanatu u Pazinu odpisom predsjedničtva c. kr. financijalnoga ravnateljstva u Trstu 3. jenara 1892 br. 12/pr.) odredjeno je, da se u interesu dobroga sporazumka imade rabiti i kod takovoga dopisivanja poreznih ureda sa občinami, koje se neoslanja na kakav podnesak, redovito onaj zemaljski jezik, koj je odabran od občinah za svoj uredovni jezik.

Drugimi riečmi ministarstvo nalaže, da se c. kr. porezni uredi kod dopisivanja sa občinami imaju služiti onim jezikom, koji je uredovni jezik občine. Ako je dakle u občini uredovni jezik hrvatski, to se c. kr. porezni ured ima služiti u dopisivanju ovom občinom hrvatskim jezikom.

Dajuć c. kr. kotarski kapotan u Pazinu ovu ministerijalnu naredbu občini Pazin na znanje, dodaje, da je istodobno naložio c. kr. poreznomu uredu u Pazinu, neka se u uredovnom občenju sa občinskim glavarstvom u Pazinu služi po mogućnosti izključivo hrvatskim jezikom.

Ova naćelna naredba g. ministra financija vriedi bez dvojbe za cielo područje c. kr. financijalnoga ravnateljstva u Trstu.

Preporučamo stoga občinam, koje uredjuju hrvatski il slovenski, da se pozovu na gornju naredbu, ako se nebi postupalo onako, kako je njom naredjeno.

„Slovansko pevsko društvo“ u Trstu priredjuje u nedelju dne 17. t. m. u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti“ koncert vrlo biranim i bogatim programom. Kod koncerta sudjelovati će osim družtvenih pjevača i poznate umjetnice gdja Glaser-Dabrowska te gdja Strasser-Cechova; prva udarati će na klavir a druga odpjevati četiri pjesme. Osim ovih sudjelovati će na koncertu i gg. Žurek (gusle) i Novotny (klavir) te naš vriedni tamburaški sbor. Početak u 8 sati na veče. ulaznina 40 nvč. za osobu. Eto opet liepe prigode tršćanskim Slavenom, da se nauživju milozvučnih naših pjesama i narodne glasbe.

Iz Višnjana pišu nam 2. t. m. Pod konac prošloga mjeseca imali smo ovdje na jednom tri sudca izvanžitelja; i to jednoga iz Rovinja, i nevaram li se, dva iz Motovuna. Prvi je bio ovdje kako čujemo, radi posliednjih državnih izbora, drugi radi navale Višnjanaca na 6 naših kmetova dne 8. decembra, a treći radi privatnih prepira. O samoj iztragi nećemo Vam ništa javiti, jer znademo, da Vas rado pliene, nu kad bude tomu vriemo, doznati ćete sve. U Poreču reć bi, da gospodu koj sl. junto traže osobu, koju bi poslali amo za komesara, jer je naš občinski ured zatvoren.

Slavjanska čitaonica u Puli. Piše nam iz Pule: Ovdešnja čitaonica preselila se je iz dosadanjeg tiesnog i ne odveć prisojnog stana ovih dana u prizemne prostorije jedne od najljepših kuća u Puli, i to u kući g. Jakova Serazina, blizu zlatnih vrata (Portaurata).

Prvi dan novog stanovanja bio je upravo konac ljeta, to je čitaonica priredila Silvestrov večer, to je zabavu sa pjevanjem, tombolom i plesom. Prisutnih je bio velik broj, zabava je tekla veselo, upravo oduševljeno i trajala do kasno u noć, boljo rekuć do rano u jutro.

Nemožemo premučati i tu okolnost, da prem se naše družtvo i članovi mu ponašaju pristojno i za nikoga uvredljivo, našao se je one noći ipak jedan junak, koj je kamenom razbio na jednom prozoru čitaonice staklo visoko skoro 2 metra, i tim nanesao družtvu dosta štete.

Kako se je to moglo dogoditi, kad je odbor čitaonice oblasti prijavio zabavu već dan prije, to neznamo; nego što znamo je to, da neće biti dobro po zadirkljivce, ako mi ovdje budemo prisiljeni čuvat sami svoje i braniti se od podlih napadaja. Hrvati i Slovenci Istre nisu ničiji sužnji, nego gradjani ustavne države, kao i drugi, te imaju pravo na podpunu zaštitu zakona i na medjusobno poštovanje od svih strana, dok se od svoje strane vladaju pristojno i nediraju u nikoga.

Iz Voloskoga pišu nam 11. t. m. Izvolite primiti, g. uredniče, ovo par redaka, koji idu za tim, da se izpravi netočnost, koja se podkrala Vašem dopisniku u zadnjem broju dične „Sloge.“ On se naime tuži, da se plaća mnogo za prostorije „Bratimstva,“ naime for. 180, dočim se plaća za iste samo for. 150 a za poslužbu for. 30, što nije mnogo jedno ni drugo u današnjih okolnostih u Voloskom. Upravo g. kućevlastnik imade za naše „Bratimstvo“ najvećih zasluga, jer on radi sa isto oduševljeno riečju i činom. Njegove žrtve za to družtvo jesu nam članovom dobro poznate, pak mu zato i jesmo iskreno zahvalni.

Toliko istini na čast i g. dopisniku na ubavieet.

Peticije na državni sabor. Iz raznih strana Istre i kvarnerskih otoka javljaju nam, da su pojedine občine i gospodarske zadruge jur odposlale poznatu peticiju na državni sabor, da se osnova ugovora izmedju Austro-Ugarske te Italije u onom dielu promjeni, u kojem govori o carini na uvoz našega vina u Italiju i obratno talijanskoga vina u Austro-Ugarsku. Mi ne podajemo veliko važnosti tim peticijam, jer će vlada jedva odstupiti od rečene osnove, za koju će glasovati poljski zastupnici, njemačka lievica i oni zastupnici sjevernih pokrajinah, kojih se ona važna točka ugovora netiče. U ostalom je dobro, da su se oglasile občine, zadruge i pojedinci proti namiljenom ugovoru, jer bar tim odklanjnju od sebe svaku odgovornost za zle posliedice, koje će nastati u južnih vinorodnih pokrajinah.

Naš bečki izviestitelj javlja nam (vidi dopis iz Beča) da su jur nekoje peticije tamo stigle, te očekujemo, da su već na putu peticije i drugih občinah i zadrugah, koje bijahu pozvane, da učine svoju dužnost.

Hrvatska Čitaonica u Kastvu priredjuje u prostorijah „Narodnog Doma“ dne 24. t. m. veliku svečanost na uspomenu dvadesetpetgodišnjice svoga obstanka. Tom prigodom dieliti će se medju članove povjest to prve Čitaonice u Istri, što ju je liepo sastavio član družtva g. V. Ruboša i koja se jur tiska u našoj tiskarni. Program te riedke svečanosti jest sliedeći: 1. Prigodno slovo. 2. Pjevanje: „Liepa naša domovina,“ spjevao A. Mihanović; pjeva domaći mješoviti sbor. 3. Dvopjev „Mati i sin“ za sopran i tenor; spjevao Vladimir Nikolić, uglasbio Vatroslav Lisinski. 4. „Sluga dvaju gospodara,“ vesela igra u jednom činu sa pjevanjem. 5. „Kastav-gradu,“ spjevao R. Katalinić-Jeretov, uglasbio i „Hrvatskoj Čitaonici“ u Kastvu posvetio M. Brajša. Pjeva domaći sbor. 6. Tombola. 7. Ples. Medju pojedinimi točkami, kao i za vrieme plesa igrati će odjel vojničke glazbe pukovnije grofa Jelačića br. 79. Plesati će se takodjer hrvatski narodni plos „Kolo.“

Našim zastupnikom na dušu. Uslied promaknutja c. kr. kotarskoga poglavara u Voloskom, ostalo je njegovo mjesto izpražnjeno.

Proti svakom običaju razpisala je ovoga puta cesarska vlada natječaj za popunjenje onoga mjesta. To se tumači raznoliko, a mi držimo, da nismo na krivom putu ako rečemo, da je to učinjeno vrlo dobro promišljeno i sa nekom osobitom namjerom.

Do toga nas dovodi poznata pritužba slovenskih zastupnika na carevinskom vieću, što cesarska vlada postavlja u slovenskih pokrajinah ili kotarih političke činovnike, koji nepoznaju jezika puka. Na tu opravdanu pritužbu odgovorio je ministar predsjednik grof Taaffe jednostavno tim, da slovenskih činovnika, ili poznajućih slovenski jezik, naime, pak da je prisiljen imenovati onakve, kakvih imade. Ministar je dobacio poziv rečenim zastupnikom: dajte mi činovnika, kakve želite, pak ću Vam je poslati.

Sada se imade popuniti mjesto kotarskoga poglavara u Voloskom, gdje je svakako činovniku, a najpače kotarskomu poglavaru, neobhodno potrebito poznavanje hrvatskoga dotično slovenskoga jezika.

Otvarajuć natječaj na rečeno mjesto mislio je bez dvojbe g. ministar na pritužbu naših zastupnika, ili na moguće buduće pritužbe. Sad je mjesto otvoreno, natječaj razpisan i svaki politički činovnik, koji imade zakonom propisane uvjete, može se za to mjesto natjecati. Bude li molitelja i takovih, koji budu imali sve spomenute uvjete, medju koje ubrajamo i podpuno poznavanje jezika onoga kotara, ne će moći g. ministar od manje a da neimenuje jednoga izmedju njih na ono mjesto. Nebude li pako nijednoga takovoga, imenovati će i takovoga, koji neznade ništa ili možda štogod samo natucat hrvatski ili slovenski — i kazati će spokojno: ja si perem ruke, jer mi niste dali činovnika, koj bi poznao vaš jezik.

Mi znademo vrlo dobro, da se posvećuje malo Hrvata il Slovenaca političkoj službi, a novaramo li se pogadjamo i tomu razlog. U carevinskom vieću bilo je naime takodjer pritužba, kako se hoće pod današnjim sustavom političkom činovniku barem najniži stupanj plemstva ako želi, da u karieri napreduje. Nadalje poznat nam je jedan slučaj za vladavine pok. namjestnika Depretisa, kako bijaše savjetovano pol. činovniku, izvrstnomu mladiću naše pučke ruke, da zamoli za razpisano mjesto posve drugo struko, što je on i učinio znajuć koliko znači takav savjet odozgor.

Medjutim nećemo, da budemo crnogledi pod svaku cienu, pa se i nadamo, da će dobiti politički kotar Volosko poglavara, koji će biti u svakom obziru na svojem mjestu. Ta nada jest opravdana i tim, što nam je poznato, da imade političkih činovnika, koji posjeduju jur spomenute uvjete. Znademo dapače, da imade i u statusu činovnika ovdašnjega namjestničtva takovih, koji se mogu punim pravom natjecati za razpisano mjesto. Očekujemo dapače, da će se oni za to mjesto priglasiti bez obzira na lievo ni desno, jer bi si inače mogli svoje eventualno zapostavljenje jedino sami sebi pripisati.

G. ministar predsjednik traži takove činovnike, a oni su dužni, da mu se prijave.

Toliko na znanje njeg. preuzvišenosti, a našim zastupnikom na ravnanje.

Iz Berma pišu nam 10. t. m. U našem mjestancu slavili smo, gosp. uredniče, dne 3. t. m. riedku svečanost. Toga dana prikazao je naš domorodac g. Šime Frulić prvu nekrvavu žrtvu Svevišnjemu. Kod mlade mise sabrala se puna crkva pobožnoga puka, za kojeg je ovakva svečanost pravi narodni blagdan. Crkvena svečanost obavljena bijaše svim sjajem, što se ga može razviti na selu. Mladomisnika počastilo je više svećenika iz okolice i njegovih prijatelja čak iz Gorice.

Kod gostbe sakupilo se liepo kolo prijatelja i znanaca, koji proboraviše nekoliko vrlo ugodnih satih uz obilat stol zabavljani oduševljenimi govori i rodoljubnom pjesmom. Mladomisniku na čast posvetio je njegov pobratim sliedeću pjesmu:

Bratimska čestitka

ŠIMI FRULIĆU

pigodom mlade mise

prikazane 3. t. m. u Bermu, kraj Pazina

Da bih pjevô! Pak ću zapjevati
Košto duša pjevati mi veli,
S tog kô s'ona danaska veseli
Da je i vam ovim dano znati.

Nemoj, pjesmo, u lietu sustati,
Što bi sjever spriečavô te smjeli,
No budući staro već odseli
U novom ti ljetu putovati.

U Istri češ našoj. na brdašcu
Crkvu naći u njoj pri oltar'a
Častnu braću, gdje pri svetom daru

Stari dvore mlada. Po srdašcu
I ti češ tuj želju prikazati:
Mnogo ljeta, Šime, od brata ti!

V. P.

G. mladomisniku opetujemo one želje, koje mu rekoše prijatelji u najsvečanijem času njegova života, da bi naime dugo služio Bogu na čast a rodu na spas!

Posvećenje zadarskoga nadbiskupa preuv. g. Rajčevića u Gorici. Bit će g. uredniče i vama i čitaocim dične „Sluge“ drago, ako vas izviestim o posveti zadarskoga nadbiskupa, koja bijaše dne 27. prosinca prošloga ljeta u slovenskoj Gorici. Kako govore, već je ovo peti put ovdjo, dočim je to za drugo gradove riedka svečanost. Stolna crkva gorička, drevna doduše, al ipak ne „veličanstvena“; kako ju okratio „Vaterland“, bijaše tom prilikom puna pobožnoga svieta i znatiželjnika. Posvetni čin obavše uz presvj. kneza - nadbiskupa goričkoga Zorna, biskupi tršćanski, Glavina i ljubljanski Missia. Novoimenovani nadbiskup zadarski bijaše goričkomu nekoč naučitelj bogoslovja u ovdašnjemu sjemeništu, pa jo najbrže s toga i ltio. da ga u istom gradu posvete. Pri liepoj svečanosti, koja se obavila u najboljem redu uzprkos tjesnoći i velikoj stisci, uz mnogobrojnu službu, zastupahu stolni kaptol zadarski msgr. Borzatti, a profesorski zbor sjemeništni g. Učelini i dr. Čuka, kapelanom pako presvj. nadbiskupa bio ô. Maupas. Obrod trajao blizu 3 ure.

Oko 2 popodne istog dana bijaše u nadbiskupskom dvoru objed za mnoge odličnike, med tima spomenuta presvj. gg. biskupi, grofovi Dragutin i Fran Coronini, FML. Hranilović, kotarski glavar Bosizio, stolni kaptol itd. Tekom istog nazdravi prvi nadbiskup Rajčević glavi crkve i državo a njemu Fran grof Coronini i kanonik Borzatti na ime kaptola zadarskoga i svećenstva dalmatinskoga. dočim je grof Dragutin napio domaćini. Prije i za objeda stiže visokom svečaru žicom mnogo čestitaka. Ni hrvatski bogoslovci u Gorici ne zaostaše u tom prigodnom pjesmom, koju donie „Vrhbosna“ u 1. broju. Ovu je bratskoga nam češkoga naroda sin, bogoslov 2. tečaja. Kroupa. liepo napisao a bogoslov Maričić na čelu vješto izkitio hijerarhijskim znakovima. Bila je radi kratkog vremena izručena istom za objeda, ali ju primljena, kako doznah, sa zadovoljstvom

„Croatia“ ugarsko-hrvatsko pomorsko dioničko parobrodarsko družtvo otvorilo je na 2. t. m. brzoplovitbu med Rieko-Zadron-Split-Gružom i Kotorom sa novim parobrodom, koji nosi ime „Croatia“. Ovaj parobrod netom sagradjen u Kielu u Njemačkoj, doplovio je na Rieku na Božić.

Duljina mu je 168 stopa, širina 25 a visina 13; izgradjen je od samoga ocala.

Ima trostručno expansijo parni stroj, koj sa silom od 700 konja tjera ovaj brod brzinom od 12 pomorskih milja na uru.

Za putnike I razreda ima ukusni i prostrani salon sa dugom trpezom za 20 osoba. Ima deset kabina (od kojih jednu izključivo za gospodje), u kojih 24 osobe mogu u jako udobnih kreveth spavati; k tomu ima drugih osam kreveta, koji se u potrebi mogu za čas prirediti.

Razsvjetba u salonu kano i u ostalih prostorijah parobroda je električna. Ima sve udobnosti za putnike, kako n. pr. električne zvonce po svih kabinah, toplo ili mrzlo kupalište, parno toplenje salona itd.

Za putnike II razroda ima navadno veliku trpezu i 14 kreveta u salonu, i posebnu sobu od šest krevota za gospodje.

Buduć da je paluba ili koverta na kašaru produljena do mesta broda, jest izpod nje mjesto za putnike III. razreda, koji nisu izloženi daždu ili nevremenu. Ovaj parobrod je učinjen i za terete, jer nosi 400 tona težine.

Kako čujemo taj parobrod je učinio vrlo dobar utisak na Ricci i po svoj Dalmaciji radi svoje ukusne udubnosti, dobre službe a najviše radi izvanredno brzine za ove krajove.

Listnica uredničtva.

Prijateljem u Vabrigi: Knjige Vam šaljemo poštom u Tar i to 6 komada, koje stoje for. 6 55 nvč. Petlolju prepišite iz „Sloge“, podpišite ju sami kmetovi ako neće poglavari. Ono ćemo tiskati, što nismo do sada mogli. Prijateljski odzdrav!

Voloč. g. O. F. D. Padova. Nije istinita ona viest, koja Vas je toliko uznemirila. Kod nas je duduše sve moguće, ali se ipak nadamo, da do onoga neće nit nemože više doći. Ona osoba nalazi se sada u mjestu Roč-Lanišće.

Prodplatu primismo; liepa Vam hvala na svemu; sjetite se i ubuduće našega lista; srdačan Vam odzdrav!

Listnica uprave.

Sl. sbor. red. mlad. u P., sl. čit. družtva g. kat. sjem. u Z., sl. sbor duh. mlad. u D. itd. Saljemo Vam i ostalim čitaonicam naše mladeži besplatno list, a Vi sjetite se njoga kad stupite na vlastito nogo. Bratski Vam odzdrav!

Geop. Ig P. Bakar. gosp. M. F. duguje nam do konca god. 1891 f. 6; da sto nam zdravo!

Gosp. B. D. u Sv. M. Požurili ćemo tisak, nje se ticala ona opazka Vas. Srdačan odzdrav!

Javna zahvala.

„Hrvatska eskomptna banka“ u Zagrebu izvoljela je i ove godine u blagotvorne svrhe naseg družtva, naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake u Beču uzdržajemo, doznačiti nam svotu od 10 for.

Mi se slavnom ravnateljstvu hrvatske eskomptne banke u Zagrebu na njegovom plemenitom daru što toplije zahvaljujemo.

„Hrvatsko pripomočno družtvo“
u Beču 31 prosinca 1891.

Predsjednik:
Dr. K. Kozlć
dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik:
Franjo Vahčić
c. k. činovnik.

Lutrijski brojevi

Dne 9. januarja.

Trst	34	20	36	74	22
Linc	50	54	40	85	39
Innsbruck	31	3	61	66	69
Brno	88	31	37	18	63

Dne 13. januarja.

Prag	90	4	36	25	70
Lavov	8	30	75	21	17
Hermanstadt	34	63	58	23	37

„Slovanski Svet“

izhaja 2 krat u mesecu na 16 velikih stranah, prinaša političke članke o Slovanih, spise o slovanski kulturi, slovanski cerkvi, pesmi u cirilici in raznih slovanskih jezikih, jedrnata poročila iz Rusije in drugih slovanskih krajev, pogled po slovanskem svetu in navaja literarna slovanska dela o Slovanih; sotrudnike med raznimi Slovani. Letos priobčuje važno večo razpravo o **zgodovini liturgije rimske cerkve.**

„Slovanski Svet“ stoji na leto 4 gld., na četrt leta 1 gld., za učitelje in dijake četrt leta 90 kr. Naročnina se pošilja izdavatelju u Trst.

Fran Podgornik.
izdavatelj „Slov. Sveta“ u Trstu.

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom želudčnom tinkturom, koja me je izliečila od bolesti, kojo se nemogoh na nijedan način oslobaditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvotno zdravlje, radi čega nemogu od manjo a da neopreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudčnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—8 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Dr. Gustav Gregorin

otvorio je svoju

odvjetničku pisarnu

—7 **u Trstu**

dne 7 decembra t. g. Via Dogana br. 7. II kat.

Izložba pokućstva i tapecerije, radionica

ANJELA DELPIN

ulica Torrente br. 32.

Bogat i različit izbor pokućstva uz cjene neobično nizke. — Gospoda iz pokrajine umoljavaju se, da ga izvolo posjetiti u službi. da bi treballi spomenutih predmeta; svi predmeti jesu čvrsti pošto su iz vlastite tvornice, to se neboje konkurence.

10 10

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojove na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 33—

UZAJEMNO DŽRUTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najčvršće osjeguravajuće društvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjecnaćena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 13—26

polica, kojo sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tičuća se mješovitog osjeguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjeguranc svote od 10000 dolara takodjer uniđli prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju

U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1.

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Enrico Rovere & C°.

TRST. Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne. i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cjene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 33—52

U radionici klepara 6—8

JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst br. 10 gradi i drži na skladištu kupoji u posudah, sa stolicom sa III bez poći iz cinka čvrsto gradjene, to izvadja i druge radnje klepareke uz najniže cjene. Drži na skladištu **štrcaljke proti peronospori** (mildevu po for. 5.50 tri sojevo za samporanje trajn. Ilustrovani ceniki dobivaju se gratis.

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flaštre iz Brežlje, željezo sa Chinom Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplljujući i probavljajući. Eliksir China proti grznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašinu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplljujuće žoludac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crvoni itd. itd. 5—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Promjena stana.

Prvi austrijski oglasni ured **A. Oppelik-a**, sbatojeći već 33 godine i uživajući najbolji glas, nalazi se od sada u Beču pod susjedom: **Wien, Stadt, Grünangergasse 12** (na čošku ljekarne — Singerstrasse 15) te se preporuča za nabavu svakovrstnih oglasa zu sve bečke, tu i inozemske novine, kolodure itd. itd. uz najniže cjene. Cienike i troškovnike šilje badava. 2—4

Put u Ameriku

ZA

NEW-YORK, CHICAGO, SAN FRANCISCO,

I OSTALE GRADOVE NORD AMERIKE

BUENOS-AYRES, MONTEVIDEO i ROSARIO DI SANTA FE.

Izdaje direktno biljete

Mate Pollich.

TRST — RIEKA

Piazza Negozianti br. 2. — Riva Szapary

51—52 Casa Gorup.

Velika pražka loterija

Zadnji mesec

Glavni dobitek

100.000 GOLDINARJEV

Srečke po 1 gold.

Priporočata Nigris in Neumann v Trstu.

2— 1—

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, zaslužijo to poslednji naslov po vsej pravici kajti jo v resnici mnogo bolezni, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Dosetlaja že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, kojo no bi imele zalogo izbornege toga dömačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr , 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 2—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih plamenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi prebavi steklenička 22 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plaster prof. Steudela, domače sredstvo za rano oteklino itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullrichs, izvrstno domače sredstvo proti postodicam slabe prebavo, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivate se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po v. avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po postnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju.

10—12

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 2—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lisna, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverso i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideca, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnino i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicc) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, nitl da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morajo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, dočeuih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v kommunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkolj se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo-se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoče jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnuje se stroški, ako se zaknasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega. kor se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja all pa, da ni reč prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spedicije po vsej Severni Ameriki, izdajalu bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 3. U Trstu 21. jenara 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu

Ovim mjesecom stupio je naš list u XXIII. tečaj. Po starom običaju pozivljemo ovim naše predbrojnike, pošto je nastupio početak godine, da učine čim prije svoju svetu dužnost. Naše vriedne i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da se čim prije na novo predplate, i to komu je iole moguće, odmah za cielu godinu, jer nam je tako mnogo laglje sastaviti proračun i odmah urediti naše račune.

Preporučujemo se napokon imućnijim i sviestnijim rodoljubom i izvan Istre, koji nas do sada nepomogoše, da nam priskoče u pomoć u ovom našem težkom poduzetju, točnom predplatom.

Kako je poznato mi neimamo druge pomoći van u naših čestitih predplatnicih, dočim imademo protivnika i zavidnika, kojim je naš list pravi trn u peti, na sve strane. Tko pojmi naš položaj i našu težku borbu, a čuti i misli ikreno s nami, ta nam nemože odreći pomoći.

Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu za imućnije for. 5, za soljake for. 2. Za polovicu godine polovicu tih svota. Izvan carevine za poštarinu više. Novce neka nam se šalje poštarskom naputnicom, nipošto u preporučenom pismu, jer je preskupo.

Uprava „Naše Sloge“.

Razprava o trgovačkih ugovorih u carevinskom vieću.

Beč 19. jenara 1892.

Trgovački ugovori sa Njemačkom, Italijom, Belgijom i Švajcarskom su toli znameniti, imenito za naše južne zemlje, da je vriedno popisati koliko je kratko moguće tečaj ciele razprave. Znamenitost njihova vidi se i iz toga, da se je o njih još prije nego li su došli u razpravu, pisalo ne samo u novinah naše monarbije, nego i u novinah ciele Europe; da se o njih razpravlja cielo vrieme razprave u tih svih novinah; da se je u carevinskom vieću za rieč oglasilo, što proti ugovorom, što za nje, 77 govornika, koliko još neznam da bi se upisalo za koji drugi predmet; da se razprava vodi evo već punih osam dana, po 6—7 ura na dan, i da bi se još vodila, kad bi se svim dalo govoriti, koji bi želili; da će se još par dana voditi, da se odluči o resolucijah, koje su se k tim ugovorom postavile i kojih ima do dvadeset.

Mnoge i veliko knjige dala je tiskati vlada i odnosni odbor carevinskoga vieća o ugovorih, da uz nogu zastupnici biti što bolje obavješteni. Na carevinsko vieće prispjela je sva sila prošnja proti ugovorom iz Tirola, iz Dalmacije, iz Istre, iz tršćanske okolice, iz Goričke, iz Kranjske, navlastito proti ugovoru s Italijom. Iz Istre poslale su takove molbenice obćine: Kastav, Lovran, Veprinac, Buzet, Žminj, Tinjan, Pazin, Baška, Punat, Omišalj, Vrbnik; gospodarske zadruge: Kastav, Opatija, Podgrad Dolina, Buzet, Krk; stanovnici iz motovunske obćine, iz Grobnika, Tupljaka i Krbuna.

Razpravu otvorio je zastupnik Hallwich, Niemac-ljevičar, kao izvjestitelj odbora za ugovore. Po njemu imadu ugovori europejsku, dà svietsku znamenitost u gospodarstvenom i političkom obziru. Oni da imadu i svojih zlih strana za našu monarhiju, al prednosti istih da su veće nego li zle strane. Nisu odlučivale političke simpatije, ali dobro je, što se tu gospodarski probitci slažu posve sa političkimi. Ugovori doprinašaju k okrepljenju političko-vojničkoga trojnoga saveza. Poput njih će se u kratko sklopiti i drugih ugovora sa državami na jugu i jugo-iztoku. Ljevičari-Niemci odobravali su govor izvjestiteljev.

Drugi govornik bio je Hrvat-Dalmatinac dr. Klaić, kao isvjestitelj predloga manjine odnosnoga odbora. Taj predlog postavila je trojica zastupnika: Klaić iz Dalmacije, Robić iz Štajerske i Dipauli iz Tirolske. Jer se je o tom predlogu mnogo govorilo, i jer se tiče navlastito i nas, evo ga u prevodu od rieči do rieči: „Visoka kuća nek izvoli odlučiti: Trgovački i brodarski ugovor medju Austro-Ugarskom i Italijom vraća se c. kr. vladi sa zahtjevom, da stupi sa Italijom u nova ugovaranja u svrhu, da se ustanova III. 5. zaključnoga zapisnika k trgovačkom i brodarskom ugovoru odstrani i da se carina na vino uredi takovim načinom, da bude odgovarala obstojećim odnošajem i obostranim probitkom obijuh država.“ To je ono za što su prosila tako rekuć sva upravna tjela iz Dalmacije, mnogi iz Tirola, iz Kranjske, iz Goričke, iz tršćanske okolice, te naše obćine, naše gospodarske zadruge i naši posjednici iz Istre. Izvjestitelj manjine Dr. Klaić nije u obće proti ugovorom; on želi, da se jih sklopi i s drugimi državami; on je samo proti jednom ugovoru, onom s Italijom, jer taj znači ne ojačenje, nego oslabljenje, pače propast znamenitoga diela monarhije. Protivnici predloga manjine rekli su, da je spomenuta ustanova ugovora bila i u ugovoru od god. 1887. i da nije nitko proti njoj govorio; ali oni bi morali znati, da su se okolnosti od te godine do danas promjenila. Između Italije i Francezke nastao je gospodarski rat tako, da se talijanska vina neuvažaju u Francezku. Italija pridjelava mnogo više vina i ciene istoga su se jako snizile. Kod nas su se ciene povisile, a ako se ustanova primi, tad će naše zemlje poplaviti talijanska vina, i naša neće se moći s njimi natjecati, narod će izgubiti volju za vinogradarstvo, propadati će. I kad nebi bio nitko govorio u posliednje četiri godine proti ustanovi, bila bi dužnost vlade, da predvidi promjenjene okolnosti, jer vladati znači predvidjati. Vlada bi reći, da je i poznala te promjenjene okolnosti, i skusila promjeniti carinu na vino, al nije uspjela. On sam, izvjestitelj, ugovarao je još oktobra sa našim ugovarateljem, kako se vidi također uzalud. Kad pak vlada nebi bila zrala za promjenjene okonosti, tad bijaše njezina dužnost, da se o njih obavjesti po odborih vinara. Za sve i najmanje proizvode je saslušala takove odbore, samo za vino nije saslušala nijednoga, nego nekoga tvorničara za vino iz voća.

Zagovoratelji ugovora i one ustanove vele također, da se talijanska vlada neće poslužiti onom ustanovom, već da će ostaviti carinu kakova je. Izvjestitelj dr. Klaić je protivnoga mnienja, jer već sad dolaze posude vina iz Italije obzirom na onu ustanovu, za koju stalno drže, da će bit primljena i da će se talijanska vlada s njom poslužiti; jer će Italija nastojati, da prestane gospodarski rat između Italije i Francezke, pa će sniziti carinu uvoza svoga vina u Francezku, gdje se pak naše neće moći natjecati sa talijanskim; i konačno, jer Italija nebi bila tvrdokorno obstojala na onoj ustanovi, kad se nebi kanila s njom poslužiti. Kad se bude pak poslužila, tad će bit pogubne posliedice toga za Dalmaciju i Primorje neizbježive. Govornik govori također proti brodarskim i ribarskim ustanovam ugovora s Italijom, po kojih je obalno brodarstvo i ribarstvo na naših obalah izručeno Talijanom na štetu naših brodara i ribara; po kojih pače imadu talijanski ribari prednosti pred našimi, pošto oni neplaćaju nikakvih poreza, a naši jih plaćati moraju. „Ponizenje je za nas, da se sa tudjinci u našoj državi bolje postupa, nego s našimi. To predanje našega obalnoga brodaranja i ribarenja čini riedak utisak; čini se, da se nenalazi na obali vilike civilizovane države, nego gdje u Africi, u Zanzibaru ili slično, gdje tudjinac više valja nego li domaći.“ Govornik spominje također mali otočić Pelagruž, koj je već od pradavnih vremena posjed Dalmacije, i koji je vele probitačan ribarom iz Komiže, a koji u novije noba Talijani svojataju. Završuje, da misli, da bi i druge države morale raditi o tom, da budu ugovori na zadovoljstvo svih, inače moralo bi se doći do misli, da smo mi jedini, koji se imadu žrtvovati, da budu ugovori primljeni. On će glasovati i za ugovor s Italijom, ako se ona ustanova odstrani, al samo ako se odstrani, jer bi inače žrtvovao najveći probitak svoje zemlje, a toga neće podnipošto. Ako dakle nebude predlog manjine primljen, mi ćemo glasovati proti cielom ugovoru; a ako budu dani svi ugovori skupa na glasovanje, onda također proti svim. Taj govor odobravali su imenito svi hrvatski zastupnici kao i većina slovenskih i tirolskih.

Prvi od govornika u razpravi proti ugovorom je Čeh dr. Kramař. Ugovorom da se pjeva hvalospjev, da se u njih nazire raj mira i blagostanja toliko, da se mnogobrojne crne točke istih čine kano dobrotvorne. Nego povjest posliednjih godina kaže nam, da se nemože vjerovati u optimizam vlade. Kod ovih ugovora nastaje pitanje, da li nebi bilo bolje, da jih u obće neima? Govornik misli, da bi, te uztvrdjuje, da se timi ugovori otvara vrata njemačkoj industriji u našu monarhiju i na balkanski poluotok. Ugovorom sa Njemačkom se carina na njemačke obrtnine kao i carina na naše poljodjelske proizvode umanjuje, a tim obojim dobiva samo Njemačka. S toga se sa svim pravom u Njemačkoj smatra ugovore za veliki dobitak. Njemačkoj industriji se njimi daje novoga rada, a njemačkim radnikom jeftinoga kruha. Medjutim se naša industrija slabi, radnici gube posao, tim se slabi i poljodjelstvo, i nas se smatra kao „poljodjelsko ozadje europejskoga zapada.“ Mi smo više žrtvovali i više popustili nego li smo trebali, i pokazali smo se prema Njemačkoj preslabi, dočim je ona sama bila prisiljena, da nam popusti u carini na poljodjelske proizvode, a uz to si je pridržala slobodne ruke, da uredi carinu kako ju je volja sa Rusijom za iste proizvode. I prema Italiji, prem mnogo slabijoj, se je pokazala naša monarhija preslabom, popustiv njoj carinu na laneni obrt i davši njoj pravo na umanjenje carine svojega vina, žrtvovavši njoj tako naš laneni obrt i naše vinarstvo; a to oboje je učinila po glasu iz Berlina, da se ima naime ojačati saveznike. Radi Njemačke je naša država mnogo popustila i Švajcarskoj. Najgore pak prolazimo timi ugovori naprama balkanskom poluotoku. Mjesto da smo si tamo osjegurali uvoz naših obrtnina, mi smo otvorili širom vrata njemačkim obrtninam, koje će naše željeznice morati još jeftino tamo prevažati. Vlada nas tješi sa stalnostju na 12 godina, al neće jih proći toliko a da neočutimo teret toga stanja. S gospodarskoga gledišta samoga mora bit govornik i njegovi drugovi proti ugovorom. Al on i oni su proti njim također i s političkoga gledišta. On i oni su proti trojnom savezu, ne s toga, što neće mira, nego s toga, jer se boje za mir. Politika trojnoga saveza zaplela nas je u elzaško-lotrinžko i u balkansko pitanje, k tomu ona je proizvela promjenu u nutarnjoj politici, koja je nepovoljna i Čehom i Slavenom u obće. „Mi držimo, da obstoju naše monarhije neprieti nitko osim trojnoga saveza.“ Taj savez je i za to, da se vodi na Balkanu ona politika, koja bi nas, jer je protivna onoj Rusije, mogla zavesti u pogibeljan rat. Govor je zbilja mladoga al učenoga i marljivoga Čeha dra. Kramaŕa, sastavljen najvećom pomnjom i izrečen liepim načinom, učinio najbolji utisak nesamo na Čehe, nego i na druge slavenski ćuteće slavenske zastupnike, koji svi su mu odobravali, čestitali srdačno.

Ljevičar dr. Pecz zagovara ugovore, ne da bi se upustio u pobijanje navoda predgovornikovih.

Zastupnik dalmatinskih velepo-sjednika grof Bonda govori proti ugovorom, odnosno proti ustanovi glede carine na vino u ugovoru s Italijom. Njegov govorić ima svoj vrhunac u tom, da su se svi dalmatinski zastupnici upisali među govornike proti, da su sve obćine i druga tjela poslali molbe na carevinsko vieće proti

onoj ustanovi, da je sav puk „Dalmacije proti istoj, jer je to za Dalmaciju pitanje obstanka, jer se tu radi o gospodarskom „biti ili nebiti.“ On postavlja na svrsi predlog: neka vlada pravodobno poduzme sve mjere, da preduslovne oštetnju domaćega vinogradarstva.

Zastupnik donjokranjskih gradova i trgova prof. Šuklje oglasuje se za ugovore, i to obzirom na cielokupnost državnih probitaka, kao pripadnik zemlje, koja se bavi prilično vinarstvam, kao sin vinogradara, kao zastupnik kotara, koji se bavi mnogo vinom, on uvidja kako je u ovom pitanju težak položaj zastupnika južnoga Tirola, Dalmacije i diela Primorja. I velika agitacija se je razvila proti rečenoj ustanovi, al on drži, da radi toga, jer se je mogućnost uzelo za učin. Svakako pak priznaje veliku pogibelj one ustanove za naše vinogradarstvo, pače veću za dolenjsku Kranjsku, nego li za južni Tirol i Dalmaciju. I tu se slaže sa izvjestiteljem manjine dr. Klaićem. Al on drži, da pogibelj nije tako bliza, da se Italija neće poslužiti onom ustanovom, da neće sniziti carine na svoje vino. Ipak veli, da je ona ustanova veoma žalostna i prieteća, jer je u njoj sadržana nestalnost, koja će veoma nepovoljno djelovati na naše vinogradarstvo. Trgovački ugovor s Italijom od godine 1887. nije bio dobar, ovaj je još gori, i on bi proti njemu glasovao, kad bi se o njem posebice glasovalo. Nego pošto se ima sve ugovore skupa primiti ili zabaciti, pošto bi se primljenjem predloga manjine zabacilo sve ugovore, za to će on glasovati za nje, jer drži, da su, obćenito uzeti, za našu državu koristni. Korist da imamo kod voća, kod jaja, kod perutnine, kod drva, imenito pako kod živine. Iztičuć te koristi, polemizuje proti dru. Kramaru. Proti Kramarovoj tvrdnji, da su ugovori iz Njemačke nadahnuti i na korist Njemačke, pozivlje na pomoć bivšega austrijskoga ministra trgovine Schäffle-a, jednoga od najučenijih muževa Njemačke, po kojem bi ugovori ne iz Njemačke, nego iz Austro-Ugarske nadahnuti bili. Misao, na kojoj se ugovori temelje, je po govornikovom najdubljem uvjerenju zdrava, opravdana, spasonosna. Na svrsi veli, da će izreći posve kratku opazku ili izjavu s političkoga gledišta, i on je toli sretan, da ju može izreći „u posvemašnjem sporazumljenju sa svom skupinom slovenskih zastupnika.“ „Visoka kuća je vična viditi, da slovenski zastupnici postupaju u svih znamenitijih pitanjih sjedinjeni, i ufam i očekujem od zdravoga razuma našega naroda, da će tako uvjek biti, i da će zastupnici slovenskoga naroda svako doba stalno obstojati na onih političkih načelih i sjedinje.i jih braniti, za koje obranu smo se sada sjedinili.“ Ali kod ovih ugovora, koji imadu poglavito gospodarsko znamenovanje, glasovati će svatko obzirom na probitke svojih birača i nazora, koje si je njih stvorio. „Nego, ja naglasujem, da nikakvi politički motivi na naše glasove neuplivaju. Mi smo imali prilike tečajem cielih deset godina prigodu u delegaciji izraziti naš nazor o izvanjskoj politici naše monarhije; neka je naša moć kao parlamentarne frakcije neznatna, al jedno morate nam pripustiti: mi imamo srčanost našega uvjerenja, i kad nebi odobravali izvanjske politike naše države, mi bi bili otvoreno izrekli, da nismo sporazumni sa pravcem i sa svrhom njezinom. Neobazirajuć se na to, da se to dogodilo nije, možete i iz izričnih izjava naših zastupnika u delegacijah suditi, da slovenski narod njegovi zastupnici sadanji politički sustav primaju. „Mi se neprotivimo nit političkim savezom, gospodo moja, a vi nemožete od nas zahtjevati, da se to sbiva iz narodnostnih simpatija. Mi smo u tom obziru mrzli do dna srca. Ali gospodo moja, mi se neprotivimo i mi suglasujemo s razloga i u predpostavi, jer naziremo u tih savezih poroštvo za najdragocienije dobro naroda, za uzdržanje europejskoga mira. I ako se nam reče, da će se ovimi ugovori savezi učvrstiti, to najmanje rečeno, nije za nas razlog, da bi se proti ugovorom izrazili. Ja sam na svrsi. Što se mene tiče, glasovati ću za ugovore i preporučam to visokoj kući.“ Neke osobite vrsti utisak morao je prouzrokovati taj govor. Meni bar činilo se je, da su ga naši protivnici nekom zloradostju slušali kad su čuli, da sin slovenskoga naroda, koga žalostna prošlost i sadanjost je poznata, tako govori, i to sin naroda, kojega zastupa kao prvak u najviših tjelih. Meni, a stalno i mnogim drugim, bilo je tjeskobno, i dozivao sam si u pamet udes slovenskoga i imenito onih slavenskih naroda, koji su krivnjom svojih prvih sinova propali ili propadali ili još propadaju. Tiho bilo je u kući, jer zloradost nesmije na javu, a žalost je kadkad tako velika, da se ju samo ćuti a da se je izraziti nemože. Prema svrsi su dvojica ili trojica slovenskih zastupnika uzkliknuli bravo!, a na svrsi mu čestitali. Njemačke novine, kaošto su „Presse“, „Neue Freie Presse“, „Deutsche Zeitung“, su taj ugovor pohvalile.

Molitva za domovinu.

Bože otaca mojih, kralju neba i zemlje, k Tebi uznosim svoju vruću molitvu za dobro svoje domovine i svojega naroda.

Tvoj sveti blagoslov učinio je krasnom i cvietajućom moju domovinu poslie najveće oluje kad bijaše ljudskom zlobom do suza umorena, dapače oduševio silom i osvježio razumom vrlo i muževne svoje pobornike, i priveo sirotu, padajuću već u zaborav, opet na stupanj slave medju ostalimi narodi, — o kako jako zahvaljujem za to Tebi Bože moj, i molim Tebe najvrućije, da bi Tvoj sveti blagoslov lebdio nad milom zemljom, dokle bude u njoj stao kamen na kamenu, i da bi ostao nad narodom dragim, dokle neprestano govor njegovoga jezika.

Blagoslovi domovinu moju, Bože, kad se cjelovom proljeća probuđuje iz zimskoga sanka i kad se odjeva u mladenačku zelen, kad su njezine šume i gajevi napunjeni ugodnim dahom i ptičjim žuborom. Blagoslovi domovinu moju, Bože, kad su njezina polja i livade blagoslovljene sazrievajućimi plodovi i kad njezini stanovnici u potu lica svojih znašaju plodine u svoje stanove. Blagoslovi domovinu, Bože, kad u njoj jesen svoju vladu nastupi, i stabla i busove plodovi obasipa. Blagoslovi domovinu moju, Bože, i tada, kad snieżno ruho pokrije njezine goro i šume, i kolibice, kao zvizde na nebu razsijane.

Tvoj blagoslov neka udje u palače imućnih, da tamo gane srce k dobrotvornosti i smilovanju; nek nemine nit praga siromaškoga šatorića, da razblaži njegova posjednika, kojega je ta kućica jedino bogatstvo; a nek snadje i one siromahe, koji neznaju kamo bi sklonuli glavu...

Nezapuštaj, Gospodine, narod taj, kojega krv je moja krv i kojega kucanje srca je i kucanje moga, čuvaj ga, straži ga i obskrbljuj, očuvaj ga svakoga zla i svake pogube.

Daj da nebi u njem nikad nikle razpre i propiri domaći, čuvaj ga od zlih zasjeda njegovih neprijatelja, i uspori, da bi u slozi, bratimskoj ljubavi i podpunom miru tražio i našao samo svoje dobro.

Uznieti u naših srcih, u srcih cielega naroda, pravu, čistu ljubav za domovinu, da svi ljubimo svoju rodnu zemlju kao svoju majku, roditeljicu, i da budemo svaki hip pripravni posvetiti posve njezinoj službi svoje sile, svoj duh i razum.

Prosvjetli svojom milosti, Gospodine, takodjer duše zalutalih, koji se sramc jezika svojih djedova i koji nepoštuju tu dragu baštinu otaca naših, privedi jih k srcu naše majke i učini jih njezinom vriednom djecom.

I tako orošena rosom Tvojega Božanstvenoga blagoslova, Svemogući Bože, ovasti će moja domovina u svibanjskoj krasoti, srebrnasti vienac gora bit će njoj dragocjena kruna, lahoreće zelene šume bogati vlasi, a obale srebropjene ljubezni vezovi, spajajući našu skupnu ljubav, — i kad budemo složno, bratimski radili zajednički kako na poljih, livadah i u slamnatih šatorih, tako i na mjestih znanosti, nauka i umjetnosti, onda će s Tvojom, Gospodine, pomoćju zasjednuti moja domovina na prestolje medju narodi, i sjati medju njimi kao alem-kamen medju kremeni.

Daj, o dobrostivi Bože, da budem svojim domovinskim djelovanjem ures svoje rodne zemlje i da tako zaslužim miran počinak u njoj, i daj mi milost, da neokaljanim životom, uzorno kršćanskim, u svoj domovini, budem dostojan stupiti jednom u domovinu svih naroda cielega svieta, Amen!

Franina i Jurina.

Jur. Ča biš ti, Franiću, rekal, zač je Pre-Frokalo va Motovune onako tepal bil za agitirat u izbori sa gospodom?

Fr. Za to, da su mu gospoda i piegati obećali, da ako im on pomogne predobiti i rastjerat ščave, da će oni od sad u napred hodit svi k maši i se spovidat najmanje četiri put na leto.

Jur. Dà, ali ja ću izvršit onu pokoru, koju dobiju va ispovedi. A k maši svo da ih je i volja, nemaju vremena, zač imaju svim dužnikom, koji su glasovali za se, a ne za nje, peticijuno delat.

Fr. Oslobodi nas Bože od duga krnjelsko-šarenjačkoj pospodi!

Jur. Amen, i od njihove velikodušnoti!

* * *

Fr. Aviva šjor Tomažo pod ključ!
Jur. Aviva šjor Menigo detto fuć!
Fr. Aviva kompanija bela!
Jur. Kola tešta in škaršela e gambe a vela!
Fr. Činili su račune bez oštara,
Jur. Pak se njima smiju Luca i Mara;
Fr. Činili nas hodit za tudje sleparije va Rovinj,
Jur. A zato njim se smije svaki tovarski sin.

* * *

Fr. Trajna ninanaj,
Že škampado bakalaj!
Ni već žgvanceta ni polenta,
Spraznile su se i naše brente,
Jer naš tužni šjor paron,
Nema šoldi per un „čavon“;
Sve je bura odpuhala, —
Nema sviće ni svirala;
Sve je mrtvo tiho i oblačno
Samo Menigo zdiše plačno
Jur. Amen! Bože daj, vajk tako!

Različite viesti.

Opet žalost u cesarskoj obitelji. Dne 18. t. m. zadesio je našu vladajuću kuću novi udarac. Toga dana preminula je naime Njeg. cesarska Visokost nadvojvoda Karlo Salvator u 58 godini svojo dobe. Sa slavno vladajućom obitelji dieliti će bez dvojbe svi njezini narodi iskreno sućutje i ovom zgodom, kao što diele s njom svaku njezinu radost.

† **Ivan Vlah.** Iz sela Jušići, občina Kastav, dolazi nam tužna viest, da je tamo nakon kratke ali teške bolesti u 39 god. dobe svojo preminuo gradjevni poduzetnik i čestiti rodoljub g. Ivan Vlah, brat nezaboravnoga učitelja pok. J. Vlaha.

O toj nesreći imademo podulju viest, koju moradosmo izpustiti za budući broj. Vječni ti pokoj prevriedni Ivane!

† **Pop Jerko Tolć**, umirovljeni svećenik, preminuo je dne 16. t. m. u Baški, rodnom svom mjestu, poslie jako duge i teške bolesti u 79. godini dobe svoje. Pokojnik bio je svećenik po srcu božjem, bogoljubna i neporočna života. Radio je duševno mnogo godina u vinogradu Gospodinjem, a bijaše mio i drag povjerenom mu stadu, svojim predstojnikom, kao i svim onim, koji su ga poznavali.

Blagoj njegovoj duši budi pokoj vječni!

Vjenčali se. Iz Borovnice u Kranjskoj javljaju nam, da se je tamo vjenčao dne 18. t. m. gosp. Ivan Nekerman, učitelj u Podgradu, sa gćnom Rožom Majarom. Čestitamo!

Zaruke. Iz Rieke nam javljaju, da se je tamo zaručila gćna Marica Polić, „velevriedna kćerka našeg čestitog rodoljuba i prijatelja g. Mata Polića sa ljećnikom dr. Ljudevitom Sverljuge. Naše iskrene čestitke!

„Tržaški Sokol“ priredjuje za subotu dne 23. t. m. „Plesni venček“ u dvorani Mally (ulica Torrente br. 16.) Početak u 9 sati na večer; ulaznina za članove 30 nvč., za neplanove 60 nvč. Gospodje su prosto od ulaznine. Gg. sokolaši umoljeni su, da dodju u sokolskoj odjeći.

Koncert „Slovanskega pevskega društva“ u Trstu, obdržavan prošlo nedolje, izpao je vrlo krasno. Odabrano občinstvo nije štodilo odobravanjem gg. pjevačem, tamburašem i naposc gdjam, koje su iz naklonosti sudjelovale.

Iz Medulina pišu nam, da se je tamošnja „Hrvatska čitaonica“ dne 10 t. m. preselila u novi i prostraniji stan. Taj dan bijaše nedelja, te je scoba bila tim svećanija jer se više članova sakupilo nego bi bilo dolavni dan. U 4 sata poslie podne razvile se zastave u starom i novom stanu pak svi članovi složno podjoše u novi stan pjevajući naše narodne pjesme. Kod te scobe sudjelovali su ne samo skoro svi članovi čitaonice, nego i drugog svieta i naša mladež — naša nada u bolju budućnost.

U novom stanu posjedoše članovi za stolove te se uz čašu rujna vinca veseliše sjećajuć se zdravicami naše mile domovine, naših prvaka, zastupnika i narodnih pobornika. „Hrvatska čitaonica“ u Medulinu napreduje lieno, što nam svjedoči broj (67) članova i što se je u posliednje vriemo upisalo u družtvo i više čestitih mladića, kojih oci nisu do sada uz nas bili.

Tomu napredku veselimo se od srca, kano što će mu se radovati bez dvojbe svaki istarski Hrvat. Napredka biti će i više bude li medju članovi sloge i ljubavi i bude li se sa družtvom oprezno i mudro upravljalo, što da bude, vrući je naša želja!

Iz Beča nam se piše (o a r e v i n s k o v i e ć e.) Dne 13. t. m. govorili su proti ugovorom, imenitom proti onomu s Italijom, zastupnici Dipauli, Terlago i Gasser, svi tri iz Tirola, te Čeh Adamek; za ugovore Gomperz i Franjo grof Coronini iz Gorice; dne 14. t. m. proti ugovorom Slovenac iz Štajerske Robič, Čeh Vašaty i Bečlija Gessmann; za ugovore Tršćan Stalitz i Niemac Neuber —; u toj sjednici govorio je takodjer ministar poljodjelstva Falkenhayn pobijajuć neke tvrdnje rečenoga Coronini-a. Dne 15. t. m. govorili su proti ugovorom Bočlija knez Lichtenstein, dalmatinski Hrvat Bulat, Tirolac Malfatti, Čeh Krumholz; za ugovore jedan Poljak, dva Niemca ljevičara i jedan Niemac nacionalac; dne 16. t. m. proti ugovorom dr. L a g i n j a i Čeh Spindler; za ugovore jedan Poljak i jedan Niemac ljevičar. Govorio je u toj sjednici takodjer ministar trgovine Bacquehem z a ugovore iz gospodarskih i političkih obzira, rad čega su mu Niemci-ljevičari i Niemci nacionalci silno odobravali, pljeskali i čestitali. Dne 18. t. m. govorili su proti ugovorom jedan Bočlija, jedan Tirolac i jedan Čeh; za ugovore dva Niemca, jedan Poljak i jedan Čeh iz Moravske.

Na to se je predložilo i poprimio konac razprave; tako svim ostalim upisanim govornikom s jedne i s druge strane nebijaše moguće govoriti, već si morađoše izabrati glavne govornike.

Glavni govornik proti ugovorom bijaše Čeh Knizl, za ugovore Niemac Russ. Oba su govorili danas dne 19. jenara, prvi mnogo dulje i bolje nego drugi. Onda su slindili stvarmi izpravci, medju kojimi i oni Šuklje-ta i Laginje. Govorio je pak izvjestitelj predloga manjine dr. Klaić te pobijao navode ministra glede carine na vino i predložio polumenično glasovanje; † izvjestitelj vočine Hallwich.

Iza toga se je glasovalo: najprije za ugovore s Njemačkom, Belgijom i Švajcarskom. Proti njim 42 glasa, ostali za nje.

O predlogu manjine kod ugovora s Italijom glasovalo se je polumenice. Sa dà,

za predlog, glasovalo je 88, sa ne, proti njemu 205, konačno se je glasovalo o ugovoru s Italijom, koj je dakako po većini primljen bio.

Primljeni su dakle svi kako bijahu predloženi od vlade i od većine odbora. Primljena je takodjer ustanova glede carine na vino u ugovoru s Italijom. **Italija dobiva tim pravo, da snizi svoju carinu na vino, koje bi se uvažalo iz naše monarhije u Italiju od 20 franaka na 5 franaka 77 centezima po hektolitru, i da čini sniziti carinu na vino, koje bi se uvažalo iz Italije u našu monarhiju od 20 forinti na 3 forinta i 20 novčića po hektolitru. Naglasujemo, da Italija dobiva tim pravo da to učini, al da tim to još učinjeno nije.** Za sad valja još stara carina za obie strane.

Za naše vinogradare je to zlo, veliko zlo. Toga nije mogao zatajiti niti ministar niti nijedan zastupnik, koj je govorio za ugovore. Ona ustanova je žrtva Italiji, i to žrtva na štetu vinogradarskih zemalja, imenito Istre i Dalmacije. Naši trgovci su u težkom položaju, jer neznadu od danas do sutra kad bi se carina mogla promjeniti, čim bi dakako vino moralo promjeniti svoju cienu.

Tečaj te toli znamenite razprave opisuje se već u današnjem broju, još opisivat će se u sliedećih, — koliko je kratko moguće al i tako, da budu čitatelji mogli si stvoriti pravi sud. Govor dra. Laginje donieti ćemo u cielosti. Već danas možemo reći, da je govor taj dostajan govornika. On je proti ugovorom s gospodarskih i političkih razloga. On je proti trojnom savezu, proti savezu naše monarhije sa Njemačkom i Italijom. On je uvjerenja da će monarhija biti najjača kad bude zadovoljila svoje narode; on se medju ostalimi nada, da će se raztrošeni dielovi kraljestva Hrvatske, to jest domovine naroda hrvatskoga, naravski u medjah monarhije, ujediniti.

O glasovanju o trgovačkih ugovorih u carevinskom vieću. Dne 19. t. m. glasovalo se pojedine stranke za ili proti ugovorom kako sliedi:

Za predlog manjine kod trg. ugovora s Italijom, da se naime isti vrati vladi s pozivom, da utanači drugu ustanovu glede carine na vino, glasovali su kod poimeničnoga glasovanja svi antiecmiti, svi zastupnici iz Tirola, svi Česi (mlado) svi iz Dalmacije, dva iz Istre (Laginja i Spinčić), jedan iz Trsta (Nabergoj), dva iz Goričke (Alfred grof Coronini i dr. Gregorčič) tri iz Kranjske (Ferjančić, Pfeifer, Povše), sva tri slovenska i još neki iz Štajerske. Proti tom predlogu glasovali su medju ostalim i dva zastupnika iz Istre (Bartoli i Rizzi), tri iz Trsta, jedan iz Goričke (Fran grof Coronini dočim nije učestvovao kod glasovanja Jordan); pet slovenskih (Globočnik, Klun, Kušar, Šuklje, Hohenwart) i oba Njemačka iz Kranjske; ti i svi češki velikaši, i svi Poljaci i većina ljevičara, i svi njemački nacionalci.

„L' Indipendente" o govoru dra. Laginje. Taj list ima u broju od nedjelje brzojavku iz Beča o govoru dra. Laginje. Veli, da je izrekao nasilan govor proti ugovorom, taknuv se posliednjih izbora; da je njegov govor izpovjed vjere panslavizma, pun izjava rusofilskih; da se slovenski zastupnici živo izrazivali proti njemu; da je Ferjančić nasilno zavikao; da su ga njemački ljevičari živahnostju slušali; da su mladi Česi kušali odobravati, al da bijahu utuškani sa „p s t" kuće; da je nekomu zastupniku nepojmivo kako su mogli mnogi cesarski činovnici glasovati za tako-ga muža kao poslanika; da je govor učinio obćenito najgori utisak. U svem tom jedino je istina, da je dr. Laginja naprosto govorio proti ugovorom; iztaknuv na početku, da je po dva put izabran došao u carevinsko vieće; — sve ostalo je neistina, laž. O kakvoj panslavističkoj izpovjedi, o kakvih rusofilskih izjavah nit riečі; kakvomu živom izrazivanju Slovenaca ili nasilnom vikanju dr. Ferjančića ni traga kao nit o živahnosti ljevičara Njemaca, nit a „p s t" kuće. Mladočesi i Hrvati i drugi razni odobravali su govor bez da bi bili uštukivani. O kakvom obćem zlom utisku nije poznato obće ništa. Da bi bili cesarski činovnici glasovali za dra. Laginju, to je iznašašće lista „L' Indipendente", kojo možo svatko sam označiti kakvo je. Ako ima u Beču ljudi, koji vjeruju „L' Indipendentu" i njegovim drugovom u Trstu, Gorici i Istri, kad pišu o naših odnošajih u Primorju, oni bi se iz rečeno brzojavke toga lista mogli uvjeriti, kad bi htjeli, koliko njim se ima vjerovati. O tom bi se mogli uvjeriti, kad bi htjeli, i svi drugi krugovi. Nego i prvi i drugi radje vjeruju neistinam i lažim, koje donaša „L' Indipendente" e compagnia bella, — „L' Indipendente", koj ima i u rečenom svojem broju cieli prvi stupac i komadić drugoga izpunjen sa brzojavkami iz Italije, najprije pod naslovom „Parlamento italiano", dobelo tiskanim, a onda jedva brzojavke iz Beča, najprije pod naslovom „Parlamento austriaco", mnogo manjimi slovi tiskanim.

Iz Kaštelira pišu nam, da bijahu za božićne blagdane na slobodu puščeni tamošnji naši rodoljubi gg. Ivan Ružić i Marko Legović, pošto su odsedili u tamnici u Rovinju jedan 57 h drugi 58 dana. Obtuženi bijahu sa mnogimi suobćinari radi zbivših, se nemira prigodom zadnjih izbora za carevinsko vieće. Radujemo se s njimi što su kao novini na slobodu puščeni.

Gospodarska zadruga sa sjelom u Opatiji obdržavati će dne 31. t. m. glavnu skupčinu u Mošćenicah, kamo se gg. članovi pozivlju. Vidi o tom na drugom mjestu „Oglas".

Odbor „Hrvatske čitaonice u Kastvu", da proslavi dne 24. jenara t. m. dvadesetpetgodišnjicu svoga obstanka, razaslao je svojim članovom i prijateljem sliedeći poziv:

P. n. gospodine! Najstarija hrvatska čitaonica Istre, „Hrvatska Čitaonica" u Kastvu slavi dne 24. jenara o. g. riedku svečanost dvadesetpetgodišnjicu svoga obstanka. Pozivlje se najuljudnije p. n. Vaše gospodstvo sa cienjenom obitelju na svečanu zabavu, što ju priredjuje podpisani odbor istoga dana u vlastitih prostorijah „Narodnoga Doma" u Kastvu. Ulaznina za osobu 1 for., za obitelj 1 for. 50 nvč. Darovi primaju se sa zahvalnošću. Čisti prihod namienjen je u družtvene svrhe. Početak u 7. satih na ver.

ODBOR
„Hrvatske Čitaonice".

Kastav, dne 6. jenara 1892.

Program zabave priobćili smo u zadnjem broju a danas preporučamo članovom i prijateljem najstarije hrvatske čitaonice u Istri, da se ju sjete na dan njezina pira riečju i činom.

Iz Labinšćine tužo nam se nekoji naši čitatelji, što je tamošnjemu našemu seljačtvu nemoguće izposlovati oružni list. Neznaže bo oni toga radi zabave t. j. da idu u lov ili da mogu rabiti oružje u veselih prigodah, jer njim za lov nepreostaje vremena nit imadu razloga u današnjem stanju veseliti se. Ali mučno njim je što nemogu obraniti svoju baštinu niti od divlje zvieri. Kad mu jazavac guli kurazu, kunica zoblje grozdje, kragulj grabi na paši janjca a lisica izpred nosa odnese u selu kokošu, nemože siromah kmet, da otjera divlju zvier il da ohrani svoju muku. Nedaj Bog, da se pojavi u pojedinom selu biesan pas, nebi ga mogli inače potjerati ili utući ako ne s kolcem.

Mnogi seljaci iz okolice Labinske, napose oni iz Ripende, tražili su jur češće na obćini oružne listove, ali uviek bez koristi. Mi se čudimo tomu postupanju gospode u Labinu, što uzkraćuju jadnomu kmetu način kako da obrani sebe i svoje od divlje il pobiesnile zvieradi.

Tamošnjim prijatoljem savjetujemo, da se prituže ustmeno ili pismeno c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Pazinu, koje će zadovoljiti bez dvojbe njihovoj želji u koliko bude opravdana.

Iz Padene (obćina Piran) piše nam tamošnji rodoljub koliko sliedi: Kano da nas i neima na svietu, g. uredniče, neima sa ovih strana nikada glasa u Vašem dičnom listu. I u ovih strana bio se počeo narod buditi, te smo god. 1883 prvi put izabrali narodne fiducijare. Ali od tada zaokupiše naše neuke i poštene seljake piranska gospoda, te čine s njima što i kako njim je drago. Nu kako ćete da budo bolje kad smo bez svećenika i bez škole. Imademo pristojnu crkvicu ali nemožemo doći do svećenika, te moramo se obratiti u crkvenih poslovih k župi našoj u Karkavce ili utući se k Talijanom u Piran.

Za prošlih božićnih blagdana uslišao je našu vruću molbu umirovljeni župnik, veleč. g. Lavoslav Rumšić stanujući u Trstu, koji je amo došao te nas u duhovnih otvarih ukriepio i podučio. Došav amo dne 19. decembra propovieđao je u našoj crkvi dne 20 o mrtvih, kao što je ovdje navada na kvaternicu. Propovieđao je i sliedećih dana kod sv. mise, na čemu smo mu vrlo zahvalni. Naposo valja mi spomenuti njegovo poučno i bogoljubno govore na polnoćnici te na Božić i na Stjepanju, pri čemu se je veleč. g. Rumšić pokazao, da je neutrudljiv kad se radi o spasu naših duša. Svojimi propovieđmi ukriepio nas je doista kano da je držao sv. poslanje, te izričemo ovim obću želju ovdašnjeg puka, da bi se medju nami nastanio, što bi bilo njemu na čast i slavu a nami na vremenitu i viečnu korist. Bila mu od nas i za ovo vječna zahvala a od Boga obilata plaća.

Iz Žminja pišu nam 10. t. m. Da se bliže naši obćinski izbori, vidimo znak u tom, što su jur počeli naši krnjeli i šarenjaci živahno za svoju stranku agitirati. Ovoga puta ići će njim sve gladko, jer su našli pomoć i u ženskoj suknji. U našem mjestanou imade naime jedna „šiora" dućančić, u kojem agitira već sada za rečenu stranku. Da je tomu tako, neka Vam svjedoči sliedeći ištiniti dogodjaj. Na samu Stjepanju stupi u rečeni dućan naš kmet iz jedne podobćine. Staviv na stol nešto novca zamoli, da mu „šiora" dade za uj tabaka. Na to će mu agitatorica: „Danas dragi moj fioco, kad imamo tako blizu novo leto, ću vam dat tabak za niš, ma ćete mi odgovorit na ono, ća ću vas pitat".

„Ako nebude niš slabega" — odgovori kmet — „rado ću vas poslužit."

„Dobro — reče šiora —" recite mi ako je već počel vaš pop predikat, da se nesmete držat gospode nego popa i hrvatske stranke?

Kmet: Naš gospodin prodiče ča Bog zapoveda.

Ona: Će li vaše selo držat s popi ili s gospodom? Vi kmeti morate držat s gospodom, jer drugače ćete imat još više dacije nego sada. Popom nemojte verovat, jer bi vas oni rado svrnuli na svoju stranku, a kad bude najhuje, ostavit će vas na cedilu. Dokle su bili potešćati gospoda, bilo je mnogo bolje, a ča imate sada? Nikakovo koristi.

Kmet: Rado vam verujem, draga moja, da bite oteli imat kmeti na strani od gospode, nego vreme, u kojem su neka gospoda na trošku obćine frajala, nećo se nikada povratit. Za vaš smradni tabak, koji smrdi po šarenjačkoj agitaciji, lepo se zahvaljujem, ter ću radje fumat lišće od turkinjo, nego da ložim ta otrov izdajstva u svoju pipu. To rekav okrene šiori ledja.

Imademo dakle razloga kazati, da će kod budućih izbora ići krnjelom i šarenjakom „sve kako po loju" kad su počeli i ženske glave za njihovu stranku agitirati. U ostalom mi se takove agitacije nebojimo znajuć iz izkustva, da se krije pod dugimi vlasi kratka pamet.

Iz Vižinade javljaju nam, da se je u istinu podpisivalo u mjestu i po selih one obćine nekakvo pismo, kojim se je imalo ili ima tobož zahvaliti presv. biskupu, što je dao onomu mjestu dva vriedna svećenika. Toj spletki povjerovati će samo djeca ili kakav ludjak, dočim mora svaki pametan čovjek nazrieti u tom šarenjačku spletku.

Obćenito se naime govori, da se kani onom podpisanom prošnjom zamoliti presv. biskupa, da imenuje novoga župe-upravitelja župnikom u Vižinadi. To je dakako živa želja naših nadriliberalaca, ali ako imade još pravice na svietu, njoj se nemože nikako zadovoljiti. Mi doduše neimamo ništa proti g. župe-upravitelju, g. Petru Pellarinu, kao svećeniku, ali ga nežolimo pod nijednu cienu za župnika, jer on nije za nas niti mi za njega. Rodjen je naime u Italiji i talijanski podanik, te nezna niti jedno hrvatske rieči a kano takav nemože biti župnikom u župi, u kojoj je većina župljana hrvatskoga jezika.

Mi smo doduše u poročkom kotaru već kojeśta neugodna skusili, ali se ipak nadamo, da je nemoguće poslati hrvatskomu puku župnika, koji nepozna niti jedne hrvatske rieči.

Hrvatska čitaonica u Berseču obdržavala je dne 1. t. m. u družtvenih prostorijah svoju godišnju skupčinu sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednika; 2. izviešće tajnika i blagajnika; 3. proračun za god. 1892; 4. izbor odbora; 5. slobodni predlozi. Koli je izviešća blagajnika toli iz onoga tajnika proizlazi, da družtvo liepo napreduje. Tomu nam je jo dokaz i to, što imade ukusnog pokućstva, liepu knjižnicu okolo 16 novina i u blagajni viška.

Skupčinari izabrašе na novo stari odbor i to: predsjednikom g. Rajmunda Jelušića, tajnikom g. Ivana Galovića-Porišća, te blagajnikom g. Nikolu Pajalića.

Po dovršenoj skupčini pozabavili se skupčinari vrlo ugodno u vesolom družtvu.

Iz Ferro-Carril del Sud (Estacion Sovignè) piše naš predplatnik, koliko sliedi. Od srdca molim Vašu dobrotu, da izvolite tiskati u velecienu „Našu Slogu" što sliedi:

Ovo glavno podporno družtvo „Austro-Hrvatsko" bilo je sasvim pripravno u večer na 17 agusta 1891 i odredjeno za slaviti svečano rodjendan Njeg. Velič. Frana Josipa I. našega premilostivoga cesara i kralja. Ali zalibože toga dana bilo je posve neugodno vrieme, naime silni vjetar i kiša, tako da u jutro 18 ist. m. nebijaše moguće pokazati lice na vrata, radi silnoga vjetra i kiše.

Argentinske, austrijske i hrvatska zastava vijale su veselo kraj trpeze, gdje je imalo biti sakupljeno najplemenitije gospodstvo grada.

Na izlazu sunca (ako ga i nije bilo) bio je grad pozdravljen sa 21 hitcem; odmah zatim glasba odigrala himnu argentinsku, a zatim carevku, na koji glas zaori veselo klicanje sa svih strana: živio naš milostivi cesar Franjo Josip I., živila naša presvietla carica Jelisava, živila Hrvatska!

Na sat po podne obkolismo trpezu sa izabranom gospodom, gdje se više klicalo živio, negoli jelo. Na 9 u večer bijaše ples u kazalištu liepo narešenom, te je trajao do 8 sati u jutro.

Za tekuću godinu dovršiti će sliku Njeg. Velič. Frana Josipa I. i cesarice Jelisave naš podpredsjednik posp. Ivan Marinković. Okviri biti će bogato obloženi. U tu svrhu i za sakupiti potrebno troškovo izabran bijaše odbor sliedećih gospodja: Urša Lesica predsjednica, Ramona Kariolić tajnica, Kata Danilović blagajnica, te družtvenice pomoćnice gospodjice: Marija Bogović, Ana Tomić, Stanka Golubović, Adela Solić, Luca Derić i Marija Pašević. Dakle da svršim za sada u ovoj dalekoj strani sviota sa uzklikom: živila naša hrvatska braćo i nepozabila nigda svoje mile majke. Primite gospodine uredniče srdačan pozdrav itd.

„Vienac" br. 3. izišao je s ovim sadržajem: Ditiramb. Spjevao Silvije Str. Kranjčević. — Andjeo. Pastel-slika. Napisao Ksaver Šandor-Gjalski. (Nastavak). — Nesudjenica. Epska pjesam. Spjevao Tugomir Hrvat-Bošnjak III. Pjevanje. — Vrlo kratak roman. Crtica Vsevoloda Garšina. S ruskoga preveo Stjepan Lukić. — Tko su bili starosjedioci Boke Kotorske. Poslanica prijatelju u Americi. (Nastavak). — Pariski dojmovi. Napisao dr. K. Vojnović. (Nastavak.) — Hrvati u općoj povjesti književnosti. Napisao V. — Listak: K slikam. Književnost. Svaštice. — Slike: Aurora umire u zagrljaju dana. Slika Vlaho Bukovac. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi dosada izišli brojevi mogu se dobiti.

„Pavlihа". Pod tim naslovom počeo je izlaziti u Ljubljani humoristički list, što no ga izdaje i uredjuje gosp. Šimon Jak. Izlaziti će svakoga 15 i 30 mjeseca a stoji na godinu for. 4, na pol godine for. 2. Uredničtvo i uprava nalaze se u Ljubljani (Krakovski nasip br. 18).

Listnica uredničtva.

Gosp. F. S. u K. Oficijo dobiti ćete pouzetjem iz Zadra; kolodare poslati ćemo Vam odavlo; gosp. I. R. poslao nam za čitatelje f. 11; drugo nedobismo; da ste nam zdravo!

Gosp. R. J. u B. Naručismo tiskari, da Vam šalje odmah tražene tiskanice. Primili smo 18 oktobra 1891. poslati nam novac. Ono knjige nisu jošte plaćene. Živili svi tamo!

Gosp. piscu: „Jedno družtvo na otoku Krku". Žalimo da ste onoliko truda uložili u predmet, koj nije toga zaslužio, žalimo to tim više jer Vam sastavka tiskati nemožemo. Ako Vam nije poznato, to znajte, da imademo uz svu moguću oprosmost dosta okapanja sa sudovi, jer na peru je svatko junak, a kad je odgovarati za to junačtvo, svatko čuva svoju kožu, a urednikova nek ide na pazar!

Želite li da se što ob onom priobći, navedite nam samo i gole činjenice, a medju timi naposo one, koje su od kakve važnosti i za unapredjenje naše narodne stvari; čitatelje bo naše malo zanima kuha li Vaš susjed sladko il kiselo zelje, i da li to smoći slaninom il uljem. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. I. M. u O. List Vam ide od 1 nov. 1888; to Vam primismo do danas f. 7.50. očekujemo obećano; prijateljski odzdrav!

Gosp. I. C. Kraljevica. Okronusmo list kako želite, to Vam javljamo, da smo primili odkad Vam je list išao u Ameriku t. j. od 1 jen. 1888 f. 12.28; ide nam jošte za predplatu f. 7.72, više poštarina f. 6.24, svoga f. 13.96.

Zahvala.

Podpisani izrazujo ovim putom u ime svoje i svo rodbine najtopliju zahvalu svim znancem, prijatoljem i rodbini, koji su nam u vriemo bolesti, kao i prigodom smrti i sprovoda naše mile i nezaboravne supruge, dotično majke i babe

Dinke Pajalić

izkazali na koji god način svoju sućut i ljubav.

U ime rodbine:
Niko Pajalić sin,
učitelj u Brseču.

Javna zahvala

Svoj rodbini, prijateljom i znancem, koji su našeg nezaboravnog supruga, dotično otca i brata

IVANA VLAHA

gradjevnog poduzetnika

umrlog dne 13. jenara t. g. kod Jušići, prigodom njegove kratke al težke bolesti posjećivali i tješili a nakon prorano smrti posliednu mu čast sprovedši ga do hladna groba mnogobrojno izkazali, a tim našu duboku bol ublažiti nastojali, izričemo ovim najdublju zahvalu.

U JUŠIĆIH, dne 15 jenara 1892.

Jelena ud. Vlah supruga.

Jakov, Adalbert, sinovi. Franjo, Ernest braća

U radionici klepara 7—8

JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst br. 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kloparske uz najniže cene. Drži na skladištu **štroalike proti peronospori** (mildevu po for. 5.50 tri sojeve za sumporanje traja. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis.

Promjena stana.

Prvi austrijski oglasni ured **A. Oppelik-a**, obstojeći već 33 godine i uživajući najbolji glas, nalazi se od sada u Beču pod naslovom: **Wien, Stadt, Grünangergasse 12** (na ćošku ljekarne — Singerstrasse 15) te se preporuča za nabavu svakovrstnih oglasa za svo bečko, tu i inozemske novine, koledare itd. itd. uz najniže cene. Cienike i troškovnike šalje badava. 3—4

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave finštro iz Brošlje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrepljujući i probavljajući. Eliksir China proti gruznici. Austerinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozobinam. Obće poznatu vodu **katrama i učtrcivanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrepljujuće želudac **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 6—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzoće.

Put u Ameriku

ZA

NEW-YORK, CHICAGO, SAN FRANCISCO,

I OSTALE GRADOVE NORD AMERIKE

BUENOS-AYRES, MONTEVIDEO i ROSARIO DI SANTA FE.

Izdaje direktne biljete

Mate Pollich

TRST — RIEKA

Piazza Negozianti br. 2. — Riva Szapary

52—52 Casa Gorup

Lutrijski brojevi

Dne 16. januarja.

Beč	77	20	39	40	5
Grac	28	79	42	48	21
Temešvar	17	16	58	18	9

Dne 20. januarja.

Brno	56	7	10	69	9
Innsbruck	11	6	72	78	64

Oglas.

Dne 31. jenara 1892. držati će se u Mošćenicah u 10 sati jutro glavna skupščina „Gospodarske Zadruge".

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnje skupščine
2. Izvješće tajnika.
3. Obračun za godinu 1891.
4. Proračun za godinu 1892.
5. Eventualni predlozi.

„Gospodarska Zadruga"

Opatija, dne 16. jenara 1892.

Predsjednik:

Viktor Tomičić

Dr. Gustav Gregorin

otvorio je svoju

odvjetničku pisarnu

—8

u Trstu

dne 7 decembra t. g. Via Dogana br. 7. II kat.

---

5 do 10 gold.

gotovoga zasluška na dan broz kapitala in rizika ponuja neka banka vsakateremu po vseh in tudi najmanjših krajih po **razprodaji postavno** dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Punudbe se pošiljajo z naslovom: „Loso", I. Dannebourg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 1—10

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 34—

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli

ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom **želudačnom tinkturom**, koja me je izliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—4 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Enrico Rovere & C°.

TRST. Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; **stakljene ploče, jednostavne** prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 34—52

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Križistilne krogljice, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice,** zaslužijo tu posledniji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo bolezni, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Desetletja že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, kojo ne bi imele zaloge izbornoga toga domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 8—12

„J. Pserhoferjeve križistilne krogljice"

in paziti jo, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitomu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi probavi stekleničica 22 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 85 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domače sredstvo za rane, oteklino itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 11—12

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 8—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnino i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti ih vsemi društvi: in kjerkolj so oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnujo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bodo rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbljа zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Velika pražka loterija | **Zadnji mesec**

Glavni dobitek

100.000 GOLDINARJEV

Srečke po 1 gold.

Priporočata Mandel i dr. Levi i dr. v Trstu.

—4 2—

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara **Coleno.**

Broj 4. U Trstu 28. jenara 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razprava o trgovačkih ugovorih u carevinskom vieću.

Beč 25. jenara 1892.

(Nastavak.)

Drugi dan razprave govorio je prvi Tirolac Dipauli. On ističe, da nit ugovor s Njemačkom nije povoljan, a da je onaj s Italijom takav, da nebi bila većina za njega, kad bi se posebice o njem glasovalo. Sam izvjestitelj većine veli o njem, da je to izvanredna, neopravdana žrtva Italiji. Gibanje proti njemu medju pučanstvom u Ugarskoj, u Beču, u Dalmaciji, u Tirolu, u Štajerskoj, u Kranjskoj, u Primorju kaže najbolje, kako je štetan. On nam je pogibeljniji nego li trsni ušenac (filoksera). Već sad neće trgovci da kupuju vino. Talijani pišu, da će, uslied one ustanove glede carine na vino, biti Austrija najbolje tržišće za talijansko vino; da će se odmah imati uvesti sniženu carinu. Govornik govori za tim o vjernosti Tirolaca u prošlosti, o znamenitosti te zemlje za monarhiju, te postavlja ganutljivimi riečmi zastupnikom na srce, da od njihovoga glasovanja zavisi dobro ili zlo cielih pokrajina. Ako se primi ona ustanova, tad će, obzirom na Tirol, imati štetnih posliedica u pospodarskom i političkom obziru. „Žuhko je za patriotu, kad čuje izjave puka obzirom na tu politiku, koja mu patriotizam tako rekuć uništuje. Sa južnim Tirolom igra se visoka igra, kad se toj izloženoj medjašnjoj zemlji monarhije naprosto prerezuje materijalne vezove, koji ju s monarhijom vežu, i kad se prepušta tudjoj državi, da slabi zemlju. Žuhko je, žalostno je, da se mora u takovom životnom pitanju boriti i prositi sa tako malo izgleda na uspjeh. Nego kako izpade da izpade kocka, jedno je stalno: nitko, nit vlada, nit parlamenat, neće izbjeći ruki sudiji po-vjesti: nije se dovoljno poznalo posliedica toga koraka.“ Govorniku se je odobravalo i čestitalo, a govorio je tako stvarno i tako ganutljivo, da se nit mnoge njemačke novine nisu pouzdale na nj navaljivati.

Zastupnik Gasser, takodjer Tirolac, je za ugovore, osim za onaj s Italijom, premda se njimi nečuvaju dovoljno probitci alpinskih zemalja. S onim s Italijom se osiromašuje podložnike, a tim i država, jer, ako su podložnici siromašni, siromašna je i država. Ona ustanova s Italijom glede vina dozivlje mu u pamet rieči, koje je rekao izvjestitelj većine godine 1878.: „Mi smo morali uvjek na prosto uzeti, što nam se je ponudilo, bez da bi ikad imali srčanosti i moći, da zahtjevamo ono, što je nam potrebito. To, gospodo moja, bila je naša carinska i trgovačka politika, politika slaboće i nemoći, nemoći u svih smjerovih.“

Čeh Adamek žali prije svega, da ima parlamenat u ovakovoj stvari kaošto su ugovori, što imadu narodi, o kojih dobru i zlo se radi, tako neznatnu ulogu kako ju imadu. Službeno i neslužbeno se tvrdi kako su ti ugovori koristni za našu monarhiju, al to ipak nesmeta češke zastupnike. Oni smatraju za svoju dužnost, da prama svojoj odgovornosti čuvaju probitke naroda, i da reknu svoju o ugovorih samostojno i neodvisno, bez obzira na to, dali će se to sa vladine klupe označiti kao nepolitički ili čak kao nepatriotički. Oni u obće nećute potrebe, da njim se izdaje službeno svjedočba o patriotizmu. Ističe pak, da su ti ugovori proti velesilam Francezkoj i Ruskoj, da imadu u monarhiji najveću korist od njih Madjari; uztvrdjuje i dokazuje silom statističkih podataka, da su u prilog Njemačkoj i Italiji, a na škodu ove pole monarhije, osobito obzirom na obćenje sa iztokom. Bilanca ugovora ima svoj vrhunac u takozvanom sniženju carine na žito i u sniženju carine na obrtnine, te se može u kratko izraziti ovimi riečmi: materijalne koristi, koje proizlaze iz ovih ugovora za Njemačku i Ugarsku, odštetiti će, to jest platiti će, naša polovica monarhije. Prelazeć na političko znamenovanje tih ugovora, navadja rieči, što jih je rekao njemački kancelar Caprivi dne 10. decembra 1891.: „Ako ću s kim gospodarski rat, tad ću ga oslabiti. U našem probitku je pako, da naše saveznike ojačamo, jer ako se usupor našem naprezanju nebi moglo uzdržati stanje mira, mi trebamo jake saveznike, mi moramo njih i sebe postaviti u stanje, da oboružanje, na koje bi nas jednom svjetski odnošaji prisilili, takodjer podnositi uzmogneno“. U normalnih okolnostih morao bi se taj oholi „mi moramo jih“ — naime Austro-Ugarsku i Italiju — „postaviti u stanje“, iz kojega proizlazi samosvjest milostivoga pokrovitelja, najodlučnije odbiti kao povriedu počitovanja austro-ugarske monarhije. Na vladinoj klupi se ima kadgod, al samo kadgod, jako fin sluh i čuvstvo. Za ovo se ga neima, gdje se vriedja veliku većinu naroda monarhije. Na nje kao da se neobazire. Isti njemački kancelar čini se, da smatra da je ugovor sklopljen sa Niemci i Madjari, a ne sa većinom naroda. Bismark je već 1880. označio kao svoj ideal carinarsku svezu Njemačke sa Austro-Ugarskom. U temeljnom programu naših njemačkih nacionalaca stoji, da se ima na to po malo preći sniženjem carine. Ovimi ugovori ima se početi taj prelaz. Kamo to vodi, to vidi svatko, koj zna povjest čitati. Usupor Sadovi, mi se možemo iz povjesti samo toliko učiti, da se iz nje ništa neučimo. Dr. Mattuš, koga nitko nesmatra za radikalca, rekao je godine 1885., govoreć u zasnovanom trgovačkom-političkom približenju Austrije k Njemačkoj: Dosta je spomenuti se na posliedice carinarskoga saveza, u kojem bijaše vezana znatna poredica samostojnih njemačkih država. Iz toga carinarskoga saveza proizašla je ujedinjena Velikonjemačka. Ako privolimo na ujedinjenje carine sa Njemačkom, tad smo gotovi mi i samostojnost Austrije. (Tako je, sa strane pripadnika stranke). Na sve, naglasujem, na sve težnje iduće za tim, da se oživotvore njemački sni o ustanovljenju njemačko-austrijskoga carinarskoga saveza, imamo jedan jedini odgovor: Češki narod neće nikad privoliti, da bude češki kralj vazal njemačkoga cara. To da Česi i danas ponavljaju, i glasovati će proti ugovorom. Govorniku, koj svoje tvrdnje uvjek podkrepljuje silom statističkih podataka, odobravalo se je živo i čestitalo i pljeskalo sa strane onih, koji s njim jednako ćute.

Niemac ljevičar Gomperz govori za ugovore. Sadržaj njegova govora bi bio ovaj. On vidi u ugovorih osjeguranje naših trgovačkih sveza sa odnosnimi državami, a u stalnosti istih jače osjeguran razvoj našega domaćega obrta i trgovine. Smatra jih za velike krugove pučanstva kao blagodatan dogodjaj, te kao učvršćenje odnošaja naše monarhije naprama saveznim državam. Ako se očekivanja, koja se s njimi u političkom, gospodarskom i družtvenom obziru spaja, samo dielomice izpune, možemo biti s njimi zadovoljni.

Niemac ljevičar, Tirolac Terlago ističe, da je njemu drago, što je do ugovora došlo, da je on za nje, al da bi se morala promieniti u ugovoru s Italijom ona ustanova glede sniženja carine na vino, jer inače prieti velika gospodarska i politička pogibelj južnomu Tirolu. Država bi morala braniti južni Tirol proti su-

PODLISTAK.

Naše čitanke.

(Dalje — Vidi br. 51. g. 1891.)

Ako ne drugo, to se barem može obćenito uztvrditi, da u pripoviest nesmiju unići čini, koji bi mogli uzbuditi misli i čustva nesuglasna ili čak protivna glavnoj ideji dotičnoga štiva — a da moraju unići takovi čini, koji će jačati čustva, želje i odluke, što smo ih u dotičnom štivu postavili za svrhu. U koliko sam ja opazio, čitanke su u obće još slabije u ovom poseljednjem pogledu, nego li u prvom; ima mnogo štiva, koja su — da se tako izrazim — mlačna. A to nesmije biti. Štivo mora odlučno i krepko djelovati. Da je np. u gornjem štivu mjesto čaplje druga koja ptica ili životinja, kojoj bi se ribe mogle uticati, a da neizgledaju lahkoumne i bedaste, da je pače takva životinja, kojoj bi se ribe mogle na nekom temelju i sa razlogom utecti, pa da je ta životinja od riba jurve primila mnogih dobročinstva, tako, da jim je dužna veliku zahvalnost — i ta životinja da onako prevari ribe, i to s koga nedostojnijega razloga, nego li je onaj uzdržanja samoga sebe, pa da još ta prevara ima i drugih žalostnih posliedica: onda bi istom rečeno štivo nešto krepče djelovalo; prevara i vjerolomstvo bi se učenikom kud više gadilo, nego li će po onom štivu.

Ono štivo je u ostalom samo negativa; a svaka slika mora imati svoju protusliku.

Ovdje np. ima biti drugo štivo, koje će krepko i odlučno djelovati, da učenici uzljube održanje rieči i da stvore odnosnu odluku.

Barem glavne mane i vrline imale bi se ovako u dvojih slikah obraditi. Jasno je i očevidno, da bi time uspjeh bio sjegurniji.

* * *

U štivih namienjenih estetičnom i moralnom odgoju imale bi se naše čitanke obazrieti na individualnost hrvatskoga naroda u obće, a hrvat. puka u Istri na pose. Tomu zahtjevu one bi već time prilično odgovorile, kad bi usvojile prilično broj prikladnih narodnih pripoviesti, pjesama, priča itd., o čemu je jur govoreno; nu osim toga imale bi one donesti i valjanih umjetnih štiva, kojim bi bila naročita svrha, da odstrane poglavito mane našega naroda, te takovih, koja bi gojila posebne njegove vrline.

Ovaj je zahtjev tako jasan, naravan i opravdan, da mi se čini suvišno ičim ga zagovarati.

U novih dalmatinskih čitankah, koje ako ne imenom, jesu ipak duhom u prilično mjeri narodne, ima mnogo pučkih poslovica. Mnoge ćeš djeci vrlo lahko raztumačiti, nu ima i takovih, koje će učitelj jedva i uz veliku muku moći djeci posve bistro razjasniti, a to zato, što djeca nejmaju još onoga životnoga izkustva, na koje se većinom ove poslovice odnose. Tomu se dade liepo pomoći shodnim pripovjedčicama. U svakoj bi se čitanci moglo tako obraditi do dvadesetak najljepših i u pogledu uzgoja najvažnijih poslovica. Tu ću samo ovo primjetiti: Ako pisac smatra potrebitim, da svoju pripovjedčicu zaključi odnosnom poslovicom, znak je, da ista (naime pripovjedka) nije najbolje izradjena. Pripovjedka ima biti takova, da učenik namah bistro i lahko spozna istinu, koju izrazuje poslovica, što si ju je pisac pri izradbi uzeo za podlogu; poslovica mora na neki način iz pripovjedke niknuti, zato i netreba, da bude štivu priložena*). Poslovice neka budu pod posebnim naslovom kao što u dalmatinskih čitankah; i ako učenik, kad pročita poslovicu, odmah pomisli na dotičnu pripoviest, dokazom je, da ju je dobro proniknuo — odnosno, da je pripovjedka bila valjana i shodna.

Novalja zaboraviti, da bi čitanka, koja bi imala ovako obradjenih poslovica, bila tim više narodna i u uzgojnom pogledu valjanija.

Basne vriedi samo za stanovitu dobu učenika; kad jednom diete uvidi, da ono što čita, nikad bilo nije ni biti neće — može basna više škoditi nego koristiti. Naravnije je svakako i bolje, da se uzimlju dogodjaji iz ljudskoga života. A isto treba, da što više provejava domaći duh; znači, da budu sagradjeni prizorima iz našega djeci poznatoga domaćega života; drugim riečima, da ideja bude odjevena ne u tudje, djeci strano, već u milo ubavo domaće ruho!

Takve bi pripoviesti — ko što je i naravno — učenikom veoma ugadjale, pa bi jih i kod kuće radje i marljivije čitali.

Pri svemu tomu novalja zaboraviti, da su naše čitanke isto toliko namienjene djevojčicam-učenicam, koliko i muškim učenikom, te nesamo da moraju imati pripoviesti prepletenih čini zadahnutih osjećajima ženskoga domaćega života, nego bi trebalo, da usvoje i takovih pripovjedčica, kojim će biti namjera odstraniti poznate posebne ženske mane, te gojiti priznate ženske vrline; treba to

*) U novih dalmatinskih čitankah mnogim su pripovjedkam priloženi nauci, do kojih bi učenik po dotičnom štivu kasno ili nikad sam došao; a ima i takovih nauka koji nejmaju smisla za djecu. Bolje da se čitanke više obaziru na obične dječje mane, a da napuste onako javola razlaganje.

sjedu, koj je toli jak u jedinom proizvodu te pokrajine, u vinu, jer inače ćute tamošnji stanovnici samo zle a nikakvih dobrih strana carinarske medje. Pripušta pak svakomu nek sam sudi, da li je politički mudro, da medjašne pokrajine uvjek samo štete a nikad probitka medje nekušaju. U ime svoje i drugih postavlja predlog, nek vlada putem revizije ugovori s Italijom takovu stalnu carinu, koja bi bila prikladna čuvati domaće proizvadjanje vina. Taj predlog čini se u toliko čudan, u koliko će talijanska vlada, sada kad bude primljena na 12 godina za Italiju vele probitačna ustanova, biti još manje pripravna odustati od nje, nego li bijaše prije sklopljenih ugovora.

Kano govornik za ugovore govori pak Franjo grof Coronini, gorički zemaljski kapetan. On prije svega izjavlja, da mu se ugovori čine izključivo čisto gospodarske naravi, i ni malo političke. (Gospodin grof je u tom posve osamljen u cieloj većnici. O. D.) Prelazeć na ugovor s Italijom mora priznati, da se taj ugovor sa austrijskoga stanovišta nemože označiti kao remek-djelo. Veli se doista, da nam je Italija popustila u mnogo čem, al on mora otvoreno priznati, da tih popusta nije našao; a nije jih našao nit izvjestitelj većine, jer bi jih bio inače naveo. Na želje, imenito pokrajine Goričke, se neobazire, pače radi se upravo protivno onomu, što njeni stanovnici žele. Glede na ustanovu pako o carini na vino u ugovoru sa Italijom, su probitci Goričke različiti od probitaka susjednih zemalja. Za našu Furlaniju bilo je bolje prije 1887., kad je naime bila u valjanosti nizka carina na vino s obie strane. Povišenje carine su težko ocutili Furlani; oni nisu mogli prodati svoga vina pod nijednu cienu; u mnogih mjestih bili su ljudi prisiljeni otvoriti svoje klieti sa ulaznicom od 10 novčića, tako, da su se mogli do sita napiti za 10 novčića. S toga je gospodarsko družtvo i trgovačka komora molila, da bi se opet uvela nizka carina. Oni nisu osamljeni u tom mnienju. Službeni list gospodarskih družtava u Roveredu i Trentu pisao je to isto. Najbolje da bi bilo, kad bi se carina snizila na 5 franaka 77 centezima, odnosno na 3 forinta 20 novčića. Inače mora priznati, da je obstojeća ustanova glede carine na vino veoma nesretna, pošto se pripušta Italiji, da ona sama kad hoće snizi carinu, dočim moramo mi čekati punih 12 godina, kad će se to Italiji shotjeti. Drži, da se to protivi našoj časti, pošto pripuštamo jedan dio naše zakonodavne moći Italiji. Neće tajiti, da našemu vinarstvu prieti ozbiljna borba natjecanja. S toga pak će vlada morati preduzeti sva sredstva, da se pospješi naše vinarstvo. Do sada toga nije činila. „Druguda se davaju lakše i jeftinije vinarom sredstva za uništivanje ušenca, kod nas nedogadja se ništa toga. Isti dobrohotni zokoni, koji su proizašli iz obijuh kuća, i koji nose potvrdu Njegova Veličanstva, bivaju naknadnimi naredbami ništetni." Za jeftino pribavljenje modre galice se je toliko put govorilo i prosilo, al uzalud. Nego nesamo s malenkostnih, mjestnih stanovišta ima se ugovore suditi. On jih i s viših gledišta pozdravlja sa velikim zadovoljstvom, on će pa za nje bez iznimke glasovati. (Poslie svega što je rekao!! O. D.) Predlaže pak, da se snizi i izjednači i ustali carina na vino kako bijaše do 1887.; te da vlada podupire vinarstvo sa pogodnostmi kod prevažanja vina, tim da traži nova tržišta za vino. i tim da pomaže vinare kod uništivanja ušenca. — Ovaj govor je učinio najčudniji utisak. Zašto to, vidi se iz ovoga izvadka, što ga donosimo. Novine prijazne ugovorom, imenito vladine, su ga pohvalile. Što se sve nehvali! Osobito njim je dobro došlo ono, da se je čovjek mogao sa 10 novčića napiti do mile volje. Drugoga baš neima, što bi bio za ugovore rekao!

Tretji dan razprave govorio je Slovenac iz Štajerske Robič. On u obće nije proti ugovorom, jer već sama neposredna blizina Njemačke, Italije i Švajcarske kaže na njihovu veliku znamenitost. Dakako da se nebroji medju one, koji očekuju od njih podignutje naše trgovine i blagostanja, i uzdržanje vječnoga mira. Neće govoriti o znatnoj bojazni proti pojedinim ustanovam ugovora. Omedjašuje se na jednu, i to na onu glede carine na vino. Dokazuje pak kako je štetna ta ustanova za južnu Štajersku, u kojoj je vino jedan od najznamenitijih proizvoda. Polemizuje proti Šuklje-tu, te Franji grofu Coronini-u, kojega nazore pobija već ta okolnost, da je i iz Goričkoga prispjelo mnogo molbenica proti onoj ustanovi. Slovenci i Hrvati su odobravali većinu toga govora.

Zastupnik trgovačke komore iz Trsta Stalitz govori za ugovore, jer će se njimi učvrstiti trojni savez, i jer će ti ugovori i drugi koje se ima sklopiti, služiti za uzdržanje obćega mira i za razoružanje. Naša monarhija da je velevlast, da ima osobitu legu i mnogo obale, te da je kao stvorena za srednjeeuropejsko obćenje kroz jadransko more; al da se je premalo učinilo za obćila, koli na kopnu toli na moru. Uzrok tomu da leži u otudjenju Trsta prema skupnoj državi i u obstojnosti, da Trst nemože dovoljno naglasiti svojih potreba pošto ima samo tri zastupnike. Ustanovč glede obalnoga brodarstva, da su na korist tudje zastave; i ostalo brodarstvo, da je u zlu stanju. Predlaže, nek vlada pospješi ustrojenje banke za brodarstvo.

Ministar poljodjelstva Falkenhayn veli, da će govoriti samo u koliko se njegova ministarstva tiče, imenito glede pitanja vina. Prije svega obara se na Frana grofa Coronini-a, i odbija njegovu tvrdnju, da se vlada nebrine dovoljno za poljodjelstvo, i da odredbami uništuje ono dobra, što je u zakonih. Priznaje, da ustanova glede carine na vino nije ures ugovora, al drugače da se nije moglo utanačiti i da nije onako pogibelina kako se ju opisuje.

Antisemit Gessmann govori proti ugovorom, ne iz političkih obzira, jer zna on i njegovi pristaši, da moramo živiti u čim prijaznijem susjednom odnošaju sa Njemačkom (svi Niemci su jednaki, kad se o njemačtvu radi); on je proti njim samo iz stvarnih razloga, jer su ugovori škodni u gospodarskom i družtvenom obziru za monarhiju, imenito za Beč, koj i on zastupa.

Čeh dr. Vašaty izvrgava najprije smiehu tvrdnje odbora, da si je isti svjestan velike odgovornosti, pošto je vlada izjavila, da se ne smije na ugovorih nit slova promjeniti. Dokazuje pak gospodarsku štetu, koju se nanaša našem obrtu, pa i poljodjelstvu, imenito vinarstvu. „Zaista ganutljive su tužbe obradjivanja loze u južnih zemljah, naročito u Dalmaciji. Tko ima čuvstva, te čita nam ove priposlane predstavke (kažuć na predstavke iz Dalmacije proti ugovoru sa Italijom), u kojih svaka rieč proizteče iz osvjedočenja, taj neće moći po svom uvjerenju glasovati za prihvat ovih ugovora. Osim propasti vinove loze tuže se, da će i zadnji ostanci dalmatinskoga (i istarskoga) brodarstva propasti prama uticaju talijanskih brodova. Ja bih mogao i tu navesti statističkih podataka, kao što sam učinio o Njemačkoj, te bih dokazao, da se broj naših brodova prema talijanskim trgovačkim brodovom neda ni priepodobiti. Naša braća iz Dalmacije (i Istre) žale propast mornarice, te dižu tužbe, što će u Dalmaciji (i Istri) propasti i zadnji tragovi brodogradnje. Naša braća očajno vape, da će im domaće more oteti Talijanska. Ni dalmatinski (ni istarski) ribari neće već moći, da se natječu sa talijanskimi ribari, te neće naći sredstva, da se prehrane iz domaćega ribarenja. I kraj svega toga samo se trojica nadje u odboru, da ustane proti tim ugovorom, a većina jih nepromienjene prihvati".

Naveli smo ovaj dio govora od rieči do rieči, da se vidi, kako pravi Česi ćute za svoju bratju.

On nemari postavljati predloga, jer vidi, „da je poprimljenje ugovora rečenica iz Berlina" i da ima vlada za nje već osjeguranu većinu. Već do sad su se kod nas ustrojila razna osjeguravajuća i druga tudja družtva, te se je tudjinaca kod nas naselilo i obogatilo; uslied ovih ugovora bit će toga još više.

Govornik žali za tim, što se je jedan zastupnik, on bi rekao, c. kr. Slaven, izrekao za trojni savez, „koji nam svim preti sa germanizacijom i narodnim uništenjem".

Uzrok, da se ugovore prima, je, kako se u izvještaju odbora čita, politički položaj: „da se ojača vojnički savez, da se Austriju još veće na Njemačku prikuje i da se ju još odvisnijom od Njemačke učini. Ali mora se ipak kod današnjega stanja stvari i kod izkustva, koje se ima svaki dan i svake godine čuditi, da se Austrija daje u tu feudalnu vlast, pravije pod feudalnu nadvlast Pruske-Njemačke. Kakve uzroke ima za to Austrija?" „Mi vidimo, da je nutarnja politika kod nas već više godina, što ćutimo odnošaje sa Njemačkom, uplivana iz Berlina. To se posvud ćuti". To kažu i punktacije češke nagodbe, koje je ministar pravosudja proglasio kao privatne pogodbe, koje bi po njem imale veće valjati nego li potvrdjeni i proglašeni zakoni. To kaže i imenovanje novoga ministra (Kuenburga), koji je rekao, da će i nadalje ostati član svoje stranke (ljevice) i da će obavješćivati svoju stranku o nakanah vlade. To znači, da je Taaffe zapustio svoju lozinku, da će vlada stojati nad strankami; dapače da se je postavio pod nadzor, pod skrbničtvo ljevice, koja je i bez novoga ministra još preveć zastupana u ministarstvu, pošto svi ministri, osim dvijuh pokrajinskih, spadaju medju njemačko-austrijske. Iz govora novoga ministra svojim pristašam vidi se također, da se Hohenwartov klub sili u vladinu stranku, da će se tamo urinuti, gdje se ga neće. Za plaću pak, da hoće biti vladin, zahtjeva, da se zadovolji i njemu, kao što se je zadovoljilo i Niemcem imenovanjem Kuenburga, i Poljakom imenovanjem Bilinskoga za glavnoga ravnatelja željeznica, imenovanjem kojega člana u više službe (pisalo se, da bi imao biti prof. Šuklje, koj da bi imao postati kao nekakav glavni ravnatelj tabaka). Govornik pak navadja neku novinu iz Njemačke, po kojoj da stranke parlamenta austrijskoga zapuštaju svoja načela, i da se članovi njihovi jagme za osobnimi probitci, za službami. Sa dolazkom trgovačkih ugovora iz Njemačke ustanovio se je u ovoj visokoj kući „luogo di trafico". Žalostno je, kad na sliedeći način i bečke novine, bez da bi bile zaplienjene, pišu: Sad je parlamentarni zavod obskrbljivanja, i doć će dan, kad ćemo doživiti, kad će svi zastupnici prositi za mjesto odjelnih predstojnika, dvorskih savjetnika, koncepista, pače, po vrsti, urednih sluga. U ime svojih drugova i svoje izjavlja, da se češkomu narodu od nijednoga njih neće takova sramota nanieti, da bi povjerenje puka na jagmenje za činovničkimi mjesti upotrebio. Taj „luogo di traffico" je jedan najpogibeljnijih plodova, koji se uvlače u ovu visoku kuću i u nutarnju politiku, jedva što je u izgledu doba Plenera, doba ljevice. Ugovori ima se učvrstiti i izvanjska politika, ima se ojačati trojni savez; ima se Europa i gospodarski razdieliti u dva tabora. Po obstojećih odnošaih nije toga trebalo učiniti našoj monarhiji. Ugovori se samo Njemačka i Italija ojačeva, na štetu naše industrije i naših južnih zemalja. Da bi ugovori bili za uzdržanje mira, to je diplomatički izgovor. Miru od nikud neprieti; saveznice (Njemačka i Italija) neće na monarhiju navaliti, a susjedna mirna država, koja je jur nedavno pomogla monarhiji iz pogibelji, Ruska, neće nit ona toga učiniti. Završuje, da su njegove rieči glas vapijućega u pustinji, al dok je u vieću, on će uvjek dizati svoj glas proti ovako pogibeljnim predlogom kaošto su ovi ugovori. Tečajem ovoga govora, došao je zast. Šuklje u većnicu, pak za hip počeo silno vikati i kao da će proti govorniku. Neki da su mu rekli, da je govornik pod onim „c. kr. Slaven" razumio njega. Inače se govor od mnogih povladjivao.

---

tim više sada, gdje tako naglo prestaju ona liepa vremena patrijarhalnoga obiteljskoga zapta i reda, gdje se dužnosti matere i žene smatraju nesretnim teretom, gdje je gizda i neumorno klevetanje glavna briga, gdje ženska sramežljivost, krotkoća i poniznost bivaju toli riedke i riedke.

Sve te pripovieisti imaju biti domaće ne samo duhom, nego i mjestom; u koliko se dakle u njih spominju, ili spominjati mogu, mjesta, gradovi, gore šume, rieke itd. ima sve to biti uzeto iz Istre — a želieti bi bilo, da se čim više zemljopisnoga gradiva na ovaj način idealizuje i pjesničko milovidno ruho oki-ti, jer time ne samo da bi učenici dotična štiva mnogo radje i marljivije kod kuće čitali, nego bi se tim načinom ujedno vanredno budila ljubav do ove naše mile domaće istarske grude.... Sva bi naša domaja zadobila u dječjoj fantaziji neki čarobni vid, tajinstvenu važnost, uglednost, milinu; u mladih djetinjih srcih porodila bi se živa želja, da jednom vide te bajne kraje, u kojih se sbiše toli zanimivi dogodjaji — i kad bi jih jednom sreća tamo nanesla, oni bi došli kao u svoje, u mio diel svoga doma, zadahnuta čarobnom poezijom i djevičanskom milinom.

(Dalje sliedi).

Govor

zast. dra. **Matka Laginje** u carevinskom vieću, dne 16. jenara 1892.

Visoka kućo! Po dva puta u vrlo tužnih okolnostih, u kojih se Hrvati i Slovenci Istre nalaze, od njih izabran, da zastupam njihove interese u ovoj visokoj kući, smatram si dužnošću, da se predstavim mojim poštovanim sudrugovom sa izjavom, prije negoli se upustim u raspravu veloważnoga predmeta dnevnoga reda. (Čujte! na desnici). Ja to činim nekim ponosom, jer potičem iz onoga diela Primorja, kojim je slavna kuća Habsburgovaca najprije došla do vlasti na obalah Adrije.

U vrlo razkliman ovezi stajahu, kako je znano, razni dielovi nekada moćnoga hrvatskog kraljevstva; i daleko prije negoli su godine 1527. na Cetinu ostanci toga kraljevstva izabrali sada vladajuću dinastiju za svoje vladare, bijahu već neki krajevi naroda, kojemu i ja pripadam, podpali austrijskoj kući. Od osobitoga su interesa u tom pogledu tako zvane kraške županije, nekadanja gospoštija kastavska, te

Dalje v prilogu.

knežija Pazin; koja je iztekla iz županije Pesenta; kako ju je zvao Porfirogenet, pak „marka sclavonica“, u kojoj obitavaju Slovenci, a ta imadjaše sad uže, sad šire medje, kako je već padao ili rastao upliv njemačkog feudalnog sistema.

Pisati utvrdjena i nikada opozvana prava hrvatskoga naroda, da će se njihova otačbina sjediniti; pragmatička sankcija od 1712. godine, koja se temelji na skupnosti austro-slovenskih zemalja i Hrvatske, dapače i austrijski državni temeljni zakoni, koji pojedinim narodom zajamčuju temeljne uvjete njihovog obstanka, pravo na obstanak svakoga naroda, dakle i hrvatskoga, dopuštaju mi nadati se i gojiti uvjerenje, da će sada razkomadani dielovi hrvatskoga kraljevstva t. j. otačbina hrvatskoga naroda, naravno unutar granica ove države, biti sjedinjena. Ovo očitovati bio sam dužan tim više, što se radi o velevažnom predmetu, o trgovačkih ugovorih, u kojim ja, zatim neki moji suplemenici i dapače više drugova ove visoke kuće, ne vidimo ne samo nikakovih gospodarskih probitaka, nego o njima dapače držim, da znamenuju gospodarsku propast ovih zemaljah (Vrlo dobro! na desnici), što ću i dokazati.

Ja za trgovačke ugovore, koji su na dnevnom redu, ne mogu glasovati sa više razloga. Ja ne pripadam niti kojoj velikoj niti kojoj maloj stranci ovoga sabora. Kad bi zastupnici Slavena u ovoj visokoj kući bili učinili ono, što je učinio, kako se znade, Kolumbo sa jajetom, tada bih mogao očitovati, da ja već kao član velike slavenske desnice, kako postoji sjedinjena ljevica, za ugovore nemogu glasovati.

S vremenom se nadam, da će se i ta moja nada izpuniti. Ali da ja i kojih mojih 20 kolega ne pripadamo nijednoj političkoj svezi, smatram za naše parlamentarno odnošaje veleznamenitim pojavom; i ministar predsjednik mogao bi se dapače tomu radovati, jer to za stalno odgovara njegovim intencijam, ako 22 člana visoke kuće u svojih dodjše ne napisanih štatutih imadu jedno pravilo: Nolite jurare in verba magistri (Nepriseižite na riječi učitelja).

Ja ne mogu ponajprije glasovati za te ugovore s toga, što smatram, da je visoka vlada svojim očitovanjem, kojim je nama predložila trgovačke ugovore, povriedila prava ovoga parlamenta. Po njenom očitovanju imadu se naime sva četiri ugovora smatrati ojelinom i tako prihvatiti, te nam se kaže, da ne bismo za Boga jednu ili drugu točku odklonili, jer bi tim cielo djelo propalo. (Zastupnik Purghart: Kao nagodba u Češkoj!) Time je naš parlamentat dospio u neki prisilni položaj, jer je vrlo težko, želi li se savjestno postupati, da se, za to što se jedan ugovor smatra valjanim, primi i drugi ugovor, na koji se ne može pristati. Već iz toga formalnoga razloga, koji bi mogao sačinjavati opasan praccedens, moram glasovati proti ugovorom.

Drugi je razlog mojem odklonu politička narav trgovačkih ugovora. Gospodo! ja se ne miešam rado u politiku. Tu se iziskuje obsežno znanje i dovoljno vremena, da se uzmognemo temeljito baviti sa mnogostručnimi pitanji javnoga života, a treba još mnogo drugoga, što rado priznajem, da ne posjedujem.

Kod izpitivanja toli važnoga pitanja, kakovo sačinjavaju ovi ugovori, mora se ipak dirati i u politička pitanja. Ja bi moguće i u tom pravcu, sliedeć previšnji priestolni govor, o tom šutio, te se držao izključivo gospodarske strane ovih konvencijah, kad nebi u izvještaju odbora bilo sadržano kolno mjesto, koje svakomu govorniku upravo nalaže dužnost, da se dotakne i političke strane ovih ugovora. Veli se naime na str. 67. odborskog izvještaja (šita): „Omogućivanje, da se političko-vojnički trojni savez kao jamstvo mira postepeno razvije do budućeg čvrsto sklopljenog gospodarskog saveza, samo će po sebi k tomu doprineti, da se upliv i ugled onoga saveza ne vrsti i ojača, a time osjegurava velevlastni položaj ove monarhije“.

Gospodo, ovo je i suviše jasno kazano, a da bi oni zastupnici, koji to mnienje ili taj politički pravac ne mogu odobriti, morali šutiti o političkom dielu tih ugovora.

Kod tako preznatne izjave moramo se i mi izjaviti, i jer ne mogu govoriti u ime koje stranke, to opetujem, da ja za sada mogu govoriti samo u svoje ime, te u ime nekih drugova.

Hoćemo li osjegurati moć ove monarhije, te neće proti tomu prigovarati nijedan narodni zastupnik. Sjegurnost velevlastnog položaja naše monarkije jest naša skupna dužnost i baš s toga, što svi moramo raditi, da se ona obezbiedi, imamo svetu dužnost izjaviti se proti tomu, što se tvrdi, da mi prihvatom ovih ugovor[*] učvršćujemo polo žaj monarhije.

Ja nisam toga uvjerenja. Ja držim, da mi samo i izključivo time obstanak i sjegurnost ove monarhije učvršćujemo, ako u našoj kući umireni te bratinski živimo, i svo k tomu uredimo. (Zast. Spinčić: bravo!) Da li kraj toga postoji trojni savez, ili ne, za mo bi bilo posve ravnodušno. (Zast. dr. Paoak: posve pravo!) A ne bi po mom mnienju bilo ni to odlučno za naše vanjske odnošaje i za naš položaj prama drugim državam, da li postoji u mjesto toga saveza kakav drugi.

Ja idem još i dalje, to se usudjujem tvrditi, da nieu svi gospodarski ugovori i gospodarski savezi k uzdržanju mira pridonieli, te bi se možda ono, što se sa gospodarskimi svezami postići želi, moglo izvrnuti u protivno. Iz poviesti znamo vrlo dobro, da je Pruska dobila prevladu nad ostalimi njemačkimi zemljami u onom času, kad je nastao poznati carinski savez, u kojem naše monarhije nije bilo, pa je lasno moguće, da se je to sbilo s istih razloga, s kojih se danas ide za tim, da se trgovački i gospodarski savez sklopi.

Nadalje nam je poznato, da je velikomu[*]) Korsikancu po svoj prilici ili gotovo za izvjestno samo za to bilo prestudeno u sjevernih krajevih, jer je htio da ima toplu juhu od mesa cielo Europe, a time želim reći, da i trgovački ugovori, gospodarski savezi ne znače uviek napredak i mir (Zast. Purkhart: žalibože!) Mi smo i do sele imali ugovore i to sa zemljami, s kojimi ih sada želimo sklopiti. Ti ugovori trajali su po okolnostih osam ili deset godina a da se time nije nikakva sreća stvorila. Odatle, što sadanji ugovori imadu trajati dvanaest godina mjesto deset, nesliedi još, da se može govoriti o kakvoj sreći.

Politička probit ugovora, o kojih sad razpravljamo, za nas je dakle vrlo dvojbena, pače, kao austrijski Slaven moram uztvrditi, da je sada postojeći politički savez za nas prije štetan negoli koristan.

Tko budnim okom promatra najraznoličnije životne pojave na granicah onih država, s kojimi želimo sklopiti trajniji gospodarski savez, podpunomaće se uvjeriti, da je nas dosada postojeći političko-vojnički savez stajao mnogo žrtava na narodnom čuvstvu, mnogo žrtava na gospodarskom polju, pače mnogo žrtava u dobroj upravi u nutarnjih stvarih, to će nas po svoj prilici još stajati. Mogli bismo navesti tisuće primjera iz običnoga života. Nu sad nije vrieme ni prilika da to učinimo.

Daljni razlog, s kojega ne možemo za trgovačke ugovore glasovati ni pojedince ni ukupno, jest gospodarska strana tih ugovora. Ako ćemo o tom govoriti, neka nam se dozvoli mali uvod. Gospodarske pitanje možemo za naše zaključke posve dobro crpiti iz odborskoga izvješća, baš kako i ona gospoda, koja su se za trgovačke ugovore bezuvjetno izjavila, te će za njih i glasovati. Vidio sam jednom nekoga učitelja, kako se zadubio nad jednim mjestom svetoga pisma. On me zapita: „Kako se zove ova knjiga?“ „Biblija“, odvratih mu, „da, roknem, to je doista biblija, to je knjiga u kojoj su našli izražaja svi mogući ljudski nazori i ljudski život, sve moguće, dobre i zle strasti. Upravo zato valja da tu knjigu čitamo pod budnim okom izkusnoga učitelja, da nas ne pokvari“. Ta biblija o trgovačkih ugovorih bilo bi izvješće odbora većine. Moram prije svega vriednomu gosp. izvjestitelju izreziti podpuno priznanje za to, što je tako nepristrano stvar razložio, da u izvješću nalazimo i odviše stanovišta, da možemo podpunim osvjedočenjem glasovati proti ugovorom i što se gospodarske strane tiče.

Izvješće odbora kaže naročito, da ćemo sa Švajcarskom, osim nekih malih sniženja u carini vina, dobiti samo svezu, utvrdjenje dosadanje carine, dakle samo neke vrsti učvršćenja dosadanjih odnošaja; tako isto i s Belgijom. O probitcih, što bi ih s naše strane bilo u trgovačkom ugovoru s Italijom, ne veli izvješće odbora ama ni jedne riečі. Prema tomu imadom pravo reći, da nam trgovački ugovor s Italijom neće doista nikakve koristi donieti, a druge strane nastojati ću, da dokažem, da će šteta, koja će proizaći iz toga ugovora, biti vrlo znatna i barem za pojedine zemlje gotovo ubitačna. Ostao bi prema tomu samo ugovor s carovinom Njemačkom. Kad bismo dakle već sva četiri ugovora morali primiti, moralo bi odtale naravno slieditи, da je kod cieloga operata njemačko carstvo platilo račun. Tomu pak nije tako (Zastupnik Purghart: ni traga!) Upravo iz izvješća odbora sliedi jasno, da je protivnu od toga istina.

[*]) Napoleonu prvomu.

Neka mi bude odpušteno, da se s tim kao glavnim trgovačkim ugovorom potanje zabavim, po njemu bo se moraju svi navedeni tobožnji probitci dati izmjeriti. Govori se o stalnosti. Izpitujemo li taj razlog, te stalnosti ne ćemo naći kod dopuštenja pogodnosti kod carine na naše zemne proizvode, prirodnine i živež. Tako je i kod probitaka, koji baš nisu veliki. Za proizvode drva je i po samom izvješću odbora vrlo problematična stalnost, pošto se je bojati utakmice s Rusijom, koja, kako je poznato, ne oskudieva baš na drvu. Ta konkurencija bila je već do sada dosta jaka, te se ne može uzeti, da će se već u skorom vremenu smanjiti.

Bilo bi naravno nešto drugo, kad bismo u ugovoru s Njemačkom, ili u obće u sva četiri ugovora, imali klauzulu, po kojoj drugi ugovornik za tih dvanaest godina ne bi bio ovlašten, da iste ustupi ili iste sniženе stavke dopusti i drugim, kako ih nam dopušta — a isto bi obratno imalo vrieditи i za nas; tad bi se svakako moglo govoriti o stanovitih probitcih, što bi ih mi postigli sa strane Njemačke gledom na naše surovine i plodine. Što se tiče industrije, morali smo po samom priznanju odborovoga izvješća dozvoliti polakšica, u vrlo mnogih stavkah, u kojih se nemožemo takmit s njemačkom industrijom.

Što se tiče tekstilne industrije u obće, to nam o tom izvješće kaže, da je ta industrija u Njemačkoj prema našoj tako protežna, da se je u toj grani konkurencija s naše strane smatrala izključenom. Što se tiče proizvoda prediva lanenoga, u čemu bi po riečih izvješća stekli znatnu blagodat, kad bi nam i najmanja polakšica bila dana, nismo ništa postigli. Samo kod onih grana industrije, gdje bi mi s Njemačkom kako u njoj samoj, tako i na vanjskih tržištih, kako je poznato i nedvojbeno, mogli konkurirati, dobili smo polakšice od strane Njemačke, a to kod proizvoda staklarstva, drvene, kožne i glinene robe, te kod proizvodnje tako zvane sitne robe. To su riečі izvadjene iz samoga izvješća.

Nu predaleko bi nas vodilo, da u tom smjeru izpitujemo pojedine grane industrije, jer je to učinjeno već mnogostrano sad s ove sad s one strane visoke kuće. Ja držim, ako ćemo se uprieti o zaključak izvješća većine, da je dovoljno, da se dokaže, da i u industriji nismo dobili nikakovih probitaka. Iz toga zaključka poimence neposredno pred stavkom predloga u izvješću sliedi, da moramo tražiti neke vrsti nade, neku vrst napredka u tome, da stupimo u nove sigurne trgovačke odnošaje sa istokom naročito s Rumunjskom. Dalje se kaže izrično (šita): Tomu se ima u podpunoj mjeri i udovoljiti. Sigurno će pak biti, samo u koliko najprije našoj, kroz gubitak rumunjskega tržišta težko oštećenoj industriji, kojoj je i sad kod votiranja novih ugovora sa susjednimi zapadnimi državami nošenje troškova naprćeno, poslie uzpostave starih trgovačkih odnošaja sa istokom, prijašnju snagu kupovanja povratimo..“ itd. . .

Mi imadomo dakle najpregnantniji i najsvečaniji dokaz za to (Vrlo dobro! s desna), da sam odbor i to većina slavnoga odbora misli, te je uvjerena, da će kod sklapanja ovih četirih ugovora, o kojih razpravljamo, naša industrija platiti troškove (Odobravanje na desnici).

Kako sam rekao, taj prvi razlog, s kojega bismo imali prihvatiti te trgovačke ugovore, gledom na probitke od sniženja carine na plodine i drvene proizvode tako je problematičan, tako fiktivan — da mi već s manjkavosti toga glavnoga razloga ne bi mogli primiti te trgovačke ugovore. (Zast. Purkhart: tako je!)

Kod pitanja gospodarskih probitaka tih ugovora najvažnije je pitanje za Primorje i Dalmaciju ono visoke carine prema Italiji, dakle za dvie cielе pokrajine, visoka kuća, za kraljevinu Dalmaciju, te za markgrofoviju Istru boziznimno, a k tomu u velikom dielu i za poknežonu grofoviju Goricu i Gradišku.

U ovoj visokoj kući mnogo se je toga opetovano navodilo za to, da se prihvati trgovački ugovor s Italijom. Reklo nam se, da je polakšica, koja je sadržana u klauzuli III., 5 na cienik B. uvozne carine u Austriju, i koju mi nazivljemo pogodujućom klauzulom, od davna već postojala i da se sbog nje nije nitko potužio. Tad imamo proti sebi prigovor, da je veliki poznavalac odnošaja u Primorju, njegova preuzvišenost g. grof Coronini izjavio, da u toj klauzuli ne nazire za nas baš nikakovu pogibelj, napokon imademo gotovo stalno uvjerenje od strane visoke vlade, da s vanjskih i nutarnjih razlogu nije vjerojatno, da će Italija tu klauzulu upotrabiti.

(Konac sliedi).

Glasovanje o trgovačkih ugovorih

Poslie punih osam dana razprava o trgovačkih ugovorih austro-ugarske monarhije sa Njemačkom, Italijom, Belgijom i Švajcarskom, došlo je do glasovanja o njih. Sa strane vlade i zagovornika ugovora se je opetovano izjavilo i reklo, da se ima sve zajedno primiti ili zabaciti, te da će se o svih zajedno takodjer glasovati. Pošto se je ipak uvidilo, da su mnogi zastupnici iz proraznih zemaljah i skoro svih stranaka izticali crno točku, slabu stran, zle posliedice ugovora s Italijom, imenito pako one ustanove glede sniženja carine na vino, predomislilo se je. Odlučujući uzrok pri tom reć bi, da bijaše obzir na Njemačku. Ako se za sve ugovore zajedno glasuje, tad će mnogo više zastupnika proti njim glasovati radi ugovora s Italijom i radi one ustanove, i to takodjer takovih, koji bi rado, iz sve duše, ili s raznih obzira glasovali za ugovor s Njemačkom. Takav uspjeh glasovanja mogao bi u Njemačkoj slab utisak učiniti. Valjalo je tomu izbjeći, i pokazati, da je za ugovor s Njemačkom mnogo više zastupnika nego li za onaj s Italijom. A Valjalo je takodjer viditi, koje stranke, koji klubovi, koji ljudi su u istinu samo proti ugovoru s Italijom radi one ustanove, a koji su u obće za ugovore, za trojni savez, za sustav, kojim se kod nas vlada na vanka i unutar. To je dobro došlo i za mnoge birače, da jih neuzmognu i na dalje voditi za nos njihovi zastupnici.

Neposredno prije glasovanja obnovio je zastupnik Dipauli predlog, što je već prije zastupnik Klaić učinio, da se naime o predlogu manjine obzirom na ugovor s Italijom glasuje poimence. Predsjednik pitao je kuću, da li se taj predlog podupire, zašto treba 50 zastupnika. Podupreli su ga Česi (pravi), Hrvati, Slovenci, Tirolci i antisemiti, kao takodjer neki Poljaci, neznajući o čem se radi.

Na to se oglasi Plenor te predloži, da se kod glasovanja o ugovoru sa njemačkim carstvom konstatuje razmjer glasova.

Predsjednik izjavlja, da će se toj želji zadovoljiti, te stavlja na glasovanje ugovor Austro-Ugarske sa njemačkim carstvom, sa Belgijom i sa Švajcarskom (dakle bez onaga s Italijom), moleć ujedno zastupnike, da stoje odnosno sjede, da se uzmogne konstatovati razmjer glasova.

Kad su bilježnici pobrojili stojeće i sjedeće zastupnike, proglasi predsjednik, da je ročenim ugovorom sa 254 proti 42 podieljeno ustavno odobrenje (povladjivanje).

Proti tim ugovorom glasovali su svi prisutni Česi (Mlado-Česi), njih 32, nadalje 5 antisemita, 3 Hrvata (Dapar, Laginja, Spinčić), 1 Srb (Kvokvić), 1 Slovenac (Gregorec). Za nje su dakle glasovali svi Niemci ljevičari, svi Niemci nacionalci, neki antisemiti, svi Talijani, svi Poljaci i Rusi, svi zastupnici češkoga veleposjeda, svi češki zastupnici iz Moravske, oba staročeha iz Češke, osim Dapara svi Hrvati iz Dalmacije (Borčić, Bulat, Klaić, Perić, Šupuk), osim Gregorca svi Slovenci (Forjančić, Globočnik, Kljun, Kušar, Pfeifer, Povše, Šuklje, Robič, Vošnjak, Nabergoj, Gregorčič).

Kod toga glasovanja bilo je skoro bi rekao komično to, da su mnogi Hrvati i Slovenci početkom sjedili, pak da su se opominjani svojimi drugovi po malo dizali, da je Kljun okrenut prema sjedećemu Pfeiferu, prilično glasno rekao nek ustane, da se sad glasuje za Njemačku, a jedan dalmatinski prvak poticao Dapara neka ustane.

Za tim se je glasovalo poimence o predlogu manjine, da se naime vrati vladi ugovor s Italijom u svrhu, da se promieni ustanova glede carine na vino. Oni, koji su za taj predlog, imali su reći, da, koji su protiv njemu, ne.

Sa da glasovalo je 88 zastupnika, sa ne 211. Sa da glasovali su antisemiti, svi Tirolci (Niemci i Talijani), neki Niemci iz južne Štajerske, svi Česi (Mlado Česi), jedan Staročeh (Dostal), sva tri Slovenca iz Štajerske, Forjančić, Pfeifer i Povše iz Kranjske, Alfred grof Coronini i Gregorčić iz Goričke, Nabergoj iz Trsta, Laginja i Spinčić iz Istre, svi zastupnici iz Dalmacije.

Se ne, dakle osim Niemaca iz Tirola i nekih iz Štajerske, svi Niemci, svi Poljaci i Rusi, jedan Staročeh (Pos), zastupnici češkoga veleposjeda, dočim su se češki zastupnici iz Moravske uzdržali od glasovanja; Globočnik, Kljun, Kušar, Šuklje, Hohenwart kao i oba Niemca iz Kranjske, Franjo grof Coronini iz Goričke, dočim se je Jordan uzdržao od glasovanja; sva tri zastupnika Talijana iz Trsta, oba zastupnika Talijana iz Istre.

Na temelju tih podataka nek si stvori svaki sam svoj sud o tom glasovanju, imenito gdje imadu naši vinogradari tražiti svoje prijatelje; koj su glasovali u prilog, a koji proti životnomu pitanju južne Štajerske, dielova Kranjske, predjela Goričke, okolice tršćanske, južnoga Tirola, a najpače velikoga diela Istre i većine Dalmacije.

Nami nek budu dozvoljene samo sliedeće posve kratke opazke.

Kod tršćanskih talijanskih zastupnika mogli su odlučiti ekonomički i politički razlozi, ekonomički samo za grad Trst, boz obzira na okolišane, kojim i tako ništa dobra nežele; kod istarskih talijanskih zastupnika samo politički razlozi; kod trentinskih Talijana samo ekonomički tako i kod dalmatinskih, kod grofa Franjo Coronini odanost vladi pod svaku cienu, kao i kod mnogih drugih, medju kojimi je prilično broj i takovih, koji smatraju parlamenat kao „luogo di traffico".

Poljaci i Rusi glasovali su kompaktno kod obiju glasovanja i za ugovor s Njemačkom i proti predlogu manjine.

Niemci, osim pet antisemita, glasovali su svi za ugovor s Njemačkom, dočim su za predlog manjine glasovali samo zastupnici tirolski i neki štajerski.

Svi članovi Hohenvartova kluba, osim Grogorca i Dapara, kao i českí zastupnici Moravske, glasovali su za ugovor s Njemačkom, većina njih i proti predlogu manjine, koji je potekao od trojice članova toga kluba.

U ovoj većini je veći dio Niemaca konservativaca, svi zastupnici českoga veleposjeda, četiri Slovenca i Hohenwart iz Kranjske.

K toj većini se je pridružio i jedan Staročeh, dočim su českí zastupnici iz Moravske napustili saboreku dvoranu.

Uzev u obzir oboje to glasovanje, Hrvati bili su svi složni kod glasovanja o predlogu manjine, dočim su se razdielili na dva diela kod glasovanja o ugovoru s Njemačkom. Slovenci su trojako glasovali: jedan proti ugovoru s Njemačkom i za predlog manjine, pet za ugovor s Njemačkom i proti predlogu manjine, drugi za ugovor s Njemačkom, a za predlog manjine — jedina dva Staročeha iz Češke nisu jednako glasovali. Česi (Mladočesi) glasovali su kompaktno, svi složno, kao jedan i proti ugovoru s Njemačkom i za predlog manjine. — To je ta njihova razciepkanost! Oni, koji zlorado o njoj pišu, nek pogledaju u svoje redove. „Hr."

Franina i Jurina

Fr. Si čul, kako se veseli Zvanić s Topolovca, da će mu deputacija pregledat račune za turan.

Jur. Neka se veseli neka, ma ne te ni Topolovčani držat na križ ruke.

Različite viesti.

Previšnji dar. Njeg. veleč. naš premilostivi cesar i kralj Franj Josip I. udostojao se iz svoje privatne blagajne župi i občini u Dubašnici (otok Krk) for. 100 podariti za nabavu novih zvonova za onu župnu crkvu.

† **Vojvodkinja Ljudevita.** U zadnje vriemo biljožimo sa žalošću skoro u svakom broju po koji težki udarac, što no pada na prejasnu vladajuću našu dinastiju. I danas javiti nam je žalostnu viest, da je nemilosrdna kosa zadala težki udarac cesarskoj obitelji pokosiv prejasnu majku Njez. Veliš. naše cesarice, vojvodkinju Ljudevitu. Vječni Njoj pokoj!

† **Ivan Železnikar.** Iz Ljubljane stiže nam jučer brzojavna viest, da je tamo preminuo nakon duge i težke bolesti naš po zvanju drug, bivši urednik a kasnije suurednik „Slovenskoga Naroda" g. Ivan Železnikar. Na njegovom grobu kličemo i mi sa ostalimi slovenskimi drugovi: Vječni Ti pokoj, iznućeni Ivane!

Imenovanje. Ministar financija imenovao je g. Frana Jelušića, tajnika kod c. kr. ravnateljstva financija u Trstu i našega suzemljaka savjetnikom kod istoga ravnateljstva. Čestitamo srdačno prijatelju i domorodcu!

Zaplienа. Našu čestitu drugaricu „Edinost", stigla je jučer dne 27. t. m. ta nezgoda, što njoj zaplienše 8. broj radi jedne viesti iz Gorice. Uredničtvo je pripravilo za svoje čitatelje drugo izdanje.

„Tržaški Sokol" pozivlje svoje članove i prijatelje na „Sokolovu večer" za dne 1. febrara u dvoranu Mally (Via Torrente br. 16). Izvadjati će mladji i stariji „Sokolaši" razne vježbe. Početak u 8 sati na večer. Ulaznina za članove 30, nečlanove 50 nč. a za obitelj 1 for.

Iz Voloskoga pišu nam, da pripravljaju sjajan ples skupno dvie čitaonice „Zora" i „Bratimstvo" dne 6. veljače u prostorijah opatijske „Zore" i to u novoj dvorani. Svirati će vojnička glasba pukovnije Jelačić. Uz ples igrati će se i tombola. Početak točno u 8 sata na večer.

Iz Kastva piše nam prijatelj 17. t. m. Evo me sa par redaka a o žalostnih dogodjajih. Dne 13. tek. umro je naš prijatelj Ivan Vlah, gradjevni poduzetnik u Jušićih, nakon kratke al težke bolesti u svom domu kod Jušićih. Na sam Božić bio je u Kastvu i govorih zadnji put s njime poslie velike mise.

Došao sa radnje u Oršovi, da sakupi koju stotinu radnika u ovih krajovih, te da se sa obitelju i sa radnici dne 13. t. m. natrag na posao vrati, al baš onaj dan, kad je odputovati imao tj. 13. jenara t. g. odputovao je u većnost a da se više ne povrati.

Putujuć u ovo zimno doba sa dalekog puta i u različite krajove tražeć težako (bio je na Goričkom, zadnjih dana i kod nas u Trstu Op. Ured.) prehladio se, uhvatila ga nesretna influenca a zatim upala plućijuh i liečnička znanost nije mogla izbaviti ga onako jaka i krepka, već u najboljoj dobi od 39 godina pokosi ga smrt, ostaviv razveljenu suprugu i dvoje malodobne djece, tri godine iza smrti pok. brata Josipa.

Kako se je pok. Ivan zauzimao za narodnu stvar kod nas, to je u obće poznato. Svaku dobru i poštenu stvar rado je i neustrašivo branio i podupirao.

Bio je redovitim članom „Čitaonice" u Kastvu; „Matice Hrvatice"; „Gospodarske Zadruge" itd. Koliko je cienjen bio, pokazalo se prigodom njegova pogreba dne 14 jenara t. g. popodne, premda je bilo studeno zimno vrieme sa sniegom i bljuzgavicom.

Iz ciele okolice poletiše prijatelji i znanci, da mu izkažu posliednju čast i spravedu njegove mrtve ostanke do groba, gdje leži uz pok. si brata Josipa. Osobito grad Kastav odlikovao se; bilo je gradjana, koji su došli do kuće žalosti u to ime, a onda putem nabralo se ih preko pedeset. Pošto je pokojnik bio članom „Hrv. Čitaonice" u Kastvu, za vrieme sprovoda vijala se družtvena zastava „Čitaonice" na polovici stiega u znak žalosti.

Vječna šteta za ovako mlado narodne, poduzetne ljude, kakav je bio pok. Ivan Vlah, koji se je samom pučkom školom znao toliko izobraziti, da je od prostog postolara napredovao kao malo koji u naših krajovih svojim poduzetnim i naprednim duhom. Počivao u miru čestiti naš Ivane!

Ovom prigodom javljam Vam drugu smrt poznate i ovdje dobre Hrvatice gd. je Vjekoslave Došković, koja je preminula na Ricci na sv. tri kralja dočim njoj je suprug pomorski kapetan došao brodom na Rieku veće prije njezine smrti, te ga nije više ni poznala. Na mlado ljeto zdrava i vesela, na sv. tri kralja mrtva u mladoj dobi od 25 godina ostaviv neutješljivoga supruga Rudolfa i troje siročadi. Spavaj sladko prevriedna Lojzice!

Sa postaje Herpelje javlja nam prijatelj, da je tamo u uredu državne željeznice mladi činovnik kod blagajne, koji nezna niti rieči slovenski ili hrvatski, te je u neprilici on i putujuće občinstvo radi izdavanja voznih karata. I portir na tamošnjoj postaji oglasuje odlazak vlakova u jedino spasnjućoj talijanštini: „partenza per". Ovoliko do znanja sl. prometnomu ravnateljstvu državne željeznice u Trstu.

Iz carevinskoga vieća. U sjednicah carevinskoga vieća dne 20 i 22 jenara bilo su u razpravi razne resolucije, razni predlozi, odnoseći se na sklopljene trgovačko ugovore. Ti predlozi, kojih ima mnogo, kažu najbolje koliko crnih točaka je u ugovorih, koliko zla za naše obrtnike, poljodjelce, vinare, koje bi se htjelo sa predlozi popraviti. Moglo bi se reći, da je nekim proizvodom smrtni udarac zadan, pak da bi se sad htjelo rane oblozi pokriti. Neki skoro vriedno bilo na to se nit obazirati, al pošto su tu i jedan Hrvat i jedan Slovenac govorili, i da bude naša slika o razpravah trgovačkih ugovora podpuna, obećajo nam naš dopisnik iz Beča, da će se u posebnom dopisu osvrnuti na razpravu o resolucijah. Mi ćemo ju radi priobćiti; naši čitatelji, nadamo se, će ju čitati rado, ne rad dobra, koje će njim donieti predlozi, nego da znadu što se i obzirom na nje radi.

Veselica „Čitalnice" u Dekanih. Kako nam javljaju od tamo, priredjuje vrla čitaonica u Dekanih dne 31. t. m. veselicu sa bogatim programom. Pjevati će domaći pjevački sbor medju ostalim „Istarsku koračnicu" i istarsku himnu „Predobri Božo" od g. Brajše. Želimo dobar uspjeh!

Klevetanja. Stalno neima na svietu črčkara kako su naši istarsko-talijanski. Javno i privatno, pismeno i ustmeno, službeno i neslužbeno klevećу oni na sve, i najodurnije načine, proti osobam, kojo neprijanjaju uza nje, imenito proti Hrvatom i Slovencem Istre, bez razlike stališa, koji hoće da kao takovi živu, i koji su njim uništili njihovo sladko sne o talijanstvu Istre, i što je s tim sdruženo. Klevete opetuju tako rekuć od dana do dana a nastoje jih prikriti na prerazne načine — u danom slučaju takodjer tim, da nas, govoreće ili pisuće istinu, klevetnici proglašuju. To je njihova škola, i kod onih, koji jih nepoznaju ili neće da poznaju — jer čuto jednako s njimi — često uspjevaju.

Kadgod se neufaju u svoje listove sa klevetami, pak se utiču drugim, i s toga što znadu, da se njihovi listići izvan zidina njihovih gradića malo ili ništa čitaju. U ovom slučaju, koji ćemo spomenuti, utekli su se svojoj miloj sestrici, lažiliberalnoj, židovskoj „Novoj Pressi". Ova naime donaša dopis iz Istre od 23. t. mj., u kojem se pripovjeda, da je „Il Diritto Croato" napisao članak proti Poljakom. Već to bilo bi denuncijantstvo, imajuće za svrhu, da se i tim doprinese kamenčac i dalnjoj razciepkanosti Slavena naše monarhije. Što sliedi, je upravo zlobna kleveta, za kakvu su sposobni samo oni, koji su ju napisali i njihovi drugovi. U dopisu iz Istre označuje se „Il Diritto Croato" kao list dra. Laginje, pače to se predstavlja tako, kao da je one članke napisao dr. Laginja; a to nije samo denuncijantstvo, nego je to proračunana kleveta, koja bi imala uplivati na Poljako kod razsudjivanja izbora dra. Laginje. Mi se za izbor nebojimo ni koga, jer ako je prava i zakona, on će potvrdjen biti. Napisali smo ovo par rieči samo za to, da pokažemo čim se sve naši Istrano-Talijani proti nam služe.

Iz Voloskoga piše nam se dne 16. t. m. Zahvaljujem se g. dopisniku iz Voloskoga, koji je moj dopis, glede stanarine za naše družtvo „Bratinstvo" izvolio popraviti. Da je kućevlastnik čestit redoljub, o tom nisam nikada podvojio, na čemu svaka čast njemu i njegovim.

Dne 27 decembra prošle god. biralo se novi odbor čitaonice „Zore" u Opatiji. Sjednicu otvorio je g. Miran tajnik, budući bijaše predsjednik bolestju zapriečen. Nakon kratkog razpravljanja bijaše izabran predsjednikom, kako već javih, gosp. I. Fiamin. „Zora" se može zbilja s njime ponositi! Pošto je g. tajnik razložio svoj položaj, predloži tajnikom vrlog g. Jakova Jurkovića s blagajnikom gosp. R. Marocchina. Obojica bijahu aklamacijom izabrani. Zatim se prešlo na razpravu o proračunu za god. 1892. Kućevlastnici zahtjevaju 80 fr. najamnine u gospoda članovi odlučiše 100 fr. jer da 80 je premalo.

Družtvo uživa dvie prilično liepe i udobne sobe, sasma odieljene od drugih prostorijah. Nigdje jošte nije bilo javljono kako se sagradila zgrada naše „Zore" a vriedno je, da se i to sazna. Već odavna želili su Opatijci imati čitaonicu. Prvaci se dogovaraše gdje bi mogli čitaonicu smjestiti. Nije bilo prikladnih i takovu družtvu dostojnih prostorija, za to odlučiše sagraditi novu zgradu. Gosp. pom. kap. Antun Jurković ponudi badava zemljište. Nu njekoji bili za to, da se drugdje gradi. Malo zatim ovo već od gosp. Alfr. Hartmanna kupljeno zemljište, pa nek se gradi. Ovako sagradiše prostorije kakvih neima nijedna čitaonica u cieloj Istri. Čitaonicu našu smatramo ognjištem narodne ideje u onom mjestu. Ona mora svojimi čestimi zabavami mamiti k sebi zalutale, kriepiti malodušne a veseliti redoljubne. I naše „Bratinstvo" imado ovakvu zadaću nu na žalost neima takovih prostorija. Stavljamo na srce redoljubom iz Voloskoga, da sliede primjer bratje iz Opatije. Nečekajmo pomoći niti iz Poreča a nit iz Beča nego uprimo svi složno pa nek se zgrada gradi. Sredstava je, Bog je mnogo liepo nadario novcem, pa žrtvujmo nješto. Može nam tko prigovoriti; tà i „Casino" neima svoje zgrade. To je istina, ali kod nas su Talijani prolazni. Oni neimadu stalnog boravka kod nas. Zar nebi bilo krasno, mili redoljubi iz Voloskoga, kad bismo u našem „Dijamantu" imali udobnu zgradu Bratinstva! Ponosno bi gledalo u istu sve što je čestitoga na Voloskom i njome bi se dičili kao što to čine Opatijci. Ufamo se, da ove naše želje neće pasti na studen kamen, već na plodno tlo, tà potrebita je samo odluka. Da nas no budu protekli Lovranci!

Proslava dvadesetpetgodišnjice „Hrvatske Čitaonice" u Kastvu, izpala je — kako nam od tamo javljaju — nad svako očekivanje. Brzojavnih i pismenih čestitaka stigao je silan broj a gostova iz daleka i bliza toliko, da se je moglo jedva u liepih prostorijah „Narodnoga Doma" jedva misti. — Za budući broj obećan nam je opis te riedke u Istri svečanosti, te ćemo ujedno donositi i brzojavne čestitke — u koliko se to u današnjih naših tiskovnih odnošajih bude moglo.

Glavne skupščine podružnicah sv. Cirila i Metoda u Trstu. Dne 31. t. mj. obdržavati će ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu svoju redovitu godišnju skupščinu u prostorijah naše čitaonice u 8½ sata poslie podne a dne 2. febrara u 8 sata poslie podne muška podružnica u prostorijah „Delavskega podpornega društva". Pozivljemo ovim članove jedne i druge podružnice, da se dostavo mnogobrojno k rečenim skupščinam.

Prošnje proti ugovorom s Italijom. Osim već spomenutih prošnja, prispjelih na carevinsko vieće iz Istre proti ugovorom s Italijom, došlo su također prošnje občina Barban i Dolina, upravnoga vieća iz Medulina, te župana i drugova iz Suška (Sansego).

Konštituiranje novoizabranog občinskog zastupstva u Tinjanu vršilo se dne 18. t. m. u prisutnosti c. kr. kot. kapetana g. viteza F. Schwarza. Občinskim načelnikom bijaše izabran jednoglasno na novo g. Šime Defar. Konštituiranje obavilo se vrlo svečano, što ćemo potanje opisati u budućem broju, jer nam danas nepreostaje prostora u listu.

Občinski izbori u Oprtlju. Od tamo piše nam prijatelj, da naši občinari jedva izčekuju obnovu občinskoga zastupstva, kojomu iztiče trogodišnji rok dne 12 marča t. g. Občinari naši jesu obćenito nezadovoljni sa današnjom občinskom upravom, koja se je pokazala u mnogih slučajevih pristranom napram izvanjskomu puku. Da se sadašnja občinska uprava promjeni, kako to većina občinara pravedno želi, dužnost je svih čestitih občinara, da se na vrieme za izbore priprave, jer se u zadnji hip svega učiniti nemože. Neka se dakle naši prvaci u pojedinih podobćinah na vrieme sastanu, dogovore i zaključe kako će složno kod izbora postupati i tako izabrati u občinsko zastupstvo samo takove mužove, u koje imade puk povjerenja i koji će raditi jedino na koriet občine i občinara.

Matica Hrvatska počela je svoje za god. 1891. tiskane knjige — na broj devet (osam za članove uz obični prinos, a devetu uz naplatu od 1 for.) — dieliti dotično razašiljati.

Pošto se je do danas od prošlogodišnjih „Matičinih" članova-prinosnika na broj 6.585 tek njih oko tri tisuće prijavilo i svoje prinose amo dostavilo, to se upozoruju i gg. družtveni povjerenici i članovi „Matice", da se sa prijavama i dostavom prinosa požure, da no bi — kako se je to prošlo godine dosilo — uslied prijave mnogih novih članova mnogi stari članovi-prinosnici bez knjiga ostali, a „Matica" i uz najbolju volju no može sa knjigama čekati, nego ih mora podati dotično dostaviti onomu, tko se prije prijavi i prinos uplati. Broj naklade „Matičinih" knjiga za 1891. ravnih je osam tisuća otisaka, te je sva ova naklada li sa članove opredieljena, a primat će se članovi „Matice" za god. 1891. dotično na ove knjige, dok god bude ma koji otisak knjiga na zalihi.

Odbor „Matice Hrvatske" uložio je i ovaj put sav svoj trud, da i ovaj književni dar „Matice" zadovolji družtvene članove prema našim književnim prilikama u svakom pogledu, te nije štedio ni troška ni truda, da svim pravednim zahtjevima članova „Matice" zadovolji, a sad je poglavito do samih članova „Matice", da svojim brojnim odzivom omoguće, da „Matica" svoj prosvjetni rad uzmogne u istom smjeru i obsegu i nadalje nastaviti. Književni dar „Matice" za god. 1892. već je priredjen, to ga odbor „Matice" želi što skorije podati u tisak, tako da bi isti mogao biti dotiskan do početka posliednje četvrti tekuće godine, ali to sve ovisi o tom, kada

kako će se ovaj književni dar „Matice“ g. god. 1891. medju članove razpačati. Zoradi toga neka budu umoljeni i gg. poverenici i članovi „Matice Hrvatske“, da svojim upućivanjem prinosa i prikupljanjem novih članova omoguće odboru „Matice Hrvatske“, da književno poslovanje „Matice“ uredi onako, kako će hrvatskomu narodu najobilniju i najveću korist donositi.

U Zagrebu 18 siečnja 1892.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Doplatci radi draginje. Proračunski odbor caravinskoga vieća predložio je u sjednici 25. jenara, i to uslied predloga svekoliko svih stranaka i svih zemalja: da se već ljetos dade doplatke radi draginje č. činovnikom, nižih razreda i c. kr. poslužnikom gdje to okolnosti zahtjevaju; da se bar tretjinu najstarijih kotarskih sudaca umanje za savjetnike pustiv jih na njihovih mjestih; da se svakomu konceptnomu praktikantu i svakomu prislužniku, koj zaumlje sistemizovano mjesto, dade poslie ona prisego 500 odnosno 600 forinti podpore. — Pošto su razni govornici predlog kratko preporučili, bio je isti primljen. — Značajno je, što je dr. Herold rekao. Nesamo da je godine 1890, preostatka 20 milijona forinti, nego, ako je dobro obavještan, obstoji u blagajni 165 milijona forinti u novcu i 75 milijona u obligacijah, i još se nije ustavnim putem odlučilo. On drži, da ima vieće pravo zahtjevati, da se iz toga novca dade doplatke za draginju, i da se ublaži bieda, koja vlada u mnogih razrodih pučanstva. Podupire s toga postavljen predlog očekujuć, da se tu neće obazirati na proračun, nego da će se novac tamo uzeti gdje sada bez svrhe leži.

Zastupnik banke „Slavije“ g. Vatroslav Holo, boravi sada medju nami u poslovih rečene banke, te ga preporučamo što toplije rodoljubom u Trstu i okolici, kao zastupnika čisto slavenskoga zavoda, koji podupire svakom zgodom svako čestito narodno poduzetje.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. K. J. u Z. Ona osoba stanuje u Buzetu; naša uprava primila je one novce; ako nište, izvolite nam posiati naručeno dopisnicom 16. t. mj.; prijateljski odzdrav!

Gosp. I. C. Baderna. Onih knjižica ne imade svdje; obratite se na koju knjižaru u Zagrebu. Prijateljski pozdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 24. januarja.

Trst	47	34	55	32	48
Linc	88	68	10	84	63
Budapest	73	88	61	69	89

Dne 27. januarja.

Prag	81	57	17	83	60
Lavov	61	11	36	1	62
Hermanstadt	64	66	41	24	85

Priposlano.*)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik
Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom želudačnom tinkturom, koja me je izlječila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izlječiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—5 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

„Slovanski Svet“

izhaja 2 krat u mesecu na 16 velikih straneh, prinaša političke članke o Slovanih, spise o slovanski kulturi, slovanski cerkvi, pesmi u cirilici in raznih slovanskih jezikih, jednata poročila iz Ruslje in drugih slovanskih krajev, pogled po slovanskom svetu in navaja literarna slovanska dela o Slovanih; sotrudnike med raznimi Slovani. Letos priobčuje važno veče razpravo o zgodovini liturgije rimske cerkve.

„Slovanski Svet“ stoji na leto 4 gld., na četrt leta 1 gld., za učitolje in dijake četrt leta 90 kr. Naročnina se pošilja izdavatelju u Trst.

Fran Podgornik.
izdavatelj „Slov. Sveta“ u Trstu.

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakateremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Lose“, I. Dannenberg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 2—10

U radionici klepara 8—8

JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih olovih Via Barriera vecchia Trst br. 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje klepareske uz najniže ciene. Drži na skladištu štrcaljke proti peronospori (mildovu po for. 5.50 tri sojeve za sumporanje traju. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis.

UZAJEMNO DŽRUTVO
„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najčvršće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 14—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tičuća se mješovitog osjeguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjeguране svote od 10000 dolara takodjer uniši prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju
U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1.
Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2½%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova borestna tarifa na tomelje odpovedi od 15 septembra, 19. septembra in 11. oktobra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2¼% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt. Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškovs.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—2 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, 2 odrtjem kredita v Londonu ali Parisu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat all srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 11. septembra 1891. 2—24

LJEKARNA
A. KELER
nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave fiaktre iz Brešije, šoljozo sa Chinom Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocea okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašlcu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marzale okriepljujuće želudac **Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni** itd. itd. 7—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Dr. Gustav Gregorin

otvorio je svoju

odvjetničku pisarnu

u Trstu

dne 7 decembra t. g. Via Dogana br. 7. II kat.

—9

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz oganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 2—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 85—

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelana i svietiljka; **staklene ploče, jednostavne** prozirne, i neprozirne, dvostruko i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz ciene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 25—52

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice,** zaslužijo ta pomen sledeči naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo bolezni, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Desetletja že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje no bi imele zaloge izbornega tega domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se no pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 4—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitomu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražko kapljice) proti pokvarjenoma želodcu in slabi prebavi stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rane, otekline itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 19—19

Velika pražka loterija

Zadnji teden

Glavni dobitek

100.000 GOLDINARJEV

Srečke po 1 gold.

priporočajo J. Bolafio, Alx. Levi, H. Mercurio.

—6 8—

9

Ugarsko-hrvatsko dioničko pomorsko parobrodarsko družtvo.

PLOVITBENI RED

vriedi od 1. siečnja 1892. do nove objave.

Brza pruga Rieka-Kotor.

Polazak.				Povratak.		
Nedjelja	1.00 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	Srieda	3.00 po podne
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Zadar	dolazak / odlazak	„	7.32 pr. podne
„	10.00 „				„	6.30 „
„	4.30 po podne	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak / dolazak	Utorak	12.00 noću
„	12.00 noću				„	7.15 po podne
Ponedelj.	9.15 pr. podne	dolazak / odlazak	Gruž	odlazak / dolazak	„	10.00 pr. podne
„	10.30 „				„	9.00 „
„	2.30 po podne	dolazak	Kotor	odlazak	„	5.00 „

Pruga Rieka-Drač.

Svaki drugi tjedan počamši sa 7. siečnja.

Polazak.				Povratak.		
Četvrtak	6.00 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	Nedjelja	3.30 po podne
„	12.30 po podne	dolazak / odlazak	Silba	odlazak / dolazak	„	9.00 pr. podne
„	1.15 „				„	8.45 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak / dolazak	„	5.00 „
Petak	4.00 pr. podne				Subota	6.30 po podne
„	6.30 „	dolazak / odlazak	Šibenik	odlazak / dolazak	„	2.00 „
„	10.30 „				„	12.00 podne
„	2.00 po podne	dolazak / odlazak	Trogir	odlazak / dolazak	„	6.30 pr. podne
„	3.30 „				„	7.30 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak / dolazak	„	6.00 „
Subota	5.00 pr. podne				Petak	12.15 po podne
„	6.15 „	dolazak / odlazak	Milna	odlazak / dolazak	„	11.15 pr. podne
„	7.00 „				„	10.00 „
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Hvar	odlazak / dolazak	„	8.30 „
„	9.30 „				„	7.30 „
„	11.00 „	dolazak / odlazak	Vis	odlazak / dolazak	„	6.00 „
„	2.00 po podne				Četvrtak	11.30 po podne
„	6.30 „	dolazak / odlazak	Korčula	odlazak / dolazak	„	7.00 „
„	12.00 noću				„	6.30 „
Nedjelja	5.30 pr. podne	dolazak / odlazak	Dubrovnik	odlazak / dolazak	„	1.00 „
„	9.00 „				„	12.00 podne
„	1.00 po podne	dolazak / odlazak	Ercegnovi-Meljine	odlazak / dolazak	„	8.30 pr. podne
„	1.30 „				„	8.15 „
„	3.15 „	dolazak / odlazak	Risan	odlazak / dolazak	„	6.45 „
„	3.30 „				„	6.30 „
„	3.45 „	dolazak / odlazak	Perast	odlazak / dolazak	„	6.15 „
„	4.00 „				„	6.00 „
„	4.30 „	dolazak / odlazak	Prčanj	odlazak / dolazak	„	5.30 „
„	4.45 „				„	5.15 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Kotor	odlazak / dolazak	„	5.00 „
Ponedel.	5.00 pr. podne				Srieda	5.30 po podne
„	10.00 „	dolazak / odlazak	Bar	odlazak / dolazak	„	12.30 „
„	11.30 „				„	11.30 pr. podne
„	1.00 po podne	dolazak / odlazak	Odsinj	odlazak / dolazak	„	10.00 „
„	2.00 „				„	9.00 „
„	4.00 „	dolazak / odlazak	Sv. Ivan Medivski	odlazak / dolazak	„	7.00 „
„	5.00 „				„	6.00 „
„	9.00 „	dolazak	Drač	odlazak	„	2.00 „

Pruga Rieka-Seni-Zadar.

Polazak.				Povratak.		
Utorak	5.00 pr. podne	odlazak	Rieka	odlazak	Četvrtak	5.20 po podne
„	6.30 „	dolazak / odlazak	Crikvenica	dolazak / odlazak	„	3.40 „
„	6.40 „				„	3.35 „
„	7.10 „	dolazak / odlazak	Vrbnik	dolazak / odlazak	„	3.05 „
„	7.10 „				„	3 00 „
„	7.40 „	dolazak / odlazak	Novi	dolazak / odlazak	„	2.25 „
„	7.45 „				„	2.25 „
„	8.45 „	dolazak / odlazak	Senj	dolazak / odlazak	„	1.25 „
„	9.00 „				„	1.15 „
„	9.35 „	dolazak / odlazak	Baška	dolazak / odlazak	„	12.25 „
„	9.45 „				„	12 35 „
„	11.50 „	dolazak / odlazak	Rab	dolazak / odlazak	„	10.35 pr. podne
„	12.00 u podne				„	10 25 „
„	1.30 po podne	dolazak / odlazak	Novalja	dolazak / odlazak	„	8.55 „
„	1.35 „				„	8.45 „
„	3.10 „	dolazak / odlazak	Košljun	dolazak / odlazak	„	7.15 „
„	3.20 „				„	7.00 „
„	5.20 „	dolazak	Zadar	odlazak	„	5.00 „

Opazka: U Vrbniku pristaje parobrod samo za vriome od 1. travnja do 30. rujna.

Pruga Rieka-Pula.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	3.20 po podne	
	7.00 „	dolazak / odlazak	Opatija	odlazak / dolazak	2.50 „	
	7.10 „				2.40 „	
	7.25 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak	2.25 „	Utorak
Ponedjel.	7.35 „				2.15 „	
	8 05 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak	1.45 „	
	8 15 „				1.35 „	
i	8.30 „	dolazak / odlazak	Beršec	odlazak / dolazak	1 20 „	i
	8.40 „				1.10 „	
Petak	9.30 „	dolazak / odlazak	Rabac	odlazak / dolazak	12.25 „	
	9.45 „				12.15 „	
	11.00 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak	11.00 pr. podne	Subota
	11.30 „				10.30 „	
	3.30 po podne	dolazak	Pula	odlazak	6.30 „	

Pruga Senj-Rieka.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Senj	dolazak	2.20 po podne	
	7.45 „	dolazak / odlazak	Novi	dolazak / odlazak	1.05 „	
Ponedjel.	7.50 „				1.00 „	Utorak,
	8.20 „	dolazak / odlazak	Selce	dolazak / odlazak	12.30 „	Četvrtak
Srieda	8.25 „				12.25 „	i
i	8.40 „	dolazak / odlazak	Crikvenica	dolazak / odlazak	12.10 „	Subotu
Petak	8.45 „				12.05 „	
	9.45 „	dolazak / odlazak	Kraljevica	odlazak / dolazak	11.05 pr. podne	
	9.50 „				11.00 „	
	10.30 „	dolazak	Rieka	odlazak	10.00 „	

Pruga Rieka-Krk.

Polazak.				Povratak.		
	10.00 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	11.15 pr. podne	
	11.00 „	dolazak / odlazak	Omišalj	dolazak / odlazak	10.15 „	Ponedjel.
Nedjelja,	11.10 „				10.05 „	Srieda
	12.00 u podne	dolazak / odlazak	Malinska	dolazak / odlazak	9.20 „	
Utorak	12.10 po podne				9.10 „	
	1.55 „	dolazak / odlazak	Krk	odlazak / odlazak		i
i	2.05 „					
	2.50 „	dolazak / odlazak	Merag	odlazak / dolazak	7.55 „	Subota
Petak	3.00 „				7.45 „	
	3.45 „	dolazak	Krk	odlazak	7.00 „	

Brza pruga Rieka-Metković.

Polazak.				Povratak.		
Ponedjel.	10.00 po podne	odlazak	Rieka	dolazak	Potak	6.30 po podne
Utorak	6.30 pr. podne	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak / dolazak	„	10.00 pr. podne
„	8 30 „				„	9.00 „
„	4.00 po podne	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak / dolazak	„	1.30 „
„	12.00 noću				Četvrtak	6.00 po podne
			Trpanj	odlazak / dolazak	„	1.00 „
Srieda	7.00 pr. podne	dolazak	Metković	odlazak	„	11.30 pr. podne
					„	9.30 „

Pruga Rieka-Kotor.

Svaki drugi tjedan počamši sa 14. siečnja.

Polazak.				Povratak.		
Četvrtak	6.00 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	Nedjelja	3.30 po podne
„	12.30 po podne	dolazak / odlazak	Silba	odlazak / dolazak	„	9.00 pr. podne
„	1.15 „				„	8.45 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak / dolazak	„	5.00 „
Petak	4.00 pr. podne				Subota	6.30 po podne
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Šibenik	odlazak / dolazak	„	2.00 „
„	10.30 „				„	12.00 u podne
„	2 00 po podne	dolazak / odlazak	Trogir	odlazak / dolazak	„	6.30 pr. podne
„	3.30 „				„	7.30 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak / dolazak	„	6.00 „
Subota	5.00 pr. podne				Petak	5.15 po podne
„	6.15 „	dolazak / odlazak	Milna	odlazak / dolazak	„	4.00 „
„	7.00 „				„	3.00 „
„	9.00 „	dolazak / odlazak	Jelsa	odlazak / dolazak	„	1.00 „
„	10.00 „				„	11.45 pr. podne
„	11.45 „	dolazak / odlazak	Starigrad	odlazak / dolazak	„	10.00 „
„	1.00 po podne				„	8.00 „
„	3.30 „	dolazak / odlazak	Vis	odlazak / dolazak	„	6.00 „
„	5.00 „				Četvrtak	11.00 po podne
„	9.30 „	dolazak / odlazak	Korčula	odlazak / dolazak	„	7.00 „
„	12.00 noću				„	6.30 „
Nedjelja	5.30 pr. podne	dolazak / odlazak	Gruž ili Dubrovnik	odlazak / dolazak	„	1.00 „
„	9.00 „				„	12.00 u podne
„	12.00 po podne	dolazak / odlazak	Ercegnovi-Meljine	odlazak / dolazak	„	8.30 pr. podne
„	1.30 „				„	8.45 „
„	3.00 „	dolazak / odlazak	Risan	odlazak / dolazak	„	6.15 „
„	3.30 „				„	6.30 „
„	3.45 „	dolazak / odlazak	Perast	odlazak / dolazak	„	6.15 „
„	4.00 „				„	6.00 „
„	4.30 „	dolazak / odlazak	Prčanj	odlazak / dolazak	„	5.30 „
„	4.45 „				„	5.15 „
„	5.00 „	dolazak	Kotor	odlazak	„	5.00 „

Pruga Rieka-Trst.

Polazak.				Povratak.		
Srieda	9.00 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	Ponedjel.	3.00 po podne
„	9.45 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak	„	2.15 „
„	10.15 „				„	2.00 „
„	9.50 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak	„	1.35 „
„	10.25 „				„	1.25 „
„	10.40 „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak	„	1.10 „
„	10.45 „				„	1.05 „
„	11.25 „	dolazak / odlazak	Rabac	odlazak / dolazak	„	12.25 „
„	11.40 „				„	12.15 „
„	1.10 po podne	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak	„	10.45 pr. podne
„	1.45 „				„	10.15 „
„	6.00 „	dolazak / odlazak	Pula	odlazak / dolazak	„	6.00 „
Četvrtak	6.00 pr. podne				Nedjelja	3.20 po podne
„	6.30 „	dolazak / odlazak	Fazana	odlazak / dolazak	„	2.50 „
„	6.40 „				„	2.40 „
„	8.10 „	dolazak / odlazak	Rovinj	odlazak / dolazak	„	1.10 „
„	8.30 „				„	12.50 „
„	9.30 „	dolazak / odlazak	Poreč	odlazak / dolazak	„	11.50 pr. podne
„	9.50 „				„	11.30 „
„	1.20 po podne	dolazak	Trst	odlazak	„	8.00 „

Pruga Rieka-Lošinj.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak	2.40 po podne	
	7.15 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak	1.55 „	
	7.25 „				1.45 „	
	7.55 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak	1.15 „	
Srieda	8.05 „				1.05 „	
	8.20 „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak	12.50 „	Četvrtak
	8.30 „				11.45 pr. podne	
	10.00 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak	10.15 „	
	10.30 „				9.45 „	
	1.45 po podne	dolazak	Lošinj	odlazak	6.30 „	

Pruga Senj-Karlobag-Pag.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Senj	dolazak	11.40 pr. podne	
	7.00 „	dolazak / odlazak	Sv. Juraj	odlazak / dolazak	11.10 „	
	7.10 „				11.00 „	
	8.10 „	dolazak / odlazak	Starigrad	odlazak / dolazak	10.00 „	
	8 20 „				9.50 „	
	8.50 „	dolazak / odlazak	Stinice	odlazak / dolazak	9.20 „	
Srieda	9.00 „				9.10 „	Četvrtak
	9.15 „	dolazak / odlazak	Jablanac	odlazak / dolazak	8.55 „	
	9.25 „				8.45 „	
	10.55 „	dolazak / odlazak	Karlobag	odlazak / dolazak	7.15 „	
	11.10 „				7.00 „	
	11.40 „	dolazak	Pag	odlazak	6.30 „	

Pruga Ika-Opatija-Rieka.

Odlazak iz *Ike:*	svaki dan u 7 sati pr. podne tiečuć *Lovran, Opatiju, Volosko* i *Rieku.*	Odlazak iz *Rieke:*	svaki dan u 1 / sati pr. podne tiečuć *Volosko, Opatiju, Iku* i *Lovranu.*
Odlazak iz *Lovrana:*	svaki dan u 11.30 pr. podne tiečuć *Opatiju* i *Rieku.*	Odlazak iz *Rieke:*	svaki dan u 2 sata po podne tiečuć *Volosko, Opatiju, Iku* i *Lovran.*
Odlazak iz *Opatije:*	svaki dan u 5 sati po podne izravno u *Rieku.*	Odlazak iz *Rieke:*	svaki dan u 4 sata po podne izravno u *Opatiju.*

Rieka, u prosincu 1891.

Ravnateljstvo.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Drugo izdanje.

Broj 5. U Trstu 4. febrara 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Razprava o trgovačkih ugovorih u carevinskom vieću.

Beč 28. jenara 1892.

(Nastavak.)

Četvrti dan razprave govorio je prvi Poljak Kozlowski. On se raduje, da se sa ugovori učvršćuje trojni savez. Prem se neda nadmašiti od dr. Kramarа u prijazni za Slavene na iztoku, prem može reći o sebi, da je, i obzirom na svoja čuvstva i obzirom na probitke Austrije u iztoku, i obzirom na budućnost i znamenitost Slavena u monarhiji i na njezine probitke u iztoku, Slaven i da misli, da mu ništa slavenskoga nemanjka: ipak je on protivan nazorom koli dra. Vašaty-a toli dra. Kramarа. Upravo za to jer je Slaven, nemože imati prijaznosti za one, koji da zatiru Slavene u iztoku. Govori pak kako su ugovori koristniji nego li škodni za monarhiju, izpitujuć pojedine struke obrta i poljodjelstva. Glede ustanove o carini na vino priznaje, da je to crna stran ugovora. Ipak će on i njegovi glasovati za ugovore.

Zast. knez Lichtenstein govori proti ugovorom, ne radi izvanjske politike, koja je i njemu i njegovim pristašem mila, ne ni radi nutarnje politike, pošto „mi nastojimo, da budemo posve neutralni naprama visokoj vladi i naprama njeg. preuzvišenosti ministru predsjedniku, onomu okretnomu državniku, koji već drugo desetgodište njegove bezprogramosti službe stranaka sa obećanji izgladjuje“, — on je proti ugovorom prvo, jer njimi nisu dovoljno očuvani probitci cielokupne monarhije drugo jer ima ovostrana pola monarhije, od njih više škode nego li koristi očekivati, treće jer su škodni bečkom pučanstvu.

Dr. Fournier, profesor u Pragu, nasliednik glasovitoga Knotza, tvrdi, da su proti ugovorom Česi, koji hoće oponirati pod svaku cienu, i antisemiti, koji su tako rekuć po sili u opoziciji. Polemizira pak proti jednim i drugim dosta nesretno, kaošto je u obće neseretan i dosadan u govorih.

Hrvat iz Dalmacije, spljetski načelnik dr. Bulat govori proti ugovoru s Italijom, jer će njim naša trgovačka mornarica dobiti novi udarac pošto se otvara vrata talijanskim parobrodićem, koji će uništiti naša parobrodarska družtva, kaošto su uništile talijanske obalne ladje naše obalno brodarstvo; jer će njim dalmatinski i istarski ribari doći u pogibelj, da izgube i ono malo kruha, što ga krvavom rukom zaslužuju; i glavno, jer će vinarstvo, kojim se je Dalmacija zadnjih godina podignula, izgubiti svoju vriednost, obzirom na više put spomenutu ustanovu glede carine na vino. Glavni proizvod većine Dalmacije je vino. Ako snižena carina stupi u život, tad će Dalmacija imati škode na godinu do pet milijuna forinti, ili deset forinti na stanovnika, pošto ima petstotisuć stanovnika. Sam Spljet imat će štetu godišnju 14.000 forinti, a sličnu i ostale obćine, tako da se nit upravljati neće moći. Usuprot tvrdnjam sa strane vlade i većine odbora, on drži za stalno, da će Italija poniziti carinu, te tim otvoriti vrata vinu iz Italije i iz Grčke, s kojim se dalmatinsko neće moći natjecati nit u izvanjskih državah nit u zemljah monarhije. Vlada, kad bi i htjela, neće moć štete nadoknaditi; kad bi i sav zemljištni porez odpustila, što dakako neće, nebi nit deseti dio škode nadoknadila. Nije nikakvo čudo, da je rad rečene ustanove zavladalo u Dalmaciji veliko nezadovoljstvo i medju stanovničtvom nastala velika smetnja. Stanovnici će morati zapustiti vinograde, i imenito otočanom neće ostati drugo nego da se izsele. Uz siromaštvo i uz izseljenje bit će Dalmacija bolestno udo monarhije. Osvjedočen, da bi Dalmacija pala u veliku biedu kad bi se ona ustanova primila a pak u život uvela, on će glasovati proti ugovorom s Italijom a za predlog manjine odbora. Govor taj odobravali su Hrvati.

Dr. Rosenstock, posjednik iz Galicije, govori za ugovore; nedonaša pak ništa osobita u svojem govoru.

Talijan iz južnoga Tirola Malfatti govori proti ugovorom, pošto je medju ostalim njegova zemlja žrtva za skupnost. On nedvoji, da će Italija odmah uvesti sniženu carinu; i pošto se u južnoj Italiji dobiva hektolitar vina po 6 do 10 lira, a to je po prilici u našem novcu po 3 do 5 forinta, to se trentinsko vino neće moći natjecati s talijanskim, jer se nemože pridjelavati za onu svotu. Pobija Frana grofa Coronini, te čita dvie brzojavke, gdje mu gospodarska družtva iz Trenta i Rovereda javljaju, da su protivna sniženju carine na vino. U Tirolu i u Trentinu smatra se to sniženje kano nesrećo. Nit u Goričkoj da naće bit drugače, pošto je Fran Coronini medju zastupnici goričkimi osamljen i pošto je mnogo prošnja i iz Goričkoga prispjelo proti sniženju, i to sa svim pravom, jer se je goričko vino prodavalo god. 1891. po 18 do 24 forinta po hektolitru — a ne po 10 deset novčića piti koliko se hoće.

Zast. dr. Baeuther, njemački nacionalac, govori za ugovore. Zašto? Kaže odmah od početka. Izjavlja naime, da će on i njegovi sumišljenici, njemački nacionalci, glasovati za ugovore, jer jih drže iz gospodarskih i družtvenih razloga za potrebite, probitačne u narodnom i kao jamstvo mira u političkom obziru. On kao nacionalni zastupnik, koj neće pod nijednu cienu odstupiti od svojega nacionalnoga osvjedočenja, bio je pun oduševljenja kad se je godine 1888. objavilo savez, koj je sklopilo njemačko carstvo sa našim carstvom 1879.; on se raduje, da se je zastupnik Peez izrazio za taj savez, prem ne iz nacionalnih razloga (Protimba sa strane ljevice — a to će reći, da je ljevica takodjer s nacionalnih razloga glasovala za ugovor s Njemačkom). K tomu savezu, za koj se imamo zahvaliti najvećem državniku knezu Bismarku i odlučnomu Andrassy-u, pridružila se je takodjer Italija. Iz saveza postao je trojni savez. Usupor savezu Ruske sa Francezkom uzdržao se je mir. Kramař govorio je proti trojnomu savezu, on bi htjeo dapače, da se Alzacija i Lorena vrati Francezkoj. Proti takovom izazovu moramo najodlučnije prosvjedovati. Mi vidimo iz toga, da se je savez morao sklopiti i za nas je dužnost, da se zauzmemo za posliedice saveza, za predležeće ugovore. Njemu posebice kao Niemcu je drago, da se ovimi ugovori približujemo idealu srednjeeuropejske carinarske sveze, koja sve jače zauzljava političke i gospodarske probitke tih zemalja (Bravo! na ljevici). „Posvemašnju svezu obijuh carstva smatram ja kao idealnu svrhu, koja daje smjer našim trgovačko-političkim pregovorom. To vodi istodobno k suglasju njihovih političkih probitaka“. Tako da je govorio knez Bismark god. 1880., i govornik drži, da nemože ljepše svršiti svoga govora nego timi riečmi. Njemački nacionalci su govorniku dakako živo odobravali.

Čeh zast. Krumbholz govori češki cieli svoj govor i dokazuje sa stanovišta poljodjelstva i obrta u Českoj kako su ugovori štetni.

Dne 16. jenara govori prvi Poljak Szczepanowski. On smatra

PODLISTAK.

Naše čitanke.

(Dalje.)

Svaka čitanka morala bi imati stanoviti broj pripoviedaka s a d i a l o z i m a, gdje će učenici lahko moći predstavljati dotične djelujuće osobe. Nadje se doduše u kojoj čitanci kaki dialog, al je to obično kako hladno nadmudrivanje, koje može jako malo ugrijati dječije srce; hoće se života, i to bujna života, gdje će učenik (učenica) cielim srcem i svom svojom dušom sudjelovati, a to može pružiti samo vrijedna navlaš za to priredjena pripoviest. Ovake su pripoviesti, ako se valjano upotrebe, od neprocienjive vriednosti. Kad i u dosadanjih čitankah naidješ na kaki makar i kratki i ne uvisk najživlji razgovor, djeca se upravo jagme, tko će ga predstavljati. Reći: koja dvojica budu sutra najbolje znala na pamet ovo štivo, ona će držati razgovor — i vidjeti ćeš, da će ga drugi dan velika većina posvo dobro znati, i kad budu ona dvojica držala dotični razgovor, sav će to razred pratiti najživljim interesom. Ništa neće učenici tako rado naučiti na pamet, kako baš ovake dialoge. A biva i to, da učenici uz ovako predstavljanje i samu pripoviest bolje i na neki način zornije shvate, i — što takodjer nešto vriedi — bolje i dulje u pameti uzdrže.

Košto rekoh, razgovori namienjeni za predstavljanje, moraju biti što življi i zanimiviji, skladni sa dječijem čustvovanjem i čim više prema dječijem načinu govora; a č i n i, koji se osobito kasnije mogu uz govor pripojiti, valja, da su isto već u sebi interesantni, nu ujedno lahko izvedivi (kao np. u štivu 186.om II.ge dalmatinske čitanke, gdje Martin, dobiv od listonoše prvo pismo, skače od veselja, te ga otvara, razmata i čita).

VII.

Govoreći kako bi se zemljopisnom gradivu imao dati neki pjesnički, idealni čar, timo naime što bi ga se u raznim pripovjedkama uporabilo, nemislih nimalo, da bi dotične umjetne pripovjedke imale zamieniti istinite historičke crtice. Mjestno historičke činjenice, bile te dokazane ili kolale samo ustmeno medju pukom, josu prvo, koje imaju dotičnom mjestu podati neku važnost, ugled i tajinstvenost; nu ako o njekih mjestih takvih crtica nebismo imali, ili kad bi oskudne i mršave bile, onda ništa naravnijega, ništa dosliednijega, nego da ih umjetne crtice n a d o m j e s t o i n a d o p u n e.

Što se ostaloga historičkoga gradiva tiče, morale bi nove naše čitanke donesti s v e što učitelj iz povjesti uzeti ima. Naša učevna osnova naprosto zahtjeva znanje najznamenitijih dogadjaja iz povjesti svoje domovine, austro-ugarske monarhije i pojedinih najglavnijih dogadjaja iz obće povjesti; a sad hajde ti učitelju, kopaj po knjižurinama godinu dvie dok izcrpiš potrebito gradivo, dok si učiniš nekakvu podrobnu osnovu; nećeš li, ili nemožeš li, a ti lovi od puta do puta, nešto ovdje nešto ondje, lupaj desno, maši lievo — bez reda i osnove, bez svrhe i koristi... Doista krasno! Ako je već komu ravnodušno, da li se na naših pučkih školah predaje povjest ili ne, to nikako nemože i nesmije biti nama; i mi imamo pravo, da si grijemo srce djelima naših pradjedova, da ljubimo što je naše, i time da se dičimo i ponašamo — a tako isto da to osjećaje gojimo i u našoj djeci. Pa budući je povjestna obuka vrlo uspješno sredstvo za postignuće toga cilja, moraju i naše čitanke svojim sadržajem pružiti jamstva, da će se rečena poduka u istinu uspješno i plodonosno obavljati; a to će biti jedino tako, da čitanko donesu c i e l o p o d r o b n o h i s t o r i č k o g r a d i v o, kako ga osnova želi, da učitelj bez muke i razbijanja glave jedno za drugim po malo uzimlje.

Ostane li pri starom, neće biti čudo ako povjest na naših školah bude zanemarivana; učitelj, makar i nebio najkomodniji, neće moći potrebi doskočiti, jer to — kako gori rekoh — nije baš lahak posao.

Možemo li se pak nadati, da će se naš zahtjev uvažiti?

U koliko nam tu nadu može podati nova učevna osnova, rekao bih da ne; jer dočim kod p r i r o d o z n a n s t v a izrično veli: „upotrebljavajuć shodna štiva iz čitanke valja učenikom ...“ i tako dalje, dotle kod povjesti, a mimogredce, da rečem i kod zemljopisa, o kakvoj porabi čitanke ni spomena.

Zašto bi čitanka imala sve ono, što treba uzeti iz prirodoznanstva, a ništa ili mrvu tok onoga, što se ima uzeti iz povjesti? Odakle to maću-hinstvo?

Za naš zahtjev ima još jedan razlog; ima još nešto, što bi više imalo tištiti neke druge, nego li učitelje. Dok naime učevna osnova kaže: znanje najznamenitijih dogodjaja iz povjesti svoje domovine, austro-ugarske monarhije i pojedinih najglavnijih dogodjaja iz obće povjesti — a čitanka ništa toga nesadržaja, dotle može svaki učitelj onaj „najznamenitijih“ i „najglavnijih“ shvaćati po svoju, pa u školi nešto tumačiti i predavati, što možda nebi smio i što nebi odgovaralo svrsi škole; dočim kad bi čitanka sadržavala potrebito gradivo p r i m j e r e n o d o l u č e n o m v r e m e n u, to tako već sama odredjivala šta se ima uzeti, onda se napomenuti slučaj nebi mogao dogoditi, te bi ne samo učitelji, već i druga neka gospoda, mogli bezbrižnije i mirnijom savješću spavati.

Predpostavljam dakako pri svemu tomu, da povjestni sadržaj čitanke bude onakav, kakav mora biti i u onom obsegu, kako to dolikuje.

U osnovi utješljiva je ipak rieč „dogodjaji“. Tu barem nećemo vidjeti onako b e z s m i s l e n i h k o s t u r a, kao što su np. u II. slov. čit. štiva 112, 113, 115,

ugovor s Njemačkom koristnim, imenito za Galiciju, ako Njemačka nedozvoli kroz 12 godina sniženja carine na žito i drvo iz Ruske (što ima po ugovorih pravo učiniti kad hoće). U predpostavi, da toga Njemačka neće učiniti, glasovati će on i njegovi za predloženi ugovor.

Iza njega uze riječ ministar trgovine Bacquehem. On počimlje svoj govor sa izrekom: „sve na svietu smie stojati koliko valja". I kod ovih ugovora pita se, da li valjaju koliko stoje. Oni nas stoje žrtava, al mi dobivamo dar stalnosti za 12 godina. On se čudi, da se je govorilo samo o žrtvah kod vina tako, da bi vinari mogli misliti, da oni sami troškove nose; a nitko se nije osvrnuo na žrtve, koje imaju nositi veliki obrtnici. Austro-Ugarska popustila je Njemačkoj najveće u predivu i željeznini. Za tim govori o tarifah na predivo, na pamuk, pak na kovine, prispodabljajuć najviše te tarife sa onimi u prijašnjih ugovorih. Bolno će se ćutiti žrtve, popusti, koje smo u tom učinili. Obrtnici željeza doći će napokon do zaključka, da su njim naše tarife, usuprot žrtava, draže nego li dosadanja nestalnost. Popusti kod papira, stakla, keramičkoga obrta, drva, kože, pokrivaju se sa popusti s druge strane u istih strukah. Nebi se smjelo govoriti o razlikosti probitaka Austrije i Ugarske, jer kad bi se to načelo poprimilo, tad bi se moralo govoriti i o razlikosti pojedinih pokrajina, pače i kotara, i o razlikostih izmedju gradova i ladanja. Ako je dobro razumio češke zastupnike, protivnike ugovora, oni su njim s toga protivni, jer se njini ukrepljuje političke saveze, koji njim nisu mili. Al upravo s toga su prijatelji političkih saveza za ugovore, jer se ovimi oni ukrepljuju. Drži u ostalom, da ugovori nisu tako štetni za Češku, jer je raznih prošnja proti njim od drugud dobio, al iz Češke nije. Govori o tarifah na žito, drvo, živinu, kod koje da najveće valja ugovor glede prevažanja iste, koje bijaše dosad izvrgnuto promjenam. Dolazeć na ugovor s Italijom, priznajo, da je dosadanje stanje obzirom na lan za nas pogoršano, nu da drži, da je obzirom na druge predmete poboljšano. Ustanova glede carine na vino, da je ozbiljna. Proti Klaiću spominje, da bijaše obdržavana enketa i radi vina i navadja imena članova te enkete (ti članovi su iz Tirola, Austrije i Burgstaller iz Trsta, nijedan iz Istre nit iz Dalmacije). Pripovjeda pak, kako je nastala ona ustanova. Vlasi bijaše poznato, da su vinari Tirola i Dalmacije protivni sniženju carine, s toga se je protivila tečajem razprava željom Italije, al je konačno morala pristati na onu ustanovu. On neće prorokovati, da će ju Italija upotrebiti, misli pak, da neima razloga za to. Navadja pak ciene vina talijanskoga i prošnje iz nekih predjela Tirola, da se carina na vino snizi, i dolazi do zaključka s pitanjem: da li bijaše bolje poprimiti onu ustanovu ili ostaviti u valjanosti stari ugovor? Ugovori su jedna cielina, gdje se na pojedinosti neima obzira uzimati. Progovoriv pak u kratko o ugovorih s Belgijom i Švajcarskom, dolazi do zaključka, da će 1. febrara 1892., kad stupaju ugovori u život, bit znamenit dan. Dosiže se velika svrha, izvršuje se velik čin. To priznaju svi skoro bez iznimke. Ugovori odgovaraju nesamo gospodarskim svrham, nego i političkim: oni ukrepljuju savez sa Njemačkim carstvom i sa Italijom. S toga se nada, da je osjegurano poprimljenje istih. (Burno ponavljajuće se odobravanje i pljeskanje, imenito medju Niemci. Ministru čestitaju njegovi drugovi i mnogi zastupnici, medju njimi i prof. Šuklje).

Kad su se utišali valovi povladjivanja, progovorio je dr. Laginja, te se izjavio proti ugovorom obzirom na čast parlamenta, obzirom na gospodarske razloge, imenito na ustanovu glede carine na vino, te obzirom na političku stranu ugovora, izraziv se proti trojnom savezu te davši izjavu proti onoj prof. Šuklje-ta. (Njegov znamenit govor donašamo u cielosti Op. U.)

Dr. Exner, Niemac ljevičar, kao jedan od zastupnika grada Beča, polemizuje proti knezu Lichtensteinu i njegovim drugovom, i govori za ugovore.

Čeh Špindler govori proti ugovorom glavno s političkih razloga, pošto su s gospodarskih već drugovi njegovi dovoljno govorili. Udovoljenjem austrijskih naroda da bi se mir bolje uzdržao nego li ovimi ugovori. Svršuje sa upozorenjem „nek Austrija pazi, da toli cienjeno djelo ugovora nebude znamenovalo za njezina kraljestva i zemlje trgovačko-političku Sadovu".

Dne 18. jenara govorili su za ugovore: Niemac-ljevičar Tauschе kao zastupnik iz poljodjelskih krugova Češke, tvrdeći, da ako još nemožemo pjevati hvalu ugovorom, neimamo radi njih nititi naricati; Poljak Jedrzejowicz, komu ugovori nisu ideal, al su korak na bolje, što se trudi dokazati obzirom imenito na Galiciju; njemački nacijonalac dr. Hofmann, koj ističe, da već sam pogled na zemljovid kaže kako oba carstva, (njemačko i austro-ugarsko) skupa spadaju, i da si već po povjesti i plemenskom rodbinstvu blizu stoje (Kao da je Austro-Ugarska napučena samo Niemci, kojih pak ima jedva četvrtina svih stanovnika!), koj se obara na govornika uztvrdivšega, da je Njemačka nasilno uzela Alzaciju i Lorenu, i kojemu silno povladjivaju njegovi pristaši; te moravski češki zastupnik, c. kr. savjetnik Meznik, tvrdeći, da je ugovor s Njemačkom koristan, i da u njem, kano nit u trojnom savezu, neima pogibelji za češki narod — dočim da ugovor s Italijom ima dvie crne točke, naime carinu na lan i na vino. Proti ugovorom govorili su toga dana Pattai, Zallinger i Čestmir Lang. Prvi njih govorio je kao Bečlija ističuć, da su ugovori štetni za Beč; inače je i on, kao Niemac, za što prijazniju politiku s Njemačkom. Drugi Tirolac, oborio se je sa svom silom proti ustanovi glede carine na vino. Proti ministru poljodjelstva navadja brzojavke i izjave, koje glase, da će onom ustanovom biti uništeni vinogradari i vjerovnici, da ona znači propast cielih predjela. Ministru trgovine odgovora, da će posliedice ugovora s Italijom biti upravo pogubne. Kad je govorio o tom, da je mnogo toga zamučao. On je tvrdio, da je enketa i za to obdržavana bila, al nije rekao, u kojem smislu se je izrekla. Za članove iz Tirola zna, da su bili proti onoj ustanovi. Pravo daje ministru velećemu, da neće prorokovati, da li će Italija uporabiti onu ustanovu, jer je možda već čitao, da se u talijanskoj komori zahtjeva, da se odmah uporabi. Italija mora to učiniti, jer nezna kamo s vinom. Kad to učini, i pošto je talijanskim natjecanjem uništeno voćarstvo u južnom Tirolu, bit će uništeno i vinarstvo; a narod će posve osiromašiti. To pako nemože na narod povoljno djelovati nit u patriotičkom smislu. Narod veoma bolno dira, kad vidi, da se radi u prilog Italiji, na koje poljanah je on svoju krv proljevao za Austriju. Ustanova o carini na vino je pogibeljnija nego li autonomija južnoga Tirola, o kojoj nije vlada pustila nit razpravljati, jer je držala, da se mora suprotstaviti stanovitim težnjam. „Ako nećete, kliče na svrsi, uništiti vjernih Tirolaca; ako nećete — odprostite što to kažem — posebice u južnom Tirolu, obavljati poslova Irredente, — tad molim vas, glasujte za predlog manjine".

Čestmir Lang, veli da je Niemcem lahko glasovati za ugovor s Njemačkom, jer od srdca žele, da budu čim tjesnije sdruženi s tim carstvom. Ljevičari toga doista otvoreno nekažu (Prigovor na ljevici), al nacionalci su to izrično priznali. Već s toga su Česi proti tom ugovoru; a proti njemu su i s gospodarskih razloga. Navadja pak kako je škodan imenito Českoj, a koristan Njemačkoj, koli glede poljodjelstva toli glede obrta.

Poslie Langa bio je odlučen konac razprave.

Upisani govornici sa obijuh strana izabrali su glavne govornike. Protivnici ugovora Čeha Kaizla, zagovornici ugovora ljevičara Russa. Govorili su sliedeći dan, 19. jenara. Dr. Kaizl razvija i dokazuje cielim svojim govorom, da popusti carine na žito, kod uvoza iz Austro-Ugarske u Njemačku, nisu ništa vriedni, pak s toga da nebi imali nas ništa stojati, a ipak nas prilično stoje. Njemačka je morala sniziti tu carinu, da uzmogne dobiti čim jeftinije hrane za svoje podanike i ona bila bi to učinila bez ikakvoga popusta s naše strane. A ipak se je s naše strane popustilo u prilog Njemačkoj, u carini za obrtnine, čim se je dakako naše obrtnike oštetilo. Sam izvjestitelj većine govori o žrtvah, koje smo učinili; i zagovornici ugovora govore o štetah nam nanešenih; i ministar trgovine razpravljuć, je prilično obširno o popustih, koje smo učinili Njemačkoj. On je toga mnogo naveo i uztvrdio u svojem gladko i elegantno sastavljenom govoru, dočim se je veoma malo upustio u to, da dokaže da naš obrt neće trpiti. Govornik pak navadja pojedine struke obrta, koje će trpiti. Nastavlja, da kašto je njemačka učinila dobar posao sa ugovori, da ga je učinila i Italija. Navadja kako nas ugovor s Njemačkom i u Italiji oštetjuje, kako se odnošaji medju Njemačkom i Italijom, na štetu Austro-Ugarske, učvršćuju. On drži, da je tu glavna stvar ugovor izmedju Njemačke i Italije. Taj ugovor izmedju Njemačke i Italije se je tad pod naslovom trojnoga saveza porabilo, da se i Austrija potakne da sklopi ugovor, i to ugovor, kako ovdje u svojem štetnom obliku i sastavku predleži. „Faktum je, da smo mi, rado ali nerado, morali sudjelovati i zajedno ići, i mi smo išli sa vojničkom pratnjom glasbe trojnoga saveza. I u tom leži znamenovanje i vrednost trojnoga saveza: on bijaše zavodno sredstvo, kojim smo bili potaknuti, da sklopimo ove ugovore. Mi smo oni, koji ćemo imati najveću štetu iz ugovora".

Glavni govornik za ugovore dr. Russ, ljevičar-Niemac, dieli protivnike ugovora u tri diela, naime one radi vina, koje nemože nit riečju pobiti; Čehe i antisemite, koje takodjer nemože pobiti razlozi, već nastoji odpraviti pojedine govornike kojekakvimi doskočicami. Spominje takodjer izjavu prof. Šuklje-ta, i protiizjavu dr. Laginje, te prelazi na Kaizla, tvrdeć, da ugovori nisu tako zli, kako jih on predstavlja.

Iza svršenoga toga govora došli su na red stvarni izpravci. Mi ćemo posebice donieti izpravke prof. Šukljeta i dr. Laginje. Ovdje samo spominjemo izpravak Nabergojev proti Stalitzu, da ima Trst četiri zastupnika a ne tri; izpravak Dipauli-jev proti Franu Coronini-u, da se povjest o prodavanju vina po 10 novčića nije sbila lani nego 1888. i to sa nekim nepitkim vinom te da bi, po viestih, što jih je iz Gorice dobio, bile želje i nazori gosp. grofa prava nesreća; Coroniniev proti Dipauli-u, gdje navadja tri novine izlazeće u Gorici, kojih nijedna se nije izrekla proti ugovorom, niti slovenski list („Nova Soča"), koji se nije mogao mrzlje izreći o ugovorih nego li se je izrekao, i koji valjda nebi bio tako mrzlo govorio, kad bi pretili propastju zemlje; Widmannov proti Zallingeru, da će Tirolci i na dalje ostati vjerni, ako i bude primljena ustanova glede vina; Zallingerov proti Widmannu, da on drži, da se više patriotički radi ako se na sve okolnosti vladu upozori, kašto ju je on i na neke težnje u južnom Tirolu i na osiromašenje puka, nego ako se jih nastoji prikriti crvenkastim „flaštrom".

Izvjestitelj predloga manjine dr. Klaić tvrdi, odnosno dokazuje, da su svi zastupnici vinskih predjela za taj predlog, osim Frana grofa Coronini, koj se svakako vara; da su sami zagovornici ugovora pitanje o carini na vino ili mimoišli ili spomenuli ga kao crnu točku ugovora; proti ministru trgovine, da su se okolnosti od god. 1887. do danas promjenile, da će se Italija poslužiti onom ustanovom, da je žalostno, što se u odbor za vino nije pozvalo nijednoga vještaka iz Dalmacije, koja proizvadja tretjinu vina sve Cislajtanije, da žali što ministar nije kazao kako se je dotični odbor izrekao, a on sudi, da su se svi, osim zastupnika iz Trsta, izrekli proti ustanovi, da je vlada bila dužna raditi prema toj izreci, odluci; žali takodjer, da se ministar nije osvrnuo nit riečju na pritužbe proti zlim posliedicam ustanova glede ribarenja i obalnoga brodarenja. I ako ministar govori, da su žrtve, koje činimo premija za stabilnost kroz 12 godina, tad on pita, jeli pravo, da tu žrtvu nose najvećim dielom vinari? On drži, da ne, i da je to proti pravici, i nada se, da će kuća glasovati za predlog manjine.

Izvjestitelj većine Halvich veli u uvodu svoga dugoga govora, da stoji pred krasnim poljem, pred bogatim poljem žita, koje se je poželo. Poslie govora tolikih govornika, imenito pako poslie govora ministra trgovine, da može on samo koji klas gdje pobrati. Polemizuje proti Čehom, pak

Dalje u prilogu.

116, 116, 117, 118, 122, 124... Već se nadamo dobiti štiva, gdje će biti ocrtani takvi dogodjaji, koji će na djetinje srce i volju krepko i odlučno djelovati, te ejegurno i postignuti onu svrhu, kojoj su namienjeni.

Isti zahtjev, što ga iztaknuh za poviest, valja takodjer za zemljopis. Istina, da se zemljopis neće uzimati porabom čitanke, već više risajući na tabli, uz kartu, globus, ustanovnim razlaganjem — al cielo gradivo mora ipak da dodje u čitanke već radi toga, da budu učitelju sve pripravno i gotovo šta ima uzeti, a drugo za to, da učenici uzmognu dobivenu znanje sa čitankom u ruci u školi i kod kuće opetovati. A da dotična štiva djeca više uzljube i marljivije učitaju, valjalo bi, da budu čim zanimivije sastavljena. Uz jurve spomenuti oblik pripovietsti, shodan bi bio i oblik putopisa.

Mladić np. Kastavac ide o vojniko, te putuje parobrodom iz Rieke u Pulu: što li on sve vidi? — Čitajući taj putopis učenik će u novoj ugodnijoj formi posmatrati ono, što je jurve kod obuke naučio i upoznao. Zar mu neće to milo ugadjati? A kojom li napetošću, kojim li živim interesom i zanosom neće one predjele dotičnik prometrati, kad bude jednom sam onaj put učinio? kad bude liceu u lice gledao ono, o čem je nekad u školskih klupah tek sanjao.

(Dalje sliedi).

proti antisemitom, te proti zagovornikom predloga manjine; pošto pak malo ili ništa novoga ne kaza, ne čini mi se nit potrebitim o tom izvješćivati. Zaključujo svoj govor pozivajuć se na odnoga Poljaka (Szczepanowskoga), da se možemo nadati boljem iz ugovora samo ako budo medju državami-ugovaratelji obstojala medjusobna, bezuvjetna ugovorna vjernost. Samo od nje odvisi spas! Vjerujmo i pouzdajmo se.

Na to je sliedilo glasovanje, kako bijaše jur priobćeno.

O resolucijah drugi put.

Govor

zast. dra. **Matka Laginje** u carevinskom vieću, dne 16. jenara 1892.

(Konac).

Pokušat ću, da nešto obširnije razpravim o tih prigovorih. Pogodovanje talijanskih vina u carinskih cienicih doista je vrlo stara stvar. To pogodovanje izraženo je već u ugovoru sa obimi kraljevinami Sicilijnmi, — ako se ne varam već na 5. srpnja 1846.

Nu moram odmah ovdjo spomenuti, da ta pogodnost za onda ni u brojnom odnošaju nije ni iz daleka imala onaj domašaj, što ga imado današnja polakšica. Tad se je radilo najviše o sniženju od 7 for. na 2 for., nu danas se radi o sniženju od 20 for. na 3 for. 20 n. Nu kod toga ima još nešto drugoga. Visoka kućo! Kad smo te pogodnosti dali Sicilijam, kad se Austrija nazivaše još i „carskimi i kraljevskimi“ državami — tako stoji u ugovoru — bili su odnošaji vrlo različni od današnjih prilika. Austrija, kao strogo legitimna država, imala je visokih političkih interesa u Siciliji; nu Austrija je osim toga dobila vrlo važne ekonomičke protupogodnosti od Sicilje.

Nije samo carina na robu, što su tovorile austrijske ladje, bila pogodovana sa 10 postotaka popusta, kao i ona roba, što se tovorila na napuljske brodove; osim toga je Austrija svojim popustom dobila za se najveću pogodnost; mi smo dakle stupili u iste odnošaje, kao sve one države, što su sa Sicilijom bile u odnošaju najveće pogodnosti. Tomu ipak nije dosta; onim polakšicam bio je odmah nadodan jedan drugi članak, koji je naročito ustanovljivao, da obalno brodarstvo i ribarenje ostaje svakoj državi izključivo za nju samu, što smo kašnje prodali Italiji bez novca i što sačinjava glavni uzrok svih pritužba primoraca u Dalmaciji te Istri, premda se je god. 1867. reklo, da je to samo „precario“ dopušteno. Nadalje nam se kaže, da uvoz talijanskih vina u Austriju za obstanka pogodujuće zaporke, dakle snižene carinske stavke, bijaše daleko manji, nego izvoz austrijskih vina u Italiju.

Kod toga se, gospodo, zaboravlja vrlo važna činjenica. Zaboravlja se naime, da do godine, 1880. Istra u stvarih carino ne bijaše ni austrijskom zemljom. Mi smo bili carinski izuzetak (porto franco). I Dalmacija imadjaše posoban, za se povoljan carinski obseg.

Da li su statistički podatci Austrije uzoli to u obzir i da li su ti podatci pravilni, o tom dvojim. U izvješću odbora veli se naime barem četiri i pet puta, da se nije osloniti na statističko podatko, što su na razpolaganje.

Mi smo sačinjavali carinski izuzetak, te nismo plaćali carine za kolonijalnu robu; mi smo imali različna, i to najpotrebnija sredstva života, daleko jeftinje nego danas. Već iz toga jedinoga razloga imala je zaporka posvema odpasti (Tako je! na desnici).

Što se tiče statističkih podataka, moram konstatovati, da ni ona gradja, što nam se daje u odborovu izvješću no sklada svagda s onom, što nam ju je predložila visoka vlada. To je u ostalom za me vrlo jasno, jer sam prije više godina od nekoga praktičnoga staroga šumarskoga upravitelja čuo, da je on lovnu snagu svoga maloga sreza za statistički materijal morao označiti sa polovicom srne. (Veselost). Bio je naime tako malen prostor, da se je, računajući po matematici, samo pol srne moglo ubiti kroz godinu dana. (Veselost). Da se može ubiti mali ili veliki srnjak, to sam čuo, ali da se ubije polovica, toga nisam čuo.

Ako je potonjih godina veće množtvo austrijskih vina izvezeno u Italiju, to je moguću; to i vjerujem. Nu pita se, kakvo je vino bilo izvezeno, za cielo ne dalmatinsko vino, koje danas s talijanskimi vini, barem donekle, može konkurirati; to su bila vina silno mješana s alkoholom i po svoj prilici biela vina, koja su se izvažala u većoj količini nego li primorska crna vina za mješanje.

Pridržanje one zaporke jest za vinogradarstvo u Istri i Dalmaciji, to za vinsku trgovinu naročito već po sebi velika pogibelj, a za to su gospoda predgovornici pružili dovoljno dokaze.

Ja ću svoje primjetbe na to ograničiti, da su Istra i Dalmacija takovo zemlje, gdje privreda nije na drugom ni kojem polju gospodarstva toli izdašna, koli u obradjivanju vinograda. Tlo i odnošaji podneblja, a po gotovo suho i tanko zemljište takove je naravi, da se na drugo grano privrede gospodarske proizvodnje, koja bi mogla biti izdašna, ne može ni pomisliti. Od prodanoga vina plaća Istrijanac i Dalmatinac porez i znatne i težke dugove, koje je morao napraviti za neplodnih godina od 1850 do 1870. Od prodanoga vina moraju stanovnici Istre i Dalmacije nabaviti najpotrebniji živež bar za pol godine.

Iz toga sliedi, da čitavo gospodarstvo, da obstanak ovih zemalja osniva se na tom, da uspjeva proizvodnja vina, i da su ciene vinu takove, kako bi nadmašilo troškove proizvodnje i doniele neki dobitak. Naša vina mogla su se takmiti s talijanskimi uz carinu od 20 for., al uz carinu od 3 for. 20 nvč. ne će podnipošto moći da se takme.

Danas je njegova preuzvišenost ministar trgovine doprinco kano glavni dokaz cienik talijanskih vina i to iz Barleta, po kojem je poprečna ciena prihvaćena na 30 lira. Ja mislim, da taj prosiek nije temeljit. Čuli smo, da ima vina po 40 i 45 lira, nu govori se i o vinu drugoga i trećega razreda, pa i od nižih razreda od 12, 8 i pače od 7 lira.

Tu će poprečna ciena biti svakako niža. Meni su pripoviedali trgovci s vinom, da mi možemo dobiti dobru vrst vina na istarskoj i dalmatinskoj medji po 11 for. po hektolitru uključiv k tomu carino od 3 for. 20 nov. a s druge strane pripoviedao mi je Talijan, a no Hrvat, da će svu svoju lozu sasjeći ne bude li dobivao 11 for. za trošak hektolitra vina (Spinčić: U najboljih godinah!); da u najboljih godinah kad je trgatba najizdašnija. Gdje je tu dohodak od zemlje, gdje dobitak i trošak za uzdržavanje obitelji?

Po tom nam je jasno, da mi ne možemo uz možebitnu konkurenciju talijanskih vina dobro proći, to jest, da će naše vino uz najbolje prilike pasti za jednu trećinu, a to je sve, što nadmašuje troškove proizvodnje, a to znači, da propada sav dosadanji dobitak.

Uz ovakovo stanje stvari razumije se samo po sebi, da se mi ne možemo ugrijati, da glasujemo za ove trgovačke ugovore. Ali ne samo za to zlo, nego se mi moramo kruto tužiti i još na uviek obstojeće prilike glede ribarenja i obalnoga brodarenja. Jer, gospodo moja, bilo je već doba od god. 1866, i morala bi već nadoći doba, da Austrija kako na političkom tako i na gospodarstvenom polju dokaže, da pomorska obala od Soče pa do Špice nama, izključivo nama pripada. (Bravo! Bravo! sa strane jednomišljenika).

Ako nam njegova preuzvišenost gosp. grof Fran Coronini pripoviedа, da se u Furlaniji u dolnjoj Gorici uz cienu od 10 nv. može piti vina koliko se hoće, to ja rado vjerujem njegovoj preuzvišenosti; taj se je slučaj dogodio. Nu jedan slučaj, koji se je, ako se ne varam, dogodio u „villa Vicentina,“ ne smije se uzeti kao pravilo. Ja ću dapače dopustiti, da bi jedan dio Gorice i uz pogodnostnu klauzulu, dakle kod talijansko carine od 5 lira i 77 centesima a kod nas uz 3 for. 20 nv. svoja vina prodao susjednim selima, gradovom i trgovištima Italije.

All to su tako neznatni mjestni interesi, da se na nje ne smije nikakav obzir uzeti. Najviše bi se moglo odredbami olahkotiti občenje u pograničnom kotaru; a za to bih i ja bio.

Dakle vino, koje se može piti uz cienu od 10 nvč. (Zastupnik dr. Vašaty: toga ne pije Coronini!) ili je bilo pokvareno, tako zvana borsa, ili se tuj radi o jednom indolentnom čovjeku, koji si nije dao truda, da podje s vinom u Goricu ili ma bud kamo na Kras, gdje je mogao zaista sa 30 nv. ulaznine vino ucieniti, to bi ga uz to i dobro prodao bio.

Gospodo moja, moram da svečano izjavim, a to mogu reći i u ime mojih drugova iz onih zemalja, da nas u tom pogledu absolutno nevodi nikakova narodnostna mržnja ili što takova. Moguće je, da će se usljed naših razlaganja, govoriti i o nekoj Italijanophobiji, ali ja se već sada proti tom ogradjujem sa poznatom rečenicom: Koriolane, negovorim ženan osvete, nego govorim, jer sam gladan kruha. (Bravo! Bravo! i Čujte! sa strane jednomišljenika).

Napokon se je nama reklo, skoro je matematički sjegurno, da Italija klauzulu, koja pogoduje izvoz njezinih vina, ne će u djelo privesti, jer joj se tomu protivo i nutarnje i vanjske prilike.

— Ja moram proti tomu spomenuti sliedeće. Talijanska vina, ona vina na kojo se sada poglavito misli, u svakom su obziru dovoljno alkoholična i daleko sladja, nego naša, tako da će ona odgovarati zahtjevom njemačkim, naime 12 stupnja alkohola i 28 grama suhoga extracta od jednoga litra kod 100 stupnja Colsiusa. Ja sam jučer čitat jedan račun učinjen po jednom Talijanu, u komu on svoje južne zemljake uvjerava, da su oni u stanju odgovarajuć kartelnoj carini, jedan i pol milijuna hektolitara vina za mješanje expertirati u Njemačku. (Čujte!) I tako morat ćemo se mi kod kuće natjecati sa talijanskim vinom, za koje smo obvezani eventualno na 3 for. 20 nv. carine, a s druge strane pokušati ćemo, da za mješanje naša vina u Njemačku šaljemo, gdje imademo carinu od 10 maraka t. j. 6 for. To su dakle koristi od tih ugovora! Nutarnji i vanjski razlozi, koje bi Italija imala, da ne uvede pogodnostnu carinu, ilustrirati ću sa nekoliko kratkih opazaka.

Sa dozvolom njegove prosvietlosti g. predsjednika pročitati ću jedan članak, koga sam našao u prilogu lista „Il Caffaro“, dakle u talijanskom listu, od 10. prosinca 1891. Članak taj izvješćuje o jednoj glavnoj skupštini talijanskih producenata vina, koja se je obdržavala, ako se ne varam, 10. prosinca u Rimu, a pri kojoj je bilo prisutno pet zastupnika, medju ovimi i naš dobri prijatelj Bonghi, šest senatora i drugih uglednih ličnosti. Predsjednikom je bio conte Giusso. U toj skupštini zaključena je sliedeća resolucija (čita talijanski).

To znači: „U protokolu od god. 1887. uvrštena i u novom ugovoru sa Austrijom pridržana klauzula, po kojoj se carina na uvoz naših vina u Austriju od 50 lira (to jest 20 for.) snizuje na 8 lira (to jest 3 for. 20 nv.) neka se odmah u život uvede.

„Imadu se sniziti tarife na željznicah za odpremanje vina i drugih poljodjelskih predmeta.

„Predsjednik conte Giusso jasno je ove želje obrazložio i dokazao, da neposrednom uporabom ove klauzule trgovačkoga ugovora sa Austrijom, naša bi vina našla široko polje za prodaju u onoj državi, a od veliko bi koristi bilo osobito po južne pokrajine, kojim je pofalio izvoz vina“.

Tako misle Talijani o uporabi ove klauzule. Kod pitanja sniženja naše uvozne carine na talijanska vina, kod kojega Italija, izključivo Italija odlučuje, stavlja nam se, moja slovana gospodo, samo po sebi pitanje: da li je naše mnienje o nevjerojatnosti ili talijansko mnienje o koristi uporabe ove klauzule valjano. (Tako je! desno.) Ja pako mislim, da imadu prvenstvo u tom obziru naši južni savezници. (Vrlo dobro! na desno) Na žalost moram kazati, da je takodjer i od gosp. grofa Coroninia predložena resolucija po mom sudu tek jedno palijativno sredstvo, s kojim se mi, koji ćemo glasovati proti ovim ugovorom, nećemo ni zanimati jer što to znači? To znači: „Ti Italija moraš se svoje strane sniziti carinu na vino, ako to i mi učinimo“. Mi nemamo nikakova interesa pri tom; mi možemo najviše interesa u tom naći, ako mi carinu od 20 for. snižimo na polovicu i smatramo to kao zaštitnu carinu za naša vina. (Bravo! n a d e s n o).

Mislim, da sam dovoljno kazao, da obrazložim bar donekle zašto ću glasovati proti ugovorom. Ja bih mogao još mnogo o tom govoriti, ali već je dosta kasno, a opet je o tom i s druge strane dovoljno govoreno, to bi možda samo opetovao što nije potrebno.

Ali prije nego zaključim, smatram svojom dužnošću, da kažem jednu riječ veleštovanomu zastupniku dolnjo-kranjskih gradova.

Gospodin profesor Šuklje nedavno je slavio trojni savez kao zalog mira. (Povik s desna: O je! O je! i smieh desno). On je pri tom izjavio, ako sam ga dobro razmio, da on tu izjavu daje u ime svih slovenskih zastupnika. (Zastupnik Furkhart: to bi žalostno bilo.) Ja moram to u toliko izpraviti, da u koliko mi je poznato, nisu svi slovenski zastupnici gospodina kolegu na ovu izjavu ovlastili. (Bravo! na desnici). on je po svoj prilici htio reći, da su ga na to ovlastila sva gospoda, s kojom je govorio. (Veselost na desnici).

Dalje ne želim ništa reći. Moje mnienje u toj stvari, a po mojem najboljem uvjeronju, to mnienje ne će biti osamljeno ni u slovenskih krugovih, jest ovo:

Ima ratova, u kojih ne poginu svi, ali ima i mira, u kojem ne živu svi.

Na grobu našega slavnoga zemljaka, generala Grivičića, koji posred tuče od olova u ratu godine 1866. ako se pravo sjećam, kod Kraljičina gradca, nije mogao naći smrti, te koji je kašnje u miru umro, bijaše ovaj nadpis: U hvironju svoje domovine velika njegova duša ne nadje za se života“. Ja sam čvrsto uvjeren, da će kod budućih izbora za carevinsko vieće, nastupili prije ili kašnje, mati Slovenija razviti svoju zastavu slave (odobravanje) te na izborniko upraviti poziv: Legijo, naprod u izbornu borbu, jer u takvom miru, u takvom hvironju ne mogu živiti! (Živo odobravanje i pljesak na desnici — Govorniku čestitaju).

Carevinsko vieće.

Beč 2. feb. 1892.

Prošloga tjedna razpravljala se je u carevinskom vieću zakonska osnova o pravnih i državoslovnih naukah i državnih izpitih. Govorilo je mnogo govornika za i proti predloženoj osnovi, u glavnoj i zasebnoj razpravi. Medju protu govornici bili su glavni Česi, kao Masaryk s teoretičkoga gledišta, Slavik s velikim uspjehom s praktičkoga gledišta, a kao glavni govornik Herold. Ovaj je dokazivao, kako su i naša sveučilišta, kako su i pravničke nauke već njemačke, te kako se u njih provodi njemačko patriotičko čuvstvo uzgaja. Govori osobito proti podučavanju povjesti carstva i prava njemačkoga u onoj mjeri, u kojoj se to čini, pošto narodni vez izmedju austrijskih naroda i Njemačke nije nikad obstojao, i pošto se mnogo posve nekorisnoga i nepotrebnoga podučuje. Tvrdi također, da se nemože govoriti o austrijskom državnom pravu nit o austrijskoj pravnoj povjesti. Austrija neobstoji državopravno već od godine 1868., kad se je monarhiju nazvalo Austro-Ugarskom. Tu se može samo govoriti o pravih pojedinih država, iz kojih je monarhija nastala, kao što je poljsko, češko, ugarsko, hrvatsko državno pravo. Kad bi se sve to podučavalo kako valja, tad bi naši pravnici imali drugi pojam o monarhiji, kako je nastala i kako se u njoj vladati ima, ako se hoće, da bude mira i reda medju pojedinimi narodi.

Kod zasebne razprave (§ 1.) govorio je medju ostalimi i dr. Ferjančić. Njemu je drago što se uvadja povjest austrijskoga carstva, jer će se tako pravne nauke „poaustrijančiti“. On nalazi dobrim, da se tri polugodišta uporabe za povjestne nauke prava, a pet za nauke obstojećih zakona, koje valja da svaki izučeni pravnik čim bolje pozna ako hoće, da stupi u javnu službu.

Teorija i praksa valja da budu u pravom razmjerju. Imenito valjalo bi nastojati, da se poboljša uzgoj sudbenih činovnika. To ga pak vodi i na jedan drugi zahtjev, kojemu bi morali zadovoljiti pravnici, hoteći u javne službe, a to je zahtjev poznanja jezika puka, medju koji dodju službovati. Taj zahtjev na pogled nestoji možda u najužoj suvislosti sa predloženom osnovom, al južni Slaveni ćute potrebu takove uredbe. Poljaci i Česi, kao i Niemci, imadu svoja sveučilišta, na kojih se u njihovih jezicih podučajo; dà i Talijani, kojih je u monarhiji mnogo manje nego li južnih Slavena, su na boljem, jer se u Insbruku predaje pravničko nauke također u talijanskom jeziku. Samo južni Slaveni neuživaju nikakva pravnoga podučavanja na nijednom austrijskom sveučilištu u svojem jeziku. U veoma neugodnoj usporedbi su mu rieči ministra nastave, kojimi je odgovorio svojedobno na odnosni zahtjev, da naime za to manjka usposobljenih učitelja. Ministar nepozna u tolike slovenskih pravnika, da bi mogao te uztvrditi. A kad nebi bilo usposobljenih pravnika, tad bi se morao brinuti, da se jih uzgoji, kako se za drugo brine. Prilikom razprave ove osnove, kad se je iztaknulo, da neće bit profesora za austrijsku povjest carstva, odgovorio je ministar, da će za sad upotrebiti profesore iz filozofske fakulteto i sve moguće poduzeti, da se jih za onu struku uzgoji. Slično nek se postupa i za slovensko podučavanje. Nek se uvedu podučanja u slovenskom jeziku, pak će se skoro potrebitih učitelja naći. On je u odboru potaknuo, da se u propisih bar za sudačke izpite postavi ustanova glede poznanja jezika. Boli ga, što se je tomu protivio jedan suplemenik (Poljak).

Južni Slaveni moradu se baviti i sa pitanjem jezika dok nebude odredjeno

kako je pravo. Ako se nezahtjeva usposobljenja u jeziku nit na sveučilištu nit kod sudbenih izpita, tad će se pravosudna uprava morati zanašati i na dalje na svjedočbe, kakove se do sad izdaju, na svjedočbe, koje se često na posve nepošten način izdaju. Dovršuje pak svoj govor: Ustanove glede poznanja jezika je nuždna, i pošto njoj se ovn osnova neprotivi, on će za nju glasovati. Govorniku su na mjestih glede jezika povladjivali Slovenci, Hrvati i Česi. Završetak bio bi morao svakako drugačiji biti. O cielom govoru, imenito koliko se tiče jezika, dalo bi se mnogo goveriti. Bar dielomice čini se, da ga je htjeo popuniti dr. Laginja. On je kod § 2. postavio predlog, da se već ovim zakonom pripoznaje valjanost nauka prvih šest polugodišta, probavljenih na sveučilištu u Zagrebu i tamo položen i ravnopovjestni državni izpit za sve pripadnike ove pole monarhije. Veli, da se u ovoj osnovi govori o stvari a nimalo o orudju, kako da se ju obradi. Za nas Hrvate i Slovence je potrobito, da govorimo i ob orudju, a to je jezik. Jednom se je podučavalo u Gracu i u slovenskom jeziku. Slovenski i hrvatski zastupnici su 2. oktobra 1890., sastavši se u Ljubljani, izkrekli kako je nuždna bar pravna fakulteta sa slovenskim odnosno hrvatskim naukovim jezikom. Nisu to učinili obzirom na veliko hrvatske težnje, nego iz nužde, kojoj je vlada dužna zadovoljiti. Već sad, dok se onakva fakulteta npr. u Ljubljani ili Tratu ustroji, imalo bi se doskočiti toj nuždi poprimljenjem njegova predloga. Navadja pak predmete, koji se u Zagrebu podučavaju, koji su istovjetni sa onimi na sveučilištih ove pole monarhije. Na svrsi opaža, da će se njegov zahtjev metnuti u savez sa velikohrvatskimi, sa veliko-slovenskimi, jugoslavenskimi težnjami; al on odgovara na to, da neima nikakve politike u njegovu predlogu, već se zahtjeva samo pravi odgoj pravnika na tomelju obstojoće državne uredbe. Ono drugo pitanje, ujedinjenje Hrvata i Slovenaca, će se dogoditi i bez obzira na fakultete, jer je na bujnoj tabli od koruških Alpa do Zemuna zapisano božjim prstom, da vezove, koji ono pučanstvo vežu, ljudi pretrgati nemogu. Govorniku se je povladjivalo živo sa strane Čeha, jednoga Slovenca i Srba, dočim Hrvata u dvorani nebijaše. Ministar nauke je govorniku odmah odgovorio, da je on naime proti tomu, da se njegov predlog uzakoni. To da spada u naredbe, i on će naredbami urediti u koliko se može neaustrijska sveučilišta polaziti. Tu će doć svakako u obzir polazak i zagrebačkoga sveučilišta. Svakako ostaju i na dalje u valjanosti naredbe 30. oktobra 1878. i 9. maja 1882. glede polazka toga sveučilišta. Pošto je još izvjestitelj o § 2. govorio, glasovalo se je o njem. Bio je primljen. Glasovalo se je pak o dodatku dr. Laginje k tomu §. Zanj su glasovali Česi (pravi), Srb Kvekvić, Slovenac Gregorec dočim su ostali prisutni Slovenci (Klun, Kušar, Robič, Gregorčič, Šuklje) proti njemu glasovali! Jedan Slovenac je dr. Laginji silno prigovarao.... Samodrug dr. Laginja iz Istre, prof. Spinčić bio je zapriečen prisustvovati sjednici.

Ovoga tjedna dolazi u razpravu zakonska osnova o porezu na borse, te o podpori parobrodarskomu dunavskomu družtvu. Ovo poslednje imalo je prije doći na red, al se je metnulo na drugo mjesto, jer vlada još neima osjegurane većine za svoje odnosne predloge. Niemci-ljevičari se protive tomu, to jest bi htjeli činiti pritisak na vladu obzirom na ponekle promjenjene odnošaje u Českoj. I česki veliaši i Staročesi uvidjeli su pogubnost nagodbe, pak je izgleda, da će se složiti u tom sa Mladočesi. Pošto je pak provedenje nagodbe u korist Niemaca, hoće ovi učiniti pritisak na vladu, da nagodbu provede. Takvi su eto Niemci. Kad se nađu o probiti državo, koja se slaže sa njihovom stranačkom koristi, tad viču, da oni samo na korist državo rade i da je svatko proti državi, koji proti njim radi. Inače oni predpostavljaju svoje stranačke, njemačke, probitke državnim.

Njihov vodja Plener, da će dobiti visoku i unosnu državnu službu, te bi prisiljen tim bio ostaviti carovinsko vieće. Krušec igra veliku ulogu.

Različite viesti.

Zapljena. Današnje prvo izdanje br. 5. zapljenilo nam državno odvjetničtvo radi viesti „Sa kvarnerskih otokah". Da nečitatelji naši predplatnici, prikrili smo drugo izdanje.

Odlikovanje. Njeg. Vel. Kralj Fran Josip I. odlikovao je predsjednika prizivnoga suda u Tratu prouzv. g. dr. Defacisa podielivši mu prigodom njegovog umirovljenja viteški red Franc Josipa I.

Još se nezna tko će naslieđiti umirovljenoga predsjednika najviše sudbene oblasti u Primorju premda se spominju razna imena. Nama je svojedno bio taj sretnik Petar il Pavao samo da bude podpunoma odgovarao svomu uzvišenomu znanju t. j. da bude na svojem mjestu kao pravnik i da poznaje osim naših odnošaja također jezike, koji su mu ovdje neobhodno potrobiti. Mi kažemo otvoreno, da ovdje nebi bio na svojem mjestu nit bi mogao kako valja uvršiti svoje težke dužnosti predsjednik, koji nebi poznavao u govoru i pismu, osim službenoga njemačkoga jezika, i oba zemaljska jezika t. j. hrvatski il slovenski, te taljanski.

Glavne skupščine žensko i muške podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu vršile se u nedelju, dotično utorak običnim dnevnim redom.

U načelničtvo ženske podružnice bijahu izabrane: Gospoja Natalija Truden, načelnica; odbornice g.ične: Ljudmila Mankoč, Marica Nadlišek, Josipina Delkin, M. Abram i g.đja Marija Smidt.

U načelničtvo muške podružnice: g. M. Mandić načelnik; odbornici gg. prof. Dr. K. Glaser, Dr. G. Gregorin, L. Križ, G. Bartoli L. Furlani; revizijonalni odbor gg. G. Jereb i M. Cotić.

Vježbe našega „Sokola", obdržavane u ponedeljak u dvorani „Mally", izpalo su na obće zadovoljstvo članova i prijatelja toga obljubljenoga družtva.

Osobito iztakoše se mladjahni članovi „Sokola", koji su izveli obzirom na njihove godine vrlo krasno odredjene njim točke programa. Čestitamo odboru i vježbenikom uz iskrenu želju, da bi i nadalje ovako jačili i kriopili svoje sile, jer je jedino u čvrstom i zdravom tjelu zdrava duša.

Izpod Kastva 1. febrara t. g. Očekujuć, g. uredniče, da će Vas po obećanju Vaš dopisnik točno o sjajno uspjeloj proslavi dvadesetpetgodišnjice dične naše čitaonice obaviestiti, javljam Vam samo to, da se je na dan zabave razpačalo do 100 komada „Spomenice" k dvadesetpetgodišnjici hrvatske čitaonice u Kastvu, što no ju tikasto tamo u Tratu, te da bijaše nadalje do 50 komada podarovano medju narodna družtva, novine i svim čitaonicama u Istri.

Ovom zgodom javljam Vam također u kratko, da je jur namješten spomenik na groblju sv. Lucije nezaboravnomu našemu ravnatelju i predsjedniku „Bratovšćine" blagopokojnomu Ernestu popu Jelušiću. Spomenik je liep u podobi piramide, iz domaćeg kamena.

Veliki ples „Delavskoga podpornoga družtva" u Trstu biti će kako svake godine u kazalištu „Fenice" i to u subotu dne 6 t. m.

Plesati će i ovoga puta obljubljeno narodno „Kolo" družtveni članovi u narodnom odjelu. Osim toga plesati će isti plesači i novi ples „Slovan" što ga je sastavio družtveni plesovodja g. Ivan Umek na temelju čisto narodnih melodija.

Očekujemo, da će se i naši bolji krugovi odazvati mnogobrojno pozivu družtvenoga odbora, koji je obilatimi podporami težanjem zadnjih mjeseca usljed neoretno „influonce" rišio na stotine svojih članova od biede i nevolje na teret družtvene blagajne.

Iz Poljana u Liburniji pišu nam 22. p. m. Biti će skoro godina dana, da je kod nas zatvorena škola. Prevriedni naš gosp. kapolan, Frano Zupan, koji je kod nas učiteljevao kroz 35 godina, morao je napustiti školu radi starosti i bolesti. Pred dvie godine dovršena je i školska zgrada, jer je do tada gosp. kapolan držao u svojoj kući školu. Mislilo se, da će doći učitelj, ali ga još nije, niti natječaj za istoga razpisan. Djece za školu sposobne imado preko 120, koja, ako i jesu nješto znala, zaboraviti će ovo, dok budu opet u školu išla. To se pako neće dogoditi po svoj prilici tako brzo, jer rada ne imademo naučelnika niti blagajnika, koji bi se morali najviše brinuti za to, da dodje učitelj, te i dok su oni bili u obćini, morali bi se bili trsiti oko toga, da dobijemo učitelja. Kad se dakle nitko ne briue za nas, to pozivljemo ovim čestite Poljance, da se sami zauzmu, da dobijemo učitelja, koji bi nam zamjenio velezaslužnoga g. kapolana.

K proslavi dvadesetpetgo dišnjice „Hrvatske Čitaonice" u Kastvu. Obećali smo u zadnjem broju, da ćemo donieti danas opis te riedke svečanosti, nu na žalost našu obećanja nemožemo izpuniti, jer nam obećano izvješće stiglo prekasno.

Medjutim donašamo za danas eto niže brzojavne čestitke, što no su stigle iz raznih strana dičnoj čitaonici k njezinom srebrnom piru.

Osim brzojavnih stiglo je odboru i pismenih čestitaka kao od g.: Fr. Stoidle iz Siska, jednog od riedkih još živućih ustanovitelja kastavske čitaonice; od počastnog člana g. dr. D. Vitezića iz Krka i dr. A. Dukića iz Pazina, od g. dr. Josipa Dorenčina iz Križevaca, od g. V. Marijanovića iz Pazina itd. Evo brzojavnih čestitaka:

Boč. Žalosti što nemožemo biti tamo, pridružujemo se ovim putom današnjoj slavi. Najstarija čitaonica Istre budi i nadalje ognjište prosvjete hrvatskoga naroda onog kraja. Živili, kliču ponosom, njezini članovi

Laginja, Spinčić.

Boč: Čestitamo napredovanju, ovalo gojilište divne hrvatske sviesti.

Akad. družtvo „Zvonimir".

Kopar: Četrnajst godišnja sestrica najzapadnijega kraja pozdravlja svoju predragu sestru najiztočnijega diela mile Istre, dičnu čitaonicu Kastavsku prigodom njezina navršenoga dvadesetpetgodišnjega vrlezaslužnoga života, kličuć srdačni: živili!

Čitaonica Koparska.

Opatija. Najstarijoj našoj čitaonici, bodemu hrvatstva, prvomu izvoru narodnog pokreta, kliče prigodom dvadesetpetgodišnjice: na mnogaja ljeta, posestrima

„Zora" u Opatiji.

Pula. Veselju svoje najstarije sestrice, koja danas svetkuje srebrni pir i bere vience sa slavenskog lovora, pridružuju se rodjena braća

„Slavjansko Čitaonice".

Pula. Prvomu gnjezdu savijenu velikim naporom od uzviljene kćerke majke slave, iz kojeg prhnuše sivi sokolovi, da probude uspavanu braću širom mile nam Istre, nazivlje srotan dvaestpeti Vidovan, kliče: slava, napred, neudajmo se!

„Diritto Croato".

Sv. Petar u Šumi: današnjoj proslavi majke svoje pridružuje se duhom ovdješnja istomišleća kćerka.

„Hrvatska Čitaonica".

Trst. Širiteljicu čistog hrvatstva, svoju ravnu pomoćnicu, slaveću svoj srebrni pir, pozdravlja gromkim: živila!

„Naša Sloga".

Trst. Prvoj buditeljici narodne misli i sviesti u krčnoj Liburniji prigodom srebrnog pira kliče burno; slava!

Političnо družtvo „Edinost".

(Konac sliedi).

Iz zapadne Istre pišu nam. List „Katolička Dalmacija" donaša u broju 4. tek. god. sliedeću viest:

„Njemački car, prije nego je primio zakletvu novog Poznanjskog nadbiskupa Stablevskoga, uputio mu je prediku! „Vaše je, reče, poslanstvo mučno. Ono zahtjeva, radi osobitih odnošaja Vaše biskupije, puno mudrosti i viernosti. Ja Vam predložih Papi i priznah nadbiskupom Poznanja u nadi, da ćete u Vašem častnom djelovanju ponašat se uviek prema načelom, koja Vas kao krščanina obvezuju prema vladaru i državi. Uzdam se, da će Vam poć za rukom, da umirite razpre, koje nisu opravdane izmedju sinova iste zemlje; da ćete Vi ulit u srce vašim biskupljanom štovanje i viernost napram vladaru, poslah vlastim i obzir napram zakonom, i da ćete stanovnike dovesti do sloge".

Ovo je cio program, ali iz njega proizvire, da je u Poznanju slabo po Prusku, jer da Poljaci ono pokrajine nit ljubo nit štuju svoje gospodare. Uzroke neka car traži u uspomenah „Kulturkampfa" i uspomenah „Nationalkampfa", jer su oba uzeli za geslo: proganjanje — onda vjere, sada poljske narodnosti te dvojimo, da li će Stublovski uspjet, da umiri duhove, dok ne prestanu narošite zaklade, stotinami miljuna marake podržavane, kojimi je ošita, „zakonom" ustanovljena svrha: uzimat Poljaku zemlju i materinski jezik, a predavat oboje Niemcu. Dok je to nevolje, dok je to grdne nepravice, uzalud se krščanin (protestant) pozivlje na upliv katoličkog episkopata. Ovaj može i mora mirit, ali uz to nemože i nesmije crnu reći, da je bielo". — Tako „Kat. Dalm."

U Poznanju nasilno se niemči, — a u nas se liepo talijanči i niemči. U cielof biskupiji porečko-puljskoj nećete naći, g. uredniče, niti jednoga jedinoga zavoda, u kojem da ovaj hrvatski puk (sasvim da ga je brojem preko dvie trećine u biskupiji) dade na uzgoj svoju djecu, da se izobraze u milom materinskomu hrvatskomu jeziku. Sin našega naroda hrvatskoga nemože postati ni fratrom, ni popom, ni profesorom, ni suđcem, nit ljećnikom, a niti ikakvim činovnikom, ako se prije ne guši tudjimi jezici. Za dokaz tomu neka govore prosvjetni zavodi u Puli i u Kopru. Pa da znate tko još podupire to grdne nepravice, dapače tko poduzimlje to proganjanje naše hrvatske narodnosti.... Nećemo dalje, g. uredniče, jer znamo, da vas vrlo rado plieno. — Nu na dušu stavljamo našim zastupnikom u Beču, da se svojski zauzmu na shodnom mjestu, da se te grdne nepravice, koje mukotrpno podnaša naš hrvatski i slovenski puk u Istri, već jednom odstrane. A očekivat bi se imalo, da u tom podpomognu naše zastupnike i dalmatinski zastupnici — kao što će rado učiniti zastupnici češki i nekoji barem slovenski — akoprem bi ih imali podpomoći svi slavenski zastupnici. Sramota je neoprostiva zvati se „Slavenom" a družiti se proti pojedinim granam slavenskoga stabla.

Hrv. akad. družtvo „Hrvatska" u Gracu izabralo je u svojoj sjednici od 23 pr. mj. sliedeće članove u novi odbor: Predsjednik: g. Gjuro Ferri stud. jur.; podpredsjednik: g. Josip Lobort stud. med.; tajnik: g. Milan Vlad. Crlenjak stud. med.; blagajnik: g. Dragan Manco stud. med.; knjižničar: g. Josip Radović; revizori: g. Mijo Cettolo stud. med., g. Pavao Čulumović stud. med.

Iz Poreščine piše nam soljak predplatnik koncem jenara: Kad sam bio dne 29. t. m. u Trstu, uzeh sobom kući vaš dični list „Našu Slogu", da ga ne moram po poštah tražiti. Vraćajuć se parobrodom „istarskoga parobrodarskoga družtva" kući, sjedoh nedaleko Pirana uz gospodsku sobu na parobrodu, jer mi je tuj godilo sunce, koje se nenadano pojavilo. Na to izvadih iz žepa dičnu „Slogu" i počeh ju čitati. Za nesreću opazili to nekoji porečki veladaši te pozvav sobara, rekoše mu, ba me odanle potjera. Sobar ih posluša, te skočiv po cienik za putnike, reče, da moram platiti 1 for. i 50 novč. ili se odmah odanle seliti. Gospoda silno zadovoljna odobriše postupak uljudnoga sobara, a radost sijala im iz crvenih očiju. Medju njima bio je i talijanaški propali kandidat.

Tomu ne treba tumača, a ja kažem samo toliko, da bi me bila boz dvojbe gospoda porukla i u sobu prvoga razreda, da sam čitao njihovu „lažitorbu", ali jer sam čitao čestitu „Slogu" — marš „ščavo".

Iz Sluma (obćina Buzet) javljaju nam, da je tamošnja muška mladež — većinom zreli mladići — pjevala prvi put u nedjelju dne 24. jenara hrvatski sv. misu, koju je odčitao g. kapelan iz Lanišća. Ti čestiti mladići stvoriše tako pjevačko družtvo, koje će i u buduće pjevati kod bogoslužbe Bogu na diku i slavu a sebi na čast. Ne mogu vam opisati kolika bijaše medju pukom radost, što je čuo toli liepo i skladno pjevanje od svoje mladeži u milom nam hrvatskom jeziku. Mladići se podieliše na dvie strane okolo žrtvenika, te sad jedni sad drugi podavaše slavu Svevišnjemu sladkom i ugodnom pjesmom. Bilo im to na čast a njihovim drugovom širom Istre — gdje ne ima hrvatskoga pjevanja — na pobudu.

Obiteljska sreća! Iz Zabića pišu nam, da je tamo porodila dne 20. prošloga mjeseca seljakinja Jelena Iskra četvoro djece i to četiri dile i zdrave djevojčice, kojim nadenuše na sv. krstu sliedeća imena: Jelena, Franica, Josipa i Anka.

Majci imade 30 godina, te se nalazi u dobrom zdravlju ali u siromašnom stanju. Radi toga učinio bi dobro dielo, koji bi njoj pritekao u pomoć makar i malonim milodarom, te da njoj pomogne prehraniti onoliku nojadad. Pošta za Zabiće jest u Ilirskoj Bistrici, a spremni smo i mi primati milodare za onu ubogčad.

Banka „Slavija". Kako nam javlja generalno zastupstvo toga narodnoga novčanoga zavoda, imenovalo je dne 1. t. m. ravnateljem odiela I—II (osjeguranje ljudskoga života) dosadanjega glavnoga zastupnika osjeguravajućeg družtva „Unio Catholica", g. Josipa Prosenca.

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri". Uplatili su kao utemeljitelji: Crnadak D.r Vlad. odvjetnik u Sisku, D.r Kopač J. odvjetnik u Zagrebu, Mrakovčić pop. Josip u Baški svaki po 25 for.

Darovali: Ružić Ljudevit veletržac u Tratu povodom sjajne narodne pobjede u zapadnoj Istri for. 100, izraziv želju, da se svotom od 25 for. postane utemeljiteljnim članom, a ostala svota od 75 for. ide medju darove. — Stariha Jakov umirovljeni župnik i dekan, prigodom zlatne sv. mise u rodnom si mjestu Črnomlju darovao „Bratovšćini" za dopunjenje glavnice njezine do 9000 for., svotu od 84 for. 44 novč. — Rodoljubi iz svih krajeva krčne Liburnije, svotkujući pobjedu zapadnih Istrana prigodom izbora za carovinsko vieće, sakupiše u prostorijah čitaonice „Zore" u O-

ntiji svotu od 30 for. 40 novč. — Prilodom otvorenja hrvatske čitaonice „Dafico“ u Lovranu sabrao stolaravnatelj ajm. Jelušić for. 37. — Hrvatsko družance u Gospiću u slavu pobjede istarskih Hrvata for. 10,01. — Svečenici dekanije Kastavske na pastirskom sastanku ržanom u Kastvu darovali for. 12.

Družtvance pravaša u Zagrebu prigodom napitnice zastupniku prof. Spinčiću kupiše 5 for. 10 novč. — Volarić Fran goslov iz Vrbnika sabrao tamo u prijateljskom družtvu for. 3. — Mjesto pogrenog vienca pomorskom kapetanu pok. ndriji Kranjcu na Voloskom daruju prijelji for. 10.

Odbor čitaonice u Omišlju kao čist rihod zabave priredjene od iste dne 23. ept. 1891 priposlao for. 10.

Prigodom mlade sv. mise Antuna Raružina dne 11. okt. 1891 u Puntu sakuljeno od svatova njegovih kao milodar Bratovščini“ for. 17. — Čitaonica „Zora“ Opatiji darujo dug bivšeg njekoga njeznog člana for. 10. — Jelušić Ernest rkov sakupio na Antonje na imendan ednog svečara u Pazinu for. 6 novč. 30. — Dminić Jakov sakupio u veselom družvu kod župnika A. Lusino u Orlecu for. . — Dr Kopač J. odvjetnik u Zagrebu aruje 3 for. 43 novč. — Kalčić Josip abrao u veselom družtvu kod Trinajstić šta u Sv. Mateju 1 for. 78 novč. (Sliedi).

Narodna Čitaonica u Splitu razašiljo ozive svojim članovom na plesove, što h priredjuju u družtvenim prostorijama ne 30 siečnja, 13 i 27 veljače 1892.

Franina i Jurina

Fr. Kamo, Jure brate, tako prešno?

Jur. Ma baš, na Barbanščinu, tu našu diku i lipotu.

Fr. Ča je jopet ča novega tamo?

Jur. A upravo zato grem tamo, da razvidim, kako stvari stoje: ter znaš, da onaj iz pakla.... ne spava!

Fr. Dobro! Dakle na stražu!

Listnica uredničtva.

Gosp. A. Ž. G. Žminj. Potrudito se do Pasinak gosp. dru. Dukiću, kamo smo poslali Vašo spisu: prijateljski odzdrav!

Gosp. A. B. u R. Šaljemo Vam; hvala na priposlanom; upotrebiti ćemo; preporučamo se i za buduće, iskren Vam odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. R. A. Brajda: još te nam dugujete do konca god. 1891 for. 4; da sto nam zdravo!

Gosp. T. M. Jelenicuv (Mali Lošinj) Pošta nam vraća Vaš list opazkom, da Vas nepozna. Predstavite se dotičnomu g. činovniku u Lošinju.

Gosp. P. D. u K. (Dalmacija). Primismo predplatu, što bijaše i u listu priobćeno; za ostalo zadovoljiti ćemo Vam čim nam dopusti prostor; da sto nam zdravo!

Lutrijski brojevi

Dne 30. januarja.

Beč	78	75	72	29	81
Innsbruck	70	11	5	28	12
Gradec	41	70	14	70	20
Temešvar	61	42	45	7	67

Dne 3. febrara.

Brno	49	86	21	39	13

„Slovanski Svet“

izhaja 2 krat u mesecu na 16 velikih stranah, prinaša političke članke o Slovanih, piše o slovanski kulturi, slovanski cerkvi, pesmi u cirilici in raznih slovanskih jezikih, jedrnata poročila iz Rusije in drugih slovanskih krajev, pogled po slovanskem svetu in navaja literarna slovanska dela o Slovanih; sotrudnike med raznimi Slovani. Letos priobćuje važno vešo razpravo o **zgodovini liturgije rimske cerkve.**

„Slovanski Svet“ stoji na leto 4 gld., na četrt leta 1 gld., za učitelje in dijake četrt leta 90 kr. Naročnina se pošilja izdavatelju u Trst.

Fran Podgornik.
izdavatelj „Slov. Sveta“ u Trstu.

Javna zahvala.

Najusrdnije blagodarimo svoj onoj čestitoj gospodi, koja zaprečena nemogošu prisustvovati proslavi dvadeset i pet god. obstanka „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu, podupreše nas materijalno, ito: Vel. prof. Vjekoslav Spinčić 5 f., dr. Matko Laginja 5 f., dr. Ante Dukić 3 f. Ante Puž 3 f., dr. I. Dorenčin 2 f., Franjo Steidl 2 f., Zamlić Vinko 2 f., dr. Dinko Vitezić 5 f., Mate Širola obć. savjetnik 2 f., Vinko Marijanović 2 f., M. Mandić 2 f., A. Elner 1 f., Jakov Mozek 1 f.

Pošto nam nije moguće poimence zahvaliti se svim, koji darovaše povrh ulaznine, zahvalujemo se ovim, željom, da se našega družtva i u buduće ovako sjete.

Hvala svim onim dičnim domoljubom, koji se sjetiše te nam priposlaše brzojavno il pismeno čestitke.

Istodobno budi izrečena srdačna hvala mjestnim gospodjam i gospodjicam, čijim je marom i trudom došla „Čitaonica“ do veoma krasne trobrojnice.

Zahvaljujemo se najljepše našim vrlim predstavljačicam i predstavljačem, gdnam Ljubici Jelušić, Pavici Galović, gg. V. Rubeši, Božu Dubroviću i Franu Rubeši, koji uzprkos odaljenosti od Kastva, nežacašo se truda, te koji iz priznate jim domoljubne svjesti i naklonosti preuzeše liepo pristale jim uloge, odigrane svom točnošću na podpuno zadovoljstvo slušaoca.

Nadalje zahvaljujemo se najusrdnije velecienjenoj gospodjici Jelki Kornmüller i gosp. Božu Dubroviću na prokrasno odpjevanom dvopjevu iz pjesme: „Mat i sin“ od Lisinskoga, kao i zborovodji g. Miroslavu Grosmannu.

Hvalimo našim dičnim posestrinam i pjevačkim družtvom, koja odaslaše svoje deputacije.

Hvala budi požrtvovnim i domoljubnim gospodjam i gospodjicam, koje tako divno ukrasiše družtvene prostorije; hvala zabavnom odboru na uloženom trudu, gg. Josipu Bakarčiću, Boži Dubroviću, Ferdinandu pl. Kleinmayru, Vinku Rubeši i Ljudevitu Jelušiću.

Napokon iskrena hvala g. Vinku Rubeši učitelju u Kastvu, koji se je odazvao molbi družtva, te u kratko vrieme liepo sastavio „Spomenicu“ dvadeset i pet godišnjeg obstanka „Čitaonice“ u Kastvu.

Preds. „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu

Tajnik: **Juretić.** Predsjednik: **A. Dukić**

Priposlano.*)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik
Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom **želudačnom tinkturom**, koja me je izliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—5 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

„Pavliha“

ilustr. humor. list (jedini slovenski šaljivozabavni list)

izhaja 15. in 30. dan svakoga mjeseca ter valja **1 for. za četrt leta.**

Uredničtvo in upravničtvo u Ljubljani, Krakovski nasip št. 18, I. nadstropje.

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave fluštro iz Brešlje, željezo sa Chinom Melossi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti gruzniel. Anatorinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu **vodu katrama i ustrčivanja katrama.** Kašlcu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudce. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašek elparski bieli i crveni itd. itd. 8—27

NB. Primaju se naručbe za turzomstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzdće.

Dr. Gustav Gregorin

otvorio je svoju

odvjetničku pisarnu

—10 **u Trstu**

dne 7 decembra t. g. Via Dogana br. 7. II kat.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posuđja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz **oganj** posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 3—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino!

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinsko tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 38—

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; **staklene ploče, jednostavne** prozirne i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske svietnjake uz cione, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 36—52

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.
zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice,** zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo boleznı, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Desetletja že se te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje ne bi imele zalogo izbornega tega domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 5—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodca 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitomu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi probavi steklenička 22 kr

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domače sredstvo za rane, otoklino itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpečiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poproj doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—12

Velika pražka loterija

Zadnji teden

Glavni dobitek

100.000 GOLDINARJEV

Srečke po 1 gold.

priporočajo J. Bolafio, M. Nigris, E. Schiffmann.

—8 4—

Ugarsko-hrvatsko dioničko pomorsko parobrodarsko družtvo.

PLOVITBENI RED

vriedi od 1. siečnja 1892. do nove objave.

Brza pruga Rieka-Kotor.

Polazak.				Povratak.	
Nedjolja	1.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Srieda	3.00 po podne
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Zadar	„	7.32 pr. podne
„	10.00 „	dolazak / odlazak	Spljet	„	6.30 „
„	4.30 po podne	dolazak / odlazak	Gruž	Utorak	12.00 noću
„	12.00 noću	dolazak	Kotor	„	7.15 po podne
Ponedelj.	9.15 pr. podne			„	10.00 pr. podne
„	10.30 „			„	9.00 „
„	2.30 po podne			„	5.00 „

Pruga Rieka-Drač.

Svaki drugi tjedan, počami sa 7 siečnja.

Polazak.				Povratak.	
Četvrtak	6.00 pr podne	odlazak	Rieka	Nedjolja	3.30 po podne
„	12.30 po podne	dolazak / odlazak	Silba	„	9.00 pr. podne
„	1.15 „	dolazak / odlazak	Zadar	„	8.45 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Šibenik	Subota	5.00 „
Petak	4.00 pr. podne	dolazak / odlazak	Trogir	„	6.30 po podne
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Spljet	„	2.00 „
„	10.30 „	dolazak / odlazak	Milna	„	12.00 podne
„	2.00 po podne	dolazak / odlazak	Hvar	„	6.30 pr. podne
„	3.30 „	dolazak / odlazak	Vis	„	7.30 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Korčula	Petak	6.00 „
Subota	5.00 pr. podne	dolazak / odlazak	Dubrovnik	„	12.15 po podne
„	6.15 „	dolazak / odlazak	Ercegnovi-Meljine	„	11.15 pr. podne
„	7.00 „	dolazak / odlazak	Risan	„	10.00 „
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Perast	„	8.30 „
„	9.30 „	dolazak / odlazak	Prčanj	„	7.30 „
„	11.00 „	dolazak / odlazak	Kotor	„	6.00 „
„	2.00 po podne	dolazak / odlazak	Bar	Četvrtak	11.30 po podne
„	6.30 „	dolazak / odlazak	Odsinj	„	7.00 „
„	12.00 noću	dolazak / odlazak	Sv. Ivan Medivski	„	6.30 „
Nedjolja	5.30 pr. podne	dolazak / odlazak	Drač	„	1.00 „
„	9.00 „			„	12.00 podne
„	1.00 po podne			„	8.30 pr. podne
„	1.30 „			„	8.15 „
„	3.15 „			„	6.45 „
„	3.30 „			„	6.30 „
„	3.45 „			„	6.15 „
„	4.00 „			„	6.00 „
„	4.30 „			„	5.30 „
„	4.45 „			„	5.15 „
„	5.00 „			„	5.00 „
Ponedel.	5.00 pr. podne			Srieda	5.30 po podne
„	10.00 „			„	12.30 „
„	11.30 „			„	11.30 pr. podne
„	1.00 po podne			„	10.00 „
„	2.00 „			„	9.00 „
„	4.00 „			„	7.00 „
„	5.00 „			„	6.00 „
„	9.00 „			„	2.00 „

Pruga Rieka-Seni-Zadar.

Polazak.				Povratak.	
Utorak	5.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Četvrtak	5.20 po podne
„	6.30 „	dolazak / odlazak	Crikvenica	„	3.40 „
„	6.40 „	dolazak / odlazak	Vrbnik	„	3.35 „
„	7.10 „	dolazak / odlazak	Novi	„	3.05 „
„	7.10 „	dolazak / odlazak	Senj	„	3.00 „
„	7.40 „	dolazak / odlazak	Baška	„	2.25 „
„	7.45 „	dolazak / odlazak	Rab	„	2.25 „
„	8.45 „	dolazak / odlazak	Novalja	„	1.25 „
„	9.00 „	dolazak / odlazak	Košljun	„	1.15 „
„	9.35 „	dolazak / odlazak	Zadar	„	12.25 „
„	9.45 „			„	12 35 „
„	11.50 „			„	10.35 pr. podne
„	12.00 u podne			„	10 25 „
„	1.30 po podne			„	8.55 „
„	1.35 „			„	8.45 „
„	3.10 „			„	7.15 „
„	3.20 „			„	7.00 „
„	5.20 „			„	5.00 „

Opazka: U Vrbniku pristaju parobrod samo za vriome od 1. travnja do 30. rujna.

Pruga Rieka-Pula.

Polazak.				Povratak.	
	6.30 pr. podne	odlazak	Rieka		3.20 po podne
	7.00 „	dolazak / odlazak	Opatija		2.50 „
	7.10 „	dolazak / odlazak	Lovran		2.40 „
	7.25 „	dolazak / odlazak	Mošćenice		2.25 „
Ponedjel.	7.35 „	dolazak / odlazak	Beršec		2.15 „
	8.05 „	dolazak / odlazak	Rabac		1.45 „
	8.15 „	dolazak / odlazak	Cres		1.35 „
i	8.30 „	dolazak / odlazak	Pula		1.20 „
	8.40 „				1.10 „
Petak	9.30 „				12.25 „
	9.45 „				12.15 „
	11.00 „				11.00 pr. podne
	11.30 „				10.30 „
	3.30 po podne				6.30 „

Utorak i Četvrtak

Subota

Pruga Senj-Rieka.

Polazak.				Povratak.	
	6.30 pr. podne	odlazak	Senj		2.20 po podne
	7.45 „	dolazak / odlazak	Novi		1.05 „
Ponedjel.	7.50 „	dolazak / odlazak	Selce		1.00 „
	8.20 „	dolazak / odlazak	Crikvenica		12.30 „
Srieda	8.25 „	dolazak / odlazak	Kraljevica		12.25 „
i	8.40 „	dolazak / odlazak	Rieka		12.10 „
Petak	8.45 „				12.05 „
	9.45 „				11.05 pr. podne
	9.50 „				11.00 „
	10.30 „				10.00 „

Utorak, Četvrtak i Subotu

Pruga Rieka-Krk.

Polazak.				Povratak.	
	10.00 pr. podne	odlazak	Rieka		11.15 pr. podne
	11.00 „	dolazak / odlazak	Omišalj		10.15 „
Nedjelja,	11.10 „	dolazak / odlazak	Malinska		10.05 „
	12.00 u podne	dolazak / odlazak	Krk		9.20 „
Utorak	12.10 po podne	dolazak / odlazak	Merag		9.10 „
	1.55 „	dolazak	Krk		7.55 „
i	2.05 „				7.45 „
	2.50 „				7.00 „
Petak	3.00 „				
	3.45 „				

Ponedjel. i Srieda

i

Subota

Brza pruga Rieka-Metković.

Polazak.				Povratak.	
Ponedjel.	10.00 po podne	odlazak	Rieka	Potak	6.30 po podne
Utorak	6.30 pr. podne	dolazak / odlazak	Zadar	„	10.00 pr. podne
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Spljet	„	9.00 „
„	4.00 po podne	dolazak / odlazak	Trpanj	„	1.30 „
„	12.00 noću	dolazak	Metković	Četvrtak	6.00 po podne
Srieda	7.00 pr. podne			„	1.00 „
				„	11.30 pr. podne
				„	9.30 „

Pruga Rieka-Kotor.

Svaki drugi tjedan počami sa 14. siečnja.

Polazak.				Povratak.	
Četvrtak	6.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Nedjolja	3.30 po podne
„	12.30 po podne	dolazak / odlazak	Silba	„	9.00 pr. podne
„	1.15 „	dolazak / odlazak	Zadar	„	8.45 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Šibenik	Subota	5.00 „
Petak	4.00 pr. podne	dolazak / odlazak	Trogir	„	6.30 po podne
„	8.30 „	dolazak / odlazak	Spljet	„	2.00 „
„	10.30 „	dolazak / odlazak	Milna	„	12.00 u podne
„	2.00 po podne	dolazak / odlazak	Jelsa	„	8.30 pr. podne
„	3.30 „	dolazak / odlazak	Starigrad	„	7.30 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Spljet	„	6.00 „
Subota	5.00 pr. podne	dolazak / odlazak	Milna	Petak	5.15 po podne
„	6.15 „	dolazak / odlazak	Jelsa	„	4.00 „
„	7.00 „	dolazak / odlazak	Starigrad	„	3.00 „
„	9.00 „	dolazak / odlazak	Vis	„	1.00 „
„	10.00 „	dolazak / odlazak	Korčula	„	11.45 pr. podne
„	11.45 „	dolazak / odlazak	Gruž ili Dubrovnik	„	10.00 „
„	1.00 po podne	dolazak / odlazak	Ercegnovi-Meljine	„	8.30 „
„	3.30 „	dolazak / odlazak	Risan	„	6.00 „
„	5.00 „	dolazak / odlazak	Perast	Četvrtak	11.00 po podne
„	9.30 „	dolazak / odlazak	Prčanj	„	7.00 „
„	12.00 noću	dolazak / odlazak	Kotor	„	6.30 „
Nedjolja	5.30 pr. podne			„	1.00 „
„	9.00 „			„	12.00 u podne
„	12.00 po podne			„	8.30 pr. podne
„	1.30 „			„	8.45 „
„	3.00 „			„	6.15 „
„	3.30 „			„	6.30 „
„	3.45 „			„	6.15 „
„	4.00 „			„	6.00 „
„	4.30 „			„	5.30 „
„	4.45 „			„	5.15 „
„	5.00 „			„	5.00 „

Pruga Rieka-Trst.

Polazak.				Povratak.	
Srieda	9.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Ponedjel.	3.00 po podne
„	9.45 „	dolazak / odlazak	Lovran	„	2.15 „
„	10.15 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	„	2.00 „
„	9.50 „	dolazak / odlazak	Berseč	„	1.35 „
„	10.25 „	dolazak / odlazak	Rabac	„	1.25 „
„	10.40 „	dolazak / odlazak	Cres	„	1.10 „
„	10.45 „	dolazak / odlazak	Pula	„	1.05 „
„	11.25 „	dolazak / odlazak	Fazana	„	12.25 „
„	11.40 „	dolazak / odlazak	Rovinj	„	12.15 „
„	1.10 po podne	dolazak / odlazak	Poreč	„	10.45 pr. podne
„	1.45 „	dolazak / odlazak	Trst	„	10.15 „
„	6.00 „			„	6.00 „
Četvrtak	6.00 pr. podne			Nedjolja	3.20 po podne
„	6.30 „			„	2.50 „
„	6.40 „			„	2.40 „
„	8.10 „			„	1.10 „
„	8.30 „			„	12.50 „
„	9.30 „			„	11.50 pr. podne
„	9.50 „			„	11.30 „
„	1.20 po podne			„	8.00 „

Pruga Rieka-Lošinj.

Polazak.				Povratak.	
	6.30 pr. podne	odlazak	Rieka		2.40 po podne
	7.15 „	dolazak / odlazak	Lovran		1.55 „
	7.25 „	dolazak / odlazak	Mošćenice		1.45 „
	7.55 „	dolazak / odlazak	Beršeč		1.15 „
Srieda	8.05 „	dolazak / odlazak	Cres		1.05 „
	8.20 „	dolazak / odlazak	Lošinj		12.50 „
	8.30 „				11.45 pr. podne
	10.00 „				10.15 „
	10.30 „				9.45 „
	1.45 po podne				6.30 „

Četvrtak

Pruga Senj-Karlobag-Pag.

Polazak.				Povratak.	
	6.30 pr. podne	odlazak	Senj		11.40 pr. podne
	7.00 „	dolazak / odlazak	Sv. Juraj		11.10 „
	7.10 „	dolazak / odlazak	Starigrad		11.00 „
	8.10 „	dolazak / odlazak	Stinice		10.00 „
	8 20 „	dolazak / odlazak	Jablanac		9.50 „
	8.50 „	dolazak / odlazak	Karlobag		9.20 „
Srieda	9.00 „	dolazak / odlazak	Pag		9.10 „
	9.15 „				8.55 „
	9.25 „				8.45 „
	10.55 „				7.15 „
	11.10 „				7.00 „
	11.40 „				6.30 „

Četvrtak

Pruga Ika-Opatija-Rieka.

Odlazak iz *Ike*: svaki dan u 7 sati pr. podne tiečuć *Lovran*, *Opatiju*, *Volosko* i *Rieku*.

Odlazak iz *Lovrana*: svaki dan u 11.30 pr. podne tiečuć *Opatiju* i *Rieku*.

Odlazak iz *Opatije*: svaki dan u 5 sati po podne izravno u *Rieku*.

Odlazak iz *Rieke*: svaki dan u 10 sati pr. podne tiečuć *Volosko*, *Opatiju*, *Iku* i *Lovranu*.

Odlazak iz *Rieke*: svaki dan u 2 sata po podne tiečuć *Volosko*, *Opatiju*, *Iku* i *Lovran*.

Odlazak iz *Rieke*: svaki dan u 4 sata po podne izravno u *Opatiju*.

Rieka, u prosincu 1891.

Ravnateljstvo.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 6. U Trstu 11. febrara 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 vš. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja s pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Razprava o resolucijah k trgovačkim ugovorom.

Već bijaše rečeno, da je k trgovačkim ugovorom bilo postavljeno do dvaeset resolucija ili predloga. Potavio jih je što dotični odbor, što pojedini govornici tečajem razprave o govorih. Sam taj broj predloga kaže najbolje kako ugovori nisu najbolji, pače kako su za mnoge struke štetni. S predozi se većinom hoće, da se poboljša ono, što je zla u ugovorih, bolje rekuć, da se manji zlo, ublaži šteta, u obće, da se žrtve učini koliko je moguće snosnimi, da se crne točke učini manje crnimi, da se rane bud kako, bar na oko, pomažu i obaviju. Vlada se poziva, da učini to i ovo, da daje podpore, da pridigne itd. Smrtnih rana nije moguće lječiti, a težke rane težko se liječe. U poluvladinom listu „Presse“ čitalo se je poslie te razprave, da zastupnici samo vladu pozivaju nek ona učini, a da se nitko nesjeti one: Čovječe, pomozi si sam! To je svakako drzovitost, kad se pomisli, da su si stanovnici raznih predjela i pokrajina na razne načine pomogli sami, pak da njim se je podrezalo žile, upravo ugovori, da se već dalje sami pomagati neće moći. Al kaže takodjer, koliko se može od resolucija očekivati, i koliko je vriedan trud, koj su uložili razni zastupnici, kod razprave o resolucijah, imenito pako oni, koji su govorili o štetah, koje vlada, kad bi i htjela, nadoknaditi nemože.

Nego evo nas da spomenemo te resolucije, o kojih se je razpravljalo dva dana, dne 20. i 22. jenara

Jednu, naime onu glede sklopljenja trgovačkih ugovora sa Rumenjom i Srbijom smetnulo se je sa dnevnoga reda. Čeh Kaizl u ime svoje i svojih drugova se je tomu protivio, navadjajuć, da su razni govornici preporučivali poprimljenje trgovačkih ugovora sa Njemačkom, Italijom, Belgijom i Švajcarskom razlogom, da će se sklopiti ugovori i sa onimi dvimi državami. Njegovo protivljenje nije ipak koristilo. Ob onoj resoluciji se nije razpravljalo.

Dvie resolucije tiču se vodjenja trgovačke štatistike. Jedna ide za tim, da se ustroji razsudni sud, koj će imati odlučivati u pitanjih nesporazumka, dvojbe, razlikosti mnienja izmedju država sklopivših ugovore. Opet jedna, da se snizi vozna tarifa na galičkoj jednoj željeznici. U nekih se poziva vladu, da odšteti na sve moguće načine one obrte, koji su oštećeni poprimljenimi ugovori; u nekih da se snizi carina na pamuk, da se uredi carina za surovo i obradjeno olovo. Jedna je i glede ugoraka. Jedna radi podpore za gojitbu živine, druga glede prevažanja živine iz monarhije i u nju.

Za nas je svakako najznamenitija ona glede vina, koja se je iz više njih sastavila. Jednu bio je u tom pogledu postavio i dr. Bartoli, al ju je uztegnuo.

Smisao skupne resolucije, kako ju je odbor predložio i više poprimilo, jest ovaj:

Vlada se poziva, da putem revizije utanači sa kraljevinom Italijom stalnu carinu na vino tako, da naši vinari nebi imali štete; poziva se takodjer, da poprimi i druge mjere, kojimi bi se zapriečilo oštećenje domaćega vinarstva, i da isto vinarstvo u predstojećoj borbi natjecanja podupre, imenito tim, da bude vozarina za vino čim niža, da otvori put vinu u inozemska tržišta, da porabi većih svota za uništenje trsnoga ušenca.

Kod toga predloga govorila su dva Niemca ljevičara iz Dolnje Austrije, koja se prilično vinarstvom bavi, jedan Tirolac, baron Ciani, te Slovenac Pfeifer iz Kranjske i Hrvat Borčić iz Dalmacije.

Baron Ciani ponovio je, što su već drugi rekli, kako je naime ustanova glede carine na vino upravo pogubna za Trentin, te iztaknu, kako se njim, Talijanom Trentina, bar tu neće „predbaciti nučelno oporstvo ili drugi politički razlozi, pošto je njihov postupak u toj stvari upravo protivan pogodbi s onom državom, s kojom imadu oni isti jezik i narodnost, i koja nam s toga mora biti naravski simpatična, te kojoj sve dobro iz srca želimo.“

Zast. Pfeifer ističe, da je sad, kad se je primilo ugovor s Italijom, dužnost vlade, da oslabi štetne posliedice istoga za naše vinarstvo. On smatra ustanovu glede carine na vino za trsni ušenac br. II., koji će bit gori nego trsni ušenac br. I. pošto se proti ovomu ima liek u amerikanskoj lozi, a proti onomu ga za 12 godina neima. Značajno je, da kod nekih vladinih organa imenito poreznih, nenalaze vinari one susretljivosti, koju nalaze drugi producenti. Dugo se nije htjelo uvesti amerikanske loze, tako, da je sila vinograda uništena trsnim ušencem. A sad dolazi drugi udarac, koji zadaje naša vlastita vlada milijonom svojih državljana rečenom ustanovom. „Birokratizam nemari za dobro zemalja, za svakdanji kruh njihovih stanovnika, on radi po svojih hirih, koji moraju biti realizovani, makar da pučanstvo kod toga krvari“. Drugud, n. pr. u Francezkoj, se posve drugače postupa. Tamo parlement ustanovljuje carinu, kod nas mora samo reći „amen“ na ono, što su diplomati učinili. „Na taj način gube parlamenti pouzdanje i ugled. Nehotice pomišlja se na senat rimskoga cara Kaligule, koji je svoje konje za senatore imenovao, jer da senator netreba drugo znati nego kimati glavom, a to znaju i njegovi konji“. Mjesto da se je svestrano obavjestilo i prema tomu radilo, držalo se je sve posvo tajno pak došlo svršenim činom. „Ta tajnost mogla bi carstvu više škoditi, nego li bijaše godine 1866. tajni naert našega vojskovodje; posliedica tadanje bijaše katastrofa našega oružja, posliedica sadanje može biti katastrofa vinarstva. Ovi ugovori, gospodo moja, su posliedica političkoga saveza; taj savez sili saveznike na oružanje do zubova. Italija podliegava troškovom oružanja; nemože jih namiriti, i tu mora ju Austrija pod pozuho primiti: mora njezina vina kupovati. Što za to, ako se tim domaće vinarstvo uniši. Saveznike se jača, sebe sama se pako slabi gospodarski, financijalno i vojnički“. „Glad u Ruskoj je prirodni zgodaj; nevolja u naših vinskih zemljah, koja predstoji, je stvar vlade — u Ruskoj nezakrivljena, kod nas zakrivljena“. „Nije dovoljno, da na štetu naših domaćih radnika branimo kalju Italije svake godine 100.000 njegovih ljudi, kao zidara, opekara itd. i da uzdržavamo takodjer njihove obitelji u Italiji sa njihovom radnom zaslužbom, da veliki dio tih radnika na naše troškove „šubom“ njihovim kućam vraćamo, i da osim toga talijanski „fiskus“ kod toga dobar posao čini pošto mora svaki radnik platiti za putni list 1 liru; nije dovoljno, da talijanski ribari imadu povlastice na naših oba-

PODLISTAK.

Naše čitanke.

(Dalje.)

Valja dakako paziti, da ti putopisi previeliki neizadju. Šta se ima na jedan put opisati np. put željeznicom iz Pule u Trst, nek se obradi jedan put samo do Pazina, a drugi put od Pazina u Trst, i tako dalje. Neki se opisi ipak nebi smjeli tako komadeti, pošto bi time gubili od svoje krasote i jedinstvenosti; tako np. „Pogled sa vrha Učke“ morao bi biti podpun, veličanstven, impozantan, kako u istinu i jest; tako isto i posjet koje špilje, i tomu slična.

VIII.

Kazao sam već, da se pisac glede štiva, kojim je materijalna svrha, ima postaviti na čisto praktično stanovište: tu moraju doći tumačenja, upute i nauci, koje će učenici, što namah što u kasnijoj dobi, moći faktično uporabiti i njimi se okoristiti. Pisac dakle mora da vrlo i potanko pozna praktičnu stranu pučkoga života. On mora ne samo, da i najmanju situicu znade čime se sve naš puk u pojedinih mjestih bavi i zanima, već mora takodjer, da dobro pozna sve mjestne gospodarstvene prilike i odnošaje, a ujedno i način kako puk pojedine poslove obavlja — a to upravo zato, da onda može kazati, šta se može, u koliko i kako na bolje promieniti; jerbo naš puk nepleto vazda kotao kao otac baš od neznanstva ili od nehaja, već često ima zato svojih dobrih razloga — pa kad bi tu čovjek stao nešto propovjedati, što se neda u naših prilikah uporabiti, puk bi mu se-i punim pravom — počeo u brk smijati. Zlo bi u istinu bilo kad bi čitanka takom stranputicom udarila. Naš je puk vrlo konservativan, a priznajmo iskreno, i dosta svojeglav; nedo se ni toliko maknuti, da ono što mu svjetuješ barem pokuša, on će radje čekati, da to netko drugi prije učini, i onda tek kad se na tudjem pokusu o dobrom uspjehu uvjeri, latiti će se i on onoga. Sveta je dakle učitelju dužnost, da kod djece već za rana budi zanimanje za razumno i napredno postupanje pri onim granama gospodarstva, kojimi će se djeca po svršetku škole morati baviti — a to će moći lih onda, ako mu pri tom bude čitanka na ruku: ako čitanka donese takvih uputa, koje će diete ne samo kasnije već, djelomice i namah uporabiti moći.

Tu mora da čitanka pruži takih zanimivih stvarca, koje će diete jedva čekati, da može kod kuće uporabiti. U tu bi svrhu najshodnije bilo male sitnice iz kućanstva i gospodarstva. Neka učenik čita np. kako se lahko može izvaditi čep iz bocce, eno ga čim dodje kući, gdje traži onu bocu, iz koje toliko vremena nijedan ukućanim nije mogao izvaditi čepa, da ga on sada pobjedonosno pred svima izvadi. Čuje li kako se lahko može željezo očuvati od hrdje, eno ga namah doma da pokuša i da se osvjedoči. Čita li kako će jednostavno moći zatrti žiljavac (vrst vele štetnoga korova), kako će psa osloboditi buha, kako će crvo na siru uništiti, kako će s ruku odstraniti mrlje od crnih mrava, kako će ribe i meso više dana friško uzdržati, kako će razpoznati stara jaja, kako će uzgojiti ogromne tikve, kako će i o Božiću imati friških trešanja itd. — sve će on to liepo kušati i uporabiti. Ovake bi sitnice, kano predtoča zamašnijim člankom, imale stajati protežito u prvoj čitanci. I kad bi se ovim načinom u učenicih uzbudilo neko zanimanje, mar i dobru volju za umnije i poduzetnije poslovanje, imala bi im čitanka pružiti temeljitih razjašnjenja i uputa u svih glavnih poslovih kućanstva i gospodarstva, kako bi se učenici, kad dodju na dobu, mogli time praktično okoristi. Taj dio gradiva imala bi dakle obuhvatiti druga čitanka; tada su već djeca toliko razvijena, da će stvari lakše i temeljitije pojmiti, a i toliko zrela, da će si moći stalnijih odluka stvoriti. Mislim djecu od zadnjih škol. godinah i nastavnog tečaja (blagdanjske škole).

Scionim, da netreba istom iztjecati kolik da budo obseg ovog diela čitanko, kad je čitanka dala sva ona razjašnjenja i upute, koje naš puk nužno i najviše treba, učinila je svoje.

Tu mi je samo jednu još naglasati: ako se već uzgojni dio čitanko mora na žensku djecu obazirati, mora to tim više ovaj dio: — on mora pružiti sve potrebite upute za one poslove, kojimi se specijalno ženskinje bave. Akoprem nije moja zadaća, da se ovdje u potankosti upuštan, nemogu ipak a da neistaknem, kako bi čitanko modju ostalim morale osobitu brigu posvetiti odsjeku o priugotavljanju jela. Naše gospodarice u mnogih i mnogih krajevih neznaju iz gotove stvari čestita jela napraviti; dočim uz malo upute, sa onom istim tvarinom, mogle bi činiti zdrava i tečna jela, tielu i duši na boljak i uhar.

Bez ovako uredjenih čitanaka naši bi učitelji uz onu dosta ćoravu naobrazbu u gospodarstvu, što ju sa učiteljišta ponesu, mogli u ovom pogledu malo ili ništa uraditi. Čitanke, koje će gospodarstvenu granu onako obraditi, kako to gori razložih, jesu u nas upravo nuždne; one, ako i nebi do u najmanju postigle umiljenog cilja, barem bi u toliko našu djecu pripravile, da onom postanu pristupnijom djelovanju gospoparskih družtava i novina.

Izdravstvu bi se imalo više brige posvetiti, nego li se to obično čini.

IX.

Može li čitanka sama po sebi štogod doprinesti tomu, da ju učenici marljivije kod kuće čitaju? Pitanje se već samo namiče u oči činjenice, da mnogi učenici, uza sve nastojanje učitelja, kod kuće gotovo nikada knjige u ruke ne primu. Pojmljivo je, da se oni time kasno ili nikada nenauče valjano čitati; nu pri tom ima i drugo zlo, naime to, da dotični u obće zaostaju u naobrazbi. Učenici, koji zamiluju čitanku, koji ju svedjer kod kuće marljivo čate: i sami mnogo šta nauče, bolje shvaćaju tumačenje štiva škole, bi-

lah, na štetu naših dalmatinskih i istarskih ribara, da poharaju naše more, mi imamo sada i našo vinarstvo žrtvovati, da uzmogne talijansko vinarstvo uspjevati! Plaća za sve to: irredentizam! Svuda si je svaki sam najbliži, samo ne kod nas u Austriji, tu je tudjinac". Ustanova gledo carine na vino je Italiji veoma koristna, nam, i u Kranjskoj, veoma štetna. Govorniku se je ponovno odobravalo.

Zastupnik Borčić kaže, da mu je nekako odurno govoriti, pošto si je sviestan, da se položaj neće promjeniti nit poboljšati, ako vieće predleženi predlog i jednoglasno poprimi. On govori samo za to, da dade oduška svojemu čuvstvu prema rodnoj si zemlji. Rado bi bio govorio već kod razprave kod ugovora, al uz svu dobru volju i usupor obećanju predsjedničtva, nije mogao doći do rieči. Rado bi bio govorio obzirom imenito na obalno brodarstvo i ribarstvo, dočim se sad mora omedjašiti samo na vinarstvo, i to na vinarstvo u Dalmaciji, jer su o njem u drugih zemljah već drugi govorili. Odkad je u Francezkoj počeo harati trsni ušenac, podiglo se je vinarstvo u Dalmaciji, jer su u njoj vino kupovali Francezi. Radi nepovoljnih političkih odnošaja se je vele umanjio izvoz vina u Francezku, al su još ostala tržišta u monarhiji kamo se je vino uvažalo. Mislilo se je, da će tako ostati dugo vremena, bar dok se neuvuče trsni ušenac. „Al što nije učinila filoksera i peronospora, to je učinila naša lukava vlada, sa onom ustanovom na carinu za vino O štetnih posliedicah toga neće nit govoriti, jer su o njih već drugi govorili. Dosta je ako reče, da se uništuje glavni i skoro jedini proizvod Dalmacije, pošto maslinarstvo pada, pošto je buhaču cieua posve pala, i pošto duhan u primorskih krajevih slabo uspjeva". Prigovara pak rezko ministru trgovine rad njegovih raznih izjava. Raznim zemljam je pred oči postavio odštete za štete ugovori njim nanešene, i za Tirolce našao je prijaznu rieč, — o kakvih odštetah Dalmaciji nigdje nit rieči. Obara se na izviestitelja većine, koj je u razpravu i patrijotizam povukao. Dalmacija, njezini zastupnici, kao i ciela desnica su požrtvovnostju i samozatajom pokazali svoj patrijotizam i onda, kad je stranka izviestiteljeva, ljevica, zaniekavala državi sredstva, da ide svojim redovitim putem. „S toga zvoni komično, ako se ta stranka sada postavlja kano čuvarica patrijotizma i ako drži, da je ovlaštena dati nam lekcije o patrijotizmu. Mi smo mnogo žrtvovali. „Još veće od nas zahtjevati, bila bi ludost. jer se nas neće nikad na to natjerati, da budemo, ikomu za volju, ubojice svoje rodne zemlje." „Žalibože, mora se priznati, da nisu prevladali nit ovaj put gospodarski probitci, nego politički obziri. Ja pako pitam, da li bijaše pravo, da li bijaše pametno, da se čitavu zemlju, dů skupinu zemalja, žrtvuje pohotam političkoga moloha." Slaboća pojedinih zemalja nemože biti u prospjeh nit državi. Rado bi, da se njegova tvrdnja, da se naime nit poprimljenjem predleženega predloga neće stanje poboljšati, neobistini, te će s toga zanj glasovati. Govorniku se je odobravalo i na svrsi pljeskalo.

Predlog bio je primljen, i tim razprava o ugovorih, poslie 11 dana, posve svršena.

Ugovori primljeni su od rieči do rieči onako kako jih je vlada predložila. Predloga, da se mnogovrstne štete odštete, se je poprimilo. Što se od njih može očekivati, spomenusmo već početkom ovoga članka.

Carevinsko vieće.

Beč 8. feb. 1892.

Prošloga tjedna razpravljala se je u prvom čitanju zakonska osnova Poljaka Pininskoga i drugova o namještenju c. kr. kotarskih školskih nadzornika za pučke škole u Galiciji. Njom se ide za tim, da budu kotarski školski nadzornici u Galiciji stalni c. kr., državni činovnici, i kao takovi uvršteni u deveti plaćevni razred. Takovu osnovu bio je predložio godine 1888. ministar nastave za cielu ovostranu polovicu monarhije, ali većina carevinskoga vieća bila je proti njoj. Je li ju sada predložio Pininski za Galiciju sporazumno s rečenim ministrom, i možda s toga, da se pak protegne takodjer na ostale zemlje, to nije poznato, al bit će po svoj prilici tako. Rusini Galicije su načelno takodjer za osnovu, jer žele imati stalne nadzornike, al će glasovati za nju samo pod uvjetom, ako dobiju jamstvo, da će za njihove škole biti imenovani nadzornici nestranački i priznavajući rusinski jezik. Česi njoj se načelno protive, jer je protivna autonomiji kraljestva i zemalja, koje hoće, da svako njih uredi školske odnošaje po svojih potrebah, u zemaljskih saborih, i čude se kako mogu Poljaci, najveći autonomisti, predlagati i zagovarati takovu osnovu. Njemački nacionalci nisu načelni protivnici osnove, nego oni hoće, da se protegne na sva kraljestva i zemlje ove polovice monarhije, ili kako se je dotični govornik izrazio, za nekdanje njemačke savezne zemlje. Oni nemogu pojmiti, kako mogu Poljaci predlagati državni zakon, po kojem bi ciela pola monarhije plaćala samo njihove nadzornike, po kojem bi dakle samo oni uživali nešto, za što bi svi plaćali. Čeh dr. Herold prosvjedovao je, uz odobravanje i Hrvata, proti nazovu „nekdašnje njemačke savezne zemlje" i u obće proti osnovi govorio. Bilo je pak primljeno, da se osnova izruči na proučavanje proračunskomu odboru, a ne školskom posebnomu odboru, kako su Česi predlagali. Kad dodje osnova u razpravu, tad ću vas o tom obavjestiti.

Drugi znamenitiji predmet, koj se je prošloga tjedna, sredu i četvrtak razpravljao, je zakonska osnova o porezu burza. Za takav porez su svi, više oni, koji su proti zakonskoj osnovi govorili nego oni, koji su govorili za nju. Oni koji su proti njoj govorili, učinili su to s toga, jer se na burze premalen porez udara. U tom smislu govorili su proti osnovi jedan antisemit i jedan konservativac, za osnovu jedan Niemac ljevičar i jedan Slovenac (Šuklje). Pošto je još više govornika bilo upisano proti, a samo jedan za, bio je prihvaćen konac razprave, te su govorili kao glavni govornici proti Čeh Kramar, za Poljak Lovicki. Medju ostalimi rekli su protivnici osnove, da je posve pravo, da i burzijanci plaćaju porez, kaošto jih plaćaju svi ostali državljani, al da bi morali više plaćati nego li se predlaže, da se nebi smjelo toliko obzira na nje uzimati. Ako se radi o tom, da se nove terete naloži najnižim razredom pučanstva, da se uvede ili povisi porezo na zemljišta, na prirodnine, na obrtnine, na stvari njim neobhodno potrebite, tad se nepita, da li će oni to moći platiti ili no; siromašnijim ljudom dovikuje se jednostavno: ministar financija, ministar rata treba novaca, i šalje njim se porezne iztjerivače, da iztjeruju novac. Ovdje kod burze postupa se drugače, ima se što obzira, pita se, da li će moći plaćati ili ne, boji se, da nebi propale, i porezuje se jih vcoma malo. Gospodin Šuklje je liepo učinio, što se je sjetio u svojem govoru svoga zemljaka, bivšega zastupnika pokojnoga Obrezo, koji je već godine 1881. predložio zakonsku osnovu za porez na burze; — inače nije si stekao nikakve slave svojim govorom, a nit naslova zahvalnosti, nit svojih birača, nit ikojih državljana osim burzijanaca, kakvih naš narod neima. Prerazni zastupnici govorili su: tà taj čovjek zagovara sve što vlada hoće, on teži za nečin, inače nije si moguće tumačiti njegova postupka! Da pak nije u stvari nit podučen kako bi morao biti, i kako se je pohvalio da jest, to mu je dokazao dr. Lueger tečajem podrobne razprave. Zloporaba na burzi da dobri poznavaoci istih više poznaju nego li si jih prof. Šuklje nit misliti može. To mu dokazuje riečmi jednoga pisma takovoga poznavaoca, koje je pisao god. 1881. uprava na pokojnoga Obrezu. Govorniku čini se upravo smješno, kad se predlaže u predležećoj osnovi, da se kod izunjene svota na burzah plaća po 10 novč. na svakih 5000 forinti, dočim mora kakav god sluga, koj si hoće kupiti sa svojimi višemjesečnimi zaslužbami kakvu i najmanju srečku, isto toliko platiti; i dočim mora seljak kad kupi njivu za 100 for., barem 5 for. za to platiti. —

Subotu došla je u razpravu zakonska osnova o podpori, koju ima davati država dunavskomu parobrodarskomu družtvu. Uslied te osnove obvezuje se država davati deset godina po 500.000 for. podpore tomu družtvu, dakle u sve 5 milijona for., i to svake godine 250.000 dati bez povratka, a 250.000 dati bez kamata uz povrat. Družtvo se obvezuje, da će primiti u svoje vieće dva člana imenovana od c. k. vlade, da će obćiti Dunavom od bavarskih medja do crnoga mora, i da će dati na razpolaganje c. kr. vladi sve svoje ladje u vrieme rata.

To je nešto slična sa podporom, koju je vieće, na predlog vlade, dalo lani parobrodarskomu družtvu Lloydu. Isti uzroci propadanju družtva, isti razlozi vlade, da mu se dade podpora, da se ga od propasti rieši. U družtvu se je slabo gospodarilo; ono kao družtvo je propadalo, dočim su se pojedinci bogatili; vlada nije ga nadzirala kako bi bila morala, nije na dobu nastojala, da se dobro gospodari. To bi bio jedan, i svakako glavni uzrok propadanja družtva. Drugi uzroci bili bi: natjecanje sa željeznicami, protimba družtvu sa strane madjarskoga ministra trgovine, slabi trgovački ugovori sa Rumunjskom. Da ide tu o propast naprosto zasebnoga družtva, država nebi se imala za to brinuti. Al tu ide i o probitke države, pak s toga valja, da ga država podupre, na noge postavi, uzdrži. A ti probitci su trgovačko politički i državni, odnosno vojnički. Već radi naših obrtnima treba ga uzdržati, da jih uzmogne prevažati u dolnjodunavske zemlje. Država nesmie nikako nit s političkih razloga dopustiti, da prestanu ploviti naše ladje u tih zemljah, gdje podupiro jedno parobrodarsko družtvo kraljevina Srbija i gdje se je jako razgranilo drugo jedno parobrodarsko družtvo za kojim stoji carevina Rusija. Prvi je bio ministar rata, koj je upozorio vladu, da se to družtvo ima podupriti i uzdržati u državnom probitku. Ovaj vojnički razlog je svakako glavni, a rad njega daje se uvjek koliko se hoće, bilo iz oka bilo iz boka.

Proti toj zakonskoj osnovi upisalo se je više govornika Čeha i imenito antisemita, te njemačkih nacionalaca. Za nju oglasio se je samo jedan Poljak i jedan volikaš češki, svaki u ime svoje stranke, prem se je i za Poljako govorilo, da nisu zauzeti za nju. Osim izvjestitelja nije se oglasio za nju nijedan nit Niemac-ljevičar. Kad se jih je na to naganjalo, odgovorili su, da se nemogu upisati u govornike za, jer bi morali upravo onako govoriti, kako je govorio prvi govornik proti, Čeh Kaftan. I to je uzrok, da se je glavna razprava tako znamenitoga predloga morala zaključiti već prvi dan: oni, koji će proti svojemu uvjerenju glasovati za osnovu, nisu imali srčanosti, da govore za nju. Skucali su ipak jednoga kao glavnoga govornika, a to je zast. Schwegel, rodom Slovenac iz Kranjske, političnо Niemac-ljevičar. Uz glavnoga govornika proti, dra. Luegera, imao je danas govoriti i on. Nego na dnevni red današnje sjednice metnulo se je drugih točaka, kojih razprava je trajala do 4. ure, tako da se je predmet o podpori za dunavsko parobrodarsko družtvo preneo na sutra.

Naknadno dobiemo ovu viest, utorak napisanu: dr. Lueger govorio je proti podpori dunavskomu parobrodarskomu družtvu dvie ure i pol uz najveću pozornost vieća. On tvrdi i dokazuje, da propadanju toga družtva nije ništa drugo krivo nego z l a u p r a v a, i da ista nije danas bolja nego li bijaše prije. Silno rezkimi opazkami obara se na ministra trgovine rad pojedinih tvrdnja u njegovom govoru. Dr. Luegoru se je sa jedne strane burno povladjivalo, a sa nijedne prigovaralo — samo sa predsjedničke stolice bio je dva put opomenut radi nekih izraza. Govor je toli znamenit, da se kanim nanj posebice za sliedeći broj osvrnuti. — Za podporu govorio je također kakvo 2½ ure baron Schwegel, koji pak nije učinio osobitog utiska poslie onako sjajnoga govora njegovoga predgovornika. Dokazivat potrebu družtva nije nit trebalo, pošto toga nitko tvrdio nije. Valjalo je pobiti navode zle uprave, i dati jamstvo, da neće već takova biti; a kad bila, tad nebi trebalo podpore. Toga baron Schwegel učinio nije, nego je predložio u ime svoje stranke neke resolucije, kojimi kano da će se uprava poboljšati idući s jednom svakako za tim, da dobije jedan dio zastupnika za podporu. — Za rieč se oglasi ministar trgovine, te o d b i j a navodo dra. Luegera proti novoj upravi, i proti sebi. Ljevičari Niemci i neki drugi mu za to silno pljeskaju i odobravaju, te uz drugove mu dolaze čestitati jedan za drugim, kao da sliede riečim: idimo, poklonimo se! — al čemu?

Tim što je ministar progovorio, otvorena bjo po pravilniku opet razprava. To je upotrobio, zastupnik Formanek Čeh, da govori kako bi bio već prije, da je do rieči došao: okrivio je zlu upravu za propadanje družtva; te predložio istragu svoga što su rekli Kaftan i Lueger.

Odmah iza toga predložio je jedan član konservativnoga kluba konac razprave, za koju su se bili unesli razni protugovornici. Medju njimi i dr. Lueger, kojega su sad drugi glavnim izabrali. On je razgirao kako samo on zna proti riečim ministrovim. Mnogi su mu povladjivali; a oni, koji su se malo prije klanjali ministru, šutili su kao zid.

Iza njega došlo je do g l a s o v a n j a.

U vriome govora dr. Luegera konferirao je mnogo ravnatelj pisarne vieća, dvorski savjetnik Blumenstock, ta desna ruka grofa Taffe, sa ministrom trgovine, pak sa predsjedničtvom; i konačno došao k pojedinim članovom klubova, ili jih pozvao k sebi, na stran, pak jih na nešto nagovarao. Reć, bi da je kod samih mužova vlade govor Luegerov takov utisak učinio, da su se bojali, da će pojedini klubovi ili dielovi istih ili pojedinci, koji su prije bili za podporu, sada proti njoj biti. S toga trčanje, pogovaranje i nagovaranje. —

Glasovalo se je najprije o predlogu g. Formanka. Glasovali su zanj samo Česi i Hrvati te antisemiti. Tim je pao.

Za glasovanje o tom, da li se ima proći u podrobnu razpravu, predlaže Pattai, da se glasuje poimenice. Zato glasuju Česi i Hrvati te antisemiti. Prima se, jer ima 50 glasova.

Glasuje se dakle poimenice.

Sa d à glasuju Niemci ljevičari, Poljaci, Coroninijevci, članovi konservativnoga kluba, medju ovimi i Slovenci (Fernjančić, Globočnik, Klun, Povše, Robič, Gregorčič, jer da su vezani na klubski zaključak.)

Sa n e glasuju Česi i Hrvati (Perić i Spinčić), te antisemiti. — Prilično zastupnika je izašlo, medju njimi i Alfred grof Coronini.

Subotu prema svrsi sjednice postavili su naši zastupnici Spinčić, Laginja i drugovi upit na ministra pravosudja radi zaplijenja novina, imenito „Il Diritto Croato", „Naša Sloga" i „Slovanski Svet", kad iste pišu o mjerah poduzetih proti narodnomu jeziku u crkvah, imenito hrvatskoga naroda. (Priobćit ćemo ju u cielosti. Op. Urod.)

Viest, da bi vodja ljevičara Plener dobio višu državnu službu i prestao tim biti član vieća, neobistinjuje se. On je bio u pogovorih, da tu službu primi, kako sam priznaje; on je dugo razmišljao što da učini, i slabih časova rad toga proživio, al se je konačno odlučio neprimiti službu, nego ostati u vieću, da uzmogne tim uspješ-

Dalje u prilogu.

---

bistriji su i otvoreniji, i u svakom obziru razvijeniji i napredniji. Grehota bi dakle bila, da čitanka — u koliko je to moguće — neima onih svojstava, koja bi prilična bila djecu privesti na marljivo domaće čitanje.

Jedan od znatnijih uzroka, što djeca nevole čitati, leži u tome, š t o č i t a n o g a n e r a z u m i j u. Istina je, da se tomu nemože svagda doskočiti, jer je više puta sadržaj onaj, koji već sam po sebi pači razumjevanje; pak tu dakako bez učiteljeva tumačenja nemože biti govora o lahkom i temeljitom razumjevanju. Nu u koliko se forme tiče, osobito stilističkoga oblika, to je sve do pisca, da štivo sastavi prema djećijem shvaćanju i razumjevanju. Zašto nebi dakle čitanka imala neki stanoviti broj takih štiva, koja bi učenici lahko sami, bez ikakvoga tumačenja od strane učitelja, shvatili i razumjeli? — U tu svrhu bi najshodnije bilo male zanimive pripovjedčice, gdje se pisac i gledo sadržaja može lahko ugnuti svetnu, što bi djetetu moglo biti nerazumljivo.

Nemogu a da opet nenaglasim, kako je nemoguće, da učenik sam po sebi razumije neko štivo, ako se pri sastavu istoga nije ujedno uzelo dužan obzir na d i j a l e k t, kojim govore naša djeca; jedno bo je pisati čitanke za rodjeno štokavce, kojim razumjevanje pojedinih rieči, njihovih oblika, a ponekle i stilističkih oblika, nedaje te osobite muke — a drugo opet pisati za naše mališe.

(Nastavit će se.)

Interpelaciju donesti ćemo u budućem broju u prevodu, a danas ističemo samo to kao znak vremena, da ju nije podpisao niti jedan slovenski zastupnik a samo jedan zastupnik iz Dalmacije.

Govor državnoga zastupnika g. dr. M. Laginje. Prigodom rasprave o preinaci pravničkih nauka na sveučilištih u Austriji izrekao je naš zastupnik g. dr. M. Laginja rodoljuban govor u prilog hrvatske i slovenske mladeži, koja polazi hrvatsko sveučilište Frana Josipa I. u Zagrebu. Govor taj donesti ćemo u prevodu čim dobijemo stenografički protokol o sjednicah carevinskoga vieća. Dodatak dr. Laginje k §. 2. dotične zakonske osnove glasi: „Na temelju toga zakona se priznaje naukovno vrieme prvih šest semestara, što ga je austrijski državljanin proveo na pravničkom i državoznanstvenom fakultetu zagrebačkoga sveučilišta isto tako, kao što i položeni pravničko-historički državni ispit".

„Na uspomenu". Prigodom „Velikoga" plesa našega „Delavskoga podpornoga društva" podarili su članovi toga društva svomu predsjedniku a našemu uredniku iz zahvalnosti za njegovo djelovanje u korist toga društva zlatnu uru sa zlatnim lancem. Na unutarnjem poklopcu ure urezana je posveta: „Predsedniku v spomin, Del. podp. društvo", v Trstu 6/2. 1892". Kod predaje toga dragocienoga dara iz žuljevitih ruku naših čestitih radnika priredišе ovi svomu predsjedniku vrlo srdačnu ovaciju.

Novi zastupnik. Za kraljevinu Dalmaciju na državnom saboru dne 4. t. m. bijaše izabran zastupnikom za kotar Drniš-Knin uzornom slogom hrvatskih birača onoga izbornoga kotara kandidat hrvatske stranke urednik „Narodnoga Lista" g. Juraj Biankini. Novoizabrani zastupnik izjavio je u svojoj poslanici biračem, da neće stupiti u nijedne klubske sveze — dakle niti u Hohenwartov klub, što nam je vrlo drago iztaknuti. Od novoga zastupnika očekuju Hrvati ove pole monarhije, da će ulieti nješto života u pospane odnošaje južnih zastupnika na carevicu, te da će pružiti pomoćnicu ruku našim zastupnikom gg. Laginji i Spinčiću. U to ime pozdravljamo i mi iskrenim veseljem izbor g. Biankina čestitajuć njemu i njegovim biračem.

Iz Buzeta pišu nam 10. t. m. Šarenjačko divljačtvo slavi i ovdje svoje orgije. Tko hoće, da vidi ranjena mletačkoga lava u posliednjih njegovih trzajih, neka pohiti ovamo u Buzet, da se nasladnje nad tim divnim prizorom, pa će i ovdje dobiti prilično liepu sliku o toj slavljenoj djedovskoj kulturi. Šačica podkupljenih nemirnjaka, koja je nedavno, još prije četiri pet godina, svojom zasukanošću ogromnoj većini našega naroda zapovjedala, leži sada, kad joj se izmaklo zemljište izpod nogu, kad su propala njezina zlatna vremena pašovanja, smrvljena, uništena i traži spasa u svakojakih nemirih, da u svojoj umišljenoj veličini pokaže svietu i svojoj prekomorskoj braći, kako ona još živi, kako u nje još imade daha. Već od njekoliko se dena nalazi ovdješnje pučanstvo u grozničavoj uzrujanosti: lupaju se prozori, tuli se po ulicah, insultiraju se na svaki način občinski činovnici i ugledni rodoljubi, nu uzprkos tome „la cittadella dello più colte e gentili dell' Istria" ostati će i nadalje sramotno gujezdo nemirnjaka. Al neka ne misle naši ulični političari, da nama nije poznato, koji podpiruje taj prekomorski vjetar i koji su mu ciljevi; mi to vrlo dobro znamo, pa radili oni što im drago, naša će občina sa svojom dičnom glavom na čelu i nadalje vršiti svoju svetu zadaću, a svekojaki izgredi, koje izazivlje par bezkućnika, pasti će na njihovo glave, te će ih bar svaki naobražen i nepristran čovjek moći suditi po njihovih djelih. Pošto ti uličnjaci nemogu pozitivnimi čini polučiti ništa, udariše u negativnu politiku, hoće da prikažu svietu, kako je prama njim občina slaba, hoće da ogorče život obć. činovnika, da onemoguće svaki rad, nu oni se pri tom varaju kruto, jer občina će i nadalje ostati jaka, a obć. činovnici dobiti će još više pobude na rad, jer svako negodovanje s protivne strane, to je za nje najljepša svjedočba; najbolja pohvala njihovu radu. Kad je već do toga došlo, tjerati će se mak na konac, a našim protivnikom dovikujemo ovim putem, da se ih nebojimo. *)

Iz Osjeka javljaju nam, da je hrvatska vlada pozvala u Zagreb ravnatelja tamošnje gimnazije i našega zemljaka g. Mata Grškovića — rodom iz Vrbnika, na otoku Krku, te ga dodielila odjelu za bogoštovje i nastavu.

*) Zar nelma občina toliko moći, da te uličnе demonstrante ukroti? „Op. Ured."

Veseli nas što je naš zemljak tim dodieljenjem odlikovan il promaknut, pak mu radi toga ovim na tom srdačno čestitamo!

Iz Tinjana pišu nam koncem jenara t. g. U ponedeljak dne 18. jenara konštituiralo se ovdje novoizabrano občinsko zastupstvo. Od strane političke oblasti bijaše tomu prisutan sam kotarski poglavar g. vitez Schwarz. Načelnikom bijaše ponovno izabran veleposlušni za občinu Tinjan g. Šime Dofar, koji je izrekao, poslie izbora krasan govor, koji glasi u jesgri ovako:

Mili moji zastupnici!

Domoljubna dužnost me veže, da Vam prigodom mog izbora Vašim glavarom par iskrenih kažem:

Iz prave ljubavi do puka i naroda, iz kojeg sam niknuo, ne iz slavohlepnosti il radi mog vlastitog dobitka, primio sam bio pred trimi godinami načelničku čast i teško breme, koje sam Bogu hvala, onom vjerom, koju sam kod mog nastupa zaprisegao i obećao, postojano nosio.

Mirnim srdcem i čistom savjesti mogu kazati, da sam to obećanje, u koliko su moje slabašne sile dopuščale, ovršio.

Svevišnji vidi i pošteni ljudi priposnavaju, da sam gorljivo i požrtvovno radio i to svimi silami za materijalni i duševni napredak ove občine, a to svjedoči najbolje i moj ponovni jednoglasni izbor Vašim glavarom.

Ponovno nametnuta mi je čast, opet mi je oprćeno breme, te kužem i sada kao kod prvog nastupa, da su sa čašću skopčane i velike dužnosti.

Pouzdanjem u providnost božju pokoravam se sv. volji njegovoj, volji puka i volji Vašoj, mili moji zastupnici.

Za svaki podhvat, koji smjerati bude na dobro duševno i materijalno občine i milog mi puka, biti ću sa svimi silami zadovoljno i požrtvovno pripravan, da ga podupiremo i u svakoj prigodi vjerno izvršim.

U imenu božjem počimam opet moje djelovanje obećujuć Vam kano zastupnikom puka, da ću biti onako iskren i vjeran, kao što sam bio do sada.

Nu, mili moji savjetnici i zastupnici, čuli ste izjavu i svečano obećanje Vašeg novog glavara, ali sada mi se je obratiti i na Vas, da, kao što sam ja Vam obećao, i Vi meni obećate: jedino ljubav, ljubav do mene i do puka, kojeg imam čast kano glavar zastupati.

Kad se budemo mi izmjenično ljubili, gotovo ćemo se i podpomagati. Ako bude među nama vladala ljubav, neću ja Vas nit Vi mene zapustiti.

Glavar ima velike dužnosti, a zastupnici dužni su njega u izvršivanju tih dužnostih podpomoći i u potrobi poštenim načinom zagovarati i braniti.

Ja se ufam, dapače stalno držim, da ćemo si biti vjerni i da ćemo se podpomagati i ljubiti, te će liepo pomoću božjom ova občina pod našom upravom cvasti.

Sada se pak uslobadjam obratiti se čestitoj osobi, koja ovdje danas zastupa c. k. vladu, napram kojoj imadem takodjer velikih dužnosti.

Poglaviti gospodine vitežе i kapetane!

U ime moje i u ime cielokupne občine Tinjan, koju imadem čast kao ponovno izabrani glavar zastupati, vrućе molim Vaše Gospodstvo, da blagoizvoli štititi i zagovarati občinu ovu u njezinih moralnih i materijalnih probitcih, a mene pak u pretežkoj odgovornosti mog poslovanja, nek blagoizvoli podupirati i podpomagati, da tim lagljе bude ova občina napredovala putem pravednosti i istine, izvršivajuć točno zakone državne, zemaljsko i občinske, te da budem mogao bez stida častnim ponosom i uzhićenim srdcem uzkliknuti:

Eto, vjerni i dostojni smo podanici Nj. Veličanstva, našeg premilostivog cesara i kralja Frana Josipa I.ga, komu pozivljem Vas svesukupno, da jednodušno kliknemo trokratni:

Živio naš premilostivi cesar i kralj Fran Josip I.!

G. kapetan pozdravio je takodjer zastupstvo i načelnika liepim govorom u čistoj hrvaščini. Pohvalio je osobito dosadašnje djelovanje g. načelnika izraziv želju, da i nadalje onako radi i obćav mu podporu od strane političke oblasti. Koli govor g. načelnika toli onaj g. kapetana dojmio se najugodnije svih prisutnih. Mi se radujemo sa ovom občinom, što imade na čelu toli vrla rodoljuba, pak se nadamo, da će se sada poravnati i ona nesporazumljenja, što se bijahu pojavila prigodom izbora.

Iz Vižinade. Prošlo su dvie godine, da je nemila smrt ugrabila ovdje jednoj seljačkoj obitelji šest osoba u mjesec dana — riedak slučaj! Kako si svatko može misliti, tuga poglavara kuće bila je prevelika videći si u jedan mah praznu kuću. Svaka utjeha prijatelja i znanaca bila je bez uspjeha; lutao je sirota amo i tamo kao bez glave polazeć kroz više mjeseca groblje. Nu, kao svakoga vjernika, okrijepio i njega Svevišnji svojom milošću, pa je uzkliknuo sa strpljivim Jobom: Bog je dao — Bog je uzeo, neka se slavi njegovo sv. ime! a to mu je još i sada jedina utjeha. Da imade barem kakvo prividno i izvanjsko zadovoljstvo, želio je taj prokušalostni čovjek podignuti na groblju svojim dragim mali spomenik, da se i njegovi nasljednici budu spominjali kolikoj je nesreći bio u kratak čas podvržen. Zato se uteče prošnjom g. glavaru, te mu izrazi tu svoju želju; ali ovaj mu hladno odgovori: „zato treba sjednicu pozvati, dobiti ćete odgovor!" Čekao je sirota mnogo vremena, a u to se načelnik zahvali na časti i promjeni se načelnik. — Sirota seljak ponovi istu prošnju — ali loša mu bijaše sreća! Bijaše naime predloženo u javnoj sjednici od jednoga zastupnika, da se dotičnomu seljaku dopusti podignuti spomenik na grobu njegovih preminulih, kad se oto ustane prvi savjetnik, biv. načelnik, pa u svojoj mudrosti izusti sliedeće: „Io non permeto ciò, perchè porrobe una iscrizione sleva". Ovdje, čitatelju mili, netreba komentara! Tako se postupa s nami u občini, koja dvie trećine Hrvata broji. Za vrieme izbora obećivaju nam zlatne gore, a po izboru nedadu nam utjehe nit na groblju.

Kod budućih izbora neka svaki občinar otvori oči, pa neka izabere poglavare duševne i saviestne, pak nam se neće dogadjati ovakve nepravde.

Iz Lošinja nam pišu. Kako se je predvidjalo, tako se je i dogodilo. Pri imenovanju ravnajućeg učitelja naše muške škole sto i dvadeset najuglednijih gradjana usprotivilo se imenovanju Piperato, uvjerenjem, da će naša škola opasti s onoga uglednoga stepena, do koga je bila doprla neumornim trudom i dugotrajnim nastojanjem bivšega ravnatelja, jer novoimenovani niti imade svojstva za to mjesto, niti mu poznaje važnost. A proko toga, on je tako vezan u političkom mnienju sa najžešćim radikalcima, kojim je postao orudjem, poklo su ga, nezasluženo i nepravedno dopeljali do položaja današnjega, da nemože disati, misliti i činiti nego kako oni dišu, misle i čine. Njegovo nesmotreno ponašanje u pitanju imenovanja vjeroučitelja za ovomjestne škole, uztvrdit će moje razloženje.

Imade već dvie godine, da su naša djeca bez vjeronauka, jer naši velemožni nehtjedoše imenovati vjeroučiteljem jedinoga natjecatelja, odlično usposobljena i najpohvalnije propraćena, bilo od crkovnih, bilo od gradjanskih vlasti, jer je bio Dalmatinac, i nije zadaran liberalnim duhom, kako se je htjelo našemu majušnom i njegovu tajnomu vjetniku, koji skromno udara kamenom, pa skriva ruku.

Pokrajinsko školsko vieće, uvidivši, da putem natječaja neće se nigda pokriti vjeroučiteljsko mjesto, obrati se prep. ordinarijatu, da predloži dotična svećenika za vjeroučitelja, čemu se odmah odazva presv. biskup u osobi veleč. g. Žica.

Isti dan, kad je kotarsko c. k. vieće imenovalo privremenim vjeroučiteljem g. Žica, sazvano bijaše mjestno vieće, da se tomu imenovanju uzprotivi, i da zahtjeva, da se otvori natječaj, ne samo u tršćanskih listovih, nego i tirolskih. Da majušnom nisu poznati školski zakoni, nije se čuditi, i još mu nešto nije poznato; da je to predložio naš Jožić, za odlikovat se drugdje, kad nemože u svojoj struci, neka idje; ali da je naš čovo na to pristao, čudimo se. Da se jedan ravnatelj podigne proti volji svojih starešina, u pitanju tako važnomu, baš onda, kad je imenovan vjeroučitelj, predstavljen od biskupa, dozvolom pokr. vieća, jedino da ugodi svojim sumišljenikom, to je ogromna budalaština i bezočnost, koju bi mogao skupo platiti.

Mučno je vjerovati, da njemu nije poznato, da razpis natječaja nije posao mjestnoga vieća, a i da bude, on se je imao oprieti tomu štetnom i samovoljnom zaključku, kojim je on došao u oprieku sa školskimi oblastmi, sa presv. biskupom, sa cielim pučanstvom, te nanaša neizmjernu štetu vjeri i moralu naše djece, svetinju, koje je on najprvi pozvan čuvati.

Naš čovuljak, ili je još smoten što mu kumovi nisu spremili nikakve svočanosti, radi njegova nenadonog dobića, niti večere, niti glasbe, niti išta slična; i radi ganutljive javno zahvalo učitelja bivšem ravnatelju, u tršćanskomu službenom listu, zahvalo, za koju on nije bio, da se tiska, uvidjajući u njoj sobi osudu ili je, zanemarujući svoje dužnosti i glavnu korist škole, vjeru i moral, hotio ugoditi žačici svojih prijatelja, kojim je nauk kršćanski najzadnja misao, a osobito majušnomu, i onomu mogućemu, koji jednu obećaje a drugu čini.

Ovomu zadnjemu moglo bi se dovinuti: nije u blagu značaj, nego poštena besjeda i nepomični cilj u djelatnosti. Vidit ćemo kako će starešino ocieniti ovaj prvi koračaj našega čovuljka na školskomu polju, u podpunomu protustovlju sa crkovnimi i školskimi oblastmi i sa interesima škole njemu povjerene. Stara je poslovica: tko zlo počmo, još gore dovrši.

Iz Rieke pišu nam [1]) 1. t. m. Premda gojim opravdanu nadu, da ćete biti dobro obavješteni o riečkih odnošajih, ipak se hvatam pera, da Vam priobćim dvie tri o našem izbornom kretanju. — U nedjelju dakle birat će slobodni kraljevski grad Rieka jednog zastupnika za ugarski sabor. — Dosad zastupao nas je uvjek pred vitežkim madjarskim narodom poznati novinar Csernátony, al se čini, da mu je sada odzvonilo. — Mladi grof Bathyány započe sa svojimi mnogobrojnimi prijatelji na dobu izbornu agitaciju tako, da mu je izbor osiguran [2]). — Govorilo se pače, da će se Csernátony povući natrag, što je vladi napokon sve, isto, jer Bathyány kandidira takodjer na temelju vladinog programa. — Neću da Vas dulje zadržim sa opisivanjem ove — za sadanje pokladno vrieme — baš dostojne agitacije. — Jednu samo opizodu nemogu Vam zatajiti. — Kad se je naš grofovski kandidat predstavio riečkim izbornikom, svečano je naglasio, da će se svimi silami boriti zato, da vlada zašti. na Rieci i u teritoriju talijanski materinski jezik! Drugi dan predstavi se gospodin grof stanovnikom podobćine Drenove, te je ovim izbornikom barun Letlé morao provesti Bathyanijev govor. — Ovdašnjo novine ograničilo se su samo navesti, da je gosp. barun proveo govor, mudro zašutiv na koji li jezik? U tom pitanju biti će u ostalom na čistu i „naša mila braća". — Dopustite, gosp. urednіče, da se taknem ovdje jedne naše rane. — Gosp. Bathyani iztaknu u svom govoru — programu, da će nastojati, da se riečko pitanje riješi u magjarskom — nam protivnom smislu, naglasiv izključivost talijanskog jezika u gradu Rieci i u teritoriju. — Koji su položaj imali zauzeti u takvih okolnostih riečki Hrvati? Ja mislim, da grof Bathyani nije mogao jasnije govoriti, i da Hrvatom — svima bez razlike — nije bilo težko odlučiti se bar za pasivitet. Dopuštam, da su nekoji hrvatski izbornici mogli svojim glasom doprinieti, da prodre Bathyani, koji je obećao zauzeti se za naš mornaricu, i koji bi se za naše materijalne interese bolje brinuo, nego li Csernátony; ali jesu li smjeli Hrvati (srećom samo nekolicina) kortešovati za Bathyanija, priesustvovati banketom, podpisati pouzdanice itd.?

Zarumeniti mora svaki Hrvat od stida, kad vidi trku nekojih pseudo-hrvata za milošću Madjara, kad gleda ove patuljke, koji neznaju dovesti u sklad obranu svojih materijalnih interesa i narodni ponos! Poznato Vam je, da obstoji ovdje društvo, ustrojeno većim djelom sa hrvatskim kapitalom, i koje uživa izdašnu subvenciju sa strane pešćanske vlade.

Ponašanje „duše" ovoga društva je u narodnom smislu bar prividno korektno; barem tako se pogovarja ovdje. — Posvema dobro pojmimo, da „glava" ovog društva mora biti žrtva za probitak društvenih interesa; i dotični gospodin dokazao je, da je sbilja majstor u predstavljanju ove „žrtve". — Ali zašto treba, da drugi odlični dioničari ostave svoj dosadanji narodni značaj, te da se po liesmjernoj školi predstave Hrvatom kao dobri, opetujem „dobri" Hrvati, a Madjarom, kako no se kaže: „più papalini del papa"? — Jedan od to gospode već je duljo vremena, žalibože, pošao stranputicom, a njegovo šaranje kod zadnje čitaoničke krize prikazalo nam ga je već u pravom svjetlu. — Za čimo teži taj gospodin, to Vam neznam kazati. — Rezultat će biti, da će posvema izigrati privrženost svojih dosadanjih štovatelja dočim se visoki krugovi, za čijom je blagohotnošću pomahnitao, smiju motriti „i servilissimi inchini degli umilissimi ungaro-croati".

Imadem još toga u torbi, ali ću to spraviti za drugi put, ako Vas bude dobra volja [3]).

x—y.

[1]) Zakasnilo radi pomanjkanja prostora. O. Ur.

[2]) Bijaše izabran. Op. Ured.

[3]) Kako vidite brisali smo koješta ali smo ipak Vašoj rodoljubnoj želji zadovoljili, a tako ćemo i u buduće na obranu narodne časti i ponosa. Op. U.

nije zagovarati probitke svoje stranke. Kad bi i posve tako bilo, nekaže baš znatno, jer da jest, nebi bio smjeo nit razmišljati o tom. Izjavio se je pak proti službi jedva onda, kad mu se je izravno ili neizravno i u javnih novinah prigovaralo, da hoće radje debelu plaću i nikakav posao, nego li nikakvu plaću a mnogo posla, da u obće spada u one zastupnike, koji svoj mandat upotrebljuju za svoju osobnu korist. Na taj njegov postupak uplivao je svakako mnogo Niemac iz Češke Schmoykal, koj je prošle nedjelje došao iz Prage u Beč, i poslie kojega dolazka se je Plener proti službi izjavio. Govori se o nekakvom častnom daru Pleneru, koj da je mogao donieti Schmoykal. Stvar ima osobitu znamenitost za Češku, jer je Plener jedan od ugovaratelja nagodbe češko-njemačke; a ima znamenitost i za ljevičare — Niemce u obće, jer jih Plener vodi, a da je on odstupio, težko da bi se bio koji našao, koji bi jih mogao voditi.

Dvadesetpetgodišnjica
„Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu.

Bilo je pred četvrt vieka. Natrag dvadeset i pet godina smatrao se slavski narod u Istri ništicom. Zadojen poznatom golubinjom ćudi, mislio je, da mu vječni Bog dosudio roboviati, i da mu valja biti slugom drugoga. I podnašao to Jobovom strpljivošću.

Našlo se istinabog po koje zrnce, proklijalo i jačilo se, da ustane na branik potištona si naroda, al nehaj i nemar ugušio ga; u zametku zapriečio mu polet, pa nerodi željkovanim pledom — uminu u vječnost. — Našlo se pojedinih muževa, da budu uspavali narod, al to bili: glas vepijućega u pustinji.

Tamna sterala se tada nad nami noć, a oblačine crne pritisle odasvud tužnu Istru. Al najednom zasine zviezdica jedna u sriedi tmuše i oblačine.

U ubavoj Liburniji, u drevnom Kastvu gradu, sabra se četica rodoljuba, pa uhvativ se za junačko desnice, ustrojiše si družtvo, kakva Istra još te imala nije. Ustanove hrvatsku čitaonicu, gdje da duši naću okriepe i hrane, a izmučenu tielo pako utočište i sladko počivalište.

Već 13. decembra 1866. sastanu se prvi pobornici i osvjestitelji Istre, da svečano otvore svoju „Narodnu čitalnicu“.

To je ona zviezda sjajna, što je zasjala u sriedi Kastva, da svojim sjajem budi uspavane i kriepi mljohave.

Na prvoj već sjednici, dneva 27. decembra iste godine, sjeto se sokolovi sivi narodnih dobrotvora biskupa Dobrile i župnika Jurinca, podav im najveću čast, što im je po pravilih dopušteno bilo, imenovav ih naime svojimi počastnimi članovi. A i kašnje odužila se naša čitaonica vriednim i požrtvovnim muževom našeg roda, upisav ih u knjigu počastnih članova. Napominjemo ovdje samo one, koje još Bog drži medju nama, da sjajnim svieto svjetlom sebi na čast a rodu na spas. Dao Svevišnji, množili se taki pobornici našega puka, da mu jednom ljepše sunce sine! To su dr. Vitezić, biskup Strossmayer, pa oni neustrašivi naši zastupnici na porečkom saboru: Laginja, Spinčić, Mandić, Volarić, Jenko i biváši im drug Zamlić.

Tako se sjetila naša čitaonica i drugih narodnih svečanostih i narodnoga pira, a ni ostalih zaslužnih muževa nije pustila s oka, već i njih se sjetila, kad je bilo za to doba. Pružila je takodjer pomoćnicu ruku i narodu, kad ga bieda i vaj mučio, kad mu nerodica i glad otrgnuo posliednju koru kruha iz ustiju. Jednom riečju, priskočila je po svojih slabih silah svagdje u pomoć, kad ju domovina zvala. Kao što u tuzi sjetila se braće, tako se i u veselju s njime radovala.

A što da kažemo o narodnom pokretu? — Hrvatsko pjesmo, što su Istrom odzvanjale, orilo se najprije kastavskom čitaonicom; prvi tabor u Istri priredila je kastaveska čitaonica; prva hrvatska trobojnica, što je u Istri zalepršala, bijaše ona kastavske čitaonice; naša miljenica „Bratovšćina“ nikla je u kastavskoj čitaonici. Al čemu duljiti? — Nopristrana će poviest bez dvojbe Kastvu namioniti častno ime prvog rodoljubnog grada u Istri, prvog mjesta u Istri, što se junački osovilo na svoje noge raztrgavši tudjinski jaram. —

A sada svratimo se na riedku svečanost, što ju naša čitaonica slavila minulih dana.

Već 13. decembra pr. godine sastali se čitaonički, da u domaćem krugu proslave uspomenu na utemeljenje svoje čitaonice. Gosp. M. Juluši Scerta u kratko životopisje, sjetiv se živih i mrtvih, koji oživotvoriše ovo družtvo, te koji bilo sborom il trovom doprinesoše razvitku i napredku njegovu.

Tako isto sastadoše se članovi ove čitaonice i na Stjopanje minule godine, da proslave dan, kad su njezini članovi držali prvu sjednicu. Ni ovom zgodom nije manjkalo prigodnih govora i nazdravica.

Sjajno proslaviti dvadesetpetgodišnjicu odlučilo se u nedjelju dne 24. jenara.

Čitaonički odbor razašalje ukusne pozivnice sa programom na razne rodoljube, prijatelje i narodna družtva, da u što većem broju i što slavnije proslavi srebrni pir najstarije hrvatske čitaonice u Istri.

Već ranim jutrom, kao što i prvi dan veselja, vijala se krasna trobojnica u čitaoničkom vrtu. Narodnu ovu trobojnicu dohavilo su naše čestite Hrvatice, gospoje i gospojice, baš za ovu zgodu. Živile naše dične Hrvatice! Dao Bog, širom naše mile Istre, našlo im se drugarica! Osobita im takodjer hvala, što su se toli trsile, da plesaonu onako liepo izkite, a hvala takodjer zabavnom odboru, koji se takodjer mnogo žrtvovao, e da nakit što ljepše izpade.

U nedjelju, dne 24. jenara, čim se sumrak spuštati stao, počeše dolaziti mili naši gostovi. Kićena ih se kita odazvala našemu pozivu Osobito bio je dobro zastupan krasni spol. Nećemo protjerivati ako kažemo, da se sakupilo u našoj plesaoni do 120, što gospoja, što gospojica iz bliza i daleka.

Prije nego je zabava počela, primi poslanstva u ime „Hrv. Čitaonice“ vriedni njezin član g. Josip Bakarčić, pošto je njezin predsjednik bio bolešću zapriečen

Rado iztičemo ona rodoljubna družtva, što poslaše našoj čitaonici svoje deputacije, da bratski s nami proslave njezin srebreni pir. Evo ih: Hrv. čitaonica „Bratinstvo“ u Voloskom „Hrv. čitaonica“ u Mihotićih, pjevačka družtva „Sklad“ iz Bakra i „Jadranska Vila“ iz Sušaka te akademičko družtvo „Hrvatska“ iz Graca.

Druga odaljenija mjesta i pojedinci sjetiše se brzojavno il pismeno ovoga našega slavlja. Ima tu sila brzojava i pisama

Točno na 7½ sata otvori zabavu g. V. Rubeša sa pozdravnim govorom. Izpustio je razlaganje poviesti naše čitaonice s razloga, što je o tom posebno štampana spomen-knjiga, što ju isti gospodin sastavio, te se dobivala već na ulazu.

Ako je, o čem ne dvojimo, odbor htio, da zadovolji rodoljubnom čuvstvu svojih članova i gostova, tad nije mogao biti srećniji u izboru, no što je iza prve točke uvrstio divnu himnu „Liepa naša domovina“. Naši pjevači uz blagohotno sudjelovanje njekojih članova pjevačkih družtava „Jadranske Vile“ i „Sklada“, odpjevaše divnu onu melodiju skladno i zanosno, čime su izazvali burno povladjivanje.

Dvopjev za sopran i tenor „Mati i sin“ od neumrloga Lisinskoga odpjevašo točno i precizno poznata dvojica naših „duetista“, kojih imena, buduć smo zamoljeni, ne iznašamo na javu, dočim primjećujemo, da je u „Hrvatskoj“ krivo unešen mjestni liečnik pod imenom Kirka, koje u Kastvu niti ne obstoji.

Zatim usliedi šaljiva igra „Sluga dvaju gospodara“. Vrli naši diletanti uspješe baš nad svako očekivanje, i to gjica P. Galović, koja je prvi put stupila na pozorište dasko, kao i jur poznata od prijašnjih godina gjica L. Jelušić, te gg. B. Dubrović, Fr. Rubeša i V. Rubeša ne omrčiše si čela. Bez zamjere ostalih diletanta valja nam ovdje osobito iztaknuti g. B. Dubrovića, koji znade riedkom vještinom i prirodjenim darom onako kratati se na pozornici.

Mnogobrojno obćinstvo nadari naše vrle diletante na koncu igre oduševljenim odobravanjem.

Peta točka bila je akroz istarska. Mladi naš zemljak g. Katalinić izpjevao krasnu pjesmicu „Kastav gradu“, a uglasbio ju i našoj čitaonici posvetio drugi Istranin g. Brajša.

Tu je pjesmu družtveni sbor odpjevao uz napetu pozornost.

Na to je družtveni tajnik g. Juretić pročitao prispjelo brzojavno i pismeno čestitke. Iza svakoga čitanja zaori dvoranom oduševljeni živio!

Kad se odigrala tombola sa tri bogata zgoditka užurba se dvorana. Naročito mladji naraštaj podao se živo u vrtlog plesa, koji se otvoriu sa tradicionalnim: „Hrvatski“. Al kakav bijaše to ples? — Štinka i guranje, jer je bila tolika navala plesača i gledaoca, da su jedva smogle liepo prostorije „Narodnoga Doma“ da obuhvate tolik svieat. — Glasba pukovnije Jelačić vršila je svoju izvrstno kano uvjek. Starji sakupili se oko stolova, gdje se redale zdravice, gdje se rukovali domaći sa gostovi, znanci sa prijatelji. Svaki čas čulo se izgovarati imena naših prvih sinova dr. Lagiuje i Spinčića. Da, držalo se, da će doći, da naša slava slavnijom bude. Al nade ostaše puste, a nam no ostano drugo, no vatrenom zdravicom zaželit im dug život rodu na čast i spas. Težka dužnost prikovala ih uz cesarski Beč.

Jedini od narodnih zastupnika bio je prisutan g. D. Sereić. Ročeni gospodin popunio je onu prazninu, što bi bila nastala kod sve naše zabave. On je bio kruna njezina; u njemu vidjeli smo sve naše dične zastupnike, što ih sudbina raztresla širom mile nam Istre, pa ćak i preko njezinih granica.

Kao što svaka, tako i ova veselica vršila se u čisto narodnom duhu. Bilo je tu gostova iz bližnjih slovenskih mjesta, pa iz cielo Liburnije, Rieke i hrv. Primorja. Bijaše gostova i ine narodnosti, nu ipak je zabava tekla u liepom i neporemećenom redu. Odazvalo se našemu pozivu i njekoje cesarskih činovnika. Odasvud odazvao se liep broj gostova, samo naša čarobna Opatija zaostala ovaj put za svima, poslav na našu veliku ovu svečanost jednog jedinoatog svoga sina.

Toliko u kratko o ovoj svečanosti.

Drugu mosopustnu zabavu prirediti će ova „Hr. Čitaonica“ na pustnu nedjelju tj. dne 28. febrara o. g., o kojoj ću Vas opet izvjestiti, ako me „Influenca“ ne pobere.

Priča.

Posvećeno 25-godišnjici postanka „Hrv. Čitaonice“ u Kastvu.

Četvrt vieka — pusta šala . . .
Što vrh mora zlatna vila
Spustila se bajna
Kô prikaza rajna,
Pjesmu sreće zapjevala,
Pa je divna gradit stala:
Divne dvore
Bajnije od zore!
Kad ih dignu mlada
Posred Kastva-grada
Krilim ganu
Letnu vilin-stanu! . . .
. . . Al i danas povrh mora
Dižu mi se dvori mili,
A nad njima ruji zora
Hrvatstva se genij krili:
Kastav našom pjesmom grije,
Pa ju Istrom daljo vije!
Istran sluša bajne glase
Vidi opet davne čase,
Pita smielo spas, slobodu
Spetôme si rodu! . . .
. . . Dičan zatim na sve strane
Dižo dvore — vilin-stane,
U njih našu pjesmu sadi!
Istran gradi,
Zora rudi,
A Istra se budi!

R. Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Kamo greš Jurino?
Jur. Gren na porat zet par janjac, ki su prisli z Bodulije nasemu budućemu potošti.
Fr. Ti si se Juro smutil, janci, potošta, Bodulija.... ki će te zlodej razumet.
Jur. Hvala Bogu, ter ni nego jedan Talijan, cisto krvi z Bodulije na Volosken.
Fr. Viš, viš vranića, sada znan kega misliš. Pak ča, da će on bit voloski potošta za Gušlinom?
Jur. Tako govoro, zac da je cinil prit janci z Bodulije i da će ih spet nekon ter nekon, ki imaju prvu bosedu. Da će bit zato i večera, pak kada se budu boduleki janci pojili, da te mu storit brindisi „Come al futuro podestà di Volosca“.
Fr. Hodi će, hodi, oni ga misle vajda kojonat. Ča si nem, da bi Vološćaki storili za potošću jenega Talijana z Bodulije. Mi bimo rajo Guština nego njega, zač je baron Vološćak.
Jur. Imas pravo ja, bi nam se poklo rugali, da su prisli bućani pak da su stirali kućani.
Fr. Tor bi bila prava istina, Bog Juro.
Jur. Bog, nereci nijenemu nie, ca sam ti povedol, znas.
Fr. Neću no zač već svi znaju.

Voloshom[1]

Kano suza s božjeg oka
Kraj mora si palo,
Pût galoba mirna biela
Počinulo malo.
Lovor, loza i maslina
Kite tvoje strane,
A valovi sinjeg mora
Tvoju djecu hrano!

Sred gradića crkva biela
Pod nebo se ponje,
Tu i mene doniješe
Jednom na krštenje.
Nasmijah se i zaplakah
Kano sitno dieto,
A vila mo pobratila
Sred te crkve sveto!

Vaj, i tebe vidim tužno
Grobište mi biedno,
Gdjeno snije ono sreo
Za vjek za me ledno...
Spavaj, majko, snivaj tiho
Sred grobnico tije,
Da ne vidiš, dje još gradom
Tudji duh se vijo.

Vila pjeva: — To Volosko
Liepi dijamanto,
U tebi se dično goje
Tri vile galanto:
Ljubav, vjera i sloboda
Svietu čudo milo,
Da uzkrsne duh hrvatski
Ojačaj ih, vilo!

Zadar 28. jenara 1892.

R. Katalinić Jeretov.

Različite viesti.

Odlikovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. odlikovao je našega suzemljaka i rodoljuba g. Anastaza Jelušića, c. k. šumskoga komesara u Sinju (Dalmacija) tim, što mu je blagohotno podielio križ reda Fran Josipa I. Čestitamo srdačno zemljaku i prijatelju!

Imenovanja. Ministar nutarnjih posala imenovao je c. kr. namjestničkoga tajnika u Trstu g. Fabiani Vjek. ces. kr. kotarskim poglavarom u Voloskom. Novoimenovani g. kapotan je rodom iz goričkog Krasa a poznajo dobro slovenski jezik.

Ministar pravosudja imenovao je zamjenika državnoga odvjetnika u Trstu g. I. Defacisa savjetnikom kod zemaljskoga suda u Trstu; g. E. Šmardu, c. k. sudca u Cresu, savjetnikom kod okružnoga suda u Gorici; g. A. Jakopića, c. k. sudca u Kopru, savjetnikom okružnoga suda u Rovinju; premjestio je g. A. Flegara, savjetnika okružnog suda u Rovinju, k okružnom sudu u Gorieu

† **Sučić Dr. A.** Iz Zagreba javljaju nam, da je tamo preminuo prošloga ćednа nakon podulje bolesti naš zemljak g. Dr. A. Sučić, odvjetnik i posjednik, rodom na otoku Krku. Iz zagrebačkih novina doznajemo, da je pokojnik ostavio svoj imotak od preko 80.000 for. za štipendije svojoj rodbini. U zakladnici da stoji, da kad izumru svi Sučići, koji imadu u prvom rodu pravo na štipendije, tada se ima sav imotak razdieliti na dvoje. Polovica se ima izručiti rodnoj obćini zakladnika na otoku Krku, a druga polovica carskoj ruskoj akademiji u Petrogradu za unapredjivanje hrvatske znanosti i umjetnosti. Pokojnik bijaše dugoljetni predplatnik našega lista. Vječni mu pokoj!

Interpelacija državnih zastupnika gg. Spinčića i Laginje. U sjednici carovinskoga vieća od dne 6. t. m. postavili su naši državni nastupnici gg. Spinčić i Laginja na vladu interpelaciju radi čestih zaplina naših časopisa „Il Diritto Croato“, „Slovanski Svet“ i „Naša Sloga“, kojim nije dopušteno niti pisnuti o slavenskom bogoslužju u naših crkvah, prem se ono odasvud proganja i zatire.

[1]) Posvećeno Dr. A. Stangeru.

Kao milodar siromašnoj majci četvorakah Jeleni Iskra u Zabiću priposlao nam je g. K. Dragutinović iz Varaždina for. 5; Bog plati!

Gradnja crkve u sv. Vitalu (občina Višnjan — Istra). Upozorujemo naše gradbitoljе i poduzetnike na oglas dražbe za gradnju crkve u sv. Vitalu. Tko bi želio štogod pobliže o tom doznati, neka se obrati na predsjednika nadzornoga odbora čestitoga našega rodoljuba g. Pavla Šimonovića u sv. Vitalu.

Listnica uprave.

Gosp. F. D. Trsat, u redu do konca god. 1892. živili!

Lutrijski brojevi

Dne 6. febrara.

Trst	24	32	69	2	41
Linc	32	37	23	51	45
Budapest	26	76	15	7	59

Dne 11. febrara.

Prag	8	73	35	49	85
Lavov	65	1	27	42	89
Hermanstadt	54	00	42	15	46
Innsbruck	84	18	88	75	16

Broj 70. k. šk. v.

Natječaj.

U ovom kotaru se imaju popuniti sliedeća mjesta učiteljicah:

1. Na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Jelšanah sa slovenskim učevnim jezikom mjesto učiteljice III. plaćilne vrsti

2. Na dvorazrednoj djevojačkoj učioni u Kastvu mjesto podučiteljice s hrvatskim učevnim jezikom.

Pluće i učitci su ustanovljeni u pokrajinskih zakonih od 3. novembra 1874. z. z. l. br. 30. odnosno 14. decembra 1888. z. z. l. br. 15.

Pravilno obložene molbe neka se dostave eventualno službenim putem podpisanomu vieću u teku 14 dana.

C. kr. kotarsko školsko vieće

Volosko 3. febrara 1892.

Predsjednik.

Br. 175.

Oglas dražbe.

Stavlja se do obćega znanja, da će se dne 25. febrara od 9—12 sati prije podne obdržavati kod ovoga poglavarstva javna dražba za predaju radnje za gradnju nove crkve sa zvonikom u Sv. Vitalu (selo: Brdo Ritoša) občina Višnjan i to najboljemu nudiocu izpod fiškalne procienbe za zanatlijske radnje i za gradiva za for. 6770·78.

Prije nego-li se ište odluči imati će svaki poduzetnik osobno, ako učini ponudu ustmeno, ili priključiv jù ponudi piemenoj, položiti vadij od for: 334, rodgovarajući 5 po sto gornje svote.

Nacrti, proračuni i računi, te uvjeti dražbe mogu se razviditi kod ovoga poglavarstva za uredovnih sati, a oni, koji bi htjeli učinili izvide na licu mjesta, upućuju se na predsjednika dotičnoga nadzornoga odbora g. Pavla Šimonovića u Sv. Vitalu (pošta Višnjan).

Glavarstvo občine Višnjan.

Upravitelj občine

Dell'Oste v. r.

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli

ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom želudačnom tinkturom, koja me je izliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—5 Pavao Šimonović.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nove borostna tarifa na temelju odpovedi od 15. septembra, 19. septembra in 11. oktobra.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—8 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 11. septembra 1891. 8—24

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave fiaštre iz Brešije, žoljezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Coeca okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grenici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ništrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okriepljujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 9—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 37—

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz ciene, koje se neplašo konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 37—52

UZAJEMNO DŽRUTVO

„La Mutua"

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najvěrčeo osiguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. **367** miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 15—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tiču se mješovitog osiguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osiguranе svote od 10000 dolara takodjer uniđli prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju

U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1.

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tavabochia u uredu zastupstva,

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, zaslužijo ta poslodnji naslov po vsej pravici kajti jo v resnici mnogo bolozni, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Desetletja že so te krogljice splošno razširjeno, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, kojo ne bi imele zaloge izburnoga toga domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni troba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 6—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katoroga je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčovitemu kašlju itd. 1 stoklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 stoklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenomu želodcu in slabi probavi stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Stendela, domače sredstvo za rano, otekline itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti poslodicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

☞ Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a troba je donar poprej doposlati; ☜ večja naročila tudi po poštnem povzetju.

☞ Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor ☜ po povzetju. 12—12

☞ Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje ☜

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 4—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listo za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskoga ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za prago Iquique (itd.):** preko Genove i Montevidea, preko Hamburga upravi kroz Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni troba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikacijі z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnuje se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času o določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbljа zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Velika pražka loterija

Zadnji teden

Glavni dobitek

100.000 GOLDINARJEV

☞ Srečke po 1 gold. ☜

priporočajo J. Bolafio, I. Neumann, Mandel i dr.

—8 5—

Ugarsko-hrvatsko dioničko pomorsko parobrodarsko družtvo.

PLOVITBENI RED

vriedi od 1. siečnja 1892. do nove objave.

Brza pruga Rieka-Kotor.

Polazak.				Povratak.		
Nedjelja	1.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Srieda	3.00 po podne	
„	8.30 „	dolazak		„	7.32 pr. podne	
„	10.00 „	odlazak	Zadar	„	6.30 „	
„	4.30 po podne	dolazak		Utorak	12.00 noću	
„	12.00 noću	odlazak	Spljet	„	7.15 po podne	
Ponedelj.	9.15 pr. podne	dolazak		„	10.10 pr. podne	
„	10.30 „	odlazak	Gruž	„	9.00 „	
„	2.30 po podne	dolazak	Kotor	„	5.00 „	

Pruga Rieka-Drač

Svaki drugi tjedan počamši sa 7. siečnja.

Polazak.				Povratak.		
Četvrtak	6.00 pr podne	odlazak	Rieka	Nedjelja	3.30 po podne	
„	12.30 po podne	dolazak		„	9.00 pr. podne	
„	1.15 „	odlazak	Silba	„	8.45 „	
„	5.00 „	dolazak		„	5.00 „	
Petak	4.00 pr. podne	odlazak	Zadar	Subota	6.30 po podne	
„	8.30 „	dolazak		„	2.00 „	
„	10.30 „	odlazak	Šibenik	„	12.00 podne	
„	2.00 po podne	dolazak		„	8.30 pr. podne	
„	3.30 „	odlazak	Trogir	„	7.30 „	
„	5.00 „	dolazak		„	6.00 „	
Subota	5.00 pr. podne	odlazak	Spljet	Petak	12.15 po podne	
„	6.15 „	dolazak		„	11.15 pr. podne	
„	7.00 „	odlazak	Milna	„	10.00 „	
„	8.30 „	dolazak		„	8.30 „	
„	9.30 „	odlazak	Hvar	„	7.30 „	
„	11.00 „	dolazak		„	6.00 „	
„	2.00 po podne	odlazak	Vis	Četvrtak	11.30 po podne	
„	6.30 „	dolazak		„	7.00 „	
„	12.00 noću	odlazak	Korčula	„	6.30 „	
Nedjelja	5.30 pr. podne	dolazak		„	1.00 „	
„	9.00 „	odlazak	Dubrovnik	„	12.00 podne	
„	1.00 po podne	dolazak		„	8.30 pr. podne	
„	1.30 „	odlazak	Ercegnovi-Meljine	„	8.15 „	
„	3.15 „	dolazak		„	6.45 „	
„	3.30 „	odlazak	Risan	„	6.30 „	
„	3.45 „	dolazak		„	6.15 „	
„	4.00 „	odlazak	Perast	„	6.00 „	
„	4.30 „	dolazak		„	5.30 „	
„	4.45 „	odlazak	Prčanj	„	5.15 „	
„	5.00 „	dolazak		„	5.00 „	
Ponedel.	5.00 pr. podne	odlazak	Kotor	Srieda	5.30 po podne	
„	10.00 „	dolazak		„	12.30 „	
„	11.30 „	odlazak	Bar	„	11.30 pr. podne	
„	1.00 po podne	dolazak		„	10.00 „	
„	2.00 „	odlazak	Odsinj	„	9.00 „	
„	4.00 „	dolazak		„	7.00 „	
„	5.00 „	odlazak	Sv. Ivan Medivski	„	6.00 „	
„	9.00 „	dolazak		„	2.00 „	
		odlazak	Drač			

Pruga Rieka-Seni-Zadar.

Polazak.				Povratak.		
Utorak	5.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Četvrtak	5 20 po podne	
„	6.30 „	dolazak		„	3.40 „	
„	6.40 „	odlazak	Crikvenica	„	3.35 „	
„	7.10 „	dolazak		„	3.05 „	
„	7.10 „	odlazak	Vrbnik	„	3.00 „	
„	7.40 „	dolazak		„	2.25 „	
„	7.45 „	odlazak	Novi	„	2.25 „	
„	8.15 „	dolazak		„	1.25 „	
„	9.00 „	odlazak	Senj	„	1.15 „	
„	9.35 „	dolazak		„	12.25 „	
„	9.45 „	odlazak	Baška	„	12 35 „	
„	11.50 „	dolazak		„	10.35 pr. podne	
„	12.00 u podne	odlazak	Rab	„	10 25 „	
„	1.30 po podne	dolazak		„	8.55 „	
„	1.35 „	odlazak	Novalja	„	8.45 „	
„	3.10 „	dolazak		„	7.15 „	
„	3 20 „	odlazak	Košljun	„	7.00 „	
„	5.20 „	dolazak	Zadar	„	5.00 „	

Opazka: U Vrbniku pristaje parobrod samo za vrieme od 1. travnja do 30. rujna.

Pruga Rieka-Pula.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Rieka		3.20 po podne	
	7.00 „	dolazak			2.50 „	
	7.10 „	odlazak	Opatija		2.40 „	
	7.25 „	dolazak			2.25 „	
Ponedjel.	7.35 „	odlazak	Lovran		2.15 „	Utorak
	8 05 „	dolazak			1.45 „	
	8 15 „	odlazak	Mošćenice		1.35 „	
i	8.30 „	dolazak			1 20 „	
	8.40 „	odlazak	Beršec		1.10 „	i
Petak	9.30 „	dolazak			12.25 „	
	9.45 „	odlazak	Rabac		12.15 „	
	11.00 „	dolazak			11.00 pr. podne	Subota
	11.30 „	odlazak	Cres		10.30 „	
	3.30 po podne	dolazak	Pula		6.30 „	

Pruga Senj-Rieka.

Polazak.				Povratak		
	6.30 pr. podne	odlazak	Senj		2.20 po podne	
	7.45 „	dolazak			1.05 „	
Ponedjel.	7.50 „	odlazak	Novi		1.00 „	Utorak,
	8.20 „	dolazak			12.30 „	Četvrtak
Srieda	8.25 „	odlazak	Selce		12.25 „	i
i	8.40 „	dolazak			12.10 „	Subotu
Petak	8.45 „	odlazak	Crikvenica		12.05 „	
	9.45 „	dolazak			11.05 pr. podne	
	9.50 „	odlazak	Kraljevica		11.00 „	
	10.30 „	dolazak	Rieka		10.00 „	

Pruga Rieka-Krk.

Polazak.				Povratak.		
	10.00 pr. podne	odlazak	Rieka		11.15 pr. podne	
	11.00 „	dolazak			10.15 „	Ponedjel.
Nedjelja,	11.10 „	odlazak	Omišalj		10.05 „	Srieda
	12.00 u podne	dolazak			9.20 „	
Utorak	12.10 po podne	odlazak	Malinska		9.10 „	
	1.55 „	dolazak				
i	2.05 „	odlazak	Krk			i
	2.50 „	dolazak			7.55 „	Subota
Petak	3.00 „	odlazak	Merag		7.45 „	
	3.45 „	dolazak	Krk		7.00 „	

Brza pruga Rieka-Metković.

Polazak.				Povratak.		
Ponedjel.	10.00 po podne	odlazak	Rieka	Petak	6.30 po podne	
Utorak	6.30 pr. podne	dolazak		„	10.00 pr. podne	
„	8.30 „	odlazak	Zadar	„	9.00 „	
„	4.00 po podne	dolazak		„	1.30 „	
„	12.00 noću	odlazak	Spljet	Četvrtak	6.00 po podne	
			Trpanj	„	1.00 „	
Srieda	7.00 pr. podne	dolazak	Metković	„	11.30 pr. podne	
				„	9.30 „	

Pruga Rieka-Kotor.

Svaki drugi tjedan počamši sa 14. siečnja.

Polazak.				Povratak.		
Četvrtak	6.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Nedjelja	3.30 po podne	
„	12.30 po podne	dolazak		„	9.00 pr. podne	
„	1.15 „	odlazak	Silba	„	8.45 „	
„	5.00 „	dolazak		„	5 00 „	
Petak	4.00 pr. podne	odlazak	Zadar	Subota	6.30 po podne	
„	8.30 „	dolazak		„	2.00 „	
„	10.30 „	odlazak	Šibenik	„	12.00 u podne	
„	2.00 po podne	dolazak		„	8.30 pr. podne	
„	3.30 „	odlazak	Trogir	„	7.30 „	
„	5.00 „	dolazak		„	6.00 „	
Subota	5.00 pr. podne	odlazak	Spljet	Petak	5.15 po podne	
„	6.15 „	dolazak		„	4.00 „	
„	7.00 „	odlazak	Milna	„	3.00 „	
„	9.00 „	dolazak		„	1.00 „	
„	10.00 „	odlazak	Jelsa	„	11.45 pr. podne	
„	11.45 „	dolazak		„	10.00 „	
„	1.00 po podne	odlazak	Starigrad	„	8.30 „	
„	3.30 „	dolazak		„	6.00 „	
„	5.00 „	odlazak	Vis	Četvrtak	11.00 po podne	
„	9.30 „	dolazak		„	7.00 „	
„	12.00 noću	odlazak	Korčula	„	6.30 „	
Nedjelja	5.30 pr. podne	dolazak		„	1.00 „	
„	9.00 „	odlazak	Gruž ili Dubrovnik	„	12.00 u podne	
„	12.00 po podne	dolazak		„	8.30 pr. podne	
„	1.30 „	odlazak	Ercegnovi-Meljine	„	8.45 „	
„	3.00 „	dolazak		„	6.15 „	
„	3.30 „	odlazak	Risan	„	6.30 „	
„	3.45 „	dolazak		„	6.15 „	
„	4.00 „	odlazak	Perast	„	6.00 „	
„	4.30 „	dolazak		„	5.30 „	
„	4.45 „	odlazak	Prčanj	„	5.15 „	
„	5.00 „	dolazak	Kotor	„	5.00 „	

Pruga Rieka-Trst.

Polazak.				Povratak.		
Srieda	9.00 pr. podne	odlazak	Rieka	Ponedjel.	3.00 po podne	
„	9.45 „	dolazak		„	2.15 „	
„	10.15 „	odlazak	Lovran	„	2.00 „	
„	9.50 „	dolazak		„	1.35 „	
„	10.25 „	odlazak	Mošćenice	„	1.25 „	
„	10.40 „	dolazak		„	1.10 „	
„	10.45 „	odlazak	Berseč	„	1.05 „	
„	11.25 „	dolazak		„	12.25 „	
„	11.40 „	odlazak	Rabac	„	12.15 „	
„	1.10 po podne	dolazak		„	10.45 pr. podne	
„	1.45 „	odlazak	Cres	„	10.15 „	
„	6.00 „	dolazak		„	6.00 „	
Četvrtak	6.00 pr. podne	odlazak	Pula	Nedjelja	3.20 po podne	
„	6.30 „	dolazak		„	2.50 „	
„	6.40 „	odlazak	Fazana	„	2.40 „	
„	8.10 „	dolazak		„	1.10 „	
„	8.30 „	odlazak	Rovinj	„	12.50 „	
„	9.30 „	dolazak		„	11.50 pr. podne	
„	9.50 „	odlazak	Poreč	„	11.30 „	
„	1.20 po podne	dolazak	Trst	„	8.00 „	

Pruga Rieka-Lošinj.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Rieka		2.40 po podne	
	7.15 „	dolazak			1.55 „	
	7.25 „	odlazak	Lovran		1.45 „	
	7.55 „	dolazak			1.15 „	
Srieda	8.05 „	odlazak	Mošćenice		1.05 „	
	8.20 „	dolazak			12.50 „	Četvrtak
	8.30 „	odlazak	Berseč		11.45 pr. podne	
	10.00 „	dolazak			10.15 „	
	10.30 „	odlazak	Cres		9.45 „	
	1.45 po podne	dolazak	Lošinj		6.30 „	

Pruga Senj-Karlobag-Pag.

Polazak.				Povratak.		
	6.30 pr. podne	odlazak	Senj		11.40 pr. podne	
	7.00 „	dolazak			11.10 „	
	7.10 „	odlazak	Sv. Juraj		11.00 „	
	8.10 „	dolazak			10.00 „	
	8 20 „	odlazak	Starigrad		9.50 „	
	8.50 „	dolazak			9.20 „	
Srieda	9.00 „	odlazak	Stinice		9.10 „	Četvrtak
	9.15 „	dolazak			8.55 „	
	9.25 „	odlazak	Jablanac		8.45 „	
	10.55 „	dolazak			7.15 „	
	11.10 „	odlazak	Karlobag		7.00 „	
	11.40 „	dolazak	Pag		6.30 „	

Pruga Ika-Opatija-Rieka.

Odlazak iz *Ike*: svaki dan u 7 sati pr. podne tičuć *Lovran, Opatiju, Volosko* i *Rieku*.

Odlazak iz *Lovrana*: svaki dan u 11.30 pr. podne tičuć *Opatiju* i *Rieku*.

Odlazak iz *Opatije*: svaki dan u 5 sati po podne izravno u *Rieku*.

Odlazak iz *Rieke*: svaki dan u 10 sati pr. podne tičuć *Volosko, Opatiju, Iku* i *Lovranu*.

Odlazak iz *Rieke*: svaki dan u 2 sata po podne tičuć *Volosko, Opatiju, Iku* i *Lovran*.

Odlazak iz *Rieke*: svaki dan u 4 sata po podne izravno u *Opatiju*.

Rieka, u prosincu 1891.

Ravnateljstvo.

Izdavatelj i odgovorni urednik: Mate Mandlć.

Tiskara Dolenc.

Broj 7. U Trstu 18. febrara 1892. Godina X[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se ne vraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 ½ za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor

[illegible] srednoga zastupnika Dr. M. Laginje [illegible]rečen u sjednici carevinskoga vieća dne 29. jenara 1892. prigodom razprave o preinaci pravničkih nauka.

Visoka kućo! Isprosio sam si riec, da postavim dodatak k §. 2 zakonske osnove. Taj dodatak glasi (dita): „Na temelju toga zakona priznaje se naukovno vrieme prvih šest semestara, što ga je austrijski državljanin proveo na pravničkom i državoznanstvenom fakultetu sveučilišta Frana Josipa u Zagrobu isto tako, kao što i položeni pravničko-historički državni izpit.“

Ovdje je posriedi navlastito pitanje o jeziku. Nisam hotio kod glavne razprave s dviju uzroka govoriti; prvo, što bijah osvjedočen, da će ova gospoda govornici kod glavne razprave sa raznih svojih stanovišta za i proti zakonskoj osnovi temeljitih razloga navesti, što se je takodjer obistinilo; drugo, nisam hotio govoriti kod glavne razprave radi poteškoće, na koju mi južni Slaveni vazda nailazimo što moramo govoriti u njemačkom jeziku.

Mi sačinjavamo na jugu narodno pleme od preko dva milijona stanovnika, računajuć amo Dalmaciju, čitavo Primorje, Kranjsku, južnu Štajersku i dio Koruške. Ako se je tečajem razprave o naukovnom redu govorilo obćenito o tvari, nipošto pako o orudju, kojim bi trebalo tu tvar obraditi, to se nije, gospodo moja, čuditi Niemcem, Čehom i Poljakom, jer imadu od rečenih narodnostih Niemci više sveučilišta, Česi jedno a Poljaci dvie, te je dijakom tih narodnostih pružena zgoda, da u materinskom jeziku slušaju više nauke. Hrvati i Slovenci ovo pole države neimadu takove zgode.

Postojala je pred više godina, ako se dobro sjećam, odnosna naredba, te možda faktično i jedna učevna stolica na sveučilištu u Gracu, gdje si je slovenska mladež mogla prisvojiti bar početke svojeg slovenskog pravničkog jezika. Od kad je pako kod nas uvedeno vladanje narodnostih, što se drugimi riečmi ustavom nazivlje, nastalo je drugdje, te učevne stolice neima više. Kao što je rečeno, nailazimo mi južnjaci na poteškoće obzirom na jezike, i to s toga, što smo mi povjestnimi dogodjaji s jedne strane, radi skupnog probivanja s raznimi dielovi talijanskoga življa prinukani na to, da moramo i taj jezik naučiti. S druge strane stavlja nam državna vlada u svakoj struci javne uprave velike, dapače prevelike zahtjeve obzirom na znanje njemačkoga jezika.

Kad bismo mi imali ova oba nam tudja jezika posve temeljito naučiti, te sve nauke u ovih jezicih svršiti, tad bismo došli do te naravske posliedice, da svoj vlastiti narodni jezik, hrvatski, odnosno slovenski, posve zanemarimo. To neće zaista nitko u ovoj visokoj kući zahtjevati. Na to nemožemo biti prisiljeni, jer se tomu opire prva nauka, što ju primismo od naše majke. Mi imademo jednako pravo, da štitimo i njegujemo naš narodni jezik, pravo koje nespada samo k takozvanim ljudskim pravicam, već koje nam je stanovito u državnom temeljnom zakonu o obćenitih pravicah državljana, takodjer u ovoj poli države, osiguranо.

Ne samo s toga razloga, što bi to naše pravo bilo, da se naša mladež u svojem narodnom jeziku uzgoji, već radi toga, što je dužnost visoke vlade i zamjenitost toga našega prava mladež tako uzgojiti, izjavili smo mi slovenski i hrvatski zastupnici Primorja i ostalih južnih zemalja, i to ne radi velikohrvatstva ili iz narodne napetosti, već prisiljeni nuždom, jur dne 2 oktobra 1890 sakupljeni svi skoro u Ljubljani i razpravljajuć o potrebočah našega naroda, da čutimo duboko potrebu osnutja pravne i državoznanstveno fakulteto sa slovenskim, odnosno hrvatskim naukovnim jezikom. Moguće je dakako, da će koli visoka vlada toli pojedinci od gospode zastupnika tomu prigovoriti; ponajprije može se prigovoriti, da se nebi našlo potrebitih učiteljskih sila i učevnih sredstava kad bi se htjelo oživotvoriti takav zavod — što bi bila u ostalom po mojem nemjerodavnom sudu-puka predsuda.

Takav prigovor bio bi — kao što je rečeno — predsudom, jer postoji faktično nedaleko Ljubljane jedno sveučilište sa hrvatskim naukovnim jezikom, a s druge strane nebi bilo težko Hrvatu ili Slovencu, koji bi se istotako naobrazio na njemačkih sveučilištih, jedan il drugi predmet u njegovom narodnom jeziku predavati.

Moglo bi se nadalje prigovoriti, da bi bilo oživotvorenje samo pravo i državoslovno fakultete t. j. box savеza sa sveučilištem znanostih (Universitas scientiarum) n. pr. u Ljubljani ili u Trstu teoretički nesmisao, pošto su se takozvane pravničke akademije jur davno preživile. Ja mislim, da bi se moglo s teoretičkog i znanstvenog gledišta proti tomu posve lahko boljih razloga navesti, nu ja ću se samo na praktično polje ograničiti, te kazati, da bi bilo veoma željeti, da bi nam visoka vlada i ostala plemena austrijske države koješta dali, što se je kod njih — kako kažu — već preživilo. Juridička bo akademija, oživotvorena u Ljubljani, Trstu, Zadru ili bilo gdje, koja se je kod Niemaca već preživila, došla bi nam vrlo dobro, da se prokušamo u praktičnom životu.

Najvažnije bilo bi u ovom predmetu pitanje troškova, jer nailazimo često upravo na tu zaprieku u odielku njegove preuzvišenosti ministra nastave i njegove preuzvišenosti ministra poljodelstva, na pomanjkanje naime potrebitih sredstva. Ja priznajem tu i da se nebi moglo u najbližoj budućnosti, dok nebude tomu potrebitih sredstva, oživotvoriti takovu fakultetu ili pravničku akademiju. Nu uprav radi toga, što je već sada potrebito, da se odgoji hrvatsko-slovenska mladež u svojem narodnom jeziku tako, da nepoznaje samo najobičniji obćevni jezik, već da pozna takodjer — što se tiče naime pravnika — takozvani pravnički jezik svoga narieča posve temeljito, uslobodio sam se postaviti jur pročitani predlog kano dodatak k §. 2.

Gospodo moja! Poznato je, da nije puk radi činovnika, već da su tuj činovnici za puk. (Odobravanje). Poznato je obćenito, kao što sam već kazao, da imademo državnim temeljnim zakonom zajamčeno pravo, da se služimo svojim jezikom u školi, uredu i u javnom životu. Nadalje je poznato — što netreba niti dokaza — da Hrvati i Slovenci Austrije neće obćenito znati ni njemački ni talijanski, niti u dalekoj budućnosti. Usljed toga je potrebito, da se mladež, koja će u najbližoj budućnosti kod suda, kod političke uprave ili kod drugih ureda službu vršiti tako uzgoji, da budu posvema znala dotični jezik. Jezik bo je samo orudje, kojim se prenašaju misli na drugoga, bilo pismeno bilo ustmeno.

Za nas Hrvate i Slovence ovo pole države nije daklo dostatno, da se razpravlja o naukovnoj tvari ili o tom, kako da se istu podieli a da se pri tom neuzme u obzir i jezikovni uzgoj.

Medjutim imadem i važniji razlog za svoj predlog. Netemelji se bo samo pozitivni, već i postojeći bagatelni i kaznonoparbeni postupak na našoju ustmenosti, već je — kako je poznato obćenita težnja — da se ciela parnica, koli gradjanska toli kaznena, na temelju ustmenosti osnuje. Neobhodno je daklo potrebito, da se za budućnost tako odgoji za svaki narod dotično činovnike, učenjake, odvjetnike itd., da budu podpuno poznali njegov jezik.

(Konac sliedi).

Carevinsko vieće.

BEČ 15. febrara 1892.

Dne 9. febrara je daklo dr. Lueger govorio proti podpori, koju bi imala država dati parobrodarskomu dunavskomu društvu, podpori od 500.000 forinti godišnjih za deset godina, daklo u ukupnoj svoti od 5 milijuna forinti, kojih 2½ bi imalo društvo s vremenom povratiti.

Dr. Lueger je rekao: ja nisam protivnik obćenja po riekah, a najmanje po Dunavu, pače držim, da bi država imala nastojati, da to obćenje čim bolje uredi. Ja sam proti predloženoj podpori glavno s dva uzroka. Prvo s toga, jer mislim, da će računih 5 miljuna biti naprosto u bezdan bačeno, ako ostane dosadanja uprava; drugo s toga, jer ako se uprava promjeni i uredi, nije potrebita nikakva podpora društvu.

Plovitba na Dunavu ima dva jaka neprijatelja: ugarsku vladu i dunavsko parobrodarsko društvo.

Ako se ima dati podporu društvu s razloga skupne monarhije, imenito pako za to, da se uzdrži, i da budo moglo služiti u ratne svrhe, tad bi se za društvo imala zauzeti isto tako ugarska kako i austrijska vlada, pače prva više nego li druga, pošto će u slučaju rata biti izložena pogibelji više Ugarska nego li Austrija. Mjesto toga, ugarska vlada tjera od društva 420.000 forinti provoznoga poreza, tako da se pričinja, kao da ima dati Austrija podporu društvu, da uzmogne plaćati tribut Ugarskoj. To bi imalo prestati.

Meni se je reklo, da dunavsko parobrodarsko društvo ima samo sliedeće zlo strane: slab vozni red, slabu tarifnu politiku, slabo financijalno i slabo tehničko vodstvo. Neznam što bi još moglo slaboga imati, a da je tako, to priznajo i poslovni izvještaj društva za godinu 1890. Ministru trgovine se nesvidja taj izvještaj, on misli, da nebijaše shodno tako crno slikati stanje društva, jer protivnici podporo crpo iz toga izvještaja oružje proti podpori. Ministar bi daklе rado, da se stanje neslika tako crno; meni se čini čudnim taj nazor ministrov, i držim, da bi spadao više u godinu 1873. (godinu kraha) nego li u godinu 1892. U ostalom slaže se taj nazor prilično sa židovskim listom „Neue freie Presse“. Izvještaj je uprava lukavo sastavila: navela je sve zlo, koje bijaše obćenito poznato i koje daklе nije mogla zamučati; jedno je pak zašutila, naime postupak agentura za pošiljanje, u kojih valja iskati glavnu nesreću društva. Ako hoće država priskočiti u pomoć kako valja, tad mora uzeti društvo posve u svoju upravu, tad moraju dioničari na svoje kamate dotle čekati, dok se državi plati što njoj ide. Inače, kod sadanje uprave, bit će ovih 5 milijuna forinti samo početak; dogodit će se kako kod Lloyda, iza 5 milijuna sliedit će drugih 10, i država neće ih nikad natrag dobiti. Nek se nerade, da bi takav postupak sa dioničari bio grozan. Oni su većinom bogatаši, milijunari, koji bi lakše pristradali tih 5 milijuna nego li austrijska država, bolje rekuć nego li svi oni, koji će morat i za to porez plaćati. Ministar trgovine doista veli, da sa podržavljenjem društva neide, jer bi to dovelo do zaplotaja. Daklе Austro-Ugarska boji se zaplotaja, a Ruske nit sama Rumanjska se jih neboji, pošto imadu svaka svoje parobrodarsko društvo na Dunavu. Ministar priznajo, da su prvanje uprave društva počinile „pogrešaka i propusta“. To je liep izraz. Novine pako, imenito list kluba Hohenwartova, „Vaterland“ rabile su, i sa svim pravom, drugi izraz. One su upravo obiedile sa provarskoga postupka i sa „kradnja“. Ministar veli, da se uprava nije brinula za te obiede, da nije tužila novina; al ona toga nije učinila, jer je sve istinito što su pisale, i jer bi kod odnosne parnice bilo došlo na vidjelo više sablazni, nego li je bijaše kod parnice Ofenheima.

Ako se sastavljaju krive bilance: ako se na temelju tih krivih bilanca diele dividendo; ako izčezavaju milijuni; ako ulaze u bilance predmeti, koji već neobstoje: tad to zovu obični ljudi provarom ili kradnjom; ministar u svojoj dobroti veli, da su to samo pogreške i propusti. Ministar veli, da vlada nije imala do godine 1889. povoda, da se umješa u upravu; nek mi njegova preuzvišenost odprosti, ako sam ja drugoga mnienja, ako zakon inače ustanovljuje, jer zašto bi inače obstojali povjerenici. Vlada se je morala umješati čim je doznala za slabu upravu. A morala je znati već onda, kad je Banhans, sadanja glava parobrodarskoga društva, bio ministar trgovine, kad se je provela parnica Ofenheimova; k[illegible] je izašla razpravu „proti korupciji kod c. kr. privilegiranoga dunavskoga parobrodarskoga društva“. U njoj bilo je navedeno kako se zlo upravlje, i naznačen način kako bi se poboljšalo. Pisao je mislio, da će ministri podupriti pravedne zahtjeve činovnika. „Ne, dotična gospoda podupiru samo zahtjevo bogatih dioničara, ali činovnici, gospodo moja, mogu dugo gladovati prije nego li se jih posluša kod vlade“.

I prijavu se je učinilo kod državnoga odvjetničtva u Beču i kod kriminalne policije, i „dokazalo na neoprovrziv način prevarski i tatbinski postupak sa novci dunavskoga parobrodarskoga društva“. Premda je vlada o tom znala, ipak nije ništa poduzela. Jedva u najnovijo doba, kaže njegova preuzvišenost gospodin ministar trgovine, razpitalo se je stanje društva. A što je našlo? Da je nesreći društva kriv Dunav za to, što obstoji i za to, što ima raznih zapreka, da su krivo željeznice, druga parobrodarska društva. Ali to sve nestoji; krivo je izključivo zlo gospodarstvo, nevriedna i pokvarena uprava.

I pojedine ustanove vladinoga predloga su slabe, imenito one glede uticaja vlade u upravu. A manjka posve ustanova, u kojoj bi bilo rečeno, što će vlada učiniti, ako društvo nezadovolji svojim dužnostim. Tu se samo veli, da će vlada davati podporu dotle, dok bude društvo izpunjavalo svoje dužnosti. Dakle ako jih neizpunjava, nedobiva podpore, i ništa više. O povratku nit rieči! Morala bi obstojati ustanova, da može vlada ovrhu naroditi.

Njegova preuzvišenost gospodin ministar trgovine priznaje, da bijaše prvanja uprava slaba, ali sadanja da nastoji popraviti prvanje zlo. Ja ću odgovoriti na pitanja kakova bijaše prvanja uprava, kakova je sadanja, i kako odstranjujo prvanja zla?

Obzirom na poslovni izvještaj za godinu 1891. opažam, da bi državno odvjetničtvo bilo moralo proti prvanjim upravitoljem podignuti obtužbu, i odsuditi jih na težki zatvor. Nego ja nezahtjevam toga; ja želim, „da ona gospoda vrate milijuno, koje su bezpravno uzela; ja sam već tim zadovoljan, kaošto se je u obće kod moderne policije posve zadovoljno, ako veliki tatovi vrate što su ukrali, dá, ja sam zadovoljan i sa polovicom povratka. Zna se, da se zatvara samo malo tatove; veliki, ženialni čovjek, koj krade milijune, nesmie bit zatvoren, bila bi škoda, da njegov talent, da genij medju zidinami gine“. Ja ću se baviti samo sa agenturami pošiljanja u Boću u Budapešti i u Galcu, koje su razmjerno u kratko doba postale milijunari, koje su dobivale 50—70 po sto rufakcija. One su pojele tustilo i meso društva; one će, ako se jih pusti, i kosti izjesti, a svakako ovih 5 milijuna, koje se hoće društvu dati — nek radi gospodin ministar trgovine što hoće. Za te agenture moradu raditi činovnici parobrodarskoga društva po nalogu svojih predpostavljenih. Te agenture su svemoguća gospoda, i uživaju podpunu podporu ravnatelja. Osobito zanimiva je povjest agenta Glueckliche u Galcu, gdje se je agentura 1870. ustanovila. Iz prostoga pisara postao je neomedjašeni gospodar društva na dolujem Dunavu. Agen-

tura bila je ustanovljena dakako radi družtva, al Gluecklich ju je upotrebio za se. Činovnik družtva Chwoika htjeo je zapriečiti postupak ovoga, al je dobio od tadanjega nadzornika u Galcu, gospodina Etienne, nalog nek no prieči Glueckliche. Chwoika bude premješten u Brailu, i tu vidi kako Gluecklich postupa, hoće da to osujeti, al dobiva za to ukor. Gluecklich je u sporazumku s nekimi višimi činovnici, i postupa upravo sablaznjivo. Godine 1890. mjeseca oktobra dobiva Chwoika nalog od novoga ravnateljstva, da izkaže sve što zna o postupku Glueckliche. Ovaj pita da li je stalan, da može istinu govoriti, i kad mu se reče da dà, napiše spomenicu o postupku Glueckliche, spomenicu, u kojoj opisuje i prilozi podkrepljuje, kako je Gluecklich na svoju korist a na štetu družtva radio u Galcu, kako mu se je Chwoika protivio, al radi toga u Brailu premješten bio; kako je i u Braili našao isti postupak i prijavio ga; kako je Glueckliehu pomagao činovnik Demeter Ristić; kako je to isto činio činovnik Lazarich, i kako je nadzornik agencije Etienne silio Chwoiku, da podupire Glueckliche. A što se je na to sve dogodilo, i to pod novom upravom?

Etienne, bivši nadzornik u Galcu, postao je središnji nadzornik u Beču, i dobio red željezne krune. Ristić postao je nadzornik u Galcu, a Lazarich tarifalni načelnik u Beču.

Možda je sad nova uprava, na temelju spomenice Chwoike i dotičnih priloga, povela iztragu? Nije! Neznam gdje su dotični spisi. Nješto je nova uprava ipak učinila. A to je: umirovila je Chwoiku u jakoj mužovnoj dobi!

Chwoika je prosio pismeno sadanjega najvišega načelnika družtva, Banhansa, bivšega ministra trgovine, i sadanjega povjerenika austrijskoga zemljištnoga vjeresijskoga zavoda, da mu se priobće razlozi umirovljenja, odnosno, da se povede proti njemu iztraga. Najviši načelnik odgovorio mu je, da se nemože udovoljiti njegovoj želji, da je stvar gotova.

Po svjedočbah, koje posjeduje Chwoika je on 26 godina služio družtvu marljivo i pošteno. „Da, on je marljivo i pošteno služio, i to bijaše njegova nesreća. Kad bi bio krao zajedno sa Glueckliehom, tad bi bilo drugače, bio bi upravo takav tat kaošto su drugi, tad bi bio danas možda ravnaćelj družtva.“ (Govorniku odobrava burno skrajna ljevica i desnica i pljeska mu, dočim ga podpredsjednik poziva na red.) Nova uprava nije odstranila nit agenture nit Glueckliche; ovaj je još gospodar družtva na donjem Dunavu. Nova uprava, veli se, učinila je neke prištednje. Reklo mi se je, da je činovnikom i sapun brisala. „Očevidno misli ravnateljstvo, da mogu i činovnici kod družtva, u kojem je sve blatno, biti blatni.“

Pošto je sve to tako, držim, da kod glasovanja ob ovom predmetu neće odlučivati strančarstvo, nego savjest svakoga pojedinca. Držim, da će i ljevičari, koji se neufaju o predmetu govoriti, glasovati proti podpori. Žao mi je, da se je jedan velikaš češki izrazio za podporu, velikaš spadajući stranki, konservativnomu klubu, stojećoj blizu „Vaterlandu“, listu, koj je svojedobno pokazao na varanja i zlo gospodarenje kod družtva. Nek se čuvaju gospada velikaši toga postupka. Tu se samo veliki glavničari podupiru, a dok to neprestane, neće bit dobra. U prestolnom govoru obećalo se je toga mnogo za narode monarhije. A za kuga se je što učinilo? Ako vinogradar moli, da sačuva svoje vinogradarstvo; ako seljak, ako obrtnik, ako nižji činovnik, poslužnik, ako u obće siromah što pita, odgovara mu se: neima novca! Za radnike neima novca. Za njo, za sve navedene, „za nikoga iz puka nije se ništa učinilo, ali dva lopovska družtva, ta se podupiru.“ Podpredsjednik, zapitav, da li je ove posliednje rieči rekao, i pošto mu je govornik odgovorio da dà, pozvao je govornika na red. Ovaj, nemareć za to, svršio je svoj govor pozivom na savjest zastupnika. —

Pošto je govorio glavni govornik baron Schwegel za podporu, prem je i on kudio upravu te metnuo neke predloge, kako da se ju poboljša, progovorio je ministar trgovine Baquehem, jer nemože a da neodgovori nekoliko rieči zastupniku Lueueru. Ovaj da je, kao obično, slab ton i kod ovoga predmeta u razpravu unesao; izvezao je vladu; govorio je proti drugoj polovici monarhije, što da se tamo proti ovoj nedogadja. Ministar odbija te osvade najodlučnije, te veli dalje, da se govornik nasladjuje kad može mješati u utrobi družtva; da navadja činjenice, koje bi valjalo izpitati, da li su istinite; da napada na novu upravu, o kojoj on mora ponovno uztvrditi, da radi o tom, da se zlo popravi; da je dirnuo i njegovo, ministrovo, osobno pravno čuvstvo, pošto da je reko, da on nalazi pogreške i propuste, gdje drugi prokrčaju nalazo —, al da se on neda poduživati od govornika, što se može kod suda priznati pravim ili nepravim, to odbija podpunom odurnosti njegovo izraze. Kuća, nada se, znati će u svojem patriotizmu ocieniti znamenitost probitka države u ovoj stvari, te glasovati za ovaj predlog; odsudu zastupnika Lueuera će znati nositi. I tu je nastalo silno odobravanje, pljeskanje, čestitanje sa strane ministara, ljevičara, Poljaka, nekih članova konservativnoga kluba, medju njimi i samoga Hohenwarta, kako su to njemačke novine s radostju opazile.

Pošto je još govorio Čeh Formanek, koj je predložio, da se predmet vrati odboru s pozivom, da se izpita, da li je ono istinito ili nije, što su Kaftan i Lueger rekli proti upravi — koj predlog, kako sam već javio, nije većina primila — dobio je opet rieč dr. Lueger.

On odgovara ministru trgovine: mislio sam, da će se ministar osvrnuti na činjenice, koje sam navee, da će reći, da li su istinite ili ne. On medju tim nije ništa stvarna rekao, nego se samo mojom osobom bavio. Morao bi se baviti sa činjenicami, a mojim izbornikom pripustiti, da se sa mnom bave. Ja nemarim ni malo za dobrohotnost ili ljubav ministra naprama meni. Bilo bi žalostno za neodvisnost zastupnika, kad nebi visoko stojali nad mnenjem ministrovim. Moji izbornici nisu me ovamo poslali, da udaram u lieps glasove, nego da istinu govorim, i dajem do znanja što znam. Kad nebi toga bilo, tad nebi trebalo parlamenta. Vladu valja izazivati, jer bi inače ministri mogli zaspati. U ugarskom parlamentu govori se mnogo gore ob ovoj polovici, i o cioloj monarhiji. Čini se, da ministar toga nezna; „čini se da u obće malo zna: samo to vjerujo i zna, što mu koji drugi prije reče.“ (Radi tih rieči zove predsjednik govornika na red). Morao sam, kad nije toga ministar učinio, ući u utrobu družtva; ravnateljstvo družtva, ako se je pravednim čutilo, bilo bi moralo tužiti kod sudova listove, koji su proti njemu pisali. Njegova preuzvišenost gospodin ministar trgovine nije pobio niti jedne menom navedeno činjenice, i ja ponavljam, da je sve što sam navee istinito; o čem se može i ministar osvjedočiti, ako bude imao dobrotu nepristrano dati sve iztražiti. On vjeruje, kako mi se čini, što mu uprava družtva kaže; ja vjerujem radje što mi kuže čovjek, koj netraži od družtva 5 milijuna. Postupak s Chweikom je perfidan, da perfidniji nemože biti. Ministar mi veli, da rabim samo izraze, a ja njemu odgovaram, da sam ja činjenice navadjao, a on samo izraze rabio i služio se proti meni onim tonom, kojim se piše proti meni u stanovitih bečkih listovih.

„Njegova preuzvišenost nek mi odprosti, ako mu rečem, da ću odsad unapried držati do toga tona iz njegovih ustiju, koliko do psovka, kojimi me nabacuju židovski listovi u Beču. I pošto je njegova preuzvišenost gospodin ministar trgovine udario u ton, kojim se proti meni u tih listovih udara, zato neka mi odprosti njegova preuzvišenost gospodin ministar trgovine, ako i njegovo osobno pravno čuvstvo metnem na isti stupanj sa osobnim pravnim čuvstvom tih listova.“

Pristaši Luegerovi su mu pljeskali i povladjivali. Ljevičari su udarili u protimbo i psikanje — al kao da su se predomislili, prestali su na jednom, jer napokon u njihovih očijuh nemogu židovski listovi ništa takova pisati, čemu bi se oni protivili ili čemu bi psikali.

Razprava proti Kastelircem.

Pred sudbenim stolom c. kr. tribunala u Rovinju bila je ovih dana vele znamenita konačna razprava, jedan od najtežih procesa, što jih je ono sudište imalo.

Kastelir je mjestance u političkom kotaru Poreškom, pada pod sud Motovunski a pridruženo je občini Vižinadi, koja je vladana posve na talijanesku.

Poslie izbora fiducijara u Vižinadi dne 22. oktobra 1891. dogodile su se u Kasteliru neke buke i nemiri, koji su trajali do 25. t. j. u nedjelju u noć.

Ti nemiri, ili štogod je bilo, nisu bili od nikakova upliva na izbor zastupnika za Beč, jer kako rekosmo, u Vižinadi pridobila je talijanska stranka, te su dva fiducijara iz Kastelira, kako sami izpovjedište, glasovali na 30. oktobra 1891 u Poreču za markeza Polesini, talijanskoga kandidata. Dakle svi oni naši neprijatelji, koji su se nadali Bog zna čemu, ostaju s dugim nosom, a taj nos biti će još veći, kad iznesemo na javnost istinito, nepristrano izvješće o razpravi.

Tuženih je šestnajst, od kojih samo dva slobodna, ostalih četrnajst je zatvoreno sve od konca otobra do sada. Medju njimi ima ljudih posve neporočnih, takovih, koji ni za kakovu malu uvredu nikad nisu bili sudjeni.

Obtuženi jesu: Za jedan ili više slučajeva zlučina javnog nasilja pogibeljnom pretnjom, na koji je kazna do 5 godina težke tamnice ovi:

1. *Kociančić — Baštianov* pok. Antona, mladić od 22 godine,
2. *Justinčić Anton* sin Damjana, mladić od 18 godina,
3. *Ružić-Kožar Josip* pok. Ivana, 25 godina,
4. *Ružić-Kožar Marko* pok. Ivana 34 godina,
5. *Kociančić-Čičulot Anton*, 48 godina,
6. *Mendica Gergur sin Ivana*, 23 godine,
7. *Legović Ante, Kapural*, 35 godina.
8. *Ružić Jakov-Brnobičić*, sin Jakova 23 godine.
9. *Ružić Ivan Šarto sin Mihovila*, 24 godine,
10. *Bernobić Ivan pok. Ivana*, 19 godina,
11. *Legović Anton Babić sin Luke*, 32 godine.
12. *Kovač Miho pok. Ivana*, 18 god.
13. *Labinac Ante sin Matijev*, 16 god.
14. *Pastorčić Marko pok. Mate*, 52 godine,
15. *Ružić Mate Kožar*, 32 godine,
16. *Justinčić Damjan*, 54 godine.

Oni pod broj 2, 4, 9, 11, 14, 15 i 16 obtuženi su posebice, da su se dne 25. oktobra 1891, jedne nedjelje večer, oružanom rukom uzprotivili četvorici c. kr. žandara.

Proti nekim proširena je obtužba još točnjem razpravo za višu kazan radi javnog nasilja, proti jednomu što je potvorio žandare, da su bili pijani, a proti jednomu jer da je nosio, bez dozvole, oružje.

Ovo je, što mi znamo, odkad imamo ustav, bio prvi put, što je c. kr. žandarmerija u Istri, u tolikoj mjeri porabila ubojito oružje. Izpalila je naime pet ostrih naboja, ali u tamnoj noći nije mogla streljati točno i po sreći nije nitko ostao mrtav.

Kako rekosmo, nadamo se donesti o toj razpravi točno izvješće. Biti će diel povjesti istarskih Hrvata.

Državno odvjetništvo zastupao je dr. Chersich. Branitelji bili su za dvanajst njih dr. Laginja, odvjetnik u Puli, a za četvoricu dr. M. Trinajstić odvjetnik u Buzetu.*)

Doznasmo, da je (talijaneski) govor zastupnika obtužbe dr. Chersicha bio sjajan; hrvatski izrečeno obrano Laginjevo i Trinajstićeve uprave porazne za obtužbu, ali sve stranke uvjek posve pristojne.

Poslje sedamdnevne razprave, koja je trajala redovito od 9 ura jutro do 2 popodne, a od 5½ do 8½ večer, utorak je bio odmor, da suci uzmognu sastaviti osudu, koja je imala biti proglašena jučer (sredu 17. febrara) u 10 ura u jutro.

Imamo iz Rovinja još neku pikantnu vjesticu, koju za sada ne javljamo, jer nismo na to ovlašteni od osobe, koje se tiče. —

Franina i Jurina

Fr. Čul san na 6 ovoga mesoca štacionа na Počekaju takov ženski krič va Buzeto, kako da su sve buzotske gospè znorele.

Jur. Ma vero gospè, dragi ti, ter su norile neke i na 7 i 8 na večer, ma ne kako gospè nego kako .... ter znaš ča ću reć.

Fr. Dobro, ma kako su onda mogli zapisat va „Patriu“ 120 gospoh, kada goviriš, da jih ni.

Jur. A ja, gospè, gospè, ono su zapisali najviše device al sluškinje, samo da bude lumor velik.

Fr. Pak ča su to sakumantalo i halabučile?

Jur. Dragi ti, ter znaš, da se ženskoj glavi brzo na rep stane, a kada se počmu dugi vlasi i kratka pamet va politiku pačat, onda je joh i kataloh. Ma ako ćeš jušto čngod bolje znat, pitaj Kagarinku, ka je banderu nosila.

Različite viesti.

† Frane Cegnar
c. kr. umirovljeni pošteni nadkontrolor.

Slovenski narod, napose Slovenci Trsta i okolice plaču danas nad svježim grobom, koji je primio u svoje krilo mrtve ostanke jednoga od najplemenitijih naših muževa, trudne kosti poletnoga pjesnika, marljivoga pisca i odličnoga rodoljuba g. Frana Cegnara.

Rodjen u Škofjojloki, pa prem uzgojen na njemačkih školah u njemačkom duhu, ostao je vjeran svomu narodu do posliednjeg trenutka svoga života. Od god. 1853 pa sve do 1890 — dok ga nije težka bolest prisilila, da se kani javnoga rada, djelovao je u Trstu i okolici to nješto u Istri, riečju i perom za svoj narod. Rodoljubnom pjesmom, žarkom rieči i krasnimi političkimi članci u „Primorcu“ i „Edinosti“ budio je pospano, kriepio mljahove i bodrio neodlučne u narodnoj borbi u Trstu i okolici. U Trstu nobijaše nikakva tajna, da je naš Frane, c. kr. činovnik, ujedno i suradnik političkih novina, koje su odlučno zagovarale i branile narodna prava primorskih Slavena i koje bijahu zazorne mogućnikom, njegovim predpostavljenim, našim narodnim protivnikom. On je radi toga trpio, jer se ga progonjalo i u službi zapostavljalo, nu od svojih političkih načela nije nikad i pred nikim niti za vlas popustio. Umro je sačuvav svoj značaj čist kano sunce i čvrst kano pećina usried mora. Slaveni Trsta pokazaše dne 16. t. m. prigodom njegovog pogreba koliko su ga cienili, štovali i ljubili. Sprovod bijaše krasan, jer mu prisustvovalo i mnogo poštarskih i brzojavnih činovnika, to drugih prijatelja i znanaca. U crkvi zapjevali mu naši pjevači dvie tužaljke a na groblju izrekao mu nadgrobno slovo prijatelj i pobratim urednik našega lista ocrtav u kratko njegovo literarno i političko djelovanje.

Za našim dičnim Franom nenariče jedino starica udova sa četvero sinova, već žale i tuže za njim svi Slaveni Trsta i okolice, to sav slovenski narod, koji je zgubio toli dična i vriedna sina.

Dieleći se s Tobom, premili Frane, i ovim putem, kličemo Ti iz dubine razcvijena srca: naužívao se rajske slavon Tvoja uspomena neka živi modju nami na vieko.

Dr. Josip vit. pl. Defacis. Dne 11. t. m. preminuo je ovdje umirovljeni predsjednik prizivnoga suda za Primorje, ces. kr. tajni savjetnik i vitez željezne krune II. reda g. Dr. Josip Defacis. Pokojnik rodom iz Kunala, službovao je što u Primorju a njušto u Dalmaciji, odakle je došao u Trst kao predsjednik prizivnoga suda za naše Primorje. Umirovljen bijaše nedavno i tom prigodom odlikovan od Njeg. Veličanstva. Počivao u miru!

† Karol Dejak. Dne 12. t. m. preminuo je ovdje umirovljeni savjetnik zemaljskoga suda u Trstu g. Karol Dejak u lieposj starosti od 81. godine.

Pokojnik se rodio u Senožečah u Kranjskoj, služio je od god. 1840-1848 kano aktuar što u Krku što u Podgradu; u Kopru obnašao je službu pristava i upravitelja onoga suda od god. 1848-1850; kao sudac i kotarski predstojnik služio je u Buzetu od god. 1850-1860 a u istom svojstvu u Motovunu od god. 1860-1878. Odlikovan bijaše god. 1875 naslovom i značajem savjetnika zemaljskoga suda. Pokojnik je službovao jedino u Istri, gdje je ostavio dobru uspomenu kano čestit i pravedan sudac. Vječni mu pokoj!

Zemaljski sabori biti će sazvani, kako pišu iz Beča, za dne 3 marča. Carevinsko

*) Sudbeni stol bio je sastavljen ovako: Predsjednik: dr. Tusar, sudci gg. Codrig, Spongia, Devescovi, zamjenik, sko bi do potrebe, pristav Orlić, a g. Moscarda, koj dobrahno govori ondešnjo narečje hrvatskoga jezika, bio je tumač. Znajte ljudi božji, u Istri se još rabi tumač za hrvatski jezik, premda svjedoci kad hoće govoriti hrvatski reku predsjedniku:

Prosim Vas, meni gre lipše „no našu“. Dakle za „naše“ treba nam tumača!

vieće odgoditi će svoje zasjedanje 19. ili 20. t. m. te će se opet sastati poslie uskrsa.

Iz carevinskoga vieća. U sjednici carevinskoga vieća od dne 17. t. m. odgovorio je ministar financija na interpolaciju narodnih zastupnika Laginje i Spinčića u poslu utjerivanja poreza u Istri, a na koncu sjednice interpelirao je talijanski zastupnik iz Istre Bartoli o tobožnjih navalah istarskih Hrvata na „mirne“ Talijane. O tom drugi put više.

Iz Voloskoga pišu nam 15. t. m. Javljamo Vam, g. uredniče, da će se naša rodoljubna družtva „Bratimstvo“ i „Zora“ opet sastati na skupnom plesu dne 24. t. m. u krasnih prostorijah dične „Zore“ u Opatiji. Početak jest određen u 8 sati na veče, ulaznina za osobu for. 1, a za obitelj for. 1·50. Svirati će obljubljena glasba pukovnije Jelačića.

Dozvolite mi, g. uredniče, jednu samo opazku na onu neumjestnu primjetbu, što no ju je učinio pisac članka „Dvadesetpetgodišnjice hrvatske čitaonice u Kastvu“. Neumjestna mu je ona, gdje spominja, da naši vriedni Opatijci nisu došli u većem broju na onu svečanost.

Nepozvan doduše ni istini za volju moram izjaviti, da na tom neimadu vrli Opatijci nikakve krivnje, jer oni idu kad mogu svakamo, gdje ih zove narodna dužnost. Da nebijahu vodje i prvaci što bolešću što neizbježivimi poslovi zapriečeni, bili bi došli vesseliti se sa braćom u Kastvu, kao što su to vazda činili. Tuj nebijaše dakle nemara ili nebaja već gotova nemogućnost, kojoj se mora svatko pokloniti. Bez uzroka nije nitko doma ostao, a da su mogli — onako čestiti i vatreni rodoljubi, bili bi bez dvojbe one večeri u kolu ostale braće.

(Uvjereni, da će g. dopisnik iz Kastva uvažiti ove razloge, žalimo što se je našim dičnim Opatijcem nehote naniela nezaslužena krivnja. Op. Ured.)

Zakon za odštetu krivo odsudjenih. Sadržaj zakonske osnove za odštetu krivo odsudjenih, koja će, neima dvojbe, postati zakonom je ovaj: Odsudjeni, ako se kasnije dokaže, da je krivo odsudjen bio, može zahtjevati, da ga država primjereno odšteti. Poslie smrti odsudjenoga, može to zahtjevati supruga, djeca i roditelji njegovi, ako se radi nanešene štote nemogu uzdržavati. Odštetu se ima tražiti tri mjeseca poslie što je dokazano, da bijaše krivo odsudjen, i to pismeno ili na zapisnik kod suda, koji je izrekao, da bijaše dotičnik krivo odsudjen. Sud ima službeno štetu izviditi. Kad su izvidi gotovi, ima se to dati do znanja tražitelju, i on ima u roku od 14 dana pismeno ili na zapisnik naznaniti svoju tražbinu. Kad su spisi gotovi imade se poslati ministru pravosudja, koj ustanovljuje svotu odštete. Proti odluci toga ministra može tražitelj zahtjevati u roku 60 dana nove izvide kod carevinskoga suda, koji se pak imaju uredovno provesti. Odnosna razprava vodi se ustmeno. Druge i potanje ustanove mogu zanimati samo pravnike, odvjetnike, bez kojih zagovora bi tražitelj jedva što dosoći mogao.

Za krčmare i trgovce s vinom: Iz raznih strana zapadne Istre, naposo iz političkoga kotara Poreč tuže nam se naši kmetovi, da nemogu nikako razprodati svoga vina. Radi toga pozivljemo ovim ponovno hrvatske i slovenske krčmare i trgovce s vinom iz Primorja i susjednih pokrajinah, da bi nabavljali potrebito vino jedino od naših kmetova, te da zalaze u pojedina sela u rečenom kotaru ili da se obrate ustmeno ili pismeno na pojedine izvanjske župnike. Vina imade još te dosti i dobre vrsti u onom kotaru, pak nas vodi sveta dužnost, da pomognemo siroti seljaku, da dodje do koje furinte, kojom mu je platiti dugove i poreze.

Talijanski krčmari i trgovci Istre neće da kupuju vina od naših seljaka, jedno što im seljak više sliepo nevjeruje, a drugo boje se velike zaliho, jer bi mogla cieni vinu pasti uslied austrijsko-talijanskoga ugovora. Talijanski zastupnici pomogli su taj ugovor sklopiti jer su obojica (dr. Rizzi i dr. Bartoli) zanj glasovali; zemaljsko kulturno vieće za Istru, kojim upravljaju Taljani, odobrilo je posebnim memorandumom taj ugovor, jer da je dobar za nas; talijanske novine Istre zagovarale su i branile taj ugovor proti očitom interesu istarskih vinogradara — Hrvata, Slovenaca i Talijana; svi su bili dakle složni za taj ugovor, a posliedice vidimo i čutimo već danas, da naime nevoljni seljak nemože uz pristojnu cienu prodati niti ono malo vina, što ga je težkom mukom i velikim naporom pridielao.

Na spomenuti „memorandum“ zemaljskoga kulturnoga vieća vratit ćemo se opet čim nam to prostor lista dopusti. Za sada molimo naše hrvatske i slovenske drugove, da izvole upozoriti gg. krčmare i trgovce s vinom na ovo naše redke.

Iz Beča javlja nam prijatelj dne 16. veljače: Prošloga tjedna, osim predloga za podporu dunavskomu parobrodarskomu družtvu, bio je u razpravi, u prvom čitanju, predlog na promjenu domovinskoga zakona, koj nalaže občinam provedbe toroto, te se izručio dotičnomu odboru u daljnju razpravu. Poprimilo se je također predlog, kojim se poziva vlada, da po mogućnosti poboljša stanje dnevničara. — Jučer, ponedjeljak, poprimilo se je zakonski predlog ob odštoti krivo odsudjenih. Razpravio se je i poprimio također predlog gradnje željeznice Stanislav-Veronienka u Galiciji, na koju se ima potrošiti u dvie godine 10 milijuna forinti, i koja se gradi samo iz vojničkih obzira: to je tretje što se u kratko troši u vojničke svrhe. Za drugi put ću javit štogod više o tom. —

Petak ili subotu će se odložiti zasjedanje, da se pak preuzme opet svrhom aprila, i to najviše za to, da se odluči 40—50 milijuna forinti za neke gradnje u Beču — i to kao da suvisi sa ratnimi zahtjevi. Najbrže 3. marča bit će sazvani zemaljski sabori.

Djedovska uljudba. Vrbničko občinsko glavarstvo zamolilo je krčki občinski odbor, da dade razglasiti u občini priposlani i u hrvatskom jeziku sastavljeni oglas. Krčki odbor povratio je oglas uz opazku, da bi bilo suvišno razglašenje u jeziku poseo nepoznatom u krčkoj občini, te ako vrbničko glavarstvo želi, da bude onaj oglas razglašen, nek ga pošalje provedena u talijanskom jeziku.

Eto dokaza talijanske uslužnosti i toli razvikane pomirljivosti! Nadamo se medjutim, da će naše hrvatski uredjujuće občine na otoku odvratiti nesnosljivoj krčkoj družici milo za drago.

A vi Dubašnjari i Omišljani trpite i nadalje, da Vam se talijanština šopiri u občinskom domu. Sram vas budi! Na poduku pak krčkog „municipija“ (!?) primjećujemo, da u krčkoj občini imade polag zadnjeg popisa 508 Hrvata na 1449 Talijana, dakle četvrtina pučanstva. Tog ljudstva se nedade jednim potezom pera izbrisati, što neka služi na utjehu krčkog „municipija“. Onog nadobudnog mladog pisara pak, koji je sastavio a valjda i nadahnuo onu izpravu u dokaz talijanske uljudbe, upozorujemo, da bude li i na daljo tako postupao, znat ćemo mu naći lieka, da umiti svoje ratoborne živce. Sapienti pauca!

Hrvatskoj mladeži! „Prosvjetom k slobodi“. Hrvatsko sveučilišno literarno zabavno družtvo „Zastava“ odlučilo je, da ove godine u almanaku sabere duševni rad mladeži.

Minulo je već nekoliko ljeta, što hrvatska mladež na ovakav način nije dala glasa o životu svome. Sada joj se podaje prilika, da pokaže, kako kroz ovo doba nije driemala. U našoj se knjizi neka sakupe sinovi hrvatskoga naroda iz sviju krajeva razdieljene otačbine. U toj knjizi neka narod ugleda srce i glavu sinova svojih. Ona da je ogledalo težnja mladeži hrvatske i mjerilo, koliko su opravdane nade, što ih hrvatski narod u mladež svoju polaže.

Kako će se almanak izdati svakako mjeseca rujna o. g., molimo, da se književni prinosi pošalju najkasnije do konca svibnja o. g. „literarnomu odboru hrvat. sveučilištnog literarnog zabavnog družtva „Zastava“, Zagreb, sveučilište“.

Za literarni odbor:

Stjepko Španić, Dragan Boranić
stud. juris. stud. phil.

K proslavi dvadesetpetgodišnjice „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu. (Dalje):

Trst. U duhu s Vama kliče svojoj posestrimi: slava!

„Slovenska Čitaonica“.

Trst. „Delalsko podporno družtvo“ pozdravlja iskrenim veseljem dvadesetpetgodišnjicu prve hrvatske čitaonice u Istri želeći njoj dočekati podesetgodišnjicu u boljoj budućnosti.

Trst. Žalim duboko što nemogu osobno prisustvovati riedkoj svečanosti naše dične čitaonice, koju pozdravlja zanosnim: živila! počastni član Mandić.

Gorica. Pozdrav svim zbranim; dve tretjine ustanovitelj ov krije hladna zemlja, kojih duhovi danas radostno na Vas gledaju.

Miho Pozdič, soustanovitelj.

Makarska: Milej posestrimi k današnjoj svečanosti najserdačnije čestitamo kličuć izpod krčnog Biokova: rasti, cvati, traj!

Upraviteljstvo

„čitaonice“ i družtva „Guslo“.

Spljet: U ime družtva „Slavjanski napredak“ srdačno se pridružujemo vašoj današnjoj slavi; živila čitaonica i njezini dični članovi na korist i čast naše zajedničke domovine

Upraviteljstvo.

Zadar: Najstarijoj sestri posestrimo nam Istre najserdačnije čestita

Zadarska „Narodna čitaonica“.

Gradac. Sviestnim članovima, vatronim Hrvatom čestita riedku svečanost častnu za braću, Kastavsku, uz živila Istra!

Akad. družtvo „Hrvatska“

Bakar. Ti hrvatski razsadniče našo tužno Istre, da si nam zdravo! Bio ti rad i napried uzpješan na utjehu i budućnost našu.

„Narodni Dom“.

Gospić. Pridružuju se Vašoj današnjoj svečanosti Volebitski Hrvati kličuć Vam kao braća stokratno živili!

Einwalter, Vukelić, Matija Janković, Nikšić, Rubčić, Kanzlarić.

Gospić. Hrvatski vam pozdrav od drugarice

„Ličke Vile“

Ogulin. Slaveć u duhu 25godišnjicu slavne kastavske hrvatske čitaonice kliče u ime hrvatske sviestne ogulinske mladosti: živili! neustrašivi borioci istarskih Hrvata.

Vladimir Lergy. (nečitljivo) assist. pharm.

(Konac sliedi).

Iz Cere*) (izpod Žminja) —

„Ovo je dan, koji Gospodin
Učinio je nama, veselimo
te radujmo se u njemu!“

Ovimi riečmi oduševljeni pjesnik kraljevski saziva narode do traženja i proslavljenja pravoga Boga. Kako ljepo dolikuju ove besede svetog psalmiste našoj do sada zaboravljenoj, nego od 22 novembra u obilnom blagoslovu cvatućoj Ceri.

Dugo, dugo vremena trajaše — što je zaštitnik naš sv. Matej sa siromašnim i neizobraženim pukom očekivao onu zlatnu zoru, kojom puče dne 22 novembra 1891.

Što to znači ona neobična skupština puka na vrhuncu oko crkve svetog Matije? Ovako pita mene na okolo idući putnik. Čast budi Bogu našemu, svetkujemo mi danas više nego svetčani dan nedjelju. Danas maljahno dieto, kojemu je mojka hrvatica u ustne ložila prvi zalogaj — kliče u jednom glasu:

„Još ni smo propali. — Oko Providnosti još na nas gleda, nebeski blagoslov stupio je u mjesto zaboravljenja. — Sveta naša kuća, koju nama pobožni predšastnici naši uzidaše, dosada samo u nedjelju i na svetco tjesila se prisutnosti svete krvi Svevišnjega, hvala Tebi Bože na Tvojoj milosti oživila je — ipak su se još našli dobroditelji u toj suznoj dolini, koji skrbe za nas da duševno ne poginemo.

Za Bogom prva hvala budi prosvetlomu pastiru, našemu biskupu, prosv. Ivanu Glavini u Trstu. Hvala budi i mnogo častnomu g. Karolu Miklavčiću župniku iz Žminja, koji po uzuludnom nastojanju nezaboravnog i u miru počivajućega g. župnika Frana Orlića zauzeo se je za našu brižnu crkvu, te postignu to, da dan danas jur svako jutro čujemo srce sladko okrepljujući:

„Poslan bi Angjeo Gabriel“.

— Želju našu — o kojoj kadkada sanjali jesu naši pradjedovi izpuni milostivi Bog danom 22. novembra. Zvona naša, premda maljahna ipak tako slavnim zvukom zazvoniše, kad naš dobročinitelj g. Karlo Miklavčić župnik iz Žminja te 6. g. kapelan naš g. Vaclav Folta dolazili jesu da blagoslove stan našeg pastira. U onom hipu kada mnogo častni župnik u svojoj svečanoj reči izruči nama duhovnog pastira, noznam niti koliko ganutja, koliko svečanosti očutilo je srce moje. Samo to znam reći: „Jedan put na tjedan vidio si samo ti zemaljski crvu Tielo onoga — koji nebu i zemlji zapovieda. Eto — sada, no danom, nego svakim hipom klanjati se možeš Stvoritelju i Odkupitelju tvomu.

Poslie blagoslova kuće kapelanske služio je naš č. g. kapelan svečanu svetu mašu. Dugo nije Cera čula pučnjave koliko pri sv. maši, te u obće u onom danu na čast naših dobročinitelja. Dolaskom našeg kapelana postala je občina mjestom sloge i ljubavi, koja mladu glavu k razumu vodi te starca groba spominja.

Priznajem, da je naša občina, brojeća 1600 duša, dosada bila zapuščena bez svakog nauka za život, komu da se zahvalimo, da njekoji od nas barem svojo ime podpisat znadu — je mó. g. Frane Bukovac, sada župnik u Trvižu.

Bržini mi — dosada nismo imali stalnog svećenika, nismo imali učitelja — u obće rečeno živilo se tužno.

Bili smo u strahu, da nećo k nami doći nijedan svetjenik, jer crkva sv. Matije i kuća kapelanska stoje sa svim na samoći.

*) Zakasnilo radi pomankanja prostora. Ovaj dopis primismo od čestitoga seljaka, koji čita naš list već 18 godina, te ga nepromjena objelodanjujemo. Op. Ured.

Hvala tebi Bože — ipak imadomo stalnog kapelana, koji nas pozdravi s besedami našeg Spasitelja: Mir budi Vami bratjo moja ljudi, moji živimo u kršćanskoj slogi kako Bog naš zapovjeda!

Ja poslan jesam k vami kao što duhovni pastir, te želim što Bog i prosvjetli biskup zapoviedaju izpunjivati i vršiti! O da ustanu danas iz tmine grobovah pobožni djedovi naši te smotre sriću Cere! Čujem u duhu glase njihove sa one nadzviezdne visine gledajuće nas te govoreće: Ovo je dan, koji učini vama Gospodin, veselite, te radujte se u njem! Kolika radost obuzima srce moje, kad u večer na ognjišću sedeći čujem tu maljahnu čeljad kako se natječe u čitanju, da zadovolji zadaći svojeg učitelja g. kapelana. Imenom svih nas združenih kmeta govorim, da zadovoljni jesmo jako sa našim duhovnim pastirom, te želimo njemu božjega blagoslova, da nam ga Bog kao pastira duša, učitelja djeca naše još mnoga i mnoga ljeta sačuva, te jedan put nagradi njemu u obilnosti trud zemaljski plaćom vječne blaženosti!

Slogom i Bogom!

Hrvati bratju sigurnom nogom!

Glavnu skupštinu i družtvenu zabavu priredjuje „Hrvatska Čitaonica“ u Lindaru dne 24. t. m. Najprije obdržavati će skupštinu, koja počimlje u 5 sati popodne a zatim sliediti će veselica uz pjevanje, deklamaciju itd. te skupna večera i napokon ples.

Brzojav iz Rovinja.

Jučer bijahu odsudjeni:

1. Kociančić Anton Bastijanov, na 11 mjesecih.
2. Justinčić Anton Damjanov, na 2 godine.
3. Ružić-Kožar Josip, na 11 mjesecih.
4. Ružić Marko Kožar, isto tako.
5. Kociančić Čičulot Anton, na 10 mjesecih.
6. Mendica Gergo, isto tako.
7. Legović Ante Kapural, na 5 mjesecih.
8. Ružić Jakon sin Jakova, na 2 godine.
9. Ružić Ivav Sarto, na 3 godine.
10. Bernobić Ivan pok. Ivana, na 10 mjesecih.
11. Legović Ante Babić, na 18 mjesecih.
12. Kovač Miho, na 3 mjeseca.
13. Labinac Ante, na 3 mjeseca.
14. Pastorčić Marko, na 3 godine.
15. Ružić Mate Kožar, na 6 mjesecih.
16. Justinčić Damjan, na 11 mjesecih.

Svi osudjeni kane, kako čujemo, prijaviti ništovnicu proti osudi. Odmjerena kazan učinila je težak utisak u istom talijanskom pučanstvu Rovinja, koje nije očekivalo ovolike.

Listnica uprave.

Upozorujemo još jednom g. M. Taraboću iz Malog Lošinja, da se prijavi kod tamošnje pošte, jer nam ista vraća njegov list sa oznakom: „n ê-poznat“.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje za ubogo hrvatske djako u Beču uzdržaje: od njegovo preuzvišenosti gospodina Gjuro grofa Jelačića c. k. podmaršala u Novih Dvorih 5 for., od slavnih ravnateljstvah prve požežke štedionice u Požegi i prve zagorske štedionice u Krapini po 10 f., od blagorodne gospodje Anke Protić u Spljetu 10 for. i od g. dr. Ante Bianchinia u Starom Gradu 5 f.

Mi se ovim u ime naših štićenika gore navedenim velikodušnim darovatoljem što toplije zahvaljujemo

Hrvatsko pripomoćno družtvo
u Beču 10 veljače 1892

Predsjednik:
Dr. K. Kozić
dvorski i sudbeni odvokat

Tajnik:
Franjo Vahčić
c. kr. činovnik.

Javna zahvala.

Mnogobrojnim prijateljem, naposo g. Josipu Frku i Antonu Jurdanu, koji su mojemu nezaboravnomu bratu Ivanu za nadgrobni vienac for. 46 i 93 nvč. što darovali što sakupili, zahvaljuje se ovim putem u ime raztužene rodbine najserdačnije

Orašova. (Železna vrata) 8/2. 1892.

Ernest Vlah.

Lutrijski brojevi

Dne 18. febrara.

Beč	55	87	27	88	57
Grac	53	68	26	10	79
Temešvar	85	1	71	4	50

Dne 17. febrara.

Brno	25	88	50	71	21

Razložba in svarilo!

Z današnjim dnevom izpuščen je moj potovalec Ivan Grobenc iz službe, ter mu je pooblastilo odvzeto, tako da nima več pravice za mene živalnih-kakor tudi poljedelskih strojev ali blagajnic i. t. d. prodajati, denar ali denarne vrednosti sprejemati, ter s tem razločno izrekam, da take plačila ne pripoznam.

Ljubljana, 10. svečana 1892.

Fran Detter
zaloga strojev.

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom želudačnom tinkturom, koja me je izlečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izlečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da neprepоručim javno Vašu svako hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—5 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

TVORNICA domaćega istarskoga octa (kvasine)

Čast mi je ovim javiti slavnomu občinstvu da sam već godine 1891 agusta mjeseca u gradu Puli — ulica sv. Martina otvorio tvornicu octa te svakojakog vina i cipra.

Proizvod moje tvornice jest naravan, a prodaje se uz takove ciene, da se nebojim konkurencije.

U nadi, da će me sl. občinstvo počastiti naručbami, biljezim se

Anton Deghengi
2-1 obrtnik u Puli.

Tinktura za želodec,

katoro priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani. Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 1—25

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakateremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Lose", I. Dannenberg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 5—10

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu
ulica Zonta br: 5
sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 37—

Tužnim srcem javljaju podpisani svim rodjakom, prijateljem in znancem prežalostnu viest, da je njihov suprug, otac, odnosno tast, preuz. gospodin

dr. JOSIP vitez pl. DEFACIS

c. kr. tajni savjetnik, vitez željezne kruno II. reda, umirovljeni predsjednik višjega zemaljsk. suda

dne 11. febrara t. g. nakon težke i mučne bolesti blago u Gospodinu usnuo.

Zemaljski ostanci dragoga pokojnika bijahu sahranjeni dne 13. febrara na groblju u Katinari kraj Trsta.

TRST, dne 14. febrara 1892.

Matilda pl. Defacis,
supruga.

Karol vit. Defacis,
c. kr. zem. suda savjetnik,
sin.

Klotilda Berghofer,
hćer.

Rudolf Berghofer,
c. i kr. kapetan ratne mornarice,
zet.

ZAHVALA

Za mnogobrojna priznanja iskrenog sućutja, izkazanog nam prilikom smrti našega nezaboravnoga supruga, otca i tasta, gospodina

dr. Josipa vit. pl. Defacis-a

kao takodjer za mnogobrojno prisustvovanje kod pogreba, izražamo slavnim civilnim i vojničkim oblastim, družbam, prijateljem i znancem našu najiskreniju zahvalu.

TRST, dne 14. febrara 1892.

Obitelj
DEFACIS-BERGHOFER.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.
zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo boljzni, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Dosedaj že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje ne bi imele zaloge izbornega toga domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nofrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 6—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, kateroga je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 st. lonica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praške kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi prebavi, stekleničica 32 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, stoklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rane, otekline itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 zavitek 1 gld.

Razvon imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemsko farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

☞ Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

☞ Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto deseti manj kakor po povzetju. 12—12

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; **stakljene ploče, jednostavne** prozirno. i neprozirne, dvostruko i bojadisano. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz ciene, kojo se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez cerine. 37—52

LJEKARNA
A. KELER
nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave flašire iz Brešlje, željezo sa Chinom Malussi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anterinaku vodu za usta. Tekući sapun proti oznojinam. Obće poznatu vodu katrama i ištrcivanja katrama. Kašlju proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 9—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz ponuzdo.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 8. U Trstu 25. febrara 1892. Godina XVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administracija „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za onim brku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Govor

narodnoga zastupnika dr. M. Laginje izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 29. jenara 1892. prigodom rasprave o preinaci pravničkih nauka.

(Konac).

Visoka kućo! Mi imademo samo jedan put, da to postignemo nedirajuć u one državne interese, koje nam se uvjek pred oči postavlja, te kojim i u tom pogledu niti hoćemo niti možemo škoditi. Imalo bi nam se dakle dati, štedeć te interese i u granicah postojećih zakona, nješto, na što imademo svoje sveto pravo, dielomično izjednačenje naime pravne i državo-znanstveno fakulteto kraljovskoga sveučilišta Frana Josipa u Zagrebu — i to obzirom na nauke te na prvi teoretički državni izpit — sa ostalimi sveučilišti ove pole države.

Primio sam upravo takozvani red nauka (Ordo lectionum) iz Zagreba, u kojem čitam, da se na zagrebačkoj pravničko- i državoznanstvenoj fakulteti, osim vrlo malene razlike, predaje iste predmete, koje i ovdje.

Dozvolom gospodina podpredsjednika pročitati ću samo u glavnom one predmete, koje se tamo predaje, i to u najnovije vriemo, od zadnjega naime ljetnoga tečaja 1890-1891 i od zimskoga tečaja 1891-1892.

Tamo se je u ljetnom tečaju predavalo: Poviest sveobćega prava (historia juris universalis, nastavak); Enciklopedija i metodologije prava (enciclopedia et methodologia juris); Pandekta obvezno pravo (Pandectarum jus obligationum); Pandekta obiteljsko pravo (Pandectarum jus familiare) kod nas predaje se pod imenom občenito njemačko pravo: — Pravo obitelji i nasliedstva usljed smrti po austrijskom gradjanskom zakoniku (Jus familiae et successiones mortis causa juxta codicem civilem austriacum) — priznato je dakle još uviek — premda je Hrvatska u pogledu pravosudja i nastave posve neodvisna — da se u Hrvatskoj postojeće gradjansko pravo imenuje austrijskim privatnim pravom; — nadalje iz kanoničkoga prava: Pravo katoličke crkve obzirom na posebno pravo, koje je u krieposti u austro-ugarskoj državi (jus ecclesiae catholicae ratione habita juris particularis, quod in monarchia austro-hungarica viget) — ne samo dakle u Ugarskoj, već dapače i u Austriji, ili kako kažemo, u ovoj poli države; — dalje: Znanost o državnoj imovini. (Scientia rei aerariae); Nauka o financijalnih zakonih (doctrina legum financijalium); Hrvatsko-ugarsko javno pravo (jus publicum croato-hungaricum) — neškodi ni ovostranom državljaninu ako štogod od toga čuje; Nauka u upravnih zakonih (doctrina legum administrationis); O zakonodavnom tielu (de corpore legislativo); Kriminalno pravo (jus criminale); Pravna filozofija (Philosophia juris); Gradjanski postupnik, nastavak, parbeni zatim izvan parbeni (processus civilis continuatio litigiosi, dein illitigiosus); Statistika austro-ugarske države (statistica monarchiae austro-hungaricae); Nastavak o trgovačkom pravu (continuatio juris mercantilis); Kazneno pravo, nastavak posebnog djela (jus poenale, continuato partis specialis); Javno zdravstvo (Hygiena publica).

Kako vidite, gospodo moja, nisu ni Hrvati tako napeti, jer oni su nam izdali naukovni red (Ordo lectionum) u latinskom jeziku, da ga uzmognemo svi razumjeti. Ovo su predmeti, koje se je predavalo u ljetnom tečaju zadnje godine, a od jednoga do drugoga ljetnoga tečaja neima nikakvo razlike, ponajviše koji nastavak istoga predmeta — kao što smo netom čpli.

Ovi naukovni predmeti jesu posve jednaki onim, koje se predaje u ovoj poli države. U Hrvatskoj poprimili su — kao što je rečeno — posve austrijsko gradjansko pravo, tako isto staro kazneno pravo, koje je kod nas u krieposti, isto tako gradjanski postupnik koli u parbenih toli izvan parbenih poslovih. Trgovačko i mjenbeno pravo nazilju tamo doduše „ugarsko trgovačko i mjenbeno pravo", nu to je faktično njemačko trgovačko i mjenbeno pravo, koje je u Austriji i drugih zemljah Europe pod imenom: občenito trgovačko i mjenbeno pravo u krieposti:

To isto vidimo i u zimskom tečaju a ja ću biti toli slobodan, da pročitam što se predaje u zimskom tečaju 1891-1892. (čita):

Institucije rimskoga prava (institutiones juris Romani) šest sati na tjedan; Rimski gradjanski postupnik (processus civilis romanus) dva sata na tjedan;

Austrijsko privatno pravo občeniti dio i kraljevska prava (jus privatum austriacum, pars generalis et jura realia) osam sati na tjedan;

Vriela (fontes) četiri sata na tjedan;

Stvarno pravo (jura in re) četiri sata na tjedan;

Poviest rimskoga prava (historia juris Romani) pet sati na tjedan;

Občenito i posebno pravo katoličke crkve (jus ecclesiae catholicae commune et particulare) pet sati na tjedan;

Občenito i posebno pravo grčko-iztočne crkve (jus ecclesiae graeco-orientalis commune et particulare) četiri sata na tjedan;

Hrvatsko-ugarsko privatno pravo (jus croato-hungaricum privatum) četiri sata na tjedan;

Gradjanski postupnik (processus civilis);

Politička ekonomija (oeconomia politica) pet sati; tada dolazi:

Nauka o upravi (doctrina administrationis) četiri sata;

Seminarne vježbe o državnom imovinskom pravu. (Seminaristicum aerarise) dva sata;

Obće javno pravo (jus publicum universale) pet sati.

Medjunarodno pravo (jus gentium) četiri sata;

Kazneno pravo (jus poenale) pet sati;

Pravna filozofija (Philosophia juris) tri sata;

Sveobća statistika (statistica universalis) pet sati,

Trgovačko pravo (jus mercantile) dva sata;

Mjenbeno pravo (jus cambiale) tri sata;

Kazneno pravo, posebni dio (jus poenale, par specialis) tri sata;

Državno računovodstvo (rationaria status) pet sati;

Sudbena medicina (medicina forensis) dva sata.

Ja mislim, gospodo moja, da ovdje neima skoro nikakve razliko medju austrijskimi i zagrebačkim sveučilištem. To je pako posve naravno, jer je Hrvatska — kao što rekoh — u poslovih pravosudja i nastave isto tako samostalna kao što i svaka druga neodvisna država, a Hrvatska spada medju one zemlje, koje nisu htjele obzirom na pravosudje prevelikih i prenaglih skokova činiti. Htjelo se je pridržati sa malimi iznimkami i maliui na boljak smjerajućimi popravci ono, što bijaše jednoć za absolutističko doba uvedeno. To je dakle ono isto pravo, koje postoji u Austriji, a profesori zagrebačkog sveučilišta jesu upravo djaci austrijskih sveučilišta, te so nemože — kao što je rečeno — naći nikakve razlike.

Radi toga bilo bi umjestno a mi imademo na to pravo, visoka vlada pako dužnost, da se proglasi pravna i državoznanstvena fakulteta kraljevskog sveučilišta Frana Josipa u Zagrebu izjednačenom sa pravnimi fakulteti ove pole države, dotično, da se pripozna tamo učinjene nauke i sve tamo položene izpite. Nu ja neidem tako daleko, već ću da ostavim malo prostora, da se upravo ono isravna, što se tiče tih malenkostih, koje se ovdje nesudaraju. Mi imademo ovdje primjerice poviest ugarsko hrvatskoga prava (historia juris hungarico-croatici), na mjesto toga imademo u Austriji austrijsku državnu i pravnu poviest, koju bi mogli oni slušatelji, koji su u Zagrebu učili tri godine, ondje u četvrtoj godini nadomjestiti.

Inače ostalo bi sve jednako, te bi ja uztvrdio, da bi bilo to mnogo bolje za mladež, koja je tamo šest tečaja svršila, jer bi bila mnogo laglje, mnogo ugodnije u narodnom jeziku, u materinskom jeziku poučavana. Kao što je rečeno, predložio sam jedino to, da se uračuna prvih šest tečaja, koje austrijski, ovostrani državni pripadnik u Zagrebu svrši, te da se pripozna prvi teoretički državni izpit. Uza sve više interese, koje bi mogla imati naša državna uprava, nemožemo pod nijednu cienu manje zahtjevati. To je pozitivno nam pripadajuće pravo, te je pozitivna dužnost visoke državne uprave, da nam što takva pripoznade: ili otvorenje podpune pravne fakultete sa hrvatskim i slovenskim naukovnim jezikom, ili bar dotle bezuvjetno izjednačenje prvih šest tečaja na zagrebačkom sveučilištu te pripoznanje prvoga tamo položenoga državnoga izpita. To su naši najumjereniji zahtjevi, koje možemo upravi i njegovoj preuzvišenosti ministru nastave podastrieti. Ja sam uvjeren, da bi bila njegova preuzvišenost ministar pravosudja s tim razlaganjem i s onim, što je naravska posliedica takvog koraka, posve sporazumna. Upitamo li se o tom kod kojeg glasovitog pedagoga, recimo kod ravnatelja našega glasovitoga zavoda Theresianum, tad će on bez dvojbe naš stavak odobriti, jer je temeljna zapovied svakog dobrog, svakog zdravog uzgoja, da se isti u materinskom jeziku izvrši. Zašto nebi isto pitanje njegova preuzvišenost naš ministar nastave tako odobrio, kao što ga mi odobravamo, i zašto nebi on odatle izvodio posliedice, kao što je mi izvadjamo? (Dobro! na strani istomišljenika).

Na koncu neka mi se dozvoli jošte samo jednu kratku opazku. Ja znadem, pa ako se uviek i negovori otvoreno — ali što će se, takovo je žalibože javno mnienje — da će se taj zahtjev tumačiti kano takozvane velikohrvatsko, velikoslovenske ili mladoslovenske zahtjove, te naravno zabaciti je kano i sve ostalo. Nu ovdje nejgra politika nikakvu ulogu, ovo je pitanje uzgoja i pravedne pravosudne diobe u ovoj poli državo.

Drugo pitanje, o kojem se toliko piše i kojega se plašo, nastati će s vremenom i boz toga imali mi fakultetu ili ne; nu to neodlučuje u ovom pitanju. Ono će morati da nastane jer je na bujnoj, od koruških alpa, pa do Zemuna prostrtoj ploči božjim prstom napisano, da vezove, koji su oni narodi zajedničkim jezikom, jednakimi običaji i bratskom ljubavi spojeni, ljudi nemogu, ili bar ne za uviek, razriešiti. (Živahno odobravanje na desnici.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića, dr. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja.

Slavenski narodi, naročito hrvatski, uživa, kako je poznato, pravo, posvećeno tisućgodišnjim običajem i mnogimi papinskimi bullami, da svoj jezik upotrobljuju i u rimokatoličkoj crkvi; on se je služio tim pravom, poimence u svih biskupijah Dalmacije, u biskupiji senjskoj (i modruškoj), u svih biskupijah Istre, tršćansko-koparskoj, poreško-puljskoj, krčkoj — kao što to dokazuju nebrojeni glagoljski napisi, preraziličite glagoljske listine i u crkvah nadjeni misali i rituali, tiskani glagoljskimi, a iz novije dobe latinskimi slovi.

Od vajkada bijaše osoba i korporacija, koje su to pravo napadale i nastojale okrnjiti. Nikad pako nije se to pravo tako občenito napadalo, kako se to dogadja osobito u potonje doba u našoj monarhiji — čemu su dokaz razni dogodjaji na Rieci, u Dalmaciji, u Istri, imenito u poreško-puljskoj biskupiji. Hrvatom, kojim se je uzelo već toliko prava, hoće se uzeti i to sveto pravo.

U svrhu, da se to pravo okrnji ili uniši, obdržavaju se konferencije, pišu se okružnice za čitave pokrajine ili pojedine biskupije, izdavaju se propvjedi njegove uporabe občenito ili ..aposeb sa strane oblasti ili njihovih predstavnika, ne da bi k tomu bile ovlaštene po svetoj stolici.

Nu to nije dosta. Hrvati, koje se na taj način hoće prikratiti za tako znamenito pravo, nesmiju se na to nit potužiti, nesmiju izricati svoje mnienje o mjerah, koje se poduzimlje proti tomu njihovomu pravu.

Novine, kašto su „Il Diritto Croato", „Naša Sloga", „Slovanski svet", koje se bore za sačuvanje slavenskoga jezika u crkvah, u kojih još obstoji, ili za ponovno uvedenje u onih, iz kojih bijaše najviše posliednjih desetgodišta samovlastno izgnan, i koje objelodanjuju i kritizuju odnosne protupravne odredbe, bivaju sve zaplienjeno, dočim je talijanskim listovom slobodno pisati svega i svašta proti toj svetoj baštini Hrvata.

uvažujuć, da Slaveni, naročito Hrvati, imadu pravo posvećeno tisućgodišnjim običajem i mnogimi papinskimi bullami, rabiti svoj jezik i u rimsko-katoličkoj crkvi;

uvažujuć na dalje, da je pridržanje narodnoga jezika u rimsko-katoličkoj crkvi kod Hrvata — po sudu najboljih poznavalaca njihovih odnošaja — poglavito k tomu doprinielo, da su Hrvati u toj crkvi ostali i svoju narodnost sačuvali;

Uvažujuć napokon, da rečeno pravo spada medju nepovrediva, članom 19. temeljnoga državnoga zakona 21. decembra 1867., Drž. zak. l. br. 142. zajamčena prava svakoga naroda, da čuva i goji svoju narodnost i jezik, i da se zaplienom članaka razpravljajućih u javnih, imenito spomenutih novinah, taj predmet, radi proti jasnim ustanovam članka 13. istoga temeljnoga državnoga zakona, uslobadjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra pravosudja sliedeći upit:

1. Josu li u njegovoj preuzvišenosti te neopravdane zaplijene poznate?
2. Kako će njegova preuzvišenost takove zakonito neutemeljene zaplijene novina, kojo brano zakonitim putom pravo Hrvata, zajamčeno i temeljnimi državnimi zakoni — da svoj jezik rabe i u rimokatoličkoj crkvi — dovesti u sklad sa jasnimi ustanovami članaka 13. i 19. temeljnoga državnoga zakona?
3. Joli njegova preuzvišenost voljna, da se pobrine o tom, da se u buduće stane na put takvim zaplienam, kojimi se povredjuje temeljni državni zakon?

U Beču 6. veljače 1892.

Spinčić, dr. Laginja, Perić, dr. Kramař, Špindler, Formánek, Čestmir, Lang, Mixa, Krumbholz, Seichert, Hájek, Adámek, Eim, dr. Dvořak, dr. Kaizl, Tillar, dr. Gregr, Purghart, dr. Blažek, Tesly, Doležal, Sokol.

Carevinsko vieće.

BEČ 22. febrara 1892.

Obećao sam zadnji put, da ću se još osvrnuti na zakonski predlog o željeznici, koja se ima graditi u Galiciji od Stanislava do Voronienke, i koja će stojati deset

milijuna forinti. Odnosni odbor dao je posve kratak izvještaj tiskan, a izvjestitelj, nije niti riekao drugo rekao, nego da preporuča da se taj predlog poprimi. Proti tomu predlogu govorili su samo Česi Vašaty i Blažek, za predlog nit jedan. Prvi njih je u poduljem govoru prigovarao i vladi, i odboru i izvjestitelju, što nisu naveli pravih razloga za gradnju te željeznice. Kad se tolika svota, deset milijuna, zahtjeva, tad bi se to moralo bolje obrazložiti. On nenalazi gospodarstvenih razloga za gradnju te željeznice, koja poprečno presjeca Galiciju, i to po neplodnih predjelih, tako da će tih 10 milijuna biti posve neplodno potrošeno. To će prouzrokovat manjak u državnoj blagajni, i poremetit u njoj ravnovjesje, kojo se je, poslie napornoga i dugogodišnjega napora, te poslie nepopisivoga tlaka kod utjerivanja poreza i izvadjanja ovrha, doseglo. Tako skupljena novca nebi se tako bezrazložno smjelo trošiti. Imalo bi se ga tako potrošiti, da bi od toga koristi imali razni državljani već sada, a kasnije i sama država. To bi bila dužnost i vlade i parlamenta s toga, što ima bjede, i veliko, po različitih zemljah. Razlog da se potroši tih 10 milijuna zna i vlada i odbor, al se srame kazati ga. Kad je predlagala 5 milijuna podpore dunavskomu parobrodarskomu društvu, tad je bar rekla, da to zahtjevaju ratni razlozi. Ovdje se žaca to priznati, a i ovdje odlučuju samo vojnički razlozi. To sve je naperono proti Rusiji, premda ova neima nakane, da napadne na Austriju nit da što od nje dobije, i premda se je ona već više puta, imenito god. 1849. i 1854., pokazala prijateljskom Austriji. On je već više puta rekao, i sada još ponavlja, da bi morala Austrija promjeniti svoju izvanjsku politiku, sprijazniti s Ruskom, te se riešiti pogibeljnoga saveza sa Njemačkom. Kad bi se to dogodilo, tad nebi trebalo trošiti nit ovih deset milijuna forinti, koje se za rečenu željeznicu predlaže. Zastupnik Blažek izjavlja u ime svoje i svojih drugova, Čeha, da će oni glasovati proti predlogu, jer nije vlada poprimila njihova predloga, da se učini program svih željeznica potrebitih u pojedinih zemljah, i da se pak taj program malo po malo izvadja. Izvjestitelj netaji, da rečena željeznica neće bit velike gospodarstvene koristi, i priznaje, da se ista ima graditi iz vojničkih razloga. Kartelna većina kuće dakako primi predlog.

U sjednici 17. febrara odgovorio je ministar financija na interpelaciju zastupnika Laginje, Spinčića i drugova postavljenu dne 12. decembra prošle godine, gledo utjerivanja poreza kod poljodjelskoga pučanstva u Istri, imenito u vodnjanskom i buzetskom kotaru, te glede ovrha radi razteretnoga duga, imenito u motovunskom kotaru. Ministar veli, na temelju izvještaja, koje je dobio, da su u Istri glavni proizvodi vino a nekud i ulje. Radi bolesti na vinovoj lozi u 1850., 1860. i 1870. tih godinah da su porezni zastanci sve više rasli sve do godine 1880. Jedva poslie godine 1880. počelo je ići na bolje, jer su bolesti na vinovoj lozi prestale, i jer su djelomice nastale bolje ljetine, što valja osobito o dvih posliednjih godinah, i jer se je po istarskoj željeznici i po parobrodih omogućilo, da se vino dražo prodaje. To bolje okolnosti upotrebili su porezni uredi za to, da iztjeraju i zastanke prijašnjih godina, a kod toga su morali i ovrhe voditi, jer je u Istri žalibože običaj, da ljudi neplaćaju ako nisu ovrhami prisiljeni. Mobilarne ovrhe da se toliko nevode, koliko realne, a i ove samo onda, kad se vidi, da se neće platiti. Strogo tjeranje i vodjenje ovrha, da je koristno i za poreznike, jer čim se više zateže tim gore je za nje. To obćenito rečeno, da valja i za kotare Vodnjan i Buzet, u kojih su prisilnim načinom porezni uredi mnogo zaostatska iztjerali, a imali su pravo prisilno postupati jer su se gospodarski odnošaji i u njih poboljšali. Glede ovrha za razteretni dug u motovunskom kotaru ima reći, da se je zemaljski odbor 30. decembra 1891. potužio kod financijalnoga ravnateljstva u Trstu, da se slabo tjera i moli, da se bolje tjera, jer su baš i u tom kotaru bile dobre ljetine vina u posliednjih godinah.

Uslied note zemaljskoga odbora morao je porezni urad motovunski postupati strogo s poreznici radi toga, jer **nisu htjeli** plaćati. Zemaljski odbor veli na dalje, da mu je već opetovno zemaljski sabor (većina) naložio, da strogo postupa kod utjerivanja zastanaka razteretnoga duga. U slučajih obzira vriednih, da se je opetovano dozvolilo odplaćivanje na obroke. Ako se je u pojedinih slučajevih prisilna sredstva upotrebilo, to se ima pripisati nemarnosti dotičnika. Pošto se je gospodarsko stanje u kotaru motovunskom poboljšalo, za to veli zemaljski odbor, da se nepristaje na to, da se obustavi ovrhe, i izjavlja istodobno, da ima on sam pravo ustanovljivati polakšice u odplaćivanju kao i obustavu ovrha u slučajih obzira vriednih. U Istri neima obćenite biede, i za to ima ostati i nadalje kod dosadanjega postupka, da se naime odustane od ovrho i ustanovi obroke odplaćivanja samo u pojedinih slučajevih, u kojih poreznici te mole i redovito barem jedan dio zastanaka plate. (Naši gg. zastupnici imat će prilike prije ili kasnije, da na to odgovore. Medju tim neka sude čitatelji, imenito oni, koji poznaju okolnosti, i nek nam makar pojedine slučajeve i u obće svoje misli o tom jave. Op. Ur.)

U istoj sjednici, dne 17. febrara, primila se je zakonska osnova, kojom se promjenjuje članak II. zakona 3. oktobra 1891. (kako brzo se zakone promjenjuje!) glede podpore proti škodam, koje nanese trsni ušenac. Tim člankom opunomoćuje se ministra poljodjelstva, da dade bezkamatne predujme za uzpostavljanje vinograda u onih krajevih, u kojih trsni ušenac vinograde pohara i gdje radi toga bieda zavlada. Te predujme može se dati pojedincem, ili obćinam ili raznim gospodarskim družtvom.

Ako se ima dati predujam pojedincu, ima se ustanoviti, da li će moć predujam vratiti. Ministar odluči o zagotovljenju odplate kod obćina i družtava. U svih slučajevih pako ima dati država predujam samo onda, ako ga čade i pokrajina bar toliko, koliko se od države traži.

Deset godina poslie danoga predujma ima se početi predujam u obrocih plaćati.

U odnosnoj resoluciji poziva se vlada, da kod davanja tih predujmova čim jednostavnije postupa i da molbenice žurno riešava. —

U rečenoj sjednici su gospoda Bartoli, Rizzi i drugovi postavili interpelaciju radi zlobnih oštećivanja i radi sigurnosti osobe i imanja. I tu priliku su upotrebili, da napadu na naše vriedno svećenstvo, i perfidijom upravo ne dostojnom spomenuli nasilja, „koja se počinjaju na strano pripadnika hrvatske stranke na štetu mirnih stanovnika Istre, i koje se sa strane oblasti još nije odkrilo". Ako to nije perfidija, skrajna bezobraznost, onda već neznamo što je! Sami kažu naročito, da oblastim nije došlo ze rukom odkriti, tko je počinio nasilja, i istodobno pripisuju jih pripadnikom hrvatske stranke! U jednoj nesamo interpelaciji, nego u jednoj te istoj izreci toliko bezobraznosti! Oni se sami odsudjuju, pa se tako i iz ove interpelacije mogu svi osvjedočiti koliko se ima držati do njihovih objeda. Slavno to uredničtvo je u ostalom obećalo, da će se na tu interpelaciju svratiti. Stalno će ju izcrpit i prosudit kako zaslužuje.

U sliedećoj sjednici, dne 19. febrara, su ista gospoda Bartoli, Rizzi i drugovi postavili interpelaciju radi dogodjaja kod izbora u Kanfanaru i S. Vicenti. Za razjašnjenje postupka rečene gospode kao i njihovih drugova iz Istre bit će najbolje, ako i tu interpelaciju izcrpite ili čak posve prevedete. I ona se sama sobom odsudjuje.

U sjednici 20. febrara postavio je zast. Spinčić i drug. interpelaciju na ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova, pitajuć odgovor ili uzrok neodgovora na njegove odnosno i dr. Laginje i drugova upite radi nezakonitosti i nasilja, koja se počinjaju proti Hrvatom i Slovencem; pitajuć nadalje, da li će se već jednom dati nepristrano i strogo izpitati odnošaje u zapadnoj Istri, imenito u gradićih i talijanskih mjestancih; da li su ministru poznati najnoviji napadaji na čitaonicu u Puli i na razne osobe, i službene, u Buzetu; i konačno što je poduzeto, da budu hrvatski i slovenski zastupnici sigurni osobno slobodo kod predstojećega zasjedanja sabora u Poreču, i da budo vlada zastupana u saboru po nepristranom činovniku.

I tu interpelaciju valja donieti u cielosti. U njoj je i nešto posve zaslužena odgovora gg. Bartoli-u, Rizzi-u i drugovom, bilo ovdje bilo u pokrajini.

DOPISI.

Buzet, dne 20. veljače 1892. (Predpotopni ljudi u sredovječnom istarskom gradiću). Ovih dana dopao nam ruku pod naslovom: „Il medio evo in un comune dell'Istria" bljutavi člančić, objelodanjem u tršćanskom „Mattinu" od 18. t. m. Piskarčić pomenutoga članka hotio je, da se digne nebu pod oblake a kad tamo zapao je u najsmradniju kaljužu „della gentile città di Pinguente". Po starom običaju naperio je i ovaj put svoje otrovne strelice u prvom redu stojećeg načelnika, našeg dičnog g. Flega. Ali loša mu bijaše sreća.

Već iz predposliednog broja „Naše Slogo" biti će čitateljem znano, kako u ovom gradiću već od nekog doba vlada neka odvše velika živahnost, a osobito odkad su si stanoviti „**spasitelji**" postavili svrhom, da ugled ove „naše obćine" krnjo i da ma bilo kojim sredstvima diskroditiraju načelnika, kako bi, oni opet došli k jaslam. Nu ljuto li se prevarište ti uličnі političari u svom računu!

Dne 11. t. m. na večer došlo je do ozbiljna sukoba! Tu se je načelnik pokazao da je na svom wjestu. Protivnici poslaše u boj slabo žensko čeljade, ili „gospodjicu" (kako ju „Mattinov" dopisnik krsti) i ona je imala otvoriti bitku, dočim su generali i vojskovodje motrili ovo komešenje iz daleka. Nekoji velc, da se je vojvoda nalazio u „**Babuba**," nekoji u „**Pipipi**", a njekoji u zakloništu „**Ririri**."

Načelnik šetaše kao obično po buzetskom **boulevardu** „Riparo", a pred njim bile njekoje ženskinje gusto zastrte rubcem. „**Porki sti kroati, ke ge venjisi una šajeta....**" to je bila, kako „Mattino" piše, ta omiljela talijanska pjesma, koju je zapjevala pokraj načelnika ta tobožnja „gospodjica". Na taj nenavadni pozdrav ostao načelnik osupnut, i nije mogao od manje, a da bolje ne zaviri u to neugladjeno žensko biće u svrhu, da ga radi njegovih kaznenih intencija upozna. Približie se i pogledao nešto bolje u tu vriedjajuću osobu, ali ju nije mogao razpoznati i zato ju upita za njezino ime.

Ona se na njega otresla baš prostački, a on — nebudi lien — pozove policiste, te ju dade odvesti u obćinsku kuću, gdje se ona pokajala valjda i izpovjedalu ime i pridjevak, našto ju načelnik izpusti.

Na to pojavi se pred obćinskom kućom dobro uredjena kumpanija, zapovjedana po rečenom vojvodi. Ova kumpanija, sastojeća od kakovih 60 i više „junaka", stala urlikati, tuliti, prietiti svega i svašta, kao na pr. „Morte ai Croati", „Porco il podestà", „Guardie di sporchità a Pinguente", „Bestie selvadighe" „fora, fora" itd. tako, da je to bila prava buna i ustanak proti obćinskoj oblasti. Redarstvo, videć se slabo prama tolikoj ruji, kojoj se kašnje pridružilo i veće mnoštvo, uzmakne; jedan se postavi golim bodežem pred vrata, da brani ulaz pomahnitaloj svjetini, koja je silomice htjela provaliti u obćinsku kuću, dočim je drugi skočio po oružnike. Nakon pol sata stigne redar sa jednim oružnikom i sad se istom moglo uapsiti kolovodje ili glave izgreda.

U rano jutro drugog dneva obavjestio je načelnik telegrafično političku oblast u Kopru ob ovdješnjoj buni, a istodobno spremala se talijanaška deputacija od 4 lica u Trst, da se potuži pred namjestnikom o krivici, koja se nanaša Talijanom u Buzetu. U toj deputaciji su bili: dr. Sandrin, bivši načelnik Dolfo Clarici, Tone Bigatto Paklić, te Ive Rigo.

Na načelnikov telegram, a valjda i na grozne istine izrečene po gornjoj deputaciji stigao je amo onog istog dana u večer vladin komesar, g. dr. Fabrizi, da na licu mjesta razvidi stvar, a š njime stiglo je i kakovih šest žandara.

Izgredi i nemiri su prestali, ali zato je g. komesar imao posla sa raznimi deputacijami. Medju inimi predstavila se — smijte se — ženska deputacija i to: gospodja **Rigo**, kuma g. Claricia, gospodja **Dolfabbro**, žena jednoga uapšenika, gospodja **Poropat**, žena jednoga uapšenika itd. Pošle su, da operu grieho svojih miljenika i da jih kao jajce prikažu, ali reć bi, da jim to nije bilo moguće, jer je mladi izpovjednik ipak opazio plitkoću razloga, neosnovanost i smiešnost njihovih pritužba.

Pošlo je za ženskimi i ć ugih buzetskih odličnjaka, da golom zlobom, laži i hinbom okite što su ženske protkale, ali jalov njim posao. Od naše kmetske ruke pošla je jedna jedina deputacija, koja se sastojala od 200 i više ljudih sa svih krajeva ove obćine, te koja se predstavi g. komesaru dne 13. t. m. oko podnova u obćinskomu uredu. Naša deputacija mu je rekla: Mi znamo kamo Talijani buzetski ciljaju, mi znamo, šta oni misle postići ovimi nemiri, mi znamo da bi oni htjeli predstaviti političkoj oblasti našeg glavara kao nesposobna za uzdržanje reda i mira, dà, mi znamo, da bi ga žolili viditi smotnuta sa cielim zastupstvom, ali nek nam slobodno postave komesara, kako to buzetski smušenjaci žele, neka razpišu i nove izbore, al buntovnici i nemirnjaci neće nikad i **nikad više** biti birani od nas.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Nebi čovik veroval kako je dan današnji vas svet nopak.

Jur. Kako si na to prišal?

Fr. A lahko. Prvo smo dobivali mi na Porešćine od naših vridnih plovani i kapelani „Našu Slogu" a sada ju nosimo mi njim.

Jur. Kako se je pak to dogodilo?

Fr. A lipo. Njim je prosvitli s Poreča zabranil dilit mej puk „Našu Slogu" a sada ju dilimo mi plovanom, kapelanom i drugim pametnim ljudem.

Jur. Ter to je i pravo; kada sve zija i reži na tužne naše pope, kako i mačka na breka, pomožimo njim i mi nosit teško brimo, pak će bit lagljе njim a bolje nam.

Različite viesti.

† **Ferdinand Stavdaher.** Dne 22. t. m. preminuo je ovdje c. kr. umirovljeni profesor, počastni kanonik itd. preč. g. Ferdinand Stavdaher nakon kratke ali težke bolesti u starosti od 78 god. Pokojnika hvale njegovi bivši učenici kao vrlo čestitoga profesora a obćenito bijaše poznat kano uzoran svećenik. Svevišnji podielio mu rajsku slavu!

Dr. Blaž Lorković. Dne 18. t. mjeseca preminuo je u bielom Zagrebu sveučilištni profesor, odličan hrvatski književnik gosp. Blaž Lorković. S pokojnikom izgubilo je hrvatsko sveučilište jednoga od najboljih profesora, hrvatska knjiga jednoga od najumnijih pisaca a hrvatski narod jednoga od ponajboljih svojih sinova, koji je sav svoj vik smišljao i radio za svoj narod. Vječna mu uspomena medju nami!

Zemaljski sabori sazvani su cesarskim patentom od dne 15. t. m. na zasjedanje za dne 3. marča t. g. Tako se sastaje i istarski zemaljski sabor u Poreču dne 3. marča.

Pastirski list za biskupiju tršćansko-koparsku. Presvietli biskup dr. Iv. Glavina upravio je po starom običaju u oči predstojeće korizme pastirski list na svećenstvo i na puk sjedinjenih biskupijah. U tom listu razpravlja presv. nadpastir predmet uzet iz 114 psalma Davidova: „**Obkolile su me bolesti smrtne, i stigli su me jadi pakleni; naidjoh na tugu i muku, ali prizvahime Gospodnje.**"

Lahkim i razumljivim načinom predočuju nam se svakdanje muke i trpljenja, na koja nalazi ljudski rod posvud. Nu radi toga nevalja nam zdvajati niti proti božjoj providnosti mrmljati. Križ i muke, što nam je podnašati u duhu pravo pokore, biti će nam u zadovoljštinu i pokoru za počinjeno grieho. Ako smo slabašne i mljohave naravi ipak možemo uz sve muke i napastovanja nešto dobra učiniti, što prima naš Spasitelj u zadovoljštinu za naše grieho. U duhu pokore i podpunim pouzdanjem u volju božju treba nam podnašati sve novolje u ovoj suznoj dolini, jer piše sv. Pavao, da stradanja sadašnjega vremena nisu ništa prema slavi, koja će nam se javiti.

Na konou pastiskoga lista nalazi se postni red za korizmu i cielu godinu 1892.

Da uzmognemo bar u kratko oglasiti i pastirski list za porečko-puljsku biskupiju, molimo koga od gg. svećenika, da nam ga priposlati izvoli.

Iz Kastva javlja nam prijatelj i obć. zastupnik, da su izborne listine za predstojeće obćinske izbore od dne 7. febrara do 6 marča u obćinskom uredu u Kastvu izložene.

Radi toga upozorujemo tamošnje rodoljube i prijatelje, da se na vriome dogovore i slože, koje li će mužove birati u novo zastupstvo. Po našem sudu imalo bi doći u novo zastupstvo čim više mladih, inteligentnih i neodvisnih mužova, uzevši u

obzir dakako u prvom redu one sadašnje zastupnike, koji se odlučno zauzimlju za obćenito dobro i kojim se nemože reći, da su samo sliepi k i m a v o i.

Tri interpelacije istarskih zastupnika u carevinskom vieću. U sjednici carevinskoga vieća on dne 17. t. m. interpelirali su talijanski zastupnici Istre B a r t o l i i R i z z i cesarsku vladu o t o b o ž n j o n izazivanju istarskih Talijana i oškodjenju njihovog imetka u sudbenih kotarih Poreč i Motovun od hrvatske stranke.

U sjednici od dne 19. t. m. interpelirao je zastupnik Bartoli sa drugovi istu vladu o tobožnjih nezakonitostih, počinjenih u K a n f a n a r u i S a v i č e n t i prigodom zadnjeg izbora fiducijara, a prouzročenih usljed naredbe c. kr. kot. poglavara viteza C o n t i - a i c. k. kot. komesara R u b e l l i-a.

Dne 20. t. m. interpelirao je napokon naš narodni zastupnik prof. S p i n č i ć sa drugovi visoku vladu radi nepravda, koje mora trpiti u Istri slavensko pučanstvo.

Na prve dvie interpelacije vratiti ćemo se čim nam prostor listu dopusti, a onu g. Spinčića i drugova donesti ćemo u budućem broju u cjelosti u hrvatskom provodu.

Zašto su članovi konservativnoga kluba iz gornje Austrije glasovali za podporu dunavskomu parobrodarskomu družtvu? Dr. Ebenhoch, član konservativnoga ili Hohenwartova kluba, izjavio je u sjednici carevinskoga vieća dne 11. febrara 1892. u imu svoje i u ime svojih drugova iz gornje Austrije, da je poznato, kako su oni početkom bili proti toj podpori. Nu, pošto je vlada izjavila, da za slučaj rata treba parobroda na Dunavu, i pošto jih drugačo nemože imati, nego ako država podupre dunavsko parobrodarsko družtvo, će oni glasovati za podporu. Oni to čine i kao zastupnici svojih birača, u obće stanovnika gornje Austrije, pošto je potrebito, da obzirom na nje jedno dunavsko parobrodarsko družtvo obstoji. I ako on čini poseban predlog, koj se neslaže sa jednom ustanovom odnosne osnove, to neznači, da su oni proti njemu ili proti podpori, i to najmanje s političkih razloga, pošto se oni nemogu protiviti namjeram ministra, koji njim je trgovačkimi ugovori otvorio trgovinu s živinom u Njemačku. — U tom ima se prije svega jedan dokaz više, da se podpora dala družtvu s vojničkih razloga, radi slučaja rata, dakle radi izvanjske politike, u svrhe trojnoga saveza. Vidi se dakle, da su konservativci za tu politiku, za taj savez. Al se vidi i nešto drugo. Vidi se naime, da su konservativci gornjo Austrije promjenili svoje mnienje o podpori obzirom na korist svojih izbornika, i to radi plovitbe, obćenja, i radi izvoza živine u Njemačku. Oni su dali državi na Dunavu, da i ona njim dade na njem. A zašto su za podporu glasovali članovi konservativnoga kluba, slovenski zastupnici, i to svi, koliko jih u Beču bijaše? Jeli se i njim što dalo za to što su dali? Što su dobili kao uzvrat za svoje glasove? Koliko je nam poznato ništa! Oni su glasovali s toga, jer je to Hohenwart htjeo, a Hohenwart viši državni činovnik hoće ono, što će vlada. Kad bi imao doći u sukob s vladom, on nebi napustio državne službe nego bi napustio službu naroda, službu i čast narodnoga zastupnika. Slovenski zastupnici konservativnoga kluba nemogu izpričati svoje glasovanje tim, da su se morali držati zaključka kluba. Jer i neglededć na to, da se nemora ostati u klubu, koj zahtjeva samo žrtve od svojih članova, odnosno od njihovih birača, oni su mogli iz većnice izaći kad je došlo do glasovanja, pak neglasovati nit za nit proti. To su učinili mnogi drugi zastupnici konservativnoga kluba iz raznih zemalja, dakle nisu morali glasovati za. Zastupnik Porič glasovao je p r o t i, po svojem uvjerenju, pak je i tim pokazao, da se već ne smatra članom rečenoga kluba. Malo po malo, ufamo se u Boga, uviditi će i drugi, da se neima robski poslušati nikoga, i da nevalja ljubiti šibe, kojom se je tepeno.

Krabuljni ples „Tržaškega Sokola“. biti će, sudeć po obsežnih pripravah, nešto izvanredna za Slavene Trsta i okolice. Neutrudljivi odbor razašilje vrlo ukusne pozive svojim članovom. Ples taj obdržavati će se dne 1. marca t. g. u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti.“ Igrati će vojnička glasba; početak u 10 sati; ulaznina za krabulje i članove 50 nvč.; za nečlanove 1 for.; neokrabuljane gospodje i gospoda platiti će povrh ulaznine još 30 nvč. globe.

Podpore „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“. Na drugom mjestu donašamo „N a t j e č a j“ na podpore, koje kani za tekuću školsku godinu podieliti naša dična „B r a t o v š ć i n a“ siromašnim i vriednim mladićem Istre i kvarnerskih otoka.

Pravno ograđenje zastupnika Biankini. Negdje mjeseca decembro prošle godine zahvalio se je na poslaničtvu za carevinsko vieće g. dr. Masovčić, advokat u Sinju. Bio je raspisan novi izbor za hrvatsko-slavonsko obćine političkih kotara Šibenik, Vrlika i Knin. Radi slaba zdravlja g. Masovčić nije već kandidirao. Do posliednjega hipa nije se znalo, tko da bude njegovim nasliednikom. Imenovalo se je i ovoga i onoga, a najposlie i bivšega profesora hrvatskoga sveučilišta dra. Kostu Vojnovića. Narodna stranka dalmatinska reć bi, da bi se bila zadovoljila s njim. Nego narod njoj je pokvario račun. Nije htjeo slušati vodja narodne stranke; vapio je za mužem neodvisnim od narodne stranke i njezinih vodje, za mužem, koj bi udario drugim putem, koj nebi uljezao u Hohenwartov klub, koj nebi podupirao vladu kašto to ovaj čini pod svaku cienu, nego koj bi muževno digao svoj glas za prava hrvatskoga naroda, za ujedinjenu Hrvatsku. I narod je pobjedio, usupor vodjam narodne stranke, koji svi bijahu u Dalmaciji za vrieme izbora. Odlučili su hrvatski izbornici kotara vrličkoga i kninskoga. Oni bijahu već prije za odlučnijega kandidata, ali nalazeć se u manjini prema hrvatskim izbornikom kotara šibenskoga, podvrgli su se ovim. Ovaj put nisu se već htjeli podvrći. Postavili su svojega kandidata i izjavili sasvim odlučno, da će za njega glasovati, pa makar imao propasti, pa makar imao biti izabran kandidat srbsko-autonomaški. Svojom odlučnostju su i prodrli, i prisilili izbornike šibenskoga kotara, bolje rekuć one, koji njimi upravljaju, da njim se prilagode. To je od njih svakako hvalevriedno. Zna se, da su koli autonomaši toli Srbi Dalmacije veliki protivnici hrvatske misli, hrvatskoga državnoga prava; i zna se, da su imali samo pet šest glasova manje nego li hrvatski izbornici. I mala razdvojenost hrvatskih izbornika imala bi bila za posliedicu mogućnost, da bude izabran srbsko-autonomaški kandidat. Samo slogom hrvatskih izbornika svih trih kotara mogao je prodrieti hrvatski kandidat. I oni su se složili i izabrali hrvatskoga kandidata, Jurja Biankini-a, urednika zadarskoga „Narodnoga lista“. On je dobio čestitaka iz svih strana Dalmacije, koje su većinom bile popraćene pozivom, da udari pravim putem, neglededć na svoje drugove iz Dalmacije. On se je u svojem listu izbornikom zahvalio, a u zahvali izrično rekao, da je izabran samo voljom naroda, da će se volja naroda držati u carevinskom vieću, da će neodvisno od klubskih sveza raditi za hrvatsku misao i hrvatsko državno pravo, te da se nada da će i ostali „narodni“ zastupnici čim prije njegovim putem udariti, jer je to volja naroda.

Dne 19. febrara uljezao je Biankini u carevinsko vieće. Položiv svečano obećanje, dakako hrvatski, zadobio je rieč za pravnu izjavu. Svojim zvonkim i jakim glasom izrekao je svoj hrvatski govor, naglašujuć i razlažuć, kako se on podaje samo faktičnim okolnostim tim što ulazi u carevinsko vieće, i kako je pravo mjesto zastupnikom hrvatskim u hrvatskom saboru. Za podkriepu toga navadja on samo novije dogodjaje: izbor prvoga hrvatskoga kralja iz projasne habsburške kuće, Ferdinanda I.; hrvatsku pragmatičku sankciju; razne zavjernice vladara iz rečene kuće, i sadanjega premilostivoga cesara i kralja; novije odluke koli hrvatskoga sabora u Zagrebu, toli dalmatinskoga u Zadru. Tim što ulazi u carevinsko vieće, on neporiče hrvatskoga prava, pače izjavlja, da će se svimi silami u svakoj prilici zanj zauzimati.

Govorio je hrvatski. Čim je dulje govorio, tim je veće raslo zanimanje za njegov govor i povladjivanje istoga na jednoj strani, a mrmljanje i negodovanje na drugoj strani. Hrvati i Česi su povladjivali; Niemci, osobito ljevičari, izrazivali su svoje negodovanje. Čim su posliednji jače prigovarali i bučili, tim su prvi više povladjivali i odbijali prigovore ljevičara. Medju ovimi izticao se je najviše zastupnik iz Koruško Ghon, koj je sve bliže govorniku išao, kao da će ga svojom nenajprijaznijom figurom, svojom blizinom, svojim kretanjem prestrašiti. Kad su vidili kako jih Česi i Hrvati odbijaju, i kako govornik za nje ni malo nemari, već dostojanstveno napried govori i diže svoj glas to jače, što oni jače viču, obratili su se za pomoć na predsjednika. Predsjednik moli govornika, da se kraće izjavi; govornik nit nedujo toga nit razumie, već govori dalje držeć u ruci komad papira. Niemci ljevičari dovikuju predsjedniku, da Biankini čita, i zahtjevaju, da mu uzmo rieč. Predsjednik zvoni i veli, da nemože dopustiti, da su čita. Česi i Hrvati dovikuju što njim glas dopušta, da govornik nečita, da ima pravo govoriti hrvatski. Govornik govori dalje; predsjednik mu oduzimlje rieč, Niemci ljevičari povladjuju; Česi i Hrvati pitaju, da li smo u pravnoj državi ili no, i dovikuju Niemcem ljevičarom, da nejmaju oni ovdje zapovjedati. Govornik govori dalje uz povladjivanje Čeha i Hrvata; predsjednik zvoni, Niemci ljevičari viču, zašto govornik predsjednika nesluša. Spinčić njim odgovara, da govornik nezna nit treba da zna njemački. Oni viču, nek se govornika reče, da mu je predsjednik rieč uzeo i obraćaju se na Spinčića, uz govornika sjedećega, da to učini. Spinčić njim odgovara, da on toga nečini, jer Hrvat ima pravo govoriti hrvatski i u ovom parlamentu. Govornik govori, buka je sve to veća. Niemci ljevičari viču proma predsjedniku nek govornika pozove na red, nek zatvori sjednicu. Česi i Hrvati, a najglasnije Čeh Krumbholz, njim odgovara, nek idu van ako neće slušati. Predsjednik zvoni i veli, da je govorniku oduzeo rieč, pa pošto ipak govori, to ga s o v e n a r e d. Buka dosiže svoj vrhunac, predsjednik izjavlja sjednicu zaključenom, Biankini svršuje svoj govor, a kad ga svrši, Hrvati i Česi mu čestitaju i pljeskaju. Prem je sjednicu bio predsjednik zaključio, ipak da se je još čitalo neke interpelacije. Toga se u sveobćem uzmemirenju nije čulo. Antisemiti i drugi neki Niemci sgražali su se nad pravdoljubivošću Niemaca ljevičara. I pravedni Niemci znaju i priznaju, da imadu Hrvati pravo govoriti i u parlamentu hrvatski, i rekli su to izrično govorniku i njegovim drugovom. Neke velikaše češke valjalo je o tom uvjeravati. Neki Slovenci govorili su, da će prvom prilikom govoriti slovenski, da i oni uztvrde to svoje pravo, kad vide kako se od Niemaca ljevičara poriče.

Drugi dan, dne 20. febrara, gosp. Biankini izjavio je odmah na početku sjednice, da on nije čitao svoga govora, te rekao, da očekuje od nepristranosti gospodina predsjednika, koji je bio po Niemcih ljevičarih krivo obavješten, da će opozvati p o z i v n a r e d, što mu ga je dao.

T o j e B i a n k i n i r e k a o h r v a t s k i, i s a m o h r v a t s k i, i kad je to izricao vladao je kućom mir, pače mnogi zastupnici i ne Slaveni su mu se približili, da ga bolje čuju; i n a t e n j e g o v e h r v a t s k a r i e č i odgovorio je predsjednik, da, pošto govornik izjavlja, da nije čitao, i pošto su mu to potvrdili mnogi zastupnici, koji su blizu govornika bili — o n, p r e d s j e d n i k o p o z i v a p o z i v n a r e d, š t o g a j e d a o B i a n k i n i-u. Česi i Hrvati su povladili i riečmi i pljeskanjem tu izjavu predsjednika. A pljeskali su poslie rieči predsjednikovih takodjer neki Niemci ljevičari i neki primorski Talijani. Medju prvimi bio je imenice Fournier, medju drugimi imenito Luzzato. Onako priključen kako je, pljeskao je što su mu sile dale iz svega srca. Stalno i Niemci ljevičari, i naši Talijani čuli su medju riečmi predsjednikovimi i rieč „O r d n u n g s r u f“, pak su mislili, da je predsjednik opet pozvao na red g. Biankini-a, i za to su veselo klicali i pljeskali. Jadnici!

Občinski izbori u Kanfanaru uništeni. Kako je poznato našim čitateljem predobila je kod zadnjih občinskih izbora u Kanfanaru u III. tielu istarsko-hrvatska stranka a u II. i I. tielu talijanaška stranka.

Prigodom izbora u II. tielu počinila je izborna komisija — nalazeća se u rukuh talijanaša — takvih nezakonitosti, da se je moglo unapried kazati, da toga izbora carevinska vlada, na koju se obratiše izbornici naše stranke utokom proti tomu izboru, potvrditi neće.

Visoko namjestničtvo uvažilo je taj utok te uništilo izbor u II. tielu.

Občinari i izbornici II. tiela biti će dakle opet pozvani, da biraju zastupniko u tom tielu, a mi se nadamo, da će naša stranka sjajno pobiediti nehodali opet nasilja i nezakonitosti od strane izborne komisije il talijanaške gospode. Preporučamo već sada našim prijateljem na Kanfanarštini, da se dadu na djelo, a da ih izbori nepripravne nezateku.

„Hrvatska čitaonica“ u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 28. febrara t. g. u vlastih prostorijah „Narodnoga Doma“ z a b a v u sa sliedećim programom: 1. Pjevanje. 2. Šaljiva igra. 3. Pjevanje. 4. Tombola. 5. Ples. — Ulaznina za osobu for. 1., za obitelj 1 for. 50 nvč. — Darovi primaju se sa zahvalnošću. Početak na 7 sata u večer. — Umoljava se dođi u kostumu. ODBOR.

Odgovor na interpelaciju. U sjednici carevinskoga vieća od dne t. m. odgovorio je ministar financijah dr. Steinbach na interpelaciju narodnih zastupnika gg. dra. Laginje i Spinčića, podnešenu u sjednici istoga vieća dne 12 decembra 1891. iduću za tim, da se u nekojih kotarih Istre obustavi, dotično ublaži prostrogo utjerivanje poreza, porezovnih zaostanaka i raztoretnog duga (ezonera). G. ministar odgovorio je na tu interpelaciju vrlo obširno dokazujuć, da se preoštro poreč neutjeruje, ako se pako tako postupa, da su na to prisiljeni pojedini porezni uredi radi nemara pučanstva. Na taj odgovor osvrće se naš bečki dopisnik u današnjem izvieštću iz carevinskoga vieća.

Iz Opatije pišu nam 15. t. m. Uspjeh plesa naših dičnih družtva od dne 6. t. m. bijaše sjajan. Gostova bilo je do 250 iz Trsata iz Rieke, Kastva, Volosko, Rukavca, Veprinac i Lovrana. Obadvie dvorane „Zore“ bijahu dubkom pune gostovima. Glasba Jelačićeve pukovnije bijaše izvrstna. Namah kako su zagudili „Hrvatski“ (narodni primoski ples) zapiesalo mlado i staro prebirajući nogama tko će brže. Četvorku je plesalo ništa manje nego 60 parova. U poi jedanaeste dobila je svaka gospodjica krasnu kitu cvieća, a ugodan miomiris ljubičica razlio se dvoranom. Pol sata kašnje odigrala se tombola sa sedam liepih darova. Za tombolom sliedio je odmor. Za vrieme odmora posjela se gospoda uz stolove, da se uz čašu piva malko porazgovore.

Poznati rodoljub i predsjednik hrv. čitaonice „Zore“ gosp. Ivan Fiamin nazdravi gostovom. Četa mlade gospode zabavljala je družtvo krasnom pjesmom.

Vrhunac cielo zabave bijaše kad su se mlada gospoda sakupila pred orkestrom i zajedno sa ovim zapjevala „Oj ti vilo“. Sve je doletilo u plesnu dvoranu, da se naužije divne pjesme. A kad svršiše, sa svih strana se pljeskalo, te da se na pleskanju zahval zagudi „Oj Hrvati oj junaci“. A kad su do treći put morali zagudit, zagudiše „Liepa naša domovina“ sve je pjevalo, oduševljenju ni kraja ni konca. Izmedju pojedinih odmora pjevalo se pjeme, a izmedju inih i „Predobri Bože“ istarsku himnu.

Ples je trajao do šeste u jutro. Svatko je ponio sobom ugodnu uspomenu, što se je krasno zabavljao u „Zori“. Moja je pako vruća želja, da se opet sastanemo i pozabavimo u vilinskoj kući „Zore“.

R a t i s l a v.

K proslavi dvadesetpetgodišnjice „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu. (Dalje):

R i e k a. Našoj posestrimi čestitamo k dvadesetpetgodišnjici: Živila hrvatska sviest! Riečka Čitaonica.

S i s a k. Liepoj Vam današnjoj proslavi srdačno čestita, te kliče: bedemi, poput vašega, množili se i jačili!

Dr. Crnadak.

S i s a k. Dvadeset i petgodišnjici srdačno čestita Obrtno radničko družtvo „Sloga“.

Z a g r e b. Kao Hrvat i kao počastni član slavnog družtva svesrdno čestitam za ovu godišnjicu i želim, da ih mnogo proslavite u sreći, koju u podpunoj mjeri zaslužujete. Dr. A. Starčević.

Banku „Slaviju“ koju smo i drugom zgodom kano čvrst i solidan narodni zavod našim čitateljem i rodoljubom toplo preporučili, činimo to i ovom zgodom, te upozorujemo svakoga, koji si želi život osjegurati, na „J a v n u z a h v a l u“ izrečenu tomu čestitomu zavodu, a nalazeću se na četvrtoj strani današnjega broja.

Prilog. Današnjemu broju dodali smo kao prilog okružnicu književnog i umjetničkog lista „I s k r a“ izlazećeg dva puta na mjesec u Zadru, kojom pozivlje sl. obćinstvo na predplatu, i koju i mi našim čitateljem ovim preporučujemo.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. K. u Z. Liepa hvala na priposlanom ali za danas nebijaše nam moguće —, dakle u budućem broju. Srdačan odzdrav!

G. M. S. Dano. Ona osoba se nalazi u Stinjanu pošta Pula; da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Gosp. M. M. Sv. Lovreč Pazenatički: god. 1891. primili smo for. 1. odputle ništa više; očekujemo obećamo; prijateljski odzdrav!

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli

ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom ž o l u d a č n o m t i n k t u r o m, koja me je izliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—7 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

Lutrijski brojevi

Dne 20. febrara.

Trst	34	15	72	58	17
Linc	21	15	33	47	31
Budapest	47	16	75	43	44
Innsbruck	55	62	9	40	36

Dne 24. febrara.

Prag	31	67	38	68	12
Lavov	47	28	72	27	39
Hermanstadt	36	78	7	63	6

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj za redovite ovogodišnje podpore.

Molbenice imaju se obložiti svjedočbom siromaštva, te onom prvoga polugodišta, ili kolokvija, te podpisanomu dostaviti najdulje do 10. ožujka t. god.

Istodobno meću se u natječaj dvije podpore po 50 for. za učenike „Delavske šole“ u Kastvu.

Odbor „Bratovščine hrv. ljudi u Istri“
Kastav, dne 20. veljače 1892.

Predsjednik:
Ante Turak.

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 89—

UZAJEMNO DŽRUTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najvršće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjecnačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 16—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tičuća se mješovitog osjeguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Isplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjeguranc svote od 10000 dolara takodjer uniši prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju
U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1.
Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 39—52

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakatoremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Loso“, I. Dannebarg, Wien, Stadt, Kompfgasse 7. 7—10

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flašire iz Brešije, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Elikair Cocca okrieplјujući i probavljajući. Elikair Chine proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ištrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antilla. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudno Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 11—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta je mokro uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretjo. — Razpošilja jo izdelovatelj v zaboječkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·86, s 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 8—25

Promjena stana.

Prvi austrijski oglasni ured **A. Oppelik-a**, obstojeći već 33 godine i uživajući najbolji glas, nalazi se od sada u Beču pod naslovom: **Wien, Stadt, Grünangergasse 12** (na ćošku ljekarne — Singerstrasse 15) te se preporuča za nabavu svakovratnih oglasa za sve bečke, tu i inozemske novine, koledare itd. itd. uz najniže ciene. Cienike i troškovnike šalje badava. 4—4

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo bolezni, pri kojih so te krogljice pokazala svoj učinek. Desetletja že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, kojo ne bi imele zaloge izbornega toga domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 8—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praške kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi prebavi steklenička 22 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rane, otekline itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti posledicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

☞ Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; ☜ večja naročila tudi po poštnem povzetju.

☞ Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor ☜ po povzetju. 12—12

☞ Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje ☜

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 5—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po cenku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthа — Za Australiju: preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique. (itd.): preko Genove i Montevideo, preko Hamburga uprav krez Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicc) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali poloe kaparo. Dosti je, da doljdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mesta ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnovih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli ogluslio potniki, gledati če na to, da ne bode trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takaj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnujo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dajo pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zabolo

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Jávna zahvala.

Pokojni moj suprug Ivan Vlah gradjevni poduzetnik u Jušićih osiguran se pred par godina kod slavne uzajomno osiguravajuće

banke „Slavija“

u Pragu na kapital od dvie hiljade (2000) forintih, izplativom za slučaj smrti.

Slavna banka „Slavija“ izplatila mi je iza smrti supruga po g. Mirku Jelušiću svojem povjereniku i zastupniku u Kastvu osigurani kapital pošteno, zato se istaj ovim javno zahvaljujem i preporučam banku „Slaviju“ najtoplije svakomu, koji si život osigurati želi.

Jušići občina Kastav,
dne 22. febrara 1892.

JELENA udova VLAH.

TVORNICA

domaćega istarskoga octa

(kvasine)

Čast mi je ovim javiti slavnomu občinstvu da sam već godine 1891 agusta mjeseca u gradu Puli — ulica sv. Ma...ina otvorio tvornicu octa te svakojakog vina i cipra.

Proizvod moje tvornice jest naravan, a prodaje se uz takove cieno, da se nebojim konkurencije.

U nadi, da će me sl. občinstvo počastiti naručbami, biljezim se

Anton Deghengi
2 - 2 obrtnik u Puli.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovratnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 4—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8-	3½%	3-mesečni	2½%
30-	3½%	6-	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri se nahajajo v okrogu, pripoena se nove borsetna tarifa na temelju odpovedi od 15. septembra, 19. septembra in 11. oktobra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor na Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi unovčenje kuponov 24—4 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogojl po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu, ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemnjo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Trst, 11. septembra 1891. 4—24

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 9. U Trstu 3. marča 1892. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljako 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 3 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„S' slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova.

Po podpisanom zastupniku Spinčiću i drugovih bijahu upravljene dne 19. junija 1891. na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova dvie interpelacije.

Jednoj bijaše predmetom protuzakoniti postupak kod izbora za carevinsko vieće u febraru i marču 1891., imenito u porečkom koturu, i znatno udioničtvovanje kod toga nekih vladinih organa. U drugoj bijaše govora o nezakonitom postupku pripadnika talijanske stranke i nekih vladinih organa prema slavenskom pučanstvu zemlje. Odnosno na to bijahu iztaknuti mnogi primjeri, navodom vremena, mjesta i djelujućih i trpećih osoba. Medju ostalimi bijaše iztaknut neprijateljski i posve pristrani, proti Hrvatom napereni postupak namjestničkoga savjetnika, upravitelja kotarskoga glavarstva porečkoga i vladinoga zastupnika u istarskom saboru, viteza Elluschega, te napadaji na slavenske zastupnike i na slavenskoga člana zemaljskoga odbora u Poreču.

Na njegovu preuzvišenost bijahu nadalje postavljene interpelacije dne 7. i 17. decembra 1891., i to jedna tičuća se izbora občinskoga načelnika u Višnjanu a druga tičuća se proganjanja Hrvata i Slovenaca u raznih gradovih i mjestih Istre.

Njegovoj preuzvišenosti imalo bi takodjer biti poznato, da bi slavenski svećenici, kojim se sa talijanske strane, takodjer u ovoj kući, i sa strane nekih vladinih organa pripisuje glavnu krivnju rad žalostnih odnošaja u zapadnoj Istri, bili veoma veseli, kad bi visoka vlada htjela poslati na lice mjesta odbor osoba, Istri daleko stojećih, da tamo iztraže iznešene pritužbe, i da bi se našlo muževa, koji bi bili pripravni navesti svjedoke za nezakonitosti u navedenih interpelacijah i njim slične, i koji bi visokoj vladi na ruku išli, da se uzmognu uvjeriti o istinitosti iznešenih pritužba.

Njegovoj preuzvišenosti imale bi biti poznate takodjer nezakonitosti, koje su se sbile imenito kod naknadnoga izbora zastupnika za carevinsko vieće u zapadnih kotarih Istre, kao takodjer slučajevi, da bijahu slavenski gradjani za biela dana u gradovih napadnuti, i prisiljeni uslied nastavljenih napadaja zapustiti svoje stanove i pobjeći, a da se napadačem poznatim u gradu nit vlasa skrivilo nije; da bijahu slavenski gradjani svih razreda u gradovih napadani, psovani, proganjani i kamenjem nabacivani, a da se — u koliko je poznato — proti tomu postupalo nije; da bijahu seljakom, koji su došli sa svojimi proizvodi na trg, proizvodi uzeti i uništeni, a da oblasti proti tomu postupale nisu; da svećenici, koji bivaju psovani i kojim se grozi, nemogahu zapustiti svojih stanova, u koje se baca kamenje i koje se obsjeda, niti u svrhu, da obavo svoje duhovne poslove; da pojedini oružnici, koji si nisu sviestni svoje općenito priznate znamenite zadaće nit službenoga položaja, ili toga poznati neće, slavenske stanovnike na izgrede tim izazivlju, što im tu i tamo prepovjedaju pod pretnjom zatvora uzklik „živio"; u kuće provaljuju bez pravnoga razloga, muževe i mladiće vezivaju i u tamnice odvadjaju, i što samovoljno pojedine osobe pripadajuće hrvatskoj stranki kod sudova kao zločince krivo prijavljuju.

Njegovoj preuzvišenosti imalo bi takodjer poznato biti, da je javno mnienje kod slavenskoga pučanstva u Istri, da nezakonitosti i nasilja sa strane pripadnika talijanske stranke naprama Slavenom, imadu svoj izvor u držanju pojedinih vladinih organa, koji dopuštaju, da se to dogadja; da usljed toga slavensko pučanstvo neima nikakva povjerenja u one organe, i da koli to pučanstvo toli slavenski zastupnici, koji poznaju odnošaje u Istri, ufaju i očekuju, da će središnja vlada učiniti već jednom konac tolikim i takovim nezakonitostim, te da će u tu svrhu povjeriti iztragu ob odnošajih u zapadnoj Istri nepristranomu povjereniku ili takovomu povjerenstvu.

Pošto nebijaše odgovoreno na četiri spomenute interpelacije;

pošto se nije povjerilo, u koliko je poznato, nepristranomu povjereniku ili takovomu povjerenstvu iztragu ob odnošajih u zapadnoj Istri — imenito o postupku pripadnika talijanske stranke naprama Slavenom u raznih gradovih i veće ili manje spomenutimi pripadnici napučenih mjestih, u kojih vladaju nazori „Italije irredente", i kako se čini povratilo se stanje podpune barbarije i vandalizma;

pošto su slavenska družtva, kao što je družtvo „Čitaonica" u Puli, koje prostorije nalazeće se u sredini toga vojničkoga grada — luke — bijahu izmedju 31. decembra 1891. i 16. febrara 1892., u vrieme, u koje bijaše više članova u njih, pet puta razbijeni prozori sa kamenjem s ulice i jedan put vrata zamazana, i pojedini Slaveni, ćak i službene osobe, kaošto to dokazuju najnoviji dogodjaji u Buzetu (Pinguente), izložene ponovnim napadajem takodjer u najnovije doba;

pošto konačno zasjedanje zemaljskih sabora predstoji i pošto će zasjedanje sabora Istre biti u Poreču, gdje bijahu već toliko puta Hrvati u obće, hrvatski i slovenski zastupnici napose izvrgnuti napadajem svake vrsti, i gdje još uvjek službuje kao upravitelj tamošnjega kotarskoga glavarstva poznati sa svojega neprijateljstva proti Hrvatom i sa svoje dokazane pristranosti namjestnički savjetnik vitez Elluschog te će kako se predvidja i ljetos obavljati poslove vladinoga zastupnika u zemaljskom saboru, uslobadjaju se podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova sliedeći upit:

1. Jeli njegova preuzvišenost sklona odgovoriti na spomenute interpelacija 19. junija (dvie) i 7. i 17. decembra 1891., i u nečnom slučaju, koje uzroke će njegova preuzvišenost navesti za neodgovorenje?

2. Jeli njegova preuzvišenost sklona dati najstrože iztražiti odnošaje u zapadnoj Istri po nepristranom povjereniku ili takovom povjerenstvu?

3. Jesu li njegovoj preuzvišenosti poznati napadaji na slavensko čitaće družtvo „Čitaonica" u Puli u netom prošlih mjesecih decembru i jenaru i u tekućem mjesecu, te najnoviji napadaji na pojedine Slavene u Buzetu kao takodjer nasilja proti tamošnjim službenim osobam, i što kani njegova preuzvišenost učiniti, da se takovi napadaji već nedogadjaju?

4. Što je njegova prevzvišenost naredila, da budu slavenski zastupnici za vrieme predstojećega saborskoga zasjedanja u Istri gotovi svoje osobne slobode, i da bude vlada zastupana u saboru po nepristranom činovniku?

Beč 20. febrara 1892.

Spinčić, dr. Vašaty, Vohanka, Teklý, Krumbholz, dr. Slavík, Mixa, dr. Kaizl, dr. Blažek, dr. Kramař, Doležal, Eim, Formánek, dr. Slama, Perić, Biankini, dr. Engel, dr. Lang, dr. Brzorad, Purghart, Sokol, Kaftan, dr. Masaryk, dr. Pacák, Čestmir Lang, dr. Gregorec.

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, u veljači 1892.

Gospodine uredniče! Davno već u vas založenu rieč, da ću pod gornjim naslovom saobćivati u dičnu poboricu hrvatstva u Istri „Našu Slogu" važnije zgodjaje iz ovdješnjega javnoga života — o socijalnih i političkih naših prilikah — ovime izkupljujem, moleći vas iskreno, da me izvinite, što sam toliko zavlačio, pa da ovo moje postepeno naniznno orto i biljožko uvrštujete proma uvidjavnosti u vaš dični list, kako bi i naše gore pozelenjeni list, naš hrvatski Istranin uzčitao koju iz naše liepe prieatolnice, da mu bude na utjehu i dalnju pobudu, a možda i za nauku.

I.

Kako je sad doba pokladno, doba zabava, plesova i veselja, to moram i ja da svoja razmatranja započnem pokladnimi našimi zabavami. Mi da nam Hrvati mi i ne ide onako, kako bi nam po Bogu i pravu moralo da ide, to je ipak u nas sve vesele; sve toži za zabavami, za nasladom; svak nastoji, da raznolikimi uživanji, kojo naš grad obilno pruža, barem prikrije ine patnje i brige, kojo ga taru . . . Nu i to je samo časovito. Čovjek bi morao gotovo požalit, što se svatko podaje veselju do mile volje, a da pri tom zaboravlja na razciepkanu, raztrojenu hrv. našu domovinu, na njene jade i patnje, kojo valja na suosjeća i ponimlje svaki čestiti Hrvat . . . Ne može nam duša i posred šuma koncertne glasbe i veselog žamora nježnih ljepotica, da budo iskreno radostna, uzhićena, kad vidimo tužno i sve tužnije odnošaje u izmučenoj našoj Hrvatskoj . . .

Pravo, iskreno bi naše veselje bilo, ili barem bi imalo da budo onda, kad se osjetimo slobodnimi, zadovoljnimi i sretnimi u slobodnoj i sretnoj domovini našoj. Sve do tada naše je veselje — da tako rečem — puka obsjena . . . U nizu prebrojnih i preraznih zabava, koje bilo pojedini imućnici, bilo razna zagrebačka dosta brojna družtva priredjuju za mnogobrojno štovatelje Terpsihorine (boginja plesa) svakako je jedna od najodličnijih i za nas ponajvažnijih zabava, što no ju je priredilo naše hrvatsko sveučilištno literarno družtvo „Zastava". Važna je ta zabava po nas s toga, što već od ukinuća sličnog sveučilištnog družtva „Lyre" (g. 1887.) niemo imali pravo zabave ovieta sveuč. omladinu, na kojoj bi se zabavi pokazala ova u pravoj slici fizične jačine i idealnoga poleta. „Zastava", koja tek što jednu godinicu bivatvuje, (osnovana je u prosincu 1890.) imala je ovom zgodom pokazati, što je i što može, kako umije spojiti koristno sa ugodnim . . . „utile dulci".

Cilj je „Zastavi" literarna te glasbena djelatnost. To je jedino te vrsti družtvo naše umne sveuč. omladine. „Zastava" drži svakoga mjeseca po 2 sjednice, u kojih se redovito čita po koja razprava iz područja raznih naučnih disciplina. Osobito se njoguje pjesma i tambura, to naše pravo narodno glazbalo, na kojem su upravo Hrvati stekli toliko priznanja u vanjskom svietu.

Početkom siečnja o. g. zaključeno je držati spomenutu zabavu, to se od to doba u zagrebačkih krugovih opažalo vanredno zanimanje za nju. Odlučeno bje prirediti koncerat s plesom na 5. veljače. — Izim članova neima nitko pristupa na zabavu i nitko se neće pozivati. Pa da si vidio onu žurbu svih zagrebačkih slojeva tečajem siečnja i veljače, da se upišu u članove Zastavine? Takova se što još ne pamti u sveuč. krugovih. Osobito se mnogobrojno učlanili gradjani t. zv. srednjeg stališa. Materijalno je time sjajno osiguran uspjeh zabave.

Tamburaški i pjevački zbor sastajao se danomice, da što bolje udovolji liepom svom pozivu i da pokaže našemu gradjanstvu, u kog uživaju sveuč. djaci od uvjek tolikih simpatija, — što se može i u skučenoj slobodi postići marom i odlučnom voljom. Tom zgodom valja nam prije svega iztaknuti predsjednika družtva Manu Lopašića, koj nije žalio ni truda ni vremena, da što više uzveliči to naše mezimče „Zastavu", i pravnika Vukića, ravnatelja tamburaškog zbora, koja su obojica toliko na zabavi bila aklamirana i obasuta cvićem. I zaslužila su to!

Sve točke biranog koncerta a osobito nova hymna „Zastavi" spjevana po pravniku Španiću a ukajdona našim Zajcem vanredno se je dojmila zagrob. gradjanstva. I pjevače i tamburaše pratio je kod svake točke frenetični, zaglušni pljesak občinstva u dubkom punoj dvorani „Hrv. Doma". Cielo je gradjanstvo izrazilo želju, neka bi se „Zastava" ovih poklada još jedared pojavila; nu to nije moguće, već će „Zastava" u proljeću i ljeti zabavljati naše gradjanstvo u vrtovih naših većih svratišta, da time pokaže, kako postepeno napreduje . . . Naša je jedina vruća želja, da dobri Bog dozvoli, to naše „Zastava" ovjetela te razvijala se popu bivše „Lyre", ali bila od ove duljeg vieka!

(Sliedi.)

DOPISI.

Buzet, dne 20. veljače 1892. (Predpotopni ljudi u srodovjećnom istarskom gradiću). [Konac]. U koga da mi položimo naše uvjerenje? Zar u dr. Sandrina, koj je zapustio svoje rodno mjesto i svoj posjed, jer mu ondje nisu ovale ruže, komu su u odvjetničkoj pisarni pera hrdjala, jer je posla malo bilo i čijim se dolazkom u ovaj kraj stala goniti politika po ulicah na koparski način? Zar u onoga liečnika, magjarskoga čifuta, koji je u sudbenih zapisnicih izjavio, da on vjere neima, da daklo ni Boga ne pozna, koji je svojimi recep-

tami pokazao, da njegovo lječničko znanje ne dosiže daleko. Zar u Dolfa Clarioi-a, koj u deset godina svojega načelnikovanja nije nikada položio računa, koj je za to morao biti i na sudu tužen, koj je utjerao novaca, a u knjige ih nije upisao, koj si je občinskim novcem klobuk kupio, koj . . . dosta o njem, ta tko ga u dušu ne pozna? Zar Toneta Bigatta Paklića, pod čijim je ravnanjem u ovoj občini izginulo do 40 kvintala krumpira i 14 kvintala pasulja, kupljenih, da utišaju glad novoljnom kmotu, koj je po občinskom slugi kupovao u Trstu piosak, pa ga občini za dvostruku cienu prodavao, koj se dade birati u občinski odbor uz obećanje, da će bezplatno raditi, a poslie pušta, da mu se nezakonito (što je c. kr. upravno sudište u Beču priznalo) odmjeri 45 for. mjesečne plaće i ima toliko obraza, da to još i pita, i komu je bilo u doba njegova ravnanja najveća briga, da leti u komisijah po občini.

Neka fukara i gospoda buzetska skaču, viču, kriče, neka se tuže i koprcaju koliko im drago i gdje im drago, ali nas 15 i više hiljada duše, koji govorimo hrvatskim jezikom, nećemo nikada dozvoliti, da nas niti hiljada Talijana gnječi i davi. Naša je dužnost, da branimo sebe i naš jezik, i da ne damo, da nam u občinu sjednu ljudi, koji nisu znali nego jesti i glodati našu muku.

Naša je deputacija rekla i to, da bi se dalo i o činovnicih naših mnogo kazati, rekla je, da je na sudu tužba proti odpuščenomu občinskomu tajniku Fr. Dol Fabru zbog pronevjerenja svote od 102 for., da je isto tako podnešena tužba zbog pronevjerenja i proti bivšem občinskom pisaru Ivanu Gortanu, unomu Gortanu, koj je za dopust lova i tičarenja svoje takse uvadjao, te na molbi bilježio: „non consegnare il permesso, se non paga un litro".

Takove ljude, reče deputacija, mi ne ćemo ni za glavare ni za činovnike, a takove ne smije zagovarati niti austrijska vlada, hoće li mira, reda i pravice u svojoj kući. Jer je naš pošteni glavar sa svojimi zastupnici odkrio grieho Talijana, za to ga ne mogu viditi ni trpiti; jer se ih tjera po sudu, bojo se osude i sramote, i za to htjeli bi srušiti ovo zastupstvo, a postaviti na kormilo občine drugo, koje bi jim moguće oprostilo sve stare griehe. Ali slično misli nek si iztjeraju iz glave. Za svoje opačine moraju odgovarati Bogu i ljudom! Ovo smo vam, gospodine komesaru, morali izpripovjedati, a na vama je sada, da sudite ljude, koji su išli u deputaciji namjestniku u Trst, kao što i njihove pristaše. Bog vas živio! — Deputacija ode.

Komesar Dr. Fabrizi boravio je ovdje tri dana, te je trećeg u večer ostavio grad Buzet, gdje se je sjegurno mogao čvrsto uvjeriti, tko tu nemire izazivlje i šta misle nemirujaci time postići. U ostalom nemirujaci su prijavljeni ovomu c. kr. sudu, te smo stalni, da će ovaj učiniti svoju.

Kad govorimo o kaznenih prijavah, reći ćemo vam, g. uredniče, da je obtužen radi lihvarstva (usura) neki Buzećanin Josip Agapito pok. Markantuna, predsjednik ovdješnje „Loga Nazionale". Prodao je naime nešto zemlje njekomu Petretiću iz Vrha za for. 1600, koje je imao dužnik platiti u 16 godina na jednake obroke ili rate. Mjesto interesa morao mu je davati svakog ljeta polovicu plodova, rastućih na prodanoj zemlji, a na slučajnih zaostatcih jedne ili druge rate morao je plaćati posebni interes od 6%. Ovu polovicu plodova mu je dapače morao poljati u Buzet. U 16 ljeta platio mu u novcu for. 822.38, a dao mu je veliku svotu u plodovih. Ako mu je zaostao u plaćanju jedne godine, tjerao ga je sudbeno bez milosrdja, prodavao mu volove itd. itd. Nakon 16 ljeta obdjelavanja ove zemlje stavio mu istu zemlju na dražbu i kupio ju on sam za 150 for. (prodao ju je bio za **1600** for.) Po računu Agapitovom Petretić mu još duguje preko 900 for. (!) i za to se uknjižio na svem ostalom dužnikovom imanju, koje je dobio po otcu, te koje će vrieditи oko 2000 for. Ovih 900 for. neće nikako moći sakupiti i s toga je sjegurno, da će izgubiti i ovo imanje, ako bude Agapito nastavio eksekuciju. U kratko: Dužnik bi morao platiti mjesto for. **1600** svotu od for. **8000** i više. Računajmo postotke i ovi će vam iznašati **500%!!!!!** To su naši usrećitelji, to naši bivši gospodari! I tim ljudom da mi vjerujemo! Vidit ćemo, kako će na sudu ta stvar izpasti. Inače o tomu više drugi put.

Vraćajuć se na buzetsko nemire, valja nam primjetiti dopisniku „Mattina", da se na način buzetskih buntovnika nisu ponašali ni ljudi u predpotopno doba, a kamo li u srednjem vieku. Nit Zulu-Kafri nisu valjda takovi! U ostalom jedne li „babine" stranke, kakove li pobornike ima!

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval, da su naši šarenjaki i krnjeli tako bezobzirni, da govore našim kmetom, da su krivi naši vridni deputati Laginja i Spinčić, da je cena vinu pala?

Jur. A vero kako so nahajaju takovi broki?

Fr. Na porešćini i Puljačini a najviše na Savičenšćini.

Jur. Ča neznaju ti hunouti, da su talijanski deputati Bartoli i Rizzi pomogli storit zakon, da more vino iz Talije lahko va našo kraje i da tako cena našemu vinu mora past. Naši deputati Laginja i Spinčić su proti onomu zakonu govorili i glasovali, zač poznaju potribo i novolje našega kmeta.

Fr. Ala grde šarenjačko-krnjelske kanaje.

* * *

Fr. Ča biš ti Jurino rekal, zač najvolo Dragućani konjem ropi rezat?

Jur. Da mogu laglje „Patriu" videt.

Fr. Tako je tako!

Različite viesti.

Njezina cesarska visost nadvojvodkinja Marija Terezija, supruga nadvojvode Karla Stefana, visokog častnika c. kr. mornarice u Puli, podarila je ovih dana župnu crkvu u Cerovlju (občina Pazin) skupocienim crkvenim paramentom i štolom za svečane blagdane.

Prejasna nadvojvodkinja doznav naime putem pazinskoga občinskog načelnika, da župna crkva u Cerovlju nema za svečane blagdane dostojnoga crkvenoga ruha, dala je javiti občinskomu načelniku u Pazinu, da će ona potrebito priskrbiti i da će umjetno ručno djelo na paramentu sama svojom rukom izvesti. Tako je i učinila. Krasno izvedeno ruho prispjelo je prošle subote na ruke pazinskoga načelnika, te istoga dneva izručeno župe-upravitelju u Cerovlju.

Prejasnoj gospoji u ime župljana Cerovlja duboka hvala!

† **Gosp. Šime Matejčić**, župnik u starom Pazinu, občinski i gradski zastupnik u Pazinu, preselio se je u vječnost dne 25. febrara ove godine u liepoj muževnoj dobi. Već od dulje vremena pobolievao je i podvrgao se jednoj operaciji, koja je prividno poboljšala pokojnikovo stanje. Obavljao je i nadalje sve dužnosti skopčane sa svojom službom. Kad tamo neočekivano proneo se dne 26. febrara u Pazinu glas, da je dobri Šimo na večer dne 25. naglo preminuo. Pokojnik bijaše rodom Pazinac, te je u ovom kraju proboravio veći dio svojega života. Blage i mirne naravi, te golubinje čudi pokojnik bio je obćo ljubljen i štovan; ljubio je vrućo narod, iz kojega je potekao; vidio je na svoje oči to ga silno bolilo, kako je taj narod potišten, prezren, da nije gospodar u svojoj kući. Uz mnogo svoje prijatelje i rodoljube u onoj občini prionuo i naš Šimo uz narodni pokret, te po svojih silah doprinesao, da se je narod i u pazinskom okružju probudio i zauzeo ono mjesto, koje ga ide. Narod mu bio stoga haran, te ga opetovano izabrao u občinsko i gradsko zastupstvo. Veselje si mu mogao čitati na licu i zadovoljstvo u srdcu gledajuć ga, kako je pripovjedao stare borbe i napore i kako mu je godilo, što su mladje sile preuzele u ruke narodnu stečevinu, da ju sačuvaju i usavrše.

Pokojnik nije ostavio neprijatelja, jer je njegov otvoreni značaj morao svatko poštovati.

Ono ljubav i štovanje, koje je uživao dok je bio živ, izkazao mu narod i kod svečana pogreba, koji je obdržavan dne 27. febrara popodne u starom Pazinu.

Prem je bilo težko svim oglasiti na dobu smrt i dan pogreba, ipak vidio si subotu popodne sakupljeno u starom Pazinu skoro cielo zastupstvo mjestne i gradske občine Pazin, na čelu načelnika dr. Dukić-a.

Občinsko zastupstvo, da se bar kako oduži pokojniku, položilo je na lieš pokojnikov krasni vienac, na vrpcah kojega bila su urezana slatna slova: Občinsko zastupstvo — Svomu Vrlomu drugu. Lien vienac položen je od pokojnikovih prijatelja, na vrpcah kojega se je čitalo: Prijatelji — Rodoljubu. Svečani sprovod predvodio je pazinski prošt i župnik g. Orbanić uz asistenciju župnika iz Gračišća i Borma gg. Gabrijelića i Grašića. Osim toga pratiše i obavišo svečano opielo u crkvi i pokojnikovi drugovi i župnici gg: Bukovec iz Trviža, Ščuka iz Novaki, Vitezić iz Lindara, Miklavčić iz Žminja, Kjuder iz Tinjana, Lilek iz Montrilja, umirovljeni župnik g. Šupljina, župe-upravitelji gg.: Kropek iz Grdoselo, Dekleva iz Cerovlja, Filiplić iz Gologorice, mnogučastni gvardijan franjevac otac Hugo sa svom braćom.

Od strane političke oblasti prisustovali su sprovodu: gosp. kotarski kapetan vitez Schwarz, kotarski komesari gg. Wolkenstein i Schönfeld, šumski nadkomesar Dolenc, školski nadzornik prof. Kos i još njekoliko drugih činovnika. Pohrlio je na sprovod i načelnik tinjanski g. Dofar.

Sakupili se i župljani starog Pazina, da izkažu poslednju počast svomu pastiru, a k njim se pridružilo mnogo ostalega naroda, koji je pohrlio na žalostnu viest u stari Pazin, da izprati tielo pokojnikovo do hladnog groba. Zakopan je pokojnik usljed njegove poslednje volje na grobliu u starom Pazinu uz bok svojih predšastnika.

Blaga ti bila uspomena, dobri Šime, i vječni pokoj!

Vjenčali se. Iz Draguća pišu nam, da se je tamo vjenčao prošloga četvrtka naš mladi rodoljub i pravnik g. Ante Valinčić rodom iz Novaka kraj Pazina, sa gdnom Bertom Kovačić. Bilo sretno!

Istarski sabor otvara se danas o podne. Pošto je nastalo iznenada vrlo neugodno vrieme, biti će po svoj prilici malo zastupnika kod otvorenja. U Trstu bjesni oštra bura sa moćavom, to se parobrod nije podužao put Istre krenuti, i tako su ostali u Trstu oni zastupnici, medju njimi i naš urednik, koji su jutros kanili u Poreč.

„Radostna viest za tužnu Istru". Pod tim naslovom čitamo u „Slovenskom Narodu" od dne 27. febrara koliko sliedi:

„Poznato je, kako su počeli bezobzirno postupati Talijani i Talijanaši sa onimi hrvatskimi posjednici u Istri, koji nisu hotjeli prigodom zadnjih državnih izbora prodati svojega osvjedočenja, već su dapače uzprkos svim grožnjam i svakojakomu nasilju glasovali za narodnoga kandidata. Ne samo da neće od njih kupovati vino, već su im počeli i odkazivati posude, to davaju bez obzira plioniti svakoga, koji ne može u odlučenomu roku vratiti svu posudu. Zemaljski hipotekarni zavod, koji je posve u rukah talijanske većine zemaljskoga sabora, neima dakako za Hrvate pomoći, već odbija naprosto molbe a da se o njima stvarno niti ne posavjetuje. Lahko se može misliti, u kakvom se nalazi položaju ubogi od Krnjela dosliedno izsisani hrvatski posjednik u Istri. U nekojih stranah dosegla je zdvojnost svoj vrhunac, jer posujilnice u Puli, Kopru i Trstu imadu samo malo novca na razpolaganje, to nemogu zadovoljiti niti desetomu dielu molitelja za posude. „*Kada je nevolja najveća, tada je božja pomoć najbliža*", kaže poslovica, a uprave ova poslovica obistinjuje se i u ovom slučaju. Javljaju nam naime veselu viest, za istarske Hrvate osobito utješnu viest, *da je upravno vieće banke* „Slavije" *na predlog ovdašnjega generalnoga zastupstva odlučilo priskoćiti na pomoć onim slavenskim posjednikom, kojim njihovi talijanski vjerovnici odkazuju posude, dozvolio u tu svrhu za sada* **200.000** *for., da se razposude na zemljišća u Istri.* Osvjedočeni smo, da će primiti istarski požrtvovni rodoljubi velikim veseljem tu viest, jer je stalno, da će se samo tada trajno ukoreniti narodna svieст u Istri, kada bude tamošnje pučanstvo spoznalo, da može takodjer od svojih ljudi u nevolji dobiti pomoći. Nadamo se medjutim, da neće rodoljubna uprava banke „Slavije" ostati jedino kod ovoga koraka, već da će dapače, budu li tomu potrebe, odlučiti još veću svotu za razposudjivanje na zemljišća u Istri".

Toliko spomenuti naš ljubljanski drug.

Mi pozdravljamo iskrenim veseljem gornju odluku sl. uprave banke „Slavije", koja je tim istarskim „Slavenom" izkazala neizmjernu uslugu, koja će biti, ako Bog dade, od veoma utješljivih posliedica.

Za danas nam nedozvoljava prostor lista, da se podulje bavimo tim vrlo važnim pitanjem, što ćemo u ostalom prvom zgodom učiniti. Ograničujemo se dakle samo na to, da izjavimo u ime hrvatskoga i slovenskoga patnika Istre najsrdačniju zahvalu slavnomu upravnomu vieću banke „Slavije" i generalnomu zastupniku iste banke u Ljubljani, veleštovanom gosp. I. Hribaru, koji je ovo pitanje potaknuo i vruće zagovarao.

Diocezanske viesti. Dne 14. febrara redio je presv. biskup dr. J. Glavina g. G. Maraspina za svećenika a g. C. Mecchia podielio je dijakonat.

G. J. Bacci, duh. pomoćnik u Bujah, dobio je beneficij Apollonio u Kopru.

G. Štefan Vuga, duh. pomoćnik kod sv. Antona novoga u Trstu, bijaše umirovljen.

Ukinut bijaše u tršćansko-koparskoj biskupiji naslov kurata, te izjednačene kuracije sa župami.

Iz Kanfanara pišu nam 2. marča. Danas okolo 1 ure po podne proglašena je osuda proti šestorici izbornika kanfanarske občine, koji su bili tuženi radi zločinstva javnoga nasilja po §. 81. kaznenog zakona, jer da su se grozili pogibeljnimi prietnjami ljudom javne službe, kad su baš vršili službu kao izborna komisija, te su ih silom htjeli priniliti na 20. agusta 1891. da im pusto glasovali.

Kako se čitatelji spominju, bio je to onaj dan, kad je pri izboru drugog tiela za občinsko zastupstvo u Kanfanaru, komisija odbila mnogo izborniko, jer da su došli kasno — t. j. jedva u 9 ura i pol u jutro. — Namjestničtvo u Trstu svrglo je taj izbor, gdje su samo tri glasa predana bila, jer da nije bilo po zakonu onako naglo zatvoriti glasovanje.

Tuženi su bili na težku tamnicu od jedne do pet godina:

1. Tomo Vičić iz Marići, ugledan občinar i vrlo dobro vidjen čovjek; 2. Ivan Deltreppo pok. Ivana; 3. Anton Mišan pok. Antona iz Kanfanara; 4. Ivan Fibić pok. Mate Kaprića iz Kurili; 5. Jakov Vidulin pok. Ivana iz Marići i 6. Martin Morozin pok. Martina iz Morozini.

Razprava je tekla od 9 sati u jutro do 2 po podne i od 5 i pol do 9 na večer, i to na sami mesopustni uterak, a danas opet od 9 do jedne. Razprava je bila vrlo zanimiva. Sud je odsudio Vičića na 6 tjedana, a ostale sve proglasio slobodnimi. Vičić pridržao si je vrieme za pritužbu.

Budi dozvoljeno pitanje: Tko je kriv, da se je poštenjak Vičić prenaglio, ako je što učinio, što nije u skladu sa zakonom, kad je pitao stvar, u kojoj mu je namjestničtvo pravo dalo?

Jeli mudro u Rovinju na zadnji dan mesopusta odredjivati konačne razprave, kojim je temelj bezdvojbeno žaranje jedne političke stranke na štetu hrvatskoga puka?

Obtužbu je zastupao državni prokurator dr. D'Anna, a obtužnike branio je dr. Laginja.

Djedovska kultura u Draguću. U svakom broju cienjenog vašeg lista, gospodine uredniče, u dičnoj „N. Slogi" nalazi čovjek svakojakih novica iz raznih krajeva mile naše Istre. Samo odavle, iz gradića Draguća, iz tog šarenjačkog mjesta, gdje točo samo med i mlieko, gdje ovato i raste sve polag volje i želje naših narodnih protivnika, neće nijedan, da vam se potuži, neće nitko da vam dojavi brutalno ponašanje dragućsko fakinačo. Kad neće drugi, eto mene u ime mojih istomišljenika, da vam koju javim. Ali sam neznam, gdje bi začeo i kako bi svršio. Puno torbu imam toga i puna dva rukava. Za sada samo ovo: Davno je tomu, da je nekolicina Dragućana nabavila muzikalne instrumente, oda i oni pokažu svietu, kakvi talenti su se do sada gubili u Draguću. Ali kako će bez vodje, bez učitelja? Tomu im je pripomogao njihov bister (!) um. Dobili su odmah nekakvog učitelja iz Pazin-grada, koji je mislim već na daloko poznat kao naš protivnik. Dohadjao je svake subote u večer u Dragué, a otišao kad bi ga bila volja. Ono vrieme, što je dolazio amo, i što je proboravio u našem slavnom (!) gradu, u kolu vrlih patriota, koji uzdižu za občanom zemljom, ponašao se nepristojno. Ali zaslieplјeni Dragućani toga nisu mogli, ili nisu htjeli opaziti. Nu to je opazio onaj, koji nešto bolje vidi. Jer se glasa, da se je taj utokno na školsku oblast opisavši dotičnog učitelja, kakav je i kako se ponaša u Draguću. Saznavši njegovi patrioti što i kako se dogadja njihovomu odabranику, poletili su u Buzet-grad, da bi njega nedužnoga obranili. Neznam što i kako su

opravili u Buzetu. Ali vratiši se kući, stanu gatati, tko bi mogao biti onaj, koji ga je tužio. Eto im na pomoć opet njihov biestar um! Tko drugi ga je mogao tužiti, nego li naš plovan „quel Cranzo“ ili župeupravitelj iz Grimalde „quel mostro de Croato“. Jedan od njih je svakako. Treba im se osvetiti. Domislili se, ali šta domislili, učinili su svoje navadno junačko djelo, namazavši još isto večeri župna vrata. Ele krasne mi kulture! Slava! Slava! Dragućanom, koji su se tako visoko uzpeli pomoćju njihovog bistrog uma, da znadu već kako se ljudskim izmetom popovska vrata bojadišu. Živila takova kultura! Samo napred! Ali valja i drugomu popu na Grimaldi koju zafrigati; tà uvjek mu se strašite, tà uvjek mu se grozite. Radi toga opominjemo ovim gosp. Gržetića, upravitelja na Grimaldi, da bude na oprezu, jer fakinaža bi ga lahko znala pozdraviti s kakvim kamenom. Našeg pako župnika, gospodina Mikuša prosimo, da se uztrpi, te da prigodom kojom znade bolje opisati svoje župljane.

Ele vidite braćo Dragućani, kako se postupa sa našimi rodovnici. Zar možete još to trpjeti? Ne znate li za kakve ljude nas sviet već danas drži. — Sram nas budi, da nismo vriedni otrositi se toga gnjusa. Gledajte, pred vratima imademo izbore za administraciju. Veselo dakle — prigoda je ovdje. — Stupite na junačke vaše noge; podignite čisto vaše čelo; pokažite svim i svakomu, da se ne bojite njih ni njihovih mrzkih napadaja. Pokažimo, da i u nas imade toplo srdce. — Liepo bi bilo, kad bismo komu baštu izgorjeli. A to ćemo učiniti samo ako hoćemo. Nije Istra talijanska. . . .

Do mala javiti ću vam se, ako vam moji dopisi ne smetaju. — (Samo izvolite. Op. ured.)

Iz Kastva javljaju nam u kratko, da je poslednja zabava tamošnje hrvatske čitaonice izpala vrlo liepo premda je istoga dana priredila zabavu i hrvatska čitaonica u Mihotićih, te rukavačka strana nemogaše radi toga u Kastvu kod zabave sudjelovati. — Kod zabave u Kastvu sudjelovalo je tamburaško družtvo „Jadranske vile“ sa Sušaka popuniv vrlo krasno program te zabave. Netreba nam tokar spominjati, da bijahu vriedni tamburaši vrlo živahno i radostno pozdravljeni. (Zar se nebi dalo i u dičnom Kastvu ustrojiti tamburaški zbor kad su to izveli rodoljubi u Pazinu, koje kane u tom naslicdovati i čestiti Buzećani? Op. Uredničtva.)

Iz Višnjana pišu nam 20. t. mj.: Evo vam, cienjeni čitatelji, neke ilustracije k toli razvikanoj „avita civiltà e coltura“. Dne 2. t. mj. došla je iz Sv. Lovroča Pazcnatičkoga u Višnjan k svojim rodjakom petorica Hrvata iz obćine Buzet, kojih u ovo doba ima u porečkom kotaru mnogo, što rad paše, a najveć radi djela na polju, kojeg ovdje nadju obilato. Pozabavix se do četvrte uro poslije podne, spremišć se njih četvorica, da idu natrag u Sv. Lovreč, te prodjoše veselo pjevajući narodne pjesme kroz Višnjan. Kad su prispjeli do crkvice sv. Blaža, nedaleko sela Barata, sastali se s mladićem iz sela Strpačići. Natuknut vinom stao on šarati oko veselih Krašana, rugati im se a napokon posprdno ih pozivati na čašu vina. Nu oni nemareći za nj nastaviše put pjevajući „Još Hrvatska ni propala . . .“ ali jaoh si ga Krašanom, jer za njimi doletili višnjanski junaci Bottegaro Potari Pulin Dominik, koji su bili sakriti za zidom, u družtvu onoga mladića, kojeg neću da imenujem danas, jer ako ne drugo, to njegovo čisto hrvatsko ime podnje mi nade, da će prije ili kašnje uviditi, na kakvom se krivom putu nalazi. Ova trojica zamotnu kavgu i tučnjavu sa Krašani, koji naravski odbišc navalu i obraniše se. Nu videći, da od sela Barata trči silna hrpa proti njima a na pomoć onoj trojici, dali se oni u bjeg. A napadači, muški i ženski, stari i mladi za njima kamenjem (jedna baba nosila ga dapačo punu pregaču) batinami i puškami vičući „demogho la fuga — mazzemo questo sangue croato“. I zaisto nesretni Krašani ostalo tko težko tko lahko ranjeni, a imadu zahvaliti samo svojim brzim potam, što su spasili kožu. Došav obnemogli u Sv. Lovreč, prijaviše namah stvar žandarmeriji, ova sudu, koji sada iztražuje dogodjaj. To je istina o toj stvari, a ono, što napisa „babin“ črčkar o tom u br. 530 od 6. t. m. laž je, izvračanje dogodjaja. On bi htio svaliti krivnju na nedužne „Ćiće“, nu mi se ufamo, da će oblast i piskara i drugo, koji još tomu provejanomu smušenjaku vjeruju, najljepše u laž utjerati.

Evo vam još jedan primjer djedovsko ugladjenosti. Dne 31. pr. m. zadjoše nešto poslie „Zdravo Marije“ dva čestita rodoljuba iz Višnjana, koji neće da puču u krnjelski rog, već koji svakom prilikom gospodi ljepo zagude, u gostionu Nikole de Colle, da se malo porazgovore i okriepe. Nisu se bili još ni pravo namjestili, kad na jednom vrata zaškripo, te se potrese kuća od silnoga napadaja kamenjem. Srećom bijahu čvrsto zatvorena, tako da se gotovo ništa ne dogodi. Samo tako napred šarenjačka fukara i vi tudja krnjelčad i frlandčad, al znajte da Hrvati su ovdje u svojem domu, a vi tek gostovi, koji dodjoste ovamo gladni i žedni, da se najedete i napojite hrvatskoga kruha i hrvatskoga vina, a umjesto zahvalnosti podajete nam dokaz najveće zlobe i surovosti. Bilo vam na čast!

Još nešto. U jednom od poslednjih brojeva „babe“ Istrije poznati njeni višnjanski črčkar dotaknuo se je i osobe našega provriednoga župnika Močibobe, predbaciv mu neslanim sarkazmom, da bi se bio morao zauzeti za konvikt u Kopru, te sakupljati milodare za to gojilište talijanskih mladića, koji bi imali jednom zadaću propovjedati nauk Hristov hrvatskom pučanstvu. Bilo da je župnik Močibob sakupio ili ne milodare za konvikt, što znamo jest, da je on učinio dužnost, naloženu mu njegovim crkvenim glavarom. Navjestio je u crkvi i to hrvatski i talijanski i polazo svog mežnjara po plovaniji u svrhu sakupljanja. Zašto mežnjaru nije pošlo za rukom skuckati ni novčića, to neka si tumači svaki po svoju. A gospoda, kojim leži na srdcu uspjevanje ročenoga konvikta, od kojega Hrvatom ne bude nikakve koristi, — neka se brinu kako i koliko im drago — nas ne boli za to glava. Samo to bi preporučio višnjanskim veladešem, da pošalju sakupljat milodare za konvikt čovjeka barem njihovoga povjerenja, jer Tita roć bi, da ga je izigrao, pošto ni isti njegovi politički sumišljenici u Višnjanu ne htjedoše mu dati ni suhe pare, to se morade potruditi drugi „bradaš“ da skucka svoticu.

Izpod Učke, mjeseca febrara 1892. Već teče četvrti mjesec, što je došao na Paz župe-upravitelj veleč. gosp. Antonin Ellner, s kojim je tamošnji puk vrlo zadovoljan. Gosp. A. Ellner je hvale vriedan, budući izpunjuje brižljivo svoju duhovnu dužnost, a k tomu drži još te svaki dan školu, od koje će imati množina veliko koristi. U školi podučaje takodjer crkvene pjesme, koje se pjevaju u župnoj crkvi, na čast i slavu božju, uz pratnju harmoniuma, koga je posudio crkvi velevriedni gosp. župe-upravitelj, a igra na njem neki siromašni sliepac (od poroda) mladić iz iste obćine, koji je pohadjno više godina sliepačku školu u Beču. Do istine žalostno je, što imade Paz veoma malenu i neprikladnu crkvu, koju se misli sada popraviti ili razširiti. Trošak za popravak crkve ima doprinesti crkva, puk i gospoščina gosp. Ausperga (kao patronat).

Budući da porexovna obćina Paz spada pod glavarstvo Boljun (nesretno gnjezdo, gdje nekoji mutikaše nedadoše mira poštenim ljudom, kao što nepoštedjše gosp. župnika, učitelja a niti samoga prosvjetlo-ga biskupa) — komu je župan Ivo Filipić (nepismen), a dobio je tu čast, kako se govori, vrlo jeftino.

Na dan sv. trih Kralja htjelo se je ustanoviti, kako i na koji način ima obćina Paz doprinesti za popravak svoje crkve. Budući da je puk siromašan, a mnogo od njih višeputa nema ni za kilo soli, stoga se je odlučilo, da puk dade djelo (rabotu). Obćinski upravitelj bio je do skrajnosti protivan tomu, te je uzburkao istoga dana pred crkvom puk (kao glava obćine), da netreba, da puk dade rabotu, već novce, to se je htjeo okladiti za 5 for. sa jednim poštenim Gradinjcem, da gospoščina neće dati niti novčića za popravak crkve. Mjesto da puk miri, on ga podžiže!

Sluti se, da će biti tu nešto masla nekoga Pulića, koji je da je prije nekoliko dana govorio ljudom, da dadu novce mjesto rabote, pa da će dobiti po 100 for. oni, koji budu poljali kamenje za gradnju te crkve a on valjda je mislio biti poduzetnikom; želio si omastiti bradu. Taj čovjek vam je prava slika i prilika šaronjaka. On je talijanska podrepnica.

Župan Ivo Filipić hvali se, da na godinu pridjela 50 spudi vina, pak je htjeo pred nekoliko dana zakopati bez „kasele“ mrtvaca posve siromašnoga ovo obćine, a to nek služi njemu i njegovim na čast. Tekuće godine biti će obćinski izbori, pa ćemo pomesti iz obćinske uprave ljudo, koji nisu na svojem mjestu.

Patronat crkve u Sušnjevici je isto gospoščina knoza Ausperga, to je dala svoj dio za popravak iste. Crkvena vrata nisu bila pobojadisana valjda odposlie obstoje, te izgledaju tako crna i stara, kako od kakve stare zapušćene kuće; a što da vam kažem o zvoniku, koji naliči dimnjaku parnoga stroja. Bit će dvie godine, da je pala cigla „kupula“ zvonika, te tako se zvonovi moću, te će i pasti, jer će grede sagnjiti, ako se zvonik nepopravi.

Koga ide ta zasluge, to ja neznam, nego toliko moram reći:

Tko nepopravlja kuću božju, nezasluži, da ga zemlja nosi. Istinović.

K proslavi dvadesetpetgodišnjice „Hrvatske Čitaonice“ u Kastvu. (Konac):

Zagreb. Sav se hrvatski narod raduje Vašoj današnjoj slavi, jer je ponajviše Vašim požrtvovnim radom uskrisena hrvatska sviest u Istri; srdačno čestitamo te žalimo što ne možemo biti s Vami na otačbeničkoj slavi. Bog i Hrvati!

Dr. Josip Frank, Fran Folnegović, dr. Boroša, Gjuro Jakčin, Frano Povalek, Mijo Tkalčić, dr. Milo Starčević.

Zagreb. Proslavi dvadesetpetgodišnjice obstanka za hrvatsko prezasluženo čitaonice pridružujo se i

Uredničtvo „Hrvatske“.

Zagreb. Žalim što mi nije moguće prisustvovati zanosnoj otačbeničkoj slavi. Uskrisiteljici hrvatske svicsti u Istri, hrvatskoj čitaonici u Kastvu kličem iz dna svoje duše: slavna nevjestice bila kano i dosada gnjezdo sokolova, koji će se razlietati Istrom, da oduševljenim puklikom osviesto sav narn rod a Bože daj doživila svoj zlatni i dijamantni pir uz pir hrvatskoga naroda, komu si na utjehu i ponos; živila Istra, živili dični Kastavci!

Eugenio Kumičić.

Zagreb. Uz najsrdačnijo čestitke želim neka taj razsadnik hrvatske svicsti vjekoma ovato i neutrnula mu domoljubna vatra nikada: Živili! Ivan Kostrenčić,

Zagreb. Čestitajuć na izmaknućou prvog četvrta vieka na poprištu hrvatskog preporoda, pridružujući se čestitamo kastavskim Hrvatom te kličemo: trokratni slava! Svučilištna omladina.

Zagreb. Svicstnim istarskim Hrvatom sakupljenim na proslavi dvadesetpetgodišnjice uspješnog djelovanja čitaonice, kliče srdačno: živili, uspjevali u svetoj borbi.

Uredničtvo „Doma i Svieta“.

Zagreb. Raduj se Kastvo, svoju jer izvrši zadaću svetu, narod što mili iz pandža ote dušmanu kletu.

Dorčić pravnik.

Povišenje plaće kanonikom i pomoćnom svećenstvu u Cislajtanji. U zastupničkoj kući carevinskog vieća učinio je ministar bogoštovja i nastave predlog glede povišenja plaće dostojanstvenikom i kanonikom mitropolitskih, katedralnih i konkatedralnih kaptola. Najznamenitije odredbe u tom predmetu jesu: dostojanstvenikom i stolnim kanonikom, koji su u državnom statuau mitropolitskih, katedralnih i konkatedralnih kaptola, dozvolit će se iz vjerozakonske zaklade, kao najmanji dohodak, i to dostojanstvenikom I. redu u donjoj Austriji, Tretu i području tršćanskog katedralnog kaptola i konkatedralnog kaptola u Kopru, Češkoj i Moravskoj 1701 for., ostalim dostojanstvenikom 1600 for., a kanonikom 1400 for.; onim u gornjoj Austriji, Salzburškoj, Štajerskoj, Koruškoj, Kranjskoj, Gorici i Gradiški, Tirolu i Galiciji po 1500 for.; 1400 i 1200 for.; u Istri i Dalmaciji po 1300 for., 1200 for. i 1000 for. Ministar opunovlašten je, da onim članovom kaptola, koji u istinu ne uživaju toliko plaće, koliko ih po §. 1. najnižega dohodka ide, višak uredovnim putom nakanadno doznači. Radi toga morati će povisiti vjerozakonsku zakladu za 57.000 for.

Zemljovid Kranjske. Nakladnici gg. Johnz i Genzić u Zagrebu kane izdati slovenski „Zemljovid kranjske dežele“, u kojem će biti označene medje pol. poglavarstva, poreznih okružja i diocezansko razdielienje. Zemljovid taj biti će velik 60/80 a stojati će samo 80 novč.

Upraviteljstvo družtva „Pučka knjiga“ najuljudnije moli hrvatske rodoljube, osobito župnike i učitelje po Dalmaciji, Hrvatskoj, Bosni i Istri, oda bi izvolili pristati da budu povjerenici družtva za svoje mjesto i okolicu.

Koji bi na poziv pristali, jer njim je do prosvjete naroda, neka čim prije jave to dopisnicom, pa će im upraviteljstvo poslati upisnice za prikupljanje pribrojnika.

Uprav. družtva „Pučka Knjiga“
u Zadru.

Hrvatski narode!

Dne 7. svibnja o. g. otvoriti će se ovdje u Beču medjunarodna glasbena i kazališna izložba. Svi izobraženi narodi pohrliti će tom zgodom ovamo, da pokažu svietu što sve liepa i čestita posjeduju na tom polju, da pokažu svietu, koju visinu je kod ovoga ili onoga glasbena i kazališna umjetnost dosegnula.

I u nas hrv. akadem. mladeži porodi se misao, ne bi li i naš hrvatski narod mogao prigodom ove izložbe sudjelovati, da i drugi sviet vidi, da i mi nismo na tom polju zaostali, nego da se i kod nas goji glasbena i kazališna umjetnost. Ova misao bila je povodom, da se je složio podpisani odbor pod začastnim predsjedničtvom g. Franjo Arnolda, kr. javnog bilježnika i predsjedničtva hrvatskog pjevačkog saveza, kojemu bi bila zadaća ovu zaisto liepu misao učiniti takodjer i djelom. Nije to djelo tako lahko, treba tu složnoga rada svijuh nas, a mi se nadamo u tebe narode hrvatski, da ćeš nas svimi silami poduprieti, da ćeš gledati, da ti domovina tvoja bude u tudjem svietu dostojno i dično zastupana, tim više, što je ovo prvi put, da mi kod ovakove izložbe javno sudjelujemo.

Naša tamburica, koja je već toliko lovorika u svietu ubrale, igrati će i ovom zgodom veliku ulogu.

S toga molimo svakoga onoga, koji bi možebit liepi uzorak ovog našeg narodnog glasbala posjedovao, da bi nam ga priposlao; a osobito se obraćamo molbom na veleč. gg. svećenike i učitelje, da bi medju narodom sabirali tamburice i druga narodna glasbala, te da bi nam ista priposlali ako je moguće bezplatno ili poštanskim pouzećem, najkasnije do konca mjeseca travnja.

I naše narodno zemaljsko kazalište prijavilo je svoje sudjelovanje, pa će se tako i hrvatska rieč čuti sa pozornice izložbenog kazališta.

Ali svako poduzeće skopčano je znatnimi troškovi, pa tako i ovo. S toga se utičemo tebi narode hrvatski, da bi nam i u ovom pogledu bio u pomoći, da možemo započeto djelo i kraju privesti.

Mi se nadamo, da ovaj naš poziv neće ostati glas vapijućeg u pustinji, nego da će naći svestranog odziva u tebi narode naš, koji si uvjek znao cieniti i štovati, što je tvoje.

Napried dakle, — radimo složno, pa za sigurno nećemo naš cilj promašiti!

(Molimo, da bi se novac i glasbala priposlali pod adresom g. tajnika stud. tech. Ivana Marjanovića, Wien IV. Fleischmanngasse Nr. 7. II. Stock, Thür 17).

U Beču, dne 14. veljače 1892.

Za odbor:

Iv. Nep. Marjanović, tajnik. *Rudolf Wagner* predsjednik.

Vjek. Hinterhober, blagajnik. *Bogdan pl. Vulaković*, podpredsjednik.

Lutrijski brojevi

Dne 27. febrara.

Beč	9	24	25	58	42
Grac	40	46	79	88	39
Temešvar	87	17	76	3	11

Dne 2. marča

Brno	36	21	60	27	28
Innsbruck	22	39	9	15	51

Javna zahvala.

Posredovanjem našeg provriednog obćinskog načelnika veleuč. g. dra. Dukića priposlala je Njez. Visost nadvojvodkinja Marija Terezia vlastoručno izradjeni paramentat iz bielo svile, vrlo krasno izšiven, siromašnoj župnoj crkvi u Cerovlju. Na tom plemenitom daru zahvaljuje se podpisani u ime svoga puka i svoje najsmjernije Visokoj. darovateljici i dičnomu posredniku. Bog im platio!

Blaž Dekleva,
žup. uprav.

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli

ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom žeudačnom tinkturom, koja me je zliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada isliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvrstnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da neporučim javno Vašu svako hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—8 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara Uredničtvo.

✝

Svim rodjakom, prijateljem i znancem podpisani javljaju tužnim srcem prežalostnu viest, da je njihov brat i ujak mnogočastni gospodin

Šime Matejčić

župnik u starom Pazinu, zastupnik mjestno, viećnik gradske občine i član mjestnoga školskoga vieća u Pazinu

dne 25. febrara t. g. nakon kratke bolesti a nenadoma mirno u Gospodinu usnuo.

Zemaljski ostanci dragog i nezaboravnog nam pokojnika bijahu sahranjeni dne 27. febrara po podne na groblju u starom Pazinu.

PAZIN, 28 febrara 1892.

MARTIN i IVAN MATEJČIĆ braća,
FRANJO MATEJČIĆ gimnazijalni prof.; ANTON i MIKULA MATEJČIĆ notjaci.

ZAHVALA.

Za mnogobrojna priznanja iskrenog sućutja, izkazanog nam prigodom smrti našega nezaboravnoga brata i ujaka mnogočastnoga gospodina

Šime Matejčić-a

kao i za mnogobrojno prisustvovanje kod pogreba, izjavljujemo najiskreniju zahvalu:

Mnogočastnom gospodinu župniku — proštu u Pazinu, svima od čast. gosp. prisustnih župnika i župe upravitelja mjestne občine i kotara Pazin, častnoj braći samostana O. O. Franjevaca;

Poglavitom pospodinu občinskom načelniku, slavnom občinskom zastupstvu, gradskomu viću sa občinskim činovničtvom;

Velemožnom gospodinu c. kr kotarskom poglavaru sa svojim činovničtvom, gosp. c. kr. kot. školskom nadzorniku, c. k. umškom kotarskom nadkomesaru;

Članovom mjestnoga školskoga vieća, učiteljstvu pućkih škola, občinskom zastupstvu i prijateljem za položene krasne nadgrobne vience, svim prijateljem, znancem i sućutnicima naše žalosti.

PAZIN, 28. febrara 1892.

Tugujuća obitelj
Matejčić

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz ž g a n j posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odani 5—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino!

Enrico Rovere & C°.

TRST. Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; **staklene ploče, jednostavne prozirne,** i neprozirne, dvostruko i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske svietnjake uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 40—52

Tinktura za želodec,

katoro priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta

je mokro uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v z a b o j č k i h po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. volja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 4—25

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

svo garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilato naručbe. 40—

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakateremu po vseh in tudi najmanjših krajih po r a z p r o d a j i p u s t a v n o dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Lose", I. D a n n e b e r g, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 8—10

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaja sliedeće osobitosti: Glasovite i prave fläštre iz Brešije, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti gruznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom put Marsala okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 12—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljno i ux pouzeće.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavod

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vreda. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	3%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3¾%	6- „ „	2¾%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, k tori se nahajajo v okragu. pripozna se no borostna tarifa na temelju odpovedi od 1. septembra, 19. septembra in 11. oktobra.

Okrožni oddel.

V vreda. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rek kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Grade Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Lin Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kupon 24—5 pri odbitku 1% provizije.

P r e d u j m i.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Be linu ali v drugih mestih — provizija po p godbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, z ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — pogodbi.

Trst, 11. septembra 1891. 5-24

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 6—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za prego Iquique** (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani cen.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položo keparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnujo se stroški, ako so zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencije za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji cen za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane **univerzalne krogljice,** zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo bolozni, pri kojih se te krogljice pokazalo svoj učinek. Desetletja že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje ne bi imele zaloge izbornoga tega domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se i..rečno zahteva 9—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katoroga je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitomu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praške kapljice) proti pokvarjenoma želodcu in slabi probavi stekleničica 22 kr

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače srodstvo za rano, oteklino itd., posodica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače srodstvo proti poslodicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemsko farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 12—12

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 10. U Trstu 10. marča 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju nko se i notiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urednličtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom raztu male stvari, a nesloga i sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

U četvrtak dne 3. t. mj. bila je u 10 sati u stolnoj crkvi u Poreču sv. misa, koju je služio presvietli biskup Flapp i kojoj su prisustvovali u Poreču nalazeći se zastupnici.

I. sjednica dne 3. marča 1892.

U 12 sati otvorio je saborski predsjednik g. dr. Mate Campitelli u prisutnosti 10 zastupnika i vladinoga povjerenika viteza Elueshega zasjedanje ovimi riečmi:

Poštovana gospodo! Došavše amo, da sudjelujete kod redovitog zasjedanja zemaljskoga sabora, sazvanog za danas od Nj. Veličanstva cesara, pozdravljam srdačno, te sam zadovoljan, što vas vidim ovdje, da razpravljate o probitcih naše premile Istre i dadete nama, koji vas ovdje zastupamo, utjehu vašeg mudrog rodoljublja.

Sabor je mogao biti sazvan za koji dan već koncem prošloga decembra, da nas opunomoći pobirati privremeno pokrajinske namete i pristojbe; nu zemaljski odbor je mislio, da vam može prištediti tu nelagod, pošto bijahu napose u proračunu za god. 1892. predloženi isti nameti i pristojbe za pokriće potrebočaha, koje ste vi prihvatili za god. 1891., radi toga je zamolio i dobio previšnje privremeno odobrenje pridržav vam naknadno odobrenje.

Početkom godine 1891., kojom se je svršavalo dotično izborno doba, Njeg. Veličanstvo prejasni cesar udostojao se milostivo pozvati me na predsjedničtvo zemaljskoga kulturnoga vieća a tim i zemaljsko komisije za pošumljenje Krasa, utješiv zahvalno srce moje novim dokazom Previšnjeg Svog povjerenja.

Obćenito izvješće zemaljskoga odbora obaviestit će vas o njegovom djelovanju i izvršenju vaših zaključaka.

Oslabljen — žalibože u zadnje vrieme — u svojih silah, nemogaše razviti onu radinost, koju je želio i koju ste vi mogli pravedno očekivati.

Radnju, koju vam predlaže, u malenom se razlikuje od običnih posala; radi čega će naći prostrano polje vaše započetje u izvršenju te radnje i u proučavanju obširnog željezničkog pitanja.

Očekujuć od vašeg dokazanog domoljublja, vaše mudre opreznosti, marljivo i jasno radinosti, nebi znao kako da započnemo bolje naše saborsko djelovanje, već ako vas pozovem, da uzkliknemo u znak odanog podaničtva svečano: Živilo Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip I.

Sabor se odazove sa: Evviva i živio!

Zemaljski kapetan proglasuje sabor otvorenim, te predstavi zastupnika c. kr. vlade u osobi viteza Eluschega, koji pozdravi u ime cesarske vlade sabor najprije talijanskim a zatim hrvatskim jezikom. [1])

Pošto ne bijaše u sabornici zakonitog broja zastupnika, digne predsjednik sjednicu te uzeče drugu za 4. t. mj. u 12 sati sa sliedećim dnevnim redom:

1. Priobćenja.
2. Izbor tajnika i revizora.
3. Izručenje spisa i izbor odbora.

* * *

II. sjednica dne 4. marča 1892.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitolli sa 18 zastupnika i vladin zastupnik vitez Eluschog.

Predsjednik otvori poslie 12 sati sjednicu te priobći: da je služio presv. biskup g. dr. Flapp sv. misu prod otvoronjem sabora dne 3. t. mj.; da je zapriečen doći k saborskim sjednicam tršćanski biskup presv. g. dr. Glavina; gg. dr. Dukić i Laginja da ne mogu doći k prvoj sjednici i napokon da je prisjednik dr. Gambini bolestan.

Zastupnikom gg. Spinčiću i Cragliettu daje sabor dopust za čitavo zasjedanje a g. dru. Scampichio za 10 dana. Zatim se prešlo na dnevni red. Predsjednik čita dopis cesarske vlade, kojim je popraćena zakonska osnova o zaštiti ptica koristnih za poljodjelstvo.

Kod konstituiranja sabora izabrani bijahu kao tajnici dr. Lius i dr. Vergottini. (Manjina glasovala za Mandića i Vergottini-a). Revizori bijahu izabrani: Babuder, Becich, Clova, Marinoni, Tamaro i Stanich. (Manjina je glasovala za Laginju i Volarića i četvoricu od većine).

Predsjednik priobćuje spise, koji su stigli na sabor: Od cesarske vlade zakonska osnova o zaštiti ptica. Od c. kr. školskoga vieća:

a) obračun za 1890. i proračun za 1892. zemaljsko školsko zaklado i mirovinsko zaklado pučkih učitelja;

b) izvješća c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika o pučkoj nauci u Istri za god. 1889.—90. i 1890.—91.;

c) predlog za povećanje mirovine učitelju Benjaminu Bartschu iz Galezane;

d) molba bivšeg učitelja Jure Maglića za mirovinu;

e) molba udove A. Zec iz Pule za dalnju podporu njezinoj kćeri.

Zemaljski odbor predlaže svoje izvješće i

1. račune i bilancu zemaljskoga kreditnoga zavoda;

2. račune zaklado tudjih novaca za god. 1890.;

3. obračun bratovšćinske zaklade za god. 1890.;

4. obračun g. 1890. i proračun za g. 1892. mirovinsko zaklade zem. činovnika;

5. obračun za g. 1890. i proračun za g. 1892. zemljištno-razteretne zaklade;

6. obračun za g. 1890. i proračun za g. 1892. zemaljske zaklade;

7. obračun za g. 1890. i proračun za g. 1892. zem. poljodjelske zaklade;

8. izvješće o molbi obćine Kastav za promjenu zakona gledo pomoći siromahom;

9. zakonska osnova osnutja lječilišta u malom i velikom Lošinju;

10. zakonski naort, da se Kras na kvarnerskih otocih priključi gledo pošumljenja istarskom Krasu;

11. molba zem. činovnika za povišenje plaće;

12. utok obćinara iz bašćanske drage proti odluci zem. odbora;

13. Utok nekojih obćinara iz Vrsara i Fontane proti odluci zem. odbora;

Nadalje stiglo je na sabor više molba za podporo i molba nekojih obćinara Pićna, da se ih odieli od obćine Pazin.

Zatim predloži predsjednik, da se izaberu tri odbora: financijalni, školski i političko-gospodarski, kojimi će se izručiti na razpravu gornji podnesci.

Zastupnik Stanich predlaže, da se izaberu u financijalni odbor 7 članova.

Zastupnik Volarić reče na to: Budući će ovog zasjedanja doći na dnevni red — kako je najavio presv. g. predsjednik — predlog o gradnji željeznice Trst-Poreč, za pokrajinu jako važan i škakljiv predmet, što će sam po sebi financijalnomu odboru za stalno dati više posla nego li ga ima navadno, to predlažem, da se izabere u taj odbor bar onoliko članova, koliko ih se je navadno više godina biralo t. j. desetoricu.

Zastupnik Wassermann izjavlja, da podupire predlog zast. Stanicha. Na to se prešlo na izbor.

a) U financijalni odbor bijahu izabrani: Babuder, Buba, Amoroso, Lius, Stanich, Venier i Vergottini. (Manjina je glasovala za Flega, Sošića i Volarića i četvoricu od većine).

b) U školski odbor: Babuder, Costantini, de Franceschi, Tamaro i Wassermann. (Manjina je glasovala za Mandića i Stangera i trojicu od većine).

c) U političko-gospodarski odbor: Costantini, Doblanovich, Fregiacomo, Marinoni i Sbisà. (Manjina je glasovala za Jenka, Laginju i trojicu od većine).

Predsjednik javlja, da će tim odborom izručiti na sabor stigavše podneske, te ih pozivlje, da se konstituiraju.

Izerpiv tim dnevni red, dižo sjednicu obećav, da će poslati zastupnikom na dom poziv i dnevni red za buduću sjednicu.

Interpelacija

gg. zastupnika Bartoli-a, Rizzi-a i drugova od 17. febrara.

Da se odužimo obećanju, evo sadržaja te interpelacije. Postavili su ju na ministra predsjednika kao upravitelja unutarnjih poslova i na ministra pravosudja. U obrazloženju vole, da su već 2. julija prošle godine postavili interpelaciju radi političkoga komešanja velikoga diela hrvatskóga i slovenskoga svećenstvu i Istri, i zahtjevali, da vlada nepristrano izpita i u interesu javnoga reda i mirnoga skupnoga življenja učini kraj tomu nedopuštenomu tjeranju jednoga diela svećenstva. Nadalje da su 10. oktobra prošle godine postavili interpelaciju radi grubih izaziva i nasilja, koja su se dogodila prilikom pomjanskih izbora u Pomjanu i u Kopru, i to sudjelovanjem pripadnika hrvatsko-slovenske stranke, nekih javnih činovnika, imenito svećenika i učitelja. Ni jedna ni druga tih interpelacija nebijaše počašćena odgovorom. Ipak se je mislilo, da će hrvatsko-slovenski agitatori prestati počinjati izgrede, pošto su dosegli svoju svrhu, t. j. izabrali — al nepitaj kako — svoga kandidata zastupnikom za zapadno kotare Istre. Al tomu nije tako. Psovke, izazivi, grožnje, napadaji, zlobna oštećivanja posjeda, dà nasilja svake vrsti na škodu Talijana traju dalje. Stanovnici skoro svih gradova zabrinuti su ozbiljno za svoje življenje i za svoje stvari, kad se podaju u svoje zaselke, gdjo vladaju nazori buduće veliko Hrvatsko. Najveća nasilja počinjaju seljaci, svećenici fanatizovani, u kotarih porečkom i motovunskom. U njih ima 60 slučajeva zlobnoga oštećenja, koje iznosi 5000 for. štete. Jednom samom, iz Vabrige, koj mjeseca febrara 1891. nije glasovao za hrvatsku stranku, bilo je posjećeno 60 redova loze. Navadjaju mnoge slučajeve zlobnoga oštećenja u obćini Versarskoj, bez ikakvih dalnjih opazaka. Onda oštećenja počinjona Milanovichu iz Kaldira, koj je u raznih prilikah glasovao proti hrvatskoj stranki. Grobnica obitelji Baxa na groblju Versarskom bila je od tih vandala razorena; grobnica obitelji Rocco u Svetlovreču oštećena je. U kratko, čini se, da se je stanje podpuna barbarstva vratilo. Najgore pak je, da dosad nije došlo za rukom nit oblastim nit žandarmeriji odkriti nijednoga počinitelja tih zlobnih oštećenja. Obzirom na to, da u Istri tako žalostno stanje obstoji i da je dužnost vlade, da čuva život i posjed državljana, pitaju: da li su vladi poznati izazovi, zlobne oštete i druga nasilja, koja se počinjaju sa strane pripadnika hrvatske stranke na štetu mirnih stanovnika Istre, i koje oblasti još odkrilo nisu"; i da li je vlada voljna narediti shodna da c. kr. oblasti bolje čuvaju sigurnost osobe i imetka, da odkriju i kazne zločince? Osim gg. Bartoli i Rizzi podpisani su tu medju ostalimi i Burgstaller, Luzzatto i Stalitz iz Trsta, te Bonda iz Dalmacije.

Interpelaciju od 2. julija prošle godine nazvao je veliki organ vladajuće stranke u Istri „prvenci naših zastupnika", to jest prvi plod što je izrasao iz glava talijanskih zastupnika gg. Bartoli i Rizzi, to ih za to do noba dižao, u vele hvalio. Koliko ona interpelacija vriedi, mi smo pokazali u našem listu u broju od 28. julija prošlo godine, i pozivamo se na ono, što smo tamo rekli. Dozivamo pak navlastito u pamet naših čitatelja, da smo dokazali, kako nije istinito ništa, što se je našim svećenikom predbacilo; nego, da oni uz svoje zvanične dužnosti, njim povjerene ljude takodjor u drugih stvarih, smjerajućih na njihovo dušovno i tjelesno dobro, podučavaju, a da je to u duhu kršćanske ljubavi i u duhu okružnice viših duhovnih pastira ovostrane polovice monarhije. Jedan jedini slučaj, što su ga bili naveli za podkrieplu tvrdnje o komešanju hrvatskih i slovenskih svećenika, jest dogodjaj, za velevriednimi našimi svećenici Stefanutti i Bottegaro u Bujah, dogodjaj koga su odsudilo i talijanske novine, dogodjaj, radi kojega bijahu bar neki izgrednici proti rečenim svećenikom sudjeni i odsudjeni na više mjeseci zatvora. I gospoda Bartoli, Rizzi i drugovi imadu još obrazu govoriti o političkom komešanju hrvatskih i slovenskih svećenika, o tom, da se ima u interesu reda i mira učiniti kraj njihovom nedopuštenom postupanju!!! Mi im zaista nezavidjamo na tom obrazu. Pače za nas je probitačno, da tako rade, jer će se tim brže upoznati i u Beču njih i njihovu stranku. Mi dobro znamo, kakva čuvstva se goji u naših viših vladajućih krugovih naprama našim svećenikom; mi znamo, da se ih je objedjivalo onako po prilici, kako ih gg. Bartoli, Rizzi i drugovi objedjuju; mi znamo, da njim se je prietilo, da se je na sve načine iskalo, kako bi se komu kakva dlačica našla, i dakako kaznilo ga; — al do danas neznamo, da bi se bilo kod ikoga, uz svu dobru volju, što kažnjiva našlo; neznamo da bi itko ikako bio kažnjen; — a znamo opet, da bijaše kažnjeno ljudi, koji su naše svećenike vriedjali i napadali; znamo dakle upravo prčtivno od onoga, što gg. Bartoli, Rizzi i drugovi tvrde.

Mi znamo i mnogo drugih nereda, izaziva i nasilja, nezakonitostih, koje su se dogodile prilikom pomjanskih izbora u Pomjanu i u Kopru, i znamo takodjor, da se nisu dogodile sudjelovanjem naših javnih činovnika, nit imenito svećenika i učitelja. Javnih činovnika u obće nepoznamo, koji bi što nezakonita počinili na našu korist; poznamo jih pak nekoliko, koji hoće, da se i prama nama zakonito postupa. Valjda su to oni, koje objedjuju gg. Bartoli i Rizzi. Naših učitelja imamo, to jest učitelja, koji službuju medju našim narodom, i koji u školi vrše svoje dužnosti, a osim toga izvan škole, u medjah zakona, puk podučavaju za njegovo dušovno i tjelesno dobro. Imamo jih, kao što i svećenika takovih, al neznamo za nikoga, koji bi bio zakonom prokršio, jer da je to, bio bi stalno kažnjen, a nije bio nijedan.

Stoga svoga je vlada mogla lahko odgovoriti na interpelaciju gospode Bartoli i Rizzi, a neodgovarajuć, htjela ih je valjda poštediti.

Kako bijaše izabran talijanski kandidat dne 4. marča 1891., to je pokazao verifikacionalni odbor carevinskoga vieća, kad je jednoglasno zaključio, da se onaj izbor uniši. Da nebijaše nečuvenih nezakonitostih, bio bi već onda izabran hrvatsko-slovenski kandidat. Kako bijaše isti izabran dne 30. oktobra, to mi znamo, a sudit će carevinsko vieće. Gospoda interpelanti žacaju se o tom govoriti, a mi nemarimo, jer je to poznato našim čitateljem, a drugi će već o tom saznati.

Nego, volo oni, psovke, izazovi, grožnje, napadaji, zlobna oštećivanja posjeda, dà i nasilja svake vrsti na škodu Talijana, traju i dalje, poslie izbora 30. oktobra! Nit za psovke, nit za izazove, nit za grožnje, nit za napadaje, nit za nasilja svake vrsti na škodu Talijana, a najmanje za sigurnost osobe, koju u upitu spominju, nenavadjaju nit jednoga čina. A nenavadjaju ga stalno, jer ga neima. Odpada dakle sve, i najviše kaže na to, kako bi htjeli objediti naše onim, što njihovi počinjaju. Primjera za zlobno oštećivanje nenavadjaju, i prilično.

[1]) Glasilo zemaljskoga obora „L' Istria" ne spominje toga, već kaže jednostavno, da je pozdravio sabor.

Mi neznamo da li su istiniti ili ne ti primjeri, jer neimamo pristupa ni u dotične občinske nit u sudbene ureda. Uzevši pak da su istiniti, nedokazuju ništa proti hrvatsko-slovenskoj stranki, nit proti njihovim pripadnikom. Kod dvih slučajevah od 60, što ih interpelanti navadjaju za zlobno oštećivanje, vele, da jedan oštećenik nije glasovao za hrvatsku stranku, a drugi da je u raznih prilikah glasovao proti toj stranki. Za 58 slučajevah oštećenih nekažu niti riči o tom za koju stranku neglasuju nit proti kojoj glasuju. Nit za ovih 58, nit za ona 2 nekažu, da su s toga oštećeni, što su glasovali ovako ili onako, niti znadu tko ih je oštetio. Pače gg. interpelanti velo narodito, da je najveće zlo, što se nije dosad nijednoga počinitelja štete odkrilo.

A ipak imadu gg. interpelanti obraza pitati vladu, da li su njoj poznati izazivi, zlobna oštećenja i druga nasilja, koja se počinjaju sa strane pripadnika hrvatske stranke — prem nisu naveli ni jednoga primjera, izazova nit ikakova drugoga nasilja i prem sami izrično i ponovno kažu, da počinitelji oštećenja nisu poznati! Mi smo već posliednji put rekli, da je to najveća perfidija. što si ju misliti možemo, i skrajna bezobraznost, to to danas na puna usta opetujemo.

Mi osudjujemo sva zlobna oštećenja na imanju, na nadgrobnicah, mi osudjujemo i vandalizam i barbarstvo, počine li jih pripadnici talijanske ili hrvatsko-slovenske stranke — i ujedno sgražamo se nad zastupnici, koji ovako postupaju, kako postupaju gg. Bartoli, Rizzi i drugovi. I kod toga postupka hoće da još govore o mirnom skupnom življenju pučanstva!

Zna se, da se je dogodilo zlobnih oštećenja na ladanju i u više talijanskih mjestancih, al se nezna nit za jedan slučaj, tko ih je počinio.

Psovke, izazovi, grožnje, napadaji i nasilja razne vrsti na škodu Hrvata i Slovenaca u raznih gradićih i mjestancih Istre su poznata i dokazana.

Da bi stanovnici ma ijednoga grada Istre doživili u zasolcih psovaka, izaziva, grožnja, napadaja i nasilja, nenavadjaju gg. interpelanti niti jednoga primjera. A ipak imadu obraza tvrditi, da su stanovnici skoro svih gradova ozbiljno zabrinuti za svoje življenje i za svoje stvari, kad se podaju u svoje zaselke. Moguće, da je to u toga, jer im savjest nije čista; s toga, jer bi se komu što dogodilo, stalno nije. Nego valjalo je iztaknuti vandalizam i barbarstvo, te nazore veliko Hrvatske u zaselcih.

Na to je primjereno odgovorio naš zastupnik g. Spinčić i drugovi u interpelaciji od 20. febrara. Rekao je naime, da bi valjalo odaslati nepristrana povjerenika ili povjerenstvo, koje bi iztražilo odnošaje u zapadnoj Istri — „imenito postupak pripadnika talijanske stranke naprama Slavenom u raznih gradovih i mjestih više ili manje napučenih spomenutimi pripadnici, u kojih vladaju nazori „Italije Irredente", i kako se čini, vratilo se stanje podpuna barbarstva i vandalizma".

Koga svrbi, nek se češe!

Po nazorih „buduće velike Hrvatske" ostaje Istra u monarhiji Habsburga; po nazorih „Italije irredente" ne!

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, u veljači 1892.

(Nastavak).

Vriedno je ovom zgodom, govoreć o „Zastavi", iztaknuti, da je literarni odbor isto nodugo na svojem redovitom sielu zaključio, da u savezu sa „Zvonimirom" u Beču „Hrvatskom" u Gracu te inimi hrvatskimi svouč. djaci na raznih austrijskih sveučilištih uredi i izda skupni „Almanak" (godišnjak), u kojem bi se imao zrcaliti duh i srce svekolike hrv. svouč. omladine. To je svakako krasna zamisao, koja — dao Bog — ostvarila se na uhar čistoj hrvatskoj misli! U tu su se svrhu medju spomenutimi družtvi odabrali odbori, koji se imadu brinuti za literarno sastavko, isto ocioniti, te rad svakog odbora ovamo u Zagreb u zajednički „Almanak" odposlati, gdje će se sve odabrano radnje štampati. — Tuj će — kako čujemo — sudjelovati i slovenski djaci. Ovo je tim važniji pojav naše svouč. omladine, što već odavna nismo imali sličnog „Almanaka" (a kako smo uživali u „Hrv. Domu" i „Hrvatskoj"?) Ovaj plemeniti podhvat naše mladoži vriedno je da podupre svaki Hrvat, komu je lole stalo, da vidi, kakova je uzdanica rodu našem sveučilištna omladina. Taj svečbi „Almanak" imao bi da izidje već u srpnju t. g. Iztaknuti valja na obće veselje, da se ovo godine u svouč. djačkih krugovih opaža neka osobita agilnost, kakovu nismo već dugo vidjeli. . . Ako igdje, to osobito kod mladeži valja osudjivati nehajnost — lotargiju, u kojoj kao da je doselo bila uspavana . . . a sad se dično prenula!

„Još se jedna ideja imado ovo godine ostvariti, naime ona (zasnovana još godine 1887.) o ujedinjenju svijuh svouč. podpornih družtava: pravničkoga, filozofskoga i dalm. djaka u jednu cielinu. Imovina pojedinih ovih družtava stapa se time ujedno, pa će sada svaki oskudni al vriedni djak moći razmjerno više podpore dobiti, kad bude samo jedna uprava. Ovih dana odbori o tom viećaju, a kako se i akademički senat za to zanima, nade je, da će se koristna ova ideja brzo ostvariti. Bog nasporio!

Vriedno je spomenuti i to, da je hvalevriednom pobudom ovdješnjih istarskih sveučilištara onomadne na sastanku potaknuto pitanje, ne bi li naša sveučilištna mladež svake godine o velikih praznicih poduzela „izlet" u koj kraj naše liepe hrvatske domovine. (Ovo je za pravo bilo potaknuto već god. 1889. vrlimi pravnici Koracom, Simčićem i Podrekom, te podupirano svimi primorskimi djaci, al daljo nije na žalost došlo . . .). Predbježno je zaključeno, da se sliedećih praznika prindesi takov izlet u posestrimu Istru i to u gradove Poreč ili Pulu.

Izleti sveučilištnih djaka je običaj uvriežen odavna u drugih naroda, poimence u Čeha, Niemaca, Talijana i Magjara, pa zašto da baš mi Hrvati u tom zaostajemo? Ovaki izleti — obće je poznato — mnogo doprinesu bistrenju pojmova u narodu, te širenju čiste sviesti i narodnog jezika.

I to je — kako vidimo — veseo pojav, koj — dao dobri Bog — djelovao na uhar hrvatske poštene stvari! . . .

Završujuć ovaj prvi dio svoga razmatranja, sa velikom vam tugom i iskrenom bolju u srcu javljam, da je u noći od 17. na 18. veljače nakon kratke bolesti (influenca) umro jedan od prvaka-profesora mladog hrvatskog sveučilišta, profesor političke ekonomije i financijalne znanosti dr. Blaž Lorković. Ovo je nenadoknadivi gubitak u razvoju mlade još hrv. znanstvene književnosti, kojoj je sad jur mrtvi Blaž bio odličnim predstavnikom. Svi sveučilištari volili su Blaža kao otca svoga. Bio je strog al pravedan; svom dušom svojom odan nauci našoj, koju je kao malo tko znao predavati, tako, da su njegovi satovi na sveučilištu bili vazda najviše posjećivani. Riedko je naći onako zanosna predavača, tako točna poznavaoca svoje struke, kakav je bio naš dični Blaž. Tko je samo čitao njegove popularne al strukovne radnje „Razgovori o narodnom gospodarstvu" i „Počela polit. ekonomije", što no ih je izdala naša „Matica", taj neće moći u istinu prežaliti gubitak, koji nas je ovako naglo zadesio smrću nezaboravnoga Blaža. Tim je veći taj gubitak, što mu za sada neima dostojna zamjenika, a i težko će mu ga se skoro naći. . . Našla poletna njegova duša rajsko veselje! . . . Na ovaj veliki gubitak hrv. naroda u znanstvenom i političkom pogledu nastojat ćemo se još u dojdućem sastavku pobliže osvrnuti, ovdje kličemo dičnomu Blažu: lahka ti hrvatska grudo, za koju si toliko radio!

DOPISI.

Višnjan 15. febrara 1892. Malo je koja občina, u kojoj bi vladali tako abnormalni, i upravo nesnosljivi odnošnji, kako u občini višnjanskoj. Mi smo tuj skoro pôl godine bez načelnika. Zadnji občinski izbori obavili su se mjeseca maja 1887. godine, a danas febrara mjeseca 1892. godine o kakovim občinskim izborima neima sa uredovne strane ni glasa ni traga. Na čelu sadašnjega hrvatskoga zastupstva bio je pune četiri godine dobro poznati, jer u novinam već puta razvikani Petar de Colle, kojega je zastupstvo samo u nevolji podiglo na načelničku čast. Zašto se ovaj gospodin za vriemo četvrto godine svojega vladanja nije pobrinuo za občinske izbore, jesu li njegove osnove i računi bili dozrioli i gotovi, te da li su mu ih domaći ili tudji protivnici, kojih ima zaista mnogo, pomrsili, to će on sam najbolje znati; što mi znamo jest, da se je on mjeseca septembra prošle godine očutio prisiljenim položiti čast načelnika. Od ovo doba upravlja tom neuretnom občinom poznati Vam občinski savjetnik Anton Dell' Oste.

Moramo najprije spomenuti, da su proti ovomu gospodinu podignute već odavna dvie tužbe, jedna radi zloporabe uredovne vlasti prigodom neko lučnjavo mjeseca decembra pr. g., a druga rad pomanjkanja novcă iz občinske blagajne. Bio je doduše pozvan pred nekoliko dana prod motovunski sud, nu stvar nije još riešena. A sad da vidimo kako on upravlja. Premda bi bio po zakonu morao u kratkom roku od 14 dana sazvati sjednicu, da se izabere novi načelnik, on toga nije učinio; on u obće ne sazivlje sjednice, a o kakvom posavjetovanju sa občinskimi savjetnici neima ni govora. Proračuna za tekuću godinu neima, a občinski se novac troši. U mjesto da sazove sjednicu ili bar savjetnike reć bi, da drži sastanke sa svojimi rodjaci i s drugimi višnjanskimi bradaši, koji su, dok bijahu na vladi, za sve drugo više marili nego za probitak občine. Jedan od spomenutih rodjaka Vam je zbilja čudan svat. Med pukom poznat je pod imenom smušnjuk, a da dado barem malo oduške svojoj mržnji na sve što je hrvatsko, ruje osobito proti župniku Močibobu, ali nemože jadan u ničemu uspjeti. On je dapače pred par mjesci doživio takav fiasko, da će se ga domislit za sve svoje dane, a bit će uvjeren, da se obće ljubljeni i štovani župnik Močibob neda tako lahko maknuti iz Višnjana, makar predvodio taj „bjor" k biskupu Flappu i kapotanu vitezu Eluschegu dvaput više zavodenih ovčica nego li je to učinio prvi put, tražeć, da bi se mrzkoga župnika premjestilo — s razloga što je — Hrvat! — Vratimo se k staromu Dell' Ostu, upravitelju občine. Njegova desna ruka jest tajnik „njegov", g. Dolfabro. Kažem „njegov" jer on si ga je sam izabrao, pozvao, imenovao, inštalirao, potjerao prijašnjega, a sve to bez znanja zastupstva i bez otvorenja natječaja. — O g. Dolfabru nemože se za sada reći ni dobro ni zlo; znamo da je više godina bio tajnikom občine Buzet, da se jako rada kumi i bratimi s najzagriženijimi Talijanaši, koji su zakleti neprijatelji svoga što se hrvatskim imenom krsti. Nu to je njegova stvar. S naše strane dozvati ćemo mu samo u pamet reći našega pjesnika . . . „stalna na tom svietu samo miona jest". —

Upravitelj Dell'Oste morao bi, da razpiše občinske izbore, nu on zateže s njima, valjda za to, jer si gospoda nisu još pripravila čvrsto tlo, to snuju spletke proti izvanjskom hrvatskom puku, kojega bi si sklonost rada opeta pribavit, da mogu doći do kormila. A čekaju bome i mig svoga debeloga kuma, prijatelja i zaštitnika iz Poreča, pod čijim visokim protekteratom upravitelj Dell'Oste u ovoj občini radi što ga je volja. Proti ovakvom stanju stvari poduzelo se je sve moguće kozake: dvie trećine zastupnika zahtjevaše sjednicu, al uzalud; potražilo se pomoć kod c. k. političke oblasti u Poreču, u Trstu, pokucalo se je na vrata g. ministra Taaffea putem interpelacijah upravljenih po našim dičnim zastupnicima u Beču gg. prof. Spinčiću i dru. Laginji, prosvjedovalo se kod junte, dà i na sudačke oblasti obratilo se je radi nezakonitosti počinjenih u občini od strane sadašnjega upravitelja — ali do sada sve uzalud; medjutim puk poćeo je mrmljati, te ogorčeno i nestrpljivo čeka, da se na to pozvani maknu i uzpostave red, pošto se stvari danomice sve to više zamršuju na štetu občinskoga dobra, mira i reda. Reć bi, da netko rado pušta, da se voda muti, da drugi laglje u njoj ribu lovi. — Za danas dosta o tome.

Kastav, 5. marča 1892.

Evo mo gospodine uredniče, da izpunim zadano obećanje. Hvala i slava Višnjemu, „Influenca" mo poštedila, a reć bi, da će jo naskoro nestati sa ovih strana. Oprostite, što se istom sada lać m pora, da vas izvjestim o posljednjoj zabavi naše „Hrvatske Čitaonice", što ju priredila dne 28. pr. mj. Morao sam pričekati, dok malo oduhnem.

Uzprkos slabu vremenu, što je onaj dan vladalo, te akoprem se plesalo i veselilo svuda sve u šestnajst, sakupi se ipak lieps kita izabranih gostova u čitaoničkih prostorijah. U liepom se broju odazvali naši dični Kastavci, pa gospodsko Volosko sa bajnom Opatijom, te susjedna Rieka sa Sušakom.

Vriedno je ovdje spomenuti čvrsto prijateljstvo, što je nastalo izmed Kastva i Sušaka, to kako se liepo izmjenice posjećuju prigodom zabava i veselica. Samo neka tako i uztraje, a vez neka bude sve čvršći!

Pošto nas posjetio i tamburaški sbor pjevačkog družtva „Jadransko Vile" sa Sušaka, koji je iz prijaznosti sudjelovao pri zabavi, to se izpustilo naznačene točke programa zabave, osim one šaljive igre.

Prvu točku odigrali su tamburaši. Čim se zastor dignuo, zaori dvoranom gromoviti plesak i burni živio-klici.

Divan bio je prizor, što se prikazao na pozornici. Liepo bilo vidjeti dvanajst tamburaša sa tamburicami, tim narodnim glasbalom, okićenimi krasnimi vrpcami trobojnice. Pošto je velezaslužni član naše čitaonice, g. Bakarčić, predstavio občinstvu tamburaše, zacilinkaše sitne tamburice krasnu hrv. himnu „Liepa naša domovina" Dvoranom zavlada grobna tišina, a sitne one žice zujile čarobno, kao vilinske glasbe zuj. I kad uminuli divni zvuci hrvatske tamburice, občinstvo ostalo nepomično, ko uljuljano u njekaki nugjooski san. Prije nego se ono sabralo, zaori sa pozornice skladno pjevanje: „Liepa naša domovina". — Iza svršena pjevanja, nasta dvoranom burni pljesak, a tamburaši zaigrašo opet istu himnu skladno i umiljato, kao i prvi put. Oduševljeno občinstvo nagradi ih na koncu gromkim odobravanjem.

Iza toga uzsliedi igra „dva iz narodnog ustanka" spojena sa mosopustnom šalom „Olito". Odigraše ju dva naša diletanta gg. Dubrović i V. Ruboša na obće zadovoljstvo. Smieha bilo na protek, jer je to baš bila prikladna za mosopustno doba.

Zatim stupe opet na pozornicu tamburaši. Izazvani do tri puta odigrašе uz pjesmu „Santa Lucija" jednu „Mazurku", zatim jednu „Serenatu", a onda „Potpouri nar. pjesama". Zanesene občinstvo zahvali tamburašem neopisivim oduševljenjem na užitku, što su mu ga podali, a koga naskoro zaboraviti neće.

Srdačna hvala čestitoj gospodi tamburašem, što nas toli ugodno iznenadiše i pozabaviše, srdačna hvala posebice i njihovomu gospodinu sborovodji! Dao Bog, da ne bude ovo zadnji put, a mi znati ćemo liepo vratiti im milo za drago.

Onda odigrala se tombola sa četiri bogata zgoditka, a zatim započeo plos sa narodnim „Hrvatski", kako je već kod nas običaj. Plesalo se živo, vatreno sve do osam sati u jutro. Bila je „Pustna nedjelja", pa svatko nastojao, da što bolje proslavi gosp. Pusta, komu već dogarala luč života.

Oko ponoći ulese najednom u dvoranu dva „Zvončara", da strani gostovi vide staru kastavsku navadu, koje reć bi da neima na daloko. To su krabulje. Na ledja metnu ovčje runo, a oko pasa navežu više zvonaca nalik na kravlje, ali mnogo veće, tako da mnogi drže i više litara, a prije bilo ih u Kastavščini, koji su mjerili i do četiri vrča.

Tako ovo vršila se ova zabava, pa mislimo, da se svatko rasztao zadovoljan.

Na pust priredi čitaonica domaću veselicu, gdje se mladež veselo zabavljala u vrtlogu plesa, a stariji uz čašu rujnoga vinca.

Na pepelnicu sastane se više čitaonicara na „bakalar" u krâmi vriednoga g. Jelušića. Kad zaredale zdravice, sjetu se govornici naših dičnih zastupnika na poreškom i bečkom saboru i njihovih vrlih drugova Mladoćoha, koji nikad no krzmaju, a da im ne pruže ruku za dobrobit tužnog Istranine. — Povela se i prihvatila ovom prigodom namisao, da se i u Kastvu ustroji tamburaški zbor, o da se tako i Kastav bude mogao dičiti čistom narodnom glasbom.

Franina i Jurina

Fr. Ala pravo si noki dan govoril, Jurina, da se je obrsil vas svet nopak.

Jur. A pravo, pravo, tor kada ja nogovorim pravo; ma ča se je to travinjalo, da si se na me spametil.

Fr. Nekada su po Istroj prijatelji i rodbina jedan drugemu o Martinje pošiljali par kopuni, pršut al purieu a današnji dan su krnjeli i šaronjaki tu lipu navadu zapustili pak dolaju novu modu.

Jur. Kadо to i ščim?

Fr. Vero da su portulanska gospoda, bez gospodstva, poslali va Topolovac posto izbora za Boč svojim prijateljem prodancem silnu glavinu od tovara na dar, a obećali da su njim briju tovaricu ako njim se budu prodali i za obćinsko izbore.

Jur. To će bit žgvacuta i pečenje va Topolovcu.

Fr. Aj će, po Franića, i smrdeža.

Različite viesti.

Istarski sabor. Na prvom mjestu donašamo obširno izvješće o prvih dvih sjednicah istarskoga sabora, koji se je sastao dne 3. t. m. u Poreču.

Kod prve sjednice bijaše radi nevremena samo 9 zastupnika t. j. od većine 8 a od manjine dr. Volarić: Na drugoj sjednici sakupilo se 10 zastupnika t. j. 16 od većine i 3 od manjine t. j. Flego, Mandić i Volarić.

Kao znak vremena valja nam iztaknuti, da je saborska većina kod izbora u pojedine odbore ovaj put sasvim mimoišla članove manjine neizabravši nijednoga u nijedan odbor. To je u ostalom istarsko-talijanski „spocialitet" na kojeg mogu gg. većine „patent" uzeti. U ostalih austrijskih saborih, gdje su u pojedinih saborsko manjine često vrlo neznatne, pa ipak biraju većine kojeg člana manjine u jedan ili drugi odbor. Ali kod nas moraju naši narodni protivnici vazda i svagdje očito pokazati koliko njim je malo do sporazumljenja i mira u pokrajini, za kojim toliko u novinah „hinbeno" viču. —

Ovim korakom propriečila su gospoda od većine manjini uvid u njihovo tajne, al su si tim ujedno i oprtili svu odgovornost. Kad je njim tako pravo, nemože biti ni manjini krivo. Treća saborska sjednica bila je uređena za jučer t. j. za sredu 9. t. m.

Imenovanje. Predsjednik c. kr. financijalnoga ravnateljstva za Primorje imenovao je računarskoga asistenta g. Ljudevita Furlani-a računarskim oficijalom. Srdačno čestitamo prijatelju i rodoljubu!

Dr. M. Pretnar, odvjetnički kandidat u Trstu, položio je ovih danah odvjetnički izpit sa vrlo dobrim uspjehom. Mi od srdca čestitamo rodoljubu na izvrstno postignutu uspjehu.

Vjenčanje. Dne 27. febrara t. g. vjenčao se u Kastvu g. Mijo Buršić, čestit naš rodoljub i učitelj u Kringi, sa gjicom Adelom Munić iz Kastva. Bilo sretno!

Nesretna viest. Već su nekoje jučerašnje tršćanske novine javljale iz Rieke viest, da će se biti dvoboj izmedju E. Barčića mladjeg i nekoga talijanaša. Da pravo rečemo, nismo se tomu niti čudili, poznavajući uzburkano narodnostno čuvstvo na Ricci, koje tim više uzkipljuje videć, da se svakojaki dotepenci namiču za gospodare u onom nesretnom hrvatskom gradu. Nesretna viest bila je istinita, jer kako današnje novine javljaju, bio se je dvoboj na kubure, sa nesrećom po Barčića, koji je, u srdce pogodjen, na mjestu ostao mrtav. Protivnik, nekoji Schoedle, zapovjednik veteranaca, pogodio ga smrtonosno tim razvilio onu vrsno zaslužnu i rodoljubnu obitelj, usmrtiv joj jedinca, a hrvatski narod hrvatski osobito u Primorju, koji je u svakom pogledu u nesretnom pokojniku gledao uzornu sliku i pravoga naučitelja velevriednom, zaslužnom i požrtvovnom rodoljubu, a sada razviljenom mu otcu. Povod dvoboja bio je taj, što je pokojni Barčić, 30-godišnji mladić, vatren i strastven, u neko prepirci vriedio toga zapovjednika veteranaca i sim cielu korporaciju. Velika je to nesreća za hrvatsku stranku na Ricci, koja sa pokojnikom gubi žarka i odvažna zagovornika i uztrajna te ćelična pobornika. Slava njegovoj uspomeni! a Svevišnji neka mu bude milosrdan, jer je poginuo iz ljubavi za svoj narod.

Zajam ili posuda banke „Slavije" u Pragu. U zadnjem smo broju javili radostnu viest, da je upravno vieće banke „Slavije" u Pragu na predlog generalnoga zastupnika iste banke veleč. g. Ivana Hribara u Ljubljani odlučilo priteći na pomoć sa 60.000 for. onim siromašnim seljakom naše krvi u Istri, koji su zaduženi kod talijanske gospode, kod krnjela, šarenjaka i d., te ih ovi love za vrat svaki put, kad nastupe bilo kakvi izbori.

Za ravnanje tim našim siromašnim suseljakom javljamo danas, da je upravno vieće na predlog gosp. Hribara imenovalo svojimi pravnimi zastupnici sliedeće naše odvjetnike: gosp. dra. Matka Laginju u Puli, gosp. dra. Antuna Dukića u Pazinu, g. dra. Matu Trinajstića u Buzetu i gosp. dra. Gustava Gregorina u Trstu. Tko bi dakle želio dobiti zajam ili posudu na svoj posjed ili imetak, neka se utiče k jednomu od spomenuto gospodo odvjetnika, koji zastupaju banku „Slaviju" i koji će molbe za posudu istoj banki pošiljati i u obće sve potrebite korake učiniti, da siromah dobije zajam. Da ne budu seljakom, koji traže posudu, suvišna troška i dangube, preporučamo im, da si svatko pribavi na vrieme izvadak iz gruntovnice, iz kojega je razvidno što posjeduje, koliko je dužan i napokon koliko mu se može novca posuditi.

Iz svakoga kotara ili obćine neka se uteču za posudu k onomu odvjetniku, koji im je najbliži, jer će tako imati manje truda i troška.

Gospodu odvjetniko molimo, da nam javo, ako treba dati i dalnjih naputaka onim, koji traže zajam, pak da im to putem našega lista priobćimo, jer će tako biti olakšan posao njim i onim, koji traže novca.

Preporučamo napokon gg. svećenikom, učiteljem i svakomu inteligentnomu rodoljubu, da idu na ruku siroti seljaku, da mu protumače i razjasne ovo naše savjete, i da ga upute u sve, što mu valja učiniti, da dobije zajam, pak da ga riešimo oderuha i krvopija, a tim učinimo slobodna i neodvisna državljana, koji će doduše plaćati interese na posuđeni novac, al ti će biti poštoni i snošljivi.

Iz Kanfanara pišu nam početkom febrara. Pošto je već dugo vrieme, da vam se nitko javio nije iz našeg Kanfanara, evo mene, da obavjestim čitatelje dične „Naše Sloge" o našem položaju. Mjeseca oktobra 1891. dobili smo nove zvonove iz Italije, liepe i dobre, ali za naše mjesto prevelike i skupo, jer nas stoje za tako reći jedno oko iz glave. Za takva zvona trebalo bi drugi zvonik i drugu orkvu, jer ovako imadomo jednu cipelu i jedan opanak. Da bi se bilo zvonove nabavilo manjim troškom od domaćih zvonolievaonicah, bilo bi se mnogo prištedilo. Nam treba štednje, jer nam valja crkvu razširiti i plovansku kuću popraviti. Nego reć bi, da se je netko hotio proslaviti zvonovima iz Italije, jer mu ono, što je iz Italije, ugodnije miriši.

Poslie izbora i ovdje se je dogodilo nesnosnih i neugodnih stvari, koje smatramo, da je bolje u miru pustiti, nego da ih svietu javimo; razumije se samo po sebi, da je to sve skuhala iz svoje objesti nam protivna stranka.

Mjeseca decembra tužili su naši protivnici iz osvete našega čestitoga g. kapelana presv. biskupu u nadi, da će ga premjestiti. Sjegurni svoje nepoštene pobjede, hvalili se jur na sva svoja široka usta, da na sveta tri Kralja neće više misiti u Kanfanaru. Kad je za to doznao puk, pošalje odmah deputaciju od 15 muževa k presvietlom biskupu, da nam gosp. kapelana i nadalje ovdje ostavi. On je Bogu hvala još ovdje, i ostati će koju godinu; a oni neka se sada za nos ulove. Dokle naši šarenjaci s takovom svieđom putuju, mogu biti sjegurni, da će vazda u tmini ostati.

Neima tomu dugo, što bijaše ovamo prenesena neka biljka, koju mi branimo i živu držimo, zato bismo se imali naužívati pod njom ugodnoga hlada; ali ona nas žalibože svojim smrdljivim lišćem guši i truje. Ova biljka po našu domaću zove se „tartufo".

Jedan put se je držalo, da je puk za činovnike, i još imado onih, koji tako misle, jer na žalost oni neće niti da govore jezik onoga puka, koji ih hrani žuljevi svojih rukuh, nego nastoje, da ga svagdje nemilo pritisnu i ocrne bilo pred kojom oblasti. Mislimo, da kad je takvim dobar i drag naš kruh, da bi bilo pristojno, da barem nas poštuju i naš jezik, jer drugačije mi neznamo kako stvar shvatiti. Ali hvala Bogu dobro je, da su već i sliepi tu stvar upoznali, kamo li neće ostali. Naši protivnici nam predbacuju, da kad bismo mi stupili na vladu, da bismo porušili sva njihova djela. Hoćeš li zlobnijo i čudnije osvade! Nu mi niemo još s pamoti izašli, da bismo išli zvona razbijati il groblje rušiti. Toga svega nisu učinili Žminjci ni drugi, koji su preuzeli vladu od šarenjaka. Dapače znamo, da su spasili obćine, koje su bili doveli do propasti naši prosvjetljeni Italijani.

Iz Buzeta pišu nam 8 marča. Šarenjačko rovarenje, koje je počelo s izgredi u gradu Buzetu, nastavlja se, ali ne već bukom i vikom, nego onako podmuklo, kako to samo Talijani znaju. Prva im je sada briga: „disorederare in ogni modo possibile il podestà avanti le autorità ed avanti il popolo". Tako se je izrazio nadošli „Spasitelj" i Nego se svi ti njihovi napori razbijaju o načelnikov čelik značaj i poštenje. Njihovim lažim nitko ne vjeruje. Krašani se n. pr. smiju, kad im dr. Sandrin kaže, da ima u svojem stolu 12 ili 16 tisuća forinti za njihovu cestu, al da im je neće dati, ako ne budu „dobri". Oni polaze često u Kopar, pa znaju, da on neima odkuda, da ih dado i da bi i njemu vrlo dobro došle, kad bi mu ih tko dao. Znaju također, da Krašani nisu baš tako gospodskom srcu dragi, da bi im toliku svotu u krilo sasuli i da kad bi ih imali odviše, radjo bi je svojim gradskim gladuhom dali, a ne Krašanu, koji mora karbunom i ovčjim plodom novčić po novčić sabirati.

Govori se, da će im doć „Spasitelj" ovoga proljeća u pohode i da će sabirati podpise na izjavi, da oni nisu Hrvati, nego „Slavi". Sretan put i dobar uspjeh, al neka se spomene, da Krašani nisu koparski Paulani.

Imat ćemo, ako Bog da, nekoliko novih skupa „Leghe Nazionale" u našoj obćini. U Sovinjaku se snuje jedna, a u Draguću druga. Ti će boz sumnje spasiti „Patriju"!

U zadnjem je dopisu iz Buzeta učinjena krupna pogrieška. Postotci, o kojih se govori na koncu dopisa ne mogu iznašati 500%, nego oko 50%. Navalja se tako razmetati ništicama, jer i one kadkad vriede.

Iz Voloskoga pišu nam 8. t. m. — Minulo su poklade, minuli su veseli mesopustni dani, a nastupilo je sveto korizmeno doba, u kojem se mladi ljudi oporavljaju od dobivenih ranâ što tjelesnih što žepnih. Ovdješnja mladost priredila je 17. prošlog mjeseca prvu zatvorenu plesnu zabavu, koja je izpala baš liepo. Pomislite samo, da smo se vrtili do 6½ sata u jutro! Drugu takvu zabavu priredili su naši mladići 27. istoga mjeseca, koja nije u ničem zaostala za prvom. Konačno improviziralo se također na zadnji dan mesopusta jednu domaću plesnu zabavu. Sve to nije toli važno, koli da se kod tih plesova izticala eminentno hrvatska svieст našeg gradića bilo pjevanjem bilo nazdravicami kod skupne večere. Uvjerio sam se tom prilikom, da je u naših Vološčaka živa iskra pravog hrvatskog domoljublja, samo da iskra ta tinja izpod pepela, te da ju valja uzkrisiti. Takvo su domaće zabave uprav prikladne, da se to postigne.

Valja i u buduće nastojati, da se našim ljudem dade zgoda za probudjenje. Treba da Vam još izpripovidim jednu činjenicu, koja se zbila na prvom našem domaćem plesu 27. febrara. Kad se naša mladež najljepše zabavljala, dodjoše u dvoranu nepozvani tri gostovi. Bilo je već skoro 3 sata u jutro kad stupe ta gospoda u našu dvoranu — dva činovnika i treći „bella gamba", te htjeli silomice plesati u našem društvu, ali naši dali jim „paša" a oni rep med noge, pa bjoži. Ta su gospoda zagriženi naši narodni protivnici, koji su amo došli Bog znade odakle, da nam mute mir i bratsku slogu. Mislili jadni, da će naše prestrašiti, pa se grdno prevarišе. To je opet prinos njihovoj „djedovskoj kulturi". Neznam pako kako bi se izobraženi čovjek mogao usudit stupiti u zatvoreno jedno društvo a da nije pozvan i to još u 3 sata u jutro! Hvala liepa na takvoj kulturi!

Ovih poklada mogli smo se osvjedočit, da nam je veći prostor, gdje bi se mogli sastajati i zabavljati neobhodno potrebit. Ovim polažemo na srdce našim rodoljubom vruću želju sve naše čestite mladeži da nam priskrbe do godine hrvatsko prostorije. Nek učine to pa će im biti i mlado i staro i žensko i muško zahvalno do groba.

Na koncu treba mi Vas još obavjestit, da naši mutikaše, Talijani „puro sanguo" leto ko boz gine od Puda do Pilata. Mito, nagovaraju, prieto svakomu i svagdje i to sve za buduće obćinske izbore. Utuvili su si u glavu, da mora njihov kandidat, stranac nekoji, koga čovjek nije vidio deset godina izvan kuće, postat našim načelnikom. Taj Vam se gospodin tok sada probudio od deset godišnjega sna, pa zbija lakrdije kao kakav djećak. Prosjest će mu, vjere mi. Žalostno je, da se naši prvaci ništa nemišu, već čekaju mirne duše, da im se tko izmakne izpod nogu. Bit će gaće, ali neznam kad će.

Iz Tinjana pišu nam 1. marča. Da naši stoljetni mučitelji i zakleti protivnici pred svietom pokažu našu poštenu stranku u crnoj slici naslikanu, nepusto mimoići nijednu zgodu, a da ju paklenskom zlobom ne oklevetu i neoziglasе pred svietom. Da bi istinu gudili, u njoj bi se zagušili. Lažidopisnik poreče „inžiterbe" iznaša na vidjelo jedan zločin, kojeg mora da svaki pošten čovjek odsudi.

Uapšen je neki Vulfan Milotić iz ove obćine, koji da je nekom Šuranu silom otco na putu do 150 for., i svi znaci skoro jasno kažu, da je taj uapšenik imao tuj svoje prste, i ako bude krivcem pronadjen, nek ga i zaslužena pedopsa stigne.

Nu rečeni bezobrazni dopisnik na koncu svog dopisa navadja, da je taj Milotić poznat kano agitator i pustahija plaćen od hrvatske stranke, i da je mnogo pridio za dobar uspjeh obćinskih izbora u Tinjanu. Oh smradne li laži i paklene izmišljotine! Ti i tvoja stranka služili ste se sa takovimi sredstvi i takovimi ljudi. Bez greha može se reći, da vam je sve što je nečisto i dugih prsti pomoglo za dobe izborah, a možda i isti taj uapšenik, jer je najveći prijatelj muža kojeg ste vi predložili u II. tielu za zastupnika.

Zbilja rekao si „fakta probant" i tako je prava i živa istina.

Ono što ste sami počinili, što će vam u Tinjanu na vječnu sramotu služiti, htjeli biste oprati sa sebe i obaliti na našu poštenu stranku. Ogovarali ste i svoje jednomišljenike, ljude svoje krvi i jezika, koji su svađa uz vas pristajali i još za talijansku stranku ćute, ništa nemareć, što vas ovdje dobro poznamo, „samo da vas drugi svieт pomiluje i hvali, da ste talijanski mučenici.

Zar ne? Što nisu mogle brente vina, što nisu mogli novci, što nisu mogli Mraki i Giorgiši, što nisu mogli i vaši hrvatska tiskani listići pomoći, da nemogoste već od 24 glasa dobiti, kriv je dakle taj uapšenik. O laživčevo! gdje ti je stid, gdje ti čud, gdje ti ona talijanska kultura, kojom se ludo ponosiš?

Sada kriviš ovo, sada ono, sada tog i sad onog muža, i do koji dan pak biti će kriv toranj, jer neima vrha. Ali tko vam je kriv, da ste ludi i smiešni?

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri" sabrao je na piru g. Antuna Sladonje u Alturi g. Andrija Turak, učitelj u istom mjestu for. 4.—, to pripasleno gorcuju svotu našemu uredništvu. Sliedili ga u tom i drugi naši rodoljubi!

Iz Port-Saida piše naš predpatnik dne 26. febrara koliko sliedi.

Čitajuć u dičnoj „Slogi" kako je Svevišnji obilno nadario sirotu Jelenu Iskra sa četvero djećice na jednom, usmilila mi se je uboga žena, te sam za nju sakupio medju znanci i prijatelji svotu od 75 franaka, koje Vam šaljem i koje ćete izvoliti njoj priposlati.

Ovoga puta sjetili smo se novoljne one žene, a podieli li mi dobri Bog zdravlje, sjetiti ćemo se prvom zgodom vaše plemenite „Bratovščine", koja toli blagonosno u Istri djeluje. (To je hvalevriedno od vas, pa bi želili, da se sjete naše „Bratovščine" i ostali naši sunarodnjaci u tudjini. Opaz. Uredn.)

Molim vas, da priobćite i priloženu imenu darovatelja, koji će drugom zgodom tim radje otvoriti svoje dosnice za budi koje plemenito djelo. Evo tih imena: Nikola Jakovčić 5 fr., Ahmet 5 cent., K. Josipa 1 fr., Marija Gašparović 50 cent., Dugone Stefano 2 fr., Mate Lonac 50 cent., Ilija Nikolić 2 fr. i 50 cent., Paravić Petar 50 cent., Ivan Sablić 1 fr. i 30 cent., Marija Sablić 1 fr., Martin Mahor 1 fr., Ivan Kuret 3 fr., Marin Protić 1 fr., Augustin Zanetović 1 fr., Marija Desort 50 cent., Mičetić Filip 1 fr., Ivan Lesević 2 fr., Marija Marcela 1 fr., Kata Skrobonja 1 fr., Andrija Starčević 2 fr., Anton Dadas 1 fr., Jean Dalus 1 fr., Ivan Kocian 2 fr., Anton Gozdanović 50 cent., Pietro Novelo 50 cent., Giuseppe Cossardi 50 cent., Luigi Donobilli 50 cent., Ivan Linčić 50 cent., Vincenzo Bongardo 1 fr., Gionaro Parascandalo 50 cent., Antonio Lubrano 1 fr., Ludvik Basić 50 cent., Luigi Cavalerino 1 fr., Luka Glavan 1 fr., Paolo Grubišić 1 fr., Luigi Castelani 1 fr., Antun Bušanić 1 fr., Frano Bušanić 50 cent., Lino Tuhtan 1 fr., Mate Vučičević 1 fr., Ilija Tripinović 50 cent. Mate Jakovčić i Cipagio Draga sakupili svotu od 30 fr. i 15 cent. Ukupno sakupljeno 75 fr. i 50 cent. Za poštarinu potrošeno pol franka, dakle ostaje 75 franaka.

Kako se imadu pisati dopisi za novine. Upozorili smo javno i privatno više puta naše prijatelje-dopisnike, kako njim valja sastavljati i pisati dopise za naš list. Sada njim priobćujemo dovot glavnih pravila ili novinarskih zapovjedi, što ne je donesoše rano novine koji neka se kod dopisivanja držati izvole: 1. zapovjed: Piši uvjek samo na jednu stran, jer treba više puta list razrezati, da se razdieli djelo medju slagare. 2. zapovjed: Piši jasno i razlučno, pazi osobito na vlastita imena i tudjo riječi, jer neima urednik ni slugari vremena zabavljati se tvojimi črčkarijami. 3. zapovjed: Napiši premalenimi slovi, jer slagar mora čitati rukopis na pol metra daljine, i urednik kadkad štogod mienja.

4. zapovjed: Nepočimlji odmah na vrhu, jer je urednik prisiljen više puta promicniti naslov i treba prostora, da zabilježi, na koje mjesto da se članak tiska. 5. zapovjed: Nezgužvaj nikad svojega rukopisa, jer se svatko srdi, koji ga dobije u ruke. 6. zapovjed: Podpisuj uvjek razločno cielo ime i naslov pod svoja pisma, kadkada bo želi urednik s tobom obditi i potrebuje cielo troje ime za vjerojatnost spisa. Kad rabiš broj ili pseudonim, podpiši odzdola svoje ime, koje ostaje tajno. 7. zapovjed: Piši svoje članke, izbjegavajuć svaku preobširnost, osobnosti, i prazno govorenje, drži se strogo činjenica. Nepočimlji svojih članaka s Adamom i Evom ili sa stvaranjem svieta! 8. zapovjed: Navadjaj u svojih člancih uvjek metričnu mjeru i vagu. 9. zapovjed: Ljubi urednika iz svega srdca kad je, i ako su tvoji spisi izvratni, drugoga mnienja nego li si ti; upamti si poslovicu „errare humanum est", to nastoj, da boljimi članci predobiš urednika za svoje mnienje.

Lutrijski brojevi

Dne 5. marča.

Trst	66	72	9	53	68
Linc	84	3	28	72	75
Budapest	69	84	38	57	78

Dne 9. marča

Prag	49	78	81	75	19
Lavov	87	87	20	81	71
Hermanstadt	80	53	82	15	52

Javna zahvala.

Blagodarimo svima, koji nemogoše prisustvovati našoj zabavi, ali ipak sjetiše se poduprieti ju svojom darovatoljicom rukom, isto tako hvala i svim onim, koji nas obdariše povrh ulaznine, ito: g. Vincenca Munić 1 forint, Ludovika Jelušić 1 forint, g. Bakarčić mi. 1 forint, I. Bakarčić 1 forint, M. Jelušić 1 for., N. N. 50 nč.

Osobito pako budi ovime izrečena najusrdnija hvala „Jadranskoj Vili", koja nas u velikom broju posjetila, i koja je u mnogo doprinjela, da je naša zabava tako sjajno izpala.

Hvalimo i našoj dičnoj posestrimi „Zori", iz Opatije, koja nas je svojim posjetom počastila u velikom broju.

Hvalimo i našim dičnim predstavljačem gg. Boži Dubroviću i Vinku Rubeši, koji svoje uloge na podpuno zadovoljstvo odigrašе, — istodobno i zabavnom odboru na njegovom uloženom trudu.

Hvala napokon i svim onim, koji doprinješе, da je naša zabava što bolje izpalu. —

Odbor „Hrvatske Čitaonice".

U Kastvu, 6. ožujka 1892.

Ante Dukić,
predsjednik.

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom ženudačnom tinkturom, koja me je zliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način oslobiditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvratnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od manje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Višnjana.)

10—9 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara redničtvo.

Tinktura za želodec,

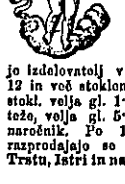

katero prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·86, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 5—25

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake u Beču uzdržaje: od slavnog ravnateljstva dionićke štedione u Križovcih 25 for.; od slavnog ravnateljstva bolovarsko štedionice 25 for.; od slavnog ravnateljstva gradske štedione u Koprivnici 10 for. a od veleučenog gospodina dr. Dinka Vitezića na Krku 5 for.

Mi se oviem u ime naših štićenika gore navedenim volikodušnim darovatoljem što toplije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo
u Beču 5. ožujka 1892.

Predsjednik: **Dr. K. Kozić**, dvorski i sudbeni advokat
Tajnik: **Franjo Vahčić**, c. kr. činovnik.

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua"

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najvršće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuvo premija austriskega poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 17—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. **44511** tičuća se mješovitog osjeguranja za **10000** dolara (for. **25000**) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo **5932.50** dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjegurano svoto od **10000** dolara takodjer uniši prihod **6052** dolara, ukupno dakle **16052** dolara (for. **50120**)

Generalno ravnateljstvo za Austriju U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1.

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, to za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se poru, plaid za putnike od 4—14 itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posrud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna na kontinentu.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest najmilje, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek morn sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi uz koju stotinu naručaba uzorkah u kratko ništa preostalo, te je ono uslied toga prava sleparija, kad tvrdko sa suknom objelodanjuju uzorke odrezaka i ostanaka, te su u takovih slučajovih odrezci uzoraka od zastarenih težko prodajućih so komada, koji nisu vriedni nit trećinu navadno kupovne cienu.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba naznati boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje,
24—1 preko 10 for. franko. 2—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porculano i ovietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirno, i neprozirno, dvostruko i bojadisano. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cieno, koje se nepliše konkurenco.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 41—52

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakatoremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Loso", I. Dannebourg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 8—10

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Rigorgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave finštre iz Brošije, željezo sa Chinom Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir Chine proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 18—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 41—

500 goldinarjev

dobi vsak bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoči v porabi maltoznoga izdelka.

Kašelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, lemeški itd. pronehajo že v malo dnoh; na stotine je rabilo že ta izdelek z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak prireja se po vplivanju slada na turšico. Na ogled so spričevala najvišjih avtoritet. Cena: 3 steklenice z zabojm gold. 3, 6 steklenic gold. 5, 12 steklenic gold. 9.

1—6 **Albert Zenkner** 2—6

izumitelj maltoznih preparatov, Berlin (36).

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 7—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lisna, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki tor da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu toga je v komunikacji z vsemi mesti in vasmi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, glodati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjeno se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pride o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker so je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode ročka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blag. za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila all pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, zaslužijo ta pobožni, pri kojih se te krogljice pokazale svoj učinok. Desetletja že se te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je dražin, koje ne bi imela zaloge izborneg tega domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečne zahteva 10—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posoden 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd. 1 stoklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 stoklenica 40 kr., poštnine prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražke kapljice) proti pokvarjenoma želodcu in slabi probavi stoklenička 22 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, stoklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnino prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rano, stoklino itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvratno domače sredstvo proti postadicam slabo probavo, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemsko farmaceutično specijalitete, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi donarja po poštnoj nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—12

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Drugo izdanje.

Broj 11. U Trstu 17. marča 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju pe 5 novč. svaki redak. Oglasi od 5 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

III. saborska sjednica od 12./3

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli sa 29 zastupnika; vladin zastupnik vitez Eluschegg; (galerija dobro posjećena). Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati u jutro, te pozove tajnika Vergottinia, da pročita zapisnik prve sjednice. Pošto bijaše zapisnik pročitan, zadobi rieč dr. Volarić, te reče:

„Repetita juvant", pa i ja moram opetovati ono isto k netom pročitanom zapisniku, što sam i prošlih godina prigovorio, akoprem znadem, da to za sada neće hasniti, i akoprem, sudeć po sastavljenom zapisniku i po dosadanjem postupku većine, nekani se ni ovaj put obzir uzeti na najpravednije naše zahtjeve. Zamolio sam za rieč znajuć unapried, da će stojat u izvještaju sabora onaj stereotipan: „parla slavo", al tim će se barem upozoriti čitatelje, da se je još nešto dogodilo, što nije bilo uvršćeno u zapisnik, i viši krugovi moći će razabrati, da i manjina nije mučala kod otvorenja sabora i odazvala se pozivu presvietloga g. predsjednika. Gospodo! dok se nebude provadjala posvemašnja ravnopravnost izmedju Talijana i nas u ovoj pokrajini, dotle ne bude mira i nemože biti govora o našem sporazumljenju. Na prvoj sjednici bilo nas samo deset zastupnika, pa hvala Bogu imam dosta dobar i jak glas, da bi bio mogao nadvikati ostalu devetoricu, kad bi bili oni iz svega gria zaviknuli svoj: „evviva!". Gospoda se sjećaju, da se je moj „živio!", kojim sam dao oduška iskrenoj našoj privrženosti prama prejasnomu vladaru, dosta dobro i jasno razabrao i da su ga svi čuli. Stoga zahtjevam, da se zapisnik popravi i u njem iztakne, da se na poziv presvjetloga g. predsjednika većina odazvala sa eviva, a manjina sa živio na premilostivoga našega cesara i kralja. Povrh toga zahtjevam, da se unapried zapisnici sjednicah sastave i pročitaju u saboru takodjer u našem jeziku i uvrste u stenonografički izvještaj takodjer naši govori.

Predsjednik opominje govornika, da samo izjavi, jeda li odobrava zapisnik ili ne i da označi, u čem da se popravi.

Dr. Volarić odgovara: to sam i učinio i stvar obrazlažem, te nastavi: nadalje zahtjevam, da se u zapisniku iztakne, da je g. c. kr. vladin povjerenik pozdravio sabor najprije na talijanskom, a onda to isto opetovao i u hrvatskom jeziku, te da se u stenografički izvještaj uvrsti rieč po rieč ono, što je isti izustio u hrvatskom jeziku. To se može lahko poništiti a tiskar, bio i Talijan, mogao bi lahko i hrvatski tiskat rieči g. c. kr. vladinog povjerenika, da mu je ovaj sam napiše. Vlada bi morala tuj pokazati svoju moć i ugled, te zahtjevati, da se poštuju njezini nazori. Mi s naše strane uzimljemo samo do znanje, što je vladin povjerenik pronašao pozdraviti nas našim jezikom, al se tim nezadovoljavamo, već zahtjevamo, da vlada provede u ovoj pokrajini u svemu posvemašnju ravnopravnost sa Talijani. Ovom prigodom moram takodjer izraziti naše podpuno negodovanje, što vladu zastupa i kod ovoga zasjedanja čovjek, u koga mi nemožemo imati i neimamo povjerenja, i od koga se ne nadamo, da će vladu savjestno, nepristrano i potanko obaviestiti o svemu, što i kako se ovdje dogadja. Mi nemožemo gojiti povjerenje prama c. kr. vladinoga povjerenika ni kao Hrvati i Slovenci Istre, pa niti kao dobri Austrijanci. Ne kao Hrvati i Slovenci, jer ako promotrimo njegovo službovanje od vremena, kad je bio u Sinju u Dalmaciji, sve do dana današnjega, tuj nam se predstavlja kao čovjek odlučno političke boje i nam protivne strujo, koji je uvjek radio na zator naše narodnosti i našega jezika u prilog talijanskoj stranki; ne kao Austrijanci, jer, kako mogu posvjedočiti sa dviemi c. kr. činovnici, prisustvovao je veselici i pomagao pjevati u javnih sastancih onu protudinastičku i protuaustrijeku himnu sa običnim ritornelom „Va fuori d' Italia, va fuori o stranior".

Napjev bi nas mogao naučit sam c. kr. vladin povjerenik.

(Tuj nastane buka i vika sa strane većine, predsjednik opominje govornika, da u koliko je mogao opazit, nedrži se predmeta, te da će mu oduzet rieč i da si pridržaje pravo pozvati ga na red, kad se osvjedoči ob onom, što je govorio).

Govornik uvjerava predsjednika, da govori o predmetu, te nastavi: dakle sveršavam i u kratko zahtjevam, prvo: da se u zapisniku uz „evviva" uvrsti i „živio"; drugo, da se zapisnici unapried sastave i pročitaju takodjer i u hrvatskom jeziku, te naši govori uvrste u stenografički izvještaj; treće, da se zabilježi, da je c. kr. vladin povjerenik pozdravio sabor u talijanskom i hrvatskom jeziku, te da se rieči, koje je izustio takodjer u hrvatskom jeziku, uvrste doslovce u stenografički izvještaj sabora.

Tečajem ovoga izpravka povladjivala je manjina češće svomu drugu, dočim ga je predsjednik dva puta prekinuo izjavljujuć, kako mu se čini, da govornik nekani samo izpraviti zapisnik, već da upliće stvari, kojo amo nespadaju. Govornik mu odvraća — dakako uviek hrvatski — da mora navesti nekoje činjenice za podkriepu svoga popravka. Kod druge opomene razvila se živahna razprava izmedje govornika i predsjednika, koji je dočuo talijanske rieči „Va fuori d'Italia", te se zagrozio govorniku, da će mu oduzet rieč i napokon izjavio, da će mu podieliti u buduće ukor, bude li se govornik i nadalje tako ponašao. Većina je doviknula predsjedniku, da oduzme rieč govorniku, a na koncu je predsjedniku živahno odobravala.

Iza toga digne se vladin zastupnik vitez Eluschegg, te izjavi, da pristaje na izpravak zastupnika Volarića u koliko se tiče njegova govora prigodom otvorenja sabora; obećaje, da će svoje predpostavljene točno o svemu izviestiti, što se u saboru sbiva i govori. Glede svoje osobe odbija odlučno sve osvade kao da on nebi bio pravedan napram predgovorniku i njegovoj stranki.

Tajnik Vergottini, odgovarajuć na opazku vladina zastupnika o izpravku zastupnika Volarića, da je ovdje službeni jezik talijanski i da on nemože nikada tudjeg izraza upotrobiti u zapisniku.

Predsjednik odgovara tajniku, da vladin zastupnik nije prigovorio netom pročitanom zapisniku, pak ga pozove, da pročita zapisnik II. saborske sjednice, koj bi pročitan i odobren bez prigovora.

Zatim se prešlo na dnevni red.

Predsjednik priobćuje, da su se konstituirali saborski odbori kako sliedi: financijalni odbor: predsjednik dr. Amoroso, izviestitelj dr. Vergottini; školski odbor: predsjednik Defranceschi, izviestitelj dr. Tamaro; političko-pravni i gospodarski odbor: predsjednik dr. Costantini, izviestitelj Doblanovich.

Predsjednik priobćuje:

1. da su se izpričala presv. gospoda biskupi Feretić i Flapp, da nemogu prisustvovati sjednicam radi svojih posala;

2. zastupnik Stanger, da je zamolio dopust do konca ovoga čedna, nu radi slaboga vremena nije valjda mogao doći te misli, da mu netreba pitati sabor za dalnju dozvolu istomu zastupniku;

3. roditelji djaka obrtnijsko škole u Trstu Mamolo mole pomoć za sina;

4. roditelji djaka Delise iz Izole mole pomoć za sina, koji polazi obrtnu školu u Trstu;

5. djački savjet u Bečo moli za podporu;

6. učitelj Scarpa moli za podporu za svoga sina djaka u Roveredu.

Ovi predmete izručiti će se financijalnom odboru.

7. Tribusson, muž i žena, mole za povišenje mirovine;

8. Trombetti, umirovljeni učitelj, moli za povišenje mirovine;

Ove dvie molbe izručiti će se školskomu odboru.

9. Občina Izula moli, da se od uje odcipi podobćina Korte.

10. občine otoka Krka mole, da se kod njih blažije uporavlja zakon o sječnji šuma;

11. obćinari Lisca i Škalnica mole, da se ih odcipi od Kastva i pridieli k obćini Jelšano.

Ove molbe idu političko-gospodarskomu odboru.

12. Izvieśće o djelovanju zemaljskoga poljodjelskoga vieća, da se nalazi u tisku;

13. izvieśće o željeznici Trst-Poreč, da se takodjer tiska, a kad bude dogotovljeno, izručiti će se političko-pravnomu odboru.

Na to se prijavi za rieč zastupnik Laginja te reče, da je pitanje o željeznici neizmjerno važno za čitavu pokrajinu, te bi pravedno bilo, da i manjina bude zastupana u dotičnomu odboru; pa kad je većina već učinila tu pogrieśku, da je nas posve odbila od svih saborskih odbora, predlaže, da se izabere posebni odbor za željeznicu, u kojem bi manjina — premda zastupa u istinu većinu pučanstva — bila barem razmjerno zastupana u tom odboru.

14. Učitelj Damianovich zahvaljuje se na podieljenoj mu podpori;

15. zemaljski sud u Trstu moli sabor, da dozvoli, da se usljed privatne tužbe župnika Mizzana u Kringi može nastaviti kazneni postupak proti zastupniku Mandiću. Predsjednik predlaže, da se izruči tu molbu političko-pravnomu odboru i da se ne bira za ovu stvar imunitetni odbor. Prima se.

Vladin zast. vitez Eluschegg odgovara na interpelaciju zastupnika Flega i drugova, podnesenu dne 12. novembra 1890 u pitanju paše i sječnje drva za gorivo iz občinskih šuma u občini Buzet. On reče u glavnom: da je uzdržanje šuma na Krasu stvar občenitoga interesa, jer one djeluju na podneblje; njihovo uništenje oduzelo bi Krasu zemlju i pretvorilo ga u pustoš; u onom predjelu vlada bura, koja bi bila još jača, kad bi pofalile šume, te bi tim neizmjerno štetovali dalnji krajovi Istre; narod na Krasu da neima drugog prihoda nego li od drva i od paše, zato da treba čuvati goru.

Vlada da drži potrebnim sastavljanje šumskih osnova, jer se samo po njih može razložno gospodariti, ali trošak šumskih osnova, da pada baš na vlastnike.

Po naredbi 27. julija 1883 Br. 187 D. Z. L. da uprava občinskih i zadružnih šuma može biti čana kotarskim šumskim tehnikom, koji imaju i osnove sastavljati, ali to samo ako jim protiče vremena od drugo njihove službe, i to samo pod uvjetom ako lugarsko osoblje, potrebito za nadzor i čuvanje šume, a postavljeno troškom pokrajine i drugih zaklada, bude neodvisno od vlastnika šume.

Uredjenjem takovog nadzora, da se bavi zakonska osnova predložena saboru god. 1887, koje rasprava je odgodjena, dokle saborska ankotna komisija dovrši svojo djelovanje.

Samo onda, kad se pitanje o nadzoru i čuvanju šuma riješi, moći će se odgovoriti na to, da li će i koliko država trošiti za sastav gospodarskih osnova, jer da lugari, odvisni od občine i obično slabo plaćeni, nenadziraju dobre šume.

Oblasti da će i unaprod kao i do sada (!) uzimati u obzir pravedne zahtjevo naroda, ali da se nemože sve i svagda uslišati, jer da narod preveć pita.

Dielitvu šume, da se dozvoli od slučaja do slučaja, gdjo je tomu prilika prema gospodarskim potrebam i ako se tim ne zatire gora.

Šumari na sastanku u Trstu godine 1890., da se nisu izrekli za dielitbe šume, nego za dielitbo pašnjaka. Dielitbe, koje je njegda narod proveo u Podgradskom kotaru, da se nisu pokazale koristne, a § 21. šumskog zakona, da jih zabranjuje.

Predsjednik javlja, da je podnio zastupnik Volarić sa drugovi interpelaciju na visoku vladu, te pročita upite (putit) talijanski, pak ju izruči zastupniku Volariću, da ju pročita. Interpelacija ta glasi:

Upit na visoku c. kr. vladu!

Odmah s prvoga početka i već za vrieme sv. Cirila i Metoda napadalo se i sumnjičilo staroslovenski bogoslužbeni jezik, pa se i dan današnji s istih razloga i s iste strane nastoji iztisnuti ga iz naših crkava i svom silom izkoreniti kod nas. Politički razlozi, protivštine Njemaca i Latina, koji prickim okom motre u obće svaki napredak i razvitak Slavena; strančarske koristi, krive potvore licumjerace i plitkih umova, da se tim smeta čistoći vjere, bogoljubnom čustvu i jedinstvu rimske crkve, i podla osobna mržnja; to su uzroci, s kojih se, kako nas povjest uči, toliko vikalo i više na povlasticu danu Slavenom po najvišoj glavi crkve, rimskomu papi, ili kako veli Benedikt XIV. „Ex pastoroli munere" 17. kolovoza 1754 „fideli ac religiosae Nationi Illyricae". Već Ivan VIII. pisao je Svatopluku godine 880. „nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstat sive missas in eadem slavonica lingua canere, sive . . . alia horarum officia omnia psallere", pa s toga „litteras slavonicas quibus Deo laudes debitae resonant, jure laudamus". Sveti pako zbor „de Prop. Fide" učinio je oprezne 29. rujna 1804. na okolo naše biskupe i napose Rakmarića biskupa Osorskoga, koji se protivio staroslovenskoj službi božjoj, da su njekoji od svećenika „di rito slavo" počeli zanemarivati glagoljicu i naložio „d' invigilare perche si conservi un rito, che fu di tanto vantaggio alla cattolica religione, perche le eresie del secolo XVI. non penetrassero in codesto regioni" a pri svrhi zapovjeda: „Sará poi sua sollecitudine per la conservazione del rito slavo-latino il rendere istrutta questa sagra Congregazione del presente stato di detto rito e di ciò, che possa farsi per rinvigorirlo onde si conservi e mantenga ad onore della nazione ed a vantaggio della santa nostra religione".

Po sebi dakako ovaj predmet i ovo pitanje spadaju izključivo na crkvu i na crkvenu oblast, i to na rimsku stolicu, koja jedino i konačno odlučuje u pitanjih liturgije; te podpisani nebi se usudili dirati u ova pitanja, a još manje zametnuti o njima rieč u sabornici, da se nebi vanjski faktori, a imenito c. kr. vlada uplićala u ovakova nutrnja crkvena pitanja, koja su izvan njezinog djelokruga, koja stoje u najužem savezu sa najuzvišenijimi otajstvi naše sveto vjere, te tim usudila se vriedjati bogoljubnu ćud našega puka i postavljati nove potežkoće njegovom slobodnom i zakonom osiguranom, izvanjskomu narodnomu razvitku. U toliko dakle, u koliko se upliće c. kr. vlada i njezini organi u ovo pitanje, te se postavljaju izvanjske potežkoće ili čak priječi slobodan razvitak glagoljice, mislimo, da nebi zadovoljili svojoj zastupničkoj dužnosti, kad nebi na umirenje dobroćudnoga i pobožnoga našega puka dignuli svoj glas, kad se zlombi čak crkva i služba božja u jedinu, konačnu svrhu, da se uguši narodnu samosviest u našemu puku, da se izkoreni naš jezik, i tim, da se, ako je i.lo moguće, zadade smrtni udarac našemu narodnomu obstanku. Diplomatičkim spletkarijam i nastojanju, te poticanju c. kr. austro-ugarske vlade pripisuju se javno počam od godine 1887. sve one potežkoće, bud s koje strane one potekle, koje se u našoj državi postavljaju porabi i uzkrsenju slovenskoga crkvenoga jezika, ili kako se obično ako i ne točno veli, glagoljskoga bogoslužja. Od posebnih i naročitih činjenica u našoj pokrajini budi samo to spomenuto, da se našim glasilom zahranjuje i pisnuti samo koju o glagoljici, te ih se zaplenjuje

čim o tomu progovore, da obrane našu povlastjcu ili na javnost iznesu koju historičku činjenicu, na kojoj mi vajsada temeljimo pravo, da nam je slobodno glagolati u pokrajini, dočim se puška talijanskim ili u obće nam protivnim glasilom, da napadaju na našu narodnu povlasticu, da grde glagoljicu i da se blatom nabacuju na sve, što je nam sveto, milo i drago.

Prije svega moramo iztaknuti, da se ovdje ne radi o tom, da se uvede koji novi običaj u ovu pokrajinu već jedino o staroj i od vajkadu zakonito postojećoj povlastici, danoj našim crkvam: rabiti glagoljicu u službi božjoj, jer i mi spadamo na one: „gentes Illyricae, quae longe lateque per Europam diffusae sunt", za koje je dao tiskati Inocene X. „Breviarum Illyricum" i jer i mi, naše crkve, naša mjesta i naša pokrajina ubrajaju se u one: „ubi hactenus praefato idiomate (slavonico) celebratum fuit, za koje je Urban VIII. pečatnicom 26. travnja 1631. „Ecclesia Catholica" priskrbio novi „Missale idiomate slavonico." Već godine 1252. obratili se Benediktinci monastira sv. Nikole u Omišlju na Inocenca IV. prozvanu „uresom kanonista i otcem prava", da se oni već latinskom pismu nemogu učiti, da su oni Sloveni i imadu svoje slovensko pismo, te gu mole neka im dopusti jezikom slovenskim a rimskim obredom službu božju ovršivati, kako su to prije i oni i njihovi otci radili, pa njim to papa dopusti, kao što je to godine 1248. senjskomu biskupu dopustio a kasnije krčkomu biskupu, kada je i on s dušonemira iskao dozvolu (Theiner Mon. Sl. merid. pag. 79).

U obće slovenski crkveni jezik i bogoslužje glagoljsko od 12. do 16. vieka razširilo se je po svuda kod Hrvata zapadne crkve i cvalo je, kako nas naročiti historički podatci uče, po čitavoj današnjoj Istri. Povrh glagolita Clozianus od početka XI. stoljeća imamo od starih rukopisnih misala i brevijara na koži one u Vrbniku od XIV. i XV. stoljeća; Misal kneza Novaka od god. 1368. nabavljen god. 1405. za crkvu Sv. Jelene i sv. Petra u Nagli; Saltir Petra Frasića iz Lindara od god. 1463.; povjest spominje Evangelistar glagoljski, na koga su prisizali franački kraljevi u Rimsu prvi u Bnetcih g. 1483. tiskani misal glagoljski crkve Ricmanjske, a od kasnije tiskanih ima ih više i nespominjajuć krčku biskupiju, gdje se još i danas glagola, u Karkavcu, u Taru (Torre) itd. Vidi: „Die oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild — Küstenland und Dalmatien str. 234."

U to doba kod nas bila je takodjer glagoljica jedino sredstvo pismenoga obćenja i jedini oblik književnoga života, te sve što i nije spadalo na crkovnu porabu, to se ipak glagoljskim pismom a hrvatskim živućim jezikom pisalo, tako povrh krščenja, vjenčanja i umiranja, takodjer zaklade, ustanove, pogodbe i oporuke. Najbolji je tomu dokaz „Razvod istarski" od godine 1257. sačuvan u prepisu od god. 1546. o djelenju nekojih obćina grofa pazinskoga, oglajskoga patrijarhe i bnetačke republike, koji se pozivlje na 12 sličnih izprava, kojih prva dopire u godinu 1027.; drugi razvod od godine 1395, koji opredjeljuje granice Moščenicah i Kozljaka; statut otoka Krka od godina 1388, boljunska kronika od godine 1451. do 1622. U Raklju nalazi se glagoljskimi slovi pisana oporuka, ondašnjega plovana od godine 1551. a obćina barbanska ima dvie oporuke plovana Jurja Bedinića od XVI. stoljeća, a u našastaru one crkve od god. 1640. spominju se četiri na pergameni pisane ilirske knjige. Sličnih izprava i oporuka imamo u Lovranu, u Dolini, u Kraju, Moščenicah itd. (Oest. Ung. Monarchie l. c. str. 241. i 242), a starije oporuke i izprave po otocih sve su u izvorniku bile pisane glagoljskimi slovi i po svuda nalazimo javne bilježnike, koji su izključivo glagoljicu rabili.

Budi samo spomenuto, da obstoji „Libro I. testamenti e scritture di Don Nicolo e Don Zvane Karstinić primi parochiani e primi nodari illirici di Lossingrando degli anni 1520", pa „Libro II. testamentie scritture di Don Zvane Božičević parochiano ultimo di Lossingrando fù illirico nodare 3. principiato l' anno 1605. Ivan Božičević bio je u Velikom Lošinju zadnji notar, koji je pisao glagoljski, jer nalazimo, da je blagopokojne Serenissime creski i lošinjski knez Jeronim Zane zabranio bio 1. prosinca 1611. upravitelju bratovštine, navlastito u velikom i malom Lošinju ćak bilježiti račune glagoljski pod globu od 100 lira. Crkvenih matica, pisanih glagoljskimi slovi, imamo po svih skoro plovanijah biskupije krčke, a bilo jih i po ostaloj Istri, i još nalazimo kojekuda ulomke takovih matica, kao u Taru, dakle pred vrati grada Poreča; glagoljskih urbarija imamo u Sv. Antunu od god. 1548. u Sv. Roku od god. 1603. u Boljunu 1570., 1604. itd. Od spomenika glagoljskih poslije najstarijega u opatskoj crkvi sv. Lucije u Baški, podignuta početkom XII. stoljeća u spomen darovnice Zvonimira kralja hrvatskoga, imamo ih posvuda u Istri, u obsjegu grada Trsta, i na Goričkom.

Naši stari glagoljaši po Istri nisu niti poznavali latinicu, te su pisali i uredovali izključivo hrvatskim jezikom, pisanim glagoljskimi slovi. Tako u spisih kanoničkoga obhoda Valerii de Ponte „visitatoris apostolici" od god. 1647. po Cresu i Lošinju nalazimo podpisane svećenike seoskih plovanija glagoljski i vidimo, da im se izrično nalaže, da se nauče latinska slova. Tako se podpisao glagoljski plovan velikološinjski: „Ja Don Matiji Božičević potardil kako zgora" i plovan mališinjski: „Ja Don Matiji Blagaja potvarjujem kako zgora", pa izključivo redom svi njihovi kapelani i ostali mjestni svećenici. U proglasu kanoničkoga obhoda od 25. siečnja 1647. uz ostala naredjuje isti „Visitator," da se poruči svim svećenikom, da doncsu u Cres dotično u Osor „il messale illirico reformato, il breviario, il rituale romano illirico, la dottrina christiana" pa n. pr. za velikološinjskoga plovana opaža se, da je donio knjige rodjenih, vjenčanih i umrlih te „constitutiones synodales in illiricum versas et quaedam decreta localis visitationis 1624;" a našastar lošinjskih, košto i ostalih crkva, prikloplјen glagoljskimi slovi, pisan u Brseču, Moščenicah, Lovranu, Kastvu, Veprincu i po otocih, bili su ladanjski kuptoli, koji su izključivo rabili glagoljicu u bogoslužju; a Josip Pastrić, biskup spljetski nabrojio je još u 18. stoljeću u porečkoj biskupiji 19 izključivo glagoljskih plovanijah. Porečki dijecezanski sabor od god. 1733. imenovao je sedam izpitatelja, koji su imali podučavati i izpitivati sve glagoljaše, koji su pristupali k redjenju. Za pameti još danas živućih Krčana bilo je svećenika glagoljaša otočana, koji su služili po raznih plovanijah biskupije trščanske i porečke. Ovdje hoćemo samo spomenuti popa Ivana Bogovića, plovana sv. Nedilje i popa Jurja Turčića, plovana i kanonika u Brseču, koji je i za svoje posebne i svagdašnje molitve rabio svoj molitvenik glagoljicom pisan, u kojem ima takodjer pri ruci način za krstiti, odriešiti, pričestiti, način preporučiti dušu umirajućim i razne crkvene blagoslove. Franjevci III. reda, koji su od svoga prvoga začetka u ovih naših stranah gojili u svojih crkvah glagoljicu, te zato nazvani bili „Fratres Illirici" ili „Fratres Slavi", imali su svoje manastire u sred Istre, pa i ne spominjajuć otoka Krka, u Osoru, Kopru, u Novomgradu (Cittanova) i Vižinadi; rabili su uz sve protivštine Klaudija Sozomena, biskupa puljskoga i Ivana X., biskupa porečkoga, na temelju opetovanih papinskih potvrda i nadalje svoju staru povlast, svoju milu glagoljicu. U Kopru, kako piše ljetopisac Muanati (Cronache di Trieste I., str. 214) oni su u svojoj konventualnoj crkvi sv. Grgura, takodjer svako jutro služili staroslovenski i u crkvi sv. Tome na udobnost težaka i zanatlija. A u Novomgradu (Cittanova) polag nagodbe s biskupom Viktorijem god. 1726. morali su na dan sv. Pelagija, gradskoga odvjetnika, navlaš doći u stolnu crkvu, da pripomognu pjevati staroslovenski sv. misu. Kašnje Ivan Dominik, isto biskup novogradski (Cittanova) u svom govoru, pripravljenom za redovnički zbor istih trećeredaca, držan u istom gradu god. 1783. uzvisuje zasluge istih riečmi: „Voi religiosi Padri due speciali caratteri custodite. Il primo assistere colle confessioni il popolo illirico ed essere cosi un utilissimo ajuto a noi Pastori . . . il secondo conservare nella nazione ili nobilissimo privilegio della sacra officiatura in lingua nostrale, privilegio antichissimo itd." Mate Sović, rodjen od otca Cresana u Petrogradu a kasnije arcidjakon osorski bi po rimskom papi imenovan godine 1742. učiteljem glagoljice na zavodu Urbanavom u Rimu.

Neda se tajiti, da je tekom vremena i osobito ovoga stoljeća, kad je počelo nestajati starih glagoljaša, a mladi duhovnici bili su usilovani pohadjati sjemeništa izvan pokrajine, počela malo po malo propadati glagoljica i uvukle se crkvenim propisom protivne navade, jer svećenici nevješti starom jeziku i pismu, a svršiv nauke latinskim, iz neznanstva, a kadgod žalibože iz lienosti, lahkoumnosti i udobnosti počeli su jedni propisivati latinskimi slovi sve one, što se na glas čita ili pjeva kod sv. mise ili službe božje, a drugi, što je još gore, uvadjati u službu božju živući jezik. Odtud razni iztisci tako zvanoga „Schiavetta" po crkvah širom Istre, od kojih je najznamenitiji onaj crkve sv. Lovreča pazenatičkoga u kotaru porečkomu, koji bijaše tiskan u Bnecih godine 1665. u i u našastaru osorske crkve od god. 1670. spominje se jedan stari „Schiavetto sive Evangelistario." U novije doba, prelazeć ostala mjesta Istre, rabili su u službi božjoj „Šćavet" pop Grškovič rodom iz Vrbnika a dušobrižnik u Žbandaju i pop Brusić, kasnije plovan na Poljicih, upravitelj u Fontani, dakle obojica u porečkoj obćini, a za pameti živućih ljudih, obavljala se istim jezikom služba božja i u rovinjskom selu (Villa di Rovigno).

Nu ipak uza sve poteškoće i žalostne okolnosti našega vremena, obstoji staroslovenska služba božja i glagoljica i dan danas u više crkvah naše pokrajine, a ima ih još mnogo i bilo ih do pred tri ili četiri godine još više po cieloj Istri, gdje se je bar ono, što svećenik na glas pjeva ili moli, rabilo i rabi staroslovenski ili iz slabe navade živući hrvatski jezik. Nu svakako i za ova potonja mjesta, gdje svećenik pjeva ili bar odgovara puk dielove sv. mise hrvatskim jezikom, očevidan je dokaz, da se i ondje u starija vremena glagoljalo i da još ondje pravno obstoji slavensko bogoslužje, te po tom, da oni, koji imaju bditi, da se odstrane crkvenim propisom i duhu crkve protivne navade, morali bi nastojati, da se ondje uzpostavi po naredbi Benedikta XIV. „Ex pastorali munere" 15. kolovoza 1754. stari staroslovenski jezik i da svećenici rabe odobrene knjige, tiskane glagoljskimi slovi a podnipošto, da se ondje unarine latinštinu, jer to bi bilo nasilje i značilo bi priečiti našemu narodu, da rabi povlasticu podieljenu mu po samoj vrhovnoj glavi rimokatoličke crkve sv. otcu papi i u zadnje vrieme ponovno odobrenu po Lavu XIII. poznatom okružnicom „Grande munus".

Ako se dakle sve do dana današnjega i u našoj pokrajini sačuvala u malo ne svih dielovih bogoslužja poraba bilo i samo živućega hrvatskoga jezika, to je po sebi jasan i čvrst dokaz o nekadašnjoj sveobćoj tako zvanoj glagoljskoj liturgiji, jer kako bi se ikad bila uvukla ovako obćenita i obsežna poraba živućega jezika, kad nebi bio obstojao praecendens porabe glagoljskoga jezika? S toga i je pisao velezaslužni pokojni krčki biskup Vitezić godine 1858. da je nakanio sačuvati biskupiji velevrednu dobro stečenu povlasticu glagoljskoga bogoslužja, gdje se još rabi i povratiti ju ondje, gdje se uvukla zločesta navada pjevati u narodnom živućem jeziku, koji nije crkveni jezik. — Crkva u ovom pitanju imala je pred očima jedino vjerske probitke i poštovala je našu narodnost, a našim protivnikom, koji i u vjerskih pitanjih izpovjedaju svoje liberalstvo i vladi države, koja je načelno bez vjere, stalno nije mnogo stalo do čistoće vjere, već očevidno išću, da unište u nas svaku klicu samosviesti narodne, te da nas potalijanče i valjda priprave za blaženo kraljestvo, komu smo na milost i nemilost, kako se jur pisalo i čulo, čak prodani.

Naši neprijatelji prividno osokoljeni pastirskim listom od 26 studenoga 1887. naših pokrajinskih biskupa sakupljenih u slovenskoj Gorici, počeli su ovih zadnjih godina još više napadati na tu našu u istinu zavidljivu i riedku povlasticu i negledeć na okolnost u istom pastirskom listu naročito iztaknutu, kako niti samim biskupom nije dopušteno ništa u bogoslužju narediti ili mienjati, već da je to izključivo pravo sv. Stolice, i na činjenicu, da su oni imali pred očima okolnosti i posebne, kako se tuže, odmetničke težnje nekojih izvan naše političke pokrajine, koje se nas netiču i nemogu se nikako na naše krajeve protegnuti.

Nu bilo što bilo, namjera nije naša i nismo pozvani izpitivati rad naših biskupa, već držimo za nuždno ovdje naglasiti i da se razbistre pojmovi, izrično iztaknuti, da je krčki biskup presvietli g. Feretić izjavio službeno odmah iza kako je bio obavljen gori spomenuti pastirski list, da pokrajinski biskupi svojim pastirskim listom nisu niti iz daleka htjeli iztisnuti liturgiju u staroslovenskom jeziku, gdje pravno obstoji, nego su išli za tim, da se mjestne navade uzdrže, da nitko svojevoljno ništa ne mnienja i nikako ne sudjeluje sa onimi, koji na koji mu drago način napadaju na bogoslužje i na crkvenim zakonom ustanovljeni bogoslužbeni jezik.

Što se tiče načina krščenja, pričestjenja i u obće dielenja svetih sakramenta, blagoslova, pa raznih javnih molitva, te načina preporučiti dušu umirajućim, to mora biti i nam barem u toliko dozvoljeno košto i drugim, Niemcu (vidi Thalhofer-Handbuch der Liturgik i poseban njegov članak u Linzer Quartalschrift od g. 1890.), a preko toga još više nam, jer imamo Ritual proveden za svdanji naš jezik po Isusovcu Kašiću po zapovjedi Urbana VIII. i po sv. zboru „de Propaganda Fide", izdan god. 1637.

Imajuć sve ovo pred očima, svatko može uviditi, u koliko su istiniti i valjani razlozi, na kojih je opetovano osnivao c. k. rovinjski okružni sud nekoje svoje odsude, a imenito onu od 1. svibnja 1889. br. 90—1591 pen. kojom potvrdjuju zapljenu lista „Il Diritto Croato", radi članka „La liturgia slava ed un vescovo croato", i „La liturgia slava a Zara", i kao da bi bio ćak zločin u pokrajinah naučenih sa Slaveni, a naročito u našoj, pisati ili zagovarati pravno uvedeni bogoslužbeni staroslovenski jezik; kao da bi se bili pokrajinski biskupi protivili tobožnjem sadašnjem (?) uvadjanju slavenskoga bogoslužja u primorskih crkvah i svojim spomenutim pastirskim listom strogo ga zabranili; kao da se nebi protezala na našu pokrajinu povlastica, dana po vladajućemu papi Lavu XIII. Slavenom u obće, jer da su pokrajinski biskupi, što nit ne spominju, tobož izdali navedeni pastirski list dogovorno sa papinskim nuncijem u Beču; kao da se potiče na neposluh prama predpostavljenoj crkvenoj oblasti tim, što se zagovara bogoslužje, koje tobož ona nije dopustila (?), dapače, da mu se protivila (?), pa tim što se uljeva u srdce čitatelja privrženost i ljubav prama istomu, ili tim, što se uzvisuju biskupi, koji ga pravno zagovaraju, a kude njegove progonitelje, i oni, koji ga netemeljito zapuštaju, kao da tim, što mi rabimo našu starodavnu povlasticu, poremećujemo mir iz medju raznih narodnostih ove pokrajine, ili ćak prouzročujemo, svakako netemeljite prote izjave naših protivnika, ili sablažnjujemo (razumi farizejsku sablazan) njekoje svakako licumjernike i podle ogovaratelje. Ako se i neda sa crkvenoga gledišta odobriti sve i svaku pojedinu riec, koju je u tom predmetu napisao „Il Diritto Croato", to svakako nije temeljita, pravedna i na zakonu osnovana obćenita zapljena sa strane c. kr. političkih i sudbenih organa, ako ne, da kod nas moraju i oblasti sve i jedino talijanskim laktom mjerit i posve u talijanske svrhe rabiti.

Obzirom dakle na to, što je staroslovenski crkveni jezik, ili kako se obično veli glagoljsko bogoslužje jur od prvoga postanka razširilo se, ne samo po drugih zemljah, nego i po cieloj Istri, te je tako porabom kroz mnogo vjekova i potvrdami od svete Stolice uzakonjeno pravo hrvatskoga naroda služiti se u crkvi svojim narodnim jezikom;

obzirom na to, što je poraba narodnoga jezika u crkvi po Dalmaciji, Primorju i Istri već do sada očuvala dobar dio hrvatskoga naroda za sv. rimokatoličku crkvu;

obzirom na to, što se duboko ukorenila u našemu narodu poraba toga jezika u bogoslužju, tako, da se nit neda dirati u tu pravno stečenu njegovu povlasticu, osim ako ga se hoće vriedjati u njegovoj bogoljubnoj ćudi i uzdrmati u srcih njegovih iste temelje vjere, koja je s porabom jezika uzko skopčana;

obzirom na to, da je isti ministar za bogoštovje i nastavu u sjednici zastupničke kuće od 5. studenoga 1891. javno izjavio, da stvar bogoslužbenoga jezika i u obće uredjivanje bogoslužja spada ne nutarnje poslove crkve, te da nebi bilo umjestno i zakonito opravdano uticanje državnih oblastih u takova pitanja, koja spadaju na crkvenu vlast;

obzirom na to, što je člankom 19. istoga državnoga temeljnoga zakona zajamčena u javnom životu podpuna ravnopravnost svim narodnostim i jezikom, te stoga stanovišta i gledišta zakonito opravdana našemu narodu poraba njegova jezika u bogoslužju tako, da mu nitko nebi smio priečiti porabu njegova jezika i u toj grani javnoga života, pitaju podpisani vis. c. kr. vladu:

1) Kako opravdava svoje dosadašnje uplićanje na štetu i na zator glagoljice i našega narodnoga jezika u bogoslužju?
2) Kako opravdava zapljenu naših glasila u pokrajini kad razpravljaju ta životna pitanja našeg narodnog obstanka?
3) Jeli voljna visoka c. kr. vlada popraviti sa svoje strane svoj dosadašnji neopravdani postupak?

Dr. Fran Volarić, M. Mandić, Dr. Dukić, Dr. Laginja, D. Sesšić, Jenko, Fr. Flego.

Čim je zastupnik počeo čitati interpelaciju, počeli su na galeriji kašljati i mrmljati, izlaze i ulaze zastupnici većine Venier, Costantini, Wassermann, Clove, Becich, Sbisà, Lius, Defranceschi i Amoroso; ostali zastupnici šeću i razgovaraju; manjina odobrava važnija mjesta interpelacije sa: dobro! tako je! čujte! Vitez Eluschegg pokazuje na vrata galerije, koja se neprestano otvaraju a njemu kao da je studeno; predsjednik poziva k sebi jednoga pak drugoga slugu, da paze na vrata i da bolje ugriju peći; vitez Eluschegg izadje pak se vrati zimskim kaputom; kad je dobio prosjednik natrag interpelaciju reče glasno: ovo je ciela razprava, na što mu doviknuo dr. Laginja: „vrlo važna"!

Franina i Jurina

Jur. Dobro jutro, Frane, još te nisan ove korizmi videl.

Fr. Ča češ no, san se pasanega pusta va Černikovice natancal, napil i najil, a još nisan platil, pak mej strah, da me oštarica vidi.

Jur. Viš vranića, viš, ja san vavek mislel, da se tamo vaje plati da se poji.

Fr. Ja, Juro moj, ma na puf nje vavek bojo. Pak znaš, su nan malo proveć večeru računali, a sada je težko platit.

Jur. Ča te ni sram to ni reć, daj' proveć računano bilo?! Ti biš tel ave ala maka. Kada gren ja z mojemi kamo, nikad se ne tužin, da san proveć špendal, a vi još greste prosit, da Vas puste va Štefaniju za manje nego drugeh. Toj kako i „poveri signori".

Fr. Ja, takoj to, kad se nima beći.

Jur. Znal san ja znal još proj, da će se ki va korizme žepi nopak obrnjat.

Na grobu

ŠIME MATEJČIĆA

župnika na starom Pazinu,

umrvšeg dne 25. febrara 1892.

Tu semper amoris
Sis memor et cari comitis ne abscedat imago.
V. Flaccus.

Pak i Ti podjo sa ovoga sviota
Ni s Bogom, rekav svome vjernom drugu,
Svom smrću naglom zadade mu tugu
Što mnoga-mnoga ćutiti će ljeta. —

Da ode tako brzo — vjećna šteta! —
Da odužiš se narodnome dugu
Svedj prvi bješ u ročoljubnom krugu
Kad branilo se pravo tužnog kmeta. —

Med trnjem poput ruže mirisave,
U miru čisto izvio si dane,
Daleko oda svjetske tašte slave
Svom rodu skromno liečio si rane —
A sad put neba lagano odleti — —
Oj Šime tamo i mene se sjeti! —

A. K.

Različite viesti.

Zaplijena. Prvu nakladu 11. broja zapljenilo nam državno odvjetničtvo, radi viesti za naslovom; „Liepo li je održao rieč", u kojoj je bilo govora o postupku vladinoga povjernika u istarskom saboru. Da naši predplatnici ne štetuju pričekali smo odmah drugo izdanje.

Visoki gosti. Koncem prošloga čedna stigli su u susjedni kaštel „Miramare" Njih. Veličanstva cesar i kralj Fran Josip i cesarica-kraljica Jelisava. Njeg. Vel. cesar i kralj Fran Josip I. odputovao je u ponedeljak za Gödöllö, dočim se je prejasna Njegova supruga ukrcala utorak na cesarski parobrod, te odplovila na otok Krf, gdje kani proboraviti okolo dva mjeseca. —

Župnički izpit položili su prošloga čedna sliedeći svećenici tršćansko-koparske biskupije: g. Anto Puž, g. Josip Benković, g. Pravdoslav Filiplić, g. Josip Vanik i g. Blaž Doklova. Čestitamo srdačno prijateljem.

III. sjednica istarskoga sabora u Poreču. Na prvom mjestu donašamo obširan početak III. sjednice istarskoga sabora, držane dne 12. t. m. Pošto nam nedopušća prostor lista, da priobćimo već danas sve, što se je govorilo i razpravljalo u toj sjednici, to priobćujemo u kratko sadržaj čitave sjednice. Poslie pročitanog zapisnika I. sjednice podnio je zastupnik Volarić izpravak, koj se nalazi na prvoj strani današnjega broja. Vladin zastupnik pristaje uz taj izpravak, očituje, da će nepristrano obavješčivati o r du sabora bez obzira na stranke, te odbija osvadu tobož kao da bi bio pristran. Zastupnik Laginja predloži, da se izabere poseban odbor, koj će razpraviti pitanje o željeznici Trst-Poreč i u koj bi se imalo birati i članova manjine.

Zastupnik Volarić čita vrlo zanimivu i važnu interpelaciju o zatiranju i priečenju glagoljice. Vladin zastupnik vitez Eluschegg odgovara na interpelaciju zastupnika Flega u pitanju sječnje drva, podnešenu u zadnjem zasjedanju.

Financijalni odbor podnio je sliedeća izviešća a) račun za 1890. zaklade novaca tudjih; b) obračun bratovšćina za 1890; c) obračun za god. 1890. mirovinske zaklade pokrajinskih činovnika; d) račun i bilancu kreditnoga zavoda za god. 1890; e) obračun i bilancu kreditnoga zavoda za god. 1890; f) obračun zemaljske školske zaklade za god. 1890; g) obračun mirovinske zaklade pučkih učitelja za god. 1890; i) obračun zemaljske poljodjelske zaklade za god. 1890; l) obračun zaklade ezonera za god. 1890; kod točke b) govorio je zastupnik Volarić, kod točke d) zastupnik Jenko, kod točke h) govorio je opet zastupnik Volarić, kod točke i) govorio je zastupnik Mandić. Ostale točke bijahu primljene bez razprave. Od većine nije nitko govorio osim što su izviesti telji čitali svoja izviešća. Tečajem hrvatskih i slovenskih govora nebijaše onih burnih prizora, što smo ih doživili prigodom zadnjega zasjedanja. Članovi većine šetali su i razgovarali pod glas a i na guleriji nije bilo kako bi moralo biti, nu divljačkog izazivanja i uznemirivanja nije bilo. U obće opaža se, da se poročko občinstvo ponaša napram zastupnikom manjine nešto pristojnije, što nam služi kao dokaz, da je dobilo mig ili nalog od zgora. Ali to nam je jedno dokaz, da bi moglo biti i u saboru i na ulici posve mirno i pristojno kad bi vladajuća gospoda to htjela, jer občinstvo služa njihovu „komandu". Dosadašnje tri sjednice bijahu obdržavane u jutro, što je posve u redu. Oružnika i gradskih stražara imade obilno prije i poslie sjednice pred sabornicom i po svih ulicah, kojimi prolaze zastupnici manjine.

IV. saborska sjednica. Dne 15. t. mj. obdržavao je istarski sabor IV. sjednicu. Po pročitanom zapisniku pročita predsjednik ukor onim zastupnikom manjine, koji da su u zadnjoj sjednici sabor i njega uvriedili. Na to je pročitao zastupnik Laginja interpelaciju na zemaljski odbor i na c. kr. vladu u pitanju podieljivanja zemaljskih štipendija. U ime zemaljskog odbora odgovori priejednik Cleva, da se na interpelaciju neće odgovoriti, jer je sastavljena u neslužbenom jeziku zem. odbora; taj odgovor popratila je manjina sa: živio!

Iza toga pročitao je zastupnik Flego interpelaciju na zem. odbor i na c. kr. vladu radi imenovanja občinskoga liečnika u Buzetu proti volji i odluci zdravstvenoga vieća občina Buzet i Roč. Prisjednik Cleva odgovorio je i sada u ime zem. odbora kano i prije; članovi saborske manjine popratiše odgovor živahnim prigovaranjem.

Nakon toga priobći predsjednik razne podneske te se prešlo na dnevni red. Kod točke: Utok nekojih občinara Vrsara i Fontane proti odluci zem. odbor, kojom se dojvoljuje zajam občini Vrsar za gradnju škole, govorio je zastupnik Laginja. Zastupnik Volarić dobio rieč kod jedne točke, izjavi na koncu govora, da ostaje kod onoga, što je rekao zadnji put uzprkos ukoru g. predsjednika.

Po dokončanom radu izjavi predsjedsjednik, da će pismeno priobćiti dan i dnevni red buduće sjednice.

Zastupnici razidjoše se k svojim kućam, gdje će čekati poziv i dnevni red buduće sjednice.

Razprava Legović-Gambini. Jučer dne 16. t. m. obdržavala se u Kopru sudbena razprava proti poznatom talijanskom agitatoru dr. Pio Gambini, koga je tužio g. Ante Legović radi uviede poštenja. Obtuženi bijaše odsudjen na platež globe od 15 for. i na parnične troškove.

Iz Buzeta pišu nam 29. veljače 1892. (Malenkosti o poreznom uredu i nješto o pošti). Biti će po prilici mjesec dana tomu, što je iztraživala c. kr. žandarmerija uslied više zapovjedi i na temelju jednog dopisa u „Našoj Slogi" o neurednostih i protuzakonitostih, koje se danomice zgadjaju u ovomu c. kr. poreznomu uredu. Pronašlo se ne samo, da je bilo u dopisu sve istinito, nego i puno drugog kompromitujućeg materijala — ali zabašurilo se valjda sve, jer drugačije nebi gosp. blagajnik od njekoliko vremena ovamo tako ponosito i samosvicstno dizao glavu u vis. Nu poslovica kaže: „Ne hvali dana pred večerom". Uvjeravamo bo svakoga, da imademo još jedan košić pun još krasnijeg i mirisavijeg cvieća, koje smo pohranili za zadnji hitac. Prvi put pogriešili smo naslov, ali bomo sada više nećemo. Boljo je, da pogine jedan, nego hiljade i hiljade siromašnog puka.

Naša pošta je od vajkada nesretna, tà na daleko i široko je poznato, da je bilo čestih pronevjerenja, te da ima na toj nesretnoj pošti neredа, kako u nijednoj u Istri. Sada ide svaki dan lošije; neredi su na dnevnom redu — a čini se, da će to još dalje poći. Listonoša, čovjek pošten, vjeran i mučaljiv, s kojim je bio sav puk bez obzira na narodnost jako zadovoljan, bijaše na jedan put odpušten, i to bez ikakvog razloga, što je dakako svemu pučanstvu zagonetkom! Gospodjica, sada i upraviteljica (jer pošte upravitelj nemože više upravljati poštom radi neizlječivo bolesti) sva i razumije o poštanskih svojih dužnostih vrlo malo. Ona ne poznа hrvatskog jezika, već samo talijanski. Dodje li joj seljak u ured, treba joj tumača. Ona nezna gdje su Podgaće, Rašljavas, akoprem su u občini samoj. To su tužni odnošaji u hrvatskoj občini, koji se mogu dogoditi samo kod nas. Ured je svakom pristupan i više puta služi kao salon za konverzaciju; — ovako je dakako jako težko očuvati uredovnu tajnu. Uredovno uro su samo na papiru, a manipulacija ciela je u rukuh otca upraviteljice, od kojeg se sada nezna, jeli blagajnik u c. kr. poštar.

Nova kočija nabavljena u poštanske svrhe, rabi privatnim osobam za zabavu itd. Drugi put opisat ćemo još točnije ove stvari, za sada nećemo vam zaokupiti odviše dragocienog prostora u listu, samo ćemo nabaciti još ovo pitanje: Bog znade, da li je sve to poznato g. ravnatelju c. kr. pošte, o kojem se govori, da je jako točan i pravodan?!

Odsudjeni talijanski izgredulci. Dne 16. t. m. obdržana bijaše pred c. kr. kotarskim sudom u Kopru razprava proti onim mladićem, koji su dne 27. oktobra 1891. „bombardirali" kroz 4½ sata t. j. od 5—0½ na večer stan našeg svećenika g. Antuna Legovića, koji se nalazi jedno 20—25 metara odaljen od glavne straže u Kopru.

Odsudjena bijaše samo dvojica premda bijaše „kanunira" najmanje 50; nekoji priznaše, da su im dali „šiori i studenti" novaca, nu neodaše imena tih krasnih „šiora". Odsudjeni su jedan na dva, drugi na tri dana zatvora. Čudnovato je, da od tolikih „kanunira" bijaše samo dvojica kažnjena.

Iz Rieke pišu nam 12. t. m. Javili ste onomadne žalostnu viest o nesreći, koja je stigla jednu od najstarijih i najčestitijih obiteljih grada Rieke, obitelj naime g. odvjetnika Barčića. Jedinac to veleštovane obitelji, mladi dr. Erazmo Barčić, kandidat odvjetničtva bezobrazno izazvan na dvoboj, prihvatio ga je za svoju nesrećo, to platio taj nepromišljeni korak glavom. Nesretnoga mladića žali ovdje sve što imade srca, a razoviljenoj obitelji dolaze neprestance i odasvud izrazi najiskrenije sućuti. To saučešće izkazalo je naše gradjanstvo, bez razlike narodnosti, i prigodom pogreba unesrećenoga mladića. Sprovod bijaše sjajan, impozantan, kakovih se ovdje riedko vidja. Pokojnika spravedoše do hladna groba Riečani i stranci, Hrvati, Talijani a vidjelo se i Madjara. Na grobu izrekoše mu mladjahni prijatelji dva oprostna govora, kojimi nagnaše sve prisutne u jecanje i plač.

Rekoh prije, da sažaljuje čestitoga mladića sve što je pošteno i plemenito, nu našlo se ovdje i takovih hulja, koje su bile toli bezobrazne i drzovite, da su čestitale onomu, koji je mladića u dvoboju ustrelio. Ovi bezdušnici mrzili su pokojnika za života pak ga mrze i sada u grobu jedino za to, što je bio odlučan i odrešit Hrvat, i što je u svakoj prigodi mladenačkim zanosom pobijao izdajice i protivnike hrvatskoga naroda. Tih ništarija nelma više od pet do šest, al je žalostno, da ni toliko ih crna zemlja nosi. To su vam izdajice našega roda, što nam svjedoče njihova hrvatska prezimena. Medju njimi odlikuje se starac, moralna propalica, koji je god. 1848 amo došao s preko mosta pjevajuć: „Još Hrvatska ni propala", koji s majkom nije nikad drugim jezikom već hrvatskim progovorio, a danas gazi bezbožnimi nogami svoje i naše svetinje. U ostalom ponašanje takovih stvorova gadi se i najradikalnijim Talijanom il Madjarom, koji se s prezirom od njih odvraćaju. Mi nenalazimo rieči, da odsudimo takove propalice, koji nezaslužuju drugo već naš duboki prezir.

Dieleć se ovim s nesretnim pokojnikom, želimo mu iz dubine srca, da bi se Svevišnji smilovao njegovoj duši, a njegovim razoviljenim roditeljem podielio jakosti, da strpljivo podnesu taj grozni udarac.

Občinski izbori u Kotoru (Južna Dalmacija) vršili se koncem prošloga čedna, te je za prvi put sjajno pobiedila hrvatska stranka, proti kojoj su se borili združeni Srbi i Talijani.

Izričemo ovdje srdačnu hvalu prijatelju, koji nas je brzojavno obaviestio o uspjehu izbora.

Škola u Sovinjaku. Poznato je vašim čitateljom, da se je u Sovinjaku otvorila škola početkom školske godine 1889/90, sa hrvatskom i talijanskom paralelkom.

Da se znade, kako ta škola napreduje, molimo Vas, g. urednike, da dadete malo mjesta u dičnoj „Slogi" ovim crticam.

Početkom školske godine 1889—1890, do konca školske godine 1891. bio je učiteljem g. Viktor Car, koji je bio pravedan i nepristran, te jednako vrlo svoju dužnost koli u talijanskoj toli u hrvatskoj paralelki, kako se osvjedočio i sam gosp. nadzornik Markelj na izpitu.

G. učitelju Caru bijaše vrlo težko s našom, do tada zapuštenom djecom, nu u dvie godine njegova učiteljevanja kod nas postigao je neobično krasno uspjehe. Naša djeca čitaju lipo i pišu pravilno, te se kod sv. mise služe obljubljenim „Otče budi volja Tvoja".

Tekuće školske godine bijaše škola zatvorena i to ave do prvih dana mjeseca jenara, jer ostasmo bez učitelja. Tada dobismo privremenoga učitelja Dalmatinca g. Ivana Milošavića, koji se je pokazao pristranim već kod upisivanja školske djece. Nastojao je naime, da upiše hrvatsku djecu u talijansku paralelku, što mu ipak nije pošlo za rukom, prem je pojedine nagovorao na to. U školi razgovara najradje talijanski kod čitanja i računanja, prem ogromna većina djece toga jezika neznade ni rieči.

On neće, da hrvatska djeca niti Boga mole u svojem jeziku, jer se pred poduk kom ništa ne moli, a po školi samo talijanski. —

Povrh toga daje djeci zao primjer i tim, što u školi i vani kune, proti svećenikom svega i svašta govori, i što se klatari po krčmah i plesovih vrlo kasno u noći. Nam Hrvatom kaže u brk, da on Hrvata nemože niti viditi, jer da su svi tati i ništarije.

Možete lahko i sami zaključiti, da takovoga uzor-učitelja šarenjaci i krnjoli u mjestu Sovinjaku u zviezde kuju, i da njim je dobro došao dočim ga mi sažaljujemo, a kad što mu se i nasmijemo radi njegovog komedijanstva.

Medjutim mi upozorujemo toga gospodina ovim putom, da se okani ludorijah i pristranosti, neka bude u školi pravedan i nepristran, a izvan škole nek se ponaša kako se doljkuje učitelju.

Nebudo li mu pomogla ova opomena, tražiti ćemo drugdje lieka, gdje ćemo ga stalno naći. Dakle: il vršiti valjano svoje dužnosti i ponašati se svomu zvanju primjereno, il štap u ruke, pak hajd odakle je došao!

Iz Kopra pišu nam: Nazad nekoliko dana imao sam po svojem poslu putovati od Kopra ave do Završja (Piemonte). Putujuć tamo, uvjek mislju, da imam ići u mjesta, u kojih se govori talijanski, kako talijanski listovi pišu, vrlo me je to mučilo, jer talijanski vrlo malo znadem.

Na putu susretim jednog težaka, te ga pozdravim talijanski, a on meni hrvatski odgovori; kad sam čuo, da mi odgovara hrvatski, ostao sam zasramljen. Idem s njim još naprod, susretimo nekoliko drugih seljaka, ter se k njima pridružimo. Ja ih upitah, što će reći, da ne govore talijanski, oni meni nato srdito: Gospodine, zar smo možda mi Talijani il Italljì? Mi smo u našoj Istri, a naš jezik je kako i Vaš, jezik hrvatski. Al vi ipak birate talijanske zastupnike u Poreč — rečem ja. Istina je, gospodine, al ih mi nebiramo, nego šarenjaci, krnjoli i prodanci. A znajte i to, da smo mi dugo, dugo spavali i da smo se počeli jedva buditi, ter se nadamo, da ćemo se brzo osloboditi naših tlačitelja i protivnika.

Oprostiv se od tih čestitih kmetova stignem do mala u Završje, te zapitam kmeta, gdje stanuje g. župnik, da ga zamolim neka li me primiio na prespanje. Jedan težak dovede me k župniku, koji me prijazno pozdravi i pod svoj krov uzme. Dopao mi se neizmjerno provriedni taj svećenik, kojega u dnu srca žalim, što ga njegovi narodni protivnici i neprijatelji orkve i našega roda onako izazivlju, orne i napadaju. Zasluži doista lipši i ugodniji život nego li ga imado u onom mjestu.

Nu čim je teži položaj, tim je veća zasluga za onoga, koji se znade snaći i koji vrši svoje dužnosti bez obzira na one, koji ga u tom zapriečiti nastoje. — G. nadžupnik u Završju drži se toga i radi tako nemareć na gavran-ptice, koje na nj graču. Čestita mu za to na njegovom radu kao svećeniku i rodoljubu, zahvalni.

Putnik.

Za sirotu majku četvoraka Jelenu Iskra iz Zabida primili smo od našeg čestitog rodoljuba g. Ivana Gašparini-Gužine iz občine Višnjan for. 2.

Ovaj novac poslali smo sa onim, što smo priobćili u zadnjem broju na g. Ivana Tomšića trgovca u illirskoj Bistrici molbom, da ga Iskri dostaviti izvoli. Istomu poslali smo jur prije ono for. 5 što nam ih je u istu svrhu poslao g K. D. iz Varaždina.

Lutrijski brojevi

Dne 16. marča.

Beč	60	69	45	43	21
Grac	77	63	35	32	69
Innsbruck	53	51	28	70	91
Temešvar	68	12	81	84	8

Dne 16. marča

Brno	88	89	78	71	80

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji mi izraziše svoja iskrena sućutja prigodom smrti nezaboravne mi majke

MANDALJENE

izražam ovim putem moju najserdačniju zahvalu.

Čč. gg. svećenikom budi pokojna mati preporučena u molitvu.

Kanfanar, 13. ožujka 1892.

Ivan Cotelj,
kapelan.

Oglas.

Istarska Posujilnica u Puli registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Pozivaju se članovi na prvu redovitu skupštinu, koja će biti u nedjelju 20. marča 1892. u 11. uru u jutro u velikoj dvorani „Čitaonice" u Puli (palača Skracinova, blizu Portaurate).

RAZPORED:

1. Obračuni za godinu 1891.*)
2. Odluka o uporabi čistog dobitka.
3. Tumačenje zadatka posujilnice.
4. Izbor starešinstva, nadzornoga odbora i družtvenog suda za vrieme do druge redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Opazka: Zadruga može ovlastiti pismeno drugog člana, da ga zastupa na skupštini, a treba da je zastupan barem deseti diel svih zadružnih dielova.

Pula, 6. marča 1892.

Starešinstvo.

*) Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za godinu 1891. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni.

Priposlano. *)

Gosp. Gabriel Piccoli
ljekarnik

Ljubljana.

Mnogo godina služim se Vašom želudačnom tinkturom, koja me je izliečila od bolesti, koje se nemogoh na nijedan način osloboditi te sam jur mislio, da se nikada izliečiti neću. Malo staklenica ovog Vašeg izvratnog lieka povratilo mi prvobitno zdravlje, radi čega nemogu od mauje a da nepreporučim javno Vašu svake hvale vriednu želudačnu tinkturu.

Iskrenim pozdravom.

Sv. Vital (kod Viènjana.)

10—9 **Pavao Šimonović.**

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

FILIJALKA

c. kr. priv. austr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2½%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri so nahajajo v okrogu, priposna se nove borsatna tarifa na temelju odpovedi od 15 januvarja, 19. januvarja in 10. febuvarja.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—6 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpr̃tjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 11. januvarja 1892. 6—24

Poziv.

Poziviju se ovim gospoda zadružnici k redovitoj glavnoj skupštini „Posojilnice in hranilnice u Kopru", koja se ima obdržavati u Kopru dne 3. aprila 1892, na 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće tajnika o djelovanju zadruge u godini 1891.
2. Izviešće nadzorstva o računih zadruge god. 1891.
3. Izbor upravnog odbora.
4. Izbor nadzorstva.
5. Slobodni predlozi.

Odbor „Posojilnice in hranilnice"
U Kopru 16. marča 1892.

Poziv.

Dne 21. tek. mj. imati će podpisana svoju glavnu skupšćinu u Buzetu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće odborovo o radu u g. 1891.
2. Pretres računa godine 1891.
3. Pretres proračuna za godinu 1892.
4. Slučajni predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga
Buzet 5. marča 1892.

Dr. M. Trinajstić.
predsjednik:

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 6—25

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračke stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, plašt za putnike od 4—14 itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, to jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna na kontinentu.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da proćstano mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi uz koju stotinu naručaba uzorkah u kratko ništa preostalo, te je ono usljed toga prava sleparija, kad tvrdke sa suknom objelodanjuju uzorke odrezaka i ostanaka, te su u takovih slučajovih odrezci uzoraka od zastarenih težko prodajućih se komada, koji nisu vriedni nit. trećinu navadne kupovne cene.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24—2 preko 10 for. franko. 4—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelana i svjetiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruko i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjako uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 42—52

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakateremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Loss", I. Dannoberg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 9—10

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo flaštro iz Brešije, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocoa okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ušticrivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašek ciparski bieli i crveni itd. itd. 14—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzoće.

Ste imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 42—

500 goldinarjev

dobi vsak bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoči v porabi maltoznega izdelka.

Kašelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, izmečki itd. prenehajo že v malo dneh; na stotine je rabilo že ta izdelek z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak priroja se po vplivanju slada na turšico. Na ogled so spričevala najvišjih avtoritet. Cena: 3 steklenice z zabojm gold. 3, 6 steklenic gold. 5, 12 steklenic gold. 9.

2—6 **Albert Zenkner** 4—6

Iznajditelj maltoznih preparatov, Berlin (36).

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891 št. 1799, P. S. III. 8—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthia — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (itd.):** preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tijesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razrede ali polože kuparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanjo, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporučujoć jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, valed tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spe ičijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako određjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dajo pojasnila glede ceno, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbila zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovano univerzalne krogljice, zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo bolezni, pri kojih so te krogljice pokazale svoj učinek. Dosetlotja že so te krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, koje ne bi imele zalogo izbornega toga domaćega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzetju 1 gld. 10 kr.

Ako se denar naprej pošlje, ni treba plaćati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 11—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice"

in pazili jo, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčovitomu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnine prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Življenska esenca (Pražko kapljico) prof. pokvarjenoma želodcu in slabi prebavi steklenička 22 kr

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rane, otekline itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullrichia, izvrstno domače sredstvo proti poslodicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene.

Razpošiljanja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnoj nakaznici, stane porto desti manj kakor po povzetju. 12—12

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

O željeznici Trst-Poreč

Napisao Dr. Dinko Vitezić u Krku.

I.

Već godine 1887. dobio je grof Walderstein dozvolu od ministarstva trgovine, da može proučiti tlo i ostalo potrebito za gradnju željeznice, koja bi išla *iz Trsta preko Kopra, Izole, Fažanske drage, Pirana, Bujah, Grižnjana, Livadah, Motovuna Višnjana u Poreč.*

Grof Walderstein stupio je u dogovor glede radnje sa berlinskom tvrdkom Soenderop i drug. Ova je izaslala zastupnika na lice mjesta, da se uvjeri o stanju stvari. Interesovane občine sastavile su odbor i radile su dogovorno sa podnositnici. Iza toga bi izrađen nacrt, sabrani statistički podatci, učinjen proračun i sve to podastrto ministarstvu trgovine.

Odbor pako, koji nije mogao dalje raditi bez privole pokrajine, obratio se na zemaljski sabor molbom:

1. da pripozna korist takove željeznice;

2. da pokrajina pripomože gradnju iz zemaljske zaklade.

U saborskoj sjednici od 11. studenog 1889. izvjestitelj dr. Venier predloži je u tom pogledu sliedeću rezoluciju:

„Zemaljski sabor priznaje u načelu, da bi bila od koristi za pokrajinu spomenuta željeznica, te nalaže zemaljskomu odboru, da stupi u dogovor sa tvrdkom, koja imade dozvolu za gradnju i sa ostalimi čimbenici, koji su u stvari interesirani, da se bolje ustanove uvjeti, pod kojimi bi eventualno mogla novčano podupriti pokrajina spomenuto poduzeće“.

Predlog taj, dat na glasovanje, bijaše jednoglasno primljen. Grad Poreč, koji bi imao od spomenute željeznice najveću korist dobivati, kao i grad Piran, zaniekali su u svoje vriome novčanu pripomoć za proučavanje ove pruge; nu poslje odustali su od te oporbe, te su u naznačenoj saborskoj sjednici pristali na predlog izvjestitelja zastupnici koli Porča toli Pirana.

II.

Polag proračuna sastavljena od tvrdke, troškah za izvlastbu i gradnju ove oko 110 kilometara dugačke željeznice, iznašao bi for. 4,890.000. Od toga odpada na samu gradnju 4,515.000 for.; na skalarne kamato 170.000 for., na odlomak pruge u Piran 155.000 for., napokon 50.000 for. za nabavu nekojih pokretnih predmeta, koji se imaju nalaziti u zalihi prije nego se prometu preda željeznica. Gradnja ove željeznice stajala bi dakle okolo 47.000 for. po kilometru.

Za polovicu ukupnoga troška imale bi se izdat *prioralne zadužnice* uz 4½% kamata, a za drugu polovicu troška, *prioralne i jednostavne dionice* uz 5% kamata.

Računajuć, kako je to tvrdka računala, da svi ovi papiri moći će se razpačavat po kursu od 75%, to bi nominalna glavnica, potrebita za gradnju željeznice, iznašala 6,520.000 for. Dakle za iznos od 3,260.000 for. imale bi se izdat, po proračunu tvrdke, zadužnice i za istu svotu dionice.

Tvrdka je tražila od istarske pokrajine, da joj ova garantira za sedamdeset godina 4½% kamata na polovicu ciele glavnice, i to za onu polovicu, za koju bi se izdale prioralne zadužnice. Morala bi dakle zemlja po onom predlogu garantirat posjednikom prioralnih zadužnicah u ime kamata godišnji iznos od 146.000 for. Dohodkom željeznice imali bi se najprije pokriti troškovi potrebni za promet i uzdržavanje iste; ostatak, ako bi ga bilo, odpadao bi na platež 4½% kamata na prioralne zadužnice.

To je u bitnosti sadržavala ponuda tvrdke.

Zemaljski odbor predao je onaj troškovnik inžiniru dru. Buzzi-u, da ga pregleda i popravi. On je doista izrazio svoje vještačko mnienje u izvješću od 10. siečnja 1891. o svih važnijih pitanjih, i predložio različito izpravko.

Iza tog izvješća tvrdka izjavi zemaljskomu odboru, da će se zadovoljiti, ako joj istarska pokrajina garantira 4% kamata na prioralne zadužnice u iznosu od for. 2,600.000, preporučujuć zemaljskomu odboru, da ustanovi dobu za amortizaciju u 85 ili 70 godina.

Budući je tvrdka prije pitala garanciju za kapital od 3,260.000 for., to je ona snizila svoj zahtjev u ovome pogledu za 660.000 for. Nu i o toj svoti izrazio se dr. Buzzi u izvješću od 2. svibnja 1891., da polovica troška od 4,266.000 for., koje je on pronašao i koje je tvrdka prisvojila, ne iznaša po *njegovom kursu* nominalnih 2,600.000 for., nego samo for. 2,370.000. Gledo financiranja on se naime izjavio, da će se prioralne zadužnice izdati po kursu od 90%, ako budu ovim garantirane kamate; dionice pako, buduć nisu garantirane, izdat će se po 75%.

Poslje tih dogovora sklopilo se punktacije među tvrdkom i zemaljskim odborom glede gradnje ove željeznice, koja punktacija imaju se predložit zemaljskomu saboru u Poreču na pretresanje.

III.

Pod naslovom: „Željeznica Trst-Poreč“ „Naša Sloga“ u br. 47., 48. i 49. p. g. objelodanila je tri članka, u kojih se razlaže, što se je do onda učinilo u tom pogledu i kakove žrtve bi imala preuzeti naša pokrajina i pojedine občine, da se ročena željeznica zagradi. Spisatelj onih članaka razlaže naime sa malo rieči u prvom članku sadržaj troškovnika sastavljena od tvrdke Soenderop i drug u obziru troška za gradnju željeznice, vjerojatnoga dohodka i financiranja, u drugom razjasni popravak onog troškovnika od strane inžinira Buzzi-a na temelju njegovih izvješća od 10. siečnja i 2. svibnja 1891., napokon u trećem objasni cieli sadržaj predbježnoga ugovora, ili punktacija. Spisatelj kaže odmah na početku, da istarski zemaljski sabor nije bio saxvan, kako se je govorilo, na zasjedanje mjeseca jenara ili febrara 1891., u kojem bilo bi se imalo riešiti pitanje o gradnji ekonomičke željeznice Trst-Poreč. On je žalio, da su „medjutim prošli ne samo mjeseci jenar i febrar, nego i godina 1891., da se svomu kraju približe, dočim željeznica se još uvjek nalazi na papiru“. On to žali, jer po njegovom mnienju, *ova željeznica bi svakako korisna bila po pučanstvo zapadne Istre.* Ja sam mislio, da će on barem kojim razlogom podkriepiti ono svoje mnienje. Pošto se radi o pitanju od najveće važnosti, i pošto po mojum mnienju bila bi za ovu pokrajinu velika nezgoda, ako bi se one punktacije od dotičnih faktora potvrdile, to sam se odlučio ovo moje osvjedočenje na svietlo iznieti.

Pitanje, o kojem se radi, je izključivo ekonomično; u takovih pitanjih nema mjesta za politiku. Ja ću dakle pretresat stvar bez predsuda, imajuć samo pred očima dobrobit istarskog pučanstva bez razlike narodnosti.

U razsudbi držat ću se izpravo, sadržane u broju od 3. prosinca prošlo godine „Naše Sloge“, jer mislim, da se ona sudara sa izvornikom i jer neimam pri ruci drugoga izvora.

IV.

Koji god pomnjivo razmatra sadržaj naznačenih punktacijah, mora se osvjedočiti, da osim možda stanovnika onih krajeva, po kojih bi imala prolaziti namjeravana željeznica, svi ostali Istrani, ma kojo bili narodnosti, moraju dignuti svoj glas proti onom ugovoru.

Ja kažem *možda*; jer kako smo vidili, i sami zastupnici gradova Pirana i Poreča iz početka su se protivili sudjelovati kod gradnje ove željeznice.

Da pak ostali stanovnici Istre moraju se oprieti ne gradnji željeznice, nego osnovi ugovora, to svaki, koji ima bistri razum, mora uviditi.

I doista, po članku I. istog ugovora, pokrajina Istra morala bi uzet na se *teležajem 40 godina garanciju plaćeža godišnjih for. 119.740*, u ime kamata i obroka amortizacije nominalnoga iznosa prioralnih zadužnica *for. 2,370.000*, počamši od otvorenja prometa željeznice napred. Ovaj teret, ako bi su, sačuvaj bože, punktacije potvrdile, bio bi tegotniji od onoga, kojim se je pokrajina podvrgla zemljištnom razteretninom (Grundentlastung — esonero), i proti komu od svih strana naše zemlje diže se toliko tužba i prigovora; jer budući da je sav dug iz naslova: „pristojne odštete“ iznašao for. 1,052.185 sr. vr., to je **od ovoga odpalo na pokrajinu for. 526.093 sr. vr., ili 564.206 for. 58 nvč. a. vr.**

Istina je, da po čl. IX. i X. naznačenih punktacija, interesirane občine preuzele bi na sebe polovicu onih svota, koje bi morala pokrajina platit pogledom na preuzetu garanciju, i da bi interesirani kotarski cestovni odbori tečajem 10 godina, počam godinu dana odkad bude otvorena željeznica, plaćali zemaljskoj istarskoj zakladi stanovite postotke na izravne porezе uračunav državne namete; ali ima se uvažiti i to, *da bi se ipak suma pokrajina obvezala prema poduzetnikom za izplatu ciele svote*, to bi se moglo dogoditi slično onomu, što se dogodilo kod zemljištne razteretnine, t. j. da bi pokrajina imala plaćat veći dio i onoga duga, koji bi spadao na interesirane občine i na kotarske cestovne odbore.

Doista, kako je brojkami dokazano na strani 158 *Poslanice*, koju sam ja lanjske godine izdao o mojem zastupničkom djelovanju u razdobju 1885.—1891., porezovnici su uplatili u čitavoj periodi od 35 godina, koje su prošle od početka preuzetja zemljištne razteretnine do godine 1887., kad je bio dotični govor, da nemanjo od dva milijuna; t. j. četiri puta onoliko, koliko je bio cieli dug pokrajine, a ovaj još nije izplaćen, nego mora će porezovnici, kako ćemo kašnje dokazati, plaćati sadašnje težke prireze (addizionali) možda još deset godina dulje, nego zakon propisuje, za izplatu istoga duga. Iz dotičnih računa proizlazi, da nisu porezovnici nijedne godine manje od dvostruko, a nekojih godinah i trostruko platili napram obveznikom, koji obvezanici imali su po konačnoj likvidaciji platiti for. 777.817, dakle for. 251.725 više od porezovnika, i to u ime „odkupa“ (str. 152. i 153 naznačene *Poslanice*).

Svakako, *da se i odbiju prinesci interesiranih občina i kotarskih cestovnih odbora, ipak bi svota, koju bi direktno za sebe garantirala pokrajina, još mnogo nadmašala onu svotu, koju je preuzela na se zemljištnom razteretninom*, koja, kako smo vidili, iznašala je 564.206 for. 58 novč. a. v., dočim bi ona sastojala u 1,185.000 for.

Istina je i to, da po proračunu tvrdke, dohodak željeznice bio bi takov, da pokrajina sbog garancije, koju bi uzela, nebi imala nikakove štete. Tvrdka naime računa poprečno svakoga dana na 850 putnika i na dnevnu vožnju 885 tonelata svakovrstne robe. Da se ovo obistini, godišnji dohodak iznašao bi po onom računu for. 369.300. Odbiv od ovoga za prometne i za uzdržavanje pruge potrebite troškove u godišnjem iznosu od 200.424 for., to bi polag računa spomenute tvrdke, ostalo čistoga dobitka 169.000 for. na godinu.

Nu, inžinir dr. Buzzi ne slaže se posve s ovim računom. On uzima kao temelj svomu računu dvojaki promet, naime pun i sniženi promet, te mnijo, da sniženim prometom, koji bi na početku kroz više ili manje godina trajao, nebi na godinu više od 90.756 for. čistoga dobitka ostalo, tako da u tom razdobju ostao bi manjak u obloj svoti od for. 29.000 na godinu, kojega polovicu imala bi pokriti pokrajina, a drugu polovicu jedanajst interesiranih občina.

U spisu priloženom svojemu izvješću od 2. svibnja 1891. (Nota sulla valutazione del movimento viaggiatori e merci in relazione alla garanzia da assumersi). Dr. Buzzi dolazi iza ne posve jasnog poprečnog proračunanja do navedenoga zaključka, prispodabljajuć u tu svrhu kilometarni promet osoba i robe *na dalmatinskoj državnoj željeznici* i na željeznici *Herpelje-Trst, istarska državna željeznica.*

Nu, da i sam dr. Buzzi neima puno uvjerenja u svoje račune, to proizlazi jasno iz sliedećega odlomka naznačenog izvješća, koga ću iz samoga izvornika navesti. On dakle medju ostalim kaže:

„Dipendendo l' intensità del movimento da congiunture economiche e da altri fattori, più o meno previsti o provedibili, taluno dei quali si sottrae anzi onninamente all' umana previsione, torna del tutto impossibile di precouizzare lo svolgersi del traffico durante una serie successiva d' anni, durante le singole stagioni e persino durante singoli mesi, di fronte al traffico di epoche antecendenti. Le più o meno forti oscillazioni nei prodotti lordi, che si riscontrano nei bollettini pubblicati settimanalmente e mensilmente da molte ferrovie, informino!

E quand' anche con la scorta di supposizioni architettato pur sempre in via d' analogia, si potesse stabilire una cifra finale in merito al presumibile esborso per tutta l' epoca di garanzia, siffatta cifra vestirebbe tuttavia il carattere di una mera e nuda ipotesi. Avviso perciò, che l' uomo il più consumato in materia di movimento e traffico non sia in *grado di stabilire*, neppure in via d' approssimazione, *l' ammontare della complessiva erogazione di denaro per la garanzia assunta in un caso concreto*“.

I doista, meni se čini, da i račun dra. Buzzi-a provodi je optimistično! da, mjesto da bi se obistinila njegova predpolaga, *pokrajina imala bi plaćati cielu garantiranu svotu tečajem svih 40 godina.*

Da podkriepim ovaj moj nazor, sravnat ću okolnosti istih dvih željeznica, koje, budući da su pogledom na promet u prilično sličnom položaju, upriličio je i dr. Buzzi, t. j. željeznice: *Trst-Herpelje, istarska državna željeznica i dalmatinska državna željeznica.* Ali moje promatranje razlikovat će se u toliko od onog dra. Buzzi-a, da ću ja imat pred očima *cieli financijalni uspjeh prometa stanovite dobe*; ja ću naime istražiti: kakov je bio prihod i kakov razhod svekolikog prometa naznačenih dvih željeznica u onom razdoblju, pak prispodobit prihod sa razhodom za doznačit, jeli bilo, i u kom razmjeru, manjka ili viška u onoj dobi, ili drugimi riečmi, jeli bilo stanje onih željeznicah *aktivno* ili *pasivno.*

Uzeti ću za prispodobu godinu 1890., naime *zadnju godinu*, za koju je vlada izdala račun, a za prijašnjih devet godina (1889.—1881.) naznačiti ću razmjer samo u pregledniei.

A. Željeznica: Trst-Horpelje, istarska državna željeznica.

Što se ove željeznice tiče, ona je u istoj pokrajini, u kojoj bi imala biti ta osnovana željeznica; dapače bilo bi jedna drugoj prilično na blizu, i sbog toga, u pogledu *pomjestne vozbine* nebi imalo biti medju njima velike razlike. Ali željeznica *Trst-Herpelje, Divača-Pola* imala bi prama željeznici *Trst-Poreč* tu prednost, da je ona *neposredno* spojena sa jednom od najvažnijih željeznicah naše monarkije, to jest sa *južnom željeznicom* (*Süd-Bahn*), a *posredno* pak stoji u svezi sa drugom važnom željeznicom, naime sa željeznicom *Rudolfijanom* (*Rudolf-Bahn*), jer po obstojećem *peage-ugovoru* država pridržala si pravo prevoza robe od jedne na drugu, na ogranku južne željeznice *Ljubljana-Divača* po cieni od samoga troška (al prezzo di costo). Ova željeznica može se dakle smatrati kao izlazak ili dokončanje željeznice Rudolfiane na moru. Osim toga, ista željeznica vodi jedinoj ratnoj luci u Austriji, koja okolnost dakako nemalo doprinaša oživljenju prometa na onoj željeznici.

Željeznica *Trst-Poreč* usuprot imala bi biti iz početka posve *pomiestne* naravi; začetak imala bi u *Trstu* a svršetak u *Poreču*: bila bi dakle prava „trupina“ (Rumpf-Bahn). Dakako da bi se i ona vremenom spojila sa državnom istarskom željeznicom, buduć da u VIII. članku punktacijah tvrdka se je obvezala nastaviti študije u tu svrhu i u roku jedne godine dana odkad bi bila otvorena pruga *Trst-Poreč*, podastrieti zemaljskomu odboru dotični nacrt, a gradnju izvesti za sljedeće tri godine; ali. no obazirajuć se ni na to, da bi pokrajina imala garantirati vlastnikom prioralnih obveznica u članku I. punktacija naznačenu svotu, za nepodpuno dovršenu željeznicu, točnjom najmanje od četirih godina, te se mora ipak promisliti, da spojenjem ove željeznice sa državnom istarskom, bi njezin promet štogod oživio, ali, po mojem mnienju, nobi se nikad u toliko poboljšao, da bi dostigao visinu prometa ove željeznice.

Druga, a to negativna prednost sastoji u tom, da dočim bi željeznici *Trst-Poreč* nastalo natjecanje od strane jedrenjača i parobroda, buduć da bi ova željeznica većim dielom prolazila nedaleko od mora i buduć da, kako je poznato prevoz na moru biva jeftiniji prama onom na kopnu, željeznica *Trst-Herpelje, državna željeznica u Istri*, jer prolazi po sriedi pokrajine, neimade se bojati takova takmenja.

Ove u kratko bile bi najvažnije točke razvoda u pogledu prometa izmedju naznačenih dvijuh željeznica; a po mojem skromnom mnienju, ono su dostatne, da se izreče temeljiti sud o nazočnom pitanju.

Na temelju izvješća o upravi c. kr. austrijanskih državnih željeznica u godini 1890. (Bericht über die Verwaltung der k. k. österreichischen Staatsbahnen im Geschäftsjahre 1890.), podano po c. k. glavnoj upravitelj[illegible] istih željeznicah, razložit ću najprije, da dokažem svoju tvrdnju, ekonomično stanje ove željeznice u godini 1890.

Željeznica *Trst-Herpelje, istarska državna željeznica* imala je u toj godini dužinu od kilometara 169·112; naime *Divača-Kanfanar-Pul*: *km.* 122·220; *Kanfanar-Rovinj*: km. 21·031; *Herpelje-Trst*: km. 21·494; *Trst- (St. Andrea) S. Saba*: km. 4·331.

Potrošilo se je za ovu željeznicu do svršetka godine 1890. forinti 16,785.387. *Cieli prihod prometa* u naznačenoj godini sastojao je u for. 511.366, *cieli razhod* for. 540.222, tako da je bio *manjak* u upravi od for. 37.856, ili, stegnut na jedinicu, sbrojnik prometa bio je for. 107.40 po sto, t. j. da na svaku stotinu forinta prihoda došle je for. 107.40 razhoda, ili drugimi rieči, potrošak bio je for. 7.40 po sto veći od prihoda.

Sliedi pregledniea prometne dalјine prihoda, razhoda i manjka ove željeznice u prijašnjih devet godina 1889—1881.

Sravnaći izkaz financijalnog uspjeha u razdoblju godina 1889—1881. željeznice Trst-Hrpelje, Istarska državna željeznica.

Godina	Prometna dalјina u kilometrih	Prihod	Razhod	Manjak
		forinti		
1889	166.271	413·114	501·978	88·864
1888	164·008	342·300	478·459	131·060
1887	153·550	276·176	384·968	108·792
1886	142·008	185·866	315·067	129·701
1885	148·421	258·883	366.747	108·364
1884	143·421	241.997	425·619	183·615
1883	143·421	295·020	390·818	124·098
1882	143·421	186·810	342·690	155·883
1881	143·421	171·617	347·435	175 818

Po ovom izkazu prometna dalјina željeznice bila je u godinah 1881—1885. od km. 143·421; u godini 1886. spala je na km. 142·008, poslje pak godimice narasla usljed gradnje željezničke pruge Trst-Hrpelje i Trst (Sv. Andrij) — Sv. Saba, tako da sada ima km. 169·112.

Što se razmjera prihoda i rashoda tiče, stanje ostalo je pasivno kroz cielo ovo razdobje, razlika sastoji samo u tom, da u zadnje dvie godine manjak bio je puno niži prama prijašnjim godinam. Dočim je u god. 1888. dostignuo svotu od 131.060, a u godini 1884. dolazio dodar do for. 183.615, pao je u god. 1889 na 88.864, a u god. 1890 na 37.856 forinta; iz čega imalo bi se zaključit, da dodatba željezničke pruge Trst-Herpelje uplivala je povoljno na promet cielo željeznice.

B. Dalmatinska državna željeznica. U pogledu ove željeznice držat ću se istoga pravca kao kod one Trst-Herpelje, istarske državne željeznice, razložit ću naime u kratko bitne točke sličnosti i razlike, pogledom na promet ove željeznice sa osnovanom, indi ću navesti ekonomično stanje iste željeznice prije za godinu 1890, pak u izkazu za prijašnjih devet godina.

Ova željeznica ima prometnu dužinu od km. 124·652; na ime *Spljet-Siverić, Perković-Šibenik*: *km.* 104·970; *Siverić-Knin*: *km.* 19·682.

Potrošilo se za istu do svršetka godine 1890. for. 12,821.027. Pruga *Severić-Knin* otvorila se prometu godine 1888.

Dalmatinska državna željeznica može se u toliko usporediti sa osnovanom željeznicom, što ni jedna ni druga ne bi bila iz početka spojena sa drugom željeznicom; obe dakle imaju sva svojstva od lokalnih željeznicah.

Dalmatinska željeznica već od početka gradnje imala se spojiti sa bosansko-hrvatskom željeznicom: *Banjaluka-Sisak-Zagreb*, ali, na veliku štetu dotičnih zemalja, dapače, navlastito iz strategičnog gledišta, na škodu skupne monarhije, nije do sada pošlo za rukom prodrieti proti ugarskoj vladi, koja se pogledom na promet svojih željeznica, naznačenoj svezi najodlučnije protivi.

Dvie željeznice, o kojih je govor, mogle bi se usporedit i u pogledu tovarnoga prometa u toliko, da obadvie većim dielom bi prevažale sirovine a nipošto tvorine; jer koliko jedna toliko druga neimaju skoro nikakova obrta, imaju se smatrati kao izključivo ratarske zemlje.

Ali, dalmatinska željeznica imala bi tu prednost prama projektiranoj, da ona prenaša iz ugljenika *Siverić* množinu kamenoga ugljevja prama moru, navlastito za izvoz u Italiju, što ova ne bi imala, i drugu negativnu prednost, da ona se neima bojati konkurencije prevozila na moru, kakvu bi imala svladati osnovana željeznica Trst-Poreč.

Na podlogi naznačenog izvješća glavnog upraviteljstva državnih željeznica razmatrat ću sada promet i na *dalmatinskoj državnoj željeznici*, kako sam to učinio za željeznicu: *Trst-Hrpelje, istarska državna željeznica*, i to najprije za godinu 1890.

Cieli prometni prihod ove željeznice u naznačenoj god. iznašao je for. 120.810; cieli razhod for. 148.271. One godine sastojao je dakle manjak cielog prometa na ovoj željeznici od for. 27.461. Stegnut na jedinicu zbrojnik prometa bio je f. 122·73 po sto, t. j. na svaku stotinu for. prihoda dolazilo je 122 for. 73 novč. razhoda, tako da potrošak bio je for. 22·73 po sto veći od prihoda.

Manjak pak ove željeznice nadmašio je onog željeznice: *Trst-Herpelje, istarska državna željeznica*, bio je naime for. 15·33 po sto veći od onoga.

Evo sada preglednice prometne daljine, prihoda, razhoda i manjka i ove željeznice u prijašnjih devet godina 1889—1881:

Sravnaći izkaz financijalnog uspjeha u razdobju godinah 1889—1881. Dalmatinske državne železnice

Godina	Prometna daljina u kilometrih	Prihod	Izhod	Manjak
		forinti		
1889	123·552	96.001	147.900	51.899
1888	115·056	90.499	128.232	37.733
1887	103·801	79.282	116.376	37.094
1886	103·801	83.011	130.769	47.758
1885	104·865	67.804	138.330	70.526
1884	104·865	66.452	133.248	66.796
1883	104·865	87.119	170.878	83.759
1882	104·865	75.940	197.444	121.504
1881	104·865	79.419	191.337	111.918

Po izkazu se vidi, da i kod ove željeznice ekonomično stanje ostalo je pasivno kroz cielo razdobje, i da u prijašnjih godinah manjak je iznašao puno veće svote negoli u zadnjih. Tako na pr. u godini 1881, akoprem prometna daljina željeznice bila je puno manja (km. 104·865), jer nebijaše još sagradjena pruga *Siverić-Knin*, ipak manjak je iznašao for. 111.918, a u godini 1882. pri istoj daljini, poskočio je na for. 121.504, bio je dakle skoro petorostruko veći prama godini 1890, akoprem u ovoj godini željeznica imala je veću dužinu od km. 124·652.

* * *

Posljedica iz svega što se do sada navelo je ta, da, ako naznačene dvie željeznice, koje, kako se vidilo u nekojih točkah mogu se usporediti sa osnovanom, ali u obće se nahode u boljem položaju, ako, kažem one dvie željeznice ne samo da nedadu nikakvog čistog dobitka, nego nisu ni u stanju pokriti upravne troškove, dapače imaju razmjerno znatni manjak, to se nemože ni pomisliti, da bi osnovana željeznica dala čisti dohodak, kako ga je izračunao inžinir dr. Buzzi, kamoli onaj, kog je izračunala tvrdka Soenderop. Ali, kako smo vidili, niti sam dr. Buzzi no drži puno do svoga ni do ikoga drugoga računa.

V.

Usljed članka XI. punktacije ima se stvorit, brigom zemaljskoga odbora, po izmaku prve godine nakon započete gradnje željeznice, reservna zaklada za eventualne potriebe proizticuće iz preuzete garancije, i to godišnjim prinosom stanovite svote od strane zemaljske zaklade, koji se ima umotnuti u zemaljski proračun, i godišnjim prinosom isto stanovite svote interesirauih občina, koji se ima umetnuti u občinski proračun.

Ovu reservnu zakladu upravljat će zasebno, po član. XII. zemaljski odbor, i dotični novac — u koliko neće se ga trebati za preuzetu garanciju — uložit će se u vriednostne papire, te ima narasti do svote for. 100.000. Kad se postigne ova svota, tada prestaju prinosi zemaljske zaklade i mjestnih občina, koji se pako imaju opet oživotvoriti, ako bi se umanjila reservna zaklada. Prinosi cestovnih odbora imali bi se u svakom slučaju plaćati tečajem svih deset godina.

Članak XIII. napokon naredjuje, da se ima svake godine položit račun o reservnoj zakladi, koji će se priložiti saboru, interesiranim občinam i cestovim odborom. Osim toga ima se po članku V. vodit drugi račun o dohodcih željeznice i o svotah, koje bi izdala pokrajina za plaćaj kamata i obroka amortizacije, za cielo vrieme, dok traje garancija.

Usljed ovih ustanovah imala bi se osnovat kod zemaljskog odbora obstojećoj zemljišno-razteretnoj glavnici (Grundentlastungs-Fond) slična glavnica. Ali, loša uprava istarske zemljišno-razteretne glavnice, to je jur stvar obće znana. Već godine 1872. tadašnji zamjenik zemaljskog kapetana dr. Amoroso oštro ju je žigosao tvrdeći medju ostalim, da se je njom najviše zlo postupalo.

U svojih govorih, držanih u zastupničkoj kući dne 26. svibnja 1887. i 25. istog mjeseca g. 1888. sam i ja kao tadašnji zastupnik obširno o tom predmetu govorio, te brojkami dokazao štetne posliedice, koje su od one neuredne i nepravilne uprave porezovnikom nastale.

U ovom spisu već potaknuta okolnost da su porezovnici platili *u ime desetine (esonera), do god. 1887. četiri puta onoliko koliko je bio cieli dug pokrajine i da će morat u tu svrhu još znatnu ali nepoznatu svotu platit*: to je takova okolnost, da joj je težko para naći.

Osim toga, kako je dokazano u prvom od naznačenih govora, uprava ove glavnice u našoj pokrajini puno je skuplja negoli uprava iste glavnice kod drugih pokrajina. I doista, upravni troškovi *razteretne zaklade u Istri iznašali su godine 1885: 12·13 po sto, t. j. preko osmog diela cielog prihoda one zaklade, dočim se u to ime izdalo iste godine u Galiciji i Koruškoj manje od pol po sto, u Bukovini nešto više od pol po sto, a u Kranjskoj jedan i četiri petine po sto svega prihoda. Onaj trošak bio je pak preko 35 puta viši negoli u Goriškoj i Gradiški! To su stvari nečuvene!*

Ta i sama komisija, koja bijaše izabrana, po zaključku pokrajinskog sabora u sjednici 7. prosinca 1887., da izpita stanje uprave zemljišno-razteretne zaklade, u svojem izvješću podnešenom saboru u sjednici 19 istog mjeseca, medju ostalim izjavi, da se ona nije mogla uvjerit, *dali su porezni uredi brisali sve uplaćene dielove, i svakako da toga nisu potrebitom marljivošću učinili. Osim toga kaže se u izvješću, da se ima polag zakona o zemljišnoj razteretnini brisanje bezplatno izvesti, a ipak da se je za taj posao od dužnika plaću zahtjevalo i utrjerivalo: Troškovi za molbe i biljege jesu često veći negoli dužni iznosi.*

Jasno dakle proizlazi iz navedenih okolnostih, da je uprava istarske zemljišno-razteretne zaklade neizmjerno neuredna, te se mora zaključiti, da bi po svoj prilici bila isto neuredna i uprava reservne zaklade providjene u članku XI. punktacije, ako bi ove dobile potvrdu.

Osim toga stoji još pitanje, tko nam jamči, da nebi koji drugi blagajnik smatrao kao svoje novce one zaklade, kako je smatrao blagajnik Rigo svoje one založnice kreditnog zavoda u iznosu od 82.000 for. dano na pohranu zemaljskoj blagajni? Tko nam jamči, da ne bi tada većina sabora riešila svake odgovornosti dotične članove zemaljskog odbora, koji nebi ovršili dužnost nadgledanja i točne prigledbe, kako je to učinila saborska većina u tajnoj sjednici od 13. studenoga 1890. glede zločina ovog činovnika?

VI.

Do godine 1875. imao se je polag zemljo-razteretnih zakona dio duga spadajući na obveznike uplatiti. Dužnici nisu toga učinili, nego je morao zemaljski odbor, kao upravitelj zemljišno-razteretne zaklade uzajmit od vlade potrebite novce, da plati te dugove. Da se pak uredi pravno odnošaje istarske zemljišno-razteretne zaklade prama vladi sklopio se je sa ovom u navedenoj godini posebni ugovor.

U tom ugovoru medju ostalim ustanovilo se je, da cieli dug istarske pokrajine koji je dne 31. prosinca 1873 iznašao for. 416.000 postane unapried bezkamatnim.

Da se nadalje utjernju za pokriće potreboća zemljišno-razteretne zaklade, dok bude trajalo srećkanje zemljišno-razteretnih obveznica, godišnji namoti k izravnim porezom — uz izvanredne namote — u iznosu od najmanje 10%, što je po prilici jednako 12% redovitog poreza.

Osim toga se je ustanovilo pet postotno ukamatjenje predujmova, koji bi i nadalje potrebiti bili; napokon pokrajina se je obvezala, *da se za slučaj, ako se nebi dok traje srećkanje zemljišno-razteretnih obveznica odplaćivanje državnih predujmovah izvelo, porezni nameti, koji su ustanovljeni dok svrši srećkanje neprekidno i preko toga roka u svrhu odplaćivanja od države posudjenih predujmovah zemljišno razteretnoj zakladi sve do konačne izplate utjerivaju.*

U smislu naredbah o zemljišnoj razteretnini imalo bi se do konca godine 1895 dovršiti srećkanje zemljišno-razteretnih obveznica.

U istom roku morao bi se izplatit i cieli dug zemljišno-razteretne zaklade. U Istri bit će to očevidno nemoguće, jer se pokrajina zadužila držati naznačenom znatnom svotom. Držeć, da je prihod upitne zaklade kakov je bio ovih zadnjih godina, to bi morali porezovnici okolo deset godina preko onoga roka plaćati neprekidno iste nameto, da se izplati dug prema državi.

Nakon aktivacije zemljišne razteretnine u Istri do godine 1888 porezovnici su platili, kako je već rečeno, okolo dva milijuna for. za svoj dug. Sa svim tim oni moraju još neprekidno plaćati, jer se od svih onih velikih iznosa, koje su oni godimice uplaćivali, posve male svote odbijale. U zadnjom od spomenutih govora naveo sam razloge, na temelju kojih imala bi pokrajina zahtjevati od vlade, da njoj se propusti zaostatan dug, a manjina sastavljena od hrvatskih i slovenskog zastupnika podniela je godine 1889 u istarskom saboru u tom zmislu jednu resoluciju i godine 1890 ju opetovala, ali predsjednik sabora nije stavio onaj predlog niti na pretresanje, jer je bio sastavljen u hrvatskom jeziku! Ako se dakle i od sele propusti zahtjevat, da država odpusti naznačeni dug ili ako ona nebude na taj zahtjev pristala, porezovnici morat će nositi još okolo deset godina preko po zakonu ustanovljena roka, onaj pretežki namet.

Zemaljsko zastupstvo, mjesto da bi sa svom silom nastojalo olakšati porezovnikom zemljišnom raztoretninom naloženi teret, ono bi, kad bi poprimilo punktacije glede radnje željeznice *Trst-Poreč* još nezmjerno veće breme na iste naprtilo!

Ja nemogu vjerovati, da će se takova šta dogoditi!

VII.

Istra spada medju najsiromašnije pokrajine naše državo. To nam dokazuje množtvo zaostataka svake vrsti poreza u razmjerju prama drugim pokrajinam, o kojih zaostatcih bilo je govora i u sjednici od 17. veljače t. g. zastupničke kuće, u kojoj je ministar financija odgovorio na interpelaciju hrvatskih zastupnika dra. Laginje i Spinčića, idućo na tim, da se u nekojih kotarih Istre obustavi, dotično ublaži prestrogo utjerivanje poreza, porezovnih zaostataka i razteretnog duga.

Prispodabljujuć u jednom govoru, držanom u zastupničkoj kući, plaće predsjednika i članova zemaljskoga odbora u Istri sa plaćami predsjednika i članova zemaljskih odbora u Kranjskoj, Gornjoj Austriji i Bukovini izrekao sam sliedeće riečí:

„Ni sa ovimi, ni sa drugimi pokrajinami, koje nedu spomenuti, ne može se Istra glede blagostanja niti prispodobiti, jer su one mnogo bogatije. Naprotiv imade u Istri jako malo i slabo organiziranih pučkih škola; u Istri neima nijedne zemaljske bolnice, dočim u Dalmaciji imadu četiri; u Istri ne imadu ludnice, neima zavoda za gluhoneme i slipce, neima zavoda za poboljšanje kažnjenika, noima utočišta za zapuštenike, i jako je slabo providjeno za dostatnu i zdravu pitku vodu za ljude i za životinje".

Ovomu može se dodati, da se sada gradi i u Bosni blizu Sarajeva velika zemaljska bolnica, akoprem se u onoj zemlji no hvastaju, kao kod nas nekoji nespašenici sa djedovskom uljudbom.

Što pak da kažemo o cestah i putevih naše pokrajine? Stanje istih u nekojih predielih takovo je, da no može biti lošije. Takovo je n. pr. na otoku Cresu i dielomice na otoku Krku. Ako koja občina traži podporu od zemaljskog odbora za popravak koga puta, ili pita, da se gradi koja nova potrebita cesta, onda često stanu na put svekoliko zaprieke i svake vrsti prigovora.

Akoprem dakle eskudieva naša pokrajina naznačenih neobodno potrebitih stvarih, ipak htjelo bi se pokrajinskim novcem garantirat kroz četvrdeset godina platež od 119.740 for. na godinu, t. j. kamate i obroke amortizacije zaduženica u nominalnoj vriednosti od for. 2,870.000 for. Ako je doista takova obilatost u pokrajinskoj blagajni, nebi li pametnije bilo, da se novac troši na stvari od nuždno potrebe i od obće koristi, nego na jednu željeznicu, koja bi bila prikladna samo jednom dielu pučanstva ove pokrajine?

VIII.

Da jedna ili druga pokrajina, kojoj je do toga, da se jedna željeznica gradi, podpomaže tu gradnju stanovitom svotom ili drugim stanovitim načinom, to mi je poznato; ali da bi se koja pokrajina obvezala za jednu željeznicu na tako neizvjestan način, kako se ovdje iziskuje, to mi je posve novi slučaj.

Države su doista podpomagale nekada gradnju željeznica i *jamstvom stanovitog prihoda dotičnih željeznica*, to se i naša država često držala tog pravca; ali u zadnje doba odustalo se i od strane država od takova sustava, pošto se izkusilo, da upraviteljstva onih željeznica, kojim biva osjeguran stanoviti dobitak, noimaju za štednju nikakove pobude, ter troše preko mjero i bez ikakova obzira za upravne poslove.

Naznačeni način podpomaganja imao bi se dakle odbiti i iz čisto narodno-gospodarstvenog načela.

IX.

Na svršetku neka mi bude dopušteno označiti moje stanovište u ovom za našu Istru prevažnom pitanju.

Prije svega ćutim nuždu oboriti se proti onim, koji bi iz moga razlaganja izvadili zaključak, da sam ja u načelu protivan, da se ova željeznica gradi.

Ja smatram obćila i promet medju najvažnija sredstva za razširenje prosvjete i blagostanja; usljed toga želim, da se i u našoj zemlji obćila što više množe i usavrše. Ja dakle želim, da se i ova željeznica sagradi, ali se protivim tomu, da se gradi uz garanciju pokrajine Istre, kako je ustanovljeno u punktacijah, sklopljenih izmedju zemaljskoga odbora u Poreču i tvrdkom Soenderop i drug, jer po svoj prilici pokrajina morala bi plaćati cielu ogromnu garantiranu svotu za cielo dugotrajno razdobje od 40 godina;

jer se je bojati, da bi se pojavile kod uprave dotične glavnice iste netočnosti i neuredbnosti, kojo od davna obstoje kod uprave zemljišno-razteretne glavnice;

jer je pokrajina Istra posve siromašna, manjka joj najpotrebitijih zavoda, te bi se imalo prije skrbiti za stvari od veće nuždo i od občenite koristi; napokon

jer sustav garancije stanovitog dohodka koje željeznice neodgovara pravcu narodnog gospodarstva.

Ja sam tog osvjedočenja, da naprtiv na pokrajinu onaj veliki teret, pokrajina nebi ga mogla nositi, nego morala bi istomu podleći.

„Trošeći zemaljski novac", tako je kazao jedan hrvatski zastupnik u zemaljskom saboru pri razpravi proračuna za godinu 1891., „mora se paziti na poreznu snagu i onako oslabljena porezovnika. Izdavajuć toliko plodove pučkog znoja, valja se pitati: može li taj puk i nadalje snašati toli težko breme, neće li preobterećen klonuti, oslabiti i sasma propasti?"

Ovih riečí imao bi se spomenut svaki zastupnik kod glasovanja o nazočnom predmetu. Ako se je država odlučila graditi na svoje troškove u ovoj pokrajini željezničke pruge Divača-Pul, Kanfanar-Rovinj i Herpelje-Trst, to bi imala tim prije odazvati se na pripomoć za gradnju ove željeznice, budući se radi o razmjerno manjem trošku, i gradnjom ove željeznice doniolo bi se koristi i onim, jer, prostirajuć dielokrug njihovo djelatnosti, dalo bi se prigode većemu dobitku.

Moje skromno mnienje ido dakle na tim, da zemaljski sabor predje na dnevni red glede punktacija, a istodobno, da preporuči osobitom resolucijom vladi, da bi ona izvolila stupiti u dogovor sa tvrdkom Soenderop i drug. glede podpore, koju bi zahtjevala od države za gradnju željeznice Trst-Poreč.

Broj 12. U Trstu 24. marča 1892. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

III. saborska sjednica od 12./3

Zatim pročita predsjednik podpise na interpelaciji zastupnika Volarića i drugova te izjaviv, da je valjano podpisane, izruči ju vladinomu zastupniku.

Predsjednik pozove dra. Stanicha, da izvjesti u ime financijalnoga odbora.

Ovaj čita izvješće o obračunu za god. 1890. zaklade tudjih novaca, te predloži, a većina odobri taj obračun sa prihodom od for. 275.320·⅓, sa razhodom od forinta 22.971·66½ i sa viškom od for. 252.348·38.

Isti izvješćuje o obračunu za godinu 1890. zaklade bratovšćina, da su taj obračun odobri

sa prihodom od	for.	69.379·32½
„ razhodom „ . . . . „	„	61.564·66½
„ viškom „ . . . . „	„	7·814·66

to da se unese u račun za g. 1891. ujedno sa ostatkom glavnice aktivne

a) u javnih zakladah . .	for.	647.100·—
b) u drugih zakladah . „		31·500·—
Ukupno . .	for.	678.600·—

Predsjednik otvara razpravu, to podielјuje rieč zastupniku Volariću, koji reče:

Uzeo sam rieč, da nadovežem koju na podulji moj govor, izrečen u ovom predmetu u sjednici visokoga sabora od 13. septembra 1888., jer još i sada vladaju one iste nepravilnosti i netočnosti u upravi dobara zaklade bratovšćinah, osobito občine Creske, koje su onda vladale. Previšnjom odlukom naime od 31. maja 1845 imaju se dohodci istih bratovšćinah, odbiv troškove, dieliti na tri diela, od kojih jedan pripada dotičnim mjestnim crkvam, drugi školam, a treći siromahom, pa je ipak občina Creska u tom pogledu, kako sam onda spomenuo, drugčije postupala, jer je sa dohodci bratovšćinah istih podobćinah plaćala svoje gradske učitelje i čak pokrivala manjak svoje uprave. Tu stvar su god 1888. na vidjelo iznesli bili isti občinski zastupnici nam protivno talijanske stranke i obratili se u tom pogledu na naš zemaljski odbor. Ovaj je izprvice u tom poslu strančarski postupao i jednostavno odgovarao, da su računi istih bratovšćinah od godine 1879. redovito razpitani i potvrdjeni bili po računarskom odielu, a da stvar o dohodcih trećine školske podpada u djelokrug c. kr. kotarskoga školskoga vieća. Tom prigodom je zemaljski odbor mukom prešao proko računa od cielih 10 godina, t. j. od godine 1869. do 1879., odkad su bratovšćine od podobćinah predane bile občini na upravu, i nije se obazreo na okolnost, da bi račune od godine 1879. unapried občina podastriela kumulativno, a ne posebice za svaku pojedinu podobćinu, kako je to morala i našto je imao paziti zemaljski odbor. Kašnje, moram pripoznati, da je zemaljski odbor uzeo stvar na srdce i pozvao bio na opravdanje občinu Cresku, ter joj naložio, da izradi točan izvadak tražbina, dotično dugova svih pojedinih zaklada podobćina, ali svakako je pustio, da se stvar na dugo raztegne, nemareć za ustanovu §. 13. pravilnika za bratovšćine, po kojoj je mogao poslati na lice mjesta svoga čovjeka, da razpita račune, što su i sami občinari zahtjevali.

Izprvice isto c. kr. kotarsko školsko vieće nastojalo je, kad se potaknulo pitanje o gradjenju školah u Štivanu i Martinšćici, mjesto zahtjevati, da občina Creska preda račune od trećine pripadajuće pojedinim podobćinam u ime škola, i izplati njihov dio za gradnju istih, da podobćine Štivanska i Martinšćica sagrade školu sa nameti ili da dignu potrebiti novac kod zemaljskoga zaklada. Takav postupak nije svakako bio opravdan sa strane c. kr. kotarskoga školskoga vieća, jer podobćina Štivanska računajuć od godine 1869. naprvo na svoj godišnji dio od po prilici 100 for., te na kamate glavnice od 710 for. i državne obveznice od 200 for., počam od godine 1873., odkad je predala iste občini na upravu, pa odbiv samo onu malu nagradu, koju je za nekoliko samo godina vukao mjestni svećenik radi podučavanja u mjestnoj, tako zvanoj školi za potrebu, osanjala se na svoj realni imetak od for. 4114·09, a podobćina Sv. Martina, računajuć na svoj godišnji dio od for. 80·43 od godine 1869. naprvo i na kamate na glavnicu od for. 1895·94 počam od godine 1870. brojila je do konca godine 1888. njoj pripadajući dio na for. 5258·91.

Na dalnje utoke istih podobćinara dalo je najkašnjo c. kr. lošinjsko kotarsko školsko vieće razpitati račune občine Creske, te iz njegove odluke može se zaključiti veliki metež i nepravilnost, koja je u obće vladala u upravi Creske občine. Občina Creska je u svom izkazu od godine 1888. nisko obračunala bila imovno stanje svake pojedine podobćine tako, da je isto c. kr. lošinjsko kotarsko školsko vieće, koje je prema tomu svojom odlukom od 4. novembra 1889. br. 188 ustanovilo svotu njim pripadajuću čak na dvostruko i više. Na primjer za podobćinu Štivansku Creska občina označila je for. 1565·10, dočim je obračunalo lošinjsko c. kr. kotarsko školsko vieće for. 8124·60 (občinari for. 4114·09); za Martinšćicu občina Creska ustanovila je svotu od samih for. 865·81, a lošinjsko c. kr. kotarsko školsko vieće povisilo ju na for. 2630·01½ (občinari for. 5258·91); za Beli občina Creska pripoznala je samih for. 453·27 dočim je obračunalo lošinjsko c. k. kotarsko školsko vieće for. 2105·07½; a pripadajući dio za Predošćicu od for. 359·86 povisilo je c kr. kotarsko školsko vieće na for. 880·57. Nu i tim stvar nije još svršila, jer je n. pr. podobćina Štivanska uložila 28. decembra 1889. utok proti odmjerenju c. kr. kotarskoga školskoga vieća na c. kr. pokrajinsko školsko vieće, a ovo, što se je za čuditi, još dan danas nije riešilo utoka, akoprem se ista podobćina dva puta obratila na c. kr. ministarstvo i posebnom prošnjom na Njegovo Veličanstvo. Mi u obće moramo si svoju muku po dva puta zaslužiti. Stvar je tim čudnovatija, što su ona mjesta posve zapuštena i bez škole, na što bi morale c. kr. oblasti posoban obzir uzeti.

Pronašao sam za shodno to napomenuti i iztaknuti, jer čitam u izviešću zemaljskoga odbora, podastrtom saboru, da se sad poduzimlju razviđi, gdje i kako da se škola ustanovi za Štivan i Martinšćicu, da li posebice za svako mjesto, ili za obadva mjesta ujedno. Ovo potonje po mojem mnienju nebi bilo pametno i pravedno, jer je jedno mjesto od drugoga dosta odaljeno, i jer se Martinšćica sama po sebi već sastoji od više sela razštrkanih i medjusobno prilično odaljenih, tako, da je potrebita za svako mjesto posebice jedna škola. Svakako pitanje, da se ustroji škola u Štivanu i Martinšćici zavisi od toga, da se urede njihovi računi sa občinom Creskom glede pripadajućega njim djela od bratovšćinah, jer škola bez zgrade ne može obstojat, a gradit si ju ne mogu sami, ako im se konačno nedoznači, što je njihovo, jer je n. pr. Štivan plaćao na godinu poreza od po prilici 300 for., možebit sada i nješto manje, pa bez nameta od 100%, i to za više godina, nebi se ništa polučilo, već bi se tim još više obteretio onaj po sebi već jako siromašan puk. To sam spomenuo za dio školski, koji pripada podobćinam po Cresu, a za dio, koji ide siromahom, potužio se bio ancijan Orleški, da se manji dio troši za siromahe, a veći na občinsku upravu, što svakako novalja. Ako c. kr. školske oblasti moraju paziti, da se sdušno upravlja školskim imetkom, to je dužnost zemaljskoga odbora nadzirati, da se dio pripadajući siromahom za njih iztroši. Po §§. 61., 62. i 68. občinskoga reda moraju se novci, odredjeni u posebne svrhe, izključivo u iste svrhe i trošiti, a višak uložit na kamato. Zato morala bi se občina Creska pozvat, da položi točan račun i o tom prihodu bratovšćinah, te i tu stvar konačno urediti, za svaku dalnju potrebu istih podobćina.

Nadalje opažam ovdje, da kako sam jur 1888. godine spomenuo, Osorski načelnik Salata nije htio izplatiti na hrvatsku namiru, i to uz povladjivanje našega slavnoga zemaljskoga odbora, dio dohodka od bratovšćinah pripadajući crkvi Nerezinskoj, a i sada, kad je po sudu bio na to usilovan i morao platiti povrh toga troškove parnice, isti naš zemaljski odbor uputio je onu upravu bratovšćinah, da odluči, jeda li se troškovi parnice imaju odbiti od cielokupnega dohodka, ili naprtit Nerezinskoj crkvi, što je nepravedno i nezakonito. Načelnik Osorski radio je pod svoju osobnu odgovornost, pa sada neka nosi i troškove. Bratovšćino toga nesmiju ućutit a još manje bi to imala nosit Nerezinska crkva, koja je iz prvoga početka uz zakonitu namiru htjela dignut svoje novce.

Pri konou moram pripoznati, da se zemaljski odbor sada više stara nego li prije, da uprave bratovšćinah predaju svoje godišnje račune, al samo u tom se ne slažem, da se občinam, koje zakasne predat račune, uzregne doznaka kod c. kr. poreznih ureda, jer tim trpe crkve, škole i siromasi, koji nisu ništa sakrivili i jer po §. 17, pravilnika može crkva zahtjevat, da se njoj svake pol godine izplati njezin dio, i jer po §. 31. pravilnika moraju se svakako 30. junija i 31. decembra svake godine zaključiti računi i porazdielit višak na tri spomenuta djela. Ako je načelnik ili ako su občinski činovnici nemarni, zato nesmije trpit crkva ili siromasi ili škole, nego neka se načelnika pod globom obveže, našto je ovlašten po občinskomu redu zemaljski odbor, da u stanovitom roku predade redovite račune. (Živio! sa strane manjine).

Većina odobri izviešće.

Zastupnik Stanich izviešćuje nadalje i predlaže u ime istoga odbora, a većina odobri obračun za godinu 1890. i proračun za god. 1892. mirovinske zaklade zemaljskih činovnika; obračun aktivnih for. 8.862·63½; proračun a) kamati na državne obveznice for. 388; b) prinos iz zemaljske zaklade for. 3.112, ukupno for. 3.500.

Zastupnik Vergottini izviešćuje o zaključnom računu zemaljskoga kreditnoga zavoda i predlaže, da se taj odobri.

Zastupnik Jenko prijavi se za rieč, te reče:

Od te strani vis. zbornice opozarjalo se je uže mnogokrat na veliko potrato pri deželni upravi sami in pri onih deželnih zavodov. Enako potrato nahajamo tudi pri kreditnem zavodu, kjer se upravni troški neprimerno visoki. Za leto 1890. znašajo preko 46.000 gld., kar je tu uračunanih onih iznevorjenih 80.000 gld., katero iznevorjenje baš je pokazalo upravo tega zavoda v čudnem svitu. A redno je lednih troškov za upravo preko 15.000 gld., katera svota je tembolj previsoka, ako se tera svota je tembolj previsoka, ako se misli, da delo odpravljajo deželni uradniki, kateri so uže plačani iz deželnega zaklada.

Nepovoljen utis napravlja umetno povišavanje kurza papirjev zavoda s tem, da se ker na krat investujejo visoke svote deželnega donarja v zadolžnice zavoda, kar bi moglo s časom imeti zlo posledice.

Kreditnega zavoda glavna zadaća je, pomagati kmetu, da se ta opomore, da ne pade v roke oderuhom, ali da se reši iz njih oblasti. A to zadaćo ne izpolnuje zavod tako, kakor bi je moral, ker ne daje posojil tjo, kjer bi bila najbolj potrebna, mnogokrat s protvozo, da dotična zemljišća nemajo prodajne vrednosti, kakor se to trdi posebno o nekaterih delih dolnje Istre. Tako postopanje ne more se odobravati, kajti kreditni zavod moral bi dovoliti posojila povsod, kjer so potrebna, samo da so ista dovolj zavarovana, kakor to zahtova pravilnik.

S celo brezobzirnostjo postopa uprava kreditnega zavoda, ker rabi v svojem poslovanji izključivo italijanski jezik. Kreditni zavod vendor ni ustanovljen za Italijo, ali samo za istrške Italijane, nego kreditni zavod je deželni zavod za Istro, v katerej je večina prebivalstva slovanska. Ta pa se vender pri deželnem zavodu prezirati ne sme.

Zadaća deželnega zavoda je tudi podpirati občine, kjer je to mogoče brez škode. A kakor deželni odbor, tako je tudi kreditni zavod do skrajnosti neprijazon občinam, katere upravljajo Hrvati ali Slovenci in ovira jih upravo zlobno v njihovem napredku. Taka zloba razvidna je iz sledečega slučaja:

Občina Podgradska nameravala je kupiti ograde blizo šolskega poslopja v Hrušici za šolski vrt. Navezana je bila baš na ono ograde, obsezajoče 5 malih parcel, ker druzega primernega prostora ni blizu. Pogodila se je kupna cena for. 180.— in lastnik, zadolžen pri kreditnem zavodu, izjavil je na zapisnik, da za se zahteva 100 gld., a ostalih 80 gld. da pušča na račun kreditnemu zavodu. Cela zadeva poslala se je kreditnemu zavodu na odločitev in pojasnilo, se je da iz zakaj je občina prisiljena kupiti baš ono ograde. Vodstvo zavoda odgovorilo je županstvu še precej ugodno, da se bilo ono parcele cenjene v času posojila na 175 gld., i da bi treba zavodu odplačati 85 gld. Konečno o tem sklepati pa da mora upravni svet.

In kaj je sklenil upravni svet? Zahteval ni nič manj nego 1·9 gld. odplačila, toroj več nego so bile cenjene in več nego so bile pogojeno, da-si je na njih vrednost posodil morebiti četrti del in je bilo tudi več letnih obrokov uže odplačanih. Ta sklep potrdil je tudi deželni odbor.

Na jako priprost način zapredila sta toroj kreditni zavod in deželni odbor, da slovenska šola ni dobila prepotrebnega šolskega vrta.

Da ni bilo to nič druzega, nego slobno zaviranje napredka slovenske šole, je toliko bolj očevidno, ako omenjam, da je kreditni zavod dovolil potem na isto posestvo še 300 gld. posojila.

Tako postopanje moram odločno grajati. (Manjina odobrava na koncu govorniku).

Većina prihvaća pročitano izviešće.

Zastupnik Vergottini izviešćuje nadalje o računih zemaljskoga kreditnoga zavoda za god. 1891., te predlaže, da se odobre, na što pristaje većina.

Zastupnik Babuder izviešćuje o obračunu zemaljske školske zaklade za god. 1890. sa prihodom od for. 155.386·10 i tolikim razhodom, to tim manjim prinosom iz zemaljske zaklade za for. 15.694·99.

Većina odobri taj obračun.

Zastupnik Babuder izviešćuje nadalje i predlaže, da se odobri obračun generalne mirovinske zaklade pučkih učitelja za g. 1890. sa prihodom od for. 18.154·09; razhodom od for. 18.606·58½ i sa viškom od for. 4.457·55½.

Zastupnik Bubba izviešćuje i predlaže:

I. da se odobre prekoračenja proračuna zemaljske zaklade za god. 1890. u rubrikah I., II., V., VIII., IX., XII., XII. i XIV. u iznosu od for. 216.049·52.

II. Da se odobri obračun zemaljske zaklade za god. 1890. sa prihodom od for. 588.922·69½, sa razhodom od forinti 500.715·52, a manjak od for. 2.391·82½ se pokriva sa ostatkom od god. 1889.

III. Nalaže se financijalnomu odboru, da priloži tomu računu klauzulu, da ga odobrava.

Otvoriv predsjednik razpravu o tom izviešću, zamoli rieč zastupnik Volarić, koji reče:

Koji pomnjivim okom motri računu našega zemaljskoga odbora od nekoliko godina natrag, taj se mora osvjedočiti, da se u nas štedi, gdje je prieka nužda da se troši i pomogne siromašnomu našemu puku, a troši ondje, gdje to lukusu ili strančarske koristi zahtjeruju. Nadalje, da naša eksekutiva ili zemaljski odbor na svoju ruku troši i razpolaže imetkom pokrajine ne gledeć u pojedinih stavkah na granice, koje mu je postavio sabor i trošit za ono, našto nije po sebi ovlašten, već je vezan na predteènu dozvolu sabora. Za ovo obrazložit, prolazim na izpitivanje obračuna naše pokrajine za godinu 1890. Nu prije, nego li započnem, moram nešto opaziti s formalnoga pogleda.

Okoristiv se opazkom, učinjenom na današnjemu dnevnomu redu, pošao sam u zemaljski ured pregledati izvještaj financijalnoga odbora, i čitajuć ga, uvjerio sam se, da je većina pogriešila, kad je izključila manjinu iz svih, a napose iz financijalnoga odbora, jer iz pogrieške, koja se nalazi odmah na početku istoga, može svatko razabrati, da nijo imala ovaj put onih, koji bi budnim okom pazili na svaku pojedinu stavku izvještaja i na svaki pojedini stavak računa, te koji bi ju upozorili na slučajne pogriješke, koje se kadšto lahko uvuku. (Prama većini) Gospodo! nije suvišno, da i manjina svojimi naočali ispituje vaš rad, jer tim vas oslobadjuje kadšto blamaže u saboru i pred pukom, i dobro je, da vas upozori, recimo i na samo kojo izvanjske pogriješke, koje mogu podkopati vaš ugled. Gospodo! dok i kad je manjina bila zastupana u financijalnomu odboru, nismo imali formalnih pogriešaka u računih i u izvještajih, kao što to nalazimo u izvještaju obračuna 1890. (Prama manjini) Danas hoćete se osvjedočit, da na desnici razumiju hrvatski i da će, ako i javno zamuče, popraviti svoj izvještaj uslied hrvatskoga govora. Izvještaj, koga, kako rekoh, vidio sam jučer podpisana po predsjedniku financijalnoga odbora i po izviestitelju, jednomu javnomu bilježniku, koji nam bi netom pročitan, pošto uvjerava, da je odbor sravnio račun i pronašao ga posve točnim. U pojedinih stavkah nadovezuje, (čita): „di confronto ai preventivati fior. 374.666, l'introito ascese a fior. 588.323·69½, con un sorpasso di fior. 225.545·35½, alle rubriche I, II, V, VIII, IX, XII, XIII dell'esito, e con una diminuizione di fior. 11.887·16 alle rubriche XX e XXV dell'introito, risultando così una reale differenza fra il preventivo ed il risultato della gestione di fior. 213.757·69½, al quale importo ascende appunto l'effettivo sorpasso". Gospodo! to je nesmisao. Ovdje se neradi o razhodu, nego o prihodu, pa mjesto onoga „con un sorpasso di fior. 225.545 35½, alle rubriche I, II, V, VIII, IX, XII, XIII dell'esito", morale bi stajat: „con un sorpasso alle rubriche XV, XVII, XVIII, XXI, XXIII, XXIV, XXV dell'introito", t. j. da se za ukupno toliko više utjeralo u dotičnih stavcih prihoda, nego je bilo preventivirano, a manjo za for. 11.887·16 kod rubriche XX i XXV a), pa stoga, da se u istinu for. 213.657·69½ više utjeralo, nego li se mislilo. Zemaljski je odbor pako ukupno potrošio for. 247.513·25½ više kod stavaka I., II., V., VIII., IX., XII., XIII. nego li je ovlašten bio po saboru.

Prelazeć na sam račun, opažam, da po starom običaju nije se uvrstilo u isti višak od godine 1889., akoprem se pri zaključku veli: „la spesa maggiore di fior. 2.391·82½, venne coperta col civanzo rimasto dalla gestione dell'anno precedente 1889". Svakako kod ovakovih i ukupno kod svih računa potrebito je, da zaključak prošle godine bude uvršten u prihod, dotično u razhod tekuće godine, jer to pregled i sama narav računa zahtjeva, a mi moramo kojekuda tražiti, što je preostalo prošle godine. Ove godine nam se za prvi put sumarno u posebnom izkazu označuje, koliko iznaša imovina pokrajine, što prije kradnje Rigove nismo nit znali. Nadalje smješno je, da računarski odjel po svojem višegodišnjem izkustvu nebi mogao u proračun uvrstiti, koliko po prilici u jednu godinu smaže naša pokrajina, to da obračun za polovicu i više nadmašuje prihod proračuna. Tako i za god. 1890., akoprem se proračunao prihod na for. 374.666, a utjeralo se kroz godinu for. 588.323·69½, i to sasvim tim, da se kod izravnoga poreza za for. 11.787·66 manje primilo nego li se moralo. To nije, gospodo, bez svoga uzroka. Manje se postavlja u prihod kod proračuna, da se tim obrazloži potreba većega nameta, i da se tim bez potrebe još više osiromaši naš po sebi potišten i oskudan puk. To je također jedini uzrok, zašto se neće uvrstiti u račun ostatak prošle godine, i koliko iznaša cielokupna imovina naše pokrajine.

Na razjašnjenje prve stavke razhoda „saborski potrošci" čitamo na strani 22. izviešća zemaljskoga odbora, podastrietog saboru, da se izplatilo upravi časopisa „L' Istria" l' indenizzo di fior. 200 per maggiori pubblicazioni fatte nel 1890 di avvisi e resoconti dietali e giuntali e fior. 400 pubblicazioni pro 1891." Izviešća sabora donaše svaki časopis u svomu interesu, pa kod nas se tiska posebno stenografičko izviešće sabora, a ono što javi „L' Istria" u svoje svrhe, ono nije službeno izviešće, pa kako se mogu istomu časopisu nadoknaditi zato potrošci? Za objave i izviešća o djelovanju zemaljskoga odbora nebi ništa prigovorio, kad bi se na znanje našega puka također tiskali na trošak pokrajine u jednom našem listu i u našem jeziku, ili kad bi se u tu svrhu izdavao poseban list u oba jezika pokrajine. Zemaljski odbor i sabor ne obstoji samo za Talijane, već bi se jednom imao obzir uzeti na većinu pučanstva ove pokrajine, na nas, i potrebito bi bilo, da i naš puk sazna u svojem jeziku za djelovanje zemaljskoga odbora i sabora. I mi smo tu, i naša je ova pokrajina, pa bi bilo pravedno, da se zemaljska oblast i na nas osvrne.

Što se prekoračio razhod kod druge stavke, „upravni troškovi", to nam se obrazlaže tim, da se kupila nova jedna pjeznica „cassa forte", da se podmirio trošak za službeno putne troškove u poslu „blage uspomene" Riga i u svrhu željeznice Trst-Poreč. Da se nabavilo pjeznicu, kad je bila potrebita, nebi ništa prigovorio, al samo mi se to čudno čini, da se prije za tu potrebu nije znalo ili marilo, i da se je kupila kriedka, kad je ptica jur pobjegla. Prekasno je malko sahraniti bolje novce, poklem je jur Rigo ukrao 82 tisuće. (Tako je! sa strane manjine). Nadalje, kako nas izviešće zemaljskoga odbora uči, potrošilo se toga već do sada više, da se osigura pokrajini nekoliko starih krpina, njeito brišiva pokućstva Rigova, što će nam malo koristiti. K tomu začudio sam se, kad sam čitao u izviešću na strani 87., da je zemaljski odbor, našto nije svakako bio ovlašten, doznačio ravnatelju računarskoga odiela g. Sussi, 500 for. nagrade, obzirom na okolnost, da služi 20 mjeseci preko 40 godina, i uzeo na službu u isti odjel njegova budućega zeta, valjda za nagradu, što je Riga, kako je sam izpovjedio pred c. kr. okružnim rovinjskim sudom, pozorna činio na dan, koji je bio odredjen, da se tobož iznenada pregleda pjeznica, što svakako nije smio i zašto se je morala proti njemu povesti disciplinarna iztraga. Rado pripoznajem njegove sposobnosti i recimo ostalo službovanje, nu svakako je čudnovato, da se ga nagrađuje iza postupka naprama Rigu, i to zato, što je olakotio ovomu, da je mogao kroz toliko godina pokrivat svoju kradnju. U poslu željeznice pako bit će posebnoga govora.

Kod treće stavke razhoda „potrošci za obuku", moram iztaknuti, da u ovaj račun dolaze za prvi put ona četiri štipendija po 400 for., koja su se ustanovila bila za slušatelje medicine i za koje natjecatelji moraju izdat očitovanje, da će služit u pokrajini barem 6 godina, a zemaljski odbor da će po mogućnosti obzir uzeti na sve strane pokrajine. Jeda li je zemaljski odbor, na to pazio, da se je porazdieli po različitih krajevih pokrajine, to nemogu uztvrditi, jer iz samoga izviešća mogao sam samo razabrati, da je jedna od tih podpora podieljena Augustinu Ritossi Augustinovu iz Vižinade, a za druge tri podpore neznam komu su bile doznačene, pa pitam zemaljski odbor, da nam to kaže i obrazloži. Kad se godine 1889. stvar razpravljala u financijalnom odboru, manjina zahtjevala je, da svi natjecatelji dokažu, da poznaju oba jezika pokrajine, što bi bilo neobhodno potrebito, a većina na to nije pristala bila, pa za pokrit svoju očitu nepravdu, zahtjevala je samo, da zemaljski odbor po mogućnosti, što znači kad i kako hoće, uzme obzir na sve strane pokrajine. K tomu po svih stranah nadjo lahko koga Talijana, komu da ga podieli. Nadalje se kod ove stavke potrošilo manjo forinti 17.275·11, kojimi se novci moglo pomoći našim djakom i našim školam u pomoć priteći, što bi od prieke nužde bilo, al mi smo tuj samo da plaćamo i druge tuestimo. To iztičem, jer se na jednom ovo godine uzkratila podpora svim našim djakom, koji uče na riečkoj gimnaziji, budući nam je najbliža i budući ne imamo u pokrajini srednjih škola u našem jeziku, dočim se podupiru Istrani Talijani, koji u inozemstvu uče, i čak podaniko talijansko. Tako se n. pr. godine 1890. doznačila nagrada od 150 a god. 1890 od 100 for. Dinku Zamarinu iz Pirana za sina Frana, koji uči voćarstvo i vrtlarstvo u Firenci, akoprem imademo školu za voćarstvo u Gorici i onu u Klosterneiburgu. Da se podupiru Istrani, koji uče n. pr. slikarstvo u inozemstvu, to držim opravdano i bio bih čak premučao, da se podupiru djaci, koji u obće uče u inozemstvu, kad bi se podupirali i naši djaci, koji uče na Rieci, dakle u obsegu austrijsko monarkije. K tomu na strani 20. izviešća čitamo, da se doznačila za godinu 1890. podpora od 30. for, Atilija Bonaldu iz Bujah, učeniku VI. razreda u Kopru, koji je podanik talijanski, jer mu je otac Čezot i kao podanik talijanski živ i dan današnji na Rieci, što može posvjedočiti moj štovani drag g. Sršić (Sršić: istina je!). Dakle njemu, koji je podanik talijanski, daje se podpora, a našim Istranom, koji uče na Rieci i u našoj državi, njim se nieče svaka i najmanja podpora. Jeli to znači nepristrano i pravedno dielit podporo pokrajine? Isti Bonaldo dobio je g. 1889. i 1891. podporu od 25 for., i da je isti podanik talijanski, na te je mogao doći i zato je stalno znao naš zemaljski odbor, jer se navadja godine 1889. i 1890. da je rodjen u Bujah, a godine 1891. u Krku, budući mu je slučajno pokojna majka bila Krčanka.

Kod stavke VI. „javne gradnje" opažam, da bi se moralo osobito na ceste i na vode obzir uzeti i obćine u tih podhvatih podpomagati, jer na tom najviše oskudjuje naša pokrajina, pa nasuprot tomu prištedilo se kod ove stavke for. 9017·87, što nije razložito. Bolje bi bilo, da se je dalo mjesto predjima Creskoj obćini podporu za popraviti cestu u predjelu tako zvanom „arabia petrea", te da se skrbi i prisili istu, da jednom popravi i razširi cestu, koja vodi na Beli, jer po toj cesti je samo i pješke vrlo pogibeljno ići, osobito u zimi, budući je na mjestih tako slaba i uzka, da ako čovjek poorne ili da ga bolje bura porine, pade u ponor i strovali se u more. I drugdje po otocih naše su ceste slabe a obćine siromašne, pa ipak tu se štedi, gdje je skrajna i najveća potreba, da se pomogne. Naš zemaljski odbor dieli u obće podpore po prijateljih.

Ovdje spominjem nadalje slučaj, da je obćina puntarska na otoku Krku pitala podporu za graditi bunar i urediti vodu za potrebu onoga pučanstva, koje sada prekoračuje 2000 dušah, pa uza sve to, da je tako siromašna, da bez nameta nemože nikako pokriti svoje tekuće i redovite potrebe i da cio trošak iznaša preko 700 for., povrh 80 for. koje je izplatila za tlo, doznačilo njoj se u tu svrhu 24. febrara t. g. br. 7789 samo 100 for., gdje se u drugih mjestih ša manje stanovnika i manjeg troška navadno doznačuje barem 200 for. Kod ovakovih podpora je i to glavno, da prema podpori, koju doznačuje zemaljski odbor od zemaljske zaklade, c. kr. vlada s druge strane odmjeri svoju podporu. Gospodo! to nećo reći razumno gospodariti, kad se štedi ondje, gdje je naždno, a troši se ondje, gdje nije potrebito.

Isto moram opaziti za troškove u poljodjelske svrhe, kod kojih se je prištedilo 2841 for, i 85 nvč. akoprem se znade na kom stepenu stoji ta glavna struka našega siromašnoga puka po Istri.

Nasuprot pako svemu tomu uglavničilo se je kod stavke XII. „nanovo dobavljeno glavnice" for. 194.304·50, i to se tim gloda opravdati, što se je u prihodu kod stavke XVII. utjeralo od dužnika for. 236.167·06, pa kod stavke XIII. „predujmi" potrošilo se for. 38.675·01½, dakle for. 38.675·01½ više nego je proračunano bilo, i to, što se je posudilo više novaca obćinam u Bujah, Cresu, Novomgradu, Grižnjanu, Motovunu i Rovinju, i što se oslobodilo založnice ukradjene po poznatomu Rigu. Tako se je štedilo prije onih 82 tisuće za Riga i sad se čuva ogromna svota za drugoga kojega Riga. Da se za svaki slučaj štogod prištedi, to je pametno, al da se ogromne svote sahranjuju i tjera uza sve to od puka nameto, to je neoprostivo, jer zemlja ima stalni i sigurni prihod u porezovnikah pokrajine.

Obzirom na sve to predlažem, da se pozovo na odgovornost zemaljski odbor i da mu se ovako naprosto ne odobri, što je u pojedinih točkah prekoračio proračun. (Živio! Tako je! sa strane manjine).

Za ovoga govora razgovarali su i štetali članovi većine, a obćinstvo na galeriji kašljucalo je često i mrmljalo.

Izviestitelj prosi, da se prihvati predlog odbora.

Predsjednik ga daje na glasovanje, „jer da mu nijo nitko prigovorio". (Mandić, Sršić i Volarić prigovaraju: nijo istina! i kako se prigovorilo!)

Većina prihvati kumulativno izviešće.

(Dalje sliedi).

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, polovicom ožujka 1892.

II.

Upodpunjujući svoj I. članak, što na eto ga danas dobrotu uvretiti u hrvatski dični list „Našu Slugu", spominjem kao priključak k istomu, da se je misao gledo ujedinjenja naših sveuč. podpornih družtava ostvarila na javnoj sveuč. skupštini dne 21. veljače t. g. Stvorena su pravila tako ujedinjenomu družtvu i odposlana našoj hrvatskoj zemaljskoj vladi na potvrdu, koja će jamačno posliediti. — Medju tim se je konstituirao odbor, koj predbježno vodi poslove. — Visoka će naša vlada, na preporuku i zagovor akademičkoga senata odredit, udobnije i veće prostorije za tako sad omašno sveuč. podporno družtvo. Quod felix faustumque sit!

Literarni odbor „Zastave" primio je već dobrani broj radnja od svih strana, gdje je hrv. sveuč. mladeži, za ovogodišnji almanah. U tome je nastalo pravo natjecanje, što je svakako liep pojav, pa će bez dvojbe i naš almanah krasno uspjeti na diku hrv. narodu! —

Kako smo tužnim, slomljenim srdcem sproveli do zadnjega stanka našega obljubljenoga prof. dra. Lorkovića, neka Vam, dična istarska braćo, budu usvisno, ako Vam javim, da su i professori i učenjaci, djaci-sveučilištari i gradjanstvo — da je sve to listom plakalo . . Protužna li trenutka! . . . Ovakvog saučešća naroda sviju stališa nad neprecienjivim gubitkom ljubljenoga Blaža ne pamtimo ovo od pogreba našega Avgusta Šenoe (1881).

U ime professora govorio je dr. Vrbanić ml., a u ime sveuč. mladeži juriste Maštrović, dalmatinski Hrvat u impozantnom akademičkom odielu. Oba govora natisnula su nam bujicu suza na oči . . . . mi ostavismo hladni stanak velikoga pokojnika, našega nezaboravnoga otca, prijatelja, tješitelja, patrijote, uzor-učitelja . . Pomili učitelju Blažu, s Bogom i vječna, vječna Ti slava!!!

Do zgode — bude li mi dična Sloga ustupila koj prostorak, osvrnut ću se u „Podlistku" na belotristični dosta obsežni rad Blažev (1860—1874), a političko i znanstveno — pravničko njegovo djelovanje, ostavljam u tom poslu vještijemu strukovnjačkomu peru.*)

Franina i Jurina

Fr. Pur, pur, pur, purica na!

Jur. Ča ti je Franino, da toliko puričaš?

Fr. Vero ni se je potužil jedan velik gospodin va Matovune, da mu kmoti već ne nose ni kopuna, ni kokoši, ni pršuta, ni janjca, ni purice, ni masla ni jaj, pak me je prosil za vazmone blagdane jednu puricu.

Jur. Aj po sv. Kirina nebi pojia — Bog mi griho prosti — djavla va njoj, da bi mu ju jà dal.

Fr. Joh noćo ni moju jist ne, ako ju slano neplati.

Jur. Tako ja tako!

* * *

Fr. Ma ča bi reć, da su krnjeli i šaronjaki u Taru tako naglo stavili piske za pas?

Jur. Ča bi reć, ter znaš, ja oni sopu i plošu doklo je petao iz Poreča, a kad ni bekini, padu valje cavatinom krila.

Fr. Nesrićni Rigo, da nije pojia onih 80 miljari, bili bi mogli krnjolski i šaronjački cavatini i va korizmo svirat i plosat.

Jur. A moo!

* * *

*) Nozamjerite nam što smo ostalo izpustili, prem se posvo s onim slažemo, al nebi koristilo, da našem puku Vaše jade predočujemo.

Op. Urod.

Fr. Si čuo Jurino, da so otvoril u Modulinu talijanski jimašij?

Jur. A kako vranića u takvom malom selu, da su se otvorile tako vele škole.

Fr. Ter znaš, da podrepnice sve delaju samo da izkorenu naš narod.

Jur. A ki te bit tamo za profišure?

Fr. Bit će profesor doktor Paljuh a učitelji Katuna, Šurcla i Luca Tomina.

Jur. Prava kvaderna!

Fr. Po moje uho, da bi im znal leta, ja bi zaigral tri fike na lot.

Različite viesti.

Buduća sjednica istarskoga sabora biti će — kako doznajemo iz pouzdana izvora — u utorak dne 29. t. m.

Občinski izbori u Žminju. Javljaju nam iz one občine, da su izborne listine ovih dana izložene, te da će se izbori obaviti negdje mjeseca maja. Talijanaši, dotično krnjeli i šarenjaci pripravljaju se odlučno za izbornu borbu u nadi, da bi mogli još jednom zavladati onom občinom. Ta nada ostat će samo nadom, bude li medju hrvatskom narodnom strankom stare sloge, ljubavi i jedinstva. Kad je protivnik pred vratmi, utihnuti moraju sve domaće zadjevice, nestati mora osobnih interesa, kojekakvih prepira ili nezadovoljstva. Svi složno kao jedan muž valja pokazati tamošnjim krnjelom, da im je za uvjek odzvonilo u onoj občini.

Sloga daklo budi našim rodoljubom vodičem u predstojećoj borbi, pak neima dvojbe, da će slaviti sjajnu pobjedu, koju njim od srca želimo.

Gospodska ugladjenost u Vižinadi. Od tamo nam piše prijatelj 15. t. m. koliko sliedi: Naš velevriedni kapelan g. Vrbka prilieplo je na pepelnicu na crkvena vrata „Odpust“ za korizmu, koj se nalazio na koncu biskupske poslanice za tekuću korizam. Uz taj „Odpust“ nalazio se i talijanski „Indulto“, da tako svatko uzmogne u jednom ili drugom jeziku pročitati crkvene propise za korizmeni post. Nu loše bijaše sreće hrvatski „Odpust“ jer ga vižinadski širitelji djedovske kulture odmah drugi dan raztrgaše ostaviv netaknut „Indulto“.

Odatle može razabrati presvietli biskup Flapp koliko cienе i štuju njegove „obljubljene ovčice“ talijanskoga jezika njegove spise i poslanice. To mu budi ujedno dokazom, da te ovčice jedino tada i toliko za njega mare, dok im i kada im ide na ruku proti nama, inače briga njih za njega kako i za lanjski snieg.

Kaznena razprava proti popu Antonu Legoviću u Rovinju bila je dne 18. tek. mj. Tko čita talijanske novine, spominjati će se koliko se je bilo vike i krike podiglo proti ovomu vriednomu svećeniku u vrieme prošlih izbora zastupnika dr. Laginje i kako se njega predstavljalo poticateljem svih onih nereda, što su se dogodili u malenom Kašteliru. Okrivilo ga se, da je dne 4. oktobra pred crkvom kašteliranom putio seljake, neka poprate gospodu, ako k njima dodju, sa „hljebci sv. Stjepana“, kako i Šavrinci, i da je rekao, da su Kašteliri bedaci i gluparci, jer neće, da drže sa Hrvati, nego sa Talijani. Pisalo se takodjer u talijanskih novinah i kazalo, da je u crkvi prodikao, neka se ne puste od „šiori“ zibati kako i valovi morski. Sbog svega toga podnesla je državno odvjetničtvo proti njemu obtužbu, jer da je poticao i kušao zavesti drugo na čine nedopuštene i zakonom zabranjene i da je uzvisivao i opravdavao kažnjivi čin. Razpravi je predsjedao dr. Tušar, a obtuženika branio dr. M. Trinajstić odvjetnik u Buzetu. Razpravljalo se cio dan, a u večer u 8½ nakon jednog sata viećanja, izrečena je osuda, kojom se pop Anton Legović riešava od obtužbe i priznaje nekrivim, jer se sudci nisu mogli uvjeriti o istinitosti pripisanoga mu čina. Državni odvjetnik nije mogao, a da ne proglasi tendencijoznom viest uvrštenu u nekom broju poročke „L'Istria“ o izbornoj agitaciji popa Legovića. Branitelj je istaknuo ne samo neistinitost čina, nego i nikakovu logičnu svezu onih rieči sa onim, što bi bio prije kazao. Jer treba znati, da se je dokazalo, kako je pop Anton Legović prije spoticavao ljudem, da ne mare ni za crkvu ni za školu, da se kod njih zločini sve više množe tako, da ima Kašteliraca uviek u koparskoj kaznioni, i kako njim je dao za primjer one iz Rovenje, kod Vodnjana, odakle je nekada bilo mnogo zločinaca, a odkad njim je biskup Dobrila zazidao crkvu i poslao vrstnoga popa Velikanju, i odkad se trudom i troškom ovoga svećenika uvela škola u Juršićih, zločini su postali sve redji dokle nisu i prestali. Kad bude i u Kašteliru tako, neće ni kod njih biti ni slučina, ni kažnjenika. Opazio je takodjer branitelj, da iztraga nije bila baš sdušno provedena, jer dva svjedoka obrane, ponudjena od obtuženika, nisu bila niti izpitana. Tek na braniteljevu molbu bila su pozvana na razpravu. Jedan nije došao, a drugi sbog starosti i sbog bolesti nije mogao ni doći. Tako se je otelo obtuženiku važnoga svjedoka, čijim bi izkazom bio još sjajnije svoju nevinost dokazao. Hvala Bogu i pravednosti sudaca on je to i bez njega polučio i mi mu čestitamo!

Občinski izbori u Roču. Kako čitamo u talijanskih novinah, vršili su se dne 17. t. mj. občinski izbori za občinu Roč. Za taj dan bijahu određeni izbori za sva tri tiela, ali je biralo samo III. tielo, a pobiedili su, kako izviešćuju rečeni listovi — naši protivnici, za koje su glasovali občinari iz Semića, Polja, Krkuca, Blatnevesi i dielomice iz Ciriteža. Za hrvatsku listu glasovali su občinari iz Nugle, Lesišćine, Gorenjevasi, Dolenjevasi te nekoji iz Ciriteža i Semića.

Izbor za II. i I. tielo nije se obavio, jer da se je predaleko zategnuo izbor za III. tielo. Za preostala dva tiela da će se birati nakon 15 dana.

Krnjeli i šarenjaci u Roču da bijahu silno ogorčeni proti hrvatskim svećenikom i biračem, te da je samo talijanskoj gospodi zahvaliti, da su se ti ogorčenici obuzdali.

Žalostno je, što moramo crpiti ovakve viesti iz talijanskih novinah, kano da ne ima u onoj občini žive duše naše. Nemanje žalostno je, što nebijasmo od nikoga na vrieme obaviešćeni, da će se obaviti izbori i što nisu primjerice niti isti naši prijatelji u Buzetu, u susjednoj občini, ništa o tom znali. Ufamo se, da će se naši rodoljubi u onoj občini za izbor II. i I. tiela bolje pripraviti, te sve moguće učiniti, da bar u tih dvih tielih pobjede.

Iz Višnjana piše nam 15. t. m. Kao uspjeh svi koraka poduzetih od hrv. obć. zastupstva proti sadašnjemu stanju stvari zabilježit moramo upravo neočekivani postupak, kojim je c. k. namjestničtvo (u sporazumku sa slavnom juntom) dekretom od 29. febrara t. g. br. 3787 razpustilo obć. zastupstvo te povjerilo upravu odboru od 5 lica. Ovaj postupak iznenadio je čitavo hrv. pučanstvo, dapače i svakog poštenog našeg narodnog protivnika. Duhovi su radi toga jako uznemireni. A kako i nebi bili! U tom odboru ima 3 talijanaša, koji su se uviek iztaknuli kao naši najljući i najnesnosljivji protivnici u svakom pogledu, a ovi jesu po imenu: Anton Deklić, kao predsjednik odbora, Anton Fortuna i Petar Želko. Prva dva bijahu u svoje doba načelnici, a njihova uprava bila je sve drugo prije nego li dobra. Četvrti član odbora, Ivan Radovan, rodjen je Hrvat, nu neuživa osobitog povjerenja hrvatskoga pučanstva; govori se dapače, da su ga gospoda zamamila u svoj tor. Peti član, Gasparini-Ferlan, jedini je naš pošten čovjek, koga oblasti blagohotno udostojiše imenovat u odbor, da zastupa 3/4 hrvatskoga pučanstva ove mjestne občine. Mjesto Višnjan zastupano je po navedenoj trojici, podobćina Sv. Vital po Gasparinju, Bačva po Radovanu, a Sv. Ivan nije ni zastupan. Živila takva pravica! Živila nepristranost! Puk vapi za izbori, a kad tamo — želja dvojico, trojice mutikaša, kojim stoji do jasla više, nego do ičesa, se izpunjuje. Kad se neće — kako zakon zahtjeva, razpisat izbore, kad se postavlja občinski odbor, zašto se barem ne postupa pravedno?! Zašto se povjerava uprava tako ljutim i nimalo dobro vidjenim protivnikom naroda?! Zašto se ne pošalje radje nepristranoga komesara?! U ostalom čemu odbor? Čemu komesar? Ta sam „šjor Tonin“, jedan član odbora, izjavio je u razgovoru sa Hrvatima ili kako njemu godi reći „šćavuni-ma“, da občinskog odbora ne treba i da se njega može izpustiti (u ostalom primio je tu čast!) O toj stvari bit će skoro još govora, a za danas neka bude i to dosta.

Lažli poročke „babe“. Viest našega čestitoga druga „Il Diritto Croato“ donesenu u zadnjem broju o izazivanju buzetskih nemirnjaka hoće, da poročka „baba“ tim, što podmiće to izazivanje našim mladićem iz sela sv. Martin. Popitav se kod prijatelja u Buzetu, da li je u istinu „Diritto“ dobro obaviešćen bio, doznasmo, da je rečena viest od rieči do rieči istinita. Smutnju izazvali su ročki i buzetski nemirnjaci, te mogu samo Bogu zahvaliti, da bijahu mužkarci iz rečenoga sela vani po poslu, inače bi bili smutljivci dobili još bolju lekciju.

Naši su medjutim prijavili čitavu stvar kotarskomu sudu u Buzetu, koji će povesti iztragu, koja će bez dvojbe još jednom dokazati, da je poročka „baba“ hotimice dobolo lagala.

Ukinuta rovinjska osuda. Vrhovno ilirti ukidno sudište u Beču ukinulo je osudu c. kr. rovinjskoga sudišta, kojom su bili ričeni od obtužbe oni gospodičići i one gospodjice buzetske, što su ono pravili svakojake nerede i nemir prigodom jedne procesije k Majki Božjoj u Strani i odredilo, da bude uređena i držana nova razprava. Ona je osuda potvrdjena samo u koliko je bio jedan osudjen. Nek se božja i careva vrši!

Škola talijanska u Humu. Doznajemo iz pouzdana izvora, da kani ustanoviti „Lega nazionale“ u Humu talijansku pučku školu.

Za ustanovljenje hrvatske škole u tom mjestu stavlja se svakojake zaprieke od školskih oblastih, na koje se uprava občine Buzet opetovano obratila. Videći to naši protivnici zasnovaše osnovu, da podignu talijansku školu. U tom njim ide na ruku šaka izroda ili izdajica u samom Humu, koji baciše pod noge svoj rod i jezik podav se u naručaj našim narodnim protivnikom. Žalostno je svakako, da se što takova može oživotvoriti u mjestu, gdje neima niti jednoga pravoga Talijana, al je još žalostnije što crkvene oblasti ostavljaju onaj nevoljni puk bez svećenika, te ga tako protivnici zlorabe u svoje djavolske svrhe.

Podieljenje podporah „Bratovšćine hrvatskih ljudi“ u Istri. Iz Kastva piše nam prijatelj ovo redko: Priobćite za sada, g. uredniče, u kratko, koliko i kako se je ljetos podielilo podporu naše „Bratovšćine“ siromašnim ali vriednim našim učećim se mladićem.

Molitelja bilo je u svemu 62; od tih dobilo je podporu 46 i to: 8 sveučilištnih djaka u iznosu od for. 280; 20 gimnazijalaca u iznosu od for. 290; 12 učiteljskih pripravnika u iznosu od for. 180; 6 učenika dolavske škole u Kastvu u iznosu od for. 100. Ukupno 800 for.

Drugi put više o tom.

Iz Poreča pišu nam 18. t. mj.: Nedavno bijaše ovdje deputacija dvojice ponajboljih kmetova iz podobćine Višnjanske, sv. Vitale, da predloži presvietlomu biskupu molbu čitave skoro župe. Molba bijaše sastavljena talijanski sa mnogobrojnimi podpisi. Oni župljani molili su, da im presvietli dade za župe-upravitolja kapelana iz Vižinade, koji ih i sada provadja svetimi sakramenti. Deputacija ne bijaše primljena od biskupa, već jednostavno od biskupovog kapelana odpravljena kući, jer ju presvietli nije hotio saslušati. Čujemo, da nudjaju Sv. Vitalcem svećenika, koga puk pod nijednu cienu neće. Oni plaćaju naime sami svećenika, te imadu bar to pravo, da bude njihov dušobrižnik njim po volji, jer jim je zajedno u slogi i ljubavi živiti.

Iz Rieke pišu nam dne 19. marča 1892. Žalostni i neveselni dvoboj i njegove posljedice uznemirilo su mal da ne sve naše pučanstvo. Žalibože, nas umire na sve načine, ali ovakov nesretan konac, bio je dosada ovdje nepoznat.

Većina pučanstva mrmljala je na župnika Bodinia, jer se je poslužio svom strogošću zakona. Pučko mrmljanje nebi ga baš bilo toliko dirnulo, koliko ga je ubola „Bilancia“ njegova vierna zaštitnica, koja je u toj prigodi navalila žestoko na njega.

Ej! Gospodine moj, kada se bezuvjetno župnik daje u ruke naših Talijana treba, da koju gorku proguta, jer oni nisu vikali „Eljen“ i „Viva“ kod svitalacije badava, oni zahtjevaju, da se u svačemu njih posluša. Oni ne drže župnika za ono, radi čega je namješćen; to je njima najmanja briga, oni hoće, da njim služi u svaku svrhu.

Prošlu nedelju do podeset mladića talijansko-ugarske stranke dočekalo je župnika pred crkvom i popratiše ga do njegova stana fućkanjem i poreatklici. To je bogme g. župnika neugodno iznenadilo, a kako i nebi? Riečani fućkati svomu mozinčetu!!

Istina je, da su nekoji bili kažnjeni tamnicom ili globom, ali u tomu je malo utjehe.

Drugi dan brže bolje načelnik sa podprosjednici pohrli k predstavnomu, da mu izraze svoje sažaljenje nad sinoćnim događajem. Župnik se njima liepo zahvalio ali je ipak drugomu podprosjedniku, Mohoviću od „Bilancie“ spočitnuo nešto i punim pravom mu je mogao reći: zar i ti Bruto? Tim se je mogla svršiti posliedica tog nesretnog događjaja; ali ne, htjelo se još nešto.

Nekoji Riečani, znajući, da bijaše župnik postavljen po volji i posredovanjem madjarske vlade, mišljahu, da je naš grad demonstracijom vrlo zagriešio proti madjarskim krugovom, te nekoje delije, kada njim se izparilo vino i po naputku nekog drugoga, dali si napisati barbarsko-italijanskim jezikom spomenicu na prečastnoga župnika, u kojoj žale, da su ga nekoji izfućkali prošlo nedelje.

Hodili su po krčmah i petešarijah loviti podpise, jer jo tamo njihov sastanak, i doista se hvale, da su sakupili do tisuće podpisa. Moguće, da su dobili to podpise, jer su strašili svakoga prostaka, da nije pravi ungarez, koji nepodpiše.

Danas je išla ta deputacija od šest crljenih lica pročastnomu župniku i predala tu važnu spomenicu. Župnik je vidio s kakvimi ljudi ima posla, i da to nije deputacija kakvu bi on želio viditi, pošto bijaše ta deputacija sastavljena većinom od ljudi, za koje se mirne duše može uztvrditi, da nisu dvadeset ili trideset godina po svojoj volji bili u crkvi, i da su nekoji zaslužili profesorstvo kletava po riečkih rivah, te da med njima neima niti jednoga gradskoga zastupnika. Uzprkos tomu morao je gospodin župnik primiti deputaciju i „ganut“ njoj se zahvaliti, te tim se je svršila šaloigra iza one nesretne tragedije.

Bilo kako mu drago, gosp. župnik morao bi znati, da je bio glavni uzrok, koji ga je doveo do riečke vrhovne crkvene vlasti ti, da pomogne izkoreniti hrvatstvo iz crkve, te da mogu Talijani svetu dokazivati, da je Rieka čisto talijanska a prividno madjarska. Morao bi znati i to, da ako bi mu došlo za rukom (ono što neće) izkoreniti hrvatstvo iz crkve, da bi ga tada riečki Talijani bacili u kut kako izrabljeno orudje, jer ako nije znao, mogao se sada uvjeriti, da drže njegovi patroni i prijatelji do crkve i vjere baš koliko i madjarski čifuti, koji k nama danomice dolaze. Do vidova!

Rokac.

Iz Opatije pišu nam 11. t. mj. Kako je jur poznato, ustrojila se je pred nekoliko godina za donji dio političkog kotara Volosko „Gospodarska zadruga“ pod imenom „Opatija“.

U početku nije „Zadrugi“ pristupilo mnogo članova, rekao bi radi toga, što naš narod, smatrajuć osnuće „Zadruge“ nekakvom suvišnom novotarijom, neimaše do nje osobitog povjerenja: dapače pratio je osnutjo, razvoj i djelatnost „Zadruge“ skoro nepovjerenjem.

Nije bilo težko, a da se mahom ne uvidi, radi kojeg se uzroka narod neće da zauzme za stvar i zašto da ne obrati svu svoju pozornost na tako plemenitu instituciju. Narod je htjeo, da vidi, hoće li „Zadruga“ pokazati gotovih uspjeha, i da li će članovi napose, a pučanstvo u obće kakovu takovu korist od nje imati.

Ako je itko, a to je gotovo odbor „Zadruge“ znao, da će ju puk spočetka malo podupriti, za to je uprava, a osobito velezasluzni predsjednik razvio živahnu djelatnost, nastojeć svratiti pozornost pučanstva na plemeniti i blagonosni smjer „Zadruge“ i odstraniti pogubni nemar, kojemu je naš puk sklon.

„Zadruga“ je, polučiv nekoliko uspjeha, malo po malo počela svraćati na se pozornost puka; nepovjerenja počelo je po malo nestajati, a pučanstvo počelo je pratiti napredak svo to većim zanimanjem. Moglo bi se navesti više dokaza, da „Zadruga“ napreduje, i da uz malena sredstva, kojimi raspolaže, dosta djelatnosti razvija; nu dostatno će biti, da se navede samo jedan slučaj, koji će dovoljno posvjedočiti napredak isto.

Dne 31. januara t. g. imala je „Zadruga“ redovitu glavnu skupšćinu, kojoj je prisustvovao liep broj zadrugara i gostova, ter je tati dan pristupilo dvadesot članova novih.

Kad sam već napomenuo skupšćinu, neka mi bude dozvoljeno, da u kratko ocrtam tečaj razpravljanja. Skupšćina se je držala u Mošćenicah pod predsjedanjem zaslužnoga predsjednika gosp. Viktora Tomišića, koji, otvoriv skupšćinu, pozdravi prisutne kratkim nagovorom, komu na koncu skupšćinari živahno povladjivahu.

Prisutni tajnik pročita zatim zapisnik izvanredne skupšćine od 23. aprila, i na poziv predsjednika izviešće o djelovanju odbora u godini 1891. Izviešće tajnike, t. j. djelovanje odbora, bilo je od prisutnih do znanja uzeto. Tim izviešćem ocrtao je tajnik napredak zadruge, njezin razvitak i s time skopčani moralni upliv, koj je „Zadruga“ postigla. U izviešću tajnikovu jasno razabiremo, da su potrebe i zahtjevi članova veliki, a sredstva, osobito novčana, malena, pak faktori, koji su

dužni i pozvani, da podupiru „Zadrugu“, da priskoče u pomoć sredstvi, kojimi raspolažu, za potrebe malo ili ništa ne mare.

Na koncu izvješća pozva tajnik prisutne članove, da se zauzmu za napredak „Zadruge“, jer je ona prepuščena sama sebi, ter ako hočemo, da napreduje, da imamo od nje željno očekivanog ploda, moramo raditi, moramo „Zadrugu“ u svakom pogledu podupirati.

Za tom točkom sliedilo je izvješće blagajnika i obračun za godinu 1891.

Jedno i drugo bijaše bez prigovora do znanja uzeto, a iz obračuna razabiromo, da je „Zadruga“ pala u deficit time, što su se nabavili strojevi za vrženje žita. Nu ako i jest deficit čutljiv, namirit će se sa ostatkom blagajne polag odobrenog proračuna za godinu 1892., a nabavom stroja zadovoljilo se je vrućoj želji članova; ali da nebi bila priskočila u pomoć darežljiva desnica predsjednika, ta želja bila bi ostala dugo vremena neizpunjena. Time bijaše izcrpljen dnevni red, a članovi ostadoše još na okupu, pak je bilo baš milo slušati kako naš narod mirno i trezno razpravlja o stvarih, koje se tiču gospodarstva. Kako se jasno razabrati može „Zadruga“ napreduje, ne orijaškim korakom, nu po malo ali stalno približuje se svomu cilju; a da je od strane mogućnih više podpore, ona bi bolje uspievala.

Braćo rodoljubi! Ne žalite za malim onim prinosom, što bi ga imali doprinašati godimice, da stupite kao članovi; ugledajto se u našega kmeta i pristupite kao članovi i time dokažite, da vam napredak puka u svakom obziru na srcu leži. Griehota je, da „Gospodarska zadruga“, koja nosi ime aloma naše Liburnije, ne vidi u svakom kolu sjaja — ma da bi i malenog — tog aloma. Ako dozvolite, izvjestit ćemo prigodomice i drugi put. (Izvolite. Opaz. Ured.)

K . . . . ć.

„Vienac“ br. 11. izišao je s ovim sadržajem: Utjeha. Spjevao Silvije Str. Kranjčević. — Grof Palićne. Drama u pet činova. Napisao Stjepan Miletić. (Nastavak.) — Klara. Napisao V. Novak. (Nastavak.) — O životu i radu satirika Juvenala. Sastavio M. Š. (Nastavak.) — Vriednost pučkih popievaka. Napisao Fr. Š. Kuhač. — Etnografska karta. Napisao Josip Modestin. — Listak: K slikam. Književnost. Svaštice. — Slika: Jan Amos Komensky.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. V. posjetite urednika ako Vam je moguće samo izmedju 28—31. marča u Poreču.

Gosp. J. K. u T. Nepomaže ništa, valja poći osobno. Srdačan odzdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 19. marča.

Trst	65	8	45	18	16
Linc	41	64	35	10	28
Budapest	39	23	64	24	15

Dne 23. marča.

Prag	13	76	59	48	46
Lavov	17	79	8	81	28
Hermanstadt	11	56	75	19	82
Innsbruck	31	35	67	19	86

Javna zahvala.

Njezina cesarska visost prejasna Nadvojvotkinja Marija Tereza podarila je velikodušno našoj siromašnoj župnoj crkvi u Gradini jedan velieliepi misni paramenat, i to na priprošnju našeg nadpastira, preuvietloga gospodina Ivana Krstitelja Flappa. Podpisani u ime svoje i svojih župljana izriče ovim putem velikodušnim dobročinitoljem srdačnu hvalu kličuć im: Bog plati!

Gradina, 18. marča 1892.

Josip Marok
župe upravitelj.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kateže, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odani 6—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarinol

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najčvršće osjeguravajuće društvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. **367** miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli svo pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uložoni u Austriji

Primjeri. 18—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tičuća se mješovitog osjeguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjeguranog svote od 10000 dolara također uniđi prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1.

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Krasno uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igraće stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, to jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ miliunna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno mislieći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li poj. dine tvrdko odrezke to razašilju li uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjaju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko ponuzetje, 24—3 preko 10 for. franko. 6—24

Dopisuje u njemačkom, mađjarkom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani. Dunajska cesta je mokro uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo.

Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·26, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 7—25

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelana i svietiljka; **staklene ploče, jednostavne prozirne**, i neprozirne, dvostruko i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimsko ovietnjako uz ciene, koje se nopinše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 48—52

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave flaštro iz Brešlje, željezo sa Chinom Mulessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajudi. Eliksir China proti groznici. Anasterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu **vodu katrama i ustrcivanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. Židjsku esencu, ljek proti suboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašek ciparski bieli i crveni itd. itd. 15—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakteremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Lose“, I. Dannenberg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 10—10

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. obćinstvu za obilate naručbe. 48—

500 goldinarjev

dobi vsak bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoči v porabi maltoznega izdelka.

Kašelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, izmečki itd. prenehajo že v malo dneh; na stotine je rabilo že ta izdelek z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak priroja se po vplivanju slada na turšico. Na ogled so spričevala najvišjih avtoritet. Cena: 3 steklenice z zabojm gold. 3, 6 steklenic gold. 5, 12 steklenic gold. 9.

8—6 **Albert Zenkner** 6—6

izmajditelj maltoznih preparatov, Berlin (26).

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 9—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 587 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja all kopnega (listki za II. razred po sniżani cent.) Izdaja liste zatja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha. — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnoc i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek mojja po sniżani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede all polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, dočenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoć jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako no prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja all pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodlicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižjih ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odrodjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju all po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila all pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.

zum goldenen Reichsapfel.

Kričistilne krogljice, nekdaj imenovane univerzalne krogljice, zaslužijo ta poslednji naslov po vsej pravici kajti je v resnici mnogo bolozni, pri kojih so to krogljice pokazala svoj učinek. Desetletja že so to krogljice splošno razširjene, zapisujejo jih mnogi zdravniki in malo je družin, kojo no bi imele zalogo izbornega toga domačega sredstva.

Jedna škatljica z 15 krogljicami stane 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljatvi po povzotju 1 gld. 10 kr.

Ako se donar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr.; 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld 20 kr.. 10 zavitkov 9 gld. 20 kr. (Manj, kot jeden zavitek so no pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva 12—12

„J. Pserhoferjeve kričistilne krogljice“

in paziti je, da ima pokrov vsako škatljice isti podpis J. Pserhofer v rdečih pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline J. Pserhoferja 1 posodica 40 kr., prosto poštnine 65 kr.

Trpotčev sok, proti kataru, hripavosti, krčovitemu kašlju itd. 1 steklenica 50 kr.

Amerikansko mazilo za trganje 1 posodica 1 gld. 20 kr.

Prah proti potenju nog, škatljica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Balzam za goltanec, 1 steklenica 40 kr., poštnino prosto 65 kr.

Življenska esenca (Praško kapljice) proti pokvarjenemu želodcu in slabi probavi stekleničica 22 kr.

Angležki čudežni balzam, proti kašlju, steklenica 50 kr.

Fijakerski prašek, 1 škatljica 35 kr., poštnine prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje rast las, škatljica 2 gld.

Univerzalni plašter prof. Steudela, domače sredstvo za rane, otekline itd., posodica 50 kr., poštnino prosto 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, izvrstno domače sredstvo proti poslodicam slabe probave, 1 zavitek 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še drugo tu- in inozemsko farmaceutične specijalitete, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjeno.

Razpošiljajo po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštnej nakaznici, stane porto dosti manj kakor po povzetju. 12—12

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 13. U Trstu 31. marča 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

III. saboreska sjednica od 12./3

Zastupnik Venier izvišćuje u ime istoga odbora, te predlaže:

I. Da odobre prekoračenja u obračunu zemaljsko poljodjelske zaklade za god. 1890. u rubrikah III., IV., VI. i IX. u iznosu od for. 479·01.

II. Odobrava se isti račun sa

prihodom . . . . . od for. 10.149·96
rashodom . . . . . „ 9.576·82

viškom od for. 573·14.

Otvoriv predsjednik razpravu, zamoli riečzastupnik Mandić te reče:

Visoki saborel Izjaviti mi je ponajprije, da žalimo mi s ove strane visoke kuće vrlo duboko, što se tako važna izvišća priobćuju jedino u talijanskom jeziku, te da se posvema iz vida pušća naš jezik, koji je ujedno i jezik ogromne većine pučanstva naše pokrajine.

Poštovani g. izviestitelj naglasio je notom, da je obračun zemaljske poljodjelske zaklade „pravilan i opravdan", a meni se čini, da nije ni jedno ni drugo, pa ću to nastojati da dokažem.

Velik dio te zaklade troši se na zemaljsko poljodjelsko vieće, koje imade u našoj pokrajini veoma važnu zadaću, al koje žalibože nije njoj doraslo, nit će ju ovako sastavljeno ikada koristno riešiti.

Da vidimo kako je sastavljeno to vieće, t. j. predsjedničtvo i stalni odbor. Na čelu mu je naš prosvietli g. predsjednik, pa ako je igdje umjestna ona naša, da riba od glave zaudara, to je zaista ovdje. On će biti dobar pravnik, možda još bolji upravitelj, nu ob onom, čim se nije nikada bavio, nit se za to zanimao, nemože biti dovoljno poučen, a nemože imati pravoga o tom znanja. Povrh toga imade i drugu veliku manu, da nepoznaje drugi zemaljski jezik, da mu je dapače odlučan protivnik i zagrižen neprijatelj.

Njemu uz bok stoji tajnik, koji je ujedno ravnatelj zemaljskog gospodarskog zavoda. Za njega znamo jur odavna, koliki je nam i našemu jeziku prijatelj.

U stalnom odboru sjede skoro sve sami pristaše saborske većine, dotično naši narodni protivnici, izmedju kojih imade i takovih, koji se posve malo ili ništa nerazumiju bilo u koju granu gospodarstva, al imadu tu prednost, da mrze iz dna duše nas i naš jezik. Zemaljsko kulturno vieće dakle, sastavljeno ovako, ne samo da nepromiče narodno blagostanje već je ono dapače hrvatskomu i slovenskomu pučanstvu ove pokrajine većma od štete, nego li od koristi.

Proračun zemaljsko poljodjelsko zaklade bijaše lahkoumno sastavljen, pak se je usljed toga i trošilo nerazložno i bez pravoga smisla. Tako bijaše primjerice u taj proračun uvrštena svota od for. 6100, koju da će država kao podporu dati, a kad tamo dobilo se državne podpore samo for. 2900, dakle za for. 3200 manje, nego li bijaše proračunano. Usljed toga morale se, za pokriti izdatke, brisati pojedine rubrike, dotično sniziti proračunane svote. Tako se je n. pr. snizilo proračunanu svotu u rubrici I. (dnevnice i putni troškovi članovom poljodjelskoga vieća) proti čemu neima s ove strane visoke kuće prigovora, jer znademo, da bi bio i tako onaj novac u more bačen. Nu prigovoriti moram odlučno, što se je snizilo proračunanu svotu u rubrici V. [podpore i pomoći kotarskim gospodarskim zadrugam). Odlučena bijaše naime u tu svrhu svota od for. 1400, pak se je dalo podpore tim zadrugam samo for. 400, i tim prištedilo čitavih for. 1000.

Poznato mi je doduše, da imade zadruga, koje ne potroše niti ono malo podpore, što ju dobiju od zemaljskoga poljodjelskoga vieća, al to i takove zadruge jesu u vaših rukuh, gospodo od većine, dotično vaših jednomišljenika. Nadalje mi je poznato, da se nekojim radinim zadrugam uzkraćuje podporu, kad ju zaprose u čisto gospodarske svrhe, al imadu taj grieh na sebi, da su u naših rukuh, il da mole za tu podporu u hrvatskom il slovenskom jeziku. Takova dakle štednja kod gospodarskih zadruga nije umjestna, a još manje „pravilna i opravdana".

Kao što se je u dvih spomenutih rubrikah snizilo proračunu svotu, tako se ju je u dvih sliedećih povisilo. U rubrici IV. (troškovi pisarne) troškovi bijahu proračunani na veliku svotu od for. 500, pak se ih je još povisilo za 100 for. i to za tiskanje talijanskoga izvišća istoga vieća. Kod rubrike VI. (poljodjelska statistika) potrošlo se mjesto proračunanih for. 100 čitavih for. 450, dakle za forinti 350 preko proračuna. Onaj višak bijaše upotrebljen za sastav talijanske statistike o poljodjelstvu u našoj pokrajini.

Preloračenje proračuna u ovih dviju posliednjih rubrika bijaše nerazložno i suvišno, jer onaj, koji vodi pisarnu zemaljskoga kulturnoga vieća i koji sastavlja rečenu statistiku, imade sjajnu plaću kao ravnatelj gospodarskog zavoda i kao tajnik poljodjelskoga vieća i negovoreć o podpomh i nagradah, koje dobiva.

Nu, gospodo moja, uza sva ta prekoračenja i uzprkos malenoj državnoj podpori prištedilo se ipak for. 573 i 14 nvč. Kako se došlo dakle do toga? Jedino tim što se je prikratilo kotarske gospodarske zadruge za čitavih 1000 for.

Kotarske gospodarske zadruge jesu za zemaljsko kulturno vieće ono, što su žile odvodnice i dovodnice našemu srcu. Putem tih zadrugah moralo bi rečeno vieće širiti nauke o narodnom gospodarstvu, te podupirajuć sve grane toga gospodarstva, promicati blagostanje u našoj siromašnoj pokrajini.

Medju postojećimi zadrugami imade ih, koje liepo uspievaju ili koje nastoje svimi silami, da svojoj zadaći sdušno odgovore i svoje dužnosti točno vrše. Na čast njim i našoj stranci. Valja mi kazati, da su to u prvom redu zadruge u Podgradu, Kastvu, Opatiji, Buzetu i u Krku, sve dakle zadruge, kojimi upravljaju naši prijatelji i istomišljenici. Medjutim postupa upravo s timi zadrugami zemaljsko poljodjelsko vieće baš mačuhinski. Kad pitaju podporu ili savjet, nedaje im se ništa il njim se niti neodgovara. Jeli dakle čudo, da te zadruge neimaju povjerenja niti pouzdanja u zemaljsko poljodjelsko vieće. To su nekoje i činom dokazale. Tako se je primjerice zadruga u Podgradu, koja izvrstno radi, obratila za dobavu ovaca lorgamaškoga plemena na c. k. poljodjelsko družtvo u Ljubljani, nipošto na domaće poljodjelsko vieće. Istoj zadrugi htjelo je rečeno vieće narinuti talijanski plug „Aquila", koji nije za onu zemlju, to ga zadruga odbila, zaprosiv podporu za nabavu drugih plugova, nu nedobi ništa. Zadruga u Kastvu, koja takodjer liepo napreduje, molila je za rozge ili vabce američkog traja, al nedobi niti odgovora, a sada se putem novina te rozge na prodaju ponudjaju. Ista zadruga molila je za ložište podporu, koja joj bijaše obećana, al se je ipak šalo od Iruda do Pilata, te nedobi ništa. Istoj zadrugi nedali ništa, kad je molila za pripomoć za nabavu škropilnica, te dapače nije dobila niti odgovora. Prigodom zadnje glavne skupšćine toga vieća, postavili su odsulanici naših zadruga vrlo važnih predloga u talijanskom jeziku, ali većina je sve zabacila s jedinoga razloga, što je postavlje naši muževi.

Visoki saborel Ovim, što sam u kratko spomenuo, mislim, da sam dostatno dokazao, da se novac, opredieljen za promicanje narodnoga blagostanja u Istri, ne troši kako valja. Nadalje sudim, da si je zemaljsko poljodjelsko vieće postavilo za zadaću šironje talijanstva u pokrajini, umjesto promicanja i unapredjenja pojedinih grana narodnoga gospodarstva. Pošto se pako taj novac troši nerazložno, nekoristno, dapače gdjekoje po nas i štetno, to mi je izjaviti, da mi s ove strane visoke kuće nećemo glasovati za odobrenje predloženih nam računa. (Vrlo dobro! na strani manjine).

Tečajem ovoga govora vladala se prilično mirno većina i obćinstvo na galeriji, dočim ga propraćuje „L' Istria" „... parla alla sua volta molto lungamente in croato".

Na to dade predsjednik na glasovanje predlog izviestiteljev, te glasuje za nj sama većina.

Zastupnik Bubba izvišćuje u ime istoga odbora, te predlaže:

I. Da se uzme na znanje obračun ozonera za god. 1890., predložen od zemaljskoga odbora u izvišću od dne 1. augusta 1891.

II. Da se odobri račun istoga za god. 1889. sa prihodom od for. 224.643·22½; sa razhodom od for. 193.444·30½, i viškom od for. 31.198·92, koji nek se unese u sliedeće račune.

Za izvišće glasuje opet sama većina.

Na to dižo predsjednik sjednicu, te uzreče buduću za utorak dne 15. u 10½ sati, te će dati na dnevni red nastavak današnjega dnevnoga reda i nekoje nove točke.

* * *

IV. saboreska sjednica od 15. t. m.

Predsjednik dr. M. Campitelli sa 24 zastupnika; vladin zastupnik vitez Elusheg. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10½ sati, te pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zastupnik Liuc pročita zapisnik III. sjednice, koj se potvrdjuje bez prigovora.

Predsjednik pročita zatim sliedeće očitovanje: „Usljed točnih ubaviestih moram duboko požaliti, što su govornici manjine u zadnjoj sjednici, služćći se jezikom, koji nije jezik ovoga sabora i koji je nepoznat većini zastupnika, poslužili se sa izrazi vrlo nepristojnimi i vriedjajućimi čast i vlast sabora, te moram osobito pako odsuditi one, koje su upotriebili proti presvietlomu vladinomu zastupniku.

Onomu pako izmedju njih, komu nije po volji, što je zemaljski kapetan ujedno predsjednikom zemaljskoga poljodjelskoga vieća, za koje mjesto drži ga nesposobnim, primjećujem, da zemaljski kapetan nije pitao niti želio takovo mjesto, već da mu bijaše podieljeno proviđajim povjerenjem; ako je radi toga onaj poštovani nezadovoljan, mora takodjer znati, na koga da se obrati". (Većina odobrava).

Zatim se prešlo na dnevni red.

Predsjednik priobćuje, da su stigli razni podnesci na sabor, o kojih će se kasnije razpravljati.

Zastupnik Scampicchio moli radi bolesti dopust za čitavo zasjedanje; sabor mu to dozvoljava.

Zastupnik Laginja podnio je dvie interpelacije, jednu na cesarsku vladu, drugu na zemaljski odbor o podieljivanju zemaljskih štipendija i podpora.

Predsjednik čita upito najprije interpelacije na cesarsku vladu (dakako talijanski) pak izruči zastupniku Laginji, da pročita tu interpelaciju, koja glasi:

Visoki saborel Zemaljski odbor za Istru podielio je od početka 1891. do 24. febrara 1892., kako proizlazi iz njegovog vlastitog izvišća, redovitih i izvanrednih školskih podpora okolo sedam tisuća forinti, i to:

1.	Učenikom visokih škola od prilike	for. 2560.—
2.	Učenikom državne gimnazije u Kopru	„ 1250.—
3.	Učenikom komunalne gimnazije u Tratu	„ 140.—
4.	Učenikom učiteljišta u Kopru	„ 150.—
5.	„ „ u Rovereda	„ 900.—
6.	Učenicam učitelj. u Trentu	„ 300.—
7.	„ „ u Gorici	„ 940.—
8.	Na realku u Roveredu, obrtnu školu u Marianu i inšde . .	„ 400.—
	Ukupno . .	for. 6640.—

i k tomu stalnu jednu zemaljsku podporu za učenje lječničtva.

Na državnoj gimnaziji u Kopru neuči se hrvatski (slovenski) jezik kao obvezatan predmet, a na komunalnoj gimnaziji u Tratu i na učiteljištih u Reverodu i Trentu, niti kao slobodan predmet, te je dakle stalno, da će iz onih zavoda izaći mladež bez poznanja hrvatskoga (slovenskoga) jezika, kojim govori velika većina pučanstva Istre, i koj je po temeljnih državnih zakonih ravnopravan u uredu, u školi, i u obće u javnom životu.

Poznato je nadalje, da su podporo bile podielj ane i takovim učenikom, koji jih nisu marili dignuti, iz čega se ima suditi, da je obdaroni bio ili nemaran, ili mu nije bila potreba. Tako se čita u izvišću zemaljskoga odbora, da je iz sjednice 27. augusta 1891. pravnik M. B. iz Portola bio pozvan, neka digne podporu od 100 for., koja mu je bila doznačena odlukom od 4. febrara 1891.

Poznato je nadalje iz istoga izvišća, da su podpore davane učenikom, koji nisu izkazali najboljeg napredka, jer je zemaljski odbor u svojoj sjednici od 10. aprila 1891. bio prisiljen uzkratiti izplatu podpore trojici učenika koparske gimnazije, koji su dobili slabe redove, a to isto morao je učiniti u sjednici od 23. febrara 1892. petorici učenika iste koparske gimnazije.

Poznato je nadalje, da od podpora podieljenih učenicam učiteljišta u Gorici, nijedna nije dopala one djevojke, koja pohadja slovenski odiel istog zavoda; tako je n. pr. bila posve odbijena molba Ane Queratto, djevojke odličnoga ponašanja i napredka, ali posve siromašne tako, da joj njezini roditelji nemogu upravo ništa dati; tako se je dogodilo i drugim, dočim su n. pr. dvie sestre u talijanskom odielu istoga zavoda dobile 250 for. podpore.

Poznato je nadalje, da riečku gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom, gdje se talijanski i njemački uči obvezatno, polaci do sto dvadeset mladića iz Istre i kvarnerskih otoka, najvećim dielom od posve siromašnih roditelja, tako da i kad bi već imali koju malu podporu od druguda, tim još nebi ni iz daleka bili u odnošajih onako povoljnih, u kakovih se već od kuće nalaze mnogi mladići i djevojke, kojim se je na drugih zavodih podielilo podporo iz zemaljsko zaklade.

Govori se napokon posve javno, da od 20 molitelja Istrana iz riečke gimnazije niti jedan nije dobio bud kakove podpore od zemaljskog odbora u Istri, premda su vrlo siromašni, a u ponašanju i naucih dobri. Neki bez ikojo podpore, a roditelji njihovi neplaćaju niti jedne forinte državnog poreza zemljarinskoga.

Obzirom na sve to, i obzirom na to, da u Istri još ni sada neima gimnazije sa naukovnim jezikom hrvatskim, da se dapače na obstojećih gimnazijah u Istri hrvatski ni slovenski jezik niti nepodučaje kao naukovni predmet;

obzirom nadalje na to, da je dužnost javno upravo brinuti se za to, da mladež srednjih škola bude poznala jezik većine pučanstva u Istri, to jest hrvatski ili slovenski, a to je dosada moguće samo onim, koji polaze bližnju hrvatsku gimnaziju na Ricci, podpisani pitaju:

1. Zašto veleslavni zemaljski odbor za Istru dieli podpore i onakovim učenikom, o kojih napredku nije stalan, kad jim mora radi slabih redova obustavljati izplatu, kao onoj osmorici učenika gimnazije u Kopru?

2. Zašto zemaljski odbor uzkraćuje podporu posve dobrim u ponašanja i naucih, a siromašnim djevojkam, pohadjajućim slovenski odiel ženskog učiteljišta u Gorici?

3. Zašto veleslavni zemaljski odbor za Istru pri podieljivanju školskih podpora zanemaruje Istrane, učenike hr. gim. na Rieci, kada znade, da se na istarskih gimnazijah nemože naučiti hrvatski, dočim se na riečkoj gimnaziji nauči i hrvatski i talijanski jezik, i kad znade, da onu gimnaziju pohađaju Istrani velikim dielom potrebni i vredni da im se pomogne.

Poreč, 13. ožujka 1892.

Dr. M. Laginja, dr. A. Stanger, dr. A. Dukić, dr. F. Volarić, F. Flego.

Predsjednik javlja, da je interpelacija valjano podpisana, te ju izruči vladinomu zastupniku.

Nadalje čita upite druge interpelacije (na zemaljski odbor), te ju pošalje zastupniku, da ju pročita.

Zastupnik Laginja pročita samo upite na interpelaciji, koji glase:

1. Je li visokoj vladi poznato, da od 7000 for., što ih je od prilike zemaljski odbor za Istru podielio za školske podpore od početka 1891. do 24. febrara 1892. godine, niti jedan novčić nije izdan učenikom ni učenicam onih gimnazija i onih odiela učiteljišta, u kojih se može naučiti hrvatski, dotično slovenski jezik, kao redoviti predmet naukovni?

2. Ako joj do sad nije bilo poznato, hoće li visoka c. k. vlada uzeti do znanja gore navedene činjenice i zauzeti se zato, da ovakovo nečuveno zapostavljanje narodnosti većine ove pokrajine jednom već prestane?

Poreč, 15. ožujka 1892.

Dr. M. Laginja, dr. A. Stanger, dr. A. Dukić, dr. Fr. Volarić, Fr. Flego.

Predsjednik je medjutim napisao listić, te ga poslao po slugi zemaljskomu prisjedniku Clevi.

Predsjednik šalje zatim istomu prisjedniku interpelaciju na zemaljski odbor s pozivom, da onaj odluči, imade li se odgovoriti odmah, ili da izjavi, hoće li se to učiniti kasnije.

Prisjednik Cleva ustanovivši, da je interpelacija zastupnika Laginje i drugova sastavljena jedino u slavenskom jeziku, i da neima prevoda talijanskoga niti obrazloženja iste, niti za upite — osim onoga, što je pošt. predsjednik pročitao — izjavlja u ime zemaljskoga odbora, da na tu interpelaciju neće odgovoriti.

Većina odobrava, a na galeriji nastane živahno klicanje i pljeskanje, dočim protestiraju glasno i odlučno proti tomu odgovoru zastupnici manjine dr. Volarić: to je bezobrazno; Seršić: to je ravnopravnost; predsjednik opominje galeriju.

Presjednik javlja nadalje, da je podnio zastupnik Flego sa drugovi interpelaciju na cesarsku vladu o imenovanju liečnika za Buzet i Roč, te čita talijanski upite, pa pošalje interpelaciju zastupniku Flegu, da ju pročita. Interpelacija glasi:

Visoka c. kr. vlado!

Veleslavni zemaljski odbore!

Zemaljski odbor za Istru u svojoj sjednici od 3. oktobra 1891. pristao je na to, da se svrže odluka zdravstvenog odbora Buzet-Roč od 31. augusta 1891. i da c. kr. namjestničtvo imenuje ureda radi nekog dra. Leona Moskovitza za občinskog liečnika u onom kotaru. U sjednici od 10. decembra 1891. odlučio je zemaljski odbor za Istru, da se dostavi c. kr. namjestničtvu s preporukom molba dra. Leona Moskovitza rad njegove plaće, opazkom da mu je zemaljski odbor nemože produjmiti.

Dopisom od 18. decembra 1890. broj 20.895 pitalo je c. kr. namjestničtvo, neka zemaljski odbor za Istru pristane, da se uništi imenovanje dra. Moskovitza, liečnika zdravstvenog okružja Buzet-Roč, a zemaljski odbor za Istru odlučio je u sjednici od 30. decembra 1891. da nepristaje na to uništenje, nego hoće dapače, da liečnik bude plaćan redovito.

Videći sve to, a znajuć da je visoko c. k. namjestničtvo samo nametnulo onog liečnika rečenim občinam, te ga je ono samo moglo i dignuti sa službe;

znajuć nadalje, da je ono nasilno imenovanje bilo samovlastno, jer nepredvidjeno u pokrajinskom zakonu od 4. svibnja 1874. br. 8 z. z. l.;

znajuć nadalje, da onaj liečnik za više razloga, koji već sada moraju oblastim biti poznati, ni od zdravstvenog odbora, ni od naroda u kojem služi, neuživa ono povjerenje, koje je bezuvjetno potrebito za uspješno vršenje službe, osobito pako ako se uzme u obzir činjenica, da je nametnuti liečnik židovske vjere, koga uprave radi toga katoličko pučanstvo neće u potrebi da zove;

znajuć napokon, da se i rečeni liečnik nemože nalaziti u najpovoljnijem stanju, pošto dosada ne vuče plaću, a dotične občine, proti volji kojih je u službu postavljen, nemogu zakonito biti prisiljene na to, da ga plaćaju;

obzirom na sve to, podpisani pita visoku c. kr. vladu i veleslavni zemaljski odbor:

1. Zašto je občinskim liečnikom za zdravstveno okružje Buzet-Roč nametnut čovjek, kojega dotični zakoniti zdravstveni odbor nije htio imati?

2. Zašto oblasti podržavaju takovo nezakonito stanje, kad znaju, da narinuti liečnik nevrši, ni nemože vršiti svoju službu kako bi trebalo?

3. Zašto visoko c. kr. namjestničtvo, koje je rečenoga liečnika imenovalo, neopozove onu svoju odluku, te tako uvede zakonito stanje?

Poreč 15 ožujka 1891.

Fr. Flego, dr. Dukić, dr. Stanger, dr. Fr. Volarić, dr. Laginja.

Predsj. očituje, da je interpelacija valjano podpisana, pak ju predade vladinomu zastupniku.

Zastupnik Flego podnio je jednaku interpelaciju na zemaljski odbor. Pročitav upite na interpelaciji najprije predsjednik talijanski, pak zastupnik Flego hrvatski, te ju napokon predsjednik pošalje prisjedniku Clevi. Ovaj odgovori u ime zemaljskoga odbora kano i kod interpelacije zastupnika Laginje t. j. da zem. odbor neće na nju odgovoriti.

Na to nastane iznova buka i vika na galeriji; zastupnici manjine prigovaraju opetovano. Dr. Volarić zavikne: još nesaborujemo u Rimu. Drugi: tako je!

Predsj. ih opominje, da se o interpelacijah nemože razpravljati.

Zastupnik Laginja hoće, da tomu prigovara.

Predsj. mu dovikuje, da nedozvoljava razprave o odgovoru na interpelacije.

Zastupnik Laginja moli rieč.

Predsjednik odgovara, da mu ju nemože dati.

Zastupnik Laginja: Pitam samo rieč. (Većina buči i prigovara, dočim mu odobrava manjina).

Predsj. se pozivlje na pravilnik, po komu sabor odlučuje bez razprave, da li se može povesti razpravu o odgovoru na interpelaciju ili ne.

Zastupnik Laginja: To vriedi za odgovore, koje daje zastupnik vlade.

Predsj.: Prelazimo na dnevni red.

Zastupnik Laginja: Molim rieč, da stavim predlog gledo pravilnika.

Predsj.: Pitati moram najprije sabor, da li se imade podieliti rieč zastupniku Laginji, da stavi predlog. Zatim pozove one, koji su za to, da mu se dade rieč, da ustanu; ustaje samo manjina.

Zastupnik Laginja: Ako je sabor bez predsjedničtva, tad je to druga stvar. Zatim se prostiedilo dnevni red.

Zastupnik Babuder izvieśćuje u ime školskoga odbora, te predlaže:

a) da se putem milosti povisi umirovljenomu učiteju B. Bartschu mirovina od tri na šest osmina; prima se jednoglasno;

b) isti predlaže, da se podieli putem milosti bivšemu učitelju Gjuri Magliću mirovina od for. 200; prima se jednoglasno;

c) isti predlaže, da se predje na dnevni red preko molbe Antonije udove Zec, koja moli za podporu za svoju kćer; prima se;

d) isti predlaže, da se nouslišа molba umirovljenoga učitelja Trombetti Alberta za povišenje mirovine.

Otvoriv predsjednik razpravu, priglasi se za rieč zastupnik Volarić, koji reče: Poslje današnjega bezobraznoga i bezobzirnoga ponašanja zemaljskoga odbora i većine, nebi se usudio preporučiti učitelja Trombetti-a, da je slučajno čovjek naše stranke, jer tad bi mu svojom preporukom više uhudio, nego li koristio; al budući je čovjek vaše stranke (prama većini), to znajuć, da u istinu oskudno živi, da potrebuje tudje pripomoći, te da i obzirom na njegovo poremećeno zdravlje i na godine njegova službovanja zaslužuje, da ga se uzme u obzir, to stavljam sliedeći predlog (čita):

Da se ustupi prošnja učitelja Trombetti-a zemaljskomu odboru, da ju uzme bar u toliko u obzir, da mu podieli za tekuću godinu poveću podporu.

Zatim predaje predlog pisan poslužniku, da ga nosi predsjedniku. Ovaj ga pogleda i stavlja na stran.

Medjutim dr. Volarić završuje riečmi: Pri svrhi, obzirom na današnje rieči gosp. predsjednika, moram ovdje izjaviti, da ostajem rieč po rieč pri onomu, što sam rekao u zadnjoj sjednici proti c. k. vladinom povjereniku.

Predsj. neobazirući se na predlog dr. Volarića, stavlja na glasovanje predlog odbora.

Dr. Volarić mu dovikuje: Moj predlog? — doć će vrieme, kad so budu te uši otvorile.

Većina glasuje za predlog odborov. Manjina sjedi.

Poslje glasovanja ustane dr. Volarić i reče: budući je u ovoj pokrajini hrvatski jezik posve ravnopravan talijanskomu, to zahtjevam, da se stavi moj poseban predlog na glasovanje.

Galerija buči, a predsjednik ju opominje.

e) isti izvieśćuje i predlaže, da se predje na dnevni red preko molbe Fr. Tribussona za povećanje mirovine; većina prima predlog;

f) isti izvieśćuje i predlaže, da se neuslиši molbu Antonije Tribusson za povećanje mirovine; većina prima predlog;

Kod III. dnevnoga reda izvieśćuje zastupnik Costantini u ime političko-gospodarskoga odbora:

a) o molbi Ivana Seršića i 120 drugova iz Baščanske Drage na zem. odbor za osnutje občinske uprave u njihovom mjestu. Tu molbu odbio je zemaljski odbor s razloga, što molitelji neplaćaju niti polovicu izravnoga poreza svih isbornika Baščanske Drage i što su okolnosti duševne i materijalne takove, da ne bi se moglo savjetovati podieljenje posebne uprave i napokon radi toga, što su njihovi probitci dobro zaštićeni sadašnjom upravom u Novoj Baški.

Proti toj odluci zemaljskoga odbora podnio je Jure Stifanić i drugovi utok na zemaljski odbor.

Zemaljski odbor uputio je na to utočnike na prvi svoj zaključak, pripomenuv im, da ako je komu povriedjeno privatno pravo od strane uprave u Novoj Baški, da može občina Baška-Draga imenovati posebnoga prokuratora.

Proti tomu podnielo je 160 občinara Baščanske Drage utok na zemaljski sabor.

Obzirom pako da se ustanovljuju posebna upravna vieća samo tada, ako imadu nade, da će uprava biti pravilnija i koristnija, što se za občinu Baščansku Dragu nebi obistinilo;

obzirom na to, što molitelji netraže posebnu upravu radi rečene svrhe, već radi toga, što je nastala medju njimi i sadašnjom upravom nesloga;

obzirom na to, što molitelja neima jedna trećina občinara, koji bi plaćali polovicu poreza čitave občine, koja iznaša for. 728.55, dočim plaćaju molitelji samo for. 278·91;

obzirom na to napokon, da nastanu pitanja o privatnom pravu izmedju poreznom občinom Baščanskom Dragom i Novom Baškom, imade u občinskom pravilniku propisa za poravnanje takovih pitanja;

predlaže političko-gospodarski odbor: neka visoki sabor predje na dnevni red preko utoka Jure Stefanića i drugova proti odluci zemaljskoga odbora, kojom bijaše zaniekano ustanovljenje posebnog upravnog vieća u Baščanskoj Dragi.

Sabor prihvati taj predlog.

b) Zastupnik Constantini izvieśćuje u ime istoga odbora o zaključku občinskoga zastupstva u Vrsaru da se potroši 10.000 for. za školsku zgradu u Vrsaru a 1500 for. za popravak župničkog stana u Fontani. U tu svrhu govorio je načelnik sa zemaljskim odborom, da će rečena občina posuditi iz zaklade mjestnih bratovšćinah Istre u državnih obligacijah for. 14.000, od kojih će se povrh rečene svrhe još potrošiti for. 1100 izplatiti občini Vrsar u ime duga porezne občine Fontane.

Osim toga opunomoćilo je občinsko zastupstvo upravu občine u Vrsaru, da udari namet na sve izravne poreze i izvanredna državna plaćila za:

a) poreznu občinu Vrsar namet od 80% kroz 15 godina;

b) poreznu občinu Fontane namet od 20% kroz 15 godina.

Proti tomu zaključku uložio je Frane Buoncompagno sa 7 drugova utok na načelnika u smislu §. 81. občinskoga pravilnika.

Usljed tog utoka, i jer je zaključak občinskoga zastupstva trebao odobrenjo zemaljskoga odbora, odobrio je ovaj rečeni zaključak i zabacio utok.

Proti onoj odluci podnio je Buoncompagno sa drugovi na zemaljski sabor utok, u kojem spominju, da Vrsar imade dostatno imetka za sve potrobe; da nije imao do god. 1890. nikakvog nameta, a sada ga imade jur 50%; da se vino nemože više razprodati uz cienu kano prije i t. d.

Obzirom na to, što je neobhodno potrebita gradnja škole u Vrsaru, popravak župnog stana u Fontani i izplata duga Vrsaru, čega neporiču isti utočnici;

obzirom na to, što rečene občine neimaju sredstva, da pokriju navedene troškove, to je neobhodno potrebita posuda;

obzirom na to, što ako i budu občinari morali plaćati veće nameće, pomnožiti će se občinski imetak a plaćilo neće biti tako veliko, da ga občinari, osobito oni Vrsara, nebi mogli snašati;

obzirom na to, da ako baš imade občina Vrsar u javnih obligacija f. 23.800, kamenolome, pašnjake, ribarstvo itd., ipak bi mogla iz občinskih sredstva graditi škole;

obzirom napokon na to, što je sve obavljeno najvećom zakonitošću, predlaže političko-gospodarski odbor:

visoki sabor neka predje na dnevni red preko utoka Fr. Buoncompagna i drugova proti zaključku občinskoga zastupstva u Vrsaru glede posude od for. 14.000 u državnih obligacijah za gradnju škole itd.

Kod razprave prijavi se za rieč zastupnik Laginja. (Taj govor doneti ćemo naknadno.)

(Zastupnici većine šetali su i razgovarali, dočim su oni manjine često, a osobito na koncu svomu drugu povladjivali).

Većina prihvati zatim predlog odbora.

Zastupnik Fragiacomo izvieśćuje u ime istog odbora o zakonskoj osnovi, kojom se proglasuje Mali Lošinj ljočilištem i koja nebijaše od Njeg. Veličanstva potvrdjena, pošto se §. 1. iste ograničuju na državnu vlast u zdravstvenom pogledu.

Občinsko zastupstvo Veloga Lošinja zamolilo je zemaljski odbor, da bi se sporazumno sa namjestničtvom povuklo u obseg ljočilišta Malog Lošinja i grad Veli Lošinj te se ustanove dva ljočilištna odbora.

Izviestitelj kaže nadalje, da odbor neprisnaje obrazloženja, kojim se vratilo rečenu osnovu; da je opravdana prošnja zastupstva Veloga Lošinja, ali nemože se pristati na ustanovljenje dvaju odbora.

Radi toga predlaže saboru, da prihvati osnovu, kojom se proglasuju oba Lošinja ljočilištem.

Pročitana bijaše na to čitava osnova i prihvaćena jednoglasno u prvom, drugom i trećem čitanju.

Zastupnik Doblanović izvieśćuje u ime istoga odbora o zakonskoj osnovi, koju predlaže zemaljski odbor i koja ide zatim, da se pošumi kras na kvarnerskih otocih.

Na tih otocih imade od 150.000 hektara zemljišta, poznatog pod imenom Kras, 48.000 hektara nepošumljenih i to 22.000 na Krku, 18.000 na Cresu a 7.000 u Lošinju.

God. 1885. prihvatio je sabor predlog, da se uporabi zakon o pošumljenju krasa u političkih kotarih Kopar, Pazin i Volosko.

Zemaljski odbor popitao je sve občine kvarnerskih otoka za mnienje, da li žele, da se i na njih uporabi zakon od dne 7. maja 1886. o pošumljenju krasa.

Na taj upit odgovorile su niečno občine Punat i Dobrinj; jestno odgovorile su občine: Baška, Dubašnica, Omišalj, oba Lošinja i Osor; občina Cres odgovorila je neodlučno, dočim su občine Vrbnik i Krk izjavile, da će se priključiti većini. Usljed toga i jer se očekuje, da će zakon o pošumljenju uporavljen na otoke, biti od dobrih posljedica, predlaže odbor, da se prihvati predloženu zakonsku osnovu o pošumljenju krasa na kvarnerskih otocih.

Kod podrobne razprave i to kod §. 2. reče zastupnik Volarić:

Predlažem, da se mjestno jednoga povjerenika svijuh občinah okružnoga lošinjskoga poglavarstva ustanovi, da svaki otok posebice izabere po jednoga povjerenika, koji će sudjelovati kod povjerenstva samo u stvarih tičućih se odnosnoga otoka, jer to bi bilo koristnije za svaki pojedini otok, da ga zastupa čovjek, koji bolje poznaje mjestne odnošaje i okolnosti i jer tada se nebi toliko trošilo, budući svaki lahko i bez velikega troška obadjo pojedini otok. Ako pako jedan te isti povjerenik mora proko mora za obilazit sve otoke, tad će se očevidno više trošiti i manji obzir uzimati na želje i okolnosti pojedinih otoka.

Ostali paragrafi sa naslovom osnove bijahu prihvaćeni bez rasprave i u trećem čitanju.

Zastupnik Constantini izvieśćuje u ime istoga odbora o prošnji nekojih občinara iz Pićna, da se ih odieli od mjestne občine Pazina, te da se stvori posebnu mjestnu občinu u Pićnu; te da su poduprili i nekoji gradjani Pazina, a jednaku molbu da su učinili i občinari Gračišća, obćenita da je želja, da se otvori više mjestnih občina i da ostane Pazin za sebe občinom.

To isto da su zamolili občinari Labinja i Cere, da se naime občina Labinj podieli u više občina.

O tih molbah razpravljalo se u saboru 1887. god. Sabor je tada naložio zemaljskomu odboru, da povede dalnje izvide i sabere ješte materijala o dielitbi mjestnih občinah Pazin i Labinj.

Medjutim oglasili se občinari Draguća, Grimalde, Huma, Polivlo i Račica za odieljenje od občine Buzet i za ustrojenje posebne občine sa sjelom u Draguću; prije toga t. j. 1885. bijaše občinski odbor u Buzetu učinio molbe, da se odiele občinari Krasa i stvore posebnu občinu u Laništih.

Občinari krasa Doline zamolili su takodjer za odcjepljenje i za ustrojenje nove občine u Klancu.

U novije doba zamolili su občinari Lovrana, da se odiele podobćine Mošćenice i Brseč.

Občinsko vieće u Izoli zamolilo je 7. marča t. g., da se od njih odieli porezna občina Korte.

Napokon občinari Lisca i Škalnice podnjeli su molbu ovih dana, da se ih odieli od občine Kastva i prikljući k Jelšanam.

Uslied tih častih molba za odieljenje ili ustrojenje novih občinah, i jer se je već razdielilo občine Krk i Vodnjan te pošto imade pritužba već od god. 1868. kad bijahu uredjene sadašnje mjestne občine, ustrojene zakonom od dne 10. julija 1863. biva jasno, da se prave svrhe postiglo nije, te da imade u sustavu sadašnjih občina mnogo pogriešaka.

Izkustvom od 25 godina naučili smo, da se je pogriešilo god. 1868. kad se je spojilo razne do tada samostalne občine, kojih se stanovnici razlikuju porieklom, prosvietom, interesi, narodnim značajem i historičkimi uspomenami. Stvorilo se veliko i razštrkane občine, koje je težko upravljati radi velike odaljenosti, slabih putova i drugih razloga.

Zakonom od 26. novembra 1868. namjeravalo se približiti izvanjske (ladanjske) občine k gradovom, da se naužiju prosvjete, pak se je dogodilo uprav protivno tomu, jer bijahu gradovi i velika središta nadvladana od izvanjskoga puka tako, da se prosvjeta nije mogla širiti, već ju uništiše i ondje, gdje bijaše jur zahvatila koren. Osim toga imade i drugi razlog, koj nam zadaje brigo.

Od više godina naime nastala je radi narodnostnog pitanja otvorena borba izmedju občinara i mjestne občine na štetu svih interesa, javnog reda i čudorednosti.

Iz svega toga proizlazi, da zakon od 23. novembra 1868 o spojenju občina neodgovara svojoj svrhi.

Obzirom dakle na to, što mora zemaljsko zastupstvo brinuti se i za to, da napreduju u svakom obziru mjestne občine, i odstraniti sve, što ih u tom prieči;

obzirom na to, što su glavni uzroci nezadovoljstvu občinara i propadanju občina u tom, što je spojeno odviše razštrkanih poreznih občina u jednu mjestnu občinu; te u nutarnjoj borbi radi interesa il narodnosti; što se je digao izvanjski puk proti gradovom i što nestaje pravog družtvenog sveza;

obzirom na to, što treba, odstraniti bar dielomice te uzroke, morati će se proučiti obćenito pitanje o dieljenju i o drugom ustrojenju občina stvorenih zakonom od god. 1868, nipošto pako pretrosti samo pitanje o diobi nekojih samo občina.

Radi toga predlaže polit.-gospodarski odbor:

Visoki sabor nalaže zemaljskomu odboru, da provede reviziju sadašnjih mjestnih občinah u Istri, te da predloži u budućem saborskom zasjedanju zakonsku osnovu za eventualno preustrojstvo sadašnjih občinah, kako to zahtjevaju obćenite okolnosti pojedinih občinah, i obzirom na molbe o razdiobi pojedinih občinah.

Kod razprave priglasi se za rieč zastupnik Babuder, koji odobrava gornji predlog, te se nada, da će zemaljski odbor dostojno riešiti tu zadaću; hvali upravu Izole i napredak tog grada odkad bijaše stvoren občinski zakon itd. itd.

Predlog prihvati zatim sabor.

Zatim digne predsjednik sjednicu, zamoli gg. zastupnike, da ostanu ješte malo, jer da njim imade nešto priobćiti. Udaljiv se občinstvo sa galerije, priobći predsjednik, da će se za kratko odgoditi sjednice, jer da moraju nekoji zastupnici-načelnici a i sam vladni zastupnik prisustvovati novačenju.

Na to bijaše dogovoreno, da će biti prva buduća sjednica u utorak dne 29. t. m.

Luca i Mara.

Luca: Viš kuma moja, kako smo mi dobro dočekale služeć našu gospodu po Poreščini i Puljščini.

Mara: Dobro, da, hvala Bogu, nego ta hudobna influenca dodjaje malo našim gospodom.

Luca: Samo da nas pusti na miru. Mi smo, hvala Bogu, do sada zdrave, mi vesele, živemo kako same ćemo, mi počašćene, mi štimane osobito sada, ki gredu nam „Naše Sloge“ i jih dilimo našim kumom i prijateljem.

Mara: Muči baba, ako ne ... hlap!

Luca: Ča misliš, da će i nas influenca pohlapat?

Mara: Eeeh! nas ne, ač mi smo mi, znamo se branit i zube pokazat ako treba.

Luca: Bolje nego naša gospoda, koji u kutu klimaju i ako te ča znat, moraju „Slogu“ pitat.

Mara: Da nismo mi malo po malo, i „Naša Sloga“ bi bila zaklimala. Vidiš našem gospodinu je hodilo samo 5 „Slog“, a meni 10.

Luca: Našem 10 a meni 20. Znaš i ti kako je bilo prije? Štili su „Našu Slogu“ samo barba Tone, barba Šime, barba Stipe, a sada bogme šlije i Tončić i Šimić i Stipić i ta ki će, — jihuhu! mi smo mi!

Mara: Još će doć vrime, kad ćemo mi porom čarat i križat, a gospoda kuharnicom mišat.

Luca: Mooo! ma će i ta hudobna influenca poć kada u jamu.

Mara: A Bože daj. Pak ćemo mi bit iopet mi.

Različite viesti.

Novi odvjetnik. Ovih danah otvoriti će odvjetničku pisarnu g. dr. Matej Pretner, i to u prvom katu kuće br. 19, ulice Carintia u Trstu.

Imenovanje. C. kr. ministarstvo za prosvjetu imenovalo je g. Ivana Dolinara privremenim nadzornikom slovenskih učionah u Trstu i okolici.

V. sjednica istarskoga sabora dne 29. marča. Po pročitanom zapisniku IV. sjednice upita zastupnik Mandić saborskoga predsjednika hoće li se pobrinuti, da budu službena izviešća u „Correspondenz-Bureau“ točnija i istinitija nego li bijaše o III. sjednici ovoga zasjedanja. Pročitav zaplienjenu viest „Naše Sloge“ br. 11 o tom pitanju izjavi da manjina nemože doista imati povjerenja u vladina zastupnika, koji odgovara za rečena izviešća, prem je nedavno očitovao, da će pravedno i nepristrano svoje predpostavljene o svemu, što se u saboru dogadja, izvieštiti. Izmedju predsjednika i zastupnika Mandića nastalo je kratko prepiranje vodjeno u obih zemaljskih jezicih. —

Zastupnik Volarić zahtjeva, da se ustanovi u zapisniku, da je predsjednik u zadnjoj sjednici poslao prijedniku Clevi lietić, na što je ovaj odmah odgovorio u ime zem. odbora, da se na hrvatske interpelacije od strani zemaljskoga odbora odgovarati neće.

Predsjednik priobćuje molbu zem. suda u Trstu, da bi mogao postupati u privatnih tužbah proti zastupnikom Mandiću i Flegu, na što je dovikuo zastupnik Volarić: do mala doći ćemo svi na red!

Pritužba nekoga Sufficha i drugova iu Žminja o lošoj upravi one občine, izruča se na predlog zastupnika Costantini političko-gospodarskomu odboru, premda je predložio zastupnik Laginja, da se tu tobožnju pritužbu a limine odbije.

Predsjednik javlja nadalje, da će dati u jednoj od budućih sjednica na dnevni red izbor zem. prisjednika za kuriju izvanjskih občina.

Javlja, da mu je izručio zastupnik Mandić predlog za ustrojenje više hrvatsko gimnazije u Pazinu.

Vladni zastupnik odgovara talijanski na interpelaciju zastupnika Volarića i drugova glede štipendijalne zaklade Fugošić, te mu dovikne Volarić: hrvatski! na što se obazreo vladin zastupnik izpričav se hrvatski tim, da mora odgovor pročitati onako, kako ga je primio. Članovi manjine odgovorišе mu, da njega nekrivo, već vladu. Vladin zastupnik odgovara nadalje na interpelaciju zastupnika Laginje i drug. glede podieljivanja zemaljskih podpora i štipendija tim, da se vlada u to nepača.

Zatim se prešlo na I. točku dnevnoga reda t. j. na izviešće financijalnoga odbora o proračunu zemaljskoga gospodarskoga vieća za god. 1892.

Prvi progovori zastupnik Tamaro o filokseri i amerikanskih trtah te predloži na konou resolucija.

Zastupnik Jenko govori proti načelu finanč. odbora, koj predlaže, da se na jednom promjeni 6 zakona; nadalje proti tom, da bi se globe i pristojbe dielile kot. gospodarskim zadrugam putem zem. odbora; nekoji zakoni, da su vrlo važni te bi se promjenom istih te dosegło, da je nebi občinski načelnici ovršivali, te je napokon popravio predlog.

Za njim progovori podulje zastupnik Mandić proti zem. gospodarskomu družtvu; da se je pozvalo današnjoj sjednici ravnatelja Huguesa, koji nam neće koristiti jer nepoznaje našega jezika itd. zatim je na široko kritizirao predloženo izviešće.

Zastupnik Volarić govorio je o glavnom načelu protivne nam stranke, da se ide zatim, da se nas uniši.

Zastupnik Babuder podkadio je kako obično svemu i svačemu što gospoda većine predlažu.

Ravnatelj Hugues odgovara Tamaru i Babuderu u ime zemalj. gospodarskoga vieća.

Izvieštitelj Venier nastavi izviešće u istom predmetu.

Zastupnik Mandić govorio je kod podpore vlade točke c) i d).

Zastupnik Laginja govori o izložbah, podpori za bikove, o povraćenom i nepotrošenom novcu itd.

Zastupnik Babuder govori o mlekarstvu na Koparščini.

Ravnatelj Hugues odgovori Baduderu.

Zastupnik Volarić govori o tom kako zem. gospodarsko vieće traži bikove u Italiji neobazirući se na domaća pasmina.

Izvieštitelj Venier nastavlja čitanje.

Zastupnik Mandić govori proti talijanskim klaštriocem maslina, te predloži, da se brišе ta stavka i upotrebi na uzgoj domaćih klaštrioca itd.

Zastupnik Babuder govori o klaštriocih voćka, u čemu ga je podupro zastupnik Tamaro. O tom pitanju progovori Hugues. Na to bijaše pročitano šest zakonskih osnova, kod razprave kojih je manjina živahno sudjelovala. Sve te osnove i predlozi i resolucije bijahu prihvaćene. Buduća sjednica u sredu dne 30. t. m.

VI. sjednica istarskoga sabora u Poreču dne 30. marča. Zapisnik V. sjednice ovjeravljuje se bez primjetbe. Zastupnik Dukić i drugovi podnašaju interpelaciju na cesarsku vladu i na zemaljski odbor radi toga što se Draguć, sa Grinaldom i Sovinjak, imajuć posebnu upravu brane doprinašati svoj dio za skupnu troškove mjestne občine Buzet.

Prisjednik Cleva odgovara, da zemaljski odbor neće odgovorit na tu interpelaciju budući je sastavljena hrvatski.

Zastupnik Babuder izvešćuje o proračunu za god. 1892. učiteljske mirovinske zaklade; izviešće prima većina bez razprave. Bubba izviešćuje o proračunu zemaljske školske zaklade za god. 1892.

Od manjine govore vrlo obširno u generalnoj debati zastupnici Stanger i Mandić; ovaj posliednji stavi na konou poznate predloge, al se predsjednik na to neobazire.

Zastupnik Sbisà prigovara što njim manjina dosadjuje dugačkimi govori; galerija odobrava, manjina prosvjeduje.

Kod podrobne razprave govore zastupnici: Babuder, Tamaro, Costantini i Laginja.

Medju zastupnici Volarićem i Defranceschiem nastala je kratka prepirka, pošto je prvi ustao, da govori, a drugi hoće predložiti konac razprave. Razpravljalo se o toj točki puna tri sata; galerija vrlo nemirna, jer neima hrvatskih seljaka. Buduća sjednica sutra dne 31. t. mj., nastavak današnjega dnevnoga reda.

Iz Pomjana pišu nam dne 31. marča. kako se ovdje pogovara, digla je viša oblast Gonjača sa časti načelnika občine te imenovala komesara u osobi g. Petrisa.

Predavanje u slavenskoj čitaonici. U subotu držao je vrlo zanimivo predavanje u našoj čitaonici gosp. prof. dr. Karol Glaser o najstarijih slovenskih književnih spomenicih i to od X.—XVI. stoletja. Odlično občinstvo pratilo je vrlo pozorno zanimivo čitanje učenoga profesora. Dne 2. aprila predavati će g. Fr. Podgornik o moravskih ornamentih; dne 9. aprila g. V. Holz o predmetu, koj nije ješte označio, a dne 23. aprila gosp. M. Mandić o borbi za obstanak.

Predavanja počimlju svaki put točno u 8 i pol sati. Gosti dopeljani po članovih dobro su došli.

Občinski izbori u Kanfanaru obavili su se kako doznajemo u ponedeljak za II. tielo, koje je bilo ponovno, jer je c. kr. namjestničtvo prvašnji izbor u tom tielu bilo uništilo. Na žalost čitamo u talijanaških listovih, da je u ponedeljak pobjedila talijanaška listina, što nas je u veliko iznenadilo, jer znamo dobro, da u onoj občini prebiva čisto hrvatski puk, pak je izbilja čudo, kako mogu talijanaši tamo gospodariti. U tom tielu biraju imućniji seljuci, koji dakle nisu zaduženi gospodi, te s toga sliedi, da nemoraju biti niti njihove podrepnice? Biti će valjda uzrok u tome, što se naši preveć uzdaju u puk, kojega neukoga i nepismena puštaju da ga talijanaši obajenjuju i konačno prevare. Drago bi nam bilo, kad bi nas koji o tom izboru točno izviestio, da se vidi nisu li možda i koje druge okolnosti pripomogle talijanašom do pobjede. Svakako neka bude prvakom puka pravilom, da ga kod svakih izbora osobno podučuju i prate.

Iz Voloskoga pišu nam 25. t. m. Moram Vam javiti veselu vest, da je naš c. k. kotarski liečnik odkad je predsjednik kažina avanciran šefom ovdješnje talijanske (?) stranke. Stari vodja izručio mu svaku brigu za napredak talijanstva u našem gradiću i polaže u njega svaku nadu, znajuć dobro, da je taj č. k. čovo uzor-junak, brat babinoga Marka. On je dakle sada kolovodja naših Kalabroza, on je već pripravio ražanj, dočim je još zec u grmu ..... Htio sam time reći, da on već stalnim drži, da je njegov kandidat već našim načelnikom. Vidjet ćemo! Da uvide pako svi, nebi li on pametnije uradio, kad bi se čim drugim bavio a ne našimi domaćimi stvarmi, pripovjedat ću Vam jedan slučaj iz njegove liečničke prakse. Pred četiri godine obolila je ovdje težko jedna udovica i u svojoj bolesti obratila se za pomoć na našeg c. k. kotarskog liečnika. Ovaj ju de facto i posjećivao i propisivao liekove, nu kad joj bolest na gore okrene, ostavi ju on i nedodje više na njezina vrata. Ona pako nakon prilično duge i težke bolesti ozdravi podpunoma pomoću božjom i pomoću dobrih ljudi. Minula je evo već četvrta godina odkad se to zbilo a naš liečnik tek sada poslao račun sa posjete računajuć f. 2 za vizitu (nečuveno ovdjel) Znate pak zašto joj poslao taj račun sa zahtjevom da mora u 8 dana platiti? Samo zato jerbo je ona njegovoj svojti računala prezskupo — po njegovom mnienju — jednu skupnu večeru. Smješno! Pa to mi je c. k. kotarski liečnik, šef talijanske stranke, predsjednik kazina itd. itd. Ja jim od srdca čestitam! Njomu pako savjetujem nek se ne paća u naše stvari, jer bi inače mogao dobit još kakvu dekoraciju, kakvu je već jednom dobio.

Još nješto. Naši su patres patriae jako šplendidni — sa tudjim novcem. Odbor od triju članova: načelnika, prvog i drugog obć. savjetnika odredio je podporu od 10 f. (velim: deset for.) mjesečno jednoj gluhoniemoj, koja imade imetak u vriednosti od 500 for. i koja se sama svojim radom prohranjuje. Ona stanuje kod jedne nečukinje, koje muž noma nikakvog zanimanja ni znanta van što je „factotum“ naših Talijanaša. Taj čovjek najmio je pred malo dana stan u jednoj kući našeg prvoga obć. savjetnika i blagajnika, koji je računao, da bi najbolje bilo kad bi si on osigurao najamninu svoga novoga stanara občinskom blagajnom. Još so dosad nije nikomu dala tako velika podpora iz prasne občinske blagajne. Tuj se pako vidi očito, da su ti naši „patres patriae“ htjeli pridobiti si stvor jedan kao sliepo orudje za predstojeće obć. izbore. Tako vidite upravlja se kod nas občinskim novcem, tako prevladjuje ovdje stranački i osobni interes, pučki i občinski probitak.

Iz Dalmacije dolaze jako vesele novosti. Ovih danah obavili se izbori u Kotoru i u Staromgradu. U prvom i drugom mjestu pobjedila je hrvatska stranka. I to: u prvom proti srbo-autonomašem, koji su dosada bili na občini gospodari, a u drugom proti talijanašem skoro jednoglasno u svih trih tielih. Veseli nas, da možemo zabilježiti ovako sjajno uspjehe u posestrimi Dalmaciji, i to tim više, što će ti dogodjaji časom očistiti onu zemlju svakog tudjeg uplitanja, te će onda jače i glasnije odjekniti u njoj čisto hrvatstvo. Bilježeć ove čestitamo tamošnjim požrtvovnim borcem, koji nas pobudjuju, da uztrajemo složno i odvažno na započetom putu.

iz Riske pišu nam 27. t. m. Naš governer liepe brande, koji je za sedam godina Riekom ravnao, evo nas sada ostavio. Oficiozni krugovi tvrde, da se je svojevoljno zahvalio, dočim je obće mnienje, da je iz Pešte dobio nalog, da se zahvali.

Bilo kako mu drago, on je išao gladit bradu na obalu Dunava, i od ondje se je u „Bilanciji“ oprostio sa gradom, koga, (kako kaže) toliko ljubi! Velika većina Riečana za njim ne žali, no bogme neće ni on plakat za Riečani i to je posve naravno i u redu.

Grof Zichy nije nijednu stranku zadovoljavao; ne baš na vlaš, ili iz zlobe, kako prefrigani političari čine, nego budući bez takta, nije znao zadovoljiti nikoga, tako se u obće o njemu sudi.

Ovaj sud neznamo koliko je opravdan, jer nije lahka stvar sada zadovoljavati Riečane.

Njegov brat je bio dosta cienjen ovdje, ali lahko je bilo njemu, on je došao ovamo iza onih silnih pripravnih agitacija proti nam Hrvatom: onda obećanju nije bilo ni kraja ni konca.

Većina naših Riečana, koji su vazda pohlepni za promienom i novotarijom, bili bi podpisali svaki uvjet, koga bi bio prvi Zichy nametnuo. Naglasivalo se za talijanske škole, ali da je Zichy onda htio, bio bi uveo madjarski jezik u same škole, jer se još onda nije bila izumila talijanska narodnost u ovom gradu; to je tekar kašnje došlo, kada su se najeli i napili tudji kruhoborci iz zapadne Istre, Tirola i Italije.

Madjarska vlada, bojeći se nas, njim je jako na ruku išla toliko, da dotepuhi kane modelirati Rieku po kalupu Trsta.

Prvi Zichy je bio držan kao pravi dar božji, a Szapary nebijaše za njim ništa izvanrednoga, dočim su ovoga, koji je otišao računali mnogo mnogo izpod drugoga. U obće se raduju njegovomu odlazku dapače ima i naših, koji tu radost dielo, jer da nas je mrzio. Mislimo, da bijaše ta mržnja istinita ali neznamo koliko manje su nas mrzili ona prva dva, i koliko će nama biti u prilog onaj, koji ima ovih dana doći.

Mi neznamo, kako će ni on proći, kako pravi Madjar u gradu, u komu se nekoji uplivni slojevi puste vladati od radikalnih talijanaša.

Mi i svi na Rieci znamo, da družtvo „Filarmonico-dramatica“ koju su Madjari vazda protežirali, (valjda od zahvalnosti) od malo godina nigda ne izviesi madjarsku trobojnicu, niti u vrieme boravka N. V. kralja u našoj sredini.

Znamo nadalje, da madjarske boje nisu odurne onim četirim mutikašem samo jih nevole, jer su vodoravno poredane a ne okomito.

Mi neimamo razloga veseliti se, da je išao grof Zichy, niti da će drugi doći. Sistem je jedno a osobe su drugo. Nami ne ostaje nego ufati se u se, i u svoje kljuse. Do vidova. Rokac.

Život slavenskih djaka u Pragu. Svaki slavenski djak, došav na nauke u Prag, nalazi za u daljini ostavljenu milenu svoju domovinu, zamjenu u bratskom suerotaju i dočeku braće Čeha. Osobito to ide nas Hrvate. Prvi izraz simpatija je primitak u veliko središnje djačko družtvo „Slavia“. To družtvo biti će svakomu Hrvatu, koji je za vrieme velebne češke izložbe pohodio zlatni Prag, ostalo dobro u pameti i ostavilo takodjer dobar utisak svojim starodavnim slavenskim gostoljubivim primanjem; mnogoga i mnogoga u Pragu nepoznatoga Hrvata vodio je po cielo dane član „Slavie“, tumačeći mu sve zanimivosti starodrevnoga Praga i krasne mu izložbe. To je družtvo primilo i jato sokolova, brojeći 12 članova, poletjelo u Prag, željno nauke iz one velike kraljevine, koje ime Čeh sa poštovanjem izgovara, iz Hrvatske. To družtvo, poznato središte Čeha napose, a Slavena u obće, broji danas 1300 članova. Imade prostorije sastojeće od 14 mjestnosti. „Slavia“ priredjuje svake godine svojim članovom sjajni ples, najveći u Pragu, poznat pod imenom „ples Slavie“. Osim toga priredjuje nam „Slavia“, sjajno slavenske večeri. Ove godine bila je jedna. Druga pripada nam Hrvatom. Ta večer, kao što se pripravlja, ne samo da će proslaviti hrvatsko ime u prestolnici srodnih nam poborника braće Čeha, nego može i mnogom od naših obrtnika liepu prirvedu pribaviti, jer šiljanjem stvarih na tu večer, obratiti će pozornost na svoje firme. Još jedan momenat valja iztaknut. Program cielo zabave sastavljen je iz samih hrvatskih komada. Uz proslovno slovo, deklamaciju, i pjevanje nadopuniti će zabavu, proslavljena i omiljela naša tamburica.

Pošto nas Hrvata premalo ovdje imade, da možemo sami medju Česi svojimi zabavami hrvatsko ime slaviti, umoljavamo ostale učeće se Hrvate, neka se obrate prama sjeveru, prama miloj nam braći Čehom, neka nastave ili počmu svoje nauke na češkom sveučilištu u Pragu, a neka budu uvjereni, da će ih razšironih ruku dočekati bratski zagrljaj. Mislimo, da je to dobro spomenuti i da će svakom Hrvatu, koji mora izvan domovine svoje nauke nastavljati, hvala odnošajem našim, lakše to biti medju Slaveni. Sve prijatelje ili bolje sve prave Hrvate, kojim je stalo do toga, da se hrvatsko ime svietom slavi, umoljavamo, da nas na svaki mogući način podupru, bud poslav nam koji čilim, čuturicu, frulu, tamburu, narodno odielo, ili koji drugi domaći proizvod; ili materijalno, da možemo braći Čehom sve krasote i ljepote liepe nam domovine toga večera pokazati; da ih prenesemo u vilinski kraj krasnoga nam Zagorja ili u kolibicu krasnoga nam Primorja, urešenu ribarskimi mrežami ili opet u dom ravne Slavonije, čilimom ukrašen ili u čardak Bosne-ponosne pun narodnoga veziva. Pomozite nam, da nemogućnost mogućnošću učinimo, da prikažemo našu domovinu tako krasnom, kao što u istinu je. Osobito se obraćamo na bolje stojeće slojeve našega občinstva. Stvari se šalju na adresu:

„Odbor za pripravu hrvatske večeri, Prag, „Slavia“ lit. s. ročníký spolek.

Umoljavamo stvari najdalje do 1. svibnja poslati, a vratiti će se drugom polovicom. Troškove (kao poštarinu) pokrivamo sami; svaku štetu nadoknadjujemo. Nadajući se podpori svih otačbenika, naposo svih svečenika i učitolja svršujemo za danas sa uzklikom: Bog i Hrvati!

Odbor za pripravu hrv. večeri.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. H. Novigrad, Dalmacija. Ona osoba bila je priglašena g. 1868., kao stanujuća u Via degli Carradori br. 3, a kasnije nije priglašena.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ gg. K. M. Zvonoča for. 1. S. P. Kanfanar for. 2.50. Čit. Zadar for. 2.50. K. S. Grdoselo for. 2.50. D. K. Varaždin for. 2.50. Lička Vila Gospić for. 2. Kavana Miramar Pula for. 2. B. A. Karnica for. 1.33. K. S. Almaš for. 2. R. G. Sušak for. 5. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 26. marča.

Beč	43	35	48	23	70
Grac	76	65	18	3	27
Temešvar	73	20	6	81	27

Dne 30. marča.

Brno	8	26	85	72	37

Javna zahvala.

Podpisani izvršuje samo svoju svetu dužnost, ako se ovim putem osjeguravajućoj banki „Slaviji“ u Pragu najiskrenije zahvali na njezinom conlantnom postupanju u povodom dne 7. t. m. požarom prouzročene škode u mojemu skladišću vinskih posuda, nalazećemu se u ulici Molino grande broj 2, na točnoj i savjestnoj likvidaciji nastale škode te na brzom izplaćanju odštete. Ujedno se zahvaljujem ovdješnjemu zastupniku imenovane banke, gosp. Bolgutti-Lavrenčiću, koji se je mnogo trudio o toj priliki na moju korist.

Radi toga nemogu učiniti manje, a da ne bi taj naš slavenski osiguravajući zavod najiskrenije priporučio svim našim narodnim krugovom, budući sam se uvjerio, da je taj zavod u istini svake preporuke vriedan.

Trst, dne 25. marča 1892.

Fran Abrum;
bačvar.

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani. Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo.

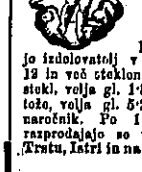

Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdolovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·86, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 8—25

Sto imade

strojeva

za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke

Živica i druga u Trstu

ulica Zonta br: 5

sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 44—

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjiga za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Perivino i dosking za visoko svećenstvo; propisano tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igraće stolove, loden i nepromočne lovačke kaputе, tvari koje se pore, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftino, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. to u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno mislieći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko ponuzetje, 24—4 preko 10 for. franko. 8—24

Doplaćuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakateremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbo se pošiljajo z naslovom: „Lose“, I. Danneberg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 10—10

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Ribergo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave šaštre iz Brošlje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ušterivanja katrama. Kašlcu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 16—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i ux pouzeće.

600 goldinarjev

dobi vsak bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoči v porabi maltoznega izdelka.

Kašelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, izmečki itd. prenehajo že v malo dneh; na stotine je rabilo že ta izdelek z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak priroja se po vplivanju slada na turšico. Na oglod se spričevala najvišjih avtoritet. Cena: 3 steklenice z zabojm gold. 8, 6 steklenic gold. 5, 12 steklenic gold. 9.

4—6 **Albert Zenkner** 6—6

iznajditelj maltoznih preparatov, Berlin (26).

Vsi stroji za kmetijstvo

vinarstvo in moštarstvo

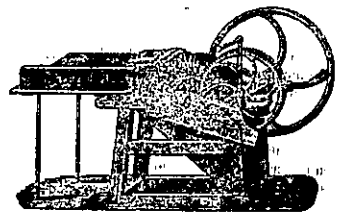

mlatilnice

čistilne mline za žito

izbiralnice

rezalnice za krmo

mline za sadje

tlačilnice za sadje

tlačilnice

za grozdje in vino

kakor tudi vsakovrstne drugo mašine in razni stroji za kmetijstvo, vinarstvo in sadjarstvo itd. itd. novo izvrstno konstrukcije razpošilja najcenеje

IG. HELLER, DUNAJ

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi in zahvalna pisma v hrvatskem, nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku se pošiljajo na željo zastonj in frankovano.

Stroji se dadó na poskušnjo — jamči se zanje — pogoji so ugodni.

1—20 Cene so se znova znižale!!! 1—20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 10—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Peka: Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmonthа. — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za prego Iquique (itd.):** preko Genove i Montevideа, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnо i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani cen.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedo na vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikacij z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli so oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, pripečujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in pervnje se stroški, ako se zakasni po krivili agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vzled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rožka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zabojo

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se polzvedovati o vseki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 14. U Trstu 7. aprila 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ¼ for., za seljake ½ for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1¼ za pol godine. Izvan carovine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom raztu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

V. saborska sjednica od 29./3.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 25 zastupnika, vladin zastupnik vitez Eluschegg, njemu je bok tajnik zemaljskog gospodarskog vieća ravnatelj Hugues. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati u jutro te pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zastupnik Lius pročita zapisnik IV. sjednice, na to se prijavi za rieč zastupnik Mandić, koji reče:

Visoki sabore! U III. sjednici ovoga visokoga sabora izvio je vladin zastupnik vitez Eluschegg na prigovor zastupnika Volarića — da manjina sabora neima u njega povjerenja — „da će on svoje predpostavljene točno i nepristrano obaviešćivati o svemu, što se bude u ovoj visokoj kući govorilo i radilo“.

Ja sam se, gospodo moja, medjutim uvjerio, da g. vladin zastupnik nije održao rieči, jer čitam u prilogu službenoga lista tršćanske vlade „L' Adria“ brzojav „Correspondenz Bureau“ kratko izviešće upravo o III. sjednici ovoga visokoga sabora, koje ne odgovara nimalo istini.

Da vam, gospodo, odviše nedosadjujem, pročitati ću vam viest, priobćenu o tom u našem časopisu pod naslovom „Lieporieč je održao“, koja bijaše na moje veliko čudo zaplienjena i koja glasi:

U III. sjednici istarskoga sabora dne 12. t. m. odgovorio je vladin zastupnik vitez Eluschegg na prigovor zastupnika Volarića, da članovi manjine neimaju unj povjerenja, jer da je pristran, „da će on točno o svemu obavieštiti svoje predpostavljene, što se u saboru radi i govori i da odbija od sebe odlučno sve osvade, kao da ne bi bio pravedan prama govorniku i njegovoj stranki.“

Da nije g. vitez Eluschegg zadane rieči održao, ili da se je pokazao zbilja pristranim il nepravednim naprama saborskoj manjini, dokazuje nam njegovo službeno izviešće o radu te manjine baš u istoj sjednici istarskoga sabora. U prilogu službenoga lista „L' Adria“ br. 73. od dne 19. t. m. čitamo naime brzojav „Corr. Bureau“ iz Poreča o toj sjednici, gdje se veli, da je zastupnik Volarić sa drugovi interpelirao u hrvatskom jeziku cesarsku vladu „radi zapriekah, koje se postavljaju uvedenju glagoljske liturgije u crkveno bogoslužje“. Nadalje da je kod razprave o obračunu zemaljsko poljodjelsko zaklade zastupnik Mandić predložio: „da se zabaci taj proračun“.

Kod nas znadu i djeca, da nije mogao nijedan naš zastupnik ikoga interpelirati zašto se prieči uvedenje glagoljice, jer je glagoljica kroz viekove uvedena kod nas i u susjednih pokrajinah. Gospodin će vitez znati, koja li je razlika izmedju toga, da se nešto, što je uvedeno i obstojeće kroz dugo viekove, prieči u razvitku il iskorenjuje, te izmedju onoga, što nije nikada postojalo, to se uvadjati želi ili kani.

Zastupnik Mandić nije predložio, da se zabaci obračun zemaljske poljodjelske zaklade, već naveđši važnih i nepobitnih dokaza o lošem rukovodjenju s tom zakladom, izjavi, da on ni njegovi drugovi neće glasovati za odobrenje toga obračuna.

Nadamo se u ostalom, da će naši zastupnici pitati za račun, kako se u službenih izviešćih njihovo djelovanje izkrivljuje.

(Čim je počeo zastupnik Mandić čitati iz „Naše Sloge“ rečenu viest, prekinu ga predsjednik, opomenuv ga, da govori k zapisniku — na što mu odgovori zastupnik: „da, da, bit ću kratak“ — te pročita svu viest, prem ga je predsjednik pod konac hotio prekinuti).

Iz ovoga je razvidno, gospodo moja, da vladin zastupnik nije održao svoje rieči. On će se doduše izgovarati, da neodgovara za ono, što donaša „Correspondenz Bureau“ o djelovanju ovoga sabora, al mi toga vjerovati nemožemo, znajuć, da je to poduzeće u državnih rukuh, da mu predsjedničtvo ovoga sabora nepodaje izviešća i da to poduzetje neima ovdje drugoga izviestitelja, nego li vladina zastupnika, dotično podredjene mu činovnike, za koje on odgovara.

Opravdana bijaše dakle sumnja poštovanog g. druga Volarića, da vladin zastupnik neće točno i istinito izviešćivati svoje predpostavljene o našem djelovanju u ovom saboru, te da mi s ove strane visoke kuće nemožemo imati u njega povjerenja.

Za mene nepostoji, poštovana gospodo, više ta sumnja, jer se osvjedočih, da se netočno i neistinito o našem djelovanju izviešćuje, te izjavljujem svečano, da mi u toga izviestitelja — u vladina zastupnika viteza Elusch-gga neimamo nikakova povjerenja. (Živio! tako je! na klupah manjine).

Zastupnik Volarić prigovori zapisniku veleć:

U zapisniku prošle sjednice nije spomenuto, da je prosvietli g. predsjednik istodobno, kad je ustupio bio zemaljskomu odboru na odgovor interpelaciju g. Laginje, takodjer poslao bio predsjedniku zemaljskoga odbora g. Deklevi listić, valjda i kako ja za stalno držim, napisanim naputkom što da govori, jer je namah iza toga ustao i izrekao g. Dekleva, da zemaljski odbor na hrvatske interpelacije neodgovara. Pogladom dakle na tu činjenicu predlažem na podlogi § 41. nutarnjega poslovnika, da visoki sabor odluči, da se taj posebaan dogodjaj u zapisniku iztakne, te da se po §-u 42. ta okolnost ubilježi i u stenografiški izvještaj, koji mora da sadržaje sve, što se dogodilo i govorilo u saboru. Tim svršavam i kako vidite, nisam mogao biti kraći.

Predsj. izjavi na to, da pošto neima proti zapisniku s nijedne strane prigovora, da se taj odobrava. (Sa klupah manjine dovikuju mu so: kako ne! i kakovih prigovora!)

Predsj. predstavi zatim ravnatelja Huguesa kao tajnika zemaljskoga gospodarskoga vieća, koji će dati točajem razprave o proračunu potanje izviešće.

Zatim priobćuje podnesko na sabor:

C. kr. zemaljski sud u Trstu moli, da mu sabor dozvoli dalje postupati proti zastupniku Mandiću radi privatne obtužbe V. Grossmana, učitelja u Lovranu.

C. k. kot. sud moli, da može postupati proti zastupniku Flegu uslied tužbe I. B. Delfabbro i drugova iz Buzeta. (Dr. Volarić: do mala deći ćemo svi na red!)

Nekoji obćinari Žminja po dru. Costantinu podnesoše pritužbu proti obćinskoj upravi:

Zastupnik Laginja opaža, da je uprava obćine Žminj odkad je u naših narodnih rukuh, odplatila više dugova, što su ih učinile prijašnje talijanaške uprave. Odatle sliedi, da nije uprava slaba, te da će biti ta pritužba neosnovana i predlaže, da se smjesta odbije.

Zastupnik Costantini predlaže, da se rečena pritužba uputi na političkogospodarski odbor na proučenje i izviešćaj.

Predsj. priobćuje, da mu je zemaljski prisjednik gosp. Vjekoslav Spinčić naznanio pismom dne 25. maja 1891., da će biti za dulje vremena zapriečen opravljati svoju službu, te da je pozvao njegova zamjenika dra. Laginju, koji da bijaše zapriečen doći, te pošto je i nadalje zapriečen g. Spinčić, da će staviti na dnevni red u jednoj od budućih sjednica izbor zemaljskoga prisjednika za izvanjske obćine.

Predsj. priobćuje, da mu je izručio zastupnik Mandić sliedeći predlog:

„Pozivlje se visoka c. kr. zemaljska vlada, da ustroji čim prije moguće u gradu Pazinu višu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom“, te reče, da će ga staviti u jednoj od budućih sjednica na dnevni red.

Vladin zastupnik vitez Eluschegg odgovara na interpelaciju zastupnika Volarića i drugova, stavljenu u VIII. sjednici zadnjega zasjedanja u pitanju štipendijalno zaklade Fugošić, i na interpelaciju zastupnika Laginje i drugova, stavljenu u IV. sjednici onoga zasjedanja gledo podieljivanja štipendija i podpora iz zemaljske zaklade. Na posliednju interpelaciju reče, da vlada nije zvana, da se mješa u posao zemaljskoga odbora.

Kad je počeo čitati vladin zastupnik talijanski odgovor na rečene interpelacije, dovikne mu zastupnik Volarić: hrvatski!

Vladin zastupnik hrvatski: nemislite gospodo, da se ja stidim govoriti hrvatski, ali zadovoljiti vam nemogu, jer moram čitati odgovor onako, kako mi je stigao. Glasovi na klupah manjine: nekrivimo vas, nego vaše gospodare.

Predsj. više, da se neima prekidati niједnoga govornika.

Manjina mu dovikuje, da traži svoje pravo.

Predsj. više na novo, da je on tuj, da pazi na red.

Zastupnik Laginja: Izpričali smo g. vladina zastupnika.

Zatim se prešlo na dnevni red.

Zastupnik Venier izviešćuje u ime financijalnoga odbora o proračunu zemaljskoga gospodarskoga vieća za god. 1892. Među ostalim reče, da je zemaljski odbor na poticaj stalnoga odbora zemaljskoga gospodarskoga vieća odlučio podnesti saboru promjene pokrajinskih zakona o dozvoli lova i globa za poljodjelske štete, u tom smislu, da se godišnji prinos tih globa i dozvola izruči blagajni zemaljskoga gospodarskoga vieća, nipošto — kao do sada — kotarskoj gospodarskoj zadrugi onoga mjesta, gdje bijahu globe utjerane ili dozvole izdane.

Taj iznos neka pak podieli zemaljsko gospodarsko vieće među pojedine kotarske gospodarske zadruge.

Tu promjenu opravdava tim, što su nekoje kotarske zadruge radine a druge nemarne, pak da nije vriedno, da neradine zadruge onaj iznos uživaju. U pet godina t. j. od 1887.—1891. da je unišlo od takovih globa i dozvola for. 11.250·90 ili godišnjih for. 2.250.

Opravdano je, da taj novac utjera zemaljski odbor, da ga izruči zemaljskomu gospodarskomu vieću i da pripazi, da ga kotarske zadruge valjano potroše.

Tim da će se bolje pomagati radine zadruge i pobudjivati neradine na rad.

Obzirom na pojedine rubrike proračuna, da je odlučio financijalni odbor predložiti saboru, da se brišo opredieljena svota za putne troškove članovom zemaljskoga gospodarskoga vieća, jer da neimaju ni članovi sličnih vieća u drugih pokrajinah povraćenih putnih troškova.

Radi toga valja promieniti drugi redak §. 24. zakona od 8. septembra 1884. u tom smislu, da se obuli putne troškove rečenim članovom, dočim bi ostala u krieposti ustanova o putnih troškovih za članove stalnog odbora gospodarskoga vieća, koji bi iznašali for. 400.

Zemaljsko gospodarsko vieće da želi pokrenuti i treću granu gospodarstva osim postojećih — t. j. vinarstva i maslinarstva — naime sjanje pčenice, koja se danas laglje razpačava. A da se pako za tu granu potrebiti novac pronadje, predlažo odbor, da se odustane od dalnjega oplemenjivanja magaraca i da se za to odlučenu svotu od for. 700 upotrebi za promicanje i bolje obradjivanje pšenice. Imalo bi se naime činiti pokuse sa raznimi novimi vrsti pšenice, koja bi najbolje uspjevala pomoćju komisijskoga gnojiva.

Kod glavne razprave zamoli prvi rieč zastupnik Tamaro. Spominje pogibelj, koja grozi pokrajini od filoksere (trsni ušenac) i koja je jur bacila u zdvojnost naše kolone skoro u cielom zapadnom dielu Istre. Navadja, kako se je filokseru odkrilo u dragi Siciole god. 1880.; bijaše na to imenovana komisija od muževa nesposobnih i neizkusnih; predložilo se, da valja uništiti tamošnje vinograde, što se je izvadjalo do god. 1888., ove godine počelo se uništivati na savjet ravnatelja Huguesa samo na periferijah, da se obrani zdrave vinograde i očuva u sredini neokuženo još trsje; na tom se radilo do godine 1885., što je stojalo pokrajinu for. 80.000. Kasnije se uvelo američko trsje, kojim se je jur prije pokušalo u Franceszkoj i Italiji; u Beču se nije htjelo za to čuti. Godine 1886. dozvolili je ministarstvo, da se unese iz Franceszke k nam nekoliko vrsti američkog trsja, kojo se ovdje njegovalo i umnožilo, te imade danas do 100.000 vabaca za razpačati. God. 1887. činilo je doći zemaljsko gospodarsko vieće iz Montpolliera 20.000 američkih trsova, koji su većinom poginuli, jer su stigli amo prekasno.

Cesarska vlada čini uvozu američkog trsja k nam velikih zaprieka; u Franceszkoj uživaju u tom pojedina okružja, vieća i odbori podpunu slobodu. Potrošaka radi filoksere da imade kod nas bar 800.000 for., neračunajuć amo privatne škode.

Odbor, ustanovljen za uništenje filoksere, neradi ništa, to bijaše predsjednik istoga radi toga nagradjen tim, što su ga digli u viši plaćevni razred (Volarić: tako radite i vi! Mandić: istina je!) Okuženo je jur 1200 hektara zemljišta filokserom, a za obnovit vinograde treba nam 10 milijuna trsova; sada se proizvadja bar 50.000 hektolitara vina manje, što čini okolo 1 milijun for. Rad svoga toga čini mu se, da je 500 for. premalo za razdieljenjo američkog trsja i za ustrojenje uzornih ložišća toga trsja. Na konou stavi rezoluciju, kuja ide za tim, da bi dozvolilo ministarstvo unos u našu pokrajinu iz američkog trsja, koje bi najbolje uspjevalo u našem zemljištu.

Resoluciju podupire većina sabora.

Zastupnik Jenko dobiv rieč, medju ostalim reče, da se nemože sprijateljiti sa načelom novoga načina podieljivanja prinosa kotarskim gospodarskim zadrugam putem zemaljskoga gospodarskoga vieća, osobito pako što se tiče globa.

Staro i pravedno načelo jest, da se dohodci od globa upotrebe tamo, gdje bijaše prestupak počinjen i globa utjerana. Važni su zakoni o kaznah radi poljskih štota i radi nemarnosti kod uništivanja raznih zareznika.

Promjene li se zakoni, tad će se još manje ovršivati, nego li do sada, jer će načelnici dobro promisliti prije, nego li budu kaznili obćinare te novac slati u Poreč.

Već sada počinja se kriviću tim, što nekoje obćine to čine a drugo ne, to da nedobivaju dakle gospodarske zadruge dohodke iz čitavoga kotara. Opazka bo u izviešću, da nije naime nijedna obćina platila ništa zadrugam od globa, nije istinita. Njemu je naime poznata obćina, koja je u rečenu svrhu izplatila liepu svotu.

Ovo je jednako pitanje onomu o školskih globah, o kojih je on već došće predlagao, da bi se upotrobljivalo za podporu siromašnim učenikom i učenicam dotičnih škola. Jer pošto se mora slati prihod od utjeranih globa u Poreč, prva je tomu posliedica, da se u obće globe no utjeruju. Misli li se pako, da je takova kazna u obće koristna, tada neka se utjeranje globa olakša, nipošto pako otežča.

Radi svoga toga izjavljam, da ćemo glasovati proti predloženim promjenam zakona i proti proračunu.

Zastupnik Mandić reče:

Visoki sabore! Neću se više tužiti na gospodu od većine ovoga visokoga tiela, što posve mimoilaze hrvatski jezik i u ovako važnih pitanjih, koja se tiču mate-

rijalnog naprodka naše pokrajine, te nam predlažu svoja izviešća jedino u talijanskom jeziku. Neću da se na tu nepravdu opet potužim, jer bi to značilo bacati bob o zid. U ostalom, znajte gospodo od većine, da ćete morati i u tom prije ili kasnije pravici zadovoljiti.

K današnjoj sjednici pozvalo se ravnatelja gospodarskoga pokušališta, koji je ujedno tajnik zemaljskoga gospodarskoga vieća, t. j. g. Huguesa. Meni je drago, da je među nami, jer ćemo se bar iz bliza osvjedočiti, da li će odgovarati na naše hrvatske ili slovenske upite, pritužbe i prigovore ili će i on stvar tako uzeti, kako da i nismo govorili (Dr. Volarić: Iz Italije je!)

U zadnji hip primili smo više zakonskih osnova, koje će doći danas na razpravu, koje će se čitati po drugi put i koje će biti — kao sve ostalo, što odbori predlažu, bez promjene već danas prihvaćene. Kod nas se predlažu tako često promjene zakona, kao valjda u malo kojem zemaljskom saboru. Predlaže se naime na brzu ruku stvorene osnove, koje su površno ili lahkoumno proučene i utemeljene, pak se događaju, da neodgovaraju potrebi ili koristi pučanstva ili se ne slažu sa postojećimi državnimi zakoni, te nam budu nepotvrdjene povraćene. I sa predležećimi promjenami postupalo se nepromišljeno, što ćemo viditi, kad se bude o njih posebice razpravljalo.

Visoki sabore! U zadnjoj glavnoj skupščini zemaljskoga gospodarskoga vieća mjeseca julija lanjske godine iztaknuo je predsjednik istoga, koji je ujedno i ovdje predsjednik, u pozdravnom govoru, da je poljodjelstvo temelj javnoga i privatnoga bogatstva u većini državah i pokrajina, a to vriedi osobito za našu pokrajinu, kojoj je glavno zanimanje poljodjelstvo. Istom zgodom izjavio je želju, da se otrosemo bar na onom polju stranačkih obzira i zadjevica, to da radimo svi složno za boljak naše pokrajine. Obećao je napokon, da će on biti u svemu i sa svakim pravedan i nepristran, te da će raditi u gore naznačenom smislu.

Ali g. predsjednik nije održao rieči. Već u istoj skupščini protivio se naime stavljenim predlogom od hrvatskih skupščinara jedino s toga razloga, što je postaviše naši ljudi. Protivio se dapače opravdanim zahtjevom naših članova skupščine, da se ustupi i hrvatskomu ili slovenskomu jeziku ono mjesto u zemaljskom gospodarskom vieću, koje ga po zakonu i broju pučanstva ove pokrajine ide. G. predsjednik je dakle, vapeć za slogom i ljubavi, jedno mislio a drugo govorio.

Predpostaviv te činjenice, prelazim na predloženo nam izviešće i na govor poštovanoga Tamara.

Gospodo moja! U našoj pokrajini imade 18 kotarskih gospodarskih zadruga, koje bi imale u prvom redu promicati pojedine struke gospodarstva. Od tih zadruga imado ih, koje su shvatile kako valja svoju zadaću, te rade neumorno, da ovrše sve svoje dužnosti. Takove zadruge zaslužo javnu pohvalu, a uprave istih naše priznanje. Ali uz ove marljive i radine zadruge imado ih mnogo — recimo slobodno većina — koje nerade ništa, koje postoje samo po imenu, koje nevode računa, i koje napokon ništa neutjeruju niti išta troše. Predloženimi promjenami zakona ido se za tim, da se pomogne ovim nemarnim zadrugam, koje se nalaze izključivo u talijanskih rukah.

Mi s ove strane visoke kuće pratimo pozorno rad kotarskih gospodarskih zadrugah vaših i naših. Čitamo posebna izviešća i izvadke o tom u časopisih, ali istinu da vam kažem, riedko ćete gdje naći viest o uspješnom radu vaših gospodarskih zadruga. U ostalom vi priznajete i sami u svakogodišnjih pritužbah i predlozih u i izvan sabora, da valja liene zadruge prodrmati, od njih računo i proračune zahtjevati i u obće tražiti, da podnesu amo izviešće o svojem djelovanju.

Spomenutimi zakonskimi osnovami kanite, gospodo, na novo uskrsnuti vašo gospodarske zadruge. Vi predlažete naime razdiobu utjeranoga novca za lovačke dozvole i globe radi poljskih šteta među sve kotarske zadruge. Vi hoćete, da se sav novac, što ulazi od dozvole lova i od globa radi poljskih šteta u čitavoj pokrajini sakupi u blagajni zemaljskoga odbora, koji će ga kasnije predati zemaljskomu gospodarskomu vieću, koje bi pak taj novac po svojoj miloj volji među radine i neradine milostivo dielilo.

Mi se tomu odlučno protivimo, jer bi to bila očita nepravda, da utjeruje jedna občina razne globe i pristojbe, te da budo dotični novac potrošen ne samo izvan občine, već dapače izvan dotičnoga sudbenoga kotara. Povrh toga mora se uvažiti i to, da imade občinah, koje ništa neutjeruju ili veoma malo, pa bi ipak po predloženih osnovah zadruge onih kotara, gdjo se nalaze takove občine, vukle svoj dio novca kako i sve ostale zadruge.

Ali mi imademo i drugih raznih razlogah proti predloženim osnovam.

Poštovani Tamaro navadjajuć malo prije primjere o slobodnom radu raznih okružja, vieća i odbora u Franceozkoj o pitanju filoksere, dotično o uztuku proti istoj pomoćju amoričkog trsja, iztaknuo je nekim osobitim naglaskom tu neodvisnost, jamačno jedino u tu svrhu, da pokaže, kolika je razlika izmedju austrijskih i francezkih oblastih.

Ja se, gospodo, slažem s njim u tom podpunoma, da nevalja priečiti zemaljsko gospodarsko vieće ili kotarsko zadruge u svakom koraku, što ga na koristpuka i pokrajine učiniti kane; ja sam i za to, da se dade više slobode u radu koli jednih toli drugih, pak se čudim, kako mogu gospoda od većine, kojim je uviek na jeziku sloboda i neodvisnost u svemu i svačem predložiti, da se skuče kotarske zadruge još u veću odvisnost pod gospodarsko vieće. Priznati morate i sami, gospodo moja, da se predloženimi osnovami ide osobito za tim, da se uvede čim veću centralizaciju i birokratizam, da se uniši posve i ono malo autonomije, što su ju uživale do sada kotarske zadruge. Al ja dvojim, gospodo, da biste vi kod toga ostali; prvom zgodom pošli biste bez dvojbe za korak dalje, a mi toga, koliko do nas stoji, nemožemo nikako dopustiti.

U predležećem izviešću nalazimo predlog odbora, da se odustane od dalnjeg oplemenjivanja magaraca, u koju svrhu se je do sada trošilo for. 700, to da se unapried kuša umnije i razboritije sijati i obradjivati nove vrsti pšenice, kojoj je danas lahko naći kupca. Želeć vam i u tom što bolji uspjeh, nemogu od manje, a da nepožalim, što se tako liepo svoto troše na pokuse, koje bi moglo činiti badava ili za veoma nizke izdatke zemaljsko pokušalište u Poreču.

Visoki sabore! Predlozi u izviešću i podnešene zakonske osnove nemogu nas s ove strane visoke kuće nipošto zadovoljiti. Da se je ozbiljno mislilo pomoći zadrugam a tim i raznim granam gospodarstva, bilo bi so moralo priobćiti sve predloge i osnove svim zadrugam, da je prouče i o njima izvieste. Vi od većine niste se mogli na to odlučiti, jer ste znali, da vam vaše zadruge, koje ništa nerade, koje nepotroše niti ono malo podpore, što no im ju dajoto, i kojih uprave biste morali razpustiti ili na odgovornost pozvati, da vam to zadruge niti odgovorile nebi.

Ja si pridržajem, gospodo moja, pravo, da učinim kod podrobne razprave svoje opazke na pojedine rubrike primitka il izdatka, a prije, nego li zaključim, valja mi izjaviti, da ćemo mi s ove strane sabora glasovati proti predloženim zakonskim osnovam i proti proračunu sve dotle, dok se neuvede kod zemaljskoga gospodarskoga vieća podpuna pravica i ravnost jezika, t. j. hrvatskoga ili slovenskoga sa talijanskim, ili ako nećete toga, dok se nepodieli to vieće u dva jednaka i ravnopravna vieća. (Živahno odobravanje na lievici na koncu. Občinstvo galerije kušalo je ušutkati govornika sad podmuklim sad glasnim prigovaranjem, al se on nedao smetati).

Zastupnik Volarić reče kod istoga predmeta:

Visoki sabore! Sudeć po sadržaju izviešća financijalnoga odbora i posebnih zakonskih osnovah, kojo nam se predlažu na razpravu, misli se sistematično i nadalje tjerat onaj strastveni boj proti našemu puku, našoj narodnosti i našemu jeziku. Čak u gospodarstvenoj struci sve se pripravlja i zatim ide, da se poda smrtni udarac našem narodnom obstanku, pa mjesto podučavati i uzdignuti blagostanje našega puka, u toj njemu posebice namienjenoj struci, teži se za tim, da ga se odnarodi i otudji, te nadalje podvržena uzdrži talijanskomu elementu pokrajine i još čvršće stiane u staro okovo sužanjstva. Prije po prilici dvie godine čitalo se po novinah o onoj zloglasnoj družbi nazvanoj „zločesta življenja“ (di mala vita) u nižjoj Italiji, koja je harala one pokrajine, pak ta družba, gospodo, prenesla i preselila se u našu pokrajinu. Ondje namienjena bila palenja, otimačini i ubojstvu, a kod nas, što je još gore, u tu svrhu radi, da moralno uguši i ubije naš jezik i naš narodni obstanak. Ondje išlo se za tim, lišiti svoga iskrnjega bogatstva i imanja, a u nas radi u jedinu i konačnu svrhu ugrabiti nam na ovom svietu sve što nam je najsvetije, vjeru, jezik i narodna prava. Na čelu toj družbi stoji naš zemaljski odbor i naše pokrajinsko gospodarsko vieće, koje nemari toliko da poduči naš puk, da uzdigne domaće gospodarstvo, nego više da nas potalijanči i staromu gospodstvu podvržonih uzdrži. U svih pitanjih kod nas, pa i u gospodarstvenih, glavni jest poticaj, glavni je cilj politika, i to nam protivna politika i na naš zator udešeni rad. Kako rekoh, na čelu tom pokretu stoji naš zemaljski odbor i naše kulturno vieće, pa stoga nije čudo, da mu mi izrečemo naše podpuno nepovjerenje i da nemožemo podnipošto glasovati za proračun za godinu 1892. i za posebne zakonske osnove nama podastrte po financijalnom odboru.

Kad čovjek pročita izvještaj o djelovanju našega kulturnoga vieća, tad bi se reklo, da se radi u najboljo svrhe, da so nastoji promicati dobrostanje našega puka, a kad tamo, kad se dublje izpita i motri njegov rad, tad se uvidi, da u svemu vodi ga ona mržnja, ona strast protiva nama i da nam medenimi usti pruža ubijajući otrov. Još pred dvie godine u velike se uzvišivao u financijalnom odboru rad Bujske gospodarske zadruge i već onda radilo se o tomu, kako bi se drugim zadrugam moglo štogod oduzeti, a onakovim pružiti, koje uspješnije rade, dakako talijanski, jer za naše zadruge, koje očividno napreduju i ovatu, neima tako rekuć ni govora u izviešćih, ako ne da ih se u statističkih izkazih napomene. Glavno kretalo jest politika i ondje, gdje nebi smjela vladat.

Zakonskimi proinakami, koju so žele izvest, za tim se teži, da se našim zadrugam oduzme potrebita sredstva, s kojimi se jedino uzdržavaju, rada im nestane, a našimi novci da procvatu zadruge, koje su u talijanskih rukuh.

Predsjednik naših gospodarskih zadrugah neželi se vidit kod sjednicah pokrajinskoga gospodarskoga vieća, da gospoda imadu slobodnije ruke, da se za njihov rad ne sazna i da laglje provedu svoj za naš narodni obstanak ubojiti rad. Predsjednici talijanskih zadrugah dođi će i onako, jer ili stanuju blizu Poreča, pa dobiju stan i hranu kod svojih prijatelja ili su članovi stalnoga odbora, jer od naših iz milosti i to za sad još pripada samo jedan član, pa dobiju odštotu za put i hranu, a našim, koji su najviše odaljeni, njim se nesmjera dati odštota, samo da nedodju i samo da im se tim otežka dolazak u Poreč.

Mi neimamo reserviranih fonda, neimamo sredstva kako vi, pa se za naše zadruge neskrbi, a za vaše starat će se jur i zemaljski odbor. Želio bi, da se c. kr. vladi ovo točno poruči i da se ju izvjesti potanko o svemu i kako se jedino za tim ide, da nas se iz svih pokrajinskih institucijah izključi.

Na svršetku moram ovdje ono isto opaziti, što sam jur iztaknuo kod pokrajinskoga obračuna, da se naime ondje troši, gdje nije potreba, a štedi ondje i to jedino na našu štetu, gdje je bila prieka nuždа, da se štogod potroši. Ravnatelju pokrajinskoga gospodarskoga zavoda, koji je gospodski obskrbljen, daje se kao tajniku kulturnoga vieća još 500 for. i drugih for. u ime kancelarije uz sve dnevnice i putne troškove, a predsjednikom naših gospodarskih zadruga kani se oduzeti i ona mala odšteta za put, što ju dobivaju, da im se olahkoti dolazak na glavne godišnje sjednice kulturnoga vieća. Tuj prestaje svaki obzir, tu je očividno, da je tendenciozno naperen protiva nami svaki rad, svaki pokret našega pokrajinskoga vieća i gospode sa strane većine. (Tako je! živio! sa strane manjine).

(Dalje sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Va Medulinu da te imat intanto „Legu“.
Jur. Koga mi to vranića povidaš.
Fr. Bravo, već da imaju prošldonta.
Jur. Lipo moj Franiću, ki je to?
Fr. A vero on poznati dugonja z jinažija.
Jur. A ki djaval će njim se zapisat u to leglo?
Fr. Valjada Rovinježi, ki su prišli tamo škroba se najist.
Jur. Ma neće valjeda on od Čitaonice?
Fr. Neće ne, zač govori, da s kim živo, s tim treba da i drži.
Jur. Poštona mu vira.

Različite viesti.

Zaključak zasjedanja istarskoga sabora bio je jučer 6. aprila kako nam to danas stižle viesti javljaju.

Na zadnjoj sjednici bio je na dnevnom redu predlog školskog odbora za osnuće talijanskog sveučilišta u Trstu; predlog posebnog željezničkog odbora, da se spoji istarska državna željeznica sa kojom postajom pruge Sv. Petar-Rieka; predlog financijalnoga odbora o željezničkoj pruzi Trst-Poreč, koji glasi, da stupi zemaljski odbor sa državom u dogovor glede gradnje; i napokon izbor zemaljskoga prisjednika il asesora za izvanjske občine Istre.

Istarski sabor. VII. sjednica, dne 31. marča. Danas dogodio se vrlo velik škandal, prouzročen po vladinom komisaru. S početka bilo je prilično mirno, a i galerija ponašala se pristojnije nego obično. Predsjednik joj dopušča sve i svašta, pošali se malo s njom, veleć, da imadu njekoji „rafreddore“, a onda zapovjeda galerija predsjedniku. Našim zastupnikom, koji negovore rego u svojem materinjem jeziku, viču, da prestanu. Pauju ih, dodjuje im razne epitete, kašlju, kišu, štropoću . . . Kamo su dospjeli naši protivnici, vidi se iz toga, što dovode sobom malu djecu, da se onoj deru, viču, smiju i bune zastupnike. Prije rabili su za to psa, a sad dodje na njihovo mjesto njožna, „načobudna“ mladež, koja ima da bude jednom podloga zemlje i države! Zar ne?!

Dnevni red je još isti kao i V. sjednici, a ni danas nije dovršen. Razpravljalo se o školstvu. Kod razprave učestvovali su od manjine zastupnici Mandić, dr. Volarić i dr. Stanger; prva dvojica govorili su dva puta. Od većine zastupnici: izviestitelj dr. Bubba, dr. Tamaro, Babudor, Fragiacomo, dr. Costantini, dr. Amoroso, dr. Cleva i vlačiu komesar Elnschegg. Mjesto da govori o predmetu, zastupnik Sbisà izabere si zadaćom, da se baš prosto razkokodače na manjinu, a isto tako u smislu fakinske kulture ponašao se i „vitez“ Wasserman.

Dr. Volarić spominje među inim i iredentske geografične karte, koje se upotrebljavalo na kvarnerskih pučkih školah, kad je bio tamo kotarskim poglavarom Elnschegg, a da nije pri tom spomenuo nikakva imena. Na to izjavi vladin komesar uz burno odobravanje većine, da je dr. Volarić napao na bivšega školskog nadzornika, koji već leži u hladnom grobu. U obće izpričao je cielu povicst onih karata, nastojeć da sama sebe kako tako rieši iz onog škripca. Dr. Volarić odbi sa svom odlučnošću osvadu vladinog komisara, da je on tobože napao na mrtvog školskog nadzornika. U to reče vladin komisar predsjedniku nešto u uho, na što ovaj skoči, ko da bi ga osa ujela, te hoće da svom silom zabrani dru. Volariću da govori. Dr. Volarić ne popušća. Galerija silno viče i tuli; izmedju občega krika čuju se dječiji glasovi. Talijanski zastupnici viču dižu se, da izidju, a dr. Volarić svenđilj govori. Nato okrene se zast. Wassermanu napram dru. Volariću i odbrusi mu: „Bestia“. Zastupnik Junko odvrati mu: „Da, ti si bestia“. Predsjednik uzme na to šešir i odgadja sjednicu. Kad su se duhovi malko umirili, nastavila se sjednica to uze rieč dr. Amoroso, da govori o predmetu.

Dr. Tamaro napao je strastveno na svećenstvo, te rekao, da je srumotno, što se svećenici moraju pratiti bajonetami. Odgovorili su mu dr. Volarić i Mandić. Ovaj potonji pokaza na Poreč, po kojem vrvi policija i žandarmerija za obranu zastupnikah, a kojih slavenski zastupnici nisu zahtjevali, nego ih je poslala vlada, jerbo pozna Poreč. Nato odgovori odmah bivši porečki načelnik Sbisà, te se tako žalio, da dobro razumije hrvatski, akoprem je to uvjek poricao. Sbisa prouzroči svojim strastvenim i prostim napadanjem na manjinu novi škandal.

VIII. sjednica od dne 1. aprila. Zast. Šeršić interpeluje vladu i zemaljski sabor radi zahtjeva zemaljskog odbora, da mu moraju cestovni odbori dopisivati u talijanskom jeziku.

Dr. Costantini predlaže, da se školska zaklada razdieli u talijanski i slavenski odiel. Odgovaraju mu zastupnici dr. Volarić i Mandić. Zemaljski odkornik Decleva želi rovizija hrvatskih čitanka. Dr. Dukić zahtjeva, da predsjednik pozove govornika k predmetu.

(Galerija: zitto!) Declevi odgovara i dr. Volarić. Galerija ponaša se na najnedostojniji način. Predsjednik ju opominje. Zastupnik Mandić: Kakve sto si odgojili, takve imate. Tulenje, kašljanje i kihanje na galeriji za cielog govora dra. Volarića. I pas je opet u njihovom društvu, da mu stupaju na rep. Svršiv svoj govor, obrati se dr. Volarić spram galeriji te će: Oni su nam predsjednikom. Zatim govore zastupnici Babuder, dr. Stanger, dr. Dukić i Mandić. Za govora dra. Stangera traje nemir na galeriji. Vrata se neprestance otvaraju i zatvaraju. Predsjednik viče na sluge. Kad je počeo govoriti zast. Mandić, nastane još veće urlikanje, kašljanje i kihanje. Predsjednik opominje galeriju, te prieti joj, da će ju dati izprazniti, ako nebude mirnija. Zast. Jenko: Vidit ćemo.

Dr. Costantini izviešćuje i predlaže, da se zast. Mandića na zahtjev tršćanskoga suda izruči istomu.

Dr. Stanger odgovara, ne da brani Mandića, nego da označi postupanje većine. Za predlog glasuje i manjina.

Kod drugog izviešća o izručenju zast. Flega buzetskomu sudu, oprao je dr. Dukić izviestitelja Costantinija kako odvjetnik nevještaka. Dr. Costantini uvidio je napokon, da su njegovi predlozi sasma izopačeni, te ih odmah i popravi. Za izručenje zast. Flega glasuje i manjina.

Podpredsjednik dr. Dukić, koga takodjer buni galerija za njegovog govora, zahtjeva energično, da predsjednik uzpostavi mir.

O proračunu zemljorazteretne zaklade govore dr. Dukić, Babuder i dr. Volarić. Galerija buči za prvog i trećeg govora. Dr. Volarić opaža, da predsjednik obično opomene govornika samo jedan put, a zatim da jim oduzme rieč. A naprama divljoj i prostačkoj galeriji da ima sve moguće obzire, te da nezapovieda, da se ju izprazni. Mandić: Nesmije. Zatim zapovjedi predsjednik, ne slugam, da izprazne galeriju, nego direktno slušaocem, da se odstrane. Ovi neće ni da se ganu. Mandić: Kako vas slušaju. Na drugu zapovjed napokon tuleć i bučeć otidju. Predsjednik napadne nato baš prosto na slugu, što mu je već jednom kazao, da djeca nesmiju na galeriju, a danas da ih opet imade silesija. Doskora pako žali, što je tako naredio. Zapovjedi slugi, da opet otvori vrata, pak opet da ih pritvori, ali ne zatvori. Sluga sav smeten, nezna što bi činio. Prieče mu u pomoć drugi sluga. Mandić: Zovnite ih natrag. Dr. Amoroso opomene predsjednika, da je dosta, ako on samo rekne, da smije občinstvo opet unutra. Na to doleti na galeriju 7-ljetno diete i sjedne se, ko da bi htjelo zbijati šale s predsjednikom i slugom. Na strani manjine glasan smjeh. Za njim dodje odrasao muž, te se takodjer sjedne. Sjede njekoliko vremena, kad se sluga opet sjeti, da ih treba odagnati. Odrasao poslušao, a diete stoji. Priskoči drugi sluga, te ga oba napokon ipak izjeraju. Zatim napuni se galerija opet. Izviešćuje još zast. Babuder o njekoj molbi, i sjednica bude zaključena.

U porečkom saboru smije dakle svatko sbijati komedije, dapače i dieca. Takovih primjera bi uzalud tražili po ostalom svietu.

IX. sjednica od dne 2. aprila. Zastupnici Mandić, dr. Volarić i Jenko čitaju talijanski svoje izjave o prostih napadajih i insulti dolazećim sa galerije i opetujućim se na ulici, te zahtjevaju, da se svi dogodjaji zabilježe u zapisnik.

Predsjednik hoće da prešuti Wassermannov izraz „bestia“, kojega je spomenuo dr. Volarić u svojoj izjavi. „Vitez“ Wassermann „vitežki“ oporiče to, tvrdeć, da je rekao „basta“ a ne „bestia“. Manjina odlučno prigovara. Dr. Dukić pozivlje se na susjeda zastupnika Marinonia, koji je takodjer dobro čuo. Zastupniku Jenku nedozvoljava predsjednik pročitati svoje izjave. Jenko čita; predsjednik viče, te oduzme mu rieč. Jenko nerazumije ga, te čita svoju izjavu do konca. Predje se na dnevni red. Kod prošnje krčkih župana o načinu sječenja u tamošnjih šuma — izvjestitelj Sbisà — govore dr. Stanić i dr. Volarić.

O zakonskoj osnovi o oproštenju novih radničkih kuća od raznih doklada izvješćuje dr. Costantini. Proti govori dr. Fragiacomo. Proti dru. Fragiacomu govori dr. Dukić, te brani četvrti, t. j. radnički stalež. Govore još vladin zastupnik Elluschegg, zast. Stanić (kojega podupre opet Wassermann s duhovitom opazkom) Babuder i izvjestitelj. Zakon primi se u 2. i 3. čitanju. Zatim razpravlja se o ostavštini Filippini. Kod predloga, da se za poljodjelce ustanove posujilnice, razvi se odulja debata, kod koje sudioničtvuju dr. Fragiacomo, Babuder, dr. Stanić, dr. Volarić i Mandić. Nato obrazloži zast. Mandić svoj predlog o ustrojenju hrvatske velike gimnazije u Pazinu. Predlog padne, pošto je glasovala za njega samo manjina.

Dr. Costantini izviešćuje o zakonskoj osnovi, po kojoj se imadu postaviti u političkih kotarih Volosko, Pazinu i Kopru šumarski nadzornici s plaćom od barem od 700 for. Ove i šumarske čuvare plaćali bi porezni uredi, a u porezne urede morali bi plaćati občine, zadruge i pojedini posjednici. Iztjerati bi morale občine s polit. ovrhom (eksekucijom).

Zast. Jenko protivi se odlučno tomu zakonu, te predlaže, da se predje na dnevni red. Proti govori i zast. Flego, a većina odluči preći u podrobnu razpravu.

Manjina izadje na to iz sabornice. Dr. Dukić ostaje, al izjavljuje, da neće sudjelovati kod glasovanja.

Neostav time u saboru dostatan broj, da se može stvarati zaključke, bude sjednica zaključena.

X. sjednica od dne 4. aprila. Zastupnik Mandić prosvjeduje proti postupanju predsjedničtva, što nije uzelo u zapisnik zadnjo sjednice izjave Mandića, dr. Volarića i Jenka o javnim insultima.

Vladin komisar odgovara na interpelaciju dra. Volarića i drugova o staroslovenščini u crkvah.

Zast. Mandić čita interpelaciju na vladu o odstranjivanju njekojih i postavljanju novih župana u podobćinah puljsko i porečke občine.

Predsjednik prijavlja predlog zastupnika Jenka i drugova o željeznici Hrpelje-Šapjane (odnosno Jurdani). Dr. Amoroso stavi prešan predlog, da se odmah izabere u tu svrhu odbor sedmorice. Prima se. Sjednica se odgodi. Jednoglasno izabranu su 4 Talijana i 3 Hrvata: Dr. Amoroso, dr. Venier, dr. Lius, Defranceschi, dr. Laginja, Jenko i Flego.

Dr. Dukić upita vladinog komisara, zašto li Correspondenz-Bureau izviešćuje o saborskih sjednicah nikako ili pako samo na kratko i to obično krivo. Vladin komisar odgovara odmah.

U podrobnoj razpravi zakona o čuvanju, nadziranju i obskrbljivanju šuma govore proti zast. Jenko, dr. Laginja, Flego i dr. Volarić, dokazujuć veliku štetu, koju bi primljeni zakon prouzročio Krasu. Uzalud! Zakon bi primljen u pojedinićnom glasovanju u drugom čitanju sa 17 proti 7 glasova. S istim razmjerjem glasova bi primljen i u trećem pojedinićnom glasovanju. Dr. Laginja konstatuje, da su proti glasovali svi zastupnici onih kotara (Kopar, Volosko, Pazin), za koje vriedi primljeni zakon. Odbija se još molba Marije Grini o stvari ostavštine Pobar i zaključi se sjednica.

XI. sjednica od dne 5. aprila. Dr. Laginja interpelira pokr. školski savjet i pokrajinski odbor gledo toga, što je ovaj zadnji zahtjevao, da se u Fontani imenuje učiteljem kompetent, koji je bio usposobljen samo za italijanski jezik.

Razpravlja se proračun zemaljske zaklade za g. 1892. U glavnoj razpravi govore zast. dr. Laginja i Mandić. Obadva navadjaju razloge, radi kojih manjina nije do sada i neće niti ovog puta glasovati za taj proračun. Dr. Laginja govorio je o općem položaju u pokrajini, slonećemu na krivičnom izbornom redu, po kojem ima talijanska manjina većinu u pokrajinskom saboru, ter navео kao primjer veliki posjed, koji kod 100 izbornikah, koji plaćaju po 100 for. poreza, bira 5 poslanika, dočim moraju drugi, koji plaćaju po 99 for. birati sa drugimi 400 suizbornikah tekar po jednoga biranoga birača (fiducijara).

Kod točke VI. navadja zast. Mandić slaba občevna sredstva na Krasu, Labinšćini, Plominšćini i Brkinih; spominje osušenje čepićkoga jezera, pomanjkanje vode u obće i o podporah, koje se drugdje ne podieljuju, ako ne u agitatorne svrhe prije izborah.

Dr. Stanger preporuča izgradju ceste u luci Voloskoga. Dr. Venier preporuča u resoluciji, da se nebi za uredjenje potokah (Mirna itd.) na Buzeščini rabili kažnjenici. (Prima se jednoglasno).

Kod VII. točke poziva se dr. Volarić na ono, što je izrečeno u razpravi proračuna pokrajinskoga kulturnoga vieća. Zastupnik Babuder najprije kadi, a konačno i napade ravnatelja pokrajinskog poljodjelskog zavoda.

Kod točke IX. govori zast. Jenko, da bi se podupro one občine, koje nemadu vlastitih zgradah. Neka bi se občinam dozvolilo žandarmerija u pomoć, a ne da se ju upotrebljuje u stranačko svrhe, kašto se to dogadja u porečkom kotaru, gdje moradu loviti one, koji uzklikuju: „Živio cesar Fran Josip!“

Zast. Mandić osvrće se na vanjsku i nutarnju politiku, na pokrajinsku i tako naprod dolje, te narieče tršćanskoga namjestnika kao pristrane, kakav u istinu i jest.

U podrobnoj razpravi govori dr. Volarić o stenografičnih zapisnicih, u koje dolaze samo italijanski govori i o pokrajinskom zakoniku, koga se neizdaje u hrvatskom jeziku. Postavi odnosno predloge. Kašnje govori kod druge točke ter predlaže, da se sasma briše i neka vlada postavi svoje organe umjesto pokrajinskog vieća, jer se ne poštuju zakoni ustava.

Kod III. točke govore zastup. Mandić i dr. Volarić o troškovih za obuku, posebno o podporah i štipendijah, koje se dielo samo Italijanom.

Kod V. točke govori zastup. Jenko o velikih izdatcih pokrajine i občinah u dobrotvorne svrhe, jerbo ima pokr. vieće tu stvar slabo uredjenu i usljed dolušbe domovinskog zakona od 1863, proti kojemu je obća pritužba.

Kod točkah XII. i XIV. govori dr. Volarić, da ne treba toliko pokrajinskog novca nagomilavati, nego neka se radje odpišu doklade na porez.

Cieli proračun većina prima. Proti glasovala je manjina. Za resolucije podnešene po financ. odboru, glasuje većina i dr. Stanger.

Galerija mirna pogledom na njezino ponašanje u prijašnjih danovih. Ovdje ili ondje pokazuje svoju razkalašenost.

Sjednica je trajala od 10. u jutro do 2 ure poslie podne.

Predavanje u tršćanskoj čitaonici. U subotu dne 9. ov. mj. predavati će gosp. Vatroslav Holz o sliedećem predmetu: „Spomini na znamenite može slovenske“.

Žalostni dogodjaj u kući g. Ivana Ponis-a iz Buzeta, trgovca, velikog posjednika i občinskog zastupnika odkad ravna ovom občinom hrvatsko zastupstvo.

Prošloga čedna umrla je njegova dobra i obće štovana žena Dominika u priličnoj starosti na vrlo veliku žalost svijuh ukućana, rodbine i naše stranke, koju je znala na razne načine podupirati. Sprovod do groblja bio je upravo veličanstven, a valjda ga nije bilo ovakova još u Buzetu. Skoro svi občinski zastupnici, dosta gradjana, a puno okoličana pratili su zadnje ostanke pokojničine na vječni počinak. Nije bilo valjda osobe, koja nije dobila svieću itd. Sve je bilo žalostno i suzami orošeno, a najviše žalostni muž, g. Ponis, koji je išao za liesom mile pokojnice. Iza sprovoda razdielilo se med siromahe do 200 for., a svaki je dobio jela i pila. Obitelj, rodjaci, prijatelji, osobito pako naša stranka gubo u njoj dobru i poštenu podupirateljicu i iskrenu prijateljicu. — Bog joj dao lahko duši!

Hrvatska škola u Juršićih (občina Vodnjan). Pišu nam od tamo, da su prošloga četvrtka otvorili svečanim načinom hrvatsku pučku školu, za kojom je ono pučanstvo dugo i dugo uzaludno uzdisalo.

Veselje puka je tim veće što imade za učitelja domaćega mladića, koji je niknuo i uzrastao medju pukom a izškolan bio nagovorom i pomoćju tamošnjega župnika velezaslužnoga g. Velikanjo. Od njega očekuje tamošnji puk, da će vršiti duševno i marljivo težku, ali liepu učiteljsku službu, te da će se kroz vjekove spominjati ime prvog učitelja u hrvatskoj školi u Juršićih. Bog dao, bilo tako.

Iz Kanfanara pišu nam 29. marča. Dan 28. marča će biti opet zabilježen medju one dane, u kojih se opetovano kaže svietu taljansko-šaronjačka bezobzirnost i prevara. Taj dan vršio se obć. izbor za II. tielo. Naša stranka bijaše sigurna pobjede, a protivnici sami bili su pokunjeni, videć da su izgubili povjerenje u puku, osim njekojih podrepicah, koji su jur pozabili, kojim mliekom ih njihova majka dojila i u kom jeziku ih učila Boga moliti. Ali karnjelske tikve su Vam fine glavo, koje si znadu pomoći u najakrajnjoj sili, pa makar se združile sa samim nečistim. Ovaj put pomogli su si iz propasti sa odbacivanjem naših izbornikâ. Punomoć kod naših birača malo koja je valjala, a za protivnike glasovale su punomoći i mrtve ženo. Izmedju naših birača dadoše braća braći punomoć, da mjesto njih glasuju, ali komisija bez obzira je odbacila ovakovo punomoći; od protivnikâ imali su hlapci od njihovih gospodara punomoći, a komisija ih pustila, da biraju. Izborna komisija oživila je mnogo naših birača, koji su jur više godina na groblju, a jednoga je ubila, sasvim tim, da je živ, i nije vjerovala ni posliu, kad joj donese brat potvrdu od velć. g. župnika, da mu je brat živ. Ovako su krpali, i u istinu skrpali 16 glasova sramotne većine. Predsjedovao je izb. komisiji ovaj put strastni Tanković, a u komisiji sjedio je c. k. poštar Pizamiglio, koji bi bolio učinio, da doma kalegari, da napozabi svoj zanat, nego da se miešа u naše domaće poslove, koji ga sasvim niš nobrigaju. Pomogli su karnjelom i njihova braća Rovinjezi, koji su lovili i tjerali prodance do obć. kuće, kao „bekàr“ janjce u „bekariju.“ Vjerni Hrvat Juro iz Sanlove dobo i obć. načelnik trčali po selih kao lavi, da mogu još kojega birača — prodanca dotjerati. Došao je glasovati za „patriju“ i jedan visoki gospodin iz Pule, koji nosi crljene bičve i da se je on mješao u izbore. Čudnovato! Talijanskim popom je sve slobodno, a našim svećenikom sve se zabranjuje.

Neću više o tom pisati, da se nebude reklo, da naša dična Sloga blati tal. popa, ta dosta je da mali puljski pulić blati naše svećenike, koji bi imao na vaguno materijala u svom taboru. — Sam c. kr. komisar prigovarao je komisiji radi njezinih nezakonitostih ali sve uzalud. Naši učiniše utok, i ako su nam tamo gori samo malo pravedni, još ćemo do malo i po treći put birati. M i r k o.

Iz Roča pišu nam 4. t. m. Naši občinski izbori bijahu uročeni za dne 17. pr. m., i to od 11. ure prije podne do 3. poslie podne za III. izborno tielo, od 3. do 5. za II., a od 5. do 6. za I. izborno tielo. Lukavi bijahu i ovaj put naši protivnici, koji su poslali svim svojim pozive za izbor, a mnogim našim nisu niti dali znati, kada će se izbor vršiti. Oni su išli za tim u svojoj lukavosti, da će onaj dan sve obaviti, t. j. po danu i po noći glasovati, pak po noći naše izborniko nasilno doma odagnati. Nu to im se nije posrećilo, jer se nije svršilo glasovati u III. tielu do uročene ure, do koje bi bio morao biti izbor svršen. Predvidio je to — kako je morao — c. kr. komosar, da se neće naime obaviti izbor u III. tielu, kako bijaše ustanovljeno, pa prekine izbor za II. i I. tielo i uroče ga za dne 31. ist. mj. K izboru došla su tako zvana gospoda iz Buzeta, da pomognu nedužne kmete loviti za krnjelsko-talijansku stranku. Bakalara niti pijače nije falilo, kako je obećao ondješnji učitelj u krómi Bernardovoj prvi dan, kad je glasovalo III. tielo. Došao je — to se zna — krstitelj iz Vodnjana, boz kojega nebi išlo, a došao je takodjer buzetski spasitelj, da jih poduči, kako će nadvladati i nepitajuć kojim sredstvom. Izbor je izpao na korist protivnike, jer izborna komisija nehtjede primiti nijedne naše punomoći uz sve uvjerivanje c. kr. komisara, da su isto valjane. Ponašanje ročke fukare mora svaki pametan čovjek osuditi. Pijano je bilo sve, a medju njimi stajala je spomenuta dvojica, koja nije htjela pijanu rulju niti opomenuti. Na bjesnu fukaru morala je paziti c. kr. žandarmarija i prepriečiti javno napadaje i nerede. Čudimo se doista, da takav uzgoj i primjer davaju ročki roditelji svojoj djeci. Očuvao nas Bog takove kulture! Slabo sjeme neće i nemože donieti dobre plode. Žaliti se mora, što te naši ljudi u ovoj občini prodavaju, kao niema životinja, za novac, zdjelu žerila i vrč pijače. Dok traje izbor rukuju se stimi nesretnimi prodanci gospoda, a kad svrši izbor govore gospoda medju sobom: „koš ti vol, per bover o manjar se kompra tanti ščavi ke si vol“. Žalimo u istinu tako sliepo seljake, ali nekrivimo jih toliko jer znamo, da neimaju prave poduke od nikud. Proti izborom je već učinjen utok, te će, ufamo, biti i ovaj put uništeni, jer ima puno razloga za to. Samo se čudimo, da c. kr. oblasti ne poduzmu shodne korake, da se već jednom po zakonu postupa u izborih, da se netrudi toliko puk jedino radi nezakonitostih, počinjenih od strane izborne komisije.

Pozor vinogradarom! Na Pazinšćini bila je ove godine loša trgatba, jer je skoro posvuda bilo lišće na trau opalo, tako, da groždje nije podpuno moglo uzoriti.

Svakomu je dobro poznato, da je vino od takova grozdja veoma slabo, jer neima u sebi dostatno šećera il cukara. Uz sve to posjednici pazinskoga kotara bili su sretni, dapače presretni, što su mogli prodati sve svoje grozdje ili vino izpod dropine — i to dosta skupo.

To mogu zahvaliti njekojim našim ljudem iz Rioke i Kopra, koji su dovoli u one krajeve francezke trgovce. Bilo bi svakako nepametno kad bi naši poljodjelci i vinogradari mislili, da će njim se uviek sreća nasmijati kao i prošle godine, te da će vazda prodati svoje vino pa makar bilo i slabo.

Nije to tako. Doznajemo naime od sigurne ruke, da Francezki trgovci, koji su kupili prošlo godine sve bjelo grozdje ill vino na Pazinšćini — neće kupovati ove godine ni k a p i j e vina, nego samo čisto i posve zdravo grozdje. Javljeno nam je i ovo da će naime zastupnik bogatoga francezkoga trgovca doći mjeseca agusta pregledati vinograde kroz Motovunšćinu, Kaldir, Motovunske Novake, Trović, Kašćergu, Boram, Pazin, Lindar, Gradišće, Pićan, Tupljak, Korbuno, Golugoricu, Novako, Zareč itd. S toga opominjemo vinogradare i priporučujemo njim osbiljno, da si na vriemo nabavo sumpora, zatim štrcaljke i modro galice, da mogu u zgodno vrieme sumporati grozdje i škropiti lišće

traja modrom galicom, jer inače zlo i naopako osobito posljo trgovačkoga ugovora između Austrije, Italije i Njemačke.

U svakom povećem selu nek se slože tri četiri njih, pa nek si zajedno kupe spravu za škropiti liće traja, jer znadu valjda već sliepi i glubi, da je raztopina od modre galice, pomješana sa vapnom siguran liek proti bolesti na liću, bez kojega nemože grozdje uzrijati.

Gdje se nabavlja sprava za škropljenje i modra galica, o tom se može obavjestiti svaki u svojem občinskom uredu ili kod uredničtva „Naše Sloge".

Rečeni Francezki trgovac zalazit će u vinograde, pa gdje bude vidio, da se drži liće na treu i da je grozdje zdravo, kupit će grozdje na trsu, a gdje bude vidio samo u blizini, da nije bilo škropljeno a da je liće opalo, neće se ni približiti. — Dakle, ljudi, prije svega gledajte dobro obdjelati svoje brajde i vinograde, okopajte ih i ogojite ter nepustite, da ih zarastu travurine ili ćak trnje il dračje, jer Francuzi ne zalaze rado u vinograde, gdje gospodari plevel i dračje.

Prodaja kuruza. Doznajemo, da je u Rakotolah, među Višnjanom i Motovunom poznati naš rodoljub g. Mate Kramar-Bančina, počeo prodavati kuruz ili turkinju uz najpovoljniju cienu što mu je moguće, ali za gotov novac. Kad se pomisli, koliko novaca naši ljudi nose u gradove talijanskim trgovčićem za turkinju, kako ih ova kod onih njihovih pijavica za koji mjesec čekanja drago stoji, svaki hektolitar okolo dva forinta više, nego bi ga bili imali za gotovo novce; kad se promisli, da se nekoja gospoda debele sa žuljevi „ććava" — kojemu uza sve to u važna vremena i zlatnu slobodu uzimlju —, ne možemo inače, a da ne preporučimo našim ljudem, koji potrebuju to domaće hrano, da, kako na paziučini idu kupovat k našim odličnim rodoljubom Bertoši i Buršiću, tako i oni, koji nisu predaleko od Rakotolah, idu svojemu čovjeku, t. j. Kramaru-Bančini. Ljudi, ako Talijan može kupit kakovu stvar kod Talijana, hoće li on u istih okolnostih kupit ju kod Hrvata i ovomu dat dobitka? Dakle naučimo se od njih. A našim trgovcem preporučujemo poštenje, dobru robu i najnižu cienu što je moguće, pa tako će prodavat mnogo, koristit sebi i narodu.

Razkol u hrvatskoj stranci u Dalmaciji. Po viestima iz Zadra, dogodio se ovih dana u hrvatskoj stranci razdor, usljed kojeg je izstupilo šest članova iz hrvatskog kluba, i to gg. Biankini, Perić, Ljubić, Paštrović, Šarić i Buzolić.

Povod ovomu razkolu dala je razprava u zadarskom saboru o pregledanju hrvatskih knjiga za pučke učione. Kod te razprave digne se zastupnik Biankini, te navali žestoko na vladu bečku a i zadarsku, što hoće, da iztriebe iz pučkih knjigah hrvatsko ime, i sve što na hrvatstvo sjeća, ili hoće da ga izopači, nazvav ga po svih knjiga srbsko-hrvatskim. Na koncu svoga govora stavi ovaj sliedeći predlog: „Pozivlje se c. kr. vlada, neka u korist zdrave narodne prosvjete dade pregledeti nove knjige za pučke učione u Dalmaciji, i neka pazi osobito na to, da u novom izdanju ime naroda i jezika hrvatskoga nebude pritajeno ili nagrdjeno".

Protupredlog postavi nazovi-srbski zastupnik Puljezi, da se uz hrvatski narod vlada obazire i na srbski. Većina prihvatila je ovaj potonji predlog, a to potaknе Biankina i drugove, da izstupe iz kluba. Da pravo kažemo, mi smo već odavna naslućivali ovaj preokret, te on nije nego zaključak one velike evolucije, koja se od njekoliko godina razvijala u hrvatskoj stranci. Stari pobornici rek bi, da su bili smalaksali u borbi za narodna prava, te pustili s vida svoj pravi, čisto hrvatski program, podav se nekakvom bezrazložnom optimizmu; mjesto da neumorno rade oko posvemašnjeg pohrvačenja svih ureda u Dalmaciji, oni se zadovoljavali kojekakvimi mrvicami, koje im je dobacila bečka vlada, a zato oni stavili joj sve svoje sile na razpolaganje, kao što je to činio pred dvie godine gosp. Klaić, gdje je u delegaciji otvoreno počeo hvaliti upravu u Bosni. Ova struja nije prijala mladjim elementima u stranci, te počelo sve življe kuhat, dok nije evo sad g. Biankini učinio odlučni korak. I mi bi savjetovali dalmatinskim prvakom, da se oni malo obazru na sjever, svojoj braći Čehom. Oni dobro znadu, da su stari Česi, koji su jim svojom prošlošću toliko slični, sada ništica u bečkom parlamentu; da je hrabri češki narod i svoga staroga Riegera, koji si je toliko zasluga stekao po Česku, odbacio, čim je on stao ulagivat vladi. Dakle braćo, malo više energije, da se nebude i o vama kazalo: Perditio tua, Israel, ex te.

Brzojav „Naše Sloge".

Poreč, 7. aprila. Jučer zastupnici seoskih občinah izabrali Laginju zemaljskim asesorom, nakon odpovjedi Spinčićeve, učinjeno aprila lanjske godine. Mandić izabran zamjenikom. Spinčić izabran jednoglasno predsjednikom kluba, pošto je Laginja radi novog položaja od te časti odstupio.

Lutrijski brojevi

Dne 2. aprila.

Trst	53	1	86	26	38
Linc	72	80	20	54	58
Budapest	40	51	23	1	87
Innsbruck	7	68	48	39	87

Dne 6. aprila.

Prag	86	64	13	87	60
Hermanstadt	5	56	41	58	70
Lavov	5	76	11	6	36

Narode hrvatski!

Pred skoro godinu i pol dana ustanovilo se je ovdje rodoljubno društvo „Hrvatska Čitaonica", kojemu je zadaća njegovati narodno čuvstvo i buditi narodnu svieet, gdje je ista još zaspana. Neobazirajuć se na sve ine potežkoće materijalne, koje će morati nadvladati hrvatsko društvo u pokrajini, kakova je Istra, osobito u južnomu kutu, nemože se mimoići onu potežkoću, koja se tiče stalnosti društva.

Poznato je, da ista odvisi ponajprije od prostorijah, u kojih se društvo nalazi, a to nemogu biti najbolje, ako društvo neima svoje vlastite kuće.

Zato u interesu društva, s kojim je uzko spojen i interes narodne stvari u ovih krajevih, podpisani odbor usudjuje se obratiti na svu p. n. gospodu rodoljube i zavode, da bi izvolili dati i sakupljati milodare za gradnju kuće „Hrvatske Čitaonice" u Medulinu.

Medulin, dne 26. ožujka 1892.

Odbor „Hrvatske Čitaonice".

Javna zahvala.

„Hrvatska Čitaonica" dužna je zahvaliti onoj gospodi, koja su podarila istu za gradnju vlastite kuće. Darovali su sliedeća gospoda: Ivan Čukon, pravnik 5 for., Svetozar Trevisan 5 for., Ivan Grakalić 2 for., Petar Radošević 2 for., Petar Urti 3 for., Grgo Urti 3 for., Ivan Čukon Grgin 4 for., Jakov Kirac 3 for., Svetozar Mihalović 2 for. i 40 nvč., Ivan Kirac Antonov 40 nč., Petar Lerecin 3 for.

Bog im plati!

Odbor „Hrv. Čitaonice" u Medulinu.

Javna zahvala.

Svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su svojim milim posjetom nastojali prigodom kratke al težke bolesti našeg milog i nezaboravnog otca

ANTONA JAKCA

istomu bol ublažiti, kao što i svim, koji su nam izkazali izkrenu sućut prigodom njegova pogreba, izričomo ovim najsrdačniju zahvalu.

Mlun veliki (kod Buzeta) 29/3. 1892.

U ime rodbine:
Anton i Jakov,
rastuženi sinovi.

Odvjetnik
dr. Matej Pretner

uslobodjuje se javiti, da je otvorio svoju

odvjetničku pisarnu u TRSTU 1—2

u ulici Carintia broj 9, I. kat.

Prodaja kuruze (turkinje).

Da pomognem navoljnomu puku u ovih stranah u loše doba godine, kad mu ponestane svako hrane, otvorio sam prodaju kuruze ili turkinje uz najnižu cienu što ju mogu dati.

Preporučam se kupcem kojim jamčim, da će biti pošteno služeni. 1—2

Mate Kramar-Bančina.

UZAJEMNO DRUŽTVO
„La Mutua"
The Mutual Life Insurance Company of
NEW-JORK

Najbogatije i najóvršće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. **367** miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjecnačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričave premija austrieskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 19—20

polica, koje sada ističu

Primjer br. 1.

Polica br. **44511** tiču̇a se mješovitog osjeguranja za **10000** dolara (for. 25000) ističe sada. Izplaćena premija iznaša samo **5932.50** dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjegurano svoto od **10000** dolara takodjer uniši prihod **6052** dolara, ukupno dakle **16052** dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju
U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1
Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; **staklene ploče, jednostavne** prozirne. i neprozirno, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 44—52

Tinktura za želodec,

katero priroja **G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta** je mohko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpravljanje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 9—25

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisano tvari za c. kr. činovničke uniforme, to za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard; igračje stolove, loden i nepromočno lovačke kaputo, tvari kojo se pere, plaid za putnike od 4—; 6 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko **skladište sukna** u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da prestane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostataka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga proosiało. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorko, tada su uvi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod narudžbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko ponovlje,
24—5 preko 10 for. franko. 10—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Sto imade
strojeva
za gospodarstvo i obrt, za domaću i drugu porabu, dobiju se na skladu tvrdke
Živica i druga u Trstu
ulica Zonta br: 5
sve garantirano i jeftino.

Za sada preporuča osobito svoje vinske tiskalnice, mline, sisaljke itd. Izradjuje vodovode, mline i ostale strojeve na paru i vodu.

Rečena tvrdka preporuča se sl. občinstvu za obilate naručbe. 15—

LJEKARNA
A. KELER
nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo fluštro iz Brošlje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocea okrieplujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. **Anaterinsku** vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i **ubtreivanja katrama.** Kapi u proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplujuće želudac. Prašak za zube bieli i **ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 17—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

500 goldinarjev

dobi vsak bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoči v porabi maltoznega izdelka.

Kašelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, izmečki itd. prenehajo že v malo dneh; na stotine je rabilo že ta izdelek z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak prireja se po vplivanju slada na turšico. Na ogled so spričevala najvišjih avtoritet. Cena: ¾ steklenice z zabojm gold. 3, 6 steklenic gold. 5, 12 steklenic gold. 9.

5—6 **Albert Zenkner** 6—6

iznajditelj maltoz"a preparatov. Berlin (36).

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistoga srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznina, kaleža, čestičnjaka, svie čnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz ž g a n j posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odani 7—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka banka vsakatoremu po vseh in tudi najmanjših krajih po razprodaji postavno dovoljenih srečk pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Ponudbe se pošiljajo z naslovom: „Loso", I. Dannoberg, Wien, Stadt, Kumpfgasse 7. 10—10

Novo racionalno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljive, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—1

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 15. U Trstu 14. aprila 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Imo, prezimo i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se lxvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cieli arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izjava!

Mjeseca maja prošle godine priobćio je g. profesor Vjekoslav Spinčić zemaljskomu kapetanu u Poreču, da je kao zastupnik na carevinskom vieću u Beču trajno zapriečen vršiti službu zemaljskoga prisjednika u Poreču.

Usljed toga izabran bijaše za izvanjske občine u sjednici istarskoga sabora dne 6. ovoga mjeseca zemaljskim prisjednikom g. dr. M. Laginja a njegovim zamjenikom g. M. Mandić.

Sliedeć parlamentarni običaj g. dr. M. Laginja položio je odmah čast predsjednika hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru, a mjesto njega izabran bijaše u klubskoj sjednici istoga dana predsjednikom ovoga kluba jednoglasno g. prof. Vj. Spinčić, podpredsjednikom gosp. dr. Fran Volarić.

Poreč, dne 7. aprila 1892.

Predsjedničtvo
hrvatsko-slovenskoga kluba.

Interpelacija

saborskog zastupnika dr. M. Laginje i drugova, upravljena na visoku c. kr. vladu u sjednici istarskoga sabora u Poreču dne 6. t. m.

Podpisani nekane nikomu učiniti krivo, ako odmah ovdje napomenu činjenicu, da u našoj državi i izvan nje obstoji stranke, kojoj je svrha: odtrgnuti pokrajine Tršćanskoga namjestničtva i još barem jednu od Monarhije Austro-Ugarske, a drugdje druge pokrajine odtrgnuti od drugih država, te sve pripojiti bližnjemu kraljestvu Italije.

Cieli sistem vladanja u Primorju do sada u obće, a djelovanje pojedinih oblastnika u zadnje vrieme napose, ide samo u prilog namjeram te stranke; a nije naša stvar ovdje iztraživati, da li se to dogadja slučajno ili namjerice; o čem evo nješto:

Dvanajst će biti godina, da se je otmen Hrvat iz Istre tužio tadanjemu c. kr. namjestniku barunu Pretisu kako su Hrvati i Slovenci Istre u siromaštvu i nevolji, kako jim se nedaju ni najsvetija prava, zajamčena jim državnimi zakoni u pogledu narodnoga jezika, i kako mnogi javni službenici preziru taj narod, te svojim postupkom izazivaju na nezadovoljstvo i na nemire.

Barun Pretis obećao je tada riečju carskog namjestnika, da će se svim mogućim načinom brinuti za blagostanje naroda i nastojati, da se zadovolji u koliko može biti porabi narodnoga jezika zajamčenoj ustavnimi zakoni; ali je bezuvjetno zahtjevao mir, nikakovo javno iznašanje pritužba: „mir hoću mir, nikakve neprilike nesmiju se vladi pripravljati“ to su bile njegove rieči izrečene njemačkim jezikom.

Hrvati Istre poslušali su na svoju nesreću taj savjet i za više vremena strpljivo podnašali své krivice, zanemarenja, prezir, štete, koje jim je nanašala službena čeljad i njezini neslužbeni saveznici, koji su se znali poslužiti, kako oni sami kazivahu, sadašnjom sliepoćom vlade (acciecamento del Governo).

Tekar kasnije došli su Hrvati Istre do spoznanja, da u vladinih krugovih u pogledu Primorja obstoji ovaj politički aksijon, *da se ne treba bojati irredente talijanske, jer da neće nikad imati za se većine naroda, a kad bi se odviše osilila, imala bi država pravo porabiti proti njoj najskrajnija sredstva; naproti tomu, da je pogibeljna irredenta hrvatska, koja ne teži* **izvan medjah monarhije Habsburga,** *dakle nemože se oružjem suzbijati; zato da treba protiviti joj se svakim drugim načinom; a Hrvati i Slovenci Istre nesmiju se prituživati.*

Posliedica toga aksioma bila je, da je službeni sviet bacanje bomba, širenje prevratnih novina i knjiga, sastanke i izjave u prilog programa talijanske irredente, nazivao *„šala nedorasle mladeži“*, da se je pod izlikom kulture širilo talijanski i njemački jezik, da se je miljune državne podpore davalo poduzećem, koja nisu imala u sebi životne snage, a s druge strane utjerivao se je od seoskog pučanstva nesmiljeno porez; meljoracijam u pokrajini skoro ni traga, sa ustrojenjem pojedinih pučkih škola hrvatskih ili slovenskih zatezalo se, je po više godina, a bar jedne gimnazije u Istri sa hrvatskim naukovnim jezikom neima ni danas.

A kad su se Hrvati i Slovenci Istre u saboru, u novinah i inače stali tužiti na to stanje, udarilo se je na nje javno i tajno, da služe panslavizmu, da je to djelo hrvatske irredente, da treba ugušiti taj pokret narodni, da je to proti državi!

Ta nesretna politika nije umrla sa barunom Pretisom.

On, kavalir, tjerao ju je očito, prema jasno označenom smjeru, da se ovdje neima ojačiti narodnost hrvatska.

Njegov nasliednik vodi onu istu politiku, možda manjim uspjehom ali svakako većim zanimanjem, te sili već mnoge, da se pitaju, da li se njegovo postupanje, obzirom na javno stanje u ovih pokrajinah, može smatrati političkim shodnim.

Podpisani postavljaju predmetom ovog upita jednu samu činjenicu.

Voljom naime i nastojanjem c. kr. namjestnika za Primorje zametnuta je odlukom 24. oktobra 1891. broj 2078. P. pokrajinskoga školskoga vieća za Goricu disciplinarna iztraga proti profesoru Vjekoslavu Spinčiću, glavnom učitelju na c. kr. ženskom učiteljištu u Gorici.

Ta iztraga končana je poznatim odpisom njegove preuzvišenosti gospodina ministra za bogoštovje i nastavu od 7. marča 1892. broj 462.

Obzirom na to, da je profesor Spinčić kroz punih skoro petnajst godino vršio učiteljsku službu bez ikojega madeža, pače na podpuno zadovoljstvo viših učiteljskih krugova;

Obzirom na to, da je u to vrieme kroz više godina obavljao savjestno, požrtvovno, na zadovoljstvo naroda i javne uprave, takodjer službu školskoga nadzornika u dva vrlo težka politička kotara, naime Volovskog i Koparskog, te je za njegove dobe osnovano mnogo posve potrebnih pučkih škola, i nadzornik Spinčić bio vanredno obljubljen od učitelja onih kotara bez razlike narodnosti, jer je bio strog doduše, ali i pravedan do skrajnosti;

Obzirom na to, da u školah u ono doba podredjenih Spinčićevom nadzoru nije bilo mjesta kojekakvim zemljovidnim kartam, u kojih Istra sačinjava dio bližnjega zapadnoga kraljestva;

Obzirom na to, da su njegove sposobnosti tolike, i znanje njegovo tako obsežno, te su mu predpostavljene oblasti povjeravale često recenziju učevnih knjigah, predsjedničtvo pri izpitih itd., a blagopokojni priestolonasliednik nadvojvoda Rudolf bio ga je počastio, da mu bude pisac o narodu hrvatskom i slovenskom Istre u djelu „Oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild“.

Obzirom na to, da je sudac iztražitelj, nezna se po čijem nalogu ali denuncijaciji, na licu mjesta izpitivao o koracih i djelovanju profesora Spinčića za vrieme posliednjih naknadnih izbora za carevinsko vieće u Porečkom kotaru, a niti najmanje kažnjivoga čina nemogao naći, jer je djelovanje spomenutog državljana bilo jedino u tom, da poduči narod u njegovih pravih i da mu bude na ruku proti krivicam i terorizmu onih, kojim je dužnost štititi zakon;

Obzirom na to, da u ono vrieme profesor Spinčić faktično nije ni vršio učiteljske službe, jer mu to kao državnomu zastupniku upravo zabranjuju dotične naredbe ministarstva za bogoštovje i nastavu, te neučiniviši ništa nemoralna ni protuzakonita, nije se niti mogao ogriešiti o dužnosti svoga stališa, tim što je u granicah zakona vršio svoje državljanske dužnosti i prava, rad kojih stoji pod zaštitom zakona (§ 13. temeljnoga državnoga od 21. decembra 1867. broj 142 D. Z. L.);

Obzirom na to, da Vjekoslav Spinčić, pripadnik ove pokrajine, rodoljub, sin hrvatskoga naroda, iskreno odan, tradicijam i pravu slavne dinastije Habsburga, i k tomu učitelj povjesti, videći sve što se od više vremena *dogadja u Istri proti narodu hrvatskomu i slovenskomu, i poznajući namjere spomenute u uvodu ovog obrazloženja, nije smjeo i nije mogao nigdje u javnosti govoriti inače, nego li je govorio prigodom izložbe u Zagrebu, ako je htio ostati čovjek osvjedočenja i karaktera*;

Obzirom na to, da zametnuće one disciplinarne iztrage nije moglo imati druge svrhe, nego li da pokrije težke zloporabe uredovne vlasti pojedinih javnih službenika prigodom posliednjih naknadnih izbora za carevinsko vieće, i da opravda — što po našem sudu nije moguće opravdati — naime postupak njegove preuzvišenosti gospodina namjestnika za Primorje u onoj zgodi, gdje se je tako visok dostojanstvenik očito postavio na stranu jedne političke stranke proti drugoj, ili barem u prilog osobe kandidata talijanske stranke proti kandidatu naroda;

Obzirom na to, da je profesor Spinčić ljubimac naroda, njegov dobrotvor, njegova zviezda uzdanica, i da na njem neima sjene nevjere prama državi ni priestolu, radi čega mu podpisani takodjer izjavljuju neomedjašeno povjerenje, a tako će mu ga izjaviti cieli narod, u koliko ga kruta sila nebude u tom priečila; obzirom na sve to podpisani slobodni su pitati:

Drži li visoka c. kr. vlada, da je politički mudar i shodan korak gospodina namjestnika za Primorje, što je kao predsjednik pokrajinskoga školskoga vieća za Goricu-Gradišku dao zametnuti disciplinarnu iztragu proti profesoru Vjekoslavu Spinčiću i tako dao novog povoda ogorčenju i onako do skrajnosti ogorčenoga hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri.

Poreč, 6. marča 1892.

Dr. Laginja, Jenko, Mandić, Flego, dr. Volarić, dr. Dukić, D. Seršić, dr. Štanger.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

V. saborska sjednica dne 29./3.

(Nastavak).

Zastupnik Babudor reče, da se slaže u mnogom sa poštovanim Tamarom u pitanju američkog trsja; hvali zemalj. gospodarsko vieće, što je podielilo letos više biljada vabaca američkog trsja, medju kojim da bijaše na žalost i mnogo libica; spominje, da je kotarska zadruga u Kopru radina, prem je negdje pogriešila sa komičkim gnojem, nu pokretač svega rada mora biti gospodarsko vieće; sve ovo spominje, da odušovi kotarsku zadrugu i gospodarsko vieće.

Predsjednik poziva tajnika profesora Huguesa, da dade predgovornikom razjašnjenja u ime gospodarskoga vieća. Ovaj odgovara zastupniku Babuderu na primjetbu o lošem gnojivu, što ga je nabavila zadruga u Kopru, te kaže, da je sama zadruga kriva, jer nije pitala za savjet gospodarskog vieća; obzirom na loše vabce, što ih je spomenuo vitez Babuder, rečo, da je slabe vabce poslalo pokušalište iz Pazina; vabaca da je razdieljeno dobrih 20 tisuća u Lošinj, Piran, Izolu i Kopar. Za pokrajinu da je dostatno proskribljeno vabci američkog trsja Riparia, Solonis i Rupestris; izjavlja se proti američkom trsju uzgojenom iz sjemena.

Tim je svršena glavna razprava.

Kod podrobne razprave, i to pod *A.* kod točke: državna podpora, reče zastupnik Mandić koliko sliedi:

Gospodo moja! Medju prinosi države nalazimo pod stavkom c. prinos od for. 600 namienjen za nabavu poljodjelskih strojeva, i onih, kojimi se uništuje peronospora. Što se tiče prve vrsti strojeva, to bi želio, da se, nabavljajuć takove, obzir uzme na sve predjele naše pokrajine, od istoka do zapada i od sjevera do juga. Gospoda u Poreču morala bi naime znati, da njihov-

postol ne ide na svaku nogu, te da ono, što je valjano i koristno u Poreču i okolici, novriedi uviek za sve ostale kotare i občine naše pokrajine. Da se pako gospoda kod gospodarskoga vieća drže većinom toga svoga pravila, dokaz nam je plug „akvila“, poslan u občinu Podgrad, o kojem sam drugom zgodom govorio, i koj nije nikako za tamošnju zemlju. Jedan dio gornje svote namienjen je nabavi strojeva proti peronospori. Dobro je, gospodo moja, da se svimi sredstvi opiremo tomu novijemu neprijatelju naših vinograda, al nezaboravite, da je peronospore bilo već do sada širom čitave pokrajine, pak da se imade poduprieti sve krajeve zemlje proti peronospori strojevi i drugimi sredstvi, a da se nedogodi više, da pojedine zadruge, kad mole podporu u novcu ili u strojovih, nedobiju niti odgovora od sl. gospodarskog vieća.

Kod istih prinosa nalazimo pod stavkom *e*) svotu od for. 100 kao posebnu podporu vrtu u Klani. Mi imademo, gospodo, u pokrajini tri važnija vrta, izmedju kojih — koliko mi je poznato — odgovara vrt u Klani posvema svojoj svrsi, jer se nalazi u izvrstnih rukuh. Ali pripomoć, što ju eto dobiva, nemože zadovoljiti potrebam one uprave, pak bi želio, da bi se i gospodarsko vieće obazrelo na taj vrt, te mu doznačilo bilo koju podporu iz svoje blagajne.

Na to uze rieč zastupnik Laginja kod stavke *a*) „nabava bikova za oplemenjivanje“, te reče:

Visoki sabore! Ja neimam ovaj čas pod okom što se čita u izvieštću zemaljskoga odbora, da je državna vlada zahtjevala od našega gospodarskoga vieća povratak nekih novaca, koje je bila dozvolila u ime državne podpore, a to vieće ih nije potrošilo u svrhu, za koju su bili dani.

Ali sličnu stvar morao je učiniti i sam zemaljski odbor, jer čitamo u izvieštću o sjednici 5. augusta 1891., da je zemaljski odbor pozvao predsjedničtvo gospodarskog vieća, neka povrati 1163 for., što su mu ostali od poslovanja u god. 1890. i 1891.

To dakako nije priečilo, da je isti zemaljski odbor u isto vrieme rekao, da ostaje gospodarskom vieću slobodno pitati pokriće za prekoračeni trošak od bečke izložbe.

Iz toga vidimo, da naše gospodarsko vieće usupor proračunu čini što ga volja, dočim naime s jedne strane mora povraćati novce, koje nije potrošilo za ono, za što su bili odlučeni, s druge strane troši preko proračuna za bečku izložbu, da se tobože tamo svietu prikaže, kako Istra napreduje, da se podigne liepe stelažo sa uzorci vina, na kojih — dakako — talijanski napisi imaju pokazati starinsku laž kao da je ovo talijanska zemlja.

Rekoh dakle, da je gospodarskom vieću ostajalo novca i to je dokazano samim izvieštćem zemaljskog odbora. Sada neka se, visoki sabore, prema tomu sudi o sliedećih stvarih: Odmah prve godine svoga obstanka priredila je gospodarska zadruga u Kastvu izložbu goveda. Taj pokus pošao je vrlo dobro za rukom i bio pohvaljen od dvijuh državnih veterinara.

Trošak toga pokusa, bez truda onih, koji su ga izvadjali, iznašao je kakovih 350 for.

Ista zadruga odgojila je, što ja znam, priličnim stroškom već dva junca za razplod, a posebice još podarila pojedince, koji su sami gojili takovu životinju.

Da preduzetne nesreću od filoksere, — nedaj Bože, da se tamo pojavi — naumila je zadruga, da priredi mali uzorni vinograd i ujedno lozište, u kojem bi se gojilo američku lozu i dobro vrsti domaćeg traja, te bi se ili već cieplјeno ili neciepljeno razdavalo medju narod. To je i učinjeno već od dvie godine, uzeto u zakup zgodno zemljište, razkrčeno, zasadjeno, sve prilično velikim troškom.

Gospodarsko vieće znalo je za sve to; pitalo se ga je i primjerenu pomoć u jedno ili drugo ime, ali zaludu; odgovora neima, ili ako ga ima, jest taj, da neima novca.

Prispodobimo li s tim ono, što je gore rečeno, da je novca preticalo, nije druge, nego doći do zaključka, da se za nas neće upravo ništa da troši, dapače u sve to vrieme niti koji član gospodarskoga vieća niti njegov tajnik nisu našli za shodno, da pregledaju štogod na licu mjesta, i da bar zahvale onim, koji se trude, ako vide, da se što radi.

Zastupnik Babuder moli, da se uzme u obzir kod nabave bikova i Kopar, gdje ovate mljekarstvo, koje bi još bolje napredovalo, kad bi tamošnji stanovnici imali boljih krava muzara. Dobru kravu da je težko dobiti i za velike novce, a to bi se postiglo oplemenjenjem sadašnje pasmine plemenitimi bikovi.

Prof. Hugues kaže, da se je nabavilo nekoliko bikova u „sotto Comuni del Vicentino“. (Dr. Volarić: Iz Italije!) Podpora za nabavu bikova da je malena; njom se može kupiti 6 ili 7 bikova, te da se mora bikove svake drugo godine mienjati u pojedinih kotarih, dok se neočekuju svi. Stalni odbor da je odlučio jednoga bika i za Kopar, a vieće da je zamolilo ministarstvo za veću podporu.

Zastupnik Volarić reče na to:

Gospodo! da se nemože posvuda i na jednom svim zadovoljiti, to je očevidno, al s druge strane i to stoji, da kad se sve i većim potroškom iz Italije dovaža, da se nemože niti tolikim zadovoljiti, kolikim bi se moglo pomoći, kad bi se stvari dobavljale od bližnjih nam pokrajinah. Kako je poznato, ima n. pr. u Kranjskoj dobrih krava mljekarica, pa kad bi se odonud priskrbilo, toga bi se više prištedilo i moglo bi se jih uz isti potrošak više dobaviti i više njih zadovoljiti.

Izviestitelj se odriče rieči kod prinosa države.

Većina prihvati predlog odbora.

Izviestitelj čita rubriku *B*: o prinosih iz zemaljske zaklade.

Zastupnik Mandić reče: Prigodom razprave god. 1890. o proračunu gospodarskoga vieća izrazio sam nadu kod stavke: potrošak za klaštrioce ili obrezaće maslina iz Pize, da će se gospodarsko vieće sporazumno sa gospodarskim pokušalištem pobrinuti, da u što kraćem vremenu izviežba u tom poslu domaće sile. U pokrajini imademo toliko gajova maslina, da se istimi nekoji predieli pravom ponose, pak je žalostno što trošimo već oto sedmu godinu dosta znatnu svotu za tudje klaštrioce. Da je bilo više mara i zanimanja od strane gospodarskoga vieća, mogli smo imati danas vrstnih domaćih klaštrioca maslina, te bi bila ona svota, što se izdaje tudjincem, u pokrajini ostala. Ti tudjinci — Talijani odnesu svaku godinu do 700 for. u Italiju i to 4—5 njih, dočim bi se taj novac mogao doma plodonosnije uložiti. Ja predlažem dakle, da se briše stavka *a*) u iznosu od for. 700, pak da se pozove gospodarsko vieće, da u što kraćem roku izviežba domaće seljake u klaštrenju maslina.

Kod stavke *c*) predlažem, da se proračunana svotu od for. 200 upotriebi tako, da bude izviežbano vinogradara iz svih strana pokrajine u cieplјenju američkog trsa. Ne valja bo — gospodo moja — da se brinete samo za one predjele, koji su jur zaraženi filokserom, već i za one, koji sa istimi graniče. Ako se na vrieme neoboružamo proti neprijatelju, koji nam je jur pred vrati, biti će prekasno tjerati ga, kad nam bude jurve u kući. Pripravimo se dakle proti njemu svuda, gdje ga ima i kamo bi mogao navaliti. Gdje ga imade već sada, nek se goni svimi mogućimi sredstvi, a kamo bi mogao navaliti, suprotstavimo mu se na vrieme i suzbijmo ga već na pol puta.

Za stavku *g*) „dnevnice i putni troškovi“ članovom stalnoga odbora, predlažem, da se briše. Financijalni odbor javlja nam, da je po savjetu gospodarskog vieća brisao stavku „putni troškovi i dnevnice“ članovom gospodarskoga vieća. Medju te članove ubrojeni su predsjednici kotarskih zadruga, koji su amo dolazili k sjednicam i skupščinam toga vieća. Ako se neima namiriti onim putno troškove i dangubu, tad je pravedno, da se briše i ova stavku, pak neka putuju i rade badava i gospoda stalnoga odbora, kako će to morati činiti i članovi vieća, koji su većinom odaljeni od središća.

Za stavku *h*) napokon — kao posve suvišnu — predlažem, da se ista takodjer briše. Ona glasi: „podpora tajniku“. Ona podpora namienjena je dakle tajniku gospodarskoga vieća, koji obnaša toliko službe i časti, i koji je za sve to dosti bogato plaćen ili nagradjen, da mu ne treba još i ove podpore gospodarskoga vieća.

Moj predlog jest tim opravdaniji, što rečeni tajnik — ako ćeto uman i učen muž — nije sposoban da vrši službu tajnika rečenoga vieća, jer nepoznaje oba zemaljska jezika. On je to i danas pokazao, pošto se nije niti rieču obazreo na pritužbe i predloge, izrečene s ove strane visoke kuće u pitanju, koje na njega spada. Odgovarao je talijanski na talijansko upite i predloge, a na nas se nije niti obazreo, kako da nismo niti govorili. Dok bude on tako s nami postupao, dok nebude poznavao oba zemaljska jezika — kao što bi to morao znati — predlagati ćemo, da se briše svaka podpora ili nagrada namienjena njemu iz zemaljskih sredstva. (Tako je! Živio! na klupah manjine).

Zastupnik Babuder govori kod stavke *a*) „prinos za klaštrioce maslina“, te reče, da maslinarstvo nije najvažnija grana poljodjelstva, jer su postale masline nepodne, te rode jedva svaku drugu godinu. Ciena ulju da je niska, jer da se slabo pripravlja. On misli, da bi se imalo u buduće više raditi oko oplemenjivanja voćaka, te da bi valjalo ustrojiti četu klaštrioca voćka, kakovu imademo za masline.

Zastupnik Tamaro slaže se s predgovornikom i dodaje, da bi se moralo pripraviti mladiće u zemaljskom pokušalištu za oplemenjenje voćaka, te da bi imao s njima putovati ravnatelj ili njegov zamjenik po pokrajini i pučanstvo u tom podučavati.

Glede priprave ulja i obradjivanja maslina neslaže se sa predgovornikom. Ulje da će nam nakraćiti gubitak na vinu prouzročen filokserom. Žali, što se uništuju čitavi gajovi maslina. Mljetačka republika da nas je obvezala na zahvalu tim, što je pospješila obradjivanje masline i stvorila zakone tomu u prilog.

Prof. Hugues kaže, da se već dugo misli na oplemenjenje i klaštrenje voćaka, ali da neima za to sposobnih sila, pak da će se koga poslati u tudjinu, da se usposobi. Masline naše da bijahu zanemarene i boleću na pol uništene. Tomu se je doskočilo klaštrenjem.

Na to je većina prihvatila pojedine stavke pokritja.

Zatim je izviestitelj pročitao konačne predloge:

1. Odobrava se proračun poljodjelsko zaklade za god. 1892. sa potrobom od for. 9000 i tolikim pribodom;

2. opredieljuje se prinos iz zemaljske zaklade za god. 1892. u iznosu od for. 4300, od kojih se ima upotrobiti for. 700 za obradjivanje pšenice, na mjesto oplemenjenja magaraca;

3. na razpravu podnaša se sliedeće zakonske osnove:

a) da se promjeni §. 24. pokrajinskoga zakona od dne 8. septembra 1884. br. 36 glede ustrojenja kotarskih gospodarskih zadruga i zemaljskoga gospodarskoga vieća.

Kod paragrafa prvoga reče zastupnik Volarić:

Podnešenom preinakom §. 24. zakona od 8. setembra 1884. ide se za tim, da se onemogući predsjednikom naših zadruga dolaziti u Poreč na glavne godišnje sjednice gospodarskoga vieća, i tako preprieći istim svrnuti obću pozornost na posebne naše potriobоće i da naši nemogu kontrolirati njihov rad i saznati za koji novi korak, kojim se kani zadati novi udarac našemu narodnomu obstanku. Jednom rieču htjeli bi, da mi nevučemo nikakovu korist od te velevažne pokrajinske institucije, a s druge strane, da se oni s njom i nadalje poslužе na našu materijalnu i moralnu propast. Gospodarsko vieće je tuj, da pomogne samo Talijanom.

Naumljena preinaka obstojećega zakona sastoji u tomu, da su se kod druge stavke uvrstile poslie rieči „članovi“ one „stalnoga odbora“, pak se izpustilo gdje se poziva na §. 14. istoga zakona slovo *f*), u kojem se spominju predsjednici okružnih zadruga, da tako ovi ako i ostaju članovi pokrajinskoga kulturnoga vieća, izgube pravo na odštetu putnih troškova; to dodim se predsjedniku kulturnoga vieća, koje mjesto sada zauzimlje naš zemaljski kapetan, pak podpredsjedniku t. j. jednom prisjedniku zemaljskoga odbora, dvim članovom imenovanim po zemaljskom odboru, pak samo članovom stalnoga odbora, koji se izabiraju po predsjednicih zadruga, osjegura pravo na odštetu svih troškova, koji su skopčani njihovom službom. To je jasno na što se smjera ovom preinakom. Članovom dakle našega stalnoga zemaljskoga odbora, koji su dobro obskrbljeni i članovom po njima imenovanim, dakle Talijanom, plaćali bi se i nadalje svi potrošci skopčani s njihovom službom, to i nadalje članovom stalnoga odbora izabranim po predsjednicih, dakle u smislu §. 17. zakona po većini opet Talijanom; dočim predsjednikom naših gospodarskih zadrugah, koji su najviše odaljeni, koji su navadno siromašniji i imaju najviše posla, ako hoće sdušno vršiti svoju dužnost, ti bi imali sami nositi troškove za put, ako bi dolazili recimo na godišnje glavne sjednice u Poreč ili štogod potrošili izvršujuć svoju službu na korist zadruge. Što to znači drugimi rieči? Nijo li to reći, vi Hrvati i Slovenci Istre nedolazite u Poreč, mi netrebamo da znamo za vaše želje i za vaše potrebe, već mi amo ovdje, da se staramo za samo Talijane. Pokrajina mora hranit Talijane, a vi ste tuj, da plaćate i da poberete mrvice, koje nam preostanu, ako vam je velikodušno hoćemo da damo. Vi netrebate znati što mi radimo, što snujemo. Vaš obstanak i život jedino ovisi o nami. Proti takovoj dakle preinaci zakona ja predlažem, da se predje na dnevni red i da se ostane kod sadašnje ustanove zakona, dok se stvore bolji odnošaji u pokrajini i nastanu bolja vremena.

Poslje toga bijahu primljeni ostali paragrafi bez razprave i sva osnova u II. i III. čitanju.

b) Isti izvieštćuje o promjeni §. 10. pokrajinskoga zakona od 30. junija 1886. br. 12 glede uvedenja lovačkih dozvola.

Kod §. 1. reče zastupnik Laginja:

Visoki sabore! Mi ćemo glasovati proti ovoj promjeni; istina je, vi nas nazivate klerikalci i natražnjaci, ipak smo mi ljudi slobode. Prevelika kuratela javnoj upravi uviek je bila na štetu, ako ju je i vlada vršila.

Mi smo narod dozrio, ako smo sposobni za napredak, napredovat ćemo; ako niemo sposobni, dogodit će se s nami, što je poviest zapisala za sve takve narode. Ali mi imamo vjeru u božju pravdu i u žilavost naroda, te hoćemo napredovati. U tom pitanju gušila bi nas ona ruka pod imenom majčine ruke, koja nas guši i u drugih stvarih.

Zemaljsko gospodarsko vieće sastavljeno je od ljudi, koji puše u vašu tikvu, bili oni odabrani od vlade, ili od zemaljskoga odbora. U vašu političku stranku spadaju i oni od njih, kojimi imena svršuju na *ić*, i koji su radi toga tobože kao naši bili izabrani u gospodarsko vieće.

Netreba zakona, kojim biste prisilili pojedine zadruge, da štogod rade. Imate za to vlast po občinitih ustanovah javne uprave. Ako vam gospodarska zadruga, kao jur ona u Pazinu i ona u Poreču, niti toliko brige nepokazuje, da digne novce, koje joj idu od pristojbah za lovno karte, ukinite upravu tih zadrugah, pak imenujte drugu. To bisto mnogo većim pravom učinili, nego li je bilo ono, kad je vlada dogovorno sa zemaljskim odborom, mjesto da dade po zakonu razpisati novo izbore, razpustila občinske zastupstvo u Višnjanu, to imenovala odbor upravni, kako ste sami htjeli.

Taj novi zakon donio bi samo nove neprilike. Ono što zadrugam do sada ide po zakonu, morale bi od sada moljakati. Tu bismo se morali prepirati u kojem jeziku da zadruge mole dotičnu podporu, dapače prepiralo bi se valjda i o tom, u kojem će jeziku nemiru napisati; a mi znamo iz iskustva u drugih stvarih, kako malo poštujete jezik većine pučanstva ove pokrajine.

Nadamo se, da će visoka vlada uviditi, da bi ta promjena dovela samo do novih neprilika, da bi ubila i ono malo slobode, što ju kotarske oblasti uživaju. te da će nam barem u ovom pitanju dati pravo.

Zatim bijahu od većine prihvaćeni svi ostali paragrafi bez razprave u II. i III. čitanju.

c) Isti izvieštćuje o tom, da se postavlja izvan krieposti §. 4 pokrajinskoga zakona od dne 30. junija 1886. broj 8. glede zaštite poljodjelskih proizvoda proti raznim zareznikom.

Kod §. 1. reče zastupnik Mandić:

Ovom promjenom ide se, gospodo moja, za tim, da se oprti još veće bremo na občinske načelnike, kao da nisu dostatno svojimi, pokrajinskimi i državnimi poslovi opterećeni. Predlažete naime, da imade u budućoj občinski načelnik u družtvu dvojice savjetnika naložiti prekršiteljem zakona o zaštiti poljodjelskih proizvoda od strane raznih škodljivih zareznika, globu od for. 5 za prvi put, a prokrši li zakon i po drugi put, globu od for. 10. Nebude li taj prekršitelj u stanju, da plati globu u novcu, morati će u prvom slučaju u zatvor 24 a u drugom slučaju 48 sati. Nadalje predlažete, da imade u budućoj občina svaka tri mjeseca odposlati zemaljskomu odboru novac od tih globa, koji će taj iznos predati zemaljskomu gospodarskomu vieću. Novac od tih globa, da će samo vieće podieliti medju kotarske zadruge.

Ja vas pitam sada, gospodo moja, gdje ćete naći takove občinske načelnike, koji će preuzeti na sebe takovu odioznu službu, od koje neće imati koristi občina a malo ili ništa kotarska zadruga, pod koju takova občina spada. Kad bi znali načelnici, da mogu upotrebiti novac od globa za školske potrebe, za popravak cesta il putova, za gradnju vodnjaka il čišćenje zdenaca, da bi se mogao u obću taj novac upotrebiti na korist občinara, možda bi se podvrgli rečenoj odioznoj službi, al ovako, kako

Dalje u prilogu.

vi predlažete, naći ćete vrlo malo odziva medju načelnici.

Ako se ima kazniti prekršitelja zakona, što je pravo, neka ostane novac od globa u občini, ili neka se bar izruči kotarskoj zadruzi onoga kotara, gdje bijaše utjeran novac.

Zatim bijahu primljeni od većine ostali paragrafi bez rasprave pak na to i u II. i III. čitanju.

d) Isti izvješćuje o osnovi, kojom se postavlja izvan krieposti §. 43. pokrajinskoga zakona od dne 30. junija 1886. br. 9 o zaštiti poljodjelskih dobara.

Kod paragrafa prvoga reče zastupnik Volarić:

Visoki sabore! Polag nazora izražena jur prije dvie godine, naumilo se ovimi zakonskimi osnovami uredotočit sav prihod pokrajine u ruke zemaljskoga kulturnoga vieća, da pak ovo polag svojih poznatih političkih nazora i polag svoje posebne naklonosti i milesti djeli s našimi novci kako i koliko mu se hoće. Kako sam jur istaknuo kod općenite rasprave, izabrala se izmedju svih kotarskih zadruga jedna osobita miljonica, kojoj se kani u pripomoć pćitedi i nju uzdignuti na štetu drugih osobito naših zadruga. Ta ima svoje sjelo u onoj poznatoj tvrdjavici naše pokrajine, kojom upravlja bivši kapetan provratnih dočta, i to mjestance bi sada izabrano za središte svih političkih agitacija i aspiracija naših protivnika. Ondje, pa bilo i na štetu ostalih misli se ove podignuti, svaki podhvat poduprieti, jer čim se više materijalno ojača ono mjesto, tim će uspješnije i postojanije moći raditi na političkom polju.

Jedino pravedno načelo bilo je ono, koje je do sada vladalo, to jest, da sve pristojbine love, sve globe gospodarstvenih i poljskih prekršaja pripadaju dotičnoj kotarskoj zadrugi u čijem obsegu se štogod utjeralo ili prekršaj nastao, a to je i razumno, da se novac ondje i na korist onih potroši, gdje se utjerao, gdje je prekršaj nastao. Svaki prekršaj nanese ranu, koju trieba lječit dok se zacjeli, pa je i pametno, da se imenice globe poljskih prekršaja na korist i u gospodarstvene svrhe onoga kotara upotriebe, gdje je nastala škoda. Ako se do sada nisu načelnici mnogo zanimali utjerati te globe, ili pristojbine, za koje su znali, da će se u onom okružju upotriebiti, to će ih tim manje utjeravati onda, kad neznaju kud i kamo se budu potrošile ili kad ćak doznaju, da će se protiva njima upotriebiti.

Svakako pako mi se čini smješno, da stalni odbor, koji neće više puta poznat posebne potriebe okružja, da on označi u koje svrhe se ima štogod potrošiti. Od naših novaca nam se misli milost djelit u koliko se bude gospodi svidilo, pak i ono malo što budu davali, morat će se potrošit u ono, što budu oni odlučili, bilo to u našu korist ili u našu propast. Čim mi pokažemo, da živemo i čim počnemo slobodnije disati, odmah se iščе kako da nas se zaguši ili otruje zrak, koj da dišemo.

Ja se nadam, da će c. k. vlada priznati posebne svrhe naših neprijatelja i da neće preporučiti na potvrdu ove zakonsko osnove poprimljene od većine, ako ne da misli i nadalje s našimi neprijatelji u isti rog puhati, ili kako sam onomadne spomenuo, da i unapried udesi svoj rad kako da nas čim bolje i čim prije pripravi za blaženo kraljestvo, komu da smo jur na milost i nemilost ćak prodani. Svakako bilo šta bilo, mi mirnim srdcem glodamo u budućnost i se je ne strašimo, pa i zbilo se ono, našto smo osredjeni, pomoć ćemo probuditi našu braću, koja ondje pod tudjincem stenje i zajedno združeni bit ćemo jači, te lagljе i trajnije hoćemo moć uzčuvati naše narodno obilježje.

Većina prihvati zatim ostale poragrafe bez rasprave, pa zatim svu osnovu u II. i III. čitanju.

e) Isti izvješćuje o osnovi, kojom se stavlja izvan krieposti §. 9. pokrajinskoga zakona od dne 30. junija 1886 br. 10. o zaštiti divljačine.

Većina prihvati osnovu bez promjene i u II. i III. čitanju.

f) Isti izvješćuje o osnovi, kojom se stavlja izvan krieposti §. 10 zakona od 30. junija 1886 br. 11 o držanju i paši koza.

Kod paragrafa prvoga reče zastupnik Volarić. Iz jur navedenih i ponovno opetovanih razloga mi hoćemo glasovati proti ovoj zakonskoj osnovi i držim, da bi bilo korisnije po naš narod, da bi se zatim bilo išlo, da mu se dopusti, u koliko to okolnosti dopuščaju i neprieči razvoj šuma, pasti koju kozu i da se nastojalo steguti i opitomliti ovdje našu „kozu,“ da bude bolja i pravednija te da se i za nas štogod skrbi.

Većina prihvaća zatim ostalo paragrafe bez rasprave, pak sve u II. i III. čitanju.

4. Isti čita konačne predloge:

a) nalaže se zemaljskomu odboru, da zahtjeva od kotarskih gospodarskih zadruga račun o novcu, što ga dobiše od lovačkih globa i dozvola i ostalih globa, te da povrate taj novac ako nedokažu, da su ga valjano potrošile.

b) da se izruči sve naznačene iznose, kano i onaj, koj nije jošte razdieljen za god. 1891. od dozvole lova i globe, zemaljskomu gospodarskomu vieću, da ovo s njimi uredi po zakonu;

c) da se izruči zemaljskomu gospodarskomu vieću takodjer dohodak od dozvole ptičarenja i globe, da se to upotrebi kako više pod b).

Na ove predloge reče zastupnik Laginja:

da se nemože pravom pristati na to, da već i pristojbe utjerane u god. 1891 od lovnih karata, a koje bi se imale podieliti u god. 1892 budu oduzete zadrugam, jer su zadruge na to već stekle pravo u smislu do sada postojećeg zakona; a jur stečeno pravo, nesmije se oduzeti.

Povrh toga može se dugo zategnuti, dok bude potvrdjen taj zakonski predlog, a može biti i da nebude potvrdjen — kao što se mi stalno nadamo; u jednom i drugom slučaju zemaljski odbor bio bi ipak vezan na ovaj zaključak sabora, te bi pitanje o podieljenju tih novaca za više vremena ostalo neodlučeno.

Vladni zastupnik vitez Elusheggg tumači talijanski razglabanje zastupnika Laginje, s kojim se posvema slaže.

Zastupnik Clova odgovara, da ako nebudu potvrdjene ove osnove, da će se dotični iznos povratiti kotarskim gospodarskim zadrugam.

Na to reče zastupnik Volarić: Meni se čini smješna opazka zemaljskoga prisjednika g. Clevo, jer kako da nam jamči zemaljski odbor, da za slučaj, da ne budu potvrdjene, kako se i nadamo, zakonske osnove, da će povratiti našim zadrugam pridržani novac kad nije znao osjegurati i sučuvati pokrajini onih 82 tisuća forinti što ih je kasir Rigo ukrao?

Zatim prihvati, opet sama većina, ove predloge u II. i III. čitanju.

Predsjednik pročita zatim predlog zastupnika Tamara o dozvoli unosa u našu pokrajinu iz Francezke jedne vrsti američke loze.

Predlog taj bi primljen jednoglasno.

Predsjednik diže u 1½ sjednicu te ureče sliedeću za drugi dan sa nastavkom dnevnoga reda današnje sjednice.

* * *

VI. sjednica dne 30. aprila 1892.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 25 zastupnika, vladin zastupnik vitez Elusheggg; galerija dobro posjećena.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati, pozove tajnika Dr. Vergottini-a, da pročita zapisnik V. sjednice. Zapisnik se odobri bez primjetbe.

Predsjednik javlja, da je podnio zastupnik Dukić sa drugovi interpelaciju na visoku vladu, te mu ju šaljo na pročitanje.

Zastupnik Dukić čita na to sliedeću interpelaciju:

Visoka c. k. vlada!

Predpostaviv, da pod mjestnu občinu Buzet spadaju porezne občine Dragući, Grimalda i Sovinjak;

Predpostaviv, da porezne občine Dragući i Grimalda imaju skupno upravno vieće u Draguću izabrano u smislu zakona 25. oktobra 1868 broj 8 Z. Z., a porezna občina Sovinjak za sebe takvo upravno vieće u Sovinjaku;

Predpostaviv, da ovakva vieća upravljaju samo imetkom svojih poreznih občina, dočim jih u svih drugih upravnih, školskih, redarstvenih i zdravstvenih poslovih zastupa uprava mjestne občine;

Predpostaviv, da moraju upravna vieća kako svako drugo občinsko zastupstvo sastavljati i odobriti godišnje proračune, u kojih imaju uvrstiti koli svote nuždne za tekuću svoju potrebu toli i prinos napram mjestnoj občini za skupne troškove;

Predpostaviv, da upravna vieća polag § 5 navedenoga zakona 25. oktobra 1868 mogu postavljati namete na poreze samo u koliko je prije pokrit njihov prinos napram mjestnoj občini za skupne troškove;

Predpostaviv, da je polag raznih potreba poslednjih 6 godina imala svake godine doprinašati mjestnoj občini Buzet:

1) porezna občina Dragući iznos for., 182 do 257; 2) porezna občina Grimalda iznos for., 100 do 110; 3) porezna občina Sovinjak iznos for. 200 do 295;

Predpostaviv, da nisu ove porezne občine poslednjih godina skoro ništa uplatile mjestnoj občini Buzet za skupne troškove, to da duguju do konca godine 1891 mjestnoj občini Buzet za skupne troškove.

1) porezna obć. Dragući for. 1445 : 64;
2) porezna obć. Grimalda for. 939 : 50;
3) porezna obć. Sovinjak for. 1199 : 40½;

duguju dakle ukupno for. 3584 : 54½;

Predpostavi, da su bili uzaludni svi pozivi mjestne občine Buzet upravljeni na spomenuta upravna vieća, da zadovolje svojoj zakonskoj dužnosti i da plate ustanovljeni prinos;

Predpostaviv, da se je mjestna občina Buzet opetovano obratila na zemaljski odbor u Poreču moleć ga, neka naredi potrebito, da se gorenavedeni prinosi uplate;

Predpostaviv, da je napokon uprava mjestne občine Buzet podneskom 21. maja 1891. broj 1149 zamolila zemaljski odbor u Poreču, neka poprimi prisilna sredstva proti rečenim upravnim vićnim;

Predpostavi;, da je na ovu zamolnicu zemaljski odbor u Poreču odpisom 26. maja 1891. broj 2871 dao upravi mjestne buzetske občine sledeći odgovor:

„Pošto se na tražbine ove mjestne občine napram upravnim vićom u Draguću i Sovinjaku, kao prinos k troškovom skupne uprave, nemogu uporabiti ustanove zemaljskih zakona 25. decembra 1874. broj 4 z. z. ex 1875 i 7. novembra 1882. broj 26 z. z. i pošto nema u tom pogledu shodne ustanove ni u občinskom redu ni u zemaljskom zakonu 25. oktobra 1868. broj 8 z. z. to zemaljski odbor nije u stanju poduzeti prisilne korake proti onim občinam, da uplate iznose for. 1777·14 i for. 875·40½ te mora za utjeranje istih odputiti občinu na redoviti put pravde;

Predpostaviv sve ovo i obzirom na to, da se spomenute tražbine mjestne občine Buzet temelje na javnom ne na privatnom pravu;

Obzirom na to, što nisu c. k. sudovi nadležni suditi o javno-pravnih tražbinah, pak bi mogli radi nenadležnosti odbiti tužbe, koje bi imala mjestna občina Buzet polag savjeta joj dana od zemaljskog odbora podignuti proti upravnim vićom u Draguću i Sovinjaku;

Obzirom na to, što bi moglo jedno ili drugo upravno vieće onemogućiti redoviti tok občinske uprave, kad bi valjao nazor zemaljskoga odbora, da se prinos za skupne troškove ima stopram dugotrajnimi parnicami pripoznati i ovrhami utjerati;

Obzirom na to, što se svi troškovi skupne uprave odnosno i prinos spomenutih upravnih vieća osnivaju na zakonih;

Obzirom na to, što ima na temelju § 94 občinskoga reda i zakona 9. decembra 1869. broj 28 z. z. politička oblast za prenešeni a zemaljski odbor za vlastiti djelokrug občine ipotrebito providiti, ako koje občinsko zastupstvo ili vieće propusti ili uzkrati zadovoljiti dužnosti, koju joj zakon nalaže;

Obzirom na to, što se u nazočnom slučaju radi o troškovih prenešenoga i vlastitoga djelokruga mjestne občine;

Obzirom na to, što je u predležećem slučaju imao zemaljski odbor sporazumno sa c. k. namjestničtvom aktivirati primjerene namete na terot spomenutih poreznih občina, da se pokrije godišnji prinos i polagano uplate zaostatci;

Obzirom na to, što je zemaljski odbor u svojoj sjednici 21. jenara 1882. u sličnom slučaju, gdje nije občinsko zastupstvo na Voloskom za poreznu občinu Opatiju providilo za potrebšine god. 1892., naročito zahtjevao od c. k. namjestničtva, da ovo na temelju §. 94. občinskoga reda aktivira namete za Opatiju;

Obzirom na to, što je uslied toga c. k. namjestničtvo u Trstu polag dopisa 2. febrara 1892. broj 1574 upravljenoga na zemaljski odbor u Poreču na temelju §. 94. občinskoga reda u istinu aktiviralo namete na terot porezne občine Opatije;

Obzirom na to, što se postupkom zemaljskoga odbora onemogućuju redovita uprava mjestne občine u Buzetu, pitaju podpisani visoku c. kr. vladu:

I. Joli joj poznata odluka istarskoga zemaljskoga odbora, izdana mjestnoj občini u Buzetu odpisom od 26. maja 1891. broj 2871?

II. Joli je voljna visoka vlada sudjelovati, da se utjeraju upravnim putom zaostatci poreznih občina Dragući, Grimalda i Sovinjak za skupne troškove, što ih duguju mjestnoj občini o Buzetu?

III. Joli je voljna visoka vlada u buduće sudjelovati, da se prinos navedenih upravnih vieća za skupne troškove na dobu uruči mjestnoj občini?

Poreč, 30. marča 1892.

Dr. Dukić, Flego, dr. Volarić, Jenko, Seršić, Mandić, dr. Stanger, dr. Laginja.

Pročitanu i rodovito podpisanu interpelaciju izruči predsjednik vladinomu zastupniku.

Predsj. javlja nadalje, da je isti zastupnik sa drugovi podnio interpelaciju i na zemaljski odbor, te mu ju šalje, da ju pročita.

Zastupnik Dukić izjavi, da je obrazloženje interpelacije isto kano i prve, te da će pročitati samo upite, koji glaso:

Obzirom na to, što se postupkom zemaljskoga odbora onemogućuje redovita uprava mjestne občine u Buzetu, pitaju podpisani slavni zemaljski odbor:

I. Kako opravdava svoju odluku pribočenu mjestnoj občini u Buzetu odpisom od 26. maja 1891. broj 2871 gledo utjeranja prinosa od strane upravnih vieća u Draguću i Sovinjaku za troškove skupne uprave u Buzetu?

II. Joli je voljan zemaljski odbor naroditi potrebito, da se upravnim putom utjeraju zaostatci spomenutih upravnih vieća?

III. Joli je voljan zemaljski odbor providiti, da se prinos za skupne troškove u buduće na dobu uruči mjestnoj občini?

Poreč, 30. marča 1892.

Dr. Dukić, Flego, dr. Volarić, Jenko, Seršić, Mandić, dr. Stanger, dr. Laginja.

Pročitanu interpelaciju šalje predsjednik zemaljskomu prisjedniku Clevi, koj izjavi jednom za uviek, da zemaljski odbor neće odgovarati na nju, jer je sastavljena u hrvatskom jeziku i jer neima taljanskoga prevoda. (Sa klupah manjine: bum! živio!)

(Dalje sliedi.)

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, početkom aprila 1892.

III.

Nadopunjujući o izborih za gradsko zastupstvo — hvala budi Bogu — minuli su i gradjanstvo se je umirilo. Samo se sad napeto očekuje imenovanje novoga primasa Hrvatske, hrv. kardinala-nadbiskupa. Još je uvjek obiljnim kandidatom za iza smrti Mihalovićeve izpražnjenu nadbiskupsku stolicu kanonik g. dr. Stjepan pl. Vuchetich!

Imenovanje nadbiskupa — kako nas uvjeravaju — imade bezuvjetno posliedit do uskrsa. Zagrebački kaptol da je sâm izjavio, da je za biskupsku stolicu najdostojniji dr. Vuchetich.

Sedisvakancija ili izpražnjena stolica traje već preko godine dana (od 19. veljače 1891.) to se punim pravom smatra anomalijom po crkvenome pravu.

Sadanji upravitelj dijeceze, vikar, biskup Gašparić opasno je — ima tomu 2 nedelje dana — obolio, pa mu po mnienju ovdješnjih liečničkih kapacitata neima spasa. Udarila ga polovinom tiela kap, izgubio je posve sviest; muči se nemilice.

Na njegovo je mjesto izabran ovih dana vikarom biskup Pavlošić, starina od 75 godina i dr. Rački, koji su već upravu biskupije preuzeli.

* * *

Na izpražnjenu stolicu križevačko (grčko-katoličke hrvatske) biskupije imenovan je mlad svećenik i profesor dr. Julijo Drohobocky (porijetlom Rusin). Kažu ga dobrim svećenikom i svestrano naobraženim čovjekom, a nadasve pravednim. Viditi ćemo! Dao dobri Bog, razvio on ta lieпa svojstva — ako u istinu obstoje — u punoj mjeri na svom novom opredielištu!

On imade mjeseca maja o. g. preuzeti biskupiju iz ruku vikara-kanonika g. Badovinca, pa se već sada čine pripravo u Križevcih za dostojni doček crkvene glave.

* * *

Ovamo od go[illegible] 1886. naše vrlo pjevačko društvo „Kolo“ uvelo je t. zv. jour-fixe (stalno dnevo ili posiela), kojim je svrha, da zagrebačku publiku u zimsko dosadno vriemo na nedjelju pozabave sočnom biranom duševnom hranom: pjesmom, gudbom, tamburicom i deklamacijom. Ovo su u istinu lieпe zabave, pa je velika dvorana „Kola“ vazda dubkom puna članova, a ti su mnogobrojni (hvala sviesti zagrebačkog gradjanstva bez razlike vjere!) — osobito mladjega svieta i lieplh naših gospojica — Hrvatkinja. —

Osobito su animirani „jour-fixi“ u korizmeno vriemo, kad i neimamo druge duševno „razbibrige“ u pranik.

Zadnji takav „jour-fix“ imali smo u nedjelju 28. pr. mj., pa bi nam točko bilo opisat oduševljenje, koje je među pojedinimi vladalo, kad je izvježbani „gospojinski pjevački sbor“ pojačan muškimi glasovi odpjevao uz frenetično kliconje slušalaca našu hrv. marseljezu: „Liepa naša domovino!“.

Sve točke biranog programa uspjele su kao uvjek, da ne možeš bolje. Pošto je ovamo od konca ožujka nastalo liepo toplo vriemo (možemo upravo reći pravo ljeto bez pravoga prelaza proljetnoga), to se radi sparine u dvorani ne drže više „jour-fixi“; sviet sad hrli u liepu našu okolicu, koja se lišava zimsko nesnosne odore i pomladjuje.

Širilo se u hrv. „jour-fixih“ i na godinu i uviek hrv. liepe, bogumile pjesme i duh pravoga otačboničtva u mnogih uspavanih, driemežnih još srcih zagrebačkog krasnog spola! . . .

* * *

Odkako je zasjeo točku, al uzvišenu stolicu predstojničtva hrv. bogoštovje i nastave iza dra. Spevca (sadanjega vrhovnoga hrv. sudca) g. dr. (prava i mudroslovlja) Izidor Kršnjavi, bivši hrv. sveučilištni profesor liepih umjetnostih, gradski i narodni zastupnik — kao da je nastala neka nova era u razvoju hrvatske nastave. — On sâm liepo naobražen i izkusan profesor i hrvatski književnik, potaknuo je i proreštao u kratko vriemo, što je predstojnik (od 1./12. 1891.), rezna važna pitanja u hrvatskom školstvu, koje kan da mu iskreno na srdcu leži. Doveo je svojom inicijativom (pobudom) do toga, da je ankutom (zborom stručnjaka) sazriolo i posvema proučeno pitanje o ženskom teču, kog nam za našu darovitu ženskadiju treba ko gladnu kruha. Ovaj će se već ove godine uvesti u Zagrebu i spojiti sa višom djevojačkom školom u novoj zgradi, što no ju vlada gradi. Svrha je hrvatskom liceju, da poda djevojkam višu naobrazbu, kako bi prigodice, samé nó imućne, mogle si dostojno svome stališu privredivat svagdašnji kruh i dakako u slučaju udaje intelektualno više djelovat na svoju djecu u pogledu uzgoja. Hrvatske majke punim se pravom vesele tomu novomu zavodu.

Dr. Kršnjavi je nadalje potaknuo pitanje o ujedinjenju javnih zagrebačkih knjižnica: sveučilištne, akademijske i nadbiskupske u jednu cjelinu, kako bi tim načinom udovoljio već davno osjećanoj potrebi znanja željnim izpitivaćem znanosti, da imadu zgodno pri ruci sve, što im u struci treba, te nemoraju istom u stanovito doba i u stanovitih krajevih grada potraživat nuždni materijal, koji da dobiju, treba i kojekakvih moljakanja i formalnosti.

Ovo je krasna ideja, za koju žele svi naobraženi ljudi, da se što prije ostvari, a govori se, da bi se već bila i ostvarila, da joj ne stavljaju zaprieke naši Jugoslaveni, koji vele, da bi se snovanim ujedinjenjem uništila individualnost njihove knjižnice.

Čudnovato, da su godine 1874. kod otvorenja našega hrv. sveučilišta, baš ti ljudi potaknuli tu ideju, pa sad, kad se hoće da kraju privede, stavljaju zaprieke. Hrv. sveučilištna omladina želi, da se knjižnice ujedine, jer je to u interesu valjane njezine naobrazbe.

* * *

Dana 30. i 31. pr. mj. proslovljena bje ovdje u školskih krugovih tristogodišnjica velikoga učenjaka — Jana Amosa Komenskoga. Slavi njegovoj priređenoj u predvečerje prave slave (31/3) u zgradi „Kola“ pribivali su uz mnogobrojno občinstvo ban, nekoji odjelni predstojnici i sve po izbor gradjanstvo.

Bilo je proslova, gudbe, po izbor hrv. pjesama izvadjanih po vrlih slušateljih hrv. učit. škole i zagreb. učiteljstva. Slava se svršila (kasno oko 1/2 12 sati) u noći liepom prigodnom glumom hrvatsko spisateljice Hermine Tomićeve „Kitica cvićća“, koju ne diletantski već upravo majstorski odigrali mladji zagreb. učitelji i mârne naše gospojice učiteljice, od kojih nas se vanredno dojmila glumačka sposobnost gjice Cvijićeve. Bilo svima na čast, kao što je bilo nama na slast! — Naužili smo se divne duševne zabave; poslie predstavo sliedio je animirani komers u gostioni Kola, gdje je padalo po učiteljih zasnanih zdravica, a naši pripravnici liepo su nas zabavljali hrv. pjesmom. — Bila im hvala čast! Ovakvih bi svečanostih trebalo priređivati češće, jer dižu hrv. sviest, i nukaju mladež na oposliedovanje valjanih uzora, kojim je bez dvojbe prvak pedagog učenjak Komenski!

* * *

Darovitomu i vrlomu mladomu pravniku dr. Hugi Štefaniću podielila je naša hrv. vlada štipendij od 1200 for. godišnjih, da se kroz dvie godine, slušanjem na znamenitih evropskih sveučilištih, pripravlja za docenturu iz občega državnoga i hrv.-ugar. državnoga prava. On bi imao biti druga sila za taj velevažni predmet, kojega predaje sa puno uspjeha i znanja poznati te struke pisac naš profesor dr. Pliverić. Mi od svega srca čestitamo vrlomu juristi Štefaniću (dosada prisluženiku kod zagreb. sudb. stola), jer je on vazda pokazao dara i volje, da bode čestitim svenč. profesorom.

* * *

Praznjnu nastalu smrću dra. Lorkovića izpunjava doniekle dr. Vrbanić ml.; dok se dr. Jacobi usavrši za docenturu političke ekonomije i financ. znanosti. Dr. Jacobi je također talentiran, mlad pravnik koj služa adjutiran po vladi glasovite profesore u Heidelbergu, Berlinu, Göttingenu itd. — Dao Bog bili ti mladi ljudi, valjani nadomjestak starih profesora-radnika!

Franina i Jurina

Jur. Najberže ti se je va tvojeh dveh butižicah pod zvonikom pokvarila ona pomada.

Fr. Mislel sam jur na to, al ča češ, pul mojga silnega posla . . . . . !

Jur. Je tako je, ma ja so den, da su nekada drugi udori s grada prihajali.

Fr. Ti si celi malik Jurino!

Jur. Ja, kadgod te skrozo vidin.

* * *

Fr. Aha, si vidil Jurino koliko je koristil talijanski jinažij u Medulinu.

Jur. A kega djambrla ti je to koristil?

Fr. Ča neznaš, da on medig, ki je na njen študijal, neće više mrtvace vižitivat ako ne za celi fijurin.

Jur. Tako bi vero dobro navadit se čagod latinskega od profešora Dugonje.

Fr. Nebi škodilo no,

* * *

Fr. Čul san vero u Poreču predikat gospodu, da je niki porečki petešić, ki malo peže, s črljenim vratom i črljenimi nogami, dokazal na nikoj goričkoj fujeti, da nije se u poročkoj ni puljskoj biškupiji u nijenoj crikvi nikada hrvatski pivalo, ni pistolu, ni vanjelje čitalo.

Jur. To vero nemore bit mudri petešić nego kakova luda kokošica brez glave i mozga.

Fr. Je l' poteh si kokošica, neću se s tobom pravdat, gospoda su rekla tako i ja ti tako povidam.

Jur. Dragi ti pozovi tu gospodu i toga njihega nemega petešića, pak neka se prošeću samo pokraj mora od jednega kraja do drugega ono biškupije, pak će vidit, da su slipi i gluhi akoprem imaju mačje oči i tovarske uši.

Fr. Bi dobro vero storit dilo od milosrja.

Jur. Peljaj ih najprije na Skitaču blizu Labina pak neka pitaju starce i etarice kako je tamo pop Mikula iz Šišje uvik sobom ponašal misal hrvatski, jer latineki ni nje znal. Od tuda neka gredu proko sv. Lovreča, Raklja u Karnicu, pak će i tu čuti kako je njih pop iz Oliba i brat mu pop u Kavranu samo hrvatski u crikvi čital, molil i popival. Dalje neka gredu u Valtaru, Premanturu, Ližnjan i po drugih plovanijah na Puljštini, i tu će doznat, da stariji ljudi nisu čuli nikad ni pistole ni vanjelja ako ne iz ščavota.

Fr. Pravo je, ma to je samo na Puljštini.

Jur. Bormo brate hodit k prosvitlomu biškupu u Poreč, ki će ti pokazat staro pismo od sto lit, a pisal ga je njegov predšastnik plovanu u Funtane, ter mu je zapovidia, da se navadi barem ime po talijanski napisat, jerbo plovan nije znal drugo nego stari hrvatski jezik čitat i pisat.

Fr. Ale to je bilo samo u Funtani.

Jur. Neluduj Franino, nebudi kako i porečki petešić. Stara pisma nam svidoče, da su naši didi i pradidi slušali sv. mšu, oficije i druge molitvo u svojem jeziku. Tako ti je bilo u samom Taru, u Novomgradu il Čitanovi, pače i u samom Poreču kod blažene Svetice, gdi se i danas čuje rič božja u našem jeziku.

Fr. Joh meni, kako moru bit ljudi tako poredni!

Jur. Ne samo ljudi, nego i petešići kim se vuče sukujina do tal.

Fr. Bog njim prosti grihe!

Jur. Drugi vero nebi, zač, nemeritaju.

Različite viesti.

Ukrani blagdani. Današnji broj našega lista stignuti će milomu rodu na krilo kad se bude pripravljao, da svečano svetkuje sv. uskrsne blagdane ili odaljenijim čitateljem na sam blagdan.

Mi želimo i ovom zgodom svim našim čitateljem i svakomu članu našega naroda gdjegod se on nalazio i gdjegod on svetkovao sv. uskrsne blagdane, da bi je sproveo vedra čela, mirne duše i vesela srca. Mi slavimo u ovoj dolini jada i čemera samo uspomenu na slavno uskrsnuće Spasiteljevo, a pravo uskrsnuće slaviti će na drugom svietu svi oni koji mirno u Gospodinu usnu. Nu dok nam je sudjeno, da se potucamo na ovom svietu, nastojmo, da pripravimo i narodno uskrsnuće, pak da budemo mogli zadovoljniji i sretniji slaviti uspomenu na slavno uskrsnuće Sina božjega.

U to ime nazivamo milomu rodu iz dna srca: sretni Ti bili svi ti uskrsni blagdani!

Gosp. Vjekoslav Spinčić, zastupnik narodnih vieća u Beču i na istarskom saboru u Poreču, potaj odpisa c. kr. ministra za bogoštovje i nastavu od dne 7. marča 1892. priobćenoga dekretom c. kr. zemaljskoga školskoga vieća za Goričku u Trstu dne 12. marča 1892. dignut je sa službe profesora na ženskom učiteljišću u Gorici.

Prof. Spinčić. Naš obće ljubljeni i velezaslužni zastupnik prof. Vjek. Spinčić vratio se je ovih dana iz Beča, gdje bijaše radi poremećena zdravlja — u krilo svoje obitelji u u kolo svojih ponajboljih prijatelja — u drevni Kastav-grad — dotično u selo Spinčići.

Imenovanja. C. kr. sudbeni pristav kod zemaljskoga suda u Trstu g. Henrik Fraus imenovan je zamjenikom državnoga odvjetnika kod istoga suda, a g. Adolf Podreka, pristav kod istoga suda, imenovan je tajnikom zemaljskoga suda.

Diocezanske viesti. Preč. g. Ivan Legat kanonik i ravnatelj biskupskog ajemeništa u Trstu imenovan je biskupskim komesarom za vjeronauk kod c. kr. gimnazije, realke i nautičke škole u Trstu. Veleuč. g. dr. Ivan Ivanić biskupski kancelar imenovan je izpitateljem kod župničkih izpita. Veleč. g. Iv. Kovač imenovan je župnikom u Kubedu; g. Fr. Haček, duh. pomoćnik u Roču imenovan je župeupraviteljem u Račicah; gosp. Rajmund Revelante župeupravitelj u Račicah imenovan je kapelanom u Opatiji; gosp. Ante Banković imenovan je privremenim vjeroučiteljem gradskih pučkih škola u Trstu. G. Sig. Buzzi vojnički kapelan bijaše umirovljen sa naslovom vojničkoga župnika.

Zaplienje. Predzadnji broj našega puljskoga druga „Il Diritto Croato“ bijaše zaplienjen radi dvih članaka tiućih se g. prof. Spinčića.

Ista sudbina zadesila je i našu ovdašnju družicu „Edinost“ br. 29. koja je preljskala jednu viest iz goričko „Nova Soča“ također o pitanju g. Spinčića.

Neka nas dakle izvinu naši čitatelji ako obilazimo oko toga pitanja kano i mačka okolo vruće kaše.

Doček narodnoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića. Iz Kastva pišu nam 12. t. m. Jučer u 8½ sati stigao je na kolodvor Matuljo dolazeć iz Beča naš obljubljeni zastupnik, koga smo toli željno očekivali. Na kolodvoru dočekali ga znanci i prijatelji, da mu stisnu junačku desnicu i izljube poštено čelo.

Sliedećeg dana pohodio je u 8 sata poslie podne naš drevni Kastav, koj je dočekao svoga miljenika gromkim pucanjem mužara i urnebesnimi živio-kliei. Tu je bilo opet rukovanja i cielivanja kako da ga niemo vidjeli deset godina. A što ćete, što se iskreno ljubi, čemu se je odano svom dušom i čitavim srcem, to se vazda i svagdje rado vidja i veselo pozdravlja. Tako smo i mi srećni, što imademo opet u našoj sredini dičnu našu perjanicu, našega miloga zastupnika i prijatelja.

† **Marin Salamon** rodjen u Sušnjovici a prebivajuć u Završju (Piemonte) umro je 4. t. mj. u bolnici u Trstu, kamo, se je bio smjestio pred malo dana, da se podvrže operaciji na jednoj nozi. Operacija nije ništa pomogla, te mu moradoše ličnici nogu odrezati, al na žalost nije mogao da preboli tu bol. Njegovi mrtvi ostanci prenošeni su iz Trsta na grobilje u Završje, gdje sve za njim žali, bijaše bo pomoćnik i otac siromašnim i potrebnim.

U ovo zadnje doba probudjuju narodne sviesti prionuo i on čvrsto uz narodnu stvar zborom i tvorom; posudjivao siromašnim seljakom, koje naši protivnici za vrat lovišo, ovećo svote novaca, da ih tako oslobodi i samostalne učini. Osobito se trsio i trudio za zadnje občinske izbore u Grižnjanu, te je baš njemu zahvaliti, što je sudjelovala kod tih izbora i naša stranka za prvi put. Njegovom smrću zadan je u taj občini našoj stranci nenaknadiv gubitak. Počivao u miru, a njegovi nasliednici ugledali se u njegovo poštено lice!

Istarski sabor. XII. sjednica dne 6. t. m. Pošto bijaše pročitan zapisnik XI. sjednice, ustane zastupnik Jenko, to reče, da je zapisnik netočan, jer je on govorio kod IX. rubrike, nipošto kod X.

Predsj. javlja, da mu je izručio zastupnik Jenko obrazložen predlog o grad. i željezničke pruge, koja bi imala spojiti Istarsku državnu željeznicu sa prugom Sv. Petar-Rieka. Na predlog zastupnika Laginje bijaše proglašen predlog Jenkov prešnim.

Predsj. priobćuje, da su članovi financijalnoga odbora pregledali blagajnu, te sve u redu našli.

Zastupnik Laginja pročita interpolaciju na cesarsku vladu glede iztrage proti profesoru Spinčiću.

Zatim se prešlo na dnevni red.

Zastupnik Fragiacomo izvieščuje u ime političko-gospodarskoga odbora o zakonskoj osnovi o zaštiti ptica.

Zastupnik Volarić izjavi, da manjina neće sudjelovat kod rasprave, jer je osnova predložena jedino u talijanskom jeziku.

Vladin zastupnik Eluschegg govori proti predloženoj osnovi. Kod rasprave sudjelovali su nadalje zastupnici Babuderi Defranceschi. Osnova bijaše prihvaćena po većini bez promjene u II. čitanju.

Zastupnik Costantini izvieščuje u ime školskoga odbora o predlogu za oživotvorenje talijanskoga sveučilišta u Trstu. Kod razprave govori od manjine zast. Laginja. Većina prihvati predlog.

Zastupnik Fragiacomo izvieščuje o klauzuli na vino, dotično o mnienju gospodarskoga vieća glede te klauzule te stavi predlogo, da se povisi carina na pivo, da se snizi vožnja po željeznicah na vino itd. Kod razprave govoro zastupnici Laginja, Sbisà, Venier, te vladin zastupnik i prof. Huguša.

Na to se je obavio izbor jednoga prisjednika zemaljskoga odbora i njegova zamjenika. Prisjednikom bijaše izabran sa 7 glasova zastupnik Laginja a njegovim zamjenikom sa isto toliko glasova zastupnik Mandić.

Zastupnik Venier izvieščuje u ime financijalnoga odbora o naumljenoj gradnji željeznice Trst-Poreč. Govore kod razprave zastupnici Babuder i Volarić.

Zastupnik Ljus izvieščuje o predlogu zastupnika Jenka i drugova glede gradnje željezničke pruge, koju spomenusmo prije. Prima se izvieščе jednoglasno.

* * *

Istarski sabor XIII. sjednica, u Poreču dne 6. t. m. u 7 sati na veče. Zapisnik odobren bez primjetbe.

Zastupnik Fragiacomo čita po treći put zakonsku osnovu o zaštiti ptica poljodjelstvu korisnih. Većina prihvati ovu zakonsku osnovu.

Zastupnik Stanich stavi predlog o boljem parobrodarskom spojenju kopna sa kvarnerskimi otoci. Predlog bijaše proglašen prešnim. Kod rasprave govore zastupnici Volarić i Laginja; ovaj stavi dodatak k predlogu te bijaše prihvaćen jednoglasno predlog Stanichev sa dodatkom Laginje.

Na to pročita predsjednik zaključni govor, pozdravi sastupnike želeći im srećan put i sretne uskrsne blagdane. Na koncu je izostao obični „Eviva!“ i „živio!“ na Njeg. Veličanstvo, jer su se valjda gospoda od većina bojala mnogobrojna občinstva na galeriji, koje je nestrpljivo čekalo, da

uzmogne bilo proti komu, a najpače proti manjini demonstrirati.

Petdesetgodišnji jubilej svećenstva. Kako nam iz Karlovca pišu, slaviti će veleč. o. Gilbert Gravl, Slovenac, rodjen u Višnjojgori u Kranjskoj, svećenik reda sv. Franje hrvatsko-kranjske pokrajine sv. Križa, najstariji član, u Karlovcu i franjevačkoj župnoj crkvi sv. Trojice dne 24. travnja o. g. to jest na prvu nedjelju poslje uskrsa polatogodišnjicu svećenstva ili zlatnu sv. misu. Veleč. jubilarac bio je dne 12. ožujka god. 1842. u Gorici od tadašnjega nadbiskupa Fr. Kav. Lovšina svećenikom redjen, dakle je upravo ove godine dne 12. ožujka proteklo 50 godina. Vriednomu jubilarnomu svećeniku i mnogopoštovanomu svećaru, koji si je pridobio kao svećenik kroz toliko godina velike zasluge, povodom njegove riedke jubilarne svečanosti srdačno čestitamo, želeći mu, da doživi diamantnu sv. misu u zdravlju i zadovoljstvu!

Občinski izbori u Kastvu. Na drugom mjestu donašamo oglas sl. občinskoga glavarstva u Kastvu, kojim uriče občinske izbore za dne 19., 20. i 21. t. m. i to svaki dan po jedno izborno tielo.

Upozorujemo još jednom sve tamošnje prijatelje i rodoljube, da se na vrieme dogovore i slože glede osobah, koje imadu preuzeti upravu ove naše važne občine; ako se imade koga od sadašnjih zastupnika izostavit ili odvrci, neka se to učini sa onimi, koji su ieni, nemarni il koji sliepo na sve kimaju, što njim koja poveća osoba prišapne. U novom zastupstvu morale bi ostati one mlade, odlučne, rodoljubne i radine sile, koje su već do sada kvarile račune spomenutim kimavcem i njihovim gospodarom.

Spomenusmo, da je občina Kastav važna občina u Istri, čega nam neće nitko poricati, pa kad je tomu tako treba, da njoj bude na čelu bistra i mudra glava, muž odlučan, neodvisan i strog sam sobom u vršenju dužnostih koli svojih toli tudjih. Njemu uz bok imalo bi stajati občinsko zastupstvo, sastavljeno od rodoljubnih, požrtvovnih i radinih zastupnika, koji leži na srcu dobro občine i koji neće Petru il Pavlu za volju zatajiti svoje osvjedočenje, il ma komu za ljubav žrtvovati korist občine.

Neodvisan, pravedan ali strog glavar, požrtvovno, rodoljubno i marljivo zastupstvo — to neka bude lozinka svim občinarom one naše važne občine!

Dekret, kojim je g. profesor Vjek. Spinčić odpušćen, glasi:

„Na temelju zaključka disciplinarne komisije c. k. ministarstva bogoštovja i nastave, pomnožene u smislu dvorskoga dekreta od dne 3. febrara 1821. zb. prav. zak. br. 1736 dvojicom dvorskih savjetnika vrhovnoga i kassacijonalnoga suda, javlja Vam se po naredbi njeg. preuzvisenosti ministra bogoštovja i nauke od dne 7. marča t. g. br. 462 C. M., da nebijaše uslišan Vaš priziv proti disciplinarnoj odluci c. k. zemaljskoga školskoga vieća od dne 5. decembra 1891. br. 2354, kojom bijaše izrečeno, da Vas treba odpustiti iz službe radi dvojakoga prekršaja proti službi počinjenoga tim, da bijaše sadržaj Vašega javnoga govora, koj ste držali kao vodja istarskih Hrvata mjeseca septembra 1891. prigodom posjeta izložbe u Zagrebu, naperen proti sadašnjoj državopravnoj uredbi monarhije, to nadalje tim, da ste sudjelovali veoma agitatorno kod obćenitih državnih izbora 1891. dotično kod naknadnih državnih izbora mjeseca oktobra godine 1891. Spomenuti valja još to, da se na Vaš poziv o imuniteti državnoga zastupnika nije moglo obazrieti, jer po §. 16 zakona od dne 21. decembra 1867. drž. zak. br. 142 sodo izjava, učinjenih nevršeć to zvanje, nije nikako isključena iztraga.

Radi toga odpuščam Vas današnjim danom iz službe, te Vam se ujedno obustavlja koncem ovoga mjeseca plaća, koju ste vukli kod c. k. glavnoga poreznoga ureda u Gorici.

U Trstu, 12. marča 1892.

c. kr. namjestnik
Rinaldini v. r.

U Istri nije bilo nikada staroslavenske bogoslužbe!? Tko tomu novjeruje neka čita „gorički, tobož katolički, list „L' Eco del Litorale", koj je — kako čitamo u porečkoj „L' Istria" — tomeljito pobio obrazloženje poznate interpelacije kanonika-zastupnika dra. Volarića i drugova mu, podnešene u netom minulom zasjedanju istarskoga sabora.

Da je takovu glupost priobćila porečka „baba" il njezin puljski drug glasoviti „Somiero" mi se nebi ni najmanje čudili, ali da što takova tiska katolički tobož list, snebivamo se upravo od čuda.

Doista je čudnovato kako daleko dosiže strast ljudi, koji se tobož nemješaju u dnevna narodnosna pitanja i koji sobe drže za nješto uzvišenijega nego li smo mi obični ljudi.

Moj siromašni kanoničel kako je katolički list jednim potezom pera uništio tolike Tvoje nepobitne dokaze o glagoljici u Istri i na otocih!

Zabavnu večer s plesom priredjuju čitaonica „Zora" u Opatiji i družtvo „Bratinstvo" u Voloskom dne 18. aprila t. g. u novoj dvorani „Zore" u Opatiji uz blagohotno sudjelovanje tamburaškog sbora hrvatskog pjevačkog družtva „Jadranska Vila" na Sušaku sa sliedećim programom: 1. Ludnica na prvom katu", šaljiva igra u jednom činu. 2. Mil. pl. Farkaš: „Vienac hrvatskih narodnih popievaka", udara tamburaški sbor jadranske vile. 3. „Kita narodnih hrvatskih pjesama", pjeva mješoviti sbor uz pratnju orkestra. 4. V. G. Brož: „Spavaj sladko", serenada za brač II. solo. 5. „Djed i unuk", deklamacija. 6. Š. Bosiljevac: „Poputnica „Hrvatske"" (posvećena karlovačkom trg. tamburaškom družtvu „Hrvatska") za tamburo udesio M. pl. Farkaš. 7. „Ples". — Početak u 8 sati na večer. Ulaznina za osobe 1 for., za obitelj 2 for. Pozivnica vriedi i za ulaznicu.

Oštećenja na posjedu. Iz porečkoga kotara pišu nam, da bijaše u zadnje vrieme počinjeno više poljskih šteta, osobito na traju i maslinah mnogim našim seljakom. Nekojim zlikovcem ušla je žandarmerija u trag, te ih čeka zasluženа plaća. Najviše oštećenika imade u tom kotaru u selu Vabrigi, odakle nam je stigao podulji dopis sa imeni oštećenih posjednika, što ćemo u budućem broju priobćiti.

Doznajemo nadalje iz Oprtlja, da bijaše tamošnjemu občinskomu načelniku Talijanu posječeno više maslina ali na sreću uhvatiše i sločinca, i to u osobi nekoga gradjana Oprtaljskoga, isto po rodu Talijana. Odsudjujuć takove zločine što odlučnije, dogodili se oni gdje mu drago, i počinio je tko mu drago, pozivljemo poreški listić, da pobilježi navedeno slučajeve oštećenja tudjeg posjeda, pak da o tom obaviesti svoje zastupnike na sarevinskom vieću u Beču, kojim bi to moglo služiti kao gradivo možda za još jednu interpelaciju proti hrvatskim seljakom Istre i proti onim, koji ih na sličnа zlodjela tobož nagovaraju.

Iz Mošćeničke drage piša nam 12. t. m. Vesela viest, da je naš obljubljeni župe upravitelj veleč. g. Ante Puž položio župnički izpit, pronesla se širom naše župe kano da ju je vjetar raznesao. Veselje naše opravdano je pošto se nadamo, da će naš g. župe-upravitelj i nadalje medju nami ostati, te da ćemo ga moći do mala svojim župnikom nazvati. Želja je to vruća svega puka, koj pozna svoga pastira već odavna i komu je odan dušom i tielom. A kako i nebi! Ta naš Pre-Ante je dobar svećenik a k tomu po izbor rodoljub — kakovih treba naš biedni rod širom mile nam Istre kano ozebao sunca. Veselje će dakle u tom pogledu biti podpuno kad ga budemo mogli pozdraviti kao svoga župnika.

U našoj Drgi zavladao je medju djecom zao običaj, da trče za prolazećimi kočijami kano i djeca u pokvarenih gradovih moleći milostinju. Toga njim ovdje nije treba, jer takovoga sironaštva neima hvala Bogu medju nami. Ali kod bi gu i bilo, valja djecu učiti na red i na liepo ponašanje u i izvan kuće. Djeci valja odlučno kazati, da neima jela brez truda i djela. Na to upozorujemo roditelje, gg. svećenike i učitelje, da tomu na put stanu opomenom, podukom, a bude li trebalo i kaznom.

Iz Pule (Crkva u Medulinu. — Škola u Premanturi. — Arsenalski radnici.) Medulin ima po zadnjem popisu 1091 duša, koji svi izpovieduju rimsko katoličku vjeru. Do početka ove godine obavljala se je služba božja u crkvi sv. Agnjije, malenoj doduše, ali je u njoj ipak moglo stati do šest stotina ljudi. Občinsko glavarstvo u Puli, samo ili po nalogu, dalo ju je zatvoriti jer da je pogibelj da se sruši. Sad se mora cielo bogosluže držati u malenoj crkvici sv. Marije, gdje nemogu stati ni dvie stotine duša. Uprava župe medulinske i občinsko upravno vieće poduzeli su sve shodne korake, da se dozvoli gradnja župne crkve u Medulinu; a i cio puk medulinski pripravan je, da započne makar kojimi žrtvami radnju. Ali viša oblast još uvjek neda dozvole; zato se daje na znanje onoga, koga se tiče:

1. Da je župna crkva sv. Agnjije u Medulinu zatvorena po nalogu oblasti.

2. Da je nemoguće obavljati uz sudielovanje bogoljubnog puka službu božju u malenoj crkvici sv. Marije, osobito kad je nevrieme i kad sunce žeže?

3. Nezna se od koga je potekla zabrana, da se još nesmije graditi nova crkva!

4. Zašto se nezadovolji želji naroda u tako plemenitoj namišli, da je voljan podnesti troške.*)

Učitelj Premanturski premješten je na vlastitu molbu u Baščansku dragu. Kako doznajemo, imao bi pustiti školu ovdje koncem aprila, te nastupiti službovanje u Baški.

Mislimo da će biti težko odmah dobiti sposobnog učitelja za Premanturu, ali ako i bude imenovan, izgubit će ga koja druga škola. A u Baščanskoj dragi ove godine još nije bilo podučavanja pak, bi dobro bilo odrediti neka učitelj ostane u Premanturi do konca školske godine, kad i onako u Baški nebi mnogo mogao učiniti za ovo kratko vrieme, pak neka se do onda gleda imenovati učitelja sposobnu i ozbiljna. kukov je bio g. Nikola Magašić, kojega gubitak iz ovoga kotara moraju žaliti isti njegovi narodni protivnici.

Čujemo, da je u ovdašnjem arsenalu oglašeno neka se poskrbe za radnju drugdje svi, koji nisu stalno namješteni. Želimo to odpuste a želimo tim više, jer držimo, da se je mogło naći načina, da naš arsenal cvate, a ne da još odpušta radnike.

Još o izburih u Roču. Kako smo jur javili, izbori su se dovršili sa pobjedom naših protivnika. Nije se ni čuditi tomu. Oni su se već više vremena pripravljali, brčuć po listinah i umećuć nove izborniko, za koje se prije ni znalo nije. Kad su mislili, da im je čvrsto tlo pod nogama, urekli su izbore i objavili to samo par dana prije. Dakako naše je to nepripravno zateklo, a za dogovore bilo je kratko vriemo, te oni iz Kraljevine (Semići, Dolenjavas, Goronjavas i Lesišćine) nisu znali kako je u Nugli i Ciritožu, a ovi nisu znali kako je ondjo. Kod samoga izbora postupalo je izborno povjerenstvo onako, kako obično postupaju nam protivna povjerenstva. Netko glasovao je i po dva puta, netko bez punomoći, a netko i maloljetan. Njihove su bile dobre sve punomoći, a naših se odbijalo uzprkos prosvjedu c. kr. povjerenika. Gdje je više njih skupa imalo jedan glas, ako je bio njihove stranke, pripustili bi ga, pa makar došao i jedan sam bez punomoći ostalib, a ako je bio naše stranke, tad ga se iz bilo kojeg razloga odbilo. Tako su pobjedili sa neznatnom razlikom glasova. U trećem tielu je odabran kao zastupnik sadanji občinski tajnik, koj kao takav neima pasivnoga prava glasa.

Naši su uložili utok, koj će biti nadamo se i prihvaćen. Inače će ročka občina ostati i za dalnje tri godine u šarenjačko-krnjelskih rukuh.

Posujilnica i hranilnica u Kopru. Primili smo ovih dana od sl. uprave koparske posujilnice godišnji račun za 1891. iz kojeg vadnim sliedeće podatke:

Posujilnica i hranilnica imala je koncem god. 1890. — 268 zadrugara.

God. 1891. pristupilo je novih 37 a izstupio samo 1., koncem te godine bilo je zadrugara 304, kojih dionice po for. 5 iznašju for. 1520.

Odkazalo je svoje dionice 6 članova. Koncem god. 1890. iznašale su posude zadrugarom for. 25.615 for.

Godine 1891. posudilo se je for. 6.689 i 40 nvč. Stanje posuda iznašalo je koncem god. 1891. for. 22,297 i 50 nvč.

Dužnika imade 290.

God. 1891. uloženo bijaše u hranilnicu for. 6.607 i 64 nvč.; stanje štedioničkih uložaka koncem godine iznašalo je for. 19.002 i 57 nvč.

Uložaka bijaše 41.

Pričuvna zaklada (reservni fond) iznašala je koncem godine 1890. for. 3646 i 35 nvč. God. 1891. pomnožila se ta zaklada za for. 637 i 66 nvč.

Stanje pričuvne zaklade iznanašalo je koncem god. 1891. for. 3983 i 41 nvč.

Ove brojke dokazuju nam najsvjetlije kako napreduje upravo krasno taj naš novčani zavod, te nemožemo od manje a da ga nepreporučimo čim toplije svim našim imućnijim rodoljubom.

Zemaljski sabori. Većina zemaljskih sabora bila je ovih dana zaključena. O zaključnoj sjednici istarskoga sabora izvješćujemo na drugom mjestu.

U zaključnoj sjednici goričkoga sabora, koji bijaše izvanredno sazvoren, upravio je zastupnik dr. A. Gregorčič interpelaciju na cesarsku vladu u poznatoj stvari narodnoga zastupnika gosp. Vjekoslava Spinčića.

I u ljubljanskom saboru potaknuo je to pitanje zastupnik I. Hribar prigodom proračunske razprave.

Iz Rieke piše nam 11. aprila 1892. Lanjski događaji Ugron-Uzelac i sve one interpolacije, koje se i sada ponavljaju u madjarskom saboru urodile su takvim pladom, da za prividno zadovoljiti nekojim strankam, odlučili su u Pešti žrtvovati guvernera Zichya.

Rado su ga žrtvovali, jer ga drže prijateljem Beča, a to se u Pešti ne trpi.

Jučer nam je došao drugi guvernor, i to grof Bačani, komu ima jedva 32 godine. Mi se neveselimo njegovu dolazku, kako nismo žalili odlazak Zichiev, dok obstoji talijansko-madjarski savez, koji je proti nama naperen.

Jučer se je pripravljala oficijozno Rieka, da primi svog guvernera; vrieme je bilo veoma liepo nego bura bijaše nešto prejaka za ovu zgodu.

Nakitili su Adamićev mul i sve oficijozne zgrade barjacima, dočim se je samo na pet ili šest privatnih prozora vijao po koji barjak.

Tri parobroda pomorsko vlade odplovila su u Opatiju po guvernera, a drugi četiri raznih družtva bijahu na razpoloženje pučanstva, da ide do Opatije u suret; ali taj lukaus je bio suvišen, jer pučansto se nije tomu odazvalo; možda trideset osoba odplovilo je većim parobrodom, a drugi, da nejdu prazni, okolo devet sati pustili su dječurliju neka se ukrca na brod i tako su išli put Opatije.

Glasba probudila je dječurliju po gradu pak je došla na mul, a za njom vatrogasci, veterani i nekoji od radnikah. Dakako, bili su tu skoro i svi činovnici, gradski zastupnici i naši prijatelji: župnik, načelnik i podnačelnik. Ovi potonji su šetali britkom sabljom za pasom i radi bure samur-kalpak nad oči namicali.

Okolo 10¼ doplovi guverner, koga je dočekao načelnik. Pozdravi vrški se dakako talijanski; isto se čulo samo po koji „Eljen" što no rieč „ex ore infantium" i pokojeg plačnika; obična grla nisu se odazvala, jer oni specijalisti za demonstracije t. j. fakinaža riečka nije sudjelovala, jer nije bila plaćena, a izkustvo je mogło svih naučiti, da se niti na Ricci bezplatno Ungarezi ne grade. Oficijozni krugovi žale taj slabi uspjeh. Ali oni svi znaju dobro, da bi bio i dočck N. V. kralja izpao isto ovako hladan, da ga nisu Hrvati onako gromko primili i sve oživljeli. Jučer je na Sušaku izašao prvi broj „Kvarnera", želimo mu dobar uspjeh, o tom drugi put više.

Rokac.

„Vienac" br. 15. izišao je s ovim sadržajem: Grof Paližna. Drama u pet činova. Napisao Stjepan Miletić. (Svršetak.) — Erotomanija. Arabeska. Češki napisao Jan Neruda. Provod *M. K.* — Vriednost pučkih popievaka. Napisao Fr. Š. Kuhač. (Nastavak.) — Obrazovanje djevojaka. Piše dr. Gj. Turić. — Jan Amos Komensky. Napisao B. Inhof. — Listak: Književnost. Umjetnost. — Slike: Ugarski Brod u Moravskoj. Slava Komenskomu! — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1. for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se dobiti.

*) O tom predmetu imala je po želji odlučnih Medulinaca biti podnešena interpelacija u saboru ali je dotičnomu zastupniku prekasno došlo izvješće.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. K. Morali smo ono brisati, jer nažalimo lievati ulja u vatru i pošto neodobravamo onaj pokolj, što tamo vlada na štetu domovine. I danas brisasmo kojošta, što nebi nikomu koristilo, da se priobći. Za Vaše jado i nevolje nemora znati i naš patnik. S onim imenovanjem nemožemo se s Vami složiti, a drojimo veoma, da bi bilo na korist skupne nam domovine. Vjerujte nam, da neposznamo u načelnih pitanjih oportunisma, ali neće nam se inatiti s ljudmi, koje i sami odsudjujete, a koje smo mi davno odsudili kano grobokopa svoga roda. Želja Vaša glede lista jest plemenita, al bi težko išlo, jer ide vrlo težko i ovako. Hvala na priposlanom; upotrebit ćemo po prostoru. Prijatoljski Vam odzdrav!

Gosp. A. P. u R. Neka se obrate one osobe na pisarnu g. dra. A. Dukića u Pazinu.

Gosp. N. T. u Z., 6. u M. itd. itd koji nam poslaše plamenih i brazjavnih pozadanica za dičnoga našega druga i odličnoga našega prvaka, javljamo ovim, da svoga nemožemo za sada priobćiti s poznatih razloga, nu doći će na svietlo sve u svoje vriome.

Gosp. S. Z. u V. Primili smo onaj recipis; urednik žali što nije mogao s Vami govoriti u Poreču. Hvala na viesti; upotrebiti ćemo. Zdravo i živili svi naši!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu" gg: Srbski konzulat Trst for. 15. P. E. Karojba for. 5. Š. F. Bačve for. 19. S. F. Rieka for. 1. B. I. Beram for. 2. K. I. Rukavac for. 2. R. V. Trst for. 3. M. S. Rukavac for. 2. M. F. Rošići for. 1. L. dr. M. Pula for. 10. Čit. Otočno for. 1.25. Čit. Baška for. 14. C. dr. V. Sisak (srdačan odzdrav) for. 5. G. J. Delnice for. 2. Čit. Lošinj for. 5. Zadruga Kastav for. 10. B. J. sv. Lovreč for. 2. Bratimstvo Volosko for. 5. T. V. Volosko for. 5. Zadruga Opatija for. 10. F. J. Kozarovac for. 2.50. N. B. Sušak for. 2. R. P. P. Blata for. 2. Kot. glav. Pazin (oglas) for. 4. Car. vieće Boć for. 1., V. M. Moravice for. 2.50., M. B. Volosko for. 1., K. J. M. Labin for. 4., G. A. Kaldir for. 2., Kav. Orient Rieka for. 2.50., B. N. Omišalj for. 4.,

J. B. A. Kastav for. 1., T. dr. D. Krk for. 10., Čit. Rieka for. 2·50., G. S. sv. Ivan Zelina for. 2., V. dr. N. Sonj for. 2·50., Esk. banka Zagreb for. 2.50., V. J. Vižinada for. 5., P. J. sv. Ivan Št. for. 5., M. V. Labin for. 2.50., M. Š. st. Pazin for. 6., M. F., Kopar for. 7., Š. M. Pazin for. 2·50., Čit. Ljubljana for. 5 , Čit. Bovec for 1·75 ; S. F. Šterna for. 7., Čit. Vel. Gorica for. 2·50., Poglavarstvo Karlovac for. 5., Kav. „Narodna" Zagreb for. 1·12., Čit. Sonj for. 1·25., Nar. dom Bakar for. 2·50. Čit. Novi for. 2·50., T. V. Karlovac for. 5., K. B. Barban for. 2., Čit. Kastav for. 5., R. J. Molčenice for 8., Z. J. K. Punat for. 4., F. V. Žminj for. 4., R. J. Žminj for. 2., O. J. Pazin for. 2·50., Zora Opatija for. 2·50. (Sliedi).

Gosp. M. Š. S. u Š. Primili smo u redu kako pišete, te će biti priobćeno u listnici uprave čim nam dopusti prostor. Prijateljski odzdrav !

Lutrijski brojevi

Dne 9. aprila.

Beč	7	52	90	51	11
Grac	41	1	86	39	20
Temešvar	66	38	14	7	16

Dne 16. aprila.

Brno	29	5	62	46	3
Innsbruck	83	20	77	63	66

Javna zahvala.

Svim plemenitim darovateljem, koji se sjetiše milosrdno mene i moje uejačadi, te mi priskočiše u nevolji u pomoć priposlav mi putem dične „Naše Sloge" neočekivane milodare, izričem ovim najsrdačniju zahvalu uz obećanje, da ću za nje sa svojom dječicom Boga moliti, da njim sve stostruko povrati.

Zabiće, početkom aprila 1892.

† Jelene Iskra po *Al. Sterle.*

Br. 293.

Razpis

službe ravnajućega učitelja treće vrsti na mješovitoj pučkoj učioni u Premanturi sa hrvatskim nastavnim jezikom a talijanskim kao obvezatnim predmetom i plaćom, ustanovljenom u pokr. zakonu od 14. decembra 1888. broj 15. kn. m. n. i z. od 1889.

Molitelji neka amo ulože svoje molbe, podkrepljene i svjedočbom usposobljenja za naknadno poučavanje vjeronauka, propisanim putem u teku 4 tjedna.

Od c. kr. kotarskog školskog vieća

Pula, dne 6. travnja 1892.

Predšjednik:
Conti.

Br. 802. a/III.

Oglas

tičući se izbora novoga občins. zastupstva

Odnoseći se na oglas od 6. febrara 1892. br. 319 dajem u smislu § 18. občinskog izbornog reda na znanje, da izbori novoga občinskoga zastupstva držati će se u občinskoj dvorani u Kastvu :

za III. izborno tielo u utorak 19. aprila 1892.
za II. izborno tielo u sredu 20. aprila 1892.
za I. izborno tielo u četvrtak 21. aprila 1892,

i to počamši od 8. ure u jutro svakog dana.

Svako izborno tielo izabrati ima izmed občinara, koji imadu pravo biti izabrani, neglédajuć na tielo kojemu spadaju, deset (10) občinskih zastupnika i pet (5) zamjenika ili namjestnika.

Izbori su javni.

Kod dotičnog gosp. župana nalazi se izkaz kuće brojeva, u kojemu je navedeno, koji dan ima pravo glasovati svaki birač.

Glavarstvo občine Kastav

dne 6. aprila 1892.

Glavar: **Munić.**

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelano i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne i neprozirne, **dvostruke i bojadisane.** Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz ciene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajini bez carine. 45—52.

Odvjetnik dr. Matej Pretner

uslobodjuje se javiti, da je otvorio svoju

odvjetničku pisarnu u TRSTU 2—2

u ulici Carintia broj 9, I. kat.

Prodaja kuruze (turkinje).

Da pomognem nevoljnomu puku u ovih stranah u lošo doba godine, kad mu ponestane svake hrane, otvorio sam prodaju kuruze ili turkinje uz najnižu cienu što ju mogu dati.

Preporučam se kupcem kojim jamčim, da će biti poštono služeni. 2—2

Mate Kramar-Bančina.

500 goldinarjev

dobi vsak bolnik na pljučah, koji nebi našel gotove pomoči v porabi maltoznega izdelka.

Kašelj, hripavost, naduha, katar na pljučah in v sapniku, izmečki itd. prenehajo že v malo dneh; na stotine je rabilo že ta izdelek z vspehom. Maltoza ni tajno sredstvo, ampak prireja se po vplivanju slada na turšico. Na ogled so priča vala najvišjih avtoritet. Cena: 3 steklenice z zabojem gold. 3, 6 steklenic gold. 5, 12 steklenic gold. 9.

6—6 **Albert Zenkner** 6—6

Izmajditelj maltoznih preparatov, Berlin (26).

Štrcaljke proti peronospori (mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladištu. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se ivole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vriome druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u komadih.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za drugo vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drug. 1—

u Trstu, ulica Zonta br. 5

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta

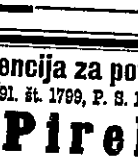

je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejujoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zaboječkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 10—25

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 11—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmontha — Za Australijo: preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo iquique (itd.): proko Genove i Montevidea, preko Hamburga upray kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrade ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v kompinkaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako no prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode roška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako određjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbja zaboje

za prtijago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo vinogradarstvo i voćarstvo.

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 2—20

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	3%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3¼%	6- „	3⅛%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, katori se nahajajo v okrogu priposna se nove borosnina tarifa na temelju odpovedi od 15. januvarja, 19. januvarja in 10. februvarja.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—7 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vredností obrestí po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst 11. januvarja 1892. 7—24

Krasno uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjigo za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i ćgračje stolove, loden i nepromočne lovačke kaputo, tvari koje se pero, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačko troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da presstane mnogo odrezaka; svaki razumno mišleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko bilo proostalo. Ponudjaju li pojedine tvrtke odrezke to razsašilju li uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati u novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko ponuetje, 24—6 preko 10 for. franko. 12—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeća osobitosti: Glasovite i pravo fiaštro iz Brošijo, željezo sa Chinom Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljujući. Eliksir China proti grozniei. Amaterinsku vodu za usta. Takući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrojivanja katrama. Kašlcu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom popat Marsala okriepljujuće doludno Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 18—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzeće.

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Wetesmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanelli* u Trstu. 10—2

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Delenc.**

Broj 16. U Trstu 21. aprila 1892. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za kojo se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osam arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljogovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VI. saborska sjednica dne 29./3.

(Konac).

Prelazi se na dnevni red.

Zastupnik Babuder izvieśćuje u ime financijalnoga odbora o proračunu mirovinsko zaklade pučkih učitelja za godinu 1892, te predlaže, da sabor odobri taj proračun sa izdatkom od for. 17.490, sa vlastitim pribodom od for: 11.883 i sa prinosom iz zemaljske zaklade od for 5607.

Izvieśće sa predlogom prima većina u glavnoj i podrobnoj raspravi bez primjetbe.

Zastupnik Bubba izvieśćuje u ime istoga odbora o proračunu zemaljske školske zaklade za god. 1892, te predlaže, da se odobri taj proračun sa izdatkom od for. 165.802, sa vlastitim pribodom od for. 26.588 i sa prinosom od for. 139,214 iz zemaljske zaklade.

Kod glavne rasprave reče zastupnik Stanger:

Visoki sabore!

Ja sam već prošlih dvih godina imao čast u ovoj visokoj kući govoriti o pučkih školah, te sam tom prilikom postavljao takodjer nekoje predloge. Oni moji predlozi nisu bili pribvaćeni pa ih danas ja neću više ni postavljati, već će to učiniti moj jedan drug, komu ja želim bolju sreću. Ja ću se danas ograničiti samo na nekoje činjenice, na nekoje nepravde, koje nam se neprestance nanašaju u pogledu pučkih školah, jer sve nabrojiti mi nebi ni moguće bilo. Kano što čovjek izranjen i izmučen, ako ga se i dalje zlostavlja, ne reagira nego na nove jako udarce i velike ozlede, a malene kano da i nećuti, ja ću se danas zabaviti samo onimi nepravdami, onimi ozledami, koje se tako redovito nanašaju našemu narodu u Istri i na koje on nemože da nereagira.

Prijašnjih godina zemaljski školski nadzornik popratio je obično svoje izvieśće o stanju pučkih škola u Istri svojimi opazkami; ljetos on toga učinio nije, jer nije valjda htio dati povoda većini ove kuće, da se uslied toga opet na njega obori kako je bila naučna, samo da se ne reče, da je u talijanskom logoru sve u redu. Ja neimam dakle prilike govoriti o vašem odgovoru na izvieśće, ali ću imati prilike govoriti o resolucijah, koje slavna finan. komisija predlaže.

Obično se čuje sa vaše strane glas, da se za pučke škole previše troši, da se doskora neće moći dalje, a ja vidim u svakom zaglavnom računu školskom, da se je manje potrošilo nego se je imalo. To se dogodilo i prošle godine, a dakako samo na štetu hrvatskih, odnosno slovenskih škola, jer se samo kod ovih štedi.

To nije dobra politika gospodo! Štediti u školskih stvarih grieh je, jer što se za škole potroši, to je najbolje investiran novac, to je novac, koji mora danas sutra korist nositi. Neštedite dakle u tom pogledu. — Mi trošimo već mnogo za pučke škole, ali toga se neimamo bojati niti u ustrajanju novih školah smiemo sustajati. Znam ja, da vi nećete, da se više troši, ali znam i to, da to pravilo valja samo za hrvatske odnosno slovenske škole, a kad se radi da se ustroji koja nova talijanska škola osobito ondje, gdje joj mjesta neima, da se uvjek i brzo nadje i potrebit novac i potrebit učitelj. Samo sa ustrojenjem naših školah zateže se što se više može, jer da se već preveć troši, ili jer da neima učitelja. Tim se nanaša našemu narodu golema nepravica, jer dosad, dok ste samo vi imali pučkih školah, plaćali smo svi pa bi pravo bilo, da nešto dobiju i oni, koji su dosad uvjek plaćali za škole a školah imali nisu. Naobrazba puka mora vam biti prva briga, jer sa naobrazbom rasti će blagostanje puka.

Nego da vidimo kako stojimo sa našimi školami. Mi imamo polag izvieśća 166 pučkih školah. Od tih je 59 talijanskih, 61 hrvatska, 17 hrvatsko-talijanskih, 28 slovenskih i 1 slov.-talijanska. Gledeć na ove brojeve reko bi čovjek, da Hrvati i Slovenci imaju dosti velik broj školah napram Talijanom, ali ako pobliže pogledamo kako stojimo sa razredi i sa brojem učitelja, viditi ćemo, kako se s nami maćuhinski postupa.

Talijanske škole naime imaju 162 razreda a hrvatske i slovenske zajedno samo 91 — Ako se pomisli, da treba barem toliko učiteljah koliko je razredah, vidi se odmah gdje se više troši, na kojoj se strani bolje stoji. — Talijani, koji sačinjavaju jedna ⅖ pučanstva Istre, imaju skoro dva puta više razreda i učitelja, nego Hrvati i Slovenci zajedno, prem ovi sačinjavaju ⅗ pučanstva! — Prigovoriti ćete mi možda, da Talijani takodjer više plaćaju za škole nego Hrvati i Slovenci, ali ja odgovaram, da prem se nozna, koji više plaća, jer to nije iz izvieśća razvidno, ipak nije moguće, da Talijani dva puta za škole više plaćaju nego Hrvati i Slovenci zajedno. — Zato se ja nebojim niti grožnje vaše, koju smo već više puta čuli, da ćete školske stvari tako urediti, da budu Hrvati i Slovenci uzdržali svoje a Talijani svoje. Kad bi to i moguće bilo, kako nije, ja dvojim, da bi mi gore stejali nego sada stojimo.

Nego, prem se u Istri, kako se već reklo, za škole mnogo troši, nije napredak u školah povoljan. Razlozi su tomu polag izvieśća razni, a glavni su ti, što je mnogo djece, koja školu polaziti nemogu, jer im je predaleko, ili jer ih je prevoć u jednoj školi, ili jer djeca nerazumiju učitelja itd. Najgore stoji u tom pogledu pazinski kotar, gdje ima 6429 djece, koji bi morali školu polaziti a napolazi ju nego malo više od 2000; 4106 djece nepolazi ondje škole, jer im je škola preko 6 kilometara od kuće odaljena. Dakle skoro dva sata hoda od kuće do škole, pa kako ćete da djeca u školu idu?

Ondje se treba pobrinuti za ustrojenje novih školah, jer je nepametno trošiti tolik novac za tako malen broj djece, koja mogu školu polaziti a ostaviti ostale bez škole. Kako je u pazinskom kotaru, tako je skoro u svih drugih, gdje su u većini Slaveni. Da se u pučkih školah podučaje djecu u jeziku nerazumljivom — a to je samo ondje, gdje se hoće na silu potalijančiti našu djecu — grieh je tako velik, da se ga oprostiti nemože. To je proti svakomu didaktičnomu načelu, a u isto vrieme i proti svakomu napredku i zdravomu gospodarstvu. Tu se novac uprav badava troši, ako ne na štetu puka, jer ne samo, da se djeca ništa nenauče, nego ih se i preči u pravom napredku, koji bi se bez dvojbe pokazao, da je naukovni jezik materinski jezik djece.

Da se hoće naviać, da u onih školah nebude napredka, pokazalo se je i kod imenovanja ravnajućega učitelja u crenkoj pučkoj školi, gdje se je na silu imenovalo ravnajućim učiteljem nekoga Tirolca, koji je imao tu osobitu prednost, da nije znao nego talijanski, prem se u školi podučaje takodjer u hrvatskom i njemačkom jeziku. Kakav će to biti ravnatelj škole, kako će on nadzirati učitelje hrvatskoga i njemačkoga jezika, kad on tih jezika nepozna?

Glede ponašanja učitelja izvieśće nam kaže, da je to sa malom iznimkom u redu. Samo četiri učitelja da se nisu ponašala, kako bi trebalo. Ja neznam, koja su ta četvorica, a rado bi znati jeli med njimi takodjer ravnajući učitelj u Lovranu, o kojem sam ja već imao jednom zgodom priliku govoriti u ovoj visokoj kući. Meni je i sada težko o toj stvari ovdje govoriti, ali sam prisiljen, pošto vidim, da predpostavljene oblasti neće da ništa učine u tom pogledu. Taj čovjek ostaje još uvjek onaj, koji je bio i akoprem se je proti njemu već više puta povelo disciplinarnih istraga, on još uvjek stoji na svomu mjestu i uvjek dobro prodje, prem je već više puta takodjer pučanstvo molilo, da se ga već jednom odstrani iz Lovrana. — Još prigodom posliednjih izbora za ovaj visoki sabor taj se čovjek usudio javno na korist talijanskoga kandidata agitirati, pače i kupovati glasove. Kad se to u novinah razglasilo, a bez koristi, tužen je on bio ravno zemaljskomu školskomu vieću, te se povela bila iztraga, ali prem su činjenice proti njemu navedene, u iztragi posve potvrdjene bilo, nije izašla do sada nikakva osuda. Dotični akti valjda su se negdje, kako se kaže, izgubili, jer niti pritužba upravljena na samoga ministra bogoštovja i nastave nije koristila. Tomu je čovjeku valjda sve slobodno samo za to, jer radi proti Hrvatom, jer drugdije se nebi razumilo, kako je mogao i sam zemaljski sud zatvoriti oči, kad je stvar, o kojoj se proti njemu pisalo, u njegovo ruke došla. Ročeni učitelj naime bio je tužio list „Našu Slogu", jer je jedan lovranski gradjanin bio pisao i podpisao se, da mu je isti učitelj nudio novca, da glasuje za kandidata talijanske stranke. Povedena iztraga dokazala je istinitim dopis, tako, da se ročeni učitelj nije usudio podignuti obtužnice. Tu se je radilo o prestupku, koji bi sud morao ex offo progoniti i prem su dotični spisi bili u rukuh sudca iztražitelja, a stvar posve dokazana, nije ni sud ništa proti njemu poduzeo. Kad bi on bio što učinio proti Talijanom, odnosno proti talijanskoj stranci, kako bi se tu bilo vikalo, kako bi se tu bilo iztraživalo, kako se nebi tu iztražni spisi izgubili! I u najnovijo vrieme imamo dokaz, kako se postupa proti učiteljem, koje se drži za hrvatske agitatore. Tu se ne žaca i sam c. kr. namjestnik intervenirati i groziti se, kako će netko do mjesec dana očutiti posliedice svojega postupka i pokajati se. U tom slučaju, o kojem ja mislim govoriti i govorim, gosp. namjestnik održao je svoju rieč, jer je dotični već očutio, kako se on nije badava grozio, ali da će se dotični i pokajati za svoj rad, dvojim! Tu neće g. namjestnik postignuti svojega cilja, jer je dotičnomu — koliko je meni poznato — savjest mirna, a kajati se može samo onaj, koji zna, da je sagriešio.

Spomenuo sam već imenovanje ravnajućega učitelja u Cresu. Prije nego je imenovanje sliedilo, bilo je ipak nešto pisarije. Zemaljsko školsko vieće nije bilo imenovalo onoga dotičnika molitelja, jer nepozna hrvatskoga ni njemačkoga jezika,

PODLISTAK.

Naše čitanke.

(Dalje, vidi br. o.)

X.

Kako već rekoh (o III. čl.), moraju čitanke biti tako upriličene, da u njih sve grane jezikoslovne obuke nadju svoje uporište — drugim riečima, moraju donesti stanoviti broj takovih štiva, koja će biti navlaš za to prilagodjena i udesena, da olahkote i pospješe obuku u pravopisu, slovnici i pismenih sastavcih.

Sve se to dade izvesti, bez da dotična štiva ištu izgube od svoje absolutne vriednosti. A to bi puno koristilo. Čitanke bi onda učitelju u velike olahkotile trud i okrunile bi mu ga ljepšim i bržim uspjehom. Da ogledamo najprije ortografiju. Tu bismo trebali nekoliko štiva, gdje bi učitelj sistematično mogao uzeti uporabu razgodaka. Recimo n. pr. da se čita štivo, gdje je desetak puta uporabljeno odnosno zaime koji, koja, koje. Tute učitelju neće biti nikakove muke, da učenike privede na to, kako se pred tom riečju svagda meće zarez. Neka još onda učenici to štivo prepišu, ili što je još bolje, na pamet nauče. pa onda iz glave napišu, oni će u uporabi zareza, u koliko se ovog slučaja tiče, biti dovoljno ukriopljeni. Inače bi to mnogo sporije i tegotnije išlo. Na isti način imalo bi se prirediti štiva i za ostale slučaje, gdje se zarez uporablja, a tako i za uporabu drugih razgodaka. — Pri uporabi dvopiknje i navodnika kod upravnega govora imalo bi se ujedno i na to paziti, da bude koje štivce, gdje će učenici lahko moći dotični upravni govor u neupravni obratiti, da tako dobro upoznaju i logičnu i ortografičnu razliku obijuh govora.

Imalo bi k tomu biti štiva, na kojih bi se učenici mogli uvježbati i učvrstiti u porabi velikih piemena.

Trebalo bi takodjer, da učitelj ima štiva, gdje će moći redomice uzeti sva pravila za razstavljanje slovaka, ili ako ne to, barem par štiva, gdje će biti svi slučaji razstavljanja, da ih učitelj može kao opetovnu zadaću uporabiti.

Učenici dugo kolebaju glede pisanja razstavnih predloga, čemu nije ni čudo, dok se isti pišu sad sastavljeno s glagolima, sad opet zasobice. Sa nekoliko shodnih vježba i uputa na štivih u tu svrhu navlaš priredjenih dalo bi se i tomu pomoći.

Učenici nadalje radi grieše pišući često puta „j" mjesto „lj". Nebi dakle škodilo, da imademo par štiva, koja bi obilovala takim riečima, koje sadržavaju rečeni suglasni sastav (lj), da tu učitelj uzmogne upozoriti na točan izgovor, te da se učenici višekratnim prepisivanjem i pisanjem iz glavo dotičnih štiva točnomu pisanju priuče.

Moralo bi konačno biti po koje štivo, gdje bi bile uporabljene sve obične kratice.

Mnogo je važnije, da čitanke budu na službu slovnici. Naveo sam jurve, da bi u valjanih čitankah moralo biti štiva navlaš udešenih sa nekoliko slovničko pretresivanje. Dakle ne samo štiva, gdje ćemo učenike lahko upoznati sa pojedinim dielovima govora — o čemu već govorih — već i štiva za obuku u oblicima i sintaksi. Tako bi se već po sebi postiglo i to, da bismo imali na čemu zadavati domaće i tihe školske slovničke radnje, što takodjer puno važi. Ostale pak zadaće, odnosećе se na opombu slovničkoga gradiva, koje učitelj ima samostojno uzimati bez da mu čitanka bude podlogom, imale bi se redom doći u čitanke; i to ne samo radi jur napomenutoga razloga, da učitelju na jednorazrednicah bude olahkoćen posao za davanja tihih radnja, već i za to, da tako i onaj učitelj, koji bi inače propustio provadjati dotične zadaće, bude nekim načinom nukan i siljen, da ih preduzme, i da mu se time istodobno podastre ciela gotova zaliha boljih i shodnijih zadaća, nego li bi ih možda on sam izabrao.

Mislim da netreba, da sve te vrsti zadaća istom nabrajam — one su i tako svakomu, koji se stvarju bavi, dovoljno poznate. Ja ću uz one neke, što sam ih već prvom prilikom naveo, samo još nekoje istaknuti, kako bih što više utvrdio potrebu, da budu unesene u čitanke.

Medju timi je razširivanje izreka po uzorku.

Znano je, kako učenici iz početka, razširujući zadatu izreku, vrstaju nuzgredno često bez ikakva reda, ukusa i pravilnosti. Oni će np. izreku „Susjed ciepa" razširivati: Susjed ciepa drva — Susjed ciepa drva u konobi — Susjed ciepa drva u konobi hrastova". Pri ovoj zadnjoj izreci djeca neće osjećati ni najmanje nepravilnosti; da tu indi učitelj razvije u djeci neki ukus i osjećaj za korektno povratanje pojedinih rieči i dielova izreke, puno će mu pomoći, ako budu učenici po zadatom

koji se oba u onoj školi podučavaju. Proti toj odluci zemaljskoga školskoga vieća uložio je zemaljski odbor utok na ministarstvo i ovo je, na moje začudjenje, utok zemaljskog odbora prihvatilo. Meni nije stalo do onoga, što je stvarnoga zemaljski odbor rekao u svom utoku, meni je palo u oči samo to, da ova oblast u svom utoku veli, da nemoraju talijanski učitelji u Istri poznavati hrvatskoga jezika, j o r g a n e t r e b a j u.

Gospodo moja, takva šta uztvrditi u jednom utoku na ministarstvo u pogledu škole, koju polazi velik broj hrvatske djece i obzirom na današnje odnošaje naše pokrajine, meni se čini, da će to reći začepiti si ušesa i zatvoriti oči, da se nećuje ni neviđi, što se oko nas zbiva. Istina je doduše, da kako danas stvari stoje i tko motri te stvari samo iz vana, može zbilja uztvrditi, da netreba u Istri nigdje hrvatskoga jezika. Ako pogledamo u Trst, to vidimo ondje sjediti c. kr. namjestnika, koji hrvatskoga ni slovenskoga jezika nepozna, pače i ostalo činovničtvo kod namjestničtva do najnižega nepozna hrvatskoga jezika ni toliko, da bi mogło korektno par rieči izgovoriti ili napisati u tom jeziku. Zemaljski odbor, vidimo svaki dan, a i danas smo imali prilike viditi, kako poštuje jezik većine pučanstva ove pokrajine; kako se napram nam ponaša većina ove visoke kuće u tom obziru, to takodjer svaki dan vidimo, pače i sam presvjetli predsjednik ove visoke kuće, kojega ja u ostalom visoko cienim, nepoznaje ni hrvatskoga ni slovenskoga jezika. Sudeć dakle po tomu svemu, moglo bi se zbilja reći, da u Istri nije potrebit hrvatski jezik, kad može biti visok i nizak c. kr. i zemaljski činovnik bez poznavanja tih jezika. Nego, gospodo, to stanje stvari ne dokazuje još, da hrvatski jezik nije u zemlji potrebit; to dokazuje samo abnormalnost stanja naših odnošaja, koje, ufati se je, nemože više dugo trajati.

Na koncu opažam glede resolucijah predloženih od slavne financijalne komisije u pogledu školah i školskih oblastih.

Predlog, da se u Poreč prenese ured zemaljskog školskog vieća za Istru, prem mi se čini, da neće nikakova uspjeha imati, ostavlja me posve hladnim. Ja znam, da zemaljsko školsko vieće nije nam naklono sada, ni da će biti ako mu ured bude u Poreču. Nego, ja se bojim, da bi moglo još gore biti; glasovati ću proti ovoj resoluciji.

Glede druge resolucije izjavljam, da bi se s njom mogao složiti, jer mislim i ja, kad bi se učiteljićte, koje je sada u Kopru, tako uredilo, da budu imali Talijani svoje, a mi Hrvati i Slovenci svoje, da bi stvari bolje išle.

Obzirom na treću predloženu resoluciju imam opaziti, da sam odlučno proti njoj, jer je neopravdan napadaj na javne činovnike, proti kojim vi neimate što stvarnoga prigoreriti, nego da nisu Talijani. — Meni je poznato, da su vam nekoji školski nadzornici u Istri zazorni i znam, da vi nepropustite zgode, da se na iste neoborite. Tim ljudem vi krivo činite, jer oni su c. kr. činovnici i to ponizni činovnici, koji ništa drugo ne čine, nego ono, što im je od njihovih predpostavljenih naloženo, a ovi su vam prijazniji, nego nam, kako vi dobro znadete. Razlog, zašto su skoro svi školski nadzornici u Istri slavenske krvi, jest taj, što vaših neima, koji bi imali potrebite kvalifikacije za one službe. Kad bi bilo izabirati medju vašimi i našimi jednakimi, vjerujte mi, da bi vaši prije imenovani bili nego naši.

Proti četvrtoj resoluciji neimam ništa, jer pače i ja želim, obzirom na ono, što sam prije rekao, glede plaćanja školah, da bi dobro bilo znati, kako stojimo sa brojem djece u svakoj školi obzirom na njihovu narodnost. Onda bi mogli znati takodjer, koliko je osnovana vaša prietnja, da ćete stvoriti zakon, po kojem bi imala plaćati svaka narodnost za svoje škole.

Peta resolucija predložena meni se čini posve suvišna, i ja se čudim, da slavni odbor takva šta predlaže. — Ja mislim, da bi se uvjek moralo prije, nego se jednu zakonsku osnovu podnese, popitati drugi faktor, koji ima u tom obziru svoju reči. t. j. vladu, kako ona o stvari misli. Takva šta morao bi uvjek učiniti prije sam zemaljski odbor i nebi trebalo, da ga sabor na to pozivlje. Kad bi se tako radilo, nebi nam visoka vlada toliko glasovanih zakona nesankcioniranih vraćala na novo razpravljanje.

Glede pete predložene resolucije imam opaziti, da ću takodjer proti njoj glasovati, jer mi se čini ništa drugo, nego izliev strančarstva, kojega se vi, gospodo, nikako otresti nemožete. Koliko je meni poznato, svećenik-učitelj u Pomjanu, nije iztjeran iz škole dvoje djece zato, što su njihovi oteci kod izbora za carevinsko vieće glasovali za talijanske predloženike; on je imao drugih razloge. Kad bi bio htjeo tjerati iz škole svu onu djecu, kojoj su oteci ili rodjaci proti narodnim predloženikom glasovali, morao bi ih bio više od dvojice iz škole iztjerati. U ostalom o toj stvari znati će više toga reći koji od mojih drugovah. Na temelju rečenoga i jer vidim i osvjedočen sam, da se kao drugdje tako i u školskih stvarih uvjek i svagdje radi proti interesom i napredku našega naroda, ja ću glasovati proti predlogom slavnoga financijalnog odbora.

(Na početku govora kašljucalo je i kihalo občinstvo na galeriji, al se malo po malo prilično primirilo).

Zastupnik B a b u d e r reče na to, da će i on koju reći općenito o naših školah kano ravnatelj i kano član zemaljskoga školskoga vieća. O školah žalibože, da se nemože pohvalno govoriti, jer se nalazimo u tom pitanju na vrlo nizkom stepenu. Polazak škole da je loš, čemu nemogu zakoni pomoći. Tko je gladan kruha, da nemari za školu. Pokrajina da je učinila svoju dužnost glede školstva; od godine 1870—1890. izdala je za obuku milijun i pol forinti, a 140.600 for. podpora za uzgoj mladića. Ako se slavska gospoda tuže na slabo pohadjanje škole, krivnja za to pada na roditelje; školske oblasti učinile su sve moguće za bolji napredak u školi. Zatim nabroji, koliko imade škola talijanskih, hrvatskih i slovenskih; razreda talijanskih da imade doduše najviše, ali radi toga ne može se nikoga kriviti; zakon je jasan, kad je u razredu preko 68 djaka, ima se pravo tražiti još jedan razred; to se nije u slavskih školah dogodilo, jer nebijaše potrebno. Govori o tom, koliko se škola otvorilo u zadnje vrieme, a koliko zatvorilo; o školskih zgradah i o polazku škole, o učiteljih, o prevolikom broju djece u pojedinih razredih, o lošem napredku u školah, gdje se dvie narodnosti stiču; čudi se, da se tomu nedoskoči i nezna tomu razlog. (Zastupnik V o l a r i ć: Habent aures et non audient!) Priznaje, da mora biti u školi materinski jezik naukovnim i da valja pustiti roditeljem na volju izbor naukovnoga jezika, gdje su paralelke. Školstvo da se je ipak u zadnje vrieme nešto popravilo, što opaža na djeci, koja dolaze na gimnaziju u Kopar. Učiteljišče u Kopru daje dosta učitelja. Tako je bilo god. 1891. od 97 djaka 41 Talijan, 17 Hrvata i 39 Slovenaca.

Poslie njega dobi rieč zast. M a n d i ć, koji reče:

Visoki sabore! Pučka obuka sačinjava kod svih prosvietljenih naroda jedno od najvažnijih pitanja, kojimi se ozbiljno bave parlamenti, zemaljski sabori, zastupstva itd. U ovom saboru nopodaje se na žalost tomu pitanju nimalo važnosti. Vi, gospodo od većine, predlažete doduše godimice obračune i proračune školske zaklade, tužite se uviek na loš napredak u školi, na razne nadzornike, školska vieća itd., ali da neima ovdje nas članova manjine, riešili biste svaki put to vrlo važno pitanje u nekoliko časova. Mi nasuprot shvaćamo pitanje pučkoga školstva ozbiljnijim i važnijim nego li vi, pak mu i želimo doskočiti nepristranom kritikom i dobrimi savjeti, kad mu inače pomoći nemožemo.

Poštovani zastupnik B a b u d e r, govoreć malo prije podulje o našem školstvu, i držao se svog starog običaja, da podkadi naime svojim istomišljenikom u ovom saboru; ali on se je ovoga puta najprije sgrozio nad nepovoljnim stanjem školstva u pokrajini, a da se pak konačno pohvalli sa bilo i malim napredkom. Na pučke škole da se je potrošilo od god. 1870.—1890. milijun i pol forinti, a u podporu mladićem for. 140.600, to da je pokrajina sa svoje strane žrtvovala veoma mnogo za školstvo. Istina je, gospodo moja, da je spomenuta svota izdana za naše pučke škole, ogromna, al je takodjer nepobitna istina, da taj silni novac nije donio željenoga uspjeha, jer nije imao pučkoga blagoslova. Potrošen je točajem dvadeset godina toliki novac, a ipak imade u pokrajini veliko množtvo naroda, koje nezna čitati ni pisati — na što se i sam predgovornik tuži. Istina je, da se častnom iznimkom loše pohadja školu i to ne samo na vanjšćini, što je g. B a b u d e r naglasio, već i u samih gradovih, dapače i u talijanskih, kako je isti gospodin priznao glede Kopra, gdje da moraju siliti djecu na polazak škole, a roditelje karati, što tu djecu nešalju. Pravo je rekao poštovani B a b u d e r, da je zakon glede ustrojenja pučkih školah jasan, da treba naimo tamo ustrojiti novu školu, gdje imade dostatno za školu sposobne djece, al se taj zakon kod nas žalibože neovršava obzirom na hrvatsko ili slovensko pučanstvo. Kad bi naš puk imao svuda školu, gdje na to po broju svoje djece pravo imade, nebi se zaista poštovani g. predgovornik b o l n o tužio na tolik broj analfabeta. U tom pogledu postoji za nas zakon jedino na papiru. Prije nego li se mi dočepamo pučke škole u svojem jeziku, valja da se za istu borimo godine i godine, te da prodjemo u toj borbi sve moguće oblasti u državi, o čemu nam daju krasan primjer hrvatske pučke škole u Buzetu, Pazinu, Sovinjaku itd. Umjestna bijaše njegova opazka, da je mnogo hrvatskih i slovenskih jednorazrednicah, te nezna kako da si to protumači, jer zakon jasno ustanovljuje, kada i gdje se imade podignuti dvo-, tro- i više razrednicu. Zakon je dakako jasan, al on obstoji i u tom pogledu za nas jedino na papiru, pošto treba s naše strane neizmjernog posla, truda i troška prije nego li postignemo, da nam se koju jednorazrednicu promakne u višerazrednicu.

Pravo imade poštovani B a b u d e r, da je obično loš napredak u onih školah, gdjo se stiču dvie narodnosti, ili gdje postoje hrvatske il slovenske i talijanske paralelke. U takvih se mjestih obično nagovori ili prisili nerazumne roditelje, Hrvate ili Slovence, da upišu svoju djecu u talijansku paralelku, pa koje čudo, ako takova djeca duševno zakržljave, ako nenapreduju i ako u obće izgube svaku ljubav do škole. Laskavo je doduše po nas, što nam je dobacio g. predgovornik, da mi lahko naučimo tudje jezike, ali to nemože vrieditи za pučku školu, gdje valja da je temeljni jezik poduke materinji jezik djeteta. U pučkoj školi neima mjesta tudjim jezikom, ako želimo, da nam djeca napreduju. U ostalom priporučio bi poštovanomu Babuderu — kao ljubimcu saborske većine — da nagovori svoje istomišljenike, neka uvedu i oni u svoje pučke škole drugi zemaljski jezik t. j. hrvatski ili slovenski jezik, pak se neće njihovi nasljednici tužiti, kao što se oni sada tuže, da im je taj jezik tudji i da nas ovdje nerazumiju.

Toliko na opazke poštovanoga viteza Babudera, a sada eto nekoliko mojih primjetba na predloženi nam proračun.

Gospodo moja! Po zadnjem izvješću zemaljskoga školskoga nadzornika imade u našoj pokrajini 176 pučkih škola; od tih odpada na Talijane 60, na Hrvate 70, na Slovence 28; k tomu imade hrvatsko-talijanskih škola 17 i 1 slovensko-talijanska. Po tomu računu izgledalo bi, da stojimo mi Hrvati i Slovenci glede broja škola mnogo bolje nego li naši susjedi Talijani. Nu tomu nije tako, jer uzprkos tomu, da je nas dvie trećine pučanstva u pokrajini, mi stojimo glede razreda mnogo lošije, nego li Talijani. Eto kako: Jednorazrednica imade 13 talijanskih, 33 hrvatske, 19 slovenskih, 12 hrvatsko-talijanskih; dvorazrednicah 13 talijanskih, 11 hrvatskih, 2 slovenske i 4 hrvatsko-talijanske; trorazrednicah 14 talijanskih, 3 hrvatske i 1 slovenska; četverorazrednicah 2 talijanske, 1 hrvatska; k tomu imadu Talijani 10 petororazrednicah i 1 šestrazrednicu, dočim neimaju Hrvati ni Slovenci ni jedne ni druge. Talijani imadu dakle u svemu u redovitih pučkih školah 53 razreda, Hrvati 48 razreda, Slovenci 22 razreda a Hrvato-Talijani 16 razreda. Talijani su dakle sa razredi bogatiji nego li mi. Nu mi Hrvati i Slovenci smo bogatiji takozvanimi pomoćnimi školami, koje su sve jednorazrednice i koje su u rukuh našega čestitoga svećenstva. Od tih imadu Hrvati 22, Slovenci 5 i 1 je hrvatsko-talijanska i samo j e d n a talijanska. Ako se pako uvaži, gospodo moja, da bi morale postojati svuda, gdje su sada te pomoćne škole, redovite javne pučke škole, tad je lahko zaključiti, da smo mi u školstvu veoma prikraćeni. Dodajmo tomu, da imade velikih podobćinah i sela, sa brojem djece sposobne za školu, koj daleko prekoračuje broj ustanovljen zakonom, te da neima tuj ni redovite ni pomoćne škole. Da je uvažio ovu okolnost poštovani predgovornik, bio bi si lahko protumačio, odakle tolik broj analfabeta u pokrajini i zašto je tako slab polazak škole.

Dieleć škole po političkih kotarih, stojimo ovako: Kopar 18, Volosko 17, Pazin 12, Poreč 9, Pula 13, Lošinj 8; osim toga ima Rovinj dvie petororazrednice. Od svih kotara stojimo mi glede brojeva škola najlošije u kotarih Pazin i Poreč, jer je prvi kotar jedan izmedju većih brojem pučanstva, pak neima nego 12 pučkih škola, dočim neima u čitavom porečkom kotaru niti j e d n e redovite ili javne hrvatske škole. U tom kotaru imade i po vašem računu, gospodo od većine, polovica pučanstva hrvatskoga jezika, pak sav taj puk neima niti jedne javne škole u svojem jeziku. Kao za milost trpi se u tom nesretnom kotaru 5 pomoćnih škola, a od tih je 1 talijanske.

Medjutim eto vam još jedan dokaz, koliko vam je stalo do ravnopravnosti, do mira, za kojim toliko licumjerno vičete i do tobožnjeg sporazumljenja sa izvanjskim pukom, za kojim neiskreno plačete. U nijednoj od vaših 60 škola neprodaje se drugi zemaljski t. j. hrvatski ili slovenski jezik, dočim je u 17 hrvatskih i u 1 slovenskoj talijanski jezik obvezatnim predmetom. Tako eto stojimo s tobožnjom vašom željom za sporazumljenjem, kojeg nemože biti, dok se no budemo uzajemno štovali, kad se već ljubiti nemožemo, i dok nebudete i vi učili naš jezik, kano što mi učimo talijanski.

Još crnija predstavlja nam se nepravda, obzirom na pučko školstvo u našoj pokrajini, ako promotrimo brojni razmjer učiteljstva po narodnosti. Talijanskih učitelja imade naime 104 i 96 učiteljica, ukupno dakle 200 učiteljskih sila, medju koje valja ubrojiti samo dva svećenika u porečkom kotaru, koji podučavaju u pomoćnoj školi. Hrvatskih učitelja imade 79, učiteljica 13, ukupno 82, a medju učitelji jest 21 svećenik, koji drže pomoćnu školu. Slovenskih učitelja imade 31 i 3 učiteljice, ukupno 34, a izmedju tih učitelja jesu 4 svećenika — dakle pomoćna učiteljа. Talijanske učiteljske sile nadmašuju dakle hrvatske i slovenske ukupno za 74, a taj razmjer jest za nas još nepovoljniji, ako uvažimo, da je medju našim učiteljstvom pomoćnih učiteljah, koji nisu plaćeni, kako valja sit mogu vršiti učiteljske dužnosti radi svog zvanja kako bi zaista htjeli.

Crna slika predočuje nam se, gospodo moja, još crnijom, ako pomislimo, da imade u pokrajini 44.509 djece sposobne za školu, pak da je od toga broja polazilo ih našu pučku školu samo 24.156, dakle nešto malo više od polovice. U ovu, da tako rečem, manju polovicu ubrojit nam valja skoro sve samo našu mladež, jer ste se vi, gospodo od većine, na vrieme pobrinuli za svoje škole, dapače i talijanske narinuli nasilno nam Hrvatom i Slovencem. Vapuj vaš dakle, da troši pokrajina ogromnu svotu na pučko školstvo, nije opravdan, jer većina onoga, što se potroši, ide na vaše škole, dočim ostaje veliko množtvo naše djece bez svake obuke, jer škole našemu puku iz liepa nigdje nedajete. Ako ju pako ovdje ili ondje nakon velikog natezanja dozvolite, tad nam narinete paralelke, da nebude pravoga napredka ili da nam djecu odnarodite.

Visoki sabore! Čujemo često i čitamo, da učitolji neimaju pravo naobrazbe, da se pačaju u sve više nego li u školu, da su agitatori ili nemirnjaci i tomu slično. Istina je, da bi naši učitelji, osobito mladji, bolji bili, da su imali zgodo naobraziti se u materinjem jeziku, te da su u koječem zaostali mučeć se u školi tudjimi jezici, naposo njemačkim jezikom u pripravoici u Kopru, nu mi se občenito nemožemo potužiti na naše čestito učiteljstvo u pogledu njihove naobrazbe ili na ovršivanje njihovog težkog zvanja. Nadalje istina je, da imade u pokrajini medju učiteljstvom agitatora i nemirnjaka, ali na čast budi rečeno našemu učiteljstvu, agitatore u vašem smislu, gospodo od većine, naći ćemo prije i laglje medju vašimi učitelji, nego

Dalje u prilogu.

---

jednom primjeru druge izreke razširivali. Knjiga bi mogla donesti np. ovaj uzorak:

Majka prede.
Majka prede kudjelju.
Naša majka prede kudjelju.
Naša majka prede vunenu kudjelju.
Naša dobra majka prede vunenu kudjelju.
Naša dobra majka prede vunenu kudjelju za čarapu.
Naša dobra majka prede za ognjem vunenu kudjelju za čarapu.
Naša dobra majka prede svaki večer za ognjem vunenu kudjelju za čarapu.

Po ovom uzorku — razumije se, ako učitelj učini svoju — moći će učenik lahko razširivati drugu koju izreku np. „Susjed ciepa“ i to recimo ovako:

Susjed ciepa.
Susjed ciepa drva.
Naš susjed ciepa drva.
Naš susjed ciepa bukova drva.
Naš dobri (stari itd.) susjed ciepa bukova drva.
Naš dobri susjed ciepa bukova drva za oganj.
Naš dobri susjed ciepa pred kućom bukova drva za oganj.
Naš dobri susjed ciepa svako jutro pred kućom bukova drva za oganj“.

(Konac sliedi).

li medju našimi. Moj vriedni drug dr. Stanger kazao vam je, kako radi i agitira glasoviti vaš učitelj u Lovranu na sablazan svega puka bez razlike stališa i narodnosti, a ja ću vam spomenuti još samo dvojicu — dakako vaših učitelja, koji se odlikuju strastvenom agitacijom proti nam Hrvatom, a vam Talijanom u prilog. Jedan od tih je učitelj u Roču, po imenu, ako se nevaram, Massalin, koji je jurve godinu dana u onom mjestu kao učitelj na hrvatsko-talijanskoj školi, premda nije usposobljen za hrvatski jezik. Taj gospodin zaboravio se dne 17. t. m. na toliko, da je, sastavši se sa izbornici talijanske stranke u krčmi, nagovarao iste, da dodju dne 31. t. mj. svi k občinskim izborom, dapače i oni, koji neimaju pravo glasa, jer da neće jesti i piti nikomu uzmanjkati.

Njemu sličan drug učiteljuje u Sovinjaku, koji je silio prigodom otvorenja tamošnjo pučke škole hrvatske roditelje, da upišu svoju djecu u talijansku paralelku; to je opetovao i u školi sa djecom, kojoj nedaje najbolji primjer izvan škole.

Ali čujte ovu, kako postupaju ljudi vaše stranke sa učitelji, koji nisu strastveni agitatori za „svetu talijaneku stvar“. Lanjske godine razpisalo je c. kr. kotarsko školsko vieće natječaj za mjesto ravnatelja na pučkoj školi u Malom Lošinju. Tom školom upravljao je kao privremeni ravnatelj kroz punih 13 godina stariji učitelj-svećenik, rodom Dalmatinac, na podpuno zadovoljstvo školskih oblastih i ogromne većine onoga pučanstva. Taj gospodin nije se nigdje i nikada upliočao u politiku. Koliko je meni poznato, mogu po duši reći, da nije učinio koraka niti izrekao rieči našoj stranci u prilog, a imade ih, koji su me uvjeravali, da je prijanjao uz umjerene gradjane talijanske stranke u Lošinju. Kad je bio otvoren natječaj za mjesto ravnatelja, držalo se obćenito, da će takovim postati spomenuti, koji se je za to natjecao. Nu tomu nebijaše tako. Njegova bo molba nedodje niti u ternu, što je izpoclovao neki mladi učitelj tudjinac uz pomoć svog debelog kume, komu podkadi kadšto u talijanskih novina, ističuć njegove tobož krieposti i vrline, kojih neima ni za dlaku.

Ravnateljem postao je mladi taj učitelj, koji je mnogo godina službovao pod ravnanjem učitelja-svećenika. Nadarili ga strastveni potaliјančonici ravnateljstvom za njegovo strastveno strančarstvo proti tamošnjim Hrvatom.

Gospodo moja! Pravo je, da iztičemo mane i loše strane učitetjstva u obće u tu svrhu, da se poboljšaju na korist svoju i pokrajinskog školstva. Nu s druge strane dužnost je zemaljskog zastupstva, da prizna do i dobre strane toga učiteljstva, da uvaži njegovo težko zvanje i da mu pomogne snašati mučno breme tim, da ga bar približno odšteti za sve jade i nevolje, koje mu je snašati.

Ja neću, gospodo, u tu svrhu postaviti nikakav predlog, već hoću, da vam predočim nekoje opravdane želje našega učiteljstva. One se za sada sve izpuniti nemogu, jer bi to zahtjevalo promjenu školskoga zakona, ali ja polažem na srce zemaljskomu odboru, da je prouči i u koliko je moguće uvaži, te u svoje vrieme promjenu pokrajinskoga školskoga zakona ovomu visokomu saboru na razpravu predložiti izvoli.

Evo dakle nekoje od tih učiteljskih želja:

1. Neka se ukinu svi dosadanji plaćevni razredi a ustroji sam o jedan.

2. Temeljna plaća tog plaćevnog razreda nek bude u sredini dosadanjih t. j. 500 for. godišnjih.

3. Neka se ukinu naslovi nad i podučitelj, odnosno nad i podučiteljica, te neka ostane samo učitelj i učiteljica.

4. Ravnajućim učiteljem odnosno učiteljicam neka ostanu dosadanji dohodci ravnateljstva, kao što i starijim u službi njihovo kvinkvenijo.

5. Neka se snizi vrieme službe od 40 na 35 godina.

6. Privremenim učiteljem t. j. onim, koji neimaju još izpita sposobnosti, neka se dade 400 for.

Razlozi, koji bi za to vojevali, bili bi:

Pošto je učitelj takav radnik, kod kojega svi njegovi članovi, nazivali se oni nadučitelji, odnosno nadučiteljice, prosti učitelji, odnosno učiteljice, te napokon podučitelji i podučiteljice, jednako rado svaki u svom razredu, a toga nebi smjelo biti razliko ni u njihovih plaćah, to jest jednakoj radnji dati jednaku nagradu;

pošto su uz dosadanji školski zakon četiri plaćevna razreda: tri za učitelje odnosno učiteljice, a četvrti za podučitelje, odnosno podučiteljice, koji su, može se reći, u obratnom razmjeru prome njihovoj radnji, jer učitelji pri jednorazrednih školah pravo za pravo imadu više posla od onih pri višerazrednih, a zato su za nagradu obično u trećem plaćevnom razredu;

pošto je time većina njih proma njihovoj radnji razmjerno loše plaćena;

pošto ravnajući učitelji, odnosno učiteljice, za svoje ravnateljstvo već posebni dohodak uživaju;

pošto stariji u službi svoje kvinkvenije imadu;

pošto su učitelji kao i učiteljice istim potrebam izložene, ako ne još većma;

pošto je ta učiteljska radnja jedna izmedju najtežih, te kao što statistika dokazuje, ovi najranije umiru, tako da ih malo uz današnji zakon četrdesetgodišnje službe dopre, da uživaju mirovine [1]) to, držim, da su gornji zahtjevi posve opravdani.

Sada dozvolite mi, gospodo, da se osvrnem na nekoje stavke predloženoga nam proračuna.

U rubrici XIV. potrebo i to za „podpore i pomoći“ čitamo, da je u tu svrhu opredieljeno for. 1600. Ta svota je namienjena gradnji i popravkom škola te za školske potrebe i nagrade. Ova svota je premalena ako se uvaži, da treba nam još mnogo škola, da puk sam nemože svuda graditi škole, da su školska učila na mnogih mjestih loša i da treba školam na selu mnogo čega, što zakon i pravi napredak iziskuje. Sa for. 1600 će se jedva doskočit tolikim potrebam pučkih škola u obće, a naposo naših.

Kod XVIII. rubrike pod naslovom „pomoćne škole“ nalazimo samo for. 3000 kao nagradu onim učiteljem-svećenikom, koji se podvrgavaju svojevoljno težkomu bremenu učiteljovanja. Spomenuo sam jur prije, da je velik broj pomoćnih škola i da su te skoro izključivo hrvatske il slovenske, dotično, da su svećenici-učitelji našega jezika. Za toliko učitelje je doista gornja svota premalena uzmeli se k tomu u obzir, da dotični učitelji-svećenici vrše dušovno svoje dužnosti, u koliko ih u tom neprieči njihovo svećeničko zvanje. Izprika financijalnoga odbora — da se je prošlo godine u tu svrhu izdalo samo for. 2564 nevriedi, jer sto vi gospodari izdati i manje, pak biste se mogli uviek na taj razlog pozivati, a svećenik-učitelj nek se bačavi trudi i muči.

Ja neću, gospodo, predložiti za jednu ni za drugu rubriku, da se dotični iznosi povise, jer bi to bilo uzaludno. Rekao sam samo toliko o tom, da se znade kako škrtarite ondje, gdje bi trebalo pomoći našim školam i našemu učiteljstvu.

Prelazim napokon i na predložene nam resolucije financijalnoga odbora, prem će biti zgode i kasnije, da se na pojedine od njih opet vratim.

U prvoj od tih tražite, da se usredotoči zemaljsko školsko vieće u Poreču, jer da neodgovara zakonu ni potrebam škole, što je sada sielo tomu vieću u Trstu.

Tužite se nadalje, da imademo samo jednoga izviestitelja za administrativne poslove školstva kod namjestničtva u Trstu i samo jednoga zemaljskoga školskoga nadzornika za sve tri pokrajine Primorja.

Čudnovato zvoni, gospodo, da ste vi proti sadašnjemu sielu zemaljskoga školskoga vieća u Trstu dočim znamo, da proglasujete svuda i vazda Trst središtem svega vašega duševnoga rada. Mi se nebi protivili prenosu siela zemaljskoga školskoga vieća iz Trsta makar u Poreč, kad biste napram nama pravedniji bili i kad nebi bilo tako težko obćiti sa Porečom. U ostalom vi ćete se i bez nas i proti nam nagoditi sa vladom, koja će vam pomoći i glede toga pitanja i glede zemaljskoga školskoga nadzornika.

U drugoj resolucili zahtjevate posebno učiteljišće sa talijanskim naukovnim jezikom. Tužite se na učiteljišće u Kopru, gdje se našoj mladeži odvišo narivava tudji jezik. Tužili amo se i mi češće proti tomu al nas vaši prijatelji kod vlade nikad neuslišaše. I naša je želja, da se pučko učiteljstvo uzgaja u narodnom jeziku, da uzmogne u svoje vrieme valjano podučavati našu djecu tim jezikom. Slažemo se dakle u tom, da sadašnje učiteljišće neodgovara posvo svojoj svrhi. Nu, gospodo moja, tomu nisu krivi profesori il učitelji, već naukovna osnova onoga zavoda, koju se moraju držati učiteljske sile.

Nebismo se dakle protivili vašemu zahtjevu, da se osnuje učiteljišće sa talijanskim učovnim jezikom kad bi se ustrojilo hrvatsko-slovonsko učiteljišće za našu mladež Istre — recimo u gradu Pazinu.

Medjutim imate vi dosta sredstva, da uzgojite učitelja i izvan pokrajino u talijanskom jeziku i duhu. Vi se timi sredstvi obilato i služite. Šaljete naime kandidate učiteljstva u Trent i od tamo dobivate talijanske učitelje. Sada imate na učiteljišću u Roveredu 14 kandidata učiteljstva. Iz Trenta došlo je jur 35 talijanskih učitelja u našu pokrajinu, od kojih se nalazi jedno petnaest samo u ovom političkom kotaru. Ali kao da vam ni to nije dosta, ide vam u tom na ruku i politička oblast u Poreču. Tomu nam je svjedok g. Roberto-Rocco Tonolli, ravnajući učitelj u Momjanu, koji je to sam priznao u listu „L' Istria“ broj 585 od 12. marča 1892. U svojem „Priposlano“ kaže naime nekomu svomu napadaču (Čita „L' Istria“): „Avete voi forse ricevuto l' incarico dall' i. r. Autorità distretuale di condur in Istria bravi maestri?“ (Jeste li možda vi dobili nalog od c. k. kotarske oblasti, da dovedete u Istru valjanih učitelja). Eto dakle, sama politička oblast brine se za vas, da dobijete u Istri „bravi maestri“. Na tom možete se doista zahvaliti vitezu Eluschoggu, koji nastoji svimi silami, da dodje čim više talijanskih učitelja u Istru (Vitez Eluschegg i prisjednik Clova namiguju si i smiju se).

O kotarskih školskih nadzornicih, proti kojim dižete nebo i zemlju, kazati ću kasnije još koju a isto tako i o zadnjoj resoluciji, kojom se bezeramno napada na veleč. g. župnika u Pomjanu.

Visoki saboro! Moj čestiti drug dr. Stangor izjavio je, da neće ljetos staviti poznatih predloga, kojimi se ido za tim, da se poboljša naše školstvo. On se je opravdao tim, što znade, da ti predlozi nebi bili primljeni.

Ja se, gospodo moja, toga ne plašim znajuć, da će ipak jednom i naša valjati. Saboreka većina zabaci doduše sve što mi predložimo, ali doći će vrieme, da će se i to na bolje okrenuti. Mi nećemo prestati nikada pitati ono što nas ide boz obzira hoćete li ili nećete na to pristati. Sinuti će, gospodo, sunce i pred naša vrata ali valja nam neprestano zahtjevati ono, što je po božjem i pisanom zakonu naše.

Držeć se toga načela stavljam i ovom zgodom naše predloge pa čekala ih sudbina kakva mu drago (Čita predloge, koji glase:)

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

1. Nalaže se slavnomu zemaljskomu odboru, neka dade do znanja visokoj ces. kr. vladi želju ovoga pokrajinskoga sabora:

a) da se providi za uredjenje obuke načinom, da svi dužni imadu priliku polaziti školu, budi davši otvoriti škole već ustanovljene, ali neimajuće učitelje, budi požuriv ustanovljenje onih, za koje su stranke već prosile, budi davši priskrbiti školske zgrade ili povećati obstojeće — uzev ozbiljno u obzir gospodarstvene odnošaje školskih občinah, kao što propisuje naredba vis. c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu 27. julija 1878. god. br. 12128;

b) da se dado izpitati savjestno materineki jezik školske djece obstojećih škola u pokrajini za uroditi obuku načinom, da se podučaje u materinskom jeziku školske djece, kaošto to zahtjeva temeljno didaktično načelo promjeniv naukovni jezik, gdje neodgovara tomu načelu i ustanoviv paralelke za manjinu školske djece gledom na njihov materinski jezik posvuda i jedino tamo, gdje je broj te manjine onolik, kolik se zahtjeva po zakonu za ustanovljenje škole, davši istodobno možebit priliku, da se uzmogne naučati drugi zemaljski jezik, te da se drži tih načelah kod ustanovljivanja školah u budućo;

c) da se sa svom odriešitostju dade valjanost odredbam tičućim se polazka, odnosno zanemarivanja škole:

d) da se imenuju za mjesta učiteljah i učiteljicah samo prosioci usposobljeni takodjer u naukovnom jeziku (odnosno jezicih) dotičnih škola i medju timi nek se izaberu najbolji.

(Medju govorom uznemirivalo je kašljem, kihanjem i glasnim prigovaranjem občinstvo na galeriji govornika. Predsjednik zagrozio se opetovno občinstvu, nu svo bijaše uzalud. Na koncu govora nastade prava ulična vika. Govornik obrativ se napram galeriji dovikne občinstvu: i za ovo valja ustrojiti čim prije pučku školu. Zastupnik Laginja: no školu, već kotac. Zastupnik Mandić: i to je prenobol!) Zustupnik Sbisà ustade te reče, da gospoda od manjine odviše dosadjuju svojimi dugimi govori.

Sa klupah manjine: Ako Vam nije pravo a vi ajte van!

Predsjednjik pita dali želi još koji rieč.

Ustaju zajedno zastupnici Volarić i Defranceschi. Ovaj posliednji htjede predložiti konac razprave.

Zastupnik Volarić: Molim, ja sam se prvi oglasio, kad svršim ja, tad govorite vi.

Zastupnik Defranceski: Cosa vuole? (Što želite?)

Zastupnik Volarić: Sada imadem ja rieč.

Zastupnik Wassermann: Podupirom predlog poštovanoga Defranceschi-a. (Glasan smjeh na klupah manjine).

Zastupnik Volarić reče na to: Što je gospodin predgovornik htio nas tobož opomenuti, da vam, gospodo od većine, nedosadjujemo dugimi našimi govori, tu mu izjavljujem, da se mi služimo svetim našim pravom, kad govorimo u našem jeziku i da barem dvie trećine članova ove visoke kuće razumije i poznaje dobro naš jezik; pa kad bi htjeli, što u principu neće, pomljivo slušati, da bi se mogli okoristiti našimi govori i onda im nebi ovdje dugočasno bilo. Kad biste se, gospodo, onako ponašali dok mi govorimo, kako se mi ponašamo, kad vi govorite, tad bi mogli možebit doći do načina, kako da se sporazumimo, al ovako nije moguće. Kako ste uljudni, pokazali ste, gospodo, današnjim vašim ponašanjem, kojim ste poticali na nemir i ovu gospodu (kažuć na galeriju), ako ih se može i nazvat gospoda, te imate srdca nama predbacivati nekakovu neuljudnost. Učite se prije sami uljudnosti, pak onda, ako vam budemo dali povoda, moći ćete i nas opominjati. (Tako je! sa strane manjine).

Zastupnik Babuder opaža kod rubrike XIV. „podpore i pomoći“ da bi se imalo u obzir uzoti i nesreće, koje stignu jednoga il drugoga učitelja, te iz te rubrike dati dotičnomu učitelju veću podporu nego li ju dobivahu unesrećeni do sada.

Izviestitelj Bubba čitta obrazloženo resolucije i to najprije br. I sa predlogom koji glasi:

„Nalaže se zemaljskom odboru, da podnese molbu na cesarsku vladu, da se uredi školsko pitanje u ovoj pokrajini polag postojećih zakona i po željah, izraženih u prošlih saborskih zasjedanjih od god. 1873, 1874, 1875, 1876, 1877, 1878, i 1880“.

Predsjednik otvori razpravu o toj resoluciji.

Zastupnik Costantini podupire resoluciju. Uredotočenje zemaljskoga školskoga vieća u Trstu jest ne samo štetno nego i nezakonito, jer se oduzimlje pokrajini zemaljskoga nadzornika i administrativnog izviestitelja u školskih poslovih. Zemaljsko vieće imalo bi biti autonomna oblast pokrajine, a sada je samo odsjek namjestničtva, a odatle dolazo sva zla u naše školstvo.

Zastupnik Tamaro povladjuje onomu, što je kazao predgovornik. Ovom resolucijom traži se jedino uzpostavu zakona, po kojem bi moralo biti sielo toga vieća u Poreču. Taj zakon ukinulo je ministarstvo naredbom usljed želje jednog ili drugog činovnika, komu se nije dopalo možda pivo u Poreču. Žalostno je što upravo cesarska vlada vriedja zakone. Članovi zemaljskoga školskoga vieća dolaze 8—9 puta na godinu iz Trsta sa gotovim programom i proučenimi predmeti, dočim o svomu tomu ništa neznaju ostali članovi, te se sve na brzu ruku u Poreču riešava.

Zemaljski školski nadzornik nemože valjano nadzirati škole trih pokrajina; on se mora osloniti na izviešća kotarskih školskih nadzornika, od kojih je samo jedan Talijan, ostali Slaveni, koji unašaju politiku i u školu. Glasovati će za resoluciju.

Zastupnik Babuder priznaje pravo na zemaljsko školsko vieće u Poreču, ali se to pravo nemože uviek vršiti. Tumači postanak toga vieća, navadja prve nadzornike, od kojih najprvi — Klaich — nehtjede preseliti se u Poreč; došao je amo Gnad, nu i on pobježe u Trst; za njim dodje Kladić, al i on do malo otidjo; tako su učinili i drugi, te je ministar prenesao sielo toga vieća u Trst. Sada teku stvari u redu; članovi zemaljskoga odbora sudjeluju kod razprava; u zimi je težko dolaziti u Poreč, nekojim članovom škodi more; resolucija neće imati uspjeha; mieli da bi se imale obdržavati sjednice toga vieća u Trstu, kamo dolazo češće članovi zemaljskoga odbora.

Zastupnik Wassermann izjavi, da se slaže sa onim, što su kazali poštovani Costantini i Tamaro (Smieh na ljevici jer je rekao, da se ustroji u Poreču kotarsko školsko vieće).

[1]) Mi savjetujemo našemu učiteljstvu, da se dogovori, te sastavi spomenicu o stvari, u kojoj neka svestrano pretrese ovo po nje važno pitanje, te neka takovu spomenicu izruči na vrieme komu od narodnih zastupnika. Op. Ured.

Zastupnik Laginja reče, da je očekivao kako će staviti poštovani zastupnik Babuder odnosni predlog poslie onoga, što je kazao o zemaljskomu nadzorniku Kiočiću, s kojim je kao član rečenoga vieća u uzkom savezu i komu — kako reče — škodi more.

Grad Poreč nije nigdje označen kano glavni grad pokrajine; on nije to nikad bio niti nemože to biti. Po obstojećih sada školskih zakonih u Austriji, školsko pitanje nije strogo autonomno. Pokrajinam nije predano školsko zakonodavstvo.

Njim se valja samo brinuti i pokrivati dotične troškove. Država se pako oslanja na državne temeljne zakone, na oktaberski diplom i na febrarski patent. Mi nismo pokrajina, već je pokrajina Primorje sa namjestnikom, koji je ujedno predsjednik zemaljskoga školskoga vieća. Da se je postupalo doslidno, imali bismo za Primorje samo jedno zemaljsko školsko vieće. Po zakonu nemože dakle to vieće otići iz Trsta, koj je materijalno i moralno središće, čega se mi priznati neplašimo.

Izviestitelj Bubba odgovara zastupniku Babuderu, koji da sam nezna što je hotio reći; ostali predgovornici većine, da su istinu rekli; priznaje, da je težko prenesti školsko vieće u Poreč, ali tomu može pomoći vlada.

Zatim stavi predsjednik resoluciju na glasovanje. Glasuju za istu svi članovi većine osim Babudera i Marinoni-a.

Nakon toga digne predsjednik sjednicu i ureče drugu za sliedeći dan.

SOKOLU.

Čim si letno soko smieli
Slomlše ti vita krila,
Ti se opet dignu čilo,
Pa ti borba draža bila!
U bratsku si zemlju pošo,
Skupio si mladu snagu,
Borio se zatim daljo
Za domaju tvoju dragu.

Za domaju, za hrvatstvo
Postao si borac pravi,
Niesi htjeo, da ti Istru,
Rodno pleme — — tudjin davi . . .
. . . Ja ih vidim, gdje se dižu,
Gdje bi tebe satrt htjeli,
Silna graja — — a ti dalje
Letiš dično soko smieli!

Tudjin strepi — — na to spaze
Širom Istre naši ljudi,
Da j'u tebe čelik značaj
I junačke da si čudi,
Pa te šalju carskom gradu,
Da i tamo štitiš naše
I odkapaš sveta prava,
Što ih davno zakopaše!

Tužni glasi — — eto opet
Podigla se tudja sila,
Podigle se crne vrano,
Slomiše ti vita krila,
Al ti Istran odsrud kliče,
Samo dalje ti nas vodi,
Pripravni smo s prvim sinom
Letit smrti il k slobodi!

Zadar 14. aprila 1892.

Rikard Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Ovacije zastupniku naroda g. Vjekoslavu Spinčiću. U ponedjeljak, na uskrsni blagdan priredila su narodna družtva „Bratinstvo“ iz Voloskog i „Zore“ iz Opatije, u krasnih prostorijah „Zora“ vrlo uspjelu veselicu, o kojoj govorimo na drugom mjestu. Na toj zabavi našlo se je i pet narodnih zastupnika, medju kojimi bijaše i g. zastupnik Spinčić. Čim je prokoračio obljubljeni naš zastupnik i prvak prag družtva „Zore“ nastade u prostranih prostorijah, dubkom punih občinstvom, silno pleskanje rukami i klicanje: živio Spinčić, živio zastupnik Spinčić, živio naš prvak Spinčić itd. itd. Tomu klicanju pridružilo se sve, mužko i žensko, staro i mlado — svatko htjede dati svomu razigranomu srcu oduška radostnim uzklikom. Zadovoljno občinstvo klicalo je i tečajem zabave svomu miljeniku, a u vrieme odmora, kad mu nazdravi prijatelj oduševljenom zdravicom, na koju je zastupnik po svoju odgovorio, nehtjede prestati silno pleskanje i klicanje. I na odlazku pozdravilo je občinstvo burnimi živioklici zastupnika naroda, koj je jedva smogao, da svakomu stisne prijateljski ruku.

Ova samonikla, iskrena, srdačna i nepripravljena ovacija vidljivo je dirnula g. zastupnika, koji bijaše čitave večeri vanredno prijazan i veseo. Na to mu budu oni topli i iskreni uzklici zahvalnog občinstva malenom nagradom za njegov velik trud, što ga uložio onako požrtvovno i nesebično na korist svojih birača i izbornika, a nemanjo na korist svoga našega naroda.

Predsjednikom prizivnoga suda za Primorje imenovan bijaše ovih dana ministerijalni savjetnik g. Edmund Anton Pock.

Sastanak birača. Zemaljski i državni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić sazivlje za nedjelju dne 24. t. m. u 3½ sata poslie podne u prostorije družtva „Zora“ u Opatiji svoje birače i izbornike, da njim položi račun o svojem djelovanju na carevinskom vieću.

Da položi račun o svojem djelovanju, bilo zemaljski zastupnici bilo oni na carovinskom vieću, obićaj je davni kod pojedinih naroda i u našoj državi. Tako rade osobito Česi, Niemci a u novije doba i nekoji zastupnici bratje Slovenaca.

Obićaj taj je hvalevriedan u svakom obziru. Zastupnik naroda dolazi naime u bliži doticaj sa svojimi birači i izbornici, kojim hoće da položi račun o tom, da li je i kako je vršio svoju zastupničku dužnost. Birači i izbornici imadu pravo od njega tražiti, da njim dade točan račun o svemu, što je kazao il učinio na korist njihovu, dotične naroda, koga zastupa. Tuj imadu zgode, da mu izjave svoje zadovoljstvo ili obratno, da mu izraze povjerenje ili nepovjerenje, kako je već vršio svoju dužnost polag svog programa ili proti istomu. Birači i izbornici mogu tuj nadalje očitovati svomu zastupniku otvoreno sve jade i nevolje, koje ih taru i zamoliti ga, da njim pomogne — u koliko to od njega zavisi.

Na takovih sastancih upoznaju se dakle pobliže birači i izbornici sa svojim odabranikom; oni saslušaju njega i sude mu, a on saslušа njihove pravedne želje, te im obeća, da će se zauzeti, da se izpune, ako je moguće.

Mi pozdravljamo dakle s radostju nakanu zastupnika g. Spinčića, te želimo, da ga dodju u nedjelju saslušati mnogobrojno njegovi birači i izbornici i napokon, da bi ga u tom sliedili i ostali njegovi saborski drugovi.

Interpelaciju g. dr. Gregorčiča i drugova, podnešenu na cesarsku vladu u zemaljskom saboru u Gorici u poslu narodnoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića, donesti ćemo u budućem broju, radi njezine važnosti, u cielosti.

Zaplienе. Jučer bijahu zaplienjeni naši drugovi „Il Diritto Croato“ i „Edinost“. Prvi radi članka „Slavenska liturgija i obrana naše narodnosti“, a „Edinost“ radi uvodnoga članka pod naslovom „Vaša je — Italija!!!“ Uredničtvo „Edinosti“ pripravilo je drugo izdanje izpustiv zaplienjeni članak.

U poslu interpelacije zastupnika Volarića gledе slavenske bogoslužbe i odgovora na istu u „L'Eco del Litorale“ doniela je jučerašnja „Edinost“ — kako kaže — iz posve pouzdanoga izvora sliedeću zanimivu viest:

„Odgovor na interpelaciju Volarićevu u L'Eco del Litorale“ bio je sastavljen u Poreču, i to u biskupskoj palači, dapače znanjem i sudjelovanjem . . . . . Odgovor taj izašao je u posebnom prilogu. Pošto stoji pako „L'Eco“ novčano slabo, da se potaplja u deficitu, nemislite nikako, da je sama platila trošak za prilog, već je plaća došla iz Poreča.

Biskupska pisarna naručila je povrh toga još 100 iztisaka priloga, što je dakako primila i platila“.

Utemeljitelji član Bratovšćine. Gosp. Vladimir Gjurokovć, asistent pharmacije prietupio je kao utemeljitelj družtvu za podporu ubogih učenika „Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“ u Kastvu sa 30 for. Novci su odpremljeni odboru družtva; plemenitomu rodoljubu zahvaljujemo i želimo, da nadje nasljednika.

Glavna skupščina. Odbor slavenske čitaonice u Trstu poziva sve članove na glavnu godišnju skupčinu, koja će biti u družtvenih prostorijah u subotu dne 30. t. mj. u 8 sati na veče sa sliedećim dnevnim redom: 1. Nagovor predsjednikov. 2. Izviešće tajnikovo o družtvenom djelovanju tečajem minule družtvene godine. 3. Izviešće blagajnikovo. 4. Izviešće revizijonalnoga odbora o družtvenih računih. 5. Predlozi i interpelacije. 6. Izbor novoga odbora. 7. Izbor trojice revizora.

Zabava „Bratinstva“ i „Zore“. Na uzkrsni ponedjeljak priredila su hrvatska družtva „Bratinstvo“ iz Voloskog i „Zora“ iz Opatije u krasnih prostorijah „Zore“ skupnu zabavu, koja je vrlo lieno uspjela. Občinstva sakupilo se iz bliza i iz daleka toliko, koliko valjda još nikad do tuda. Odlikovali su se i ovoga puta dični sušaški i riečki Hrvati, a na čelu im tamburaški zbor „Jadranske vile“. Njim se vierno pridružili gostovi i prijatelji iz pojedinih gradova i mjesta Liburnije.

Zabavu otvorila je domaća gdjica, nevaramo li se Tomašićeva, vrlo uspjelom deklamacijom „Djed i unuk“ od Proradovića. Oduševljeno občinstvo nadarilo je mladjahnu gdjicu vrlo živahnim odobravanjem, što je u podpunoj mjeri zaslužila. Tamburaški zbor udarao je zatim vienac hrvatskih narodnih pjesama. Suvišno bi bilo kazati, da nebijaše odobravanju konca, te da su dični tamburaši morali uviek štogod doložiti. Iztaknuo se osobito kano savršen tamburaš g. Milan pl. Farkaš, koji je udarao na bracu II. tako divno, da je upravo zanio i onako razdragano občinstvo.

Pohvaliti nam treba napokon vrlo čestite diletante, koji su izvoli šaljivu igru „Ludnica na prvom katu“ na obćenito zadovoljstvo. Čestitamo srdačno gdjicam i gospodi, koji su se već za prvi put toli krasno odlikovali. Tako valja, samo napried!

Svaka čast naposlied požrtvovnom i radinom odboru koli jednog toli drugog družtva, a najpače njihovim neutrudljivim prvakom.

Novi časopisi. Tečajem ovoga mjeseca izašli su u Hrvatskoj dva nova časopisa i to na Sušaku kraj Rieke „Kvarner“ u hrvatskom i talijanskom jeziku, a u Zagrebu „Hrvatski Narod“. Ti časopisi izlaze za sada po dva puta na mjesec a pisani su u duhu i pravcu stranke prava. Ovaj posliednji namienjen je nižim slojevom pučanstva, te je i jeftiniji, jer stoji samo 60 nvč. do konca godine. Preporučamo te časopise i našim čitateljem.

Istarska posujilnica u Puli. Velikom radošću čitali smo izviešće o djelovanju to vrlo koristne zadruge u prva četiri mjeseca njezinoga obstanka, to jest od 1. septembra do 31. decembra 1891. Iskreno govoreć, bojali smo se iz početka, da to znamenito poduzeće neće moći postignuti svoje svrhe, da naime pritiče u pomoć podjedinim posjednikom Istre, ako jih stanu progoniti bjesni njihovi vjerovnici rad jednog ili drugog razloga. Hvala Bogu naš je strah minuo. Naši rodoljubi dokazali su, da se i u gospodarstvenih pitanjih možemo omjeriti o protivnike. Izviešće govori:

Istarska posujilnica imala je ustanovnu skupčinu u Puli dne 12. julija 1891.

Unesena je u zadružni registar c. kr. okružnog sudišća u Rovinju dnikom 25. julija 1791. br. 2262—467, a počela je svoje delovanje dne 1. septembra 1891.

Svršetkom godine imala je 176 zadrugara, koji zastupaju 217 zadružnih dielova, te su u to ime uplatili 2170 for., s jamče još za drugih 19530, jer po pravilih svaki zadružni diel povrh gotove uplate od f. 10.—, daje družtvu devet puta toliko garancije; osim toga je u ime zadružnih dielova uplaćeno još for. 175.— i to od onih, koji su se bili prijavili u družtvo, a do 31. decembra 1891 nisu bili još primljeni u članove.

Starešinstvo imalo je do svršetka godine 18 sjednica, u kojih je primalo članove, dozvoljivalo zajmove, i obavilo drugo družtvene poslove.

Družtvo primilo je 56 štedioničkih uloga od 27. ulożnika, te je na svršetku godine imalo 7378.90 f. štedioničkih uloga.

Zajmova dalo je 47. zadrugarom u skupnom iznosu od for. 8914.26½; u povratu danih zajmova primilo je od 16 zadrugara for. 659.75.

Zajmovi dani su:

1. u sudbeni kotar Puljski za f. 4864.
2. u sudbeni kotar Vodnjanski za forinta 3054. — 3. u sudbeni kotar Rovinjski za for. 385.— 4. u sudbeni kotar Poreški za for. 250.— 5. u sudbeni kotar Motovunski za for. 411.26½. Ukupno dakle for. 8914.96½.

Iz pojedinih obračuna razvidno je, da je posujilnica imala u prva četiri mjeseca svoga obstanka for. 15.420·19, prihoda, for. 12.375·12½; razhoda, dakle novčanog prometa for. 27.795·31½, a koncem godine 1891 bilo je u blagajni gotovine for. 3045·06½.

U štedionicu posujilnice uložile su razne stranke u to vrieme for. 10.682·31, a izvadile for. 3820·06, tako da je štedioničkih uložaka ostajalo for. 7362·25, kojim idu pribrojeni for. 16·05 kapitalizovanih interesa, dakle uložci iznašahu ukupno for. 7378·90. To pokazuje, da je narod u Istarsku posujilnicu odmah iz početka imao dosta veliko zaufanje.

Preporučamo toplo taj rodoljubni zavod svim našim rodoljubom, da nekasno začlaniti se i tako još povećati garanciju zadrugu, ili uložiti onamo što jim prétiče, i što mogu svaku dobu dignuti kada jim treba.

Neuku nauka.

O lanu i konoplju.

Piše **Nikola Vežić.**

8. Uzgoj lana.

10. Što šteti lanu?

Najveću štetu nanosi lanu **suša.** Proti njojzi jest to sredstvo, da se lan sije u nizinah i na mjestih obkoljenih šumom; ili da se, ako mu suša baš neda rasti, večerom zalieva.

I grád (tuča) može lanu vrlo nahuditi.

Buvač, koji podgriza razsad, osobito u vrieme veliko suše. Buhač neće činiti štete, kada mlado biljke posipljemo sadrom i pepelom; kojom se prilikom i gnoji.

Male gusjenice ništе takodjer kadkada lan. Proti ovima nema pomoći, — do ptica, koje treba svagdje štediti. Ali na sreću te se gusjenice pojavljaju u nas riedko u velikom množtvu.

Od korova duše lan: **slak** (Convolvulus arvensis), **dikica** (brodina, hrapavac, Galium aparine), **katavac** (Camelina sativa), poljska gorušica (sinapis-arvonsis), žabnjaci (eupharbia), koljonika (spergula arvensis), **lanak** (silene linicola), **dvornik** (Polygonum lapatifolium), osobiti neprijatelj lanu jest **vilina kosa**, predenac (Cuscuta europea). Taj opasni korov je biljožderka, jer se hrani sokovima drugih bilina.

Pojavljuje se osobito na djetelini i na lanu. Sjeme joj je okruglo i sitno. Pustivši slabašne korienice, obuhvaća ta biljka poput niti, stabalca djeteline i lana, usiše se duboko u stabalce i od tada živi i hrani se sokom dotične bilino; tada se razraste na sve strane vrlo brzo, pri čem se opet uhvati i usiše u druga stabalca.

Toplo, vlažno vrieme prija osobito tom biljožderom korovu; za nedjelju dana, ma da je porasla samo od jednog zrna, obuhvati ona velik prostor, lan smota u kup, a djetelinu posve uniši. Takav vilinom kosom omotani lan nije za drugo van za pozder, vilina kosa ga naime najprije tako smota, da nemože ravno rasti, a onda na svakom mjestu, gdje se je usisala, nastane kvrga, rad koje se i vlakno pokvari.

Svaki uvidje, koli je škodljiv taj biljožderni korov. I zato bi se imao izdati zakon, da trgovci ne smiju prodavati sjemena pomiešana sa vilinom kosom, i da gospodari, u kojih bi se vilina kosa pojavila medju lanom ili djetelinom, dotično zaraženo mjesto izpaljuju. A da se to ne dogodi, neka svaki gospodar pazi: da ne kupuje zaraženo sjeme, i ako se vilina kosa pokaže, odmah ju uništavaj, izkopavajući zarazona stabalca i spaljujući ih na mjestu.

Ako se ona pokaže medju lanom samo malo, to se može odstraniti jednostavno čišteći omotana stabalca; ako se pako umnoži, onda više slaba je pomoć.

Od viline kose moći se je i tim očuvati, ako se na mjestu, gdje se je ona jednom pokazala, dugo vremena ne sije ni lan ni djetelina, i ako se pazi na to, da joj sjeme ne dodje kakogod u nj. Zato treba n. pr. lanenі pozder (ostanci), zaražon vilinom kosom, ili spaliti, ili odnieti na takovo mjesto, odakle neće doći na oranicu.

Najpouzdanije sredstvo proti vilinoj kosi imamo ovo:

Na 15 litarâ vode uzmi 1 kilo **zelenog galica** (zelena vitriola) ima ga u dućanih, baci ga u vodu, dobro izmiešaj, da se galica sasvim raztopi, i s tom vodom dobro polij ona mjesta, gdje je vilina kosa obrastla. Za nekoliko sati viditi ćeš samo tanke i strule končiće, koji nikakove snage više nemaju. Ora mjesta prokopaj željeznom lopatom i novim sjemenom zasij.

Ova zelenom galicom pomješana voda, no samo da neće djetelini i lanu škoditi nego će od njo još bolje napredovati.

(Dalje sliedi.)

Javna zahvala.

Svim prijateljem, rodbini i znancem, koji nam izkazaše prigodom smrti i pogreba našeg nezaboravnog sina Jurja-Paškvala, preminuvšeg nakon kratke bolesti u cvatućoj dobi od 23 godine dne 15. t. mj. najiskrenije sućutje, budi ovim izrečena najsrdačnija hvala.

Za razveljenu obitelj

Bačve, 18. aprila 1892.

Marko Žikovlć,
otac.

Franina i Jurina

Jur. Jučera, kume, sam ti nešto zamerio
Fr. A ča, molim te?
Jur. Ti si srio Matu palentu, pa si ga pozdravio kako na silu; a neznaš, da je on jedna pršona, koju gospoda va Motovune jako štimaju.
Fr. Dá, vidi se i na njem!
Jur. Ne? Ti peraš, da ako je on onakov, da nemore imat štimanciju od gospodel Čuj samo ovo ča mi je povidà jedan motovunac: zadnjeg krnevala, kad su gospoda va Motovune imali veliki ples, Polenta je bil okolo pol noći va kući poli Djetomaža, i ovi mu je reka: va in šala de balo. On otiša i veliko kumplimente mu činili — bez ga taknut, da mu ne maćaju robu.
Fr. Ah, viš vranića! Jeli to istina?
Jur. Istina! Posli zadnjih balotacijuni oni su s njim kako brati. Sam ja čul kako on Kamalića govori: ćo mrkeže, ti pagi una boca —, ćo mrkeže, ti pagi una bira!
Fr. Ja nisam znà za tako tisno prijateljstvo; u slast im!

* * *

Jur. Jel' istina, da ima naš ferlan velu merkanciju?
Fr. Vero takove nenajdeš ni va Trstu, ni na Riki.
Jur. Kakove foze robu donke prodaje on?
Fr. Dragi ti, samo tartufe i očaline, i dobro mu gredu afari, jer ih svaki dan po tri, četiri puta punu karetu s tacjona doma pelja.
Jur. Aha, sad znam, zašto je onako brzo obogatija.

* * *

Fr. Ča dela tvoj ženso, vajka virni Hrvat?
Jur. Ah brižan on, sad pere barile, sad gladi bradu Muhamedu, a tartufe jide z očalinom, da jih bolje vidi.

Lutrijski brojevi

Dne 9. aprila.

Trst	2	6	27	1	86
Linc	81	80	25	22	83
Budapost	67	50	25	21	7

Dne 13. aprila.

Prag	56	51	55	12	67
Hermanstadt	41	80	1	29	43
Lavov	43	77	90	62	20

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najóvršće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 20—26

polica, koje sada ističu

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 ističe se mjesovitog osiguranja za 10000 dolara (for. 25000) ističe sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osigurane svote od 10000 dolara takodjer uniđi prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Listnica uredničtva.

Gospodi, koja nam poslaše pozdravnica za zastupnika g. Vjekoslava Spinčića javljamo ovim, da smo sve njemu poslali, jer je priobćiti nesmemo s poznatih razloga.

Štrcaljke proti peronospori

(mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladiščU. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 2—

u Trstu, ulica Zonta br. 5

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarje.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—8

Krasne uzorke šalje se zasebnikom budava. Knjige za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, to za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kaputo, tvari koje se pore, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostano mnogo odrezaka; svaki razumno mislieći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24—7 preko 10 for. franko. 14—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelano i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimsko cvietnjake uz ciene, koje se noplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 46—52

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja to ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odani 8—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Tinktura za želodec,

katoro priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo.

Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. volja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. težo, volja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenčica razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 11—25

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2¾%

Vrednostnima papirjom, glasečim na napoleone, kateri so nahajajo v okrogu pripozna se nova borostna tarifa na temelju odpovedi od 15. januvarja, 19. januvarja in 10. februvarja.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi znovčanje kuponov 24—8 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 11. januvarja 1892. 8—24

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 12—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listo za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverne, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — Za Australijo: preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideca, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Soverni Ameriki, izdajala bode reška filjalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Soverni Ameriki.

Za vsako određjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrblja zahoje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene ciene

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životin jstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia“

izradjuje jedini tvorničari 1—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podielanje.

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flašice iz Broščje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elikair Cocca okriepljujući i probavljajući. Elikair China proti grozmici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ublaživanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda za Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okriepljujuće žoludac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 19—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz ponzeće.

Ugarsko-Hrvatsko dioničko pomorsko parobrodarsko družtvo.

PLOVITBENI RED

vriedi od 1. travnja 1892. do nove objave.

Brza pruga Rieka-Kotor.

Polazak.			Povratak.
Nedjelja 1.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — Srieda 8.— po podne
„ 8.30 „	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak — „ 7.30 pr. podne
„ 10.— „	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak — „ 6.30 „
„ 4.30 po podne	dolazak / odlazak	Gruž	odlazak — Utorak 12.— noću
„ 12.— noću	dolazak	Kotor	odlazak — „ 7.15 po podne
Ponedjelj. 9.15 pr. podne			„ 10.— pr. podne
„ 10.30 „			„ 9.— „
„ 2.30 po podne			„ 5.— „

Brza pruga Rieka-Metković.

Polazak.			Povratak.
Ponedjelj. 10.— po podne	odlazak	Rieka	dolazak — Petak 6.30 po počno
Utorak 6.30 pr. podne	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak / dolazak — „ 10.— pr. podne
„ 6.30 „	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak / dolazak — „ 9.— „
„ 4.— po podne		Trpanj	odlazak / dolazak — „ 1.30 „
„ 12.— noću			Četvrtak 6.— po podne
Srieda 7.— pr. podne	dolazak	Metković	odlazak — „ 1.— „
			„ 11.30 pr. podne
			„ 9.30 „

Pruga Rieka-Drač.

Polazak. — Svaki drugi tjedan počamši sa 7. siečnja. — Povratak.

Polazak.			Povratak.
Četvrtak 6.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — Nedjelja 3.30 po podne
„ 12.30 po podne	dolazak / odlazak	Silba	odlazak / dolazak — „ 9.— pr. podne
„ 1.15 „	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak / dolazak — „ 8.45 „
„ 5.— „	dolazak / odlazak	Šibenik	odlazak / dolazak — Subota 6.30 po podne
Petak 4.— pr. podne	dolazak / odlazak	Trogir	odlazak / dolazak — „ 2.— „
„ 8.30 „	dolazak / odlazak	Spljet	odlazak / dolazak — „ 12.— podne
„ 10.30 „	dolazak / odlazak	Milna	odlazak / dolazak — „ 8.30 pr. podne
„ 2.— po podne	dolazak / odlazak	Hvar	odlazak / dolazak — „ 7.30 „
„ 3.30 „	dolazak / odlazak	Vis	od azak / dolazak — „ 6.— „
„ 5.— „	dolazak / odlazak	Korčula	odlazak / dolazak — Četvrtak 11.30 po podne
Subota 5.— pr. podne	dolazak / odlazak	Dubrovnik	odlazak / dolazak — „ 7.— „
„ 6.15 „	dolazak / odlazak	Ercegnovi III Meljine	odlazak / dolazak — „ 6.30 „
„ 7.— „	dolazak / odlazak	Risan	odlazak / dolazak — „ 1.— „
„ 9.— „	dolazak / odlazak	Perast	odlazak / dolazak — „ 12.— podne
„ 10.— „	dolazak / odlazak	Prčanj	odlazak / dolazak — „ 8.30 pr. podne
„ 11.45 „	dolazak / odlazak	Kotor	odlazak / dolazak — „ 8.15 „
„ 1.— po podne	dolazak / odlazak	Bar	odlazak / dolazak — „ 6.45 „
„ 3.30 „	dolazak / odlazak	Odsinj	odlazak / dolazak — „ 6.30 „
„ 5.— „	dolazak / odlazak	Sv. Ivan Medivski	odlazak / dolazak — „ 6.15 „
„ 9.30 „	dolazak	Drač	odlazak — „ 6.— „
„ 12.— noću			„ 5.15 „
Nedjelja 5.30 pr. podne			„ 5.— „
„ 9.— „			Srieda 5.30 po podne
„ 1.— po podne			„ 12.30 „
„ 1.30 „			„ 11.30 pr. podne
„ 3.15 „			„ 10.— „
„ 3.30 „			„ 9.— „
„ 3.45 „			„ 7.— „
„ 4.— „			„ 6.— „
„ 4.30 „			„ 2.— „
„ 4.45 „			
„ 5.— „			
Ponedjelj. 5.— pr. podne			
„ 10.— „			
„ 11.30 „			
„ 1.— po podne			
„ 2.— „			
„ 4.— „			
„ 5.— „			
„ 9.— „			

Pruga Rieka-Senj-Zadar.

Polazak.			Povratak.
Utorak 5.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — Četvrtak 5.20 po podne
„ 6.30 „	dolazak / odlazak	Crikvenica	odlazak / dolazak — „ 3.40 „
„ 6.40 „	dolazak / odlazak	Vrbnik	odlazak / dolazak — „ 3.35 „
„ 7.10 „	dolazak / odlazak	Novi	odlazak / dolazak — „ 3.05 „
„ 7.10 „	dolazak / odlazak	Senj	odlazak / dolazak — „ 3.— „
„ 7.40 „	dolazak / odlazak	Baška	odlazak / dolazak — „ 2.25 „
„ 7.45 „	dolazak / odlazak	Rab	odlazak / dolazak — „ 2.25 „
„ 8.45 „	dolazak / odlazak	Novalja	odlazak / dolazak — „ 1.25 „
„ 9.— „	dolazak / odlazak	Košljun	odlazak / dolazak — „ 1.15 „
„ 9.35 „	dolazak / odlazak	Zadar	odlazak — „ 12.35 „
„ 9.45 „			„ 12.25 „
„ 11.50 „			„ 10.35 pr. podne
„ 12.— podne			„ 10.25 „
„ 1.30 po podne			„ 8.55 „
„ 1.35 „			„ 8.45 „
„ 3.10 „			„ 7.15 „
„ 3.20 „			„ 7.— „
„ 5.20 „			„ 5.— „

Pruga Rieka-Trst.

Polazak.			Povratak.
Srieda 5.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — Nedjelja 9.30 po podne
„ 5.45 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak — „ 8.45 „
„ 5.50 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak — „ 8.30 „
„ 6.15 „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak — „ 8.05 „
„ 6.25 „	dolazak / odlazak	Rabac	odlazak / dolazak — „ 7.55 „
„ 6.40 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak — „ 7.45 „
„ 6.45 „	dolazak / odlazak	Pula	odlazak / dolazak — „ 7.40 „
„ 7.25 „	dolazak / odlazak	Fazana	odlazak / dolazak — „ 7.— „
„ 7.40 „	dolazak / odlazak	Rovinj	odlazak / dolazak — „ 6.50 „
„ 9.10 „	dolazak / odlazak	Poreč	odlazak / dolazak — „ 5.20 „
„ 9.25 „	dolazak / odlazak	Trst	odlazak — „ 5.05 „
„ 1.40 po podne			„ 12.50 po podne
„ 2.10 „			„ 12.20 „
„ 2.40 „			„ 11.50 pr. podne
„ 2.50 „			„ 11.40 „
„ 4.20 „			„ 10.10 „
„ 4.40 „			„ 9.50 „
„ 5.40 „			„ 8.50 „
„ 6.— „			„ 8.30 „
„ 9.30 „			„ 5.— „

Pruga Rieka-Gruž i Cavtat.

Polazak.			Povratak.
Srieda 5.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — Srieda 8.— po podne
„ 5.45 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak — „ 7.30 pr. podne
„ 5.50 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak — „ 6.30 „
„ 6.15 „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak — Utorak 12.— noću
„ 6.25 „	dolazak / odlazak	Rabac	odlazak / dolazak — „ 7.15 po podne
„ 6.40 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak — „ 10.— pr. podne
„ 6.45 „	dolazak / odlazak	Pula	odlazak / dolazak — „ 9.— „
„ 7.25 „	dolazak / odlazak	Fazana	odlazak / dolazak — „ 5.— „
„ 7.40 „	dolazak / odlazak	Rovinj	odlazak / dolazak —
„ 9.10 „	dolazak / odlazak	Poreč	odlazak / dolazak —
„ 9.25 „	dolazak / odlazak	Trst	odlazak —
„ 1.40 po podne			
„ 2.10 „			
„ 2.40 „			
„ 2.50 „			
„ 4.20 „			
„ 4.40 „			
„ 5.40 „			
„ 6.— „			
„ 9.30 „			

Pruga Rieka-Pula.

Polazak.			Povratak.
6.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — 3.— po podne
6.30 „	dolazak / odlazak	Opatija	odlazak / dolazak — 2.20 „
6.40 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak — 2.10 „
6.55 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak — Utorak 1.55 „
Ponedjel. 7.05 „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak — 1.45 „
7.35 „	dolazak / odlazak	Rabac	odlazak / dolazak — 1.15 „
7.45 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak — 1.05 „
i 8.— „	dolazak / odlazak	Pula	odlazak — i 12.50 podne
8.10 „			dolazak — 12.40 „
9.— „			11.55 pr. podne
Petak 9.15 „			Subotu 11.45 „
10.30 „			10.30 „
11.— „			10.— „
3.— po podne			6.— „

Pruga Rieka-Lošinj

Polazak.			Povratak.
Srieda 6.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — Četvrtak 1.15 po podne
„ 6.30 „	dolazak / odlazak	Opatija	odlazak / dolazak — „ 12.45 „
„ 6.40 „	dolazak / odlazak	Lovran	odlazak / dolazak — „ 12.35 „
„ 6.55 „	dolazak / odlazak	Mošćenice	odlazak / dolazak — „ 12.20 „
„ 7.05 „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak — „ 12.10 „
„ 7.35 „	dolazak / odlazak	Rabac	odlazak / dolazak — „ 11.40 pr. podne
„ 7.45 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak — „ 11.30 „
„ 8.— „	dolazak / odlazak	Berseč	odlazak / dolazak — „ 11.15 „
„ 8.10 „	dolazak / odlazak	Cres	odlazak / dolazak — „ 11.05 „
„ 9.40 „	dolazak / odlazak	Lošinj mali	odlazak — „ 9.35 „
„ 10.10 „	dolazak		odlazak — „ 9.05 „
6 1.15 po podne			„ 6.— „

Pruga Senj-Rieka i obratno.

Polazak.			Povratak.
5.— pr. podne	odlazak	Senj	dolazak — 5.50 po podne
6.15 „	dolazak / odlazak	Novi	odlazak / dolazak — 4.05 „
Svaki dan 6.20 „	dolazak / odlazak	Selce	odlazak / dolazak — Svaki dan. 4.30 „
6.50 „	dolazak / odlazak	Crikvenica	odlazak / dolazak — 4.— „
6.55 „	dolazak / odlazak	Kraljevica	odlazak / dolazak — osim 3.55 „
osim 7.10 „	dolazak / odlazak	Rieka	odlazak — 3.40 „
7.15 „			3.35 „
Nedjelju 8.15 „			Nedjelju 2.35 „
8.20 „			2.50 „
9.20 „			1.30 „

Pruga Senj-Karlobag-Pag i obratno.

Polazak.			Povratak.
5.— pr. podne	odlazak	Senj	dolazak — 5.10 po podne
5.30 „	dolazak / odlazak	Sv. Juraj	odlazak / dolazak — 4.40 „
5.40 „	dolazak / odlazak	Starigrad	odlazak / dolazak — 4.30 „
6.40 „	dolazak / odlazak	Stinica	odlazak / dolazak — 8.30 „
Četvrtak 6.50 „	dolazak / odlazak	Jablanac	odlazak / dolazak — Četvrtak 8.20 „
7.20 „	dolazak / odlazak	Karlobag	odlazak / dolazak — 2.50 „
i 7.30 „	dolazak / odlazak	Pag	odlazak — i 2.40 „
7.45 „			2.25 „
Nedjelja 7.55 „			Nedjelja 2.15 „
9.25 „			12.45 „
9.40 „			12.30 „
10.10 „			12. podne

Roba za *Karlobag* i *Pag* krca se na *Rieci* svaku Sriedu i Subotu.

Pruga Rieka-Krk.

Polazak.			Povratak.
10.— pr. podne	odlazak	Rieka	dolazak — 9.15 pr. podne
11.— „	dolazak / odlazak	Omišalj	odlazak / dolazak — 8.15 „
Nedjelja 11.10 „	dolazak / odlazak	Malinska	odlazak / dolazak — Ponedjel. 8.05 „
12.— podne	dolazak / odlazak	Krk	odlazak / dolazak — 7.20 „
Utorak 12.10 po podne	dolazak / odlazak	Merag	odlazak / dolazak — Srieda 7.10 „
1.55 „	dolazak / odlazak	Krk	odlazak — i
i 2.05 „			Subota 5.55 „
2.50 „			5.45 „
Petak 3.— „			5.— „
3.45 „			

Pruga Ika-Opatija-Rieka.

Od azak iz *Ike*:	svaki dan u 6.30 sati pr. pod. tičuć *Lovran, Opatiju, Volosko* i *Rieku.*	Odlazak iz *Rieke:*	svaki dan u 10.— sati pr. pod. tičuć *Volosko, Opatiju, Iku* i *Lovran.*
Odlazak iz *Lovrana*:	svaki dan u 11.30 sati pr. podne tičuć *Opatiju* i *Rieku.*	Odlazak iz *Rieke:*	svaki dan u 2.30 sati po podne tičuć *Volosko, Opatiju, Iku* i *Lovran.*
Odlazak iz *Opatije:*	svaki dan u 6.30 sati po podne izravno u *Rieku.*	Odlazak iz *Rieke:*	svaki dan u 4.— sata po podne izravno u *Opatiju.*

Rieka, u ožujku 1892.

Ravnateljstvo.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandlć.

Tiskara Dolenc.

Broj 17. **U Trstu 28. aprila 1892.** **Godina XX**

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Interpelacija

zastupnika dr. Gessmanna i drugova na grofa Taaffe-a.

Odpust iz službe carevinskoga i zemaljskoga zastupnika Vjekoslava Spinčića kao c. kr. profesora na učiteljištu u Gorici, kojim se drastično dokazuje podpuno političko bezpravje državnih činovnika i državnoga učiteljskoga osobja u Austriji, zaoštrio je pitanje napravljenja službovne pragmatike i disciplinarnoga, od samovolje vladajućega sustava nedotaknutoga prava za spomenute kategorije državnih službenika.

Podpisani postavljaju s toga na grofa Taaffe-a, kao načelnika državne uprave upit, da li je isti voljan predložiti visokomu saboru podnesak tičući se uvedenja službovne pragmatike i disciplinarnoga prava za državne činovnike i za državno učiteljsko osobje?

Beč 26. aprila 1892.

Dr. Gessmann, knez Lichtenstein, Muth, prof. Schlesinger, dr. Lueger, Ph. W. Hauck, prof. Kaiser, prof. dr. von Hofmann-Wellenhof, prof. Richter, prof. dr. Fuss, Polzhofer, Riegler, Jax, Schneider, Schieder, Ritter von Troll.

Interpelácija

dra. A. Gregorčiča i drugova u sjednici goričkoga sabora dne 12. aprila t. g. u stvari Spinčićevoj glasi:

Visoka c. i kr. vlado!

Kad je pred nekoliko godina narodni istarski zastupnik Vjekoslav Spinčić podpisao interpelaciju, naperenu proti postupku nekoga političkoga činovnika u Istri, htjeo je tadanji glavar političke vlade u Primorju „iz službenih obzira" premjestiti c. kr. profesora u Kopru, ujedno c. kr. pokrajinskoga školskoga nadzornika za tri politička okružja u Istri, Vjekoslava Spinčića, koji je jedna te ista osoba s gore imenovanim zemaljskim zastupnikom, na c. kr. učiteljišče u Gorici. Upliv drugih čimbenika uputio je tadanjega glavara političke vlade u Primorju, da nije izvršio svoje nakane.

Kad je zastupnik Spinčić kašnje ponavljao svoj „grieh" proti vladi u Primorju, premješten je bio profesor Spinčić iz Kopra u Goricu u tvrdoj vjeri nekojih, da će tim izgubiti izborno pravo i poslaničtvo u Istri, što mu je tadanji zemaljski glavar istarski pismeno dojavio, zahvalivši mu se upravo laskavo za njegovo dotadanjo požrtvovno djelovanje u pokrajinskom saboru istarskom. Zastupnik Spinčić je pako dokazao, da je začastni občinar nekih mjesta u Istri, da po tome premještenjem nije izgubio izbornoga prava ni saborskoga zastupstva u Istri, što mu je državna vlada morala potvrditi.

Uspjeh premještenja bio je taj, da se je sva Istra maknula, te su iz najudaljenijih kotara Istre dolazilo čestitke i pouzdanice mužu, koji je činom pokazao, da ima seron za svoj narod i za svoju zemlju.

Godine 1891. izabrale su susske občine u iztočnoj Istri profesora na c. kr. učiteljišću u Gorici Vjekoslava Spinčića u carevinsko vieće. Zastupnik na carevinskom vieću, Spinčić, nastavio je ono, što je bio započeo na pokrajinskom saboru u Istri: šibao je u svojih interpelacijah političku upravu u svojoj užoj domovini, odkrio je nesnosne nepravde, pod kojimi stenje slavenski narod u Istri, te je molio, neka visoka vlada uvede pravedno i čovječno odnošaje i u onom kutiću Austrije, koji se zove Istra.

Zastupnik Spinčić nije dobio na svoje pritužbe, zahtjeve i pitanja nikakvoga odgovora, što više, visoka vlada načinila je osnovu, da se profesor Spinčić odpusti iz državne službe, i to s toga, što je kod posliednjih izbora za carevinsko vieće u Istri agitirao, te sbog govora, što jih je držao, prateći svoje zemljake iz Istre na izlužbu u Zagreb u septembru god. 1891. kao njihov vodja kod svečanosti dočeka, na svečanostnom banketu ter kod političara Starčevića.

C. kr. pokrajinskomu školskomu vieću goričko-gradiškomu pripadležalo je, da vladinoj osnovi — zahtjevu ugarske vlade, kako je netko rekao, ili dvih ministarah, kako je drugi tvrdio — dade formu uredovnoga postupka.

K dotičnoj sjednici pokrajinskoga školskoga vieća dne 2. decembra 1891. bila su pozvana i dva viećnika c. kr. okružnoga sudišta u Goričkoj. Jasno je, da se vladin naum i predlog, da se profesor Spinčić odpusti iz državne službe, neda podupirati pozivanjem na njegovu možebitnu agitaciju kod izborah, jer ako se je Spinčić kod agitacije ogriešio o zakon, spadao je pred sudište, ako se pako nije ogriešio o zakon, tad je vršio samo svoje pravo, koje zakon zajamčuje svakomu državljaninu. Očito je dakle, da su sudbeni viećnici imali pred sobom samo profesora, i da se nisu ni najmanje obazirali na profesora-zastupnika naroda.

Odluka pokrajinskoga školskoga vieća od dne 5. decembra 1891. broj 2854/p. obrazlaže odpust profesora Spinčića iz državne službe u prvom redu njegovimi govori u Zagrebu, jer da je u tih govorih izrazio nazore „proti sadanjemu državnomu uredjenju monarkije", što bi bio službeni prekršaj, koji se kazni odpustom iz službe. Čovjek bi jedva vjerovao, da je takvo ahvaćanje moguće, da tih riečih nije vidio crno na bielom. Izricati svoje mnienje i želje o „sadašnjem državopravnom uredjenju monarkije", bilo odobravajući ih, budi poričući ih u granicah, dopuštenih po ustavu, na koji je priesegla svaka vlada u Austriji, ustavno je pravo svakoga austrijskoga državljanina, pak i činovnikah i profesorah.

Profesor-zastupnik imade pako dužnost, da politizira, te se izrazuje, ako je potrebno, i o „državo-pravnom uredjenju monarkije" kao zastupnik naroda, koji ga je izabrao. Tu njegovu dužnost priznaje i sama vlada; i da mu je moguće vršiti ju u sabornici te izvan nje, podieljen mu je dopust za čitavo vrieme njegovoga saborskoga rada, da kroz njegov politički rad ne trpi uzgojno djelovanje. Pridesilo se, da je takodjer profesor-nezastupnik dobio dopust u tu svrhu, da je politizirao, dakako u vladinom smislu. Vidi se dakle, da vlada no odsudjuje svaku politiku profesora, već samo takovu, koja nije u njezinom smislu. Takovo pak postupanje vlado nije opravdano, jer je politizovanje u zakonitih granicah ustavno pravo državljana bez razlike, politizovao tko u vladinom ili proti vladinom smislu. Kad se u Austriji ustav promjeni u tom smislu, da državni činovnik neima prava imati svoje mišljenje pak ni govoriti ni raditi prema njemu, tad profesori ne će smjeti politizirati, ni primati mandata, dakako ni za vladu, kao ni proti njoj. Nu do toga pak još nismo došli!

Po sadašnjem ustavu i sadašnjih uredbah nije opravdano, da se po Zagrebu i po Istri traži izgovor, da se zastupnik može kazniti za „grieho", što ih je počinio u Beču proti vladi kao zakonito izabrani zastupnik svoga naroda.

Tršćanski službeni list kušao je označiti Spinčićevu politiku, koju je ovaj razvio u Zagrebu, kao nelojalnu i protiaustrijsku. To može tvrditi samo onaj, tko mora zagovarati vladin postupak proti zastupniku Spinčiću, nipošto onaj, tko prosudjuje Spinčićevu izjavu na temelju austrijskoga ustava. Neka se nazove ono njegovo politizovanje idealno, mladenačko, nepolitičko, neizvedivo — nu protiaustrijskim se ne može nazvati, dok se vlada ne ufa, da utisne žig nelojalnosti na čelo težnjam glede Tridenta, Češke, Galicije i Dalmacije.

Jedini uspjeh, što ga je vlada postigla svojim postupkom proti zastupniku Spinčiću jest taj, da je umanjila pouzdanje naroda u njezinu nepristranost i poštivanje ustava, ter da je podala radikalizmu na jugu moćnu podporu.

Pošto su takvi uspjesi za austrijsku državu i pokrajinu Goričku dvojbene vriednosti, pitaju podpisani:

1. Kakvi razlozi vode visoku vladu kod toga, što svojim postupkom proti zastupniku Spinčiću uznemiruje južne Slavene, ter ih tjera u naručje radikalizma?

2. Dali misli visoka vlada popraviti krivicu, što ju je nanesla zastupniku Spinčiću time, što ga je odpustila iz državne službe, jer je vršio dužnost narodnoga zastupnika, te se služio pravi, koja su zajednička svim državljanom?

U Gorici, 12. aprila 1892.

Dr. Anton Gregorčič, dr. Lisjak, dr. Rojic, Josip Ivančič, Kocijančič.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VII. saborska sjednica dne 31./3.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 23 zastupnika, vladin zastupnik vitez Elschegg. — Galerija dobro posjećena.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati.

Tajnik Lius pročita zapisnik VI. sjednice, koj se odobri bez primjetbe.

Prelazi se na dnevni red, i to na nastavak jučerašnje sjednice o predlozih financijalnog odbora, podnesenih na koncu proračuna zemaljske školske zaklade za god. 1892.

Izvjestitelj Bubba čita drugu resoluciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da podnese molbu na cesarsku vladu, da ustroji muško i žensko učiteljišće sa talijanskim naukovnim jezikom i da imenuje učiteljo sposobne podučavati tim jezikom, da tako zadovolji potrebi i pravici Talijana Istre i onih iz susjednih pokrajina Primorja, te napokon, da se pobrine za drugo muško učiteljišće za uzgoj učitelja i učiteljica za hrvatsko i slovensko pučke škole".

Kod glavne razprave progovori prvi zastupnik Tamaro. Reče, da učiteljišće u Kopru neodgovara ni didaktičke, ni pedagogičkoj svrhi; za uzgoj dobrih talijanskih učitelja treba talijanskih profesora. Na učiteljišće neide se učiti duboke znanosti; u Kopru uzgajaju se sami formulisti. U pučkoj školi neima napredka, jer sami učitelji neimaju pravoga uzgoja. U naših školah uče slovnicu djeca od 8—10 godina, koji neznaju jezika; diete od 3 godine govori svojim jezikom, da se ga razumije, a u 8. godini nezna govoriti, ni čitati, ni pisati; način obuke u naših školah jest pogrešan, tuj se samo mozak suši. Učitelji neimaju sami prave obuke; sadašnje učiteljišće nevriedi, radi toga glasovati će za predloženu resoluciju.

Zastupnik Babuder odgovara predgovorniku, da su njegovi navodi istiniti u koliko se tiču staринsko školo, nu za modernu školu nevriedno. Sadašnji deduktivni način obuke jest valjan; imado dobrih učitelja, koji nisu kadri dobro podučavati. Kao ravnatelj srednje škole može kazati, da se je broj djece na njegovom zavodu pomnožio, a ta djeca dolaze bolje podučena.

Zastupnik Mandić reče:

Gospodo moja! Pratio sam nekim zadovoljstvom prepirku izmedju poštovanih predgovornika, koji so razilazo u predležećem nam predmetu — kao što valjda i u još kojem — al se vazda nadju složni kad je govoriti ili glasovati proti nama. Članovi su isto stranke i jednog kluba; jedan bi htio sve zabaciti, što viši krugovi ustroje, dočim bi drugi rad ono isto prikazati u što liepšoj slici.

Zastupnik Tamaro svaljuje svu krivnju radi lošega napredka u pučkoj školi na postojeće učiteljišće u Kopru. Recimo za časak, da j. tomu tako. Ali kako ćete opravdati, gospodo, loš napredak u vaših školah, u kojih podučavaju oni učitelji, o kojih sam jučer govorio, i koji dolazo uzgojeni talijanskim jezikom i u talijanskom duhu sa čisto talijanskoga učiteljišća? Bar ovo morali biste izuzeti, te navesti nam njihove škole kao uzor škole.

U ostalom znajte, da učiteljišće u Kopru nije naš ideal. I s ove strane visoke kuće govorilo se opetovano o naukovnom nacrtu na onom zavodu. Zastupnik Tamaro tužio se u zadnjem zasjedanju na preveliko narivavanje niemštine na tom učiteljišću. Danas nije našao rieči, da proti tomu prosvjeduje, već je govorio općenito o slabom uzgoju naših pučkih učitelja.

Mi ćemo se, gospodo, uviek naći složni kad budete zahtjevali, da se kandidati pučkog učiteljstva uzgajaju u jeziku i duhu onoga naroda, medju kojim njim je djelovati i kad budete priznali i u život uveli jedino pravo pedagogičko-didaktično načelo, da se ima djecu u školi podučavati jedino na temelju njihovog materinskog jezika.

Naši mladići, bilo sad vaše ili naše krvi, kad stupe na učiteljišće u Kopru, moraju se već u prvoj godini silno boriti sa nepoznatim njim jezikom. Taj njim se predaje ne samo njemački jezik više nego li će ga u pučkoj školi trebati, već moraju dapače i nekoje predmete u tom jeziku učiti. U svakom dalnjem tečaju rastu i ti njemački predmeti, dok se napokon u četvrtom tečaju skoro svi predmeti predaju u njemačkom jeziku. Proti tomu, gospodo od većine, nenaravskomu i protupedagogičkomu načelu morali biste odlučno ustati, nipošto pako nekoje od tamošnjih profesora jedino radi toga napadati, što su naše krvi il našeg jezika. Nu vi se tomu nećete protiviti, jer vam račun nemoćo. Vezani ste čvrstim vozom sa cesarskom vladom, pak noimate srdnasti, da ustanete proti tomu jedinomu zlu na učiteljišću u Kopru. Vi sami, jedino vi ste krivi, da se toliko germanizira u našoj pokrajini, bilo u uredih, bilo u školah. Da vam je u istinu stalo do pravoga napredka u školi i do narodnoga odgoja, bilo učitelja bilo djece, ustali biste složno s nami proti germanizaciji, proti skupnomu nam dušmanu.

Visoki sabore! Ovih dana slavio je sav naobraženi svieat tristogodišnju uspomenu na jednoga od najvećih pedagoga, što ih poviest poznaje. Taj slavni muž po rodu i jeziku Slaven, bijaše neumrli pedagogički pisac i uzgojitelj mladeži Komenský. (Na galeriji nastade buka, kašljanje i kihanje. Predsjednik opominje občinstvo, da se mirno ponaša, a onaj, koji je prekinuo, nek izadje napolje).

Zastupnik Mandić nastavi:

Taj velikan na pedagogičkom polju postavio je kao glavno i temeljno načelo obuke u školi materinski jezik djece. Toga načela drže se svi prosvietljeni narodi. Kod nas se žalibože griesi proti tomu načelu koli u pučkih toli u srednjih školah, a odatle i onaj loš napredak, radi kojeg se dižu godimice tužbe i u ovom saboru.

Poštovani Tamaro pripisuje nepovoljan napredak u pučkih školah pokrajine

jedino učiteljstvu, koje, uzgojeno formalistički u Kopru, odgaja djecu u školi u tom smjeru i duhu. On je valjda to spomenuo glede talijanskih učitelja i talijanskih pučkih škola, koje će poznati bolje od mene, pak će valjda i pravo imati. Nu što se naših t. j. hrvatskih i slovenskih škola tiče, nije kompetentan, da o njima sudi. Ako neima u naših školah pravoga napredka ovdje ili ondje, to mi nekrivimo toliko učiteljstvo, koliko nenaravsko i protupedagogičko načelo, koje se u mnogih — osobito u takozvanih talijansko-slovenskih školah — upotrebljava. Podučaje se naime našu djecu tudjim joj jezikom, a tuj nemože biti pravoga napredka.

Poštovani vitez Babuder prianjav dielomično pritužbe njegova druga i istomišljenika, udario je na koncu, kao obično, u pohvalnu pjesam. On pozna kao ravnatelj koparske gimnazije napredak pučke škole u tom, što dolazi na tu gimnaziju mladež u većem broju nego li prije i što je ta mladež bolje pripravljena. Ali ja držim, gospodo moja, da je taj njegov razlog vrlo dvojben. Vjerujem, da je danas više mladića na koparskoj gimnaziji, nego li ih bijaše prije 10—15 godina. Nu odakle dolazi to? Odatle, što imade danas više pučkih škola i što je nastala obćenita težnja i kod naroda manje imućna za gospodskim životom, što no ga kane postići putem gimnazije. Rado mu vjerujem i drugi razlog, da dolaze djećaci u prvi razred njegove gimnazije zreliji ili bolje pripravni, ali i to podkrepljuje vrlo malo ono, što je hotio dokazati. Koje bo čudo, ako iz čitave pokrajine šalje talijansko pleme nešto u većem broju i koliko toliko bolje pripravnu djecu u gimnaziju u Kopru, kad se zna, da je danas mnogo veći izbor i da se u novije doba posvećuje mnogo više mladeži gimnazijalnim naukam, nego li je to pred koji desetak godina bivalo. Nedokazuje zaista osobiti napredak pučke škole, ako dodje iz 70 talijanskih pučkih škola 20—30 mladića u prvi razred, pa bili ovi i najtemeljitije pripravljeni.

Mi dakle, gospodo moja, neimamo ništa proti tomu, da tražite od cesarske vlade ustrojenje talijanskog učiteljišća za vašu mladež obojega spola; mi bismo dapače i za vaš predlog glasovali, kad bismo znali, da pošteno i iskreno mislite i radite koli za naše pučke škole toli za naše učiteljišće. Pošto pako nemogosmo doći do toga uvjerenja, već smo se dapače o protivnom osvjedočili i tečajem nedavne rasprave o našem školstvu, to mi je izjaviti, da mi s ove strane visoke kuće nećemo glasovati za predležeću resoluciju. (Tako je! na klupah manjine).

Izviestitelj se odriče rieči, te većina prihvati ovu resoluciju.

Zastupnik Bubba čita treću resoluciju sa predlogom:

„1. Naiače se zemaljskomu odboru, da podnese molbu cesarskoj vladi, da kod budućeg imenovanja c. kr. školskih nadzornika uzmo veći obzir, nego li do sada, na nadzornike talijanske narodnosti, a da se uzmogne povjeriti ovim izključivo pomoćju shodne razdiobe i izručbo školskih okružja, nadzorničtvo škola i školskih odiela sa talijanskim naukovnim jezikom.

2. Preporuča se članovom zemaljskoga odbora, izabranim u c. kr. zemaljsko školsko vieće, kano i onim, koje imenuje zemaljski odbor u kotarska školska vieća, da se poslužе svojim pravom posjećivati pučke škole odvisne od istoga vieća, unutar granica i radi razloga ustanovljenih zemaljskim zakonom od dne 27. julija 1875. o nadzorstvu škola".

Kod glavne razprave reče zastupnik Fragiacomo, da Slaveni, ako su pošteni, moraju priznati, da imadu u cesarskoj vladi moćnoga saveznika. (Oho! oho! baš obratno! na klupah manjine). Talijani da su zapostavljeni kod imenovanja kotarskih nadzornika. U Kopru da je nadzornikom g. Kosul (Mandić: Kožuh!) Slovenac najčišće krvi i po izbor agitator; u Puli poznati agitator g. Krisnich; u Lošinju glasoviti radi agitacijah g. Scopich (Mandić: Skopinić!); u Pazinu takodjer glasoviti Hrvat g. Kos (Mandić: Slovenac!); o Voloskom negovori, jer je to izvan granice (Oho! oho! na klupah manjine). Samo u Poreču je „un bravo uomo", koji da agitira samo za crkvu. (Istina, ali u protuslavonskom duhu. Op. Ur.) On neima pouzdanja u hrvatske ili slavenske nadzornike, koji su kadri jedino utući čuvstvo domovinsko i narodnostno; glasovati će za resoluciju.

Zastupnik Costantini reče, da je spomenuta po predgovorniku nepravda tim veća, pošto se ju nanaša prosvietljenom dielu pučanstva — Talijanom. (Ironički: živio! na klupah manjine). Nije dakle čudo, što je slab napredak u školah; vladi da nije stalo do talijanske narodnosti. Navadja primjer, kako se postupa sa talijanskom mužkom školom u Pazinu, kojom upravlja od god. 1880. posve nesposoban učitelj, to predlaže, da bi se zauzeo zemaljski odbor, da bude čim prije imenovan putem natječaja ili službeno ravnatelj rečenoj školi.

Zastupnik Tamaro povladjuje predgovornikom; rado bi, da se imenuje posebnu komisiju, koja bi proučila sve naše školstvo; pokrajina i obćine troše mnogo na škole, pak bi trebalo znati, kako se troši; u sudbenom kotaru Motovun, da je pomoćna škola obradena u konobu a dotični učitelj vuče ipak plaću; mi poznajemo stanje školstva jedino po izvieščju c. kr. zemaljskoga školskoga nadzornika, a to izvieśće je nejasno; tuži se na loša štiva u citankah za talijanske škole; o poviesti Istre neimaju djeca ni pojma, dočim se u hrvatskih čitankah govori čak i o hrvatskoj poviesti. Istra nije bila nikada u nikakvom odnošaju sa Hrvatskom ili sa starim kraljevstvom hrvatskim, to nerazumije, kako se može zanemarivati poviest domaću, a njegovati onu Hrvatske. On nije protivan, da se Slavenom predaje poviest i da njim se predoći, kada su došli amo, radi česa su došli i kakva su dobra stekli, jer bi njim pali rogovi sadašnje napuhnjenosti. Napokon predloži, da bi se početkom godine izvieščivalo posebnim izvieśćem zemaljski odbor o utiscih zadobivenih posjećivanjem škola.

Zastupnik Volarić reče na to:

Sadržajem ovoga predloga pokazuju gospoda od većine što u istinu jesu i koliko im više na srdcu leži potalijančenje i iznarodjenje škola, nego li napredak istih. Vi ovdje ne tražite od okružnih školskih nadzornika, da su valjani strukovnjaci, da su savjestni odgojitelji; nepitate samo, da točno poznaju učevni jezik škola, koje moraju nadzirati, nego postavljate kao jedini uvjet, da budu „di nazionalità italiana" talijanske narodnosti. Mi, gospodo, jesmo u tom pogledu pravedniji, mi od školskih nadzornika nezahtjevamo, da su bezuvjetno baš naše narodnosti, nego da su naučeni, savjestni, nepristrani i pravedni i dakako da dobro poznaju naukovni jezik škola, jer drugačije nebi odgovarali svrsi u koju su postavljeni. Kako je jučer iztaknuo jedan govornik vaše stranke, vi ste sami krivi, ako slučajno Slaveni bivaju imenovani nadzornici škola, jer vaši sinovi ili nete ili su tako tupe glave, da nemogu naučiti drugoga jezika pokrajine. Jedan, koji poznaje samo talijanski jezik, nemože dakako biti imenovan nadzornikom škola u ovoj pokrajini, jer očevidno u svih kotarih ima povrh talijanskih, takodjer hrvatskih ili slovenskih škola, pa mu je neobhodno potrebito, da pozna oba jezika običajna u pokrajini. U protivnom slučaju svaki kotar morao bi imati po dva posebna nadzornika, ili barem u pokrajini morali bi biti za svaki jezik, koji se rabi u školah, po jedan nadzornik, koji bi kao putujući učitelji imali pohadjati svoje škole. U prvom slučaju to bi preveć stojalo, a u drugom nebi odgovaralo uspješnom nadzoru škola.

Nadalje u pokrajini ima mješovitih škola, u kojih se predaju uz naukovni i drugi jezik kao predmet, tako da nadzornik, koji nepoznaje oba jezika, nije ni sposoban nadzirati iste škole.

U više naših škola predavaju se po dva jezika, hrvatski i talijanski, gdje dakle jedan Talijan kao nadzornik nebi bio na svom mjestu. U našem kotaru ima u čisto hrvatskih mjestih čalibože škola, u kojih se prvih godina predaje talijanski jezik kao predmet, ali tako da postupice postaju kao naukovni jezik, čim je dakako nam velika nepravda nanešena, i tuj nebi bio na mjestu jedan nadzornik, koji poznaje samo talijanski jezik. Sudeć polag narodnosti i obstojećih okolnostih u našem kotaru n. p. nebi imalo smisla, da se imenuje školskim nadzornikom jednoga, koji poznaje samo talijanski jezik, jer samo u Krku, koji je čisto talijanski grad, imalo bi obstojat čisto talijanske škole, dočim drugdje svagdje morale bi biti hrvatske škole. U gradu Cresu ima barem dvie trećine Hrvata, a u malom i velikom Lošinju većina je ljudih naše narodnosti i našega jezika, pa podupirati nebi smjele ni po zakonu obstojat čisto talijanske škole, kao što jesu od nazad malo više dvadeset godina. U velikom selu ili Lošinju n. p. kad je pred nekoliko godina krčki biskup bio uslužen imenovati jednoga čestita i poštena Talijana za duhovnoga pomoćnika, tad ustane proti tomu ona občinska uprava, jer da većina stanovnika nezna drugčije nego hrvatski, a kad se radi o školah, tad se protivo hrvatskoj školi i nežele imati hrvatski jezik niti kao predmet i tuj im se nečini nepravda, kad im se daje talijanske škole i talijansko učitelje.

Gospodo! nemožete se tužiti na školske nadzornike, koji su slučajno naše krvi, jer od svih njih neznam ni za jednoga, koji bi se pačao u politiku. Oni su naši u toliko, da govore i naš jezik i da čitaju po koju našu novinu. Oni su pod strožijom pazkom, nego bi bili nadzornici vaše krvi i vaše narodnosti. Na svaki njihov korak pazite vi, a imenito pak vlada, pak da bi sve i htjeli pokazati se za ono, što u istinu jesu, boje se i prije te nam koju krivicu učiniti, nego li vama.

Za čim vi težite, gospodo, to je jasno i očito pokazao naš slavni zemaljski odbor, koji je ovih danah izjavio, da neće niti odgovarati na naše hrvatske interpolacije i neće niti da poštuje, kao što bi morao, naš jezik. Za školu u Fontanah, mjestancu ovdje u blizini Poreča, gdje ljudi govore, kao što sam se sam osvjedočio a i vi dobro znate, naš jezik, kako je jučer iztaknuo jedan od mojih poštovanih drugova i čitamo u izvieśću, naš slavni zemaljski odbor traži učitelja, koji je samo i isključivo usposobljen u talijanskom jeziku, samo da nepozna naš jezik i da se djeca po sili potalijanče.

Vam, gospodo, nije stalo do napredka u školah, već samo za tim idete, da ih čim više i po svuda potalijančite. pa zato tražite školske nadzornike vaše narodnosti, po kalupu onih učitelja iz Tirola, koje ste uvukli u pokrajinu.

Gospodin predgovornik Tamaro opazio je, i to sa svim pravom, da neimamo niti valjane geografičke karte za Istru i da djeca u školi poznaju više druge krajeve svieta, nego li svoju pokrajinu, to da izuzam kojega našega učitelja, koji predaje djeci u školi poviest hrvatsku, drugi neupućuju djecu u prošlost naroda, koji u našoj pokrajini žive. Što se tiče geografičke karte za Istru, o tome bilo je govora pred nekoliko jur godina u ovom visokom saboru, pa je čovjek naše stranke zagovarao, da se čim skorije izda jednu takovu kartu i da se imena pojedinih mjesta tiskaju u vašem i u našem jeziku ujedno, što bi bilo koristno po vas i po nas, pak vi nisto htjeli; i da još i dan danas neimamo poštene geografične karte za Istru, tko je tomu kriv mi ili vi? A što koji od naših učitelja predaje djeci u školi poviest Hrvata, to je i pravo i dobro čini, jer košto bi morao g. predgovornik znati, Hrvati nisu od danas ili od jučer došli u ovu zemlju, nego već početkom sedmoga stoleća, pa je Istra naša i vaša i više naša nego li vaša. Da se nešto historije Istre predaje djeci u školi i ja sam za to, al tad neka se predaje istinita, al ne strančarska poviest stanovnika Istre. Što ste vi Talijani od tuda još nesljedi, da ste potomci starih latina u ovoj zemlji. Vi, gospodo, tražite takove školske nadzornike, koji su talijanske narodnosti i biste valjda želili, da imate onakove nadzornike, košto je bio jedan pokojni nadzornik našega kotara, koji, akoprem mu materinski jezik bio hrvatski, bio je skroz Talijan, te pod kojim i pod jednim gospodinom predsjednikom lošinjskoga kotarskoga vieća, dakle bivšim našim i svim nam dobro poznatim kotarskim poglavarom jesu se razširile i razdielile po naših školah i lošinjskih občinah irredentske geografičke karte. Takove vi tražite, i s takovimi školskimi nadzornici bisto vi, gospodo, tekar bili zadovoljni.

Nadalje tražite, da članovi, imenovani po zemaljskomu odboru, u zemaljskomu i po kotarskih školskih vieći pohadjaju škole. Tomu ja po sebi nobi se protivio i to im je po zakonu dozvoljeno, al tu se hoće, da budu savjestni i nepristrani ljudi, to da se razumiju u školske poslove, jer samo tada mogao bi uspješno djelovati za napredak škola njihov pohod. Nu kako je u tom pogledu kod nas? Ja ću se samo svrnut na lošinjsko kotarsko školsko vieće. Tuj su zastupani sami Lošinjani, a odaslanika otoka Krka i Cresa tuj neima. Pa da bi i ti ljudi bili nepristrani i vješti u školskih poslovih, al naš slavni zemaljski odbor imenuje u to školsko vieće samo svoje kreature. Nepazi na to, što su i jedali su sposobni za taj posao, nego samo da su zagriženi Talijani. I c. kr. vlada nije u tom pogledu više puta pravedna, pa pohadjanje takovih ljudih bi više škodilo nego hasnilo našim školam. Rekoh kakove vi školsko nadzornike tražite i što su odaslanici zemaljskoga odbora u školskih viećih, pa s toga razloga mi nećemo glasovati za taj predlog. (Tako je! sa klupah manjine).

Zastupnik Stanger reče:

Visoki sabore! Većina ovo visoke kuće na ništa se tako i toliko ne tuži, kako i koliko na školske nadzornike. To joj je već prešlo u običaj. Meni se ipak čini, da ako se već hoće na koga napadati, da bi se imalo navesti takodjer kakov slučaj, a ne samo vikati: x je agitator numero uno, y numero due itd. To nije ni liepo. Ako imate komu nadzorniku štogod prigovoriti, a vi dodjite sa činjenicami na svjetlo, pa ćete viditi, kako će se brzo na vaše pritužbe obzira uzeti. — Nego vam nije nego do prigovaranja, ako to stoji ili ne. Iz svega vašega govorenja i ponašanja napram c. kr. školskim nadzornikom vidi se jasno, da vi ne možete ni pojmiti, kako može javni činovnik nepristran biti, a to je za vas jako karakteristično. Po vašem načinu mišljenja, tko nije s vami, taj je proti vami. Činovnici ili moraju plesati po vašoj volji ili ništa. Glede školskih nadzornika nemožete se ni malo tužiti gospodo. Što oni nisu Talijani po rodu i jeziku, a bili su imenovani, nisu oni krivi, nego ste krivi vi sami. — Vi nećete, da se vaša djeca uče hrvatski odnosno slovenski, a bez poznavanja ovih jezika nije moguće biti školskim nadzornikom u Istri. Vlada, koja vam je naklona, neimenuje vaših sinova školskimi nadzornici, jer ih neima za to sposobnih, a kad bi imali birati izmed vaših i naših, vjerujte mi, da bi prije imenovala vaše nego naše. Nastojte dakle, da i vaša djeca uče hrvatski odnosno slovenski, kako naša uče talijanski, pa ćete viditi, da će u Istri biti školski nadzornici Talijani, kako su to činovnici u svih drugih strukah.

Vladin zastupnik vitez Elusheggg reći će koju predgovornikom, koji su više manje svi navalili na cesarsku vladu. Vlada nezanemaruje Talijane, težko je naći talijanskih učitelja, koji bi poznavali i slovenski jezik, dočim imade obratno Slavena, koji poznaju oba jezika, pa imenuje vlada takove za nadzornike. Odgovara zastupniku Volariću na njegovu primjetbu „da bi Talijani htjeli talijanske nadzornike radi toga, da se opetuje ono, što se je jur dogodilo u Lošinju" a on dodaje: pod pokojnim nadzornikom Nicolichem. Sada, reče, nedaje se ni mrtvim mira. (Većina odobrava dočim manjina odlučno protestira. Dr. Volarić: Nije istina, ja štujem pokojnike). Pripovieda na široko, kako se je dogodilo sa iredentističkimi zemljovidi u školah u Lošinju pod rečenim nadzornikom. Zemaljsko školsko vieće, dok je postojalo još u Poreču, poslalo je u Lošinj zemljovida, na kojih bijaše označen Trentin kao dio Italije. Prigodom nekog posjeta pokojnoga namjestnika u Lošinju, posjeti ovaj sa nadzornikom Klodićem i tamošnju mužku školu. Na zidu visio je jedan od rečenih zemljovida. To opazi nadzornik, zemljovid bude skinut, granice na njem bojom izpravljene, te je tako izpravljen došao u občinski urod. Ravnateljica ženske škole uzela je neizpravljen zemljovid iz škole kući. Tako se imade stvar sa rečenimi zemljovidi.

Zastupnik Costantini odgovara vladinomu zastupniku, da sadašnji nadzornici neznaju talijanski. Nieće, da se nemože naći nadzornika medju talijanskimi učitelji. Talijanski nadzornici neka budu za talijanske a slavenski za slavenske škole.

Zastupnik Volarić odgovara vladinomu zastupniku:

Na izpravak onoga, što je netom izustio c. kr. vladin povjerenik, moram izjaviti, da ja nisam podnipošto napao na dobar glas pokojnoga školskoga nadzornika našega kotara, nego da sam samo iztaknuo jednu jedinu istinitu činjenicu, koja se dogodila pod njegovim nadzorništvom, nedirajuć u njegovu osobu i njegove privatno življenje. I ja znam, što će reći štovati pokojne, i ja je štujem, pa se u njihov dobar glas netičem, al historička fakta mogu navadjati.

(Buka u dvorani i na galeriji. Predsjednik opominje govornika, neka se drži predmeta dnevnoga reda).

Dr. Volarić odgovara: Ja se moram osvrnut na osobna napadanja i odgovorit na ono, što mi je spotaknuo vladin povjerenik. Što se pako mojih napadanja tiče na osobu c. k. vladinog povjerenika, to moram izjaviti, da nisam nego golu istinu kazao i samo ovdje nadovezujem, da mi je jedan od njegovih nasljednika u Lošinju, kad sam mu nekoja fakta napomenuo, što i kako je on nezakonito i pristrano postupao u svomu službovanju, stisnuo e pleći i odgovorio: Eh! sapeva farlo. Nadalje izjavljujem ovdje, da ono, što sam kazao o gospodinu c. k. vladinom povjereniku u jednoj od prvih sjednicah, ono je prava pravcata istina i ovdje ono isto opetujem i za potriebu pripraven sam posvjedočiti sa dvimi c. k. činovnici. Nek nam se ovdje vladin povjerenik nepričinja kao nedužno janje, jer ga dobro poznamo, pa bi mu mogao ovdje još kojošta nabro-

jiti. Imam više toga o njemu kazati (Ovdje prišaptne nešto sam c. kr. vladin povjerenik predsjedniku i upozori ga, da ga govornik napada).

Predsjednik skoči na noge opominje govornika i uze mu riječ.

Zast. **Volarić** se nutarnjim poslovnikom sabora u ruci dovikuje mu: Imam pravo govoriti. Ja samo činjenice i istinita fakta navadjam, te odgovaram na osobna napadanja.

Predsjednik traži klobuk, laća se zvona i diže sjednicu.

Zast. **Volarić** prosvjedujuć sjedne. (Buka i vika sa strane većine i na galeriji. **Wasserman** razjaren doviknu Volariću: „bestia!“

Zast. **Jenko**: Ti si bestia! (Na galeriji nečuvena jošte buka, sve tuli kano biesno proti manjini; zastupnici većine ustaju kao da će otići.

(Dalje sliedi.)

Franina i Jurina

Jur. Ma zna dobro rizati usnje Soliprosić.

Fr. Kako nebi zna, ter dajo prije bia kalegar, donke je mora znati, koliko nanja je tribe za jene pastole. Ča nekaligari više?

Jur. Bome ne, lego samo usnjari, i kako mi je moj kum Zvanić povida, se vadi doma niki drugi arat, da će si s vrimenom lahko sam svoje stare karete pokrpat.

* * *

Jur. Ča dela gvardabrajde?

Fr. Lahko njemu, soli baljanski sir, a kad stoji pred vrati, gleda kako vrebci po krovu od kuće plešu, a kad pasa ki naš čovik, se sakrije va škulju kao gušćerica prid mišom.

Jur. Ča ima strah pred Hrvati?

Fr. Bi reć, kako nečisti prid tamjanom.

Različite viesti.

Zastupnik Spinčić svojim drugovom. Priobćili smo u br. 15. „Naše Sloge“ izjavu predsjedničtva hrvatsko-slovenskoga kluba na zemaljskom saboru u Poreču, kojom se javlja medju ostalim narodnomu zastupniku g. **Vjekoslavu Spinčiću** njegov **jednoglasni** izbor za predsjednika rečenoga kluba. Na tu izjavu primio je g. dr. **Fran Volarić** kao podpredsjednik spomenutoga kluba, sliedeći ogovor:

„Velecienjeni gosp. podpredsjedniče!

Kao podpredsjedniku hrvatsko-slovenskoga kluba u saboru Istre zahvaljujem se najsrdačnije na počasti, koju ste mi izkazali svi članovi istoga kluba izabrav me njegovim predsjednikom. Ja tu čast ne samo zahvalnostju primam, nego se njom u vele i dičim, pošto je sbilja dika biti predsjednikom kluba onakovih poborника za prava hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, kao što ste Vi.

Najiskrenije pozdravljajuć Vas sve jesam Vaš

Vjok. Spinčić.

Kastav-Spinčići 15. aprila 1892.“

Vjenčali se. Gosp. Marijan **Marki**, nadučitelj u Sušaku (Sansego) vjenčao se dne 25 aprila t. g. sa gdjicom učiteljicom Katicom **Brusić**. Iskrene čestitke novovjenčanim!

Promaknuće na čast doktora. Vrli hrvatski pjesnik i naš čestiti prijatelj g. **August Harambašić** promaknut bijaše prošloga čedna na čast doktora prava. Čestitamo srdačno!

Interpelacija u postu zast. Spinčića. Češki zastupnik **Eim** sa drugovi interpelirao je u carevinskom vieću ministra nauke **Gautscha** radi postupanja proti gosp. profesoru **Spinčiću**, čim bijahu povriedjeni državni temeljni zakoni i imunitet rečenoga profesora i zastupnika. Interpelaciju tu donesti ćemo u cielosti.

Izborni sastanak, što ne ga je bio urekao g. zastupnik **Spinčić**, obdržavao se prošlo nedjelje u Opatiji. Izbornika i birada sastalo se iz čitavoga onoga kotara. Sastanku je predsjedao narodni zastupnik g. **Slavoj Jenko**; vladu je zastupao c. k. komesar dr. pl. **Manussi**. G. Spinčić položio je zatim uz često i živahno odobravanje prisutnih račun o svojem djelovanju na carevinskom vieću. Njegovo izvišće bijaše vrlo zanimivo i za naše odnošaje veoma poučno. Na koncu izrekoše gosp. zastupniku Spinčiću gg. **Robert Vlah, Ante Stemberger** i dr. **Stanger** u ime birača i izbornika neograničeno pouzdanje i srdačnu zahvalu na njegovom požrtvovnom radu. Ufamo se, da će nas koji od od prisutne gospode obširnije o tom važnom sastanku izvieštiti.

Odkriće spomenika maršalu Radeckomu. U nedjelju odkriven bijaše veličanstven spomenik velikomu austrijskomu vojskovodji, koji si je stekao neizmjernih zasluga za Austriju, osobito ajajno uspjelimi ratovi u Italiji. Odkritju spomenika prisustvovalo je Njeg. Velič. cesar i kralj Fran Josip, više nadvojvoda, ministara, vojničko i civilne oblasti. Kao predsjednik odbora za podignutje spomenika nadvojvoda Albrecht pozdravio je patriotičkim nagovorom Njeg. Veličanstvo, koje se je u odgovoru sjetilo velikih zasluga neumrloga maršala i njegovih hrabrih četa. Sam spomenik jest pravo umjetničko djelo, a stoji 100.000 for.

Irredenta. Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju goričkoga lista „Nova Soča“ koliko sliedi:

„Bečki njemački časopis „Oesterr. Volksfreund“ opisao je upravo oštro irredentističko gibanje kod nas na jugu. Medju ostalim kazao je i sliedeće: Irredentističko gibanje, koje je naperено ravno proti našoj vladajućoj kući i austrijskoj državi, doseglo je do tolikog zamašaja i vriednosti jedino usliod toga, što su se mjerodavni krugovi postavili na stranu toj židovskoj velike-kapitalističkoj družbi. — Hrvati, koji su god. 1848. i 1849. stekli za državu neizmjernih zasluga, bijahu n. pr. u Istri od tamošnjih irredentističkih Talijana većinom tlačeni, i premda je ogromna većina pučanstva Istre slovenske i hrvatske narodnosti, nenadjete u izviešću zemaljskoga sabora niti jedne slavenske rieči. Govori u hrvatskom jeziku jesu zabranjeni, dočim uživaju „italianissimi“ kod mjerodavnih krugova svakovratne podpore. Irredenta diže neprestano ave to drzovitiji svoju glavu, dočim se pravo austrijsko domoljublje u onih krajevih tlači u kut“.

„Pevsko in bralno društvo“ na susjednih Občinah priredjuje u nedjelju dne 1. maja u dvorištu g. **Gorjupa** veselicu sa pjevanjem, deklamacijom, vježbanjem tršćanskoga **Sokola**, šaloigrom, tombolom i plesom. — Početak u 4½ sata po podne. Ulaznina k veselici 20 novč. za osobu, a k plesu 60 novč. za mužkarce.

Izpiti osposobljenja za pučke i gradjanske učione. Iz Kopra javlja nam prijatelj, da će započeti izpiti osposobljenja za pučke i gradjanske škole s naukovnim jezikom hrvatskim, slovenskim i talijanskim pred c. k. izpitnim povjerenstvom u Kopru dne 16. maja t. g.

Toliko na znanje onim našim učiteljem i učiteljicam, koji se kane podvrći izpitu osposobljenja bilo za pučke, bilo za gradjanske škole.

K zadnjoj veselici družtva „Bratinstvo“ iz Voloskoga i „Zora“ iz Opatije. U članku o zadnjoj zabavi, što ju priredište čitaonice „Zora“ i „Bratinstvo“, tiskanom u zadnjem broju „Naše Sloge“ izostalo nam je pomotnjom koliko sliedi: Poživiliti nam je naime trud onih opatijskih gospodjica, koje su kod zabave u mješovitom zboru pjevale. Ako se pomislí, da većina njih nije do pred nedugo znala ništa o kajdama i muzici, mora se priznati, da su u kratko vrieme polučile vrlo liep uspjeh. Požrtvovanjem učitelja i njihovom marljivošću postignut će do mala, da će nas iznova iznenaditi kakvom liepom hrvatskom pjesmom, pjevanom onako liepo složno i oduševljeno košto su to učinile zadnjeg puta.

Mi njim čestitamo na tom uspjehu srdačno želeći, da nesustanu na pol puta već da rade i nadalje sebi na čast a rodu na spas.

Još nešto k odgovoru u „L'Eco del Litorale“ na poznatu interpelaciju zastupnika **Volarića** i drugova u pitanju glagoljice.

Kako je poznato donio je goriški katolički list spomenuti odgovor kao prilog. Toga priloga razpačalo se mnogo, jer ga sama biskupska kancelarija u Poreču 100 izlisaka naručila, primila, platila i razpačala. Dobili su ga i vladini krugovi u Trstu, Poreču a valjda i u Beču. Sudeć po tom, što su ga dobili i svi članovi manjine na istarskom saboru u Poreču — osim jednoga — bijaše taj prilog valjda podjeljen i među članove većine.

Onaj jedini član saborske manjine, koj nije dobio priloga, bijaše urednik našega lista.

Neznamo je li se to dogodilo pomotnjom ili hotimice. Bilo kako mu drago naš uredník nije mogao još doći do toga priloga, te ga nije dakle ni čitao.

O tom odgovoru uvjeravaju nas prijatelji, da je sastavljen tako prefrigano, da će lahko zavesti onoga, komu je malo ili ništa poznato o našoj glagoljici. Prevraćanju i sofizmom da nema ni kraja ni konca. Tako da primjerice pisac, ili, bolje rekuć pročastni i prosvietli sastavljači, glavno na tom jašu kao da je rečeno u interpelaciji „**provincijalni sabor u Poreču**“ dočim tomu nije tako već „**dijecezanski sabor**;“ nadalje hoće da dokažu, i one navode u interpelaciji, gdje se govori o tom kako Bendikt XIV. spominje u bulli „Ex pastorali munere“ povlasticu danu Slavenom „fideli ac religiosae Nationi Illyricae“, te na drugom mjestu interpelacije, gdje se kaže, da i mi spadamo medju „gentes Illyricae, quae longe lateque per Europam diffusae sunt,“ da bi valjalo prije dokazati, da se pod imenom „Gentes Illyricae“ ili „Natio Illyrica“ razumjevalo i istarske Slavene itd. itd.

Ako su u istinu crvenobočvari u Poreču ovakvim izvraćanjem i ovimi sofizmi htjeli pobiti interpelaciju zastupnika Volarića, to njim bijaše trud uzaludan, jer će dobiti prije ili kasnije tako po prstih, da će ih proći volja pačati se u stvari, kojim nisu dorasli kano ni koza sedlu.

Trgovce sa vinom i krčmare upozorujemo na naše vinogradare u Istri, napose u izvanjskih občinah političkoga kotara Poreč, gdje talijanski trgovci i krčmari neće od našega seljaka da kupuju vino, jer se taj više neda od njih sliepo za nos voditi. Tko bi želio o tom štogod pobliže doznati, neka se obrati na naše uredničtvo.

Novi časopis. S prvim danom mjeseca maja stupa u javnost prvi i jedini ilustrovani strukovni vatrogasni časopis „Vatrogasac“ na slovjenskom jugu. Izlaziti će ove godine jedan put na mjesec a dojduće godine svake treće nedjelje

Donašati će razne viesti, koje se protežu na vatrogastvo, s obilnim sadržajem spoznavati razna vatrogasna družtva, podučavati ih itd. Za ovu godinu stojati će for. 1·95 Uredničtvo nalazi se na Trsatu kraj Rieke.

Sjednica političkoga družtva „Edinost“. Predsjedničtvo polit. družtva „Edinost“ sazivlje odbornike i zamjenike k redovitoj sjednici, koja će se obdržavati u nedelju dne 1. maja u 10 sati u jutro u prostorijah „Delavskoga podpornoga družtva“.

Razstanak sa zastupnikom naroda g. Vjek. Spinčićem. Sa postaje Matulji pišu nam 25. t. m. Jučer poslie podne položio je naš obće ljubljeni zastupnik **Spinčić** u Opatiji svojim biračem i izbornikom račun o svojem djelovanju na carevinskom vieću. Pod večer došao je amo na koledvor pračen od kakvih 60—70 prijatelja i štovatelja te nekoliko gospodja i gospodjica. Tuj se pjevalo, pozdravljalo i odzdravljalo a sve se vrtilo okolo premiloga nam zastupnika, komu je na odlazku poklonila poznata češka rodoljubkinja gospodja **Maruška Nouseitorova** vrlo krasnu kitu cvietja. Burnimi živio-klici pozdravismo našu diku, kad se je počeo micati vlak, da nam ga ponese u cesarski Beč, gdje će nastaviti svoje požrtvovno i nesebično djelovanje na korist svojih birača i čitavoga našega naroda.

Iz Oprtlja pišu nam 25. t. m. Naš slavni municipij razpisao je natječaj za mjesto občinskoga liečnika za svu našu občinu. U natječaju stoji, da će liečnik dobivati iz **občinske** blagajne ili kase for. 1200 za posjete ili liečenje siromašnih bolestnika. Nadalje stoji u natječaju, da liečnik mora poznati talijanski jezik.

Doista liepo! Za onu pest talijanskih gradjana u Oprtlju zahtjeva se, da liečnik znade talijanski (to je u ostalom i pravo) ali za preko dve trećine puka, koji se služi hrvatskim jezikom, liečnik nemora znati niti da su na svietu. Gospoda talijanaška uviek trubu, da smo mi Hrvati i Slovenci siromasi, pa neka bude i tako, ali kad smo mi siromasi i kad će za te siromahe liečnik dobivati iz občinske blagajne for. 1200, onda je pravo i poštено, da taj liečnik poznaje jezik tih siromaha, jezik puka.

U občinsku blagajnu plaćaju jednako gradjani i izvanjski občinari, koji su svi našega jezika. Izvanjskoga puka je mnogo više, a on i plaća poreze, nameto itd. u većem broju nego li rečeni talijanski gradjani, koji nose duduše **cilindre i volado**, ali su mnogi i kaše gladni. Pravica i pristojnost dakle zahtjeve, da sl. municipij postavi u rečeni natječaj uvjet il pogodbu, da občinski liečnik mora znati hrvatski i talijanski. Ali uzaludno je tražiti pravicu il pristojnost kod ljudih, koji nemaro za puk ni za sve što je njegovo, jer se neda više sliepo od nikoga za nos voditi. Medjutim neka si naši dobro zapišu za uho i ovaj korak protivničko gospodo, koja nepoznaju izvanjskoga puka, koja nemaro za njegov jezik ni za njegove svetinje. Izvanjski puk ove občine neka plaća poreze i nameto — to mu gospoda u gradu milostivo dopuštaju, ali kad bude trebao liečnika, ako ga bude hotio razumiti, neka se taj puk najprije nauči talijanski.

Občinari oprtaljski! Ovaj korak vaših protivnika nije samo škodan i sramotan za Vas, nego je i do skrajnosti uvredljiv za svakoga čovjeka, koji drži išta do sebe, do svojega jezika i do svoje narodnosti. Vi proti tomu ništa učiniti sada nemožete, jer su Vaše uzde u tudjih rukuh, ali vrieme Vam se bliža, da te uzde sami u svoje ruke uzmete, pak da vodite občinski voz po ravnom putu pravice. Občinski izbori nisu daleko; pripravite se, dogovorite se, složite se, pak sve izvanjske podobčine izaberite složno u občinsko zastupstvo poštene i pravedne Vaše mužove, koji Vam neće nikada nanesti onakvu škodu ni sramotu, kakova vam se nanaša spomenutim razpisom natječaja.

Iz Vabrige (kotar Poreč) pišu nam 24. aprila. Prošle su, gospodine uredniče, 44 godine, da smo pokopali zadnjega našega župnika ili plovana, ali imade nas jošte na životu, koji ga se živo sjećamo. Naši starci i stariee znadu i danas one liepe crkvene pjesme i molitve u hrvatskom jeziku, koje ih je nezaboravni župnik naučio. U ono vrieme pjevalo se naime u našoj crkvi sve u pučkom ili hrvatskom jeziku na čast Boga u veselje svega puka. Nješto smo, hvala Bogu i našoj složćini, od one starine ponovili u vrieme prošle sv. korizme, osobito rozarij ili krunicu i one krasne pjesme u velikom tjednu iz oficija velikoga tjedna, što no smo ga u više iztiskaka naručili i dobili. Nemožete ni pomisliti, g. uredniče, kako je naš pobožni puk te molitve i pjesme bogoljubno slušao. A kako i nebi! Tá prošle su 43 godine, da toga čuo nije. Sada se od jedne godine amo pjeva ovdje sv. misa u našem sladkom jeziku svako nedjeljo, jer se naš puk ne ufa k sv. misi u Tar. Poslie zadnjih izbora izloženi su naime naši župljani, osobito oni, koji nisu sa šarenjaci glasovali, najvećim pogrdam, dapače i pogibelji života u Taru. Imade ljudi u našem mjestu, koji nisu bili u župnoj crkvi u Taru već 13 mjeseca kod sv. mise.

Žalostno je to, da nemožemo obavljati niti svojih duševnih dužnostih radi napadanja i zlostavljanja od strane šaronjaka i krnjela u Taru.

Vruća je želja radi toga svega ovdašnjega puka, da bi nam naši crkveni poglavari poslie godine 1848. opet svećenika dali, koji bi nas učio što je pravo i Bogu drago. Kad smo imali zadnjega svećenika u našem selu, bijaše 30 kuća, a sada, kad je 78 kuća i 500 duša, jesmo bez svećenika i bez duševne poduke i utjehe.

Imademo liepu crkvu a narod je dobar i pošten, pak bi bila svota dužnost naših poglavarah, da pošalju svećenika i učitelja, da nas vode po putu istine i pravde.

Uslišite nas, ljudi božji, ako vam je stalo, da nam pomognete k dušovnom spasu i tjelesnom dobru.

Iz Rieke pišu nam 25. aprila. Kako sam vam već napomenuo, na Sušaku je izašao dvotjedni list u talijanskom i hrvatskom jeziku, pod imenom „Kvarner.“ Ovaj je počeo razkrinkavati i iznašati na vidjelo razne činjenice, za većinu kojih su naši tobož otačbenici želili da ostanu sakrit.. Oni su strašno protivni, da se spominje veliko troškove, magistrat, naš jezik, itd. u talijanskom jeziku. Drugi broj je izašao i znatiželjno ovdje je čitan, a budući izlazi tako na redko, počelo se žaliti već sada, da nije izašao u većem formatu, jer kako se čuje ima dosta materijala za razkrinkati narodne tobož tužnje naših istarskih talijanaša, s kojimi se načelnik posve slaže: samo da mu oni u svoje vrieme pomognu nadvladati potežkoće, koje mu kad kad prieče dokuditi se kakvog majstarskog posla.

Uskrsni blagdani su nam mirno prošli; neimamo o njima ništa izvanrednoga bilježiti, nego u velikom tjednu nepovoljno vrieme i nepovoljni utisak, koga je učinila novotarija našega **Bedinia** kad je na-

kon toliko vjekova u ovoj crkvi tužbo Jeremije promienio u lamentacije, i to za volju tudjinaca, koji u crkvu neidu! Pogodba je pogodba, on nemože toliko hiljada vući „at personam“ ako ne izpuni obećanja.

Jučer na dan odkritja spomenika maršala Radetzky-a u Beču i naša garnizona t. j. naša znamenita pukovnija Jelačića je slavila taj za vojničtvo važni dogodjaj.

Na kazarmi vijala se velika crnožuta zastava, a na stablih i okolo na velikom dvorištu bilo je izvješeno nebrojeno množtvo naših trobojnica; bila je koja crnožuta i dvio ili tri magjarske med njima, no velika većina je bila trobojnicah, i tu su mogli vidit naši suajedi iz Kastavšćine, da hrvatska trobojnica nije nezakonita ni revolucionarna kada se c. k. vojnici u kazarmi s njom diče.

Na 1 sat p. p. pukovnik sa častnici su imali objed, a glasba je svirala na dvorištu, dočim je momčad šetala amo tamo. Kada je imao pukovnik doći med svoju momčad, učinili su mu špalir, te okolo četvrte ure pukovnik prodje pozdravljen silnimi živio-klici iz više stotina grla. On stane na jedan stol i pogleda veselim okom svoju momčad, te ju nagovori kratkim ali jezgrovitim govorom. Napomenuo je zasluge maršala Radetzkoga i zasluge svoje pukovnije t. j. napomenuo je djedove sadašnje momčadi, koji su vazda bili vierni i hrabri, te da će tako biti i njihovi potomci. Na svršetku digne čašu i napije svojoj pukovniji. Stane tada jedan stražmeštar to proslavi u istom smislu djedove ove momčadi, te reče, te da je osvjedočen, da bi se u potrebi pod ovakvim pukovnikom kakov je pl. Ivanošić, za stalno i oni odlikovali. U onom uzhitu podčastnici pograbiše pukovnika, te ga na plećima nosahu po dvorištu. On je pozdravljao na sve strane, glasba svirala „Radecskovku,“ „Naprej,“ i drugo narodno komade, a više stotina grla je klicalo: živio! Onda se momci počeli slobodno kretati, pjesma se orila, glasba svirala; ponjali se na jarbol kukanje, skakali, natrkivali, janee pekli, pak momci sioli za trpeze, jeli, pili, pjevali i veselili se sve do $8\frac{1}{2}$ na večer i onda jedva prestali živio klici.

Med Jelačićevci bilo je poredano nekoliko magjarskih honveda; kako se kaže u riečkih novinah, ovi da su vikali: oljen, ali toga nije nijedan mogao čuti med onimi ogromnimi: „živio!“

Dakle pukovnija, koja je bila po istarskoj talijanaškoj puliciji denuncirana kako najnemirnija, kojoj su bili odlučili Riečani, da će se morat seliti, ona ovdje ostaje ne samo, nego trobojnicu izviešava i živio kliče kako na svojem zemljištu. Lažu, koje su proti njoj pisali, urodile su bar jednim dobrim plodom, da naš načelnik nije dobio barunata, komu se je ufao i za koga se više ne ufa. Rokac.

Djelovanje gospodarske zadruge sa sjelom u Kastvu. Saobćujem vam, gospodine uredniče, u kratko napredak naše gospodarske zadruge u ovo par mjeseci nove godine. Hvala izdašnoj podpori od strane občine „Zadruga“ je nabavila toli potrebite bike, i to za sada tri glave. Komu je bik predan, imati će odgojiti novu glavu prije nego li stari odrabi. Član zadruge plaća 10 novč. manje od obične tarife za naskok. Legitimira se malom knjižicom, koja sadržaje družtvena pravila, i u koju družtveni blagajnik piše potvrdu, kada tko uplati članarinu. S tom knjižicom moći će svaki član doći po modru galicu, koju je družtvo nabavilo 500 kg., te koju će članovi dobivati uz dosta malu cienu od 26 novč. po kg. Za škropljenje nabavila je zadruga k donadanjim škropilnicam (8 ili 9) još ter tri nove vrlo shodne. Naručila je u zadnje vrieme takodjer više sumporanjača „Zabeo“.

Družtvo je nabavilo i medju neke članove porazdielilo svu silu raznovrstnog sjemenja od povrća, kuruze itd. Dotični članovi morati će izvjestiti ob uspjehu, te će se sjemenje vriednijih i za naš kraj prikladnijih plodinah druge godine u većoj mjeri medju sve članove porazdieliti. Od početka godine poskočio je broj družtvenih članova od 80 na 120. Malne svi članovi uplatili su već ovogodišnju članarinu.

„Vienac“ br. 17. izišao je s ovim sadržajem: Katastrofa. Ulomak pripovijesti „Bez nade, bez utjehe“. Napisao Janko Leskovar. — Praška idila. Arabeska. Češki napisao Jan Neruda. Proveo M. K. L. — Obrazovanjo djevojaka. Piše dr. Gj. Turić. (Nastavak.) — Vriednost puckih popievaka. Napisao Fr. Š. Kuhač. (Nastavak.) — Tudjinke. Spjevao Tugomir Hrvat-Bošnjak. — Jan Amos Komensky. Napisao B. Inhof. (Nastavak.) — Književnički pogledi Pierre Lotijevi. Napisao Nik. Andrić. — Listak: Književnost. — Slike: Glazba i ljubav.

„Vienac“ izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nov., poštom 1 for. 75 nov. Svi do sada izišli brojevi mogu se dobiti.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisniku iz Vižinade. Onaj utok pošao je na vrieme kamo bljaše oprodieljen; neznamo, da li je došla kakva rieštitba. Brzojava, o kojem govorite u pismu, neprimismo. Na ostalo odgovoriti ćemo Vam do mala. Vam i Vašim srdačne odzdravo!

Lutrijski brojevi

Dne 23. aprila.

Beč	26	27	75	83	7
Grac	22	30	56	1	26
Temešvar	62	76	39	86	77
Innsbruck	28	7	67	15	28

Dne 27. aprila.

Brno	39	12	27	72	16

Tinktura za želodec,

katoro priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta

je mokko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo.

Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdolovatelj v zabojčkih po 12 in več steklanic. Zabojček z 12 steki. velja gl. 1·26, z 55 steki., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 12—25

Javna zahvala.

Hvalim od srca svim rodjakom, znancem i prijateljem, svećenstvu, občinskim zastupnikom, c. kr. poreznim činovnikom, učiteljem pučkih učiona, gradjanom, okoličanom, koji su poslednji baš u velikom broju bili, i u obće svim onim, koji su učestvovali pogrebu moje milo i nezaboravne žene, pokojne **Dominike**, te koji su se na budikoji način trsili, da meni i mojim sinovom u toli žalostnih hipovih ublaže gorku bolest i preveliku tugu.

Hvala Vam, braćo u Isusu, i sto puta hvala! Svemožni Bog podielio Vam svaku milost, a sjetio se i moje predobre žene, kojoj nek dade vječni pokoj! Počivala u miru!

U BUZETU, dne 20. aprila 1892.

Ivan Ponis pok. Josipa.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 13—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po cenilku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove. preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo trjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, dočanih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na perobrodu. — Jamč. se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kom drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

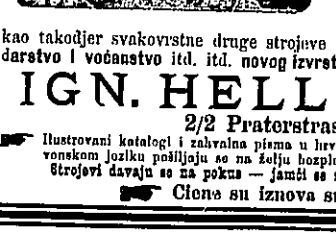

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 3—20

Štrcaljke proti peronospori

(mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladištu. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme drugo proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za drugo vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 3—

u Trstu, ulica Zonta br. 5

LJEKARNA A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flašire iz Brešlje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elliksir Cocca okriepljujući i probavljajući. Elliksir China proti grozniei. Anasterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ništrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okriepljujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 20—27

NB. Primaju se narudžbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzoče.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, to za veterane, vatrogasce, sokolaše, ilvrš; sukno za biljard i igrače stolove, loden i nepromočne lovačko kaputo, tvari koje se pore, plaid za putnike od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pomanjkljivo, da prostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože posinti uzorke jer nebi u kratko bilo proustalo. Ponudjaju li pojedino tvrdko odrezko to razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24—8 preko 10 for. franko. 16—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Novo racionelno liečenje. Svjedočbe glasovitih liečnika. Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—4

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskaru Dolenc.

Broj 18. U Trstu 5. maja 1892. Godina XI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobilitjegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urednictvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Pouzdanica.

Odbor političkoga družtva „Edinost" zaključio je jednoglasno u svojoj sjednici dne 1. maja t. g., da se izreče državnomu i zemaljskomu zastupniku g. profesoru Vjekoslavu Spinčiću neograničenu pouzdanicu i najiskreniju zahvalu radi njegovog nesebičnog i neumornog djelovanja na korist hrvatsko-slovenskoga naroda, napose pako radi toga, što je u državnom saboru postupao strogo po zaključku zadnje glavne skupščine političkoga družtva „Edinost".

U Trstu, dne 3. maja 1892.

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost":

Maks Cotić, tajnik. Matko Mandić, predsjednik.

Interpelacija o Spinčićevu odpustu.

zastupnika Eima i drugova, podnešena u sjednici carevinskog vieća od 26 pr. mj. na ministra bogoštovja i nastave, glasi:

„Pravo, da svi državljani mogu slobodno izraziti svoje mnienje, zajamčeno je 1. odsjekom članka XIII. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra god. 1867. D. Z. L. br. 42. Taj odsjek glasi: „Svaki gradjanin ima pravo slobodno izraziti svoje mnienje riečju, piemom, slikom, ili zornom predočbom, unutar zakonitih granicah."

Prošireno pravo članova carevinskoga vieća, da mogu očitovati svoje političko mnienje za trajanja njihova mandata, naročito se opredieljuje §. 16. temeljnoga državnoga zakona od 21. decembra god. 1867. o pravih zastupnika na carevinskom vieću, koji je recipiran iz zakona od 3. oktobra godine 1861. D. Z. L. broj 98 i koji glasi: „Članovi se carevinskoga vieća nemogu nikada radi glasovanja u vršenju svojega zvanja pozvati na odgovornost, a sbog izjava izušćenih u tom zvanju, može ih pozvati na odgovornost samo kuća, kojoj pripadaju. Nijedan se član carevinskoga vieća nesmije uapsiti, ili sudbeno proganiti, dok traje zasjedanje, sbog kojega kažnjivoga čina, izuzevši slučaj, ako je bio zatečen pri činu".

Na prvom mjestu spomenuti članak zajamčuje svakomu državljaninu, bez razlike na njegov položaj, pravo, da može slobodno izražavati svoje mnienje unutar zakonitih granica; drugi članak ustanovljuje osim toga za članove zastupničke kuće pravo podpunoga bezizuimnoga imuniteta prama oblastim. Kada je zakonodavac osigurao neograničenu nepovriedivost članovom zastupničke kuće, bili oni kojega mu drago zvanja, vodila ga je nakana, da ih zaštiti proti samovolji i progonstvu predpostavljenih oblasti i sudova sbog njihova političkoga držanja. Ta je sigurnost neobhodno potrebita, ima li se pravo mišljenje zastupnika i biraća, koje oni zastupaju, neizkrivljeno izraziti; ona je sastavni dio slobode govora i prvi uvjet zdravoga parlamentarizma.

Iz navedenoga se teksta §. 16. zakona o pravu zastupnika na carevinskom vieću jasno razabire, da se imunitet, koji je zajamčen ustanovom toga paragrafa, protežo na sve vrieme, dok traje mandat, daklo na šest godina. Da se naime onemogući svaki nesporazumak, naročito se ističe, da se za vrieme, dok traje zasjedanje, zastupnik ne može niti zatvoriti, niti proganiti. Pošto pako po zapisniku, koji se vodi u zastupničkoj kući, „zasjedanje" isto znači, što i zakonodavno razdobje, tim je dovoljno dokazano, da nepovriedivost vriedi prama oblastim ne samo dok je na okupu carevinsko vieće, nego i medjuvrieme, daklo od dana izbora do dana razpusta carevinskoga vieća, te da se prema tomu ne može zastupnik sbog nikakva čina za sve to vrieme, bez dozvole kuće, proganiti, ili pače kazniti, bilo sudbenim, bilo disciplinarnim postupkom.

Usljed tih jasnih zakonitih ustanova vidi se, da je naredba gospodina ministra nastavo od 7. marča t. g., izdana na temelju odluke zemaljskoga školskoga vieća u Gorici od 5. decembra 1891., kojom je sa službe svrgnut zastupnik na carevinskom vieću za izvanjske obćine Pazin, Volosko itd., Vjekoslav Spinčić, c. i kr. profesor ženskoga učiteljišća u Gorici — oklatantna povriedba članka XIII. državnih temeljnih zakona o pravih državljana i §. 16 državnih temeljnih zakona o pravih narodnih zastupnika; to je bezpravna, protuzakonita kazna, nadahnuta stranačkim duhom; to je čin neosnovanoga političkoga progonstva, koji se mora najodrieščitije osuditi u interesu slobode mišljenja narodnih zastupnika, i plod samolje proti zastupniku izvjestnoga političkoga smjera.

Premda mjesta iz navedenih zakona dovoljno dokazuju, kako je taj postupak protuzakonit, ipak treba za taj predmet, koji je znamenit za sve stranke te visoke kuće, iznieti još poseban dokaz, da se tu radi o samovoljnom postupku oblasti, koji se ničim neda opravdati, a što ga je ministar nastave odobrio, to treba žaliti iz dubljine srca.

Budi prije svega konstatovano, da školske oblasti nisu bile niti ovlaštene povesti disciplinarnu iztragu proti zastupniku i profesoru Spinčiću: proti profesoru ne, jer nije u smislu naredbe g. ministra za bogoštovje i nastavu — niti podučavao, nego je bio po njem oslobodjen, a isto tako se nigdje nije tvrdilo, da je nešto skrivio u svojem zvanju kao glavni učitelj na c. kr. ženskom učiteljišću u Gorici; proti zastupniku ne, jer na početku spomenuti §. 16. temeljnoga zakona o pravicah narodnih zastupnika zabranjuje, da se progoni zastupnik, dok traje zasjedanje, sbog kažnjivog čina; zadnja alineja pače toga paragrafa ovlašćuje zastupničku kuću, ako bi koja oblast grubo povriedila zastupnički imunitet, te povela progonstvo bez odobrenja kuće, da se na njon zahtjev mora dokinuti izraga, koja je povedena proti zastupniku.

Pridržajemo si, da predložimo takovu, zakonom dozvoljenu izjavu mnienja visoke kuće o toj stvari, koja se jednako tiče svih stranaka.

Zakon o zastupničkoj nepovriedivosti štiti proti progonstvu oblasti pače i krivca, koji je počinio kažnjivo djelo. Niti prama takovomu se nesmije povrieditl imunitet. Ako je već pod tim uvjetom zloporaba postojećih temeljnih zakona prekršaj proti legalitetu, kako se tek ima nazvati povriedu imuniteta onoga zastupnika, koji nije ništa sakrivio?

Obtužba, za pravo denuncijacija i odsuda školske oblasti proti zastupniku Spinčiću, temelji se na dvih činjenicah: prvo, što je kao govornik istarskih Hrvata prigodom hrvatske zemaljske izložbe u Zagrebu izrazio želju, da se Hrvati sjedine pod habsburškim žezlom; drugo, što je u vanjskih kotarih, u Poreču, Puli itd., za obćih izbora u carevinsko vieće mjeseca febrara i marča 1891., kao što i pri naknadnom izboru mjeseca oktobra prošle godine radio za izbor slavenskih izbornika.

U jednom se je i u drugom slučaju zastupnik Spinčić poslužio lih pravom, koje pripada svakomu državljaninu, daklo i profesoru; kao političar je zauzeo stanovište, što ga s njim dielo stotine hiljada hrvatskoga naroda i njegovi zastupnici, to izrazio zahtjev, što su ga tumačili mnogi zastupnici svih zemalja, u kojih obitava hrvatski narod, sa tradicijonalnom odanošću prama monarkiji i dinastiji. Taj se zahtjev može smatrati stranačkim, ali se nikako nemože žigosati kao težnja upravljena proti državi; jer taj se zahtjev osniva na uzakonjenih pravih, ugovorih, izjavah, bulah, adresah itd. Ako je kažnjiv čin želja, da se ostvari taj zahtjev, onda je, kao što i profesor Spinčić, isto tako kažnjiv namjestnik Njegovog Veličanstva cesara i kralja u kraljevini Hrvatskoj, ban, koji izražava jedinstvo hrvatskoga naroda unutar te monarkije u svojem naslovu i nagovoru. Ako je dakle zastupnik Spinčić riečima izrazio već davno i vruće njegovanu želju hrvatskoga naroda, kojemu je on zastupnikom u toj visokoj kući, tada je vršio lih pravo, po kojem može slobodno izraziti svoje mnienje, a to pravo pripada i njemu i svakomu gradjaninu te države. Što se je poslužio tim pravom, to mu se nemože smatrati za prekršaj tako dugo, dok se zakonito neograniči to pravo za državne činovnike i profesore. To do sada nije uvedeno i sbog toga se nemože kod profesora smatrati krivnjom, što drugi smatraju za svoje nepovriedivo pravo.

U toj je točki obtužba dakle neosnovana, bezpravna i beztemeljna, protuzakonita, a sasma su protuzakonite takodjer i posljedice osude, koja se osniva na takovoj obtužbi.

Isto je tako klimava i netemeljita druga točka, koja se odnosi na to, što je zastupnik profesor Spinčić sudjelovao kod žadnjih dvajuh izbora u carevinsko vieće u zapadnih ladanjskih kotarih. Obće je i neporecivo pravo, raditi pri izborih za pobjedu vlastite stranke.

Više, nego li tu djelatnost, nije školska uprava kadra spočitnuti zastupniku Spinčiću.

Da je vodio agitaciju, te se upustio u rad, koji je prekoračio zakonom dozvoljenu djelatnost, ili koji se nebi mogao dovesti u sklad sa zvanjem c. k. činovnika, zemaljsko školsko vieće, koje nije ni malo prijateljski naklono zastupniku Spinčiću, zaista nebi bilo propustilo, a da o tom neizvjesti ministarstvo nastave u svojem dopisu. Za to medjutim nije bilo nikakova razloga, uza sav trud, koji je uložen za to, da bi se takov pronašao. Iztražnomu je sudcu naime u Rovinju povjereno, da povede iztragu o djelovanju i radu zastupnika Spinčića prigodom spomenutih izbora u carevinsko vieće. Uzprkos revnomu istraživanju, nije se mogao pronaći ni najmanji kažnjivi čin, a namjestnik vitez Rinaldini nije mogao u obtužnici, što ju je podpisao i upravio na ministarstvo nastave, ništa drugoga navesti proti spomenutomu zastupniku, već to, da je njegova „djelatnost smjerala na to, da se sve učini, kako bi bili izabrani lih Hrvati za izbornike" i da je on „pri tom preuzeo ulogu vodje". Ta je zadnja tvrdnja u toliko istinita, što je zastupnik Spinčić svojim uplivom mirio i ublaživno množtvo slavenskih biraća, koji su bili ogorčeni sbog nasilnoga postupka vladinih i autonomnih oblasti i tako odklonio izgrede, koji bi inače imali nedogledne posljedica. Htjeo je to stvarno dokazati, nu školska je uprava, niti neasalušavši okrivljene stranke, svrgnula sa službe zastupnika Spinčića.

Kako je nepravedna ta kazna, još se dade bolje razabrati, ako se u obzir uzme „curriculum vitae" toga muža, muža, koji je petnaest godina odano i revno djelovao u državnoj službi, a onda na najžalostniji i najgorči način, kao žrtva spletkarenja jedne stranke, od koje je omražen kao vjeran pristaša habsburške monarkije, jednostavno postavljen pred vrata.

Poldrug je desetak godina službovao u školah svojega zavičaja. Nikada mu nije podieljen ukor, već u obilnoj ga je mjeri zapalo priznanje i pohvala. Toliko je bilo povjerenje prama njegovu znanju, te je imenovan cenzorom školskih knjiga, članom i podpredsjednikom izpitnoga povjerenstva, a napokon je promaknut za školskoga nadzornika. Kao takav vršio je službe, što su ih prije njega obavljala trojica nadzornika, on sam samcat. U tom je svojstvu bio ljubimac učiteljstva i jedne i druge narodnosti, jer, istina, bio je strog, ali i pravedan do skrajnosti. Blagopokojni prieštolonasljednik, nadvojvóda Rudolf, počastio ga je radnjom za svoje monumentalno djelo „Austro-ugarska monarkija u riečima i slikama". Odgojitelj mladeži, učitelj takovih preduvjeta, zaista nije zaslužio takovoga uzdarja, bez razloga i krivnje, za požrtvovni svoj rad, u kojem si je dobavio malo ne smrtne bolesti!

Ali zastupnik Spinčić ima jednu pogriešku: On stoji na slavenskoj i habsburškoj straži u Primorju, a to je zločin. Za vrieme, dok je on bio školski nadzornik, nisu rabljeni u školah zemljovidi, na kojih je Istra priključena kraljevini Italiji; sbog toga su ga postupka mnogo zamrzili, a sada mora gubitkom svojega službenoga, materijalnoga i družtvenoga položaja platiti svoju privrženost prama monarkiji i vladalačkomu domu i svoju muževnu srčanost, po kojoj je ostao vjeran svojemu mišljenju.

Taj dogodjaj medjutim imado takodjer svoju narodno-političku i moralnu stranu. Uznemireno je i uzrujano slavensko pučanstvo u Primorju sbog vladinoga neprijateljskoga držanja, proti kojemu zaludu moli zaštitu kod visokoga ministarstva. Značilo bi, da se hoće do skrajnosti razpirivati tu ogorčenost i uzrujanost, ako bi ta kazna zastupnika Spinčića ostala nepromienjivom činjenicom. Nu to bi moralo demoralizovati politički značaj i pošteno mišljenje činovnika, koji stoje u državnoj službi, te oslovljiti poštoni živalj monarkije u ogroženih krajevih. Napokon bi se uzdrmao svaki smisao za pravo, ako bi vrhovni čuvari zakona i pravednosti na svoju ruku i samovoljno mimoilazili pravo i zakon.

Sbog spomenutih navoda upravljaju podpisani na njegovu preuzvišenost, gosp. ministra za bogoštovje i nastavu, upit:

1. Je li gospodin ministar, obzirom na netemeljitost iztrage, povedene proti zastupniku Spinčiću i obzirom na njen posavomašnji neuspjeh, voljan dokinuti njegovo svrgnuće sa službe, te ga opet namjestiti u njegovo zvanje i dohodke, eventualno izreći jednostavnu suspenziju, pa odroditi, da se nepristrano izpitaju svi spisi, dogodjaji i okolnosti?

2. Opiro li se g. ministar takovomu postupku, kako može kaznu državnoga činovnika, koju je sam odobrio, koja mora kod svih činovnika, namještenih u državnoj službi, ako izraze svoje narodno i političko mišljenje, uzbuditi i zbilja uzbudjuje čuvstvo nesigurnosti i bojazan za njihov obstanak, a kod sunarodnjaka kažnjenikovih najdublje ogorčenje — kako ju može u sklad dovesti sa pravima, što ih zajamčuju državni temeljni zakoni o slobodnom izražavanju mišljenja u obće, i o nepovriedivosti zastupnika napose?

U Beču, dne 26. aprila 1892.

Eim, Tilšer, Doležal, Špindler, Tekly, dr. Brzorád, dr. Vašaty, dr. Pacak, dr. Herold, dr. Blažek, Formánek, Vesely, Krumbhulz, Dr. Engel, Selchert, Kaftan, *dr. Gregorec*, dr. Šil, Schwarz, dr. Slavík, Wohanka, Cestmir Lang, dr. Masaryk. dr. Lang, Mixa, dr. Grégr, *dr. Lagínja*, dr. Kramář, Hájek, dr. Dyk.

Interpelacija

zastupnika Klaića, Nabergoja i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovje i nastavu.

Odpis gospodina ministra nastave od 7. marča t. g., kojim bijaše odredjen odpust zastupnika na carevinskom vieću

Vjekoslava Spinčića iz službe c. kr. profesora na ženskom učiteljišću u Gorici izazvao je duboko uznemirenje ne samo hrvatskoga i slovenskoga pučanstva, nego i svih političkih krugova, bez razlike narodnosti i stranaka.

Pošto je zastupnik Spinčić — u koliko proizlazi iz obrazloženja razsuđe — kod prošlogodišnje izložbe u Zagrebu dao samo izraza želji, da se svi Hrvati pod habsburškom dinastijom ujedine; pošto se je nadalje njegova djelatnost za posljednjih izbora za carevinsko vieće u Istri omeđivala na ono, što se je uvjek u svih ustavnih državah smatralo kao naravsko pravo svakoga zastupnika, čini se temeljitom zabrinutost, da se je postupkom proti rečenomu zastupniku povriedilo pravo, zajamčeno temeljnimi državnimi zakoni svim državljanom, slobodnoga izražiranja misli, i pravo nepovriedivosti pripadajuće zastupnikom.

Obzirom na to postavljaju podpisani upit:

„Kako može gospodin ministar nastave opravdati postupak proti zastupniku Spinčiću?“

Beč, 29. aprila 1892.

Klaić, Nabergoj, Šuklje, Leonhardi, Hohenwart, Wenger, Šupuk, Radlmsky, Klent, Globočnik, Dipauli, Pfeifer, A. Coroninі, dr. Ebenhoch, Rogl, Ramniger, dr. Czernin, dr. Ferjančić, K. Schwarzenberg, Zurkan, Zebetmayr, l. Schwarzenberg, Fabian, Sylva-Tarouca. Plass, Povše, Robić, dr. Gregorčić, Perić, Borčić, dr. Kathrein, Kušar, Belcredi, Hagenhofer, Kaltenegger, dr. Rapp, Páliffy, Klun.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VII. saborska sjednica dne 31./3.

(Nastavak.)

Nakon kratke stanke izjavi predsjednik, da otvara opet razpravu.

Zastupnik Amoroso reče, da je hotio zastupnik Babuder „dobrohotno“ izpričati vladu, što je pronesla zemaljsko školsko vieće u Trst, nu tim je učinio vrlo slabu uslugu cesarskoj vladi, koja nije smjela pronesti rečenoga vieća, da ugodi nadzornikom A, B, C . . ., koji su slabo stajali u Poreču. Ovdje imade i drugih činovnika, koji nestoje baš lošije, nego li drugdje. U ostalom nadzornike nije nitko silio, da mole za ovo mjesto, već su to učinili svojevoljno, da poboljšaju svoje stanje. Birokracija da je napovedala rat zemaljskim školskim viećem u Goričkoj i Istri držeći, da nemože nitko ništa dobra izvesti, ako ne ona sama. Poduzelo se je sve, da se prenese školsko vieće iz Poreča u Trst. Zatim čita veoma obširnu „notu“ namjestnika Pina, kao odgovor na „notu“ zemaljskoga odbora od godine 1875., kojom se je razložilo zašto nesudjeluju zemaljski prisjednici sjednicam rečenoga vieća.

Zatim nastavi, kako se Talijanom nanaša nepravda tim, što neimaju svojih nadzornika; kako imadu Talijani sposobnih mužova za mjesta nadzornika, ali te valja potražiti pak namjestiti. Predložena resolucija, da odgovara pravednim željam Talijana, ali druga njezina točka može biti prihvaćena samo kano preporuka, jer mi nemožemo u tom nikomu dieliti zapoviedi.

Zastupnik Babuder reče, da mu je veoma žao, što se je zastupnik Amoroso spotakao nad onim, što je on jučer samo „dobrohotno“ spomenuo. Predgovornik da ga je hotio ubosti tim, što mu je predbacio skoro robsko ponašanje napram vladi. On se ponosi sa priznanjem vlade, nu on je govorio jučer iz poštene namjere.

Zastupnik Fragiacomo odgovara vladinomu zastupniku, da bijaše pred nekoliko godina imenovan školskim nadzornikom za Kopar, Izolu i Piran g. Orbanich, koji bijaše posve na svojem mjestu. Nu ovaj bijaše na jednom odstranjen i zamjenjen sa jednim Slavenom (Kozulić!) kano da bi se vlada bojala Talijana.

Zastupnik Amoroso izpričava se, da nije hotio uvriediti poštovanoga Babudera, koji uživa kano ravnatelj gimnazije i kao zemaljski zastupnik štovanje pokrajine i sabora. (Tako je! na klupah većine) a kano činovnik uživa sklonost cesarske vlade, što mu opet služi na čast. (Odobravanje na klupah većine).

Zastupnik Mandić reče:

Visoki sabore! Žalim duboko gosp. predsjednika, što nije u stanju uvesti red na galeriji i ukrotiti ono občinstvo, koje se ponaša onako prostački i divljački. Držim, da takovo ponašanje vanega občinstva, gospodo od većine, nesluži na čast vama ni ovomu visokomu tielu, a pogotovo najmanje gosp. predsjedniku, koji se uz sve to drži pasivnim.

Poštovani zastupnik Fragiacomo predbacio nam je netom, da nas cesarska vlada podupire i da se s nami maže, te da ćemo to i sami priznati ako smo pravedni i pošteni. Ja mu na tu neistinitu insinuaciju odvraćam ovim odlučno, da je govorio hotimice neistinu. Ni smo pravedni i pošteni bar koliko i vi, ali nas nećete ničim priseliti, da laž priznamo istinom, da potvrdimo ono, što je malo prije častni Fragiacomo uztvrdio.

Ja tvrdim nasuprot, gospodo moja, da ste vi od većine ljubimci i odabranici cesarske vlade u Primorju, da ste njoj posve blizu, da ona bez vas i vi bez nje ništa nepoduzamete proti Hrvatom i Slovencem ovih pokrajinah, ako se prije nedogovorite i složite. Vi obijate pragove namjestničtva u Trstu, kadgod ste u neprilici, pak tamo rujete proti nam i snujete spletke na propašega naroda. Načelnik vlade u Primorju vezan je uzkim vezom prijateljstva o vami, dočim je proti većini pučanstva Primorja — proti Hrvatom i Slovencem, što je pokazao i ovih dana odpustom iz službe jednoga našega druga.

Kod nas je sada, gospodo, pod upravom toga muža tako tužno stanje i toli težak položaj, da sličnoga nepamtimo odkad uživamo ustav. Doživili smo pod raznimi vladami crnih danah, ali kakovi nam se spremaju pod sadašnjom vladom Primorja, takovih ne bijaše još'te. Dokaz su nam za to dnevna proganjanja i izticanja proti našim mužovom; sudbeni progoni, disciplinarne iztrage, odpusti iz službe, zastrašivanja i grožnje. Postupa se nepriateljski proti svećenikom i sviotovnjakom kao nikad valjda do sada.

Mi Hrvati i Slovenci pratimo budnim okom sve to; mi biljožimo sve te činjenice nekomu na rovaš. Mi ćemo se, gospodo, proti tim spletkam oboružati, kako budemo najbolje znali, te ćemo dočekati one, koji nam o glavi rade, hladne duše, ali odlučne volje.

Prelazeć na predmet ove razpravo, reći mi je gospodi predgovornikom slavne većine, da su na krivom putu, što obtužuju kotarske školske nadzornike radi lošega napredka u školi, i što ih crno jedino obog toga, što vrše strogo i pravedno svoju dužnost. Ti nadzornici nisu po vašem sudu na svojem mjestu, jer da nepoznaju talijanski jezik, te da neimaju smisla za napredak u talijanskih školah. Ali te tvrdnje ničim nedokazaste, već se jednostavno obarate na zaslužne mužove jedino radi toga, što nisu Talijani, što se drže pravice i zakona i što nisu vašim sliepim oružjem u borbi proti nama.

Tužeć se na nadzornike, izuzimljete samo jednoga, i to poznatoga našega prijatelja ovdje u Poreču. On je bez dvojbe na svom mjestu, on je dika i ponos vašega školstva, njegove škole moraju biti zaista uzor-škole. Ali svega toga nam nigdje nespomenuste. Poštovani Tamaro tužio se dapače na talijansku djecu, polazeću školu, koja zaborave u školi i govoriti, te neznaju u 8. ili 10. godini čitati, pisati ni govoriti. On je imao bez dvojbe na umu škole svoga kotara, jer je spomenuo izpite, kojim je jur prisustvovao.

Sada vas pitam, gospodo, kako je to, da neima pravoga napredka bar u onih vaših školah, u kojih podučavaju učitelji vaši, odgojeni u talijanskom jeziku i duhu, na talijanskoj pripravnici u Roveredu; na onih školah k tomu, koje nadziru kotarski školski nadzornik — učena i mudra glava kako se kaže — od peto do glave Talijan? Ja toga dosta pojmiti ne mogu. Talijanske škole, talijanski odgojeni učitelji, Talijan dušom i tielom i nadzornik, pa uza sve to loš napredak, kano i u onih školah, koje nadziru mrzki vam nadzornici naše krvi. Iz svega toga nedade se, gospodo moja, logično drugo zaključiti, nego da vas i u ovom pitanju vodi strast i mržnja do svega, što se krsti našim imenom, te da vam nije do pravoga napredka u školi, već do pukoga utrančarstva; nu mi vas u tom nećemo slieditи niti ćemo glasovati za predležeću resoluciju. (Istina je! tako je! na klupah manjine!)

Prisjednik Clova odgovara Costantinu gledo talijanske škole u Pazinu, da se nije moglo imenovati ravnatelja, pošto je občinske zastupstvo za to mjesto predložilo tri slavska učitelja. Vladinomu komesaru odgovara, da pozna školskoga nadzornika, koj je nesposoban, jer neposna talijanski jezik.

Zastupnik Costantini nekrivi zemaljski odbor, već je želio upozoriti školske oblasti na to, da je talijanska škola u Pazinu već dvio godine bez ravnatelja.

Izviestitelj Bubba reče, da pošto imademo podieljeno škole u talijanske i slavske, valja da budu i nadzornici jedni za jedne a drugi za druge.

Zastupnik Tamaro poziva nstrag svoj dodatak k predlogu.

Zastupnik Costantini neželi, da se glasuje o njegovoj preporuki, već da budo samo u zapisniku zabilježena.

Zatim je većina sabora prihvatila i treću resoluciju.

Izviestitelj Bubba čita četvrtu resoluciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da se dogovori sa c. kr. pokrajinskom školskom oblasti, da ova izviešćuje kratkim putem o svih statistiških podatcih, tičućih se broja djeco, obvezane polaziti školu i o pravom polazku pučke škole, te da poduzme za tim potrebito za vodjenje redovitoga katastra pomoću pokrajinskoga računovodstva“.

Većina prihvati ovu resoluciju bez razprave.

Izviestitelj Bubba čita zatim petu resoluciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da se složi sa visokim ministarstvom bogoštovja i nastave o redakciji §. 37. pokrajinskoga zakona od dne 30. novembra 1874. br. 30., te da predloži tako popravljenu zakonsku osnovu saboru na razpravu u budućem zasjedanju“.

I ovu resoluciju prihvati većina bez razprave.

Izviestitelj Bubba čita šestu resoluciju sa predlogom:

„Nalaže se zemaljskomu odboru, da upozori osobito na ovu činjenicu c. kr. pokrajinsku školsku oblast.*) zahtjevajuć ujedno, da se ukine pomoćnu školu u Pomjanu sve dotle, dok se ju nebude moglo predati drugomu svećeniku, ili dok se neuvede redovitu školu“.

Zastupnik Tamaro reče, da mu se grusti govoriti o predmetu, al to čini radi istine i pravice. Neki siromašni otac bijaše osuđjen na 10 mjeseca tamnice krivnjom župnika u Pomjanu, jer je taj otac prijatelj Talijana. To je posliedica mržnje, koju goje nekoji svećenici slavenski proti Talijanom. Isus je oprostio svojim mučiteljem, a novovieki svećenik hoće da bude strogo kažnjen otac obitelji pošto ga je izazvao nedostojnim načinom.

Taj župnik nije se zadovoljio samo tim, već je i sa oltara napadao Talijane, krsteći ih kano krvosisce, lihvare, izdajice itd. itd. Ali to nebijaše sve. U zadnje vriemo navaljuju sa oltara slavenski svećenici na Talijane, kano na stvorove, koje treba progoniti na sve načine. Svećenici u Istri razpaljuju najogavnije strasti bacajuć pod noge milosrdje i družeći se sa opakostju i lažju. Plod toga jest divljačtvo seljaka, kojim nije više ništa sveto. Nasilja, prkosi, zlobna oštećenja jesu na dnevnom redu. I jučer bijaše sudbena komisija, da razvidi u Frati zlobno oštećenje na traju. Mi Talijani josmo sada žrtve progonstva i divljačkih čina. Biskupi, političke oblasti i državna odvjetničtva peru si na sve to ruke. Pak se tuže, ako se kojeg svećenika pozdravi sa živiždanjem. Izazivači izbjegnu uviek, jer ih čuvaju „sveto bajunete vazda zaslužnog oružničtva“. Sramota je za svećenike, što ih mora pratiti oružničtvo; sramota za biskupe, koji nisu kadri uzpostaviti red; sramota za cesarsku vladu, koja mora braniti nedostojno svećenike sa oružnici. (Benissimo: sa klupah većine!)

Svomu tomu zlu treba tražiti lieka u sjemeništu u Gorici, gdje se neodgajaju svećenici, već politički agitatori.

Tomu treba doskočiti ustrojenjem posebnog sjemeništa za Istru, na što je jur sabor mislio. Godine 1868. potaknuo je blagopokojni biskup Legat u saboru pitanje osnutka konvikta u Kopru. Čita motivaciju biskupovog predloga, kojega hvali premda bijaše rodom iz Kranjske. Ako se prispodobi taj predlog sa odgovorom biskupa Glavina na molbu tršćanskoga magistrata, da se bolje providi za talijanske predike u Trstu — kolika je u tom razlika! Ovaj je cinički odgovorio, da neima talijanskih svećenika, te da si je sami prisakrbimo.

Konvikt u Kopru obstoji, a sada treba ustrojiti sjemenište i to čim prije u samoj pokrajini. (Dobro! dobro! na klupah većine).

Zastupnik Volarić reče na to:

Bez da se svrnem na posebni dogodjaj, koga ovdje gospoda po navadi na svoj način izliče, jer taj je sa naše strane jur izpitan bio i dotaknuli smo se njega kod občenite razprave, želim da nadometnem koju, na odgovor onoga, što je netom izustio g. predgovornik Tamaro. On jadikuje na ustroj našega središnjega sjemeništa i pun tobože gorljivosti za slavu božju, skrbi da novi svećenički naraštaj bude dobro odgojen, uzdiže za posebnim sjemeništem u pokrajini. U to ime dakako navadja sabor Tridentinski i pozivlje se na riječi blagopokojnoga biskupa tršćanskoga, koje je izustio u ovom visokom saboru, akoprem od isto gospode od većine od onda, dakle predšasnikah današnje, nisu bile uvažene. Što nam je g. Tamaro ovdje izpripovieda, to vam je jezgra nekojih članćića, koji su izašli u njegovom listu. Čudnovato je u ovakovih pitanjih to, da ljudi, kojim, kako veli naš narod smrdi isti tamjan, ljudi, koji nemare za crkvu, koji se nedrže zapovjedih crkvenih i ljudi, koji možebit ni u dojdućem vazmu neće pristupit k izpovjedi i pričesti, kako bi morali, na jednom se toliko skrbe za dobrobit crkve, pa da se toliko trse i za uzgoj svećenika, dočim svećenike priekim okom gledaju. Kad se liberalci služe riečmi crkvenih dostojanstvenika ili kad pokazuju neobičnu težnju za dobrobit crkve, tad stalno nešto snuju pod izlikom pričanja prama crkvi, što nebi palo u prilog crkvi već iz česa bi oni mogli vadit svoju osobnu korist ili postići štogod, što bi išlo na ubar njihovoj stranki.

Ono, što nam je netom pročitao gosp. predgovornik, ono i ja podpisujem, ono i mi želimo i stalno najviše leži na srdcu onih istih crkvenih dostojanstvenika, na koje on napada. Naši biskupi očevidno se trse imati dobre svećenike, trse se i koji više od njih za tim ide, da se naš mladji naraštaj kršćanski i u duhu crkve uzgoji, da se klerici kako valja priprave u sjemeništih za svećenički stalež, da u koliko moguće imaju jih pod svojim okom, pod svojom pazkom, da od njih dobiju valjano i revno pomoćnike, kojim mora biti jedina želja i jedina svrha promicati dobrobit crkve, uzdignuti duševno i tjelesno puk, komu će biti predpostavljeni. Ono, za čim je težio pokojni tršćanski biskup, to bi objeručke primio i njegov nasljednik, koga je predgovornik na najljepši način napao, to svaki dobar kršćanin i želi, al očevidno je, da je gospodi malo stalo do crkve, malo mare za dobar uzgoj svećenika. Oni jedino teže, da dobiju Talijane za svećenike, da se naš mladi naraštaj otudji narodu, iz koga je nikao, pa da putem svećenika potalijančo posvema ovu našu neсretnu pokrajinu, te da im svećenici služe za odnaroditi puk i držati ga njima podložna i prikovana. U svih pitanjih, što su došla na dnevni red u ovom zasjedanju, za tim se ide na posve očit način, kako da se uzdignu Talijani na škodu našega puka, dapače da se izkoreni naš jezik i da ako ikako moguće, se uniješti naš narodni obstanak, da tako ova pokrajina dobije posve obilježio talijansko. Za to postignut, treba udarit na naše svećenike, treba uništit njihov ugled, treba jih ocrnit pred pukom i ujedno trsit se, kako da ih se nudomjesti sa onakovimi, koji dišu i čute na talijansku i koji bi zloporabili svoj ugled i svoje uzvišeno zvanje u njihove sebične svrhe i na zator istoga stada, komu su predpostavljeni pastiri.

Mi od naše strane želimo dobar i domaći uzgoj svećenika, jer znamo, da takovi samo svećenici mogu koristiti crkvi i podići dobrostanje našega naroda, a vi tražite takove svećenike, koji da otudje narod, koji da ga potalijančo i pokvare, jer samo pokvareno srce može zanjekati svoju vjeru i svoju narodnost.

Gospodi od većine je prosto napadati svećenički stalež, dočim ako mi i najmanju rečemo, viče so odasvud na nas.

Tu čuli smo i u samom saboru krasan izraz „bestia!“

Zastupnik Jenko: Avita coltura!

Zastupnik Mandić: Bačva daje što ima!

Zastupnik Jenko: Tako je!

Zastupnik Mandić reče, da se je dotaknuo u generalnoj razpravi ovo resolucije, nu bilesne upravo navale poštovanoga Tamara na naše svećenstvo u obće, a na volnć. g. župnika iz Pomjana napose, sile ga, da uzme u obranu grdno povriedjenu čast i dostojanstvo našeg svećenstva, koje neima drugo mano — povrh običnih ljudskih slaboća, kojih se nije riešilo ni jedno svećenstvo svieta, van tu, da radi neumorno na duševnu i tjelesnu korist našega puka.

Poštovani Tamaro iztaknuo je nekako slavodobitno, da je naš Spasitelj oprostio svojim mučiteljem i da bi ga svećenici morali i u tom nasliedovati.

*) Da je taboš župnik-učitelj u Pomjanu s političkih razloga otjera iz škole dva dečka. Op. Urod.

Na to odgovaram mu, da Spasitelj neš nije podučavao, da se pustimo zlostavljat na najbrutalnijo načino od protivnika, pak da mu još za to ljubimo skute i koljena. On nas nije učio, da se puetimo radi političkih hirah protivnika pribiti na križ, te mirno i pasivno podnašati najružnija nasilja. U ostalom, ja bi htio znati toga talijanskoga svećenika, koji nebi reagirao, kad bi se ga danomice najprostijim načinom izazivalo.

Poštovani Tamaro govorio je o dužnostih svećenika kano „Ex cathedra", ali mu posao nevalja, jer je govorio biesno, strastveno, kao što sè zastupniku naroda nedolikuje. Odsudio je slavensko svećenstvo u obće, dočim nije spomenuo ni riečju svećenstva talijanskoga, kao da su to sve goli sveci, ili bar nedužni janjci. Medju svakim svećenstvom imade zlih i dobrih iznimakah, ali on ne poznaje nijednoga našega dobroga, dočim su svi talijanski valjani i uzorni.

Njemu je lahko govoriti ovdje proti našemu svećenstvu, koje se nemože braniti, a još lagljе mu je pisati proti istomu strastvenim i pristranim načinom, jer se neboji poroto u Rovinju.

Sada je, gospodo, u modi, da se napada i naše seljačtvo radi tobožnjih izgredu, izazivanja, oštećenja na tudjem imetku itd. itd. Pa što je istine na svemu tomu? Istina je to, da naši seljaci mirno više nepodnose, ako se na nje bezobzirno napada: da se napadnuti muževno brane i da se nedaju više od nikoga nogama tlačiti.

Što je kazao častni Tamaro, da su naši kmeti počinili toliko škode na tudjem imetku prigodom posliednjih državnih izbora, to je prosta, ničim nedokazana insinuacija. Od svih tolikih tobožnjih zločina nemožete navesti niti jednoga zločinca, dočim znademo mi za oštećenja na vinogradih i maslinah, koje su počinili vaši pristaše, poznati jur sudbenim oblastim.

U ostalom političke bi oblasti — na koje se on pozivlje — kaznile bez dvojbe najstrožije svakoga našega kmeta, kojemu bi se dokazalo, da je nanio bilo komu i najmanju štetu. On se čudi i državnim odvjetnikom, što nevrše svoju dužnost, ali ja ga pitam, kako hoće, da postupaju proti zločincem, kad ovi nisu poznati. Neka se gospodin tužitelj potrudi, pak neka pohvata zločince il neka je bar po imenu prijavi, pak će već državni zastupnici proti njima svom strogošću zakona postupati.

Krivi su dakle s jedne strane biskupi, što svećenici neplešu po notah porečke gospode, a političke oblasti i državna odvjetništva odgovaraju za zločine il prekršaje, koje počinjaju nepoznate osobe.

Isti gospodin nije mogao od manje, a da se nezadene i o biskupa Glavinu, koji mu je bio drag i mio, dok je bio u Poreču, dočim ga sada pogrdjuje i radi cinizma obiedjuje. Medjutim znadem, da se presvietli biskup Glavina vrlo malo brine, što se ga ovdje neprisutna napada, kao što je malo mario, kad je isti gospodin u svojem časopisu na-nj navaljivao.

Što se tiče sjemeništa, koje bi se po njegovoj želji ustrojiti imalo u pokrajini i za kojim da je uzdisao i blagopokojni biskup Legat, to mi je opaziti, da se mi ustrojenju pokrajinskoga sjemeništa nebi protivili, premda nas sadašnje središnje sjemenište u Gorici posve zadovoljava. Sjemeništa pako, kakovo sanja častni Tamaro, ne želimo u pokrajini niti igdje drugdje. On bi naimo želio sjemenište, u kojem bi se odgajali „i nostri buoni sacerdoti", što je isto, kano i sadašnji koparski konvikt, u kojem se odgaja prinosi pokrajine, darovi občinah i crkvah talijanska mladež. Takovo sjemenište neželimo mi, a može mi gospodin Tamaro vjerovati, da ga nije želio ni prosv. biskup Legat.

Oštrinu svoga govora okrenuo je isti zastupnik proti g. župniku Vodopivcu iz Pomjana, koji je sudu prijavio radi nasilja svoga župljana, koji bijaše radi toga tamnicom kažnjen. Uzeo je u obranu muža pokvarena srca, a žigosao nemilosrdno svećenika, koji je branio svoju čast, dostojanstvo škole, dapače svoj život. Taj „mučenik talijanstva" navalio je naimo nasilno i oružanom rukom na školu, bacio dolje vrata i u pogibelj stavio život župnika-učitelja, jer mu ovaj nije htio držati u školi do skrajnosti pokvarene djece. Ovo je, gospodo, goka istina, a sve ostalo, što nam je pripovjedao zastupnik Tamaro, jest bajka ili zlobna izmišljotina njegova ili njegovih dopisnika.

Kad je tomu tako, pitam vas, gospodo, da li je smio i mogao pustiti ročeni župnik ono divljaštvo nekažnjeno?

Ja držim, da ga neima medju nami, koji bi inače bio postupao, nego što je učinio onaj častiti župnik.

Zastupniku Tamaru nemože u dušu, što se daju naši svećenici po raznih mjestih Istre pratiti oružnici. Njemu je sramotno, ako prate oružnici „svetimi bajunetami" one naše svećenike, kojim stavlja talijanska prosta i gospodska fukara život u pogibelj. Meni se čini, gospodo moja, da je sramotnije što može u obće u današnjem vieku do toga doći, da nije svećeniku-državljanu ni po bielom danu u mnogih talijanskih mjestih život obezbiedjen. To je sramota, koja pada na vaš obraz i na one, koji vas sliepo sliede.

U ostalom gospodin Tamaro nije mario tražiti izvan Poreča svećenike, koji se daju pratiti žandari, da ih biesna svjetina vaša nozlostavlja. Tái mi zastupnici naroda s ove strane visoke kuće nismo sjegurni u „civiliziranom" tobož Poreču u srieđ biela dana pred vašom ruljom. U večer pratili su nas, koji uživamo nepovriedivost, i kojim se nebi smio niti vlas skriviti, prošlog zasjedanja oružnici oboružani do zubih iz sabora i u sabor u srieđ grada Poreča. A i sada, gospodo, po bielom danu prati nas oružničtvo i gradski panduri u sabor, iz sabora i kudgod se ganemo.

To je grdna sramota i ružna ljaga na gradjanstvu slavnoga Poreča, koje pokazuje tim, da nije vriedno ni dostojno imati zemaljsko zastupstvo u svojoj sredini.

Pošto je ova posliednja resolucija zadahnuta strašću i zlobno naperena proti nevinoj osobi, stavljam predlog, da se ide preko nje na dnevni red, inače ćemo mi glasovati proti njoj.

Franina i Jurina

Jur. Ti ki sve znaš, povij mi malo, kamo je stavia naš Kva svoge tovara?

Fr. Ča neznaš, da ga je dà nikamo na spolovinu, dok mu nebude spet rabil.

Jur. A s kim se sad pača?

Fr. Hlad od šjori prodaje, barilam se klanja, muhamedu harto nosi, a za tartufa kupuje jaja, da se bolje tusti za puljskega pulića.

Jur. Tako ima pune ruke posla.

Fr. Vero da, jer kadi je toliko gospodari, je i čuda posla, ma mi se para, da će još s tovarom „erisat" po selih i prodavat trake i konac.

Jur. Neka dà, ter to je njegov pravi meštir.

* * *

Jur. Ča bi reć, da prorok više ne hojeva va podeštariju, prije je bia skoro više unutra lego doma.

Fr. Ča neznaš, da je jedanput jia tartufe na žgvacet, a lačan kako je bio, se ih je pronajia, a od onda mu se tako gnjuse, da negrede više ni va podeštariju.

Jur. Srića naša, da nebi bia nikad nutra doša!

Različite viesti.

Njez. Veličanstvo cesarica i kraljica Jelisava bijaše prvih dana ovog ćednа u cesarskom dvoru „Miramare" odakle se je odpeljala brzovlakom u Beč. Prejasna cesarica došla je amo sa otoka Krfa, gdje je boravila dulje vremena u svojem dvoru.

Povjerenikom za politički kotar Volosko imenovala je banka „Slavija" g. dra. Andriju Stangera odvjetnika u Volosku u poslu posuda. Tko bi dakle želio posudu od rečene banke u onom kotaru, neka se obrati na rečenoga g. odvjetnika.

Znancem i prijateljem našega dičnoga zastupnika na carevinskom vieću g. prof. Vjekoslava Spinčića javljamo ovim, da se on nalazi već od 25. aprila u Beču, te tko ga u bilo čem treba, neka mu piše u Beč, nipošto u Kastav, kako se to u zadnje doba često dogadja.

Plemeniti čin. Blagopokojni g. Šime Mrakovčić, svećenik, rodom iz Kornića na otoku Krku, sjetio se je na smrtnoj postelji naše „Bratovštine" ostaviv njoj oporučno 25 for., koje nam je pripošao njegov ujak pop Marko Mrakovčić. Vrlomu pokojniku nagradio taj plemeniti čin Svoviđnji stostruko, a imućniji naši rodoljubi ugledali se u njegov primjer.

Glavna skupčina „Slovanske čitalnice" u Trstu obdržavala se u subotu sa objavljenim jur programom. U novi odbor bijahu izabrana sliedeća gospoda članovi: predsjednik Ante Truden; odbornici: Ivan Abram, dr. Fran Mandić, Ivan Mankoč, dr. Matej Pretner, Jeroslav Paskievič-Cikara, prof. dr. Karol Glaser, Ivan Šabec, dr. Miha Trudon; zamjenici: dr. Gustav Gregorin, Josip Abram i Lacko Križ. Odbor se je konštituirao izabrav podpredsjednikom g. dr. Glasera, tajnikom g. dra. Pretnera, a blagajnikom dra. M. Trudena.

Glavna skupčina „Delavskoga podp. družtva" u Trstu obdržavat će se u nedolju 8. t. m. u 3 sata poslie podne u dvorani Mally (Via Torrente br. 18.)

Pošto će biti na dnevnom redu i točka o promjeni družtvenih pravila, preporučamo našim radnikom, da mnogobrojno sudjeluju kod te skupščine.

Državni i zemaljski zastupnik g. Spinčić podao je po dvorskom i sudbenom odvjetniku g. dru. Robertu Pattai-u pritužbu na c. kr. carevinsko sudište proti c. kr. ministarstvu bogoštovja i nastave radi povriede političkih prava ustavno mu zajamčenih. Ta pritužba tiskana je za ubavjest gg. zastupnikom u carevinskom vieću, koja se stvarju, kao jako ozbiljnom, takodjer bavo. Odvjetnik navadja četiri politička prava, koja se je prof. Spinčiću povriedilo. A ta su:

1. pravo slobodnoga izražaja mnienja u medjah zakona (Čl. XIII. tem. drž. zak. od 21. decembra 1867. br. 142. C. Z.);

2. pravo imuniteta zastupnika (Čl. XVI. tem. drž. zak. 21. decembra 1867. br. 141. C. Z.);

3. slobodna uporaba političkoga izbornoga prava u obće;

4. pravo naročito izraženo u §. 8. ustavne listine 21. decembra, 1867., kojim državni službenik izabran u carovinsko vieće, dobiva neomedjašen dopust.

Na svrsi dodaje, da se odluka proti njemu protivi takodjer obveznim propisom i da se je formalno pogrešno postupalo.

Sve to liepo razlaže i dokazuje ročeni g. odvjetnik. Mi ćemo, kad nam bude prostor lista dozvolio, donieti tu pritužbu u prevodu u cielosti.

Iz Kanfanara pišu nam 29. aprilu. Danas poslie podne izručismo hladnoj zemlji pok. Tomu Vičića iz Morožini. Glas o smrti njegovoj dirnuo je srca svega poštenoga pučanstva ove i susjednih občina. Pokojni bijaše čovjek triezan, mudar, kakvih se malo nadje medju našimi obćinari i radi toga je bio štovan od svega, za našu stvar dobro mislećega puka. Vriome bijaše neugodno, ali uzprkos tomu sproved bijaše dostojan. Mrtvački krasio dičio je vienac, koga poklonišе prijatelji nezaboravnomu pokojniku. Častiti obćinari očokivahu, da će pokojnika pratiti na zadnjem putu obćinski savjetnici sa načelnikom, ali se ljuto prevariše. Premda bijaše pok. Tomo mnogo godina obć. savjetnik, nije bilo vidjeti nijednoga savjetnika, već je svu tu gospodu veliku i malenu zastupao občinski sluga. Vidi se, da slavna gospoda ni po smrti neoprosto, čim pokazuju očito svoju finu kulturu. Jedan od njih si je gladio od radosti krasnu bradu, kad je čuo, da je Vičić umro, a jedan kernjel pak se je sasvim kršćanski izrazio „oggi è morta una bestia"! Što se može očekivati od ovakovih ljudi, lahko svaki razuman sam dokuči. Naša stranka izgubila je s pokojnikom mnogo vrlo mnogo. On bijaše trn u peti naših protivnikah, pak zato su mu iznašli tako liepo zadnju čast. Protivnici se veselo Tvojoj smrti dični Tomo, ali mi ju duboko žalimo te kličemo Tobi, koji si mnogo pretrpio za narod: zemlja bila Ti lahka, a duši Tvojoj kraljestvo!

Iz carevinskoga vieća. U sjednici car. vieća dne 3. maja postavio je Čeh dr. Pacak predlog, da se stvar zastupnika prof. Spinčića izruči imunitetnomu odboru, da ju izpita i o njoj čim prije izvjesti. Česi su htjeli metnuti taj isti predlog kao prošan, al su za to bili osim njih samo antisemiti i njemački nacionalci. Poljaci i Niemci-ljevičari izrazili su se u svojih klubovih za predlog, ali ne za prošnost istoga. Konservativci izrekli su se takodjer u klubu proti prošnosti predloga, a reć bi i proti predlogu u obće. Predloga da nemogu nit kao prostoga podpisati, al da će zanj glasovati — rekli su neki njih istoga dana u ročenoj sjednici.

U sjednici 29. aprila i u onoj 3. maja razpravljala se je zakonska osnova o porezih. O njoj ćemo posebno progovoriti.

Dne 4. maja razpravljao se predlog, da li se ima ministar pravosudja metnuti pod obtužbu. — Predvidjalo se dakako, da će predlog zabaćen biti; al govorilo je više govornika, i sam ministar pravosudja, jednom zagovornik češkoga državnoga prava. O tom drugi put više.

Sastanak prvaka stranke prava. Dne 27. pr. mj. sastaše se na Ricci prvaci stranke prava iz banovine, Dalmacije, Istre itd. Prisustvovalo je u svemu preko 80 članova. Dogovori trajali su dva dana, a obdržavani bijahu u stanu riečkoga prvaka, odvjetnika Barčića. Zaključeno bijaše medju ostalim, da se u svih hrvatskih pokrajinah osnuju odbori za organizaciju stranke, da se izdade manifest na narod, da se vodji stranke dru. A. Starčeviću prikaže kao dar palača u Zagrebu itd. Skoro svi članovi sastanka bijahu dne 28. u Opatiji na izletu, te posjetiv tamošnje družtvo „Zoru", upisaše svoja imena u knjigu gostova.

Iz Beča nam pišu dne 29. aprila u poslu zastupnika Spinčića: U jučerašnjoj sjednici zastupničke kuće zastupnik dr. Pacàk je stavio prošni predlog, da bi imunitetni odbor imao izpitati u koliko je odpustom profesora Spinčića povriedjen carevinsko zastupnu, te da bi donio predlog o načinu, kojim bi se taj imunitet dao štititi.

Poljski klub i Hohenwartov klub glasovati će proti ovomu predlogu, uvaživ da se je Spinčić obratio kraljevinskom sudu.

Spinčić je sbilja uložio pritužbu na kraljevinski sud preko odvjetnika dra. Pattai-a „radi povriede političkih prava ustavom zajamčenih". Ta prava jesu: 1. pravo slobodnog izraza mnienja u okviru zakona; 2. pravo imuniteta; 3. pravo da slobodno vrši svoje izborno pravo; 4. pravo državnoga činovnika na bezuvjetni dopust, kad je zastupnik. (Vidi o tom viest „Iz carevinskoga vieća.")

Zadušnice. Dne 30. aprila obdržavano bijahu u svih sviestnijih mjestih i gradovih Hrvatske zadušnice za neumrle hrvatske junake i mučenike, za bana Petra grofa Zrinjskog i za šurjaka mu Frana Krsta kneza Frankopana, koji su poginuli god. 1671 od krvničkog maća u bečkom Novomjest. Slava mučeničkim velikanomu!

Iz Zagreba primili smo podulji dopis od redovitoga dopisnika, ali ga radi pomankanja prostora nemogosmo danas tiskati. Priobćujemo pako već sada, da će se izbori za hrvatski sabor obaviti dne 13., 14. i 15. junija, o čemu da su jur obavješćene sve političke oblasti. Sadašnji sabor biti će sazvan na kratko zasjedanje još tečajem ovoga mjeseca.

Čitamo naknadno u zagrebačkih novinah, da je sazvan sabor za 12. t. m..

Iz Grižnjana pišu nam 4. t. m. U zadnjem broju poročkoga listića čitamo izpravak našega g. načelnika, kojim pobija viest istoga listića, donešenu u predzadnjem broju, da nije bio još nijedan obćinar naše obćine odsudjen od tribunala u Rovinju.

Na taj izpravak izjavljam g. načelniku, da nije bio dobro obaviešćen, ili da mu nisu poznati njegovi obćinari, koji bijahu u istinu u Rovinju sudjeni i kažnjeni. Tako se nalazi primjerice i sada u kaznioni u Kopru neki Ivan Novaco, stanujući u selu Poroj-u, četvrt sata daleko iz Grižnjana. On spada pod župu i obćinu Grižnjan, a odsudjen bijaše na dvie godine tamnice za javno nasilje.

Toliko na izpravak, kojega može i poročki listić g. načelniku priobćiti.

Nova slika prvaka stranke prava g. dr. A. Starčovića. Poznata zagrebačka tvrdka g. Petra Nikolića dala je oleografijom izraditi vrlo krasnu sliku u bojah g. dra. Starčovića. Ta slika je visoka 68 cm. a široka 55 cm. Okvir izradjen po narodnih motivih širok 10½ cm. vrlo je ukusan.

Preporučujemo štovateljem dičnoga Starina tu sliku, koja može biti na ures svakog stana. Slika stoji na odplatu for. 15, a za gotov novac for. 13.50. Tko bi ju želio od naših bližih čitatolja il prijatelja viditi, neka se potrudi u našu tiskarnu.

Iz Oprtlja pišu nam koncem aprila 1892. Upozorujemo ovim gospodina Ivana Zontu i čitavo obćinsko zastupstvo u Oprtlju, da su na 12. prošloga mjeseca već minule tri godine od zadnjih izbora. Želimo dakle, da se stvar ne zatežo odviše na dugo, nego neka gosp. Ivan Zonta i sadašnje zastupstvo odmah razpiše nove izbore kako to zakon hoće. Upozorujemo

na to i više oblasti a i naše ljude, da mi želimo imati za poglavare ljude, koji štogod svojega posjeduju.

Dodajemo još i to, da u ovoj našoj župi dosta težkoj i velikoj, ima već dulju vremena jedan svećenik, a morali bi biti najmanje dva. Ovdje bismo mogli spomenuti o tom mnogo stvari, ali za sada ćemo mučati. Bog će pomoći — ufamo se, ako budemo složni i pametno ljude slušali.

Dugo vremena neima naša občina ni liečnika. Zadnjeg liečnika imenom Bardo, koji se pokazao po svojoj dužnosti priklonim našim kmetom, odpravili su ga naglo. Imamo učitelja, ali ovaj poučava samo talijanski, dakle obstoji škola samo za gradjane, a poljani škole neimaju, prem ih ima valjda četiri puta više nego gradjana. Kapetanat u Poreču morao bi puku pomoći, inače će si pomoć sam, jer poljani su odlučili nemirovati dokle nedobiju svoje škole, koje ih po pravu idu. Rada bismo znati, šta će našemu kmetu neki glasoviti gradjani i neki zaslužnjeni Brdjani prigodom dojdućih izbora obećivati, da li će se usuditi još i sada kazati nekim tužnim seljakom neka pisma, kojimi da će im činiti dati toliko jutara cesarske šume itd. Vidjet ćemo, koliko će uspjeti ovakovimi lažmi i prevarami.

Seljake naše pak upozorujemo, da budu pripravni, da se slože svi okolo poštenih i pametnih kolovodja, pak da si opet i ovimi izbori osvjetljaju svoje pošteno lice.

Našim kmetovom, koji traže na svoj posjed posudu, preporučamo opetovno, da se obrate na gg. odvjetnike u pokrajini i da se neklate badava u Trst,

Gospodi odvjetnikom pako stavljamo na srce, da nastoje pomoći siromahom, jer se ovdašnji talijanski listovi rugaju, da su nekoji kmetovi u jednom gradu Istre tražili opetovano pomoć kod našeg odvjetnika, pak da ju ipak nisu dobili.

Lutrijski brojevi

Dne 30. aprila.

Trst	1	0	89	74	72
Linc	55	57	12	87	31
Budapest	1	35	69	45	42

Dne 3. maja.

Prag	12	38	83	23	54
Hermanstadt	65	13	35	7	26
Lavov	72	7	18	55	63
Innsbruck	84	51	4	44	45

Zahvala.

Ganutim srcem radi gubitka našeg milog i nezaboravnog unuka, odnosno nećaka i rodjaka

Popa Šima Mrakovčića

toplo zahvaljujemo svim onim, koji bud kako nastojaše da nam ublaže težku bol našeg izranjenog srca. U ovom nenaknadivom gubitku zahvaljujemo osobito velečenom dru. Nikoli Fabijaniću, koji osobitom revnošću nije kratio svoga truda, e da nam našeg miljenika od nemile i prerane smrti spasi i njegove mukotrpne andjelskom strpljivošću pretrpljene boli ublaži. Zatim častnim Otcem redovnikom Košljunarom, koji su duhom punim nabožnosti kriepili našeg pokojnika. Naša vječita harnost presvjetlomu dru. Dinku Vitezića, dru. Dinku Trinajstiću, prečastnomu dru. kanoniku Volariću, velečastnim Vrbničkim svećenikom Petru Volariću župniku-dekanu, Jerku Grčkoviću, Mati Oršiću, Baru Grčkoviću, župniku na Puntu Ivanu Sparožiću, Nikoli Turatu u Krku, koji svi puni čuvstva i prijateljstva tješijahu u bolesti našeg pokojnika i udostojali se doći na sprovod. Imenita zahvalnost velečastnom Anti Andrijeiću, koji je predvodio, odpjevao sv. misu i obrede sprovoda. Štovanim učiteljem Fućić, Brozović, Matanić i svim prijateljem, koji izkazaše svoje sažaljenje i tužijahu našu nezarastivu bol, svima hvala i nezaboravna uspomena.

Kornić, dne 30. travnja 1892.

IVAN MRAKOVČIĆ, 93.to godišnji starac, djed.
Pop M. MRAKOVČIĆ, ujak
i cielokupna obitelj MRAKOVČIĆ.

KMETIJSKO BERILO

za naduljovalno tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Piazza della Caserma št. 2.

po **40 kr.**, trdo vezan **60 kr.**

UZAJEMNO DRUŽTVO
„La Mutua"

The Mutual Life Insurance Company of
NEW-JORK

Najbogatije i najvršće osjeguravajuće družtvo na život.
utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjecanačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austrieskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 21—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. **44511** tičuća se mješovitog osjeguranja za **10000** dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjeguране svote od **10000** dolara takodjer uniši prihod **6052** dolara, ukupno dakle **16052** dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju
U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1
Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani. Dunajska cesta

je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklonic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·86, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 13—25

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisano tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igraćje stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pero, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ miljunna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da prostane mnogo odrezaka; svaki razumno mislieći čovjek mora sam uviditi, da se od toko malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko bilega preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdko odrezko to razašilju li uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba naveati boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24—0 preko 10 for. franko. 18—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svjetiljka; **staklene ploče, jednostavne** prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 47—52

LJEKARNA
A. KELER

nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sljedeće osobitosti: Glasovite i prave flaštro iz Brošlje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elikeir Cocca okriepljujući i probavljajući. Elikeir China proti groznici. Anatorinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu **vodu katrama i uštrcivanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti tuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okriepljujuće želudac. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 21—27

NB. Primaju se naručbe za tuzomstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakatoremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbo je pošiljati pod „Loso" na: Annoncen-Expedition von I. Dannoberg, Wien, I., Kumpfgasse. 1—10

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—5

Štrcaljke proti peronospori
(mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladištu. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imadomo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Cienе su isto kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 4—
u Trstu, ulica Zonta br. 5

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistoga srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz ž g a . j posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 9—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Znatno obaljene cienе

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za treb-ljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia"

izradjuju jedini tvoričari 2—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podlelanje.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 11—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:
za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja listo za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek mora po sniženi ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razredo ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odlaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odha Janja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: In kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslato se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Kuriamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka fillijalka karte po najnižji cen za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dojе pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje
za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 19. U Trstu 12. maja 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se novraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: 4 for., za soljako 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VII. saborska sjednica dne 31./3.

(Konac.)

Zastupnik Sbisà odgovara zastupniku Mandiću, koji da je govorio o Poreču i bajunetah, čim je valjda smjerao na one svećenike, koje je oružničtvo pratilo. To se je dogodilo u zadnje doba, pošto su hrvatski smutljivci provrnuli društveno stanje u zemlji. Poslie zadnjih izbora počinilo je seljačtvo, podučeno nekojimi svećenici, takove zločine, koji su dostojni najdiviljih mjesta.

(Galerija odobrava mu burno pljeskajuć rukama i udarajuć nogama).

Zastupnik Mandić odgovara, da se većih divljačtva nigdje u pokrajini nedogadja nego li u ovom kotaru i u gradu Poreču. Naš se je narod doista dobrahno probudio, što je velika zasluga našega svećenstva, na koje vi od većine svakom prigodom bieseno navaljujete. To svećenstvo žali vas iz dna duše videći vas u tom biesnilu. Sam puk pako zahtjeva već sada i neće prestati zahtjevati sva svoja prava. U tom će ga podupirati njegovi zastupnici čvrsto i odlučno, neobazirajuć se na ludosmiešna vaša biesnila.

Vi imadete i u ovoj visokoj kući „častnu“ zaštitu (galerija), koja si daje divljačkom bukom i neobuzdanim prostačtvom svjedočbu siromaštva. Ali meni ta prostota neimponira, niti se je ni najmanje plašim.

Kad nebi bilo nikakve pogibelji za nas ovdje u Poreču, kao što bi to moralo biti i u svakom poluciviliziranom gradiću svakog drugog naroda, nebi trebalo toliko žandara i pandura pred sabornicom, po uglovih i ulicah. Sada, čim izadjemo iz sabornice, susretit ćemo više oružnika i pandura, nego li vaših „dičnih“ gradjana, koje potjeraju valjda štitnici reda i mira u njihovo smradne brloge.

Prisutnomu vladinomu komesaru i političkomu predstojniku poznate su vrlo dobro sve te činjenice. On znade, da je na ulici naš život u pogibelji, pak se brine, kao što je njegova dužnost, da nepustimo medju vami našu kožu. Mi te zaštite niemo molili niti tražili, pa ako se čini to poštovanomu Sbisà-lu sramotno, neka ubuzda biesnu svietinu, koja pazi i onako na svaki vaš mig, pak će nestati oružnika i naših pritužba. Zastupnik Sbisà uztvrdio je netom, da su nemirom i izazivanju krivi smutljivci hrvatski, i da je sve to nastalo kad-no su ti počeli narod uckati. Na to mu odgovaram, da su sve nemire i sva izazivanja u pokrajini prouzročili njegovi istomišljenici, dočim imadu „hrvatski smutljivci“ tu zaslugu, da su Hrvatom i Slovencem Istre oči otvorili, da su ih od duga sna probudili i da ih vode po putu zakona i pravice. Dà, njihova je zasluga, da naš rod u Istri traži odlučno svoje i da nevjeruje više slieposvojim tlačiteljem i nasilnikom. (Tako je, vrlo dobro: na klupah manjine. Na galeriji bučilo je obćinstvo za čitavoga govora, nemareć za neiskrene opomene predsjednika. Na koncu govora nastade pako na galeriji tako zaglušna buka, da se čulo jedva viku predsjednika.

Predsjednik viče napram galeriji: tko je prekladjen, neka izadje.

Zastupnik Jenko: Ala ga je liepo slušati, kako s njimi razgovara!

Izvjestitelj se odriče riečі, a većina sama glasuje za rezoluciju, dočim se nije niti glasovalo o predlogu zastupnika Mandića, jer bijaše stavljen u hrvatskom jeziku.

Izvjestitelj pročita napokon sedmu rezoluciju, kojom se uzimlje na znanje izvješće o stanju pučkoga školstva za god. 1889./90. i 1890./91.

Izvješće to prima većina bez razprave.

Predsjednik javi na to, da je sjednica svršena i uriče sliedeću sa dnevnim redom . . .

Prisjednik Cleva prigovara predsjedniku, da nije svršila razprava o školstvu, jer da imade on još staviti poseban predlog.

Zastupnik Costantini očituje takodjer, da će i on o istom predmetu staviti predlog.

Predsjednik njim odvrati, da nemože znati unapried, što oni kane, te da će se po njihovoj želji nastaviti razprava o školstvu. Iza toga digne sjednicu.

* * *

VIII. saborska sjednica dne 1./4.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 25 zastupnika, vladin zastupnik vitez Elfuschegg. (Galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati.

Tajnik Vergottini pročita zapisnik VII. sjednice, koj se bez prigovora odobrava.

Predsjednik spomene zatim jučerašnju buku i uvriede, koje bijahu u vatri govora izrečene. Rekło se je koješta s obih stranah; nekoji da se čute uvriedjeni, dočim izjavljuju drugi, da se nije kanilo nikoga vriedjati. On moli zastupnike, da se u buduće drže u granicah pravoga parlamentarizma, te drži napokon, da je tim sve poravnano.

Zastupnik Seršić čita zatim sliedeću interpelaciju na cesarsku vladu:

U sjednici od 28. novembra 1890. premda se je zemaljski prisjednik Spinčić protivio i premda osim njega još prisjednik dr. Cleva pozna dobro hrvatski jezik, zahtjevao je zemaljski odbor od cestnoga odbora u Krku, da mu podnese talijanski prevod u hrvatskom jeziku sastavljenog proračuna za god. 1891. iz dotičnog zapisnika, jer da ga inače neće uzeti u razpravu.

Tako je zemaljski odbor učinio i odlukom sjednice 23. julija 1891. glede spisa podnesenih mu od cestnih odbora za kotar Buzet, Podgrad i Krk, premda cestni odbori u pitanju jezikovnom nisu nimalo podredjeni zemaljskomu odboru, nego buduć autonomno birani od obćinskih upraviteljstva dotičnoga sudbenoga kotara, imaju pravo i dužnost služiti se jezikom, kojim se služe sve one obćine ili većina njih, te premda je po opetovanih odlukah državnoga sudišta zemaljski odbor za Istru dužan primati bez prigovora od pojedinaca i korporacija spise podnesene u hrvatskom jeziku i dapače odgovarati na nje u istom jeziku.

Obzirom na to i obzirom na okolnost, da barem dva zemaljska prisjednika poznaju hrvatski jezik, a kad ga i nitko od članova zemaljskoga odbora nebi razumio, ima isti na razpolaganje bar jednoga činovnika, koj može prevadjati takove spise, jer prevadja druge slične, kako je razvidno iz odlukah zem. odbora od 31. decembra 1890. i 11. junara 1892.; obzirom napokon na to, da Hrvati i Slovenci sačinjaju veliku većinu pučanstva Istre, te se nakon temeljnih državnih zakona od god. 1867., koji zajamčuju ravnopravnost narodnosti, imade javnu upravu udesiti tako, da nebude krivice Hrvatom i Slovencem Istre, podpisani pitaju:

I. Odobrava li visoka c. kr. vlada i smatra li zakonitim postupak zemaljskoga odbora za Istru, gdje ovaj zahtjeva od cestnih odbora u pokrajini, da mu prilože talijanski prevod svojih podnesaka, pisanih hrvatskim ili slovenskim jezikom?

II. Ako visoka vlada neodobrava toga postupka i nesmatra ga zakonitim, što kani po duzeti, da prestane to prevratno stanje u javnih odnošajih Istre?

U Poreču, 30. marča 1892.

D. Seršić, M. Mandić, dr. Dukić, Fr. Flego, dr. Stanger, Jenko, dr. Volarić.

Predsjednik izruči interpelaciju vladinomu zastupniku na daljnje uredovanje.

Zastupnik Seršić upravi istu interpelaciju na zemaljski odbor sa upiti:

I. Zašto veleslavni zemaljski odbor za Istru zahtjeva talijanske provode hrvatskih ili slovenskih spisa, koje mu podnašaju razni kotarski cestni odbori, i tim prieči iste u redovitom njihovom djelovanju?

II. Dokle kani zemaljski odbor za Istru podržavati takovo protuzakonito, dakle prevratno stanje u pokrajini, zlorabeć ujedno svoj uredovni položaj?

U Poreču, dne 30. marča 1892.

D. Seršić, M. Mandić, dr. Dukić, Fr. Flego, dr. Stanger, Jenko, dr. Volarić.

Predsjednik pridrži interpelaciju spomenuv samo, da cestovni odbori nisu autonomno oblasti.

Zastupnik Costantini obrazlaže svoj predlog, da se razdieli školska zaklada u dva diela, jednoga za Talijane, drugoga za Slavene. On reče medju ostalim, da se Slaveni tuže, da imadu malo školah, da oni doprinašaju i za talijanske škole; Talijane da se predstavlja kano krvosisce, pijavice ubogih itd. Vrieme bi bilo, da to prestane, a tomu je najbolje sredstvo ako svaka narodnost nosi troškove za svoje škole, što on kao predlog stavlja, preporučujuć zemaljskomu odboru, da bi izradio u tom smislu zakonsku osnovu.

Predlog podupire većina. Kod razprave ob istom pregovori zastupnik Volarić:

Moram prigovoriti predlogu sa formalne strane, jer za taj predlog niemo ništa znali, a morao bi nam biti najavljen barem 24 sata prije nego li bi se o njemu moglo razpravljati. Tim predlogom htjela su nas gospoda iznenaditi i poklem su ga oni svestrano proučili, htjeli bi, da im mi na dvie noge odgovorimo. Proti takovomu postupku ja prosvjedujem i zahtjevam, da se preko istoga predloga predje na dnevni red, ili da se u budućoj kojoj sjednici o njemu razpravlja.

Svakako, buduć se neće na moje opazke obazristi niti g. predsjednik niti vi gospodo od većine, to hoću bar koju da odgovorim g. predlagatelju. Evo, poklem su se gospoda dobro obskrbila sa školami na teret cielo pokrajine i poklem smo im mi pomogli, da uzdignu svoje škole, htjeli bi, da mi naše škole podignemo i uzdržujemo isključivo s našimi novci. Poklem ste izpraznili naše kese, pušćate nas to-božnjom velikodušnošću, da sami za sebe skrbimo.

Mi u ovoj pokrajini jesmo pomješani jedni s drugimi, pa se želje gospode od većine ne mogu ni oživotvoriti, jer u jednoj obćini, u jednom gradu živite vi i mi, pa kako da se sada teret za škole porazdieli? Prije svega neka gospoda pomognu uzdići naše škole, gdje i koliko ih potrebujemo, pa onda slobodno porazdielimo se.

Mi svi u pokrajini sačinjavamo hoćeš nećeš jednu cjelokupnost, pa moramo jedan za drugoga skrbiti, jedan drugomu pripomoći. Ja vas, gospodo, samo sjećam na rieči jednoga vašega sumišljenika, gosp. Coronini-a, zastupnika na Goriškom, koja je on u junju lanjske godine izustio na carevinskom vieću u Beču, kad su nekoji htjeli, da svaka pokrajina za sebe skrbi. Rieči njegove vam nemogu ovdje doslovce navesti, al ako dopustite, to ću moći naknadno učiniti, već vam je ovdje u smislu opetujem. On reče, da pasivne pokrajine nisu same krive, što nesmažu svoje potrebočе i da nebi bilo korektno za njih skrbiti se u toliko, u koliko ono doprinašaju, jer bi tim trpila solidarnost. Dakle, da bi sve i bilo, da se sada troši više za naše škole, nego li za vaše, jer nas i ima više, pa da bi to vi zaključili i oživotvoriti mogli što želite, što bieto vi rekli, da vam na jednom to isto poručo iz Boča, kad znamo, da je naša pokrajina za cjelokupne potroške državne više pasivna nego li aktivna?

Želite li se od nas razdieliti, pa dobro, povucite se u vaše gradiće na obali morskoj, pa sklopimo i mi mir na način Duvanjskoga mira, koji je nekada pravno obstojao u Dalmaciji. Vaši gradići i onako bili su nekada otočići pri obali morskoj. Uzmite n. pr. Poreč, koji je sačinjavao jedan mali otočić, vi ste ga prikovali kraju, vi ste se ovdje pridružili nekolo stojećim mjestancem našega jezika. Želite li se razlučiti od nas? Odpustite i odtisnite se od kraja, pa idite kud vas mila volja nosi. Nadalje pomislite, da n. pr. kotar Volovski i Lošinjski, ako i jesu iz početka dugovali neznatne glavnice u ime razteretnine, to su je u kratko vrieme izplatili, pa ipak kroz više godina i sad još plaćaju u to ime namet od 20% na izravne poreze. Tako je n. pr. otok Krčki plaćao kroz više godina po 2448 for., Lošinj 3843 for., Cres 1708 for. nameta u razteretne svrhe; a godine 1890. platio je Krk 2094 for. 13 novč. i još duguje 267 for. 42 novč., Lošinj 2420 for. 53 nvč. pa duguje još 156 for. 31 nvč., Cres platio je 1405 for. 54½ nvč., pa duguje još u to ime 156 for. 31 nvč. Dakle vratite nam prije ave, što smo kroz tolike godine u to ime izplatili, oslobodite nas od toga za u buduće, pak onda recite, da sami skrbimo za naše škole.

K tomu, kako smo čitali u izvješću c. kr. pokrajinskoga školskoga vieća, naše škole su većinom jedno ili dvorazredne škole, a n. p. u cielom kotaru lošinjskomu imamo samo jednu školu sa šest razreda, pa sada promislite, u kolikom razmjeru stoje jedno ili dvorazredne škole prema školam vaših gradića sa više razreda, koliko je nas, koliko je vas, pak onda sudite i recite, za koga se u to ime više troši.

Želite li se razdieliti, gospodo? Dobro, razdielimo si imovinu pokrajine po razmjeru pučanstva koliko nas je, razdielimo si po tomu više i kapitale, razdielimo si oksekutivu t. j. zemaljski odbor, jedan neka bude vaš a drugi poseban neka bude naš, pak onda skrbimo svaki za svoje škole i za svoje potrebe. S formalnoga dakle gledišta i s navedenih razloga mi s ove strane hoćemo glasovati protiva predlogu, a vi, gospodo, ako mislite glasovati za predlog, promislite, da smo vas mi pomogli zaodjenuti dobrimi haljinami, a vi nas mislite sada gole i bose odpraviti, da sami za sebe skrbimo. To, gospodo, nije čovječji. (Živio! sa strane manjine).

Zastupnik Mandić reče:

Poštovana gospodo! Ono, što je rekao moj čestiti drug dr. Volarić, podpisujem vrlo rado, a s tim se slažu i svi ostali moji sudrugovi. K onomu, što je on rekao, dozvolite meni samo kratak dodatak.

Poštovani Costantili nemože progovoriti, a da svoj jal i svoju mržnju proti nam i našemu narodu nepokaže. On se je i malo prije toga obljubljenoga načela držao. Predbacio nam je naime, da mi naziviemo Talijane krvosisci, pijavicami itd. čega nije niti riečju dokazao. Takovih osvada ili kleveta čitamo danomice u talijanskih listovih, pa nebi bilo vriedno ni ovdje na to osvrnuti se, da nam nije jednom za uviek proti takovom ogovaranju odlučno prosvjedovati.

Ako se reče, gospodo, ovdje il ondje jednomu il drugomu pristaši talijanske stranke, da nemilosrdno dere puk, da uzimlje na svoj novac lihvarske kamate, to se dade uvjek i dokazati. Čitali ste to možda i u naših časopisih, ali se je uz dotični slučaj navelo i ime lihvara. Obćenito nije se pako nikada i nigdje Talijane nazivalo onimi nazivi, koje je zastupnik Costantini naveo. Da imade pako medju Talijani ili njihovimi pristaši i takvih pijavica ili krvosisaca, toga mi neće ni on ni itko drugi iz glave izbiti.

Predlog rečenoga ide za tim, da bi u budućo Talijani skrbili za svoje a Hrvati i Slovenci za svoje škole, dotično da bi svaki trošio za svoje škole.

On predlaže, da zemaljski odbor podnese saboru zakonsku osnovu u tom smislu

sastavljenu na razpravljanje. Dogodi li se to, neima dvojbe, da će ta osnova biti od većine ovoga sabora prihvaćena, ali meni neka bude dozvoljeno podvojiti, da bi takova osnova mogla ikada zakonom postati.

Mudro je, gospodo moja, sada predlagati, da skrbimo svaki za svoje škole, ili da mislimo, kako ćemo nositi troškove za iste, pošto ste vi sagradili i pootvarali toliko škola, koliko ste ih trebali. Vi ste se spretno obukli proti svakoj nepogodi i obskrbili svim potrebitim, pak vas nije više briga, što će biti s nami golimi i bosimi, a izloženimi svakojakim nepogodam.

Čudim se doista, da dolazite sada ovakovim predlogom! Zašto vam bijaše do sada pravo i poštteno trošenje na škole? Zato, jer ste trošili što i koliko ste htjeli na svoje, a vrlo malo na naše škole.

Nu kad već hoćete, da se počmo dielit trošak na školstvo pokrajino, zašto ne predložite, da se podielimo u svih granah zemaljske uprave. Počielimo si zemaljski patrimonij, svu zemaljsku upravu, školstvo itd. pak što komu Bog dade i sreća junačka.

U ostalom, ja nemogu smatrati predležeći predlog kao stvar ozbiljnu, kano pitanje, koje zaslužuje ozbiljno raspravljanje. Tomu predlogu, kad bi obukao na se zakonsku osnovu, koja bi putovala u Beč na potvrdu, dogodilo bi se bez dvojbe, što se dogadja mnogim vašim osnovam, koje vam kao nezrele, nepravedne, protuzakonite il neosnovano natrag povratiše. Ja vidim, da hoćete, da se mlati praznu slamu javnosti vaše radi, ali to vam pomoći neće. Vašemu predlogu, eventualno zakonskoj osnovi o podieljenju školskih troškova dogoditi će se kano i glasovitim punktacijam bečke vlade za pomirenje tobož dvih narodnostih u kraljevini Českoj.

Iz svih tih razloga izjavljam, da ću glasovati proti predlogu poštovanoga Costantini-a.

Neoglasiv se više nitko za rieč, dade predsjednik taj predlog na glasovanje, te glasuju za nj sama saborska većina.

Prisjednik Cleva obrazlaže poduljim govorom svoj predlog, kojim se upozoruju zemaljske školske oblasti na to, da pregledaju sadržaj slavenskih čitankah za pučke škole, te da je poprave.

Govornik spominje u uvodu ustanovu školskog zakona, po kojoj se imadu otvarati potrebite škole i brinuti se za uzdržavanje istih. To se vrši jedno i drugo, što je priznao i zastupnik Babuder u jednoj sjednici zemaljskoga školskoga vieća, kojom se prigodom također kazalo, da Talijani imadu više školskih razreda, nego li Slaveni.

Navadja razmjer pučkih škola u god. 1881. i god. 1890. po kojem da se je u to doba broj slavenskih škola pomnožio a talijanskih pao. Govori o polazu škole, o troškovih za iste, o školskom izvieću za god 1890., o neuspjehu u školah, kojemu je kriva jedino „prokleta politika", koja je unišla u školu i koju je uveo jedan dio zastupnika i u ovaj sabor. I prije njih dolazili su samo slavenski zastupnici, koji su talijanskim jezikom promicali boljak pučanstva u gospodarskom pogledu. Sadašnja manjina — Istrani od jučer — hoće da zastupa Hrvate kako se od jučer nazivlju, dočim su samo Slaveni. Ime hrvatsko da su uvele cesarsko školske oblasti (!?!). Tim je uvedena narodnost, kojoj nebijaše do tada traga (!?!) u pokrajini i stvoren dragulj, koj bi imao riesiti u dalekoj budućnosti kraljevsku krunu kojega kralja Zvonimira. (Odobravanje i smieh na klupah manjine). Prijašnji zastupnici da bijahu Slaveni, ali nisu nikad govorili o hrvatskoj narodnosti. Sa Hrvatskom nismo imali nikada zajedničtva ni susjedstva.

Zastupnik Dukić: Što spada amo Hrvatska!? Molim gosp. predsjednika, da upozori govornika, nek se drži predmeta. (Na klupah manjine: živio! Galerija: cito!)

Prisjednik Cleva navadja zatim ponajprije naslove članaka iz talijanskih čitanka, predmete iz geografije, pak se potuži, da neima u njih spomena o talijanskom jeziku, narodnosti, poviesti itd. Pomoćju prijatelja (!?) da je saznao za članke u slavenskih (!) čitankah, te navadja razne naslove tim člankom iz prve, drugo i treće čitanke uz smjeh i odobravanje galerije i većine. Napokon prijavljuje c. kr. pokrajinskomu školskomu vieću sadržaj slavenskih (!) čitanka s predlogom:

„Upozoruje se pokrajinska školska oblast na sadržaj čitanka za slavenske (!) pučke škole u Istri, da je shodno pregleda i popravi". (Odobravanje na klupah većine).

Predlog taj podupire većina.

(Dalje sliedi.)

Vinarski sastanak u Beču.

Donja Austrija je matica zemalja našega cesara i kralja, koj stoluje u Beču. Tamo je središte bogatstva, nauke, naprednja, to se svaki stališ puka posebice sakuplja u družtva i sastanke, kako bi se dogovarao o svojih koristih.

Ti dogovori dodju na javu, saznaju ih ministri i zastupnici, zagovaraju ih svaki svojim načinom, i tako narodu bude bolje, ako ne odmah, a ono po vremenu, kako no dadesi prilika.

Bilo bi dobro, da se i hrvatski puk u Istri i po ostalom Primorju sakuplja u sastanke i dogovore više nego li do sada, i da razmišlja, razpravlja i odluke stvara o načinu, koji misli da je najbolji za njegovu sreću, za njegov naprodak.

Od dobrih misli nemože doći nego dobar razgovor, a da od dobra razgovora polazi se malo po malo na dobra djela.

Zato nam je osobito ugodno, da je naš zastupnik na carevinskom vieću u Beču gosp. prof. Spinčić počeo i tim načinom djelovati dobro, sazvavši ono neki dan sastanak izbornika u Opatiju, a još milije nam je, da je u nekih stranah zapadne Istre već ponovno narod umolio svoga zastupnika g. dra. Laginju, neka čim prije sazove sastanke izbornika, da im razloži kako idu stvari na saboru bečkom, i koje su njegove misli u pojedinih pitanjih, navlastito gospodarstvenih.

Da naš svieat vidi, kako se druguda postupa, gdje je više nauke, a manje mrtvila, nego li u nas, ovo ćemo u kratko opisati vinarski sastanak u Beču, što su ga imali vinari dolnje Austrije dne 3. aprila 1892. u Sofijinoj dvorani.

Podatke uzimamo iz posebne knjižice, koja je o tom izašla.

Taj je sastanak trajao od 10½ ura jutro do 4½ ura po podne. Bilo je na njem okolo tri tisuća pet sto duša, a to ne samih vinara, nego i zastupnika na državnom i pokrajinskom saboru, drugih ljudi, koji se bave naukom i gospodarstvom, ma da i nerade sami svojimi rukami; a bio je neko vrieme nazočan i sam ministar poljodjelatva, koj je obećao, da će se brinuti kolikogod mu bude moguće za unapredjenje vinarstva.

Za svako pojedino pitanje, o kojem se je razgravljalo, bio je svoj posebni čovjek, koj je stvar prije proučio dobro i koj raztumači prisutnim pitanje, predloži odluku, koja je namišljena i brani ju, ako bi tko proti njoj bio, ili pristano na bolju, ako tkogod priglasi takovu bolju bolju misao. Ti ljudi zovu se u svakoj skupštini i sastanku izviestitelji ili referenti.

Milina je upravo čitati u posebnoj knjižici, kako je svaki izviestitelj temeljito govorio o pitanju, koje je imao, i kako su se onda od skupštine drugi govornici prijavljali, te podkrepljivali one misli dobrimi primjeri iz izkustva, ili dokladali štogod nova.

Ti govori potvrdjuju nam, da je i tamo naroda neukoga, koj neslu̇ša dobra savjeta, nego mu se smije; ali kad po vremenu vidi, kako onom, koj pametnijo gospodari, bolje ide ljetina, onda i on najkašnje posluša. Tako je uvjek bilo i biti će za dugo vremena, jer je naroda, poštuj Bog sveti krst, kako i jopca ili šimije; nevjeruje, nerazumije na besjedu, nego treba, da vidi na svoje oči; onda se nauči makar pod škodu. A to je za to, jer je neuk čovjek, makar bio odrasao, za nauku od besjede, kako i malo diete. Možeš mu stoput reći: Nemoj dušo trčati preko kamenja, jer ćeš pasti, ono će svojedno trčati dokle nepadne i nos nerazbije. Zato, kako djecu, tako i neuki narod, moraju pametniji ljudi postavljati u dobre prilike, da vidi i da se osvjedoči, i moraju ga čuvati od zle prilike, koliko jim je god moguće.

Na vinarskom sastanku učinjeno su ovo odluke:

1. U pojedinih občinah, ili za više manjih občina neka se vinari sdruže u vinarske zadruge; a od svake te vinarske zadruge neka po jedan ili više odaslanika sačine pokrajinsko vinarsko povjerenstvo. Državna vlada neka na svoj trošak postavi za svaki veći vinarski kraj posebnoga nadzornika.

To je odlučeno zato, da se pravedno može podieliti što država i pokrajina daruje ili posudi pomoć; da se sdruženimi silami laglje odbijaju bolesti na lozi, i da nadzornik svako toliko proputuje cieli svoj okrug, da pregleda gdje i kakove su bolesti na trsju, i da poduči narod, kako bi bolest laglje, cienije i mudrije ozdravljao.

2. Vrlo je potrebno, da se i u onih vinogradih, u koje još nije zašao trsni učenac, trsovi na cjepe na sgodne amerikanske loze; a to da se amerikanske loze cabe od sjemena pod sjegurnom i eještom rukom ili, da se dobavljaju rozge iz posve sjegurnih krajevah.

Ta je odluka učinjena za to, jer u dolnjoj Austriji ima dosta krajeva, gdje je trsni učenac (filoksera) podgrizao žilje cielim velikim vinogradom.

Naš bi se čovjek križao od čuda, kad bi vidio kako nakupljeno stoji obumrlo trsje, upravo kao kad se skladaju drva za prodaju, a to u nekih krajevih, gdje je prije malo vremena najbolje vino rodilo; i kako sada moraju tamo da sade krumpir ili drugi sad, koji ne nosi ni desiti diel koristi, koju je nosio trs.

Budući se je pako dokazalo, da neke američke lozo odolo učencu, makar da dodje, zato preporučuju vinari, da se i u postojećih još vinogradih zasadjuju takove, i da se na nje ucjepi dobra domaća vrst loze. —

Kod nas u Istri, Bogu hvala, još nije učenac izgrizao nego Sičolsku dolinu kod Pirana i neke druge kraje onuda, pak nešto na Lošinjih; reći bi da ga je takodjer na otoku Krku u okolici Punta.

Naša je misao, da se ta nesreća nije još po svoj Istri razširila za to, jer imamo tvrdo kamenito tlo, i jer je množina vinograda zasadjena na novinah, gdje trs ima dostatno, sočne hrane.

Bilo kako mu drago, dobro da znate, da je koristno zasaditi neko vrsti amerikanske loze, pak na nju cjepiti dobar domaći par. Ali nemoj dobavljati to loze ni hvatati se toga posla u ludo sam, nego se savjetuj s pametnim čovjekom, koji je ili kjigah čitao, ili vidio, kako se to bavi, koja je vrst loze prikladnija i odkuda se dobavi.

3. Pokazalo se je, da je kropljenje trsja raztopinom modre galice (vitriola modrog) posve dobro proti pâli (peronospori) ili medljiki, i da to kropljenje vinu nimalo ne škodi; zato se osobito preporuča vinogradarom, da tako krope svoje vinograde; a narodu neka se ide na ruku, da laglje dobavi te galice i štrcaljke; i putujući učitelji neka svakom prilikom poučavaju narod kako je to koristno.

Medljika iliti pâl, to je ona pljesan, koja se ulovi listja lozova, te ga obliedi, tako da postane medlo, bez prave brsti, ili ga opali; zato se prave hrvatski reče i medljika i pâl. Upravo tako rečemo čovjeku, koj je na plućih bolestan, da je medloga obraza. Što su čovjeku pluća, to je stablu list ili poro. Ako list nije zdrav, zabrsi i stablo i plod, jer nemože stablo dobro disati. Zato ćete opaziti, da je grozdje onog trsja, gdje je bilo medljike ili peronospore, slabo, kiselo, jer nemože dozrijati.

Kako pljesan u mokroti, tako se i medljika hvata loze laglje, gdje je dolac, nizina, nego li na povetarju, gdje zrak bolje suši.

Kad je mladica za jedan prst izrasla, pokropi raztopinom od kila japna i pol kila modre galice u sto kila vode svo na tanko, dobrom štrcaljkom, a kasnije u srod ljeta još jedan put, pak ćeš očuvati vinograd od zla.

Ali ni to nemoj obaviti bez nauke, jer ako si dao ljekariju projaku, možeš sve pokvariti, ako si dao proslabu, potrošio si bez koristi; ako nisi kupio čistu modru galicu, nego si kupio takovu, gdje je mnogo primjese zelene, to jest željezne galice, onda ćo ti i sa malom mjerom izgoriti sve, daklo u tih stvarih treba ti savjeta i nauke od onoga, koj je sam već vidio ili izkušao kako se to nabavlja i čini.

4. Gdje bi trsni učenac poharao vinograd, andje neka se oprosti od poreza (pladila) ne samo ono, što je bilo vinograd, nego i kuća, gdje stanuje nesretni gospodar i njegova služinčad.

Ta je odluka pravedna, jer od prihoda vinograda nije čovjek pladao samo porez od vinograda, nego i od svoga stana, koj im nenosi drugoga dobitka. A kad je unesrećen u vinogradu, te neima drugog priličnog dohodka, recimo od oranice i od šume, odkuda će plaćati porezo, što padaju na kuću?

5. U krajevih, koji su bili vinorodni, te jih je uništio trsni učenac, neka se snizi potrošarina (dacija od vina). Ako se financa nemože nagoditi sa krčmari, neka sama drži dacija, a neka ju neda u zakup. Pri odmjerenju potrošarine, neka se postupa kao za druge poreze.

Zakon o potrošarini jest vrlo star. Krajevi, gdje je vino rodilo dobro (a tako i oni, gdje ga ništa nije bilo) postavljeni su u prve razrede, jer je financa pravo računala, da ondje, gdje vino rodi, moraju u krčmah prodavati bolju vrst, a gdje loza već nerodi, ondje će vino piti samo oni, koji se bolje mogu.

Ali ako jedan vinorodan kraj bude poharan od trsnog učenca, onda već „prestaje ovaj račun, onda će se u krčmah i „švik" prodavati, zato je pravo, da se potrošarina snizi.

Ondje, gdje se krčmari za neku stanovitu svotu nemogu nagoditi s financom, znak je, ili da po sili neće dobitka, ili da se boje izgubiti. U jednom i drugom slučaju pravedno je, da država sama propiše i pobira potrošarinu. Napokon nije pravo, da se od boljega i od slabijega vina jednako plati po hektolitru, ni da onaj krčmar, koji brže i više prodaje, baš samo onoliko plati po hektolitru, koliko drugi, koj prodaje manje i u više vremena. Pravedno je dakle, da se i na tu razliku uzmo obzir.

(Konac sliedi).

Na vjenčani dan

nadučitelja gosp. Marki-a.

Petrarku pitaj kak' se pjesma pjeva
Ljubezna iskra kad u srdce pade,
Kak' grozne muke ljubit su bez nade
Neharno krasna kad prkosi djeva;

Nit mene pitaj, kako duša sjeva
Kak' pjesme zujeć mlado srdce slade
Kad žarki pogled djeve mlade
Čeznućem rajskim bitje ti ogr'jeva.

Tà, pjesma moja ti je jednostavna:
Da ljubav Vaša bude sveta, trajna,
Življenja Vašeg — vjera točka glavna,

Da slast Vam bude djece kita bajna,
Na zemlji bjednoj, dika slavna
Na nebu svjetlom biser — kruna sjajna!

Jose Gržetić.

Franina i Jurina

Jur. To je pomoga Hadži Loja?

Fr. Je stia, ma ovi put mu nisam pošа na viščadu.

Jur. Za ku stvar ne?

Fr. Za 30 fjorini je stia imati interesa 10 fjorini i još jenega janjca, a ja brate sam ti ga pustia i sam si pomoga u našoj posujilnici u Puli za polovicu ciinje, a on neka si janjca kupi, ko će ga jisti.

Jur. Bome sad razumim, kako su niki šjori, ki prod malo vrimena nisu niš imali, tako vred obogatili i nam sad našu krv na takove interese posujuju; Bože moj, kada ćeš nas oslobodit od takovih pijavic!

* * *

Fr. Ma vero ča bi reć, da je naš Topolovac sada postal „famožo" kako ga zove porečka „baba"?

Jur. A ča još toga neznaš, ter o tom i trebel na strohah ovrkutaju.

Fr. Če bit, al ja sejeno nič neznam.

Jur. A brate moj, Topolovac je postal od niki dan „famožo" kada su morali prijatelji porečko laži-torbe — sve sama velika gospoda, — lipo na senu spat, a hrvatski agitator (kako ga „baba" krsti) spal je lipo na mehkoj postilje.

Fr. Dunke „baba" piše to od jada?

Jur. Aj no ona, lego oni, ki su se valjali po sonu.

* * *

Fr. Si čuja Jure, da su iz punte Kamalićove dognali u Kaštelir dva lipa junca na dar jenom ljutom šaranjaku?

Jur. Ti nesneš Franc kako stoji ta afar: Lani otobra miseca kada su bili votacioni za Beč, su mu obećali dva junca; ali novembra su mu rekli, da obećat i dat je previše; pak su mu još javili, da ako potrebuje junce za si žonicu zaorati, neka gre Lazaru u Poreč, da ćo mu ih on na fit dati.

Fr. Lipa ga je tukala! On je mislija svoj narod prodati za dva junca, pak ni dobija ni dva roga, da si škatulu ili češaj učini.' Morâ se je sirota kuntentat užinicom, ča su mu u Vižinadi dali, i kućićem pandešpanja, da si dici ponese; a iz Poreča je morâ na noge se vratiti. Za večeru pak je bija tako ladan, da je poli jenoga kume ostupan fermentun glodâ.

Jur. Dobro mu stoji! I njemu se je travinjalo kako i svakomu, ki s gospodom črešnje zoblje.

Fr. Ali sada, ki će biti votacioni za podeštata, da će mu za sigurno dati dva lipa tovara.

Jur. A on ako im još veruje biti će treti.

Različite viesti.

Imenovanje. Računarski asistent kod financijalnoga ravnateljstva u Trstu gosp. Josip Straus imenovan bijaše računarskim oficijalom kod prizivnoga suda u Trstu. Čestitamo srdačno prijatelju i rodoljubu!

† **Pop Šime Mrakovčić.** Dne 29. travnja tek. god. u crnu se tugu zavila čestita obitelj Mrakovčića u Korniću na otoku Krku. Plemeniti njezin odvjetak, pop Šimun Mrakovčić, ponos i dika starca si djeda i vriednog ujaka popa Marka Mrakovčića, sirvan dugotrajnom boleščju preminu u 31. godini svoga života. Dovršiv gimnazijalne nauke u Senju i Rieci a bogosloviju u Gorici, primi god. 1884. svećenički red, te nastupi duhovnu službu u Iloviku kod Lošinja, gdje za rana dodje u sukob sa potalijančujućom našom pokrajinskom upravom. Iskrena njegova duša odrazivala mu se iz očijuh, a nehinjenom svojom prijaznošću postao je ljubimcem puka i prijateljah. Ucjepiv si za rana u srce ljubav za mukotrpni naš hrvatski narod, sieti ga se i na smrtnoj postelji, naduriv miljenicu našu „Bratovšćinu hrv. ljudi u Istri." Uz rodbinu oplakuje njegovu preranu smrt mnoštvo prijatelja i sve, što je našeg na otoku. Vječna mu budi uspomena i pokoj dobroj mu duši!

Diocezanske viesti. Tršćansko-koparski biskup presvj. g. dr. I. Glavina dieliti će sakramenat sv. bermo dne 8. maja na Obćinah, 9. na Proseku i Kontovelju, dne 28. u Repentaboru, 29. u Tomaju, 30. u Avberu, 31. u Povíru; dne 1. junija u Divači, dne 2. u Rodiku.

Veleč. g. Lino Mistruzzi duh. pomoćnik kod Jezuita u Trstu pošao je u stanje mira. Veleč. Franc Brojha dub. pomoćnik u Žminju pošao je u istom svojstvu u Roć, u Žminj bijaše promješćen iz Lanišća veleč. E. Korbar. Veleč. g. J. Maraspin imenovan je dub. pomoć. kod Jezuita u Trstu. Otvoren je natječaj na jedno mjesto kanonika koleg. kaptola u Piranu do 15. maja.

Zastupnik Hribar o odpustu iz službe g. profesora Spinčića. Slovenski zastupnik g. Ivan Hribar progovorio je dne 9. aprila obširno i temeljito u zemaljskom saboru u Ljubljani o odpustu našega zastupnika i profesora g. Vjek. Spinčića iz državne službe. Pošto nam nebijaše do sada moguće priobćiti taj važni govor, donieti ćemo ga svakako u budućem broju.

Izborni sastanak. Nekolicina članova političkoga družtva „Edinost" poziv'je za nedelju u 9 sati u jutro sve članove na izborni sastanak, da se dogovore o kandidatih za budući odbor, koje bi se predložilo predstojećoj glavnoj skupšćini.

Spinčić-Klun. U broju od 9. t. m. ljubljanskoga lista „Slovenec" opravdava se slovenski državni zastupnik i kanonik g. Karol Klun, da on nije kriv što bijaše g. prof. Spinčić odpušten iz službe, kao što se to po Primorju glasa. Odpust iz službe, da je sakrivio gosp. Spinčić sam time, što nije ostao u konservativnom ili Hohenwartovom klubu. Kad bijaše g. Spinčić na to od g. Kluna upozoren, da je ovomu odgovorio, da mu je, što se njegove osobe tiče, svejedno. Slovenski i hrvatski zastupnici, da su se Spinčićevog pitanja poprimili te konservativni klub sklonuli, da je podnio interpelaciju na vladu.

Mi neznamo doduše što se po Primorju glasa, radi ćesa se g. zastupnik Klun opravdava, nu toliko znamo, da se u ovdašnjih krugovih govori, da naličí način opravdanja g. Kluna opravdanju vuka u onoj bajci o životinjskom oudu radi požderanog janjeta. Nadalje znamo, da neima jednoga samostalnoga i čestitoga Slovenca u Primorju, koji bi odobrio politiku kanonika g. Kluna i njegovih drugova u carevinskom viću.

Profesor Spinčić žrtvovao je vlastiti interes, da spasi načelo i da se odazove želji i zaključku skupšćine pol. družtva „Edinost." Sam g. Klun označuje u svojem opravdanju muževnost i poštrtvovnost g. Spinčića komu je „zastran njegove osebe vsejedno", koji nepita dakle jo li to njemu na korist ili škodu, već da li se to slaže sa častju i poštenjem zastupnika naroda.

Hrvatski i slovenski zastupnici konservativnog kluba oglasili su se doduše interpelacijom na vladu u poslu Spinčića, ali kada, kako i zašto? Učinili su to pošto bijahu sve novine pune i sav parlament uzvrpoljen interpelacijom Mladočeha, predlogom zastupnika Gesmanna i utokom zastupnika Pattai-a. Kao bivši Spinčićevi drugovi, kao njegovi suzemljaci i suplemenici čekali su dok su izpucali Česi i pravedni Niemci topove i lumbarde, da opale i oni svoju zardjalu kuburu kremenjaču.

Interpelacija konservativnog kluba poznata je našim čitateljem, te smo riečeni dužnosti opetovati ju ovdje. To remek djelo je vriedno onog junačkog kluba, koji tako odlučno, požrtvovno i nesobično hrani i zagovara interese Slovenaca i Hrvata. —

U ostalom ni do te i takove interpelacije nebi bilo došlo, da se nisu Česi i Antisemiti zauzeli za zastupnika Spinčića.

Iz opravdanja zastupnika g. Klun dade se zaključiti:

1. Da g. prof. Spinčić nebi bio odpušten iz državne službe kad bi bio ostao (proti volji i proti interesom svojih birača) u konservativnom klubu;

2. da bi bio konservativni klub i poslie izstupa Spinčićeva propriešio odpust iz službe, kad bi bio samo hotio;

3. da naše konservativce kod toga pitanja nisu vodili interesi naroda — koji je bio odpustom Spinčića više kažnjen, nego li on sam, već jedino klubski i uzko stranački ciljevi.

Konstatiramo napokon, da se to dogodilo nijo; da sjede u tom klubu svi zastupnici slovenskoga naroda iz svih slovenskih pokrajina, te skoro svi dalmatinski zastupnici, i konačno, da je profesoru Spinčiću više do toga stalo, da se njegov posao pošteno i zakonito rieši nego li da „mu se odmori postavna pokojnina", što je reć bi ideal g. kanonika Kluna i na čemu bi se gospodin Spinčić imao zahvaliti samo konservativnomu klubu.

Iz carevinskoga viéća. Kod vladinoga predloga o radnjah u Beču govorio je u sjednici od dne 10. t. mj. dr. Laginja. U tehničkom dielu predrižio se je glasovitomu inžiniru Čehu Kaftanu. U gospodarskom dielu uztvrdio je, da je jako dvojbena korist, koja će iz radnja proizluziti. On je za to, da se proizvedu neke radnje osobito u svrhu, da se dade siromahom zasluge, ali nemože biti za predložene radnje, jer se tu od svih državljana zahtjeva preveć za jedan grad, koji je već dosad liep, i koj zaslužuje da bude liep takodjer sa hrvatskoga gledišta, kao prestolnica slavne vladajuće kuće; dočim se zanemaruje neobhodno potrebite stvari u pokrajinah, i u obće nemari za podignuće gospodarstvenoga stanja. Navadja pomanjkanje i prostih cesta u raznih kotarih i obćinah; naglasuje potrebu bud kakovoga spoja nutarnjega koparskoga, bujskoga i motovunskoga kotara na jednoj strani s morem na drugoj sa željeznicom, odnosno i Trstom; nadalje potrebu uredjenja Mirne, osušenja šćipiškoga jezora; radnju i popravak raznih luka, te takodjer odpusta sa strane vlade većinu razteretnoga duga. Govor donesti ćemo u cielosti.

„Hrvatski klub" u Dalmaciji. Hrvatska stranka u Dalmaciji podielila se prigodom zadnjeg saborskog zasjedanja. Odlučniji i čestitiji zastupnici, šestorica njih, izstupiše iz milstavo narodnjačke stranke to stvoriše „Hrvatski klub", komu je program:

1. Združenje Dalmacije s Hrvatskom na temelju hrvatskog državnog prava.

2. Priznanje po državljanstvu i zemlji jedincatoga naroda hrvatskoga u cieloj Hrvatskoj.

3. Pravo državnoga hrvatskoga jezika u javnih uredih.

4. Spojenje Dalmacije željeznicom sa Hrvatskom, i obrana njezinih zanemarenih ekonomičkih interesa.

Daklo: čisto hrvatskim pravcem i odlučnim radom k sdruženju — to je geslo „Hrvatskoga kluba".

Češki djaci profesoru Spinčiću. Povodom odpusta iz državne službe profesora i narodnoga zastupnika g. Vjekoslava Spinčića poslali su mu češki djaci adresu sa 700 podpisa.

Promjene u krčkoj biskupiji: Č. g. Andrijčić Anton upravitelj na Unijah i č. g. Čubranić Juro upravitelj sv. Jakova dobili su privremenu mirovinu. Č. g. don Joso Geržetić upravitelj u Mundanijah na Rabu imenovan je upraviteljem provikarijata. Č. g. Orlić Petar vikar i duh. pomoćnik u Krku imenovan je upraviteljem na Unijah, a kuracija sv. Jakova izručena je privremeno č. g. O. Kažimiru Juriću starešini samostana u Nerezinah. Umro je č. g. pop Miho Oberman upravitelj belejski u Malom Selu, a č. g. pop Šimo Mrakovčić na Koniću. Bog jih pomiluj! Otvoren je (napokon!) natječaj do 7. lipnja na plovaniju i dekaniju u Malom Lošinju (Malom Selu) i na kuraciju Unije, obadvie obćinskog patronata.

Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" primili smo od našeg mladog pjesnika g. Rikarda Katalinića-Jeretova for. 15, kao polovicu do sada uniešog čistog prihoda njegovih pjesama „Pozdrav".

Hvaleć na tom plemenitom činu g. Katalinića u ime naše sirotinje upozorujemo naše čitatelje i sve prijatelje hrvatske knjige, da imade pjesnik u zalihi još prilično broj knjiga, koje bi rado razpačao, da uzmogne podariti „Bratovšćinu" i većom svotom. Imade razpačatelja, koji nisu još povratili knjiga ili poslali predplate, pa se nadamo, da će i odatle zapasti našu dičnu „Bratovšćinu" koja svotica.

Iz Voloskoga piše nam prijatelj. Prošlih vazmenih blagdana imali smo priliko čuti naše na novo popravljeno orgulje, koje su više vremena čekalo na vješta popravljeća. Sada su doista došle u ruke koli vješta toli sdušna meštra g. Eduarda Kunad-a iz Trsta, koji ih je popravio i uglasbio jako liepo, a kako čujemo dosta jeftino. Djelo hvali meštra — a mi ga svakomu ovim preporučamo. —

Koncem prošloga mjeseca preminuo je ovdje čestit mladić, nada roda i roditelja Eduard Mandić osmoškolac kr. hrvatske velike gimnazije na Rieci. Težak je to udarac za tužne roditelje, koji gube odrasla sina, na kojega su toliko potrošili i koji bi bio ljetos svršio gimnaziju, te bi bio danas sutra na čast i korist roditelja i naroda medju nami djelovao.

Nakon duge i težko bolesti podlegao je smrti, te se preselio u bolji život ostaviv razoviljene roditelje, rodbinu, suučenike i znance.

Njemu bila lahka domaća gruda, a roditeljem njegovim podielio Svevišnji jakosti, da strpljeno podnesu težki udarac.

Poziv k glavnoj skupšćini. Slovensko učiteljstvo družtva koparskoga kotara imati će dne 19. t. mj. svoju redovitu godišnju skupšćinu u Buzetu, na kojoj će se ujedno proslaviti tristogodišnja uspomena rodjendana Jana Amosa Komenskoga i desetgodišnjica družtvenog obstanka.

Skupšćini će biti sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav prisutnih. 2. O tristogodišnjici rodjenja J. A. Komenskoga od dra. G. Iparca, pjeva mužki sbor. 3. Svečani govor u proslavu Komenskoga, govori g. K. Bogatec. 4. Čitanje zapisnika zadnje glavne skupšćine. 5. Izviešće predsjednika. 6. Izviešće tajnika godišnje i desetgodišnje. 7. Izviešće blagajnika godišnje i desetgodišnje. 8. Izbor 3 rovizora. 9. O utemeljenju družtvene zaklade, dotično slovenskoga učiteljskoga podpornoga družtva „Komensky", izviešćuje K. Mahnić. 10. Izbor ravnateljstva. 11. Predlozi. 12. Cesarska i učiteljska himna.

Obzirom na to, što će biti ova skupšćina vrlo važna za dalnji razvoj i napredak družtva, očekuje odbor od svih članovah, da će se u podpunom broju naći na skupšćini.

Dobro došli biti će i ostala gg. učitelji susjednih i drugih kotara kano i u obće svi prijatelji škole i učiteljstva.

Odbor pozivlje nadalje svojo članove i gostove, da javo do 17. t. mj. g. Bornu Bokaru, nadučitelju u Buzetu, svoj dolazak, da uzmogne pobrinuti se na vriemo za objed i ostalo.

Za odbor „Slovenskoga učiteljskoga družtva za koparski kotar"

Miroslav Anžlovar,
predsjednik.

Ovomu pozivu dodajemo samo to, kako je i naša vruća želja, da bi se po mogućnosti i ostalo naše učiteljstvo i prijatelji školo odazvali pozivu drugova i slovenske braće, te komu je moguće osobno doći il inače ajotiti se jedinog učiteljskog družtva na istarskom kopnu. Mi pozdravljamo već unapried naše dično učiteljstvo koparskoga kotara u vrletnom Buzetu, želeći mu iz svega srca što sjajniji uspjeh prigodom skupšćine i težajem dalnjeg mu plemenitog rada!

Novi novac. Prvim danom dojduće godine 1893., imala bi doći u promet novi novci, te će tim danom početi nestajati imena današnjim novčićem i forinton. Mjesto današnjih novčića uvest će se vrst pol novčića koje su Niemci okrstili „heleri", koji će vrieditì za ne podpunu polovinu sadašnjega novčića. Mjesto forinte, uvest će se kruna, koja će vrieditì po prilici koliko današnja 44 novč., ali u zlatu. Zlatni novac kovat će se, te će ga biti od 10 i 20 kruna, pa će i srebreni novac izaći u promet, te će ga biti u komadih od 10, 20, 50 i 100 helera.

Ribarenje u hrvatskom moru. Od 23. aprila 1890. do 22. aprila 1891. uhvatiše po službenih bilježkah kraj hrvatskog, istarskog i dalmatinskog primorja 8,721.680 klg. riba i rakova u vriednosti od 2,485.161 for. prama 9,242.675 klg. u vriednosti od 2,514.883 for. od predprošle godine, dakle manjo za 520.995 klg. i 29.222 for. Kod ribarenja bijaše zabavljeno 11.824 domaćih ribara sa 3143 broda, vriedna 608.069 for. i sa mrežami te ostalimi spremami vriednimi 1,434.468 for. Talijanskih ribara bilo je 1018 sa 239 ladja, vriednih 180.610 for. i sa mrežami u vriednosti od 44.674 for. Talijani uhvatiše 1,082.080 klg. riba, vriednih 296.916 for.

Brzojavni ured. Na otočiću Iloviku (kotar Lošinj) otvoren je početkom ovoga mjeseca brzojavni ured spojen sa postojećim poštarskim uredom.

Novi parobrod. Ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo na Rieci dalo je sagraditi na diljah u Sv. Roku kraj susjednih Miljah novi parobrod „Budapest", koji da će ploviti izmedju Rieke i Dalmacije.

Lov ribe. Iz Voloskoga javljaju nam, da bijaše u susjednoj Preluki ulovljeno mnogo ribe, osobito polandica i raznih manjih vrsti. I hrvatski listovi iz Dalmacije pišu, da su tamošnji ribari uzduž obale nalovili mnogo ribe, osobito srdjela, golčića itd., koju ribari i trgovci soli i za trgovinu pripravljaju.

„Vatrogasac". Izašao je dne 1. t. m. prvi broj toga strukovnoga lista, ilustrovan i sa obilatim poučno-zabavnim sadržajem. Preporučamo ga svim, koje bi mogao zanimati i koji mogu podupirati rodoljubna poduzetja.

Iz Karlovca pišu nam 3. t. m. Zlatna sv. misa o. Gilberta Gravla obavljena je u Karlovcu u župnoj crkvi sv. Trojice sjajnim i svečanim načinom. Mnogobrojni štovatelji, prijatelji i zahvalni učenici svečara željno su iščekivali taj dan, da ga čim radostnije sa prevrednim svečarom sprovedu, pa i nebo samo se je tomu danu radovalo, jerbo bijaše upravo prekrasan proljetni dan. Crkva bijaše liepo okićena, osobito glavni oltar prekrasnim cvićem i mnogobrojnimi svićami urešen. Jedva zvona prvi put zazvoniše na službu božju, već je stao pobožni narod hrliti u franjevačku crkvu, koja inače dosta prostrana, za tu zgodu bijaše pretiesna. Točno u 10 sati pristupi k oltaru častni starac zlatomisnik, praćen dvorećim svećenstvom pod rukovodstvom preč. prepošta iz Metlike g. Franje Dougana, koji je za svojega školovanja u Karlovcu kano djak mnogo puta ministrirao o. Gilbertu kod sv. mise, i sada se radostno odazvao njegovoj molbi, da bude manuduktor kod zlatne sv. mise. Sazvavši zvonkim glasom Duha svetoga, obavljao je dični starac toli lahko i okretno sv. službu, te bi čovjek mislio, da gleda mladića pred oltarom. Na koru pjevno je mješoviti sbor sv. misu uz pratnju orkestra. Poslje vjerovanja stupi na propovjedaonicu veleč. g. župnik Velemerički Josip Šoštarić, i prekrasno prodoči sakupljenom narodu zasluženi rad dičnoga svećara, koji je tečajem 50 godina po raznih samostanih ove provincije sv. križa revno službovao kano učitelj, vjeroučitelj, propovjednik i gvardian to svagdje stekao kod predpostavljeno oblasti i naroda zasluženo priznanje i očito pohvalno odlikovanje. Osobito liepo je govornik istaknuo njegovo službovanje u Karlovcu, gdje mu je sada dragi Bog podielio tu veliku milost, da može danas ovako svečano odslužiti zlatnu sv. misu.

Crkvena svečanost dovršena je zahvalnicom: „Tebe Boga hvalimo", i onda svećar, razkriliv ruke nad pobožnim narodom moli i podieli mu sv. blagoslov. Velečastni O. Aurelij, guardjan pozvao je mnogo odličnike i gradjane na prijateljski objed u samostan, da ovaj liepi dan č. o. Gilberta u vosilom družtvu bude lipši i radostniji.

Svečaru stigoše mnogo čestitke brzojavno i pismeno, a od zahvalnih učenika primio je na dar srebrni. liepo pozlaćeni pokal. Tako je evo dovršena ova riedka i

ljepa slava, koja će biti nezaboravna i zlatimi slovi ubilježena u srcih svijuh, što su joj mogli prisustvovati, a častnomu svećaru iz dna srdca dovikujemo: Bože Ti daj doživiti i poslie deset godina još svećanije proslaviti dijamantnu sv. misu.

Listnica uredničtva.

Gospodi rodoljubom na Pagu, Supetru itd. javljamo, da smo poslali pouzdanice g. zastupniku Spinčiću u Beč, jer je priobćiti nemožemo s povratog uzroka.

Gosp. dopisniku „Opazovalcu“: U budućem broju, jer nam za danas nobljnje moguće radi preobilnosti gradiva. Prijateljski odzdrav!

Gosp. dopisniku iz Pazinščine: Stiglo za danas prekasno; drugi put; da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“: Čit. Postojna for. 5. Čit. Gorica for. 2·50. R. F. Wolfsberg for. 1. Pošt. ured Sv. Matej for. 3. Čit. Celje for. 2·50. V. A. Ličnjan for. 2. Š. P. Lošinj for. 5. Čit. Spljet for. 2. M. L. Sarajevo for. 5. Plovanija Žb. for. 2·50. Čit. Starigrad for. 5. Hr. Sastanak Selca for. 2·50. S. A. Selca for 5. D. T. Selca for. 5. B. K. Baška for. 1·25. J. P. Dobrinj for. 2. Čit. Tolmin for. 3. G. N. Trst novč. 50. P. I. dr. Senj for. 9. Čit. Kranjec for. 1·25. P. P. Mitrovica for. 2·50. Čit. Kostajnica for. 1·25. Čit. Pakrac for. 1. Ob. zadruga Senj 2. H. J. Jaska for. 2. Čit. Kraljevica for. 1.25.

(Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 7. maja.

Beč	41	18	64	8	84
Grac	65	72	39	63	68
Temešvar	35	25	63	33	19

Dne 11. maja.

Brno	52	7	2	43	76

Javna zahvala.

Svim i svakomu, koji su prigodom smrti našega ljubljenoga sina

EDUARDA MANDIĆA

osmoškolca kr. hrv. velike gimnazije na Rieci

na budi koji način nastojali ublažiti našu težku tugu, te su prisustvovali toli mnogobrojno kod pogreba, izrazujemo ovim najiskreniju zahvalu.

Volosko, 30. aprila 1892.

Razveljeni roditelji:

Ivan i Kornelija Mandić.

Oglas.

Podpisani javlja sl. občinstvu, osobito prijateljem i znancem, da je otvorio trgovinu osim kukuruze i

svakovrstnih jestvinah

kao kave, cukara, riža, pašte, pak sapuna i drugih predmeta uz najniže ciene.

Mate Kramer Bančina

Rakotole (občina Motovun).

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine.

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posuđja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 9—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Na ubavjest!

Dne 23. ovoga mjeseca prodati će se javnom dražbom, uz povoljnu cienu, ostavšćina pok **Mateja Zamlića iz Kastva**, sastojeća iz jedne stare kuće na ulazu u grad Kastav i jednoga posjeda nedaleko grada.

Dražba ili licitacija obaviti će se rečenoga dana na licu mjesta.

Toliko na ubavjest onim, koje bi ova prodaja zanimala.

Kastav, 7. maja 1892.

Marija Rubeša rodj. **Zamlić.**

Štrcaljke proti peronospori

(mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladišću. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojevo za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 5—

u Trstu, ulica Zonta br. 5

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave šnjšire iz Brešlje, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anatrinsku vodu za usta. Tokući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ništrcivanja katrama. Kašlcu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okrieplјujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 22—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nofrankovane.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kaputе, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako mnienih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedinu tvrdko odrezke te raznešlju li uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko ponzetje. 24 0 preko 10 for. franko. 21—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jezika.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelano i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske ovietnjako uz ciene, koje se neplašo konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 48—52

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakatoremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečok in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Lose“ na: Annoncen-Expedition von I. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 2—10

Tinktura za želodec,

katero prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta je vedno uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 14—25

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—6

Traži službu.

Mlinar sa izvrstnimi svjedočbami za parne i vodne mlinove, vrstan za stolarstvo i popravke mlinarskog orudja traži ovim putem službu.

Pobliže u uredničtvu „Naše Sloge“.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2¾%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, kateri so nahajajo v okrogu pripozna se novo borestna tarifa na tomelju odpovedi od 15. januvarja, 19. januvarja in 10. februvarja.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—9 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Na lamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostii obrosti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 11. januvarja 1892. 0 24

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 15—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si hoče europejskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverso i preko Hamburga. — Za progo **Iquique** (itd.): preko Genove i Montevideo, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo trjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja arobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 4—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Bolenc.

Broj 20. U Trstu 19. maja 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana soj pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč.; za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 4 for., za zoljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VIII. saborska sjednica dne 1./4.

(Nastavak).

Kod razprave moli riečzastupnik dr. Volarić.

Galerija prigovara. Predsjednik ju opominje.

Zastupnik Mandić: Kakove ste odgojili, takovo imate!

Zastupnik Volarić reče zatim:

Visoki sabore! Ja prosvjedujem prije svega s istih formalnih razloga, koješto sam to učinio proti prvašnjemu predlogu, da se danas o istomu razpravlja, te sam uzeo riesć, da se svrnem samo na nekoje glavnije točke govora g. zemaljskoga prisjednika Cleve. On nam je označio razmjer, u kojem stoje naše škole prama talijanskim, pa nam predbacio, da tobož naših škola ima više, nego li njihovih, al nam nije kazao, koliko je nas a koliko njih, pa vas u tom pogledu upozorujem, gospodo, na netom obavljeni, ako i ne nam povoljni, popis pučanstva. Meni se čini smješno govoriti o razmjeru škola, a neosvrnuti se na broj pučanstva. Nas ima više, naša mjesta su manja i prilično odalečena jedno od drugoga, pa bismo morali imati više škola, nego li vi, te k onima što ih imamo, kako nam samo izvičšće c. k. školskih oblastih kaže, moralo bi nam se dati još više škola, da se našim potrebam zadovolji. Vi ste dobro obskrbljeni, a mi još oskudicu trpimo na školah.

K onomu pako, što je nadovezao g. Cleva, da djeca nerazumiju naukovnoga jezika, ja mu samo spominjem, da u Cresu, gdje je barem dvie trećine pučanstva naše krvi i našega jezika, naukovni jezik jest talijanski, a kao predmet uči se njemački, samo da se tim posve iztisne naš jezik. U obijuh Lošinji, gdje smo u većini, naukovni jezik u školah jest izključivo talijanski. Nije ni to dosta; na Čunskomu, Unijah, Sušku itd. uče djeca izprvice u svom hrvatskom jeziku, a kašnje naukovni jezik jest talijanski. I tako širom cielo Istre nameću se našem narodu gdje i u koliko još moguće talijanske škole, a vi gdjegod vas ima, imate svoje škole čisto talijanske. Gospodin predgovornik spomenuo je nekakvu tvrdoglavost, caparbietà, kojom naši učitelji šire tobož politiku u školah, a nije se osvrnuo na učitelje talijanske krvi, koji su u tom pogledu gori i intolerantniji nego li naši. Odkad je nastao nemir, gospodo, u pokrajini, ako ne od onda, od kada ste se vi počeli pačati u naše poslove. Skrbite se vi za izbore u vaših gradićih, a pustite naše izvanjske obćine, pak hoćete viditi, neće li se povratiti na novo mir u pokrajinu. Tuži se nadalje gospodin predlagatelj na manjinu, što mi tobož proti interesu naroda, koji nas je simo poslao, rabimo naš jezik, koga većina nerazumije. Svakako on razumije i govori čisto hrvatski. Jedan gospodin planuo je jučer odmah iza što je govorio gosp. Mandić i napao na nas, dakle je razumio dobro hrvatski. Pa prodjimo, gospodo, jednoga po jednoga, što nas ovdje ejedi, pa ćete se osvjedočiti, koliko vas ostaje, koji nas nerazumijete. Prodjite izviešća sabora, prodjite predloge naših predšastnika i u čisto ekonomičkih pitanjih, pak ćete se osvjedočiti, koliko ste se do sada obazrieli na nje i koliko ste jih uvažili, akoprem su bili postavljeni i u talijanskom jeziku. Do pred dvie godine većina mojih sadašnjih poštovanih drugova govorili i razpravljali su predmete, postavljali predloge u vašem jeziku, pak u koliko ste jih poslušali i zadovoljili njihovim pravednim zahtjevom? Naši predšastnici počam od dobe ustavnoga života u ovoj pokrajini t. j. od godine 1861. tražili su od vas, da poštujete naš jezik, da zemaljski plaćnici poznaju i naš jezik. Zastupnik Ravnik god. 1869. izjavi, da mu je slobodno poslužiti se svojim jezikom, i to pravo priznano je bilo sa strane predsjedničtva, i naši su ustrpljivo kroz mnogo godina podnašali sve nepravice, koje ste im vi nanašali, dok g. 1883. neudlučiše rabiti i svoj jezik u razpravah. Baš onoga, koji vam je dobre savjete davao u vašem jeziku glede geografičke karte Istre, ste jako ljepo napalili i odužili ste mu se baš vitežki vašim ponašanjem g. 1883. Gosp. Cleva htio je pohvalit i Feretiće i Marotije i Štrke itd., al potražite izvještaje, pak ćete viditi, u koliko ste poprimili bili njihovo savjeto, popitajte njih samih, u koliko se mogu s vami pohvaliti. Eno su još živi i Feretići i Štrki, pa nek se predsjedničtvo obrati na njih, da nam daju pismeno, što o vami sudo, za što vas drže i u koliko imaju povjerenja u vas, pak ćemo viditi, komu će dati krivo. Mi, ako govorimo našim jezikom, služimo se našim svetim pravom, hoćemo da budemo poštovani u svojoj kući, a od vas ih ima dosta, koji dobro govore hrvatski, neka počmu oni nas nagovarati u našem jeziku, i kad budete tako činom pripoznali ravnopravnost našega jezika i naše narodnosti, mi ćemo znati odgovoriti vam i u vašem jeziku, i tako poštujuć se medjusobno, naći ćemo složno radit na dobrobit ove naše pokrajine. Uzmite primjer iz bližnje nam Gorice, pak se ponašajte prama nam, kako ondje vaša bratja ponašaju se prama našim, i mi ćemo se sporazumiti i ujedinjenimi silami posvetit ćemo naš skupni rad na korist naše zemlje. Mi smo od godine 1861. do 1883., dakle preko 20 godina ustrpljivo podnašali vaše nepravice, mi smo vas kroz toliko vriemo čekali, da pripoznate govorom i dielom našu ravnopravnost s vama, a od sad naprvo prestaje već svaki obzir.

Nadalje, što je predgovornik naglasio, da u naših školskih knjiga dolaze ulomci iz hrvatske povjesti, to je i pravo. Tà zar nije potriebito i pravedno, da naši dječaci poznaju nešto o našoj prošlosti? Što je zemaljski prisjednik spomenuo Zvonimira, to mu moram reći, da je na krunisanju kralja Zvonimira bio osorski biskup Vasilij, a najstariji glagoljski spomenik kod Baške na našem otoku bi podignut na spomen darovnice kralja Zvonimira opatiji sv. Lucije. Kad je Zvonimir darovao zemljište opatiji sv. Lucije, to je dokaz, da je on gospodario na otocih. Kad su naše strane došle pod pokojnu Venetsku republiku, bili su se pokloniti duždu gradjani Osora i odaslanici naokolo stojećih naših kaštela. Kakovi su danas odnošaji u nas i kakovi po otoku Cresu i Lošinju, pitajte ovdje zastupnika, rodjena Osoru, neka stavi ruku na prsa, pa neka prodje mjesto po mjesto i označi, kakovi su u nas stanovnici, a ti isti odnošaji jesu širom cielo Istre. Dakle, ako vaše školsko knjige nesadržavaju ništa o vašoj prošlosti, to si priskrbite novo kakovo izdanje, al to nije uzrok, da napadate na naše i da pitate pomoć od vlade, da nam je po njezinom običaju osakati.

Za geografiju spomenuo sam drugom prilikom i isto tako za domaću povjest. Mi se nostrašimo nepristrane i pravedne historije, neka dodje slobodno prošlost na vidjelo.

Budući je dakle sami predlog strančarski i njegovo obrazloženje pristrano, te proti nam naperono, netreba da spomenem, da mi ćemo proti njemu glasovati. (Tako je! sa klupah manjine).

(Za čitavoga govora trajala je na galeriji buka kano u krčmi, eve hrče i kašlje a napokon počelo je i psato kviliti).

Zastupnik Babudor kaže, da je vrlo težko naći dobre članke ili štiva za čitanke; radi toga jesu obćenite tužbe; on misli, da je tomu krivnja, što te članke nesastavljaju učitelji Istrani. Kod nas su u porabi knjige, koje i u Trstu. O slavenskih člancih nemože ništa kazati, jer je nepoznaje, ali sudeć po riečih g. Clevo, neće oni valjati. Te knjige bijahu valjda sastavljene za Dalmaciju, Hrvatsku, a kasnije uvedene i u naše slavenske škole. On je očekivao, da će vladin komesar uzeti u obranu školske oblasti. (Eluschegg prigovara sjedeć). Predlog g. Cleve je valjan, jer ide za tim, da se usavrše školske knjige, to će glasovati za predlog.

Zastupnik Stanger reče, da je prisjednik Cleva govorio samo da nešto reče. Da mu odgovorim bar ponešto, poslužit ću se onim, što mi je pri ruci. (Čita iz izviešća). Ja neznam, gdje je našao dakle ono knjige, o kojih kaže zemaljski odbor u svojem izviešću, da ih neima. (Na galeriji nemir i buka; vrata se neprestano otvaraju i zatvaraju; predsjednik opominje obćinstvo opetovno, ali sve badava).

Zastupnik Stanger kaže dalje, da se čudi g. Clevi, koji je uztvrdio, da mi niesmo Hrvati. Ali što smo drugo, nego li Hrvati, kad govorimo hrvatski. Mi znamo, da nepripadamo kraljevini Hrvatskoj, kao što znamo, da nepripadate ni vi Italiji, akoprem govorite talijanski.

Govoreć prvi put u ovoj visokoj kući o školstvu, govorio sam talijanski u nadi, da ću bar štogod postići, ali na žalost osvjedočio sam se kasnije, da je sve uzalud, govorili mi talijanski, hrvatski ili slovenski. Zašto dakle da govorimo talijanski, kad se i onako svaki naš predlog prezire i zabacuje. Uspjeh nam je dakle ovdje u sabornici isti govorili mi hrvatski ili talijanski; no govoreć hrvatski, smo bar prisiljeni odlučno pokazati, da smo tuj, i da se služimo svojim. Neka se dakle znade, da Istra nije pokrajina talijanska, nego većinom hrvatska. (Tako je! sa klupah manjine).

Riečuzme zastupnik Dukić:

Visoki sabore! Moji drugovi s ove strane visoke kuće izrekli su već svoje negodovanje o predlogu, što ga je podnesao prisjednik zemaljskoga odbora gosp. Cleva. Prinuždenam i ja izraziti svoje veliko začudjenje, što je upravo član zemaljskoga odbora podnesao takav predlog, kojim se vredja čast hrvatskoga i slovenskoga imena i dotično hrvatsko-slovenskoga pučanstva ove zemlje.

Morala bi gospoda znati, da neobstoji zemaljski odbor samo za Talijane, nego da mu je sveta dužnost braniti i štititi i interese Hrvata i Slovenaca, što živu u ovoj zemlji.

Meni nije poznato, da li se rabe u pučkih školah, gdje je naukovni jezik hrvatski, onakve čitanke i onakav tekst, kako je to naveo častni gospodin dr. Cleva. Ja dvojim, da je tomu tako, pošto proizlazi iz izvještaja c. kr. zemaljskoga školskoga vieća u Trstu, što je tiskan u izvještaju zemaljskoga odbora za god. 1891., kako se spomenuto zemaljsko školsko vieće tuži, što nemaju naše pučke škole potrebitih i sgodnih čitanka.

Recimo pak, da imado u čitankah, što se rabe u naših pučkih školah, onakovih štiva, kakve je naveo g. dr. Cleva, to bi bilo suvim u redu, da se našu mladež upozori na prošlost našega naroda i da se s ovom upozna.

Nije pako nimalo liepo, niti nije vitežki od vas (većine), da predlažete vladi, neka revidira čitanke naših pučkih škola i iztriebi iz njih ono, što vi želite, da se umetne u čitanke, koje se rabe u vaših talijanskih pučkih školah! Izvolite predložiti, da se podvrgnu reviziji čitanke vaših škola, a ne zahtjevajte ono, što nas vredja.

Želio sam progovoriti ovo njekoliko riečih na našu obranu, izjavljujuć, da ću glasovati proti predlogu.

(Na početku bučilo je obćinstvo na galeriji, al se je u kratko umirilo).

Zastupnik Mandić moli riec.

(Na galeriji smjeh, vika i tulenje).

Predsjednik: prosim obćinstvo, da se mirno ponaša, jer ću inače galeriju izprazniti.

Zastupnik Jenko: Bodemo videli!

Zastupnik Mandić, došav napokon do rieči, reče: Slavna gospodo! Začudjenje moga predgovornika i poštovanoga nam druga dra. Dukića dielimo svi ostali s ove strane visoke kuće. Iznenadio nas je i usupnuo govor zemaljskoga prisjednika i zastupnika g. Cleve, što je na nečuveni u ovoj sabornici način napao i ruglu izvrgnuti nastojao naš jezik, našu narodnost i sve naše svetinje.

Kad govori zastupnik zemaljskoga odbora ili zemaljski prisjednik, koji je postao takovim voljom sabora, imademo pravo očekivati, da će govoriti oprezno, trizno i ozbiljno, čega svega niemo našli u govoru prisjednika pošt. gosp. Cleve niti za dlaku. On je naime govorio razdražljivo, strastveno, vriedjajućim načinom, kako se obično negdje drugdje govori, ili kako se običaje govoriti za neuko i zanešeno obćinstvo. On je hotio oerniti naše školske knjige, u kojih je smjehu i ruglu izvrgnuo naše junake na poru, umu ili mašu, u obće na sve naše narodne svetinje nabacio se smradom i blatom radi onih, koji stoje ovdje za menom (pokaže na galeriju).

Ja u istinu neznam, gospodo, kako je on mogao uplesti u svoj govor kraljevinu Hrvatsku i njezino stanovnike, koji ga nepitaju ni kruha ni luka. U ostalom neka znade g. prisjednik Cleva, da je nekoć bila kraljeva Hrvatska silna i jaka, da je hrvatski narod za prosvjetu i čovjećanstvo više učinio i većma žrtvovao, nego li ma koji narod svieta; da su si napokon upravo Hrvati stekli neizmjernih zaslugah za državu i dinastiju, te da nisu zaslužili, da se ih u bilo kojem saboru u javnoj sjednici ruglu i smjehu izvrgava, proti čemu prosvjedujem kao Hrvat u ime jednokrvne mi braće u kraljevini najsvečanije.

Denuncirajuć naše školske knjige pokazao je g. prisjednik u pravoj slici sebe i svoju stranku, koja se tim načinom i tim smradnim sredstvom služi proti nama gdjegod može. Što su mu sakrivile naše čitanke, da ih tako napada? Našao je nekoliko rodoljubnih, na junačtvo, pobožnost i u obće, na plemenite čine pobudjujućih članaka — pa je radi toga tužio, denuncirao c. kr. školskim oblastim. On, liberalac tobož od pete do glave, tuži il denuncira naše školske knjige radi liberalizma tobož, c. kr. Ljudom. Ali on toga nebi bio učinio, da su talijanske školske knjige onakovim patriotizmom zadahnute, kao što su hrvatske. On nenalazi u talijanskih čitankah članćića rodoljubnih, kao što ih imadu hrvatske, pak tuži radi toga ove posliednje. Meni se je pričinio gosp. Cleva, kad sam ga slušao, napadajuć na naše nedužne čitanke, kano i prpošan dočka, koji vidi u druga liepu igračku, pograbi ju, pa trosne s njom o kamen govoreć: baš kad nije moja, neamije biti ni tvoja. Ako su, gospodo, vaše čitanke loše i nevaljane, a vi tražite, da se poprave, ugriju, usavrše, ali nezahtjevajte radi toga, da se nade, jer su bolje od vaših, zabace ili pokvare. Naše čitanke pustite na miru kao što nediramo mi u vaše, a umilite li, da vaše neodgovaraju svrsi, krpajte, popravljajte i usavršujte ih, kako vam je drago.

Gosp. prisjedniku Clovi slobodno je bilo tražiti ono, što ga ide, branit kako i koliko je hotio svoje, a ti štovat tudje. Nu nobijaše mu prosto bezobzirno navaliti na ono, što je naše, to našu svetinju ponajprije pogrditi, a zatim grdno denuncirati. Ja mu na tom plemenitom činu nezavidjam, a ujedno izjavljujem, da ću glasovati proti njegovom predlogu.

(Galerija udari opet u grohot i buku; predsjednik ju opominje i grozi joj se; obćinstvo mu se smije).

Predsjednik stavi na glasovanje predlog prisjednika Cleve, te ga prihvaća sama većina.

Zastupnik Costantini izviešćuje u ime političko-gospodarskoga odbora o molbi zemaljskoga suda u Trstu, da mu

se dopusti sudbeno postupati proti zastupniku Mandiću, obtuženu radi uvriede poštenja, počinjene u časopisu. Izvjestitelj predlaže u ime toga odbora, da se molbi zemaljskog suda zadovolji.

Zastupnik Stanger reče, da neće braniti druga Mandića ili predstaviti ga kao novina. Iztaknuti želi samo to, kako se slabo tumači nepovriedivost ili imunitet zastupnika tim, što se tvrdi, da bi se ta imala štovati jedino u političkih pitanjih. Toga nepotvrdjuje nijedan auktor. Nemoguće je oduzeti saboru jednu radinu silu i to radi strančarske klovete. Odbor bi morao takova pitanja izpitati i protresati, jer izviešće, kakovo je u tom pitanju predležeće, jest bez smisla. Tako se može dogoditi sutra zastupniku i uredniku gosp. Tamaru, da ga tko tuži s tom nakanom, da mu zadirkiva. Valjalo bi dakle iztražiti, tko tuži, zašto tuži, koga tuži itd., pa tekar tada predlog o tom podnesti. Izvjestitelj spomenuo je obtužnicu učitelja Grosmana, a upravo proti njemu pisalo se mnogo puta istinito. On je već nekoliko puta tužio svoje protivnike, al je uviek povukao natrag svoju obtužnicu. I sada imao je tužiti samo onoga, koji mu je upravio i podpisao poznato nam „Priposlano". Listić „Il Giovine Pensiero", izašeći u Puli, donio je članak proti načelniku Lovranskomu. Sin ovoga odgovorio je na to u „Priposlanu" u „Našoj Slogi", da obrani svoga otca. Podpisao je „Priposlano" te izjavio, da prima na sebe svu odgovornost. Uredništvo „Naše Sloge" je ujedno tiskulo opazku, da uzimlje na sebe jedino toliko odgovornosti, koliko mu to zakon nalaže. Radi toga dakle, da se izruči sudu urednik i zastupnik Mandić? U ostalom, gospodo, mi se ne bojimo sudbenog postupanja proti našemu drugu, pa kad već predlažete, da se ga izruči, il da nam se ne predsci, da smo možda što krivičnoga zagovarali, izjavljam u ime drugova i svoje, da ćemo glasovati za odborov predlog.

Predsjednik stavi predlog na glasovanje, te ga prima sabor jednoglasno.

(Dalje sliedi.)

Odgovori na interpelacije glede žalostnoga stanja u Istri.

U Beču, dne 15. maja 1892.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 12. t. mj. odgovorio je preuzvišeni gospodin ministar-predsjednik grof Taaffe kao upravitelj ministarstva nutarnjih poslovah na interpelacije: 1. zast. Spinčića i drugova od 19. junija (dvie); 2. zast. Bartolis, Rizzi-a i drugova od 2. julija; 3. zast. Porića, Pfeifera i drugova od 27. oktobra; zast. Laginje, Spinčića i drugova od 7. decembra, sve od prošle godine 1891.

U sliedećoj sjednici dne 14. t. m. postavio je zast. Spinčić sliedeći predlog:

„Visoka kuća nek izvoli odlučiti:

Usljed odgovora na interpelacije 19. junija, 2. julija, 27. oktobra i 7. decembra 1891., što jih je dao u sjednici 12. maja 1892. gospodin ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva nutarnjih poslova, glede žalostnoga stanja u Istri, ima se, u smislu §. 69. poslovnoga reda, povesti u današnjoj sjednici pogovor".

Tim predlogom htjeo je gosp. predlagatelj stalno upotrebiti jedino za sad mogući način, da stavni interpelacije sa odgovori, da navedo za svoje navode dokaze i svjedoke, da reče svoju o navodih odgovora, da dokaže . . . . . , a to tim više, pošto se tu radi o časti zastupnika, koji su interpelacije podpisali, o pritužbah sa strane dviju narodnosti i o razjašnjenju žalostnoga stanja u velikom dielu čitave jedne pokrajine.

Postaviv taj predlog, pokazao je, kako se nežaca razpravljati o predmetih i o činjenicah, koje je on, ili koje su drugi o stanju u Istri u carevinskom vieću iznieli.

Šteta, što predlog nebijaše primljen. Al što se nije doseglo sada, doseć će se drugda. Morat će se o tom govoriti, navlastito kod razprave o izboru u zapadnih kotarih, te kod budućeg proračunsko razpravo.

Za sada nek se čitatelji zadovolje sa odgovori od rieči do rieči, i neka jih sami sravnjuju sa interpelacijami, tiskanimi u „Našoj Slogi"; nek si sami stvore sud, osobito oni, kojim su pojedini dogodjaji ili osobe bolje poznati. *)

*) Molimo naše prijatelje, navlastito one, kojim su pojedine osobe ili dogodjaji bolje poznati, da nam svoj sud točno i nepristrano priobćiti izvole, a da ga pak mi uzmognemo dalje priobćiti. Op. Ured.

I. Narodnostni odnošaji u Istri i novији izgredi.

Dobiv rieč ministar-predsjednik i upravitelj ministarstva nutarnjih poslova grof Taaffe, čita:

U sjednici visoke zastupničke kuće od 19. junija 1891. postavili su zastupnici Spinčić i drugovi na vladu interpelaciju, u kojoj se govori o narodnostnih odnošajih u Istri i o različitih izgredih, sbivših se u novije doba.

U koliko se ta interpelacija odnosi na dogodjaje, sbivše se u saboru Istre, nemogu ih potanje razglabuti, jer se nevidi shodnim činiti predmet razprave u ovoj visokoj kući nutarnjo stvari jednoga sabora.

Obzirom na ostale konkretne dogodjaje, navedene po gospodi interpelantih, dao sam poduzeti točne izvide, i mogu na temelju uspjeha istih priobćiti, da razglabanje interpelanta potrebuje u mnogom obziru popravka.

Najprije uztvrdjujem izrično, da se u poreškoj občini nije potrebovalo nikad izvanrednih mjera sigurnosti u svrhu, da budu zemaljski zastupnici, imenito zemaljski odbornik Spinčić osobno sigurni i slobodni u kretanju; da se hrvatskih ili slovenskih zastupnika nije u Poreču sistematično psovalo, i da gospodinu zastupniku Spinčiću nije bio dan savjet od nijedne strane, koja bi se mogla smatrati u istinu kompetentnom, da ostane kod kuće dne 23. febrara odnosno 4. marča 1891.

Ako je dakle taj gospodin zastupnik spomenutih dana u istinu usljed savjeta kod kuće ostao, to je njegovo pouzdanje zlorabila nepouzdana osoba.

Nit slavenski dušobrižnici nemaju se česa bojati u poreškoj občini, kaošto se može uztvrditi iz činjenice, da se na veliki četvrtak 1890., kad bijaše mnogo slavenskih dušobrižnika iz izvanćine kod crkvene službe božje u stolnoj crkvi, nije dogodilo nikakavo demonstracije.

Ako je u danih izbora prošle godine došlo više žandara u Poreč, dogodilo se je to samo obzirom na to, da se je očekivalo veće mase ljudi iz okolice. Konkretni izgredi navedeni u interpelaciji i nasilja proti pojedinim osobam, u koliko su došla do znanja organom oblasti, podastrli su se kazneno-sudbenomu postupku.

Navod interpelacije, da imadu žandari strog nalog, da slavenske svećenike najtočnije nadziru, mora se označiti kao pogrješan; takova naloga nije se nikad izdalo.

Ako su žandari koga ulovili, dogodilo se je to uvjek sa zakonitih uzroka, i odveli su ga na zakonito uredovanje; u nijednom slučaju nije se nijednoga ulovilo samo radi klicanja „živio".

Što se tiče kazneno-sudbenih izvida, povolo se jih je navlastito:

1. obzirom na ranjenje Šime Stifanića iz Sinožići hitcem kamena;

2. obzirom na izgrede u Oprtlju;

3. obzirom na izgrede proti dušobrižnikom Stefanutti-u — Bottegaro dne 8. maja u Bujah;

4. obzirom na bunjenje dne 6. maja 1891. kod obhoda (procesije) u Buzetu.

U obijuh prvih slučajevih nisu izvidi doveli do nikakva uspjeha u subjektivnom odnošaju; u trećem slučaju saznalo se je za četiri izgrednika, obnašlo se jih je krivimi i odsudilo na zatvore od dvijuh tjedana do jednoga mjeseca; u četvrtom slučaju neima još konačne odluke.

Iz navedenoga nek visoka kuća izvoli razviditi, da oblasti po svojih dužnostih sa svimi sredstvi, zakonom njim dozvoljenim, izgrede svake vrsti zabranjuju i pobijaju, i da vlada stoji na stanovištu najstrože objektivnosti naprama narodnostnom ciepanju i trvenju, koje najživlje sažaljuje.

* * *

2. Izbor zastupnika za carevinsko vieće mjeseca febrara i marča 1891. u izvanjskih občinah zapadnih kotara Istre.

U sjednici ove visoke kuće od 19. junija 1891. upravili su gospoda zastupnici Spinčić i drugovi na me interpelaciju, tičuću se dogodjaja kod izbora zastupnika za carevinsko vieće u zapadnom kotaru izvanjskih občina Istre.

Isti predmet razpravlja bitno takodjer interpelacija, koju su postavili u sjednici 2. julija pr. god. gospoda zastupnici dr. Bartoli, dr. Rizzi i drugovi.

Mislim, da mogu ovo obje interpelacije skupno uzeti i samo potvrditi, da se je u rečenom izbornom kotaru prilikom posliednjih općih izbora svakako bila žestoka izborna borba, koja se je vodila po narodnostnoj si suprotstojećih strankah ne baš izborničkom porabom svih mogućih, da i nemogućih sredstava.

Visoka kuća je već iz izvieštaja, koji je učinio o tom izboru legitimacioni odbur, saznala izborne dogodjaje, koji su se tu obili; ja mislim s toga, da se nemoram upuštati u razpravu pojedinosti, i da se mogu omedjašiti na osjeguranje, da se je sa strane oblasti kod svih faza izbornoga postupka posve nepristrano i prema zakonom uredovalo, i da se je po dužnostih brinulo za uzdržanje mira i reda kod izbornoga čina, i to tako, da se usupor obstojećih oštrih protimba nije dogodilo nikakvih izgreda protećih javnomu miru i redu.

Ja mogu navlastito, na temelju preduzetih izvida i podastrietih mi spisa posvjedočiti, da su svi navodi učinjeni u prvonavedenoj interpelaciji proti upravitelju kotarskoga glavarstva u Poreču, posve neutemeljiti, da namjestnički savjetnik Eluschegg nije se ogriešio nikakvom pristranostju, i da je u slučajevih, navedenih po gospodi interpelantih, posve po dužnostih postupao.

Navlastito razvidno je iz spisa, da su u Oprtlju svi imajući pravo izbora redovito k izboru bili pozvani, zatim, da su odluke, koje se protežu na izborno pravo članova tvrdka, utemeljeno u ustanovah §. 3. izbornoga reda za carevinsko vieće, po kojih javni zadrugari dobitnoga poduzetja imadu izborno pravo po mjeri iznosa najmanje od 5 forinti odpadajućega na svakoga od ukupnoga poreza, što se plaća na to dobitno poduzeće.

Proizlazi nadalje, da dne 11 febrara 1891. nije prispjelo iz občine Vižinade kotarskomu glavarstvu nikakve reklamacije, koja bi bila odbijona radi prekoračenja roka reklamacije, da su dapače sve reklamacije iz te občine podnešene bile po kotarskom glavarstvu meritorno prosudjene i razpravljene; da su i reklamacije stanovnika iz Badorne, u kolike bijahu odbijene, bile odbijene iz meritornih razloga, a ne radi manjkavoga podpisa.

U koliko se u interpelaciji opaža, da je jedan pravodobno donio u ured kotarskoga glavarstva utok na namjestništvo, i da taj utok nebijaše primljen, mora se uztvrditi, da takav utok kod kotarskoga glavarstva nebijaše podnešen. Odnosni navod interpelacije imao bi se protezati na jednoga reklamanta, kojega reklamacija bijaše odbijena, jer je u občinskih listinah bio zabilježen bez svakoga poreza, i koji je zatim došao k glavarstvu, da dobije potanje ustmeno razjašnjenje. Ovomu se je dakako priobćilo, da bi se bio morao pritužiti proti pravilnosti kod objave občinskih izbornih listina.

Iz zapisnika 4. marča 1891. o izboru zastupnika u izbornom mjestu Poreču proizlazi, da se je namjestnički savjetnik Eluschegg, kao izborni povjerenik, od slučaja do slučaja protivio prekoračenjem djelokruga sa strane izbornoga povjerenstva, i da je odnosnim ogradam dao pismeno izraza. S toga nemogu nego kao sažalno označiti, ako se na temelju manjkavih ubavisti iznašaju bolna sumnjičenja proti zaslužnim državnim činovnikom.

Konačno mogu osjegurati, da će se sa strane vladinih organa imati nepopustivo pred očima obdržavanje skrajne nepristranosti kod svoga poslovanja u izbornih stvarih, i da će se uvjek sa svimi zakonom dopuštenimi sredstvi suprotiviti svim narodnostnim trvenjem.

* * *

3. Naknadni izbor zastupnika za carevinsko vieće u izvanjskih občinah zapadnoga kotara Istre.

U sjednici 27. oktobra 1891. upravili su gospoda zastupnici Perić, Pfeifer i drugovi na me interpelaciju, odnoseću se na tada vršeći se naknadni izbor jednoga zastupnika carevinskoga vieća za zapadni izborni kotar izvanjskih občina Istre, i naglasili su navlastito osobito umješanje vlade obzirom na prvotne izbore.

U odgovor ovo interpelacije častim se priobćiti, da su prvotni izbori u rečenom kotaru bili 27. oktobra već zaključeni, i da se je već 30. oktobra poduzelo izbor zastupnika samoga, da s toga vlada nebijaše u stanju, da bud šta promjeni, što se je sa kompetentne strane naredilo za taj izbor.

Ja sam ipak zahtjevao pobliže ubavisti o izbornih dogodjajih, koje su gospoda interpelanti konkretnim načinom iztaknuli, i mogu uztvrditi, da su oblasti na temelju izkustva zadobljenoga kod posliednjega izbora rabili što moguće veći obzir, da izbjegnu bud kakvim sražajem (konfliktom).

Tako se je u gradovih, kaošto su Kopari Poreč, biralo u izbornih prostorijah na periferiji gradskih zidova, da su izvanjske birače drži daleko od navalnih živalja (agresivnih elemenata) gradskoga stanovničtva.

U Pomjanu bilo je u septembru 1891. za občinskih izbora ozbiljnih rušenja mira. Da se neobnove izgredi kod izbora izbornika, biralo se je mjesto u izbornih prostorijah u glavnom mjestu občine, u Gazonu, jer se drugdje u občini nije moglo naći shodnih izbornih prostorija.

Da se tim nije otežčalo učestvovanje birača kod izbora, proizlazi nedvojbeno iz obstojnosti, da je od 556 ubilježenih birača njih 516 svoje izborno pravo u istinu izvršilo.

Što se tiče prvotnoga izbora u Poreču od 19. oktobra 1891., to su podatci, što su jih interpelanti dobili, nepravi.

Nije se odalo 315, nego 251 glas; navod, da su kod toga izbora glasovali dječaci izpod 16 godina i da je sedam neizbornika odalo 13 glasova, je posve neosnovan.

Od 251 odanih glasova obnašao se je jedan naknadnim, jer je odatelj toga glasa doista punoljetnim proglašen, ali nije još navršio 24. godinu.

Od 250 valjano odanih glasova nije za nijednoga kandidata proizašla absolutna većina, jer je najviši broj glasova, koji je odpao na kandidate, iznašao samo 125.

S toga uzroka moralo se je izbor obnoviti.

Insinuacija, da se je tim osujetilo izbor za slavenske birače povoljan, prikazuje se posve neutemeljenom, jer bi uspjeh izbora bio izpao na korist talijanskih kandidata, kad bi se bilo brojilo izključeni glas.

Prvotni izbor u Vrsaru obavio se je redovito i svršio se je bez zaprieke u jednom izbornom toku.

U Miljah zahtjevale su neke osobe neimajuće izborno pravo, da se jih pripusti k izboru, pošto su osobe ubilježeno u izbornih listinah bile već odale svoj glas. Pošto izborno povjerenstvo nije zadovoljilo tomu zahtjevu, jer dotičnici nebijahu ubilježeni u izbornih listinah, zapustili su hrvatski birači vieće i grozeć se izborne prostorije. Na nje se nije navalilo sa nijedne strane.

Ja sam tim navode o konkretnih slučajevih učinjene u interpelaciji izpravio, i mogu samo dodati izrično osjeguranje, da iz izvida učinjenih o upitnih izborih nije ništa proizašlo, što bi moglo utemeljiti bud kakvu dvojbu u nepristranost i zanesljivost vladinih organa, kojim bijaše naloženo, da budu kod izbora.

* * *

4. Izbor načelnika u Višnjanu.

U sjednici ove visoke kuće 7. decembra prošle godine podnieli su gospoda zastupnici dr. Laginja, Spinčić i drugovi interpelaciju odnoseću se na izbor občinskoga načelnika u Višnjanu, i navodeć razne dogodjaje sbivše se poslie odstupa prvanjega občinskoga načelnika, upitali me, da li sam sklon narediti, da se neodvlačno obavi novi izbor občinskoga načelnika tako, da se jedva poslie provedenja toga izbornoga čina pristupi k općim izborom radi obnovljenja cielokupnoga občinskoga zastupstva.

Na tu interpelaciju častim se sliedeće odgovoriti:

Poslie trogodišnjo dobe občinskoga zastupstva imali su se novi izbori obaviti u febraru prošle godine, al su se odložili radi toga vršeći se obćih izbora za carevinsko vieće. U agustu prošle godine zahtjevalo je kotarsko glavarstvo poreško od Petra Decolle, da razpiše izbore občinskoga zastupstva, i pošto je on tomu neutemeljeno prigovarao, naumilo se je provesti izbore pod vodstvom političke oblasti.

Skoro zatim je Decolle položio svoju službu kao občinski načelnik, i preuzeo medjutimno vodstvo občinskih poslova prvi savjetnik Anton Dell' Osto.

Ali jer bijaše poznata zakonita zaprieka proti dalnjemu vodjenju poslova po imenovanom, i jer bijaše s drugo strane u krilu občinskoga zastupstva samoga žestokih srašaja, naredilo je namjestništvo na predlog kotarskoga glavarstva na temelju §. 96. izbornoga reda razpust občinskoga zastupstva u Višnjanu, i postaviv istodobno potočlani upravni odbor, zapovjedilo, da žurno provede občinske izbore po izkazu birača, koj se ima na novo učiniti. —

Tu odluku je namjestništvo učinilo 3. marča t. g., dne 24. marča je spomenuti upravni odbor preuzeo protokolarno občinsko poslove od prvanjega zamjenika občinskoga načelnika Antona Dell' Osto, i sad su u toku priprave za izbor, tako da se može u kratko očekivati obnovljenje cielokupnoga občinskoga zastupstva.

U takvih okolnostih neimam nikakva povoda, da bud što drugoga naredim.

Vinarski sastanak u Beču.

(Konac).

6. *Država i pokrajina neka više davaju, nego li do sada, pomoći i zajmova onim, koji su od trsnoga učenca vinograde izgubili. Te pomoći, kao u obće pomoći proti bolestim loze, neka posebna komisija dieli pravedno prema istinitoj potrebi većoj ili manjoj.*

Kod nas, u Istri, kako već rekosmo, hvala Bogu, trsna uš još nije učinila baš goleme štete. Ali bi svejedno dobro bilo, da i pokrajina i država daju pomoći, da se na raznih mjestih zasade ložišća, od kuda bi narod dobivao američke loze, ako bi nesreća zahvatila veći mah, da nas nenadje nepripravne; a pomoć je već sada vele potrebna za dobavu štrcaljka i prave galice i za trud onim, koji bi išli okolo i narod podučavali.

Trgovačka pogodba s Italijom radi svoje odredbe o carini vinskoj, čini posve nesigurnom tu trgovinu. Zato se vlada umoljava, da se dogovori s Italijom za stalnu neku carinu. Ako to nebi uspjelo, onda neka se vlada pobrine, da budu po državi ustanovljena veća skladišta za domaće vino, i da bude drugim načinom provideno za bolju prodaju domaćega vina.

Ta je odluka vrlo znamenita. Do sada talijansko vino, ako će k nama, mora platiti 20 for. carine u zlatu, a naše vino, ako će u Italiju, mora platiti isto toliko, to jest 50 talijanskih lira ili franaka u zlatu.

Ali u nas se popije mnogo više vina, nego u Italiji, a prirasto mnogo manje vina nego li u Italiji.

Zato će svatko lahko razumjeti, da mi u našoj državi možemo naša vina dosta dobro prodati, dok je volika carina na talijanska, i da nemorimo prodavati u Italiju, kad nam tamo neće kupovati, jer imaju i odviše.

Nego druga je po novoj pogodbi, proti kojoj su se naši zastupnici branili zubi i nokti, ali nisu mogli obraniti, jer su Niemci i drugi, kojim je stalo za cienija vina, glasovali za pogodbu.

Po toj novoj pogodbi moramo mi pustiti talijanska vina k nam za samu carinu od 3 forinta 20 novčića u zlatu, kadgod bi se Italiji prohtjelo, da ona na naša vina snizi carinu na samih 8 lira u zlatu.

Kad bi se to dogodilo, gotovo je, da bi nas poplavila talijanska vina, a naša ako bismo prodali jih, morali bismo svakako mnogo cienije prodavati.

A kada moraš posve cieno prodati vino, onda moraš i težaka plaćati posve cieno, i sebi računati za trud posve malo, i zemlju prodavati izpod cione, a zalagati mnogo za malo.

A kad i ti i tvoja obitelj i susjedi i služinčad malo dobivate, onda nemožete ni trošiti; onda je slabo i po trgovca i po kasu i po sve.

Već sami glas, da će Italija porabiti onu odredbu o carini vinskoj, snizio je našemu istarskomu vinu cienu za mnogo. A što bi tekar bilo, kad bi se vineka carina u istinu snizila?!

Onda bi naše vino za stalno palo u cieni.

Nekoji računaju, da Italija neće porabiti one odrebe, jer bi onda morala i prema Francezu i prema Španjolcu svojedno carinu držati, pak da bi ona vina, a i našto naših, kisolijih, poplavila Italiju.

Bože daj, da taj račun bude prav, ali mi moramo misliti za slučaj, da nebude prav. Zato su austrijski vinari učinili onu odluku, neka bi se po raznih mjestih naše države ustanovila velika skladišta za domaće vino, koje bi se tako lagljе prodavalo, i neka bi vlada gledala drugim načinom olahkotiti prodaju; a to na primjer da na pivo (biru) postavi onoliku potrošarinu, kolika je za vino, da za prevoz po železnicah daje polakšice, i drugim dobrim načinom.

Nego, govoreć iskreno, mi držimo, da nam sve to neće dosta pomoći, bude li snižena na onoliko carina na talijanska vina. Najbolje bi bilo, da obe države dogovore neku stalnu carinu, koja nebi bila ni 20 forinta ni 3 forinta 20 novčića, nego da je neka prilična prava mjera, recimo 7 ili 8 forinti po hektu. To bi se još podnosilo, a što je poglavito znali bismo na čem se je; računali bismo stalnimi brojovi, a opet nas nebi moglo uništiti talijansko vino, jer bi bilo za 3—4 forinta skuplje, nego li da obvalja ono, što je ustanovljeno uredbom nove trgovačke pogodbe.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Kako se zove oni patentani šarenjak poli Vižinade koji po vas dragi dan u tujoj butigi maču gladi i zijala prodajo?

Jur. Dragi moj Frane ako želiš znati kako se on zove a ti hodi tamo blizu, ondo ga svi dobro poznaju; jer tamo više puti za pasat vrime pase tuju kravicu.

Fr. A ima kakovega junčića?

Jur. Bravo da imu!

* * *

Fr. Skoči Jurino po duhtora, zač mi Luca madrun svija.

Jur. A po kega, kada jih je toliko?

Fr. A po onega, ke mu j' bila dovica onu lepu medalju prišvikala.

Jur. Dragi ti, njemu ni lazno od domi, zač su balotacioni na vratch.

Fr. Tako ti mane reci; onda hodi po babu, ter je sojeno.

* * *

Jur. Si bia u nedilju u Kanfanaru na procešijonu?

Fr. Znaš da sam bia, ma sam se štupia, zašto su naši popi ti put kantali latinsko litanije.

Jur. Forši za kontentat krnjele?

Fr. Vero su indovinali. Ja sam brojia sve, a nisam vidia ninoga u procešijonu ko no dva šarenjaka u benevrekah iz Burići.

Jur. Ja ti neznam reći, ki je temu uzrok, forši su im tako njihovi poglavari u Poreču zapovidali.

Fr. Neka da, ma mi kmeti ćemo, da se moli litanije u našem zajiku, da razumimo, jer ko falimo mi, će biti sami popi u procešijonu.

Jur. Bog te uslišo, Frane, da bi tvoje besiđe razsvitlile pamet onim, ki zapovidaju i ki su slipi na obe oči poli sega vida.

Različite viesti.

Interpelacija zastupnika dra. M. Laginje. U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. t. m. upitao je naš narodni zastupnik sa drugovi cesarsku vladu: kako kani podnesti do provišnjeg znanja interpelacije i predloge hrvatskih i slovenskih zastupnika na istarskom saboru, kad se te interpelacije i predlozi nenalaze u saborskom izvješću, radi toga, što su sastavljeni u hrvatskom ili slovenskom jeziku?

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost". Odbor našega političkoga družtva odlučio je u zadnjoj sjednici, da se obdržaje godišnja redovita skupščina u nedjelju dne 29. t. mj. točno u 10 sati u jutro u prostorijah „Delavskoga podpornoga družtva" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Nagovor predsjednika.
2. Izviešće tajnika.
3. Izviešće blagajnika.
4. Predlozi i interpelacije.
5. Izbor odbora.
6. Izbor revizora.

Upozorujemo već sada članove toga našega važnoga družtva ovdje i širom Istre, da nevćino od manje doći k skupščini, na kojoj će saznati za dosadašnje družtveno djelovanje, te dati novomu odboru naputke, kako da se vlada, i što mu je raditi u budućo.

Za hrvatski jezik na državnoj željznici u Istri. U ponedjeljak posjetio je naš urednik predsjednika austrijskih državnih željznica g. viteza Bilinskoga, koji je pregledno državnu željznicu Trst-Pula-Rovinj, te se i ovdje zaustavio par dana. Kao predsjednik političkoga družtva „Edinost" i zemaljski zastupnik predočio je g. predsjedniku jezikovnu nepravicu, koju moraju podnašati Hrvati i Slovenci Istre tim, što neima na postajah traga našemu jeziku, premda prolazi ta pruga po mjestih i selih hrvatskih ili slovenskih. G. predsjednik je odmah priznao opravdanost pritužbe, te obećao, da će se dati bezodvlačno o njoj obaviestiti, te zatim shodno odrediti, da se opravdanim željam Hrvata i Slovenaca zadovolji. U razgovoru spomenuo je također, da je, pregledavajuć ročenu prugu, strogo zahtjevao od činovnika i drugog osoblja poznavanje zemaljskih jezika. Idemo, da vidimo, hoće li nam se ova na zakonu osnovana želja izpuniti.

Zapljena. Jučerašnji broj naše drugarice „Edinosti" bio je zaplienjen radi članka „Stalnost nemštva v svetovnem pomenu". Drugog izdanja nije moglo uredničtvo pripraviti pošto bijaše list kasno zaplienjen i jedan dio sloga već razložen. Radi toga kani uredničtvo dodati broju od subote prilog, da odšteti svoje čitatelje.

Ravnopravnost. Pod tim naslovom čitamo u zadnjem broju goriške „Nove Soče" viest, da je razposlao novi predsjednik prizivnoga suda u Trstu (kako pripovieda prijatelj ročenoga lista) gosp. dr. Peck okružnicu svim podredjenim mu sudovom, u kojoj iztiče, da imadu sudci strogo na to paziti, da se načelno vrši kod svih sudova ravnopravnost jezika. Ako je tomu tako, pokazati će brzo činjenice, koje očekuju Hrvati i Slovenci Primorja od g. predsjednika kano gladan kruha a ozebao sunca.

Govor zastupnika g. J. Hribara, izrečen u krajnskom saboru u pitanju odpusta iz službe g. profesora Spinčića, morali smo zadnji čas izpustiti radi važnoga izviešća, što no nam je stiglo iz Beča o odgovoru na interpelacije naših zastupnika. Dakle u budućem broju!

Izbori za hrvatski sabor. Kraljevska hrvatska vlada razpisala je izbore za hrvatski sabor za dne 30. i 31. t. m. i za dne 1. i 2. junija t. g. Sve tri stranke t. j. stranka prava, umjerena opozicija i vladina stranka pripravljaju se ozbiljno za te važne izbore. Opozicija imade vrlo težak posao, jer su vladi na razpolaganje svakojaka sredstva.

Iz Saderne pišu nam, da je tamo preminuo nakon težke bolesti Anton Čehić župan onoga mjesta, vrlo pošten kmet i čestit rodoljub. Ostavio je iza sebe suprugu i dvoje djece. Bio je u narodnoj borbi uz hrvatske poštenjake neplašeć se sarenjačkih grožnja niti mareć za gospodska sladka odvićivanja. Ugledali se u njega svi naši kmetovi na Porešćini. Počivao u miru!

Našim svećenikom. Dne 2. t. m. priznao je carevinski sud u Beču vikarijatu na Srednjem samostalnost za godišnjom plaćom od 600 for. Gosp. vikara Antuna Berlota zastupao je kod razprave bečki odvjetnik dr. Porzer. Ministarstvo je dokazivalo, da vikaru nepripada nikakva plaća iz vjerozakonske zaklade, jer nije podnio fasiju pravodobno t. j. tečajem 2 mjeseca. Carevinski sud je pako odsudio: 1. Vikar na Srednjem jest samostalan dušobrižnik, za to ga ide plaća od for. 600; 2. Što nije pako prijavio pravodobno fasiju, nije izgubio pravo na plaću iz vjerozakonsko zaklade, već samo do onoga dana, do kojega nije podao fasiju ide ga plaća od for. 400 kao exposita, a od dana podane fasije podpuna plaća samostalnoga dušobrižnika.

Ona gg. samostalni vikari, koji nisu jošte podnesli fasiju, neka to učine čim prije, a novo imenovani vikari imaju to učiniti tečajem 2 mjeseca. Tko bi od njih trobao odvjetnika može se uteći gosp. dr. Porzeru u Beču. „N. S."

Iz Pazina nam javljaju, da je tamo dne 4. ovoga mjeseca obdržavana občinska sjednica. Donašamo u kratko glavne točke.

Nakon što je načelnik g. dr. Dukić predstavio vladinoga zastupnika, c. kr. kotarskoga kapetana viteza Schwarza i ovaj pozdravio zastupstvo; nakon što se je načelnik sjetio preminuloga člana gosp. Šime Matejčića, i nakon raznih priobćenja, prešlo se na dnovni red.

Na mjesto preminuloga Matejčića pozvan je u zastupstvo zamjenik Ivan Fabris pok. Andreja iz Lindara, a u mjestno školsko vieće izabran je zastupnik Josip Grašić, župnik u Bermu. Izabran je revizionalni odbor za pregledanje računa g. 1891. i odlučen popravak obćinskih putova rabotom u Grdoselu i Grobniku. Odobren je potrebit trošak za popravak kuće dobrostivoga zavoda „Milotić" u Gračišću u iznosu od for. 474 i onaj potrebit za popravak groblja i kalvarije u Gračišću u iznosu od for. 639 i to iz prištedjenoga novca bez potrebe zajma.

Obćinsko zastupstvo predložilo je g. 1890. po dva puta svoj torno gledo pokrića mjesta ravnajućega učitelja na muškoj talijanskoj pučkoj školi u Pazinu. Zemaljski odbor u Poreču nije htio nikoga prezentirati, a zemaljsko školsko vieće za Istru odlučilo je mjeseca aprila prošle godine, da se ne imenuje nikoga, reaktivirav istodobno privremeno umirovljenoga učitelja Mata Gianelli-a. dodioliv ga na službovanje ovoj školi. Obćina podnicla je proti obim odlukam utoke na ministarstvo nauke, koji su nakon godine dana riešeni u smislu, da su sva mjesta definitivno popunjena na ovoj školi i da se nemože imenovati ravnajućega učitelja. Uslied toga priposlana je obćinskomu načelniku tabela kvalifikacija svih definitivno namještenih učitelja na ovoj školi pozivom, da se izjavi mjestno školsko vieće, a zastupstvo da predloži terno, jer da su na temelju njekakve ministerialne naredbe ima izabrati ravnajući učitelj izmed ovo trojice.

Obćinsko zastupstvo saslušav mnenje mjestnoga školskoga vieća, obzirom na to, da se polag tabele kvalifikacija, sastavljene od c. kr. mjestnoga školskoga vieća, uprava ove škole može povjeriti samo jednomu učitelju i uvidiv, da se ovakvim postupkom krnji pravo, što pripada obćinskomu zastupstvu, jednostavno se je ogradilo proti načinu, kojim se kani pokriti mjesto ravnajućega učitelja, nesmatrajuć potrebno, da se sastavi kakav terno.

Polag nauke roditelja djece, što polaze pučku školu u Lindaru, i polag mnenja mjestnega školskoga vieća, obćinsko zastupstvo odlučilo je jednoglasno, da bude na onoj školi naukovnim jezikom jedino hrvatski, a talijanski odnosno njemački kao predmet. Polag postojeće osnove imaju se djeca u 4., 5. i 6. godini podučavati u naukovnom talijanskom jeziku, a hrvatski je samo kao predmet, prem je od 64 školu polazeće djece njih 62 hrvatskoga a njih 2 talijanskoga jezika. I ova dva posljednja znadu hrvatski govoriti.

Ovlastilo se konačno obćinski odbor, da podastre molbu na ministra nauke, da se u Pazinu ustroji državna gimnazija sa hrvatskim naukovnim jezikom ili ako to sada nije moguće, da se u Pazinu smjesti druga koja srednja škola.

Izpod Učke, polovicom maja 1892. Nestalo je sniega sa vrhunca drevne naše Učke, priroda se zaogrnula zelenim plaštem, ali pravim proljećem nemožemo se ponositi. Često kiše i neobično hladno vrieme u ovo doba godine zadaje nem tristu jadu. Nedaj Bože, da i nadalje potraje ovo nesretno vrieme, jer bismo uzdisali i plakali buduće zime.

Sa probudjenom prirodom nadamo se, da će se probuditi i naše obćinsko zastupstvo, dotično obćinska uprava u Boljunu. Tužiti se nećemo na aj., jer je na umoru, pošto je po zakonu prestala živiti polovicom prošloga jenara. Običaj je, da se o mrtvih nesmio zlo govoriti; mi ćemo se toga lieposa kršćanskoga običaja držati ako budemo opazili, da se zastupstvo ozbiljno na put pripravlja, inače kazati ćemo čistu istinu, bilo to svakomu drago il nebilo.

Sadašnje zastupstvo moralo je odstupiti već mjeseca jenara, a pošto je ono i danas na čelu obćine, upozorujemo gosp. načelnika, da se drži zakona, da razpiše novo izbore, jer ćemo se inače uteći višoj oblasti, što neće biti na čast nikomu od sadašnjih upravitelja obćine.

Ufamo se, da će biti dostatna ova kratka opomena; nebude li pako ni ovo koristilo, udariti ćemo u jače strune.

Naputak kako se ima pripraviti i rabiti tekućina za škropiti trsje proti bolesti zvanoj „peronospera." Sliedeći naputak razposlalo je obćinsko glavarstvo u Pazinu na pojedine župane one obćine tega mi i ostalim obćinam preporučamo. 1. Prvo škropljenje trsa biva čim su mladice jedan podanj duge, a i koliko prije, osobito kod orne vrsti grozdja. — Premlade mladice ne valja škropiti, jer bi se ofurile ili ošušile. 2. Drugo škropljenje obavi se prije ovatnje ili odmah poslie ovatnje trsa; dok trs ovato nesmije se škropiti. — 3. Treće škropljenje potrebno je, ako je kišovito ljeto, koje je jako povoljno za razvitak peronospore, i to se obavi mjesec dana nakon drugoga škropljenja.

Kako se miješa modra galica s vapnom? Kod prvoga škropljenja ide 1½ klgr. modre galice i toliko gašenoga vapna na svakih 100 litara vode. Kod drugoga škropljenja dva klgr. galice i isto toliko vapna. Isto tako vriedi i za treće škropljenje.

Modra galica se razstopi u toplој vodi, dočim se vapno po sebi razmješa u drugoj vodi, onda se razstopljena galica lieva u onu vodu, gdje je vapno razmješano, a ne protivno ovdje ročenomu.

Količoću vode, u kojoj se je galica razstopila, treba obračunati. Ako sam na primjer za prvo škropljenje razstopio 6 klgr. galice u 20 litara vode, onda moram vapno razmješati u 380 litara vode a ne

u 400 litara. Prije nego se tekućina rabi mora se ju procijediti na platno ili na što drugo, da nije pregusta. Ako se rabi tekućina, koja je prvi dan ili prod više dana pripravna bila, mora se prije dobro promješati, budući se ova smjesa na dnu sgustne a odzgor sama voda ostaje. Škropiti valja kad je suho vrieme, ali ne u jutro dok je rosa na lišću, niti o podne ako je prevruće. Ako odmah po škropljenju pade kiša, nevalja škropljenje; dočim ako je dažjilo jedva nekoliko sati iza škropljenja, onda ovo valja. Svaki red treja treba škropiti s obie strane. Odmah poslie škropljenja valja štrcaljku dobro izprati, jer ju raztopina izjeda i time naglo pokvari. Štrcaljku treba izprati makar se samo za par ura prestalo škropiti. Na ovo osobito treba paziti, jer se štrcaljka odmah pokvari.

Rečeno glavarstvo nabavilo je i štrcaljke za sve porazne občine, a modru galicu naručilo je iz Češke. Ugledala se u ono dično glavarstvo i ostala naša glavarstva.

Iz Medulina pišu nam 15. t. m. Uprava „Hrvatske Čitaonice“ u Medulinu razposlala je poznatim našim rodoljubom i prvakom pozivna pisma, da bi njoj priskočili u pomoć novčanom podporom za gradnju „Narodnoga Doma“ u liepom našem Medulinu. Odazvalo se ih prilično tomu pozivu, al imade ih još te mnogo, koji ništa neodgovorise. Dotičnu gospodu molimo ovim putem, da se molbi i pozivu čim prije odazvati izvole, jer bi se radnjom okolo „Narodnoga Doma“ odmah započelo.

Doder dakle poštovana gospodo i rodoljubi, odgovorite nam čim prije — i to komu je ikako moguće — odgovorite nam činom.

Za gradnju „Doma“ darovala su nadalje sliedeća gospoda: N. N. u Medulinu for. 2, Luka Privrat mesar for. 8, Josip Svjetličić učitelj for. 5, Ante Rajčić učitej for. 2, Ivan Bretanjo klesar for. 5, Grgo Mikalović Grgin for. 1, N. N. iz Trsta po J. Kircu for. 10, Frau Furlani zemljomjer for. 1. Ukupno for. 34.

Bog nagradio stostruko naše dobročinitelje, koji nam se danomice množili!

Natječaji na mjesta liečnika. U službenom listu „L'Osservatore Triestino“ nalazimo razpisane natječaje za občinske liečnike u Velom selu (Velom Lošinju) i Osoru. Sa prvim mjestom združena je plaća od for. 500 a s drugim for. 600, za koje će liečnik badava liečiti siromahe. Ni u jednom ni u drugom natječaju nespominje se poznavanje jezika, a pošto su natječaji razpisani u talijanskom listu i talijanskim jezikom, sliedi, da se od molitelja zahtjeva podpuno poznavanje talijanskoga jezika. Občinari dakle Velog sela i Osora, koji neznaju talijanski, valja da nauče taj jezik budu li htjeli občiti i poslužiti se liečnikom, koji će biti plaćen i iz občinske blagajne, dakle i njihovimi žuljevi. Pak da to nije podpuna ravnopravnost u .... plaćanju!?

Očitovanje.

Mnogočastnomu gospodinu K. Klunu državnom zastupniku iz Kranjske i voditelju kranjskih zastupnika izjavljuju ovim narodnjaci Istre svećenici i svjetovnjaci svoje zadovoljstvo, što je mnogočastni svojom izjavom u „Slovencu“ pokazao svoje prste u stvari našega g. Spinčića; a gosp. Spinčiću izjavljujemo tim našu zahvalnost, što nije htio da bude on krivac djelovanja nesretnoga Hohenwartova kluba.

Narodnjaci istarski.

Listnica uredničtva.

Gosp. M ne Danas nismo mogli, jer nam nedostaje prostora. Doći će na red. Obzira neimamo u onakovih planjih, al nesmijete zaboraviti, da smo pod strogom cenzurom i da nam re i odvše dodijava privatnimi obtužbami. Prijateljski odzdrav.

Gg. dopisnike molimo, da se ustrpe, jer nam nedotječe prostora. Sve ćemo, što je za javnost, upotrobiti.

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

proporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—7

Lutrijski brojevi

Dne 13. maja.					
Trst	2	17	74	35	52
Linc	38	33	26	11	6
Innsbruck	71	39	4	14	40
Budapest	20	84	60	32	33
Dne 18. maja.					
Prag	27	3	21	46	30
Lavov	73	79	34	22	24
Hermanstadt	3	60	42	72	69

Štrcaljke proti peronospori (mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladištu. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima liščа; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 6—

u Trstu, ulica Zonta br. 5

Tinktura za želodec,

katoro priroja **G. PICCOLI, lekar „pri angelu“ v Ljubljani, Dunajska cesta** je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. teže, volja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 14—25

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, to za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da proostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako mnogih raznih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24—10 preko 10 for. franko. 28—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelana i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimsko ovietnjake uz ciene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 40—52

UZAJEMNO DRUŽTVO „La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of NEW-JORK

Najbogatije i najčvršće osiguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izpostavljena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 22—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 445H tičuća se mješovitog osiguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5932.50 dolara došim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osiguranе svote od 10000 dolara takodjer uniši prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakateremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbo jo pošiljati pod „Lose“ na: Annoncen-Expedition von I. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 9—10

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine

Veletrgovcima svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odmah 10—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino!

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flašice iz Brešlje, željezo sa Chinom Malossi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Elikair Cocoa okr. ljubujući i probavljajući. Elikair China proti gruznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarindo sa Antila. Vino sa Chinom puput Marsale okrieplujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašek ciparski bieli i crveni itd. itd. 23—27

NB. Primaju se naručbe za turcmstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzdće.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 16—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Predaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listo za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtv.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasegowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideo. preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnо i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali poleže kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih inu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vzhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočajoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede ceno, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene ciene

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. Štrcaljke za trsje „Syfonia“

izradjuju jedini tvorničari 8—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podielanje.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara „Dolanc.

Broj 21. U Trstu 26. maja 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedolje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3 1/2 i 1 1/2 za pol godine. Izvan carovine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Carevinsko vieće.

BEČ 22. maja 1892.

Videć, da donašate još uvjek izvještaj o poslovanju u istarskom saboru, i bivši zabavljen koječim, nisam do sad pisao o radu u carevinskom viću. Za posliednji broj poslao sam vam samo prevode odgovora na interpelacije glede žalostnoga stanja u Istri sa posve kratkim uvodom. Učinio sam to, da budu Vaši čitatolji čim prije poučeni ob onom, što se ovdje sgadja gledom na Istru, pošto znam, da ih to najviše zanima. Bit će još toga. Nego u ovo mjesto dana zasjedanja razpravilo se je drugih znamenitih stvari. A to je imenito: predlog, da se pravosudnoga ministra postavi na obtuženičku klupu; zakonska osnova o radnjah, kojo se imaju poduzeti u Beču, te zakonska osnova za preuredjenja valuto.

Izviestit ću u kratko o jednom, drugom i trećem. Najprije:

Predlog, da se ministra-pravosudja metne na obtuženičku klupu.

Po ustavu ove pole monarkije može se i ministra obtužiti, ako se drži, da je povriedio ustav. Da se to uzmogne učiniti, treba da predlog za obtužbu podpiše najmanje 40 članova carevinskoga vieća i da pak carevinsko vieće po svojoj većini poprimi predlog. Odkad se ustavno vlada, već preko 30 godina, nije takav predlog bio postavljen. Kako malo se je na to i mislilo, vidi se s toga, što nebijaše niti suda, koji bi ministru sudio, da do obtužbe dodje. Sad jedva, jučer, izabralo se državni sudbeni dvor, obstojeći iz 12 članova, većinom odvjetnika. Medju njimi je i bivši zastupnik goričkih Slovenaca dr. vitez Josip Tonkli.

Prvi pokus, da se ministar obtuži, učinili su Česi zajedno sa tri Hrvata i i jednim Slovencem i to, da se obtuži ministra pravosudja, Čeha grofa Šenborna.

On je izdao dne 22. aprila naredbu, kojom je ustrojio novi kotarski sud u Toplicah (Weckelsdorf).

U toj naredbi uvidjali su Česi povriedu ustavnoga zakona, te su postavili rečeni predlog, koj se je u osam dana, pošto bijaše postavljen, morao metnuti u carevinskom viću na dnevni red.

Razpravio se je dne 4. i 5. maja.

Prvi, koj je za predlog govorio, bio je zastupnik češkoga naroda prof. Tilšer. On je pripovjedao povjest ustrojenja toga suda, te došao do zaključka, da je ministar pravosudja povriedio zakon tim, što je naredbenim putem ustrojio sud, boz da je dobio mnienje glede toga od češkoga sabora, kako to zakon zahtjeva.

Ministra Čeha branio je vodja njemačkih ljevičara zastupnik pl. Plener, naglasujuć, da je ministar pitao mnienje češkoga sabora, al da ga ovaj nije dao. Zagovor bio je slab.

Vrli zastupnik češkoga naroda dr. Pacák govorio je za predlog i dokazivao, velikim materijalom pri ruci, kako je rečena naredba ne samo nezakonita, nego takodjer kako je sud u Teplicah nespretno zaokružen, posve nepotrebit, kako niti sami Niemci toga kotara nisu zanj zauzeti. Bio je to krasan govor, najljepši po sudu Čeha, što jih je govornik izrekao u carevinskom viću, i koj je završio sa riečmi: „Narod češki se neda tlačiti od vas; on je bio pred vami i biti će za vami".

Proti predlogu govorio je još u ime čeških veleposjednika grof Deym, al tako nespretno, da su ga odsudjivali i sami oni, u ime kojih je govorio; nadalje ministar pravosudja grof Šenborn sam, i konačno još jednom zast. pl. Plener. Najljepše je, da su ova dvojica jedan drugoga pobili. Šenborn nastojao je dokazati, da je on imao mnienje, odnosno i privolu češkoga sabora, i to iz prvanjih vremena, čim je htjeo dokazati, da ona naredba nekaže kao da vlada hoće provadjati češku nagodbu naredbenim putem, boz češkoga sabora. Plenera je to usupnulo, i za to je po drugi put progovorio: da dokaže ministru, da ona prvanja mnienja češkoga sabora nisu valjana, već da se imade uzeti za temeljito, što je ministar pitao mnienje, i što on nije kriv, da ga češki sabor nije dao. On je u obće kao branitelj, posve u protuslovlju sa svojim klientom, htjeo dokazati, da ministar može naredbenim putem provadjati češku nagodbu, da je dovoljno, da za to češki sabor pita za mnienje, a da neodlučuje, da li je to mnienje dobio ili ne.

Za predlog govorili su još dr. Vašaty, koj je najoštrije odsudio postupak češkoga ministra dra. Pražaka za to, što nije osujetio ono naredbe, ili, ako neima upliva, odstupio; odsudio je takodjer ministra grofa Šenborna, koji kao da je zaboravio posve na to, da je član češkoga plemstva, i da je u svojih mladjih godina napisao knjižicu, u kojoj je branio češko državno pravo proti svim njegovim protivnikom.

Nadalje dao je izjavu u toj stvari zastupnik Biankini, i to hrvatskim jezikom, u kojoj je naveo razloge, s kojih je on i ujegovi hrvatski drugovi iz Istre obtužbu podpisao i s kojih će za nju glasovati. Zaključni govor izrekao je dr. Herold. On je poznat kao uman, učen i kao izvrstan govornik. Ovaj put kao da je nadvladao sama sebe. Stvarno, pravno političke dokazao je opravdanost predloga, a govorio je takovim osvjedočenjem i takovom oduševljenostju, da mu se je burno povladjivalo tečajem cieloga govora, najpače pak na svrsi, i da mu se je povladjivalo takodjer na galerji, inače veoma mirnoj. Bar četvrt ure trebalo je, dok se je kuća, poslie njegova govora, umirila. Šenbornu je rekao, da se nije branio nego izgovarao; Plenera, da je branitelj, koj je za obranu dobio plaću, sud u Teplicah, prem je svoga štićenika svojim drugim govorom još jače zakopao; Deyma je nazvao bezplatnim braniteljem, al da je prema tomu i obrana bila. Prema svrsi svoga govora obratio se je na razne zastupnike i stranke u kući. Zahvalio je onim slavenskim zastupnikom, koji su predlog podpisali," ne toliko radi predloga samoga, nego jer su tim učinili bar jedan korak, koj će blagotvorno na razvoj u Austriji djelovati. Imamo se zahvaliti zastupniku Biankini. Premda je govorio hrvatski, mi smo ga ipak razumjeli. Vi znate gospodo, tako se događja medju Slaveni. Oni imadu razne jezike; ako pak jedan drugomu govore u svojem jeziku kao Slaveni, ako se kao Slaveni ćute, ako se medju sobom kao Slaveni ljube, tad se razumiju". Autonomistom, Poljakom i konservativcem, dovikuje, da se tu radi o povriedi prava sabora. Veleposjednike češke pita, da li je dostojno čeških kavalira, da poslie svega, što se je dogadjalo u češkom saboru, glasuju za Plenera. Češkim zastupnikom iz Moravske veli, da njim je birati izmed češkoga naroda i izmed ljevice i vlade. „Odlučite li se za vladu, odlučite li se za ljevicu, dakle proti narodu, tad ste izgubili pravo brojiti se k narodu". Na svrsi dovikuje svim zastupnikom u carovinskom viću: Vi možete preći preko našega predloga na dnevni red, ali preko češkoga pitanja nemožete preći na dnevni red, jer za našu stvar nismo samo mi slabi zastupnici, nego cioli veliki narod. Ovo bi bila prilika, da se iđe put, kojim bi se smirilo oba naroda u Češkoj, al put na temelju prava, put koj mora voditi k obtužbi cieloga sadanjega sustava. „Učinite što hoćete, jedno je stalno: ako pravdu ovdje i izgubimo; pravdu, koju vodi češki narod i Slaveni u obće, proti vladajućemu sustavu, nećemo, ako će Beg i naša narodna moć uza sve protimbo izgubiti".

Za Plenerov predlog glasovali su Niemci-ljevičari, Poljaci, njemački nacionalci, neki češki velikaši i moravski Česi, a od zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda: Klaić, Borčić, Šupuk, Hohenwart, Klun, Globočnik, kao takodjer Srbin dr. Kvekvić. Proti tom predlogu glasovali su svi Mladočesi, dva izmedju trojice Staročeha, to Hrvati Biankini, Dapar, Lagiuja, Spinčić. Ostali Hrvati i Slovenci su se udaljili iz sabornice, jer za predlog Plenerov nisu htjeli glasovati, a proti njemu nisu mogli, jer se je klub, u kojem su, za predlog izrekao. Samo za Šuklje-ta javio je jedan list, da kad nebi bio bolestan, bio bi glasovao za predlog.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VIII. saborska sjednica dne 1./4.

(Sliedi).

Zastupnik Costantini izviešćuje u ime istoga odbora o molbi kotarskoga suda u Buzetu, da može sudbeno postupati proti zastupniku Flegu.

Kod razpravo o predlogu reče zastupnik Dukić:

Visoki sabore! Kad je ovoj visokoj kući prispjela zamolnica c. kr. kotarskoga suda u Buzetu, velecienjeni g. predsjednik izjavio je, da će on ovu zamolnicu ustupiti političko-ekonomičkomu odboru, koji i onako, da neima mnogo posla, te da se neće birati posebni imunitetni odbor. Tako bi i učinjeno.

Da se je pako birao posebni imunitetni odbor, to nebi bio danas došao na razpravu onakav predlog, kakav nam predleži, koji je predlog posvema pogrešan.

Dozvolite mi dakle, da rečem nekoliko rieči u ovom predmetu.

Pojmim, da je ovakav predlog potekao od ekonomičkoga odbora, ali nikako pako ne mogu pojmiti, da je potekao od političko-pravnoga odbora.

Čim sam primio tiskani predlog u ruke, uvidio sam kao pravnik odmah, da je ili c. kr. sud u Buzetu slabo stilizirao zamolnicu, ili da je političko-pravni odbor stvar pogrešno shvatio. Zatražio sam s toga jučer na večer spise, koji se na ovaj predmet odnose, iz kojih sam se uvjerio, da je zamolnica buzetskoga suda dobro sastavljena, a da je ovu političko-pravni odbor krivo shvatio. Dopustite, da vam ju pročitam.

(Čita talijanski dopis c. k. kotarskoga suda u Buzetu od 25. marča 1892. broj 498/k., koji glasi):

„Trgovac i posjednik Ivan Kratitelj Delfabro, kaošto njeki Viktor Rigo Antonov i Kata Crivicich iz Buzeta podnieli su proti buzetskom načelniku Franu Flego prijavu radi zločina zlorabe uredovne vlasti i onoga potvore.

Prijavljene činjenice sbilo su se dne 6. i 11. febrara ove godine, polag kojih bi bio načelnik Flego dao zatvoriti navedene osobe te ove obiedio, da su se protivile rodarom i činovnikom buzetskoga občinskoga ureda. Ova kažnjiva djela sačinjavala bi učin zločina javnoga nasilja, predvidjena po §. 81. k. z. i prestupka §. 305. k. z., radi kojih bi imala povedena biti kaznena istraga kod ovoga suda u Buzetu.

(Omniesis) podpisani sud pita, dali kani ili ne ova visoka kuća privoliti, da se povede kazneni postupak proti zastupniku Flegu radi prijavljenih čina gore naznačenih".

Iz ove zamolnice sliedi, da buzetski sud traži nješto drugo, nego li je izraženo u predlogu, o kojem razpravljamo. Dakako, vi gospodo od većine, sa vaše olimpičke visine glodate kadkada prielkim okom preko nas — tobož po vašoj misli — manje naučne ljude, nu vaše izviešće i predlog pokazuju, da so pravnici, koji su članovi političko-pravnoga odbora, slabo razumilju u kazneno pravo.

Nadam se, da su me gospoda od većine razumila.

Visoki sabore! Počitujem odviše ovu visoku kuću, to neželim, da se postavi na glasovanje predlog, koji je skoro sasvim pogrešan i koji ne riešava zamolnice c. kr. kotarskoga suda u Buzetu. Ovaj sud neiraži privole, da se povedu kazneni izvidi proti zastupniku Franu Flegu radi zločina po §. 81. i prestupka po §. 305, nego traži privolu, da se proti njemu povede kazneni postupak radi zločina po §§. 101. i 209. kaz. zak.

Predlažem indi, da se predlog natrag odputi na političko-pravni odbor, neka bolje formulira predlog.

Izvjestitelj dr. Costantini usljed ovih prigovora izpravlja odmah predlog u smislu govora dra. Dukića, te predlože novi predlog na prihvat.

Dr. Dukić reče opet:

Visoki sabore! Malo prije razlagao sam, kako je predlog ekonomičko-političkoga odbora pogrešan, sada dopustite mi, da se u kratko izjavim ob obrazloženju istoga predloga, koji je skroz i skroz pogrešan i neosnovan. Polag izviešća odborova ima se uzkratiti privola za sudbeni progon samo u onih slučajih, gdje se radi o zločinih i prekršajih proti javnomu socijalnomu redu i vladi t. j. kad se radi o tako zvanih političkih zločincih u pravom smislu rieči. Buduć pako čin, koji se upisuje u grieh zastupniku Flegu, nije politički zločin, to ovaj zastupnik nemože tražiti za sebe imunitet, pa ga valja izručiti.

Gospodo moja, ja nemogu pojmiti, da je ovako obrazloženje predloga ekonomičko-političkoga odbora u obće potoklo od pravnika.

Ne radi se u ovom slučaju o extradaciji zastupnika kojoj stranoj državi, već se radi o pitanju, da li se može sudbeno postupati proti jednomu zastupniku. Neznam, gdje je g. izviestitelj crpio svoje podatke, da se imunitet zastupnika ograničuje samo na političke zločine. To nestoji. Sabor može dati privolu, da se postupa proti komu zastupniku radi bud kojega zločina ili prekršaja bez razlike, dali se može ili ne ubrojiti pod tako zvane političke zločine ili prekršaje. Dapače parlamentarna nas praksa uči, da se najviše puta daje privola za sudbeni postupak radi prekršaja uviede poštenja.

Nu i u drugom smjeru krivo je shvatio ekonomičko-politički odbor svoju zadaću. Odborova dužnost nije samo konštatovat činjenicu, da sud traži privolu za postupak radi ovoga ili onoga prestupka, već je njegova najglavnija dužnost izpitati sdušno i sviestno, da li je kaznena prijava podnešena proti komu zastupniku, osnovana, temeljita, da nije samo iz zavisti potekla. Odbor ima pravo zatražiti iztražne sudbene spise, da se uvjeri ob osnovanosti prijave. To je učinio i u nazočnom slučaju, nu unatoč tomu o tom nije ni rieči u izviešću.

Da je to glavni zadatak odbora, dopustite mi, da ilustriram jednim primjerom.

Proti meni — prem nevinu — podnese tkogod prije saborskoga zasjedanja na državno odvjetničtvo ili sud prijavu, da sam počinio ovaj ili onaj zločin. Državno odvjetničtvo moralo bi doduše najprije proslušati svjedoke, pa onda jedva, ako bi prijava koliko osnovana bila, zatražiti privolu u sabora, da privoli proti meni povesti iztragu. U prodloženom slučaju reć bi, da se tako postupalo nije. Kad bi dakle suu na prostu kaznenu prijavu od budkoje strane zatražio od sabora, da me extradira, ter da sam okrivljen, to je sveta dužnost odbora i sabora, da svestrano izpita prijavu, zahtjeva razjasnjenje i da se uvjeri, da nije ciela prijava prosta klovota i time spasi čast zastupnika, koja bi bila već tim kompromitirana, što je prispjela na sabor zamolnica ovoga ili onoga suda, gdje se osvadja pojedini zastupnik kojim kaznivim činom.

Tim više ima na to paziti sabor, jer eventualna kasnija rehabilitacija kod suda neda se tako razglasiti i ljaga bi ostati mogla na nevinu zastupniku.

Gospodo moja! U ovakvih pitanjih neradi se o jednoj ili drugoj stranci, već se radi o časti, o imunitetu zastupnika, a

tu moralo bi prestati sve stranačko strasti, te bi se ovaj predmet imao razpravljati trieznо, nepristrano i stvarno, a ne onako krivo i pogrešno, kakšto nam ga predočuje izviešće odbora.

Toliko smatrao sam potrebitim izjaviti se u ovom volevažnom parlamentarnom pitanju. (Odobravanje na klupah manjine). (Na početku govornik prosvjedujo proti ponašanju galerije, koja je počela bučiti, te pozovo odlučno predsjednika, da vrši svoju dužnost.)

Zatim bijaše primljen popravljeni predlog j e d n o g l a s n o.

Zastupnik B u b b a izviešćuje u ime financijalnoga odbora o proračunu za god. 1892. zemljo-razteretno zaklade (ezonor).

Kod glavne razprave reče zastupnik D u k i ć:

Visoka kućo! God. 1872., kad se je u ovoj visokoj kući radilo o uredjenju zemaljskih činovnikah, izrekao je u saborskoj sjednici 30 novembra poštovani član ovo visoke kuće g. dr. Amoroso medju ostalim sliedeće:

„Premda uvjeravaju od godine do godine izviestitelji financijalnoga odbora u svojih izvještajih, da je zemljo-razteretna zaklada dobro upravljana, to će mi se ipak dopustiti, da se ovdje otvoreno izrazim, da se je dosada ovom zakladom najviše z l o postupalo.

Zemljo-razteretna zaklada, koja je prvobitno sačinjavala glavnicu od 1,368.596 for., bijaše god. 1862. od državo predana pokrajini sa aktivom blagajne for. 30.629. Do konca god. 1867. bijaše pretvoren taj višak u-fed predujma od državo zadobivena, u manjak for. 284.726.

Nakon dvadeset godina, odkad se je poštovani zastupnik dr. Amoroso tako nepovoljno izjavio o zemljo-razteretnoj zakladi, nije ni meni moguće, da povoljnije o njoj sudim, dapače prinuždem sam izraziti moje veliko začudjenje i negodovanje, što zemaljska uprava nepoduzimlje nikakva koraka za konačno uredjenje, odnosno odstranjenje ove zaklade, koja podržava trajnu nevolju u zapaduom dielu ove pokrajine.

Godine 1856. obavljena je u Istri likvidacija i ustanovljen navedeni iznos for. 1,368.596 a. v., od koga je odpalo na pokrajinu for. 564.206 i na razterećene vlastnike for. 777.817. Za dio odkupnine, što je odpala na pokrajinu, izdane su zadužnice, na koje se plaća kamate i kojih se stanoviti broj svake godine amortizira tako, da će ih posvema nestati god. 1895.

Polag obračuna iznašaju novembra god. 1890. aktivni ostatci ove zaklade for. 790.136, a pasivni ostatci for. 758.937.

Ako pako računamo na obični način, koliko iznaša manjak ove zaklade, to moramo uzet u obzir sliedeće brojke:

Vjerovnici ili posjednici zemaljskih zadužnica za glavnicu i kamate imaju dobiti još	for.	268.000
Državi dugujemo za predujmo	„	390.000
Zaostatci obvezanika ili razterećenih iznašaju polag obračuna za god. 1890. for. 411.985, a polag izviešća zemaljskoga odbora, strana XXXIII. isti iznašaju forinti 442.887. Uzmimo dakle . .	„	420.000
Ukupni manjak iznaša for.		1,078.000

Godine 1856. ustanovljena je svota 1,368.596, koju su u ime razteretnine imali vratit pokrajini i obvezanici. Nakon 45 godina pako dug iznaša još preko 1 m i l i j u n f o r i n t a, prem je za ovih 45 godina u to ime izplaćeno preko 2 milijuna forinta.

Neželim danas opetovati uzroke, radi kojih se nije u 45 godina poravnao ovaj dug, jer to je u posljednjih godinah s ove strane temeljito učinjeno, već sam slobodan pozvati nadležne krugove, a naročito zemaljski odbor, neka pokažu jednom činom, da su voljni jednom pomoći biednomu seljaku, koji stenje pod ovim za današnje vrieme nerazložnim dugom. Na ovom polju može si zemaljsko zastupstvo osvjetlati lice, te steći vječnu zahvalnost velikoga diela pučanstva ove zemlje.

Kad se ovo pitanje nebi dalo ili moglo riešiti u povoljnom smislu po našu pokrajinu, to se nebi ni mi s ove strane za ovaj predmet toliko zauzimali. Nu pošto smo, gospodo, podpuno uvjereni, da je tu pomoć moguća, a da zemlja ipak izpuni svoje obvoze, to si smatramo svetom dužnosti nepropustiti nikakve zgode, a da svoj glas nedignemo na obranu opravdano stvari.

Pokrajina mora polag nagode, sklopljeno sa državom dne 28. marča 1875. utjerivati za razteretnu zakladu najmanje 10% nameta na sve izravne poreze sve dotle, dok traje sreékanje razteretnih zadužnica, dakle do uključivo god. 1895. Za ove zadužnice trebamo još oko for. 263.000.

Pošto se je god. 1890. utjeralo od pokrajine putem 10% nameta for. 79.338, te pošto godišnji iznos, što se iziskuje za godišnju amortizaciju zadužnica i dotične kamate, iznaša po prilici istu svotu, to će pokrajina ispuniti svoje obvoze sa spomenutim 10% nametom, koji se i onako od cele pokrajine ima utjeravati, do konca god. 1895.

Kad je tomu tako, onda nebi drugo preostalo, nego urediti tražbinu države za predujmove, koja je koncem godine 1890. iznašala for. 390.000.

Način, kako da se ovo pitanje s državom uredi, predočili smo visokomu saboru s ove strane kuće u saborskih zasjedanjih god. 1889. i 1890.

Podnieli smo naime na ustavnu razpravu obloženi predlog, da se zamoli država, neka odpusti pokrajini svoju tražbinu, ovisećeu za pruženo predujmove, a s druge strane, da pokrajina odpusti obvezanikom razterećeni dug prema razterećenoj zakladi.

Da je visoki sabor već godine 1889. prihvatio naš predlog, bilo bi ovo po Istru životno pitanje već danas bez dvojbe povoljno riešeno.

Spomenuo sam već god. 1890. kod razprave ove zaklade, da je država odpustila bogatijim pokrajinam; nego li je naša, poveće svote. Tako je posljednjih godina odpustila Kranjskoj pokrajini for. 1,293.272, kraljevini Galiciji do 100 milijuna forinta za pružene predujmove.

Prošle godine i to zakonom od 8. agusta 1891. br. 142 D. Z. odpustila i odpinala je država pokrajini Bukovini sve predujmove, što joj ih je pružila do konca god. 1889. i to u iznosu od for. 10.013.672, a osim toga pružit će država istoj pokrajini još svake godine do 1903 godišnju pomoć for. 206.000, koji se nemaju državi povratiti.

Kad je dakle država bogatijim pokrajinam od nas odpustila predujmove u iznosih od 100 milijuna, 10 milijuna i 1,200.000, to neima nikakve dvojbe, da bi i istarskoj pokrajini odpustila bagatelu od for. 390.000, kad bi to zemaljsko zastupstvo odlučno molilo i zahtjevalo.

Država bi tim pripravnije pristala na brisanje svoje tražbine, što bi onda od pučanstva u Istri mogla lagljе utjerati državne zaostatke za poreze, koji su također u krajevih zapadne Istre dosta visoki.

Kad bi država odpustila našoj pokrajini svoju tražbinu od for. 390.000, tada se ipso imala bi i pokrajina preći na dnevni red preko svote od for. 420.000, što ju duguju još obvezanici razteretnoj zakladi, ili drugimi riečmi, odpustiti im njihov dug.

Svaki porez, svaki namet utjerujo se za pokriti stanovitu potrebu. Kad bi država odpustila svoju tražbinu, nebi bilo već ništa za povratit, a toga nebi imalo smisla, da ovaj dug još i dalje obstoji.

Tako bi se pružila liepa prilika, da zemaljsko zastupstvo odstrani i posliednji trag feudalizma, da oslobodi jednom pučanstvo od duga, koji ga sjeća na ona vremena, kad je bilo još prikovano na grudu zemlje, koju nije svojom nazvati moglo.

Skrajno je sada vrieme, da visoka ova kuća poprimi ozbiljne korake za konačno riešenje ovoga pitanja.

Slobodan ću biti indi predložiti ovoj kući resoluciju u tom pogledu.

Za slučaj, da nebudo prihvaćena, izjavljujem, da mi neće biti moguće glasovati za predloženi proračun ove zaklade, jer sam uvjeren, da bi se istarskomu pučanstvu, koje je ovim dugom preobterećeno, moglo pomoći, kad bi samo dobre volje bilo sa strane većine ove visoke kuće.

Nebi pak mogao glasovati za proračun ove zaklade i još stoga, što je za troškove uprave ove zaklade metnuto u proračun for. *13.411*, a cieli proračun iznaša stopram for. 95.761. Ako se pomisli, da je utjerivanje povjereno c. kr. poreznim uredom, a obračunanje računarskom zemaljskom zavodu, to se upravni troškovi u iznosu od for. 13.411 nemogu nikako opravdati.

Stavljam indi na prihvat sliedeću resoluciju:

„Pozivlje se zemaljski odbor, da stupi neodvlačno u dogovor sa c. kr. vladom i poduzmo sve potrebite korake, da država odpusti pokrajini svoju tražbinu za predujmove, pružene istarskoj zemljo-razteretnoj zakladi, o kojoj nagoda 28. marča 1875. br. 72, u koliko nije još izplaćena".

Zastupnik B a b u d e r osvrće se najprije na ono, što piše o njemu „Naša Sloga", da „kadi" zemaljskomu odboru, većini i osobarskoj vladi svakom zgodom (svojoh u čitavoj saborniei), nu on će i nadalje tako raditi (živio! sa klupah manjine). Kao član financijalnoga odbora pročito je pitanje zemljo-razteretnine. On se je uvjerio, da se to pitanje liepo i koristno riešava, te da se bliža čas, kadno će moći pokrajina odahnuti. On je u odboru prigovorio jedino previsokim troškovom za upravu, ali uvjerišе ga, da neide inače; u ostalom i u tom se opaža napredak, jer bijaše ukinuto mjesto j e d n o g a d n e v n i č a r a. Ovo njegovo mnienje neće dieliti oni, koji moraju plaćati dug i zaostatke razteretnine, ali on njim nemože pomoći, jer platiti se mora. God. 1895. biti će nam olakšano breme, jer će nestati znatan dio duga. Bude li nam vlada htjela popustiti 79.000 for. kamata na predujmove, koje smo dobili od država, tim bolje. Poštovani dr. L a g i n j a, koji si je uzeo toliko na srdce pitanje ezonera, mogao bi sada kao državni zastupnik nastojati, da nam se ti kamati odpuste, na čemu biti ćemo mu svi zahvalni.

Izviestitelj čita pojedine rubrike, I. i II. prima većina bez razprave.

(Konac sliedi).

Vinarski sastanak u Beču.

(Konac.)

8. Vrlo je potrebito, da se promjene ustanove zakona od 21. junija 1880. o sačinjanju i prodaji pića sličnog vinu, i da se čim prije stvori zakon proti kvarenju jela i pića, a da se dotle posve strogo obdržavaju ustanove postojeće u tom pogledu, navlastito ona u zakonu od 21. junija 1880. glede potrošarine na umjetna vina, i da se zabrani proglašivanje u novinah o suvogatih vinu.

I ta je odluka dobra. Jer onaj zakon nije bio pravi. Dopustilo se je, da se može vinu dodavati nekih stvari, da postane bolje, i tim da se vino ne kvari. Ali to je velika pogreška, jer ako ti je dopušteno sa jednim hektolitrom posve crnoga i sa jednim posvo kiselog vina mješati sladko grožđjace, pak najzadnju ožimalnicu, nešto habata, te doliti tri četiri barila vode, onda to nije više vino, kako ga je Bog dao i zemlja rodila. Ako ono prodaš, prodao si uvjek samo dva hektolitra vina, a drugo vodu, cukar, habat. To je prevara.

Ali takova trgovina može trajati samo neko vrieme; dodje djelo na vidjelo, pak onda nemožeš više ni samoga pravoga, suhoga vina prodati. Nekoji bezbožnici, koji su tako radili, već su uzeli kredit ciolim pokrajinam.

Nijedan seljak, koji bi tako radio, neka se nenada dobru, ni sreći, a drugi, koji bi ste ga znali, kazujte ga pratom. Ono je zločinac, koji zatira vjeru vašoj dobroj robi, koju ste svojim trudom i blagoslovom Božjim priradili, a nemožete ju prodati radi lopovštine jednoga, koji je možda pančao i mješao za svoju kratku sreću, a za vašu dugu nesreću!

Mi se nadamo, da u Istri, medju kmetovi, neima takovoga skota, i opomijajomo ljude, neka ga se čuvaju radi svoje vlastito koristi.

Ali u gradovih, po krčmah i po magazinih reć bi, da je toga mješanja mnogo.

Još se potrpi, ako je vinu doloženo vode, ako mu je doloženo zdravo cukrovine i drugo neškodljive tvari. Ali što ćeš reći na onu lopovštinu, kada za mučno zaslužene novce piješ otrov za svoje zdravlje? Jer ima boje (kolura) i drugih tvari, koje može u vino, a koje su upravo škodljive zdravlju.

Tomu je težko doskočiti, ali jest ipak moguće. Dan današnji pozne se mnogo škodljive tvari u vinu, a najnoviji pokusi obćuju i to, da će se posve sjegurno moći reći: u ovom je vinu toliko i toliko habata. Jao si ga onda onomu, koj je prodavao vodu za crno vino; njegova je konoba pošla.

Njemačko cesarstvo ima tvrdi zakon, da se u vino nesmije primješavati upravo ništa, ma ni sladora. Koga ulove, mogu ga podepsati do 6 mjesoci zatvora, i do 1500 maraka globe, to je kao 900 forinti našega novca. I to je pravo; jer po zemlji i po vrsti loze i po vremenih, ima dosta n a r a v s k o g a vina, kiseloga i sladkoga, bieloga i crvenoga i crnoga; pak zovi, koje ti je draže, ili bilo crno ili bielo, bilo sladko ili kiselo, imaš pravo na to, da budo n a r a v s k o. Kad bi tako bilo, onda bi pošten kmet znao zašto se trudi.

Naši naučeni ljudi govore, neka se stvori ovakov zakon: da svaki krčmar napiše, prodaje li pravo, naravsko vino, ili prodaje vino, u komu je budi što primješano.

Nijedna mješavina nesmije biti takova, da škodi zdravlju. Onda je svakomu slobodno, hoće li prodavati naravsko vino, hoće li mješavinu.

Oblast neka mnogokrat pogleda krčmo i skladišta, pak ako nadje, da je napis za vino naravsko, a u istinu, da je u to vino budi što doloženo, onda neka mu se otme dobro i zlo, neka se proda i podieli siromahom, a on da još plati težku globu u gotovom novcu.

Za prvi put neka mu se nebi uzela dozvola krčmarenja, jer valja griešnika doduše kazniti, ali treba da i priliku ima, te se spokori, ako hoće.

Nego kad bi takovoga kaznili prvi put težko, drugi put još težo, a treći put oduzeli mu za uvjek dozvolu krčmarenja, onda bi drugim prošla volja jedno vino pisati, a mješavinu prodavati; onda nebi pošteno vino u sirote kmeta ostajalo u konobah, a ljudi se nebi trovali za svoje novce.

Eto vam, istarski kmetovi, protumačeno jedno od poglavitih pitanja za naš gospodarstveni obstanak i napredak. Božo daj, da i ovo sjeme nebude palo na suhi kamen, nego u dobru zemlju, i da bude obrodilo onako dobro, kako su obrodilo jur mnogo nauko, koje vam je dala naša hrvatska ljubav, naša „Sloga"!

Franina i Jurina

Jur. Ča najde naš Mikula tako dobrega va Kanfanare, da se vozi tamo svaku nedilju i feštu?

Fr. Ča neznaš, da su u Kanfaru fini t a r t u f i, a stare botilje ima ferlan, pak najzad ni bira na štacjonu za ća vrć.

Jur. Sad mu nezamerim, jer poli nas se te stvari nenađu.

Fr. Znati moraš, da je on na t a r t u f e od zdavna navadan, a da su njemu draži krnjeli nego mi kmeti, to sam zuā prije, nego sam ga poznā.

Jur. Alora, koje tako, nećemo biti mnogo na holjem, nego smo bili prije.

Fr. Ja imam malo šperancije.

* * *

Jur. Sad će se konvikt u Kopru čuda pomoći.

Fr. Kako to, si forši ti nabira boći?

Jur. Vero nis, ni nebudem, lego naš barili si je vrga u glavu škoditi beće za te naše buduće pope i je nabrā ništo poli svojih prijatelji.

Fr. Zašto pak se jušto on toliko dišturba?

Jur. E, znaš ča ti je, da ga budu u Poreču više slušali, kad bude ča pitā.

Fr. Razumim, to će reći, ja tebi boći, a ti meni ča pitam.

* * *

Jur. Ma bih puka od smiha!

Fr. Ča ti je opeta?

Jur. Naš Praznoglavić mi je reka, da va Istrije ni Hrvati, da su samo tamo doli va Krovacije.

Fr. Ča neznaš, da ima ženska duga vlasi a kratku pamet, a kadi je duga brada pamet nemore bit duga.

Jur. A on parā, da je jako študijana glava, ka se razumo va leju i na palagrafe.

Fr. Znaš ča ti je, on se najbolje razume „a palagrafo puljskega dugouēnjaka, i va leju poroške lažitorbo.

Jur. Kad ti govoriš, bit će tako.

Različite viesti.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost" obdržavati će se, kako smo javili već u zadnjem broju, u nedelju dne 29. t. m. točno u 10 sati u jutro. Ovim upozorujemo još jednom gg. članove, da se mnogobrojno odazovu pozivu odbora. U težkih i ozbiljnih okolnostih, u kojih živimo ovdje u našem Primorju, imale bi ponukati svakoga rodoljuba, da se upiše u naše političko družtvo, te da ga zborom

i tvorom valjano podupire. Tomu se pruža sada prigodom glavne skupščine svakomu liepa prilika pa se nadamo, da naš poziv neće ostati bez svakog uspjeha.

Govor zastupnika Laginje o uredjenju valute. Naš dični zastupnik na carevinskom vieću progovorio je prigodom glavne razprave o uredjenju novčane vriednosti ili valute, prvi proti vladinim predlogom, dotično proti zakonskim osnovam. Nadamo se, da ćemo taj govor u cielosti donieti a za danas spominjemo iz istoga nekoje glavnije točke: Reče, da je njegov položaj kao prvoga govornika proti vladinim predlogom vrlo težak, a to tim više, što nije sa svim viešt jeziku, koj no bijaše izabran za parlamentarni jezik. (Mladočesi: On nam bijaše narinut!) Obće je mnienje, da bez zlatne vriednote neima sigurne valute. Usvoji li se zlatna vriednota, nam će nanieti štetu one zemlje, koje su jače na gospodarstvenom polju, nego li mi, a već imaju zlatnu valutu, dočim je u medjunarodnom prometu zlato isto tako roba, kao što srebro, bakar i željezo.

Vlada je voljna ustaliti prid (agio), nu to nije kadra. Govornik upozoruje, kako agio upliva na izvoz; razlaže, kako Italija ima zlatnu valutu, a uzprkos tomu šilje mnogo svojih sinova u inozenstvo, da ondje rade; Grčkoj i Portugalskoj ne ide takodjer najbolje, premda imaju zlatnu valutu. I prijatelji i protivnici valute, svi su složni u tom, da se ladamo nesigurna posla. Nemože se kazati, da su loši naši sadanji novčani odnošaji; naš papirni novac nije mnogo godina mienjao svoje vriednosti prama zlatu. Nu bilo bi željeti, da se stavi u promet više banknota; neki to smatraju za nesreću, nu on primjećuje, da bi to, uz neke uvjete, mogło biti sreća po narod. Dočim je porasao broj pučanstva i produkcija, moraju se pomnožati i prometna sredstva. Banknote se nesmiju izdavati za nabavu topova i inoga ratnoga oružja. (Živa istina!) Narod neveli: Naša forinta ništa nevriedi, već uviek kaže: Imamo premalo forinta.

Predloženo uredjenje valute nas neće učiniti sretnijima. Još nije riešeno pitanje o relaciji medju zlatom i srebrom. Sadanji novac je isto tako mnogo bolji za carinu. Pri uredjenju valute se valja osvrtati i na eventualni rat. Mi nećemo na nikoga navaliti, jer svi austrijski narodi žele, da se održi mir. Nu navali li drugi na nas, zlatne forinte neće dotjecati, a neće se raditi o zlatnoj, nego o ljudskoj glavi; stoga treba udovoljiti svim narodima. (Bravo! na desnici). Valjalo bi produktivnim radnjama poboljšati udes pučanstva, a onda bi se mogło računati na srdca Austrijanaca, koji su uviek spremni raditi za slavu monarkije i njenih vladara. (Desnica burno odobrava).

Iz okolice Vižinade piše nam seljak-predplatnik da je poslao u nedelju dne 22. t. m. učitelj taljanske pučke škole u Vižinadi občinskoga slugu, da pozove seljake iz okolice vižinadske neka dodju k njemu u poslu škole. Došlo ih je nekoliko te jedni podpisali nekakav spis, kojim se obvezuju, da će slati svoju djecu u školu u Vižinadu, dočim nisu drugi htjeli ništa čuti o kakvoj obvezi. Onim koji se nehtjedoše podpisati, da bijaše rečeno, da će platiti globu od 5 for.

Mi odobravamo — ako se je u istinu ovako stvar dogodila — postupak onih, koji nisu htjeli podpisati obveznice, jer neima na svietu zakona, koji bi mogao prisiliti Hrvata, da šalje svoju djecu u talijansku školu niti obratno.

Neka se gospoda u Vižinadi pobrinu za hrvatsku školu u budi kojoj podobćini pak će imati pravo i dužnost zahtjevati od občinara, da šalje svoju djecu u takovu školu.

Opomena gospodarom. Poznata bečka tvrdka *Ignaz Heller* (2/2 Praterstrasse 78). koja je na dobrom glasu, pripravila je i ljetos hrvatskih i slovenskih kataloga, u kojih se nalaze nacrti i cienik svakojakih gospodarskih strojeva. U tom katalogu imade osim poznatih strojeva i novi stroj mlatilni te posve nove i patentirane vinske torkule od for. 20 do 4600; nadalje torkule za ulje željeznih i novog izuma; zatim raznih vrstih mlinova za domaću porabu i velikih. Tvrdka šalje svoje strojeve uz jamstvo i za nizku cienu. Odgovora na hrvatske i slovenske dopise u tih jezicih, a kataloge šalje badava.

Talijansko političko družtvo za Istru obdržavalo je prošlih dana svoju glavnu skupščinu u Kopru. Govorilo se svega i svašta, a svaka druga rieč bijaše: „tempi calamitosi“, „perfidia dei nemici“, „irruente fiumana“, „nostra augusta civiltà latina“, „il nostro glorioro passato“ itd. Kod skupščine vladala je, kao što bi „baba“ rekla, „la nota dolente“, nu poslie podne, tečajem objeda promjenio se posve prizor. Kad se je počelo točiti „vino spumante“ nestalo je protivnika i težkih vremena, a medju prisutnimi nebijaše nijednoga, koji nije došao bar do najnižega uzglavlja: „lo strenuo campione della nostra italianità“. Prosit!

Porečka „baba“ i kastavski izbori. Prošloga mjeseca obavili se na tiho občinski izbori u Kastvu. Pobjedila je bivša uprava, koju odsudjuje jedan dio občinara radi mljačnosti i ne baš uzorne uprave. Taj dio občinara nastojao je, da dodje u novo zastupstvo odlučnijih, marljivijih i sviestnijih zastupnika. To mu nije pošlo za rukom. Agitacije nije bilo kakovoj smo vični u ostalih občinah Istre. Razpravljalo se i pogovorało o promjeni novoga zastupstva akademički, dokaz tomu naći će svatko već u tom, što se nismo ni mi bavili s tim pitanjem, kao što običajemo kod izbora u ostalih občinah Istre, osobito ondje, gdje su pomješane narodnosti, ili gdje bi se htjela šaka naših narodnih protivnika narinuti svim ostalim občinarom.

U Kastvu nemože biti izborne borbe kakovih smo doživili posliednjih godina u svih stranah Istre. Takove borbe nemože biti s jednostavnog razloga, jer u Kastvu neima niti jednoga Talijana, tu nemože biti govora o dvih narodno-protivničkih strankah, jer su svi občinari jednoga jezika i jedne narodnosti, jer su svi po jeziku i narodnosti Hrvati.

Kod zadnjih izbora nebijahu si dakle protivne narodnostne stranke, jer nemogu niti absolutno takovimi biti, već je neodvisnija i sviestnija stranka htjela podati bivšemu zastupstvu novih sila, svježih, inteligentnih i radinih muževa. Ona nije uspjela. Pa što odatle? Velik svietski dogodjaj, jer je u Kastvu — kako piše porečka „baba“ u zadnjem broju — doživila starčevićanska stranka podpun „flasco“. Pak da se čovjek nenasmije takovoj ludosti? Zar misli „baba“ da bijaše u Kastvu borbe, kakove imade obično u Poreču medju njezinimi *„bianchi“* i *„neri“* ili kakova se vodi sada u Kopru medju sanimi Talijani? Nè, draga *„babo“*, tebe je i sada netko nasamario, kao što te običaju uviek nasamariti tvoji istomišljenici kad pišu o nama. Občina Kastav jest i ostaje nepredobiva tvrdjava hrvatska, pa smijala se tomu *„baba“* koliko njoj drago. Nevjeruje li tomu, neka izvoli pokušati svim bogatstvom istarskih Talijana i krnjela predobiti ju ma za koji proti hrvatski čin, a kamo li na kakvo narodno izdajstvo. Kad bi *„baba“* bila sjegurna za svoje *„cittadella inespugnabili“* za kakove je jur proglasivala *Pazin*, *Buzet* itd., kao što smo mi sjegurni za občinu Kastav, tad bi mogla doista mirne duše spavati.

Odkad se bije narodna borba u Istri, mi nismo jošte izgubili nijednu občinu hrvatsku ili slovensku, dočim smo predobili liep broj onih, za koje je *„baba“* tvrdila, da su to nepredobive tvrdjave talijanske. Ako su u *„babe“* dulji vlasi, nego li pamet, neka nam se izvoli oglasiti, pak ćemo njoj navesti ono, što je o tom pisala prije kakovih 5—6 godina. Meti dakle dična *„babo“* pred svojimi smradnimi vrati i netari si glave za naše občine, il za dielitbe istih, kakova se radja samo u tvojih razvodjenih možđjanih.

Iz Boljuna, polovicom maja 1892. pišu nam: Prisiljeni smo — kano dobri občinari — upozoriti slavno glavarstvo u Boljunu, da već jednom razpiše občinsko izboro, pošto je jurve 17. jonara t. g. proteklo trogodište sadanjemu zastupstvu, dotično vladanju g. načelnika J. Mattiasich-a. Svako daljnje zatezanje jest protuzakonito. Nek ovo ujedno uvaživši izvoli i slavna c. k. oblast u Pazinu.

Izbori u Hrvatskoj. Kako smo već javili, 30. i 31. t. m. te 1. i 2. julija t. g. Hrvati iz banovine (Hrvatska i Slavonija) biraju u svoj sabor 90 zastupnika. Osim ovih imade priličan broj virilista, t. j. nobiranih zastupnika, kojim je dano zakonom to pravo usljed posjeda ili dostojanstva, što no ga obnašaju. Od 90 biranih spada dvojica na grad Rieku sa okolicom. Vladajući Riečani neće da biraju zastupnika u hrvatski sabor; magjarskoj vladi je to po volji a hrvatska si notaro radi toga glavo. Izabrati će se dakle u svemu 88 zastupnika.

Kod izbora biti će borba izmedju vladine stranke i pravaša ili odlučno opozicije. Neodvisna stranka, kojoj je glasilo „Obzor“ izdala je na svoje pristaše proglas, u kojem izjavlja, da neće kod izbora sudjelovati, jer da neima ni govora o slobodnom izboru pod današnjom vladom. Ona preporuča svojim jednomišljenikom, da se posve uztegnu od svake agitacije i da ne glasuju za nijednoga kandidata.

Vladina ili vladajuća stranka postaviti će svoje kandidate bar u dvie trećine izbornih kotara. Ona će „sjajno“ pobjediti, jer no samo da za nju radi od velikog župana pak do zadnjeg pandura — sav službeni aparat — već se služi, kao što čitamo zadnjih dana u zagrobačkih dnevnicih, i nasiljem: t. j. zatvaranjem neodvisnih pravaških izbornika.

Težak je dakle položaj stranke prava, koja stupa u izbornu borbu goloruka proti vladajućoj stranci, do zubih oružanoj. Stranka prava postavila je — koliko nam je poznato — svoje kandidate u 39 izbornih kotara. Njezini pravci kandidiraju u više kotara. U nejednakoj i protežkoj borbi prate ju svi pravi prijatelji slobode i napredka, pa što je borba težja, to će biti pobjeda prije ili kasnije sjajnija, koju njoj želo i za koju se moli iskrena srca svaki čestit Hrvat.

Uzor liberalizma. U posliednjem broju porečkoga listića podpisao si je urednik g. Tamaro svjedočbu upravo uzornoga liberalizma.

Govoreć o odpustu g. prof. Spinčića iz službe, o njegovoj pritužbi proti odlukam zemaljskoga školskoga vieća u Goricu i proti naredbi ministarstva bogoštovja i nastave, zajahao je „babin“ Marko službenoga konja, pak sporuča Spinčiću sa olimpijske visine, da će carevinski sud odbiti „sonza altro“ njegovu pritužbu. Da budo pako sebi dosliedan, odobrava do zadnje pikoje sve što je vlada poduzela proti Spinčiću. Porečki listić znao je prije nego li prof. Spinčić, da je ovaj odpušćen iz službe. On će znati bez dvojbe i za sve ostale tajne od prijatelja u Trstu, od kojih je doznao za Spinčićev odpust, nu dvojimo jako, da bi mogao unapried znati za mnienje sudaca, koji će suditi o pritužbi prof. Spinčića. Čudimo se, da nije slavna „baba“ priznala, kako je je tim preročanskim duhom nadahnuo g. vitez, koji crpi takove tajne na samom izvoru.

K uredjenju novčane vriednosti (valute). Prošloga četvrtka sazvali su poznati bečki protužidovski zastupnici u Beču u gradskoj kući na sastanak svoje istomišljenike i u obće sve one, koji su proti uredjenju novčane vriednosti, kako ju vlada predlaže. U ogromnoj dvorani gradske kuće ili većnice saslalo se preko 3000 osoba. Medju ovimi bilo je više državnih i zemaljskih zastupnika, odvjetnika, profesora, trgovaca, obrtnika i t. d. Pred većnicom čekalo je preko 3000 osoba koje nisu mogle u dvoranu. Medju zastupnici bili su i naši zastupnici gg. Laginja i Spinčić. Od govornika iztakoše se osobito zastupnici dr. Lueger i knez Lichtenstein. Primljena bijaše resolucija proti uredjenju valute, kako ju vlada predlaže.

Naše uredničtvo odposlalo je brzojavnim putem izjavu u tom smislu, da je za Slavene Primorja dobar i sadašnji novac i jer su u tako nepovoljnom stanju, da nemogu kupiti zlata, ako se nezaduže, te jer je za njih uredjenje valute prerano. Oni pristaju na očitovanje skupščine proti takovom uredjenju.

I predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost“ izjavilo se je brzojavno proti uredjenju po predlozih vlade.

Kako javljaju bečki listovi, pratilo je poslie skupščine sazivače skupščine i glavne govornike toliko množtvo naroda, da bijaše na prostranom „Ringu“ prekinut promet.

Na drugom mjestu donašamo izvadak iz govora zastupnika dr. Laginje, što ga je izrekao u carevinskom vieću proti vladinim predlogom o uredjenju valute.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 23. t. m. govorio je proti takovom uredjenju i zastupnik Bianki sa hrvatskog državnopravnog stanovišta, po kojem imade Hrvatska pravo na vlastiti novac.

Grozna nesreća. Iz Lošinja pišo nam prijatelj pod gornjim naslovom koliko sliedi: „Javito kroz sienjenu „Našu Slogu“ ovaj prežalostni dogodjaj: Jučer dne 21. t. m. u jutro na ulazu u luku Mulogа Lošinja jedan a. u. škonor sukobi se sa malom ladjom susačkom, koja je vozila više osoba u Lošinj. Ladja se prevrnu. Ljudi, koji su bili na palubi ladje, spasiše se plivajući na kraj, a oni, koji bijahu pod palubom, poginuše i to jedan mužkarac od 70 godina i dvie ženske, od kojih jedna od kakvih 40 godina, a druga od kakvih 60 god. Mrtvo ostanke prenesoše sada na Sušak, gdje će im biti skupni sprovod. Dogodjaj je najžalostniji, a ganuće občonito i neizrecivo. Pokoj vječni dušam njihovim!

Iz Medulina javlja nam odbor „Hrvatske čitaonice“, da njim je priposlao mladočeski zastupnik na carevinskom vieću g. Čestmir Lang for. 25 kao prinos za gradnju „Narodnoga doma“ u Medulinu. Prinos taj poslao je g. zastupnik u ime Mladočeskog kluba uz sliedeće rodoljubne redke: Šaljem Vam taj prinos te želim od srca, da bi se čim prije izpunila Vaša želja, pak da bi tako braća Hrvati imali na jugu istarskoga poluotoka čim jaču tvrdjavu za obranu narodnih prava.

Za klub Mladočeskih zastupnika: Čestmir Lang.

Taj dar dičnih zastupnika sjeverne naše braće razveselio je neizrecivo rodoljubne Medulince, koji njim se putem „Naše Sloge“ najsrdačnije zahvaljuju.

Osim ove svote darovao je u istu svrhu i g. Grgo Grakalić pok. Ivana iz Medulina for. 2.

Množili se plemeniti darovatelji čim više, da tako uzmognu vriedni Medulinci do mala ukrasit svoje liepo mjesto krasnim „Narodnim domom“.

Iz Oprtlja nam pišu polovicom maja: Izbori občinski sve se više približuju. Gospoda znadu dobro, da je oprtaljski kmet otvorio oči; oni dobro uvidjaju, da oprtaljski kmet neće da bude više njihovo slieno oruđje, neće da bude više *„ščavo“*, s kojim se mogu gospoda igrati kao diete sa „pupom“, — i to je uzrok radi koga su se gospoda u Oprtlju nekoliko pomirila. Osvjedočili su se, da grdim i nasilnim načinom, prietnjami, grožnjami, nemogu ništa obaviti, jer kod zadnjih izbora za Beč jim je kmet pokazao, da nije plašivica i kukavica, već da ima srdce junačko — i s toga počela su gospoda na liepi način s kmetom pogovarati se — obilaze okolo njega kao i muče okolo vruće kaše, mame ga na sve moguće načine, pozivaju ga k sebi, nudjaju mu jela i pila dapače sladkih botilja, ne bili ga tako na svoj vrgum ulovili. Služe se pri tom svakovrstnimi spletkami — znadu dobro, da jim se približuje *„dan od gujera“*, pa pozivaju s toga naše bolje i poštenije kmetove na dogovor, na sporazum — nudjaju kompromis — ni natežu, dakako, vodu na svoj mlin. U svojoj prefriganosti govore ovako: Složimo se, iz grada ćemo postaviti same tri zastupnike, a sve ostale iz vana, ał tako da bude većina od tih njihovih podrepnica — šarenjaka. Da je tomu tako, razvidno je iz imenika zastupnika, gdje figuriraju većim djelom njihove podrepnice, a samo malo naših. Tako eto misle te lisice, da su naši vriedni kmetovi sve sami ćuki, da neznaju, da je šarenjak djavolsko oruđje, ár je puturica gori od Turčina.

Gospodo oprtaljska! Mi vam već unapred kažemo: nije mlivo pošto je lani bilo; iz tog brašna nebude kruha. Ako mislite tako, onda slobodno sastavite vašu listu zastupnika, sve samih šarenjaka, a mi ćemo našu, sve same poštene i vriedne kmetove našeg roda i jezika, pa na dan izbora, junački ćemo skočiti u boj, boriti ćemo se kao lavovi za zakon i pravicu. Mi s vami dogovora i kompromisa nećemo, barem takovog ne, kakovog si ga vi želite. Što mislite, da vas još ne poznamo? Što sudite, da neznamo za vašu prefriganost, za vaše spletke? Zar mislite, da smo zapućeni zada kako i mala djeca? Ne mislite, da smo zaboravili na prietnje, grožnje, zlostavljenje, pogrde, psovke, kamenje i krv u vrieme zadnjih izbora za Beč? Ne mislite, da je kmet vaš izmet il smeće, koje možete bacati po volji na smetište. Ako tako mislite, onda se ljuto varate. Mi hoćemo, da budemo gospodari u svom domu.

Čujemo gdi se hvalite, da ste već mnoge od naših k sebi pritegli. Neće ih bit baš toliko, koliko vi govorite, to je samo vaše oružje, s kojim sviet slijepite. Ako bi se pa i našao koj od naših, osobito od prvaka, da bi s vama držao, nek promisli dobro što čini, njegovo ćemo ime javno na ruglo staviti, nek znade, da će ga stignut prokletstvo svega naroda.

Kmetovi oprtaljski! Nazad malo mjeseci osvjetlali ste si lice; to treba da činite i sada; služit će vama na čast i na korist. Znajte, da je dobra uprava obćine temelj (fundamenat) blagostanja puka. Dan današnji nije vam ni vaša koža sigurna u Oprtlju, izaberite si s toga vaše muževe i vašega načelnika, koj će red, mir i sigurnost uzpostaviti. Danas imate samo jednog svećenika. A zašto? Jer nemirnjinci u Oprtlju prisile svakoga, da odlazi. Učinite mir i red u onom gnjezdu, pa ćete imati barem dva svećenika. Danas imate samo jednu školu, i to taljansku. — Izaberitè vaše muževe, pa ćete lahko ustrojiti školu i za vašu djecu. Danas ste prisiljeni u podeštariji govoriti u tudjem jeziku. — Izaberite vaše muževe, pa ćete se liepo razgovarati u vašem jeziku. Al zato

treba sloge, jedinstva. Složno dakle kmetovi — jer slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. „Gdi se bratska srdca slože, tamo i olovo plivat može, a nesloga gdi zavlada, tamo i slama na dno pada.“

Lutrijski brojevi

Dne 21. maja.

Beč	1	28	36	73	72
Grac	89	41	85	4	9
Temešvar	33	28	30	19	38

Br. 1618.

Oglas

za obdržavanje novih mjesečnih sajmova u gradu Pazinu.

Dosada obdržavala su se u gradu Pazinu četiri godišnja sajma. — Mjesto ovih obdržavat će se unapred, polag dozvole visokoga c. kr. namjestničtva u Trstu, u Pazinu mjesečni sajmovi sledećim redom:

I.

a) U mjesecih jenaru, febraru, martu, aprilu, maju, junju i juliju svakog prvoga utorka u mjesecu.

b) Na dan 2. agusta. Ako bi ovaj dan pao na nedelju, tada se sajam ima držati 3. agusta.

c) U setembru prvi utorak mjeseca. Ako ovaj utorak pada na 3. setembra, kojega dneva se svetkuje sv. Eufemia i drži sajam u Gračišću, tada se sajam u Pazinu ima obdržavati sledećega dneva u sredu.

d) U oktobru prvoga ponedeljka mjeseca.

e) U novembru i decembru prvoga utorka mjeseca.

Ako bi pak na gore ustanovljene dane pao svetak, tada se sajam ima obdržavati sledećega svakdanjega dneva.

II.

Pristup k sajmu slobodan je svakomu na mjesta označena po občinskom glavarstvu. Mogu se donašati na prodaju svakovrstne stvari, koje nisu izključeno od trgovine kao i svakovrstno blago, ako su gospodari poslednjega providjeni marvinskom putnicom. — Rogato blago (proživači) neće se pripustiti na sajmište, ako je došlo iz krajeva, za koje se sumnja, da su okuženi, pa i bio gospodar marve providjen redovitom putnicom. Neće se pripustiti na sajmište dielove blaga sumnjivoga porieklа.

U obće imaju se strogo obdržavati svi propisi zakona 29. februara 1880 br. 35 i 37 D. Z. L. sa provedbenimi naputci izdanimi u tom poslu.

Potanji uvjeti za trgovanje na sajmištu mogu se uviditi kod podpisatoga kao i u sajmovnom redu (pravilniku) prepis kojega odposlalo se je na sva gradeska i občinska glavarstva u Istri.

III.

Prvi sajam držati će se utorak 7. junja 1892.

Glavarstvo občine Pazin
23. maja 1892.

3—1 Načelnik: **Dr. Duklč.**

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuč cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 1—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 novč. ili toliko listovnih maraka. Pazor pred prevarom.

Štrcaljke proti peronospori (mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladišću. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme druge proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Cione su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 7—
u Trstu, ulica Zonta br. 5

Traži službu.

Mlinar sa izvrstnimi svjedočbami za parne i vodne mlinove, vrstan za stolarstvo i popravke mlinarskog orudja traži ovim putem službu.

Pobliže kod uredničtva „N a š e S l o g e“.

Tinktura za želodec,

katero priroja **G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta** je mehko upljivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 15—25

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „ „	2⅝%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost. Colovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškove.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—10 pri odbitku 1‰ provizije.

P r e d u j m i.

Sprejemajo se vsakovrstna u p l a č i l a pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu, ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 13. maja 1892. 10—24

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igraće stolove, loden i nepromočne lovačke kaputе, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnosu krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da proostane mnogo odrezaka; svaki razumno mislieći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga proostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dulinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzeće,
24—12 preko 10 for. franko. 23—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja noka močna bančna hiša vsakateremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbe jo pošiljati pod „Lose“ na: Annoncen-Expedition von J. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 4—10

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanelli* u Trstu. 10—8

U radionici klepara

JUSTA BIASUTTI

od nanovo pomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kloparske uz najnižu cienu. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 1—52

Enrico Rovere & Co.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruko i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske cvietnjake uz cienе, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carino. 50—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cienе. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 1—52
ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

LJEKARNA
A. KELER
nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sledeće osobitosti: Glasovito i prave šaštre iz Brešije, željezo sa Chinom Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grozници. Anatorinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antilla. Vino sa Chinom poput Marsalo okrieplјujuće žoludno. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 24—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljno i uz pouzeće.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 1—52

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 17—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Licna, preko Londona i preko Darmoutha. — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (itd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnо i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhnja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zaksani po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, veleč tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

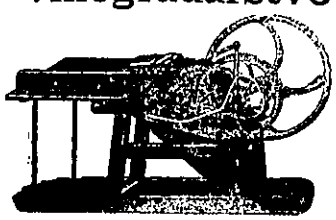

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskainice za voće, grožđje i vino

kano takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču,
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Cione su iznova snižene!!! 5—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 22. U Trstu 2. junija 1892. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sa pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urednličtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloge sve pokvare". Nar. Pos.

Beč i Istra.

Tečajem mjeseca maja razpravljalo se je u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču o takozvanih bečkih prometnih gradnjah.

Zasnovano je to na veliko, a trošak imala bi poglavito podnesti ciela država. Kako naši čitatelji znaju, priključeno je Beču gradu nedavno mnogo predgradja, velika okolica, tako da sada „veliki Beč" broji okolo milijun i tri sto tisuća duša.

Cieli grad imala bi opasati velika željeznica; drugo željeznice imale bi spojiti grad sa Dunajem i sa kolodvori; napokon bi u gradu samom, recimo na rubu prijašnjega grada, imala opasati sve još jedna željeznica, koja bi se zvala mjestna.

Osim tih **željezničkih** gradnja imalo bi se još trošiti na **uredjenje rieke**, što teče gradom, a zovu ju Wien, pak na uredjenje **kanala** za odvod nečisti i napokon imalo bi se u rukavu velike vode Dunaja urediti veće **pristanište** za brodove što Dunajem plove, da mogu ovdje prezimiti, kada se Dunaj sledi, a u drugu dobu godine izkrcati robu, ukoro u gradu.

Vlada računa, da bi država imala doprinositi za te troškove 41 milijun forinti; a ako se nebi našlo koga, da mu se dozvoli graditi mjestnu željeznicu na svoj račun, onda bi država imala doprinesti ukupno 64 milijuna, i to ne za sve gore spomenute radnje, nego za neke njih, koje se imaju izvršiti u prvih 6 godina.

Nego ima jih, koji računaju, da će država morat potrošiti i do 100 milijuna, ako budo htjela, da se izvede sve, što je namišljeno, i ono, što će se pokazati od žive potrebe još da se izvede, kada budu ove radnje svršene. Jer već sada vidi se, da kad bi bilo izvršeno što je vlada namislila, nastala bi potreba novih nekih radnja, ako ćo se, da ove budu podpune, da budu nešto nosile.

Povrh tih troškova, koji bi pali na cielu državu, još bi posebice nešto dala zemlja dolnja Austrija, a nešto sam grad Beč; ali to je daleko manji diel.

Nebi se sve trošilo iz onoga, što, recimo, ljudi plate u državne blagajne, nego bi se učinio zajam ili posuda na 90 godina. Ali od zajma treba povraćati glavnicu i plaćati interese. U tom stoji veliki teret, koj će pasti na cielu državu, dakle i na pojedine zemlje.

Jesu li naši zastupnici pri tom mogli mukom mučati? Jeli Istra mogla privoliti na takove državne žrtve; Istra, kojoj tisuće i tisuće manjih i većih pomagala treba, da se malo okrepi, da se budi koliko ojašaju ljudi u svojem gospodarstvu?

No! to bi bio grieh u nebo vapijući. Beč je doista glavni i prestolni grad naše države, ali pojedine zemlje nemogu žrtvovati za prestolnicu sve, što ona pita, ako su zapušteno.

U tom smislu osvjetlao je Istri lice naš zastupnik dr. Laginja, koj je prigodom razprave o bečkih gradnjah izrekao govor, kakov dolikuje zastupniku slobodna duha i rodoljubna srca, govor, kakov dolikuje našim žalostnim okolnostim. Taj govor, izrečen u sjednici zastupničke kuće u Beču dne 10. maja glasi u hrvatskom prevodu iz njemačkoga stenografskog zapisnika doslovce ovako:

„Visoka kuće! Poslušajuć dugo i vrlo zanimivo razlaganje njegove prouzvišenosti gospodina ministra trgovine, već smo se za stalno svi umorili, te ja nemogu zahtjevati, da poslušato moj govor ni sa koliko pazljivosti. Radi toga i radi kasne dobe, spomenuti ću samo, što je najpotrebitije.

Odličan govornik, što je razpravu započeo, jest mjernik, poznat strukovnjak. *) On je potanko govorio o pitanju, o kojem se razpravlja, a što je rekao jedan mjernik **Kaftan**, toga nemože poreći odvjetnik, već smatra za svoju dužnost pridružiti se posvema onomu, što je onaj prigovorio. Ali treba, da nekako iz praktičnog života potvrdim, zašto se moji prigovori u tehničkom obziru skladaju s njegovimi (Kaftanovimi), a to činim sliedećim primjerom:

Znam iz života, da siromašna seoska občina zaprosi od vlade pomoć, budi si za gradnju crkve ili komada ceste ili budi kakovog vodnjaka; u svojoj molbi rekla je od prilike: Neimamo novca ni ljudi pri ruci, da dademo učiniti potanke nacrte; ali izkusni ljudi, koji poznaju okolnosti mjestne, tvrde, da djelo neće stajati više od 5—6000 forinti, možda štogod manje, a to potvrdjuje, kao prilično, občinsko poglavarstvo. Gospodo moja, običan odgovor bijaše: Molba se povraća i opaža se gospodinu načelniku naročito neka nedosadjuje vladi s tako nepodpunimi, neobloženimi molbami; treba potanko proračune, da se vidi, koliko bi sve stojalo, a treba i zapisnički ustanoviti odluku interesovanih stanovnika ili občinskoga zastupstva, da se vidi, jeli osjegurano pokriće troška, i onda će se jedva preporučiti vladi molbenica. (Tako je! s desne strane).

Ja se baš neusudjujem vladi reći, neka se nepodufa pred zakonodavno tielo stupiti s predlogom, komu nisu ujedno priloženi potanki nacrti i potanki proračuni. Ali slučaj je prilično onomu gornjemu, te ja mislim, da se ovdje ima prigovoriti s tehničke strane u obće i tim više, što upravo neimamo nikakove podloge računu. Kako može jedan mjernik reći na primjer: ova će željeznica stajati 2 milijuna i 6 sto tisuća, ona 30 ili 40 milijuna, tako može drugi, kad neimamo potanke osnove reći, da će željeznica stojati 1 milijun 800 tisuća, ili dva put više ili manje. (Posve dobro! s desne).

Jasno je i naravski mora sljediti, da svi oni članovi visokog sabora, koji su u načelu zato, da se predložene prometne gradnje za grad Beč učine, ipak za sada neće primiti predloga, jer je preran.

Sada prelazim u kratko na gospodarstvenu stranu pitanja.

U tom pogledu treba, da se osvrnem na ono, što je rečeno o plodovitosti tih radnjah. Tu neidem tako daleko, da bih rekao: neću ceste, jer neimam voza, budući da će voz svakako doći, kad bude ceste.

Da će prometne gradnje povećati promet, to je stalno. Ali tu nastaje pitanje, da li će se promet za toliko povećati, da bude nosio prilične interese od glavnice, koja se ima uložiti, a o tom dvojim, da iskreno kažem, te mislim, da su temeljiti prigovori u tom pogledu već danas učinjeni.

Ali gospodarstveno pitanje predloga sudim s drugoga stanovišta. Pitam naime, imaju li te prometne gradnje biti životno pitanje za Beč, ili da budu samo novi jedan **nakit** na liepom tielu našo dobre Vindobone? (Vindobona zvali su Beč u stara vremena latinskim jezikom. Op. ur.)

Ako su one gradnje za pravu silu, onda bi se možda imalo preporučiti, da budu brže učinjene, pak bi onda ja možda prvi bio medju vami gospodo, koji ste zato, da se gradnje za novolju odmah izvodu, da narod dobije kruha, pak da se, baš ako i neima potankih nacrta, vlada ovlasti nešto potrošiti za takove radnje.

Kako ovdje ide za 41 milijun u prvu dobu gradnje, dapače za 64 milijuna, jer mjestno željeznice težko da će se dati komu u koncesiju, drugi govore dapače, da će sve skupa doći do 100 milijuna, mora se pri tako težkoj žrtvi, koju bi država imala dati, postaviti pitanje, da li su i koliko su pojedine zemlje dužne doprinositi k tomu trošku? Kao sin hrvatskoga naroda, komu je poznat temeljni ugovor izmedju vladarske kuće i naroda, to jest pragmatička sankcija od god 1712., znam dobro, da Beč ima biti prestolni grad našega cesara; i s te strane neima prigovora, glasovao bih za povećanje i za dobrobit Beča budi koju svotu, **koja stoji u pravednom razmjerju prema gospodarstvenom stanju pokrajina**. Samo bi trebalo, da grad Beč postane ono, što bi morao biti (Posve pravo! sa desnice) ne samo prestolni grad Austrije, nego, da tako rečom, neutralan austrijski grad; onda bi mu austrijski narodi dobrovoljno pripomagali. Tako bi na primjer trebalo, da svaki Austrijanac, čim stane redovito stanovati u Beču, dobije po zakonu bečko občinarstvo, da već tim budo učestnik svakoga sirotišta i javnih dobrotvornih zavoda; da se javna škola ustanovi, čim bi od svake narodnosti bilo 40 djeco (Desnica odobrava); tako da Beč u podpunom smislu rieči budo austrijski glavni i prestolni grad.

Da sam baš osvjedočen, da o mojem glasu odvisi, hoće li ili neće li biti primljeni vladini predlozi, od poštenja nebih mogao glasovati za nje, jer treba tu na oko uzeti gospodarstveno stanje pojedinih zemalja, a u tom pogledu je, **kao sin najsiromašnije i do sada najzapuštenije zemlje u ovoj državi, kao sin Istre, nemogu nikako glasovati za tako težku žrtvu, koju bismo imali podnesti radi grada Beča.**

Ovdje se dakle radi o gradnjah, koje bi imale **povećati žur obstojeći promet.**

Ali ako vam rečem, da cieli krajevi u više sudbenih kotara, kao nutarnja strana kotara koparskoga, gornja strana buzetskoga, dobar dio labinskoga i rodnjanskoga, neimaju prave ceste, tako da svećenik u noći nemože dieliti svetih otajstva, a siromah seljak ono malo, što mu je zemlja prirodila, nemože dovoziti do bližnjega većeg sela ili gradića, onda vam govorim iz duše onoga naroda, ako rečom: nešto, što bi odgovaralo našim prilikam, možemo dati, ali više ne!

Kad već govorimo o prometnih napravah, budi mi dozvoljeno nekoliko rieči spomenuti o cestah i željeznicah u Istri. Prije nekoliko godina izgradilo se okolo Pule neke ceste, kojimi je, kako mislim, vojnička uprava htjela po neki način u gibivost postavit Puljsko utvrde. Za gradnju onih cestah doprinesle su ubogo občine i pokrajina Istra po mjeri troška mnogo više, nego li će Beč za svoje glavne i mjestne željeznice, i ja znam, da nekoje občine još danas posve težko podnašaju ono breme. (Čujte! na desnici). Visoka vlada mogla bi občinam vrlo lahko pomoći time, da jim one troškove oprosti, koji su za državu malena stvar, a za občinu veliki teret. Već sam spomenuo, da veliki dielovi kotara neimaju ni polu priličnih cesta, tako poimence Motovun, Buzet, nutarnji dio koparskoga kotara, iztočna strana bujskoga, a naročito labinskoga i vodnjanskoga.

No samo za ono pučanstvo, nego i u vojničkom pogledu bilo bi vrlo znamenito, da se sveže prvo spomenuta cestna mreža okolo Pule sa velikimi cestami pod Učkom. Kad već govorimo o vojništvu, treba nam govoriti o neprijateljih, ili barem misliti na nje. Hoću dakle samo da rečem, da bismo željeznicu Kanfanar-Pula i s njom uzporedo iduću cestu, makar za čas, mogli izgubiti, ali nebismo izgubili one, koja bi više na iztok tekla, a ipak od iztočne morske obale nebi dosegnuta bila. Takova nova sveza cestno mreže okolo utvrda Pule bila bi, kako rekoh, vrlo znamenita.

Dužnost mi je ovdje spomenuti takodjer željeznice. Imamo doistine u Istri dosta novu željezničku svezu izmedju Divače, dakle južne željeznice, i izmedju Pule. Kuda je ta bila gradjena, to znate gospodo; to nije bila željeznica za Istru, nego za c. i kr. vojsku; jer je imala služiti samo vojničkim svrham, a da gospodarstvenim neodgovara, o tom sam posve osvjedočen, a o tom će biti osvjedočen i gospodin drug pl. Burgstaller, koji se u tom pitanju slaže. (Zastupnik Trsta vitez Stalitz kaže: posve pravo!)

Potreba druge željezničke sveze Trsta sa Istrom očutila se je općenito; o njoj se je razpravljalo i potanko nacrte učinilo, dapače rekao bih, da je već imala postati zatorom Istre. Radi se naime o željeznici od Trsta kroz prije spomenuti nutarnji dio koparskoga kotara, Motovuna i Buja, koji neimaju takve sveze, a spadaju medju najplodovitije krajeve Istre, i trebaju onu svezu najjače, a ta bi željeznica po svem računu, ako ne odmah iz početka, ipak bila kasnije unosna.

Rekao sam netom, da je nacrt o njoj skoro imao biti zator Istre; treba da to protumačim; htio sam tim reći, da kad bi se imala izgraditi željeznica izmedju Trsta (Sv. Save) i jednog gradića na moru, naime Poreča, o **trošku same Istre**, to bi bio njezin zator.

Ali istina je, da je osobito za kotar koparski, motovunski i bujski životno pitanje, da budu svezani željeznicom od Trsta ili od druge sgodne postaje na pruzi Divača-Pula, sa zapadnom obalom.

U tom mogla bi država i visoka vlada blagohotno priteći u pomoć pokrajini, i to bi doniolo veliku korist.

Druga željeznička sveza vrlo znamenita, koja se neposredno tiče Trsta, a životnog je pitanja za dotični kraj, bila bi ravna i razmjerno vrlo kratka pruga iz Herpelja do Šapjana ili možda do postaje Matulji-Opatija. Ja govorim samo o malih stvarih, jer velike željezničke sveze Trsta pripuštamo gospodi, koja su već o njih govorila i stalno će i ovom prilikom označiti svoje stanovište.

Bistro je dokazano, da bi takovom svezom preko Ćićarije grad Trst, dotično Pula za 35 kilometara kraći put imali do Rieke, odnosno ugarskih željeznica tamo na iztoku. Tim bi imao znamenitu korist grad Trst i tvrdjava Pula, osobito u vojničkom pogledu, a korist bi bila i za Opatiju, koja po vremenu može postati važna predluka za trgovački grad Rieku, a Opatija, kako znamo, leži na austrijskom zemljištu. Tko pozna mjesto, dati će mi pravo, da se u Preluku sa razmjerno malim troškom dade pripraviti veliko, sigurno pristanište za brodove. Tamo bi se i trgovačke poslovnice moglo naseliti, jer i tako u Opatiju idu samo velika gospoda, dakle mora i novca već sada biti ondje. (Veselost).

Za moreska pristaništa imalo bi se i druguda bolje skrbiti.

Red je, da ovom prilikom još jednu spomenem, gdje bi se Istri sa razmjerno malenom državnom podporom velika korist pribavila.

To je životno pitanje za ondešnje male posjednike, to je pitanje razteretne zaklade (ozoner). Treba da otvorono kažem: pitanje razteretne zaklade jest najveće sredstvo agitacije za me kao Hrvata, i za drugu gospodu kao Talijane; to jest, meni nije nakana upravo agitovati, ali već tim agitiram, da kažem istinu.

Mi propovjedamo, da ako nam država nepriteče tu u dobru pomoć, moramo gospodarstveno propasti. Noradi se tu doduše o cieloj pokrajini, o svakoj kući napose uzetoj, ali se radi od prilike o 20.000 obitelji, raštrkanih po najsiromašnijih selih, dakle o dosta mnogobrojnom puku, jer se mi, kako je znano, polag rieči „ratetite i množite se" možemo računati 6—7 glava na obitelj. Da imamo samo 300.000, najviše 400.000 forinti, mogli bismo u 8 dana, može se reći jednim potezom pera, riešiti u ugodno, težko pitanje razteretne zaklade; a svakako pak bi se to učinilo, kad bi nam država odpustila onih 416.000 forinti, koje joj **to božje** dugujemo. Jer ako se i kaže, da nam je država davala predujmove, to u istinu nismo dužni one svote, jer su u njoj uračunani dobrim dielom interesi, koji od drugih pokrajinah nisu bili zahtjevani, i jer cieli onaj dug

*) To je češki zastupnik zlatnoga Praga, po imenu **Kaftan**, vrlo uman inžinir, poznat ne samo u svojoj domovini, nego i medju najboljimi mjernici Amerike, Engleske i Francezke. (Op. ur.)

ni iz daleka neodgovara svoti, koju je država odpustila, da ne rečem darovala drugim bogatijim, bolje stojećim, većim pokrajinam.

Da nam država tako pomogne, mogli bismo mi od strane pokrajine to isto učiniti, to je proračunano, da bismo sa namoti, koji se sada pobiraju do godine 1895. poplatili sve naše obveze prema vjerovnikom one zaklade, nebismo imali više troška uprave, ni ovrha gledo ezonera, niti „sredstva agitacije“ u tom pogledu. I da mi visoka vlada hoće oteti iz ruku to najveće sredstvo agitacije, ja bi bio najzadovoljniji čovjek na svietu. (Veselost).

Spomenuo sam ovrhe. Preuzvišeni gospodin ministar financija odgovorio je pred nekoliko vremena na dotičnu interpelaciju, da se utjerivanje obavlja redovito. (Veselost). Ja vjerujem posve, da se „redovito“ utjeruje. O tom slobodan sam samo jedan primjer navesti.

Na 18. ili 24. decembra pr. g. malo prije nego li je odgovoreno na onu interpelaciju, prodana je sudbeno radi ezonera kmetina, procienjena okolo 1400 do 1500 for. Vlastnik joj je neki S. iz Sv. Ivana od Šterne, a čini mi se ima još drugo ime. Imena nije navada apominjati, ali je u ovom slučaju dobro, jer će se možda njegova preuzvišenost sklonuti pitat izvješće o stvari.

Znate li, gospodo, za koliko se je prodalo, a koliko ima dobiti razteretna zaklada? Kupovine se je dobilo 451 for., a razteretna zaklada traži 405 for. Dakle kmeština je za 46 for. više pošla, to nije baš toliko stalo do časti i ugleda zastupnika.

Siroti čovjeku od mnogo godišnje radnje i truda nije ostalo ništa.

Ako se pri tom spomenemo, da tražbina razturetne zaklade potiče od godine 1849., dotično, da je god. 1855. uredjena bila, da se je čovjek mnogo trudio u tih godinah i poboljšico učinio, da ima sveto pravo živiti na svojom otačastvu, i da razteretna zaklada nipošto nije bila učinjena za to, da ljude tjora iz njihovoga starinskoga posjeda, nego da im život olakhoti, — onda se nemože reći, da utjerivanje ide redovito. (Dobro, dobro! od strane jednomišljenika). Ja znadem ne desetke, nego možda stotine primjera o „redovitosti“ utjerivanja poreza u Istri, ali neamijem visokoj kući više tim dosadjivati.

Još mi se je taknuti jednog pitanja, naime o uredjenju rieke Mirne i osušenju Čepićskog jezera. Jedno je više na zapadnoj, a drugo više na iztočnoj strani pokrajine, dakle ni u tom pogledu ufam se, neće moji talijanski zemljaci imati što prigovoriti, jer ja govorim ovdje za jedne i druge.

Pitanje i rasprava imenito o uredjenju doline Mirne, vrlo je stara. Proračunano je, da bi za cielu Istru bilo žita i preostalo za prodaju, kad bi se uredila Mirna.

Znamenito je dakle za stalno to pitanje; to su njegda jur Mlečići priznali, kad su tamo vl dali. Oni su tamo nešto i radili, ali se je kasnije sve zaboravilo, te malo ili ništa učinilo. Tek u najnovije vrieme reć bi, da se neki pokusi čine, i to na najgornjem koritu, gdje možda nije toliko potrebno.

Tako je sa Čepićkim jezerom pod Učkom. Sila je velika, da se ono osuši, a okolica je bez dvojbe najsiromašnija u Istri. Ali bojim se, da ćemo po starom načinu i tu samo nacrte dobivati, troškovnike činiti i zemljište izpitivati. Takova radnja traje već neko vrieme, a do pravog posljedka nije se došlo. Tko pozna one mjestne okolnosti, priznati će, da bi se ono jezero sa nešto tisuća, koje ćemo u deset godina potrošit u izpitivanja i projekte, dalo kakvim prosjekom otočiti u drugu plominsku, i tim bismo dobili nekoliko hektara plodne zemlje.

Pošto se za tako životna pitanja u našoj pokrajini ništa nečini, ili posve malo, to nemogu glasovati za predlog, da država učestvuje onako visokim postotkom pri bečkih prometnih gradnjah. S razloga, koje sam jur naveo, bio bih pripravan glasovati, da se pomogne nekom, svakako manjom svotom za izvedenje radnjah proti nevolji, čim bi se pomoglo onom dielu bečkoga pučanstva, kojo neima zasluže; ali za predlog, kakov je postavljen, nemogu nikako glasovati. (Odobravanje od strane jednomišljenika).

Visoki sabore! Mi smo jur izjavili, da nećemo glasovati za proračun razteretne zaklade, pa s toga nebi bilo baš potrebito, da koju posebice reknem o upravnih potrošcih; a budući nered, koji je u obće nastao, i koji davi našu pokrajinu, potiče upravo iz neuredne uprave te zaklade, to nekanih koju nadometnuti ka onomu, što se s naše strane iztaknulo kod obćinite rasprave.

Prije svega moram napomenuti pokazatu okolnost, da g. 1862. kad je država predala ovu zakladu pokrajini na upravu, bilo je viška od 30.620 for. 88½ novčića, te da namah iza godine dana progutko se višak i počelo se uzimati kod države novac na dug za podmiriti troškove. Svršetkom pako godine 1865. narašao je taj dug do 150.584 for. 97 novč.

(Nastane buka na galeriji. Predsjednik opominje slušateljstvo i grozi se, da će dati izprazniti galeriju).

Zastupnik dr. Volarić: Gospodin predsjednik zna samo jednom opomenuti zastupnika, koji ništa drugo ne čini, nego, koji služeć se svojim pravom, navadja jednostavno posebne historičke činjenice i fakta, pak mu namah i oduzimlje rieč, a slušateljstvo na galeriji opomenuo je danas bar jedno desetak puta, zagrosiv se jedan, pa drugi, trotji, četvrti i. peti put, da će dati izprazniti galeriju, no bude li se pristojnije ponašalo (Zastupnik Mandić: nesmije!) pa ipak toga ne čini. Tim pokazuje naš g. predsjednik, da ima više obzira na nemirno i neuljudno slušateljstvo, nego li na zastupnike, to da mu nije baš toliko stalo do časti i ugleda zastupnika.

Dug dakle, koga je činila pokrajina za pokriti redovite potroške razteretne zaklade rasao je svakom godinom tako da do godine 1875., kad so sklopio sa državom poznati ugovor, narasao je na 416.000 for. Godine 1872. povisio se broj činovnika i povisila im se plaća, te nas se je tješilo, da to unapried stvari bolje teći i da onaj nered, koji je nastao, hoće se urediti. Kasnije se napokon raztrubilo, da uprava uzorno teče i da se sve drži u evidenciji. Nu uza sve to stvar nije tako stajala, kako su tvrdila gospoda, već iza opetovanih priložba sa naše strane došlo se do spoznanja, da metež u toj upravi sveudilj traje, da nas uprava mnogo i jako mnogo stoji razmjerno prama drugim pokrajinam, pa ipak uz sav taj strahoviti potrošak da se ne mičemo naprvo. Izvieće financijalnoga odbora dajo nam dobre nade, al mi tim obećanjem malo vjerujemo i sudeć po onomu, da nam se dosada svega i svašta obećivalo, pak da ipak se nije ništa ili jako malo toga učinilo, mi negojimo dobre nade.

(Nastane ponovno buka. Predsjednik dade izprazniti galeriju. Obćinstvo se jedva miče; zast. Mandić: Kako ga slušaju)!

Prošlost, kako se upravljalo ovom zakladom, nepodaje nam podloge i razborite nade, da će se stvar tako brzo poravnati. Evo upravni troškovi mjesto da padaju razmjerno kako pada dug, oni postupice rastu i postaju veći, skoprem se umanjuju razteretni iznosi; tako sam izvještaj veli, da do sada se mienjao broj razteretnih iznosaka izmedju 25.000 do 30.000, dočim je sada spao na 7000, te da ipak ostaju isti upravni troškovi, jer da tobože posao raste, da se izkazi nisu izprvice držali točno i da pisarija i djelo postaje sve to zaplotenija. Ako dakle prije upravni troškovi nisu stajali u nikakovom razmjeru sa iznosom, pa ako smo mi već prije prama drugim pokrajinam mnogo više u tu svrhu trošili, što da rečemo sada? Nas se tim blazni, da je izpao jedan dnevničar kod ove zaklade, akoprem da ga se pridržalo na službi kod pokrajinske uprave. Ova zaklada doprinoša jednako košto i prije pokrajini 7000 for. u ime uprave, pa nam svojedno nije tim pomoženo, dapače ako se ovdje umanjio broj dnevničara za samo jednoga, to je narasao njihov broj kod c. kr. ureda, te ako smo tim ovdje pristedili 438 for., to ovdje ukupno potrošit mislimo 1000 for. Nu ni timi svotami još niemo podpunoma pokrili potroške, jer ukupni upravni potrošci te zaklade po proračunu te nas stojat punih 13.411 for. Sad nek se prispodobi ta svota sa danas obstojećim iznosom zaklade na papiru, jer u istinu nešto se odpušća, a drugi dio se neće nikad ni utjerati, pak onda prosudimo kakovi smo mi dobri gospodari i u kakovu korist mi trošimo godimice tu ljepu svoticu.

Kako da nadjemo tomu lieka, kazalo vam se opetovano s naše strane i ja nemislim ovdje opetovati istu stvar, samo opažam još pri svršetku, da se u potroške ove zaklade ubraja takodjer od nazad više godina potrošak za razteretne poslove na otocih Šušku, Unijah i Iloviku, dočim taj potrošak po §. 10. zakona od 3. oktobra 1874. padu, izuzam onoga, što nose po §. 20. stranke, na pokrajinu, pa bi morala i ona to nosit, koja godimice ima viška, a nebi se smjelo naprtit na ovu zakladu, koja je već sama po sebi dužna na sve strane.

(Pokajav se predsjednik, da je dao otjerati obćinstvo, naloži slugi, da otvori vrata galerije, pa opet da je zatvori, pa opet, da je samo pritvori, jer da mora sjednica biti javna. Sluga kano bez glave bježi amo tamo).

Zastupnik Mandić: pozovite slavno obćinstvo natrag!

Zastupnik Amoroso upućuje predsjednika, da je dosta reče li on, da može obćinstvo opet na galeriju.

(Na to dodje dečko od kakvih 7 godina, pa odrasso mladić, sjednu se, ali ih sluga nepusti na miru; mladić se odalečí s dečka uhvate dva sluge to ga nesu slavodobitno van; u sabornici grohotan smjeh, predsjednik viče, da se dozvoli obćinstvu ulaz, koje se do mala mnogobrojno povrati).

Zatim prihvati većina III. rubriku i ostale koli potroba toli pokritja.

Zatim prihvati većina prve dvie resolucije bez razprave t. j.:

I. Odobrava se proračun zemljo-razteretne zaklade za god. 1892. sa prihodom od for. 95.706 i tolikim razhodom.

II. Odobrava se utjeranje nameta 10% za god. 1892. na sve izravne poreze i izvanredne državne namete, uplaćene u pokrajini.

Kod III. resolucije: „nalaže se zemaljskomu odboru, da postupa svom strogoćću proti zastalim dužnikom zemljo-razteretnine“, reče zastupnik Dukić:

Visoki sabore! Nemogu odobriti predloženu resoluciju, kojom se pozivlje zemaljski odbor, da svom energijom postupa proti dužnikom desetine, jer s jedne strane svi ovršni koraci nisu potrobiti, kad može pokrajina i inače svojoj dužnosti zadovoljiti, a s druge strane nemože da narod plati svega, što se od njega zahtjeva. Predložena resolucija ima pred očima ponajprije sudbeni motovunski kotar, gdje da dužnici neće da plaćaju desetine.

Gospodo moja, platilo bi i pučanstvo motovunskoga sudbenoga kotara svoje zaostatke, da je to u stanju činiti, no ono pučanstvo, preobterećeno porezi, nameti i privatnimi dugovi, nemože da plaća i dugove, koji nisu njihovom krivnjom do velikih svota narasli.

Košto se glasa, čine se projekti, da se napravi ekonomička željeznica iz Trsta u Poreč. Ova imala bi proći većim dielom kroz one kotare, gdje živi pučanstvo, koje se još desetinskoga duga oslobodilo nije.

Pošto se pako kani prievieu garancije za gradnju ove željeznice u iznosu godišnjih for. 50.000 svaliti na obćine, kroz koje bi željeznica prolazila, to je jasno, da bi se ovim načinom uveo u zemlju novi dug, koji bi bio još pogibelj niji od desetine, jer ja si nemogu pojmiti, odkud bi one siromašne obćine smogle snašati toliko terete, kad si pučanstvo jedva težkom mukom prehrani nevoljni život.

Visoki sabore! Prije nego li se uzme u ozbiljno pretresanje pitanje o gradnji željeznice, valja da se odstrani pitanje o desetinskom dugu, jer inače uzalud vam sva proučavanja i troškovi za predgradnju.

Izjavljam stoga, da ću sa mojimi drugovi glasovati proti resoluciji.

Nakon toga prihvati većina i III. resoluciju.

Kod IV. resolucije, glasoće „da se pospješi kod cesarsko vlade riešitbu molbe za odpust od for. 70.000 kamata na državne predujmove“ rekao je zast. Dukić:

Visoki sabore! U saborskoj sjednici od 5. novembra 1889. zaključeno bi, da se zamoli državu, neka odpusti pokrajini for. 70.000, koja je svota sadržana u ime kamata u većem iznosu od for. 416.000, što ga pokrajina na temelju nagodo od 28. marča 1875. br. 72 za predujmove dugujo državi.

Razložio sam danas, kako je država odpustila raznim pokrajinam za desetinu na milljune, pak nije dvojbe, da bi i nam odpustila cieli još znostatak od for. 390.000, kad bi se to od državo molilo. Nu većina ove visoko kuće neće toga da učini, jer hoće da ima u rukuh nevoljnoga seljaka, pa da mu za svoje svrhe milosti dieli. Zatraženim odpustom od for. 70.000 nobi se obveznikom desetinske zaklade ništa pomoglo, pa stoga nemožemo nikako odobriti vaših palijativnih sredstva, koja nevode k cilju. Mi s ove strane visoke kuće predlažemo radikalna sredstva za konačno povoljno riešenje ovoga pitanja, nu vi od većine neželite ga tako riešiti. Pošto se za svaki odpust iziskuje državni zakon, to je pojmivo, da se za bagatelu od 70.000 i državna uprava žaca predložiti zakonsku osnovu.

Nemožemo indi glasovati ni za ovu resoluciju.

Zatim budo primljena i IV. resolucija.

Predsjednik javlja, da je podnio zastupnik Dukić predlog u poslu razteretnine, ali da ga nemože uvažiti, jer nije podnešen u talijanskom jeziku.

Zastupnik Babuder izvješćuje u ime školskoga odbora o molbi Tereze udove Bassa, da joj se podieli podpora, te predlaže, da se molbu odstupi zemaljskomu odboru sa preporukom, da joj dade podporu po uvidjavnosti.

Prima se taj predlog.

Predsjednik diže na to sjednicu i uriče buduću za sutra u 10 sati u jutro.

DOPISI.

Oprtaljščina, 26 maja 1892.

Počam od dne 18. maja izloženo su listine za nove obćinske izbore. Zato su doznali naši tek danas, kad su se osobno za to popitali kod obćinskog glavarstva. Lista ta mora biti svakom na razpoloženje kroz 4 tjedna. Listu slobodno je svakomu ne samo pregledati, nego i prepisati, nu naše obć. glavarstvo neće, da zato čuje, al naći ćemo i proti tomu lieka. Bili su danas naši pitat prepis liste; pitao ju je Petar Zanko, nu obć. glavar, da je to odlučno zaniekao. Zanko zasvjedočio je to sa M. Visintinom, A. Matišić-em i P. Bazjak-om; obratit ćemo se na više oblasti. U listi, govore, da imade dosta krupnih pogrieška; obć. glavarstvo reć bi, da no zna niti odkuda je Petar Zanko, sadašnji zastupnik, jer u listi da stoji, da je iz Ždrenja, dočim je on iz Oprtlja; takovih i tomu sličnih pogrieška bit će valjda i više. Prva i najpoglavitija skrb je s toga zahtjevati i uzoti prepis liste i istu dobro razgledati, imado li pogrieška. A to će se najlagljе i najboljo učiniti tako, ako svaka podobćina uzme prepise svojih birača, pa onda će lahko saznati imade li pogrieška, jer svaki obćinar pozna najboljo svoje susobćinare. Treba paziti, je li tko izpušten, koji ima pravo izbora, ili je možda unešen, koji neima pravo, je li možda koja pogrieška u imenih, prezimenih ili u otčinstvu jer u današnjih okolnostih sve je moguće; izkustvo nas o tom uči. U slučaju, da imade pogrieška, treba zahtjevati od obć. glavarstva, da je popravi; ako pak ono nobi htjelo toga učiniti, treba se obratit na kapetanat, kad bude zato opredieljeno vrieme, a to će biti osam dana, pošto mine vrieme izloženih lista. Pozor dakle obćinari, bdijte i ne spavajte, gospoda su šegava, lukava i prefrigana.

Gospoda nudjaju još uvjek kompromise, nu mi nećemo i nećemo s njima kompromisa, jer „kis gospodom črešnje zoblje, mu repi ostaju“. Upoznali smo vas dobro, — vi ste nas do sada za malo držali, vi ste s nami živinski postupali, vi ste prezirali i prezirate još i dandanašnji naš jezik, našu narodnost; vi nas zovete, da smo „šćavi“, a mi ćemo vam sada pokazati, da niemo ničiji „šćavi“; vi ste s nami gore nego maćuhinski postupali, a toga više nemožemo trpiti; vi ste do sada uvjek govorili, da je za kmeta samo plug i motika; držali ste nas u tmini i neznanstvu, da nas možete laglje jahati, a mi toga više nećemo; vi ste uzrokom, da smo izgubili najboljo svećenike, vi ste krivi, da je naše mjestance na slabom glasu; vi ste uzrokom, da zapinjo svaki naprodak materijalni i dušovni u našem mjestancu, vi ste krivi, de moraju sada svaki dan žandari stražit u gradu kao kad se razbojniko straži itd.

Mi smo radi toga sada odlučili izabrat mužove naše krvi i našoga jezika, koji će sve to rano cieliti i ozdravliti; mi ćemo muževe, koji budu sasvim pravedni i nepristrani.

I sadašnji načelnik obećao nam je, kad ga izabrasmo, da će biti sasvim pravedan i nepristran, al djelima svojima pokazao je obratno, s toga nećemo kompromisa.

Istarski sabor god. 1892.

(III. zasjedanje).

VIII. saborska sjednica dne 1./4.

(Konac.)

Kod rubrike III. razhod toga proračuna, reče zastupnik Volarić.

Različite viesti.

Vjenčali se. Gosp. dr. Ante Dukić, zemaljski podkapetan za Istru, to odvjetnik i načelnik u Pazinu, vjenčao se dne 28. t. mj. sa dražestnom gdjicom Jelkom Pajkurić, kćerkom hrvatskoga rodoljuba i veleposjednika g. Andrije Pajkurića iz Rieke.

Naše najsrdnčnije čestitke novovjenčanim i dotičnim obiteljim!

Osobna viest. Ravnatelj kotarskoga delegiranoga suda kod ovdašnjega tribunala savjetnik g. Bogdan Trnovec, premješten je k zemaljskomu sudu. Njega je zamjenio savjetnik zemaljskoga suda g. grof Dandini, kojemu želimo, da bi nasliedovao stope svoga predšastnika obzirom na jezikovnu ravnopravnost, koju je preporučio — kako smo zadnji put javili — svim podredjenim sudovom predsjednik prizivnoga suda presv. g. dr. Peck.

Utok profesora Spinčića. Bečki list „Extrapost“ javlja, da je doznao, kako će carovinski sud razpravljati o utoku profesora Spinčića, podnešenom od njega proti odpustu iz službe, dne 13. julija t. g. Prof. Spinčiću da je osjegurana služba primjerena njegovom mišljenju i njegovim sposobnostim. Idemo da vidimo, što će se iz toga izleći.

Odgovor na interpelaciju zastupnika Spinčića-i-Laginje. U sjednici od dne 31. maja odgovorio je ministar pravosudja grof Schönborn na interpelaciju naših zastupnika u pitanju porabe hrvatskoga ili slovenskoga jezika kod istarskih sudova.

Ministar je rekao, da je izdao potrebite naputke u smislu jezikovne ravnopravnosti kod sudova; nadalje kazao je, da nemože dopustiti, da se porotni sudovi razdiele po narodnosti t. j. za Hrvate i Slovence u jednom od tih jezika, a za Talijane u talijanskom jeziku.

Iz Oprtlja pišu nam 1. junija. Kako se čuje, birat će se ovaj put u Oprtlju 30. zastupnika. Tri su tiela (corpo elettorale), svako tielo birat će dakle 10 zastupnika i 5 zamjenika (sostituti). U tu svrhu treba da se tamošnji rodoljubi odmah sastanu i dogovore za to mužove, jer vrieme teče i niš ne reče. Treba izabrat mužove poštene, radine, značajne, pametne, stalne, koji ne posnaju osobnih obzira. Daleko od nas šarenjaci, oni nek se druže s gospodom.

Mogli bi se stavit u jedno tielo dva gradjana n. pr. župnika i još jednog umjerenog gradjana, da nebi rekli, da smo jih sasvim prezreli. U ono tielo, gdje imamo najviše ufanja do pobiede, treba staviti najstalnije i najznačajnije i mudrije osobe; svećenike stavito bez straha, i to u drugo tielo, gdje je najsjegurnija pobjeda, akoprem, bude li samo sloge, reda i rada, predobit ćemo u sva tri tiela. Treba dakle radit svojski, junački, neprestano, marljivo i požrtvovno; valja da budemo junaci, a ne mokre kokošice, mi se borimo za poštenu narodnu stvar, za najniža ljudeska prava, za jezik naš, za slobodu, za dobar glas, a šarenjaci se bore za jasla. Kod izbora ne valja imat obzira, tu nevalja: „kumparo gore ni kumpare dole“, svaki za svoj rod i jezik treba da drži, kmet nek stoji uz kmeta.

Saborsko izviešće prekidamo današnjim brojem, jer nam zaostaje odviše bilo gradiva. Nastavak izviešća biti će — kako i ostale godine — tiskan u posebnoj knjižici, koju ćemo, kad bude izašla, oglasiti, te našim čitateljem za samu poštarinu poslati.

Glavna skupščina političkoga družtva „Edinost“. U nedelju sastalo se na poziv odbora toliko članova političkoga družtva „Edinost“, da bijahu tri prostrane sobe našega radničkoga družtva posve pune.

U 10 sati otvori predsjednik g. M. Mandić skupščinu nagovoriv prisutno primjerenim govorom; predstavi vladinoga komesara policijskoga savjetnika gosp. Vidica; priobći skupščinarom, da su prisutni državni zastupnici gg. dr. Laginja i prof. Spinčić, te zemaljski zastupnici Istre gg. Jonko i Flogo, koje sve pozdrave skupščinari burnimi živioklici; napokon najavi zastupnike štampe i to izviestitelje listova „Slovenski „Narod“, „Il Diritto Croato“, „Edinost“ i „Naša Sloga“.

Družtveni tajnik g. Cotić pročita obširno i zanimivo izviešće o djelovanju odbora i družtva točajem minule godine, a blagajnik g. Škabar svoje izviešće o novčanom stanju družtva. Skupščinari odobrili su jednoglasno oba izviešća.

Kod točke: interpelacije i predlozi, upitao je g. dr. Gregorin g. zastupnika Spinčića 1. zašto je stupio u Hohenwartov klub, 2. zašto je iz toga kluba izstupio, 3. kako je postupao na carevinskom viecu poslie toga izstupa i 4. zašto se nije ustrojio hrvatsko-slovenski klub?

Zastupnik Spinčić odgovorio je vrlo obširno u veoma krasnom govoru, prekidanom neprestance odobravanjem i pleskanjem, na sve te upito točno i temeljito.

Zastupnik Laginja, upitan po gosp. A. Trudenu o uredjenju valute, izjavio je najprije, da podpisuje do zadnje točke govor svoga druga Spinčića, te je zatim podao podulje izviešće u pitanju uredjenja valute.

G. Balanč žali što se nije zastupnik Nabergoj pridružio drugoj dvojici naših zastupnikah, te predloži, da skupščina izreče toj dvojici srdačnu zahvalu i neograničeno povjerenje, što bijaše uz živahno odobravanje jednoglasno prihvaćeno.

Prihvaćen bijaše predlog, da se predsjedničtvo „Edinosti“ obrati na ministarstvo spomenicom, u kojoj neka se razloži stanje Slavena Primorja.

Izrečeno bijaše drugih govora i predloga, koji bijahu oduševljeno prihvaćeni.

Kao zadnja točka dnevnoga reda bijaše izbor novoga odbora. Izabrani bijahu: predsjednik gosp. M. Mandić; odbornici: Fran Podgornik, Ante Truden, Makso Cotić, Ivan Nabergoj, Stjepan Gjivić, Ivan Gorjup, Ivan Balanč, Josip Turk, dr. Gustav Gregorin. Zamjenici: Ivan M. Vatovec, prof. dr. Karol Glaser, Ivan M. Kljun, Ante Škabar, Peroslav Čikara-Paskievič, Anton Trobec, Anton Sancin-Drejač, Ivan M. Bole i Josip Negode.

Na koncu pozove predsjednik skupščinare, da uzkliknu uzvišenomu vladaru Njeg. Veličanstvu Franu Josipu I. trokratni živio, čemu se skupščinari oduševljeno odazvaše.

Žalimo što nemožemo obširnije izviestiti ob ovoj izvanredno važnoj i zanimivoj skupščini, jer sudbina naše drugarice „Edinosti“, koja bijaše jučer zaplienjena uprave radi točna izviešća, sili nas, da odustanemo od pogibeljna pokusa.

Zaplienа. Jučerašnji broj „Edinosti“ bijaše zaplienjen radi članka „XVIII. redni občni izbor „Edinosti“ političnega društva za Primorsko dne 29. maja 1892.“ u kojem bijaše obširno izviešće od 12 stupaca o zadnjoj glavnoj skupščini našega političkoga družtva. Drugo izdanje nije se moglo prirediti, jer bijaše više od polovice lista zaplienjeno.

Glavna skupščina „Tržaškoga Sokola“ obdržavala se je prošlo nedelje po podne. Izviešća tajnika, blagajnika i revizora odobrili su skupščinari bez prigovora.

U novi odbor bijahu izabrana sliedeća gospoda: Dr. Gustav Gregorin, starosta; odbornici: Ljudevit Furlani, Ivan Knaus, Anton Lampe, Andrej Kalan, Anton Sošić, Fran Polić, Julij Mikota, Ivan Umek; zamjenici: Josip Krmpotić, Nikefor Stopančić, Fran Zelen; revizori: Gracijan Stepančić, Gregor Bartol i Josip Hvala.

Bilo sretno!

Slavensko pjevačko družtvo i trščanski „Sokol“ priredjuju za nedelju dne 12. t. m. veliku veselicu u prostranom vrtu „Al Mondo nuovo“. Program sastojati će od pjevanja, glasbe i tjelovježbe. Za danas javljamo samo to u kratko, a u budućem broju donesti ćemo sav program veselice, koja će izpasti bez dvojbe krasno.

Iz Medulina pišu nam 30. pr. mj. Ovih dana počastila je svojim posjetom naše skromno mjesto blagorodna g.dja Maruša Pavla Neureuterova, poznata češka rodoljubkinja i dobrotvorka naše „Bratovšćine“, a) podupirateljica svega, što je medju Slaveni plemenito i rodoljubno.

Doznav za našu nakanu, da želimo sagraditi narodno ognjište „Narodni Dom“ darova nam u tu svrhu for. 25 uz ovo rodoljubno pisance: „Pridružujuć se daru svojih zemljaka doprinašam i ja kamenčić za gradnju „Narodnoga Doma“ u Medulinu. Dao Bog, da hrvatsko družtvo u ovoj maloj varoši bude gujezdom, iz kojega će po vremenu sinuti žarki traci slobode i blagostanja siromašnom hrvatskom narodu u Istri.“

I mi želimo vrude, da bi se izpunile plemenite želje prevriedne češke patriotkinje, kojoj srce živo kuca za svu slavensku braću, a koja prati borbu nas Hrvata tolikom simpatljom i sućuti. Svevišnji neka njoj to stostruko naplati a nju molimo, da nam ostane do smrti toli sklona i prijazna. Hvala njoj na plemenitom činu!

Davovali su nam nadalje u istu svrhu presv. g. dr. Dinko Vitezić iz Krka for. 5, veleuč. gosp. dr. Matko Laginja odvjetnik itd. u Puli for. 10.

Svim skupa još jednoč najsrdačnija zahvala!

Hrvatska čitaonica u Mihotićih imati će u ponedjeljak dne 6. t. mj. u 6 sati poslie podne redovitu glavnu skupščinu, na koju su pozvani svi članovi.

Kako obć. glavarstvo u Oprtlju prezire naš jezik. Crkva u Topolovcu potože svaku godinu nešto novca od „Bratovšćine“, namješćeno u Oprtlju. Tamošnja crkvena uprava učinila je namiru (kvitancu) hrvatski, a obć. glavarstvo nije htjelo tu namiru primiti, jer da nije talijanski napisana. Crkvena uprava pritužila se na c. kr. oblasti, koje su napokon prisilile obć. glavarstvo, da izplati novce, al namiro svojedno nije htjelo primiti; platilo je radjo novce bez namiro, nego da primi hrvatski napisanu namiru!! Ciela ta komedija je trajala pak 2½ godine. Obć. glavarstvo uticalo se od Petra do Pavla — čak do vis. c. kr. ministarstva, al nije našlo nigdje pomoći ni lieka; na svoju sramotu moralo je ipak novce izplatit. Pak s takovimi ljudmi da se složimo, da sklopimo kompromis?? Aj bo, — ne bo nič!

To je ta njihova slavljena kultura! Pišu nam iz Buzeta: „Quod licet Jovi, non licet bovi“, ovako je njekoliko dana natrag bolno uzdahnuo buzotski Scipio u „Mattinu“ i čini so, da je s ovom posliednjom riečju najboljo definirao svoje zemljake u Buzetu, jer „bovon“ (goveda) je odviše fin izraz za njihovo ponašanje u ovo njekoliko posliednjih dana. Jer tko je imao zgode, da zadnje nedjelje t. j. dne 29. o. mj. promatra toga buzotskog Scipiona, kako okolo lovi nota bene školaku mladež, pa kako ju poslie opaja vinom kod Sv. Ivana u nekoj krčmi, i da vidi, kako se ta nadobudna čeljad — spas naših propalica — služajuć mig svoga pastira, sred biela dana uz djvne akorde neke buzetske zakutne hymne, udarane po taktu jednog izgubljenog „geni-a“, vraća u mjesto, tomu se i nehotice nametnula misao: „Gdje je ta zlatna mladež bila u školi?“ U grupi od kakovih tridesetak mališa bilo je vidjeti i činovničkih kćeri, a drugi dan doznalo se, da su se njeki školski dječaci opojili tako, da se je svuda opažalo tragove njihovog posliednjeg ručka. Ovome ne treba komentara, nego čuditi se je školskim oblastim, da ne poduzmu shodne korake. Videant consules!

Banka „Slavija“ obdržavala je dne 15. maja t. g. redovitu glavnu skupščinu. Iz godišnjeg izviešća, što no nam ga je priposlalo sl. ravnateljstvo toga uzornoga slavenskoga zavoda, vadimo, da je banka „Slavija“ dne 31. decembra 1891. brojila 228.472 člana, koji su imali kod nje osjeguranog kapitala 227,260.237 for. 64 nč. Premije uplaćene bijaše 1,755.603 for. 46 nvč. Izplatila je osjeguranim za škode i za dionice uzajemno baštinskih družtava 1,571.628 for. 68 nvč. Sami interesi, koje je banka dobila za plodonosno uloženje svoje zaklade, iznašali su 235.882 for. 87 nvč., te bijahu upotrebljeni za ponovno pomnoženje zaklada, koje iznašaju, uzprkos ogromnim izdatkom prošlogodišnjim 5,479.788 for. 90 nvč. Kako se banka „Slavija“ svojski brine za sjegurnost svojih članova, proizlazi odatle, što iznaša njezina pričuvna zaklada za požarno osjeguranje 69½% svih godišnjih premija, akoprem proglasuje ministarska naredba i 33⅓% godišnjih premija dostatnom pričuvom. Banka „Slavija“ brine se takodjer za svoje činovnike otčinski, jer njihova mirovinska zaklada, nastavša većinom od preostataka kod uprave, iznosi već 209.742 for. 79 nvč. nvč., te je bez dvojbe malo privatnih zavoda, gdje bi bilo za činovničtvo u starosti ovako dobro postarano kano kod nje.

Spomenemo li konačno, da je banka „Slavija“ tečajem svog 23-godišnjeg obstanka izplatila za škode 20,012.991 for. 82 novč., priznati će nam doista svatko, da su ovo brojke, koje svjedoče o uzornom ravnanju sa zavodom, te o obljubljenosti istoga svuda, gdjegod posluje. — Poučno je takodjer, što sve može poštenje i uztrajnost, te dobra uprava, jer iz prispodabljajućeg izkaza o uspjesih osjegurajućih družtava za god. 1890. osvjedočismo se, da banka „Slavija“, koja bijaše. — kako je poznato — ustanovljena godine 1869. neznatnom svoticom od 3000 for., zauzimlje danas veličinom svojih zaklada drugo mjesto izmedju 38 austro-ugarskih uzajemno osjeguravajućih družtva. Takav zavod zavriedio je svako pouzdanje, pa je vriedno, da se Slaveni utiču pod njegovo okrilje, razkrativ se sa tudjimi osjeguravajućimi družtvi, koja neobzirno nikada našim narodnim težnjam prijazna. Držimo se i gleda osjeguranja krasnoga gesla: „Svoji k svojim!“

Za hrvatski jezik na državnoj željeznici u Istri. Pod ovim naslovom donesli smo u br. 20 našega lieta viest kako je bio naš urednik kod predsjednika državnih željeznica g. viteza Bilinskoga, te mu se pritužio na jezikovnu nepravicu, koja moraju podnašati Hrvati i Slovenci Istre tim, što je zapostavljen il zanemaran njihov jezik na istarskoj željeznici. Ta viest prošla je i u njemačke novine pak je uznemirila i talijansko zastupnike na državnom saboru osobito zastupnika Bartolj-a, koji proglasuje u jednoj bečkoj novini, da mu je kazao predsjednik Bilinski, da je poslovanje na istarskoj željeznici tako uredjeno, da odgovara posve potrebam Slavena Istre.

Mi doznamo što je g. zastupniku kazao g. predsjednik Bilinski, niti nas je briga, da to doznamo; što znamo to jest, da je ono od rieči do rieči istinito, što smo priobćili u rečenom broju našega lista.

Franina i Jurina

Jur. Koje drivo je najdraže šarenjakom?

Fr. Po mojoj pameti bi bia to brist.

Jur. Zašto pak jušto brist?

Fr. Viš, pod bristom sidi naš biskup u petak i svetak i si hladi pod njim svoj jad proti Hrvatom i štije onem, ki ga slušaju, a teh je malo, epištole i evanjelje puljskega dugouhatega Martina.

Jur. Ča jih nečuje va orikvo?

Fr. Dragi ti, on negrade va orikvu, jer je tamo smrad i toplina, grade piutošto va podeštariju na pjat prefriganih tartufi.

Jur. Bo' daj, da bi i njemu naudili, kako su i momu protelju Mihi.

Listnica uredničtva.

Gosp. V. Njcšto smo upotrebili, a ne ostalo odgovoriti ćemo Vam pismeno. Prijateljski odzdrav.

Ilt Mod. Slobodno, ali važnije stvari valja ipak preporučiti, jer nejamčimo za nekoje istarske pošte. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. J. K. N Šumbreg: primili smo u redu. Prijateljski odzdrav!

Br. 1618.

Oglas

za obdržavanje novih mjesečnih sajmova u gradu Pazinu.

Do sada obdržavala su se u gradu Pazinu četiri godišnja sajma. — Mjesto ovih obdržavat će se unapred, polag dozvole visokoga c. kr. namjestničtva u Trstu, u Pazinu mjesečni sajmovi sledećim redom:

I.

a) U mjesecih jenaru, febraru, marču, aprilu, maju, junju i julijn svakog prvoga utorka u mjesecu.

b) Na dan 2. agusta. Ako bi ovaj dan pao na nedelju, tada se sajam ima držati 3. agusta.

c) U setembru prvi utorak mjeseca. Ako ovaj utorak pada na 3. setembra, kojega dneva se svetkuje sv. Eufemija i drži sajam u Gračišću, tada se sajam u Pazinu ima obdržavati sledećega dneva u sredu.

d) U oktobru prvoga ponedeljka mjeseca.

e) U novembru i decembru prvoga utorka mjeseca.

Ako bi pak na gore ustanovljene dane pao svetak, tada se sajam ima obdržavati sledećega svakdanjega dneva.

II.

Pristup k sajmu slobodan je svakomu na mjesta označena po občinskom glavarstvu. Mogu se donašati na prodaju svakovrstne stvari, koje nisu izključeno od trgovine kao i svakovrstno blago, ako su gospodari posliednjega providjeni marvinskom putnicom. — Rogato blago (proživući) neće se pripustiti na sajmište, ako je došlo iz krajeva, za koje se sumnja, da su okuženi, pa i bilo gospodar marve providjen redovitom putnicom. Neće se pripustiti na sajmište dielove blaga sumnjivoga porieklа.

U obće imaju se strogo obdržavati svi propisi zakona 29. februara 1880 br. 35 i 37 D. Z. L. sa provedbenimi naputci izdanimi u tom poslu.

Potanji uvjeti za trgovanje na sajmištu mogu se uviditi kod podpisatoga kao i u sajmovnom redu (pravilniku) prepis kojega odposlalo se je na sva gradska i občinska glavarstva u Istri.

III.

Prvi sajam držati će se utorak 7. junija 1892.

Glavarstvo občine Pazin

23. maja 1892.

3—1 Načelnik: Dr. Dukić.

Lutrijski brojevi

Dne 28. maja.

Trst	68	56	64	12	82
Linc	14	69	11	59	89
Budapest	23	4	25	53	48

Dne 1. junja.

Prag	47	85	25	62	11
Hermanstadt	90	81	29	38	55
Lavov	29	73	66	56	41

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua"

The Mutual Life Insurance Company of

NEW-JORK

Najbogatije i najčvršće osiguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjednačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 23—26

polica, koje sada iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. 44511 tičuća se mješovitog osiguranja za 10000 dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo 5982.50 dolara došim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osiguране svote od 10000 dolara takodjer uniši prihod 6052 dolara, ukupno dakle 16052 dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju

U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuč cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada poče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. u dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 2—52

Poštarsko pošiljko odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, mirisavih sapuna i za pranje. 1—52

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovratnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete opravlja to ih kroz žganj posrebrnje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 11—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarino!

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 2—52

Štrcaljke proti peronospori

(mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladištu. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme drugo proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrste i lahke, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima lišća; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi 8—

u Trstu, ulica Zonta br. 5

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave fušture iz Brošija, želiezo sa Chinom Malessi. Obično **kakalarevo ulje**; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocea okriepljujući i probavljajući. Eliksir China okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. **Anaterinsku** vodu za usta. Tokući sapun proti ozobinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. **Indijsku** Tesencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okriepljujuće želudac **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 25—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjigo za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, to za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačko kaputo, tvari koje se pere, **plaid za putnike** od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cnnje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ miljuna for. a. v. to u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezko te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili za povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, preko 10 for. franko. 24—24

24—13

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja osmontom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvodone razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obnljene ciene. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—1 vrata 11.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za uredo, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvorira, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže ciene. -- Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 2—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

U radionici klepara

JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje kloparske uz najniže ciene. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 2—52

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

14—13 TRST 1—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočijo, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubcttii) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žveplanje trt.

Enrico Rovere & C°.

TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelano i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirno. i neprozirno, dvostruko i bojadisano. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrade i zimske svietnjake uz ciene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carine. 51—52

Tinktura za želodec,

katero prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta je mokro uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo.

Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·86, z 55 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica v razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 10—26

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakatoremu, ki se hoče baviti s prodajo nostavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Lose" na: Annoncen-Expedition von I. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 5—10

Znatno obaljene ciene

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% ve nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za treb-ljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia"

izradjuju jedini tvorničari 4—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podielanje.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 18—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lions, preko Londona i preko Darmouthia — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverso i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnac i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razredo ali polože kaparo. Desti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencije bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili na čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od kodor najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koje skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karto po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbitja zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Tiskara Dolenc.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Broj 23. U Trstu 9. junija 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka, ... arka.

Dopisi se nevraćaju ako ... i neliskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Govor

zastupnika **dra. M. Laginje**, izrečen u zastupničkoj kući u Beču dne 21. maja 1892. prigodom rasprave vladinih predloga o uredjenju novčane vrednote.

Da pravo kažem, nešto mi je tesno oko srca, kad se spomenem, da mi je prvomu govoriti proti predloženom naertu.

Nebih se za stalno bio prijavio medju govornike proti, da sam znao, kad zato podjoh do preuzvišenoga gospodina predsjednika, te ću prvi biti medju govornici.

Položaj je moj tim teži, jer no samo što se radi o vrlo zamašnom predmetu, nego i što mi je teže izrazivati se u jeziku, koj smo dobre volje odabrali našim parlamentarnim jezikom, nego li u mojem materinjem jeziku.

Jer i ja, kao i mnoga gospoda ove visoke kuće, jednim jezikom mislim, a u drugi treba da odjenemo svoje misli, pa ta vrst stenologije nije lasan posao. (Posve pravo! s desnice).

Prije nego li se upustim u raspravu samog predmeta, red je da i u pogledu njegove preuzvišenosti gospodina ministra financija nešto izjavim.

Njegova će preuzvišenost u nas naći lojalne protivnike. Ja sam stupio, da govorim proti predlogu, jer sam najdublje osvjedočen, da nam neće biti koristan, već štetan. (Posve pravo!) A njegova preuzvišenost i po svoj prilici većina ove kuće čini se, da je osvjedočena, da je gredlog koristan i zato da ga valja prihvatiti. Mi dakle, protivnici predloga i oni, koji jesu zanj, stojimo jedni prema drugim kao podpuni gentlemeni.

Pita se: čemu je taj predlog? a odgovara se: hoćemo da uredimo odnošaje naše novčano vrednote, da utvrdimo pridav (agio). A što je to: urediti odnošaje novčane vrednote, što je to: urediti valutu u obće, pa urediti ju tako, da izaberemo novcem zlato, nebi li nešto postojana, stalna, polučili?

Zalibože (moram tako reći, jer odgovara mojemu osvjedočenju) zavladala je skoro općenito misao, da se bez zlata ne može imati redovite vrednote.

Proti tomu hoću, da nešto prigovorim prema onom, što sam do sada vidio i izkusio.

Odaberemo li zlato za našu novčanu vrednotu, tada smo nekako za budućnost jednačili sa inozemstvom naše mjerilo prometno sredstvo svega, čim se trži. Ali ne pitamo pri tom, da li će nam to biti koristno, neće li nam pače štetno biti. Općenita je teorija dakako, da bi valo biti i da hoće to biti koristno. Pri tom zaboravljamo na vrlo znamenitu okolnost, da čim izaberemo zlato za našu valutu, imamo posla sa robom, kao da smo ud koju robu izabrali za novac. Netreba a to potanje obrazložim, zlato je u međunarodnom prometu roba, i govine, baš ako, kao što je srebro, bakar, željezo tisuća drugih stvari, koje se jedna za ugu izmjenjuju.

Ali za najjače narode, za one narode, oji su po našem shvaćanju najnapredniji kulturi, zlato nije samo roba, već je jedno i prometno sredstvo i mjerilo vriednosti onih dobara, koja provadjaju. Što sliedi od toga? Sliedi, da mi, jednake uvjete produkcije, mjerimo riednost dobara i saobraćamo ih istim jerilom, kojim Englezka, Njemačka i aka druga zemlja, gdje je valuta zlatna. nastaje pitanje: da li je nam, koji smo občenitom sudu gospodarstveno slabiji, prilog, da istim mjerilom udaramo vriedst dobara, kojim to čini n. pr. Englez?

Ja mislim, da već s toga, uz naše redjeno gospodarstveno stanje, nemože i koristno uvedenje zlatne vrednote. ožda dodje vrieme, da nam to bude od risti; to će biti onda, kad bi nam inozemstvo radje davalo zlata.

Ako dakle polazimo samo sa stanovišta, da je zlato roba, razložno je misliti, da će doći vrieme, kad ga budemo mogli mnogo jeftinije dobaviti.

Glavna težina pitanja stoji ipak u prigovoru, da je zlato u bogatijih naroda mjerilo i prometno sredstvo za ekonomna dobra, i da nam takovo mjerilo neide u prilog.

Reći će možda tkogod: „A kako nam je išlo u prilog, te smo metar zakonom uveli za mjerilo prostora? Ta Francezi i drugi narodi mjere na metar, dakle tu ne može nikako biti razlike".

Ali jest razlika i to vrlo velika, koje nikad nesmijemo zaboraviti. Jer ako drva proizvadjamo na klaftre, pa ih izmjerimo na metre, nismo ni dobili ni izgubili, osim male neznatne razlike. Istu količinu drva u klaftrih, koju Francezu prodamo, on će nam izplatiti; ali je inače, ako uzmemo isti novac za mjerilo, koje ima druga država s kojom tržimo.

Tu se nesmije računati, da će nam n. pr. Englez dati svoj šterling za istu količinu zlata, nego on će svoj šterling ucieniti prema vriednosti naše robe, prema tomu joli više ili manje vriedna, dali ju više ili manje treba; drugimi riečmi, on će naše zlato, kojega efektivno nemožemo dati, jer ga neimamo, cieniti prema vriednosti naše robe.

Dakle je tvrdo gospodarstveno pravilo. u ostalom priznano i s druge strane, da zlato neima svagdje jednaku vriednost, upravo za to ne, jer je roba, jer odvisi od pitanja i ponude kao vriednost svakog dobra.

Ali k tomu dolazi i dalnja opazka, da je naime zlato u ekonomno najjačih zemljah nesamo mjerilo vriednosti, nego i saobratno sredstvo istih, dakle novac u podpunom smislu rieči.

O prigovoru, koj nastaje od toga, što je zlato drugdje mjerilom vriednosti, rekoh već nešto; ali ima važan prigovor sa stanovišta zlata kao saobćajnog sredstva. Može naime nastati slučaj, da povećanjem produkcije kod pojedinih naroda, sredstvo cirkulacije nebude dostatno, da se u razmjeru prema produkciji nepovećuje, to da dosljedno novac dobije veću nutrnju vriednost. To je slučaj upravo kod zlata. Dakle je vrlo dvojbeno, hoćemo li mi poboljšati naš položaj uvedenjem zlatne valute. I oni, koji jesu za zlatnu valutu t. j. monometalisti, priznavaju, da produkcija zlata nestoji u razmjerju gospodarstvenog razvitka i povećanja pučanstva u kulturnih zemljah, a iz toga sliedi, da zlato može isto tako doći do vriednosti, koju imaju riedke stvari (Seltenheitswert), kao i što se kaže, da naš papirni novac ima takovu vriednost riedke stvari, samo je razlika u tom, da se zlato do potrebe nemože, a papirni se novac može lahko povećati.

O tom dopustit ćete, da nešto ročom kasnije.

Visoka kuće! Ja sam se potrudio, u koliko je u to kratko vrieme moglo biti, da donekle proučim, što se je govorilo u valutnoj enketi, i pogledao sam, ako i letimice, one nesretne statistične table. Našao sam razsuda vrlo važnih za moj nazor i u operatu enketo i u zaključnih obrazcih onih skrižaljka, a to ću danas da porabim.

Mnenja su, kako je poznato, različita o tom, ima li se uvesti zlatna valuta ili dvostruka t. j. zlato i srebro ujedno po stanovitom razmjeru medju njima. Danas je to pitanje više znanstvene nego li praktične vriednosti, to se nećemo unj upuštati. Niti bi ja, da otvoreno govorim, ikako mogao jedan ili drugi pravac tako zastupati, da za budi koji od njih osvjedočim visoku kuću. Drugi su već tim glavu razbijali, a nisu došli do konačnoga posljedka; dakle ni ja nebih. Ali istina je to, da je to pitanje još uviek neriešeno; istina je, da i naša financijalna uprava hoće, da se drži za više vremena tako zvane šepave valute, i da i druge države, prem je srebru vriednost pala, ipak imaju još srebrna novca. Još je dakle uvjek dvojbeno, da li je ta tako zavrgnuta biela kovina izgubila svoj zadatak, da bude neki regulator pri opredieljivanju vriednosti, ili nije izgubila onog zadatka.

Ja sam od moje strane za ovo drugo mnienje; držim naime, da će naći načina, te srebro bude u nekom stanovitom odnošaju prema zlatu takodjer rabilo kao novac.

Medju ta dva pitanja stoji ono o papirnoj vriednoti, ili o pravom državnom novcu; i tako dolazimo ravno do pitanja pridava (agio).

Naša financijalna uprava hoće, da ustali (stabilizira) pridav. To je kao da zakonom ustanovi: forint austrijske vrednote vredan je 84 novč. u zlatu.

To je temeljno pitanje za sve dalnje operacije, toliko za sadašnje predloge, koliko za ono, što mora slieditи kasnije. A možemo li sa svom stalnošću postaviti takov zakon? Ja držim da ne. Nije bilo, niti nije sada vlade na sviotu, koja bi na taj način mogla ustanoviti vriednost stvari. U vojničkoj krajini, koju sam donekle kao učenik proputovao, bilo je ustanovljeno na pr. da porcija skopčovine stoji toliko, porcija kruha toliko itd., ali to može vrediti samo dok se nadje ljudi, koji su voljni robu uzeti i prodavati u onu cienu.

Ja sam dakle te misli, da se ono ustaljenje (stabiliranje) nemože uzdržati sa gospodarstvenog stanovišta, jer se nijedan faktor produkcije neda zakonom utvrditi; nemože se gospodinu Bogu zapovjedati, da nam polja dobro pokrije u zimi snieguom, da pusti dažd, pa opet dade, da sunce zemlju stopli kada i kako se nam hoće; isto se tako neda trajnim načinom ustanoviti vriednost jedne stvari prema drugoj. Ali da i možemo za se same učiniti, da vriedi onakov zakon, hoće li inozemstvo biti dužno, da i ono takov zakon drži? (Zastupnik Schlesinger: Za stalno neću!) Inozemstvo će nam papirni novac. u koliko ga smatra novcem, vraćati za onoliko, za koliko mu dobro stoji naša roba. (Tako je!)

Hoće li inozemstvo naš papirni novac smatrati za robu? Ne! jer u tom slučaju dobili bismo za milijun kilograma pedesetača ili petača za ruglo nizku cienu. Naš papirni novac nije roba; zlato je roba prema našemu papirnomu novcu.

Ja dakle držim, da se pridav (agio) neda ustaliti (stabilirati).

Sada hoću, da nešto ročom o koristi i o šteti različitog prida. Uzeo sam u to ime priprostih primjera iz običnog života, kojih na žalost neima u našoj znanstvenoj literaturi ni u svom onom, što nam je predloženo, te mi se prikazuje stvar ovako: Kad je pridav velik, korist je domaćemu producentu i dužniku, — to je priznato i u enketnoj komisiji —, a gubitak je onomu, koj živi od novčanog dohodka i onomu, koj dovaža robu iz inozemstva (importeuru).

Primjeri, koje sam potražio u tom smjeru, čine mi stvar posve bistrom: ja računam, da n. pr. iz Austrije prodam u Njemačku robe, to ću pri visokom pridavu dobiti za nju, recimo 120, pri nizkom 110 ili 112 forinti. Domaći producent ima dakle u prvom slučaju dobitak, u drugom imao bi gubitak, bolje rekuć, u prvom slučaju imao bi veći, a u drugom manji dobitak.

Samo nisam stalan u tom, jesu li te odnošaji takovi, da bi za uviek trajali; jer moglo bi doći vrieme, kad bi se naša produkcija, potaknuta takovimi odnošaji, za toliko povećala, da nebi više vriedno bilo proizvadjati; onda bi nam se slika drugačije prikazala. Nu bezdvojbeno je, da dok nam treba povećati produkciju, dok nam treba gospodarstveno ojačiti se, dotle pridav vrlo dobro djeluje na tržni promet, pače u tom slučaju pridav je kao neka nagrada za izvoz robe.

Ako je tomu tako, — a ja vjerujem da jest —, onda razumijem, zašto dobar dio pučanstva želi s neke strane, da se uredi valuta, dotično, da se uvede zlatna vrednota, kad bismo tim došli do istog mjerila, kako ga ima inozemstvo, i kad bi u tom po mojem nazoru nam bilo škode.

Pridav je dakle nagrada za izvoz robe u inozemstvo i poticalo za povećanje produkcije; s toga stanovišta treba nam se zauzeti za to, da stvari ostanu kako jesu. To pak nije mojo osobito mnienje, već mi dozvolite, visoka kuće, da pročitam mali stavak o tom. Gospodin strukovnjak dr. Hertzka odgovorio je na prvo pitanje, kako stoji na strani 93. stenografičkog zapisnika enkete o vrednoti, medju ostalim i ovo: da se naime može posve dobro odgovoriti i tako, da se za sada uobće neuredjuje valuta.

Neću dakle mnogo držati na moj auktoritet, nego se pozivam na ono, što je rekao taj gospodin od povjerenstva za valutu.

O tom, što sam prije rekao o zlatu kao robi, imao bih osim podkrepe gosp. strukovnjaka Hertzke, još i drugih dokaza, ali držim, da to nije potrebno.

Što se tiče podražanja zlata, — a da ono može poskupiti, toga netaje ni monometalisti, jer množina zlata, toga sredstva prometnoga, toga mjerila vriednosti, nestoji u razmjeru sa povećanom produkcijom. — što se toga zla tiče, imamo vrlo neugodan i nesretan izgled za slučaj, da odlučimo zlatom mjeriti vriednost stvarim; jer se sa zlatom može upravo ono isto dogoditi, što nam govore, da se je dogodilo s našim papirnim novcem, da naime dobije vriednost osobitu. I u tom pogledu hoću, da se pozovem na auktoritet t. j. na eksperta profesora Milovskog, koi nas podučava o posljedcah takovog povećanja vriednosti zlata. Po njegovom sudu posljedice toga bile bi ove: prvo, propast domaće produkcije, jer bi se dakako mnogo robe moralo dati za malo zlata; drugo: radnici nebi našli posla; treće: poduzetnici bi izgubili svoje; četvrto: ginuli bi mali posjedi, a nastajali veliki, te bi srednjog stališa sve više nestajalo. (Posve pravo!), napokon peto: strašno natjecanje, koje bi nam činila Rusija, a možda i iztočna Indija.

Milovski kaže nadalje: U Njemačkoj, osobito u iztočnih pokrajinah, vidjeli su i neuki ljudi i razumjeli pojavu, da sve što više rublju pada tečaj, sve se više uvaža rusko žito, a svakako povišenje rubljenog tečaja bude kao mitnica (štranga) pred rusko žito, to drugimi riečmi znamenuje, da ćemo više izvanžati, nko za 100 for. vriednosti u zlatu, dobijemo 120 u papiru, a da ćemo manje izvanžati, ako za onih 100 zlatnih dobijemo samo 110 ili 105 u papiru. Ali iz toga sliedi naravski i to, da nije moguće, što je rekao neki ekspert, da ćemo, bude li nutarnja vriednost našeg novca rasla kao do sada, doći do toga, to jedan forint bude vredio 10 funti šterlinga. (Jer nam nikad inozemstvo neće dati 100 for. zlata za jedan naš forint žita ili druge robe. Op. urod.)

To nije istinito i nije moguće. Čim jedan forirt a. vr. dobije vriednost jedne forinte zlata, onda prestane donašati nam koristi, povećanje naše produkcije onda prestane, i položaj se opet promjeni.

O tom, kako se dolazi do zlata i s tim spojenih pitanjih, evo još nešto da navedem iz zapisnika komisije o vrednoti. Dr. Hertzka kaže n. pr. ovo (čita): „Zlato ne teče od bogatih zemalja u siromašne, niti od siromašnih u bogate; ono teče od onud, gdje se proizvadja onamo, gdje ga trebaju. To je zakon cielog svieta, kojim je uredjeno promatranje svake robe!

To treba da vjerujem i istinito je; ali to upravo podkopljuje moj prije izrečeni nazor, da je naime zlato u medjunarodnom prometu kao svaka roba, i da roba u prometu mora biti kada skupija,

kada jeftinija. Ovaj isti gospodin kaže: „Svaka roba ide tamo, gdje joj je ciena najveća, gdje za nju možeš najviše zamjeniti“. To je takodjer istina. Ako to stoji, onda je istina, da će zlato k nam samo onda, ako ga budemo najskuplje plaćali. Nu to smo i prije znali, da će zlato k nam, ako ga platimo nešto bolje nego li sav ostali svieť; samo se pita, da li je nam koristno umanjiti cienu našoj tržnoj robi za to, da dobijemo zlata. Ja kažem da ne!

Doživjeli smo i vidjeli u životu žalosnih odnošaja. Italija je uvela zlatnu valutu, pak ta Italija izvaža svake godine mnoštinu svojih sinova u tudjinu, da mogu raditi; i ostale zemlje, kao n. pr. Grčka i Portugal, neće stojati bolje sa svojom zlatnom valutom. I oni od nas, koji pristaju uz zlatnu valutu, i oni, koji su proti njoj, sporazumni su u tom, da je to skok u tamno. Tu ročenicu nisam izmislio ja, čula se je s druge strane; zato imamo pravo izreći naš sud o tom pitanju onako, kako odgovara našem osvjedočenju. Možemo se varati mi, ali se mogu varati i oni, koji nas tako potanko, tako stalno uče, da naša sreća i naš napredak, naš gospodarstveni procvjet počima onim danom, kad uredimo odnošaje naše valute, dakle kad uvedemo računanje na temelju zlatne vrednote. Mogli bi pravo imati oni, koji dokazuju protivno, a budućnost će dokazati, tko ima baš pravo sa „skokom u tminu“.

Dozvolite mi još o jednom pitanju nešto. Govori nam se, da su naši novčani odnošaji nepovoljni, naš novac nestalan, da mi nemožemo živiti u tih odnošajih, da treba stvoriti nešto stalna. Ali pri tom se zaboravlja na to, da naš novac mora biti nestalan, jer smo u bludnji, što uvjek prispodabljamo naš novac kao nestalan sa zlatom, kao da je ono stalno, dočim je za nas naš novac postao mjerilom vriednosti i prometnim sredstvom isto onako, kako je u drugih zemljah zlato znamenje novca, prometno sredstvo.

Dok nismo bili obustavili kovanje srebrna novca t. j. do godine 1879., mogao i morao je naš papirni novac biti iste sreće, koje je u svjetskom prometu bilo srebro. Srebra se je već onda odviše proizvadjalo, a danas ga je još više nakopano. Usljed toga pala je vriednost srebru na svjetskih tržištih. U istoj mjeri, po kojoj je padala vriednost srebra, morala bi bila padati i vriednost našem papirnom novcu, kad bi bila istina, da se on jos uvjek ravna po nestalnoj vriednosti srebra. Ali to nije tako; naš se je papirni novac dobro održao.

U tom ću se pomoći statističkimi tabelami. Nu prije, nego li to učinim, valja mi otvoriti veliku zaporku i reći, da se podnipošto nemožete podpuno zanašati na te statističke podatke.

Ako je jedan statistički izkaz ili zbirka takovih tabela, koja se na istu stvar odnosi, pogrešena bud samo u jednoj brojki, to mi cielu sbirka skrižaljka nevriedi ništa. Zašto ne? Zato, jer nije moguće činiti pokusnih računa, jer svaki pokus, koj učinim pogrešnimi brojkami, mora da bude pogrešan, neda mi stalnosti. U tom pogledu našao sam u ovo kratko vrieme, što je za proučenje tako znamenitog predmeta bilo potrebno, da n. pr. na strani 221., tabela 145., gdje su naznačeni popriečni tečaji za godinu 1878. do 1891., popriečni tečaj za cielu godinu 1880. morao je iznositi 118·60, dočim taj isti popriečni tečaj na strani 220., tabela 143., za isti račun iznosi 117·83. To je prilična razlika. Nadalje slobodan sam opaziti, da sam našao još jednu malu pogrišku; to su svakako tiskarske pogrieške, ali to je isto. Na strani 240. računano je, da forint austrijanske vriednosti, kad mu je tečaj 2 franka 47·5 cent., vriedi 0·7185 grami zlata, a kad mu je tečaj 2 franka 47·9 cent., dakle 40 proc. više, označen je, da prilično manje grama zlata vriedi.

Iz toga razloga nebih baš imao povoda pozivati se toliko na one skrižaljke, ta obće je priznato, da statističke tabele nisu zanesljivo.

(Konac sliedi).

Interpelacija

zastupnika dra. Laginje, Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika.

Obzirom na to, da se po §. 40. zemaljskoga reda za Primorje razprave vodjene u zemaljskom saboru sa priloženimi zapisnici sjednica imadu putem namjestnika dati do previšnjega znanja;

obzirom na to, da se u saboru medjašne grofije Istre, na koju se protežu navedena zakonska ustanovu, najveći dio ustmenih razprava vodi hrvatskim jezikom, da se tim jezikom podnašaju interpelacije i predlozi, te da se tim većina predmeta, koji se tiču takodjer životnih pitanja zemlje, razpravlja hrvatskim jezikom;

obzirom na to, da se usupor tomu neprimaju u razpravne spise zemaljskoga sabora niti govori držani hrvatskim jezikom, niti interpelacije tim jezikom na zemaljsku autonomnu oblast postavljene, niti predlozi tim jezikom na sabor postavljeni;

obzirom na to, da je njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik u prvom redu zvan brinuti se za to, da se izvršavaju ustanove temeljnih zakona, medju koje spada nepreporno zemaljski red;

obzirom na to, da lojalitéta, koja se ima izkazivati kruni nikako nedopušta, da se do previšnjega znanja daju posve manjkavi spisi o preznamenitih stvarih cielo jedne zemlje, — uslobadjaju se podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika sliedeći upit:

Na koji način davaju se do previšnjega znanja u smislu §. 40. zemaljskoga reda za Primorje, razprave, vodjene hrvatskim jezikom u saboru medjašne grofije Istre, tim jezikom postavljeni predlozi i interpelacije na organe vlade i zemaljski odbor — pošto isti nisu sadržani u razpravnih spisih zemaljskoga sabora?

Beč, 11. maja 1892.

Dr. Laginja, Spinčić, Biankini, dr. Pacák, dr. Kaizl, Eim, Sokol, Tekly, Seichert, Perić, Dapar, Krumbholz, Formánek, Mixa, Adámek.

Interpelacija zastupnika Spinčića, Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova.

Jeli Vašoj preuzvišenosti poznato, da se — usupor ustanove §. 96. al. 2. občinskoga reda za Istru, po kojoj se moraju narediti novi izbori najdalje šest tjedana poslie razpusta občinskoga zastupstva — u občini Višnjan, kotaru porečkom u Istri, u kojoj bijaše razpušteno občinsko zastupstvo odlukom namjestničtva 3. marča t. g. i u kojoj je dne 24. marča t. g. preuzeo občinske poslove odnosno postavljeni upravni odbor, novo izbore, bar do 13. maja, još naredilo nije?

Beč, 21. maja 1892.

Spinčić, dr. Laginja, Tilšer, Pacák, dr. Brzorad, dr. Vašaty, Sokol, Tekly, Wohanka, dr. Lang, Špindler, dr. Kaizl, dr. Dyk, dr. Šil, Perić, dr. Dvořák, dr. Kramář, Formánek, Eim, Biankini, dr. Slavik.

Razgovor medju Zvanom i Katom na Kaštelirskoj lokvi.

Zv. Dobro jutro šantula. Kako je?

Kat. Sinko, za zdravlje se pasiva, ali za sve drugo gre od slaboga na gore.

Zv. A ča je to novoga?

Kat. Vero gluhi čuju i slipi vide, da imamo za našu veliku nesriću dva tri šarenjaka ili krnjeleke podrepnice, koje su naše mirno selo smutile.

Zv. Ma ča su to podrepnice i ti šarenjaki?

Kat. Nozamiri mi, ali ja ti se čudim, da neznaš ono, ča znade svako malo dite. Šarenjak je svaki čovik, ki prezire jezik svojega oca i majke; a to su poli nas oni, ki su naučili desetak besid talijanski od kakovoga kunčara, pak sada misle, da su se u Benecih rodili. Podrepnice su pako svi oni zaduženi, ki neznaju šparat kad imaju, i ki bi prodali Boga, ženu, dicu i narod za jenu užinu.

Zv. Dakle to su ljudi huji nego blago, jer hvala Bogu vidimo svaki dan, da ovca biži od vola, jer se roga i obrtice boji.

Kat. Da, da, ali šarenjaki se druže s tujinci za nas no samo ubosti, nego zatrti. Oni bi rada po svuda zapovidati i imati sve službe za si bradu mastiti; a mi da smo njihovi ščavi, da plaćamo već nego moremo i da nepitamo zašto plaćamo, pak pretende s nami činiti, kako mi s limunom, kad ga dobro ožmemo, ter ga na gnoj hitimo.

Zv. Ma ča da je takovih ljudi i poli nas?

Kat. Ter vidiš, Bogu hvala, u kakovom stanju je naše selo, ki ima mijar i sto duš. Mi smo prez vode, jer moramo piti iz ovo solene kaluže; — smo prez škole, jer poli nas nezna nijedan dobro štiti, pak moraju svi popu teći samo ako jedan mandat dobiju; — nimamo cirkve, jer će brzo kror pasti, pak ćemo pod šaburom ostati, kako je rekâ „Jurina“ pasanoga lita; — mi nikamo ceste, ni dobroga puta, jer posvuda perikulamo si vrat slomiti, a naši muži, kada gredu po selo, je veliko čudo, da par puti voz nezvrnu dok doma dojdu; a nikoji su i grozje zvrnuli. Dokle su bili naši pokojni župani, vidilo se je vajk čagod novoga. U malo lit su zazidali faroš, turanj, cimitar, i kupili nova zvona; a sada je pasalo deset lit, da nisu niš kupili, nego jedan stari reloj, ki gre, kada ga zvonar motlom tira, a tuče, kada ga je volja i koliko će.

Zv. Ma su oni imali forši veću ronditu?

Kat. Svojeno kako i sada, i još adicijonali su bili manji; ali su oni znali dobro šparat. Nisu davali 12 fiorini svaki misec vardijanu prez potribe, a za simsku pašu su ćapivali svako lito priko stotinu fiorini. Blažena ura, da su još oni; nam nebi potriba ciditi na rešeto vodu iz ovo kajužo, ni japnom ju bistriti za si palentu kuhati, nego bimo imali svoju lipu šternu, kako ju imaju munja i siromašnija sela.

Zv. Dunko kamo gredu toliki beći, ter su i pasanu zimu bošku posikli?

Kat. To triba glavare pitati, ki nisu 16 lit kunto pokazali, kako je štija moj sin pred dva li lita u „Našoj Slogi“. Zv. Ma ki je tomu kriv, da gredu komunski afari tako slabo?

Kat. A vero sami naši gospodari, ki štouru plaćaju su krivi, jer oni glavare izabiraju.

Zv. Ča se nebi moglo to popravit?

Kat. Aj bi vaje sada, ki su balotacijoni za novu raprožentancu, kad bi svi, koji plaćaju jedan fiorin štoure, se pogovorili s kampanjom Vižinadskom i nikojima poštenima Labinčani, pak složno ustali za pametn ljude, ki nebi skrbeli za svoj trbuh, i koje puk časti radi lipoga izgleda i dobroga ponašanja.

Zv. Ma kad gredu u Vižinadu ne šedutu, ako nisu po šiorski obučeni, bila bi sramota za Kaštelir.

Kat. Nami će biti vajk veća čast, da su pošteni i u suknu obučeni, nego da bi bili u veladi i nepošteni. Ča neznaš, da već vaja dobar glas, nego zlatan pas.

Zv. Sada sam počela kapit, da pravu istinu govorite, pa ću i ja mojega muža nagovorit, da ta bot s našima ljudi vota.

Kat. Mi je drago, da si razumila. Ali ja sam sigurna, da će tvoj muž pojti u Vižinadu votati magari za onoga crnoga iz pakla, jer je i on jedan od onih, ki bi prodâ Boga i narod za se jedan put nažderati i opiti; pak mu i zato gredu afari tako dobro, da će vas brzo iz hiže stirati radi duga.

Zv. Poznam i ja, da je to slabo, ali ča ćete draga moja, kad ga za svake votacijoni dojdu tentat i mu obećivaju jisti i piti na pun trbuh i još fiorin za žurnada.

Kat. Dokle budu naši gospodari hodili votati za dobit užinu i fiorin, biti će vajk slabo, i zapoštaj si dobro, da se ona užina i oni fiorin plati s našima žulji i s našom mukom.

Zv. Ter mi je rekâ muž, da šiori plate sve špeze.

Kat. Dâ, dà za oni dan, ali znadu benj oni se potle naplatiti. „Škarpa groša paga onji koža“. Kad su pako izabereni, nam znadu lipo reći: „kvei porki do ščavi“. Ako čagod naše selo potribuje, si moramo sami učiniti. Toliko lit je bija okolo staroga cimitera zid razrušen, a po njem su tovari pasli, kako po rudinah, i pohitali su doli sve križe. Za ne trpiti tu veliku sramotu, morali smo lemozinu pobirati i sami rabiti, jer da u kasi nije bilo beći za ono delo platiti.

Zv. Vero to je istina, jer sam i ja dala ča sam premogla.

Kat. To je prava istina i žalibože naša velika sramota. Da imam lazno, bim ti još takovih istin povidala, da bi morâ svaki pošten čovik našo selo sažalit; ali moram brzo doma, jer smo se prevelo formale, ma se šporam, da ćemo se još kadi brzo sritili. Ovi dni bilo su Duhovo i ja sam preporučila Duhu svetomu naše gospodare, da jih prosvitli kako i apoštole, da bi svi progledali i spoznali, ki njim je prijatelj a ki neprijatelj, ki za njih dobro misli a ki slabo . . . . pak, da se nebi dali ni prevarit ni podkupit za njeonu stvar na svitu, nego da bi svi složno i na vas glas ovako zakantali:

Simo k moni Juro, Frano
I Luco i Marc,
Da vam kašem što li rade,
Naše lije stare.

Naše lije, šarenjaci
I dopuzi gladni,
Koji kako ljute zmij
Truju narod jadni.

I huškaju naše kmete,
Da bi se prodali,
Da bi našem protivniku
Svoje voto dali.

Kaštelirci sada prave
Občinske izbore,
I sa našim šarenjacim
Sad se ljuto bore.

Pa će dati Bog naš dobri,
Da će predobiti,
Ako sada to ne bude,
Tad će skoro biti.

Eh, brzo će Kaštelirci
Dušmana potrati
Našim šarenjakom
Rog za sviću dati!!

Franina i Jurina

Jur. Jel' istina, da je sad poli vas najveći šjor prorok a no barili?

Fr. Vero je, jer k njemu dolazo samo gospoda od „nobiltada“.

Jur. Kaži mi, ja sam kurioš poznati tu vašu „nobiltad“.

Fr. Samo debele a prazne tikve, kako ona od puljskoga tovarida. Tu najdeš konta, kavaljera i baruna, ki su slipi, gluhi ćoravi il prazne tikve.

Jur. Bome to mora biti plemenito misto, kad se na njem sabiro toliko plemenite krvi.

Fr. Vero je i zato se toliko klanjaju sad proroku.

* * *

Fr. Ma ča išće u Medulinu on puljski Bodul?

Jru. Hodi plakat na ono misto, kadi je starka pustila kosti na dan balotacione za barona Kamalića.

Fr. Češ reć za markeža.

Jur. Za talijanskega markeža, za austrijanskega barona.

Fr. Kako su pak Bodula dočekalo staro podrepnice?

Jur. On nemari sada za njih kako ni za staro železo. Kada su balotacioni, onda su mu „šiori kumpari“, a sada ih zovu „karne venduda“.

Fr. Ter ima pravo.

* * *

Fr. Ča biš reka, po ken zakone more neki duhtor pitat Medulince u ambulanci od marine kada ih vižitira, ako su zapisani u „čitaonicu?“

Jur. Zakona neće valjada za to bit, nego gospodin duhtor će imat drugi lik za čitaoničare, a drugi za šarenjake i gospodske podrepnice.

Fr. To pita dunke za moć brzo sličit?

Jur. Bože moj, tako za ča drugo!

* * *

Fr. Kadi si bio Juro?

Jur. Bija sam juštat jednu tovaricu breju.

Fr. A za koga zlodića?

Jur. A ča ne znaš, da će bit dosta gladuhi na balotacijonoh va Oprtlju.

* * *

Jur. Ugoni Frane ka baba najviše viče i laže?

Fr. Porečka.

Jur. Ki tovar najviše lalaće?

Fr. Bome Martinov u Puli.

Jur. Od kuda je dobila baba novu kotulu?

Fr. Iz Kanfanara.

Jur. Od kuda dobiva Martinov tovar slamu?

Fr. Baš iz Kanfanara.

Različite viesti.

Krunitbena uspomena Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa I. Dne 8. t. m. proslavili su u Pošti neobičnim

sjajem dvadesetpotgodišnju krunitbenu uspomenu Nj. Vel. ugarskim kraljem. Tom prigodom pripravili su Madjari svomu ljubljenomu kralju tako sveèanih i srdaènih demonstracijah, da se slièno riedko kad dogadjaju.

Vjenèali se. C. k. financijalni koncipist u Trstu g. Alojzij Goljevšček vjenèao se dne 7. t. m. u Šežani sa g.dnom Antonijom Smrdel. C. k. kot. sudac u Puli g. Martin I. Prinz vjenèao se ovih dana u Puli sa g.dnom L. Wassermann. Bilo sretno!

Sastanak birača. Za duhovski ponedeljak bio je urekao naš zastupnik g. dr. M. Laginja sastanak birača u selu Mavretiæih — na Livadah — obæina Oprtalj. Naroda sakupilo se iz obæina Oprtalj, Motovun i Vižinada okolo 2000.

Radi silne oluje, koja je biesnila cielo jutro, brzojavio je g. Laginje iz Pule, da mu je nemoguæe doæi na sastanak.

Èim se je ta viest raznesla na Livadah, dao je g. Corazza iznieti barilo vina te napajao nekoje svoje prijatelje, koji su valjda iz samo znatiželjnosti s njim došli iz Motovuna na Livade.

Kad je vino udarilo u glavu braæa se nebratski posvadila i u koštac ulovila tako, da je morala žandarmerija uzpostaviti mir i red.

Govori se, da bijaše g. Corazzi veoma žao što je došlo do tog sramotnog èina, te da se je izrazio, da bi bio radje ma šta pretrpio nego li da je došlo do toga, jer da æe ga radi toga raznesti po novinah.

Naši birači, veæinom seljaci ponašali se mirno i pristojno tako, da ih je isti g. Corazza svojim gospodskim prijateljem kano uzor predoèio.

Pošto nije dakle došlo do sastanka radi nevremena, nadamo se, da æe g. zastupnik Laginja do mala sazvati opet svoje birače i izborniko na isto mjesto.

Iz Premanture pišu nam 6. t. m. Naše mjestance izgubilo je dne 2. t. m. èestitoga rodoljuba i vriednoga kuæegospodara starca Grgu Miskoviæa, koji se je toga dana preselio u bolji život. Za njim žale znanci i prijatelji, osobito vriedna mu obitelj.

Svevišnji podielio njegovoj duši vjeèni pokoj a sinovi sliedili stope èestitoga i poštenoga otca.

Iz obæine Pomjan pišo nam prijatelj 5. m. Ima tomu već više vremena, što vriedni i èestiti svešenik i rodoljub, gosp. Jakov Ladavac, dekan i župnik u Krkuèah opasno boluje. Zauzet samo za dobro duševno i tjelesno povjerenoga mu èudnoga stada, nije ni malo mario za svoje slabašno zdravlje, već je sve onako bolježljiv bez ikakve pripomoæi vršio težke svoje svešeniène dužnosti. To njegovo presavjestno vršenje dužnosti urodilo je prije tjedan dana žalibože time, da ga je bolest bacila u postelju i bilo je tri èetiri dana, da smo upravo strepili od straha za njegov život. Hvala Svevišnjemu i riedkoj vještini ljeènièkoj vrloga našega dra. Frana Mandiæa, smijemo se nadati, da je gosp. Ladavac, taj pravi božji ugodnik, a neprestani mučenik i žrtva neprijateljske nam ruke, sretno utekao za sada smrtnoj pogibelj. Prijatelj naš, koji je ovih dana posjetio gosp. dakana Ladavca, javlja nam ovo njekoliko rieèi, a mi to javljamo mnogobrojnim prijateljem i znancem Ladavèevim širom cielo Istre. Žalibože što taj naš prijatelj spominje u svojem listu i svoju veliku bojazan, da æe gosp. Ladavac trebati mnogo i mnogo vremena, dok se posvema oporavi, kad bi i bolest sve na bolje kretala. Javljajuæ ovo, želimo iz svega srca, da nam Bog èuva zdravlje èovjeka zlatnoga poštenja, te da nam se što prije i što bolje oporavi od protežke bolesti.

Odborova sjednica političkoga družtva „Edinost". Novoizabrani odbor naše „Edinosti" imati æe u nedelju dne 12. t. m. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delalskega podpornega društva" svoju prvu sjednicu, na kojoj æe se odbor konštituirati.

Izpražnjene župe. U tršæansko-koparskoj biskupiji otvoren je natjeèaj do 15. t. m. na sliedeæe izpražnjene župe: Cerovlje, Hum, Golac, Golagorica, Grimalda, Hreèana, Krbune, Mošæenice i Vranja.

Interpelacija glede stanja u Dalmaciji. Zast. Biankini sa drugovi Dapar, Porić, Laginja i Spinčić, te Mladoèesi, postavio je u sjednici 25. maja t. g. sliedeæe upite na cielukupno c. k. austrijsko ministarstvo? 1. Jeli c. kr. ministarstvu poznato žalostno stanje, u kojem se danas nalazi Dalmacija u političkom i gospodarskom obziru? II. Jeli c. kr. ministarstvo voljno postaviti izvanrednu posebnu komisiju, u koju bi imalo biti pozvano i èlanova carovinskoga vieća i dalmatinskoga zemaljskoga sabora, da istraži sve struke javne uprave u Dalmaciji, i da predloži, kako bi se moglo tu liepu zemlju osloboditi od strašne zamarenosti, u kojoj ju pušta austrijska vlada od poèetka ovoga stoljeæa?" Obrazloženje te interpelacije je obširno i temeljito; a tko posna naše odnošaje u Istri, netreba mu jih pobliže opisivati.

Iz Žminja pišu nam 6. junija. Prošlo subote svršili su naši izbori za obæinu. Narodna ili istarsko hrvatska stranka pobjedila je u svih trih tielih, a budući da se protivnici nisu usudili mješati u naš posao, vršili su se izbori u najveæem miru i redu. Pred tri godine kad su još u nas sadirkivali krnjeli i šarenjaci, birali smo u hladu bajuneta, a sada, pošto se zavukoše ti šišmiši u svoje smradne škulje, nije trebalo stražara ni oružja, jer mi smo prijatelji i zaštitnici mira i reda. Premda èekaju novo zastupstvo pune ruke posla, ipak mora svaki nepristani èovjek priznati, da se je kod nas uèinilo mnogo dobra na korist obæine.

Bude li obæina žminjska napredovala ovim putem, tvrda jest naša nada, da æe se s vremenom brojiti medju najprve istarske obæine. — U veseloj nadi, da æe svaki pojedini zastupnik savjestno vršiti dužnosti, koje je primio od naroda, èestitamo i mi novo odabranomu zastupstvu iz svega srdca. Živili naši sviestni Žminjci, a na èelu njim njihovi dièni prvaci!

Za obæinu vižinadsku. Doznajemo, da se imadu u vižinadskoj obæini na skoro obaviti izbori. Ta obæina nalazi se u kotaru poreèkom, kojim upravlja namjestnièki savjetnik vitez Elusheggg, i koja je tako rekuć pred nosom zemaljskomu odboru i njegovoj kliki. Koliko nam je poznato, ta je obæina u neredu. Teèni obæinski raèuni ne dolaze rodovito na svietlo. Za potrebe našega naroda nitko se nebrine, prem je on u velikoj veæini. A prebiva èist u okolici vižinadskoj, u Labinjcih (Sv. Nedelja) i u Kašteliru. Što se je sve tamo dogadjalo u posliednje doba, to je poznato, a izvor svemu ima se tražiti u nepravdah, koje se našem narodu tamo dogadjaju. Al upravo te nepravde, nadamo se, otvorile su najbolje oèi našim ljudem. Oni uvidjaju, da ovako dalje nemože iæi; da nemogu držati s onimi, koji ih upropašæuju, koji rade na njihovu nesreću i koji se vesele njihovim neprilikam, i da se moraju svimi silami zauzeti, da prestane tudje gospodstvo i da budu svoji na svojem.

I sada, kao za posliednjih izbora za zemaljski sabor i za carovinsko vieće, izborno listine su posve pokvarene. Velik broj protivnièkih birača je unešen, a velik broj naših izpušten. Jedan od najbogatijih tamošnjih obæinara, èestiti Marko Legović, brat vriednoga svešenika Antuna, iz Kaštelira, poeve je izpušten iz listina. I imena birača tako su pisana, da se nezna na koga obæinara se protežu, i da je s toga težko listine i popravljati, i proti njim reklame èiniti. Kako drugud i drugdje, tako su se i sada ovdje oblasti pobrinule, da na dobu smjeste Talijane ili njihove pomoæniko, i da odstrane iz obæine muževe, koji se u izbore bolje razumiju i koji bi se za nje zauzeli. Jednom to uèine svetovne, drugi put duhovne oblasti. Ovaj put uèinila je to duhovna u velikoj mjeri, dakako, kao uvjek, pod drugimi proteksti. U Vižinadu postavilo se je nedavno za župe-upravitelja èovjeka, koji ne razumije niti rieèi hrvatskoga jezika, nekakvoga Tirolca, prem ima župa velik broj župljana, koji drugaèije nego hrvatski niti nerazumiju. Iz Labinjcih odstranilo se je u najnovije doba župe-upravitelja, koji je voljan zauzeti se za dobro naroda, medju kojim živi.

Pri svem tom reæ bi, da Talijanaši nisu stalni svoje pobjede. Njihovi griesi su preveliki i prefrižki, nego da bi mogli i misliti, da je naš narod na nje zaboravio. Za to pak bi jih htjeli pokriti sa sladkimi rieèmi i sa nekakvimi ugovori.

Mi znamo, da je našim ljudem uza sve to težak posao, imenito ako pomislimo, da je sve proti njim, i da se mogu pouzdati jedino u Boga pravednoga i u svoje sile. Al upravo pouzdajuæ se u pravicu Božju i sami u sebe, i uèiniv svaki svoju dužnost, oni mogu pobjediti.

Sad su izložene listine. Oni su jih pregledali. Ovaj tjedan od 5.—12. t. mj. imadu pravo reklamirati proti krivo unešenim u listine i proti nepravedno izpušteni iz njih. Oni su već stalno reklamovali, i još æe danas, sutra, prekosutra, i prekprekosutra, to je èetvrtak, petak, subotu i nedjelju, zadnji dan za reklame. Mi njim nemožemo jamèiti, kako æe reklami rieèeni biti, al to je stalno, da su oni tim uèinili svoju dužnost i vršili svoje pravo. Tako nek èine i nadalje, u svih stadijih izbora. Pošto izteèe doba za reklame, nek se medju sobom bratski pogovore, koje muževe da izaberu za zastupnike u tretjem, u drugom i u prvom tielu; dakako s dogovorno iz svih trijuh poreznih obæinah; nek onda daju tiskati ili pisati imena tih mužova za svako tielo, pak neka svi kao jedan za nje glasuju. Muževi pako ti nek budu pošteni, naše krvi i jezika, nesebièni, koji æe znati i htjeti raditi za koristobæine i za èast svoga roda. Tko jih je ikada prevario ili njim naškodio ili njihove svetinje gazio, bilo u èem i bilo kako, toga neka neizaberu; taj nije dostojan njihova glasa niti povjerenja. Nek nevjeruju laskavim rieèim svojih protivnika. Oni se znadu u vriome izbora pretvoriti iz vukova razdiravaca u umiljate janjce, da pak budu poslie izbora ono, što bijahu prije njih. S njimi neima ugovora. Vuk može premjeniti dlaku, ali svoje ćudi nepromjenjuje nikada.

Možda æemo se još svratiti na te izbore. Već sad pak upozorujemo sve naše prijatelje tamo, nek èuvaju puk od vragova-zavodljivaca, i neka paze na sve, što se dogadja prije i u vriome izbora i neka to bilježe, da budu, ako bude od potrebe, mogli uèiniti utok proti izborom, koji bi se nezakonito obavili.

Izpod Učke pišu nam poèetkom junija 1892. Taljanske novine pišu hvalospjeve o izborih obæinskog zastupstva u Veprincu, obavljenih koncem prošloga mjeseca, ter se nekoje hvastaju, da je pobjedila taljanska, drugo pako, da je pobjedila istarska stranka. Za nas bile bi obe stranke jednake, kad bi ih bilo, nu otvoreno možemo reći, da su te takozvane stranke samo žolje i sanjo taljanskih pristaša, koji na svaki naèin nastojo, da umjetnim putem usade med nami klicu taljanstva.

Od novoizabranog zastupstva, dvojica možda pripadaju taljanskoj stranci, jedan je Niemac; nu žalibože moramo priznati, da ima i takovih, koji će plesati kako kolovodja svirao bude, pa ako i nehoteć. Iste novine pišu, da su Taljani nadvladali sa ogromnom veæinom; a pomogli da su njim njihovi savezniei Niemci.

Mi se nebi ni malo ponosili, da nas izaberu ljudi, koji nas ne poznaju, i koji nas u životu još ni vidili nisu, jer ako je istina, — kako smo doèuli, da je jedan Niemac rekao prigodom glasovanja: sve to ljude za koje glasujem, ne poznam, ja sam danas samo životinja da glasujem" (Stimmvieh) (sic!), onda sliedi dosliedno, da glasovano, odnosno izabrano, reèeni Niemac za takove smatra.

Izviestitelj židovskog goriènog listiæa javlja, da su nekoji Starèeviæanci kanili podnesti utok proti izborom,*) nu jamèimo Vam, da na tom nije ni malo istine. Èemu rekure, kada je prvi štitonoša i burjaktar pobjedonosne stranke kao pomaman trèao i trèi okolo, da uniši izbore, ili da osujeti konštituiranje!

Zar nije to za protivnu stranku najbolja zadovoljština?

Izviestitelju goriènog židova i poreèke „babe" svaka je stranka mila, koja je protivna Hrvatom, ta oni æe u buduće mirnije duše moći snivati sladke sne o talijanskoj pokrajini — Istri.

Èujemo, da æe se novo zastupstvo skoro konštituirati, a na èelu uprave da æe stupiti g. Andreicich,*) komu od srdca želimo, da si stoèe zasluga za obæinsku upravu, da si uhoro lovorvionac, a ne trnovu krunu, koju mu obeæuje prije njegov najveći prijatelj, a sada neprijatelj. Tako brzo!

Izbori ravnao je kotarski komesar g. dr. pl. Manussi sasvim nepristrano. W.

Izbori za hrvatski sabor svršili su prvih dana tekućega mjeseca. Kako se je općenito predvijalo izpali su ti izbori kako je vlada htjela. Ona će imati na razpolaganje u budućem saboru ogromnu veæinu takozvanih zastupnika naroda.

Opozoljuje t. j. stranku prava zastupati će 8 prvih zastupnika naroda, uz koje su simpatije no samo svakoga Hrvata, već i svakoga èestitoga Slavena.

Za „Bratovštinu hrvatskih ljudi u Istri" sabrano je prigodom proslave zaštitnika Osora sv. Gaudenta na predlog veleè. g. Iva Veljèića za stolom kod dekana veleè. g. Zahlje for. 8·20 nvè. koji bijahu poslani našemu uredništvu, da je odpremi odboru. Izriènemo ovim srdaènu zahvalu gg. darovateljem, te preporuèamo i ostalim našim rodoljubom, da se sjete osobito u veselih zgodah naše „Bratovštine."

Za gradnju „Narodnoga Doma" u Medulinu darovali su nadalje: G. F. Matejèić for. 5; N. N. putem istoga for. 5. G. Ivan Hribar u Ljubljani for. 5. Zahvaljuje se najsrdaènije gg. darovateljem odbor „Hrvatske Èitaonice" u Medulinu.

Iz Oprtlja pišu nam, da su na obæini doznali naši prvaci, kako je glavarstvo dobilo nalog, da mora dopustiti našim obæinarom, da prepišu izborne listine. Gospodin glavar, da se grozi, da æe proti tomu nalogu rekurirati makar i na samo ministarstvo. Njemu može biti slobodno rekurirati kamogod hoæe, al mu rekurs nemože i neæe valjati, jer se protivi zakonu.

Naši obæinari neka zahtjevaju odlužno prepis listina i oni æe ga dobiti pa protivio se tomu g. glavar koliko mu drago.

Svaku nezakonitost ili neurednost neka jave naši prijatelji odmah našemu uredništvu, koje æe poduzeti sve potrebite korake, da se zakon poštuje i vrši.

Glavna skupština učiteljskog družtva kotara Volovskog. Podpisani odbor poziv|je najuljudnije gg. družtvene èlanove na glavnu skupštinu, koja æe se držati dne 18. i 19. julija t. g. u Podgradu na Krasu sa sliedeæim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika osvrtom na Jana A. Komenskoga.
2. Razprava o napametnom raèunanju u pučkoj školi.
3. Razprava o tumaèenju štiva u pučkoj školi.
4. Razprava o poboljšanju uèiteljskog stanja i dotièni predlozi.
5. Èitanje zapisnika odborskih sjednica.
6. Pregledanje i potvrdjenje raèuna prošle godine, eventualno izbor triju revizora.
7. Možebitni predlozi.
8. Biranje odbora za novu upravnu godinu.
7. Carovka i uèiteljska himna.

Poèetak prvi dan u 10 sati u jutro.

Budući se nitko od gg. èlanova nije prijavio za kakvo predavanje, ima se za gornje tri razprave svaki èlan što sdušnije i temeljitije pripraviti.

Dobro došli biti će sva gg. prijatelji škole i uèiteljstva.

Odbor uèiteljskog družtva kotara Volosko.

U Kastvu, dne 23. svibnja 1892.

N. Butković v. r. predsjednik. **Aug. Ralcich** v. r. tajnik.

Na ubavjest: Preporuèa se, da se svaki èlan-pjevaè uvježba za sebe u običnom glasu na sliedeæe pjesme, što bi se prigodom sboravanja mogle odpjevati: 1. „U boj!". 2. „Luna sije". 3. „Predobri Božo". 4. „Naprej zastava slave". 5. „Kje so moje rožice". 6. „Liepa naša domovina". 7. „Ko dan se saznava". 8. „Od Urala do Triglava". 9. „Pojmo pjesmu" (Zrinski-Frankopanka). 10. „Laku noć". 11. „Kom' u hrvatskih žilah". 12. „Naglo bratje . . ." 13. „Noćni stražari". 14. „Ladija".

Preporuèamo prijateljem našega školstva, da podupru rieèju i èinom nastojanje ovoga našega družtva, komu je glavna svrha svestrani napredak škole i temeljito usavršenje uèiteljstva.

*) To isto javlja i poreèka lazitorba. Op. Urod.

*) Tâ poreèko trubilo brunda u zadnjem broju, da je taj već izabran, imenuje dapaèe i prvoga savjetnika — Niemca. Op. Urod.

Listuica uprave.

Gosp. A. T. Nemožemo žalibože pristati, jer smo upuæeni jodino na naše predplatnike. Da imademo dvostruku zemaljsku podporu, kao što je imade poreèka „baba", mogli bi se pokojemu list slati badava il uz vrlo nizku cienu, al ovako bez kakve podpore, absolutno neide nedemo li se duboko zakopati u dugove. Nevjerujemo, da se nobi našao rodoljub u Vašem kotaru, koji bi list platio za onoga soljaka. Da sto nam zdravo!

Lutrijski brojevi

Dne 4. junija.

Beè	90	76	36	61	73
Grac	48	68	52	48	12
Tomešv.	80	6	24	12	37
Innsbruck	40	60	31	30	5

Dne 1. junja.

Brno	77	22	51	1	17

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada pođe u želudca, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori" TRST: Piazza grande. 3—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvè. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 2—52

Br. 1618.

Oglas

za obdržavanje novih mjesečnih sajmova u gradu Pazinu.

Do sada obdržavala su se u gradu Pazinu četiri godišnja sajma. — Mjesto ovih obdržavat će se unapred, polag dozvole visokoga c. kr. namjestničtva u Trstu, u Pazinu mjesečni sajmovi sledećim redom:

I.

a) U mjesecih jenaru, febraru, marču, aprilu, maju, juniju i juliju svakog prvoga utorka u mjesecu.

b) Na dan 2. agusta. Ako bi ovaj dan pao na nedelju, tada se sajam ima držati 3. agusta.

c) U setembru prvi utorak mjesece. Ako ovaj utorak pada na 3. setembra, kojega dneva se svetkuje sv. Eufemija i drži sajam u Gračišću, tada se sajam u Pazinu ima obdržavati sledećega dneva u sredu.

d) U oktobru prvoga ponedeljka mjeseca.

e) U novembru i decembru prvoga utorka mjeseca.

Ako bi pak na gore ustanovljene dane pao svetak, tada se sajam ima obdržavati sledećega svakdanjega dneva.

II.

Pristup k sajmu slobodan je svakomu na mjesta označena po občinskom glavarstvu Mogu se donašati na prodaju svakovratne stvari, koje nisu izključene od trgovine kao i svakovratno blago, ako su gospodari poslednjega providjeni marvinskom putnicom. — Rogato blago (proživači) neće se pripustiti na sajmište, ako je došlo iz krajeva, za koje se sumnja, da su okuženi, pa i bio gospodar marve providjen redovitom putnicom. Neće se pripustiti na sajmište dielove blaga sumnjivoga porekla.

U obće ima se strogo obdržavati svi propisi zakona 29. februara 1880 br. 35 i 37 D. Z. L. sa provedbenimi naputci izdanimi u tom poslu.

Potanji uvjeti za trgovanje na sajmištu mogu se uviditi kod podpisatoga kao i u sajmovnom redu (pravilniku) prepis kojega odposlalo se je na sva gradska i občinska glavarstva u Istri.

III.

Prvi sajam držati će se utorak 7. junija 1892.

Glavarstvo občine Pazin
23. maja 1892.

3—3 Načelnik: **Dr. Dukić.**

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 3—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta.

U radionici klepara
JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, na stolicam sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenici dobivaju se gratis. 3—52

DROGERIJA
na debelo in drobno
G. B. ANGELI
14—19 TRST 2—12
Corso, Piazza della Legna št., 1.
Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga uljnatih boev, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Štrcaljke proti peronospori (mildevu)

sustav Candeo i drugih sustava imademo uviek na skladišću. Pošto se pako očekuje, da će se ljetos tih štrcaljka mnogo rabiti, umoljavamo uljudno gospodu posjednike, da se izvole naručbami čim prije oglasiti, da uzmognemo na vrieme drugo proskrbiti te tako svim naručnikom zadovoljiti.

Imademo takodjer izvrstne strojeve za sumporanje čvrsto i lahko, koji izbacuju jedino fini prašak, koj se lahko prima liščа; u taj stroj može se staviti i sumpor u krudah.

Ciene su iste kano i prošlih godina, prem su jedni i drugi strojevi savršeniji.

Candeo-va štrcaljka sa svom pripravom stoji 10 for. a stroj za sumporanje for. 5

Preporučamo se takodjer za druge vrsti strojeva i za sve što na iste spada.

Živic i drugi. 9—
u Trstu, ulica Zonta br. 5

Tinktura za želodec,

katoro prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta

je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. volja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, volja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 17—25

Kra-no uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, laden i nepromočne lovačke kaputo, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od žitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, duljinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24 - 14 preko 10 for. franko. 24 - 24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan bez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakteremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Lose" na: Annoncen-Expedition von I. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 6—10

LJEKARNA
A. KELER
nasljednici Rondolini
utemeljena godine 1869.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodajo slladoče osobitosti: Glasovito i pravo finšture iz Brošlje, šoljezo sa Chinom Malossi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Elikair Cocca okrieplјujuć i probavljajuć. Elikair China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozeblnam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašiau proti potajnim bolestim. Indijsku cesncu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće šeludac Prašak za zube bieli i rnžičasti. Prašok ciparski bieli i crveni itd. itd. 20—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljno i uz pouzeća.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu pripozna se nova obrestna tarifa na tomolju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—21 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstne uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 13. maja 1892. 11—24

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 3—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište o cimentu Portland sa kamenjem bilo kojo boje i mramora, obavljaju laštenjo shodova te odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljeno cieno. Radnjo obavljaju najvećom brzinom ovdjo i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radujami počašćeni žano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—2 vrata 11.

Enrico Rovere & C°.
TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.
SKLADIŠĆE

stakla, porcelano i svietiljka; staklene ploče, jednostavne prozirne, i neprozirne, dvostruko i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Prouzimlje izradbu stakala za zgrade i zimsko cvietnjako uz cieno, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Pošiljke idu u pokrajinu bez carino. 52—52

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 19—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genove. preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthia — Za Australijo: preko Genove, preko Bremena, preko Anverso i preko Hamburga. — Za prago Iquique (itd.): preko Genovo i Montevideo, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bode trošil za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporučujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnujo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dojo pojasnila glede ceno, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zabojo

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču,
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na željo besplatno i franko.
Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.
Ciene su iznova snižene!!! 8—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 24. U Trstu 16. junija 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i naj. bližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom svršava mnogim od naših čitatelja predplata na I. polugodište tekuće godine.

Medju našimi čitatelji imade mnogo i takovih, koji nisu platili lista niti za prvu polovicu godine, a na žalost našu imade napokon i takovih, koji nam duguju predplatu ili za oglase jur više godina.

Pozivljemo indi ovim jedne, druge i treće, da obnoviti izvole predplatu, dotično, da nam pošalju predplatu za svu tekuću godinu i naposlied, da nemarnici već jednom poravnaju svoje račune.

Naš list je bez svake druge podpore osim one svojih čitatelja. Ovih je dakle sveta dužnost, da list točno plaćaju, kao što ga i točno primaju. Dvoje vrsti biljege, papir, tisak itd. moramo mi točno i redovito plaćati, a pita se odkuda, ako naši čitatelji neuredno ili nikako neplaćaju.

Prosimo dakle sve naše čitatelje, da nam neotežčuju i onako pretežak položaj, te da nas kao pravi rodoljubi podupru redovitom predplatom i točnom izplatom zaostanaka.

Nadamo se, da naš vapaj neće ostati glas vapijućega u pustinji.

Uprava „Naše Sloge.“

Govor

zastupnika dra. **M. Laginje**, izrečen u zastupničkoj kući u Beču dne 21. maja 1892. prigodom rasprave vladinih predloga o uredjenju novčane vrednote.

(Konac.)

Nesmatrajte to za moj sud, jer se i u tom pozivam na operat valutne komisije, gdje jedan ekspert u pogledu trgovinske bilance, na strani 104. kaže: znam posve dobro, da sve trgovinske bilance moraju biti krive. To se vidi već odtuda, što cielo svjetsko trgovanje, kad ga sbrojiš, dajo pasivni saldo od 2 milijarde. Dalje govori, da je naravna stvar, te bilance moraju biti krive, jer iz mjeseca ili iz zviezde ljudi nedobivaju ništa.

Ali table su tu i hoćemo da ih porahimo. Na strani 220. nadje se, da je 100 forinti zlata u Londonu od godinah 1880. do 1891. stojalo: u prvoj 117·83, u posliednjoj 116·80; najveća razlika bila je (do 1891.) izmedju 117·80 do 126·01.

Ali to nije ni iz daleka bila razlika, koja se opaža u cieni, što smo u papirnom novcu austr. vried. imali dati za 100 for. srebra.

Ono prvo, što sam naveo, jest tečaj papirnog novca prema zlatu, dočim ako sam u istom razdobljn htio kupiti 100 forinti srebra u Londonu, morao sam god. 1880. dati skoro toliko t. j. 99 for. 79 novč., a god. 1891. samo 84 for. 70 nvč. u papiru au. vr. To po mojem računanju znači, da je tečaj našeg papirnog novca prema zlatu ostajao kroz 12 godina skoro jednak, ili se je časovito mjenjao, brzo je opet došao na redovito stanje, a vriednost srebra pala je kao 84·70 prema 99·79 ili skoro kao 85 i 100, dakle za 16 postotaka, i to prema našemu papirnomu novcu. Da je naš novac i danas osnovan na srebru, kako se govori, ali u istinu nije, onda bi tečaj našeg papirnog novca imao stajati kao tečaj srebra, a to nestoji, nego je upravo obratno t. j. naš je papirni novac prema zlatu skoro u stalnom odnošaju.

Reći će se: pridav se ipak kadkada vrlo mnienja. Nu pridav je nagrada za izvoz robe u inozemstvo; mislim, da sam to dokazao, a ako nisam ja, to će drugi govornici iza mene. Raste li premija, ili pada li, to, uzmši u veliko, nismo izgubili, sve dok budi koji pridav obstoji. Da premiju i sami odbacimo, još nismo ništa izgubili, jer nagrada ostaje nagrada, ona može kadgod biti manja, ali to još nije gubitak, pa doklegod promjene pridava nisu veliko, te ona nagrada ostaje nekoliko stalna, sve dotle se neimamo tužiti, ako se pridav koliko smanji ili poveća.

Rekao sam već prije — i neznam je li dosta bilo naglašeno, — da odkad se je prestalo kovati srebren novac na račun zasebnika, naš se papirni novac ne ima više smatrati utemeljen na srebru. Naš je papirni novac postao nešto samostalna, što nestoji u savezu ni sa zlatom ni sa srebrom, kao kovanim novcom.

Pak to, gospodo moja, što imamo pri našem sadanjem ako i ne cvjetajućem gospodarstvu, to što moramo smatrati nekim dobrom, to nam se po vladajućih teorijah predstavlja kao veliko zlo. Mi da nesmijemo imati državnog novca, da nesmijemo imati novca nefundiranoga! A zašto ne, kad smo vidili, da se kroz više godina nije bitno promjenila njegova vriednost prema zlatu?

Zašto da neimamo papirnog novca, koj se temelji na auktoritetu državo? Pa zašto da više vjerujemo novcu budi koje banke — ja neću da tu mislite baš na neku stanovitu — nego li notam državnim? Toga nepojmim.

Prigovoriti će se: državni kredit vriedi samo toliko, koliko inozemstvo vjeruje. U stanovitih zgodah, recimo u času pogibelji, pada vjera u državu, a po tom i u njezin papirni novac.

To je doneklе istina, ali neće nikada biti posve tako, dok bude državnih nota u pravom razmjeru prema običnom prometu u dotičnoj državi. Neka stanovita množina papirnog novca kao prometnog sredstva potrebna je, i netreba, da bude posebice fundiran.

Uzmimo primjere iz posve običnog života. Mi poznamo tako zvane marke za pivo. Njih će stanovitu količinu trebati gostioničar, komu dolazi pivo piti, recimo, petdeset ljudi. Ako taj čovjek poveća svoju hašću ili u obće svoje prostorije, ako jih bolje uredi, ako bolje pivo stane točiti, dobiti će stalno više gosti. Što onda?

Ovih marka treba sada više, da uzmogne pokriti onaj promet.

Uzmimo vozara, kirijaša, ili sličnog poduzetnika. Pri običnih okolnostih imati će neki dobitak, recimo, sa dvojimi koli. Ali ako uvidi, da ljudi dolaze sve u većem broju, ili će istodobno da njih više polazi na razna mjesta, on će broj svojih vozova povećati bilo i na pogibelj, da drugo godine nebude onoliko navale. Tako se uvjek događaju u običnom životu, pa nitko ne kaže, da onaj poduzetnik, onaj obrtnik, čini zlo, nego svatko kaže, da čini dobro. Samo kad se radi o državi, gospodo moja, Božo sačuvaj izgovoriti besjedu: izdavanje nota!

Pripovjeda nam se: tu je uvjek neka pogibelj, nebi se smjelo državi dati ni priznati toga prava, vriednost se stvarim umanjuje i to je prava nesreća!

Ja priznajem iskreno, da to nije nikakova nesreća, nego da u nekih okolnostih mora biti dapače sreća za narod. Jer postavimo li se na stanovište — koje nije zakon ustanovio, nego ga je narodno gospodarstvo potvrdilo — da je papirni novac nesvjestno postao mjerilom vriednosti sve robe i u dotičnoj državi, i djelomice izvan nje, da je postao sredstvom cirkulacije, te promoće razna dobra od jednog mjesta na drugo, kao nekakvi parni stroj, onda se mora doći do zaključka, da je onda, kad se je produkcija povećala, kad su se dobra pomnožila i brže se stala prometati, bezdvojbeno potrebno nešto više mjerila, nešto više sredstva cirkulacije stvoriti. Dakle do te medje — koju je od puta do puta u istinu težko ustanoviti, neimamo čvrstih, pouzdanih statističkih podataka o cielom našem prometu — može se na veliku korist izdavati nota.

Ali to note nesmiju se izdavati za nabavu topova i ratnih sprava. (Posve dobro!) jer bi inače svatko mogao reći: a moj Bože, što je vriedan onaj stroj, kad je nekoliko tisuća glava odrubio? Ništa nije vriedan! Dakle, gospodo moja, neka se i do 200 milijuna papirnog novca izda za kopanje kanala, za uredjenje rieka, za gradnju željeznica, to bi samo onim škodilo, koji bi inače kamate dobivali, da su one glavnice pozajmili (Odobravanje na skrajnoj ljevici), ali narodu nebi škodilo. To je moje tvrdo svjedočenje, koje nam dužan izjaviti makar, da mi se još reče s neke strane, kao posljedniji put, da sam sanjar, jer sam tvrdio, da se u Prokuki može učiniti pomoćna luka (za Rieku), a što se današnji dan nemože sve izgraditi?

Tko može i pomisliti, da bi poduzetnik, radnik, nabavljač itd. rekao: „to je novi austrijski forint, taj novriedi, toga noću“, — kad bi mi novih nota učinili povrh onih, što su **sada** u prometu, pak bi jih upotriebili za koristne gospodarstvene radnje?

Narod još nije rekao, da naš novac ništa nevriedi, nego narod uvjek kaže, da ne imamo dosta novca. (Zast. Schlesinger: posve pravo!)

U ostalom ja neću da uzmem patent na taj nazor; bilo je izjavljeno i u valutnoj komisiji, da novca mora biti u prometu toliko, koliko je potrebno prema odnošajem produkcije; i to je bilo izjavljeno možda oštrijimi izrazi.

Temeljna je misao pri tom, da u državi imamo premalo novca, da imamo kao premalo metrova čim bi na dobro izmjerili ogromnu količinu drva, što je tu naslagano. Taj bi primjer bio sličan onomu gornjemu o gostioničaru, o kirijašu itd. Premalo dakle imamo prometala, premalo mjerila za vriednosti i tužimo se pravom na to; za to mora, da naš papirni novac dobije iznimnu vriednost.

Produkcija se je povećala, pučanstvo se je pomnožalo, trgovina izmjenjuje se brže.

Treba dakle, da računamo s tim povećanim prometom, treba da postavimo u promet više novca, nego li ga je sada. Taj je nazor priznat, radi toga se, gospodo, s neke strane, ne možda od moje, nego s drugo strane, težko prigovara poslovanju naše financijalne uprave. Čujte, gospodo moja, što u tom pogledu govori jedan od strukovnjaka na strani 111. često spomenutoga zapisnika. On govori upravo o tom, da neka stanovita količina novca mora kolati, i da novac mora doći do iznimne vriednosti, ako ga se koliko oduzmo od svagdašnjeg prometa. Onda opaža našoj financijalnoj upravi ovo: „naše gospodarstvo znamenito trpi od toga, što su naše državne financije u vrlo dobrom stanju“.

Gospodo moja! Dakle kod nas bi državni deficit morao biti trajan, hoćemo li mi gospodarstveno dobro stojati. (Veselost). To bi bila teorija neke gospode. „Ministar financija sapinje grkljan našoj trgovini i našoj industriji sa svakim milijunom, kojega prišteđi“. Gospodo moja od mladočeske stranke, to bi opet bio slučaj, da podignete obtužbu. (Veselost).

„Svako nabiranje novca u državne blagajne umanjuje sredstva kolanja. To znade gospodin ministar financija vrlo dobro, zato mora već s toga razloga brinuti se neprestano, da dade van što je gotovine u blagajnah, da postavi opet novac u promet“.

Gospodo moja, tu bi se dakle imalo preporučiti — ja neću, jer sam za to preodan Austriji — neka neplaća poreza, tko hoće da gospodarstveno napreduje. Ali ona gospoda imaju pravo, što se tuže na pomanjkanje novca, kad ga financijalna uprava drži zatvorena; samo neće gospoda, da priznaju, što iz toga sliedi, da naime ministar financija ima pravo i dužnost novac izdati, emisiju učiniti, ali dakako samo u produktivne svrhe i u koliko to promet zahtjeva.

Što bi bilo preko toga, to je izgubljeno, kao i kad bi se emisiju učinili u času najveće pogibelji, kad se svatko pita, što će biti sutra. U tom slučaju izgubljeno je sve, i ono, što je odprije emitirano, te u gospodarstvenih odnošajih naroda dobro utemeljeno, kao i ono, što se izda na novo a nije fundirano, jer eventualne nova pogibelj za državu i narod za stalno ne doprinosi k fundiranju. Iz svega toga proizlazi, da sam se ja osvjedočio, da naša sreća neobstoji ili barem, da se nebude povećala, ako urodimo valutu na način, koj nam je predložen.

Ako pogledamo sa stanovišta, da kovina treba da bude naš novac, onda nam je priznati istinu, da su se najbolje glave i države, kojih se to tiče, bavile pitanjem o relaciji izmedju zlata i srebra, i još nisu ništa dokončale.

Kako gospoda znadu, opet je nastalo pitanje o konferenciji radi srebra, koja bi se imala držati, čini mi se, u Bruxelju. Doduše nam se opaža, da nećemo ništa izgubiti uzmemo li za temelj zlato, a bude li kasnije ustanovljena relacija. To po mojoj misli nije tako, jer najprije mi imamo pravo svaki čas prihvatiti srebrenu vrednotu i okoristiti se tako tržištem srebra, t. j. ako prije nego li se ustanovi relacija, možemo našim novcem više srebra kupiti i duga odplatiti, koj u srebru dugujemo, — takovih državnih za dužnica imademo —, onda smo na dobitku.

Ja sam osvjedočen, da dok obstoji pridav, koliko više, toliko bolje, a bar tolik, kolik se mora stabilizirati, imamo u njem premiju za izvoz, mi onda možemo više izvažati, i pri istih odnošajih za istu robu više dobiti; u tom sastoji naša korist.

Ja sam došao do osvjedočenja, da mnogo bolje prolazimo u vrlo znamenitom pitanju carine, ako stvari ostanu kako jesu, i da je veliko poticalo za promjenu upravo od one strane, koja bi htjela, da se u tom pogledu nekako izjedna čimo, a to bi nam upravo škodilo.

Ja sam došao do osvjedočenja, da neće naš državni kredit štetovati ni malo, ako izdamo novih nota, u koliko ih upotrebimo u produktivne svrhe, a to ne samo zato, što naš papirni novac stoji pod garancijom velikoga gospodara, koji se zove država, nego i stoga razloga, što je naš novac ponoki način kao pokrov, kao mjerilo čitave naše produkcije, razdieljeno nekim brojem, kojeg još nepoznamo. Podielite onih 800 milijuna forinti, koji su u prometu, budi sa brojem hektara zemljišta u Austro-Ugarskoj, budi sa proračunom vriednosti proizvoda od svih strojeva, svih željeznica, svega zemljišta, i ostalih predmeta, ili ih napokon podielite na glave stanovničtva Austrije, uvjek ćete naći, da je to vriednost, a koje imamo biti ponosni, koju imamo cieniti. Ostanimo pri tom, gospodo, ja vam toplo preporučem. Naš je papirni novac dobar!

Konačno još jednu opazku. Kao zastupnik naroda držim svojom dužnosti otvoreno i iskreno govoriti također ob onom pitanju, o kojem se ljudi nekako plaše govoriti, o pitanju onih odnošaja, u koje može doći svaka država, dakle i mi, o stanju, kad je na kocki obstanak, kad bukne rat. U tom pogledu reći će se s koje strane: kad već na to imamo misliti, onda će bolje proći, počnemo li već sada uredjivati valutu.

Ja ne mislim, da je tako. Zašto ne? Zato ne, jer tim tobožnjim uredjenjem valute neće poskočiti naša trošnja, jer ćemo onda dosljedno i manje producirati, te tako postati siromašnji, nego li jesmo. To vi-

dimo na Italiji. Gospodo moja! Kažu, da je Italija Bogom blagoslovljena zemlja; Grčka je bila i jest zemlja, čiji sinovi tolikih sposobnostih pokazuju, naročito u trgovini, — pak se te zemlje nemogu podignuti. Bit će bila tamo učinjena bud koja velika pogreška, imenito u Italiji, kad je uvela izplatu u zlatu, ali to pogreške nam se nije prikazalo; mi pako nećemo, da skočimo u tminu. (S desna: nesmijemo!) ili nesmijemo da učinimo skok u tminu.

Ja držim, da se varaju ona gospoda, koja misle, da nam za svaki slučaj treba imati zlata u pripremi, kao tobože obće priznatog novca, što ja neuzimam za članak vjere.

Mi ga netrebamo imati, jer bi ga već sada, da ga baš hoćemo nakupiti, skupo platili, skuplje nego inače. Ako vidim, da imam pasti u neku nesreću, onda ću gledati, da svakako upadnem u nju kasnije, nego prije. Hoćemo li da nakupimo ogromno blago' jer o drugom nemože biti govora. Ali sa onimi uvedenjem računanja po zlatnoj valuti toga još nepostignemo, tim smo samo jednaki inozemstvu, što se tiče mjerila vriednosti, ali nismo glede množine i prometne vriednosti. Ako se dakle tkogod muti, da ćemo uredjenjom doći do zalihe zlata, to se po mojem nazoru, a po svoj prilici i po nazoru drugih, neda postići. To nemože niti da je svrha onih, koji su nam osnovu predložili, to nemože imati praktične vriednosti, to bi bilo posve neznatno prema onom, što će se morat pitati od naroda ove monarkije u slučaju rata.

Dvie vrsti rata možemo na um uzeti, naime, da drugi nas napadnu, ili da mi druge napadnemo. Gospodo moja, ja držim, da smo svi u tom jedno misli, da se o napadaju kakovom s naše strane nemože govoriti, da se neće o njem govoriti.

Izjave o miru, želje za mirom opetovno su izrečene sa svih stranah: mir žele svi narodi ove monarhije. Ali i ako budemo napadnuti, tada nam neće pomoći zlatne forinte; tada se neodlučuje po glavah forinte, nego po glavah ljudskih. (Dobro!)

Da možete dakle na ljudske glave posve računati, potrebno je zadovoljiti sve narode ove monarkije, u koliko je to ljudski moguće, jer posvemašnjega zadovoljstva nećemo nikad postići; pak bude li došlo do one eventualitete, gledajmo dotle podignuti našu produkciju plodnom radnjom, ulaganjem novca u koristne stvari, a ne držanjem u blagajnah; gledajmo, da omogućimo narodu, kako bi bolje, laglje proživio, da radnja uzmogne biti trajnija, da ljudi nebudu već sa 40 ili 50 godina obnemogli za radnju, jer su morali odviše raditi a slabo se hraniti; nastojmo dak'e zadovoljiti pučanstvo u obće, i napose pojedine narode, a vi znate, kakove su želje u tom pogledu do sad još u vrlo skromnoj mjeri izražene, onda apelujte na glave i na stanovnike ove monarkije, a ne na zlato ni na srebro ni na papirni novac. Jer što je za život potrebno, to se u onih prilikah nadje i bez novca; ali čega se sa novcem, bio papirnat, bio srebren, bio zlatan, nenadje, čemu dapače ni netreba novca, to su patriotična srca i glave, koje će u čas pogibelji, kad se novac prezire, stati da obrane slavu monarkije i njezinih vladara. (Odobravanje! Govorniku čestitaju).

Interpelacija

zastupnika **Spinčića, dra. Laginje** i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitelja ministaretva nutarnjih poslova grofa Taaffe.

Već u zasjedanju istarskoga zemaljskoga sabora godine 1890., pak opetovano u zasjedanju godine 1892., izjavio je jedan ili drugi član istarskoga zemaljskoga odbora, a ime zemaljskoga odbora, na na-nj hrvatskim jezikom postavljene interpelacije, da isti na te interpelacije neodgovara, jer su pisane hrvatskim jezikom i jer im nije priložen talijanski provod.

Pošto se takav odgovor, u ime zemaljskoga odbora, može dati samo usljed odluke istoga, i pošto se ima takovu odluku smatrati kao protivnu obstojećim zakonom — temeljni državni zakon od 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142. čl. XIX., — te pošto bi u smislu razsudbe c. kr. carovinskoga suda — 3. julija 1888. broj 111 — istarski zemaljski odbor nesamo morao u obće odgovoriti na interpelacije hrvatskim jezikom postavljene, nego bi morao takodjer dati odgovor hrvatskim jezikom, koj je kao jezik većine pučanstva u Istri neproporno u zemlji običajan;

pošto odluka zemaljskoga sabora — 16. aprila 1861. — na koju čini se, da se upire zemaljski odbor i po kojoj bi imao biti talijanski jezik kao poslovni jezik zemaljskoga sabora, a tim i njegove izvršujuće oblasti, zemaljskoga odbora Istre, nemože učiniti iluzornimi temeljno-državne zakonite ustanove;

pošto ima zemaljski kapetan, po §. 42. zemaljskoga reda za Primorje, to je takodjer za medjašnu grofiju Istru, — objavljenoga kao prilog II. patenta od 26. februara 1861. D. Z. L. br. 20 —, pravo i dužnost, ako vidi, da je koja odluka zemaljskoga odbora protivna obstojećim zakonom, obustaviti izvedenje i podastrieti stvar putem namjestnika na previšnju odluku;

pošto bi rečeni postupak zemaljskoga odbora Istre, obzirom na odgovore interpelacija postavljenih hrvatskim jezikom, imao biti poznat c. kr. namjestniku u Trstu koli iz stenografičkih toli imenito i iz sjednićnih zapisnika, imajućih se priložiti razpravam, koje se vode u zemaljskom saboru i koje se ima putem istoga dostaviti do previšnjega znanja — §. 40. spomenutoga zemaljskoga reda, o čem bijaše u sjednici dne 25. oktobra 1890. postavljena interpelacija na njegovu preuzvišenost gospodina namjestnika za Primorje:

uslobadjaju se podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika i upravitolja ministarstva nutarnjih poslova sliedeći upit:

1. Bivaju li odluke zemaljskoga odbora Istre, protivne zakonom, obzirom na neodgovaranje interpelacija, postavljenih hrvatskim jezikom, po zemaljskom kapetanu obustavljene, i biva li odnosna stvar putem c. kr. namjestnika za Primorje, prema §. 42. zemaljskoga reda valjanoga za medjašnu grofiju Istre, na previšnju odluku podnešana?

2. Ako ne, što kani njegova preuzvišenost preduzeti, da se zadovolji jasnim ustanovam zakona?

Beč, 23. maja 1892.

Spinčić, dr. Laginja, Perić, Biankini, Dapar, dr. Lueger, Muth, Jax, dr. Gessmann, Schlesinger, Frol, Fu rkranz, Schneider, Kohler, Lichtenstein.

Odgovor.

ministra predsjednika i upravitelja ministarstva nutarnjih poslova grofa Taaffe na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova od 17. decembra 1891. odnosno na proganjanje Hrvata i Slovenaca u talijanskih gradovih i mjestih Istre — podan u sjednici 18. maja 1892.

„U sjednici visoke kuće 17. decembra prošle godine podnieli su zastupnici Spinčić i drugovi interpelaciju, u kojoj donašaju u razgovor kao neko dne 8. decembra prošle godine u Višnjanu dogodivše se zlostavljanje više mladića hrvatske narodnosti sa strane osoba talijanske narodnosti, i na to sliedivši protuzakoniti postupak zamjenika občinskoga načelnika višnjanskoga, te na me upit postavljaju, koje korake je već vlada učinila i koje mjere kani još poduzeti, da takovi i slični napadaji na Hrvate i Slovence, imenito u talijanskih gradovih i mjestih Istre prestanu, i da u obće zakoni i napruma Hrvatom i Slovencem valjanost zadobiju.

U odgovor te interpelacije častim se najprije predležeći stvarni sadržaj ovako izpraviti. —

Dne 8. decembra prošle godine bilo je u gostioni Grippe u Višnjanu, u družtvu gostioničara Nikole Decolle više mladića hrvatske narodnosti iz višnjanske okolice, koji su kod vina i bučeć pjevali hrvatske pjesme, pri čemu bili su bunjeni od talijanskih dječaka (burši) iz Višnjana, tako, da se je skoro pri razdraženju poraslom usljed izbornih agitucija razvio tepež.

Pošto bijaše kod toga tepeža težko ranjen na ramenu Petar Dechich iz Višnjana po seljaku Antonu Antoloviću sa kosirom, postala je stvar ozbiljnija, došao je skoro, po občinskom stražaru Gasparini obavješten zamjenik občinskoga načelnika Dell' Oste, koji je odmah obavjestio c. kr. žandarmerijsku postaju u Vižinadi, i dao po stražaru izpraviti gostionu Grippe.

Hrvatski seljački dječaci zapustili su sada pozorište i izbjegli su cestom u okolicu višnjansku pred progonom dječaka mjesta.

Pošto se je zamjeniku občinskoga načelnika Dell' Oste dojavilo, da se u gostioni Decolle u Višnjanu još nekoliko seljačih dječaka skriva, podao se je tamo sa stražarom i četvoricom muževa iz Višnjana, koji bijahu za svaki slučaj providjeni sa občinskim oružjem, i dao je, bez da je sam u kuću stupio, pregledati po samom stražaru prostorije gostione, a ne stan Decolle. Premda se je našlo gostiona praznu, naredio je Dell' Oste, obzirom na težke ozlede se izgrede, da se krčme za onu večer zatvore.

Žandarmerija, koja je odmah iza toga došla, uzpostavila je red i učinila je kaznene prijave o svih tih izgredih c. kr. kotarskomu sudu u Motovunu, uslied koje se je povela sudbeno kaznena iztraga proti 16 osoba iz obiju tabora, koje su udionićtvovale kod odnosnih bučnih izgreda.

Iz ovoga opisa proizlazi, da se je kod rečenoga dogodjaja u Višnjanu radilo o tepežu u krčmi, koji se doista može svesti u savez sa narodnim razdraženjem izazvanim predidućimi bezmjernimi izbornimi agitacijami, kojemu se pak nemože pripisati ono znamenovanje, koje mu pripisuju gospoda interpelanti.

Postupak zamjenika občinskoga načelnika Dell' Oste prikazuje se posve izpravan, i ima se njegovomu pravodobnomu posredovanju pripisati, da dogodjaj nije imao težih posliedica.

Što se tiče tvrdnje sadržane u interpelaciji, da su takovi i slični napadaji na Hrvate i Slovence, imenito u talijanskih gradovih i mjestih Istre, na dnevnom redu, mogu samo priobćiti, da bijaše trvenja u pojedinih kotarih Istre u mjesecih novembru i decembru prošle godine medju pripadnici obijuh narodnosti, proti kojim se je u svakom slučaju, u koliko se je počinitelje konstatovalo, sudbeno kaznueno postupalo, i koje se je radi malenkostnih činova malenkostno zatvori kaznilo.

U takovih okolnostih neimam uzroka, da uslied spomenutih povoda dadem za budućnost kakvih posebnih naredaba." —

Zastupnik g. Spinčić predložio je u sliedećoj sjednici dne 21. maja, da se otvori razprava o tom odgovoru s uzroka po priliki navedenih poslie jur priobćenih drugih odgovora — al predlog nebijaše primljen. Molimo i ovom prilikom, da nam prijatelji poznajući stvari i osobe svoj utisak priobće.

Razgovor medju ocem i sinom na portulanskom krasu.

Otac (sam sobom): A ja — kadi su mi nekdanje moći — nijo plug već za mene — star sam — leta mi nedadu, — (k sinu) drži ti sinko za plug, stori još jedno dvo brazdo, pak daj volom jesti i pridi ovamo u sencu, ću ti nešto povidat.

Sin: Ma zakaj se silite oča, kad nemorete, plug ni već za vas, sto se nadelal vaše mlade dane, sada odpočinite.

Otac: Sidi blizu mene sinko — sile me tjelesne zapušćaju — nosim borme već 7 križić na plećih, rad bih ti danaska nešto kazal. Krv si moje krvi, ljubim to kao samoga sebe, ako gredš karte po redu, doživit ćeš ti mene i možda preživit moje dane.

Sin: Nastojat ću vavik, da vas budem u svemu poslušal, neću nikad pozabit vaše besede i pokojno mi majke, koja me je uvik dobro vadila, Bog joj dao večni mir!

Otac: Ti si sinko još mlad, ne poznaš današnji svet, koj je jako himben; ki se naprav nečuva, lahko pade. Moj drugem se je uvukla u kmetsku kuću nesrećna kletva. Nisam to čul još izgovorit kletvu, al veruj mi, sinko, da bi te raj vidit mrtva, nego da čujem iz tvojih ust bogumrzku kletvu.

Sin: I naš susjed Tucić ima tu zlu navadu, da grdo kune.

Otac: Nije se u moje mlade dane znalo za one smradne „talijanske" kletve, kako nekoji bezumno kunu.

Sin: I meni gredu valjo vlasi u vis, kad čujem kako nekoji bezumnici Boga i Majku Božju kunu; ma to nemoren razumit, kako to, da kmeti, koji uvik po našu doma govore, a po talijanski kunu.

Otac: To ti je sinko ovako: tvoj sinčić nezna talijanski govorit, jer nečuje kod kućo drugačje, nego hrvatski. Tako ti je i sa klotvom i molitvom. Pošten naš kmet ne kune hrvatski, a buduć da kuno talijanski, to je znak, da se je navadil od Talijani.

Sin: Dukle Talijani su svi klotvari?

Otac: Bog očuvaj, ja to ne govorim, nego mislim, da su se naši kmeti od Talijani navadili klet, jer da bi bili od Hrvati, bi hrvatski kleli.

Sin: Tako je tako dragi moj oča.

Otac: Čuvaj se dakle klotve. Zatim ti preporučam, da budeš uvik štoval i ljubil svećenike, jer znaj sinko, da je svećenik namiestnik božji. On kumpanja čovika od poroda do groba, on njega uči, žalostnoga tješi, neveljnoga pomaže. Njegova te je ruka kratila, njegova su te usta od griha očistila, iz njegovih ruk si primio sveto tielo Isusovo; svećenik te je oženio, on te tješi u smrtnoj holi, on se za te moli.

Sin: To je sve istina, ali svejedno dan današnji gospoda i mnogi zaslipljeni kmeti proganjaju i mrziju na svećenike.

Otac; Žalostna je to istina, sinko moj. Vremena su danas takova; gospoda i šarenjaki htili bi crkvu i njezine službeniko uništit, htili bi pogubit pastire, da mogu pak i njihovo stado.

Sin: Ma to je jako žalostno, da gospodu i šarenjake pomagaju i nekoji kmeti.

Otac: Pusti jih sinko, to su ti ovce izgubljene, al znaj, da će ih božja ruka dotaknut još prvo, nego se nadaju; takovi neće imat sreće ni blagoslova.

Sin: Ma govore, da bi jih i oni častili, ali da svećenici so pačaju va balotacijone ili va izboro, a to da ni pravo.

Otac: To su ti sinko izgovori, koji se svaki dan opotuju, ali ne vride ni pišljivega boba. Najprvo treba da ti kažem, da svi oni, ki to govore, govore to iz mržnje. S drugo strane mogli bi i oni isto take reć: vi kopači imate vašu zemlju vi botegari imate butegu, advokati imate vašu pisariju, sudci sud, postolari i krojači vaš arat — i tako nebi nijedan imal pravo, da se mješa u izbore. Čuj sinko, nisi ni ti, nit sam ja mornar. Ali da so najdeme na moru, kad počme bura puhat i da svi mornari spiju, nebi li mi storiti i sami sve moguće, da se neutopimo.

Sin: Vero čovik učini sve, samo da si život spasi.

Otac: Tako smo ti i mi — sad se svit miša — svaki hoće da spozna svoje, nu mi, neznalice spavamo. A svećenici, koji su naši ljudi i naša braća, oni nam viču: probudite se iz sna, ne pustite, da tudjinac s vami zapovida, nemojte hodit po toj stazi napred, jer ćete svi vrat zlomit; obrnite se ovamo — složite se — kmet s kmetom, svaki za svoj jezik, za svoju narodnost, slušajte nas, koji smo nešto razumniji od vas.

Sin: Gotovo nisu skoro 20 let za niš brgoše po školnh drli.

Otac: Vidiš dakle sinko, da smo mi neuki, pak je za nas prava sreća, ako imamo ki nas uči i vodi.

Sin: Ali sa naši kmeti, osobito ovdi naši susedi na goranjem i dolanjem Krasu jako sliepi, neće da čuju za to, raj gredu balotat s gospodom, nego sa kmetskom strankom.

Otac: Nisu samo oni, nego su takovi i većim dielom Čepljani i Ždrenjanci i neki gladni Brdolini, koji svi ne zaslužuju, da jih čovik pošten ni u obraz pogleda. Zapameti si sinko, ča ću ti sada reć. Kod svakih izbora ili balotacijoni poraz govori se najprvo sa svećenici i s drugimi poštenimi muževi, koji su tvojega jezika, tvojo vire i narodnosti i takove biraj za svoje zastupnike. Znaj, da svoj svojega more dopeljat do jame, al nutre ga neće vreć, al tudjinac, koj mrzi na tvoj jezik, znaj, da mrzi i na te.

Sin: Ma jih jo mnogo, ki govore, da neće ni semo ni tamo.

Otac: Takovi nisu pošteni ni dobri kršćani, jer svaki čovik treba, da ljubi i brani svoj dobar glas, svoje pošteno ime i svoje imanje, a većega i boljega glasa, imanja i imena neima, nego je vira, jezik i narodnost, a to se sve brani na izborih. Nije dosta virovat u Boga, nego valja i dobra dila dilat, a dužnost je velika birat takove ljude za zastupnike, bilo to za komun, ili za dijetu ili za va Beč, koji će branit viru i narod.

Sin: Lipo govorite oča i sram neka bude svakega onega, ki bude s gospodom i šarenjaki a proti kmetom glasoval. Sada bit će brzo balotacijoni, pak ću svim to, kaj ste mi rekal, pred oči stavit.

Otac: Noć se približuje, homo po malo proti domi.

Sin: Homo u ime božje!

Zvonjelica

u slavu vjenčanja

Dr. Antuna Dukića

sa gospodjicom

Jelkom Pajkurićevom.

Mladi lahor novo budi cvieće,
Što ga zima uspavala bila,
Pa mu pjeva — pjeva glasa mila
Pjesmu raja, pjesmu čarne sreće!

Pa gle oto baš u pramaljeće
Vas je sudba mlade sastavila,
A u susret dolazi vam vila
Rajskom pjesmom ona k vama ljeće:

— Ljubite se . . . srod životnog puta
Nek vam traci bajne sreće sriju,
Bioda nikad Vas ne stigla ljuta!
Ljubite se i ljubite ovo
Biedno krajo, što u robstvu sniju,
Pa im dajte pobornike nove!

Zadar 2. lipnja 1892.

Rikard Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval, da nisu još računa platili neki portulanski krnjeli i šarenjaki, kaj su požerali i polokali kod zadnjih balotacioni?

Jur. Istina je istina, ter se govori, da te platit račun ako predobiju sada kod občinskih balotacijoni, i to da će morat platit naš vanjski puk ili podobćine, jer da su oni krivi, da se je žeralo i lokalo na krdenčo.

* * *

Fr. Si čul Juro, da nisu gospoda va Oprtlju platili tovarćića od zadnji balotacijoni?

Jur. Vero san čul i ja to, nego san čul zgora tega, da su rekli, da ćoju stavit za ta dug svim onim adicijonal, ki budu sada proti njim balotali.

Fr. Dakle će bit treba adicijonale i za tovarćiće pojedene plaćat?

Jur. Tako doju oni, ali Furlan govori: „dal dit al fat, že un bel trat".

Fr. Tako mislim i ja.

* * *

Jur. Od kuda Frane po toj vrućini?

Fr. Bija sam s Kaštelirskim šanšalom poli barba Mateta pogledati jenu kobilu.

Jur. Si učinija dobre afare?

Fr. Brajne moj sam učinija put za niš, jer je već misce prošâ, da si je nogu zlomila. Škoda velika, bila je jako lipa bešća!

Jur. Pak ča je nisu u jamu hitili?

Fr. Vero mi je rekal u konfidenci, da neće sve izgubiti, jer da je već meso kaparano za najisti u Vižinadi labinčansko i kaštelirske prodance na dan balotacijoni; a kožu da će kupiti neki moro s dugim nohtom.

Jur. Biti će jako mršava, i do onda mu rišća krepat.

Fr. Za onakove štumige je svaka mrcina dobra kako i za gavrana; — se šperâ, da neće krepat, jer da njoj kuha šarenjačku juhu.

* * *

Jur. Viš Frane, jedan put je naš Mikulin mlatil po porečkoj lažitorbi, a sad je zajahal Dugoušnjaka i više ń njega na nas, da smo o njemu konšeljali.

Fr. Neka pur više, forši je vikû i sad niki dan, kad je bia na užini poli svoga pretelja Zohilovića, gdi je bia anke kumpare Cizović.

Jur. Mi je žâ, da nisu i mene zvali, jer se je moralo sigurno fanjski jisti i piti.

Fr. Vero su, a njviše jim je pjažala pićurka na padele.

* * *

Jur. Si poslušal kada kanfanarskega muzikanta?

Fr. Tako bože ne, ma sad kad ga čujem bižim ća, jer se bojim, da bi mi skočila krv na uho.

Jur. Ča tako lipo sviri?

Fr. Istinu ti kažem, da je njegova muzika kako i ona puljskega pulića.

Različite viesti.

Imenovanje. Nj. Veličanstvo ces. i kr. Fran Josip I. imenovao je dvorskoga savjetnika kod vrhovnoga suda u Beču gosp. dr. Filipa Abrama ministorijalnim savjetnikom kod ministarstva pravosudja i izvještiteljem za Korušku, Štajersku i Kranjsku. Novoimenovani g. ministorijalni savjetnik poznat je kano odličan pravnik a uz to veoma čestit i nepristrau činovnik. Čestitamo srdačno!

Za gradnju „Narodnoga Doma" darovala su nadalje sliedeća gospoda: Rikard Katalinić Jeretov for. 2; putom istoga darovali su sliedeći rodoljubi: Juraj Biankini 1 for., Šime Lovrić 1 for., L. P. Relja 50 novč., Petar Budak 50 novč. Najerdačnijo zahvaljujo gg. darovateljem

Odbor „Hrv. Čitaonice" u Medulinu.

Konštituiranje novoizabranoga odbora političkoga družtva „Edinost" obavilo se je u nedolju u prvoj odborovoj sjednici. Izabran bijaše I. podpredsjednikom gosp. Ivan Goriup; II. podpr. g. dr. Gustav Gregorin; tajnikom g. Maks Cotić; blagajnikom g. Ante Škabar. Pošto se je zahvalio na odborničtvu g. Ivan Nabergoj, stupio je na njegovo mjesto zamjenik g. Škabar. Odbor je zaključio, da će dobivati od 1. julija neimućni članovi polit. družtva „Edinost" družtveni časopis „Edinost" za 5 for. na godinu.

Iz Beča piše nam prijatelj 14. t. m. U sjednici car. vieća 14. t. m. bili su na dnevnom redu izvještaji imunitetnoga odbora o molbah c. kr. sudova za progon zastupnika Pornersdorfera, Biankini-a i Morrò-a. Odbor je u svih trih slučajovih predložio i kuća primila, da se molbi sudova nezadovolji, da se dakle nedozvoli, da sudovi progone ročene zastupnike.

Kod prvoga izvještaja progovorilo je više zastupnika, i svi su tom prilikom spominjali postupak sa zastupnikom Spinčićem. Bili su to imenito gg. Kramař, Paczák i Kaiser. Postupak taj označili su kao nasilje, a zgražali su se nad austrijskim parlamentom, koj okljeva, da taj slučaj izruči posebnomu odboru u razpravu i na izvještaj. Drugdje nigdje, da se nebi bilo okljevalo niti jedan dan, a ovdje se mjesece. Bit će vriedno donieti odnosna mjesta od rieči do rieči. Za sad spominjemo još, da je g. dr. Kramař, na svrsi svoga govora najavio, da će na koncu sjednice predložiti, da se predlog drs. Paczáka u aferi g. Spinčića metne već u budućoj sjednici na dnevni red. Njegove rieči i drugih govornika reć bi, da su djelovale. Predsjednik najavio je prema koncu sjednice, da će ročeni predlog drs. Paczáka metnuti na dnevni red odmah poslie zakonske osnove o graditeljstvu, koja je sad još u razpravi.

Izgon iz grada Gorice. C. kr. kotarsko glavarstvo u Gorici izdalo je 1. aprila t. g. odluku, kojom je novinara Rikarda Jeralu protjeralo iz grada Gorice, i to na temelju §§ 1. i 2. zakona 27. julija 1871. obzirom na javnu sigurnost i red.

Gospodin Jerala pa učinio proti tomu utok, a zastupnik dr. Gessmann i drugovi (medju našimi gospoda Biankini, Laginja i Spinčić) postavili su radi toga u carevinskom vieću interpelaciju. U obrazloženju rekli su, da se ročeni paragrafi nemogu uporaviti na Jeralu, jer on poteže stalnu plaću, i to kao upravitelj lista „l' Unione" i kao urednik lista „Il Rinovamento"; jer za njegov obstoj jamče jako ugledne, poštene i patriotičke osobe, i jer on nije nikad radio proti javnim interesom u obće, niti proti onim grada Gorice. Tu se radi jednostavno o činu političke protivnosti proti mužu, koji je posve patrijotičan i koji je uvjek zagovarao interese dinastije. „Gospodin Rikard Jerala protivio se je tečajem dvadeset godina svojom novinarskom djelatnostju proti stranki u onih pradjelih doista svemogućoj, ali nimalo austrijski nadahnutoj; on se je podpunom oštrinom suprotstavljao iredentizmu. I ako je pri tom pravedno kritikovao občinsku upravu u Gorici i Trstu, i ako je nastojao raditi proti nesretnom, tajnom i javnom protidinastičkom djelovanju stanovitih plutokratičkih krugova, to je on tim višio samo svoju dužnost prama državi i dinastiji". Pošto so gospodinu Rikardu Jerali absolutno ništa predbaciti nemože, nego možda njegovo novinarskim činom pokazano austrijsko mišljenje, koje bi se jedva moglo smatrati kao pogibeljno javnim interesom, za to se pita u toj interpelaciji, da li je ministru predsjedniku kao upravitelju nutarnjih poslova poznat izgon Jerale; da li će dignuti odnosnu odluku i pozvati na odgovornost oblast, koja je kriva toj jasnoj povredi državljanskih prava.

O župniku đekanu g. Jakovu Ladavcu možemo već danas radostno javiti, da je izvan pogibelji, te da će početi do mala obavljati bar lagji dio svojo službe. U ostalom preporučamo g. župniku i prijatelju, da se čuva čim više i da se neprenagli, jer nedaj Bog, da mu se povrati grdna bolest, iz koje se je tako naglo izkopao čak i proti svakomu očekivanju njegova liečnika g. dr. Frana Mandića.

Zabava naših vriednih družtva „Slov. pevsko družtvo" i „Tržaški Sokol" obdržavana prošle nedelje u prostranom vrtu „Al mondo nuovo" izpala je vrlo sjajno. Občinstva sakupilo se za onako velik vrt skoro dosti. Naši dični „Sokolaši" zabavljali su zahvalno občinstvo u I. dielu zabave vrlo krasnimi, često težkimi tjelovježbenimi produkcijami. Prvaci izmedju njih bijahu odlikovani počastnimi medaljami.

U II. dielu programa iztaknulo se veoma lieplo naše mlado pjevačko družtvo, koje je odpjevalo uz burno odobravanje 5 pjesama, izmedju kojih morade nekoje opetovati. Svaka čast našim čestitim pregaocom koli tjelovježbenim toli pjevačkim, koji nas toli ugodno i krasno pazabaviše.

Izpiti osposobljenja za pučke i građjanske škole obdržavali su se pred c. kr. izpitnim povjerenstvom u Kopru od 16. do 25. maja. Što učitelja što učiteljica prijavilo se je u svem 27. Od Hrvata, Slovenaca i Slovenkinja položili su razne izpite s dobrim uspjehom sliedeća gospoda i gospodjice:

Gosp. Mate Šopić, učitelj u dolavskoj školi u Kastva, proglašen je sposobnim, da može podučavati matematiku, fiziku i risanje u građjanskih školah s naukovnim jezikom hrvatskim. Gosp. Ante Dukić, učitelj u Kastvu, već prije osposobljen sa odlikom za hrvatske pučke škole, položio je sada izpit i za talijansko pučke škole.

Gosp. Viktor Car, učitelj u Lipi, osposobljen je s odlikom za pučke škole s naukovnim jezikom hrvatskim, a jednostavno osposobljen za pučke škole talijanske.

Gg. Iskra Antun, učitelj u Veprincu, Julij Miran, učitelj u Voloskom i Ivan Martinčić, učitelj u Šumbregu, osposobili su se za hrvatske pučke škole.

Povrh toga proglašeni su Julij Miran i Ivan Martinčić sposobnimi, da mogu podučavati u hrvatskih pučkih škola talijanski jezik, a ovaj posljednji i Viktor Car još i njemački jezik kao naukovni predmet.

Gospodjice Anka Lozej i Milka Jurman, te gospoda Fran Fonda, Fran Stergar, Andre Tomažić i Josip Vittori osposobljeni su za slovenske pučke škole. Gospodjica Anka Lozej i Fran Fonda mogu podučavati u slovenskih pučkih školah talijanski, a Milka Jurman njemački jezik kao naukovni predmet.

Hrv. akad. zab. lit. družtvo „Hrvatska" priredilo je dne 13. t. m. t. g. u prostorijah „Annen Süle" svečanu sjednicu u proslavu imendana svoga prvoga počastnoga člana dr. Antuna Starčevića sliedećim programom: 1. Pozdrav predsjednikov. 2. Čitanje o životu i radu dr. Ante Starčevića. 3. Zabavni dio. U zabavnom dielu udarali su tamburaški zborovi akad. družtva „Trilava" i „Hrvatske".

Iz Oprtlja javljaju nam, da će se tamošnji Talijanaši sastati u subotu dne 18. t. m. na Brezovici kod jednoga dosadašnjega našega rodoljuba. Iz Buja da kane doći talijanske vodje, da pomognu svojoj braći iz Oprtaljskoga gnjezda. Namjera tomu izletu jest, da sgitiraju za predstojeće občinske izbore i da predobe ročenoga rodoljuba za talijanašku stranku.

Mi se nadamo, da taj nečisti posao neće ići za rukom, te da ročeni rodoljub neće baciti svoj čisti obraz u blato, jer znade bez dvojbe, da je bolji dobar glas, nego li slatan pas.

Našim rodoljubom preporučamo, da oštro paze na protivničke spletke i da nam sve na vrieme prijave.

Oprtaljski načelnik koji neće na nijedan način da dopusti prepisat izborne listine, biti će svakako na to prisiljen, jer je zakon jači nego li svi talijanski načelnici Istre. Toliko do znanja našim prijateljem.

Krčmare, trgovce sa vinom itd. upozorujemo ovim, da je pripravan dati razjašnjenja o cieni, vrsti itd. istarskoga vina naš rodoljub g. Mate Sanković posjednik i trgovac sa vinom u Danah (pošta Vodice, Istra). On šalje i uzorke vina, te posreduje izmedju trgovaca i naših vinogradara ili razašilje i sam veće i manje mjere vina. Svatko se može sa pouzdanjem nanj obratiti.

Učiteljski koledar. Učiteljsko družtvo požočke doline odludilo je i za g. 1893. izdati učiteljski žepni koledar. Taj će koledar sadržavati najnužnije biljčke, koje će zanimati svakoga učitelja i učiteljicu. Osim toga biti će u njem popis svega pučkoga učiteljstva iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Istre, pak Bosne i Hercegovine. Upravni odbor nastojati će u obće, da tu knjižicu udesi što sgodnije i praktičnije.

S toga podpisani odbor poziva ovim svu p. n. gg. učitelje i učiteljice, da podupru odbor u ovom poduzeću predbrojbom na taj koledar. Gg. predbrojnici neka se izvole podpisanomu odboru prijaviti do konca mjeseca srpnja o. g. Ne javi li se do toga roka dovoljan broj predbrojnika, ne će družtvo izdavati koledara. Ukusno vezan ne će stojati više od 1 for.

Učiteljstvo, a i ostali stališi inih pokrajina imaju već odavna takove stališke žepne koledara, pa se podpisani odbor nada, da će se i naše učiteljstvo ovomu pozivu u što većem broju odazvati.

Upr. odbor učitelj. družtva požežke doline.

U Požegi, dne 12. lipnja 1892.

Gjuro M. Balog, predsjednik. — Jul. Kempf, tajnik.

Lutrijski brojevi

Dne 11. junija.

Trst	69	60	47	39	13
Linc	8	2	89	58	27
Budapest	8	10	22	20	15

Javna zahvala.

Pok. g. Simun Matejčić, bivši župnik u starom Pazinu, osigurao je svoj život kod banke „Slavije" u Pragu na iznos od 1000 for. na korist svojih baštinika, za slučaj smrti.

Uplativ prvu i jedinu svotu osjeguranine sa 6 for. 11 nvč. za febrar 1892., preminu nenadoma pokojni moj ujak dne 25. febrara 1892.

Ravnateljstvo banke „Slavije", nakon što odpromih smrtni list pokojnika, izplatilo mi je danas kroz svojega putujućega zastupnika gosp. Vatroslava Holz-a bez ikoje zaprieke i prigovora, osjeguranu glavnicu od 1000 forinti.

Nemogu i nesmijem učiniti od manje, a da nebi taj naš slavenski, svakoga povjerenja vriedni osjeguravajući zavod banku „Slaviju" u Pragu najtoplije i iskrenije svim i svakomu preporučio, pošto se uvjerih iz ovoga vlastitoga i drugih poznatih mi slučajeva o podpunoj solidnosti, poštenju i svakog povjerenja vriednom poslovanju ovog našeg zavoda.

U Pazinu 11. junija 1892.

Anton Matejčić,
posjednik, netjak pok. S. Matejčić kao baštinik.

Broj 18.

Oglas.

Javlja se tomu p. n. občinstvu, da će se dne 3. julija t. g. od 9. ure u jutro do podne držati u **Roču javna dražba** za gradnju jednog mosta i jednog komada ceste, koja će spojiti Roč sa novom cestom već sagradjenom po briegu „Bračak"!

Radnja za cestu je proračunana na	for. 1442·40
Za most	„ 569·34
Ukupno . .	for. 2011·74

i biti će predana najboljemu ponuditelju izpod ciene proračuna uz kauciju 10% t. j. od for. 200 o. vr.

Ponude primaju se samo ustmene.

Točnija razjašnjenja, kao što uvid u nacrt i proračun mogu se pitati ustmeno kod podpisanoga.

Dražbeni uvjeti mogu se viditi na isti dan dražbe, a dotični ugovor sastaviti će se onog istog dana na temelju spomenutih uvjeta.

Cestovni odbor

U Buzetu, dne 10. junija 1892.

Predsjednik:
Fr. Flego v. r.

Enrico Rovere & C°.
TRST, Via Ponterosso i Via Nuova 14.

SKLADIŠĆE

stakla, porcelane i svietiljka; **staklene ploče, jednostavne** prozirne, i neprozirne, dvostruke i bojadisane. Zrcala u velikom izboru.

Preuzimlje izradbu stakala za zgrado i zimsko cvietnjako uz ciene, koje se neplaše konkurence.

Velik izbor svih staklenih predmeta rabljenih u obitelji, pivarnah itd. itd. Posiljke idu u pokrajine bez carine. 52—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 3—52

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladišće dolazo često tobožnji kupci, koji obaviju strojevo, te pošto su je dobro proglodali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojevo drugdje kupili, a moji da su bolji i cieniji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju priaržati i sretni biti, što nisu izgubili prodajam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojevo drugdje, u moje skladišće; pogovoriti ćemo se, ta moni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih prevariti.

Molim rodoljube, neka se drže načela: „Svoji k svojim", te da nepodupiru ljudo, koji nas možda cone to nam inače škodo.

Preporučam mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu, te svakovrstnih strojeva i što na nje spada.

Moje štrcaljke proti peronospori pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. M. Živic,

inžinir.

—1

U radionici klepara

JUSTA BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u žoljuznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom za ill bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje kleparske uz najniže cione. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 4—52

Krasne uzorke šalje se zanchimkom badava. Knjige za krojače nofrankovano.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i izradje stolove, loden i nepromočne lovačke kaputè, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, to jodva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ miljuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da proostano mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blago prestalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezko to razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzeće,

24 · 15 **preko 10 for. franko.** 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, čeckom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

početa od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih početa za urede, rezna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih početa za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cione. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 4—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Tinktura za želodec,

katero priredja **G. PICCOLI, lekar „pri angelu" v Ljubljani, Dunajska cesta** je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. **Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje.** — Razpošilja se izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 steklenic velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 18—25

---

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan broz kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakateremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjov. Ponudbe je pošiljati pod „Lose" na: Annoncen-Expedition von I. Daaneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 7—10

LJEKARNA

A. KELER

nasljednici Rondolini

utemeljena godine 1869.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sledeće osobitosti: Glasovito i pravo fluštre iz Brošije, ložjezo sa Chinom Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozobinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti suboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrepljujuće želudac. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. 27—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljno i uz pouzeće.

Skladišće ulja, octa i sapuna

Armana Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 1—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Enplezka sodа, partiti i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cione.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posvo siromašnoj obćini *Petu* na mjestu sadašnje, siromašne i propadajuće kapale, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo gradnju, al nemamdem još niti polovicu potrebnih novaca Svaka i najmanja podpora drži će mi dobro

FRANK 1—10

župnik kod Sv. Pla

Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

14—14 TRST 3—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kožije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcov kakor tudi romansko žveplo za žvepljanje trt.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 4—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrštitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave rhodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju comentiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštonje shodova te odstranjenje vlage i smrade. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cione. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,, 52—3 vrata 11.

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izlečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) **„Ai due Mori"**

TRST: Piazza grande. 4—52

Poštarsko pošiljke odproma se odmah uz 55 novč. ili toliko listovnih maraka. Pozor prod provarom.

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua"

The Mutual Life Insurance Company of

NEW-JORK

Najbogatije i najčvršće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjecnačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 24—26

polica, koje sadu iztiču

Primjer br. 1.

Polica br. **44511** tiču̇a se mješovitog osjeguranja za **10000** dolara (for. 25000) iztiče sada. Izplaćena premija iznaša samo **5932.50** dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjegurane svote od **10000** dolara takodjer uniši prihod **6052** dolara, ukupno dakle **16052** dolara (for. 50120)

Generalno ravnateljstvo za Austriju

U Beču, 1. Lobkowitzplatz broj 1

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tavabochia u uredu zastupstva,

---

Novo zrcalonino liečenje.
Svjedočbe Glasovitih liečnika.
Netkodljivo, bez bolovanja.

Svim živćano bolestnim

preporuča se dobro u 28. naklad! izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, preduzretnuću i liečenju iste.

Dobivaju se dobivaju samo u lekarni Avstra Zanetti u Trstu. 10—8

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 20—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) **za Ameriko:** preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga. preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama. z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdojo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega ji v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se ot joški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispo o pravem času v določeno mesto, vsled tega. ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni voč prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene cione

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia"

izradjuju jedini tvornićari 5—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Katalogo šalje bndava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominjo svakoga, da pazi na podielanje.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 25. U Trstu 23. junija 1892. Godina XXIII.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se povraćaju [illegible] neštiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, 1 i se pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Ispisani se dopisi ne tiskaju. Plaćana se pisma tiskaju po 5 soldi redak. Oglasi od 5 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više; ili u slučaju opetovanja po dogodbo sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assignazione postale) na administraciju „Sloge". Ime, prezime i najbližu valju točno označiti.

Ako list nedodje na vrieme, to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom svršava mnogim našim čitatelja predplata na I. polugodište tekuće godine.

Medju našimi čitatelji imade mnogo i takovih, koji nisu platili lista za prvu polovicu godine, a na koje smo našu imade napokon i takovih, kojim duguju predplatu ili za oglase više godina.

Pozivljemo indi ovim jedne, druge koje će, da obnoviti izvole predplatu, a one, da nam pošalju predplatu za tekuću godinu i naposlied, da nekoji već jednom poravnaju svoje dugove.

Naš list je bez svake druge podpore osim one svojih čitatelja. Ovih nam dakle sveta dužnost, da list točno primaju, kao što ga i točno primaju. Troje vrsti biljege, papir, tisak itd. stoje nas mi točno i redovito plaćati, a nam se odkuda, ako naši čitatelji neće redno ili nikako neplaćaju.

Prosimo dakle sve naše čitatelje, da nam neotežčuju i onako protežak položaj, te da nas kao pravi rodoljubi u krugu redovitom predplatom i točnom izplatom zaostanaka.

Nadamo se, da naš vapaj neće naći glas vapijućega u pustinji.

Uprava „Naše Sloge."

Imuniteti*) zastupnika naroda.

Spomenuli smo već posliednji put, da razni zastupnici na carevinskom vieću povodom rasprave o izručenju nekih zastupnika sudovom govorili takodjer o stvari gosp. zastupnika g. Spinčića, te da ćemo to donieti od rieči do rieči u prevodu. Evo nas, da izpunimo svoje obećanje.

Češki zastupnik g. dr. Kramař reče: Neću mnogo reći, grozno je za budućnost i nesretno za nas, što moramo prosjačiti; ta stvar Spinčićeva dodje na dnevni red (Živo odobravanje), stvar, gdje se radi o jasnoj pogredi prava imuniteta po upravnoj samovolji. (Bravo! — Zastupnik dr. Kramař nas: u Ugarskoj nebi se čekalo jedan dan.) Kamo veslamo? Hoćemo li se sami lišiti i sami sebi uzeti svaku sjenu časti? Okrenem se na lievu stranu kuće (Uzklici pristaša: o je!) Ona je učinila ovaj ustav, ona je učinila zakon o imuniteti (Zastupnik dr. Vašaty: ali samo za se!), i ja nekujem od nje, da je tim postavila načelo, koje valja za sve, bez obzira, da li je zastupnik ove ili one narodnosti. Ja bih rad bio prisiljen reći, da ste ovo zaista stvorili, da vam dobro dodju, i da ta ljubav do slobode i priznanja imuniteta pred jednim Slavenom prestaje. Gospodo moja, slučaj je ozbiljan i kaže jasno kako su manjkavo naše ustanove o imuniteti. Ako se radi o uvredi na časti, o prekršaju zakona o udruživanju, onda se neću pita, i mi moramo jedva priviliti. Ako se postupa; ali ako je disciplinarnim postupkom dosad bezprikoran činovnik na mjestu bačen, samo za to, jer načini ništa drugoga nego, da i izvan kuće zastupa narode, za koja je poslan u ovu kuću, da zastupa, tad toga parlamenat nebi smjeo trpiti. (Živo odobravanje sa strane pristaša). Gospodo moja, to je u istini najočevidnija povreda imuniteta, koju se u kratko predstaviti može, i opravdana je briga za parlamentarizam, ako ročom, da ovom zlu nemožemo dalje zatezati. Drugdje bila bi iz toga nastala glasovita rasprava, parlamenat bi se bio digao kao jedan muž i u slobodi svojega člana branio svoju čast. Ali kod nas, gospodo moja, moramo, kako rekoh, prosjačiti, i k tomu još uzalud. Ja mislim, gospodo moja, da bi kuća dužna bila ili prisiliti vladu, da opozove naredbu gledo gospodina zastupnika Spinčića, ili ako bi se pokazalo, da zakon o imuniteti nije dostatan za takove slučajeve, i da se ga može upotrebiti, da se zastupniku kruh uzme, tad se mora taj zakon promjeniti. Temeljni državni zakon dozvoljava činovniku bezuvjetno poprimiti se mandata; on po zakonu dobiva dopust. A mi, da imademo upravi dopustiti mogućnost, da ima zastupnika disciplinarnim postupkom u rukuh, i da ga omedjašuje u njegovoj političkoj i osobnoj slobodi? — to absolutno nije moguće. Ali još više. Ako se imade koga sudu izručiti, pita se ovdje za doživoli. Kod suda imademo neko jamstvo, da nevlada absolutna samovolja, nego zakon. Ali vi ipak poznate disciplinarni postupak upravnih oblasti. Vi znate — netrebam o tom govoriti — da je više — nego nuždno, da se preuredi, i kako je potrebno, da se za to zauzmo. Tomu samovoljnomu postupku hoćete izručiti zastupnika, bez da je kuća zapitana? To nemožete učiniti, to nećete učiniti, jer znate, da je prvi uvjet zdravoga parlamentarizma sloboda zastupnika, i ja sam osvjedočen, da će to glasovati za predlog, koj ću danas postaviti, da se naime predlog Pacákov, odnoseći se na stvar Spinčićevu, metne na sliedeći dnevni red. (Povladjivanje). Gospodo moja, vi ćete za to glasovati, jer znate, da se neradi o zastupniku Spinčiću, o njegovoj osobi, nego o velikom načelu, za posliednju tvrdnjavu parlamentarne slobode, o prvom uvjetu časti i ugleda parlamenta (Živo odobravanje sa strane pristaša)."

Zastupnik g. dr. Pacák reče: „Gospodo moja! Jedno je u predlogu odbora, čim se posve slažem, to su one rieči u izvještaju, gdje se kaže (čita): „Tu se mora prije svega uzeti u obzir, da se zastupstvu naroda, koj uživa pravo imunitete u vršenju svojega zvanja, takodjer izvan službe njegovo političko obćenje sa pukom čim manje je moguće omedjašuje." To će svaki vas podpuno podpisati i ja vas spominjem na to, da je godine 1889 — spominjem na to, da je godine 1889 — neznam kojom prilikom — njegova preuzvišenost ministar-predjednik grof Taaffe sličino načelo potvrdio. I ako motrite stvar kolege Spinčića, o kojoj je u kratko progovorio kolega Kramář, i o kojoj je rekao, da će predložiti, da se ovdje u kući razpravlja, tad ćete uviditi, da se u ovoj stvari cielo to načelo prekopitilo. Ja s toga želim, da se to načelo, koje se je poprimilo jednodušno u imunitetnom odboru, takodjer u stvari kolege Spinčića uporavi. Gospodo moja! Drugi parlamenat nego austrijski bio bi se u stvari, gdje se radi o njegovoj imuniteti i o neodvisnosti zastupnika, sa svimi silami zauzeo, da taj predlog na dnevni red dodje. Nam se je, i to opetovano, obećalo, da će doći na dnevni red. Odprostite, gospodo moja, ja vjerujem uvjek u muževnu rieč, ali čini mi se, da se ovdje o tom radi, da se sva stvar zavleče (Tako je! sa strane pristaša), jer poslie graditeljskoga obrta dolazi predlog o valuti, a tad će se reći, predlog Spinčićev nemože doći u razpravu. Pomislite svi, koji ste činovnici ili profesori, o čem se ovdje radi. Glavna stvar kod svakoga zastupnika je ipak neodvisnost. Spinčić pako, jer se je izrazio, da želi sjedinjenje Hrvata pod krunom Njegova Veličanstva, i jer je radio za hrvatske izborniko, bio je od službe suspendovan i uzela mu se je državna služba. To je najgrubija povreda imuniteta. Meni se je reklo sa strane gospode od ljevice, da je kriv veleizdajstva (Protimba sa strane pristaša —. Zastupnik Vašatý: to su liberalci!), tad bi se bila morala pitati od kuće izručba, što se pak nije dogodilo. Ovdje je slučaj gdje moramo stvar kako valja do svrhe — ne kao kod Tagblatta (Živahnost kod pristaša) — dovesti. Koja dosliednost je pako kod nadanje vlade? Njegova preuzvišenost grof Taaffe je rekao: činovi svakoga zastupnika izvan kuće imadu se postaviti pred imunitetno pravo. Njegova preuzvišenost Gautsch, proizvadjatelj elektricitete u Českoj (Živahnost!), je kolegu Spinčića radi političkih govora i činova, kojim se nije prigovorilo, suspendovao, a sad je njegovo djelo, da stvar u razpravu nedodje, jer znade jako dobro, da neima većega čina samovolje, nego je onaj, koj je ministar nastave proti Spinčiću poduzeo. Bila bi sramota, kad nebi parlamenat u obrani svoje časti, svojih prava, tako daleko išao, da zahtjeva, da ta stvar dodje na dnevni red, te da se ministru reče, da je zakon upravo preko koljena prekršio. Jednom se je reklo: proti Gautschu nećete podignuti tužbo. Ne! jer nam on ponekle nije zato (Živahnost!), al ja mislim, da je visoka kuća dužna, da se za toga kolegu vrućе zauzme. Što bi se dogodilo u takovom slučaju u francezkom, u englezkom, u ugarskom parlamentu! A mi da moramo šutiti i zadovoljiti se sa samimi obećanji?"

Zastupnik Kaiser, Niemac, reče: „Kako se malenu cienu može dati predlogu (Glede Pernerstorfera), proizlazi iz drugoga slučaja, kojega su se već dotaknula dva govornika, iz slučaja zastupnika Spinčića. Ovdje je ipak mnogo gora povreda imunitete. Ali rabljene rieči (Pernerstorferove) su ipak nešto oštre, i svatko mora reći: on bi bio mogao isto drugimi riečmi reći. Naprotiv tomu imademo izražaj drugoga zastupnika (Spinčića), koji jednostavno misli, da bi jedan dio države obzirom na upravu, morao drugamo pridieljen biti, taj dio nebi se imao iztrgati iz posjeda krune, nebi se imao otudjiti skupnoj državi Austro-Ugarskoj, nego samo drugamo pridieliti. U ovom slučaju kaže se pako: ne, to nije što takova, gdje bi se mogla i morala kuća mješati. Kod sudbenoga postupka, gdje je sudac, gdje bi u ovom slučaju puk po porotnicih sudio, gdje ima dakle ograda, da odsuda nebude prenagla i preoštra, kaže se: mi ga nesmijemo izručiti. Ali proti samovolji, koja dobiva svoju vrednost na zemljištu disciplinarnoga prava (Zastupnik dr. Gessmann: mi već neimamo nikakvoga disciplinarnoga prava!), da se prestriže slobodna rieč zastupnika, ne dižo se kuća zastupnika. I kad bi bio zastupnik Pernerstorfer još oštrije rieči izrekao, (rekao je, da je parlamenat pokvaren, (corrupt), bile bi podpuno i posve opravdano držanjem, koje zauzimlje kuća u ovom pitanju. (Posve pravo!) Ja nisam veliki Hrvat, ja se ne zauzimam za ideje te gospodo, ja se ne zauzimam za nijednu slavenaku stranku, jer znam, što nam danomice počinjaju, da omedjaše naš naraveki razvoj, ali ja mislim, da svaki, koji si dajo ime u istinu, a krivo „liberalnoga", ili bolje „slobodoumnoga", koji kaže: ja sam za slobodnu rieč, ja sam za političku slobodu, mora u ovom slučaju jednako pozoran biti, de li se radi o velikom Hrvatu, ili o Čehu ili o Slovencu ili o Niemcu. On se mora zauzeti, jer se je zadjelo zastupnika u njegovom slobodnom krugu djelovanja. Ja se daklo uslobadjam upraviti poziv, i nadam se — premda se bojim, da bih se mogao prevariti — da će, kad se danas postavi predlog Kramařev, sva kuća, kako od nje čast zahtjeva, izreći se za to, da konačno taj predlog dodje na dnevni red, i da će se navlastito liberalna stranka, koja je po svojem imenu dužna zauzeti se za čuvanje političke slobode, kao jedan muž za to se zauzeti".

Kako već posliednji put javismo, predsjedničtvo samo postavilo je predlog Pacákov u stvari Spinčićevoj na dnevni red, dakako poslie predmeta, koj se razpravlja i za koj se nezna, kad će se svršiti.

Zastupnik Kramář je na to izjavio, da sužteže svoj predlog, ali samo pod uvjetom, da se predlog Pacákov razpravi prije predloga o uredjenju valute. Predsjednik mu na to odvrati: ja sam već oglasio, da taj predmet dolazi u razpravu odmah poslie predloga o gradjevnom obrtu.

*) Nepovriedivost. Op. Ured.

Odgovor

ministra-predsjednika i upravitelja nutarnjih poslova grofa Taaffea, pročitan u sjednici carevinskoga vieća dne 18. maja 1892., na interpelaciju zastupnika dr. Bartoli i drugova od 19. febrara 1892. ob izbornih sgodjajih u Kanfanaru i Sv. Vičenti mjeseca oktobra 1891.

U sjednici ove visoku kuće od 19. febr. t. g. podnesla su gospoda zastupnici dr. Bartoli i drugovi interpelaciju, odnoseću se na postupak upravitelja kotarskoga glavarstva u Puli i kotarskoga komisara, dodieljenoga tomu kotarskomu glavarstvu prigodom izbora izbornika, obavljenoga u Kanfanaru i Sv. Vičenti dne 26. odnosno 29. oktobra 1891. za izbor jednoga zastupnika carevinskoga vieća za zapadne izvanjske občine Istre, i upozorujuć na više slučajeva posebno navedenih o tobožnjih izbornih uplivih, na me pitanje upravili, da li su mi ti sgodjaji poznati i što kanim narediti, da se slični u budućnosti nedogadjaju.

Na tu interpelaciju častim se sliedeće odgovoriti.

U interpelaciji tuže se prije svega na to, da je c. kr. kotarski komisar pl Rubelli, koji je kod tih izbora bio kao izborni komisar, jednostrano podupirao slavensku stranku, koje agitacije je na svih mjestih dopuštao, a usuprot Talijanom priečio, da takovu djelatnost razviju, dapače i po žandarih zabranio, da se jednostavno približe seoskim biračem i da jih pozivaju. Tu se imenito upozoruje na agitatornu djelatnost župnika u Kanfanaru, Petra Studenca i tamošnjega kooperatora Josipa Cotelja. Nadalje se tvrdi, da je u obijuh mjestih svakomu, čak i biračem bio zabranjen pristup u biralište, i da je veliki dio puteva vodećih do njega bio zatvoren.

Kako u Kanfanaru tako i u Sv. Vičenti bile su za obavljenje izbora jako omedjašene prostorije na razpolaganje, u koje je moglo istodobno samo malo osoba, tako, da se je morulo držati u pričuvi za sabirajuće se birače u Kanfanaru dvorište dotične kuće, a u Sv. Vičenti shodno omedjašen dio javnoga trga pred izbornimi prostorijami se nalazećega; u taj prostor mogao je bez zaprieke doći svaki birač, dočim su u pravo izborne prostorije bili pojedince pripuštani samo oni birači, koji bijahu prozivani, da daju svoj glas.

Bila je to mjera, poduzeta samo iz obzira na birače i svrhom, da se čuva sloboda izbora, i koju su na dan izbora odobravale obie stranke.

Od obijuh imenom spomenutih svećenika zapustio je župnik Studenac — mimogred spomenuto 80-godišnji starac — svej stan o 11. uri pr. podne, dakle dvie ure poslie početka izbora, i vratio se kući bez da se je zadržao pošto je odno svoj glas.

Drugoimenovani, kooperator Cotelj, bio je za vrieme izbora prisutan u izbornih prostorijah, čemu se prigovoriti ne može, pošto ima pravo izbora i pošto se je bavio samo sa bilješkami o odavanju glasova

Protivno trdnje gospode interpelanta neimaju s toga nikakvoga stvarnoga temelja.

Izvan prije spomenutih prostora opredjeljenih za birače, uzdržavali su red u obih izbornih mjestih čotice žandara i imale su strog nalog, da neomedješuju na nijednu način pripustive izborne agitacije, i da zabrane samo nasilja o obće, a napose djelatne zaprieke slobode izbora birača jedne stranke po sumišljenicih drugoga smjera.

Na sgodnje, koji su se sbili izvan prostora za birače, protežu se dalnje točke pritužbe interpelacije, u kojoj se tuži, da su žandari

u sv. Vičenti zatvorili pristup u sve javne prostorije, pače i u privatne kuće, da dr. Dobranovichu nebijaše dozvoljeno ići u kuću njegove sestre, nit samom interpelantu niti njegovim nekim sumišljenikom u kuću Giorgisa, i da su birači bili po žandarih odstranjeni iz te kuće; da je ponovno imenovani kotarski komisar na predstavke Talijana o nejednakom postupanju sa strankami i na tobožnje pretnje umorstva sa strane Hrvata i na njihovo oboružanje odgovarao sa micanjem ramena i sa posprdnimi izgovori; da su nadalje sve te odredbe proizašle iz osobnih razloga od kotarskoga poglavara puljskoga.

Ovdje moram opetovano opaziti, da su u vrieme ovih izbora obie stranke bile skrajno razdražene i jedna na drugu strustveno kivne bite, pošto su u ovih o b i h biralištih izbori obavljeni dne 24. istoga mjeseca morali biti po kotarskomu glavarstvu uništeni, tako da se bijaše bojati, da predstojeća dva izboru izbornika neće se moći obaviti, ako se neuperavi najveći obzir, bez ozbiljnoga sukoba stranaka nit bez bunjenja javnoga reda. S toga je kotarski glavar i izborni komisar imao dvostruku zadaću, s jedne strane uzdržanje reda, s druge zapriečenje nasilnoga izbornoga uplivanja.

U tu svrhu naredilo se je prije svega, i to u sporazumku sa občinskim načelnikom, da se zatvore krčme nalazeće se blizu izbornih prostorijah. Već obzirom na razdraženost birača bila je ta mjera potrebita, pri čem valjalo je još u obzir uzeti, da bijaše u izbornom mjestu seljaka iz občine Sv. Vičenti i iz susjednih občina, koji neimadjahu izbornoga prava, i na kojih se je vidjelo, da će kod eventualnoga nereda sudjelovati. Moglo se je očekivati, da će se ti življi zasjesti u jednoj ili drugoj krčmi, i da će vinom ugrijani, došav u doticaj sa protivnici, početi raditi i izazivati. Osobito bilo se je bojati, da će se dati povesti na nasilne činove, ako izbori izpadnu nepovoljno za njihovu stranku.

Tvrdnja, da je dr. Dobranovich bio zapriečen doći u stan svoje sestre, žene Karla Giorgisa, neima po izvidih stvarnoga temelja, jer je njihova kuća daleko od trga i izbornih prostorijah. U toj kući imali su talijanski agitatori svoj glavni stan, namjerom, da, usupor preduzetih mjera, idu na trg pridržan za birače, i da pod izlikom, da ulaze i izlaze, razpredu agitaciju medju birači, pošto su vrata te kuće posve blizu vrata izbornih prostorija, i pošto se je moralo proći po zatvorenom trgu, ako se je htjelo do uje doći.

Kad su k tomu spomenuti agitatori poduzeli, da birače zavedu sa obećanji u tu kuću, dapače i da jih u nju uvedu i da njim dadu obilno piti, što je izazvalo medju birači sve to veću zlovolju, s koje bi bilo lahko došlo do činova, smatrao je izborni komisar shodnim, da zabrani prihod k rečenoj kući i da zahtjeva, da se u njoj sakupljeni birači, kakvih 20 muževa, koji bijahu vinom razdraženi i dielomično pijani, iz kuće odstrane. To se je bez prigovora i dogodilo. Ali niti tada nebijaše zabranjeno pripadnikom kuće, nit esobam njim bližnjim u kuću unilaziti.

Što se tiče tužba i predstavka talijanskih pristaša, na koje da je izborni komisar odgovarao sa micanjem ramena i ćak sa posprdnimi izgovori, ja sam u stanju označiti to kao navod, koj neodgovara činjenicam.

Kako u predvečer tako i na dan izbora bilo je mnogo gospode, imenito zemaljski prisjednik dr. Gambini, neutrudljivo u tom, da sile na odlučne mjere za osobnu sigurnost i na odvraćenje od navala, pri čem su raznašali nevjerojatne glasove o pretnjah umorstva, ob oboružanih napadajih i slično. Izaslani činovnik nije mogao na ino, nego da takove viesti označi kao pretjerane, i da u obće miri i uvjerava, da su se poprimile svrsi shodne mjere.

U istini predusrelo se je preduzetimi naredbami u izbornih mjestih izgrede svake vrsti.

Što se posebice tiče prijave dr. Gambinija, da se je dne 29. oktobra u Smoljanih napalo kamenjem na Talijane, poveli se je sudbena iztraga proti zločincem na temelju preduzetih izvida.

Da bi bili hrvatski birači došli u izborno mjesto oboružani, kaošto to tvrde gospoda interpelanti, nit to neodgovara istini. Kod jednoga jedinoga birača našlo se je revolver. Mnogi birači pak nosili su običajne batine, rad česa se je naredilo, da jih moraju odložiti prije, nego li uđu u izborne prostorije.

Ako je konačno kotarski glavar pl. Conti, s uzroka, što neima u Sv. Vičenti liječniku, naredio, da dodje tamo vodnjanski občinski liječnik dr. Bembo, to bi ja označio kao čin obzira, koji je stanje stvari odobravalo.

Iz toga obrazloženja nek izvoli visoka kuća uviditi, da ono, što se je predbacilo imenovanomu kotarskomu glavaru i odaslanomu izbornom komisaru neima stvarna temelja, da bijahu njihove naredbe u odnošajih utemeljene i da se timi naredbami nije nit povriedilo zakona, nit škodilo slobodnomu pravu izbora.

S toga moram sumnjičenja odnoseća se na nepristranost spomenutih činovnika najodlučnije odbiti, i nenalazim potrebitim, da dadem dalje naredbe u smjeru naznačenom po gospodi interpelantih.

DOPISI.

Buzet, 20. maja 1892.

Molim vas, gosp. uredniče, uvrstite u dičnu „Našu Slogu“ ovih par redaka o učiteljskom zborovanju dne 10. maja u drevnom našem gradu.

Pošto nije c. kr. oblast dozvolila, da bude zborovanje javno, sabrale se je učiteljstvo u sobi ovdašnje hrvatske učione, koju se je u ovu svrhu dobrohotno ustupilo. Predsjednik gosp. Miroslav Anžlovar, konstatovav dostatni broj članova, otvori u 10 sati skupščinu. Točke dnevnog reda neću ovdje razglabati, pošto nebi to sve čitaoce zanimalo, samo ću zabilježiti nekoje i za širu čitalačku publiku zanimive crtice. Znamenitija točka bijaše „vrakako 3.: „Svečani govor u proslavu tristogodišnjice Jana Amosa Komenskoga“. Gospodin Krsto Bogatec podao nam je u dovršenoj slici život i rad tog svjetovno-slavnog Čeha. Potanko opisao nam je njegove zasluge za obuku i školstvo. Jan Amos Komensky je posvuda pričao živu pedagogičku istinu: „Djecu mora se najprije u materinskom jeziku podučavati, a kasnije, na temelju materinskog jezika, može se učiti i tudjih jezika. Gosp. Bogotec nabrojio je zatim znamenita djela Komenskoga, koja su u sve skoro europejske jezike provedena.

Iz izvješća predsjednika valja mi sliedeće navesti. Ime družtva glasi: „S l o v e n s k o u č i t e l j s k o d r u š t v o z a k o p a r s k i k o t a r“. U lanjskoj glavnoj skupščini predloženo bijaše, neka bi se, pošto ima družtvo i hrvatskih učitelja, promjenilo ime družtva u: „slovensko-hrvatsko“ itd. Predlog bijaše primljen jednoglasno ali više oblasti nisu toga odobrile, jer za tu promjenu nisu glasovale dvie trećine članova, kojih lani na skupščini bilo nije, i žalibože ni ljetos se nije moglo sbog istog nedostatka ovo predložiti. Iz ovoga možo se crpiti žalostnu istinu, da učitelji malo mare za ovo po njih jako važno družtvo. Iztaknut moram takodjer, da nije bilo na ovoj skupščini nijednog učitelja hrvatske narodnosti, akoprem jih ima više u ovom kotaru.*) (Izuzeti valja hrvatsko pomoćno učitelje-svećenike, koji su se pozivu u „Našoj Slogi“ u podpunom broju odazvali).

Po izcrpljenom dnevnom redu zahvalio se predsjednik prisutnim članovom na učestvovanju te zaključio zborovanje u 2 sata popodne pozvav prisutne da uzkliknu Njeg. Veličanstvu trokratni živio, čemu se skupščinari oduševljeno odazvali.

Po svršenom zborovanju uputili smo se svi u prijatno, narodno selo — Sveti M a r t i n na skupni objed k čolik-narodnjaku i občinskom zastupniku gospodinu J a k o v u D r a š i ć u. Sabralo se ovdje i više naših redoljuba kano gg. Sanković, Matijčić, Nedeljko Flego, Antu Flego i dr. a njima na čelu načelnik grada Buzeta i saborski zastupnik gosp. Fr. Flego.

Pošto se je moralo sa dnevnog reda izpustiti pjevanje, nastavi se isto ovdje uz kapljicu izvrstnog vina iz poznate konobe narodnjaka Ošota. Krasna pjesma dra. G. Ipavca: „O tristogodišnjici J. A. Komenskoga“ opetovala se više puta. Novi predsjednik gospodin K r s t o B o g a t e c nazdravio je prisutne goste, a zahvalio se je u ime gostova gosp. Fr. Flego, te nazdravio učiteljstvu zanosnimi riečmi.

Predsjednik pročita došlo brzojave i listove, koji neka ovdje sliede:

T r s t. Utekao nam vlak. Žalimo veome. Izpričajte. Pozdravljamo svesrdno dične prosvetitoce puka, njihova luč razprašila stoljetnu tamu. Uskorila pjesnikova: „Zora puca, bit će dana“.

Dr. T r i n a j s t i ć,
prof. Č u b r e t o v i ć.

T r s t. Dične pionire narodne prosvjete pozdravlja srdačno u srcu naše Istre

M a n d i ć.

M a t u l j e. Sjedinjenimi silami napred prosvjetom u maglovitoj istini. Slava Komenskomu! Živili pobornici bratske, hrvatsko i slovenske uzajamnosti i sloge.

Učit. družtvo kotara Volosko.
Predsj.: B u t k o v i ć.

S e ž a n a. Vse zavedno učiteljstvo vseh narodov proslavlja po svojih močih najčenijalnojšega voleuma, prvega učitelja narodov, vzvišenega apostelja ljubezni do človeštva, pravega pedagoga J. A. Komenskega. Živelo tako zavedno učiteljstvo!

*) Nemožemo odobriti tu nemarnost i nekolegijalnost gospode učitelja Op. Ured.

Da se Vaša slavnost v to plemenito svrho najdostojnije, najkolegijalnije in za učiteljstvo najčastnije vršila bode, sem već kakor prepričan, ker Vi ste prvi mej učiteljstvom v tužnej a zavestnej Istri-zemlji, ki stopate neustrašeno in neumorno korak za korakom v kolo boriteljev za pravo svobodo in omiko. Bog Vas pošivil! Živela bratska učiteljska vzajemnost!

Odbor učit. družtva za sečanski okraj.
Predsjednik: K a n t o.

Dospjelo je i inih listova, medju njimi i učitelja u rovinjskom Selu gosp. Žiže.

Razveselilo se družtvo još većma, kad su dospjeli i svećenici gp. V r a n i ć, B r o s o v i ć, N e d v e d, H a č e k, a na čelu jim prof. gospodin dekan K a l a c u naše kolo. Pjesme sliedile su napitnicam do kasne noći. Medju napitnicami spominjem onu gosp. Anžlovara svećenstvu i K a l a c u pjesniku, kojoj je gosp. nadžupnik Kalac odgovorio krasnimi riečmi, kojo su iz srca izlazile i u — srce izlazile. Niti napitnice gosp. Hačeka ne smijem zamučati, koji je u českom jeziku odgovorio zdravici gosp. Bogatca u slavu J. A. Komenskoga. Navadjam takodjer, da se je pjevalo prvi put pjesmu Preradovićevu: „Moja ljubav“, koju je uglasbio gosp. Brajša. Melodija kratka ali tako krasna, da su mnogomu suze na oči došle. Opetovala se je više puta. Dakako da ide za to velika čast našim učiteljem-pjevačem, a osobito „n a š e m u s l a v c u“ gosp. V a l e n t i ć u. Radost dospjela je na vrhunac, kad je u večer pristio i naš dični gosp. dr. T r i n a j s t i ć, koji podupire sve što je lieno i dobro, i koji je osobiti prijatelj škole i učiteljstve, što je i krasnom zdravicom učiteljstvu pokazao.

Odpjevana bijaše i carovka prije razstanka, koji bijaše težak, jer se dielismo sa braćom i prijatelji, a kojimi provedosmo ovom zgodom nekoliko krasnih sati.

Kod ove prilike sabralo se 2 for. 50 nvč. za „Bratovštinu hrv. ljudi u Istri“ i 2 for. 80 nov. za družtvo sv. Cirila i Metoda, koji novac Vam gosp. uredniče ovdje šaljem, da ga izvolite dostaviti na dotična mjesta.

Razgovor

medju Lukom i Martinom poli Pilja u porečkoj Novojvasi.

M a r t.: Kako je kume Luka, kako ti služi zdravlje?

L u k a: Za zdravlje dobro, a za drugo ubogo i ohulo, kako i svi drugi.

M a r t.: Ti uvik tako govoriš, ali svaki ne razumije kamo to gre.

L u k a: Vidiš, dan današnji vas svit stoji na himbenosti. Sluga bi stia biti kako gospodar, služkinja kako gospodarica, težak kako kmet, a kmet kako veliki gospodin; on bi se lipo stia nositi, živiti bi stia dobro, tako bi stili svi, a rendite su manje, speže jednako, ter na ovaj način se svit vara, iz toga postane rovina i zlo za sve.

M a r t.: Sada sam razumia; zato dakle kašer je lani upuhnuja 3000 fiorini a Rigo 82.000? Hvala i čast budi našem glavnom gradu Poreču!

L u k a: Mi je drago, da si me razumia, kako svaka stvar će svoje misto. Vidiš, da oni kmeti, koji se još po staru drže, su kripki i sami gospodari svoje kmetčine, a drugi, koji se drže tobože na modernu, su propali, i gospoda iz Poreča im su stavili prid vrata od šrljenega željeza konfine. Po momu razumu svaki čovik bi se moral zadovoljiti svojim stališem. Ter se i u otčenašu moli: kruh naš svakidanji, daj nam ga i danas. To će reći, da meni dade moj kruh i moje življenje kako kmetu, polag moga primoženja, drugom kako težaku, trotom kako artižanu, četvrtom kako gospodinu, ali svakom polag svoga primoženja. Sadašnje vrime, ako se natanko ne pazi na svaku malu stvar, brzo se gre fuć, pošto u kući je uvik ča potriba a vrh toga i pladila imamo velika. Zato ja sudim tako, da sam kako i sidar na visokoj armaduri, doklo on gre opresno po daski, je siguran, ali ako nesmotreno vrže nogu van iz daske, finil je zldat.

M a r t.: Da, ne zabi na kojoj si, da nebi nego predlani ki smo plaćali 70 po sto adicijonala za razširenje cimitera, pak ni danas dovršen nije, i kako mi se vidi, prije nego bude, ćemo ga morati s dračanci zagraditi, da nebude blago gazilo po naših pokojnih.

L u k a: Nu, da kamo je došlo onih 7000 fiorina, ča smo platili za adicijonale?

M a r t.: A što sme rekli prija? Ništo pojili komišioni, ništo su porabi u druge svrhe, neki opet govore, nekoji još nisu platili, koji imaju st tine platiti za to, a nas siromahe brzo stiali.

L u k a: Kad su bili već toliki komišio na njem, da bi mu bili makar d lipu formu, ka se groblju pristoji, tako su učinili, ka spodobuje zadnj konjoj stopi. Nego da bi i takovo jedan put svršili; ali zidari naprid n moru, pošto u kasi beći nije.

M a r t.: Ma ja sam čuja reći drugu op najme, da te farož zapriti, jer da pogibeljno, da se sruši, dakle iz to se vidi, da neće da imamo plovan pošto u našoj Novojvasi ni van iz n za njega mista nije; beći takodjer komunu nije, da se načini, ako da se zapenja ili prodado finidu, jedan put bude onoga, čija je.

L u k a: Čuda razumijem njihove besid da odsada unaprid te zapovidati sam gospoda. Njihova želja je, da se tvaci gore, kako u Italiji i da se pr ganjaju i kod nas popi, kako va t blaženoj zemlji; da se ljudstvo po vinči, da postane sužanjstvo, ka bijaše u prvašnjem vrimenu.

M a r t.: Kako vidim, za nas se niš neskri

L u k a: Da, osobito potlo zadnjih bal tacijoni se je sve proti nama zarotil ter se nastoji, da se sami medju s bom taremo.

M a r t.: Nezabi svoju. Ča nisu bili ono zime predložili u komunskoj sedu da se ustanovi, da ako se komu lo posiku, da mu svi kmeti skupa šk platimo; ali ipak se je naš niki p štoni duhtor, koji so je temu protivi

L u k a: Hoće li zlobnije namire? Ne li se moglo dogoditi, da ki god b čini sam svoje lozo posići radi mržn proti našoj stranki, ili da mu je p triba beći, pošto je siguran, da onal mu se uzmo grozdje ni grad ni p ronospora, i da to mu biti podpu plaćeno.

M a r t.: Vidim i ja, da je sve proti na naperone, i svu onu zloću i mržnj koju oni imaju u svomu srdcu, prišivaju nami.

L u k a: To je civilizacija?

M a r t.: Pred šest sedam lit nazad s do malo, kmeti na Višnjanšćini, k su daleko od škole, i na Bačvanšćin koji je nimaju, imali su pod plaću n kega čovika, koj je njihovu dicu selih podučaval štiti, pisati i računa sada već toga nesmiju, jer su ga na neprijatelji stavili u zatvor.

L u k a: Ja bih roka, kako je moga pri po selih podučavati dicu, da mu more dopustiti to i sada, nego na susedi iz proveline ljubavi, koju ima prama nami, nebi rada, da se na dica nauče svoj račun; bi velila, ostanu glupi u tmini, kako su b njihovi stariji, da neznadu svojo glavom vladati, nego da drugi s njim vladaju.

M a r t.: Ja vidim, da roditeljem po z konu bi moralo biti slobodno svoj dicu podučavati, kako ki more, po školo nimaju, dapače držim, da je stvar hvale vridna, da si sami za nj nauk škrbe, kada nima zato speže komun ni provincija.

L u k a: To je valjda zato, što onaj čovi nima zamena sa učiteljovanje.

M a r t.: Ba, ter po gradovih koliki s koji nimaju zamena, zato svajedn daju lecije po kućah; ali snaš ča ć ti još reći, da je u potribi svak oružje dobro. Ipak u Poreču je škols išpetur, bi se moga potruditi, da vid kako i u čem se dica podučavaju.

L u k a: Vidiš, kako se poznaju repi o sadnjih balotacijoni.

M a r t.: Poznajem ja sve to dobro; a ipak mi se čini, da potlo nam je ništ laglje, jer prija te je svaki izsmihav od najmanjega njihovoga cavatina d najvećega butigara i gospodina. Ak si doša u Poreč, nisi bia siguran, d ćeš pojti doma, da te noudru, to je bilo huje, nego da smo u Turske zemlji, tako da se nije moglo već ž viti. Bogu hvala sad smo malo ve na miru, akoprem nas još tuku, sam na drugi način. Nego svejedno iz go spodarske koristi ovi balotacijoni s mnogo su naše ljude providnost Božja Kad bi se bilo prija do toga došlo oni bi bili bolje gospodarili, nebi s bili za svaku duga naprtili, nebi go spoda bila zapovidala zada s njima njihovim imanjem, i svejedno bi bil proživili; ter vidiš, kako se sada bolj gospodari i svejedno se pomoru dok imaju na što.

Luka: No, hvala Bogu, sada imamo naših ljudi u Poreču i Beču, ki nas dobro zagovaraju i brane, i čim dalje tim više čemo ih imati.

Mart.: Nekoji govore, da nam je svejedno, da je u Beču Laginja ili da bi bia Kamalić.

Luka: To ni istina; ter znaš, da deputati od talijanske strane nisu stali uz naše, da se neodpre put talijanskom vinu u naš stat, ako i nebi bili niš učinili, zašto kamo ih više, tamo pade; ma se vidi, ki brani naše kmetske interese. Radi toga cina vina je pala, još ga je poli nas dvi tretine za prodati, sad naprid će nahrupiti bira, a mnogim će vino za priko ostati, onda slabo za nas brižne.

Mart.: Pravo je pravo, zač da je došâ Kamalić u Beč, on bi bia drža s gospodom, jer nezna, ča je siromaščina. A naš Laginja je i sam potekâ iz kmetske kućice, pak je vidia i čuja kako se mi drugi mučimo i trudimo. Njega boli naša muka i naše trpljenje, pak nastoji, da nam se pomože.

Luka: Pak niemo ni mi kmeti sami, ki trpimo, ter znaš, šta se je dogodilo našemu ljubljenemu Spinčiću.

Mart.: Govoria sam s njim da, Bog mu daj zrlću i zdravlje kadi god je. On nam je rekâ, da je pripravan trpit i najveće muke za nas drugih, za svoj narod, samo da budemo pametni i pošteni, da slušamo naše ljude i da budemo složni i jedini.

Luka: Bog blagoslovia njega i njegove mudre besede.

Mart.: Amen, kumo Luka!

Franina i Jurina

Fr. Kamo Jure s vozićem i vrićem?

Jur. Grem v Kaštilir po tolitar fermentune.

Fr. Hodi dragi ti u Rakotolo našemu Bančini, jer oni mrkanat u Kaštiliru je zapra butigu, on plaća patentu samo za biti u lištah.

Jur. Ča triba patentu plaćati za biti u lištah?

Fr. Kad čovik nima imanja i neplaća šteure na svoje ime, triba da se na kakov god način inženja.

Jur. Kad se toliko napinje za biti u lištah, mora za sigurno imati svoju korist.

Fr. To je njegov posal.

* * *

Jur. Ma kradu niki ljudi Bogu vrimo va našoj podeštarije.

Fr. Na kakovu fozu pak?

Jur. Vajka imaju nike šeduto šekrete, jašu Martinovega Iaća, sakupe malo prazne slame iz njihovih još praznijih glav za ono puljsko blago, da nebi još krepalo.

Fr. Donke to su lipi prežentanti?

Jur. Prežentanti dugouhatega Martina; prošidenta im je suri Prčković, konšiljeri ćoravi Cizović i moj lipi ženso, a škrivan niki Zohilović.

Fr. Po svotu barilu, sad sam siguran, da će Martinov poluhač vred krepati od same suhe slame.

* * *

Jur. Kadite poli vas koga va crikvi s tamjanom?

Fr. Bila je užanca, ma su ju pustili.

Jur. Zač pak?

Fr. E, oni, kega je tokalo, nedojdo va crikvu, jer mu smrdi popovski tamjan, pak se pusti incenzati doma s prahom.

Jur. Kako to?

Fr. Misto dobiti tamjan va crikvu, se pusti doma podprašiti od svojih beršaljeri, da mu moraju biti brki još i danas prašni.

Jur. Vero je to nika nova užanca pokaditi se, lego diferencija je ta, da sto prah i beršaljere platili vi.

Različite viesti.

Zaplienа. Jučerašnji broj „Edinosti“ bio je zaplienjen radi drugog članka pod naslovom „Nemška kolonijalna politika v Austriji“. Uredničtvo priredilo je drugo izdanje, izpustiv zaplienjeni članak.

Župnički izpit položili su za poreško-puljsku biskupiju u Poreču dne 2. t. mj. sliedeća gospoda svećenici one biskupije: Andrija Benigar župe upravitelj u Alturi, Anto Duryoh župe-upravitelj u Pomeru, Fran Krušnik župe-upravitelj u Premanturi.

Čestitajuć srdačno našim dičnim svećenikom na položenom izpitu, želimo jim od srdca, da bi brzo došli do stalne službe a da uzmognu svimi silami posvetiti se dušovnomu i tjelesnomu dobru našega nevoljnoga puka u onoj nesretnoj biskupiji.

Koliko nam je poznato, imade već do sada devet svećenika župnički izpit, koji uzalud uzdišu za budi kojom župom, kojih imade po zadnjem šematizmu 19 praznih i to svih devetnaest hrvatskih župa.

Jao si ga i naopako, ako se Bog nesmiluje našemu siromašnomu puku u nesretnoj porečko-puljskoj biskupiji. Smiluj nam se Bože! Smiluj se nami!!

Izlet u Divaču i Senožeče. „Slovanska Čitalnica“ u Trstu priredjuje dne 29. t. m. izlet u Senožeče, dotično u Divaču. Izletnici za Senožeče odputovati će državnom željoznicom u 7 sati 50 časova u jutro iz Trsta do Divače, odakle će na vozovih u Senožeče, gdje će biti zajednički objed u gostioni g. Musića.

Drugi dio izletnika t. j. oni za Divaču odpeljati će se istom željoznicom u 2 sata 30 časova po podne iz Trsta u Divaču, gdje će se sastati sa izletnici iz Senožeča, koji će se povratiti u vrt gospodina Maganja u Divači naproti crkvi.

Govori se, da će kod izleta sudjelovati i nekolicina naših boljih pjevača, što je hvalevriedno. Odbor pobrinuti će se takodjer za ugodnu zabavu u Divači, te se nadamo, da će se izletnikom pridružiti i naši rodoljubi iz Divače i okolice.

Plemeniti darovi. Veleč. g. Karlo Miklavčić, župnik u Žminju, podario je družtvu „sv. Cirila i Metoda“ kroz osam godina prištedjenih u Istri for. 100 na čast slavenskim apoštolom, koji neka izprose milost od Boga, da se u sv. vjeri slože slavenska plemena.

Veleč. g. Ivan Cotelj, kapelan u Kanfanaru, podario je istomu družtvu za 23 klgr. raznovrstnih knjiga, medju ovimi i molitvenika, izraziv želju, da bi se te knjige podielile medju nevoljnimi Slovenci u Koruškoj.

Iz Žminja pišu nam polovicom junija. Kako ste već javili, pobjedila je kod zadnjih občinskih izbora dne 1., 2., 3. i 4. t. m. sjajno istarsko-hrvatska stranka.

Krnjelsko-šarenjačka stranka povukla rogove u se, skrivi se u svoje „butižice“ i „apaltiće“. Ćušku, koju smo joj dali prigodom predzadnjih občinskih izbora i kod izbora za carevinsko vieće, zapamtila si je dobro, pak sada neka „študija“, kako će mrzke Hrvate iz občine otjerati. Delija — dopisnik porečke „babe“ — nema „kuraja“ da njoj javi sjajni poraz „del partito istriano“, koji obstoji, što se tiče naše občine, samo u smušenoj glavi lažidopisnika. Kod izbora za III. tjelo glasovalo je naših 91, u II. tjelu 57, a u I. 22. Svi predloženi zastupnici bijahu jednoglasno izabrani u sva tri tjela. Svaka čast našim dičnim biračem. Čim se konštituira novoizabrano zastupstvo, javit ćemo vam.

Uvoz talijanskoga vina u našu državu. Dne 2. tekućega mjeseca primila je talijanska zastupnička kuća predlog, da se opunomoći vladu, da uporabi poznatu stavku (klauzulu) trgovačkoga ugovora izmedju Austro-Ugarske i Italije o sniženju carine na vino. Od sada će se uvažati talijanska vina u našu državu uz carinu od for. 3 i 25 nvč., dočim su do sada morala plaćati kod nas talijanska vina for. 20·75 po hektolitru. Da će taj korak talijanske vlade zadati našemu vinu težki udarac, neima nikakve dvojbe. Mi ćemo se prvom zgodom opet vratiti na taj predmet, a za danas kažemo samo toliko, da su bili za taj ugovor talijanski vladajući krugovi Istre i da su za njega glasovali talijanski zastupnici Istre na carevinskom vieću u Beču.

Iz Dobrinja pišu nam dne 13. junija 1892. Veleučeni gospodine! Neimam baš osobitih novosti, ali i ovo, što imadem, vriedno je zabilježiti. Naša ljetina prilično dobro kaže. Grozdja pokazalo se ne baš mnogo, al ono što je, liepo je. Sad upravo cvate. Proti peronospori škropilo se mnine občenito, jer narod zbilja uvidio korist toga.

Do sada se još iste bolesti neopaža, pak nedao Bog ni unapred, jer je lani na njekim mjestima ave izgorilo. Nego što nas najviše straši, jest filoksera, koja se je lanjske godine u Puntarskoj občini pojavila, a ove godine, kako kažu, već dosta velik prostor okužila, tako da će po izjavi vještaka doskora cieli otok biti poplavljen tim božjim bičem, proti komu pomoći neima. Poduzelo se je zbilja neke mjere, da se širenje zaprieči, al nas je strah, da sve to neće koristiti, jer smo si na otoku na blizu, a ljudi treba da jedan s drugim obće, pak opet nije isključena mogućnost, da nje neima i po drugih občinah, samo što se još možda nije opazila. Za cieli otok slabo, al za Punat po gotovo, komu je vino i ulje može se kazati jedini prirod, pošto tamošnje posvo kamenito tlo za drugo i nije. Preporučimo se svemogućemu Bogu, koj sve može, jer drugačije lošo i naopako.

Od voća, koga se u ovoj občini još najviše na otoku proizvadja, je malo. Jabuke ne bude ni jedne, nu to bi se još pregorjelo, jer one običaju svake druge godine obroditi, a lani bilo ih dosta, nu strah nas je, da ih nebude ni do godine. Napale ih guajenice i tako ih obrstile, da izgledaju kao po zimi. Trešanja je srednje ruke, a krušaka malo. Uljike ovatu, da je milota, samo da Bog uzdrži plod!

Još ću vam nješto pobližega javiti o ostavščini pok. Sudića, odvjetnika u Zagrebu, a rodom Dobrinjca, o kojem ste u kratko već izvjestili u „Našoj Slogi“. Isti ostavio je baš sjajne štipendije za svoju rodbinu. Sve svoje imanje, sastojeće iz državnih obveznica, iz uložaka pri raznih štedionicah i iz privatnih zadužnica, pušta dosmrtno svojoj supruzi, nu poslje njezine smrti imade se sve to oskomptovati i novce predati c. kr. namjestničtvu u Trstu, koje će ravnati štipendijami. Ove će pako biti tako uredjene, da će dieto (dakako samo iz obitelji Sudić) čim stupi u pučku školu, uživati odmah 300 for. godišnje podpore. Kad predjo u srednju školu 400 for., a na sveučilišču 500 for. Svakomu je stavljeno na volju, da si izabere stalše po volji, neizključiv niti liepe umjetnosti. Pokojnik je time htio posvo obezbiediti život učećemu se mladiću, da mu se nebude trebalo boriti za svakdanji obstanak, već da se posveti samo nauci, što je on bivši od posve siromašnih roditelja, najbolje iskusio. Da se pak nedogodi kakva pomutnja u dieljenju tih štipendijah, sastavio si je sam zakladnicu. Jedino da obitelj Sudić izumre, tad pušća polovicu svoto rodnoj občini Dobrinj, koja ima urediti od toga štipendije za učeće se najsiromašnije a najbolje djake, a drugu polovicu carskoj ruskoj akademiji za unapredjivanje književnosti, imenito hrvatske. Računa se, da će biti oko 80 hiljada ostavščine i sretan onaj, koga takav štipendij zapade. Množili se u našem narodu takvi dobrotvori!

Iz Oprtlja polovicom junija. Gospodu spopala drhtavica zbog izbora. Kmetovi pošteni odbili su odlučno s njima kompromis, znajuć, da bi sa starimi lijami ostali kratkih rukava. Što da čine sada gospoda? Ne fali ako ne da iz kože skoče; vide, da njim je voda do ustiju došla, pa se hvataju svega i svašta, samo da si vladu produlje i spase. Občinsko glavarstvo neće da dade prepis liste, akoprem mu je naloženo, da ga mora dati; ono rekurira na više oblasti samo da izbore zavleče. Ovdje se namiće pitanje: zašto krati občinsko glavarstvo propis liste? Ako je lista u redu, bili propis liste mogao što naškoditi talijanskoj stranki? Nebi. Nu bit će protivno; lista je većim dielom izkrivljena i stoga krati občinsko glavarstvo propis iste, znajuć, da bi naši čestiti kmetovi zahtjevali izpravak. Občinsko glavarstvo vidi, da poštenim i zakonitim putem ne može do pobjede talijanska stranka, te se služi stoga svakovrstnim spletkarenjem, strančarenjem, zadirkivanjem, nu bit će i tomu kraj. Gospoda bježe kao mahnita od Iruda do Pilata; mame, obećivaju, mažu, lažu, orne, nagovaraju. Da bi mogli doć lagljo do pobjede, nastoje podkupiti nekoje naše prvake iz Gradina i Zdrenjadina, i reć bi, kako kola glas, da u tom poslu uspjevaju. Da jim bude pobjeda što sjegurnija, stavili su se pod okrilje gospode bujske, koja jih u tom nečistom poslu pomažu. Govore, da ako izgubo sada obćine Oprtalj i Pomjan, da su izgubljeni, i s toga, da će sve moguće učiniti, da predobiju. Da koga laglje primame, čine gospoda nekakove izlete. Tako n. pr. da će učiniti buduće subote (18. t. mj.) izlet na Brezovicu k Mikuliću. Tamo da će doći sva velika gospoda iz Buja i iz Oprtlja, i tuj da će se „frajat“. (Nije ih bilo. Op. Ured.)

Slobodno iđi gospodi bujskoj „frajat“, al neka ostanu samo kod „fraje“, da se nebi možda kajali radi izleta. Što će na Brezovici raditi? Ili možda misle Mikulića i ostale Brezovčane „frajom“ omamiti? Ne vjerujemo, da je Mikulić tako nizko spao, da bi se pustio od gospode nasamariti. Nek dobro promisli on i svi ostali, „da je bolji dobar glas, nego zlatan pas“. Brezovčani! Kod zadnjih izbora za Dor ste se baš vi krvavimi glavami iz Oprtlja vraćali, pa zar tako brzo da biste pozabili na tu uvriedu?

Poštenje nek vam bude pred očima, a za sladko besede Talijanaša, koji vam nisu nikada ništa dobra učinili, ne marite.

Prodanca reć bi, da će biti najviše na Zdrenjadini, gdje da će „Lega nazionale“ sazidati školu. Nu to će biti samo udica za uloviti neuke i lahkoumne seljake; prodanca biti će i na gorenjem i dolenjem Krasu, gdje se seljaci još uvjek klanjaju gospodi; a neće falit takovih ni u Čepiću, gdje još uvjek slušaju svoga krivoga proroka.

Iz Pule mieseca julija.*) Posli toliko lita sastao sam se ovdi u Puli sa prijateljem iz Krmeda, u baljanskoj (Valle) občini, koji mi se naplakao, a ja vam po kmetsku njegovu tužaljku poštom šaljem. On mi je kazao, da njihovo selo je veliko, da ima priko 60 kućnih brojeva; bližnje njima selo da je Golaš, da su svi ljudi kmetskoga stališa; ljudstvo da ne pozna drugoga jezika, osim svojega hrvatskoga, izuzamši malo iznimke nekojih muških glava, koji su bili vojnici, i malo drugih, koji su se nešto naučili talijanski za veliku svoju potribu. Da u Bale plaćaju velike namete ne samo na zemljarinu, nego i na domaće životinje, naime: na goveda, ovce, konje i osle, za crkvu i školu, što ju sagradili; da za prvu nežnje, ali druga ništa da im nekoristi, pošto su daleko i nauk da se u njoj drži samo u talijanskom jeziku; gdi je učitelj ne samo Talijan, nego i tudjinac. Kazao mi, da njihov župnik je Rovinjež, da je već dugo vrimena kod njih, i da znade za skrajnu potribu malo hrvatski, te da bi se i s njim zadovoljili, kad neima boljega, samo kad bi ih hotio po svojoj dužnosti služiti barem u izpovjedi i u vjeronauku djece, a ostalo da bi se pomogli, kako bi mogli. Kapelan da im je neki mladi Rovinjež, koj bijaše fratar u Italiji, koji nerazumije ni rieči hrvatski, niti se brine, da bi se naučio. Radi česa, da njima nemože u ničem pomagati, ako ne da dodje kakovu nedilju u Krmed, da otčita sv. misu.

Sada u vazmenu vrimenu, (osobito žene) koje neznaju nimalo talijanski, moraše su na izpovjed u Kanfanar ili u Savićentu, a djecu i bolestnike da kapelan izpovjeda kroz tumačitelja. Liepe li izpovjedi, jeli? Da najprija čovjek povjeda svomu susjedu, s kojim morda živi u svadji i mržnji, a ovaj svećeniku. Radi česa, mi reće, mi Krmežani smo se potužili, ali nam se je reklo, da mi neplaćamo ni župnika ni kapelana. To je istina, da neplaćamo ni jednoga ni drugoga, kako ni Talijani, ali tko ih plaća za nje morao bi i za nas! Dakle za nje se skrbi, a za nas posve ništa, nego da plaćamo štivru i davke, da dajemo našu mladež u vojnike. Ili morda se skrbi za nas tim, što dolazi kakav dan po osam žandara na oglede (jer se ovdi saataju patulje kanfarska, savićenska i baljanska) kano da biemo mi bili najveći zločinci, što hvala Bogu niemo. Dotle naš kmet.

Sada očekujemo, kako će se poznati svećenik iz Poreča javiti u „L' Eco del Litorale“ ili u „L' Istria“, (a to zato, jer „dovo il dente duole, la lingua batte“), da pobije tobož našega dopisnika kako nije istina, da se u Krmedu izpovjeda pomoćju tumača, nu mi ga čekamo mirne duše. To navadjamo samo za to, jer je predlani rečeni svećenik, hoteći pobiti njeku viest iz istoga mjesta u časopisu „L' Istria“ provrnuo nebo i zemlju, a izpravio niju ništa, jer istina ostaje uvjek istinom. Svećenici, koji bi izpovjedali pomoćju tumača, i koji nebi mogli dati nikakva nauka našem puku, radi nepoznavanja njegova jezika, bili bi uzor svećenici istarskim talijanašom. Snd se oni na sva usta hvale, da su činili Spinčića sa službo skinuti, da su činili naše čestite kmetove i druge zatvoriti za više godina; svuda i svagdje da su nas okloglasili i pogrdili. Ti ludjaci govore našem puku, da su nas predobili i unapried da će nas proći volja htjeti biti Hrvati, jer da nenalazimo podpore kod nijedne oblasti. Da sto toliko plitke glave, tim sami još izpovjedate. Šta nevidite, da svaki dan zemljište gubite i da napokon sami ostajete „bufonirani“. Niste nas vi ni drugi s tim ni potukli ni pobjedili, jer mi smo živi i zdravi. Znajte napokon, da pritisnuto jače, sve to više skače.

Kmet-čitatelj.

*) Tiskamo kako je pisano, da osokolimo i druge na dopisivanje, te da se vidi, kako čistim jezikom govori naš puk na Puljščini. Op. Ured.

Narodno pjevačko družtvo u Mostaru priređuje u slavu otvorenja družtvene čitaonice u nedjelju dne 3. srpnja 1892. u družtvenih prostorijah zabavu sa vrlo bogatim programom. Milodare prima sa zahvalnošću družtveni predsjednik F. Angjeo Nuić, te će se objeloda niti u hrvatskih glasilih. — Ulazna ciena za I. mjesto 80 novč., za II. mjesto 50 novč. — Početak točno u 8½ sati na večer.

Krasno blago. Čestiti naš rodoljub g. Petar Bezjak iz oprtaljskih Brda prodao je nedavno dva junčića-dvojka od 1 godine i 8 mjeseci za for. 382. Junčiće kupio je g. Dragutin Šuran, posjednik na Tinjanščini. Isti goji junčića, kojemu je sada 5 mjeseci, te bi svatko rekao, da mu je bar 10 mjeseci. Krasno to blago hvali najbolje vriednoga gospodara.

Javna zahvala.

Svim, koji me se blagohotno sjetiše prigodom mog imendana radi stvari, koju zastupam, ja se ovim najsrdačnije zahvaljujem, te sve najiskrenije pozdravljam.

U Beču, 22. junija 1892.

Vjek. Spinčić,
zastupnik naroda.

Javna zahvala.

Predragim mi znancem i prijateljem, koji se tečajem moje težke bolesti toliko za mene zauzimahu, te oporavljenomu srdačno mi čestitahu, najiskrenija hvala.

Posebnu, iskrenu i srdačnu zahvalu izričem ovim veleuč. gosp. dru. Franu Mandiću, liečniku u Trstu, koji je vještačkom baš rukom grdnu moju bolest uprav usried srca pogodio, te tim mene iz najveće pogibelji izbavio. Bog mu plati!

Karkavce, dne 20. junija 1892.

Jakov Ladavac v. r.
nadžupnik.

Lutrijski brojevi

Dne 15. junija.

Beč	5	36	70	17	46
Grac	55	40	61	63	78
Temešvar	35	47	15	74	34

Dne 21. junija.

Brno	1	88	10	73	83

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladištu dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojove, te pošto su je dobro prozrli i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojeve drugdje kupili, a moji da su bolji i cienji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i srotni biti, što nisu izgubili predujam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladište; pogovoriti ćemo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih provariti.

Molim rodoljube, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, te da nepodupiru ljude, koji nas možda crno to nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu, te svakovrstnih strojeva i što na nje spada.**

Moje štrcaljke proti peronospori pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. M. Živic,
—2 inžinir.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, ornila neizbrisivog za pečate itd. za najniže ciene. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajini idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.
TRST 5—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakateremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Lose“ na: Annoncen-Expedition von I. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 8—10

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 4—32

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i **nepromočne lovačke kapute**, tvari koje se pere, **plaid za putnike** od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milljuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo **odrezaka**; svaki razumno mišleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od šitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjaju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dulljinu i cienu.

Pošiljke jedino na poštarsko pouzeće,
24—16 **preko 10 for. franko.** 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, za stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje kleparske uz najniže ciene. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 5—52

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

14—12 **TRST** 4—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenje steji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXNARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 5—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedena razna sustava shoduva, kamenica za bnšće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju lastenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene ciene. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—4 vrata 11.

Katolici!

Pomozite mi u oydašnjoj velikoj, nu posve siromašnoj občini **Pizo** na mjestu sadašnje, siromašne i propadajuće kapele, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo graditi, al nemadam još nit potrebitu potrebitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro.

FRANK 2—10
župnik kod Sv. Pia
Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

Tinktura za želodec,

katero priroja **S. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani.** Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja

jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 5·25. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vsih lekarnah v **Trstu, Istri in na Goriškem.** 19—25

Skladišče ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 2—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Englezka soda, perilni i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije ciene.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 5—52

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsdn. papirjih za		V zapeslenih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V zapeslenih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov
24—12 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna **uplačila** pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odkrtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 18. maja 1892. 12 24

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 21—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lions, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnoo i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati čo na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poštalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo tačim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripu o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodlcijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo vinogradarstvo i voćarstvo.

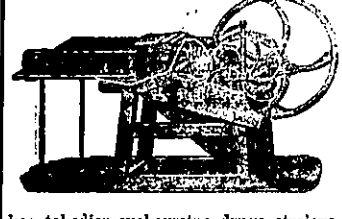

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđe i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilja najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 7—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 26. U Trstu 30. junija 1892. Godina XXI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 30 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielu godinu.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 1 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ovim mjesecom svršava mnogim od naših čitatelja predplata na I. polugodište tekuće godine.

Medju našimi čitatelji imade mnogo i takovih, koji nisu platili lista još za prvu polovicu godine, a na žalost našu imade napokon i takovih, koji nam duguju predplatu ili za oglase još više godina.

Pozivljemo indi ovim jedne, druge i treće, da obnoviti izvole predplatu, otočno, da nam pošalju predplatu za ovu tekuću godinu i naposlied, da nemarnici već jednom poravnaju svoje račune.

Naš list je bez svake druge podpore osim one svojih čitatelja. Ovih je dakle sveta dužnost, da list točno plaćaju, kao što ga i točno primaju. Svoje vrsti biljege, papir, tisak itd. moramo mi točno i redovito plaćati, a pita se odkuda, ako naši čitatelji neuredno ili nikako neplaćaju.

Prosimo dakle sve naše čitatelje, da nam neotežčuju i onako pretežak položaj, te da nas kao pravi rodoljubi podupru redovitom predplatom i točnom izplatom zaostanaka.

Nadamo se, da naš vapaj neće ostati glas vapijućega u pustinji.

Uprava „Naše Sloge.“

Carevinsko vieće.

BEČ 27. junija 1892.

Usljed govora, koje ste u posliednjem roju priobćili, postavilo je predsjedničtvo carevinskoga vieća na dnevni red predlog ast. Pacàka u stvari Spinčićevoj, i se za to jako zanimaju, koji u kojem mislu. Većina zastupnika bi svakako želi, da se stvar razpravi čim prije i srami se tako rekuć, što se već toga učinilo nije. Radi tim razpravlja se još uvjek obrtni zakon, koj je na dnevnom redu prije onoga predloga, i nezna se kad će ta razprava svršiti. Vladini krugovi reć bi, da rade na tome, da se rečenim predlogom zategne baren dok bude carevinsko sudište sudilo. Razprava na ovom sudištu bit će dne 5. julija. Svi napeto čekaju kakvu će ono odsudu izreći. Čekajmo i mi, nije već dugo. Za budući broj, nadam se, ćete već znati.

Kako rekoh u carevinskom vieću razpravlja se obrtni zakon, jedan najnesretnijih, što se jih je u obće razpravljalo. Već deset godina je predložen, još nije razpravljen. Poslie glasovanja od petka bilo se je bojati, da će biti opet zakopan za koju godinu. Kod § 2., u kojem se govori ob onih, koji imadu pravo obrt tjerati, propao je predlog vladin a ujedno i predlog većine dotičnoga odbora, i bio primljen predlog povoljan više sosiskomu stanovničtvu. Za predlog vlado odnosno odborov glasovali su ljevičari Niemci, Coroninijevci i nešto Poljaka. Proti njemu skoro svi drugi zastupnici bez razlike stranaka. Izvjestitelj ljevičar izjavio je na to, da on već neće izvještivati. Subotu imao je odbor sjednicu, da izabere izvjestitelja. Bio je izabran isti. Taj je primio izvjestiteljstvo, pošto je vladin zastupnik izjavio, da vlada nebi mogla predložiti Njegovomu Veličanstvu zakona na potvrdu, ako bi i gospodska kuća primila §. 2. onakav, kako je primljen u zastupničkoj kući.

Sjednice drže se samo dvie u tjednu, a to za to, da se dade vremena valutnomu odboru. Ovaj mnogo sjedi, al mu ide po malo posao napried. Ima tu svakojakih zaprieka. Vlada još nije stalna, da li će dobiti većinu, ako nebude učinila kojekakvih popusta. Odkad su antisemitski zastupnici razpreli agitaciju po njemačkih planinskih zemljah proti zakonu o valuti, i odkad se je vidilo, da se je na odnosnih skupštinah pučanstvo izrazilo proti njemu, odtat kolebaju njemački konservativci. U najnovije doba govori se ćak, da će proti njemu glasovati, i da će pak ustrojiti svoj vlastiti klub, ako bi klub Hohenwartov zahtjevao od njih, da za taj zakon glasuju. Niemci-ljevičari još se nisu za zakon u obće izrekli. Njim nebi bilo žao kad bi prilikom toga zakona mogli srušiti sadanje ministarstvo. Svakako će pak nastojati, da kod toga vladu prisile, da njim se na što, ma i neopravdano, obveže.

U sjednici od prošloga utorka postavili su razni zastupnici interpelacije radi nereda, koji su se dogodili prilikom dolazka bivšega prvoga ministra kraljestva pruskoga i carstva njemačkoga Bismarcka. Došao je na pir svomu sinu, dakle u posve obiteljskoj stvari. Već po Njemačkoj, kuda je prolazio, činili su mu veliko slavlje, a još veće u Austriji po svih većih postajah. Tako u Tješinu, u Litomjericah, u Iglavi, u Znajmu. Stotine i stotine ljudi, a med njimi i občinski načelnici, pozdravljali su ga najsvečanije, sipajuć nanj ovice, kličuć: „Živio Bismarck“! pjevajuć razne pjesme, osobito pak velikonjemačke „Die Wacht am Rhein“ (Straža na Rajni) i „Deutschland, Deutschland über Alles“ (Njemačka, Njemačka nad sve). U Beču na kolodvoru dočekalo ga je nekoliko tisuća ljudi i sve klicalo: „Živio Bismarck!“ „Spas Bismarck!“, i pjevalo isto pjesme. Svo ga je htjelo vidjeti, i bar dotaknuti se ga. Dugo nije se mogao pred svjetinom nit odpeljati. A kad se je odpeljao, sve je za njim trčalo, i svuda ga je čekala množina ljudi. Blizu ulice, gdje se nalazi kuća, u kojuj je odsjeo, došlo je do tučnje izmedju policaja i izmedju demonstranta. Policaji su vikali: „Natrag, u ime zakona!“ Demonstranti su krikom odgovarali: „Napried, živio Bismark, živio Šenerer!“ Kad jih je jedan komisar opominjao, da budu mirni, dobio je za odgovor psovke i bio je udaren na desnoj ruci tako, da mu je zatekla i da mu je s palca krv počela curiti. Kad su i drugi policaji uzalud opominjali i samo osmjehivani bili, tad su počeli sabljami po demonstrantih udarati. Demonstracija, nemir, tučnja, vika trajala je po prilici od 10—12 nočju. I sliedećih dana bilo je demonstracije, dok i gdje je Bismark u Beču bio; i kad je odlazio i u Beču i na raznih austrijskih postajah gdje su ga nesamo domaći dočekivali, nego kamo je pred njim ili s njim putovalo raznih njegovih čestitelja, medju njimi i državnih službenika i zastupnika. Slavili su ga toliko i na takav način, da je to i njemu dodijalo. Kad ga je obć. načelnik u Lincu slavio samo kao „najvećega muža Njemačke i utemeljitelja njemačkoga carstva,“ odgovorio mu je ovaj oštro: „ali recite ipak, i utemoljitelja saveza izmedju Austrije i Njemačke!“

Radi nemira, nereda i tučnje u Beču dakle postavili su razni zastupnici interpelacije u sjednici od 21. t. m. Predpostavljajuć, da su organi sigurnosti, policajni činovnici i policaji, u protuslovju sa inače običajnim načinom, postupali tako nespretno i nasilno, da su morali izazvati začudjenje i negodovanje, pitaju ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova: „Kani li spomenuto dogodjaje strogo pretražiti i za to skrbiti, da nebude u buduće javna sigurnost trpila radi organa postavljenih za uzdržanje iste?“

Razgovor

med Stipom i Markom poli filipinske ceste kod Žbandaja (Poreščina).

St.: Sidi brate Marko na tu grotu, ću ti povidat jenu lipu komediju.

Mar.: Neka bude volja tvoja, evo me, ja te slušam.

St.: Duša sam nike nodilje u Žbandaj i zvoni za pojt sv. maši; zapamti dob. , pita sam jednoga čovika ondo pokraj ceste blatnoga u odeći, jeli će bit domalo časa sv. misa, a ta čovik ništa mi nije odgovoria; a ja znova sam ga pita, a ontrat mi je odgovoria, da će do malo biti, ter doda „ma io non vado fino ko žo a Žbandati kvešto paroko più a moša.

Mar.: Ča je to bia kakov Frlan, da ti je talijanski odgovoria, i da nemari za sv. mašu?

St.: Zapita sam ga i ja odkuda je, a on mi opet odgovoria: „io sono da kvešta citadela Žbandati.

Mar.: Tako to ni Talijan ni Slovinac, već pravi pravcati šaronjak.

St.: Bi reć, da je rojen u Babiloniji, jer kada su zidali kulu babilonsku, se čita u sv. pismu, da im je gospodin Bog smutia pamet. Ali ja san napridova govoreći mu, zašto ne gre svetoj maši, našto mi je odgovoria: „perke il paroko ciga“. Ja mu na to rečem: molim vas, odgovorite mi u našem narodnom josiku.

Mar.: Pak ča ti je reka?

Da plovan više s pulpita, ali po našu s predikalnice, proti pijancem, bludnikom, proklinjavcem i drugim grešnikom i da uvik u puk gleda i kao da bi na grešnike s pratom kaza.

St.: To je pravi plovan, ki kara griho i grišnike, da se poprave ili poboljšaju. Ali ne viruj brate Marko, ča ti je oni Babilonac reka, zašto na viru moju ja sam bia više puta u Žbandaju na košnji i na delu, pak ne misli, da je priko sveta spod Brega; moreš mi virovati, da sam bia više puta poli sv. maše u Žbandaju i sam bia pune zadovoljan z onim namestnikom Božjim, koji lipo predike i naputke puku daje i onaj puk ga vesolo sluša. Jedno b

PODLISTAK.

Naše čitanke.

(Dalje, vidi br. 6.)

IX.

Od čitanja odvraća i duljina štiva.

Pojav je skroz jednostavan i naravan; i zrio se čovjek plaši posla, koga neće ili svršiti, dočim se mnogo laglje i spremo laća onoga, što mu ga neće biti težko sviti. Kratkoća štiva jest dakle an od odlučnijih zahtjeva, što ih poljemo na nove čitanke. U prilog nepam, da spomenem nego ciglu tu okolt, da ni učitelji no vole dugih štiva. I ta: koje štivo učitelj nemože edan sat dovoljno raztumai, nije za čitanku; iz česa opet di, da se pri opredieljivanju objema dnih štiva ima brižno obaziraci na u, sposobnost i razvitak učenika, kojim dotična štiva namienjena — odnosno, štiva smiju tek vrlo postopeno objeni rasti.

Nije u ostalom dosta, da iz čitanke pranimo netom napomenuto mane, koje piko odvraćaju od čitanja, već joj moo podati i takovih vlastitosti, koje će niko na čitanje što više mamiti; nije a, da učenik čitano razumije, već treba, da ga to što više zanima, privlačuje, razigrava, uzbudjuje i veseli. A tu dakako: čim su učenici više dječji, tim ih moramo i mi više djejim načinom mamiti na čitanje. Ja sam n. pr. uvjeren, da bi učenici, osobito mladji, najviše puta doma čitali ono štivo, koje bi bilo tiskano — recimo — crvenim mastilom. Ne velim, da se baš imamo uticati takvom sredstvu; nu imamo nešto slična, što se nikako nebi smjelo propustiti, a to su ilustracije. Čitanke, ili barem prva čitanka imala bi biti ilustrovana. Ilustracije bi morale biti valjane, to jest dobro izvedene što se tiče koncepcije i tehničke izradbe; nebi smjele biti komplicirane, već jednostavne, da ih učenik namah shvati kao živ prizor, a uvik bi imale biti što interesantnije. One bi se imale pridati navlastito onim štivom, koja su namienjena tomu, da ih učenici sami razumiju, to jest liepimi interesantnimi pripovjedčicami. Jedno za to, što bi tada učenici dotično štivo mnogo radje i češće čitali, a drugo sbog toga, da učenici tako namah uzmognu naći baš na ona štiva, što će ih moći sami razumjeti. Poznato bo je, da kad učenik provrća i lista knjigu, ima bud nešto, što ga privuče, to se odluči na čitanje stanovitoga štiva; u ovom eto slučaju bila bi slika ona, koja bi ga namah privukla, da onđje počne čitati.

Osobitu brigu imalo bi se posvetiti smješicam, pošalicam i šaljivim pripoviestim. Netreba nego uvažiti, kojim li liepim napjehom djelujo takovo gradivo, koliko li se tu djeci bistri razum, vedri ćud, bodri duh; i koliko tu dječaci uživaju, kada takva šta čitaju, i kakovom upravo razdraženom požudom to čine! Neznam dakle, zašto bismo im kratili tu radost i nasladu, kada još uz to postizavamo toliko inih dobrih stvari?

Hoće se dakako, da te smješice i šaljive stvari u obće nebudu kakve ni takve, nego baš birane — suho zlato i biserje pravo. Pri izboru gradiva i razvrstanju istoga po čitankah ima odlučivati — kao pri svemu — shvaćanje i čuvstvovanje učenika, nipošto naše, jer bi se inače lahko moglo dogoditi, da sastavljač unese nešto, što će njega dotata interesovati, nu učenika malo ili nimalo, kako se to pročesto žalibože i dogadja. Pisac mora da se umije spustiti i proniesti u krug djejih spoznaja, želja i čustava — jednom riečju: u djetinju dušu, i onda se tek latiti pera.

Nu još imamo načina, da učenike primamimo na domaće čitanje.

Stanoviti životni dogodjaji i prizori djeci vanredno ugadjaju — oni su prava poezija njihove dobe, čarobne slike, kojih se djeca i u kasnijoj dobi sladkom ugodom spominju, od kojih pače nekoje nikada negube svoje zanimivosti i poezije. Što ćeš n. pr. veselijega i divnijega za djecu, nego li su prizori mesopustnoga života? veselih godišnjih blagdana, pučkih svečanostih, sajmova, borbe, kositbe, žetve itd.? Kuda srdačnije radosti, nego kada se u kući krmka ubija? kad se djeca oniegom grudaju i s njimo razne predmete grade? kada šćurka u travici badaju? kad se ledom skližu, ili kupaju, ili bud kako igraju?

Stalan sam, da učenici nebi ništa sa većim interesom čitali, nego li štiva, u kojih bi spomenuti i slični prizori bili vjerno, živo i shvatljivo opisani. Čitanku, koja bi imala takovih štiva, učenici bi bez dvojbe češće kod kuće čitali. A onaki prizori imali bi se još i radi toga obraditi, da se pri tom navodu potrebito uputo, da se tako odkloni svako tjelesno i duševno zlo, što bi se u dotičnih zgodah mogło djeci pripotiti.

Što se pako igara tiče, tu ne samo da bi trebalo opisati kod naše djece jur običajne vriedne igre, već čim više i takovih, koje još djeci nisu poznate, a to upravo za to, da ih se nauče. Nemogu reći, da to obćenito biva, al ja sam već na više mjesta opazio, da se danas djeca nejgraju onoliko, kako negda; mjesto tolikih liepih djejih igara i sigara, nastupilo tromo lienčarenje, pušenje, igranje novcima, i koješta drugo. U oči ovoga nimalo

do 6 šarenjaki je tamo, ki su se prodali poročkoj gospodi i kim je crkva devota briga, a božje zapovidi mole nopak, a niki za devetu ni ne znaju.

Mar.: Pravo je pravo, Stipe moj, ja sve to virujem, zašto sam danas čuja, a da nebim bia čuja, nebim ti bia virova, ali sterpi se, da ti pravim, kako sam pošo sv. mši, i srce mi je veliko vesolje obćutilo, kada san čuja povati: „Slava u višnji Bogu“ i „Virovanje apoštolsko“ u našem jeziku i lipu pripoved od vridnog svećenika, komu svaka hvala i čast; ali no primi mi Bože za grih, domislia sam se na onoga Babilonca, ča mi je prvo sv. maše kuza i pomislia sam, da nije dostojan polaziti sv. mašu, ter znaš, da je rič u narodu, da med šenicom je i ljulja.

St.: Sada čuj, če se je meni travinjalo pred jedno tisuc dan uprav u Žbandaju. Izašuc sam van iz crikve, ter opazia med pukom žandare, prestrašia sam se i pomislia, da traže kakovoga zločinca, ali čuja sam veliko smućenje u puku i popitao sam moga prijatelja, ter ga poznaš i ti, kadi smo se ono jedan put pogostili, da mi dopovi, zašto je ta krič. On mi je odgovoria: lipi kume moj, potle izbori zadnjih za Beč, podrepnice talijanske, složuni z gospodinom občinskim glavarom, skinuli su nam častnoga i poštenoga našega župana Simuna Kaduna, s kojim je bia zadovoljan vas puk, i koji je virno i razumno upravljao naše poslo. Znamo, da gospodin glavar nije našâ u njemu ni najmanjega pomankanja u njegovom službovanju, ako ne, dragi kume, da bi za ono, što nije stia puštati u njihov rog. Zatim je imenova drugu osobu, s kojom su zadovoljni jedno 2 do 3 lažitorbe, a ostali svi su mu protivni, zašto prikazuje slabo i smradno življenje. Radi toga nije dostojan svitnjak biti puku, jere i sveto pismo pravi, da slip slipoga ne more voditi kako oni, koji dobro vidi.

Mar.: Vero je puk pravo ima, da nije stia trpiti takovega poglavara, jere ako nisu poglavari čisti i pošteni, kako će biti puk.

St.: Radi toga je puk mrmolja i prigovara proti županu. Naši mudriji ljudi su se pritužili u Poreču i Trstu, a naši zastupnici pitali vladu kako more dopustit, da takov čovik bude za župana. Iz Poreča su slali žandare u Žbandaj ali puk se pametno ponašal pak su šarenjaci ostali z dugim nosom.

Mar.: A župan?

St.: Mora je pobrati županska kopita pak smo dobili drugega.

Mar: Vidiš brato Stipe ča puk more kada ima pravo i kada zna složno pitati i zahtevati ono, ča mu zakon daje.

Hrvatskoj trobojnici.

Vij se, vij se, trobojnice,
Širom Istre sveta sada,
Nek Hrvatstvo, nek se diže,
Šarenjačtvo neka pada.

Stvarala si nekoč divo
U hrvatskom slavnom rodu,
Diži sada širom Istre
Pobornike za slobodu!

Sviet nek vidi tvoje boje,
Trobojnice moja sjajna,
Neka somljom glas zaori
Hrvatska je Istra bajna.

Vij se, vij se, trobojnice,
Ti svetinjo iz davnine.
Stvaraj divo i junake,
Da nam Istra slavom sine!

Rikard Katalinić Jeretov.

---

utješljivoga pojava biva to veća dužnost čitanke, da kod naših mališa oživi i podrži ono svježe zanimanje za valjane i shodne igre, koje će toli povoljno uplivati na njihov tjelesni i duševni razvoj, a zapriječiti toliko zlih i pogubnih navada. — Šta se marljivijega čitanja tiče, čitva, koja bi razne igre donašala, bezdvojbeno bi i sjegurno svoju svrhu polučila. Kad bi djeca jedanput znala, da ih čitanke može toliko liepih igara naučiti, ona bi sama doma odnosne komade tražila i toliko ih puta čitala, dok bi pojedine igre shvatila i naučila. Za pripravu i predteču ovakovim štivom dobro bi došle zapovjedi za kratke tjelesne vježbe. Na pr.: Digni desnu ruku u vis — Stavi ju u žep — Stisni desno oko — Otvori ga — Kimni glavom — Protegni lievu ruku — Sklopi šaku — Protegni kažiprst — itd. Kad bi se jedna ovaka vježba — naravno, uz čitanje predusela u školi, za stalno, čim bi djeca došla kući, otvorila bi knjigu, te istu više puta opetovala; a nema dvojbe, da bi i druga takva štiva željno tražila, te ih na isti način izvadjala.

I tako bi eto bilo odgovoreno na pitanje, da li i u koliko može čitanka sama po sebi tomu doprinesti, da ju učenici češće i sami kod kuće čitaju.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Jur. Ča bi reć, da se ona dva kanfanarska karnjola nemogu nikakor složit?

Fr. Svadili se zdavna jur radi niko staro traverše i bi reć, da se radi tega nikad drugo nepomire.

Jur. Valjda će se pomirit almeno u vrime od votacijoni.

Fr. E, onda ja, kad se gre proti nam Hrvatom, onda su složni svi djavli, ki se ni u paklu nepogledaju.

* * *

Jur. Kada je bila zadnji put pre — Matika poli vas?

Fr. Kad su bili zadnji votacijoni.

Jur. Kako to, da on može iz dalnjega grada doći k vam votivati i kmete nagovarati, a za vaše popo je to smrtni grih?

Fr. Mooo, ne znaš, da je on talijanski pop, a njegov smrtni grih je mali grih a mali griesi naših popi su poli gospode i poli frlana u Poreču smrtni griesi.

Jur. Neka njim bude, a mi ćemo vajka naše slovinske popo slušati i štovati, jer znamo, da samo oni će nam dobro.

Fr. Bog te uslišа, da bi nam dal mnogo dobrih naših popi.

* * *

Jur. Kadi ti kupuješ slamu za tvoje živinče?

Fr. Do sad u Žminju, a sad noznam kamo.

Jur. Znaš kadi ćeš je najti cino. Poli našega konta, duhtora i prešidenta najti ćeš slame magari za sve krnjolo-šarenjačke tovare, jer niki dan je bia naš Mikulinić poli naše slamnato gospodo i jih je molia, neka šalju brzo punu vriću fine slame puljskemu puliću, jer da ima „mal de lupo“ a slame ni pesti.

Fr. Magari da bi krepa još danas!

* * *

Jur. Sam čuja, da su prodanci iz Kaštelira Labinci i Vižinade počeli šalamaro uzimati.

Fr. Zašto?

Jur. Jer će do malo dana biti pozvani na samanj i na pir u Vižinadu.

Fr. Ča će tamo prodavati?

Jur. Svoj narod za jenu užinu.

Fr. Ta užina će morati biti fanjska, kako ona kralja Asuera.

Jur. Meni je kuharica konfidala ča će oni dan pripraviti; ću ti povidati samo me nemoj palozati.

Fr. Vero neću njanke Luci povidati.

Jur. Kuharica je Marija Šporka, a kamarijeri će biti Štortokolo i Moro.

Pjatance:

1. Tarahulji na šarenjačkoj juhi od barba Matetove kobile.
2. Na tovarskom loju frigana koradela i tripe od barba Matetove kobile.
3. Biguluni na žlavacetu od barba Matetove kobile.
4. Baldašev tovar na ražnju s tartufi na salatu.
5. Pandešpanja od sirkove muke.
6. Borsavo vino iz Štortokolove konobe.
7. Španjoleti od pol solda i verginke od karantana.
8. Pjevanje: Aviva la noštra šacietà!!

Fr. Da bi svaki Juda krepâ!!!

* * *

Fr. Kamo s temi kapuni?

Jur. Nesen je gospodi u Motovun, zač su mi naručeni.

Fr. Dragi ti, kaj nisi bil neki dan na Lovadah, kade su dobila motovunska gospoda tako lepih i tustih kapuni, da će se ih spamećivat i danas deset lit.

Jur. To su morali bit fanjski.

Fr. Altrokè, pitaj malo one černo, ki su bižali pod krov na šufit.

* * *

Fr. Odkuda to Jure?

Jur. Gren iz Brezovice; bil san tamo, da ću si kupit jenoga mula za gonit gnoj, ma ni bilo ufari.

Fr. Ča jih ni bilo?

Jur. Vero ni, morali su svi kupovci poć prazni doma.

Fr. Ni štajon nada no.

* * *

Fr. Ča ti je, da si tako dišperan?

Jur. Pusti me ća, sram me je, falil san.

Fr. Ča je to?

Jur. Bili su neki dan šijori iz Buj puli mene, pa me premutili; poslje no moren ni spat, ni jist; sram me je prit pred ljude.

Fr. Ma još moreš to popravit.

Jur. A kako?

Fr. Drugi put javi va Franinu i Jurinu, da ti je žal, da si se pustil od šijori na led zapeljat i ritiraj obećanje, koje si jin storil.

Jur. Vero ću, zač i moja Mara me strîže i mi ne da mira.

* * *

Jur. Kamo gledaš tako virno s kanećalom?

Fr. Na goru sv. Martina. Tamo vidim jenega montana, ki milo zuri tamo priko mora.

Jur. Najbrže će mu biti milo za svojom braćom.

Fr. Moguće, jer stariji su mu siguro od tamo ovamo zlitili.

Različite viesti.

Komers u slavu imendana g. Vjekoslava Spinčića. Pišu nam iz Beča: U proslavu imendana zastupnika Spinčića priredila je na 21. o. mj. hrvatska sveučilištna omladina u Beču sastanak. Uz velik broj djaka i odličnih Hrvata došlo je na taj sastanak i braće Rusa, Čeha i Slovenaca, kako smo to unapried slutili kraj velike ljubavi i poštovanja, što ih uživa naš dični zastupnik kod svih slavenskih naroda. Cienjeni nas književnik, gosp. Stjepan pl. Miletić bude izabran predsjednikom i kao takav odmah pozdravi krasnim govorom dičnoga godovnjaka. Za ovim govorom redale su se zdravice Rusa, Čeha, Slovenaca kao i naše, sve prožete jednakom ljubavi i poštovanjem za dičnoga Spinčića kao i za ideje, kojih je on požrtvovni pobornik. — Na ove zdravice odgovarao je Spinčić kao vazda govori punimi uzvišenih i plemenitih mislih i čuvstva njegovog čistog i domoljubnog srca. — Njegove riečî udomile su se u naših grudih i sa iskrenimi željami, da nam ga Bog još dugo, dugo poživi na diku i ponos mile domovine. Uz pjevanje krasne pjesme „Lipa naša domovina“ praćeno skladnimi zvuci tamburicah, razstali smo se s dičnim godovnjakom. „Hrv.“

Blagdan slavenskih apoštola sv. braće Cirila i Metoda. Dne 5. julija slavi sva katolička crkva blagdan solunske braće prvih slavenskih blagovjestnika sv. Cirila i Metoda. Pa ako imade razloga katolička crkva u obće, da slavi uspomenu na sv. braću, imadu ga tim više slavenska plemena, koja su sv. Ciril i Metod pokrstila, a tim u krilo sv. naše crkve privela. Pozivljemo dakle ovim naše rodoljubno svećenstvo i bogoljubno pučanstvo, da proslave što svečanije blagdan naših sv. apoštola, koji su i naše pradjedove pokrstili i među nas svietlo sv. vjere unesli. Gdje je to moguće, neka zapalo u predvečerje blagdana krisove, a na blagdan neka se mnogobrojno nadju u hramovih božjih, gdje će njim gg. svećenici raztumačiti neizmjernu važnost toga blagdana.

Naša brada Slovenci, osobito ovdje u Trstu, proslavit će blagdan slavenskih apoštola i tim, što će doprinesti milodare za družbu sv. Cirila i Metoda, kojoj je svrha uzgoj slovenske mladeži na tomelju svete naše vjere a u duhu narodnom.

I naši prijatelji te imućniji rodoljubi u Istri i na otocih imali bi se tom prigodom sjetiti naše dične „Bratovšćine“, koja pomaže odgajati našu učeću se mladež u religiozno-moralnom i narodnom duhu, koja će danas sutra svojim dobročiniteljem i svomu narodu vratiti milo za drago.

Iz Oprtlja pišu nam, da je talijanaš[ki] knjeleska stranka silno pokunjena, jer načelnik Zonta dobio strog nalog, da mo[ra] dati propisati občinske listine i našoj stran[ci]. Radi toga vlada medju našimi pošteni[ma] kmeti i občinari veselje, dočim su protivn[ici] objesili nos kano puran. Sada je da[no] slobodno našim občinarom, da propišu [na] borne listine po miloj volji. — Načel[nik] Zonta dobio je zapovjed, da prod[uži] rok za izloženja listina za dalnja če[tiri] ljedna. Budući put donesti ćemo u p[ri]vodu dotični dekret c. kr. kotarskog glavarstva u Poreču. Za danas samo toli[ko] da znadu naši občinari i naši čitatelji, k[oji] to zanima, kako su dobila oprtaljska gospoda novu pljusku.

Iz Barbane pišu nam prijatelj 26. t. [m.]: Javljam Vam veselu viest, da se je [u] dnevih 20., 21. i 22. t. m. biralo n[o]vo zastupstvo za ovu občinu, te da je s[e] 24 zastupnika i 12 zamjenika biran[o] čisto hrvatskom duhu i smislu; izme[u] poštenih izabrani su najpošteniji, što [u] občina imade.

Izbor takao je redovito i mirno; [ne]raši ponašali su se trizno i muževno. Čestiti mužovi birajući novo zastupst[vo] opetovno i jednodušno zahtjevahu od [ovih] izabranih zastupnika dva opravda[na] zahtjeva: prvo, da se občina putem uz[orn]og gospodarstva oslobodi duga bez da [se] takne občinska dobra; drugo, da se [u] jednom uvede u občinki ured hrvat[ski] jezik, — zahtjev posve opravdan po[što] velika većina zastupstva ne pozna dru[gi] jezika doli hrvatskoga. Živili dični bi[ri] i zastupnici!

Iz Motovuna pišu nam 28. t. m. [u] 26. t. m. objesio se je ovdje Frane [Ca]renzin, vatreni pristaša talijanske stran[ke] osobito motovunske gospode. Kod zadn[je] nomira u Levadah bio je i on sa Tal[ijani] naši, a kao pravog „patriota istria[no]“ pogostio ga g. Corazza tako obil[no] da je pokojnik i kod tučnje sudjelov[ao] to tako proslavio svoga gostitelja i d[o]vaku kulturu. Bog mu se smiluj!

Jedan dan pred tim žalostnim do[ga]djajem izdahnuo je od glada i nevolje u Castagna talijanski kmet. Često pitao gospodu, da mu u nevolji pomog[ne] da se prehrani, ali prosio je sirota bada Kešenoga dana pošao je gladan i iz[mo]gao kopati gospodsku zemlju, i tu ga našli mrtvoga. Liečničko izvješće gl[asi] da je umro od slabine. Neka služi i to [na] čast našoj gospodi.

Sovinjak, 27. junija 1892. Malo ko čita se žtogodj u dičnoj „Našoj Slogi“ [ov]oga mjestanca, gdje no se noćne s[ve]ročе po krčmah njekojih šarenjaka, te noći sa našim Milošem na čelu, svoj[im] bučnimi serenadami bune noćni mir. [Ne] ipak imao bih vam javiti češće kojekak[vih] zanimivih crtica, koje bi mogle tako[đer] služiti kao prinos k razvikanoj talijana[škoj] nadrikulturi. — Tako je ovdje odavna l[i]p običaj, da se tri puta na godinu, kad [se] slave veliki crkveni blagdani, puca iz [to]žara, no ljetos čini se, da je vlastnik [to]žara g. A. S. hotio navlaš, da ih priš[te] za kakovu veću slavu, te je na dan [sv]etog Tiela Isusova, kad se ima [ob]aviti svečani obhod, uzkratio nam [sv]ljubav, nu hvala požrtvovnosti g. župn[ika] Dragutina Žnidarića i našoj braći iz S[ov]poda i Draščića, pucalo se i bez njego[vih] mužara, a g. A. S. preporučamo, da sv[oje] mužare upotriebi za 29. o. mj., kad [će] bude obdržavao ovdje, kako kažu, [ve]buljni ples družtva „Lega Nazional[e]“. Zbilja, kad sam već ovdje, dopustite [mi] da vam priobćim veliku novost, da se [u] prošle nedjelje i ovdje ustrojila podruž[ni]tog glasovitoga družtva. Iz Buzeta dob[ro] je taj dan i buzetski Scipio ili kako [su] buzećani zvali vole „Spasitolj“ sa [s]njekoliko veladaša. Čitamo u „Mattir[ol]“ da je tog dana Scipio držao fulminar[an] govor, koji će jamačno u kulturnoj [p]vjestnici Istre sauzeti sjajnu stranicu. [U] toga konstituirao se odbor, a za predse[d]nika podružnice izabralo se g. Montov[ani]. Mi ućim Talijanašim od svega srca [ži]stitamo, pa ako su zadovoljni, mi neć[emo] postati članovi te „Lege“, nu ipak će[mo] rado doprinieti i mi koju krajcaru, da naša djeca čim prije odiele od talijan[aš]te neka tada naš Miloš slobodno šarenja[če] djecu uči noćne serenade. Do vidova!

Našim trgovcem u južnih pokrajin[ah] na uvaženje!*) Čitali smo u hrvatskih i s[lo]venskih časopisih tužbe proti našim trg[o]vcem u naših južnih pokrajinah, što s[e] maruju hrvatski ili slovenski jezik u t[rg]ovačkom poslovanju, što ga zapostavlj[aju] njemačkomu ili talijanskomu jeziku i t[d.]

*) Motimo naše drugove u navedenih krajinah, da se pridruže našoj opravdanoj tužbi. Op. ured.

vode svoje knjige i korespondenciju u jednom od ovih tudjih nam jezika.

Neznamo čemu da pripišemo taj nemar ili indiferentizam gledo narodnoga jezika. Jedni kažu, da su naši trgovci odgojeni u njemačkom ili talijanskom jeziku, te da se tih nametnika osloboditi nemogu; drugi tvrde, da ogromna većina njih nema narodnoga ponosa ni rodoljubne sviesti, te da se nemogu nikako postaviti na čisto narodno stanovište. Sramotno je i žalostno jedno i drugo.

Ti naši trgovci imadu najviše ili bar veoma često posla sa raznimi trgovačkimi tvrdkami ovdje u Tretu. Jedni uvažaju, drugi izvažaju raznu trgovačku robu, ali se žalibože i jedni i drugi služe skoro isključivo njemačkim ili talijanskim jezikom. Ovdje imademo veoma solidnih i čvrstih trgovaca Slovenaca, Hrvata ili Srba, koji rade sa Istrom, Goričkom, Kranjskom, Štajerskom, Koruškom, Hrvatskom, Slavonijom, Dalmacijom, Bosnom, Hercegovinom itd. itd., ali su riedki trgovci iz tih zemalja, koji bi dopisivali s ovdašnjimi trgovci u narodnom jeziku. Imadu ovdje nekoje njemačke i talijanske tvrdke navlaš hrvatske ili slovensko korispondente, nu i ti imadu najmanje posla sa hrvatskim ili slovenskim dopisivanjem.

Čovjeku je da propadne u zemlju od stida, kad mu kaže trgovac Niemac ili Talijan, koji imade najviše posla sa rečenimi pokrajinami: „tà čemu da trošim na činovnika Slovenca ili Hrvata, kad neprimam pisama ni hrvatskih ni slovenskih; ja prolazim dobro i sa talijanskim ili njemačkim činovnikom?“

Zar nije to sramotno po vas, a žalostno po nas, gospodo slovenski i hrvatski trgovci?

Gdje je vaša sviest, gdje li narodni ponos? Kako ćete da nas tudjinac štuje, kad sami bacamo pod noge narodne svetinje? Ne znate li, kako rade i postupaju vaši drugovi i braća u Českoj? Ne uvidjate li, da tim činite svomu narodu veliku krivnju, a svojoj mladeži, budućim vašim nasliednikom, zatvarate vrata u širokom svietu. Koliko bi mladića, Hrvata i Slovenaca samo ovdje u Trstu došlo do kruha, kad bisto vi radili, kao što rade Niemci, Talijani, Madjari, a osobito naša braća Česi?

Doder, gospodo trgovci, zbacite sa sebe taj nesretni indiferentizam u pitanju narodnoga jezika; skinite sa sobe nametnika, koji se vašim znojem tovi a podruguje se potajno vam i vašim svetinjam. Radeć tako, steći ćete vi a po tom i naša zemlja ugleda i štovanja u tudjem svietu, a mladjem trgovačkom naraštaju otvoriti ćete vrielo zasluge i budućе sreće, jer će se tim načinom moći upoznati sa trgovačkimi i produktivnimi poslovi, te s vremenom mogu postati valjani gospodari i kao takvi mogu najviše koristiti narodnom blagostanju.

Glavna skupščina. Odbor „Slavjanske Čitaonice“ u Puli pozivlje svoje članove k glavnoj skupščini, koja će se obdržavati dne 3. julija 1892. u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednikov. 2. Izvješće odbora o družtvenom djelovanju za prošlu družtvenu godinu. 3. Izbor odbora. 4. Slučajnosti. — Početak točno u 5 sati poslie podne. — Poslie glavne skupščine prosta zabava.

Požar u Kotlah. Piše nam prijatelj iz Buzeta: Grozna nesreća zadesila je dne 29. maja o. g. selo Kotle (Hum) u občini buzetskoj. Okolo 9 sati prije podne pojavila se nepoznatim načinom vatra u kući Antuna Ravnića iz Kotlah, i uništila ju u kratko vrieme posve. Nesretniku izgorjela je kućica sa svim pokućstvom, staja i pivnica, te je težkom mukom uspjelo susjedom spasiti samo ljude i marvu. Pogorjelac Antun Ravnić bio je istog dana po njekom poslu u Buzetu, a vrativši se kući imao je što i vidjeti, — na mjestu, gdje no mu je njekoliko sati prije stajalo njegovo kukavno imanje, našao je samo pepeo. Susjedi smilovali se siromahu i dali privremeno njemu i njegovoj obitelji zakloništa pod svojim krovom, nu ako se milosrdni ljudi ne smiluju siromahu, bit će ove zime glada i bjede u njegovoj jadnoj obitelji. Ukupna šteta iznaša okolo 200 forinti, a osjegurano nije bilo ništa. Nadalje zahvatila je vatra na staju Petra Zubića i naniela mu štete oko 100 for., staju Antuna, Franje i Ivana Gržinića pok. Ivan Marije, te im izgorjela do temelja. Procienjena šteta iznaša 120 for. Odavle prešla je vatra na staju i kuhinju Antuna i Ivana Prodana i naniela im štete oko 200 for., nu ovi zadaji bili su osjegurani kod banke „Slavije“, te je već, kako čujemo, ovo naše pošteno i rodoljubno družtvo poduzelo shodne korake, da im ponaknadi štetu. Sva je sreća, što se vatra najavila po danu i to u nedjelju prije mise, jer bi inače bilo izgorjelo cielo selo. Dočim se najuljudnije pozivlju rodoljubi po Istri, da doprinesu svoj nalodar za nesretnika Ravnića upravi „Naše Sloge“, upozorujemo svo naše kmetove, da se ako jim je iole moguće, osjegurnju kod naše „Slavije“, jer nitko nezna, gdje ga nesreća čeka, a za malo novaca, što ga za osjegurninu plaća, može spavati mirno i bez brige. —

Iz Vabrige — občina Poreč — pišu nam 20. t. m. Opisat ćemo Vam, g. urednike, jedan stariji dogodjaj dodušo, al kojemu dolazi tekar sada posliedica na svietlo. Pol sata od našega mjesta uz more nalazi se luka Miran. Tuj se nalazi krčma, kojoj je vlastnik talijanski pristaša i kamo zalaze često naši šarenjaci i talijanaške podrepnice.

Jedne nedelje ovoga proljeća pošla su u tu krčmu i tri naša kmeta poštenjaka, da popiju čašu vina. Našli su tuj družtvo koje je naše kmetove dočekalo sa „Eviva“ ovo „Eviva“ ono a reć bi, da se je netko od tih vikača tako daleko zaboravio, da je svojom vikom uvriedio i članove vladajuće obitelji. Bilo kako mu drago oružničtvo je doznalo za tu viku te metnulo u hlad glavnoga vikača. Ako smo dobre obaviešćeni bio je taj delija radi veleizdaje obtužen i od suda u Rovinju na tamnicu odsudjen. Onog istog dana nudjao je otac toga vikača našim seljakom talijanske knjige nagovarajućih, da bace ća našu zlatu knjigu „Otče budi volja tvoja“ koju nam je spisao nezaboravni naš biskup. Naši pošteni seljaci odgovorili su mu, da njim je biskupov molitvenik najmilija knjiga na svietu, te da ju nebi promjenili za sve talijanske knjige na svietu.

Taj „sretni“ otac odgajao je valjada svoga sina po ovih knjigah, koje je nam seljakom nudjao, i liepo ga je odgojio, al mu mi nit itko pošten na tom odgoju nezavidja.

Čudno nam je, da ob ovom slučaju ruti porečka „baba“ premda njoj se to talijansko junačtvo dogodilo pred samim nosom. Zar ti to smrdi dična „babico?“

Sa otoka Lošinja pišu nam 20. t. mj. Kako nam je ovdje, da nas nebrani svetost načela i neporečnost našega življenja, bi nas se na mjehove derale. Mučno je naći osobe ili družtva, koji se hrvatskim imenom krsto, da ih nije nenadna kakva sramšla, niti krivo niti dužno.

Govoriš li, čitaš li, misliš li hrvatski, pripadaš li hrvatskom družtvu, obćiš li s Hrvatom, primaš li hrvatski kakav list, nosiš li hrvatsko ime, ili prije ili poslje zaletit ćete nešto.

Kakva ti je hrvaština u Lošinju, kažu to ovdašnje poturice, medju kojimi nekoličak gladnih tudjinaca, obogativših se našimi hrvatskimi novci, prodavajući staru žinu velikih skladišta. Našim poturicam neznači ništa, niti vredi povjest, običaji, srodnost i jezik ovoga puka sa mjesti, odakle su se amo preselili naši djedovi, t. j. iz hrvatskog primorja i hrvatsko-dalmatinskih obližnjih otoka. Imena puka, zemalja, ulica, mjesta, dielova grada, predjela, obale, luke, rti, glavice, brdu, sve to hrvatsko ime nosi. Propovjedi, pobožnosti, molitve, izpovjedi, nauk kršćanski, sprovodi i ostali božji obredi, sve čista hrvatština. Kućišta, dvorovi, vrtovi, pokućstva, ratila mornarska, težaška i zanatlijska, tako i zanatlije, sve hrvatština. Pjesme, slagane od otaca današnjih poturica, šale, smjesice, pripovjedke, igre, bajke, ljubezna i strašljiva zadirkivanja, sve gola hrvatština. Cieli odieli: Vršak, Bričina, Jamina, Vrisikovi, malo razumiju talijanski, a medju sobom nitko ne govori drugačije, nego hrvatski. Isto gospodje današnjih poturica, niti ono moše, niti djeci drugačije kazivahu, nego hrvatski. Bio zapovjednik, bio mornar, sluga ili gospodar, zanatlija ili težak, ribar ili prosjak, no govori drugčije, nego hrvataski. Nedado se naći jednog imena obitelji ili mjesta na talijanskom, izuzam one prekrštene, po našem reformatoru, nekom starom nuštromu i nekakovom odborskom činovničiću, koji su skrojili od: Brdine — S. Maria, od: Velastruža — Guardiela, od: Čikota — Zigale, od: Privlake — Istmo. Ipak sve to nopruši, poturice javno kažu: Lošinj je talijansko mjesto; a da to potvrditi mogu, krsto si djecu: Italijom, Stelom, Umbertom i Margaritom.

U javnih poslovih i sti vjetar puše. Pišeš li hrvatski, ili ostane neriešeno pitanje, ili ga so talijanski rieši. Pitaš li hrvatsku školu, protože se od Iruda do Pilata; zahtievaš li hrvatski jezik, u miče ti se njemački; prosiš li kakvo mjestance hrvatskim podpisom, čekat ćeš ga do suda božjega; prosiš li hrvatsku zastavu, pripadaš li hrvatskom družtvu, pribrojen li si kakvom hrvatskom listu, buntovnik si, i kao takav progonjen si i zlostavljan, kao Volarić, Marčić, Jelčić, Harašić, Pivčović, Škopinić, i sto drugih u ovom kotaru. Služiš li se materinskim jezikom, gdje se drugim nesmiješ služiti, eto ti ukazi, ukori, prietnje i globe, kojim su podlegli naši vriedni popovi: Mrakovčić, Andrijčić, Žic, Zubranić i još koji.

Nemogu li te sudbeno progoniti, onda laži i osvadjaj po listovih; tužen si, progonjen si. Daruješ li poboženu hrvatsku sličicu, ili molitvenik, ili našu pjesmaricu, skupo ćeš to platiti.

A talijanski stranački listovi zaokupljuju svoje skutonoše, zazivlju na pomoć vladu, groze se u javnosti, žale za prošlošću i sve moguće strojeve mišu, da ih se pomože i brani protiva nasilju hrvatske strnje, koja hoće, da iz Istre izkoreni „l' avita coltura i civiltà italiana“. I na žalost ti vapaji nisu dosada zaludni bili, jer našom šterom, sve im je za rukom pošlo.

Jedan jedinoati je iznimkom u ovom občem progonstvu, koji, nek se je u hrvatskom Trogiru, od majke Hrvatice porodio, nek si je prsi i vrat trobojnicom rosio, dok je u arbanaškom pripravničtvu učio, i nek je danas na spljetski hrvatski „Narod“ predbrojen; ne samo nije progonjen, dapače puljski „Giovine Pensiero“ u zviezdo ga kuje i brani ga proti osvadam, podignutim proti njegovu imenovanju ravnateljem ovomjestne škole, i podpisanim no od „24 mattoida,“ nego od 120 najodličnijih gradjana. Porečka „Istria“ dići se njegovimi članći, tršćanski „Mattino“ nazivlje ga: buon Istriano, a školsko oblasti niti u obzir ne uzimlju tužbe proti njemu podignute, a ovdašnji poglavari ga njeguju i miluju, jer se ih slavo-hvalno po listovih talijanskih uznosi.

Polovicom tekućega za prvi put dodje nam u pohode prouzv. g. namjestnik, i ufamo se, da će plodom uspješnim njegov dolazak urediti, jer je mudno vjerovati, da su njegovu oštroumnom oku izbjegle tolike netaktičnosti, koje su se zbile, i bile opažene i od prostih gradjana, pri njegovu izkrcanju, kod bolnice, na „Uniono“, na glazbi i u razsvjeti grada. Neće mu biti neopazno prošlo, kako se je zaboravilo spomenuti u izvieščih, da je pohodio i „Regaton-Klub“ i da mu se nije napomenulo, da pohodi i hrvatsku „Čitaonicu“, pošto ga se je odvelo na talijansku „Uniono“.

Sastanak hrvatskih vjeroučitelja. U biolom Zagrobu ustrojio se odbor, koji pozivlje sve vjeroučitelje sredanjih, viših i nižih pučkih škola i druge svećenike na sastanak, koji će se obdržavati dne 24. i 25. agustu u glavnom gradu Zagrobu i komu je na čelu poznati hrvatski rodoljub i pisac, a istarskih Hrvata osobiti prijatelj, gosp. prof. Cvjetko Rubetić, vjeroučitelj kr. velike realke u Zagrebu.

Evo programa tomu sastanku:

I. Dne 24. agusta t. g. točno u 4 sata poslie podne biti će privatni predhodni dogovor, u kom će se razpravljati o samom sastanku i o izboru častničtva.

II. Dne 25. agusta t. g. počima javni sastanak točno u 8 sati u jutro sa svetom misom i sazivom „Duha svetoga“ u sjemeništnoj kapelici.

III. Poslje sv. mise: a) Pozdrav predsjednika odbora. b) Izbor predsjednika, podpredsjednika i dvaju tajnika. c) Izbor odbora, koji će do dojduće sastanka biti kao centrala, na koju će se svi obraćati u školskih pitanjih. d) Izbor odbora, koji će prirediti pravila za permanentno družtvo.

IV. Razprava prvo tome: „Kako bi se svećenastvo naše što temeljitije upoznalo sa današnjim školstvom i za nj se što življe zanimalo?“ Izviestitelj: Dr. Josip Horvat, profesor i katekota kralj. realke u Osieku.

V. Razprava drugu tome: „Kojim bi se načinom mogao pedagogijskomu listu — koji zastupa katoličko školstvo — najuspješnije i materijalno i moralno osigurati obstanak, te ga u što dulje krugove našega svećenatva i učiteljstva razširiti?“ Izviestitelj Stjepan Korenić, katekota gradjanske više djevojačke škole u Zagrebu.

VI. Posobni predlozi imaju se gotovi donieti u predhodni dogovorni sastanak.

Rezolucije razposlat će se štampane prije sastanka svim katekotom, da ih porazdiele medju ostalu braću svećenike. Na sastanak se pozivlju svi katekoto srednjih, viših i nižih pučkih škola, pak i ostala braća svećenici ciele naše domovine. Najuljudnije se umoljavaju sva gg. svećenici, koja žele doći na ovaj sastanak i biti poslije kod zajedničkoga doručka, da se izvole do 1. agusta t. g. prijaviti pismeno profesoru i kateketi Karlu Matici u Zagrebu.

Hrvatskom pripomočnom družtvu u Bečn darovao je slavni dalmatinski sabor i za godinu 1892. iznos od 100 for.

Pripovjedke za puk, napisao Cvjetko Gruber, župnik u Sluuju. Knjižica II., g. I. Izdajo družtvo: „Pučka knjiga“, uredjuje pop E. M. Vusio. Zadar 1891.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike sa otoka Krka, iz Oprtlja, Majlanske itd. molimo, da se ustrpe do budućeg broja. Svima prijateljski odzdrav!

Gosp. I. Č. Hvalima Vašu namisao gledo one podružnice; dogovorite se sa prijatelji i braćom; s naše strane računajte na pomoć!

Lutrijski brojevi

Dne 25. junija.					
Trst	68	87	61	6	27
Linc	21	76	61	45	74
Budapest	20	84	59	28	81
Innsbruck	41	22	75	40	55
Dne 28. junija.					
Prag	47	53	26	13	41
Hermannstadt	49	15	12	38	46
Lavov	11	8	62	27	80

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladiśće dolaze često točonji kupci, koji obadju strojeve, te pošto su je dobro pregledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojeve drugdje kupili, a moji da su bolji i cienji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni prodmota, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvornice — naručuju. Dodjo li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i sretni biti, što nisu izgubili produjam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladiśće; pogovoriti ćemo se, ta mani je brige, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih provariti.

Molim rodoljubo, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, te da nepodupiru ljude, koji nas možda crne to mani inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu**, te **svakovrstnih strojeva i što na nje spada.**

Moje **strelajke proti peronospori** pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. M. Živic,

–3 inžinir.

UZAJEMNO DRUŽTVO

„La Mutua“

The Mutual Life Insurance Company of

NEW-JORK

Najbogatije i najvišće osjeguravajuće družtvo na život.

utemeljena 1842 na pukoj uzajemnosti.

Jamčevna zaklada

s 1. siečnom 1891. for. 367 miliona

Austrijska podružnica po ministarstvu dozvoljena o tim izjeonačena ostalim narodnim družtvom.

Koli zakonita kucija toli sve pričuve premija austriskoga poslovanja ostaju uloženi u Austriji

Primjeri. 25–26

polica, koje sada izlišu

Primjer br. 1.

Polica br. **44511** tičuća se mješovitog osjeguranja za **10000** dolara (for. **25000**) izlišće sada. Izplaćena premija iznaša samo **5032.50** dolara dočim je onaj, koji ima pravo na tu izplatu, primio povrh osjeguranе svote od **10000** dolara također uniđi prihod **6052** dolara, ukupno dakle **16052** dolara (for. **50120**)

Generalno ravnateljstvo za Austriju

U Beču, I. Lobkowitzplatz broj 1

Zastupstvo za Trst, Primorje, Dalmaciju i Trient u Trstu ulica: Canal Grande br. 2.

Glavnom agencijom u Trstu upravlja F. Tarabochia u uredu zastupstva,

Katolici! Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posve siromašnoj obćini *Pitu* na mjestu sadašnjo, siromašne i propadajuće kapele, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo graditi, al nemadom još niti polovicu potrubitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro

FRANK 3–10

župnik kod Sv. Pia

Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

Skladišče ulja, octa i sapuna
Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 3—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za perućice. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, voštkih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečato itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošilji e uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 6—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postigoše u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojno svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjuju cementiranje zidova, izvana te izvana jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koju boju i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cieno. Radnje obavljaju najvećem brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd. Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo plečara
PETAR LEVIČHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21. I. kat, 52—5 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 6—52

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 11—8

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja rodovodu u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst** broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje klopparske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivaju se gratis. 6—52

Krasno uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igraće stolove, loden i nepromočno lovačke kaputo, tvari koje se pore, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedino tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cieno.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzeće, 24—17 preko 10 for. franko. 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

---

5 do 10 gold.

gotovoga zaslužka na dan broz kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakaterimu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Lose“ na: Annoncen-Expedition von I. Daunenberg, Wien, I., Kumpfgasse. 9—10

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vsih lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 20—25

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvratno sredstvo kada pođe u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“ TRST: Piazza grande. 6—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljevnih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; turfinu bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrovitelja od Kwizda (Kornouburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknova — skladište sumpora i modre galice za potrabu kod trsja. Naručitoljem dajo se brezplatna poraba telefona. 1—52

Za štrcaljku

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Tratu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

10—1 **Novosti!** 1—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbojših sinovij, gladko barve ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvemi žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebrono dvojno kačasto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučovine so širokim svilenim trakom ter mošnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1, razpošilja po poštnem povzetju

Emil Storch

Dunaj, 1. Salzgasse Nr. 65

Kupelji i vodoljećilište u Kamniku u Kranjskoj.

Postaja lokalne željeznice 1—3 (Ljubljana-Kamnik).

Liečenje po načinu župnika Kneipp-a

pod ravnanjem posebnoga liečnika, koji imade svjedočbu sposobnosti od veleučenog g. župnika Kneippa, kod kojega se je dulje vremena vježbao, te je zatim dvie godine ravnao ovo posjećeno liečilišću po Kneippovom sustavu, gdje je postignuo najbolji uspjeh, što dokazuju mnoga svjedočbe. O zavodu i stanovih podajo potrebita izvlošća

Ravnateljstvo liečilišća.

Obavlja naručbo točno te odprema prosto poštarino

Veleštasnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za iz radbu svakovrstnog crkvenog posudja, i čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao **pakaznica, kaleža, čestičnjaka sviećnjaka svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepi oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kro žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienik odmah 12—24

Teodor Šlabanja

srebrnar u GORICI (Görz

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbo točno te odprema prosto poštarino

Novo! Koji trpe na proderu i koji boluju na dimiju

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, just najboljim sredstvom, da prieći daljnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za teže *prodere* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa premakljivim Jastučićem*, jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

1—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 5—52

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dokrotom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 22—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka: Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lions, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique** (itd.): preko Genove i Montevideo, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razrede ali poteze kaparo. Dosti jo, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobród ob dnevih, določenih tam od agencije. Agencija bode pazila na točno odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrneje se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako određjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene cieno

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava su neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojevo za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za treb-ljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia“

izradjuju jedini tvornićari 6—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podielanje.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 27. U Trstu 7. julija 1892. Godina XVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cijelom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Prošlim mjesecom svršila je mnogim od naših čitatelja predplata na I. polugodište tekuće godine.

Medju našimi čitatelji imade mnogo i takovih, koji nisu platili lista niti za prvu polovicu godine, a na žalost našu imade napokon i takovih, koji nam duguju predplatu ili za oglase jur više godina.

Pozivljemo indi ovim jedne, druge i treće, da obnoviti izvole predplatu, dotično, da nam pošalju predplatu za svu tekuću godinu i naposlied, da nemarnici već jednom poravnaju svoje račune.

Naš list je bez svake druge podpore osim one svojih čitatelja. Ovih je dakle sveta dužnost, da list točno plaćaju, kao što ga i točno primaju. Dvoje vrsti biljege, papir, tisak itd. moramo mi točno i redovito plaćati, a pita se odkuda, ako naši čitatelji neuredno ili nikako neplaćaju.

Prosimo dakle sve naše čitatelje, da nam neotežčuju i onako pretežak položaj, te da nas kao pravi rodoljubi podupru redovitom predplatom i točnom izplatom zaostanaka.

Nadamo se, da naš vapaj neće ostati glas vapijućega u pustinji.

Uprava „Naše Sloge.“

Izborni trgovci.

Dne 4. t. m. bijaše veoma zanimiva i poučna razprava pred zemaljskim sudom u Trstu.

Na obtuženičkoj klupi sjedili su odvjetnik dr. Sandrin i prijatelj mu Andrija Marsich posjednik, obojica iz Kopra, te Ivan Furlanić seljak iz Manzana — občina Pomjan.

Državno odvjetničtvo tužilo je prvu dvojicu, da su podkupili Ivana Furlanića, da glasuje pod imenom nekoga Petra Hervatina iz iste obćine, te da su mu izručili glasovnicu glaseću na ime toga Hervatina. Furlanića tužilo je isto odvjetničtvo, što je dne 21. oktobra 1891. prigodom izbora fiducijara za izbor jednoga zastupnika na carevinsko vieće u mjestu Gažonu predao svoj glas za talijansku stranku na ime rečenoga Hervatina. Ovaj se je izgovarao pred sudom tim, da je bio pijan, te da je doznao tekar od drugih, da polazi glasovnica, koju mu netko utisnu u ruku, od dra. Sandrina i Marsicha. Iztražnomu sudcu u Kopru priznao je Furlanić, da je hotio glasovati na prevaru i to na poziv dra. Sandrina, komu je pred sudcem tu izjavu u lice ponovio

Dr. Sandrin i Marsich priznaju, da su bili kod izbora u Gažonu, te da su tamo agitirali za talijansku stranku, nu taje, da bi poznali Furlanića, koji da je umobolan i da se rad opija. Ovoga, da su hrvatski „caporioni“ zaveli na izjavu kao da bi ga bili oni (Sandrin i Marsich) pozvali, da glasuje na tudje ime.

Na razpravi bijahu dva svjedoka. Oružnik Antun Klanšček izjavlja pod prisegom, da mu je kazao Furlanić na dan izbora, da su ga dr. Sandrin i netko drugi silili glasovati na ime Hervatina; od ovih da je dobio glasovnicu i pol litra vina. Isti svjedok izjavlja nadalje, da Furlanić nebijaše pijan, već da mu se je pričinio kao da je gladan.

Svjedok Antun Clay govori baš protivno onomu, što bijaše priznao na zapisnik pred iztražnim sudcem. On reče, da ga je pozvao netko iz družtva, u kojem bijahu koparski odvjetnici Gambini, Bennati, Sandrin i drugi Talijani, da njim privede Furlanića, što je on i učinio. Furlanić da bijaše pijan, a u iztražnom zapisniku izjavio je isti svjedok, da bijaše obtuženik posve triezan.

Po dovršenom preslušanju dobi rieč državni odvjetnik g. Taddei, koji je jasno i bistro dokazao krivnju obtuženih, te zamolio sud, da ih odsudi. Dvojicu obtuženih branila su dva ovdješnja odvjetnika, dočim se je dr. Sandrin sam branio. Obrana ta malo njim je pomogla, jer je sud priznao krivimi svu trojicu odsudiv dra. Sandrina i Marsicha na tri tjedna težke tamnice pooštrene jednim postom, a Furlanića na 14 dana zatvora. Povrh toga odsudjeni su sva trojica na platež troškova parnice.

Tako se je eto svršila parnica proti izbornim trgovcem, parnica za nas Istrane važna i poučna. Da je trgovina sa glasovi kod izborah u Istri „na malo“ i „na veliko“ veoma razvita, jače možda nego li igdje u Austriji, znali smo odavna. Tu odurnu trgovinu sa „ljudskim mesom“ žigosali smo i odsudili sto i sto puta u ozbiljnom i šaljivom dielu našega lista. Tom smradnom trgovinom bave se jedino naši politički protivnici, pristaše talijanske stranke u Istri. Kad bi bilo moguće povući pred sud sve te bezdušne trgovce, imali bi s njimi naši sudovi više posla, nego li sa svimi ostalimi zločinci.

Hrvatsko-slovenska stranka Istre nije se do sada ogriešila tim političkim zločinom. Ona nerazpolažo kojekakvimi dvojbenimi zakladami i podporami, da je upotriebi za takav nečisti posao, a kad bi i imala sredstva, nebi se dala na trgovinu sa glasovi, znajuć, da je pobjeda kupljenimi glasovi samo časovita i da se kupovanjem glasova narod kvari i demoralizira. Onaj, koji prodade danas svoj glas za forintu, prodati će ga sutra boljemu nudiocu za veći novac. Tko neće da glasuje za naše predložnike iz osvjedočenja, tomu neima mjesta u našoj narodnoj stranci.

Talijanska stranka Istre naprotiv bavi se sa trgovinom glasova na „malo“ i „veliko“ prigodom svakih izbora, gdje njoj je pobjeda iole dvojbena. Trgovinu sa glasovi na „malo“ tjera većinom medju najnižimi slojevi našega puka. Gdje nepomažu grožnje i strahovanja, tu mora pomoći žerilo, pijača i novac. Litrom vina, zdjelom hrane, i forintom kupljene birače vode naši narodni protivnici siromašno i neuko seljačtvo kano stado ovaca k izboru. Tomu imademo bezbrojnih dokaza za sve one obćine, gdje je po narodnosti pomješano pučanstvo, ili gdje Talijani nisu u većini.

Trgovinu sa glasovi na „veliko“ ili „debelo“ tjeraju ponajviše prigodom političkih izbora. Na „malo“ kupuju se glasovi birača, a na „veliko“ glasovi izbornika ili fiducijara. Za ove nevriedi više hrana, pijača i forinta, već tuj treba desetaća, petdesetaća i stotinjaća. Tom su trgovinom nastojali podkupiti naši politički protivnici upravo u sudbenom koparskom kotaru i prigodom zadnjih političkih izbora nekoje naše fiducijare. Nekojim se nudjalo 3—400 f. za njihov glas, ili da ostanu kod kuće. Ogromna većina naših čestitih izbornika odbila je Judin novac, ali su ipak dvojica iz onoga kotara ostala na dan izbora doma. Nudjali su velike svote i drugim našim izbornikom u sudbenih kotarih Buzet, Poreč, Motovun, Pula itd. itd. Na čast budi rečeno dičnim našim izbornikom, siromašnim al poštenim seljakom, oni odoliše sjajno zamamnim djavolskim ponudam.

Zakon propisuje težke kazne proti onim, koji kupuju il prodavaju glasove, ali na žalost ruka pravice stigne veoma redko takove trgovce; jer onaj, koji kupuje, čini to na četiri oči, a onaj koji se prodaje, neće sam sebe odati.

Sretnim slučajem došla je ipak trgovina sa glasovi glavnih agitatora talijanske stranke na Koparščini, odvjetnika dra. Sandrina i Marsicha u ruke pravice, koja ih je doduše milosrdno, al ipak ćutljivo zahvatila.

Mi se nadamo, da će ova pedopsa opametiti pokojeg našeg narodnog protivnika, te da će u buduće dva puta dobro promisliti prije, nego li se dade na trgovinu sa „ljudskim mesom“ i s te strane pozdravljamo sa zadovoljstvom gornju odsudu.

DOPISI.

Oprtalj koncem junija 1892. (*Občinska sjednica — škola u Topolovcu — izlet na Brezovicu — nedočekani rižot*). Dne 23. junija obdržavana je občinska sjednica, nadamo se zadnja pod sadašnjom talijanskom upravom.

Medju inim bilo na dnevnom redu pitanje obć. liečnika i izbor odbora sastojećeg od 4 lica za ričšavanje reklama kod predstojećih obć. izbora. Za mjesto liečnika pitao je samo jedan i to ranar (kirurg); obćinsko zastupstvo ga je odbilo.

Izabralo se zatim odbor od četiri lica, koj bude imao ričšavati reklame. Predlog manjine, da se izabere dva naša, dva njihova, pao je na glasovanju; izabrani četiri „talijanaša“, koji misle, da će po svojoj volji sve udesiti; manjina se dakle ovaj put sasvim prezrela; dobro da znademo i to. Sasvim tim mi se ništa ne bojimo, samo da dobijemo prepis liste, pa onda se ne plašimo ni „sto talijansko-šaronjačkih komisijah“, jer imati ćemo pravo, nadamo se, u prisutnosti poštenoga vladinoga komesara. U ostalom to su sve sredstva, kojimi se služe Talijanaši, jer uvidjaju, da su ih kmeti zapustili.

Medju eventualnimi predlozi bijaše pitanje za školu u Topolovcu. U Topolovcu biti će pomoćna pučka hrvatska škola; podučavati će tamošnji vriedni kapelan č. g. Knavs. Ima tomu već pol godine, što je rečeni gospodin u ime otaca djece molio c. kr. kotarsko školsko vieće, da može podučavati djecu i to u svojoj kući i bezplatno. Čudno al istinito! isto mu nije dozvolilo, da otvori hrvatsku školu. Gospodin kapelan molio s toga c. kr. zemaljsko školsko vieće za dopust, koji mu ga i dade. Nu stvar nije još sasvim svršena; na obć. sjednici izabrali su dva talijanska obć. savjetnika, koji da će u poslu te školo zajedno sa c. kr. kot. glavarom na lice mjesta. Zašto i čemu toliko komedije, Bog si ga znade, al valjda samo da se stvar zavlači. Svrha tom putovanju bit će valjda, da izpitaju Topolovčane, u kojem li jeziku žele svoju djecu podučavati. Pitanje to je suvišno, tà u molbenici stoji, da će bit škola „hrvatska“, a drugčije nemože ni biti; djecu valja odgajati i podučavati u materinskom jeziku, a taj jest u Topolovcu hrvatski. Ili ima možda kojgod nade, da će Topolovčani talijansku školu zahtjevati? Nu to može jedino onaj misliti, koji ne pozna čestite i vrle Topolovčane. Oni će svi jednoglasno zagrmiti: „mi hoćemo školu u našem materinskom jeziku, a ta jest hrvatski; mi hoćemo školu i dajte nam ju, tà mi tako i tako plaćamo namete školske; dajte nam školu i otvarajte nam oči, jer znajte, da mi imamo istu pravicu do naobrazbo kao i vi“.

Ako bi pa možda obćinski savjetnici na protivno ljude nagovarali, Topolovčani znadu već, što im je učiniti. Mimogred budi spomenuto, da zakon dopušta jedino svećenikom, da otvaraju pomoćne pučke škole. Je li pa poznato c. kr. školskim oblastim (Poznato je. Op. ured.), da u obćini Grižnjanskoj podučava djecu jedan postolar i jedan „štracer“. Bit će to poznato, nu isti podučavaju talijanski, pa slobodno njima podučavati i potezati od djece mjesečnu plaću. Upozorujemo na tu nezakonitost c. kr. školske oblasti; nismo doista protivni napredku, al nek se pravica vrši jednako za sve. Žalostno je zaista, da se jednomu kapelanu-svećeniku ne dopušta podučavati, dočim se to jednom prostom postolaru — štraceru — dopušta!!

Utorak dne 21. junija bio je gospodski izlet u Gradin k Mikuliću. Izlet imao je biti u subotu 18. junija, nu gospoda iz Buja su doznala, da je to svima već znano, pa znajuć, da će tjerati nečisti posao i da bi mogli tom prigodom neugodan izlet učiniti, izabrahe drugi dan, kada nije nitko znao, dapače niti isti Mikulić. Oko 5 sati poslje podne stigoše 3 kočije na Brezovicu; velika zaista čast za Mikulića; medju izletnicima bio dakako „capo“ i poznati „duhtor“. Izletnici imadoše nakanu prenoćiti na Brezovici, pa po noći i u tmini opraviti svoj posao. Krčmar zaklao odmah nekoliko pilića i natovao šunke (poršuta); zlobni jezici govore, da bijaše i komadić mladog pulića, šega mi u ostalom nevjerujemo, jer se tovi za izbor; sve bijaše već pripravljeno al nešto je manjkalo — manjkala je šalata; krčmarica trči brzo k susjedi, da joj posudi malo šalate, al susjeda joj odgovara: sram vas bilo, ne dam vam šalate, radje ću ju svu prašćidem baciti. Krčmarica je na mukah — toče drugoj susjedi, pita šalate, al ova kao grom zagrmi: nedam vam ništa, sram vas bilo; vi sto so počeli družiti s Talijani i činit smutnju u cielom komunu; radje ću svu izprebijati, nego vam dati i jedan list.

Ne prestaje drugo „šijori“ moji, ako ne da pojedete poćenku bez šalate. Kad nije šalate, otrese se krčmar, teci kupit malo riže, ćemo učinit rižot; krčmarica podje. Medjutim doznali kmetovi za dolazak te velike gospode, pa se počeli pred krčmom sakupljati. Medju gospodu nije htio nitko izvan dva šarenjaka iz Ždrenja. Videć Mikulić, šta se pred kućom spravlja, javi odmah gospodi govoreć: „no že afari star kva de note, leše štar ol rižoto e ande vin“. Gospoda stavila onda rep med noge, kočijaši zapregoše svoje konje pa hajd ponikuttim čelom i dugim nosom iz Brezovice i to „bez rižota“. Govori se, da su zafrajali 13 forinti. Tako eto prošao je izlet; gospoda su zdrava došla i zdrava otišla. Drugi put neka nam izvole javiti, pa ćemo pripraviti mi šalate i postaviti stražu. Toliko o izletu, a sada nek nam bude dozvoljeno još dvie nadodati.

Svakomu je slobodno ići u krčmu ma bilo kamo, ali nije slobodno ni liepo da dolaze Talijanaši bujski u Gradin u svrhu izbora puk smućivati, koj je radi toga jako ogorčen. Izletom svojim nisu dakako ništa polučili, već učinili malo sebi i Mikuliću časti. Gospoda su valjda mislila, da će biti u Gradinu sajam, al su se ljuto prevarila. Opominjemo gospodu bujsku, neka se kane ćoravoga posla, jer mi Gradinci nismo trstike, koje se pustimo od svakoga vjetra ljuljati; mi smo ljudi — kršćani, koji dobro znamo, što je poštenje i dobar glas; mi se za zdjelu (okladu) loće i čašu (glaž) vina ne pustimo podkupiti; ako je možda Mikulić — česa mi još nevjerujemo — jedan od onih, koj je danas kršćan a sutra za zdjelu loće bio bi Turčin, znajte, da mi takovi nismo, niti ćemo ikada dopustiti, da nas smućujete. Poručujemo pak i ovim putom Mikuliću, neka dobro i jako dobro promisli prije nego jedan korak pogibeljan učini. Gospoda bujska bila su kod njega sada i neće valjda nikada više k njemu, a mi smo svaki dan s njim. Nek dobro promisli kako misle svi ostali Gradinci, dapače i svi ostali Brezovčani. Toliko za sada, a nebude li to dosta, vračit ćemo se opet na taj izlet ćoravi, to ćemo bez ikakvog obzira djelovanje Mikulićevo na javnost donieti.

Razgovor

medju Zvanom i Katom na Kaštelirskom kunfinu zgor Labinca.

Zv.: Gutmorgin šantula.

Kat.: Ča si poludila fioca, da me tako pozdravljaš ili se s namom rugaš?

Zv.: Vero sam čula da tako pozdravlja naš moro pak sam parala, da je to lipo.

Kat.: Tako pozdravljaju kapurali one kolnerice od birarije; a ti pozdravi lipo po našu, pak nećeš nikad faliti, i nijedan ti se neće rugati, kako onoj šarenjačkoj divojčini, koja reče u osam ur iz jutra: Bona šera šior gospodne!

Zv.: Hvala šantula, da ste me kurejila; od sada ću svakomu reći: Hvaljen Bog! bilo to iz jutra ili u večer. Ali sada vam imam ništo reći, sam proprijo želila vas sritili.

Kat.: Ča je to novega, ter smo se od mala na lokvi razkokodakale.

Zv.: Ma vero jušto radi onoga govora sam čula, da ćemo imati batimenat, jer nas je niki sluša, pa je činija sve do bosade štampati na foje.

Kat.: Ki ti je to reka?

Zv.: Ja sam u nedilju slušala, kako je pod murvom u Kovači mali Zvane štija ča sam ja govorila, a njegov zrman ča ste vi govorila.

Kat.: Ma vero meni je drago, da znaju anka dica, jer smo istinu rokle; a istina Boga hvali, i za istinu ja bim u oganj skočila i glavu dala kako sv. Ivan.

Zv.: Mi je drago, da ste tako kurajna; ala da bi i naši gospodari bili takovi! Ali moj muž čim sam ga počela nagovarati, da pojde u Vižinadu votati za naše ljude, so je valje načomrdija i mi je reka, da bi rada pošа, ali da ga je strah, da bi mu se rugali, ako bi naši zgubili.

Kat.: Reci si mužu, da se neprijatelja no predobije, ako se nikad š njim nesriti. Oni soldati, ki se neprijatelja boje prvo nego pojdu u vojsku, ti se zovu plašive kukavice i takove bi najboljе u kotulo obući, pak im dati u ruke preslicu i metlu na misto puške i sablje.

Zv.: Tako plašiva kukavica ni samo moj muž, ima ih poli nas još čuda takovih.

Kat.: Takov more biti samo oni malodušan i ki ima malo soli u glavi. Sama zdrava pamet nam kaže, da je bolje pošteno trpiti, nego sramotno živiti. Pa kad se gre na balotacijone, se ne gre u vojsku, jer tamo nesmi nijedan njanke palicu donesti, kako je fante pred crikvom javija. Onde se dade svoj voto, pak se gre s Bogom i u miru svojim kumpanijam. Ki se toga plaši, merita presiranje i sramotu anke potle smrti.

Zv.: Moj muž mi je reka još i to: Zaludo da se naši trude, da neće sigurno dobiti, jer da će kapo-šarenjak špendati magari jedan mijar fiorini, i njegova kumpanija, da će slipiti i varati na sve načine, samo da šarenjaki predobiju.

Kat.: Za slipiti i varati sam sigurna, da će njegova kumpanija, jer poštenо ne zna njanke misliti, a još manje delati; zato triba, da naši tim bolje paze, i da se ih čuvaju kako bisnoga breka. S mijari pako je lahko strašiti, a težko ih je brojiti; jer bankanote se neberu u stranah kako vruj. Da bi imali mijaro, nebi zapirali butige, i bi bolje obukli svoje parente, ki po Babići skaču ni goli ni obučeni, kako Arlekin, kada se je mrižom pokrija.

Zv.: Ma da je još drugih, ki se interešaju i nagovaraju za šarenjake.

Kat.: Danas laju i breki na nje, a da ih budeš i ti dobro poznala, ću ti ih u jedan hip sve nabrojiti. Najprvi je oni orni, ki se drži, kako da je metlu progutnuja. Drugi je njegov kum, kome su obećali dva lipa tovara — ali ta će domala uzeti bisage na rame. Pak su oni dva vodopije; — njihov kumpare tripom svojim susedom; četiri artežani u selu, ki neznaju njanke kojega su arta; jedan par s očali i oni farizejac Kranjac, kum porečke gospode. On ti reče jedno u obraz, a drugo za hrbtom. Kad je s našima, čini fintu, da je naš, a čim se obrne, je najveći naš neprijatelj. — To ti je ta kumpanija lipa od najvećih neimavci pod našim zvonom. Drugih, hvala Bogu nimamo. Ali ono gnizdo (pokaže prstom Labince) je puno toga Judinoga pokolenja.

Zv.: Već valja dunke poštenо lice naših gospodara, nego sva ona kumpanija i sve njihovo imanje.

Kat.: Jušto za to reci si mužu, da su to pumerići ki samo laju, i da se takovih ne smi strašiti ni on, ni nijedan, nego svi neka veselo zgube jenu žurnadu, pak složno i mirno neka pojdu u Vižinadu votati za naše poštene i pametne ljude, pak će tako učiniti svoju dužnost pred Bogom i narodom.

Zv.: Kako oni iz Buzetšćine, ki se si osam dan pod vedrim nebom palentu kuhali, dokle su svi na red došli, i za svoje ljude votali.

Kat.: Da bi naši onako bili složni, sričan bi bija Kastelir kako i Buzet. Potle ki zapovidaju naši ljudi, se je izkopa iz duga, i ima sada svoje škole u u našem lipom jeziku. Onde su šarenjaki pobrali kopita za vajk; ih neće pomoć ni „lega nazional“ ni njihov „spasitelj“.

Zv.: Pomozi Božo i nami!

Kat.: Pomozimo si najprvo sami, pak će nam pomoći i Bog i naši patroni sv. Kuzma i Damijan. Ovima preporučimo sve naše biraće!

Franina i Jurina

Jur. Od kuda Frane?

Fr. Dojdem baš iz Pule, gdi su mi pokazali štalu Martinovega živinčeta, ter sam vidia, da je puna kanfanarskega smotja.

Jur. Ča mu nije dosta onega od njegovega tovarića?

Fr. Valjda no, jer šjor avokat s kumparom Filipom i praznitikvići nakrgaju svaku šetimanu najfinijega domaćega gnoja pun voz i ga pošalju Martinu na dar.

Jur. Vero s tim gnoji valjada frlaneku turkinju.

Fr. To, i istarske margarifice.

Različite viesti.

Imenovanje. Naš zemljak g. Anastaz Jelušić c. kr. šumarski komesar u Sinju (Dalmacija) imenovan bijaše ovih dana šumarskim nadkomosarom u istom miestu. Čestitamo srdačno zemljaku i prijatelju!

U Spinčićevom poslu. Prekjučer t. j. dne 5. julija — na blagdan sv. Cirila i Metoda — može se kazati, da je bio u Beču Spinčićev dan. Toga dana razpravljala su naime o odpustu iz službe g. profesora i zastupnika Spinčića dva tako uzvišena činbenika, da se što sličnoga zaista riedkokad dogodi.

Carevinski sud razpravljao je o utoku g. profesora proti disciplinarnom postupanju školskih oblastih proti njemu, dotično proti odpustu iz službe, a carevinsko vieće o prediogu češkoga zastupnika Pacáka, da se Spinčićev posao izruči imunitetnomu odboru.

Kod razprave u carevinskom sudu govorio je sam g. Spinčić i njegov zastupnik-odvjetnik dr. Pattai, a u ime ministarstva bogoštovja dvorski savjetnik Spann. Carevinski sud izreći će svoju odluku danas, u četvrtak.

U carevinskom vieću bijaše razprava veoma burna. Govorili su za predlog Pacákov zastupnici Herold, Kramař, Pernstorfer i Luegor odsudiv svi što odlučnije postupanje ministra bogoštovja Gautscha proti profesoru Spinčiću. Predlog Pacákov bijaše jednoglasno primljen. —

U tom poslu primili smo utorak na večer sliedeću brzojavnu viest iz Beča:

Danas razpravljalo je Spinčićevu stvar državno sudište i carevinsko vieće. Kod prvoga divno zagovarao Spinčića odvjetnik Pattai; vladin zastupnik odgovarao potrt; govorio i Spinčić; odsuda sliedi četvrtak. Carevinsko vieće poslije sjajnih govora raznih govornika jednoglasno izručilo stvar imunitetnomu odboru; nisu koristili govori ministara Gautscha i Schönborna.

Drugi put pobliže o tom.

Znak vremena. Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Poreča dne 4. t. mj. koliko sliedi: Čitali ste valjda g. uredniče, kako je naša gradska glasba počastila „serenadom“ presv. gospodina biskupa Iv. Flappa u predvečerje njegovog imendana. Taj čin sam po sebi neima prigovora, ali ako se uvaži, da ga naša „babion.“ neobično izriče, da su naši glasbari liberalci, da je na čelu glasbe čisto liberalna uprava i napokon, da su našemu blagopokojnomu velikomu biskupu Juriu Poročani pripravljali „mačje muzike“ a nikada onakve, kano preč. Giambatisti, da je nezaboravni naš Jure dočivio ovdje svakojakih neprijaznih i neprijateljskih demonstracijah, a pozobao mučeničkom strpljivošću silu jada i čemera, i to sve od onih ili zbog onih, koji njegovomu nasljedniku prave „serenade“ i „ovacije“, tad nam se iz dubine bolne i ranjene duše vine težki, protežki uzdah a namiće veliko, ogromno pitanje . . . . . Jure? Giambatista?! . . . . . .

Izlet „Slovanske čitalnice u Trstu“ poduzet prošle nedelje u susjednu Divaću izpao je nad svako očekivanje. Članova čitaonice, našeg „Sokola“ „Tamburaša“ itd. sabralo se što ranim što popoldanjim vlakom preko stotine dočim su im se dični Divačani pridružili mnogobrojno u vrtu g. Magajne. Bijaše gostova iz Istre, Goričke, Ljubljane itd.

U ročenom vrtu razvila se veoma živahna zabava podjarivana rodoljubnom pjesmom, milozvučnom tamburicom i vatrenimi napitnicami. Za družbu sv. Cirila i Metoda nabralo se medju izletnici i gosti for. 40.

Čestitamo odboru čitaonice i ostalim sudjelujućim družtvom na krasnom uspjehu.

Izlet u Pasju vas. Naša diuna družtva „Tržaški Sokol“ i „Slovansko pevsko družtvo“ dogovorila se, da će prirediti za dne 31. t. m. odmah poslie podna zajednički izlet u Pasju vas (Dekani) na Koparšćini. Kod izleta sudjelovati će naši najbolji pjevači i tamburaši, koji će se pobrinuti za što ugodniju zabavu.

Hvaleć što srdačnije već unapried vriednim osnovateljem i začetnikom budućeg izleta želimo, da bi kodustoga sudjelovalo što više naših rodoljuba iz Trsta i okolice. Nadamo se, da će se naći u Pasjoj vasi mnogobrojno onoga dana i naši rodoljubi i prijatelji iz Istre, napose iz Koparšćine, gdje, će se domaćimi i tršćanskimi rodoljubi proboraviti koji sat u ugodnom i veselom družtvu. Iz Trsta putovati će se vozovi. Prijave primi g. Mikota (Tiskarna Dolene).

Blagdan slavonskih apoštola sv. Cirila i Metoda proslavili su Slaveni Trsta i okolice svečanije nego li obično. Djecica slovensko pučko školo kod sv. Jakova imala su u 8 sati sv. misu kod koje su učenici i učenice pjevalo krasno crkvene pjesme u slovenskom jeziku. Poslie sv. mise sakupili se svi djaci i mnogo rodoljubnog občinstva, koje prije misi prisustvovalo, u školskom vrtu, gdje su djećica, pjevala i krasnoslovila te napokon sv. sličicami podarovana bila. U Rojanu imalo je takodjer otvorje zabaviščo sv. misu. U susjednoj Nubrežini plamsao je u predvečerje ogroman krs. Naši rodoljubi u Trstu sakupili su već sada preko 120 for. Cirilo-Metodijskog dara a još se sakuplja. Tako valja svetkovati molitvom i dobrimi djeli svako godino blagdan naših sv. apoštola.

Izbori u Vižinadi. Doznajemo iz dobra izvora, da su razpisani občinski izbori u Vižinadi za dne 13., 14. i 15. tekućega mjeseca. Izbori ti su dakle pred vrati, jer će se obaviti već budućeg čedna. Naši občinari zanimaju se više nego obično za predstojeće izbore. Prepisali su izborne liste, uložili reklame, dogovarali se i t. d. To je svakako dobar i hvalevriedan znak. Ako se jednom nepoćme, nikada se svršiti neće.

Neima dvojbe, da će šarenjaci, krnjeli i nespašenci napeti sve sile, da zasliepe il prevare sirotu seljaka, koji stoji neuk i goloruk preti najprefriganijim spletkarom, koji će uložiti sve sile, da se uzdrže na vlasti, da većina občinara ostane i nadalje u tmini i neznanstvu bez prava i zaštite.

Vižinadski občinari istarsko-hrvatske stranke poznaju dobro vižinadsku gospodu i njihove podrepnice u Knšteliru, Labincih i na Polju, pak se nadamo, da će se daleko držati jednih i drugih kao živoga ognja. Na vanjšćini neimaju gospoda za sebo niti jednoga poštenoga seljaka, već samo kakovu propalicu, izroda ili prodanca, koji bi zapisao i djavlu dušu za dobra plaću. Takovih neka nas Bog očuva!

Kod izbora biti će dakle borba izmedju šarenjaka i prodanaca te izmedju naših vriednih i poštenih kmetova. Bit će to prva odlučna borba, u koju se naši občinari upuščaju. Uspjeh je dvojben koli za naše, toli za protivnike, ako ne, da su ovi već unapried odlučili poslužiti se kod izbora prevarom, nasiljem, nezakonitošću. Bilo kako mu drago, preporučamo ovim još jednom svim našim občinarom, da sudjeluju svi kod izbora, da glasuju svi složno za poštene i vriedne muževe naše krvi i našega jezika. Neka se čuvaju prevare, kojom će se bez dvojbe protivnici poslužiti. Neka paze, što protivnici rade i kako postupaju. Sve to neka odmah i točno biljež., jer će dobro doći za eventualni utok proti izborom.

Izbori moraju biti javni, a to omogućuje našoj stranki da nadzire rad izborne komisije, iz koje je poave izključena. Popravljenom izbornom listom u rukuh neka naši budno kontroliraju djelovanje izborne komisije; proti nezakonitosti neka se odmah prituže i sve točno pobilježe.

U Vižinadi biti će možda koji obrušen ili izazivan od šarenjačke fukare, nu mi preporučamo toplo svim našim biračem, da se nedadu zavesti na led, neka se prekriže i od smrada odaleče. U ostalom očekujemo, da će politička oblast, koja pozna dobro vižinske nemirnjake i smutljivce, poduzeti potrebite mjere, da budu vanjski birači štićeni proti svakoj navali, izazivanju i nasilju.

I tako budu li izbori javni, to ako bude vladao red i zakon, tad se nebojimo za uspjeh. Naši protivnici mogu predobiti jedino prevarom, nasiljem i nezakonitošću.

Občinari vižinadski! Pohrlite složno dne 13., 14. i 15. t. mj. na občinske izbore, te glasujte složno, u jedinstvu i ljubavi za svoje muževe, koji vas neće nikada prevariti niti izdati.

Iz Pazina doznajemo, da je tamo dne 30. prošloga mjeseca željezničkim vlakom u 11 seti prije podne stigao gospodin c. kr. namjestnik Teodor vitez Rinaldini u pratnji svojega tajnika gosp. dra. Pipitza. Kotarski kapetan u Pazinu g. vitez Schwarz odputovao je bio namjestniku u susret do Buruta. Na pazinskom kolodvoru dočeka ga i pozdravi pazinski načelnik g. dr. Dukić namjestnika, koji se je onda uz sviranje carevke i nakon što je nagovorio njekoje osobe, odvez u grad kočijom, u kojoj je još sjedio načelnik i kotarski kapetan. Posjetio je najprije župnu crkvu a onda pošao u zgradu c. kr. kotarskoga kapetanata, gdje je odmah primio razne deputacije.

Prvo na red došlo je zastupstvo mjestne obćine Pazin, predvodjeno načelnikom. Ovaj oslovi namjestnika kratkim govorom. Namjestnik zahvali se, izustiv najprije par hrvatskih riečі, onda nastavi njemački, razgovarajuć se sa njekojimi zastupnici. Za pazinskim zastupstvom prim-

ono bi svećenstvo, predvođeno pazinskim
roštom-župnikom. Iza toga primljeno bi-
še činovništvo i razne druge osobe iz
azina. Od vanjskih občina primljeni su
načelnici i nadošli zastupnici iz Tinjana i
minja. Nakon posjeta kod gospođe c. kr.
otarskoga kapetana bio je objed u gostioni.
sim namjestnika i njegovoga tajnika na
bjedu bijahu još: pazinski prošt-župnik
. Orbanić, načelnik g. dr. Dukić,
otarski sudac g. Appolonio, kotarski
apetan g. Schwarz i kotarski komesar
. graf Schönfeld.

Iza objeda namjestnik u društvu c.
r. kapetana, načelnika, župnika i škol-
koga nadzornika posjetio je sve razrede
alijanske i hrvatske pučke škole. Zatim
osjeti u pratnji svojega tajnika supругu
azinskoga načelnika. Oko 4½ popodne
ovratko se u svoju sobu u gostioni.

Oko 6½ popodne podao se u zgradu
. kr. kapetanata, a odonud na kolodvor,
dje se je bilo sakupilo mnogo ljudstva i
bilo smještene dvije glasbe. Ovdje se je
amjestnik oprostio sa svimi oblastmi i
ojedinci, te uz sviranje glasbe odjurio u
½ na veče vlakom put Vodnjana.

Ovoga dana bio je grad Pazin lijepo
kićen.

Prošle subote pod veče pozdravile su
opet na kolodvoru c. kr. oblasti i pazinski
načelnik namjestnika vraćajućega se iz nje-
ovoga puta po Vodnjanšćini natrag u Trst.

Iz Žminja pišu nam 4. t. mj. Danas
konstituiralo se novo občinsko zastupstvo.
Načelnikom bijaše izabran na novo gosp.
Mato Potoh-Kovačić, a kano savjet-
nici gg. Pučić Franjo, Miklin-Vlašić Ivan,
Benčić-Kosić Ivan, Krajcar Ivan i Grubišić-
Ris Anton.

Na temelju onoga znamenitoga rekursa
naših šaronjaka na zemaljski sabor, imali
smo ovih dana pregledanje cjeloga občin-
skoga stanja od strane zemaljskog odbora.
Bili su ovdje ravnatelj g. Suess i g. Ma-
tosović; občinu i stanje blagajne našli su
sa zadovoljstvom u najljepšem redu, te se
povratili u Poreč uvjereni, da je občina
u poštenih ruku. Preporučili su, da jednom
občina priskrbi nove blagajničke knjige,
što je občinsko zastupstvo prije odlučilo i
bez to preporuke, jer je u sjednici od 27.
maja t. g. zaključilo, da se nabavi potrebne
blagajničke knjige.

Novomu zastupstvu preporučamo slogu,
red i rad za dobrobit ove lijepe i prostrane
občine, osobito na gradnju i popravak
cestah imalo bi svratiti svoju pozornost.

Već je tomu pol godine — premda
smo 3 puta podboli — da čekamo potvr-
djenje prodaje jedne občinske kuće, da se
prihodom sagradi novu školu kod Sv. Ma-
tija u Cerah, nu zemaljski odbor — kako
je poznato — gdje se odlučuje za hrvatske
škole, zateže što dulje može. Nebude li
druge pomoći, prodati će se kuća i sa
graditi nova i bez zemaljskog odbora, jerbo
nam djecica polaze sakrestiju crkve, kad
neima školske zgrade.

Mjesto tajnika. Novoizabrano zastup-
stvo občine Veprinac razpisalo je u tr-
šćanskih talijanskih novinah natječaj za
mjesto tajnika, s kojim je skopčana plaća
od for. 400.

Novi poglavari veprinački misle valjda,
da će njim doći koji Fiorentinac ili Rim-
ljanin za tajnika.

Neznamo što će na to puk veprinački
i nekoji zastupnici, koji tvrde, da su Hr-
vati i koji su išli narodnom protivniku na
„vergun".

Iz Vižinade pišu nam 24. t. m. Kon-
cem prošloga mjeseca prolazio je kroz naš
glasoviti grad bivši naš župe upravitelj g.
Anton Nicolich, sada župe upravitelj
u Savičenti. Taj gospodin nije naš pristaša
nit naš prijatelj, što je svojedobno i sam
izjavio u porečkom listiću. Pripadnik je
dakle talijanske stranke u Istri, te je kao
takav i ovdje spočetka od Talijana lijepo
viđen i cijenjen bio. Ali kao što neima
na svietu ništa stalna, tako bi reć, da to
prijateljstvo između g. župe-upravitelja i
nekojih ovdašnjih nemirnjaka nije dugo
potrajalo. Ti nazovi civilisirani liberalci
zaboravili su na bivšeg svog pristašu i pri-
jatelja, te ga po savjetu nekog preubuče-
nog seljaka spomenutog dana maćjom mu-
zikom pratili kroz Vižinadu.

Mi neimamo razloga, da se zauzimljemo
za gosp. Nicolich-a, ali gadi nam se
upravo postupanje rečene svojte, napose
prireditelja spomenute demonstracije, koji
su tako brzo zaboravili na dobra i usluge,
koje im je učinio g. Nicolich. Tim stvorovom
možeš 99 puta učiniti dobro i izkazati lju-
bav, a ne učiniš li im samo jedan put po
volji, izvrgnu te ruglu i sramoti, no oba-
ziruć se na čast ni na dostojanstvo, koje
čovjek obnaša.

G. Nicolich mogao se ponovno uvje-
riti, što mu vriedi prijateljstvo liberalno
tobož gospode u Istri, a nije li se još to
dostatno uvjerio, izkusiti će to bez dvojbe
i na svojem novom mjestu u Savičenti.

C. kr. namjestnik vitez Rinaldini u
svom putovanju po kvarnerskom zalivu
svratio se dne 15. t. m. i u grad Krk.
Dočekali ga na pristaništu c. kr. politički
povjerenik, onda načelnik sa občinskimi
vićnici, te nekoliko znatiželjnika i dje-
čurlije. Načelnik se u svom kratkom po-
zdravnom govoru zapleo, te ga nije znao
dovršiti. Na to ga namjestnik, valjda da
ga izbavi iz neugodnog položaja, zapitao
kada će započeti i kada dovršiti sliedećeg
dana tjelovska obhodnja, ali načelnik nije
ga znao izvjestiti. Pucali su mužari, ali pu-
čanstvo bilo tiho, izim što je nekolicina
jednom zaviknula „avviva". Na to se na-
mjestnik zaputio u crkvu, praćen kotarskim
poglavarom, svojim tajnikom, te službenimi
osobami, koje su ga dočekale. U crkvi ga
dočekao župnik, a zatim je nadošao i prošt.
Pohodio je onda biskupa, pak se vratio
na parobrod. Kuće na moru i one po glav-
noj ulici bilo su većinom izkićene zastava-
vami, ali se opažalo i praznina, što se
dogodilo i u večer kod razavjete zamoljene
po občinskom odboru i političkom povje-
reništvu. Brodovi u luci nisu bili izkićeni,
kako izvješćuju talijanske novine, nego
sliedećeg dana radi Tjelove.

Dne 16. jutrom u 8 sati počeli su
službeni pohodi k namjestniku. Prvi bio
je biskup sa svećenstvom. Biskup je u
svojem govoru iztaknuo i to, da bi vlada
i u svojem interesu imala nastojati o tomu,
da prestane u novinah ono sustavno na-
padanje na svećenstvo, poimence pak i u
novinah, podupiranih državnimi i pokra-
jinskimi novci. Na namjestnikov upit, koje
bi to bile novine, naglasio je biskup po-
znato talijansko popođrsko novine Istre,
Trsta itd. Namjestnik je obećao uložiti
svoj upliv u tom smieru, iztičuć s druge
strane, da bi i svećenstvo imalo nastojati,
da se utišaju narodnostne borbe. Na to mu
biskup odvratio, da on jamči, da njegovo
„dobro" svećenstvo se neće ogriešiti o
svoje gradjanske dužnosti.

Iza svećenstva bili su primljeni obć-
inski odbori krški, puntarski, dobrinjski
i dubašnjanski jedan za drugim. Ovdje mi
je pripomenuti, da je već kakvih osam dana
prije bilo pozvalo c. kr. političko povje-
reništvo sve izvanjske občinske odbore na
otoku, da se dodju pokloniti c. kr. na-
mjestniku, koji da će se udostojit blag-
ostivo jih primiti. Ovi su občinski od-
bori iznieli svoje tegobe, izmedju ostalog
su se dotakli filoksernog pitanja, u kom
pogledu se ovdje od vladine strane još
ništa poduzelo nije; iztakli su nadalje, da
je poguban za ovaj otok način sjeka, kako
ga se sada provadja, a zatim su se potu-
žili i na strogost, kojom se krati uzdržanje
koza i vezanih na uzah.

Iza občinskih odbora predstavile su
se redom mjestne c. kr. oblasti. Zatim je
namjestnik otišao u crkvu, te sudjelovao
i kod obhodnje. Iza toga predstavio se
namjestniku i vrbnički občinski odbor. Bio
je prisutan ovdašnji c. kr. politički povje-
renik. Načelnik pozdravi namjestnika hr-
vatskim govorom. On toga razumio nije,
te je upitao c. kr. povjerenika, što govore.
Ovaj je razumio koliko i namjestnik (isto
toliko bili bi i c. kr. kotarski poglavar i
namjestnikov tajnik), te da se izvadi iz
neprilike, reče, da vrbnički načelnik i od-
bornici govore i talijanski, kojim se jezi-
kom morao po tom voditi dalnji razgovor.
Izmedju ostaloga iztaknuo je vrbnički na-
čelnik, da su naši poljodjelci ovdje posve
zapušteni, da putujući učitelj poljodjelstva
no hasni, jer nezna hrvatski. Tu mu upade
namjestnik u riječ, tvrdeć, da znade slo-
venski. Načelnik odvrati, da svakako hr-
vatski nezna, što je za prosti puk od po-
trebe, a puk u ostalom da nemože izreći
svoga mnienja, jer da u ovih stranah nije
držao dosad nikakova predavanja. Opazi
još ter, da timi časovitimi predavanji će se
malo pomoći, nego da bi vlada imala otvo-
riti na otoku redovitu školu za poljodjel-
stvo sa hrvatskim nastavnim jezikom. Na-
mjestnik mu odvratio, da takva škola bi
mnogo koštala, a da bi ju polazila možda
dvojica-trojica, nego da bi učitelji u pučkih
učionah morali preuzeti tu brigu, da drže
posebne razrede za poljodjelstvo.

Poslje podne posjetio je namjestnik
Košljun, prolazeć preko Punta, gdje se ipak
nije zadržao. U večer je bila iznova dje-
lomična razsvjeta, udarala je obć. glasba
i občina je dala izpaliti nekoliko raketa i
zapaliti bengalićih vatra. Pod veče se
namjestnik šetao obalom, te su mnogi (ne
govorim o Hrvatih) bili neugodno iznena-
đjeni, kad su ga opazili u društvu sa ov-
đješnjim c. kr. poreznim protustavnikom
Thedretzom.

Dne 17. lipnja u jutro pohodio je
namjestnik svo c. kr. uredе, škole, te sa-
mostan trećeredaca sv. Franje. Napokon
od privatnih osoba posjetio je jedino za-
služnog našeg dra. Vitezića, što neki ozna-
čuju kao jedini namjestnikov politički korak
ovdje.

Okolo 10 sati je namjestnik odplovio
na Rieku. Razna naklapanja kolaju vrhu
činjenice, što ovdje namjestnik nije pri-
redio nikakve gostbe, došim u Cresu i u
Lošinju je, te da je odbio biskupu ponu-
đjeni mu stan, došim je pred dva dana
politički povjerenik tražio zanj dvie sobe.

**Glavna skupščina učiteljskog društva
kotara Volosko** odgodjena je. Predsjed-
ništvo javlja nam, da s razloga, što su
mnogi od gg. družtvenih članova nenadano
pozvani k vojničkim vježbam upravo u
vrieme kad je određena prva glavna skup-
ščina (18. i 19. t. m.) odgadja se ista na
neizvjestno vrieme.

Lutrijski brojevi

Dne 2. julija.

Beč	63	59	49	9	67
Grac	18	35	62	66	15
Temešvar	51	48	32	75	55

Dne 25. junija.

Brno	17	9	80	84	59
Innsbruck	60	37	61	66	25

Javna zahvala.

Slavna prva hrvatska štedionica u Za-
grebu izvoljela je hrvatskom pripo-
moćnom družtvu u Beču u nje-
govo svrho naročito za utočište (asyl), koje
ono za djake hrvatske narodnosti na vi-
sokih škola u Beču uzdržava, darovati
dalnjih 100 for.

Mi se slavnoj prvoj hrvatskoj štedio-
nici u Zagrebu na ovom znatnom daru u
ime naših štićenika što toplije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo.
U Beču 25. junija 1892.

Predsjednik: **Dr. K. Kozlć**, dvorski i sudbeni advokat
Tajnik: **Franjo Vahčić**, c. kr. činovnik.

br. 365 k. š. v.

Natječaj.

U ovom političkom kotaru imaju se popuniti sliedeća učiteljska mjesta:

1. Mjesta učitelja III. vrsti na mje-
šovitih jednorazredaicah u **Tatrah** i **Slivju**
sa slovenskim, u **Brgudu** i **Lipi** sa hr-
vatskim učevnim jezikom.

2. Mjesta učiteljica III. vrsti na mje-
šovitih dvorazrednicah u **Klani** i u **Jel-
šanah**, prvo sa hrvatskim, zadnje sa slo-
venskim učevnim jezikom.

3. Podučiteljska mjesta na mješovitih
dvorazrednicah u **Rukavcu** i u **Lovranu**
s hrvatskim učevnim jezikom.

4. Mjesta podučiteljicah na mješovitoj
trorazrednici u **Sv. Mateju** i na ženskoj
dvorazrednici u **Kastvu** s hrvatskim učev-
nim jezikom.

5. Mjesto suplenta na dvorazrednici
u **Voloskom** s talijanskim učevnim je-
zikom, hrvatskim i njemačkim kao predmet.
(Godišnja plaća 400 for. stanarina 50 for.)

Natjecatelji za učiteljska mjesta u
Tatrah i **Lipi** valja da su usposobljeni
za poučavanje katoličkoga vjeronauka.

Plaće i užitci skopčani s timi služ-
bami razvidni su u pokrajinskih zakonih
od 3. studenoga 1874., zem. zak. broj 80,
odnosno 14. prosinca 1888. zem. zak. br.
1 ex 1889.

Molitelji neka svoje obložene molbe-
nice eventualno službenim putem do četiri
tjedna ovamo ulože.

C. kr. kotarsko školsko vieće
Volosko, 1. srpnja 1892.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo flastre iz Brošlja, željezo-Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrepljujući i probavljujući. Eliksir China proti grozniei. Anatorinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti suboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrepljujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 1—27

NB. Primaju se naručbe za inozemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Objava.

Ova pučka učiona završuje školsku
godinu u petak 15. tekućeg mjeseca sa
službom božjom i dielenjem nagrada mar-
ljivim učenikom, koji su zadovoljili škol-
skom zakonu dobrim uspjehom.

Upisivanje i prijamni izpit biti će 30.
i 31. agusta, a svečani otvor škole 1.
septembra t. g.

Ravnateljstvo pučke mužke učione
U Kastvu, 2. julija 1892.

pop Nikola Butković,
nadučitelj.

Za štrcaljku 2—20
proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaju se naručbe do kunca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Kupelji i vodolječilište
u Kamniku u Kranjskoj.

Postaja lokalne željeznice
2—3 (Ljubljana-Kamnik).

Liečenje po načinu župnika Kneipp-a

pod ravnanjem posebnoga liečnika, koji imade svjedočbu sposobnosti od voleučenog g. župnika Kneippa, kod kojega se je dulje vremena vježbao, te je zatim dvie godine ravnao vrlo posjećenu liečilište po Kneippovom sustavu, gdje je postignuo najbolji uspjeh, što dokazuju mnoge svjedočbe. O zavodu i stanovih podaje potrebita izviešća

Ravnateljstvo liečilišća.

Moje skladište strojeva nalazi se u
TRSTU, ulica Zonta br. 5.
pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladište dolazo često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, te pošto su je dobro pro-
gledali i saznali za cienu, izraze svoje nezado-
voljstvo, jer da su loše strojeve drugdje kupili, a moji da su bolji i cieniji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvor-
ničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i sretni biti, što nisu izgubili produjam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladište; pogovoriti domo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih provariti.

Molim rodoljubno, neka se drže načela: „Svoji k svojim", to da nepodupiru ljude, koji nas možda ono te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu**, te sva-
kovrstnih strojeva i što na nje spada.

Moje **štrcaljke proti peronospori** pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. M. Živic,
—4 inžinir.

Katolici! Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posvo siromašnoj občini *Pisu* na mjestu sadašnjo, siromašno i pro-
padajuće kapelo, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo graditi, al neimadom još niti polovicu potrebitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro

FRANK 4—10
župnik kod Sv. Pia
Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 78.

Prodaja kuće i zemljišta.

Radi iseljenja prodati će se kuća br. 35 na **Puževom** bregu županije Pobri u obćini kastavskoj. Gradjena je god. 1886. u dobrom stanju, sastojeća prizemno od konobe, na prvom katu 2 sobe, 1 predsobije i kuhinja, a odozgor tavan, sa vrti i umejkom okolo kuće, vrtovi su dobro urodjeni sa novim trajem za 3500 for. — K tomu zemljište „Dubrovićevo“ umejka 2000□ klft. i kopanino 400□ klft. u Pobrovoj nedaleko kuće za 400 for.

Koji kupiti želi, neka se oglasi kod vlastnika **IVANA FRLAN MATIČIĆ u Pobrih kbr. 35 ili kod LJUDEVITA DUKIĆA, protozidara kod Matulji.**

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljnih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crno po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizde (Kornouburger Vichnährpulvor) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 2—52

Tinktura za želodec,

katero priroja **G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta** je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja je izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 21—25

Novo! Koji trpe na proderu i koji boluju na dimlju

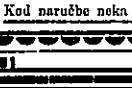

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prieči dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za tečo *prodere* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,* jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

2—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Drogerija
Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 6—52

Krasne uzorke šaljo se zasebnikom badava. Knjigo za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko srećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kaputo, tvari kojo se pero, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto runene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojom stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da proostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malonih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga proostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odreske to vasašilju il uzorko, tada su ovi od žitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se il se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dulinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, 24—18 preko 10 for. franko. 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjena, te izvadja i drugo radnje kloparske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 7—52

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

104—4 TRST 5—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angloškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjesko žveplo za žvepljanje trt.

5 do 10 gold.

gotovega zaslužka na dan brez kapitala in rizika ponuja neka močna bančna hiša vsakteremu, ki se hoče baviti s prodajo postavno dovoljenih srečk in državnih papirjev. Ponudbe je pošiljati pod „Loso“ na: Annoncen-Expedition von I. Danneberg, Wien, I., Kumpfgasse. 10—10

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	3%
8- „	2¾%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katerî so nahajajo v okrogu, priposna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermannstadt, Inomost, Colovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—13 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 13. maja 1892. 13—24

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i homoroidam. Jedan zamot dostatan za Izliečenju stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) **„Ai due Mori“**
TRST: Piazza grande. 7—52

Poštarsko pošiljko odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor prod prevarom.

10—8 **Novosti!** 2—10

Srajce za hribolazce tkano, iz najbo jih snovij, gladke barve ali pisano, s širokim doli povečenim ovratnikom in dvemi žepi na prsih, popolna veličkost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačesto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučovine se širokim svilenim trakom ter mošnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1 razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch

Dunaj, I. Salzgasse Nr. 65

Skladišče ulja, octa i sapuna
Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 4—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna uvezivanja, kovne tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih peča za označivanje pošiljaka, monograma, crnila za izbrisivog za pečato itd. za najniže cieno. — Pr prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokr jinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 7—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrštelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bačo itd. itd. Izvadjaju comontiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu P...land za kamenjem bilo kojo boje i mramora, obavljaju laštonje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obnljene cieno. Radnje obavljnju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se na štovanjem

Društvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat., 52—6 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svako vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakalu, drva, mramora i prozirnih slika. 7—52

Novo racionalno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 5—10

181

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

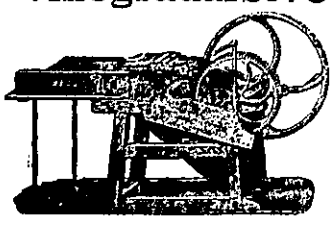

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 8—20

181

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 23—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali ! onega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passeggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australije:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vozne karte, niti da mislijo za razrede ali položo kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vzhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslano se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripo o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjona agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za pritljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 28. U Trstu 14. julija 1892. Godina XXI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Dopisana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Neobljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Afera Spinčić pred carevinskim sudištem.

Sudištu predsjeda njegov podpredsjednik barun Habietinek, tajni savjetnik, prvi podpredsjednik najvišega suda, član gospodske kuće itd.

Prisutni članovi sudišta: vitez Haselmayr, drugi predsjednik senata najvišega suda, stalni izvjestitelj kod carevinskoga sudišta; bar. Hyé, tajni savjetnik, član gospodsko kuće, stalni izvjestitelj; vitez Woegerer, savjetnik kod najvišega suda; dr. Maassen, sveučilištni profesor u Beču, član gospodske kuće; dr. Randa, sveučilištni profesor u Pragu, član gospodske kuće; vitez Škrom, advokat u Brnu, zemaljski moravski podkapetan, član gospodske kuće; vitez Jaworski, tajni savjetnik, član carevinskoga vieća; grof Badeni, veleposjednik iz Galicije; dr. Suppan, advokat u Ljubljani; knez Vinsch-Grätz iz Kranjske, član gospodske kuće; Rintelen, advokat u Gracu.

Manjkali su predsjednik carevinskoga sudišta barun Unger i član istoga vitez Lienbacher.

Izvješćuje Haselmayr čitajuć i spominjuć glavne točke odluke zemaljskoga školskoga vieća goričkoga, utoka Spinčićeva, odluke ministra bogoštovja i nastave, i skoro od rieči do rieči pritužbu Spinčićevu, sastavljenu po dru. Pattai-u, te pismeni odgovor, što ga je rečeni ministar bio poslao carevinskomu sudištu na pritužbu Spinčićevu, kojega je glavni smisao, da su sve oblasti formalno po propisih postupale, te u kojem je indirektno rečeno, da sudište neima prava izpitivati stvari, drugimi rieči, da nije nadležno svoga suda izricati.

Prvi dobi rieč dr. Pattai kao tužitelj u ime Spinčića. Govori kakvu uru i pol znantaveno, logički, gladko — u obće tako, da se je vidilo, kako je svestrano predmet proučio, kako se je sjestno za stvar zauzeo, kako je izvrstan govornik, u ovom slučaju tužitelj, te kako pravednu stvar zastupa. Mi ćemo glavne točke njegovoga upravo sjajnoga govora donieti posebice. Ovdje iztičemo samo, da je temeljito dokazivao, kako bi sudište imalo biti nadležno suditi u stvari, to kako se njegov štićenik nije ogriešio o nikakve zakone nit o nikakve dužnosti profesorske, pače, da je kao državljanin, kao zastupnik naroda, kao sin toga zaslužnoga po momonarkiju naroda vršio samo svoju dužnost. Članovi sudišta slušali su najvećom pozornošću razglabanje odvjetnika dra. Pattai-a. Na nje je najveći utisak učinio. Dr. Pattai si je ovom parnicom podigao tako rekuć do vrhunca svoj i onako velik odvjetnički glas.

Zastupnik vlade ministerijalni savjetnik dr. Spaun bio je upravo zabezeknut i potrt govorom dra. Pattai-a. Bio je u neprilici što i kako da reče. Poče je tim, da mu je težko govoriti poslie dra. Pattai-a, koga je Bog nadario osobitim govorničkim darom. On da neima toga dara. On će kako može i posve kratko govoriti. Glavne misli njegovoga govora su sliedeće: Carevinsko sudište nit nijedna oblast neima prava izpitivati predmeta niti uzroka, s kojih disciplinarna oblast proti bud komu postupa, nit kezni, koju je ona izrekla. Carevinsko sudište imade pravo izpitivati, da li se je upravna oblast držala propisanih formaliteta. Ako se je tih formaliteta držala, tad je učinila svoju i neima niti sudište ništa dalje izpitivati.

Prigovorilo se je, veli, i formi postupka; da su naime u sjednici zemaljskoga školskoga vieća bili i dva zemaljska školska nadzornika iz Trsta, koji nisu članovi toga vieća. On se poziva na §. 37. goričkoga školskoga zakona, po kojem može zemaljsko školsko vieće pozvati u svoje sjednice vještake i dati njim pravo savjetujućega glasa.

Veli pak, da će učiniti neke opaske k obim točkam, koje su prouzrokovale postupak i kazan. Paragraf o imuniteti, da se ipak nemože protegnuti na govore, što ih je držao prof. Spinčić, jer se tamo gdje je govorio, nije stvaralo zakona.

U Istri da je u pučanstvu izvanredna razdraženost, radi koje imadu se državni službenici držati nekih reserva, pošto nije shodno, da u takovom stanju udioničtvuju kod izbora, i pošto može uditočtvovanje uzgojitelja uplivati slabo na školsku mladež. Opaža tekodjer, da se nije postupalo — kako bi se moglo činiti iz jedne izreke zemaljskoga školskoga vieća — proti prof. Spinčiću s toga, što je radio na to, da budu izabrani hrvatski izbornici i hrvatski zastupnik, jer se vlada nozauzimlje niti za jedne niti za druge, ona je jednaka prama svim; nego se je postupalo za to, što je u obće radio, agitovao u onih okolnostih.

Opetuje, da je vlada formalno korektno postupala i moli sudište, da pritužbu zabaci.

Iza njega dobi rieč sam tužitelj zastupnik Vjekoslav Spinčić. Njegov govor donieti ćemo po mogućnosti u cielosti. Ovdje opažamo samo sliedeće:

Obično zastupa stranku kod svih pritužba advokat. Tužitelj ili ne dolazi ili, ako dolazi, ne govori. Spinčić je i došao i govorio sam. Govorio je odlučno, tonom punim osvjedočenja o pravednosti svoga postupka. Nit se moli nit se izpričava, nit bud šta izvrće. Ustvrdjuje otvoreno, upravo dostojanstveno, što je govorio u Zagrebu i što je radio kod izbora, i naglasuje opravdanost i govora i rada, po zakonu i pristojnosti, po dužnosti i pravu. Govori u Zagrebu su nešto posve naravskoga i nemože biti niti govora o kakvoj kažnjivosti. Rad u Istri je patriotičan, zakonit i pristojan. Ni jedna oblast nije navela niti jednoga čina, niti jedne rieči, koja bi bila kažnjiva ili nepristojna. Osvrće se posebice na tvrdnju vladinoga zastupnika, da u Istri vlada izvanredna razdraženost; priznaje ju i on i iztiče razloge, s kojih ona obstoji.

Članovi sudišta poslušali su ga velikom pozornošću. Čitalo njim se je na licih i na kretanju, da su oni uvjereni o pravednosti njegove pritužbe. I sam vladin zastupnik slušao ga je pozorno i osobitim zanimanjem. Pozvan, da li ima šta primetnuti, mrmljao je nešto, a onda rekao, da se sudište neima u stvar upuštati i da odbija aluzije proti vladinim organom.

Dr. Pattai zamoliv i zadobiv rieč, veli, da neima baš šta odgovoriti vladinomu zastupniku; da je u svojem govoru dokazao, kako ima sudište pravo razsuditi stvar; da nije vidio spisa, pak da nemože reći jeli sve formalno i po propisih vođjeno, te da vladin zastupnik nije niti kušao pobiti činjenice, da ni jedan ni drugi član zemaljskoga školskoga vieća iz učiteljstva ne fungira kao zemaljski nadzornik, kao što to zakon propisuje.

Zapitan i opet vladin zastupnik, da li ima što primetnuti, i opet ne zna šta bi. Opetuje, da se u stvar sudište neima upuštati, a da se je formalno po propisih postupalo, pošto da su bili i u Gorici i u Beču pozvani sudbeni savjetnici, da reknu svoje mnienje; toliko pouzdanja da valja, da se ima u oblasti, da se to vjeruje.

Član sudišta dr. Randa predlaže, da se sudištu izruče spisi; vladin zastupnik se protivi; članovi sudišta izlaze i poslie desetak minuta ulaze u dvoranu i zahtjevaju spise, koje dakako i dobivaju.

Na to predsjednik objavi, da će odluka slieditи dne 7. julija o 10. uri.

Odluka se je 7. julija nešto poslie desete ure objavila.

Uodluci izjavljuje sudište svoju **nenadležnost (inkompetentnost)**, to jest, da ono neima prava izricati se u stvarih, koje su učinile upravne oblasti proti podredjenom si službeniku.

Takovu odluku, pošto se je ciela stvar raspravila, tumači se obćenito tako, da je pritužba opravdana. Kad bi se to izreklo, trpio bi ugled oblasti.

I odvjetniku dru. Pattai-u i tužitelju Spinčiću poručili su razni članovi sudišta svoje čestitke na obrani.

Kad bi bili imali stvarno, meritorno odlučiti, svi, osim jednoga, bili bi pritužbu upravdanom pripoznali, to jest bili bi uvidili, da je postupkom proti Spinčiću zakon povriedjen.

Sve se živo za taj slučaj zanima, u carevinskom vieću i vani, to skoro u svih novinah. Vladine šute, nemare, da stvar na vidjelo dodje. Samo „Fremdenblatt", koji se drži listom izvanjskoga ministarstva, čini u tom iznimku. Napisao je uvodne članke poslie razprave i poslie izrečene odluke, a u njih veli, da valja naći lieka, da zastupnici činovnici nebudu izvrženi samovolji. Mnogi misle, da će se jih morat ili obezbiedit proti oblastim, jer su inače svaki dan u pogibelji, da službu izgube,

---

PODLISTAK.

Naše čitanke.

X.

(Konac.)

Zadevajući učenikom praviti izroke sa odredjenim veznicima i predlozima, mogao bi se učitelj lahko držati i ne najshodnijega reda. Za to je tim više nuždno, da ove zadaće budu unešene u čitanke, i po onim redom, kako to narav stvari sama po sebi zahtjeva. Tu bi naime učenici imali najprije napisivati izroke sa onim, predlogom, ili veznikom, koji izrasuje takav odnošaj, koji medju predmetima i spoznajah, spadajućih u obseg djećijega znanja, ima najviše slučajeva, dosliedno sa onim s kojim će učenici moći najviše izreka napisati; onda s onim, s kojim će manje, i t. d., dok sve izcrpi.

S istih je razloga nuždno, da čitanka donese zadaća za tvorbu rieči (koju učiteljska osnova propisuje od 3. školskoga godine dalje), jer se i tu za shodno bi-ranje gradiva hoće više filologičkoga znanja, nego li ga se od jednoga pučkoga učitelja očekivati smije i može.

Što se tiče pismenih sastavaka baš u užem smislu, morale bi čitanke — uz ono što jurve prvom prilikom rekoh — donesti dovoljno prikladne gradnje za vježbu u raznovrstnih načinih izraza. Jer zalud će učiteljska osnova te vježbe nalagati, ako nove čitanke ne donesu primjeren broj štiva, koja će biti navlaš u tu svrhu udešena i prilagodjena. Amo bi na prvom mjestu spadala zamienjivanje pojedinih jednaknoznačećih rieči. Nadje se i u dosadanjih čitankah gdjegod, da možeš koju i koju rieč drugom zamieniti, ali to je tok slučajno, po sreći. Moralo bi biti štiva, gdje će učenici u svakoj izreci moći jednu ili više rieči promieniti. Djeca to rado čine; ako se jednom tako promienjivanje ustmeno provede, učenici se kod prepisivanja upravo natječu, tko će više toga promieniti. — Iz ovoga najprimitivnijega, nu ujedno najograničenijega zamienjivanja, gdje se promiena odnosi samo na jednu rieč, ima slieditи vježbanje u promienjivanju, gdje će se i više pojedinih djelova jedno misli promieniti, a i novih pojmova u nju primiti, bez da bi se smisao ni za dlaku promienio (n. pr. on ima valjanu djecu — njegova su djeca valjana; nepošten čovjek ne može se pravo veseliti — čovjek bez poštenja neima pravoga veselja; svi ljudi nisu jednako bogati — bogatstvo nije kod svih ljudi jednako; onaj štap je dryen — ona palica je od drva; i on će doći, ako ne bude još bolestan — i on će doći, ako bude ozdravio; on je zdrava želudca — njegov želudac je zdrav — on ima zdrav želudac i t. d.)

Pišući učenici iz glave štiva, koja su dobro na pamet naučili, tako da znadu skrozimice rieč po rieč izreći, oni se vrlo izdašno uče i u pravopisu i u pismenim sastavcima, budući im koli predobbe pojedinih rieči toli dotični stilistički oblici bistri lebdo u svijesti i čvrsti ostaju u pameti. Nu na žalost neima u dosadanjih čitankah gotovo cielogа komada, koji bi u tu svrhu pravo shodan bio. Hoće se za to navlaš priredjenih komada — komada, koji će iz početka biti što kraći — koji će biti lahki i jednostavni, tako da ih može učitelj lahko protumačiti, a učenici bez osobite muke shvatiti — u kojih neće biti takih stilističkih oblika, koji bi za djecu prevoć tudji i težko prisvojivi bili, i u kojih će se u tom pogledu provadjati neka gradacija.

Spomenuh jurve, kako bismo mnogo zadaća mogli dobiti time, što bi se u čitanke unesla razna pitanja, na koja bi učenici pismeno odgovarali, kako bi ćak cieli komadi (pripovieđice, opisi) mogli biti u obliku pitanja. Nadalje mi je sada još nešto glede načina pitanja. Na svaki upit mora učenik podpuno odgovoriti. Na upit n. pr. „Što čini pas prije nego će leći?" — ne smije učenik odgovoriti: „Obidje ležište" ili „Pas prije obidje ležište" i tomu slično, nego podpunoma, naime: „Pas, prije nego će leći, obidje ležište" ili „Prije nego će pas leći obidje ležište". Očevidno je dakle, da tu puno odvisi od toga, kakva su pitanja, da li će učenik lahko moći na nje onako podpuno odgovoriti. Mora se dakle i tu paziti na neku postepenost, te ići od prostih i lahkih pitanja posve polagano na sve to teža.

Naveo sam prvom prilikom, kako bi shodno bilo, da čitanka ima takvih opisa, polag kojih bi učenici mogli sami druge opise sastavljati. Da mi se ne prigovori, da iztičem ujeđno, čemu je već u starih čitankah udovoljeno, moram i ob ovom još koju reći. Na str. 311. drugo slov. čitanke stoji doduše: „Pročitajte u čitanci št. 80 opis puža, i kušajte takovim načinom opisati konja" nu koji pročita ono štivo o pužu, uvidjeti će namah, da sastavljač rečeno čitanke nije imao pojma onakvom opisivanju, o kakvom je ovdje govor. Da budemo na čistu o čemu se tu radi, navesti ću mali primjer; kazati ću naime nekoliko izreka o konju, na temelju kojih će učenik moći pisati o volu:

„Konj je koristna domaća životinja. Služi nam za vozenje, nošenje i jahanje. I svojim gnojem prikoristi mnogo. On je brza životinja. Za obranu ima zube i čvrsta kopita. Za ures ima grivu na vratu i repu".

Na tom će učenik pisati:

„Vol je koristna domaća životinja. Služi nam za vozenje. I svojim gnojem prikoristi mnogo. On nije brza životinja. Za obranu ima čvrste rogove. Oni su mu ujedno za ures".

Pri takvih vježbah, podate misli o jednom predmetu, dozivaju učeniku u sviest misli i sudove o drugom dotičnom predmetu, a ujedno mu je podan i oblik, u kojem ima izraziti te nove misli; po tom je ovakvo opisivanje naravski prelaz od prepisivanja na samosvojno sastavljanje. U naših novih čitankah imati će se dakle i njemu posvetiti onu brigu i dotjeriti onaj obseg, što ga po svojoj važnosti zaslužuje.

* * *

Prije nego zaključim, moram iskreno priznati, da bi dosta težko bilo sastaviti čitanke, koje bi odgovarale svim ovdje razvijenim i obrazloženim zahtjevom; nu ujedno moram izraziti i moje duboko uvjerenje, da bi nam onda na naših čitankah mogli zavidjati i najnapredniji narodi.

Ante Dukić.

---

ili pak, da će se morat učiniti zakon, usljed kojega će se c. kr. službenike isključiti od prava, da budu zastupnici. To da će i izbornici morat zahtjevati, jer ovako kako je, nisu stalni, da li njihov zastupnik, činovnik, radi neodvisno, i bez ikakvoga obzira, bez ikakvoga upliva.

C. kr. službenici su uznemireni. Nad njimi visi Damoklesov mač. Svaki dan, svaku uru, može se proti njim postupati, može se ih odpustiti, i neima oblasti, koja bi sudila, da li ima uzroka tomu.

Ciela afera Spinčićeva doprinela je mnogo k upoznanju stanja Hrvata i Slovenaca Istre, pače i čitavoga Hrvatstva i nemože mu nego koristiti. A k tomu doprinieti će takodjer k uredjenju odnošaja zastupnika-činovnika, pa i činovnika samih.

Uz značajnost i odlučnost jednoga čovjeka mnogo se toga dosiže i u širih krugovih — pa makar on pri tom i trpio. Poboljšico drugim, imenito svojemu narodu, su njemu stalno ugodna i častna nagrada za njegovo trpljenje.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost ministra predsjednika grofa Taaffe-a kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Obavljene izbore mjeseca agusta i septembra 1890 god. u slovenskoj občini Pomjan — koparski kotar u Istri — uništila je vlada radi grubih nezakonitostih, počinjenih od pristaša talijanske stranke.

Ponovljeni tuj izbori nakon više od jedne godine, mjeseca septembra 1891. bijahu radi ponovnih protuzakonitostih, počinjenih od pristaša iste stranke i usljed toga nastavših nemira, prekinuti.

Občinom upravljao je i nadalje isti načelnik, za kojeg uprave nastadoše rečeno nezakonitosti.

Odlučilo se je napokon c. kr. namjestničtvo u Trstu, da se razpusti občinsko zastupstvo, da se imenuje komesara u osobi Štefana Petrisa, koji će privremeno obavljati poslove, i koji je nastupio dotičnu službu dne 4. aprila 1892.

Pošto je taj čovjek otvoren i oštr pristaša talijanske stranke, što je takodjer nedavno kano privremeni komesar u občini Grižnjan dokazao;

pošto kleveće svećenike i pučanstvo proti njim naušava;

pošto uška i proti monarkiji govoreći puku: „noi altri stavamo meglio sotto Venezia che adesso sotto l'impero*);"

pošto su ostale bezuspješne tužbe podignute proti njemu kod c. kr. namjestničtva u Trstu dne 4. maja tek. god. i budući se hvali nesamo prijateljstvom c. kr. kotarskoga poglavara u Kopru, već dapače i naklonošću c. kr. namjestnika u Trstu u tolikoj mjeri: „da mu je na sve proti njemu podignute pritužbe tako lahko odgovoriti, kano i popušit jednu smotku" (cigaru);

pošto se dade proti njemu podignute pritužbe svjedoci i prisegom potvrditi;

pošto nisu niti sada razpisani občinski izbori u Pomjanu uzprkos činjenici, da je ročeni komesar nastupio svoju službu u Pomjanu dne 4. aprila t. god. kojim danom bijaše dakle tamo faktično razpuščeno občinsko zastupstvo, i uzprkos jasnoj zakonskonskoj ustanovi (Članak XVI. zakona od dne 5. marča 1862. d. z. l. br. 18) po kojoj se mora najdalje u roku od šest tjedana po razpustu občinskog zastupstva, novi izbor razpisati;

pošto se občinari Pomjana takodjer c. k. ministarstvu nutarnjih posala već dne 9. maja pritužiše;

usloabdjaju se podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika, kao upravitolja ministarstva nutarnjih posala, sliedeći upit:

„Kani li njegova preuzvišenost učiniti potrebite korake, da se odmah razpiše občinske izbore u Pomjanu, koparski kotar u Istri, i da isto rukovodi neprístran komesar — da se tako izpune jasne zakonske ustanove i da se odstrani opravdane pritužbe tamošnjih občinara?"

U Beču, dne 8. julija 1892.

Spinčić, dr. Kaizl, Mixa, Sokol, dr. Blažek, Formánek, Krumbholz, Wohanka, Schwarz, dr. Engel, dr. Dvořak, dr. Masaryk, Borčić, dr. Šil, dr. Fanderlik, Rozkošny, Hoch.

---

*) To znači: „Bolje nam je bilo pod mletačkom vladom nego li pod austrijskom". Zaista, mogu se sl. oblasti ponositi takovim komesarom!
Op. Ured.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika grofa Taaffe-a kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala.

Odnosno na odgovor interpelacije zastupnika dra. Laginje, Spinčića i drugova od 7. decembra 1891. podan u sjednici 12. maja t. g., gdje bijaše rečeno, da se — pošto bijaše višnjansko občinsko zastupstvo namjestničkom odlukom 8. marča t. g. razpušteno i pošto je upravni odbor dne 24. marča primio občinske poslove — izborne priprave nalaze u toku, i da se ima skoro obaviti obnova občinskoga zastupstva;

Odnosno na interpelaciju istih zastupnika od 21. maja t. g., gdje se je pitalo njegovu preuzvišenost, da li njoj je poznato, da občinski izbori još nisu razpisani; i

odnosno na okolnost, da novi izbori nit do današnjega dana, usupor članku XVI. zakona od 5. marča 1862. broj 18. d. z. l. razpisani nisu,

dozvoljavaju si podpisani staviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja nutarnjih posala sliedeći upit:

Jeli njegova preuzvišenost sklona narediti, da se občinski izbori u Višnjanu, kotar Poreč u Istri — u izpunjenje jasnih ustanova zakona — bezodvlačno razpišu i nepristrano provedu.

U Beču, 11. julija 1892.

Spinčić, Borčić, dr. Kaizl, dr. Šil, Sokol, Mixa, Fr. Schwarz, dr. Blažek, Formánek, Krumbholz, Dvořak, Eim, Masaryk, Fanderlik, Rozkošný, Hoch.

DOPISI.

Kanfanar, julija 1892. Vidim, da sve šuti, kao da živimo ovdje u slasti i masti, a tomu žalibože nije tako. Odnošaji naši, mogu reći, jesu tužni. Brzo će biti godina, da smo imali občinske izbore, kod kojih nas protivnici prevariše na nečuveni način, a zato bijaše učinjen utok proti nezakonitomu izboru i c. kr. vlada, videć očitu sljepariju, uništila je izbor za II. tjelo, a to tekar poslie 6 mjeseca. Obnovio se izbor za II. tjelo ove godine i opet nas provariše naša fina gospoda. Opet je učinjen utok od naše strane, a još danas čekamo riešenje istoga, premda su od onda prošla jur 3 mjeseca. Mi očekujemo od pravednosti slavne c. kr. vlade, da će uništiti i ovaj zadnji izbor II. tjela, te da će u buduće gledati, da se nepostupa sa našimi izbornici nasilno kod izbora, kao do sada. Sadašnji občinski načelnik, prem je u istinu protivnik našega roda i jezika, sasvim tim bijaše štovan od puka do lanjskih občinskih izbora, gdje je izgubio povjerenje svoje, a zašto? Izbornici naši izabrahe i njega u III. tjelu, a drugi dan pustio se je zavesti od jedne ništarije i ovako su nas sramotno prevarili u II. tjelu. Kako se čuje, on neće više primiti časti načelnika; zašto ne, to znade on sam najbolje i prijatelji njegovi. Zato pak se narivava i muči za tu čast neki drugi „šjor gospodin", koji bijaše jur jednom načelnikom naše občine, ali je morao „rado ili nerado" zapustiti načelničko mjesto; zašto? to znademo dobro svi, a znade i slavna c. kr. vlada. I taj „šjor" hoće, da bude opet načelnikom! Od vas, občinski zastupnici, ovisi, da izaberete čovjeka, koji će gledati barem korist občine, a tim i občinara. Na vas dakle stoji, da pokažete, da vam je na srcu dobrobit občinara, a ne čaša vina ili što drugo; jerbo onaj „šjor" misli, da će pomoću zastupnikâ od Šola i Kontrade zasjesti načelničku stolicu, a vi pokažite, da toga nećete.

Da ima ovaj „šjor" veliko ufanje biti naš „podešta" vidi se i iz toga, što naš obć. tajnik toliko obći s njim, misleć: drži se onoga, koji ima nade najviše, da te neprotjera, ako dodje do zaželjene časti. U svoje vrieme su pošla naša gospoda (to se zna, da nije falio ni Tanković — da bude i jedno ime na lč) u Višnjadu moliti tajnika, neka dodje u Kanfanar, da će mu biti dobro i baš mu je predobro. Danas je on gospodar, mnogo on ne mari za občinskog poglavara, kao i za crkvenog, prem je on i ogurljaš! Čudna li slučaja!? Reć bi, da on danas nije drag nekomu, koji ga je možda pripravio do toga mjesta, a prijatelji se s ljudmi, koji ga početkom ni na kraj oka vidjoti nisu mogli. Da taj čovjek nije ni svim šarenjakom po volji, o tom nije dvojbe, pak ga drže ovdjo, da pomože sa nekim „študentom" uzdržati stupovo tobožnjega talijanstva!? On sklopi ugovor za 6 godina, da nebi ga mogli tako brzo doma poslati. U natječaju bijaše takodjer odredjeno, da tajnik mora znati i „slovinski" jezik (koj je taj, ja neznam), a on je u istom sudu izpovjedio, da nerazumije hrvatskoga jezika, dakle ni „slovinskoga". Da nelma mnogo posla, vidi se iz toga, što prima često posjete i u samoj občinskoj dvorani. Občina mora imati dosta novaca, kad mu dajo 500 for. plaće. Žminjska občina jest dva puta tolika, pa ipak ima tajnik tamo samo 500 for. godišnjo plaće. Vrhu toga je naš tajnik, kako rekoh i ogurljaš. Kako igra ogurlje, to prepuštam boljemu sudcu da sudi, ali mogu ipak kazati, da propušta često svoju dužnost, a da toga i ne javi predpostavljenoj oblasti. Poznato mi je dapače, da se je on sam izrazio, da su za njega velika „seccatura" ogurlje, pak se čudimo, zašto se ne odreče te službe. Onakovom gospodinu neće valjda biti do plaće. Čudim se gg. svećenikom, da malo bolje ne paze na ono, što i kako se ogurlja i da neimaju niti u crkvi nad njim vlasti. Onim, koji su ga ovamo doveli, dovikujem: držito si ga, kad ste ga htjeli imati, neka vam sad gospodari. Prod njekoliko dana dodje k meni seljak iz sela Sorići u Kontradi i pokaže mi brojeve „Naše Sloge" od 8 mjeseca (recite mjeseca) koje su mu tekar sad uručili. Pri tom namiče se pitanje, nezna li poštar gdje su Sorići? Kad on znade gdje je Lim (Lemme), šalje pisma do postaje u Sosić, pitamo ga: zašto ne šalje na pravo mjesto i „Našu Slogu"? Zar mu možda smrdi?! Tko bi mogao držati „Slogu", ako ju dobije svaka 3 mjeseca, kad je sve jur staro i od drugih, koji ju neplate, pročitano. Imali bismo još koješta prigovoriti našoj pošti, nu to ostavljamo za drugi put. Da neima ovaj poštar drugih osim talijanskih tiskovinah, ni toga netreba kazati. Ovih dana ustanovili su ovdje „Lega nazionale". Nevjerojatno ali istinito! Govorilo se mnogo prije, da će doći preko 200 osoba iz Pule, Rovinja itd., ali došla je samo glasovita rovinjska muzika sa nekimi „polušjori" i botegari iz Rovinja. Žalimo, da se to nije dogodilo o mesopustu, da se malko pozabavimo i nasmijemo. Skupština sabrala se u školskoj (!) sobi. Neznamo što će na to c. kr. kotarsko školsko vieće, koje bi moralo nastojati, da se škola neobezčašćuje politikom.

Skupščinari izabrali predsjednika i ostale častnike, kojim je glasba odigrala po jedan komad na voselje, što je sada Istra spašena. Poslie skupščine bijaše pod „Bristom" (zar se tako zove u jeziku „Leghe"? Op. ur.) skupna pijača, kod koje se napijalo slogi i bratimstvu istarskih Talijana (A što kane s krnjoli? Op. ured.) Škoda što je ta „krasna" zabava svršila već u 8 sati, jer su morali muzikaši i nekoji mutikaši u Rovinj.

Tako je eto sretno pod krov spravljena kćerka „Pro patrie", a sada može Istra mirno spavati, jer je spašena!

Franina i Jurina

Fr. Ča je to pustimo da?

Jur. Pustimo ča to ti je svaki oni človik, ki je mrzal, mljačan, len za narodne stvari; oni ki se zauzimlje i interesih za svoj narod i jezik same kad ga drugi na to goni i sili; oni, ki ima riguarda, da se ne zamori Petru ali Pavlu; oni, ki se boji pred protivnikom javno u svojem jeziku govoriti; oni, ki vavek samo blieje kako ovca, a nezna zalajat kako brek, kad je potreba.

Fr. A ima li takoveh ljudi med našimi Oprtaljci?

Jur. Magari tako ne, bilo bi puno bolje za nas.

* * *

Fr. Ča je dobil on prišlić, kad je na loven jarbole zabadal nos kade ga notoka i nekim žabica delil?

Jur. Da ga sad i deca žabica zovu.

Fr. A ča će još dobit?

Jur. To ćemo potlo videt.

Fr. A ča su dobili oni drugi taneki?

Jur. Lokila.

Fr. Ča vode?

Jur. Dragi ti, voda je samo za žabice.

* * *

Fr. Zač je Jožić gledal škartat Franinu, Ližija i drugeh još?

Jur. Zač pul njih ni mogal tako lahko kuntrabanti delat.

Fr. Ča je dela?

Jur. Aj Bog da more.

Fr. Ma zač je pak suca Mateta škartal?

Jur. Veramente ni mu lepo storil.

Fr. Ne brižnemu, ač bi bil volel, da mu krava krepa lego da su ga žbankali.

Jur. Neboj se, rabit će njim još ač nete moć tako lahko prez njega.

* * *

Fr. Naš Jožić svo va peste drži, da će bit onako kako on misli.

Jur. Za kega?

Fr. Za se! Kad je on za drugeh ča skrbel?

Jur. Onda zač je pak za drugeh delal?

Fr. Zač misli, da te pak oni za njega.

Jur. Je, da ga nebi poznali, ni mi ga od čera pul nas.

Fr. Al da se zna hvalit, da je prikoristil al očuval komunu milijuni.

Jur. Ča buh?

Fr. Neznam jel buh al šenac.

* * *

Jur. Jel' istina, da su se pustili poli vas štrelegati jedan karnjel, jedan forlan i dva šarenjaka?

Fr. Vero su. Oni i to „civili" su pensali, da će im forši ciganka ki zna ča povidati, a ova im je uganala njihov slabi pasani život, a o budućnosti bih moga i ja pripovidati.

Jur. A kadi si ti sve to tako brzo doznâ?

Fr. Po trombeti i štafeti, dragi moj, doznade se prije, nego po telegrafu.

* * *

Jur. Si vidia, kako se je izlegio poli nas niko „legio nazionale" mjesto pokojne „pro patrie"?

Fr. A ki sad pita za nju?

Jur. Ovi put je prešidente šarogliv. U gomitatu najdeš i študijanega duhtora, polontaša Šandrina, moga virnoga ženma, a najzada je i šjor Konto.

Fr. Ča će oni s tim učiniti?

Jur. Ono, ča su učinili s pokojnom patriom. Niš prije, niš potle; one beče, ča su dobili, su bili pofrajani, a ki su ih dali, z dugim noseom su ostali.

Fr. Dobro im stoji, su ih mogli kmeti sami pojisti i zapiti.

Različite viesti.

Spinčićeva stvar pred carevinskim viećem. Pošto nam nebijaše moguće u današnjem broju donieti bar glavnije točke govora zastupnika u carevinskom vieću od dne 5. t. m., kad se je razpravljalo o predlogu zastupnika dr. Pacáka, da se pitanje o odpustu iz službe profesora Spinčića izruči imunitetnom odboru, priobćiti ćemo u budućem broju u obširnom izvadku sve važnije dielove spomenutih govora.

Diocezanske viesti. Tršćansko-koparski biskup presv. g. dr. Ivan Glavina dielio je sakramenat sv. potvrde dne 29. pr. mjeseca u Ospu a sliedećega dana u Loki. Veleč. g. Stjepan Kropek imenovan bijaše župnikom u starom Pazinu

Potvrdjen zakon. Službeni list tršćanske vlade „L' Osservatore Triestino" od dne 11. t. mj. donaša u njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku novi zakon, potvrdjen 7. junija 1892., kojim se ustanavlja zdravstveni red liečilišta za gradove mali i veli Lošinj.

K izborom u Vižinadi. Javili smo u zadnjem broju, da će se obaviti izbori za občinsko zastupstvo u Vižinadi 13., 14. i 15. t. mj. Poreški listić plšo u zadnjem broju, da će se ti izbori obaviti dne 14., 15. i 16. t. mj. Doznajemo naknadno, da su započeli izbori 14. toga mjeseca a svršiti dne 16.

Rečeni listić, pišuć o izborih u Vižinadi, govori tako, kao da bijahu jur obavljeni te kao da je ejajno predobila šarenjačko-krnjeloška stranka. On će biti valjda dobro podučen od svojih pristaša u Vižinadi, kojim će biti zaista dobro poznati tajni i javni naerti za predstojeće izbore.

Kad se može onako stalno pisati o pobjedi u občini, koju sačinjava velika većina birača hrvatskoga jezika, tad je samo trojo moguće: 1. da su već podkupili većinu naših seljaka-birača one občine, ili 2. da su iskvarili i nagrdili izbornu listu izpustiv naše birače a unosav talijanaške nebirače, ili napokon 3. da će na dan izbora slieptti i varati tako grubo i tako dugo, dok nezadobiju većinu. Jedino

ovim načinom može porečka „baba“ unapried slaviti šarenjačko-krnjeluku pobjedu, koja je još u rukuh birača. Preporučamo još jednom našim prvakom one občine, da budno paze i marljivo bilježe sve, što će se dogoditi.

Ogorčenost na Oprtaljčićni. Pišu nam iz Gradina, da su tamošnji čestiti občinari silno ogorčeni zbog dolazka gospode bujske na Brezovicu. Sada poznamo prefriganost i nečisti posao Talijanaša a „baronadu“ i nestalnost Mikulićevu. Što bi rekla gospoda bujska, da ih dodju Gradinci nagovarati i mamiti, da glasuju za hrvatsku stranku proti talijanskoj? gotovo nebi pokazali toliko ustrpljivosti koliko i Gradinci. Ovuda kola glas, da si je Mikulić izposudio 300 for. u Bujah, koje da će mu darovat, ako pripomogne talijanskoj pobjedi u Oprtlju, i s toga, da se je bacio u naručaj gospodi; ako je to istina, pitamo svakoga, da li je to častno i pošteno za jednog muža? hoće li to njemu više škoditi ili koristiti? neka dobro promozga, nek promisli, da je s Gradinci noć i dan, a gospoda bujska su bila kod njega samo jedan put i više neće valjda nikada doći; nek promisli tko mu daje više dobitka — Gradinci ili Bujci. U ostalom drago nam je, da poznamo svrsikape ili kameleone, da se jih budemo znali čuvati u budnće. Za jedno veslo ide barka svejedno napred, pa neće tako ni naša stranka radi jednog glasa propasti; mi ćemo liepo svi pustit Mikulića na ojedilu, pa ćemo si i bez njega lice osvjetlati; a on neka samo pazi, da nebi bila gospoda njegova velika nesreća. Sram nek bude svakoga onoga, koj baca svoj jesik i svoj nerod pod noge. U nečistom poslu da pomaže Mikulića još jedan iz Krasa Oprtaljskog, koj je bio kod zadnjih izbora s nami; bude li trebalo, iznesti ćemo i njegovo ime na javnost. Eh pošteuje — poštenje gdje si! Sve se klanja mamonu (novcu), a poštenje baca se pod nogo. Govori se, da su gospoda imala na Brezovici za potrebu 60 naboja od revolvera.

Talijanaška škola u Sv. Nedilji — občina Vižinada U talijanskih novinah Istre čitamo razpis natječaja za mjesto učitelja nove školo u Sv. Nedilji, koju će otvoriti početkom školske god. 1892./93. talijansko školsko družtvo „Lega nazionale“. Da je ta škola namienjena dječakom naših seljaka mjestne občine Vižinada, netroba nam tekar dokazivati. Kad mi pitamo škole u hrvatskom jeziku, kaže nam se, da nam se nemože zadovoljiti, jer neima novca, zgrade ili da je ne trebamo. Mjesto hrvatske škole eto narivava se našemu puku u občini Vižinada talijansku školu, kojoj će biti svrha, da raznarodi, da potalijanči našu ubogu dječicu.

Tjelesno mrcvarenje ili ubijanje zabranjeno je najstrožije božjimi i ljudskimi zakoni, dočim se eto duševno mrcvarenje i ubijanje naše dječice u Istri ne samo trpi, već dapače odobrava i podupire.

Preporučamo našim prijateljem i rodoljubom občine Vižinada, da na vrieme poduče puk, kakva je svrha toj novoustrojenoj talijanskoj školi. Neka se je čuvaju kano i ognja, jer je ustrojena jedino za to, da ih duševno ubije, da postanu tudji robovi, izdajice svoje krvi, janjičari, koji bi danas sutra urinuli nož u prsa one, koja ih je rodila, dojila i odhranila. Pozor dakle prijatelji!

C. kr. namjestnik u Krku. U predjašnjemu smo broju priobćili viest o namjestnikovom pohodu u grad Krk. Kako nam prijatelj javlja, doigrao se ondje dne 6. t. mj. drugi čin k tomu pohodu. Občinski načelnik potrošio je naime 115 for. iz občinsko blagajne za svečanosti, priredjene namjestniku, **neimajuć k tomu privole od zastupstva niti upitav kasnije odobrenje.** Uslied toga občinsko zastupstvo u sjednici držanoj spomenutog dana ne samo, da nije odobrilo rečeni potrošak, nego dapače velikom većinom glasova **izjavilo je svoje nepouzdanje načelniku i občinskom odboru.**

Nadalje biralo se istoga dana odbor za gradnju bolnice. Načelnik je predložio, da se uslied namjestnikove preporuke izaberu u taj odbor i c. kr. političkog povjerenika. Predlog bje medjutim zabačen velikom većinom glasova.

I to nek služi komu za nauku!

Izbori u Motovunu potvrdjeni. Čitamo u talijanskih novinah, da je c. kr. namjestničtvo potvrdilo zadnje občinske izbore u Motovunti zabaciv utuk uložen proti istim.

„Slavjanska Čitaonica“ u Puli imala je 3. t. mj. svoju glavnu skupštinu, koja je bila posve dobro posjećena. Prisutan bio je c. kr. vladin komesar gospodin Dolinar. Krasnim govorom pozdravio nas je naš čestiti gospodin predsjednik dr. Matko Lagirja, za kojim je gospodin tajnik dr. Konrad Janežić izvješće odbora o družtvenom djelovanju prošle godine pročitao.

Gospodin blagajnik Dragutin Fakin priobćio nam je gospodarsko poslovanje prošle godine.

Zatim je započeo izbor novoga odbora, u koji su bila izabrana sljedeća gospoda: Dr. Laginja Matko, predsjednik, Don. Jakić Ante, podpredsjednik, Krišaj Josip Franjo, tajnik, Perić Franjo, blagajnik, Špik Ivan i Mrzljak Ivan, odbornici. — Dr. Janežić Konrad, Grum Viljem, Mihaljević Franjo, Fakin Dreg., Fakin Ante i Schwarz Emanuel, namjestnici

Valja nam istaknuti, da je prošle godine napredovalo naše družtvo u svakom pogledu. — To je zasluga starog odbora, koji je uztrajno radio za družtveni napredak. Zato smo mu zahvalni. Glavna skupština, koja je u 5 sati popodne započela, trajala je do 7 sati, a poslje smo imali ugodnu zabavu sa koncertom. Zabava ta zadovoljila je sve članove i prijatelje našega družtva, koji su ponieli sobom sladku uspomenu na ugodno probavljeno veče. Srdačna hvala na tom svim onim, koji su se za to najviše trudili.

Iz Oprtlja pišu nam 10. t. mj. (Prepis lieto — šegavost i neotesanost šarenjačka). Kako već javiste, g. urednike, dopušteno nam je, da uzmemo prepis liste za izbore. Nu tko da ju propiše, kada smo mi svi malo ili ništa izškolani; ali i u tom smo se pomogli. U tu svrhu našli smo našeg čovjeka u Buzetu, koj je došao dne 5. t. mj. sa P. Zankom i A. Matijašićem da propiše listu; taj dan su naši već prije ustanovili i javili c. kr. kapetanatu u Poreču, da pošalje žandare za osobnu sigurnost. A! eto opet paklenske spletke! Gradjani dodjoše u občinsku dvoranu, da tobož pregledaju listu i tako ne dadoše našim, da ju prepišu, već im rekoše, da se može listu prepisivati samo onda, kada neima nikoga, koj ju razgledava. Tako će gospoda činit valjda svaki dan i svaki put, kad budu naši došli za prepisivati. Ako nije to zadirkivanje, neznamo što bi drugo moglo biti. Neka gospoda paze, da ne podžižu odviše iskre, jer bi se iz toga mogao poroditi veliki oganj. Iz tog ponašanja naših protivnika vidi se očito, da lista mora biti sasvim izkrivljena i da bi si gospoda htjela baš prevarom produljiti vrieme pašovanju. Naši, videć se u manjini, nehtjedoše se s gospodom prepirati, već napustiše dvoranu i javiše putem rekursa stvar odmah c. kr. kapetanatu, koj će valjda tomu zadirkivanju na put stati. Nu naći će se i tomu lieka. Ne bude li naime c. kr. kapetanat čim prije našoj molbi zadovoljio, nepreostaje drugo, nego da se sakupi jedna stotina junaka birača, pa da ide uzet prepis liste; ako bi pa gospoda opeta zadirkivala i tim dala povoda kakvom izgredu, neka budu za to oblasti odgovorne; što je odviše je odviše; tako se niti sa živinom ne postupa; mi dobro znamo, zašto gospoda krate prepis liste, ali mi nećemo, da se nitko s nama igra; mi smo slobodni državljani i občinari, te se hoćemo služiti našim pravom. Nedaj Bog, da našim krv uzvrije, jer tko znade što bi se moglo iz toga izlući. Mjesto da dadu našim prepis liste, izgrdili i izfućkali su ih gradjani, vičuć za njima: „ćići, porchi croati, bubù“ itd., te tim opet pokazali svoju „avitu colturu“. Prijava učinjena je odmah c. kr. žandarom, koji su baš u taj čas stigli u Oprtalj. Ne znamo zašto nisu oblasti zadovoljilo pravičnim zahtjevom i molbi od preko 300 kućegospodara, da se ustroji u Oprtlju postaja žandarmorije, da čuva malo bolje te divljake; sada se približiju izbori, pa se svaki dan opetuju fućkanja, izazivanja i grdjenja naših kmetova, samo da se jih time prestraši. Hoće li biti tomu već jednom kraj? Jeli to na čast bilo kojoj oblasti? Zar da ne ima oblasti, koja bi obuzdala ovo nesretno gnjezdo?

„Baba“ šuti. Očekivali smo, da će poreški listić, kao pošten kroničar, donesti bar u kratko viest, kako bijahu njegovi glasoviti agitatori odvjetnik Sandrin i Marsich radi kupovanja glasova odsudjeni na tamnicu — ali one mudro šuti, kao da se to njo i netiče. E mudra lijo, zar ti neide ona odsuda u škvadru?

Lažne viesti. Uobljteni smo sa kompetentne strane, da izjavimo, da su skroz neistinite i lažne viesti, koje su Talijani šarenjaci po Oprtaljčićini i Grižnjančićini raznesli, i na koje viesti se dapače naslanjaju nekoji šarenjaci u istom c. kr. sudu — kao što se je zbilo dne 6. t. mj. na razpravi u Motovunu — da je č. g. F. Stefanutti, župe upravitelj u Šterni odsudjen radi izgreda lanjskih u Bujah na 50 for globe od političke oblasti. Isti g. bijaše dolata globljen sa 50 for. i to skoro godinu dana poslje izgreda zbog toga, što da je bacio nekoliko novčića dječurliji bujskoj, i to od c. kr. političke oblasti u Poreču; nu uslied rekursa g. Stefanutti-a na visoko c. kr. namjestničtvo je isto uništilo osudu političke oblasti u Poreču.

U laži su kratke noge.

Iz Sovigne (Fero-Caril del sud-republika argentina) javlja nam rodoljub i glavar željezničke postaje g. Ivan Lesica, rodom sa otoka Krka, da je stupio g. Antun Kumbatović, rodom iz Omišlja, nakon dobro položena izpita kao podglavar na istoj postaji u nočnu službu, te da opravlja svoj posao na obće zadovoljstvo.

Veseli nas što se naši suzemljaci i u dalekih krajevih svieta liepo paze, jedan drugoga podpomažu a pri tom nezaboravljaju na svoj rod in na onu grudu zemlje na kojoj su ugledali svietlo božje. Živili naši dični istarski Hrvati u mjestu Sovigne!

Baffonova razprava. Dne 6. t. m. bilo su kod c. kr. suda u Motovunu dvie razprave. Tužitelj bijaše A. Pauletich, pristaša gorljivi talijanske stranke, iz Brda oprtaljskih; obtuženici kod jedne razprave: župe-upravitelj iz Šterne i P. Zanko; kod druge M. Bančina Kramar i drugovi. Prva razprava svršila je prvi dan, dočim se je morala druga odgoditi. Tužitelj Pauletich našao se u takovoj stisci, da je pozvao brzojavnim putem branitelja iz Buja. Kad bijaše već započela prva razprava, stiže brzojav od dra. Veniera, da sud odgodi raspravu, dok stigne branitelj. Sud nehtjede na to pristati. Namiće se ovdje pitanje: čemu treba tužitelju branitelja? Eto odgovora: Prva tužba bijaše podnešena bez ikakvog temelja, i što se tiče upravitelja iz Šterne skroz i skroz neistinita — lažljiva, pa zbog toga eto straha; savjest nodala mira, troba spasitelja iz Buja; nu on će doći kasno, što dakle započeti? Tužiteljeva glava ne smaže toliko, da prkosi upravitelju i Zanku, pa odatle velikog jada i nevolje.

U vrieme razprave, koja je trajala preko dva sata, Rocco i Kamalić šapću svomu miljeniku Pauletichu nešto u uho, dok ih gromki glas obtuženika ne stisne u kut. Pošto bijahu svjedoci zaprisegnuti, izrekao je sudac osudu, kojom se proglasuju oba obtuženika nedužnimi. — Obje stranke uložile utok proti osudi; obtuženici s toga, što nije sud osudio tužitelja na naknadu troškova, koje su prosvjedovali na for. 20. U vriemo razprave bijaše koli u sobi toli u hodniku puno naših kmetova a i gospode motovunske, koja su željno očekivala, kako će brzojavit porečkoj „babi“ veselje u Izraelu, da su Hrvate odsudili. Obtuženici branili se svojim hrvatskim jezikom. Tako eto svršila Baffonova razprava, na koju ćemo se valjda još jedanput osvrnuti.

Iz Sovinjaka pišu nam 12. t. m. Naša pritužba proti ovdašnjemu učitelju u novinah nije pomogla. Utekli smo se pritužbami proti njemu i na školske oblasti. Radi njegovog ponašanja bijasmo prisiljeni prijaviti ga ponajprije mjestnomu školskomu vieću. Očekivali smo, da će ga ovo podučiti kako treba, da se ponaša u i izvan škole. Nu ovo vieće poslalo je našu pritužbu kotarskomu vieću, a ovo poslalo ju učitelju, da se opravda.

Učitelj u stisci radi opravdanja tužio je na sud dvojicu od podpisanih na pritužbi tobož radi uvrede. Na razpravi odustao je od šest točaka tobož uvriedljivih a samo na jednoj ostao je jašuć. Žaleć što se od tih šest točaka od obtužbe odustao uvjeravamo ga, da ćemo mu i sedmu temeljito dokazati.

Videći da nam nije ni spomenuta pritužba ništa pomogla podnjeli smo drugu opet na mjestno školsko vieće, a ovo poslalo ju zemaljskomu školskomu vieću, odakle očekujemo odgovor ili učitelju zasluženu pedepsu.

Čovjek bi nakon svega toga pomislio, da će se učitelj opametiti i svoje ponašanje poboljšati. Ali jok! Dne 15. prošloga mjeseca trčao je rečeni učitelj gori i doli po našem trgu pjevajuć okolo 10½ sati na večer kano da ga je pomot zapustila. Na tu viku skočili ljudi na prozore, da vide tko li je taj nesretnik što je s uma sašao, a kad tamo poznaše u vikaču mjestnoga učitelja.

Jedan občinar tužio ga glavarstvu u Buzetu radi noćnog uznemirivanja. Odsudjen bijaše na globu od for. 5 i na platež od for. 2 dvojici svjedoka. Eto, takvi su učitelji po receptu poreške „babe“.

Za gradnju „Narodnoga Doma“ u Medulinu darovala su nadalje sliedeća gg.: Franjo Lazar, župnik u Sv. Petru 1 for. 50 nov., Ante Turak, učitelj 3 for. i N. N. iz Alture po Josipu Svjetličiću 2 for.

Slavnom uredničtvu *)

„Naše Sloge“

u Trstu.

Pozivajuć se na tiskovni zakon, molim da izpravite viest, donešenu u posljednjem broju Vašeg lista o posjetu njegove preuzvišenosti gospodina c. kr. namjestnika viteza Teodora Rinaldinia na sliedeći način:

Da su svi brodovi nalazeći se u Krčkoj luci na moj izrični nalog izvjesili zastave tekom boravka njegove preuzvišenosti, naime dne 15., 16. i 17. lipnja t. g.

Krk, dne 8. srpnja 1892.

Ljudevit Sucich,
c. kr. lučki činovnik.

*) S neopriestranosti priobćujemo gornji izpravak, propuštajuć g. dopisniku, da se nagodi sa g. izpravljačem. Op. ured.

Listnica uredničtva.

Gos. M. T. Pogled. Uzalud Vaša i naša želja, ako nam se nitko neoglasi. Dodor, kušajte Vi kad neće nitko drugi. Prijatoljski ozdrav!

Gosp. I. L. u S. Vaše priposlano uvratit ćemo u budućem broju, jer nam za danas nepreostaje prostora. Da ste nam zdravo Vi i Vaši drugovi!

Listnica uprave.

Gosp. A. S. u P. Plaćeno do 1. rujna tek. god. Živili!

Lutrijski brojevi

Dne 9. julija.					
Trst	72	35	27	6	2
Linc	17	89	31	6	77
Budapost	75	6	64	8	67
Dne 13. julija.					
Prag	86	75	22	28	27
Horma..stadt	51	18	71	82	90
Lavov	52	4	28	46	48

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladište dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojevo, te pošto su je dobro pogledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojevo drugdje kupili, a moji da su boljii i cienjii. Kupuju mačku u vrći, neposnajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodjo li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i sretni biti, što nisu izgubili produjam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojevo drugdje, u moje skladište; pogovoriti ćemo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih prevariti.

Molim rodoljube, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, te da nepodupiru ljude, koji nas možda crne te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, šisaljke za svaku porabu,** te **svakovrstnih strojeva i što na nje spada.**

Moje **Strcaljke proti peronospori** pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
inžinir.

—5

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće **osobitosti:** Glasovito i pravo finštro iz Brošlje, željezo-Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Elikair Cocoa okrieplјujući i probavljajući. Elikair Chine proti grunici. Anatorinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esenen, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda za Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudne. Prašnk za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Estorhazy. 2—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeću.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarcznikom uz najniže cienе.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

1—12 **L. BRACHETTI.**

Za štrcaljku 3—20
proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog društva u Trstu primaja se narudžbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 7—52

Tinktura za želodec,

katero priroja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta je mehko uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·36, z 35 stekl., 5 kg. težo, velja gl. 3·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 22—25

Novo!
Koji trpe na proderu i koji boluju na dimlju

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prepriči dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za teže *proderе* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,* jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,
3—10 specialiste
Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opišu podrobno bol.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posve siromašnoj občini **Pius** na mjestu sadašnje, siromašne i propadajuće kapale, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra radi bi započeo graditi, ni polmadom još niti polovicu potrebitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro.

FRANK 5—10
župnik kod Sv. Pia
Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

Kupelji i vodoliečilište u Kamniku u Kranjskoj.

Postaja lokalne železnice
3—3 (Ljubljana-Kamnik).

Liečenje po načinu župnika Kneipp-a

pod ravnanjem posebnoga liečnika, koji imade svjedočbu sposobnosti od veleučenog g. župnika Kneippa, kod kojega se je dulje vremena vježbao, te je zatim dvie godine ravnao vrlo posjećeno liečilište po Kneippovom sustavu, gdje je postignuo najbolji uspjeh, što dokazuju mnogo svjedočbe. O zavodu i stanovih podaje potrebita izvješća

Ravnateljstvo liečilišća.

Obavlja naručbe točno te odproma prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 13—24

Teodor Slabanja
srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odproma prosto poštarine!

DROGERIJA
na debelo in drobno
G. B. ANGELI
104—6 TRST 6—12
Corso, Piazza della Legna št., 1.
Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kožije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvopljanje trt.

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada poče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i homoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori" TRST: Piazza grande. 8—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica sa bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo kojo boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—7 vrata 11.

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 8—52

10—5 **Novosti!** 8—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jših enovij, gladke barve ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvomi žopi na prsih, popolna veličkost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačesto zaponko. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz 1-a klobučevine so širokim svilenim trakom ter mošnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1

razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch
Dunaj, 1. Salzgasse Nr. 65

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnjih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvorivа, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 8—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjigo za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisano tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, ilvrè; sukno za biljard i igračke stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pore, plaid za putnike od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milljuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

O drezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzeće.
24—19 preko 10 for. franko. 24—24
Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez pośl iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepareske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 8—52

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfiuje vrsti; crvene, žuto, zelono, višnjovo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; turinje bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nijo moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokropitolja od Kwizde (Kornouburger Vichnähpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lickova — skladišće sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem čaje su brezplatna poraba telefona. 8—52

Znatno obaljene ciene

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do *20%* veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za eve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia"
izradjuju jedini tvorničari 7—

PH. MAYFARTH i drug.
tvornica poljodjelskih strojeva
BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podlelanje.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 25—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja važnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha. — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za prago Iquique (itd.):** proko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kapnro. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v Now-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za perilnjo in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 29. U Trstu 21. julija 1892. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Koma list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. I.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Spinčićeva afera pred carevinskim viećem.

Nakon tolikog zatezanja došao je napokon dne 5. t. mj. predlog zastupnika Paćuka na dnevni red u carevinskom viću. Zastupnik Paćak bio je postavio u sjednici od dne 28. aprila predlog, da se izruči pitanje o odpustu iz službe profesora Spinčića imunitetnomu odboru, koji će stvar proučiti i razviditi, ne bijaše li postupanjem školskih oblastih Primorja i ministra nauke povriedjen imunitet zastupnika Spinčića.

Istoga dana razpravljao je to pitanje i carevinski sud, o čemu smo izviestili u zadnjem broju. Za danas donašamo niže važnija mjesta iz razprave u carevinskom viću, te bude li nam dopuštao prostor listu, osvrnuti ćemo se na tu glasovitu razpravu i u kojem od budućih brojeva.

Čim je stavio predsjednik predlog zast. Pacáka na dnevni red, priglasi se za riečdr. Herold, koji izjavi na početku, da preuzimlje ulogu svoga druga zastupnika Paćaka, koji je zapriečen obiteljskom nesrećom prisustvovati današnjoj sjednici. Obrazloživ temeljito predlog svoga druga, reče:

Državno sudište će danas izpitati tu stvar sa strogoga pravničkoga gledišta, dočim ju zastupnička kuća ima izpitati sa stanovišta političkoga morala. (Mladočesi burno odobravaju). Bio kakav mu drago konačni sud državnoga sudišta, to nemože uplivati na mienje zastupničke kuće, jer sa stanovišta političkoga morala nitko nemože odobravati, što je Spinčić odpušten iz službe. (Mladočesi odobravaju). Veli se, da je zastupnik Spinčić rekao u Zagrebu: „Dao Bog, da taj grad (Zagreb), koji je danas moralna priestolnica Hrvatske, čim prije takodjer i na materijalnom polju postane priestolnicom našega naroda". Želi li možda ministarstvo nastave, da Zagreb postano nemoralnim glavnim gradom? (Mladočesi burno odobravaju). „Živio Zagreb! Živila ujedinjena Hrvatska!" Hoće li zemaljska školska oblast u Gorici, ili ministarstvo nastave, da Hrvatska bude razcjepkana i razdieljena? (Mladočesi burno odobravaju). „Medju nas su postavljene zaprieke, koje imaju držati razdieljenom našu zemlju; ali takove zaprieke nedostaju, da u nama ugušeđinstvo misli i osjećaja". U tom se ovo inzrieva prekršaj proti državopravnomu ustavu monarhije. Ministar Njegova Veličanstva cara i kralja ipak bi se morao ogriješiti proti shvaćanju, da je sjedinjenje Hrvata, koji žive u austro-ugarskoj monarhiji, želja, koja se protivi državopravnomu ustavu monarhije. — Uzprkos dualizmu, uzprkos ustavu od 1867. godine, pak još postoji monarhija i Austrija, i već su skoro ujedinjeni svi Hrvati, koji žive u području te monarnije. — Iz iztrage se razabiro, da je zastupnik Spinčić pri tom mislio na ujedinjenje Hrvata pod presjanom habsburškom dinastijom. (Čujmo! Čujmo! kod Mladočeha).

Govornik sada razlaže, kako se spočituje zastupniku Spinčiću agitatorska djelatnost i spominje, da je uredničtvo djela „Austro-Ugarska u riečі i slici", kojemu je bio na čelu priestolonasljednik Rudolf, zamolilo zastupnika Spinčića, da napiše nastavak o pučkom životu u Istri. Revolucijonarcu, okorjelomu opozicijonalcu, koji je htio, da se razcjepka monarhija, sigurno se nebi povjerilo, da sudjeluje pri takovom djelu. (Mladočesi odobravaju). Govornik nada razlaže, kako se je zastupnik Spinčić ponio g. 1891. pri izborima u carevinsko viće; dokazuje, kako se je Spinčić ograničio na to, da poduči birače o pravu izbora i reklamacija.

Njegova se je agitatorska djelatnost nastojala u tom, što je brzojavio na ministra predsjednika sbog zloporaba, što su se sbile. (Velika veselost kod Mladočeha). Pri ponovnoj nezakonitosti, do koje je došlo 19. listopada kod naknadnoga izbora, zastupnik Spinčić se je opet brzojavno obratio na ministra-predsjednika. Najedanput su se sjetili njegova govora, što ga je početkom rujna prosborio u Zagrebu (Čujmo! Čujmo! kod Mladočeha), a 24. listopada je dobio poziv, da dodje pred zemaljsko školsko viće. U namjestničkom dopisu se veli o njegovoj djelatnosti za izbora u carevinsko viće: „Što se tiče vašega djelovanja za ovogodišnjih općih izbora za carevinsko viće u Istri, dokazano je, da nije bilo ograničeno lih na to, da ste u svojem stanu u Poreču upućivali ljude, kako se imaju vladati pri izborima, nego da ste pri spomenutim izborima, kao što i pri naknadnom izboru, koji se obavio mjeseca listopada 1891., kao priznati vodja stranke (Veselost kod Mladočeha. Čuju se glasovi: „Strašno!") razvili djelatnost, koja je po vašem vlastitom priznanju — sada dolazi remek-djelo birokratičke štilizacije — smjerala na to, da se učini sve, da sami Hrvati budu izabrani za zastupnike". (Neopisiva veselost kod Mladočeha).

Dalje se veli, kako u očitoj opriesi stoji sa dužnostima odgojitelja mladeži, da u stranačkoj borbi na se preuzme g'avnu ulogu. Preuzme li dakle podredjenu ulogu, tada je pravi odgojitelj mladeži. Čini li ono, što drugi hoće; neima li nikakova osvjedočenja, pa si dade zapoviedati, tada je uzor značaju. Ako je ministar nastave oduševljen za takovo shvaćanje, tada će u Austriji odgojiti žalostan naraštaj. (Mladočesi odobravaju). Politička je strana toga pitanja: Vlada je htjela hrvatskomu narodu štatuirati primjer. Tako se evo daleko može zaboraviti vlada prama zastupniku. Čuvajte se dakle, da nebi birali hrvatskih kandidata! Spinčićeva afera ne smije biti osobna stvar, stvar jedne stranke. Spinčićeva je afera stvar, koja se tiče poštenja cielog parlamenta. Još mu je jedino preostao osobni zastupnički imunitet. Kaznom zastupnika Spinčića je povriedjen i zadnji ostanak parlamentarnoga dostojanstva, što ga uživa zastupnik, a parlamenat nesmije dopustiti, da se to može nekažnjeno dogadjati, bez rešttituoije uvriedjenoga poštenja. (Mladočesi odobravaju). Ovdje je povriedjeno poštenje jednoga izmedju naših drugova i u tom pitanju troba da budemo svikoliki solidarni. Parlamenat nesmije prije popustiti, dok nije dana zadovoljština uglodu kuće. (Mladočesi odobravaju i pljeskaju).

Zastupnik dr. Kramař je uvjeren, da drugi ministar nebi takova što učinio. (Mladočesi odobravaju). Dopustite mi, veli govornik, da narišem malu sliku njegove preuzvišenosti. (Veselost. Čuju se glasovi: „Slobodno!" — Veselost). Jedan put su pitali dra. Ungera, što li on za pravo misli o Taaffeovu ministarstvu. On je na to odgovorio: Jedna polovica nije za ništa, druga je za sve sposobna. Da ga upitaju, što misli o ministarstvu nastave, on bi morao kazati, da je u njem utjelovljen idejal Taaffeova ministarstva, jer umije, da na čudan način u sebi predočuje obje polovine. (Velika veselost). On bi rekao: Ministar je sposoban za sve i za ništa. Ministar nastave je pao u Taaffeovo ministarstvo kao neko strano tielo. Nu govoriti mi je i o ministrovim zaslugama, a tu moram najprije spomenuti tirolski školski zakon. Ja se veselim, što je ondje prestala žestoka borba sbog škole. Ministrova je zasluga bila pri tom, da njegov predlog nije prihvaćen. (Veselost kod Mladočeha).

Govornik se zatim osvrće na razne reforme ministra nastave, ističe, kako ministar, kao reformator nije sretne ruke. Ministar je moderan samo u reklami. Taj se čovjek nije znao, da najnečuvenije povriedi zastupnički imunitet. Protjerao je iz službe zastupnika, koji je profesor, jer je vršio svoju dužnost kao zastupnik. Ministar u obće naginje na redarstvene mjere. Za nijednoga ministra nastave nije povedeno toliko disciplinarnih iztraga na sveučilištima, kao što sada, a neki su fakulteti prave policajne ekspoziture. Spinčićeva je afera opasan precedens, pa se je čuditi, što baš ljevica kuće toli mlitavo shvaća ciolu stvar. Nemože se znati, da li ljevica neće opet preći u opoziciju, a onda bi joj se osebujnim pričinjalo, kada bi se vlada tako titrala sa njenim profesorima, kao što se ta vlada titra sa zastupnikom Spinčićem. Još se nadam, da će se tu parlamenat osoviti na noge i uložiti svoj odrješiti veto.

Obziri prama ministru i stranački obziri su dosada zavlačili stvar. Nu nad sve je ove obzire uzvišen prvi uvjet parlamentarnoga života, zastupnički imunitet. (Mladočesi odobravaju). Ljevica se jamačno neogradjuje proti mnienju, da je njena popularnost oslabila, a o tom se je mogla uvjeriti pri veoma žalostnom dogodjaju. Takovo stanje nije u prilog ljevici. Sada joj se pruža prilika, da pokaže, da joj je načelo parlamentarne slobode uzvišenije, nego li svaki obzir prama kojem mu drago ministru. Budemo li pokazali, da niemo kadri braniti slobodo svojih drugova proti birokratičkoj samovolji, onda neimamo ništa više govoriti. Jer sam uvjeren, da će se parlamenat uzvisiti, da će ovdje odrješito pokazati svoju volju, kako bi imunitetski odbor čim prije mogao izviestiti kuću o tom, na koji bi se način dalo rečeno popraviti i tako u buduće na put stati sličnomu slučaju, ja mislim, da će kuća jednoglasno usvojiti Pacakov predlog. (Mladočesi živahno odobravaju).

Zastupnik Pernerstofer sjeća, kako je već više puta bio prinuždan, da se negodovanjem izrazi o parlamentu. Sada ga na to ponovno ovlašćuje Spinčićeva afera, koja se već vuče dva mjeseca. U nijednom parlamentu na svietu nebi mogla puna dva mjeseca neizpitanom ostati takova imunitetska povrjeda. Ovdje, na žalost imamo kuću, koja nenastoji, da si štiti svoje vlastite povlastice, a ipak bi se moralo misliti, da je u prvom redu dužnost predsjedničtva, da čuva prava kuće. Naša kuća neposjeduje energičnoga osjećaja za vlastito dostojanstvo, kao na primjer englezka. Kod nas se uvjek radjaju sumnje, smijemo li to, nesmijemo li toga činiti, mjesto da budemo iskreni.

Sigurno je, da Spinčićeva afera znači povrjedu imuniteta. Što bi se moglo dogoditi, da kuća rekne ministru: „Ti si ovdje nešto odobrio, što se očito protivi povlasticama kuće", ili da predsjednik kuće ukori gospodina ministra, što je tako neoprezno postupao? (Odobravanje). Mi se previše plašimo ministarskoga ugleda; mi nismo slobodni politički ljudi; mi smo ljudi, koji smo puni orijaškoga poštanja, čim opazimo kojega ministra. Ja pripadam onim grješnicima, koji neimaju takovoga poštanja, koji misle, da na ministarskoj klupi nesjede najmudriji ljudi kuće. (Velika veselost). Govornik misli, da vještar, koji je odnio profesora Spinčića sa profesorske stolice, sa istoka, iz Magjarske duva (Burno povladjivanje), a završuje riečima:

U Spinčićevoj aferi se nede ništa dogoditi, što bi moglo koristiti Spinčiću i ugledu parlamenta. Bojim se, da će kuća mirno primiti pljusku, koja joj je najsavčanije pripremljena Spinčićevom aferom. (Skrajna ljevica i Mladočesi burno odobravaju).

Ministar nastave, barun Gautsch, izjavljuje, da nije povriedа imunitota, ako je provedena disciplinarna iztraga proti zastupniku sbog čina, koji nije u skladu sa njegovim zvanjem. Ogradjuje se proti tomu, da je tu ulogu igralo neprijateljstvo proti jednoj narodnosti. (Zastupnik Brzorad: „Proti Slavenima!") U toliko je samo uzet obzir na političku stranu, što ministar nastoji, da se školo uklanjaju političkomu strančaronju; (Zastupnik Brzorad: Kakova posla ima tu škola? U Zagrebu nije bila škola!) s toga treba zahtievati, da učitelji i u privatnom životu... (Zastupnik Brzorad: Vaši agitatori mogu raditi, što ih je volja). Nisam nikada zabranio učiteljima, da neučestvuju u politici. (Zastupnik Brzorad: Oni moraju birati, kako vi hoćete. Ima hiljadu takovih slučajeva). Nu učitelj se mora i izvan škole sjećati svojih dužnosti, a toga nečini, kada učitelj u strančarskoj zaslieplјenosti razpiruje strasti. (Zastupnik Brzorad: Vi želite odgajati licumjerce). Ministar izjavljuje, da će se i nadalje svim sredstvima protiviti izgredima učitelja. (Zastupnik Brzorad: Ali nezakonito!) i mirno čeka na zaključak kuće.

(Sliedi).

Carevinsko viće.

BEČ 19. julija 1892.

Carevinsko viće razpravlja već drugi tjedan o preuredjenju valute, i to svaki dan po obilnih sedam ura. U toj stvari ima šest zakonskih predloga, o kojih svih se je vodila skupna glavna razprava, gdje se je načelno imalo izreći, da li se hoće promjenu valute ili ne, i kakovu. Ta glavna razprava vodila se je punih osam dana, te su kod nje izrekle sve stranke i vlada svoje mnienje, i bilo je žestokih izrazaja.

Poslie svršene te razprave glasovalo se je četvrtak dne 14. t. mj. da li se ima preći na podrobnu razpravu, odnosno, da li se načelno i u obće prima predloge o promjeni valute. Glasovalo se je poimenice. 190 zastupnika glasovalo je za predlogo, 91 proti predlogom. Poljaci, koliko ih bijaše u sjednici, glasovali su svi za; od ljevičara velika većina; Coroninijevci svi; od moravskih zastupnika većina; od Hohenwartovaca po prilici polovica; medju njimi od Slovenaca i Hrvata: Robić, Vošnjak, Hohenwart, Globočnik, Kušar, Klun, Povše, Forjančić, Šuklje, Klaić, Borčić. Zastupnici Gregorec, Pfeifer i Spinčić glasovali su proti; tako i svi Mladočesi, neki moravski Česi; svi njemački nacijonalci, svi antisemiti, kao takodjer dio ljevičara i kakva polovica Hohenwartovaca. Samo antisemiti može se reći, da su glasovali proti jedino s gospodarskih razloga, svi ostali s političkih razloga.

Petak se je prošlo u podrobnu razpravu pojedinih članaka pojedinih zakona. Danas se već razpravlja drugi zakon. Bit će stalno sve primljeno, kako to odbor predlaže, odnosno kako vlada hoće. Mi ćemo se drugi put svratiti na pojedine zakone tim, da ćemo u kratko priobćiti sadržaj pojedinih zakona, da budu čitatelji „Naše Sloge", u koliko je nuždno, o tom podučeni.

Danas ćemo posve u kratko izvjestiti samo o napisih, koji će biti na novih novcih. O tom razpravljalo se je prilično već u odboru, pak i u viću.

Na donadanjih naših zlatnih novcih, koji su pak našem narodu malo poznati, bio je latinski napis glaseći na „Franu Josipa I. M. B. cesara i kralja". Vlada je predložila i suda taj isti naslov. Nego nekojim zastupnikom imenito Čehom pa Hrvatom no bijaše to po volji, držeć, da je onim „cesar i kralj" promalo izrečeno, to da ga valja bolje označiti. Uzeli su stvar tako, kao da je u tom naslovu označen samo cesar Austrije i kralj Ugarske, i da je u njem izražen dualizam, kojemu oni nimalo prijatelji nisu. Mladočeh Eim predložio je razšironi napis, u kojem je glavno za tim išao, da dodje u napis i „kralj Češke" i da nebude opaziti dualističke forme vladanja. Kad je taj njegov predlog pao, onda je postavio drugi, u kojem je vidljiva forma dualističkoga vladanja, al u kojem dolazi takodjer „kralj Češke". Cieli naslov glasi u hrvatskom prevodu: „Fran Josip I. M. B. cesar

Austrije, kralj Češko, Galicije, Ilirije itd. i apoštolski kralj Ugarske".

Većina odbora i većina carevinskoga vieća poprimila je taj naslov, pošto se je i vlada izjavila, da neima ništa proti tomu, da je to samo raširenje onoga naslova, što je ona predložila, utemeljeno u zakonu i u napisih dosadanjih zlatnih novaca. Za taj naslov glasovali su Česi, Poljaci, Slovenci i Hrvati, neki njemački konservativci i glavni antisemiti. Proti njome Niemci ljevičari, njemački nacionalci i Coroninijevci. Bio je primljen sa 184 glasa proti 81.

Proti tomu napisu govorio je samo njemački nacionalac Baeuther, i zastupnik istarskih gradova dr. Rizzi.

Baeuther potužio se najprije na to, da je vlada predložila latinski a ne njemački naslov, pošto da je njemački jezik u uredu i občenju najraširenij, i predbacio njoj, da je tim preveć obzira uzela i na nenjemačke narodnosti. Nu, tim bi se još kako tako zadovoljio, kad bi ostalo „cesar i kralj": cesar za zemlje zastupane u carevinskom vieću, kralj za zemlje ugarske krune. To da bi odgovaralo obstojećem ustavu. On „hoće jedinstvo državo; jedinstvo državo, obstojeće iz zemalja, koje se već dugo zovu njemačke nasliedne zemlje, i koje bijahu pred ne dugo vremena zemlje njemačkoga saveza". On je proti raširenju naslova, jer to znači naginjanje na federalističko preuredjenje monarhije. Proti riečim „kralj Češke", je s toga, jer se tu razumjeva ne samo Češku nego i Moravsku i Šleziju; proti „kralj Galicije" takodjer, ali neveli zašto; imenito je pako proti „kralj Ilirije". „Ilirija" obuzimlje, veli on doslovno, Koruško, Štajersku, Kranjsku, Goričku i Gradišku, Dalmaciju i Istru. Dà, gospodo moja, velika Ilirija, kako ju je svojedobno propovjedao Ljudevit Gaj, obuzimlje još više toga, ona se protože u Ugarsku, Hrvatsku i Slavoniju, Bugarsku, Srbiju, razumjeva se samo po sebi takodjer Bosnu i Hercegovinu". To je ono u glavnom, što se danas, pošto se je dokazalo nesmisao imena ilirskoga, razumjeva pod velikom Hrvatskom.

Baeuther govori dakle sa stanovišta velikonjemačkoga proti slavenskim državnim skupinam monarhije, on, njemački nacionalac pokazuje se braniteljem obstojećega ustava. Tako i dr. Rizzi. On govori skoro isto, sa nekoga drugoga stanovišta. On bi bio najzadovoljniji sa vladinim predlogom „cesar i kralj". Nù ako se hoće razširit naslov, može radi njega ostati i „kralj Češke, Galicije itd.", al što ima tu „kralj Ilirije", to mu je posve nejasno. Kraljestvo ilirsko da potiče iz vremena Napoleona I., „koji je iz zemalja ov-i on-kraj julskih Alpa i benetačke Istre stvorio tako zvane ilirske provincije franceskoga carstva. Ta Ilirija, sastavljena samovoljom osvojača, povredom prava naroda, iz posve raznorožnih pokrajina, koje nisu bile nikad sjedinjene nit upravno nit povjestno (jesu, jesu, al pod drugim imenom, i uz još drugih zemalja!), imala je kratak život, (od 1809—1813.) Ipak si je i Franjo I. uzeo naslov kralja Ilirije, ali i taj je prestao godine 1849., kad su se ustanovile sada obstojeće pokrajine. Dakle kraljestvo Ilirija neobstoji! A pošto neobstoji, zašto se taj naslov daje na novce? On se to pita, i ogovara kako veli, otvoreno: „Ja se jako bojim, da se razlog tomu skriva u poznatih težnjah i čeznjah nekojih, koji se bave preveć sa državnimi pravi naroda, i koji nepropuštaju nijedne prigode, a da jè, gdje drže shodnim, neuputrebe". Ako je to razlog, a drugoga nenalazi, tad drži on, da se ima na kraj stati težnjam, koje idu za tim, da se dotakne sada obstojećega ustava, i da je dužnost kuće uzpretiviti se tomu najodlučnije. Kuća nebi dobro učinila, kad nebi svečano prosvjedovala proti takovim težnjam već sada, kad se samo natuca na uzpostavu Ilirije. Predlaže konačno, da se rieč kralj „Ilirije" izpusti.

Za predlog govorio je predlagatelj zast. Eim, dokazujuć kako je pravo i dostojno, da u napis dodju riečí „kralj Češke". Rieči „kralj Galicije" uzeo je u predlog obzirom na Poljake; rieči „kralj Ilirije" obzirom na Slovence i Hrvate. On bi bio rad mjesto te riečí rabio „kralj Hrvatske", al nije mogao za nju većine dobiti, dočim ju je dobio za onu prvu, i to tim lakše, što ju već prvanji zlatni novci imadu u napisu. Zastupnik Borčić, držeć se obstojećega ustava, predložio je, da se poslie rieči „Ugarske", doda takodjer „Hrvatske", al to nebi primljeno, pošto da će te rieč doći na novcih, što će se kovati u Buda-Pešti.

Dakle mi Hrvati sa Slovenci ulaziti ćemo na napisih novca kovanoga u Beču i u Buda-Pešti; — samo pod drugim imenom ovdje, pod drugim tamo. Kako smo upravno razdieljeni u obje pole, tako se hoće, da smo razdieljeni i imenom. Al ipak smo jedno!

Franina i Jurina

Fr. Si čuł Jure, suli kaj pripravili za naše kmętsko šarenjake va našem Oprtlju za balotacijone?

Jur. Vero da su kaparali na Krasu jednu kobilinu, ka nemore od silne debeljine ni hodit.

Fr. Dunke će bit fini „golaš".

Jur. A presija da bi svim prodancem šarenjačkim.

Fr. Amen!

* * *

Fr. Odkle to Jure?

Jur. Bil san po mojeh afarih, ma nisam mogal nič operat, i san se osvedočia, da Talijani drže više do svojega poštenja nego naši kmeti.

Fr. A kako to?

Jur. To ti je čista istina. Šal sam ti tentat okol jednega Talijana, da bi s nami balotal; siromah je, sam si mislil, da mu vržem 50 šoldi. će poć s nami; ponudija sam mu jih al mi je odgovoril: nanke ku mu dan 500 fiorini, da to nebi storil.

Fr. Vidiš, takovi bi morali bit i naši kmeti, ali na žalost oni za 50 šoldi i jedan pijat „bigul" se prodaju svojim najhujim neprijateljem.

Jur. Sram neka jih bude pred Bogom i svitom.

* * *

Fr. Imam neki krajcar, pak san intrigan kamo šnjim.

Jur Dragi ti, popitaj malo g. Jožića ča i kako, zač da se tako i njemu travinja, pak da mora fori i vodu za interes zimat.

Fr. Joh, nebog človek!

Jur. Namor je.

* * *

Jur. U Kanfanaru su počeli ovo lito prije „pasji dani" nego drugdi.

Fr. Kako si to zapoštâ?

Jur. Vidia sam onu nedilju, kad su bili tamo rovinjski muzikaši i mutikaši, nike prodance i kalegare, ki su kazali suh jezik iz usta, kao breki u Jakovlji, kad njim je previše teplo; videlo im se, da bi se bili rado magari iz maštela nalokat.

Fr. Ča njim nisu dali gospoda od „lige" jisti i piti.

Jur. Kamo ti greš? Njim je dosti, da su se zapisali i platili za „ligu", a pofrajati se more lahko neboj se; barba Zvanić je vero razriza niki darovani pršut dà, ma su ga pojili „forešti", a podrepnice ostali su lačni i žedni.

Fr. Dobro njim stoji, su mislili, da će jisti i piti do priko grla, pak su brižni ostali z dugim nosom i praznim trbuhom.

* * *

Jur. Si bia na samnju na Ivanju?

Fr. Sam bia sam, ma sam se opokâ, morâ sam u oštariji užinat, jer oni, ki me je zvâ, mu se videlo, da bi mu bilo dražje neka idem kamo ću, samo k njemu ne i sad mi je drago, da nisam pošâ.

Jur. Najbrže je morâ imati čuda foreštije.

Fr. Bome oni „lipi Bepo" mi je kazâ, da jih je bilo iz Kanfanara, iz Vižinade, (ovi su došli na tartufe) iz Poreča, i ča ti ja znam još odkuda.

Jur. Alora se tamo čuda konšoljalo.

Fr. Najviše se govorilo o tem, kako bi sigurali „tartufe" budućo zime, da se nebi smrznuli.

Jur. Zato će ben skrbiti šjor Zaneto i avokatova štadijana glava, ter imaju slami dosta.

Fr. Neka pur skrbe, će se ih štufati i oni, kako i drugi; onda ih nebudu stili jisti ni na padele, ni na salatu, a toliko manjo prisnih, jer prisne jide samo Martin i njegove živinče u Puli.

* * *

Fr. Će valjada i ona lazanja va Brščjanovce ča dobit?

Jur. Deju da će poć komunjski beći brojit.

Fr. Ča se je Jožić već štufal?

Jur. Aj ni za se, logo samo za drugeh.

* * *

Fr. Su pak ča tebe obećali?

Jur. Su, da te mi dat štivre koliko gud budem otel.

Fr. Kade, kad je već sve zagrajeno?

Jur. Tor da će se Lužina delit.

Fr. Će ti se dat! Pak biš kakovu grižu moral platit na pezu beći.

Jur. Da bi tako ne!

Fr. Zagradi raje ča puli mora, tamo boljo rendi.

Jur. Ja, ma ono je za onah, ki klaftar na soldi kupuju, a na fijurini prodavaju.

Fr. Tako za te neće bit posla?

Jur. Za siromaha vavek joh!

Različite viesti.

Spinčićevo pitanje pred imunitetnim odborom. Utorak dne 12. t. mj. sastao se imunitetni odbor carevinskoga vieća, da razpravlja o poznatom pitanju profesora i zastupnika Spinčića. I u tom odboru oglasio se kao prvi zagovornik Spinčićeve pravedne stvari češki zastupnik dr. Lang, koji je predložio, da izjavi odbor, kako bijaše poznatim postupanjem ministra nauke povriedjen imunitet zastupnika Spinčića i da se zahtjeva uzpostavljenje u prijašnju službu profesora Spinčića. — Slovenski zastupnik dr. Ferjančić reče, da nebijaše doduše povriedjeno slovo zakona o imunitetu, već duh toga zakona. Temeljni državni zakoni — reče nadalje — nedozvoljavaju, da se proganja zastupnika ni za kažnjive čine, a zastupnika Spinčića proganja se radi nekažnjivih čina. U ovom slučaju bijaše sprečen zastupnik u slobodnom kretanju, povriedjena bijaše njegova sloboda i pravo birača, da mogu slobodno izabrati svojim zastupnikom koga njim drago. Disciplinarnim postupanjem proti profesoru Spinčiću pokazale su oblasti, da je to pogibelnije nego li sudbeni progon. Takvim naredbam treba jednom na put stati, jer se istimi podkapa glavne stupove narodnoga zastupatva. Konačno stavio je dr. Ferjančić predlog, da se od vlade zahtjevaju disciplinarni spisi, što bijaše prihvaćeno.

U petak bijaše urećena druga sjednica istoga odbora, nu budući da svršava ovo zasjedanje carevinskoga vieća, neće se to pitanje sada riešiti.

U znak ljubavi i poštovanja. Javili smo, neima tomu dugo, da bijaše premješćen savjetnik kod zemaljskoga suda u Trstu g. Bogdan Trnovac od civilnoga kaznenomu sudu. Tom prigodom htjedoše činom pokazati svi činovnici civilnoga suda, koliko je ljubavi i štovanja medju njimi uživao njihov bivši predstojnik. C. kr. sudbeni pristav g. Rismondo izručio je naime ovih dana u ime svega činovničtva civilnoga suda g. savjetniku Trnovcu u znak ljubavi i poštovanja prekrasan album sa slikami svih bivših njegovih činovnika.

Uvaži li se, da je spomenuto činovničtvo sastavljeno iz triju različitih narodnostih, i da je u tih okolnostih neizmjerno težko ostati na uzvišenom stanovištu nepristranosti, to je spomenuto odlikovanje gg. činovnika civilnoga suda u Trstu najljepši dokaz, kako uzvišeno shvaća i vrši gosp. savjetnik Trnovac svoje sudačko zvanje, al ujedno i najveće priznanje iskrene ljubavi i odanog poštovanja, što ga uživa medju svojimi drugovi, podredjenici, i u obće medju svimi, koji ga poznaju.

Mi se klanjamo takovim krieposti m!

„Hrvatska" akad. družtvo u Gracu javlja prežalostnu viest, da je njezin član Henrik Bradač stud. juris, nakon kratke bolesti u 21. godini života svoga preminuo. Tielo pomilog pokojnika smještono bijaše u mrtvačnici na „Paulusthor", te se je dne 18. o. mj. u 2½ sata p. p. na groblju „St. Peter" sahranilo. Zadušnice se održavale dne 20. mj. u 9 sati pr. p. u crkvi „Herz-Jesu".

Iz Oprtlja pišu nam 18. t. m. Sve spletko nepomogoše ništa; na opetovni prosvjed g. Matiašića stigao g. Zunti oštar „befol", da mora pustit listu propisati, što. naši i učiniše 13. i 14. t. mj. uz prisutnost dvojice c. kr. žandara. Lista je izložena do 18. t. mj., onim sliedećih dana ustanovljeno je za predlaganje reklama, kojo valja obć. glavarstvu podastrieti, koje mora isto u tri dana riešiti; u slučaju da glavarstvo odbije zatraženi ispravak, valja u roku od tri dana, pošto je glavarstvo to strankam javilo, učiniti utok na političku oblast i to kroz odbor izabran za riešavanje reklama, koj mora bezodvlačno utok pol. oblasti dostaviti. Kod sastavljanja reklama valja osobito paziti jeli kakva pogreška u imenu, prezimenu, otčinstvu, jeli tko izpušten, koji ima izborno pravo, ili unešen, koj neima prava; jeli tko unešen u krivo tjelo, jer osobito u tom bit će protivnici lukavi il šegavi, budući da će pobjeda u prvom tjelu od malo glasova odviisiti. Nadaljo treba, da naši prvaci na vrieme priprave punomoći (prokure) osobito onih, koji prebivaju u drugih občinah a plaćaju poreza u našoj; suposjednici (compossessori) imadu samo jadan glas, ako je muž i žena onda muž glasuje, ako jih ima više, onda svi ostali učine punomoć jednomu od njih; s punomoću glasuju nadalje maloletni kroz njihovog skrbnika.

Sada ne treba više vremena gubiti; odmah valja, da se naši prvaci sastanu i sastave listu zastupnika i zamjenika; treba izabrati muževe pametne, poštene, značajne, stalne, koji neimaju obzira ni na desno ni na lievo; osobito u prvo i drugo tjelo, gdje je više nade na pobjedu treba postaviti najpametnije i najznačajnije muževe. Tu ne valja izgovarati se: mene nè, ja nemogu primiti to česti, ja nóću —, to novalja, ovdje se radi o preustroju jedne občine, tu se radi o našem materijalnom i dušovnom dobitku, o našoj boljoj budućnosti. Ako budu stvari tekle kao do sada, jao si ga nama; zapušteni jesmo u svakom pogledu, nastojmo dakle, da okrenemo drugim putem, da pripravimo našim mladjim bolju budućnost, jer drugčije bit će i oni zapušteni kao i mi. Od sadašnjih gospodara nemojmo se nadati ničemu, već napregnimo složno sve sile i radimo za naše sinove, da nas ne budu u grobu proklinjali.

Izlet u Dekane. Političke oblasti u Kopru dozvolila je narodnim družtvom Trsta, da mogu prirediti zadnju nedelju ovoga mjeseca izlet u istarsku občinu na Koparščini, u rodoljubne Dekane. Upozorujúć na to naše domaće rodoljube, sjećamo ujedno i prijatelje iz čitave Koparščine i susjednih občina, da se mnogobrojno pridruže izletnikom iz Trsta.

Glavna skupščina družbe sv. Cirila i Metoda obdržavati će se dne 28. tek. mjeseca u glasovitoj Postojni. U jutro biti će sv. misa, zatim skupščina, skupni objed i poslie podne posjet postojnske špilje, koju će moći skupščinari razgledati bez ulaznine. Za skupščinare snizila je željeznica vozne ciene i to za one iz Gorice, Trsta, Ljubljane i Maribora. Komu je to moguće i koji želi viditi ovom prigodom prirodne krasote u Postojni, neka nepožali ono malo troška.

Izbori u Vižinadi obavili su se, kako bijaše javljeno, koncem prošloga čedna. Pišuć u zadnjih brojevih našega lista o predstojećih izborih u Vižinadi, rekli smo, da bude li reda, zakona i pravice, mogli bi hrvatski občinari slaviti pobjedu u kojem izbornom tielu. Ali pošto nebijaše reda, zakona ni pravice, nemože biti ni govora o kakvoj pobjedi s naše strane.

Hrvatska stranka pustila se prigodom ovih izbora za prvi put u izbornu borbu, pa ako je u obće svaki početak težak, biva tim teži, ako se postavi proti goloruku, potištenomu i zanemarenomu seljaku svemogućа stranka, koja razpolaže vlašću i novcem, i kojoj su na ruku oblasti i sva čista i nečista izborna sredstva.

Naši občinari propisali su izbornu listu i reklamirali su za mnoge občinare izborno pravo. Mučili su se i trudili, da zadovolje svojoj rodoljubnoj dužnosti, ali sve to im nije ništa pomoglo, jer je proti njima stajala premoć, sila i prevara. Očevidno pripovidno nam je, da se nije biralo po onoj listi, koju su naši propisali, a kod samoga izbora nobijaše s naše strane nikakve kontrole. Naši občinari molili su, da se dozvoli dvojici njih prisustvovati izboru i nadzirati izbornu komisiju, sastojeću od samih talijanskih pristaša, ali toj pravednoj želji nije se zadovoljilo.

Našim občinarom nije se dopustilo niti u mjesto, ako nisu imali poziva, a do poziva nisu mogli doći. Talijanaški župani u pojedinih selih nisu razdielili svih poziva, pa kad su se dan dva prije izbora načelniku radi toga potužili, poslao ih cvaj županu; ovaj njim odgovorio, da poziva ne ima i tako nisu mogli glasovati, prem bijahu unešeni u izbornu listu. Oružnici nisu naše puštali u mjesto bez poziva a do poziva, kako rekosmo, nije se moglo. Protivnici glasovali su sa i bez poziva. Govori se, da ih je glasovalo za protivniko više i po više puta, koji nisu ni imali izbornog prava.

Punomoći igrale su veliku ulogu; došla su po dva birača sa punomoći od jedne te iste osobe, o čemu se je uvjerio i sam politički komesar.

Novcem radili su protivnici kano što rade i drugud, o čemu imademo jasnih dokaza, kao što i za ostalo, što navedosmo.

Uzev u obzir sve to, a k tomu neukost našega puka, zastrašivanja, to gnjusnu agitaciju protivnika, pak se nemožemo čuditi, što su naši podlegli. Da je protivnikom trebalo tisuću glasova — piše nam prijatelj — oni bi je bili kao ništa stvorili. Naši držali su se u ovih okolnostih, kako se je najbolje dalo. Odlikovali su se osobito dični **Kaštelirci**, kojim svaka čast i srdačna hvala.

Na te izbore svratit ćemo se i u budućem broju, da izcrpimo razne dopise. Talijanaške novine Istre i Trsta nebuče kano obično radi „**sajne**“ pobjede.

Proti takovim izborom uložiti će hrvatska stranka na vrieme utok.

Sa izbori ravnao je gosp. vitez **Eluschegg**, c. kr. namjestnički savjetnik.

Iz Kastva pišu nam 18. t. mj. Prigodom konštituiranja novog občinskog zastupstva dne 27. junija 1892. novoimenovani c. k. kot. poglavar za Volosko gosp. **Fabiani** došao je za prvi put u grad Kastav.

Kod dolaska bio je dočekan od novoizabranog občinskog zastupstva, od mnogočastnog gosp. dekana i plovana, od občinstva itd.

Gosp. F. S. Munić poslje običnog pozdrava, odpratio ga u občinski ured, a u to vrieme na čast dolaska pucalo se je iz mužara. Poslje pregledanja občinskog ureda došao je u občinsku dvoranu, gdje su bili već sakupljeni članovi novog občinskog zastupstva, da izaberu glavara i savjetnike.

Za glavara bio je opeta izabran gosp. Frane Sav. Munić, a za občinske savjetnike gospoda Frdinando Karlavaris, Srdoč Mate Marković, Ljudevit Dukić, Mate Cučančić, Frane Kinkela Lovrinov, Frane Ferlan Garić, Ivan Vlah, Josip Kalčić i Mate Gregorić.

Gosp. kotarski kapetan učinio je na zastupstvo veoma dobar utisak. Govorio je čistom slovenščinom izpričav se prije, da se nemože još dobro hrvatski izraziti.

Poslje obavljenog izbora g. kapetan pregledao je sve učione i glavnje stvari grada Kastva, a zatim pohodio je i gosp. dekana. Kod odlazka bio je takodjer počašćen pucanjem iz mužara i pratnjom odličnijih osoba.

Dao Bog, izpunile se one liepe rieči, kojo je izrekao u dvorani občinskog savjeta občinskom glavaru u prisutnosti cielog zastupstva, na korist ove važne občine i njezinih občinara.

Poslje obavljenog izbora svi članovi novog občinskog zastupstva sastadoše se u selu Rubeši u gostioni Ližija Ferlana kod zajedničkog objeda.

Izrečeno bijaše više govora, a iztičemo samo dva t. j. onog o slogi i poštenom radu občinskoga zastupstva.

Riešeni od obtužbe. Porečki listić javlja u posliednjem broju, da bijahu dne 11. t. m. riešeni od obtužbe pred sudom u Rovinju: Anton Signorini, Fran Valentich, Ivan Riosa, Ivan Romanò, Fran Bartolich, Josip Casarsa, Toma Zacai, Ivan Giosoffi i Josip Privileggi — svi iz Poreča, koji bijahu obtuženi, da su dne 27. oktobra 1891 slavili u Taru pobjedu talijanskih fiducijara u Poreču, grozili se tarskomu župniku g. **Josipu Koraci**, da će ga ubiti viećé pred njegovimi vrati: *m . . . . per il prete, m . . . . per quel croato, lo volemo tajar a tocchi quel porco di prete*“, te navalili na kuću kamenjem.

Tribunal ih je riešio od obtužbe: *jer da se nije moglo osvjedočiti, da tijaše medju obtuženimi prije dogovorena demonstracija, i da se nije moglo dokazati, koji se je od obtuženih grozio.*

Tako porečki listić.

Mi se više nesjećamo, da li je bilo dokazano našim Kaštelircem, da su se bili prije dogovorili, da će demonstrirati ono prigodom zadnjih izbora, radi čega bijahu nekoji čak na 2—3 godine tamnice odsudjeni. Čuli smo nešto, da je g. župnik Koraca kod razpravе opreatio demonstrantom, ali „**baba**“ toga nospominje. Molimo za razjašnjenje.

„**Par para l u crkvi najde**“ glasi naša narodna poslovica, a tomu nam je dokaz i pisarija jednoga ljubljanskoga i jednoga porečkoga lista.

U Ljubljani izlazeće glasilo „**slovenskih kimavaca**“ u carevinskom vieću, list „**Slovenec**“ prepiruć se nedavno sa „**Slovenskim Narodom**“, zato je svoj pobožni jezik u naše narodne zastupnike **Laginju i Spinčića** tako denuncijatskim načinom, a podlom nakanom, da što takova do sada niti u židovskih talijanskih listovih u ovih stranah čitali nismo. Poštovani „Slovenec“ denuncira našu dvojicu napram gori, da su veliko Hrvati — čega se oni u ostalom neboje Hrvati — a napram doli tuži ih podlo i kukavno, — a napram doli tuži ih podlo i kukavno, da nezastupaju slovenskoga naroda Istre. Hoćete li već porditje od lista, koji bi htio da budo glasilom katoličke stranke u Kranjskoj?! Tà ljudi božji, tako nepišu proti našim prvakom niti najbjesniji njeprotivnici, već najbjesniji njeprotivnici, najbjesniji njeprotivnici, najbjesniji njeprotivnici,

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditolja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, to izvadja i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 9—52

Za štrcaljku 4—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do kunca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izlječenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 9—52

Poštarsko pošiljko odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko sveštenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ **milijuna** for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezko te razašilju ti uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati **novac**. Kod naručbe treba navesti boju, dulinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje,

24—20 preko 10 for. franko. 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 8—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinje po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokropitolja od Kwizda (Kornauburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieković — skladišće sumpora i modro galico za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 4—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, sliknih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 9—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišo, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 9—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja comentom postignu u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju comentiranje zidova, izrana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodišće u cimontu **Portland** sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,

52—8 vrata 11.

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

104—7 TRST 8—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angloškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcov kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Nova racionelna liečenje. Svjedočbe glasovitih liečnika. Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 6—10

Skladišće ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 5—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Englezka soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

10—7 **Novosti!** 4—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jših snovij, gladko barvo ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvemi žopi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačesto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučevine se širokim svilenim trakom ter mošnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1 razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch

Dunaj, I. Salzgasse Nr. 05

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, lanog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarozničkom uz najniže cieno.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

2—12 **L. BRACHETTI.**

Tinktura za želodec,

katero prireja **G. PICCOLI, lekar „pri angelu" v Ljubljani, Dunajska cesta** je mehko uplivno, **delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje.** — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več stekleuic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. stekleničica razprodajajo se v vseh lekarnah v **Trstu, Istri in na Goriškem.** 23—25

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sledeče **osobitosti:** Glasovito i pravo fluštro iz Brašlju, žoljozo-Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto **olio sa jodom i željezom.** Eliksir Cocoa okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esonen, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 3—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Novo! Koji trpe na proderu i koji boluju na dimlju

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prieči dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za teže ***proderе*** prikladan je osobito moj ***elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,*** jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

4—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 26—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj, za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmontha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (ltd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razredo ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za zakanje, ampak poslale se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnujo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spediciju po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kaker glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se pozvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali poznbila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Cieno su iznova snižene!!! 9—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 30. U Trstu 28. julija 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe za upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urednictvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. I.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor zastupnika Spinčića kod carevinskoga sudišta.

Visoko carevinsko sudište!

Dobiv rieč, dozvoljavam si opaziti, da danas javno prvi put njemački govorim, i da bi mi gladje išlo, kad bi so mogao izraziti svojim materinskim hrvatskim jezikom.

Visoko sudište će mi dopustiti, da opazkam, što ću jih u stvari učiniti, predpostavim nekoliko crta iz mojega službovanja.

Poslie svršenih nauka — gimnazija na Rieci, bogoslovje u Gorici i Trstu, filozofija u Beču i Pragu, najviše ovdje — i poslie usposobljenja za gimnazijalnoga profesora, nastupio sam svoju službu mjeseca marča 1876. kao pokusni kandidat na c. kr. mužkom učiteljištu u Kopru, gdje sam bio iste godine mjeseca septembra imenovan namjestnim učiteljem, a sliedeće godine toga istoga mjeseca c. kr. profesorom. Od početka godine 1882. do svršetka godine 1887. bio sam c. kr. kotarskim školskim nadzornikom za kotare koparski i volovski; kotare težko po svojem obsegu i po tom, da ima u njih hrvatskih, slovenskih i talijanskih škola, tako težkih, da su neposredno pred menom i neposredno za menom obavljali nadzoričke poslove u njih tri nadzornika. Kad sam bio dignut sa nadzoričke službe, i premješten sa mužkoga učiteljišta u Kopru na žensko u Gorici, izrekao mi je predsjednik zahvalu za moju dokazanu djelatnost: za moje uvaženo službovanje. Neposredno prije toga bile su obdržavane, pod mojim vodstvom, na Voloskom i u Kopru kotarske učiteljske konference, kod kojih mi bijahu u prisutnosti mojih predstojnika, izražene najveće simpatije, i to od svih učitelja, bez razlike na narodnost, hrvatskih, slovenskih i talijanskih. Naglasujem to, da se nebi mislilo, da me je ikad u mojem djelovanju vodila mržnja proti kojoj narodnosti; ja nisam mrzio nit ne mrzim nijedne narodnosti nit nikoga, ja sam uvjek mrzio i mrzim nepravicu. Tom prilikom, učiteljskih konferenca, izrekle su se i novine, hrvatske i slovensko, talijanske i službene, najpovoljnije o mojem djelovanju. Kod mojega premještaja izrazili su mi najveću prijaznost i pojedinci i skupine, bio sam imenovan i čestnim članom jedne obćine. Osim strogo službenih poslova, kao profesor i nadzornik, obavljao sam i druge poslove, manje ili više suvisle s onimi. Bio sam više godina član izpitnoga povjerenstva za pučke i gradjanske škole u Kopru, pače i zamjenik ravnatelja iste; bio sam kasnije i članom povjerenstva u Gorici imenovan; povjerilo mi se je razne školske knjige na prosudu; radio sam na uredjenju i kasnije preuredjenju školovnih osnova za primorske pučke škole; bio sam od pokojnoga prestolonasliednika Rudolfa pozvan medju suradnike djela „Austro-ugarska monarhija u rieči i slici“ i napisao sam za isto, kao profesor u Gorici, „Pučko življenje Slavena u Istri“. Radio sam dakle više, nego li je zatjevala moja služba, i to ne samo bez ikakva prigovora, nego takodjer na podpuno zadovoljstvo mojih predpostavljenih c. kr. oblasti.

Od godine 1882. sam član istarskoga sabora, a oktobra 1889. bio sam izabran članom zemaljskoga istarskoga odbora, a marča 1891. zastupnikom na carevinskom vieću. Od oktobra 1889. nadomještao me u mojoj profesorskoj službi namjestni učitelj. Od oktobra 1889. nisam stanovao u Gorici, sliedi moga službenoga državnoga namještenja, nego u Poreču i Beču. I pravo iz te dobe, u kojoj ne bijah faktično u državnoj službi, okrivljuje se mene za dvijeh službenih prekršaja (Dienstvergehen), koji su dali povoda današnjoj raspravi.

Jedan službeni prekršaj sastoji u tom, da sam izrazio želju za sjedinjenjem Hrvata, a drugi u tom, da sam stupio „agitatorno“ kod izbora.

Želja za sjedinjenjem Hrvata je kod njih tako obćenita, tako često izrečena, da nisam si nikad ni mislit mogao nit nemogu misliti, da bi to bio službeni prekršaj. Ta želja utemeljena je u povjesti, pošto su Hrvati — koji su 1527. izabrali svojim kraljem prvoga Habsburga Ferdinanda, a s njim i njegove mužke potomke, i koji su svojom, hrvatskom, pragmatičkom sankcijom 1712. protegli pravo nasliedstva i na žensku lozu — jednom sjedinjeni bili. Izpunjenje te želje bilo bi u interesu uprave te kulturnoga razvoja hrvatskoga naroda; a bilo bi takodjer po mojem čvrstom osvjedočenju u interesu cielokupne monarhije Habsburga: sjedinjena Hrvatska bila bi njezinim najjačim uporištem na Adriji. Da je ta želja zakonito dopuštena, to je dokazao moj velecienjeni gospodin branitelj, prije pismeno, danas ustmeno, nit treba da dalje o tom govorim.

Što se tiče drugoga službenoga prekršaja, izrazit ću se, pošto sam čuo gospodina vladinoga zastupnika, posve kratko. Niti on danas, niti visoko c. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu, niti veleslavno c. kr. zemaljsko školsko vieće za Goricu-Gradišku, nisu naveli niti jednoga čina, jedne rieči, kojom bih bio povriedio zakone ili pristojnost ili čast državnoga službenika; tu je gola izreka, da sam sudjelovao kod izbora.

Dà, ja sam kod izbora sudjelovao: u febraru i marču 1891., bivši zemaljski prisjednik u Poreču, gdje mi se je prilika pružila, i gdje su medju ostalimi i drugi članovi zemaljskoga odbora, neizuzam nit zemaljskoga kapetana, kod izbora sudjelovali. Išao sam na ruku hrvatskim biračem, koji imadu malo svojih izobraženih ljudi proti mnogim protivnikom, obzirom na uvid u izborne listine, na reklamo, na rekurze, na sastav listina kandidata, izbornika itd., te sam — žalibože bezuspješno — brzojavljao c. kr. namjestniku u Trstu, opravdane pritužbe i prošnje protuzakonito isključenih hrvatskih izbornika. Da bijahu protuzakonito izključeni, svjedoči najbolje jednoglasan zaključak odbora za ovjerovljenje od 1. junija 1891. da se odnosni izbor talijanskoga kandidata uniši, kako je to već prije moj velecienjeni gospodin zagovornik iztaknuo. Ja sam sudjelovao kod izbora mjeseca oktobra 1891., bivši u Baderni, imenito u poračkoj obćini, a bio sam upravo dužan, da to učinim poslie nezakonitostih mjeseca febrara i marča, da ljudem ne samo budem na ruku kod izbora, nego i da barem, ako i neuzmognem zapriečiti obnovljenje nezakonitostih, za iste odmah na licu mjesta saznadem i da jih daljo javim. To sam i učinio, te nečuvene nezakonitosti, počinjene u Poreču i Vrsaru dne 10., 20. i 26. oktobra, priobćio brzojavno, i potanje opisao pismeno, ne već c. kr. namjestniku u Trst, nego ministru-predsjedniku u Beč. Ja sam sudjelovao kod obćenitih i naknadnih izbora prošle godine, i svjestan sam si — i nitko mi nije protivno dokazao nit nemože dokazati, premda se sve poduzelo, da se što nadje — da nisam ništa počinio nit ništa rekao, što bi bilo proti zakonu ili proti mojim službenim dužnostim, proti pristojnosti, proti časti c. kr. profesora; dapače da sam mnogo neredo zapriečio. Ja sam sudjelovao kod tih izbora i smatrao sam to za svoju svetu dužnost kao Hrvat, kao sin zapuštenoga hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri i kao vjeran pripadnik monarhije Habsburga; i imao sam na to pravo na temelju državnih temeljnih zakona.

Gospodin vladin zastupnik govorio je o nekakvih reservah, kojih se ima držati državni službenik i o izvanrednom razdraženju u pučanstvu Istre.

Reserve, da nebih smio zakonito i pristojno sudjelovati kod izbora, nisu mi poznate. Ako bi u ostalom takove obstojale, bi mi ih bile imale priobćiti c. kr. školske oblasti poslie izbora u febraru i marču, što pak one učinile nisu.

Suglasim podpuno sa gospodinom vladinim zastupnikom, da medju hrvatskim i slovenskim narodom obstoji izvanredna razdraženost. Razdraženost medju Hrvati i Slovenci Istre vlada od onoga vremena, odkad su si sviestni, da imadu prava i da se ta prava nepoštuju. Oni su od svih strana zapušteni, za nje se nitko nebrine. Uprava naprama njim nemože biti gora nego li je. Oni su na mnogih mjestih bez najnuždnijih cesta, bez zdrave vode; oni, ne samo da neimaju nikakve srednje škole, nego jih je tisuće i tisuće i bez pučkih škola, ili su njim nenaravno uredjene; neimaju nit poljodjelske škole, premda su skoro izključivo poljodjelci; štipendije i podpore diele se skoro izključivo italijanskim djakom; kod oblastih — usupor odlukam toga visokoga sudišta — nepripoznaje se hrvatskoga nit slovenskoga jezika; kod c. kr. oblastih ima mnogo i mnogo činovnika, koji nemogu s narodom obćiti, jer nepoznadu njegovoga jezika; u obće: pokrajinu se ne samo zove, nego se nju i upravlja kao talijansku, kao da u njoj Hrvata i Slovenaca neima. S toga razdraženost, koja već duljo vremena obstoji, i ako je ta razdraženost prilikom izbora izvanrednom postala, ima se pripisati okolnosti, da se je kod njih zakone nogami gazilo.

Ja ću svršiti.

Godine 1883. kod otvorenja zemaljskoga sabora označio je tadanji saborski predsjednik sudjelovanje Hrvata i Slovenaca kod izbora kao sažaljivu agitaciju; tješio se je ipak tim, što da je velika većina pučanstva ostala vjerna starim tradicijam, što ne znači drugo, nego da je Istra talijanska pokrajina. Godine 1891. i 1892. progone i kažnjuju c. kr. oblasti medju ostalim i jednoga državnoga službenika radi toga, jer je sudjelovao kod izbora. Kao što bijaše nepravedna ona oznaka saborskoga predsjednika, tako držim za posve nepravedan moj progon i moju kazan, i molim to c. kr. visoko sudište, da izvoli uznati, da se je postupkom proti meni sa strane c. kr. školskih oblasti povriedilo prava, zajamčena mi temeljnimi državnimi zakoni.

Spinčićeva afera pred carevinskim viećem.

(Nastavak).

Zastupnik Zucker može samo to kazati, da ministrov govor nije bio kadar izbrisati neugodnoga utiska, koji je obuzeo kuću obog osude zastupnika Spinčića.

Zastupnik dr. Baeuchor ulaže svoj prosvjed proti vladinom postupku. Cieli je taj slučaj komad kabinetskoga pravosudja. (Živa istina!) U ime svojih pristaša mora prosvjedovati proti postupku ministra nastave i izjaviti, da će glasovati, neka se Pacákov predlog uputi odboru.

Zastupnik dr. Luoger upućuje ministra Gautscha, da zastupnici imadu pravo kritizirati njegovo djelovanje, dočim su pozvani birači, da kritiziraju djelovanje svojih zastupnika, nipošto pako ministri. Gospodin ministar kazao je, da netrpi nikakve kritike (Smjeh na skrajnoj ljevici), nu mi imamo pravo kritizirati ga (Tako je!), jer kad nebismo imali toga prava, tad bi bolje bilo, da idemo svi skupa doma, i da prištedimo austrijskim narodom troškove za naše dnevnice. (Tako je! na skrajnoj ljevici i na desnici.) Mi imamo pravo i dužnost kritizirati ne samo svakoga ministra, već i sve više činovnike i koga nam drago. (Živahno odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici). Gospodin ministar rekao je nadalje, da neće dopustiti, da se unaša u školu politika i da učitelji mute mir. Nu, ja mislim, gospodo moja, da g. Spinčić nije agitirao ni proti ni za školu, a u Zagrebu nebijaše govora o školi. Ali ja pitam njegovu preuzvišenost: tko muti mir? Zar onaj, koji se zauzimlje za prava svoga naroda, koji brani ta prava, ter je zaštitnikom svojoj braći proti nepravdi, ili ruši mir onaj, koji svojevoljno i nasilno tlači drugi narod? (Živahno odobravanje na skrajnoj ljevici i na desnici). Mir ruši onaj, koji postupa tako proti drugomu narodu (Zast. Brzorad: vlada! zast. Vašaty: ministar Gautsch!) a da je u tom slučaju jedino vlada kriva, što neima mira ili što je narušen, jasno je dosta svakomu, koji pozna odnošaje u Istri, Tratu itd. (Živahno odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici. Zast. Vašaty: jedino vlada!) U ostalom mislim, da mora svatko, koji znade što treba Austrija i što je ona tamo doli u Istri i Trstu, odlučno pristati uz Hrvate i Slovence, koji u istinu brane cesarstvo proti onim težnjam, koje idu za tim, da se one pokrajine odciepe od Austrije. (Živahno odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici. — Zast. Vašaty: to vladi nemiriši!) Ministar Gautsch pozivlje se na jednoglasnu odluku disciplinarne komisije, nu tu jednoglasnost je lahko postići, kad se znade, tko zasjeda u takovih komisijah. Da imadem pred sobom ministra, koji bi rekao: ja nemogu trpiti profesora Spinčića, koji mi buni Hrvate, te ovi neće da više slušaju Talijane kako se pristoji (Veselje) — neka bude, to bi bio ministar. Ali ako dodje ministar te reče: sve se je obavilo u najboljem redu, tu nebijaše neprijateljstva proti ikojoj narodnosti ili stranki, te ako se čita odluka, kojom se odpravlja iz službe profesora Spinčića radi tobožnjega govora u Zagrebu i zbog njegovih agitacija, pak se mora reći: to je nevjerojatno licumjerstvo, koje osramoćuje upravo svako pravno čuvstvo. (Odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici. Podpredsjednik zvoni opotovno. Govorniku pleskaju opet na skrajnoj ljevici i na desnici).

Podpredsjednik Kathrein pozivlje govornika na red radi rieči: nevjerojatno licumjerstvo. (Oho! uzklici, odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici. — Zast. Brzorad: zašto se to nemože kazati? — Zast. Vašaty: taj izraz rabilo se jur često. — Zast. Pornerstofer: to nevalja biti tako ćutljivimi).

Zastupnik dr. Luoger reče dalje: Kad bi bilo istinito, da bijaše u dotičnih govorih gosp. zastupnika Spinčića — nipošto kako je njeg. preuzvišenost g. ministar izgovarao profesora Spinčića — (Tako je! na skrajnoj ljevici i desnici), jer kad je on govorio u Zagrebu, nije to učinio kano profesor, već kao zastupnik (To je istina! na skrajnoj ljevici i desnici) — toliko na znanje njeg. preuzvišenosti ministru nauke — da je istinito, da bijaše u govorih zastupnika Spinčića izražena težnja proti cielokupnosti državo ili proti državnomu sustavu — dakle tako rekuć veleizdajnička, tad bi bilo moralo sudbeno postupati proti zastupniku Spinčiću državno odvjetničtvo (Tako je! na skrajnoj ljevici i desnici). Zahtjev, da se izruči sudbenom progonstvu zastupnika Spinčića bio bi došao amo na carevinsko vieće, a mi bismo bili odlučili, imade li se ga predati sudu ili ne. Nu njegova preuzvišenost gospodin ministar znajuć, da se nobi bilo ovdje našlo nikoga, koji bi bio glasovao za to, da se izruči sudu zastupnika Spinčića, postupao je proti njemu disciplinarno. (Povladivanje na skrajnoj ljevici i desnici). Ali ja kažem g. ministru nauke u lice, da imadu pravo prosudjivati, da li je počinjena kakvom izjavom veleizdaja, sudovi, nipošto disciplinarne komisije. (Tako je! na skrajnoj ljevici i desnici). Kud sudova

su razprave javne, kod disciplinarnih komisijah tajne. U našem slučaju prezrieli su zakon i jasno povriedili prava člana ove visoke kuće. (Odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici).

(Konac sliedi).

Viesti iz metropole hrvatske.

Piše A. K.

Zagreb, na Jakovljevo 1892.

IV.

U priestolnici Hrvata kao i drugdje u svietu (osim u kupoljima) nastala je t. zv. „mrtva sezona“ (saison morte). Škole se niže i srednje završile; samo na hrvatskom sveučilištu traju još državni izpiti i rigorozi do konca ovoga mjeseca. Tuj treba u „znoju lica svoga“ sticat *Iržavne* diplome, jer „o muci grozdovi vise“ rekao je učećoj se mladeži vrli njen prijatelj pokojni starina Fran Kurelac. I to će evo do mala svršiti, pa tad i mladež najvišega hrvatskoga učevnoga zavoda većinom ostavlja liepu hrvatsku priestolnicu, da „procul negotiis“ (daleko od rada, napora) provede u odmoru krasne dane praznika.

Neka hrvatska sveučilištna omladina, u koj se godj kraj kreno svojim kućam, poput druge, naročito češke, talijanske, magjarske, rumunjske, francuzke sveučilištne omladine radi mod narodom o probudjenju narodne sviesti, o idealih čovječanstva u obće, a nas Hrvata naposo, pa ćemo do skora uskrsnuti na bolji, srotniji život, onaki, kaki nam se prikazuje u mnogih, liepih odajcih naše tisućletne junačke poviesti . . . .

*

Saborsko zasjedanje u priestolnici „saveznićkog“ nam naroda u Pešti odgodjeno je; istotako u Beču; u Zagrebu smo evo pred otvorenjem novoga saborskoga zasjedanja potpodišnje periode (1892.—1897.), koje počimlje 4. agusta o. g. Čini se, da će se tuj samo ovjeroviti novoizabrani zastupnici, da će se konštituirati sabor (t. j. izabrati predsjednik, podpredsjednik, bilježnici i drugi funkcijonari), pa da će se tada po svoj prilici sabor odgoditi do pod konac septembra t. g., kad imadu doći u sabor na pretres mnoge zakonske osnove u svih područjih našega „autonomnoga“ života, u području naime uprave, pravosudja a veli se i školstva. Tu saborsku djelatnost s nekom znatiželjom očekujemo, e da dočekamo što koristna po naš hrvatski narod!

*

Listine za gradske izbore izložene su već evo od desetak dana, pa se revno doprinose reklamacije. Očekujemo s velikom napetošću izpadak zagrebačkih gradskih izbora, koji će se polovinom agusta obaviti. Opozicije su se složile na zajednički rad, pa dao dobri Bog u dobri čas po svetu narodnu stvar! Neka nam budu ovdje na pameti rieči umnoga Ilirca: „Gdje se brateka srca slože i olovo plivat može“. O izpadku gradskih izbora, koji boz dvojbe zanimaju i moraju zanimati sve Hrvate diljem pociepane naše majke Hrvatske, izvjestit ćemo vas poblizo u svoje vrieme.

*

U posliednje vriemo kao da se kod hrv. vlade radi o tome, da se promjeni naslov „jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti“ u nazov: „**hrvatska**“ akademija. Kad bi se radilo samo o promieni tog danas bezznačnog imena, nebismo se toliko protivili, al da se inače no dira u samoupravu, rad i djelatnost naučnu te znanstvene korporacije, jer naziv „jugoslavenski“ — kako smo već češće i u našoj dičnoj „Slogi“ istakli, ne ima danas ni u ma kojem pogledu za nas Hrvate nikakve vriednosti. Ako naša dična sjeverna braća Česi zovu svoju akademiju „češkom“, Srbi „srbskom“, Magjari „magjarskom“ a i Bugari će valjda doskora imati svoju „bugarsku“ akademiju: pravo je da i naša hrvatska akademija bude hrvatskom. Kako dakle rekosmo, jedino naslov „hrvatska akademija“ pripada tomu našemu najvišemu znanstvenomu zavodu, jer je pojam „jugoslavenski“, kao i zastarjeli ilirski, mutan i suvišan, ne znači kod današnjega individualizovanja svakoga naroda ništa, a strani svieat tožko će znati, — kako to dobro iz izvanjskih novina znamo — što se pod tim izmišljenim naslovom imade razumjevati. Sve i svašta prije nego li ono, što je jedino naše.

Franina i Jurina

Fr. Kaj biš reka, će bit letos čuda prodanci po Oprtaljšćini?

Jur. Ja mislim, da nebude ni kupovci ni prodanci, zakaj je prepovedano kupovati i prodavati glase.

Fr. Jetina je to, al svejedno će biti jednih i drugih.

Jur. Samo da jim se nebi dogodilo kako talijanskomu avokatu Sandrinu i drugim na Pomjanšćini, [illegible]

Fr. Vero ćemo oštro na to gledat i svakega kupovca i prodanca tužit, neka ga oblasti pedepsaju.

* * *

Fr. Bujorno šjor maneštra!

Jur. Ča ti se sanja?

Fr. Vero sam čul, da neki školani tako svojega maeštra pozdravljaju.

Jur. Tako je, kad se dicu vadi ve jeziku, kega ne razumiju.

* * *

Jur. Prosić da prođaje svoju kozu.

Fr. Neka da, ma ja je nekupim.

Jur. A pur si reka niko vrime, da biš kupia jenu.

Fr. Sam mislia da, ma kad sam vidia, da je pofalilo onoj „zlatnoj“ u Poroću u malo lit 82.000 fiurini, sam se prestrašia te rogate beštije, jer znam, da bi me rovinala.

Jur. Ni ona kriva ne, lego slabi pastiri.

Fr. Ki je da je, intanto miljari ni više.

* * *

Jur. Odkuda i kamo goniš tolike tovare?

Fr. Kupia sam ih u Savičenti, a gonim ih u Kanfanar šarenjaku, jer će brzo držati „krmine“.

Jur. Ča mu je ki umra, da dela krmine?

Fr. Koliko znam ne, ma sam ga sliša kantati niki dan „de profundis“ za Hrvati, jer da su sad svi mrtvi, odkad je on „poglavica“, i za to mi je naručia, neka mu dopeljem najfinijega blaga, da budu „krmine“ fine za mrtvimi Hrvati.

Jur. Ma pur se bojim, da će ostati kemu kakov bokun u gutu.

Fr. Ja se ufam, da će svakomu, a onem, ki nam grob kopaju, najveći.

* * *

Jur. Sad će se lahko nositi tršćanska „šartorola“ po gosposki.

Fr. Kako to, ja znam, da je bila do sad siromašna?

Jur. Ma sad je drugače; na Puljšćini je našla prave aventore. Prešidente će njoj pošiljati u krpanje haljine popovske, študente će njoj pošiljati harte pismoznanske, Štrašoldo će si narućit „treventi“ za se i za fameju, a jednoga za pre Zvana, a Šandrin tolike klabuke ala furlana.

Fr. Ala će biti to opet vela merkancija, će delati konkurenciju tartufom kašteliriskim i puljskim očalinom.

* * *

Fr. Nekomu va Brišjanovce da je jako drago, da je to jedanput već finilo.

Jur. Zato da će valje dat delat kapelicu va mandraće na zavitke va grad.

Fr. Ter je već doba, kad smo pred deset let za nju složili.

Jur. Te bit sada boći dupli, pak će bit lepša.

Fr. A tako ja!

Različite viesti.

Imenovanje i premještenja. Sudbeni pristav u Buzetu g. dr. Ivan Grškovć imenovan bijaše sudcem u Krku, gdje je jur nastupio svoju službu.

Sudac u Krku g. Fiegol premješćen bijaše u Monfalkon; sudac u Červinjanu g. Czermak premješćen je u Koper; u Červinjan dolazi za sudca g. Lion.

Pouzdanica profesoru i zastupniku Spinčiću. Iz Siska nam javlja prijatelj, da je 100 najuglednijih gradjana rodoljubnog grada Siska podpisalo i odpremilo pouzdanicu našemu Spinčiću.

Mi smo takovih pouzdanica primili u svoje vrieme s raznih strana naše domovine više, al je s poznatih razloga objelodaniti nemogućemo. Naći će se i tomu vriome i mjesto.

Izbor u delegaciju. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća biralo se zastupnike svih zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, u delegaciju. Kako je poznato zastupane su u delegaciji svo pokrajine ove polo države, dočim bira ugarski sabor za sebo svoju delegaciju. Na svaku pokrajinu odpada stalan broj delegata.

Našu pokrajinu — Istru zastupali su uvjek do sada talijanski zastupnici u delegaciji. Ovo je prvi put, da će ju zastupati naš zastupnik, dični prof. Spinčić.

Glasalo se, da će se možda svi istarski zastupnici složiti u izboru delegata i zamjenika t. j. da će birati jednom Hrvata, drugi put Talijana, nu do toga nije došlo. Birali su svi četiri po dva puta t. j. Talijani svojo a Hrvati svoje, ali izabran nebijaše nitko, jer bijahu glasovi razpolovljeni. Tad je imala odlučiti kocka i ona je odlučila za Hrvata zastupnika Spinčića. Isto se je tako kockom birao i zamjenik delegata, te je kocka pala na zastupnika dra. Laginju. Tako je izabran naš delegat i zamjenik mu. Istra će dakle biti zastupana, kako pravica zahtjeva, u delegacijah po jednomu zastupniku Hrvatu.

Za Goričku bijaše izabran delegatom zastupnik dr. Gregorčić a zamjenikom mu grof Alfred Coronini, dakle obojica zastupnici slovenske stranke.

Za Dalmaciju izabran je delegatom dr. Klaić a zamjenikom mu dr. Bulat.

Za Trst Luzzatto kao delegat a Burgstaller kao zamjenik.

Za Kranjsku delegat zastupnik Kušar a zamjenik zastupnik Klun.

Delegacije sastaju se ove godine u Buda-Pešti, i to pod konac septembra.

Izstupio iz uredničtva. U zadnjem broju „Il Diritto Croato“ čitamo, da je izstupio iz uredničtva toga vriednoga lista njegov suradnik g. Sabić, koji je bio u uredničtvu od postanka lista. Uredničtvo našega puljskoga druga gubi izstupom g. Sabića tako izvrstnu silu, da će mu jedva dostojna zamjenika naći. Gosp. Sabić je izučeni pravnik, te se kani od sada posvetiti posve svojoj struci. Bilo mu srotno!

Izlet iz Trsta u Dekane obećajo biti po pripravah i prijavi članova našega dičnoga „Sokola“, članova pjevačkoga družtva, te ostaloga občinstva, vrlo ugodan i zabavan. U Dekanih šine obsežne pripreve, da dostojno dočekaju i podvore gostove. Doznajemo, da će takodjer iz susjednih občina mnogi rodoljubi onoga dana u Dekane.

Radi preobilna gradiva morali smo za danas izpustiti dalnje viesti o občinskih izborih u Vižinadi.

Zemaljski kapetan na obhodu. Čitamo u glasilu zemaljskoga odbora „L' Istria“ od dne 23. t. mj. da je bio zemaljski kapetan g. M. Campitelli dne 18. t. mj. u Ospu, občina Dolina. Gospodin kapetan našao se vrlo nezadovoljnim radi škole i radi zanemarenosti občine. Porečki list piše, da sa školom nemože ići dalje ovako, a Osp da nesmije dalje ostati pod upravom mjestne občine Dolina. Dne 20. t. mj. bio je g. kapetan u Balah, gdje bijaše sjajno dočekan, svečano pogošćen, dapače u čisto hrvatskom selu Kermed od seljaka pucanjem puškava primljen, dočim ga je u Balah školska mladež pjevanjem i gimnastikom počastila.

U Balah dakle silno veselje i sjajna svečanost, a u Ospu sve mirno i tiho kano u sred gluhe noći! Nelezi li možda u tom komadić nezadovoljstva gosp. kapetana radi Ospa? Poročka „placarica“ mogla bi o tom štogod pobliže izbrbljati.

Iz Topolovca nam piše, da je c. kr. zemaljsko školsko vieće dozvolilo tamošnjemu č. g. kapelanu, da otvori pomoćnu pučku hrvatsku školu. Proti tomu su se opirale mjestno i kotarsko školske oblasti. Zašto? Pitajte jih — čudno al istinito. Zar da nemaju kmetska djeca pravo do škole? Zar da budo za nje samo plug i motika? Školu je otvorio č. g. kapelan odmah u ponedjeljak 25. t. mj. sa službom božjom.

Premda su c. kr. školske oblasti već po dva put obavještene na nezakonitost, što u Grižnjanskoj obćini jedan prosti podstolar djecu podučaje, nasvim tim u toj se nezakonitosti napredujo; upozorujemo c. kr. školske oblasti, da na put stanu takovim nezakonitostim. Uzgajati mladež nije svakomu postolaru dopušteno.

Svuda jednaki. Prigodom proračunske rasprave o školskoj zakladi navalio je u zadnjem zasjedanju u Poreču prisjednik dr. Cleva na hrvatske knjige za pučke škole — ne za to, što bi bile loše — već radi toga, što istarski Talijani neimaju takovih. Denuncirao je hrvatske knjige, da postigne popravak talijanskih školskih knjiga i da se briše iz hrvatskih ono, što je u njih dobra.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 21. t. m. podnio je talijanski zastupnik Bartoli interpelaciju na ministra trgovine u pitanju jezika na državnoj željeznici u Istri. Tomu gospodinu jest zazorno, što je opazio na voznih kartah „la parola slava „Osobu“ i „Pazin“ i što izdavaju negdje popratnice u njemačkom i slovenskom jeziku.

Gosp. zastupnik nije se zadovoljio tim, da traži talijanskomu jeziku ono mjesto, koje ga ide kano drugi zemaljski jezik, već se i on dao na obtužbe. Za njega je povriedena državnih temeljnih zakona, dapače uvriedа talijanskoga čuvstva, „što je narinut tudji dijalekt“ u željezničke police, te zahtjeva od ministra trgovine, da se ukinu čim prije te zloporabe i da se više neopetuju. Za gosp. zastupnika je hrvatski ili slovenski jezik u Istri „tudji dijalekt“. Ma bravo! gosp. zastupniče. Gdje ste naučili toliku mudrost? Pozivljete se na čl. 19. državnih temeljnih zakona, po kojem su sve narodnosti, dotično svi jezici ravnopravni u školi, u javnom životu itd. a vi nazivljete hrvatski ili slovenski jezik „tudjim dijalektom“ u Istri, gdje se služe tim jesikom dvie trećine svega pučanstva to pokraj . . Pak da nisto svi i svuda jednaki?!

Novi trgovac sa glasovi. Dne 21. t. mj. stajao je pred zemaljskim sudom na obtuženičkoj klupi dostojan drug glasovitih trgovaca sa glasovi: dra. Sandrina sada odvjetnika u Buzetu i dična mu druga Andrije Marsicha iz Kopra.

Evo kako se stvar dogodila:

Dne 21. oktobra 1891. bijahu izbori fiducijara u Gažonu za občinu Pomjan. Bijaše to naime naknadni izbor za carevinsko vieće, pošto su g. Tomaža Vergottini-a iz Beča doma postali.

Izboru predsjedao je c. kr. kotarski kapetan iz Kopra g. pl. Schaffenhauer. Drugi dan dobije kotarski kapetan pismenu prijavu, da je seljak Ivan Nemac pokojnog Andrije, 44 god. star iz Planjave, pristaša talijanske stranke (Prilog službenomu listu primorske vlade, „L' Adria“ kaže: „appartenente al partito istriano“) glasovao dva puta, t. j. prvi put za sebe, a kasnije predstavio se izbornoj komisiji pod imenom Grgur Nemac pok. Kuzme, to je i pod tim imenom glasovao.

Kapetan je dao povesti iztragu, koja je potvrdila prijavu. Obtuženi je svoje nedjelo tajio pred sudom, izgovarajuć se tim, da nezna o tomu ništa, jer da bijaše posve pijan.

Svjedoci dokazaše pako, da tomu nije tako, već da je triozan i znajuć što radi, glasovao dva puta.

Na temelju toga odsudio ga sud na mjesec dana zatvora.

Mi žalimo zavedenoga seljaka, koji je bez dvojbe podkupljen bio od talijanaške stranke, koja je zavela i nesretnoga Furlanića. Moralni krivci, oni bezdušni talijanaški trgovci sa ljudskim mesom izbjegli su u ovom slučaju pravici, a sirota seljak, koji bijaše možda sa forintom kupljen ili čak prisiljen, da počini zločin, kukati će mjesec dana u tamnici.

Kod izbora fiducijara u Gažonu pobjedila je talijanska stranka. Izabrano bijaše 11 fiducijara, koji su glasovali za barona, pardon! markeza Polesini-a. Ti fiducijari izabrani bijahu sa četiri glasa većine. Odbijmo od to većine dva glasa Nemčeva i jedan glas Furlaničev, što čini tri glasa, to bi iznašala ta glasovita većina samo jedan glas. Dodajmo tomu, da bi bila ova dvojica glasovala sa ostalom braćom — za slovenske fiducijare, da ih nisu Talijani kupili ili prisili na izdajstvo, tad bi se bila talijanska većina skrčila na manjinu, te bi bili izabrani naši fiducijari.

U ostalom nebijahu samo dvojica kupljeni od talijanaške stranke, već ih bijaše takovih bez dvojbe polovica, al su sretno izbjegli izpod ruke pravice. Nu i ova dvojica sa „dičnom“ dvojicom koparske gospode — Sandrin-Marsich — jasnim su dokazom, kako se je biralo u Gažonu i kako se u obće bira u Istri svuda, gdje su Talijani u manjini.

Proti izboru zastupnika dra. Laginje uložili su Talijani protest na carevinsko vieće. Verifikacijonalnomu odboru doći će dobro bez dvojbe glasoviti izbor fiducijara u Pomjanu.

Lakrdijaši! Još ste imate obraza ulagati proteste proti našim izborom!

Iz Oprtlja pišu nam 25. julija. Nije čudo, što je naše glavarstvo kratilo našim propis izborne liste — isto htjelo si krivom listom pomoći do pobjede; sredstva su to kojima se obično služe naši protivnici, kojim je sve lijepo i milo samo rod i zakon ne. Takove prevare moramo bi svaki pošteni čovjek prezirati, izbjegavati, al nekoji ljudi reć bi da malo za pravicu mare. Pokvarenost liste nebi imali naši birači nikada zaboraviti, pače niti oprostiti, to je uvriedа za svakog birača; tim se zapostavlja naš seljak, drži se ga za ništa, za smrad, za smet; tà time htjelo bi se njegovo ime iz knjige živih izbrisati, htjelo bi se, da se nezna za njegove starije za njegovo imanje, gospodarstvo; to je skrajna zloba, pokvarenost, prevara.

Pogriešaka u listi imade svakojakih, može se kazati, da je sva lista pokvarena. Pogriešena su imena, prezimena živućih i njihovih pok. roditelja; birača je izpuštenih, unešenih, koji nemadu pravo; unešenih je u jedno tjelo mjesto u drugo, osobito onih, koji bi morali biti u prvom tjelu unešeni su u drugo; pogriešaka imade kod suposjednika; unešen je onaj, koj je odsutan ili bolestan, a izpušten njegov suposjednik, koj je zdrav i kod kuće; pogriešaka imade osobito u onih podobćinah, gje su skoro izključivo naši birači.

Proti listi podnešene su danas mnogobrojne pritužbe (reklami) na obć. glavarstvo; da se osvjedoči o pokvarenoj listi i c. k. kapetanat išao je g. Oršić osobno u Poreč, da se proti tomu potuži; c. k. poglavar nije mogao dakako ništa proti tomu već je samo savjetovao nek se na vrieme pritužbe podnesu i upravio ga ni c. k. porezni ured u Motovun. Pritužio se nadalje, da lista, koju su prepisali nebijaše potvrdjena od obć. glavara, te da se je bojati dakle, da se bude glasovalo možda po drugoj listi; kapetan ga osvjedočivao, da to ne čini ništa, da će on već paziti, da se bude zakon točno vršio; da vidimo dakle što će biti. Iz podobćina dolaze nam viesti, da su občinari silno ogorčeni stoga, što su njihova imena pokvarena; stoga su odlučili naši seljaci osobito u Gradinu i Topolovcu, da će svi složno za jedne predloženike glasovati; nadamo se, da neće zaostati ni vrli Brdolini.

Mikulić iz Gradina, da neće sobom donieti niti jednog glasa, dapače isti njegovi brati i sin, da mu zamjeraju što je krenuo krivom stazom; tko nije sasvim šlep i neuk, može uvidjeti slepariju gospodsku.

Baščani nisu Istrani! Nedavno pobili se istarski mornari sa talijanskimi na Rieci. Mletački list „La Gazzetta di Venezia" pišuć o tom, kaže, da su se na Rieci pobili talijanski mornari sa istarskimi radi usidrenja njihovih ladja u kanalu Riečine.

Ogorčena porečka „babica" nad tim, što je njezina mletačka sestrica ubrojila Baščane medju istarske mornare, skočila je kano da ju je zmija ljutica ugrizla, te u svom „opravdanom" gnjevu dovikuje talijanskoj sestri, da su Baščani stanovnici otoka Krka, a taj otok ne spada ka geografičkoj, već samo k upravnoj Istri; Baščani dakle da nisu Istrani. Naslov dopisu u mletačkom listu da je slabo uporabljen, te vriedja „l' amor proprio degli Istriani" (samoljublje Istrana). Čudnovato je — zaključuje bolno porečki list — da uredničtvo mletačkoga lista nepozna više granica Istre, one Istre, koja bijaše kroz pet vjekova pod vladom Venecije, i koja je od nje jedva 77 godina „odtrgnuta."

I nami krvavi srce od neizrecive tuge i žalosti — ne što bijaše Istra „odtrgnuta" izpod pandža mletačkoga lava — već što naši nevoljni Baščani nisu više Istrani. Oj! vi sirote nemile, kako ćete podnesti taj grozni udarac, što je pao na vas, kano iz vedra neba grom. Za sada, dok se umoksa srce porečkih gromovnik, primite naše iskreno sućutje!

Iz Kanfanara pišu nam 25. t. m. Putem porečke „babe" doznali smo, da je cesarska vlada odbila naš utok proti izboru za II. tjelo. Vašim čitateljem poznato je kako se obavio taj izbor, a mi, koji smo mu prisustvovali, očekivali smo občenito, da će biti uništen. Ali čovjek snuj a Bog boguje, kaže naša poslovica.

U istom broju glasovite „lažitorbe" napada drzovito na našeg velevriednog g. kapelana poznata krnjelska podrepnica i dopisnik puljskoga „oslića". Prišiva mu naime crnu laž, da je našim kmetovom obećano novca iz puljske posujilnice uz 4% interesa i da će njihovo vino prodati na Kranjsku uz visoke ciene. —

Što se tiče novca iz puljske posujilnice — što no ga dobivaju naši seljuci uz 6½% po tvrdnji samoga laži-dopisnika, — g. kapelan nije nikomu obećao niti mogao obćanti, da će ga dobiti uz 4% interesa. Neka nam kaže sl. piskar, koji od talijanskih banka daje novce na posudu i to na zemljišta uz 4% interesa? Nadalje želimo znati, da nam kaže gdje su ti istarsko-talijanski bogataši, koji daju svoj novac tako jeftino na posudu. Interesi od 6⅓ jesu na male svote i na zemljiresi od 6⅓ jesu na male svote i na zemljištnu hipoteku snosljivi interesi, dočim imade pipoteku snosljivi interesi, dočim imade drugih talijanskih pijavica, koji pidrugih talijanskih pijavica, koji pirnjela i dobivaju 5—10 puta više interese. Mi taju i dobivaju 5—10 puta više interese. Mi smo jur naveli primjere i imena dotičnih krtaju jur naveli primjere i imena dotičnih krvopija, al nebijaše kanfanarskog smušenjaka, da nas pobije.

Al što da kažemo o zlobnoj porugi glede ciene na vino. Zar neznaš, zlobna lijo, tko je pomogao sakriviti, da je pala toli nizko ciena istarskomu vinu? Nesjećaš li se tko je od istarskih zastupnika na carevinskom vieću glasovao za trgovački ugovor sa Italijom, u kojem se ugovoru nalazi i nesretna klauzula o vinu, usljed koje je pala ciena vinu tako nizko, da ga naši ubogi seljaci daleko izpod ciene nadjaju. Za taj ugovor — dotično za tu klauzulu — glasovali su talijanski zastupnici Istre Bartoli i Rizzi, dočim su naši zastupnici Laginja i Spinčić govorili i glasovali proti tomu ugovoru. Oni su predvidjali i znali, da će rudi one nesretne klauzule nizko pasti ciena našemu vinu, pak su kao pravi zastupnici puka sve moguće učinili, da to zlo preprieče, dočim su talijanski zastupnici na nas zlo i nesreću navaliti pomogli.

G. kapelan ima dakle već u tom dosta dobro orudje za agitaciju, kad bi se s njim hotio služiti i proti talijanskim zastupnikom i proti onoj stranki, kojoj pripada kanfanarsko brundalo.

Talijanske pokrajine. Talijansko novino Primorja — Istre, Trsta i Gorice — kad će da označe veličinu i važnost talijanskoga življa u Austriji, ili kad traže kakvu neopravdanu povlasticu za sebe, viču u sve četiri strane svieta: to mora biti, to zahtjeva interes, to odgovara zakonu i pravici — to traži probitak „delle cinque provincie italiane". U te blažene „provincie italiane" ubrajaju naši „skromni" susjedi Istru, Trst, Goričku, Dalmaciju i talijanski dio Tirola. Statistikom u ruci dokazano bijaše sto i sto puta tim mudrijanom, da su na krivom putu, da varaju sami sebe kad buncaju o nekakvom talijanstvu rečenih pet pokrajina.

Mimoilazeć južni Tirol, koji u ostalom nezačinjava jošte sam za sebe jednu pokrajinu, pokazati ćemo našim nezaeitnim susjedom i iz izbora u delegacije, kako su smješni dočim tvrde, da su spomenute pokrajine talijansko.

Glede Dalmacije povukli su doduše ponješto rogove u se, ali jošte se uviek nadaju povratku onih krasnih vremena, kadno bijahu absolutni gospodari u toj hrvatskoj zemlji. Danas, osim obćine zadarske, nalaze se sve ostale u hrvatskih rukuh, te jedino smušenjaci buncaju jošte o nekakvoj talijanskoj narodnosti u Dalmaciji. Tobožnji Talijani iz Dalmacije (kod nas zovemo takove šarenjaci) neimaju niti jednoga zastupnika na carevinskom vieću, jer onaj jedini, što no ga poslaše u zajednici sa Srbi u Beč, jest polu Srbin, polu Talijanaš, ili ni jedno ni drugo, već poniemćeni Talijanaš. U delegaciju izabrani su kao delegat i zamjenik mu dva Hrvata.

Drugu „talijansku" pokrajinu Istru, u kojoj prebivaju dvie trećine Hrvata i Slovenaca (po talijanskoj statistici) zastupati će u delegacijah jedan Hrvat a zamjenikom mu je opet Hrvat.

Goričku — u kojoj su skoro u istom razmjeru Slovenci napram Talijanom kano i mi u Istri, zastupati će u delegacijah jedan Slovenac, a drugi mu je zamjenikom.

Preostala bi nam samo pokrajina Trst, koju sačinjava grad Trst sa okolicom. Tu pokrajinu zastupaju u Beču četiri zastupnika, tri Talijana i jedan Slovenac. U delegaciju izabrana su dva Talijana, jedan kano delegat, a drugi kano zamjenik. Rečenu trojicu talijanskih zastupnika nebira pako radikalna talijanska stranka, koja vodi ovdje glavnu riječ i koja imade upravu grada-pokrajine u svojih rukuh. Ogromna većina tršćanskih gradjana talijanske radikalne stranke neće da išta znade za Beč. Ta stranka — kako se sama krasi „Partito del progresso" — nesudjeluje kod izbora u gradu Trstu za Beč, držeći se onih načela, kojih su se držali istarski talijanski zastupnici u zemaljskom saboru u Poreču, kad su imali iz svoje sredine poslati zastupniko u Beč, te mjesto da biraju, izjavilo „nessuno", t. j. da neželju nikoga. Trojicu tršćanskih talijanskih zastupnika šalju u Beč c. kr. činovnici, šaka umjerenih Talijana, slavenski odpadnici i od vlade odvisni veleposjednici ili veletrgovci. Sa tom trojicom imaju odlučujući talijanski krugovi veoma malo ili ništa zajedničkoga nego to, da su jedni i drugi nam Slavenom jednako protivni i pogibeljni. Ona trojica, birana pomoću cesarske vlade, odvisna je više manje od nje, te nemože kazati, da zastupa vladajuću stranku u Trstu, koja je istovjetna sa vladajućom strankom u Istri i Gorici.

Kako vidimo iz svega toga, od namišljenih talijanskih pokrajinah Austrije neće biti nijedna zastupana čisto talijanskimi zastupnici u delegacijah, dočim će biti Istra, Goričke i Dalmacija po samih Hrvatih ili Slovenih. Pa neka tko reče, da to nisu „le provincie italiane?!"

Primorsko planinsko društvo, sa sjelom na Sušaku kraj Rieke, priredilo je u nedelju dne 24. t. m. izlet u ilirsku Bistricu. Izletnici odputovali su iz Rieke željeznicom u 4 sata 25 časaka popodne a stigli u Bistricu u 6 sati. Tuj su razgledali izvor Bistrice te samo mjesto i susjedno Trnovo sa okolicom. Poslie bijaše zajednička večera kod koje se je družtvo ugodno zabavljalo. Izletnikom pridružilo se i domaćeg obćinstva. Večernjim vlakom vratiše se izletnici na Rieku.

Oglas i molba. Za nadgrobni spomenik preblagomu pokojnom sudrugu Zdravku Preložniku izvolili su do sada darovati p. n. gg.: Štefan Šišković, Štefan Debenjak, Nikola Butković, August Raičić, Kati Kuret, Ante Trošt po 1 for.; Ivan Kuret, Andre Mikiša, Fran Jereb, Alojzij Buno, Alojzij Pauli, Josip Jančar po 2 for.; Josip Pečarić, Josip Valentić, Karol Mahnić, Jakov Jakac, Kristislav Bogatec po 1 for. 50 nvč.; Ema Defrancesobi i Sava Vlah, skupa 1 for. 50 nvč.; Ivan Križnić 1 for. 20 nvč.; Franja Stantić 50 nvč.; Andrej Vertovec i drugovi skupa 4 for. Svega 32 for. 70 novč.

Svim ovim milostivim darovateljem izričemo ovim srdačnu zahvalu. Ostalu gg. drugove i prijatelje, koji neposlaše jošte obećane miloćare, kano i druge, koji kane štogod u ovu plemenitu svrhu darovati, molimo liepo, da to čim prije učiniti izvole.

Napose pako molimo onu gg., koji su u svoje vrieme preuzeli u istu svrhu prieđene sabirne arke, da bi nam iste sa sabranimi milodari u kratko vriome poslali, il da bi nam se bar oglasili, da znamo na čemu smo.

Za odsjek „Slovenskega učitelj. družtva za koperski okraj" za podignuće Preložnikovog spomenika.

U Boljuncu, dne 14. julija.

Miroslav Anžlovar.

Najnovije skladbe za tamburaški zbor. Ovih dana izaći će nakladom skladateljevom Vilima Gustava Broža, kapelnika gospojinskog i mužkog tamburaškog zbora na Rieci, i zborovodje „Jadranske Vile" na Sušaku, — usljed ponuke prijatelja glazbe — njegove najnovije skladbe za tamburaški zbor, koje su bile na Rieci i u Zagrebu primljene najvećim oduševljenjem i pobudile veliku senzaciju. Izmedju ovih osobito su njezine sliedeće, koje su udešene za podpuni tamburaški zbor. I. „Domovina moja", fantazija čeških pjesama (Brač solo). Ciena partiture 1 for. 50 novčića. II. „Iz hrvatskog Primorja", fantazija hrv. nar. pjesama sa kolom 1 for. 50 nvč. III. „Ljubim Te", mazurka, posvećena hrv. nar. čitaonici na Rieci. 1 for. IV. „Perka", polka française (omiljeli komad slušajuće publike). 1 for. „Spavaj sladko" serenada za brač uz pratnju tamburaškog zbora. 1 for. — Izim toga izaći će još sliedeći komadi, udešeni samo za brač uz pratnju glasovira:

a) „Au revoir", romanca. 1 for. b) „Le Carneval de Venise", fantazija sa varijacijama, posvećena tamburaškom umjetniku gosp. Milutinu pl. Farkašu. Komadi mogu se dobiti bud poštanskim poduzećem, bud franko, ako se novac unapried pošalje na skladatolja V. G. Broža (Rieka-Sušak, Villa Ružić br. 4).

Gospodine uredniče!

Izvolite u vašem cienjonom listu priobćiti na „Priposlano", tiskano u br. 29. sliedeći

Odgovor: *)

Čovjek, na koga se napada u onom „Priposlanu", jesam ja doljo podpisani, a „udovica sirota" ondje spominjana, je sestra Ivana Lesica, predstojnika postaje u Savinje u Argentinskoj republici.

Njezin muž Nikola Žuvić, moj drugi bratučed, mornar učinio je s monom ugovor na svom odlazku iz rodnoga mjesta, da mu u novosagradjenoj kući golih zidova napravim sve tesarske radnje za 620 for., koja će mi se svota izplatiti, kad radnja bude gotova. Ja sam odmah za nabavu materijala potrošio gotovih 414 for. i započeo sam radnju. Za malo vremena dodje glas pa i potvrda, da je Žuvić umro. Udovi „tužnoj" sam ja govorio i svjetovao, da radnju obustavimo, neka se neupušta u troškove, a mene neka ošteti onako, kako je pravo. Ona je htjela imati kuću, a moju radnju da će platiti iz oka il iz boka. Radnju, sam dovršio, ona je radnju dala pregledati po svojevoljno izabranih vještacih, i ja sam njoj ključ predao, a ona se u kući nastanila, u kojoj i danas živi. A sad? Sad treba platiti?

Kojim pravom mjesa se sad u ove posle g. predstojnik Argentinske nekoje postaje? Da li tamo vriedi papir polovicu ili četvrtinu zlata, to može on razvidjeti sa svojom sestrom, ako njoj hoće pomoći.

Ta „sirota" udova povećala je svoj imetak poslie smrti svoga muža u mom trošku, i ja bih kao „rodjak" njezina pokojnoga muža sada imao prepustiti izplatu moga troška i truda njezinoj dobroj volji!

Ja, neznajuć ni gdje je, ni što je g. Ivan Lesica, morao bi čekati, dok se u Argentini podigne vrednost papirnatom novcu, jer bi on tada, kako sada za prvi put iz „Naše Sloge" doznajem, došao u pomoć svojoj sestri.

Ja nisam u stanju, da komu budem „milostiv" i da komu darujem nekoliko stotina, to je glavno; a u ovom slučaju nije baš ni komu!

Ivanu Lesici je lahko na svoju „odgovornost" iz Argentine svašta pisati i mene vriedjati, jer zna, da ga ja nemogu do u Argentiniju sudbeno za poštenje popitati; al ja zato moram ovim putem, ako ne na sve, barem na jednu klevetu odgovoriti: Mene se ne ciedi, kako on veli, sline na kuću njegove sestre, jer ja nisam Lesica nego

Luka Turato,
teslar.

U Omišlju, 24. julija 1892.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Ujedno izjavljujemo, da neprimamo u ovom poslu s nijedne strane ništa više u naš list. Op. urod.

Lutrijski brojevi

Dne 23. julija.					
Trst	46	62	47	38	36
Linc	5	25	50	54	4
Budapest	65	17	30	81	24
Dne 27. julija.					
Prag	39	14	79	68	35
Hermanstadt	86	66	71	82	8
Lavov	77	2	58	37	3
Innsbruck	62	3	19	52	9

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnomu svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovratnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetlonica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odani 14—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladištu dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, to pošto su je dobro proglodali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su loše strojeve drugdje kupili, a moji da su bolji i cieniji. Kupuju maćku u vrći, neposznajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putom kojega — nipošto putom tvornićara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i srotni biti, što nisu izgubili oradujem.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moju skladištu; pogovoriti ćemo se, ta moći je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih prevariti.

Molim rodoljubo, neka se drže načela: „Svoji k svojim", te da nepodupiru ljude, koji nas možda crno te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu, te svakovratnih strojeva i što na nje spada.**

Moje štrcaljke proti peronospori pokazalo su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
inžinir.

—7

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditolja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez podi iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cene. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 10—52

Za štrcaljku 4—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog društva u Trstu primaju se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 9—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tatijno bjelilo najfin je po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizda (Korneuburger Vichy-Ihrpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 5—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 10—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć ovatja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada poče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izlječenje stoji 80 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 10—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjigo za krojače nefrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočno lovačke kaputo, tvari kojo se pero, **plaid za putnike od 4—14 for. itd.**

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo odrezaka; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke, jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke to razašilju li uzorke, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dulinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, preko 10 for. franko. 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, rezna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cene. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 10—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjah, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izustra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo kojo bojo i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbo dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—9 vrata 11.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posve siromašnoj občini *Pius* na mjesto sadašnje, siromašne i propadajuće kapele, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo gradnju, al neimadom još niti polovicu potrebitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro

FRANK 6—10

župnik kod Sv. Pia

Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 78.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imado uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarozinkom uz najniže cene.

Preporuča sa sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

8—12 **L. BRACHETTI.**

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

104—9 TRST 9—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškoga, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

10—9 **Novosti!** 5—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jših snovij, gladke barve ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvomi žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pas 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačesto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučevine se širokim svilenim trakom ter možnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1

razpošilja po poštnem povzetju

Emil Storch

Dunaj, 1. Salzgasse Nr. 65

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo flaštre iz Brošlje, željezo-Malossi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljujući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okriepljujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak cipraski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 4—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 6—10

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Enzijezka soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

Tinktura za želodec,

katero prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju" v Ljubljani, Dunajska cesta je mokro uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpretje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zaboječk z 12 stekl. velja gl. 1·66, z 55 steki. 5 kg. težo, velja gl. 5·26. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 25—25

Novo!

Koji trpe na proderu i koji boluju na dimlju

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prieči dalnje širenju bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za težu *proderu* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,* jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

5—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Povlaštena, mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 27—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vozilnih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodo evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverso i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (itd.):** proko Genove i Montevideca, preko Hamburga upravkroz Magelanove tjesnoi progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navodne vozne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji **na Reki,** ter da tu kupijo karto, potem morajo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli so oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako določeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se pozivedovati o vseki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene cene

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

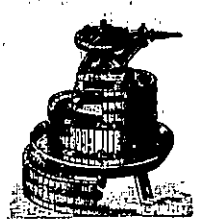

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do *20%* veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia"

izradjuju jedini tvorničari 8—

PH. MAYFARTH i drug.

tvorničia poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podielanje.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 31. U Trstu 4. agusta 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se novraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za sedjako 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Nar. Pos.

Valutni zakoni.

Priobćujemo ovim najznamenitije ustanove valutnih zakona.

Prvim zakonom ustanovljuje se vriednota krune. Na mjesto dosadanje austrijske vriednote stupa zlatna vriednota, koje računska jednota je kruna. Kruna se dieli u sto helera. Zemaljski zlatni novci kovati će se iz smjesa, u kojoj će biti devet diela zlata i jedan dio bakra. Od zemaljskih zlatnih novaca će se kovati: komadi od dvadeset kruna i komadi od deset kruna. Ti zlatni novci nosit će na jednoj strani popranu sliku Njegova Veličanstva cesara i kralja, na drugoj cesarskoga orla sa oznakom vriednosti 20, odnosno 10 cor. (kruna), kaošto i godinu kovanja. Napis na njih, shodno skraćen, ima glasiti: „Franciscus Josephus I. D. G. Imperator Austriae, Rex Bohemiae, Galiciae, Illyriae etc. et Apostolicus Rex Hungariae“. To znači: Franjo Josip I. M. B. (Milostju Božjom) cesar austrijski, kralj češki, galicijski, ilirski itd. i apoštolski kralj ugarski“. Obod biti će gladak, na kojem će, na komadih od dvadeset kruna biti urezane rieči: „viribus unitis“ (sjedinjenimi silami), a na komadih od 10 kruna, biti urezan narieč. Novci od dvadeset kruna bit će u promjeru dugi 21 milimetar, novci od deset kruna 19 milimetara.

Novac, koji se izrabi i izgubi propisanu težinu, ima država na svoj račun uzeti, da ga prelije. U tu svrhu dužne su sve državne i druge javne blagajne uvjek primati ga u podpunoj vriednosti, i putem središnje c. kr. blagajne u Beču poslati c. kr. glavnomu novčanomu uredu. Novce, koji izgube propisanu težinu drugim kojim načinom nego li običnim kolanjem, primati će takodjer državne i druge javne blagajne uz odplatu pripadajuće nutarnje vriednosti, te će s njimi postupati kao sa izrabljenim.

Zemaljski zlatni novci kovat će se na račun države. Komade po dvadeset kruna može se kovati i na račun privatnih osoba, al samo u toliko, u koliko nije c. kr. novčani ured zabavljen s kovanjem za državu. Naredbom će se ustanoviti, koliko će se plaćati za takovo privatno kovanje.

Osim naznačenih zemaljskih zlatnih novaca, kovati će se kao i do sada austrijski dukati iz finoga zlata kao novci za trgovinu.

Zlatni novci, uvedeni zakonom 9. marču 1870. po osam i šestiri forinta, neće se već kovati.

Zemaljski srebrni novci, kovani na tomelju cesarskoga patenta od 19. septembra 1857. po 2 forinta, 1 forint, ¼ forinta austr. vried. ostaju do dalnje naredbe u kolanju; i imadu jih uzimati državne i ostale javne blagajne kao i privatne osobe. Ti srebrni novci po 2 forinta valjaju 4 krune, po 1 forint 2 krune, po četvrtinu (dvadesetpetica) 50 helera.

Osim zemaljskih zlatnih novaca kovati će se sliedeći novci vriednote kruna: iz srebra komadi jedne krune; iz nikla komadi po 20 helera i komadi po 10 helera; iz mjedi (bronca) komadi po 2 helera i komadi po 1 heler.

Napisi na srebrnih komadih po jednu krunu bit će onakvi, kao što na onih po 20 kruna.

Novci iz nikla kovati će se iz čistoga nikla. Na jednoj strani tih novaca bit će cesarski orao, na drugoj oznaka vriednosti i godina kovanja. Obod bit će izrezkan. Promjer komada po 20 helera bit će dug 21 milimetar, a onih po 10 helera 19 milimetara.

Kad se bude uvelo te novce iz nikla, onda će se pobrati dosadanje dvadesetice, desetice i petice austrijske vriednosti. Naredbenim putem će se ustanoviti, kada će se novce iz nikla kovati i uvesti, i kada dosadanje dvadesetice, desetice i petice austrijske vriednosti povući.

Novci iz mjedi kovati će se iz smjese sastojeće iz 95 diela bakra 4 diela kositra (cina) 1 diela tutije (cinka).

Na jednoj strani bit će cesarski orao, na drugoj oznaka vriednosti i godina kovanja. Obod bit će gladak.

Naredbenim putem će se ustanoviti, kada će se te novce kovati i uvesti, i kada dosadanje bakrene novce austrijske vriednosti povući.

Srebrni i bakreni drobiš-novci austrijske vriednosti, kovani uslied odnosnih zakona od godine 1857. do 1891., imadu ostati u kolanju dok nebude naredjeno, da se jih naredbenim putem povuče.

Do tad vriedi dvadesetica 40 helera, desetica 20 helera, petica 10 helera, komad od 4 novčića 8 helera, 1 novčić 2 helera, pol novčića 1 heler.

Papirnati novac austrijske vriednosti ima se takodjer, dok se ga nepovuče, primati koli kod svih državnih i javnih blagajna, toli od zasebnika, i to tako, da se svaki forint austrijske vriednosti računa za dvie krune.

Posebnimi zakoni bit će ustanovljeno, kad će se morat obvezatno računati po vriednosti kruna. Ipak moć će dužnici po njihovoj volji odmah, čim ovaj zakon u kriepost stupi, plaćati po vriednosti kruna, i to tako, da će komad od 20 kruna vrediti 10 forinti, a komad od 10 kruna 5 forinti austrijske vriednosti. To isto valja i za komade od 1 kruno, te za niklove i broncaste novce, i to tako, da će se računati 1 kruna za 50 novčića, komad od 20 helera za 10 novčića, komad od 10 helera za 5 novčića, komad od 2 helera za 1 novčić i komad od 1 helera za pol novčića austrijske vriednote.

Toliko iz prvoga zakona. Glavne ustanove drugih odnosnih zakona donieti ćemo sliedeći put.

Spinčićeva afera pred carevinskim viećem.

(Nastavak).

Zastupnik Zucker može samo to kazati, da ministrov govor nije bio kadar izbrisati neugodnoga utiska, koji je obuzeo kuću sbog osude zastupnika Spinčića.

Zastupnik dr. Bureuther ulaže svoj prosvjed proti vladinom postupku. Cieli je taj slučaj komad kabinetskoga pravosudja. (Živa istina!) U ime svojih pristaša mora prosvjedovati proti postupku ministra nastave i izjaviti, da će glasovati, neka se Pacákov predlog uputi odboru.

Zastupnik dr. Lueger upućuje ministra Gautsche, da zastupnici imadu pravo kritizirati njegovo djelovanje, dočim su pozvani birači, da kritiziraju djelovanje svojih zastupnika, nipošto pako ministri. Gospodin ministar kazao je, da netrpi nikakve kritike (Smjeh na skrajnoj ljevici), nu mi imamo pravo kritizirati ga (Tako je!), jer kad nebismo imali toga prava, tad bi boljo bilo, da idemo svi skupa doma, i da prištedimo austrijskim narodom troškove za naše dnovnice. (Tako je! na skrajnoj ljevici i na desnici.) Mi imamo pravo i dužnost kritizirati ne samo svakoga ministra, već i sve više činovnike, koga nam drago. (Živahno odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici). Gospodin ministar rekao je nadalje, da neće dopustiti, da se unaša u školu politika i da učitelji mute mir. Nu, ja mislim, gospodo moja, da g. Spinčić nije agitirao ni proti ni za školu, a u Zagrebu nebijaše govora o školi. Ali ja pitam njegovu preuzvišenost: tko muti mir? Zar onaj, koji se, zauzimlje za prava svoga naroda, koji brani ta prava, ter je zaštitnikom svojoj braći proti nepravdi, ili ruši mir onaj, koji svojevoljno i nasilno tlači drugi narod? (Živahno odobravanje na skrajnoj ljevici i na desnici). Mir ruši onaj, koji postupa tako proti drugomu narodu (Zast. Brzorad: vlada! zast. Vašaty: ministar Gautsch!) a da je u tom slučaju jedino vlada krivа, što neima mira ili što je narušen, jasno je doista svakomu, koji pozna odnošaje u Istri, Trstu itd. (Živahno odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici. Zast. Vašaty: jedino vlada!) U ostalom mislim, da mora svatko, koji znade što treba Austrija i što je ona tamo doli u Istri i Trstu, odlučno pristati uz Hrvate i Slovence, koji u istinu brane cesarstvo proti onim težnjam, koje idu za tim, da se one pokrajine odcjepe od Austrije. (Živahno odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici. — Zast. Vašaty: to vladi nemiriši!) Ministar Gautsch pozivlje se na jednoglasnu odluku disciplinarne komisije, nu tu jednoglasnost je lahko postići, kad se znade, tko zasjeda u takovih komisijah. Da imadem pred sobom ministra, koji bi rekao: ja nemogu trpiti profesora Spinčića, koji mi buni Hrvate, te ovi neće da više slušaju Talijane kako se pristoji (Veselje) — neka bude, to bi bio ministar. Ali ako dodje ministar te reče: sve se je obavilo u najboljem redu, tu nebijaše neprijateljstva proti ikojoj narodnosti ili stranki, to ako se čita odluka, kojom se odpravlja iz službe profesora Spinčića radi tobožnjega govora u Zagrebu i zbog njegovih agitacija, pak se mora reći: to je nevjerojatno licumjerstvo, koje osramoćuje upravo svako pravno čuvstvo. (Odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici. Podpredsjednik zvoni opetovno. Govorniku pleskaju opet na skrajnoj ljevici i na desnici).

Podpredsjednik Kathrein pozivlje govornika na red radi rieči: nevjerojatno licumjerstvo. (Oho! uzklici, odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici. — Zast. Brzorad: zašto se to nemože kazati? — Zast. Vašaty: taj izraz rabilo se jur često. — Zast. Pernerstofer: to nevalja biti tako ćutljivimi).

Zastupnik dr. Lueger reče daljo: Kad bi bilo istinito, da bijaše u dotičnih govorih gosp. zastupnika Spinčića — nipošto kako je njeg. preuzvišenost g. ministar izgovarao profesora Spinčića — (Tako je! na skrajnoj ljevici i desnici), jer kad je on govorio u Zagrebu, nije to učinio kano profesor, već kao zastupnik (To je istina! na skrajnoj ljevici i desnici) — toliko na znanje njeg. preuzvišenosti ministru nauke — da je istinito, da bijaše u govorih zastupnika Spinčića izražena težnja proti cielokupnosti države ili proti državnomu sustavu — dakle tako rekuć veleizdajnička, tad bi bilo moralo sudbeno postupati proti zastupniku Spinčiću državno odvjetničtvo (Tako je! na skrajnoj ljevici i desnici). Zahtjev, da se izruči sudbenom progonstvu zastupnika Spinčića bio bi došao amo na carovinsko viećo, a mi bismo bili odlučili, imado li se ga predati sudu ili ne. Nu njegova preuzvišenost gospodin ministar znajuć, da se nebi bilo ovdje našlo nikoga, koji bi bio glasovao za to, da se izruči sudu zastupnika Spinčića, postupao je proti njemu disciplinarno. (Povladivanje na skrajnoj ljevici i desnici). Ali ja kažem g. ministru nauke u lice, da imadu pravo prosudjivati, da li je pošijena kakvom izjavom veleizdaja, sudovi, nipošto disciplinarne komisije. (Tako je! na skrajnoj ljevici i desnici). Kod sudova su razpravе javne, kod disciplinarnih komisijah tajne. U našem slučaju prozrieli su zakon i jasno povriedili prava člana ove visoke kuće. (Odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici).

(Konac sliedi).

Viesti iz metropole [illegible]tske.

Piše A. K.

Zagreb, na Jakovljevo 1892.

IV.

U priestolnici Hrvata kao i drugdje u svietu (osim u kupeljima) nastala je t. zv. „mrtva sezona“ (saison morte). Škole se niže i srednje završile; samo na hrvatskom sveučilištu traju još državni izpiti i rigorozi do konca ovoga mjeseca. Tuj treba u „znoju lica svoga“ sticat državne diplome, jer „o muci grozdovi viso“ rekao je učenoj sa mladeži vrli njen prijatelj pokojni starina Fran Kurelac. I to će evo do mala svršiti, pa tad i mladež najvišega hrvatskoga učovnoga zavoda većinom ostavlja liepu hrvatsku priestolnicu, da „procul negotiis“ (daleko od rada, napora) provede u odmoru krasne dane praznika.

Neka hrvatska sveučilištna omladina, u koj se godj kraj krene svojim kućam, poput druge, narodito češke, talijanske, madjarske, rumunjske, francuzke sveučilištne omladine radi med narodom o probudjenju narodne svieti, o idealih čovječanstva u obće, a nas Hrvata napose, pa ćemo do skora uskrsnuti na bolji, sretniji život, onaki, kaki nam se prikazuje u mnogih, liepih odajcih naše tisućletne junačke poviesti . . . .

*

Saborsko zasjedanje u priestolnici „sazvezničkog“ nam naroda u Pešti odgodjeno je; istotako u Beču; u Zagrebu smo ovo pred otvorenjem novoga saborskoga zasjedanja petgodišnje periode (1892.—1897.), koje počimlje 4. agusta o. g. Čini se, da će se tuj samo ovjeroviti novoizabrani zastupnici, da će se konštituirati sabor (t. j. izabrati predsjednik, podpredsjednik, bilježnici i drugi funkcijonari), pa da će se tada po svoj prilici sabor odgoditi do pod konac septembra t. g., kad imadu doći u sabor na pretres mnoge zakonske osnove u svih područjih našega „autonomnoga“ života, u području naime uprave, pravosudja a veli se i školstva. Tu saborsku djelatnost s nekom znatižoljom očekujemo; o da dočekamo što koristna po naš hrvatski narod!

*

Listine za gradske izbore izložene su već evo od desetak dana, pa se revno doprinose reklamacije. Očekujemo s velikom napetošću izpadak zagrebačkih gradskih izbora, koji će se 8—16 agusta obaviti. Opozicije su se složile na zajednički rad, pa dao dobri Bog u dobri čas po svetu narodnu stvar! Neka nam budu ovdje na pameti rieči umnoga Ilirca: „Gdje se bratska sroa slože i olovo plivat može“. O izpadku gradskih izbora, koji bez dvojbe zanimaju i moraju zanimati sve Hrvate diljem pociepane naše majke Hrvatske, izvjestit ćemo vas poblže u svoje vrieme.

*

U posliednje vrieme kao da se kod hrv. vlade radi o tome, da se promjeni naslov „jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti“ u nazov: „hrvatska“ akademija. Kad bi se radilo samo o promjeni tog danas bezznačnog imena, nebismo se toliko protivili, al da se inače ne dira u samoupravu, rad i djelatnost naučnu te znanstvene korporacije; jer naziv „jugoslavenski“ — kako smo već češće i u našoj dičnoj „Slogi“ iztakli, ne ima danas ni u ma kojem pogledu za nas Hrvate nikakve vriednosti. Ako naša dična sjeverna braća Česi zovu svoju akademiju „českom“, Srbi „srbskom“, Madjari „madjarskom“ a i Bugari će valjda doskora imati svoju „bugarsku“ akademiju: pravo je da i naša hrvatska akademija budo hrvatskom. Kako dakle rekosmo, jedino naslov „hrvatska akademija“ pripada tomu našemu najvišemu znanstvenomu zavodu, jer je pojam „jugoslavenski“, kao i za-

starjeli iliraki, mutan i suvišan, ne znači kod današnjega individualizovanja svakoga naroda ništa, a strani svijet tužno će znati, — kako to dobro iz izvanjskih novina znamo — što se pod tim izmišljenim naslovom imade razumjevati. Sve i svašta prije nego li ono, što je jedino naše.

*

U nas u Zagrebu mnogo se gradi. Imade do 50 novih zdanja, palača, javnih gradjevina, što no su tečajem ove godine podignute. Zagreb napreduje orijaškim korakom, što osobito opažava onaj, koj na mahove — recimo svakih 5 godina posjeti tu našu biciu hrv. prieetolnicu. Biti će ona za koj decenij (desetleće) pravi velegrad; a tomu je naša hrv. prieetolnica svojim pr[illegible] nanim evropskim položajem i dornatla[illegible] d sreće, da je ona tako i u samos[illegible]m čisto hrvatskom duhu . . . !

C[illegible]ljeća ovamo gradi se ovdje iza [illegible]glasovite Mandalice u gornjoj Ilici p[illegible]ivovara konsorcija hrvatskih poduzetnika (Pongrac, Turković, Kulmer i dr.), pa su pojedine zgrade već podignute do krova, a radnja će biti gotova do kasno jeseni. Sliedeće godine mogli bismo već piti naš domaći produkt piva, svakako joftiniji i razmjerno (kasnije) bolji od onog, što no se k nama uvozi i Beča, Graca i od drugud. Imenito će to dobro doći nižim slojevom zagrobadkog stanovništva i djačadi, koje ne smaže novaca za razmjerno preskupo hrv. vino, koje je uslied zaraznih loznih bolesti gotovo na izdanku. I tom novom stečevinom će naša liepa prieetolnica u veliko napried koraknuti; šteta samo, što ta namisao nije već prije privedena u život.

*

Važno je, da spomenemo, da će se prvim agustom ove godine svetšano otvoriti nova hrvatska kr. učiteljska škola u Medulićevoj ulici, koja je sad na gotova. To je prekrasna monumentalna zgrada, koja može liepo pristati uz druge naše javne zgrade, kanoti: kr. hrv. obrtne škole (kojoj nasuprot je i zagradjena) sveučilišta, sokolske zgrade i zgrade gospodarskog družtva i učiteljskoga doma itd., koje se sve palače nalaze u okrugu, u blizini, pa svojom vanjštinom inponiraju stranca.

Tom zgodom kod posvete zgrade učiteljske škole otvorit će se i izložba učila, koja će trajati do 1. septembra t. g. Biti će i opet — ko prošle godine u to doba kod jubilarne divne hrv. izložbe — dosta stranaca u Zagrebu, imenito učiteljskoga stališa iz svih krajeva, a držim u prvom redu našu prekovelebitsku dalmatinsku braću i dične istarske Hrvate; najavljena je već oveća ekspedicija Čeha učitelja, profesora, gradjana, za koje se sprema liep, Hrvata dostojan doček. Česi u prvom redu žele da se uvjere, da li smo i na tom polju mi Hrvati na jugu ono, što su oni na sjeveru — u kulturnom pogledu — imenito školstva, pa držimo za[illegible]stalno, da ih nada neće ni u tom prevariti. Držimo, da će crpit ovdje najbolje uvjerenje o našoj moralnoj jačini i agilnosti, o kojih silah poglavito i ovisi napredak i procvat svakoga kulturnoga naroda.

O izložbi samoj pripošiljat ću Vam, gosp. uredniče, uzhtijete li (izvolite, biti ćemo Vam harni. Op. ur.) izcrpive izvještaje, jer držim, da će ta izložba u veliko zanimati naše hrv. učitelje — borce u krasnoj al bjednoj Istri!

Franina i Jurina

Fr. Kaj bi reka, će bit letos čuda prodanci po Oprtaljšćini?

Jur. Ja mislim, da nebude ni kupovci ni prodanci, zakaj je prepovedano kupovati i prodavati glace.

Fr. Istina je to, al svejedno će biti jednih i drugih.

Jur. Samo da jim se nebi dogodilo kako talijanskomu avokatu Sandrinu i drugim na Pomjanščini.

Fr. Vero ćemo oštro na to gledat i svakega kupovca i prodanca tužit, neka ga oblasti podenjaju.

* * *

Jur. Prosić da prodaje svoju kozu.

Fr. Neka da, ma je je nekupim.

Jur. A pur si reka niko vrime, da biš kupia jenu.

Fr. Sam mislia da, ma kad sam vidia, da je pofallio onoj „slatnoj" u Poreču u malo lit 82.000 furlani, sam se prestrašia te rogate beštije, jer znam, da bi me rovinala.

Jur. Ni ona kriva ne, lego slabi pastiri.

Fr. Ki je da je, intanto miljari ni više.

* * *

Jur. Odkuda i kamo goniš tolike tovare?

Fr. Kupia sam ih u Savičenti, a gonim ih u Kanfanar šarenjaku, jer će brzo držati „krmine".

Jur. Ča mu je ki umra, da dela krmine?

Fr. Koliko znam ne, ma sam ga sliša kantati niki dan „de profundis", za Hrvati, jer da su sad svi mrtvi, odkad je on „poglavica", i za to mi je naručia, neka mu dopoljem najfinijega blaga, da budu „krmine" fine za mrtvimi Hrvati.

Jur. Ma pur se bojim, da će ostati kemu kakov bokun u gutu.

Fr. Ja se ufam, da će svakomu, a onem, ki nam grob kopaju, najveći.

* * *

Jur. Sad će se lahko nositi tršćanska „šartorala" po gosposki.

Fr. Kako to, ja znam, da je bila do sad siromašna?

Jur. Ma sad je drugače; na Puljšćini je našla prave aventore. Prešidente će njoj pošiljati u krpanje haljine popovske; študente će njoj pošiljati harte pismoznanske, Štrašoldo će si naručit „treventi" za se i za fameju, a jednoga za pre Zvana, a Šandrin toliko klabuke ala furlana.

Fr. Ala će biti to opet vela merkancija; će delati konkurenciju tartufom kašteliraim i puljskim očalinom.

* * *

Fr. Nekemu va Brščjanovce da je jako drago, da je to jedanput već finilo.

Jur. Zato da će valje dat delat kapelicu va mandraće na zavitke va grad.

Fr. Ter je već doba, kad smo pred deset let za nju složili.

Jur. Te bit sada beči dupli, pak će bit lepša.

Fr. A tako ja!

* * *

Fr. Si kropil ti ovega leta?

Jur. Sam pobošla već drugi put, zač vidim, da je bolje.

Fr. To ti nesmrdi vitriol po hrvatskem?

Jur. Dragi ti, pusti me ća; ja sam mislel, da sam najnemeji, pak ima jih nemejeh od mane, od keh sam se pustil prva leta za nos peljat.

Fr. Bi njih malo sameh poškropit, da njim te muhi s glavi gredu.

Jur. Al poslat v Italiju i Francu, da vide zač tamo škrope i ako tamo po hrvatskem smrde.

Fr. Diše baš po vine, ako ga očuvaju od napasti, ka zadnja leta na njega prihaja.

Različite viesti.

Diocezanske viesti. Dne 24., 25. i 26. julija redjeni bijahu za svećenike sliedeći bogoslovi: g. Josip Elsnic, g. Ladislav Havel, g. Ivan Marohić, g. Ivan Schiffrer i g. Josip Skalsky. Dne 12. julija preminuo je veleč. g. Matej Mikuš, župnik u Draguću. Počivao u miru!

† **Vinko Dubrović.** Iz Kastva stiže nam jučer prežalostna viest, da je tamo preminuo prekjučer dne 2. t. mj. nakon duge i težke bolesti providjen svetotajstvi za umirućе veleč. g. Vinko Dubrović umirovljeni svećenik tršćansko-koparske biskupije. Ova tužna viest uveliti će svakoga, koji je poznavao prevriednoga Vinka, i koji je ikada s njim posla imao.

Pokojnik rodio se god. 1832. u selu Mihotići, občina Kastav, od kmetskih roditelja. Pučku školu polazio je doma, gimnaziju u Senju, a bogoslovje u Gorici. God. 1856. bijaše redjen za svećenika, to je od tada pak sve do pried dvie godine službovao većinom kao kapelan u Sovinjaku, na Zvoncoj i u Sv. Mateju. Pred kakve dvie godine počeo je slabiti, a jer se je čutio za težku službu u Sv. Mateju preslabim, zamolio je i zadobio mirovinu, te se nastanio u Kastvu. Tuj je pomagao braći svećenikom, dok mu sile dopustiše, dielec sv. sakramente, propovriedajuć i posjećujuć bolestnike. Kao odbornik „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri" promicao je zborom i tvorom mjestne probitke, te je u obće svuda i svagdje nastojao, da zadovolji dužnostim svećenika i rodoljuba. U pokojniku gubi naša biskupija vriednoga svećenika, hrvatski pak čestitoga rodoljuba, njegova rodbina plemenitoga dobročinitelja a prijatelji iskrenoga i dobrega druga. Želeć što nemoguće baciti grudicu zemlje na lieš miloga susjeda i prijatelja, klišemo mu iz dna bolne duše: Počivaj sladko čestiti Vjecnoc!

Imenovanje i premještenje. Sudbeni pristav u Buzetu g. dr. Ivan Grškovič imenovan bijaše sudcem u Krku, gdje je jur nastupio svoju službu.

Sudac u Krku g. Fiegel premješćen bijaše u Monfalkon; sudac u Červinjanu g. Czermak premješćen je u Kopar; u Červinjan dolazi za sudca g. Lion.

Pouzdanica profesoru i zastupniku Spinčiću. Iz Siska nam javlja prijatelj. da je 100 najuglednijih gradjana rodoljubnog grada Siska podpisalo i odpremilo pouzdanicu našemu Spinčiću.

Mi smo takovih pouzdanica primili u svoje vrieme i raznih strana naše domovine više, al je s poznatih razloga objelodaniti nemogoemo. Naći će se i tomu vrieme i mjesto.

Zadnja zapljena. Zadnji broj našega lista bio je zaplienjen radi govora profesora i zastupnika g. Vjekoslava Spinčića, što ga je izrekao na svoju obranu pred carovinskim sudištem.

Ta zapljena iznenadila nas je do skrajnosti, pošto su taj isti govor od rieči do rieči donesle i mnoge druge novine hrvatske i slovenske, dapače i u samom Primorju. Što bijaše dakle drugom dozvoljeno, nedopustiše nam.

Potužit se moramo opet na sam način zapljene. List smo poslali na censuru u 11 sati prije podne a zaplienišo nam ga u 4 sata poslie podne — dakle poslie 5 sati — pošto bijaše list dotiskan i za poštu priredjen. Drugoga izdanja nismo mogli prirediti, jer bijaše zaplienjeni članak preobširan i njekoji dielovi lista razloženi. Da odštetimo ponešto naše čitatelje, dodali smo današnjemu broju prilog.

Izbor u delegaciju. U zadnjoj sjednici carevinskoga vieća biralo se zastupnike svih zemalja, zastupanih u carevinskom vieću, u delegaciju. Kako je poznato zastupane su u delegaciji sve pokrajine ove pole države, dočim bira ugarski sabor za sebe svoju delegaciju. Na svaku pokrajinu odpada stalan broj delegata.

Našu pokrajinu — Istru zastupali su uvjek do sada talijanski zastupnici u delegaciji. Ovo je prvi put, da će ju zastupati naš zastupnik, dični prof. Spinčić.

Glasalo se, da će se možda svi istarski zastupnici složiti u izboru delegata i zamjenika t. j. da će birati jednom Hrvata, drugi put Talijana, nu do toga nije došlo. Birali su svi četiri po dva puta t. j. Talijani svoje a Hrvati svoje, ali izabran nebijaše nitko, jer bijahu glasovi razpolovljeni. Tad je imala odlučiti kocka i ona je odlučila za Hrvata zastupnika Spinčića. Isto se je tako kockom birao i zamjenik delegata, te je kocka pala na zastupnika dra. Laginju. Tako je izabran naš delegat i zamjenik mu. Istra će dakle biti zastupana, kako pravica zahtjeva, u delegacijah po jednomu zastupniku Hrvatu.

Za Goričku bijaše izabran delegatom zastupnik dr. Gregorčić a zamjenikom mu grof Alfred Coronini, dakle obojica zastupnici slovenske stranke.

Za Dalmaciju izabran je delegatom dr. Klaić a zamjenikom mu dr. Bulat.

Za Trst Luzzatto kao delegat a Burgstaller kao zamjenik.

Za Kranjsku delegat zastupnik Kušar a zamjenik zastupnik Klun.

Delegacije sastaju se ove godine u Buda-Pešti, i to pod konac septembra.

Izstupio iz uredničtva. U zadnjem broju „Il Diritto Croato" čitamo, da je izstupio iz uredničtva toga vriednoga lista njegov suradnik g. Sabić, koji je bio u uredničtvu od postanka lista. Uredničtvo našega puljskoga druga gubi izstupom g. Sabića tako izvrstnu silu, da će mu jedva dostojna zamjenika naći. Gosp. Sabić je izučeni pravnik, te se kani od sada posvetiti posve svojoj struci. Bilo mu sretno!

Radi preobilna gradiva morali smo za danas izpustiti daljne viesti o občinskih izborih u Višinadi.

Zemaljski kapetan na obhodu. Čitamo u glasilu zemaljskoga odbora „L' Istria" od dne 23. pr. mj. da je bio zemaljski kapetan g. M. Campitolli dne 18. pr. mj. u Ospu, občina Dolina. Gospodin kapetan našao se vrlo nezadovoljnim radi škole i radi zanemarenosti občine. Porečki [illegible] piše, da sa škol[illegible]om nemože ići dalje ovak[illegible] a Osp da nesmije dalje ostati pod upr[illegible]vom mjestne občine Dolina. Dne 20. pr. mj bio je g. kapetan u Balah, gdje bijaš[illegible]ajma dočekan, svečano pogošćen, dapa[illegible] u čisto hrvatskom selu Kermed od seljak[illegible] pucanjem puška primljen, dočim ga je [illegible] Balah školska mladež pjevanjem i gimna[illegible]stikom počastila.

U Balah dakle silno veselje i sjaj[illegible] svečanost, a u Ospu sve mirno i tiho kan[illegible] u sred gluhe noći! Neloži li možda u to[illegible] komadić nezadovoljstva gosp. kapetena rad[illegible] Ospa? Porečka „placarica" mogla bi [illegible] tom štogod pobliže izbrbljati.

Iz Topolovca nam pišu, da je c. kr. zemaljsko školsko vieće dozvolilo tamoš[illegible]njemu č. g. kapelanu, da otvori pomoćnu pučku hrvatsku školu. Proti tomu su se opirale mjestne i kotarske školske oblasti. Zašto? Pitajte jih — čudno al istinito. Zar da nemaju kmetska djeca pravo do škole? Zar da bude za nje samo plug i motika? Školu je otvorio č. g. kapelan odmah u ponedjeljak 25. pr. mj. sa službom božjom.

Premda su c. kr. školske oblasti već po dva put obavještene na nezakonitost, što u Grižnjanskoj občini jedan prosti pomoćni učitelj sa prostolar djecu podučaje, sasvim tim u toj stvari nezakonitosti napreduje; upozorujemo c. kr. školske oblasti, da na put stanu takovim nezakonitostim. Uzgajati mladež nije svakomu postolaru dopušteno.

Svuda jednaki. Prigodom proračunske razprave o školskoj zakladi navalio je u zadnjem zasjedanju u Poreču prisjednik dr. Cleva na hrvatske knjige za pučke škole — ne za to, što bi bile loše — već radi toga, što istarski Talijani neimaju takovih. Denuncirao je hrvatske knjige, da postigne popravak talijanskih školskih knjiga i da se briše iz hrvatskih ono, što je u njih dobra.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 21. t. m podnio je talijanski zastupnik Bartoli interpelaciju na ministra trgovine u pitanju jezika na državnoj željeznici u Istri. Tomu gospodinu jest zazorno, što je opazio na voznih kartah „la parola slava „Osobu" i „Pazin" i što izdavaju negdje popratnice u njemačkom i slovenskom jeziku.

Gosp. zastupnik nije se zadovoljio tim, da traži talijanskomu jeziku ono mjesto, koje ga ide kano drugi zemaljski jezik, već se i on dao na obtužbe. Za ujeg je povriedca državnih temeljnih zakona, dapače uvriedca talijanskoga čuvstva, „što je narinut tudji dijalekt" u žeiezničke police, te zahtjeva od ministra trgovine, da se ukinu čim prije te zloporabe i da se više neopetuju. Za gosp. zastupnika je hrvatski ili slovenski jezik u Istri „tudji dijalekt". Ma bravo! gosp. zastupniče. Gdje ste naučili toliku mudrost? Pozivljete se na čl. 19. državnih temeljnih zakona, po kojem su sve narodnosti, dotično svi jezici ravnopravni u školi, u javnom životu itd. a vi nazivljete hrvatski ili slovenski jezik „tudjim dijalektom" u Istri, gdje se služe tim jezikom dvie trećine svega pučanstva to pokrajine. Pak da nisto svi i svuda jednaki?!

Novi trgovac sa glasovi. Dne 21. pr. mj. stajao je pred zemaljskim sudom na obtuženičkoj klupi dostojan drug glasovitih trgovaca sa glasovi: dra. Sandrina sada odvjetnika u Buzetu i dična mu druga Andrije Marsicha iz Kopra.

Evo kako se stvar dogodila:

Dne 21. oktobra 1891. bijahu izbori fiducijara u Gažonu za občinu Pomjan. Bijaše to naime naknadni izbor za carevinsko vieće, pošto su g. Tomaža Vergottini-a iz Beča doma poslali.

Izboru prodsjedao je c. kr. kotarski kapetan iz Kopra g. pl. Schaffenhauer. Drugi dan dobije kotarski kapetan piemenu prijavu, da je seljak Ivan Nemac pokojnog Andrije, 44 god. star iz Planjave, pristaša talijanske stranke (Prilog službenomu listu primorske vlade, „L' Adria" kaže: „appartenente al partito istriano") glasovao dva puta, t. j. prvi put za sebe, a kasnije predstavio se izbornoj komisiji pod imenom Grgur Nemac pok. Kuzme, to je i pod tim imenom glasovao.

Kapetan ju dao povesti istragu, koja je potvrdila prijavu. Obtuženi je svoje nedjelo tajio pred sudom, izgovarajuć se tim, da nezna o tomu ništa, jer da bijaše posve pijan.

Svjedoci dokazaše pako, da tomu nije tako, već da je trieznan i znajuć što radi, glasovao dva puta.

Na temelju toga odsudio ga sud na mjesec dana zatvora.

Dalje u prilogu.

Mi žalimo zavedenoga seljaka, koji je bez dvojbe podkupljen bio od talijanaške stranke, koja je zavela i nesretnoga Furlanića. Moralni krivci, oni bezdušni talijanaški trgovci sa ljudskim mesom izbjegli su u ovom slučaju pravici, a sirota seljak, koji bijaše možda sa forintom kupljen ili dak prisiljen, da počini zločin, kukati će mjesec dana u tamnici.

Kod izbora fiducijara u Gažoňu pobjedila je talijanska stranka. Izabrano bijaše 18 fiducijara, koji su glasovali za barona, pardon! markeza Polesinia. Ti fiducijari izabrani bijahu sa četiri glasa većino. Odbijmo od te većine dva glasa Nemčeva i jedan glas Furlanićev, što čini tri glasa, to bi izmašala ta glasovita većina samo jedan glas. Dodajmo tomu, da bi bila ova dvojica glasovala sa ostalom braćom – za slovenske fiducijare, da ih nisu Talijani kupili ili prisili na izdajstvo, tad bi bila talijanska većina skrčila na manjinu, te bi bili izabrani naši fiducijari.

U ostalom nebijahu samo dvojica kupljeni od talijanaške stranke, već ih bijaše takovih bez dvojbe polovica, al su sretno izbjegli izpod ruke pravice. Nu i ova dvojica sa „dičnom“ dvojicom koparske gospode — Sandrin-Marsich — jasnim su dokazom, kako se je biralo u Gažonu i kako se u obće bira u Istri svuda, gdje su Talijani u manjini.

Proti izboru zastupnika dra. Laginje uložili su Talijani protest na carevinsko vieće. Verifikacijonalnomu odboru doći će lahko bez dvojbe glasoviti izbor fiducijara u Pomnjanu.

Lakrdijaši! jošte imate obraza ulagati proteste proti našim izborom!

Iz Oprtlja pišu nam 25. julija. Nije mudo, što je naše glavarstvo kratilo našim popisu izborne liste — isto htjelo si krivom istom pomoći do pobjede; sredstva su to ojima se obično služe naši protivnici, kojim je sve lepo i milo samo rod i zakon no. Takove prevare morao bi svaki pošteni čovjek prezirati, izbjegavati, al nekoji ljudi reć bi da malo za pravicu mare. Pokvarenost liste nebi mali naši birači nikada zaboraviti, pače niti prostiti, to je uvrieda za svakog birača; im se zapostavlja naš seljak, drži se ga za ništa, za smrad, za smet; tà time htjelo bi e njegovo ime iz knjige živih izbrisati, htjelo i se, da se nezna za njegove starije za njegovo anje, gospodarstvo; to je skrajna zloba, pokvarenost, prevara.

Pogriešaka u listi imade svakojakih, ože se kazati, da je sva lista pokvarena. Pogriešena su imena, prezimena živućih i njihovih pok. roditelja; birača je izpuštenih, unešenih, koji nemadu pravo; unešenih je u jedno tjelo mjesto u drugo, osobito onih, koji i morali biti u prvom tjelu unešeni su u drugo; pogriešaka imade kod suposjednika; unešen je onaj, koj je odsutan ili bolestan, a pušten njegov suposjednik, koj je zdrav i od kuće; pogriešaka imade osobito u onih odobćinah, gje su skoro izključivo naši birači.

Proti listi podnešene su danas mnogovojne pritužbe (reklami) na obć. glavarstvo; se osvjedoči o pokvarenoj listi i c. k. kaetanat išao je g. Oršić osobno u Poreč, da proti tomu potuži; c. k. poglavar nije ogao dakako ništa proti tomu već je samo vjetovao, nek se na vrieme pritužbe podnesu upravio ga na c. k. porezni ured u Motovun. Pritužio se nadalje, da lista, koju su preali nebijaše potvrdjena od obć. glavara, te se je bojati dakle, da se bude glasovalo ozda po drugoj listi; kapetan ga osvjedočvao, da to ne čini ništa, da će on već paziti, da se bude zakon točno vršio; da vino dakle što će biti. Iz podobćina dolaze m viesti, da su obćinari silno ogorčeni stoga, su njihova imena pokvarena; stoga su oddili naši seljaci osobito u Gradinu i Topolcu, da će svi složno za jedne predloženike asovati; nadamo se, da neće zaostati ni vrli dolini.

Mikulić iz Gradina, da neće sobom doti niti jednog glasa, dapače isti njegovi ati i sin, da mu zamjeraju što je krenuo vom stazom; tko nije snažim sliep i neuk, že uvidjeti slepariju gospodsku.

Bašćani nisu Istrani! Nedavno pobili istarski mornari sa talijanskimi na Rieci. etački list „La Gazzetta di Venezia“ pišuć o tom, kaže, da su se na ci pobili talijanski mornari sa istarskimi i usidronja njihovih ladja u kanalu ćino.

Ogorćena porečka „babica“ nad tim, je njezina mletačka sestrica ubrojila ćane medju istarske mornare, skočila kano da ju je zmija ljutica ugrizla, te vom „opravdanom“ gnjevu dovikuje talikoj sestri, da su Bašćani stanovnici a Krka, a taj otok ne spada ka geoškoj, već samo k upravnoj Istri; Baši dakle da nisu Istrani. Naslov dopisa u tačkom listu da je slabo uporabljen, riedja „l'amor proprio degli Istriani“

(samoljublje Istrana). Čudnovato je — zaključuje bolno poročki list — da uredništvo mletačkoga lista neposna više granica Istre, one Istre, koja bijaše kroz pet vjekova pod vladom Venecije, i koja je od nje jedva 77 godina „odtrgnuta.“

I nami krvavi srce od neizrecivo tuge i žalosti — ne što bijaše Istra „odtrgnuta“ izpod pandža mletačkoga lava — već što naši nevoljni Bašćani nisu više Istrani. Oj! vi sirote nemile, kako ćete podnositi taj grozni udarac, što je pao na vas, kano iz vedra neba grom. Za sada, dok se umekša srce poročkih gromovnika, primite naše iskreno sućutje!

Iz Kanfanara pišu nam 25. t. m. Putem poročke „babe“ domali smo, da je cesarska vlada odbila naš utok proti izboru za II. tjelo. Vašim čitateljem poznato je kako se obavio taj izbor, a mi, koji smo mu prisustvovali, očekivali smo obćenito, da će biti uništen. Ali čovjek snuj a Bog boguje, kaže naša poslovica.

U istom broju glasovite „lažitorbe“ napada drzovito na našeg velevriednog g. kapelana poznata krnjelska podrepnica i dopisnik puljskoga „oslića“. Prišiva mu naime crnu laž, da je našim kmetovom obećivao novca iz puljske posojilnice uz 4% interesa i da će njihovo vino prodati na Kranjsku uz visoke ciene. —

Što se tiče novca iz puljske posojilnice — što no ga dobivaju naši seljaci uz 6½% po tvrdnji samoga laži-dopisnika, — g. kapelan nije nikomu obećao niti mogao obećati, da će ga dobiti uz 4% interesa. Neka nam kaže al. piskar, koji od talijanskih banka daje novac na posudu i to na zemljišta uz 4% interesa? Nadalje želimo znati, da nam kaže gdje su ti istarsko-talijanski bogataši, koji duju svoj novac tako jeftino na posudu. Interesi od 6% jesu na male svote i na zemljištnu hipoteku snosljivi interesi, dočim imade krnjela i drugih talijanaških pijavica, koji pitaju i dobivaju 5—10 puta više interese. Mi smo jur naveli primjere i imena dotičnih krvopija, al nebijaše kanfanarskog smušenjaka, da nas pobije.

Al što da kažemo o zlobnoj porugi glede ciene na vino. Zar neznaš, zlobna lijo, tko je pomogao sakriviti, da je pala toli nizko ciena istarskomu vinu? Nesjećaš li se tko je od istarskih zastupnika na carevinskom vieću glasovao za trgovački ugovor sa Italijom, u kojem se ugovoru nalazi i nesretna klauzula o vinu, usljed koje je pala ciena vinu tako nizko, da ga naši ubogi seljaci daleko izpod ciene nudjaju. Za taj ugovor — dotično za klauzulu — glasovali su talijanski zastupnici Istre Bartoli i Rizzi, dočim su naši zastupnici Laginja i Spinčić govorili i glasovali proti tomu ugovoru. Oni su predvidjali i znali, da će rudi one nesretne klauzule nizko pasti ciena našemu vinu, pak su kao pravi zastupnici puka sve moguće učinili, da to zlo preprieče, dočim su talijanski zastupnici na nas zlo i nesreću navaliti pomogli.

G. kapelan ima dakle već u tom dosta dobro orudje za agitaciju, kad bi se s njim hotio služiti i proti talijanskim zastupnikom i proti onoj stranki, kojoj pripada kanfanarsko brundalo.

Talijanske pokrajine. Talijanske novine Primorja — Istre, Trsta i Gorice — kad će da označe veličinu i važnost talijanskoga življa u Austriji, ili kad traže kakvu neopravdanu povlasticu za sebe, viču u sve četiri strane svieta: to mora biti, to zahtjeva interes, to odgovara zakonu i pravici — to traži probitak „delle cinque provincie italiane“. U to blažene „provincie italiane“ ubrajaju naši „skromni“ susjedi Istru, Goričku, Dalmaciju i talijanski dio Tirola. Statistikom u ruci dokazano bijaše sto i sto puta tim mudrijanom, da su na krivom putu, da varaju sami sebe kad buncaju o nekakvom talijanstvu rečenih pet pokrajina.

Mimoilazeć južni Tirol, koji u ostalom nesačinjava jošte sam za sebe jednu pokrajinu, pokazati ćemo našim nezasitnim susjedom i iz izbora u delegacije, kako su smješni dočim tvrdo, da su spomenute pokrajine talijanske.

Gledo Dalmacije povukli su doduše ponješto rogove u se, ali jošte se uviek nadaju povratku onih krasnih vremena, kadno bijahu absolutni gospodari u toj hrvatskoj zemlji. Danas, osim obćine zadarske, nalaze se sve ostale u hrvatskih rukuh, te jedino smušenjaci buncaju jošto o nekakvoj talijanskoj narodnosti u Dalmaciji. Tobožnji Talijani iz Dalmacije (kod nas zovemo takove šarenjaci) neimaju niti jednoga zastupnika na carevinskom vieću, jer onaj jedini, što no ga poslaše u zajednici se Srbi u Beč, jest polu Srbin, polu Talijanaš, ili ni jedno ni drugo, već poniemčeni Talijanaš. U delegaciju izabrani su kao delegat i zamjenik mu dva Hrvata.

Drugu „talijansku“ pokrajinu Istru, u kojoj prebivaju dvie trećine Hrvata i Slovenaca (po talijanskoj statistici) zastupati će u delegacijah jedan Hrvat a zamjenikom mu je opet Hrvat.

Goriču — u kojoj su skoro u istom razmjeru Slovenci napram Talijanom kano i mi u Istri, zastupati će u delegacijah jedan Slovenac, a drugi mu je zamjenikom.

Preostala bi nam samo pokrajina Trst, koju sačinjava grad Trst sa okolicom. Tu pokrajinu zastupaju u Beču četiri zastupnika, tri Talijana i jedan Slovenac. U delegaciju izabrana su dva Talijana, jedan kano delegat, a drugi kano zamjenik. Rečenu trojicu talijanskih zastupnika nebira pako radikalna talijanska stranka, koja vodi ovdje glavnu rieč i koja imade upravu grada-pokrajine u svojih rukuh. Ogromna većina tršćanskih gradjana talijanske radikalne stranke neće da išta znade za Beč. Ta stranka — kako se sama krsti „Partito del progresso“ — nesudjeluje kod izbora u gradu Trstu za Beč, držeći se onih načela, kojih su se držali istarski talijanski zastupnici u zemaljskom saboru u Poreču, kad su imali iz svoje sredine poslati zastupnike u Beč, te mjesto da biraju, izjaviše „nessuno“, t. j. da nešalju nikoga. Trojicu tršćanskih talijanskih zastupnika šalju u Beč c. kr. činovnici, šaka umjerenih Talijana, slavenski odpadnici i od vlade odvisni veleposjednici ili veletrgci. Sa tom trojicom imaju odlučujući talijanski krugovi veoma malo ili ništa zajedničkoga nego to, da su jedni i drugi nam Slavonom jednako protivni i pogibeljni. Ona trojica, birana pomoću cesarske vlade, odvisna je više manje od nje, te nemože kazati, da zastupa vladajuću stranku u Trstu, koja je istovjetna sa vladajućom strankom u Istri i Gorici.

Kako vidimo iz svega toga, od namišljenih talijanskih pokrajinah Austrije neće biti nijedna zastupana čisto talijanskimi zastupnici u delegacijah, dočim će biti Istra, Gorička i Dalmacija po samih Hrvatih ili Slovencih. Pa neka tko reče, da to nisu „le provincie italiane?!“

Češki učitelji u Trstu. Učiteljsko družtvo „Komenský“ sa sjelom u zlatnom Pragu, javilo je ovdašnjem narodnim družtvom, da se kani okolo 20. agusta na svom izletu na jug svratiti i u Trst. Izletnika biti će 2—300. Posjetiti će najprije izložbu školskih učila u Zagrebu, a odatle će na Rieku, Pulu i Miljetke pak iz Miljetaka u Trst, gdje će ostati jedan dan i jednu noć. Ako nepromjene programa, imali bi stići u Trst nedelju dne 21. agusta.

Slavenski krugovi grada Trsta učiniti će — u koliko je to u naših okolnostih moguće — da prirede sjevernoj braći čim ugodniji boravak medju nami. U budućem broju više o tom.

Iz Oprtaljčine pišu nam 1. t. m. da nisu dobili naši obćinari odgovora na reklamo proti izbornim listinam u tri dana kako to zakon propisuje. Reklamirali su već dne 26. julija a odgovora nedobiše do 1. agusta. Mi si toga inače nemožemo tumačiti van tako, da je dotična komisija uvažila sve reklamo.

Krnjeli i šarenjaci pozivlju još uviek nekoje naše obćinare bud pod kakvom izlikom na dogovore. Do sada bili su veoma riedki slabići, koji su njim išli na „vrgun“ a nadamo se, da će kod toga i ostati, to da će nazovi-gospoda ostati dugim nosom.

Po našoj vanjščini raznesao se je glas, da je neki oprtaljski Talijan u nedelju dne 17. julija vikao po gradu veleizdajničke rieči, to da su ga htjeli oružnici zatvoriti, al da su to drugovi toga „nospašenca“ zapriečili. Nekoji da su bili već radi toga na sudu u Motovunu.

Kako rekoh — tako se puk pogovara, a ja nejamčim, da je uprav tako. U ostalom Vi ćete za to najbolje doznati — ako je istina — od porečke „babe“.

Italija irredenta. Pod tim naslovom donaša vriedna gorička „Nova Soča“ u br. 31. od 29. julija koliko sliedi:

„Tako se zove poseban dio milanskoga dnevnika „Il Secolo“ (Stoletje), u kojem donaša dopise i viesti iz „neospašenih talijanskih pokrajina Austrije“. Čovjek nebi vjerovao kakvom se bezobraznošću i drzovitošću tjeraju u tom listu očite irredentske komedije. Evo dokaza:

U „Secolo“ od 21. t. m. čitamo dopis iz Trsta, koji govori o mnogih zanimivih predmetih. Medju ostalimi kaže i sliedeće:

Zloglasni „Diritto Croato“ tjednik, koji izlazi na troškovo ruske vlade, da širi slavensku propagandu u Istri — govoreć o ugarsko-hrvatskom parobrodarskom družtvu, javlja, da će biti nazvan neki novi parobrod imenom našega priestolnoga grada Zagreba. Odvažna „L'Istria“, najbolji irredentski časopis u pokrajini, odgovorila je na to, da ako je vrieme „galantuomo“ tada će Istra imati drugu priestolnicu (— „se il tempo è galantuomo, L'Istria avrà un altra capitale“.) Tim i riečmi smjerala je na Rim. Državno odvjetničtvo u Rovinju nije do sada zaplienilo „L'Istrie“, i tako se je mogao odvažni listić razširiti po cieloj pokrajini noseći odlučan odgovor ratobornomu listu svete Rusije . . .“

Tako je dakle — kao što smo uvjek isticali! Tršćanski dopisnik kaže sam, da je „L'Istria il miglior giornaletto irredentista della Provincia“ koji hoće, da bude Rim njegovom priestolnicom. Što će na to sada gospodin Bartoli; hoće li opet tajiti irredentizam u Istri? „Diritto Croato“ hotio je imati Zagreb svojom priestolnicom, radi toga je taj list panslavistički, koji izlazi na troškove ruske vlade! Zaslieplienci!

Zanimiva je takodjer tvrdnja, da je „L'Istria“ najboljiirredentski časopis; kod nas imade dakle i drugih irredentskih časopisa, koji su pako u irredentizmu za nekoliko koračaja za „L'Istriom“ zaostali. Što će na to naš „Corriere“, koji govori vazda o svojoj miloj sestrici — porečkoj „L'Istria“?!

Toliko „Nova Soča“, kojoj će biti porečka gospoda zahvalna, što će eto po njoj doznat, ono, ... što su davno i vrabci u Poreču znali.

Altrochè „Russi“ e „Panslavisti“ dična „babica“!

Iz Motovuna javljaju nam, da bijaše na 18. pr. mj. prva sjednica novoizabranoga zastupstva. Pošto je bivši načelnik g. dr. Suran odlučno odklonio čast načelničku, izabran bijaše načelnikom gospodin Agustin Tomasi. Vidit ćemo, da li će slieditи novi načelnik stope svog prevriednog predšastnika, ili će se postaviti odlučno na skrajnu talijansku stranku. Biti će po svoj prilici ovo posliednje, jer je sam odlučan Talijan.

Ovud i u susjednih obćinah trubi poznato „trubilo“ viest, da su bili kod zadnjega saborskoga zasjedanja u Poreču hrvatski zastupnici proti gradnji željeznice iz Trsta u Poreč. Mi upućujemo toga klevetnika u Poreč k „babinomu“ Marku, koji će mu, ako je iskren, kazati, da se pitanje o gradnji željeznice zatežo, jer ju neće talijanski zastupnici, koji su u većini i koji odlučuju bez hrvatskih zastupnika, koji su u manjini.

Iz Mošćenicah pišu nam 1. t. m. Pošto se iz našeg mjestanca odavna ništa nečuje u Vašem cienjenom listu, g. uredniče, kao da i nas kapa nebeska nekrije, stoga naumih napisati Vam par rieči, da se na nas posve nezaboravi.

Ljetina ide liepo do sada; grozdja se pokazalo toliko i tako liepog, da se ufa naš kmet imati do godine što prodati i gucnuti, kad ga bude sunčana žega umarala. — Željno očekivasmo dažd, kao žedan jelen izvor vode, no hvala Svevišnjemu se namočilo ovih dana sasvim dosti.

Neznamo što rade više oblasti sa našom izpražnjenom župom; nu mi čekamo mirnom dušom novoga župnika, buduć sjegurni, da će nam ostati naš obljubljeni g. Antun Puž, čemu se veseli sve što je pošteno i čestito.

Vriedno spomena jeste, da se 15. pr. m. svršila ovdešnja pučka učiona. — Naša djeca upravo krasno napreduju, što se imade zahvaliti g. učitelju, koji neumorno radi okolo napredka naše djece. — Već je doba, da se i u Dragi sagradi škola, jer djeca imadu preko 1 ure hoda do škole, a to je bogme previše u zimi i u vrućem ljetu. —

Čuje se iz pouzdanog izvora, da kano dva dečka iđi na hrv. gimnaziju riečku, što je za cielo veoma pohvalno. Jedan učiteljski kandidat položio je dobrim uspjehom izpit zrelosti, a gospodična M. V. položila izpit ručnih djela u Gorici. — Tako napried, dični Mošćenićani, jer tako ćemo probuditi ono, što je zaspalo pogrieškom naših prieuja. — Pokazujte i činom, da Vam leži svim na srcu napredak djece Vaše i svega naroda.

Veselica slovenskih i hrvatskih učiteljskih abiturienta obdržava se danas dne 4. t. mj. u gornjih prostorijah stare strieljane u bioloj Ljubljani. Kod veselice sudjelovati će vojnička glasba. Osim toga imade na programu više pjesama od naših najboljih skladatelja, te narodna igra „Izgubljeni sin“, što ju je napisao abiturient g. E. Gangl.

Početak veselice u 8 sati na večer; ulaznina 50 nvč. za osobu; miodari primaju se sa zahvalnošću. Čisti dohodak namienjen je bioloj „sv. Cirila i Metoda“ te „Narodnoj školi“.

Želimo što bolji uspjeh združenoj slovensko-hrvatskoj mladeži!

Na glavnoj skupščini školskog društva „sv. Cirila i Metoda“, koja bijaše danas osam dana u Postojni, i kojoj prisustvovaše toliko članova iz Koruške, Štajerske, Kranjske i našega Primorja, kao nijednoj dosadašnjoj skupščini, samoilo je urednik našega lista skupščinare, da izvole uzeti do znanja, da će se za Istru ustrojiti posebno školsko društvo, jednako „družbi sv. Cirila i Metoda“. Skupščina primi na znanje tu radostnu vieść burnim odobravanjem.

Toliko za danas, a do mala — ako Bog dade — progovoriti ćemo o tom pitanju obširnije.

Hrvatska čitaonica u Lindaru imati će dne 7. augusta u 6 sati na večer u vlastitih prostorijah skupščinu, na koju se gg. članovi i ovim putem pozivlju. Odbor.

Zemaljski dnevničari (diurnisti). Pod tim naslovom čitamo vieść u talijanskih novinah, da traše porezni uredi u Buzetu i Motovunu dva dnevničara u poslu zemljo-razreteninje (ezonera). Trajanje službe ustanovljeno je za jednu godinu sa plaćom, polag sposobnosti, od 1 for. do for. 1 i 50 nvč. na dan. Tko želi moliti za ta mjesta neka se obrati na zemaljski odbor u Poreču ili na navedene porezne urede.

Izlet u Dekane. U nedjelju okolo 2 sata poslie podne odrinulo je iz Trsta do 80 osoba, što kočijami što jardinierami, put naše Istre — a u sjelo občinu Dekani. Premda je sunce dobrahno pripicalo, ipak se putovalo ugodno, jer su izletnike naši neutrudljivi pjovači putem bodrili i i razveseljivali. Medju izletnici bijaše ponajviše sokolaša, pjevača i tamburaša — dakle sve živa i vatrena omladina. Izticali se osobito naši dični sokolaši svojom krasnom odjećom.

Na putu zaustavišo se izletnici u selu Škofija, gdje ih je brateski dočekalo domaće občinstvo i gdje se okriepišo čašom vrlo dobre kapljice.

Jedno četvrt sata izvan mjesta Dekani čekalo nas mnogobrojno občinstvo sa glasbom i domaćimi prvaci na čelu. Pred izletnike stupi občinski načelnik g. Mahnić i pozdraviv ih kratkom besjedom uzkliknuv im: „dobro došli“. Starosta „Sokola“ g. dr. Gregorin odzdravi na pozdrav, zahvaliv se srdačno na krasnom doček u. Tada se uputi duga povorka sa glasbom na čelu put mjesta. S jedne i druge strane puta pozdravljalo je tršćansko goste oduševljeno občinstvo burnimi živio-klici, dočim su na obližnjemu brežuljku gruvali mužari.

Samo mjesto bijaše okićeno većinom narodnimi zastavami; na ulazu i usried mjesta podigoše dva slavoluka sa sliedećimi napisi: „Srčan pozdrav bratom slovanskim!“ i „Živili Slovenci!“ Ulazeće goste pozdravljalo je mnogobrojno občinstvo najsrdačnije, te se napokon povorci priključilo i svi se zajedno uputiše u gostionu bivšega načelnika g. Grižona, kamo dodjoše i dva oružnika iz Kopra. Prostrana dvorana, dvorište i prostor za kućom najednom se napuniše. Gosti se okriepišo dobrom hranom i još boljom kapljicom. Naši pjevači i tamburaši razveseljivali su oduševljeno občinstvo izvrstno; povladjivanju nebijaše konca ni kraja. Čim je sunce zapalo za goru, sve izadje u dvorište, gdje se nastavila zabava. Predsjednik pjevačkoga društva iz Trsta g. dr. Glaser, stupiv na uzvišeno mjesto, progovori sabranom društvu iztaknuv povod izletu Tršćana, pozdraviv rodoljubne Dekance i zahvaliv njim se još jednom na sjajnom doček u. Govor prevriednoga gospodina predsjednika primila je razdragana množina oduševljenimi živio-klici i živahnim pleskanjem.

Nešto kasnije progovori sa istoga mjesta i urednik našega lista. Pozdravi rodoljubne Dekance i njihove susjede Pomjance, koji su došli u liepom broju braći u posjete. Izpriča državne zastupnike gg. Laginju i Spinčića, za koje se je neprestano popitivalo, da li će i oni doći, te obeća u ime njihovo, da će i oni svakako drugom zgodom medju svoje birače doći, da im polože račun o svojem djelovanju i da se obaviestе o njihovih težnjah i željah. Čim je to izrekao, stupi pred govornika c. kr. oružnik, te mu reče odlučno, da nesmije dalje govoriti, jer da govori nesto je u programu. Nalogu se je valjalo pokoriti. Govornik reče na to slušateljstvu: Braćo! ja dalje govoriti nesmijem, s toga završujem sa uzklikom: Živili naši zastupnici Laginja i Spinčić. Medju razjarenim občinstvom nastade neopisivo kliktanje s jedne strane, a s druge odlučno prosvjedovanje proti neočekivanoj zabrani. Trižnuti i hladnji rodoljubi imali su posla dok su umirili ogorčeno občinstvo, koje je davalo jasno i odlučno izraza svomu nezadovoljstvu.

Mi vjerujemo rado, da su oružnici vršili svoju dužnost t. j. da su radili po nalogu, ali nepojmimo, zašto se je dozvolilo govoriti Petru a Pavlu ne, i zašto se nije ovoga privatno opomenulo, da nesmije u obće govoriti. Tako bi se bilo izbjeglo onoj razdraženosti i ogorčenosti, koja je bila bez dvojbe nemila i samoj gg. oružnikom. Govor bijaše veoma kratak, ali učinak dugačak — ogroman. Hvalimo Bogu, da je sve tako prošlo.

Poslie ovog nemilog medjučina nastavila se živahna zabava uz zvuk divne tamburice i jeku rodoljubne i vatrene pjesme.

Okolo devet sati sakupiše se izletnici na znak trublje okolo g. staroste, koji se zahvali još jednom svim prisutnim občinarom dekanskim, napose njihovim prvakom na sjajnom bratskom doček u doviknuv im na razstanku srdačni: do vidova!

Povorka se opet uredi; glasba na čelu udara domoljubnu koračnicu, pjevači odgovaraju bojnom pjesmom, sa svih strana kliče se i pozdravlja, a bengalički ognji razsvietljuje uzburkanu i oduševljenu množinu. Izletnike doprati mlado i staro, muško i žensko izvan mjesta do vozova. Tuj nastade iznova, i ako je moguće oduševljenije, kliktanje. Izletnici sjedoše u vozove izrukovav se srdačno sa starimi i novimi znanci. Na razstanku orilo se oduševljeno: „Živili Dekanci! živili tršćanski Slovenci! dočim se je glasbu promješanu sa pjesmom jedva čuti moglo. Rekosmo si napokon i zadnji s Bogom! jer je silno kliktanje, glasba, pjev i bengalično svietlo počelo uznemirivati nestrpljive konje. Dà, doviknusmo si srdačni s Bogom! al ne na vieke, već do prvog, i ako bog dade, ugodnog i milog vidova.

I na povratku zaustaviše se izletnici za pol sata u rodoljubnoj Škofiji, gdje ih je opet mnogobrojno pučanstvo radostno dočekalo i živahno pozdravilo. Odmoriv se ponešto i osvieživ si suho grlo od prašine, zapjevaše naši neumorni pjevači par pjesama, pak hajd na vozove, te praćeni burnimi živio-klici, krenuše put Trsta, kamo stigoše malo iza pol noći.

Izlet taj ostati će bez dvojbe svim izletnikom u najugodnijoj uspomeni, a da će se ga sjećati i naša braća u Istri, jamči nam ono iskreno i srdačno veselje, koje se je svim i svakomu caklilo na licu; to nam jamči i ono neprisiljeno a vruće oduševljenje, kojim dočekaše i odpratiše premile im goste iz Trsta. Nemožemo zaključiti a da se nezahvalimo što toplije svim vriednim Dekancem, navlastito njihovim prvakom na sjajnom doček u, a nemanja hvala našim rodoljubnim društvom u Trstu, koja zasnovaše i izvedoše taj krasni izlet, koji neće ostati — ako bog dade — bez dobrih posliedicah. Živili! i vivat sequens!

Za družbu sv. Cirila i Metoda nabrao je gosp. Jakov Perhavc, trgovac u Trstu, 2 for. i 10 nvč. u selu Vileniki nedaleko Poreča u kući Antuna Vilenika.

Zastupnik banke „Slavije“ za Medulin i okolicu g. Jakov Kirac, trgovac u Medulinu, moli nas, da upozorimo naše pučanstvo na Puljšćini, osobito ono iz Pomora, Premanture, Lišnjana, Sišana, Alture itd., da mu nije moguće radi njegovih posala posjećivati ta mjesta, pak moli svakoga, koji se želi osjegurati kod rečene banke, da se kod njega ustmeno il pismeno oglasi, te će se on tada uputiti u svako mjesto, kamo se bude želilo.

Zadovoljujuć ovim molbi našeg čestitog rodoljuba g. Kirca, upozorujemo svakoga, koji nije proti ognju osjeguran, da to čim prije učini, i to kod spomute banke, koja brzo i točno izplati svaku škodu.

„Primorsko planinsko društvo, sa sjelom na Šušaku kraj Rieke, priredilo je u nedolju dne 24. pr. m. izlet u ilirsku Bistricu. Izletnici odputovali su iz Rieke željeznicom u 4 sata 25 časaka popodne a stigli u Bistricu u 6 sati. Taj su razgledali izvor Bistrice, te samo mjesto i susjedno Trnovo sa okolicom. Poslie bijaše zajedničke večera, kod koje se je društvo ugodno zabavljalo. Izletnikom pridružilo se i domaćeg občinstva. Večernjim vlakom vratiše se izletnici na Rieku.

Oglas i molba. Za nadgrobni spomenik preblagomu pokojnom sudrugu Zdravku Preložniku izvolili su do sada darovati p. n. gg.: Štefan Šišković, Štefan Debenjak, Nikola Butković, August Raišić, Kati Kurat, Ante Trošt po 1 for.; Ivan Kurat, Andre Mikiša, Fran Jereb, Alojzij Bunc, Alojzij Paul, Josip Jančar po 2 for.; Josip Pečarić, Josip Valentić, Karol Mahnić, Jakov Jakac, Kristislav Bognac po 1 for. 50 nvč.; Ema Defranceschi i Sava Vlah, skupa 1 for. 50 nvč.; Ivan Križnić 1 for. 20 nvč.; Franja Stantić 50 nvč.; Andrej Vertovec i drugovi skupa 4 for. Svega 32 for. 70 novč.

Svim ovim milostivim darovateljem izričemo ovim srdačnu zahvalu. Osim gg. drugove i prijatelje, koji neposlaše još ne obćane milodare, kano i druge, koji kane štogod u ovu plemenitu svrhu darovati, molimo liepo, da to čim prije učiniti izvole.

Napose pako molimo onu gg., koji su u svoje vrieme preuzeli u istu svrhu priredjene sabirne arke, da bi nam iste sa sabranimi milodari u kratko vrieme poslali, il da bi nam se bar oglasili, da znamo na čemu smo.

Za odsjek „Slovenskega učitelj. društva za koperski okraj“ sa podignuće Preložnikovog spomenika.

U Boljuncu, dne. 14. julija.

Miroslav Anžlovar.

Uspomena na odkriće Amerike. Ove godine na dan 12. oktobra navrćit će se 400 godina od kako je Kristof Kolumbus zaplovio atlantskim oceanom, te odkrio novi dio svieta — Ameriku. Uspomena na taj velevažni dogodjaj proslaviti će se ov i onkraj oceana. Sv. otac napisao je za tu prigodu encikliku, u kojoj govori medju ostalim o velikih zaslugah Kristofa Kolumba za katoličku vjeru ter nalaže, da se imaju čitati na dan 12. oktobra ove godine svečane sv. mise u crkvah Španjolske, Italije i Amerike. I biskupi ostalih država mogu dopustiti, da se taj dan rădi istog uzroka čitaju sv. mise.

Što je novac? Kruna ne forinta. Kratka pouka sa potrebnimi skrižaljkami. Priredio dr. Juraj Vrbanić. U Zagrebu 1892. Pišćeva naklada. Strana 44. Ciena 20. nč. Tisak dionićke tiskare. Prigodom predstojeće novčane promjene u Austro-Ugarskoj državi napisao je g. pisac popularno djelce, kojim se lahkim i razumljivim razlaganjem tumače nove novčane vriednote. Baš u shodno vrieme izašla je ova važna knjižica, te ju i mi što toplije preporučamo našim čitateljem. Imućniji rodoljubi imali bi naručiti kod g. pisca (dr. Juraj Vrbanić gradski tajnik u Zagrebu) više komada na jednom, te ju podieliti puku badava ili za njezinu cienu. Našim učiteljem preporučamo ju napose, da ju prouče te školskoj djeci protumače i razlože. Kod svake promjene novčane vriednote nastaju u puku meteži, a lisičavi varalice znadu to kadšto u svoju korist izcrpiti. Valja dakle na tu promjenu niže razrede pučanstva pripraviti valjanom podukom.

G. pisac neće nam zamjeriti ako mu kažemo, da nam je žao, što nije našao ili postavio shodnu naziv za stoti dio kruno, za-takozvani „Heler“. Možda bi se moglo pridržati za to „novčić“

Tamburaški zbor hrvatskoga akademičkoga društva „Zvonimir“ u Beču podao se ovih školskih praznika na umjeničko putovanje. Na 24. pr. mj. imao je stignuti iz Boča u Maribor, na 26. na Rieku, na 28. u Opatiju, na 30. u Zadar, na 1. augusta u Split, na 3. u Makarsku, na 5. u Starigrad, a na 7. opet u Split. Po svih tih mjestih i gradovih priredio je il će prirediti koncerte, kod kojih igra tamburica glavnu ulogu.

Najnovije skladbe za tamburaški zbor. Ovih dana izaći će nakladom skladatelje-vom Vilima Gustava Broža, kapelnika gospojinskog i mužkog tamburaškog zbora na Rieci, i zborovodje „Jadranske Vile“ na Sušaku, — usljed ponuke prijatelja glazbe — njegove najnovije skladbe za tamburaški zbor, koje su bile na Rieci i u Zagrebu primljene najvećim oduševljenjem i pobudile veliku senzaciju. Izmedju ovih osobito su njožne sliedeće, koje su udešene za podpuni tamburaški zbor. 1. „Domovina moja“, fantazija čeških pjesama (Braće solo). Ciena partiture 1 for. 50 novčića. II. „Iz hrvatskog Primorja“, fantazija hrv. nar. pjesama sa kolom 1 for. 50 nvč. III. „Ljubim Te“, mazurka, posvećena hrv. nar. čitaonici na Rieci. 1 for. IV. „Perka“, polka français (omiljeli komad slušajuće publike). 1 for. „Spavaj sladko“ serenada za brač uz pratnju tamburaškog zbora. 1 for. — Izim toga izaći će još sliedeći komadi, udešeni samo za brač uz pratnju glasovira:

a) „Au revoir“, romanca. 1 for. b) „Le Carnéval de Venise“, fantazija sa varijacijama, posvećena tamburaškom umjetniku gosp. Milutinu pl. Farkašu. Komadi mogu se dobiti bud poštanskim poduzećem, bud franko, ako se novac unapried pošalje na skladatelja V. G. Broža (Rieka-Sušak, Villa Ružić br. 4).

Molba na gg. učitelje u Istri i na otocih. Niže podpisani uljudno molim svo mojo čestito kologe, gospodu učitoljo i ostalo prijatelje naroda naše Istre, da iz patriotičke ljubavi učine mi veliku uslugu, da svaki po svojem kraju i svuda, gdje mu se prilika pruži, sabere sve narodne pjesme i bugaršine (osobito stare), koje puk pjeva u raznih prilikah svojega života, po miloj našoj Istri.

Ja se tim bavim već dugo vremena, ne samo za etnografiju istarsku, za koju se još gradivo sabire, nego želim još sastaviti, posebnu „Sbirku“ narodnih pjesama cielo Istre; pošto opažam, da na nekojih mjestih pjesma nam se gubi, zato ju nastojim, da se u posebnoj knjizi sahrani ovo narodno blago našemu potomstvu.

Osobito pako preporučujem se gospodi kolegom iz koparskoga, voloskoga i lošinjskoga kotara, jer odonud ih ima još najmanje. Sada, bratjo, bližaju nam se prazници, pruža vam se baš zgodna prilika, da možete lahko s pukom obćiti, te toga ćete lahko dobiti kod starijih ljudi, veseljakah i nekojih ženskih glava.

Da bi mi svaki poslao dvie ili makar jednu pjesmicu, moja sbirka bi se prilično liepo obogatila i djelo bi postalo savršenijim.

Svaki, koj što sabere neka, mi to izvoli odposlati do svršetka dojdućega mjeseca oktobra. Na ljubavi i trudu zahvaljujem se već unapried čestitoj gospodi kolegom.

Stjepan Žiža,
učitelj u rovinjskom selu.

Nešto o ponosu i njegovih srodnicih Napisao Skender Fabković. U Zagrebu, nakladom pisca 1892.

Glavna skupščina „Matice Hrvatske“ držana je dne 19. junija prije podne uz dostatan broj članovah. Predsjednik „Matice“ g. T. Smičiklas crtao je u svom govoru povjest družtva za minulih 50 godina. Ova će se historija štampati u knjizi spomenici, koju će „Matica“ izdati. Iza toga čitao je družtveni tajnik i blagajnik g. I. Kostrenčić izvješće za minulu godinu. Pokojni Robert Franković ostavio je družtvu 100 for. vlada je dala 1300 for. u prof. Milčetić u ime svoga pokojnoga tasta 50 for.

„Matica Hrvatska“ izdala je prošle godine 9 knjigah u nakladi od 8100 iztisnakah po komadu u roku od 6 nedjeljah. Ove godine izdati će Matica Hrvatska „Spomen knjigu Matice“ od profesora Smičiklasa i dra. Markovića. Hrvatsku antologiju od Badalića, Hoićeve „Slike iz obćeg zemljopisa“ 2. svezak, prevod Mignetove poviesti francezke revolucije od Rabara, za tim knjigu „Kristof Kolumbo“, odkriće Amerike od prof. Carića. Za tim će izdati tri radnje Gjalskove i jednu radnju od Novaka, i u prevodu grčkih i rimskih klasika: „Plutarh“ knjiga druga od Senza.

Tajnik g. Kostrenčić predlaže na ime odbora četiri predloga: 1. da se ostanci grofa Janka Draškovića, osnivača „Matice“ prenesu iz Radgonje u domovinu i sahrane u ilirskoj arkadi; 2. da se za podporu ostarjelih ili nemoćnih književnikah te njihovih udovicah i sirotčadi utemelji iz „Matičina“ imetka, odnosno prihoda zaklada od 10.000 for., koja će se uknjižiti na kuću; 3 da se započmu izdavati djela modernih klasika, za koje je i vis. kr. zem. vlada obrekla podporu — i 4. da se nastoji nabaviti dio zemljišta uz „Matičinu“ kuću u Petrinjskoj ulici i time posjed „Matice“ zakružiti, odnosno kuću nadograditi i na onu stranu. Ovi su predlozi prihvaćeni jednoglasno te je gosp. N. Grabina namah darovao 50 for. u zakladu za podupiranje siromašnih književnika.

Kod obnove odbora izabran je stari odbor: od novih je jedino izabran g. Babić.

Na večer bila je gostba za odbornike i radnike.

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“. Uplatili su kao članovi utemeljitelji: Gjurković Vladimir asistent farmacije u Zagrebu for 30, dr. Schwarz Igo liječnik u Opatiji for. 25.

Darovali: Profesor Milčetić Ivan na Rieci i supruga mu Stefanija prigodom smrti nezaboravnog im otca odnosno tasta, odvjetnika Lendvaja Stjepana u Varaždinu poklanjaju „dičnoj i zaslužnoj Bratovšćini“ svotu od 50 for. — Dionička štedionica u Križevcih za podporu siromašnih djaka for. 25, — Karlovačka štedionica for. 20, — Zastupstvo obćine Kastav for. 25, — Predsjednik čitaonice „Zora“ u Opatiji, izliciitirajuć jedan dobiveni dar tombole, poklonio dotičnu svotu od for. 5. i 20 novč. „Bratovšćini“. — Gospodja Fabianić Avelina u Krku sakupila tamo u krugu prijatelja for. 14. — G. dr. Arneri Roko u Gracu prigodom promocije na čast doktora prava for. 10.

Grašković Niko sakupio u Bakru u jednom družtvu uz uzklik: „Živili Spinčić i Laginja“ 6 for. 70 nvč. — Kirac Marija u Žminju sakupila dne 15. aprila u Ceru prigodom blagoslova novog sv. shraništa for. 5. — Miklavčić Marija u Žminju sakupila tamo

dne 15. aprila u veselom društvu svotu od 14 for. 50 novč. — Jenko Slavoj u Podgradu poklonio „Br.“ od izgubljene jedne sklade kod zabave družtva „Zora“ u Opatiji dne 18. aprila iznos od 5 for.

Uplatili i doposlali pojedinci godišnje prinose: Maruša Paula Neurouttrerova u Pragu za god. 1891. i 1892. for. 10, dr. Dukić Ante, Pazin 2 for., Puž Antun, Mošćenice 2 for., Šepić Mate, Kastav, 1 for., Rišlavy Fran, Zvoneća 1 for., Dubrović Božo, Sv. Matej 1 for., Mandić Ivan i Mandić Josip, Rukavac 60 novč., Kaločira Franjo, Lovran 1 for., Marčelja Franjo, Klana 1 for., Jenko Slavoj, Podgrad 2 for., Crnja Blaž, Pazin 1 for., Žiković Pavao, Bačvani 1 for., Kremenić Pero, Kornić 1 for., Mate Barušić i Niko Mrakovčić, Punat 1 for., Jurinčić Bruno, Kastav 70 novč., Mandić Kažimir, Rieka 50 novč., Ribarić Antun, Zadar 50 novč., Sarkon Mate Barić, Sv. Matej 50 novč., Valinčić Antun, Novaki 50 novč., Bačić Josip, Kastav 30 novč., Klarić Anton Buzet 50 novč.

Povjerenik dr. Gajo Švalba u Beču sakupio od sliedećih: Novaković 1 for., Petar Pašković, Čikada 1 for., Bulić Ivan 1 for.

Povjerenik Joderlinić Niko u Omišlju: Albaneže Niko, Antončić Antun, Grego Niko, Joderlinić Niko i Turato Antun svaki po 1 for., Turato Anton gost. 50 novč., Albaneže Niko trgovac, Baffo Niko posj., Brebler Marija, Dapčić Antun, Fabijanić Matija, Ferotić Mat., Jurjević Urša, Kraljić Antun, Kumbatović Niko, Lesica Juraj, Lesica Petar, Turato Jerko, Turato Luka, Turato Niko i Grego Toma svaki po 30 novčića.

Povjerenik Pavao Milovčić sakupio u Dubašnici: Milovčić Pavao, Milovčić Šime, Justinić Mate, Žic Ivan, Bogović Tome, Rode Franjo, Radivoj Jure i Kraljić Franica svaki po 1 for., Radić Mihovil, Bogović Pero i Kraljić Mate svaki po 50 novč., Turčić Pere 30 novč.

Povjerenik Mrakovčić Josip u Baški sakupio: Sorčić Dinko, Čubranić Juraj, Maračić Niko, Žic Antun, Dorčić Franjo svaki po 1 for., Barušić Mate, Barbalić Niko i Barušić Mate svaki po 30 novč.

Povjerenik Jelušić Kažimir sakupio; dr. Puović Miroslav, Volosko 5 for., dr. Marović Ivo, Volosko 5 for. i N. N., Volosko 1 for.

Povjerenik Zamlić Vinko sakupio: Letlić Feliks, Opatija 2 for., Perčić Marija, Tomašić Vinko i Strcaj Jure, Volosko svaki po 50 novč.

Povjerenik Kirac Jakov u Medulinu sakupio godišnje prinose od sliedećih: Kirac Jakov, Kirac Ante i Lorencin Grgo svaki po 1 for., Lazarić Luka 50 novč., Cukon Ivan, Grakalić Mikula, Mikalević Sante, Urti Petar, Demarin Ante, Radošević Petar, Lorencin Mate, Privrat Mikula, Tomašić Jakov i Lorencin Mijo svaki po 30 novč.

Povjerenik Brozović Albert sakupio u Vrbniku: Brozović Albert 2 for., Matanić Petar 1 for., Volarić Ive, Parčić Ante i Papić Josip svaki po 50 novč., Bolonić Marija, Justić Ive, Volarić Dinko, Polonio Kate, Volarić Mate, Šulina Kate, Petrić Kate, Matanić Mate, Volarić Petar, Brusić Mate i Milovčić Josip svaki po 30 novčića.

Povjerenik g. Laginja Mijo sakupio u Veprincu: Laginja Mijo oprost od čestitanja 2 for., Iskra Antun 1 for., Žigante Ivan Poljane i Blagar Ivan svaki po 50 novčića.

Prigodom desetletja smrti blage uspomene nezaboravnog biskupa Jurja Dobrile sabrao u Buzetu Kalac Antun, župnik. u krugu ondešnjih rodoljuba 30 for., koju svotu udiliše sliedeća gospoda: dr. M. Trinajstić, A. Čubretović, J. Kompare, M. Šobar, J. Velhartický, J. Vranić, Vj. Brozović, A. Nodvod, J. Kovač i A. Kalac.

Napokon darovaše: Urličić Josip, Trst 30 novč., Vlah Vjekoslav, Trst 50 novč., Podrek. Dregutin, Trst 50 novč., Dobrović O. Frane, Padova 1 for., Antonac Andjeo Trst 40 novč., dr. Ivan Tkalčić, Varaždin 2 for.

Neuku nauka.

O lanu i konoplju.

Piše **Nikola Vežić.**

B. Uzgoj lana.

(Nastavak.)

11. Čupanje i sušenje lana.

Rečeno je, da lan za predivo sijan treba tada čupati, čim ovaše posliednji cvietić, a to biva obično iza tri do tri i pol mjeseca iza sijanja. Pošto takav lan daje malo sjemena, i to nezrela, to se njegovo očišćenje t. j. vadjenje sjemena ne izplati. Pri lanu, sijanu za predivo, najvažniji su poslovi: sušenje pa onda rosenje ili močenje. Pri lanu, sijanu za sjeme, dolazi osim navedenih posala još i vadjenje sjemena iz tobolaca (glavičica).

Sušenje lana. — Obično čupaju lan tako, da ga sabiru u male snopiće, na vrhu savežu, i ostavljaju ili na polju ili rasprostiru po plotovih, da se posuši. No takovo sušenje ne valja; jer se mjesta, gdje je snop svezan, zapale, čim se pokvari vlakno. A ako na ta svezana mjesta padne još kiša, to će polovica lana biti uništena; liko, štu bi se dalo još odabrati, biti će kratko i mrljavo tako, da se to mrlje (pjege) niti pri bielenju nemogu odstraniti. Zato je najbolji način sušenja ovaj:

a) radnici, koji čupaju lan, sabiru ga što više moguće upravno t. j. odabiru napose veći, a napose manji, da se tim odmah pri čupanju odluči bolji od gorega;

b) lučeći tako stabalce po stabalce, praveć male snopiće, među sve po dva u nakrst na zemlju, pazeći da se stabalca ne slome;

c) za njima ide radnik, koji te male snopiće ili rukoveti pobire, jednu u jednu a drugu u drugu ruku, te načiniv prije oslon, naslanja o njega prve dvie rukoveti ili snopiće, stavljajući ih korjenjem odalje, a vrške oslanjajući jedan o drugi. Tim će postati šiljast ili kopljast krov, koji uprt o naslon, nemože pasti. Tako započevši, stavlja on sve dalje rukoveti jednu do druge, čineći ave dulji krov, dok sve ne svrši. Ako se odabire posebno dulji, a posebno kući lan, to meće dulji na veći oslon, a manji oslanja na manji;

d) kad je krov tako svršio, sveže radnik nekoliko rukoveti s jedne strane a nekoliko s druge (zajedno), čim zaštićuje cieli krov pred vjetrom. Ako je sve u redu tako učinjeno, te suviše stavljeno gore u dugulj do glavica jako pruće s obiju strana, a tako isto pri zemlji, treba velik vjetar, koji bi takov krov srušio.

U takovom krovu posuši se lan posve brzo, a za liko se netreba više bojati. Zrak ima sa sviju strana pristup, suši svuda jednako, vlaga izlazi na sve strane, te se netreba bojati niti upale, niti mrlja (pjega). A da na takov krov od lana padne i kiša, neće ipak liku naškoditi.

Uz dobro vrieme posuši se lan u krovu za 6—8 dana. Dobro osušenomu lanu otvrdnu stabalca, a sjeme, bilo ono pri čupanju i meko, otvrdne i dobiva boju. Tada se krov rastavlja; pošme se od jednog kraja, primajući lan oprezno pri vrščih, da se ne slomi ili krov ne razpadne, a zatim se ravno složen veže u snopiće.

12. Čišćenje ili otipanje lana, sakupljanje sjemena i čišćenje surovitih stabalaca.

Kad se je posušio lan, koj smo sijali za sjeme, i kad je svezan u snopove, treba ga očistiti ili otipati, da mu odpadnu glavice, i da mu se počiste stabalca.

Čišćenje ili otipanje biva na razni način: najbolji je među zidom učvršćen greben ili grablje, da se može micati.

Često upotrebljavaju mjesto grebena kose ili kosire, obrnjene oštricom gore i dobro privezane; uzimlju po rukovet lana i udaraju njim nešto izpod glavice jako u oštricu, čim mu odrežu glavice.

Odsječene glavice treba sabrati i ako nije moguće odmah omlatiti, spravit na sigurno pred miševima i pticama mjesto, dok dodje zgoda za mlaćenje. Mjesto, na koje se spremaju lanene glavice, treba da je posve suho, jer vlaga škodi mnogo sjemenu; pošto može popljesniviti, radi čega nebi valjalo za sjeme.

Pri čišćenju ili otipanju treba paziti, da se ne slome stabalca; svaku otepenu ili očišćenu rukovet treba pri korenju poravnati, i onda korenje sjekirom odsjeći. Korenje lana ne samo što noma vlakna, no ono zapriečuje i dalji postupak sa lanom, jer blizu njega je vlakno neravno i zapleteno, te čim dodje pod tukaču ili pod trlicu, to ide polovica dobrog vlakna u štetu, jer zapleteno vlakno kod korenja zapliće dobro i tim ga lomi. Više puta se čudi poljodjelac, kako mu je lan bio visok, dočim mu je predivo kratko; a ono mu se skratilo ničim drugim, van zaplitanjem korenjeg vlakna.

Do sada nije bila radnja oko lana velika; i kad bi tom radnjom bilo sve svršeno, to bi se gojenje lana dobro izplaćivalo. U drugih krajovih, gdje ima tvornica za lanene platno, svršava se gospodareva radnja oko lana, kog želi prodati, samim čišćenjem ili otapanjem ili vezanjem u snopove; tvornica kupi od njega takove surova stabalca, a sve drugo čini ona sama.

A ima i poljodjelaca, koji gojeći lan samo za sebe, imaju od drugih krajova svoje zajedničke ili občinske strojeve i sušionice za lan, te ne znaju za one žuljeve, kakove dobivaju naši seljaci pri radnji oko lana: tamo šalju očišćen lan u zajedničku tvornicu i sušionicu, plate koji novčić, i za nekoliko dana primaju lan gotov za trliđanje i grebenanje.

Kako su ti strojevi i sušione za lan uredjene, čuti ćemo niže; sada ću samo pokazati, kako u nas surova stabalca prigotavljaju za vlakno. — (Dalje sliedi.)

Gospodine uredniče!

Izvolite u vašem cienjenom listu priobćiti na „Priposlano“, tiskano u br. 29. sliedeći

Odgovor: *)

Čovjek, na koga se napada u onom „Priposlanu“, jesmo ja dolje podpisani, a „udovica sirota“ ondje spominjana, je sestra Ivana Lesice, predstojnika postaje u Savinje u Argentinskoj republici.

Njesin muž Nikola Žuvić, moj drugi bratučed, mornar, učinio je s menom ugovor na svom odlazku iz rodnoga mjesta, da mu u novosagradjenoj kući golih zidova napravim sve teslarske radnje za 620 for., koja će mi se svota izplatiti, kad radnja budo gotova. Ja sam odmah za nabavu materijala potrošio gotovih 414 for. i započeo sam radnju. Za malo vremena dodje glas pa i potvrda, da je Žuvić umro. Udovi „tužnoj“ sam ja govorio i svjetovao, da radnju obustavimo, neka se neupušta u troškove, a mene neka oštoti onako, kako je pravo. Ona je htjela imati kuću, a moju radnju da će platiti iz oka il iz boka. Radnju, sam dovršio, ona je radnju dala pregledati po svojevoljno izabranih vještacih, i ja sam njoj ključ predao, a ona se u kući nastanila, u kojoj i danas živi. A sad? Sad treba platiti?

Kojim pravom mješa se sad u ovo posle g. predstojnik Argentinske nekoje postaje? Da li tamo vriedi papir polovicu ili četvrtinu zlata, to možo on razvidjeti sa svojom sestrom, ako njoj hoće pomoći.

Ta „sirota“ udova povešala je svoj imetak poslie smrti svoga muža o mom trošku, i ja bih kao „rodjak“ njezina pokojnoga muža sada imao prepustiti izplatu moga troška i truda njezinoj dobroj volji!

Ja, neznajuć ni gdje je, ni što je g. Ivan Lesica, morao bi čekati, dok se u Argentini podigne vrednost papirnatom novcu, jer bi on tada, kako sada za prvi put iz „Naše Sloge“ doznajem, došao u pomoć svojoj sestri.

Ja nisam u stanju, da komu budem „milostiv“ i da komu darujem nekoliko stotina, to je glavno; a u ovom slučaju nije baš ni komu!

Ivanu Lesici je lahko na svoju „odgovornost“ iz Argentine svašta pisati i mene vriedjati, jer zna, da ga ja nemogu do u Argentiniju sudbeno za poštenje popitati; al ja zato moram ovim putem, ako ne na sve, barem na jednu klevetu odgovoriti: Meni se ne ciede, kako on veli, sline na kuću njegove sestre, jer ja nisam Lesica nego

Luka Turato,
teslar.

U Omišlju, 24. julija 1892.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredništvo.

Ujedno izjavljujemo, da neprimamo u ovom poslu s nijedne strane ništa više u naš list. Op. urod.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Buzet. Čitali smo i mi onu viest u poročkoj „lažitorbi“ o bankoti, ali oprostite nam, što se onom prostotom nećemo da blatimo. Tà i sami uvidjate, da je ono tako gadna insinuacija i tako smradna denuncijacija, da mogu na nju Vaši spasitolji i nespašeniei slobodno patent uzeti. Pustite ih nek se guše u vlastitoj kaljuži.

Gosp. P. K. u G. Anonimnih dopisa neuvrćujemo. Vaš dopis zaudara odviše po osobnostih, pak ga spravismo u koš.

Gosp. S. K. u R. Liepa Vam hvala na ubavieseti; čuvat ćemo se srdačan odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. Ivan Doboljuh u Sošidu. List Vam šaljemo na poštu u Kanfanar — postaja Sošić. Nedodjo li Vam na tu postaju, javite nam to odmah dopisnicom, pak da vidimo hoće li g. poštar u Kanfanaru učiniti svoju dužnost ili neće. Prijateljski odzdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 23. julija.

Trst	46	62	47	89	36
Linc	5	25	50	54	4
Budapest	65	17	80	81	24

Dne 27. julija.

Prag	89	14	79	68	85
Hermanstadt	86	66	71	82	8
Lavov	77	2	58	37	3
Innsbruck	62	8	12	52	9

Dne 30. julija.

Beč	7	53	43	47	37
Grac	80	50	51	21	28
Temešvar	59	40	19	62	81

Dne 3. agusta.

Brno	36	40	89	80	62

Br. 1952.

Razpis natječaja.

Na osnovu jednoglasnog zaključka občinskoga zastupstva od 4. junija t. g. otvara se ovim kod občine Buzetske natječaj na mjesto tajnike-blagajnika s godišnjom plaćom od for. 600, koje će isti u mjesečnih postecipatnih obrocih iz občinske blagajne u Buzetu primati.

Zahtjeva se podpuno poznavanje hrvatskoga, donjekle talijanskoga a po mogućnosti i njemačkoga jezika, te će imati prednost takovi, koji su već služili kod koje občine.

Molitelji imadu svoje molbe obložene svjedočbama o svršenih naucih odnosno o svom službovanju podpisanome najdulje do 1. rujna (septembra) t. g. podnieti.

Občinsko poglavarstvo u Buzetu,
dne 1. agusta 1892.

Načelnik: **Flego.**

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladište dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, te pošto su je dobro pogledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojeve drugdje kupili, a moji da su b... i cienjeni. Kupuju maške u vreći, neposnajući ni predmeta, kojega kupuje, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i sretni biti, što nisu izgubili produjam.

Molim gospodu ponjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladište; pogovoriti ćemo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih provariti.

Molim rodoljubo, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, te da nepodupiru tjude, koj nas možda crno te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, šisaljke za svaku porabu,** te **svakovrsnih strojeva i što na nje spada.**

Moje **štrcaljke proti peronospori** pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
– 8 inžinir.

Novo! **Koji trpe na proderu i koji boluju na dimlju**

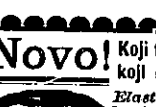

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prieči daljnje širenje bolesti; jednostran for. 6 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za tože *prodere* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,* jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

8—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Obavlja naručbe točno to odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Staro predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odmi 15—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno to odprema prosto poštarine!

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 7—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i razne novosti sapuni za poraćaje. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u ložjoznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladišću kupolji u posudah, za stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjone, te izvadja i druge radnje kleparsko uz najniže cienе. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 11—52

Za štrcaljku 5—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Santità br. 11. u Trstu.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 10—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokrepitelja od Kwizdo (Kornеuburgor Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieková — skladišće sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 6—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 11—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada pače u želudcu, kano i proti neprohavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) **„Ai due Mori"**

TRST: Piazza grande. 11—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nofrankovano.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, lodca i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd. Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari nipošto jeftine cnaje, štono ih posvud nudjaju, to jedva podnese krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskej.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ miljuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo **odrezaka**; svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga preostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju li uzorke, tada su ov. od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje,
24—22 **preko 10 for. franko.** 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, ključa, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cienе. — Prepродavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 11—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cienе. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—10 vrata 11.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, no posve siromašnoj občini *Rus* na mjestu sadašnje, siromašne i propadajuće kapele, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo grandnju, al nemadem još niti polovicu potrebitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro.

FRANK 7—10

župnik kod Sv. Pia

Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uvlek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarezinkom uz najniže cienе.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za oblaste naručbe.

4—12 **L. BRACHETTI.**

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

104—11 **TRST** 10—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kožje, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarjo, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in podo.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romansko žvoplo za žvopljanje trt.

10—9 **Novosti!** 6—10

Srajce za hribolazce tkano, iz najbo jših snovij, gladke barve ali pisano, s širokim doli povošenim ovratnikom in dvemi žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svilnati pasi

1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačesto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce

iz I-a klobučovine so širokim svilenim trakom ter mošnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 8 komadi gld. 1

razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch

Dunaj, 1. Salzgasse Nr. 65

Novo racionelno liečenje. Svjedočbe glasovitih liečnika. Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weisemann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno

se dobiva samo u liekarni *Kaira Zanetti* u Trstu. 7—10

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačovanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu priposna se nova obrestna tarifa na tomelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost. Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—15 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 13. maja 1892. 15 24

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće **osobitosti:** Glasovite i prave **šiške** iz Brcšlje, **željezo-Malessi.** Obično **bakalarovo ulje;** isto olje sa jodom i **željezom.** Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. **Anaterinsku vodu** za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i **ustrojstvo katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. **Indijsku** esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudac. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ojparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačko kiselice kneza Esterhazy. 5—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeća.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlado 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 28—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vežnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (itd.): proko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnо i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali potoke kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki tor da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanje, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbo za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

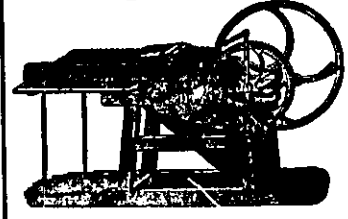

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 10—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 32. U Trstu 11. agusta 1892. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom napućnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Valutni zakoni.

Zadnji put priobćili smo prvi i glavni zakon, tičući se preuredjenja valute, i obećali donieti glavne ustanove drugih odnosnih zakona. Evo nas, da izpunimo svoje obećanje.

Drugim zakonom ovlašćuje se ministarstvo kraljestva i zemalja zastupanih u carevinskom vieću, da sa ministarstvom „zemalja ugarske krune“ sklopi novčani i vriednostni ugovor, i to po ustanovah sadržanih u prvom zakonu.

Tretjim zakonom ustanovljujo se, da se ono, što se je dužno efektivno izplatiti u austrijskih ili ugarskih zlatnih forintih, može izplatiti kovanimi zemaljskimi zlatnimi novci krunske vriednosti. Kod takovih izplata ima se tako računati, da su 42 austrijski ili ugarski zlatni forinti jednaki 100 krunam zemaljskih zlatnih novaca krunske vriednosti. To ustanove valjaju imenito kod plaćanja c. rine. Taj zakon dobiva valjanost ujedno sa drugim prije spomenutim zakonom.

Četvrti zakon tiče se austro-ugarske banke, koja je dužna davati zakonito zlatne novce za papirnati novac, i to od vremena kad stupi u kriepost drugi i tretji spomenuti zakon.

Petim zakonom ovlašćuje se ministar financija, da sklopi zajam (ponudu) za kupiti zlata u tolikoj mjeri, da bude moguo odkupiti iznos od sto osamdeset i tri (183) milijona četiri sto petdeset i šest tisuća austrijskih zlatnih forinti. Odkupljeni zlatni iznos ima se odmah uporabiti za kovanje zlatnih zemaljskih novaca u krunskoj vriednosti. Ti zlatni novci imadu se uložiti u c. kr. državnoj središnjoj blagajni, ili po nalogu i na račun financijalne uprave u austro-ugarskoj banki, da ih posebice pohrani. Nadzor za vršenje tih ustanova ima vršiti nadzorni odbor državnih dugova carevinskoga vieća.

Ovo je zakon, koji će državljane najjače tištiti, jer se njim naprćuje državi nove dugove, koji su već itako ogromni, i od kojih će se morati plaćati kamate.

Šesti i posliednji zakon govori o konvertiranju nekih obveznica ili obligacija.

Osim tih zakona bile su primljene neke resolucije. U njih se zahtjeva: da vlada snizi tarife kod pošiljanja poštom zlatnih i srebrnih novaca; da ista zadobije veći upliv na austro-ugarsku banku, i da ima veći dio kod dobitka iste; da predloži zakon o šekih.

Spinčićeva afera pred carevinskim viećem.

(Konac.)

Zastupnik Lueger reče nadalje, da ga upravo boli, što se nije oglasio za rieč nitko sa ljevice (Niemci liberalci (!?) Op. ured.) u ovom poslu. Mislio sam, da se je oglasio jedan član te stranke za rieč, nu govorio nije nitko, a zašto? toga neznam. Jedno imadem ipak ljevičarom prodočiti, a to je, da ako kane povjeriti svoju ladjicu kormilaru, njeg. preuzvišenosti ministru nastave, neće daleko zaploviti na morskih valovih (Veselje na skrajnoj ljevici i desnici), pošto je g. ministar do sada pokazao samo jednu sposobnost, t. j. da je porušio posve ono, što je postojalo; takodjer Staročesi gledali su u njega odviše zaljubljeno, a posljedica toga bijaše, da su oni izginuli; on se je dodušo spasio, ali je nestalo njegovih drugova. (Živahno veselje i povladjivanje na skrajnoj ljevici i desnici).

Uvjeravam vas, da njeg. preuzvišenost ministar nastave nije spretan kormilar, bar ne za one, koji plove s njimi za sobe moguće da je. (Veselje i odobravanje na skrajnoj ljevici).

Kazalo se je, da neima nikakva neprijateljstva proti pojedinim strankam ili narodom. Gospodo moja! To se može pripovjedati onomu, koji nepoznaje okolnosti tamo dole; znade li se pako, da se u nekom časopisu, koji uživa vladinu podporu, u talijanskom listu „Mattino“ imenuje Slovence proletarci (Čujte! čujte! na desnici), koji nemaju niti pravice zahtjevati škole; ako se postupa s njimi na tako uvriedljiv način; ako tamo dole tako piše c. kr. pulicijski komesar (Živahni uzklici: Čujte! čujte! na skrajnoj ljevici i desnici), a da se proti njemu ne postupa disciplinarno, tada kažem njegovoj preuzvišenosti ministru nauke: Profesor Spinčić nije tražio drugo, nego li ujedinjenje Hrvata pod žezlom Njeg. Veličanstva cesara austrijskoga, a proti tomu mužu povela se disciplinarna iztraga i toga muža odpustio je iz službe ministar Njeg. Vel. cesara austrijskoga; c. kr. pulicijski komesar pako, koji ruje tamo dole proti Slovencem, koji odriče, reć bi, Slovencem svaku pravicu na škole, biti će za stalno povišen u službi, jer se tako obično događja.

Kazao je — mislim u zadnjoj ili predzadnjoj sjednici njeg. preuzvišenost ministar predsjednik napram meni podignutim glasom: „Mi ministri smo isključivo svi službenici Nj. Vel. cesara austrijskoga“. Dobro bi bilo, da su drugovi njeg. preuzvišenosti ministra predsjednika isključivi službenici Nj. Vel. cesara austrijskoga.

Zaniekalo se je doduše kao da bio pripomogao kod odsude profesora Spinčića madjarski upliv, nu jedno ipak nećete moći zatajiti, da je ona stvar u Zagrebu bila nepriličnija Madjarom, nego li nam; ako sliedimo zadnje dogodjaje, to kad znademo, da se je n. pr. radi valutnoga pitanja još nedavno u nekom vladinom časopisu čestitoj stranki ovoga vieća savjetovalo, neka se nepokazuje odviše opozicijonalnom, da nepadne srčba Ugarske silno na njezinu glavu; ako se sve to znade, pak k tomu još i to, da je dosta onomu, koji je naučan na pokornost, samo mig, ako tko upravo na sva ušesa bojazljivo prisluškava, što li se govori na onoj strani u drugoj državnoj polovini, tada kažem, da je jedino upliv Madjarske prouzročio rečenu odsudu i nitko drugi. Oni mrze Hrvate, mrze Slovence i svaki pokret tih naroda neka se zatare željeznom pesti. Tà sada vidimo, što se dogadja siromašnim Rumunjcem u Ugarskoj (Odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici), vidimo što biva s tim nesrotnim, cesaru vjernim narodom, kako s njim postupaju upravoni ljudi, koji bacaju crnožutu zastavu uviek u blato (Odobravanje na skrajnoj ljevici i desnici), koji niti ne dozvoljavaju, da se razvije crno-žuta zastava na kakvoj kasarni. Sve to valja znati, da se uvidi: kakva tuj bijaše usluga, koju je izkazao ministar austrijskoga cesara ugarskoj vladi, i ja vam kažem, gospodo moja, budete li kada izključivo službenici Njeg. Vel. austrijskoga cesara, budete li se oslobodili toga nesretnoga madjarskoga upliva, budete li kada znali samostalno kao austrijanci misliti i čutiti, pak često zadobiti moje podpuno odobravanja i podporu. Dok bude pako u svakoj prigodi nadvladjivao ugarski upliv, dok vidim kod svake prilike, da prouzročuje ugarski upliv čak progon pojedinaca, dotle ću ostati svom odlučnosti u opoziciji upravo kao Niemac i Austrijanac (Dobro je! na strani istomišljenika).

Sada pako jednu rieč mojim suzemljakom Niemcem: čuo sam već više puta, a i sam sam govorio, da granice, koje je ustanovila poviest među nami Niemci u Austriji i među Niemci u državi, neće pričiniti zajedničkog nastojanja na prosvjetnom polju i občenitoga narodnoga čuvstva. Gospodo moja! Zar je zastupnik Spinčić kazao nešto drugo u Zagrebu? Nije? Pa ako je to dozvoljeno Niemcem, neka bude dozvoljeno takodjer i Hrvatom.

Zar neleži u tom pogibelj, ako se Hrvatom zabranjuje čuvštvovati sa braćom, da se to isto dogodi i Niemcem? Svakako je taj slučaj, gospodo moja, s narodnoga gledišta vrlo važan, jer ako odobrite odsudu profesora Spinčića, pa bilo i samim mučanjem, reći ćete sami sebi: takodjer i za nas povučene su granice tamo, gdje je granica Njemačke, povučene su tamo, gdje je granica napram Ugarskoj (Istina je! na strani istomišljenika).

Čovjek u istinu narodan pako neposna nikakve samovoljno povučene granice, već, gdje stanuju njegovi sunarodnjaci, misliti će jednako s njimi, stanovali oni napram zapadu ili na drugoj strani napram iztoku. Radi toga sudim — kao Niemac i Austrijanac, kao muž, koji je svan, da brani prava parlamentarca i člana ovoga visokoga vieća, da bi se u istinu to pitanje moralo odmah stvarno razpraviti.

U Englezkoj bili bi zaista brzo gotovi sa njeg. prouzvišenosti ministrom; ja držim, da bi bili možda u Englezkoj prisili ministra, da moli u parlamentu za odprost radi zločina, što ga je počinio na članu toga parlamenta. (Odobravanje i pleskanje medju istomišljenici). To bi bilo po mojem sudu jedino pravo stanovište. Neću poseći tako duboko u običaje visokoga vieća, da stavim predlog tako dalekog zamašaja; glasovati ću takodjer, da se predlog izruči imunitetnomu odboru, nu pri tom moram izjaviti: nebude li nas imunitetni odbor izviestio već u ovom zasjedanju o tom pitanju, tad će trava pokriti čitavo to pitanje, te se neće više govoriti o njem.

O tom nastoje ministri kod svake stvari: da sve zaspi, da se ništa odmah ne izvrši, po starom načelu: nitko ne pojede juhe onako vruće, kako bijaše skuhana. Ministrom se dopada tako obladjenje. Radi toga vas molim, da se pobrinete u imunitetnomu odboru, da se brinete kod svoga predsjedničtva, ne bi li se o tom izviestilo već u sadašnjem zasjedanju. Jedino tada moći će se stvoriti zaključak, o kojem se nadam, da će biti pripravan braniti prava parlamenta i pojedinih članova ovoga visokoga vieća. (Odobravanje medju istomišljenici).

Dopustite mi, da spomenem još jednu malenkost. Pitanje profesora Spinčića imade možda još jednu drugu malenu važnost. Sjećam se, da sam jednoć negdje čitao, kako je kazao odličan član Hohenwartova kluba, i to profesoru Spinčiću, neka ne izstupi iz kluba (Čujte! čujte! medju istomišljenici) jer bi se inače njegovo disciplinarno pitanje moglo zasukati slabo. (Čujte! čujte! medju istomišljenici).

U nekoj drugoj novini čini mi se da sam čitao, da se nemože ništa učiniti za Spinčića, jer je izstupio iz kluba, to neka sam sebi pripiše posliedice, ako se s njim tako postupa poslie izstupa. Gospodo moja! Ako smo zašli već tako daleko, da se disciplinarne postupanje i razsudjivanje uporavlja na to, da se uniješti slobodu zastupnika, tada se mora oglasiti parlamenat, jer to će ipak priznati njeg. preuzvišenost g. ministar, da spada u zvanje zastupnika, da glasuje ovdje u ovoj dvorani po svojem vlastitom osvjedočenju; ili zar spada k zvanju zastupnika, da glasuje proti svojemu osvjedočenju?

Ako se zloreabe takove stvari, da se, rekao bi, osjegurava bezuvjetno odnu čotu, tada je dužnost nezavisnih zastupnika, da ustanu najvećom odlučnošću.

Bogu hvala, ja nisam profesor, inače nebi mogao ovako govoriti; nu moram govoriti za profesora, a razumlje se samo po sebi, da moramo biti jedan drugomu uslužni: sada govorim ja, drugi put govoriti će tko drugi bolje. Dakle ja nisam, Bogu hvala, profesor, te govorim lahko sa gosp. ministrom nauke, kako hoću i kako mi je narasao jezik. Radi toga moram mu kazati: profesorski stališ nije samo za to, da nadzire mladenačke igre, da motri kako se mladež igra sa obručem, kako se sklizo na ledu ili izvadja druge igre, nipošto, profesor na gimnaziji je takodjer za to, da mladića pripravi na to, da bude u budućo čvrst i osvjedočen član države; njegova je zadaća, da probudjuje u mladiću ista čuvstva, koja su sposobna, da iz njega učino kasnije čestitoga muža; to je zadatak profesora. Ponizujo li se pako profesora kano slugu, ako mu se reče: nebudeš li postupao, kako ja hoću, doći ću palicom, ili što je još gore, disciplinarnom odlukom, odpušćen biti ćeš iz službe; ako mu se ukrade, rekao bi, dostojanstvo i osvjedočenje, nemože učiniti iz djočaka nezavisne muževe, već samo robske duše.

Iz tih razloga glasovati ću, da se predlog izruči odboru. (Živahno odobravanje i pleskanje na skrajnoj ljevici i desnici).

Zastupnik dr. Weber izjavljuje u ime sjedinjene njemačke ljevice, da visoko cieni zastupnički imunitet, a u zastupničkoj neodvisnosti nazrieva bitnu podporu parlamenta. S toga će njegova stranka glasovati, da se predlog uputi odboru. Isto izjavljuje zastupnik Abramovicz u ime Poljaka.

Ponovno su još govorili zastupnici Zucker, Herold i Lueger, a na to je Pacákov predlog jednoglasno upućen imunitetskomu odboru.

DOPISI.

Iz Kastva 6. agusta 1892. (Pogreb popa Vinka Dubrovića). Već ste javili smrt popa Vinka Dubrovića i podali u javnost neke crtice iz njegova života. Prekjučer, dne 4. t. mj. bio je njegov pogreb. Tom prilikom steklo se je u Kastvu mnogo ljudi iz sve župe, dà iz svega dekanata kastavskoga, i izvan njega, da mu izkažu zadnju počast, da poprate trupio obljubljenoga Vinka tamo, odkud se nevraća. Bili su tu svi svećenici iz Kastva, medju njimi i zastupnik naroda gospodin Vjekoslav Spinčić; nadalje svećenici iz Sv. Mateja, iz Zvonéće, iz Rukavca; župnici iz Voloskoga, Veprinca, Mošćenica, Berseča, iz Klane, kapelan iz Opatije, te dva čč. otca, Metod i Josip, veleznaslužnoga samostana kapucinskoga iz Rieke. Bio je občinski glavar sa više zastupnika i sa činovnici; bili su učitelji, bilo je školske djece i mnogo puka no samo iz Kastva i iz bližnjih županija, nego i iz kapelanije svetomatejske, zvonečke i rukavačke; a bilo je štovatelja pokojnikovih i iz Voloskoga.

Sprovod je vodio veločastni gospodin župnik i dekan Ante Turak, vrstnjak, drug i prijatelj od mladih nogu pokojnikov. Oprostni govor držao je veloč. gospodin župnik voloski Vinko Zamlić. Sam bolno ganut, ugušujuć svoju bol — al nemoguć je tako ugušiti, da mu nebi svako toliko brizgala suze, ganuo je sve prisutne do suza, a tučajem cieloga govora čulo se je glasnije ili tiše naricanje po cieloj crkvi. Spomenuv nauke pokojnikove i ocrtav u kratko njegovo službovanje u Mošćenicah, Sovinjsku, Zvonečoj i Sv. Mateju, to iztaknuv kako je i za vriemo svoga umirovljenja u Kastvu podupirao svećenike u obavljanju službe božje, dà i u bližnje Volosko pred kratko vriemo išao propovjedati, ovako je označio pokojnoga Vinka Dubrovića: Pokojnik vršio je sdušno svoje svećeničke dužnosti u crkvi i u školi (bio je naime cielo vriemo svoga službovanja na Zvonečoj pomoćni učitelj, a svuda drugud vjeroučitelj), učeć mladež uvjek načinom liepim a uspjehom sjajnim. Kao propovjednik znao je kao malo tko jednostavnim i lahko razumljivim govorom po-

davati hranu nauka božanskoga, kao tješitelj nemoćnika bio je svuda tužno očekivan; prema svim bio je blag; u svem pravi pastir. Brinuo se je i za vremenito dobro svoga puka, te ga je svakom prilikom znao podučavati i upućivati. Zadahnut pravim rodoljubljem, veselio se je imenito osnutku i napredku „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri", doprinašao je za nju za ižota, a sjetio se je isto takodjer prod svojom smrtju.

Govornik se je pak sjetio bolnom dušom mnogo drugih preminulih u posliednjih godinah. „Smrt nemila zadala nam je u ovo zadnjo vrieme teških i ljutih rana. Poslie one narodne žalosti za velikim dobrotvorom, pokojnim neumrle slave biskupom Jurjem Dobrilom, otela nam je smrt prezaslužne župnike i dekane kastavske Vjekoslava Vlaha i Antuna Spinčića; prevriednoga ravnatoija škole Ernesta Jelušića; čuvene rodoljube i umnike bratju Mata i Ivana Bastijana, revnoga kanonika Dukića Orbana, blagoga Jurja Promudu, blage uspomene župnika Šota-Šumberca i kapolana Janca; a već prije toga Baćića, veprinačkoga, Kranjca, župnika voloskoga, umirovljene svećenike u Kastvu Eugena Vlaha i Josipa Dukića, te prije svih njih riedkoga umnika i sada još često spominjanoga popa Andra Marota-Jurjenića.

Ovakove uspomene bude u nami žalost i tugu, osobito danas, kad smo sakupljeni oko trupla miloga nam brata i pokojnika — ali te uspomene nek nam ujedno bûde i jačaju vjeru u božju Providnost; nek nas nukaju k maru i radu na slavu božju i na koriet miloga nam naroda".

Konačno se govornik oprašta sa pokojnim Vinkom, uvjeravajuć ga, da će njegova častna uspomena ostati dugo, dugo medju nami, moleć ga, neka pred prestoljem božjim moli za svo nas, za sav puk, za sav naš rod, i nazivljuć mu pokoj vječni!

Rodbina pokojnikova, poznata sa svojih vrlinah u cieloj Kastavšćini, kao i svećenici i još neki sastali su se na skupni objed na karmine, u svake hvale vriednoj gostioni gosp. Vjekoslava Jelušića. Tu se je razgovor vrtio najviše oko pokojnika, izticalo njegove vrline, slavilo njegovu uspomenu, i nazdravljalo njegovim i nekim drugim. Veležastni i velecienjeni gospodin Vinko Zamlić pripovidao je zanimivu crticu iz pokojnikova življenja. Kad su ono bili kastavskom občinom zavladali razni komesari, i kad se je jednoga njih htjelo narinuti za zastupnika naroda proti dotadanjem velezaslužnom zastupniku, sinu našega naroda, tad je Vinko Dubrović došao k izborom velikim brojem svojih ljudi iz Zvonećе, te njih i druge odvraćao od narivavanoga kandidata. On je mnogobrojnim biračem pokazivao u rukuh držeći svoj klobuk i rekao: mislite si, da je ovo košara puna zobi, i da ja nosim bič skriven za ledji, te da vas mamim, da dodjete do zobi, da vas pak uzmognem udarati bičem. Tako vam i sad nudjaju zob, obećavajuć vam i ovo i ono, a u istinu hoteć vas uloviti, da pak mogu udariti po vas do mile volje, zatirati vaš jezik, tlačiti vašu domoljubnu sviest i vaša narodna prava; pače zahtjevajuć od vas, da cielivate bič, kojim vas bije, i kojim bi se vas posve izprebijati htjelo. Vi se stalno nećete dati premamiti niti prevariti, prezirom ćete odbiti takove ponude i glasovati za čovjeka, koj je krv iz krvi vaše, koj no samo da neće tlačiti vaših svetinja, nego nje uzdignuti nastojati. Uz drugo, i to je pomoglo, da je narodni predloženik bio izabran i onda, kao i prije, i kasnije, i uvjek; a tako će biti za stalno i unapried.

Na poticaj veločastnoga gospodina župnika bersečkoga, Rajmunda Jelušića, sabralo se je medju učestnici objeda 52 for. za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" u mjesto vienca na lies pokojnika. K tomu su se svi svećenici odrekli svake nagrade za njihov trud kod pogreba; svi su dobljene svieće darovali u koriest „Bratovšćine". Brat i baštinik pokojnikov Niko, sporazumno sa svojimi sinovi Franjom, Božom i Nikom, objavio je, da po želji pokojnika i za proslaviti njegovu uspomenu, daruje dionicu pokojnikovu od 100 for., što ju je imao u „Narodnom domu", „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri", i pridoda k sabranoj svoti od 52 for. svotu od 20 for., tako da se je tu, medju dvadesetoricom, sabralo za „Bratovšćinu" 72 forinta.

Tako se je eto obavio sprovod obljubljenoga Vinka Dubrovića, te su se i tom prilikom uz rodbinu mu i mnogi drugi sjetili naše miljenice „Bratovšćine" i doprinieli darak — mjesto vidljivoga vienca na grob —, da uzmogne čim ljepše vršiti svoju plemenitu zadaću.

Pokoj Ti vječni, Vinko!

Uspavanka.

Spavaj, spavaj, čedo majo,
A pod okom majke drage,
Snivaj sanke ljubke, blage
Spavaj, spavaj, čedo malo!

Sad je jošte zlatno doba,
A za tebe zlatni sine,
Neznaš boli domovine
Neznaš muke biedna roba.

Jao, Bože, kad odrasteš
Bio i ti na čast rodu,
Borio se za slobodu
Milo Istre potlačene.

Propjevah ti, čedo malo,
Moje želje, majčin sine,
Da se iste obistine
Spavaj, rasti čedo malo!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

[Sastali se u Puli na Tomino.*)]

Jur. Dobro jutro, kume, kamo tako rano?
Fr. Grem u Premanturu pokupiti one „čike", što su lanjskim prodancem ostale.
Jur. Jušto pravo, a ja grem u Medulin pobrati one kosti od one mršave „starke", koju su lanjske godine medulinski prodanci oglodali.
Fr. Hudimo dakle, dok je hlada.
Jur. Ajdmo kume, po hladu ćemo lagljе Premanturcem i Medulincem koju zabugariti.
Fr. (cestom u Premanturu):
Oj vi nekoč dični Premanturci!
Sada postali ste poturci;
Niste složno sa braćom glasovali,
Nego sebe i majku si prodali;
Za vonjavi cigar i podrpani fiorin,
Da vam se sad ruga svak talijanski fakin.
Jur. (oglasi se sa ceste u Medulin):
I nekad častni Medulinci,
Sad nebijahu svi našinci:
Jer mnogi za „fliku" [1]) se prodaše,
Pak za talijanaše glasovaše!
Za večeru „starku" oderaše.
I s njom prodance nažderaše!
Fr. (sa ceste u Premanturu):
Oj vi dični Premanturci
Pravi budite Slovinci!
Junački i složno čuvajte svoju čast!
Jer nesloga, vaša i naša je propast.
Jur. Eto onamo razdrpano Sišance.
Šišmiše gladne i prodance;
Mišorepce i Perojce,
Šupljoglavce, ritogojce,
Koji se svi prodali za judin „beč" [2])
Kog njima ponudi „Lega" i Poreč.
Fr. A vas vridni, hrabri Alturani,
Vas često i štuju svi Slavjani!
Jer ste junački se borili,
Proti tudjoj, grdoj sili.
Jur. Za to Bog ih blagoslovi!
Fr. Njima krmke i volove tovi!
Jur. Amen, Bože!

* * *

Fr. Si vidil kako se je šjor Nocento nedeljo klanjal kmetom, kako se je svakomu odkrival i kako je svakomu ruku daval?
Jur. Ni samo on, nego su i drugi njegovi prijatelji.
Fr. Ma oni su vero nemi, ku misle, da ćemo poć zaradi tega ž njimi balotat.
Jur. Pravo imaš; za taj put te se moć za nos prijet.

* * *

Fr. Si čuja kako je niki talijanski zidar našega čovika v Baderni lipo prevaria?
Jur. Vero niesam nič čuja, ali se temu nečudim, jer su naši ljudi predobri a onakvi zidari premudri.
Fr. Je tako je, ma to ni lipo tako po svitu poštene ljudo slipiti i varati.
Jur. To se zna, da ni lipo ni pošteno, ali to neka služi našim ljudem za primer, da se ne padaju z ljudi, ki imaju čuda sladkih besid a neględaju drugo, nego kako bi čovika prevarili.
Fr. Ala pravo prodikaš Juro moj! Bog neka nas čuva takovoh zidari i njihoveh prijatelj u Poreču!

* * *

Fr. Bujorno šjor manestra!
Jur. Ča ti se sanja?
Fr. Vero sam čul, da neki škulani tako svojega meštra pozdravljaju.
Jur. Tako je, kad su dicu vadi va jeziku, kega ne razumiju.

* * *

Fr. Ča da su se neki na naš zadnji pogovor od lokila ofendili?
Jur. Ča bi se zlodeja ripil, ako mi je kušienca čista.

* * *

Fr. Kapo tabelar da se na Jožićinu tuži, aš da mu je dal rog za sveću, da će i njega zibrat samo da bude njegova banda š njim.
Jur. Tanto je glavica, kada je onega štroliga na led zapeljal.
Fr. Morital bi medalju, aš ni mi ga va ten za ća hitit.
Jur. Ča pak deju drugi tabelari?
Fr. Da je sve niš kako i prej, zač da su sopet Hrvati zibrani; samo Jožićina i njegovi kimavci da su muži.
Jur. Namor nisu ženi.

* * *

Fr. Kega je ono Jožićina najbolje omutil, da muj pomogal mešat po njegovu?
Jur. Šegavega Mateta.
Fr. Ali Mateti je puno.
Jur. Ču ti ga drugiput s prstom pokazat i još kega kimavca š njim, ako bude meritalo.

* * *

Fr. Ki se najviše godi, da se svajuju grajani i vanjski?
Jur. Jožićina, ki je najviše temu kriv.
Fr. Pa s kemi je on?
Jur. Ni s jednemi ni s drugemi, lego samo s onemi, ki mu veruju.

* * *

Fr. Ča da se pul nas tuže, da „Sloga" od naših kraj nič neštampa?
Jur. Ča će štampat, kad njoj od ovde nijedan niš nepiše.
Fr. Onda bi meritalo stavit seh va „Jurinu i Franinu".
Jur. Ter pravo deš.

*) Tomino = na dan sv. Toma.
[1]) flika = forint.
[2]) „beč" = novac.

Različite viesti.

Imenovanje. Velečastni g. Ivan Ivić, župnik u Oprtlju, imenovan bijaše kanonikom-kuratom u Piranu.

Izbori za občinsko upravno vieće u Sovinjaku. Dne 8. t. m. obavili se izbori za obć. upravno vieće u Sovinjaku.

Da Vaši čitatelji malo bolje saznaju kako se protivna stranka borila i pripravljala s obećanjem, zastrašivanjem i svimi sredstvi kako ih samo Talijanaši upotrebljivati znadu, povratili ćemo se drugi put na to, dočim Vas za sada molimo, g. uredniče, da uvratite u dični Vaš list samo uspjeh ovih izbora.

U trećem tjelu dobila je talijanoško-protivna stranka 8 glasova, naših 33. U drugom tjelu protivnika nijednoga, naših 23. u I. tjelu protivnih 5, naših 6 glasova, dakle pobjedili sjajno naši u sva tri tjela.

*Pošto je bila velika potreba i pogibelj, došao je i sam naš g. župnik Sgnidarich taj put, da glasuje u I. tjelu, što ni još nikada učinio, i glasovao je za jednoga našega i za dva protivna. Mi nemožemo da zapriečimo g. župniku, da dade svoj glas Petru il Pavlu, jer ga ide po zakonu glasovati kako hoće, samo drago nam je da znamo njegovo mnjenje, i da vidimo hoće li talijansko novine trubiti proti njemu, kako to čine proti hrvatskim svećenikom, kada idu glasovati.

Interpelacija zastupnika Gregorčića i drugova. U jodnoj od posliednjih sjednica carevinskoga vieća podnio je gorički zastupnik dr. Gregorčić interpelaciju na visoku vladu radi samovoljnog potalijančivanja čisto slovenskih imena mjesta, sela itd. na Goričkoj i u okolici tršćanskoj. Naši liberalni (!?) Talijani stvaraju proko noći talijanska imena za čisto slovenska ili hrvatska mjesta i nepitajuć, da li je to komu pravo il Bogu drago. Nu kao da je to nasilno i svojevoljno talijančenje slavenskih imena mjesta valjano il zakonito uvadjaju se ta izmišljena i provedena talijanska imena u službene spise, u protokolo, dapače i u službeno statistiko.

Proti tomu nasilnomu i samovoljnom potalijančivanju ustali su slovenski zastupnici svojom interpelacijom, na koju šoljemo očekujemo vladin odgovor.

Ovom prigodom upozorujemo naše zastupnike na svojevoljno potalijančivanje hrvatskih naziva mjesta, sela itd. u Istri.

Novi trgovac sa glasovi. Dne 2. i 3. augusta razpravljao je rovinjski sud o tužbi proti Petru Poropatu, njegovu sinu Petru, Josipu Fermoglia i Jakovu grofu Walderstoinu, svi iz občine Buzet. Prvi, treći i četvrti bijahu tuženi, što su nastojali prigodom posliednjih državnih izbora podkupiti hrvatske fiducijare, (sa 200 for. pojedinoga) da neidu dne 30. oktobra 1891. glasovati u Kopar za g. dra Laginju. Osim toga bijahu tuženi Potar Poropat, njegovi sinovi Petar i Vinko, te Augustin Clanfer što su dne 11. febrara t. g. protivili se uzapćenju Petra Poropata otca i tom prigodom gradili občinsko stražare u Buzetu vićući „porchi croati, assassini, bestie, mazzomoli".

Sudu je predsjedao savjetnik Codrig, državnoga odvjetnika zastupao je dr. Chersich, obtužene branili su odvjetnici Varetton i Ghira.

Ovaj prvi zagovarao je svoje štićenike tim, da je napao na slavensko stranku u Istri, koja da obtužuje neprestano istarske Talijane, koji su tobož nedužni kao dieteta kojo se je jučer rodilo; — sirote!! Udarie i na samu obtužnicu, koja počimlje sa riečmi: „I u mjestnoj občini Buzet dogodilo se slučajeva kupoprodaje glasova", što bi imalo značiti, da je i drugdje u Istri talijanska stranka nastojala predobiti novcem. Odvjetnik Varetton prosvjeduje odlučno proti tomu, kao da je bio tako brzo i posve zaboravio na kupoprodajne kontrakte u Gažonu. Neka se obrati na svoga drugá i istomišljonika, trgovca sa glasovi i odvjetnika Sandrina u Buzetu, možda će ovaj imati još koji kontrakt u zalihi kao dokaz, da se je i drugdje u Istri trgovalo sa glasovi na „malo" i na „debelo".

Odvjetnik Chira pobijao je obtužnicu i tim, da je občinski načelnik s Buzetu obkoljen stražari, koji neuživaju nikakve simpatije (čitaj: simpatijo Talijana, kao da bi morali stražari u Buzetu uživati simpatije propalih buzetskih kaputaša). Nakon trosatnog viećana izrečena bijaše odsuda, kojom se odsudjuje:

1. Petar Poropat otac radi zločina pokušanog kupovanja glasova (§. 305. k. z.) na tri tjedna strogoga zatvora;

2. Josip Fermoglia radi istoga zločina na jedan tjedan strogoga zatvora;

Jakov grof Walderstein radi istoga zločina na 10 dana strogoga zatvora;

Petar Poropat sin na 3 dana zatvora radi napadaja na stražare (§. 312. k. z.)

Ovo je treća odsuda talijanskih trgovaca sa glasovi.

Glavni trgovac odvjetnik Sandrin može biti doista ponosan na svoje drugove, koji mu neprave u trgovini „konkurencije" već svi složno rade za jednu „kasu" i za dragu „patriu — trbuh".

Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" priposlao nam je naš mladi pjesnik i domorodac g. Rikard Katalinić-Jeretov dalnjih for. 20 kao polovicu čistoga prihoda njegovih pjesama „Pozdrav istarskoga Hrvata". Pošto znademo, da imado jošte gospode, koja neplatiše knjige, te da imade i pjesnik jošte knjiga u zalihi, to upozorujemo sabiraće predbrojnika u interesu plemenite svrhe „Bratovšćine", da što više pjesama razprodati nastoje i sakupljeni novac pjesnika priposlati izvole.

— U mjesto polnosa za vienac na lies pokojnoga prijatelja Vinka Dubrovića, darovao je M. M. u Trstu 1 for. „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri".

Iz Oprtlja 8. agusta. Nakon 10. dana odgovorilo je občinsko glavarstvo na podnešene pritužbe proti izbornoj listi; po zakonu moralo je isto u tri dana izn podnešenih pritužba odgovoriti, nu imade valjda zato „privilegij". Nekoje pritužbe je občinsko glavarstvo uvažilo ali veći dio nijo; naši čestiti prvaci pripravše odmah „protu pritužbe" na političku oblast. Usrok, radi kojeg nije občinsko glavarstvo u zakonitom roku odgovorilo, je jasan, a taj je: „zatezanje sa izbori". Talijani

uvidjaju, da jim ovaj put ružo ne ovatu; vide, da jih čeka dan sramote, pa nemaru ni za zakone. Rieševjem reklama postupali su šegavo; mislili su si ovako: reklamo ćemo većim djelom odbiti, i to u nezakonitom roku, pa ćemo tim naše protivnike zavesti; oni će misliti, da kad je nama slobodno poć izvan zakona, da je to i njima; oni će zatezati sa „protureklami“; oni će jih tek nakon 10. dana političkoj oblasti podnesti, koja jih neće onda uvažiti, budući ne podnešeni u pravo vrieme, pa tako će valjati naše riešenje.

Al ako su i gospoda šegava, ni naši kmetovi nisu bogmo toliko zapuđeni ćuki. Gospodo, u tom ste se prevarili, jer mi smo u zakonitom roku podnesli „protureklamo“. — Gospoda podala se na lov kao nikad još; vrebaju u svakoj prigodi na našeg seljaka. Mi doista neznamo, kada je uveden zakon, da se može ljude loviti. Gospoda vide, da je ortaljski kmet upoznao njihovu sljeparinu, da jim neće više na „vrgun“, pa s toga se hvataju svih mogućih sredstva, da koga ulove.

U tu svrhu najmili i podkupili su u podobćinah i u bližnjih župah na medji obćine „naše izrode“, koji nagovaranjem, podmićivanjem, strahovanjem, ocrnjivanjem sa velikom revnošću obavljaju taj nečisti posao, sebi i svojim mladjim na sramotu i škodu. U svom poslu dakako da malo ili ništa neuspjevaju. Kmetovi! čuvajte se onih prodanih kmetova, koji vas huckaju proti svećenikom i koji vas nagovaraju, da glasujete za Talijani; znajte, da su oni podkupljeni i dobro plaćeni od gospode; znajte, da su to stvorovi, koji su bacili za novac obraz i poštenje pod nogo.

Za timi podkupljenimi izrodi ne zaostaju dakako ni sama gospoda. Da vam jih je viditi, kako su postali sada ponizni i dobri! Laskaju nam, liže se, priližuju, klanjaju se, pričinjaju se kao janjad, pozdravljaju, odkrivaju se seljaku i stišću mu ruku, nudjaju mu pića, plaćaju cigare, ćeću se s njim izpod ruke, pozivlju ga u svoje družtvo itd. misleć, da je naš seljak tako zasliepljen, da ne vidi kamo vodi to licumjerno i farizejsko ponašanje.

Gospodo latinska! jako ste nizko spali, ako mislite tim načinom do pobjede. Pitamo vas, gdje ste bili do sada, zašto niste kmeta uvjek tako častili i štovali? Vi to činite samo u vrieme izbora, a drugačije vi kmeta ne poznate; drugda vi kmeta ne zovete, da je vaš „dobri prijatelj“ nego ga nazivljete pogrdnim imenom „šćavo“. Kad neima izbora, tada je vami kmet smrad, izmet, stvor, s kojim se vi ne dostojite na svakom mjestu razgovarati se, šetati, ruku mu stiskati, odkrivati mu se, klanjati mu se; samo u vrieme izbora poznate vi kmeta, inače se vi na njega blatom i kamenjem nabacujete; vi ga huckate proti vjeri, proti zakonu božjemu, proti čudorednosti i proti svećenikom.

Zar mislite, da to kmet ne uvidja? Mislite li, da je on tako zasliepljen? Zar neznate, da on pozna svoje prave i vjerne prijatelje?

Ne vriedi vam, gospodo, više taj sljeparski posao. Izgubili ste kod našega kmeta povjerenje, ugled i upliv; malo ćete ih zaista uloviti, same boznačajnike i nepoštenjake.

Kako hoćete, da vas slušaju oni, kojo ste vi upropastili? Kako hoćete, da za vas maro oni, koje vi preziroto? Jeli moguće, da vam vjeruju kmetovi, kad vide kako gazite zakon božji i crkveni; kad slušaju kako proganjate, crnite i ozloglašujete njegove najbolje prijatelje, svećenike?

Tà plod vašeg ponašanja je i ovaj, da će nas do mala zapustiti naš ljubljeni župnik č. g. Ivić. Pitamo vas, da nam odgovorite, što je nagnalo g. Ivića, da je pitao premješćenje? Vi znate to dobro, al vas je sram kazati; nu znamo i mi zato. Bilo je vrieme kad smo imali do četiri svećenika u našoj župi, a sada samo u pogibelji, da ostanemo i bez jednoga. Tko je to eakrivio? Možda mi kmetovi? Zaista ne, jer mi smo uvjek častili svakoga svećenika, ma bio i talijanske narodnosti. Kako hoćete dakle, da mi glasujemo s vami, s našimi duševnimi i tjelesnimi neprijatelji? Nećemo, nemožemo, nesmijemo, jer bismo smrtno griešili; tim bismo vam pomogli rušiti zakon božji i ljudski, tim bismo sami vrhu sebe sazivali bič božji, podepsu božju.

Mi ćemo stoga glasovati za muževe, koji budu vriedni našu župu na dobar glas postaviti; za osobe, koje će red i mir u našem gnjezdu uvesti, za muževe, koji će se brinuti za naše duševno i tjelesno dobro, za prijatelje crkve i svećenstva.

Iz Vižinade pišu nam 2. t. m. Evo me, g. urednièe, da vam podadem nekoliko činjenicah o prošlih občinskih izborih, pak da uvidite vi i čitatelji dično „Sloge“, kako se je ovdje „poštano i slobodno“ glasovalo.

Četvorica glavnih talijanskih agitatora u ovom gnjezdu razvila je zadnjih dana pred izbori i za vrieme izbora nečuvenu agitaciju. Ne bijaše našega izbornika, koga nisu ti slodusi napastovali. Medju njimi odlikovao se osobito jedan naš poturica, koji je navalio na našega kmeta s ugladjenimi talijanskimi nazivi: „porco, asino, traditor infame“ jedino radi toga, što nije hotio glasovati za talijanaške kandidate. Isti izrod rekao je našemu čovjeku, koji je bio u izbornoj listi ali ne dobi poziva: se ti volandar votar colla nostra lista te farò subito l'invitto e to darò la nostra scheda (ako ćeš glasovati s našom listom, učiniti ću ti odmah poziv i dobiti ćeš našu glasovnica). To je dakle dokaz, da su talijanaški agitatori razpolagali po miloj volji sa pozivi i da je mogao za njih glasovati tkogod je htio. Naš poštenjak Vidoš Ivan odbio je djavolsku ponudu, kao što je učinio i čestiti mu brat Antun. Drugi naš kmet došao poslie izbora u kuću bieone talijanašice, koja ga zapita, da li je dobio za plaću, što je glasovao za Talijane 1 for. On joj reče, da je dobio tri for., a ne samo 1.

Izborna komisija imala je slobodne ruke, jer s naše strane ne bijaše nikakve kontrole, pošto su nas iz komisije izključili, a našim nedozvolili nadzirat djelovanje komisije. Jedan delegat izručio je šaranjačkomu kmetu dva poziva pred svioćoci u izbornoj dvorani; odatle se dade zaključiti, da je taj glasovao dva puta. Jedan birač iz Višnjana, koji je imao pravo glasa, dao je punomoć našemu čovjeku sa dotičnim pozivom. Kad je došao naš čovjek glasovat, predstavi se šarenjak sa drugom punomoći i pozivom od istoga Višnjanca. To je dokaz, da su drugu punomoć ili bar poziv padiolali. Komesar uzeo je u ruke obje punomoći, stavio je na stran smješeći se, a da nije niti pokušao razviditi, koja li je punomoć valjana a koja padiolana.

Naši birači nisu mogli bez poziva u gradić, pa ako se je komu posrećilo proturati se unutra, odmah bi kakav „špijun“ na to upozorio oružnike, koji bi tada našega čovjeka iz mjesta odpravili. Protivničkim biračem i nebiračem bilo je sve slobodno, imali il neimali poziva, samo da su kazali, da će glasovati za Talijane. Kako rekoh već zadnji put, opetujem i sada, da su naši protivnici trebali još 1000 glasova, dobili bi je bili, jer su imali u svojih rukuh škare i sukno. Toliko za danas, a čim saberem drugih podataka, javiti ću vam se opet.

Slovenski napisi u ulicah u Ljubljani. Rodoljubno zastupstvo biele Ljubljane zaključilo je nedavno, da se skinu njemački napisi po ulicah grada, te da ostanu u buduće samo slovenski napisi, kao što se pristoji glavnomu gradu svih slovenskih pokrajina.

Zemaljska vlada ukinula je taj zaključak gradskoga zastupstva uslied utoka šake Niemaca, koji stanuju u Ljubljani. Niemcem pritekao je u pomoć i ljubljanski kaptol, koji zagovara dvojezične napise. Proti vladinomu ukinutju podneslo je rodoljubno zastupstvo utok na ministarstvo. Ukinuvši spomenuti zaključak zastupstva pozivlje se zemaljska vlada na državne temeljne zakone, po kojih da imaju sve narodnosti u Austriji ista prava.

Mi na medjah, gdje neima traga ravnopravnosti, željeli bismo vladu, koja bi tako budno bdila nad izvršivanjem državnih temeljnih zakona, kao što to učini u ovom slučaju zemaljska vlada u Kranjskoj.

Medjutim ljubopitni smo što će visoko ministarstvo na utok gradskoga zastupstva biele Ljubljane, t. j. hoćeli dati prvo zastupstvu ili zemaljskoj vladi. Dogodili se ovo posliednje, tad nam valja odlučno zahtjevati slovenske ili hrvatske napise u Ptuju, Celju, Mariboru, Goriei, Trstu, Puli i ostalih gradovih sa mješovitim pučanstvom. Ako se zadovolji ljubljanskim Niemcem, morati će se zadovoljiti i Hrvatom i Slovencem u onih gradovih, kojimi upravljaju Niemci ili Talijani, a u kojih imade i našega jezika.

Zastupnik banke „Slavije“ nalazi se ovih dana u pazinskom kotaru, gdje je jur osigurao proti ognju više kuća, drugih zgrada i pokretnih predmeta. Na Pazinštini osigurao je čitavo jedno selo proti ognju a nadamo se, da će si osigurati svoje kuće, štale, skadnje itd. i svi ostali naši uvidjavniji i pametniji kmetovi. Sa 1 il 2 for. na god. osigura si kmet svoju siromašćinu pak može bar mirno spavati.

Čujemo, da ruju proti banki „Slavia“ pazinski krnjeli i talijanaši, koji bi valjda htjeli, da se naši kmetovi osiguraju kod kakvog židovskog družtva u Trstu il možda ćak u obećanoj zemlji.

Naši kmetovi znadu što njim je držati do rovanja talijanaške gospode.

Iz Medulina pišu nam 5. t. m. Prosili smo, g. urednièe, opetovano sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, da bi nam dalo posebni poštarski ured za naše mjesto. Sve naše prošnje ostale su neuslišane, premda smo dokazali jasno potrebu pošte i korist, koju bi erar adatle imao. Ovdje imademo župni ured, školu, više trgovčića, obrtnika itd. kojim bi pošta došla u obo oči i koji bi dali pošti dosta posla i dobitka. Neznamo komu da pripišemo taj nemar do nas i naših opravdanih želja. Imat ćemo valjda koga „prijatelja“ kod ravnateljstva ili kod pošte u Puli, koji nedopušća, da se zadovolji pravici i obćinitoj potrebi puka.

Ako neće nam dati pošte radi nas, koji smo uvjek bili i ostati ćemo pošteni i vriedni Hrvati, nek se smiluju bar onim, koji su svakom zgodom rádili i glasovali za visoku puljsku gospodu. Nu reć bi, da gospoda u Puli za te prodance znadu samo u vrieme izbora, a inače mare za njih kako i za lanjski snieg. Da smo svi složni i jedini bilo bi nam svim bolje, te bismo laglje došli do svojih pravica a tako i do pošte, a ovako radi nesloge i nemara naših šaranjaka zapinje svako dobro dielo.

U ostalom mi nećemo prostati pitati i moliti, da nam se dade ono, što nas ide a tako ćemo kucati opet za poštu dok ju nedobijomo.

Iz Rieke pišu nam dne 2. agusta 1892. Izašlo je već nekoliko brojeva vašeg cienjenog lista, a da niste imali niti glasa iz ovog takozvanog „madjarskog bisera“. Doduše vaši čitatelji neće mariti mnogo za grad, koji ostentativno nijeće svoju djedovinu, svoju prošlost, a rocimo i svoju sadašnjost (jer nisu kadri odavle iztjerati naš jezik) ali i u takvomu gradu još ima ljudi, koji uvažuju što je Rieka od vajkada bila, te se nisu promjenili za volju nikomu.

Naš „magnificus“ da ugodi Pešti a valjda i Rimu, vazda je pripravan odobriti sve, što se kadkad proti Hrvatom čini, i pružiti desnicu samomu „kapofakinu“, koji mrzi Hrvate. Ta riedka sposobnost daje mu veliku vriednost kod nekih krugova u Pešti, i tim punomoć, da s Riekom upravlja kako se njemu najbolje ćvidja.

Tà već i vrabci na Ricci znadu, da načelnik znade u svoje vrieme kupiti gole stiene, pa je prodaje vladi za zlato; niti čivuti, puni špekulacije, nemogaše se s njim takmiti na Ricci.

Bilo je vrieme, kada je nešto takvoga pokušao u Beču, ali mu onda „loša sreća biše“; ondje na njemačkom zemljištu njega čivuti nadmudrili. Ovdje on sve predvidja kada se s nekimi krugovi u Pešti savjetuje. Obćinsko zastupstvo, nezna se iz koga razloga, sve odobrava, što svemogući načelnik predloži, to jest, većina je s njim ali ne baš svi, jer se na čelo malo inteznatne opozicije stavio zastupnik Ossoinak, koji se ne boji načelnika ni njegovih pripetina. On govori i piše kako sviestan i neodvisan čovjek. Dakako i on je lojalan i podložan vladi, ali u potrebi i nju kritizira, te se ne obazire za ledjima na nepošćenu zemlju, kako čine istarski Ciottovci kada n. pr. priredjuju alpinske izlete u Lovran, gdje da pokažu svoju poznatu lojalnost, Garibaldiovu pjesmu daju svirati.

Pronevjerenja su počinili neki municipalni činovnici, koji vladin porez primaju; brzojavi su po novinah letjeli; ali kad su već došli do toga, onda povela vlada istragu, i malo jedan rodjak, malo drugi prijatelj, stvar su liepo zabašurili, da se nijednoga ne odkrije.

Ossoinak je to predvidjao; kritizirao je svu upravu, i radi toga ga je neki Niemac, municipalni mjernik pred kavanom napao, te je došlo i do dvoboja. „Ciottovci“ su javno govorili, veseleći se, da se Ossoinak neće tući. Ali oe je dočekao Niemca na kuburo, izpalili i oba ostali neozlieđeni, ali se pomirili nisu.

Ossoinak je otišao u neke kupalji i kada se vrati, udariti će bez dvojbe opet na administraciju Ciottovu, dočim će ju svi drugi braniti, dok se stvari nepromjene. Do vidova! Rokac.

Sastanak učiteljskih abiturienta u Ljubljani. Dopustite mi, gospodine urednièe, da u dičnoj „Slogi“ kažem dvie tri rieči o sastanku abiturienta hrvatskih i slovenskih učiteljišta, u Ljubljani, ako Vas nije tkogod drugi već obaviestio o tom.

Četvrtak, dne 4. kolovoza sastala se mladež hrv. i slov. učiteljišta u bieloj Ljubljani. Mladež, koja je od vajkada bila nosioc plemenitih ideala, pokazala je, da je to i ovaj put. U istinu medju najljepše naše želje spada bratimstvo i sloga medju Slovenci i Hrvati. O podne bio skupni banket. Uz više učitelja prisustvovao je banketu g. dr. Majaron i urednik „Slov. Naroda“ gosp. Nolli. Bilo je i nekoliko abiturientkinja iz Gorice. Prvi se dižo abiturient g. E. Gangl, te zanosnim riečima pozdravi prisutno gostove. Abiturient J. B. iz Istre nazdravi u hrvatskom jeziku slovenske drugove u Ljubljani, koji su se trudili mnogo, da vesolica čim ljepše izpadne, naglasujuć osobito slogu izmedju Hrvata i Slovenaca. G. dr. Majaron govorio je zanosno o znamenitosti učiteljskog stališa. Gospodična Reichman iz Gorice zahvali se u ime svojih drugarica na nazdravici Ganglovoj. Gosp. Nolli nazdravi kriepkimi riečmi hrvatskim abiturijentom. Polaže na srce njim i njihovim drugovom, da u narodu uzbudjuju ideju pobratimstva i ljubavi izmedju ta dva najbliža brata.

U 8 sati na večer započe veselica. Obćinstvo ljubljansko pohrlilo je u velikom broju na veselicu, te tim pokazalo, kolike simpatije goji do uzgojitelja mladeži. Došlo je i više članova družtva „Sava“, koje obćinstvo burnimi živio-klici pozdravi. Prostorije na „Starom streliščì“ bile su divno urešene. Pjevalo se pravilno i liepo na obće zadovoljstvo. Nekoje su se pjesme morale opetovati. Pjevala se i „Večer na Savi“ dosta skladno. Prolog sastavio je i govorio abiturient Gangl, mladi pjesnik. Na obće zadovoljstvo oblastva izpalo je prikazivanje igre: „Izgubljeni sin“, koju je sastavio abit. Gangl. Igra se vrti oko učiteljskoga rada, te sadržava mnogo ljupih misli. Veselica se svrši sjajnim plesom.

Potak bijaše izlet na divno bledsko jezero. Pošto se malko odmorismo, zaplovismo jezerom na više čamaca. Sve se raztapalo od miline gledajući taj divni prizor, te kao nehote zapjevasmo svi: Otok bleški kinč nebeški itd. Razgledavši otok i crkvu na njem, vratismo se na kopno, na okriepu i na zabavu. Abit. J. B. iz Istre nazdravi bieloj Ljubljani, Slovencem i Kranjskoj, koja obiluje ljepotami kao malo koja zemlja. Govorili su i drugi, kano Gangl, Vidmar, Ravbar itd. Prije nog otidjemo iz tog vilinskog kraja, predloži zborovodja, da se podademo na obalu, te da zapjevamo krasnu hrv. himnu „Lieпa naša domovina“. Predlog bi prihvaćen i za čas eto nas na obali, te zapjevasmo tu divnu pjesmu, koja je i Slovencem jako mila.

Tako se eto svrši sastanak abiturijenta hr. i slov. učiteljišta. Žaleć, što se je malo Hrvata odazvalo pozivu, želimo, da se u buduće sastaju mnogobrojnije hrv. i slov. djaci, te da se tako priprave na težko djelo što ih čeka. Razići se mladići u razne krajeve ponesav sobon liepu uspomenu i stalnu odluku, da će raditi svimi silami za boljak naroda.

Morski pas uhvaćen na Ricci. Već dulje vremena opažali su morskoga psa klatariti se okolo luke i nedaleko Rieke. Činovnik u tvornici torpeda g. kapetan Roth bacio je u more nekoliko velikih i čvrstih udica sa mekom, prièvrativ je debelimi užeti za bove nedaleko rečene tvornice. Dne 7. t. mj. opazi Kuzma Lonac, kormilar parne ladjice, da se znak nad jednom od rečenih udica silno miče. Zaplovi bliže, te se osvjedoči, da se zakvačio za udicu morski pas, koj je nastojao svom silom oslobòditi se nemilog položaja. Lonac odriniì uže to zavlačio zakvačenog, morskoga psa na obalu. Mjerio je 1 metar 75 cent., a vagnuo 23 kilgr. Srećni lovac dobiti će od pomorske vlade 30 for. dara, dočim je grdnu životinju prodao za 3 for. g. ravnatelju Baradu, koji ju darujo zemaljskomu muzeju u Zagrebu. Ustanovilo se, da je ta grdosija ženskoga spola — „dakle još pogibeljnija.

Lutrijski brojevi

Dne 6. agusta.

Trst	8	7	64	53	90
Budapest	67	45	74	1	53
Linc	17	44	80	74	29
Innsbruck	90	86	4	28	51

Dne 10. agusta.

Prag	18	72	58	74	16
Lavov	5	47	87	17	54

Skladišće ulja, octa i sapuna
Ermano Marich-a
ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 8—16
Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, perlini i svieće.
Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željezničnih ciovih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, na stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 12—52

Za štrcaljku 6—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu priznaje se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voćanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 11—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, a kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Korneuburgor Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladišće sumpora i modro galice za porabu kod treja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 6—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 12—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i homoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenje stoji 50 novč. a dobija se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori" **TRST: Piazza grande.** 12—52

Poštarsko pošiljko odproma se odmah uz 55 nvč. ili toliko lastovnih maraka. Pozor pred provarom.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Poruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igračje stolove, loden i nepromočne lovačke kapute, tvari koje se pere, **plaid za putnike od 4—14 for. itd.**

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene sukneno tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. a. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo **odrezaka;** svaki razumno misleći čovjek mora sam uviditi, da se od tako malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga prostalo. Ponudjajn li pojedine tvrdke odrezke to razašilju li uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjaju se ili se povrati **novac.** Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje, preko 10 for. franko. 24—24

Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urode, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvorivа, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečato itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 12—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustavo shodova, kamenica za bašćo itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smradu. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cione. Radnje obavljaju najvećom brzinom ordje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat,, 52—11 vrata 11.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, no posve siromašnoj občini *Hrs* na mjestu sadašnje, siromašne i propadajuće kapalo, sagraditi crkvu. Na I. oktobra rado bi započeo gradnju, al neimadem još niti polovicu potrebitih novaca Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro.

FRANK 8—10

župnik kod Sv. Pia

Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 78.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarazničkom uz najniže cieno.

Preporuča se zugradjanom i izvanjskim za obilato naručbo.

5—12 **L. BRACHETTI.**

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

104—11 TRST 11—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškoga, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanijsko žveplo za žvepljanje trt.

10—7 **Novosti!** 6—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jših snovij, gladko barvo ali pisano, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvemi žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, a posrebreno dvojno kačasto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučevine so širokim svilenim trakom ter mošnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1 razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch

Dunaj, 1. Salzgasse Nr. 65

Moje skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schwitz & Comp.)

U skladište dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, to pošto su je dobro proglodali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojevo drugdjo kupili, a moji da su bolji i cenji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i srotni biti, što nisu izgubili prodajam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladište; pogovoriti čemo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibe'ji, da će se ih prevariti.

Molim rodoljube, neka se drže načela: „Svoji k svojim", te da nepodupiru ljude, koji nas možda crno te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu,** te **svakovrstnih strojeva i što na nje spada.**

Moje štrcaljke proti peronospori pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,

– 9 inžinir.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo finštro iz Brošije, željezno-Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Elikair Cocca okrieplijujući i probavljajući. Elikair China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrojvanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom puput Marsala okrieplijujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak olpanski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačko kiselice kneza Esterhazy. 6—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

NOVO! Koji trpe na proderu i koji boluju na dimiju

Elastički podvezac, bez bodrene podvezе, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prieči dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za točo *prodere* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,* jednostran for. 4·50 do for. 7·50. dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzoća kod

M. Schick-a,

7—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 28—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) – Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaje vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): proko Genove i Montevideu, preko Hamburga upav kroz Magelanovo tjesnо i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razrede ali potože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da **tu kupijo karto,** potem morejo **v vsakem mestu ostati,** *kjer jim je drago* od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da no bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbo za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in pavrnuje se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene cione

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. štrcaljke za trsje „Syfonia"

izradjuju jedini tvornićari 9 –

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Katalogo šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podlelanje.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 33. U Trstu 16. agusta 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja na pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 1.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

„Lega nazionale"

Početkom mjeseca julija godine 1890. razpušćeno bijaše talijansko, školsko tobož družtvo „Pro patria" naredbom visokoga ministarstva radi toga, što posebni odbor ne htjede prigodom glavne skupšćine u Trentu uzprkos nalogu političke oblasti, izvesiti u austrijskom gradu niti jedne austrijske zastave i što je skupšćina istoga dana poslala brzojavnu pouzdanicu i najsrdačniju čestitku družtvu „Dante Alighieri" u Rimu — družtvu „kojeg su težnje naperene proti austrijskim državnim interesom, te tim pokazala, da ima i političke težnje".

„Pro patria" bijaše dakle razpušćena radi protuaustrijskih demonstracija i spletaka.

Pišuć ponovno o tom razpustu, kazali smo već tada, da se neimamo čemu veseliti, jer će austrijski Talijani prije ili kasnije ustrojiti novo školsko tobož družtvo sa istim programom i istimi težnjami, a pod drugim imenom. Novo pako družtvo, rekosmo, biti će nam pogibeljnije od razpušćene „Pro patrie", jer će se njegovi upravitelji okoristiti starim izkustvom, biti će oprezniji i na oko umjereniji.

Naša slutnja obistinila se od rieči do rieči. God. 1891. osnovaše Talijani novo takovo družtvo pod imenom „Lega nazionale". Začetnici toga družtva jesu iste osobe, koje oživotvoriše razpušćeno. Novo družtvo imade isti program, jednake težnje sa pokojnom „Pro patria". Promjenilo se samo ime, a sve drugo ostalo je kako bijaše kod razpušćenoga družtva. Razlika je ipak medju jednim i drugim družtvom ta, da su upravitelji sadašnjega vrlo oprezni i na oko umjereni, ali za to su u radu odlučniji, poduzetniji i uztrajniji.

U vladinih krugovih stekli su si opet simpatije; nestalo je onoga nepovjerenja, a valjda i „pogibelji" radi koje bijaše „Pro patria" razpušćena.

Novo družtvo radi podvostručenom snagom, uzornom uztrajnošću i požrtvovnošću. Talijanski časopisi, liberalni i konservativni, dapače i takovi, koji su od vlade subvencijonirani, pišu o družtvu danomice; preporučuju i mole članove za milodare, a ravnateljstvo potiču na rad, na izvedenje programa.

Medju timi odlikuje se osobito ovdašnji „Il Mattino", komu se je reklo sto i sto puta, da je od cesarske vlade subvencijoniran, a on proti tomu nikad ustao nije.

Taj list ne samo da agitira strastveno za nasliednicu „Pro patrie", već je on i u najužoj svezi sa samim ravnateljstvom, koje mu povjerava svoje tajne i odkriva svoje osnove.

Po tomu listu doznali smo za osnove i djelovanje toga družtva, i po tomu listu priobćujemo je eto i našim čitateljem: „Il Mattino" piše naime u broju od 31. julija pod naslovom „In casa nostra" koliko sliedi:

„Doznajemo, da je otročji vrt ili pjestovalište, koje je „Lega nazionale" ustanovila u Pazinu, odlukom tamošnjeg školskog vieća od 23. julija 1892. br. 236, priznato kao dobro uredjeno, a to nije samo činjenica, već sama po sebi znamenita, jer zavod obstoji od samo dva mjeseca, već je osobite važnosti i zato, jer će se moći točajom dviju godina, kako zakon zahtjeva, tamo uvježbati učiteljice za otročje vrtove. Otročjim vrtom u Pazinu upravlja plemenita, izučena i vele simpatična gospodjica Celestina Hofman iz Trsta, a podučaje u njem učiteljica vrtnarica Giuditta Niederkorn iz Trsta.

Proizlazi povrh toga iz izvješća, što ga je predsjedničtvo predložilo u 28. sjednici držanoj dne 27. t. mj., da je netom svršene školske godine odiel adrijatički (t. j. za Trst, Istru, Goričku i Dalmaciju) družtva „Lega nazionale" potrošio 2825 for. školskih podpora, od kojih 180 for. dvojici pitomaca biskupskoga sjemeništa u Kopru, 360 for. tamošnjim pripravnikom, 2195 for. desetorici učenika na učiteljišću u Roveredu, 100 forinti jednoj učiteljici otročjeg vrta, 50 for. mladiću nekom, što je pošao u Rovered (talij. Tirol), da položi izpit na onom učiteljišću.

U pogledu učiona doznajemo, da će se ponajprije tečajem septembra otvoriti ona u sv. Kolombanu kod Milja (scoce u Istri, kamo se sele čisti Hrvati iz gornjeg Krasa. Op. ured.). Pošto je dobio od vlade dozvolu načelnik podružnice u Koprù, dr. Petar pl. Madonizza, daje dovršiti neke potrebite radnje.

Tu vam je sgrada nova, na položaju vrlo zdravu, sagradjena posve po zakonskih ustanovah.

Tu će podučavati učitelj Fiorenzo Casinelli iz Novovasi, mlad i izvrstan učitelj, koj će bezdvojbeno plodnim učiniti djelovanje družtva „Lega nazionale".

Nadalje doznajemo, da se središnja uprava skrbi, da nadje u bližnjih miestih učiteljicu ručnih djela, koja bi polazila tamo po dva puta u tjednu, da podučaje u ručnih radnjah, prem su riedke u Istri jednorazrednice, u kojih bi se to podudavalo. Ali središnje ravnateljstvo daje tomu predmetu posve osobitu važnost, pravo računajuć, da su ručna djela za seosku djecu sredstvo odgoja koliko čitanje i pisanje, a možda i više.

Ravnateljstvo se je također obratilo miljskoj občini, a držimo i uspjehom, da popravi put i obe staze, koje vode u obitaljšće Sv. Kolombana, te će tako laglji biti promet onuda i lagodnije će biti za učiteljicu ručnih radnja i za posebni poduk u vjeronauku.

U Labinchi pri Vižinadi prirodjuje se za školu i stan učiteljev jedna občinska sgrada, uzeta u zakup za 20 godina odobrenjem zemaljskoga odbora i bez odštete osim troška preuredjenja, koj će doći na 2500 forinti.

Otvoren je natječaj; do malo će dana biti imenovan učitelj i providiti će se za učiteljicu ručnog djela iz Vižinade ili Vižinjana, a po mogućnosti i za posebno podučavanje vjeronauka. U oktobru, nadamo se, da ćemo vidjeti otvorenu i tu drugu učionu, koju oni seljaci očekuju najvećom željom i kao blagoslov božji. Pisma, što ih u tom pogledu piše občinski delegat Matteo Cattarinich, častni starac iz onog sela, upravo te dirnu. Seljaci će doprinieti rabotu ručnu i voznu. Radnju nadzire ravnateljstvo podružnice u Poreču po svojem neumornom tajniku Josipu Calegari.

Odlučeno je osim toga, da se ustanovi pučka škola jednorazredna također u Humu kod Buzeta, a druga u Svetom Križu u okolici Trsta. Pripravni spisi nisu još dovršeni, premda oni, koji se odnose na Hum, bijahu predloženi već prije četiri mjeseca, a i oni seljaci hoće, da doprinesu k trošku gradjevni materijal, ručnu i voznu radnju.

Neka se dakle probudi koga se tiče i neka gleda prevladati zaprieke i liono postupanje uredah.

Napokon ima se odlučiti još o učioni u Ždrenju kod Oprtlja, ali ako se bude moglo odkloniti neke neizvjestnosti, ufamo se, da će do mala sliediti konačna odluka.

Sve nam dakle daje nadu, da će se naša „Lega nazionale" na glavnoj skupšćini u Rivi (Tirol) poslje godinu i pol obstanka prikazati sa pet pučkih učiona i sa tri otročja vrta, a povrh toga moći će sa zadovoljstvom pokazati na mladiće, koje je poslala na talijanske zavode, da postanu učitelji i svećenici, faktori te neobhodno potrebiti u našoj narodnoj borbi. Nu u tom djelovanju treba da središnje ravnateljstvo bude podupрto tvrdo od naučničtva podružnica i od članova. Ovi posljednji neka ne zaborave, da „Lega nazionale" treba prinosa neprestanih i velikih, hoće li se da uspješno radi".

Kako je razvidno iz ovoga izvješća, razvila je „Lega nazionale" najodlučnije djelovanje u Istri. Našu pokrajinu odabrala si je kao središće svoga rada. Slaveni Istre, Hrvati i Slovenci moraju prvi očutiti pogubno djelovanje t. j. raznarodjenje ili potalijančenje njihove dječice. Četiri čisto slavenska sela Istre odabrala si je „Lega nazionale", da je odnarodi, da nam je otudji za uviek.

Hrvati i Slovenci Istre! Hoćete li vi mirno gledati kako se vaša djeca otudjuju vašemu jeziku i vašoj narodnosti?

Hrvati i Slovenci braćo! gdjegod bili, hoćete li vi prekrižiti ruke, te nehajno motriti kako se na hiljade slavenske dječice u Istri utaplja u talijanskom moru?!

DOPISI.

Iz Kanfanara polovicom agusta. Javljam vam, gosp. urednièe, nekoje viesti malko kasno, al se nadam, da je još uviek na vrieme. Kad ne je početkom julija putovao Istrom namjestnik preuzv. gospodin Rinaldini, svratio se i u naše mjesto. Radilo se kroz dva dana, da se dočeka visokog dostojanstvenika koliko moguće svečano. Na ulazu u selo bijaše podignut slavoluk, nakićen sa zelenilom i zastavami a na pročelju, odkud je imao doći namjestnik, bijaše velik grb sa crveno-rogatom kozom. S njim se je dopeljao njegov tajnik i c. kr. kot. glavar Conti. Pred slavolukom izstupiše svi, a onda zaigra glasba puljskih veterana carevku. Zatim predstavi mu Conti obć. načelnika, jednoga „konšilјera" s kanom i 3 svećonika. Od ovud pošli svi ravno u občinski ured, a odavle u školu. Pred školom dočeka goste nadučitelj sa 3 u bielo odievene djevojčice, od kojih jedna pozdravi namjestnika, dakako talijanski i uruči mu kitu cvieća. Ulazeć u školu pozdravilo ga učenici sa zastavami u rukuh i sa carevkom, i to opet u talijanskom jeziku, ali na djeci se je vidjelo, da malo ili ništa od toga razumiju. Po želji namjestnika izpitavalo se djecu, sve u blaženom jeziku, kao da smo tobož u Kalabriji. U školi bijaše nješto osoba, koje nemaju nikakva posla tamo. Namjestnik sam pak se je morao osvjedočiti, videć odjeću djece, da to nisu i nemogu biti Talijani-Čežoti, nego pravi pravcati istarski Hrvati. Nepotrebnih ljudi ima ipak posvuda; kad je naime pitao namjestnik koliko djece pohadja hrvatsku školu, odgovori nadučitelj, da ih je prieko 40, a na to se odmah oglasi poznati obć. pisar i reče, da ih nemože biti ni 20. Ja bih rado znati, što se i ima on mješati u školske stvari, kad njega nijedan ne pita koliko godina ima. Postolar neka ostane kod svoga šila, pisar kod svoga pera. Možda je prečuleni gospodin mislio uglaviti g. namjestnika, da ovdje nemа Hrvata, te da su to sve sama djeca starih Benečana. Napokon unidje g. namjestnik u župnu crkvu, o kojoj se je sam izrazio, da je premala za tolik broj župljana. Iz crkve uputiše se visoka gospoda ravno na postaju, da se vrate željesnicom u 6½. Nebih bio napisao ovih redaka, da mi nije poznato, kako naša slavna gospoda u svakoj prigodi djeluju na to, da pokažu posvuda, gdje je iole moguće, jedino talijansko lice.

Kod dolazka i odlazka g. namjestnika sabralo se (na komandu od . . . .) nješto „kalegara" i „podrepnica" sa njihovim komandantom „virnim Hrvatom", koji neprestano vikaše „aviva", da pokaže tim, da su u Benečiji, a oni bijahu u hrvatskom Kanfanaru pod dvoglavim orlom, kojega pak niesam nigdje opazio. Bilo je i naših (ali malo, jerbo seljaci bijahu na djelu, a niti obavješteni o tom) i ovi su vikali „živio", a to jednomu „paši" nije bilo drago, pak je zato ukorio jednoga našega čovjeka, kazujuć mu, da to njega „nekomoda", kako da smo robovi u kakvom turskom pašaluku. K srrećtu kažem još i to, da se je igralo na „placu" do 9½ u večer. Tu se pjevalo, vikalo i pilo, jer oni, koji su si osušili njihova plaćena grla sa „aviva", morali su biti plaćeni vinom, da si grlo operu. Još bi rekao koju, ali se bojim državnoga odvjetnika. Sve to znadem od osobe, kojoj mogu vjerovati.

Kako vam je jur poznato, ustanovila se ovdje podružnica glasovite „Lega nazionale". U školi, gdje bijaše skupšćina, okitili su sve zelenilom. Na zidu medju zelenilom bijahu obješeni grbovi od papira raznih gradova i mjestanca, kao: Buje, Lussin, Monfalcone, Albona, Sanvicenti, Pola, Cittanuova, Spalato, Canfenaro, Muggia, Paronzo, Trieste, Roveredo, Zara, Gorizia, Capodistria, Veglia, Pirano, Sebenico, Pisino, Gimino, Montona, Visinada, Rovigno, Dignano, Orsera, Trento. Čini se, da su dotična gospoda posudila ovo grbove u Rovinju. Mogući kako jesu i „strahoviti" broj onih, koji su došli ovamo piti, sabrali su za tu „Legu nazionalo" kod „sjore Motte" jedva jedvice 38 for. Dosta malo za tako bogatu gospodu i u svrhu tako plemenitu, t. j. da spase „Patriu" a upropaste istarske Hrvate. Samo tako napred, gospodo, ali znajte, da potisnuto jače, ove to više skače.

Iz Baške mjeseca kolovoza 1892. Dugo je već, što se u dičnoj „N. Slogi" ne čita baš ništa o ovom našem primorskom mjestancu. Tomu se valja skoro čuditi, jer Bogu hvala imade u Baški osoba, koje su na peru vješto, a gradiva za dopise imade prilično. Evo dakle mene, da obaviestim čitatelje „N. Sloge" barem o znamenitijih stvarih.

Ljetina se do sada može kratiti srednjom, a kako će unapried biti, Bog sam znade. Tuča nas je do sada izbjegavala, a molimo Svevišnjega, da nas i unapried obrani od toga nemilega gosta. Peronospora napala je vinograde i ove godine, nu ne u svih stranah. Ljudi malo po malo uvidjaju, da bez kropljenja smjesom modre galice i vapna nebude spasa. Ove godine je kropilo vrlo mnogo gospodara, pak se u njihovih vinogradih opaža sasvim zdravo lišće, a po tom i grožđje. U obće mogu kazati, da, nebude li kakve nesreće, vina ćemo imati mnogo više nego li prošle godine. Dao Bog, jer ovo mjestance je u tom pogledu uviek nesretno. Jedino, što urodi u izobilju, jesu rajčice ili zlatne jabuke (pomidoro). I ove godine već sada

se prodavaju po 2 nvč. kg. Krcati trageti izvažaju taj plod iz Baške na Rieku.

Da vam koju rečem o našoj crkvi. Ova je velika, tako da na cielom otoku neimade takove. Nu nalazi se u velikom neredu. Već je više godina, što se ju smiera popraviti i zato se učinilo shodne korake. Jurve u obćinskoj sjednici od 26. listopada 1889. obvezala se obćina od 14.000 for. odlučenih za popravak crkve, dati 10.034 for., i to 7034 for. za radnju moštarsku i dotični materijal, a ostalo za rabotu. Ostalih 3966 for. morala bi platiti vlada iz kameralne zaklade. Nu tomu su skoro tri godine, a još nije vlada ništa odlučila. I po tom se vidi, koliko se brine za nas! Kad obćina, koja je dosti siromašna, odluči u tu svrhu spomenutu svotu, mogla bi i vlada doprinieti bar nešto na pomoć. Mislilo se, da će gosp. namjestnik posjetiti i Bašku, kad je ovo bio u Krku, to da će vlastitima očima viditi stanje crkve. Nu Baška nije bila sretna primiti tako visokoga gosta! U ostalom, neka si gospoda zapamte, da ako se dogodi u ovoj crkvi kakva nesreća, bit će tomu kriva njihova nehaenost i nitko drugi. A ne bude li se tomu brzo pomoglo, znati ćemo si pomoći drugim putem.

Kad sam napomenuo obćinu, kazati mi je, da onaj dug, koji je izručen bio hrvatskoj obćinskoj upravi od šarenjačke uprave, te koji je iznašao okruglu svotu od 4000 for., je sada već izplaćen. Osim toga učinilo se je put do pokopališća, kamo se prije nije moglo nego pogibelju, da si nos razbiješ. Usried Baške učinilo se vodovod, za koji je od ostavštine pok. Kaftanića bilo obćinskoj upravi izručeno 900 for. po želji i oporuci pokojnika. Obćina je tomu dodala još 1000 i eto ti vodovoda.

Do 1886. (a do tada je obćinom upravljala šarenjačka stranka) načelnik se sa svećenstvom pazio kao pas i mačka, dočim danas med svećenstvom i načelnikom vlada najbolji sporazumak i liepa sloga. Al mi neimamo ništa od „avita coltura“! Na tabli poštarskoga ureda neima još ni danas hrvatskoga napisa, a isto i na pečatih. Ne bi li moglo el. ravnateljstvo poštah u Trstu prisiliti gosp. Bona (poštara) da to popravi? U Baški neima nijednoga Talijana ni Niemca, osim ako je koji na financiji, pa je ipak nadpis njemački i talijanski! Jeli to pravica!?

Dne 9. t. mj. ulovilo se u bašćanskoj tuneri oko 5000 kg. tunine, te se od isto poslalo posebnim parobrodom 148 komada, u težini od po prilici 4000 kg. u Mletke. Dao Bog još takovog ribolova!

Sad vam moram javiti i jednu žalostnu viest! Bašćani rone gorke suze, što ih je „baba“ Istra izbrisala iz svoje zlatne knjige. Tu se nečuje nego plač i lelek. A borme je i zašto! One strašne riječi „i Bescani non si possono battezzare per Istriani“ ulile su u ovo stanovništvo silnu tugu. A što da činimo sada? Morati ćemo premilostivomu „babinomu Marku“ podastrieti memorandum, nakvašen našimi gorkimi suzami, i u tom naričuć, moliti, da nam on pomogne u toj strašnoj novolji. Pravo ste, gosp. uredniče, učinili i srdačna Vam hvala, što ste nam izrazili Vašu duboku žalost nad tom nesrećom! Ali dok nam stigne odgovor na memorandum, molimo našu premilu „babu“, da nas krsti kakvim drugim imenom, kad nismo Istrani, a za plaću obećujemo njoj, da kad se drugi put rodimo, kećemo prije izborih glasovati za kakvoga Staničeva potomka. Nek nam „baba“ još kaže, jesu li Stanić, Bolmarčić i on dragi i mili Martinolić Istrani? Boduli su kao i Bašćani, dakle i oni bi se morali podpisati na naš memorandum. Ali da, oni su „i bravi Istriani“.

Pozdravljajuć dičnu „babu“, ostajem

Vaš

Neistran.

Našim grobarom!

Mučite nas dalje samo,
Doseljeni tudji svati,
Ne, ne dajte, da se dižu
Ti prezreni ti Hrvati!

Tako ćemo izniknuti,
A sa toga bielog svieta,
Pa će biti spretna, mirna
Vaša duša crna — — kleta.

Trsite se, da nestane
I naš jezik s ovih strana,
Da se slavno podignete
Povrh roblja zakopana!

Haha, haha, kukavice
I bez vjere i bez stida,
Sakrijte se, krvopije,
S očinjeg mi bježte vida!

Ne ćete nam jezik strti,
Nit ćete nas zakopati,
Znajte samo, da smo dični
Svi ezekoli svi Hrvati!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina.

Fr. Bujorno šjora teta Marija, bujorno ajor barba Jure.

Jur. Ma si mi fini Talijan!

Fr. Tako me je meštar navadia.

Jur. Ala pamet mu rabila!

* * *

Fr. Čekaj Jurino, da ti povim ovu najnoviju.

Jur. No?

Fr. Poreča gospoda spravljala su se u nedilju s vaporom va Piran pak su se va račune prevarili.

Jur. Kako to?

Fr. Telegrafali su va Piran, da njim jave koliko makaruni i sira to sobom iz Poreča donest.

Jur. Pak?

Fr. Iz Pirana su njim odgovorili, da je va Pirane dosta makaruni i sira.

Jur. Pak?

Fr. Perečani su objesili nos kako i purica pak su doma ostali.

Jur. Cemo videt ča će na to njiha „baba“.

Fr. Mučat će po užance kako i zid.

* * *

Fr. Premanturski šarenjak, da nečo našega čovika za plovana.

Jur. Ter da neće ni Frlan, zač da se Latini boji.

Fr. Ma vero, da je šarenjak nekaku šupliku storil za latinskoga plovana.

Jur. Vero bi najbolje, da pride kakov Latin za plovana u Premanturu, ki nebi razumia puka ni puk njega.

Fr. A zač bi to bilo dobro?

Jur. Bi se morda opametili prodanci u Premanturi.

Fr. Dragi ti, oni bi prodali Boga i narod za zdelu kobilino.

* * *

Jur. Jel' istina, da će kanfanarski duhtor dobiti od „lige“ križić?

Fr. Vero će, a puljski Martin će mu poslati konop od svoga tovarića, da si bude mogâ vezati svoj križić na vrat.

Jur. Ča ima on takove merite za Kanfanar?

Fr. Bome sam se hvali, da ni bilo njega, Taljani nebi bili predobili Hrvate i da je on najviše pomagâ skrpati „ligu“ i njegov kumparo.

Jur. Onda će se lahko prodavati „štrace“ u Puli.

Fr. Su ih prodavali i do sad Martinu, ma imamo i doma fine „štrecare“, koji će gledat, da ih budu od sada pošiljali tršćanskoj „šartorcli“.

* * *

Jur. Si bia lani na „ešpozicionu“ va Gorice?

Fr. Znaš, da sam bia i ni mi žâ, jer sam vidia lipih stvari, a najviše mo pjazali oni tartufi, koje je poslâ tamo naš vokat.

Jur. Ča ih je bilo čuda?

Fr. Jena puna muhamedova kana, a jer ih on zna ovako fanjski goj ti, kako nijedan, su mu poslali medajicu od „lida“.

* * *

Jur. Donko sad ćete imati novoga podestâta, ki će vam kasu napuniti i vas od števre deliberat.

Fr. Bi reć, jer se čuje skoro svaku noć vikati „aviva il noštro foturo podestà, aviva!“

Jur. Će li biti ča bolji za nas lego sadašnji?

Fr. Bu se kašnje vidilo; ma najbolje će biti za vokata, koji će imati svaki dan tri puta tartufo, u jutro prisne, o podne z riži, a za večeru na padele.

Jur. Alora će se odebelit.

Fr. Samo da ne bude komun omršavil!

Različite viesti.

Rodjendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa I. slavi se danas po starom običaju po svih krajevih prostrane države. Ovdje bijaše jučer po gradu svečan obhod, kod kojega sudjelovahu sva patriotička družtva sa veteranskom glasbom na čelu. Danas prije podne bijaše u stolnoj crkvi sv. Justa svečana sv. misa, kojoj prisustvovahu ove civilne i vojničke oblasti.

Po naših crkvah u Istri uredene su svuda svečane sv. mise, kod kojih će se naš pobožni puk pomoliti za dragocieni život Njeg. Veličanstva i svega Njegova doma.

Vjenčali se. Dne 10. t. mj. vjenčao se u Kraljevici profesor gimnazije u Kotoru g. Ivan Macher sa dražestnom gospodičnom Marijom-Pepinom Turina iz Kraljevice. Cestitamo srdačno rodoljubu i prijatelju!

Imenovanja. Ministar pravosudja imenovao je sudbene pristave g. Hinka Kramara pristava u Tolminu, g. Hinka Pederzoli-a pristava u Buzetu, te prislušnika g. dr. Jak. Sbisa pristavi kod zemaljskoga suda u Trstu; imenovao je nadalje sudbene prislušnike g. Ant. Lanove i g. Alojsa Martinolli-a pristavi u Buzetu i g. dr. Antuna Perišića pristavom u Tolminu.

Češki učitelji u Trstu. U subotu poslie podne u 6 sati i 40 časova dolazi amo oko stotine članova učiteljskoga družtva „Komensky“ iz zlatnoga Praga. Posebni odbor dočekati će mile goste na kolodvoru te ih uputiti u njihove stanove. U nedelju prije podne posjetit će cesarski dvorac „Miramare“ parobrodom a na večer sastati će se kod sv. Ivana, u prostorijah „Narodnoga doma“, kamo će bez dvojbe mnogobrojno izletiti i rodoljubno obćinstvo iz Trsta i okolice.

Iz Pazinčine pišu nam 15. t. mj. Čujemo, g. uredniče, da će naša mladež priediti pod konac tekućega mjeseca veselicu u rodoljubnom Lindaru (Vidi poziv. Op. urod.) Nadamo se, da će tom prigodom posjetiti dični Lindar naši rodoljubi takodjer iz odaljenih krajova Istre, a razveselio bi nas osobito posjet rodoljuba slovenskih i hrvatskih iz Trsta.

U ovom kotaru, napose u ovoj obćini nemožemo se, Bogu hvala, do sada potužiti na ljetinu. Groždje kaže većinom vrlo liepo; žita bijaše srednje ruke, krumpir i kukuruza (turkinja) kažu dobro, voća imade malo. Ali pošto je naš glavni proizvod groždje, dotično vino, molimo Boga, da nam očuva ono, što je na traju, pak se nadamo, da će biti za domaću porabu i za trgovinu.

Djačka veselica. Djaci gornje gimnazije u Ljubljani razašilju pozive k veselici, koju će obdržavati u nedolju dne 21. t. m. u gostioni g. Petra Mayera u Kranju. Čisti prihod veselice namienjen je kao prinos za spomenik neumrlomu slovenskomu pjesniku Prešernu. Želimo mladim slovenskim rodoljubom najbolji uspjeh!

„Narodni dom“ u Bakru. Najstarija čitaonica u hrvatskom primorju „Narodni dom“ u Bakru slavi na 20. i 21. kolovoza ove godine riedku svečanost: Otvoraj vlastitog doma, te revni odbor razašilje pozive k svečanosti, štono ju priredjuje tom zgodom uz blagohotno sudjelovanje gospodje Leonije Brückl i hrv. pjevačkih družtva „Jadranske Vile“ na Sušaku, „Danice“ u Kraljevici, „Sklada“ u Bakru, gradske glasbe, te više gospodjica i gospode sa sliedećim programom: I. dan. Pučka svečanost počima u 5 sati poslje podne uz svirku gradske glasbe u gradskom vrtu. Pri ovoj svečanosti sudjeluje više Hrvat. pjev. družtva, koja će izmienično zabavljati gg. liepom našom pjesmom. Bakarsko gospodjico nudjat će št. obćinstvu cviece, slatkice i razna okriepna pića. Upriličit će se razne zabavne igre kao: Stablo za oklade, putovanje u vrećah, telefonska ŝtacija, fotografički moment aparat, i dr., Zaključit će se u sjajno razsvietljenom gr. vrtu izpuštanjem balona i vatrometa. II. dan. A) 1. Svečanost oglasit će top o 5 sati, a grad. glasba zasvirat će budnicu. 2. Sastanak pred „Narodnim domom“ o 9 i pol sati. 3. Polazak k svečanoj sv. misi u župnu crkvu. 4. Blagoslov grade i proglas otvorenja prigodnim slovom predsjednika. 5. Zajednički objed u grad. vrtu (prijavo 3 dana unapried). B.) 6. Večernja zabava: a) „Pozdrav Bakranom“ spjevao predsjednik N. Damin, slovi gdjica Lada Damin, uglasbio „Molitvu“ V. Novak, pjeva ju mješoviti sbor „Sklada“. b) Uvodna aria Elisabete iz opere „Tannhäuser od R. Wagnera pjeva gdja. L. Brückl, prati na glasoviru gosp. J. Hajek. c) S Bogom od A. Harambašića, ugl. I. Jakovčić. „Danica“. d) V. G. Brož: „Au revoir“ romanca za brač uz pratnju glasovira: udara G. M. Kremsier. e) „Kitajevića“, vesela igra od Hermine Tomić. f) Aria Santuzze iz opere „Cavalleria Rusticana“ od P. Mascagna pjeva gospodja L. Brückl, prati na glasoviru gosp. J. Hajek. g) „Himna slov.-hrv. omladine“ od F. S. Vilhara pjeva „Sklad“. h) „Jadransko morje“ od Hajdriha, pjeva sbor „Jadranske vile“. i) „Po jezeru“ od M. Vilhara pjeva mješoviti sbor „Sklada“. j) „Crnogorac crnogorki“ od I. pl. Zajca, pjeva „Danica“ „Jadranska Vila“ i „Sklad“. „Ples“. — Ulaznina k pučkoj zabavi u grad. vrtu 20 nvč., k večernjoj zabavi za osobu 1 for. za obitolj 2 for. — Darovi primaju se sa zahvalnošću.

Hrvatska čitaonica u Lindaru priredjuje veselicu za dne 28. t. mj. u 8 sati na večer u kući g. Andrija Andrašića sa sliedećim programom: 1. Proslov. 2. „U boj“, pjeva sbor. 3. „Čota“, deklamacija. 4. Udaranje tamburaškog sbora iz Pazina. 5. „Djačka“, pjeva sbor. 6. „Novci za diplomu“, predstava. 7. Udaranje tamburaškog sbora iz Pazina. 8. „Liepa naša domovina“, pjeva sbor. 9. Udaranje tamburaškog sbora iz Pazina. 10. Ples. — Darovi primaju se sa zahvalnošću. Čisti dohodak namienjen je „Bratovšćini hrv. ljudi u Istri“. Odbor.

Preporučamo našim rodoljubom širom Istre, da pohrle dne 28. t. m. u krčni Lindar ili da se milodari ajste naše mladeži, koja prirodjuje zabavu u toli plemenitu svrhu.

Za družtvo sv. Cirila i Metoda nabrali su naši čestiti kmetovi u okolici grada Poreča for. 3 i 10 nvč. Modju darovatelji nalazi se velevriedni naš Šimo Kadun iz Žbandaja sa 1 for. te čestiti mu drug Antun Mošćibob iz Varvarih sa 1 for. Ostalu svotu podarili su vriedni naši Vrvarani. Novac sabrao je i nama poslao g. Ante Ritoša iz Poreča. Hvala svima!

Staroslovenski jezik u naših crkvah. Bečki „Vaterland“ donio je u broju od 2. t. mj. crkveno-povjestni izvještaj o uporabi slovenskog jezika u latinskoj liturgiji. Spominjući kako su sveti apoštoli Ciril i Metod uveli staroslavenštinu u liturgiju i kako je papa Ivan VIII. uveo i kod južnih Slavona rimskog obreda, te su se njihove crkvene knjige glagoliicom pisale, konstatuje, da je poraba slavenskog jezika dozvoljena i papama potvrdjena. U Hrvatskoj, Dalmaciji i Istri od stoljeća postoji stari običaj, da se misi po latinskom obredu u slavenskom jeziku, a po crkvenih glagolskih knjigah. To su potvrdili pape Inocencij IV. 1248., Urban VIII. 1631., Inocencij X. 1648., Inocencij XI. 1688., za tim Benodikt XIV. i Pio VI. 1791. U novije vrieme dozvoljena je uporaba crkvene staroslovjenštine za katolike u Crnojgori, a u tiskari „de propaganda“ u Rimu zgotovljene su novo crkvene knjige. Faktično stanje jest to, da se u biskupiji senjskoj, dakle i na Rieci, misi staro-slovenski, pomješano s novo-hrvatskim. Tako je i u biskupijah tršćansko-koparskoj i krčkoj. Usled posobne povlastice crkvena se staroslovjenština glagoliicom pisana čista uzdržala u sedam samostana dalmatinskih franjevaca. U dalmatinskih biskupijah razvio se je od godine 1828 običaj, da se za pjevane strane mise rabi hrvatski, a za recitovane latinski jezik. Na temelju svega toga dolazi „Vaterland“ do zaključka, da treba ovo katoličko stanje urediti.

Iz Oprtlja pišu nam dne 15. agusta. Ako ima ikoja obćina uzroka, da se tuši, da se diže, da se oslobodi talijanskog gospodstva, il skrbničtva, to je gotovo naša. Neima skoro obćine u Istri, koja bi tako grdo postupala sa izvanjskimi kmetovi — koji su svi slavjanske narodnosti —, neima obćine, gdje se uporabilo gnjusnijih sredstava; neima obćine, gdje se poduzelo smradnijih agitacija; neima obćine gdje se sbilo gadnijih navala na naše kmetove; neima obćine, gdje se toliko okaljalo i oskvrnulo svećenički stališ, koliko u našoj. Nije stoga nikakvo čudo, što je i obćina došla na slab glas; nije čudo, što j nestalo mira i prijateljstva medju gradjani, medju gospodom i izvanjskimi kmotovi; nije čudo, što neimaju „vanjani“ nikakvog povjerenja više u gradjane. Gradjani su vam jednog kova i nije „da nas šiški maha pribaš“. I sadašnji načelnik dok nije zasjeo načelničku stolicu, obećivao svega i svašta, pa napokon pokazao, da nije bolji od svih dosadašnjih u ujedinom pogledu; pokazao je da je odlučan protivnik našemu jeziku. Pled nepravilnog i nezakonitog postupanja naših protivnika, neurednosti, nevalje i nasilja urodila su tim, da su naši kmetovi uvidjeli u kojoj se družbi nalaze, da su se naši kmetovi osvjestili, skočili na noge, odlučili da se otresu tudjeg jarma, talijanskog gospodstva, da tako spase barem ono, što se još spasiti dade. Nije letos za prvi put, što se oprtaljski kmet

diže, što se on od sna budi, što ustaje na obranu svojih prava, već je to on poskusio već-krat. Ima tomu već 10. godina što su prvi ustali u ovoj občini rodoljubi: Zanco, Matijašić, Oršić, nastojeć da pospalu braću probude, da drugove oscikole i da ih dovedu na stazu spasenja — stazu oslobodjenja. Ako i do sada ti poštenjaci neimahu podpuno željenog uspjeha, ipak zadnjih godina vidimo njihovo djelo okrunjeno liepim uspjehom, bogatim plodom. Pred tri godine već pobjediše naši kod občinskih izbora u sva tri tjela, nu protivnici prosvjedovaše proti izboru; naši na žalost se pustiše nasmariti, te kod ponovnih izbora propadoše u dva tjela. Prošle godine kod izbora za Boč ozvjetlaše si naši lice kao još nikada, izabrav sve same narodne fiducijare. Sada se eto opet približuje čas, koj će odlučiti dali imadu naši seljaci još umarati u tmini, podnašati nepravde, stežjati pod jarmom gospodskim, te dali imadu još služiti za podnožje samovolji talijanskoj. Iz priprava, iz glasova, koji kolaju mogło bi se suditi, da će u borbi naši pobjediti, nu poznajuć istarske izborne odnošaje u poročkom kapetanatu, čovjek se može svačemu nadati. Rekosmo u početku, da ako je ikoja občina dužna štrestí se tudjeg jarma, a to je naša. Ako je pako itko u občini dužan, da se zato zauzme, to su gotovo naša „Brda", naši „Brdolini." Do sada vidili smo „Brdoline" uvjek razpoloviene: modju njima našlo se mnogo „šišmiša"; nebi mjelo toga više biti; „Brdolini" imali bi svi jednoglasno za naše predloženike glasovati i to u svojem interesu. Da bi bila dosadašnja uprava „Brdolinom" štogod koristila, nemože se kazati, a ipak oni u svakom pogledu imadu velikih potreba. „Brda" naša su jako raztrešena, u grdom i tčkom položaju, odaljena od grada. Uz najbolju volju „Brdolini" nemogu obavljati niti svojih vjerskih dužnosti. Naša „Brda" broje preko 200. kućegospodara; nije čudo što su naša djeca većim dielom zapuštena, al ne samo djeca, već i odrasliji; Bog nas očuvao kužnih bolestih, jer bi tada umirali ljudi bez vjerske utjehe i pomoći. Tko da tomu zlu na put stane? U prvom je redu za to pozvano obć. glavarstvo. U našoj župi neobhodno je potrebito, da bi se u „Brdah" i to na „Livadah" ustrojila jedna kapelanija, koja bi bila odvisna od župe; sa tom kapelanijom bilo bi spojeno i pokopalište; kolika sreća, kolika blagodat za ono naše pučanstvo? Kako i koliko bi pučanstvo to djelo blagoslivljalo? Vrhu toga koliko li ne bi bila potrebita jedna škola na „Livadah"? Bili se moglo sve to postići? Zaista ne tako lahko, al uz dobru volju i male žrtve sve to bi se postiglo.

Dosadašnje zastupstvo nije bilo vriedno, da se zato na pravom mjestu zauzme, jer nije skrbilo za našu korist ni duševnu ni tjelesnu; ne preostaje nam dakle drugo nego izabrati takovo zastupstvo, koje će zato odmah potrebite korake učiniti. — Berdolini! promislite bili to za vas koristno bilo i otvorite oči.

Za gradnju „Narodnoga doma" u Medulinu darovala su nadalje sliedeća gospoda: Ivan Načinović, učitelj u Marčani for. 1, Don Ante Jakić u Puli for. 5·60.

Poziv na predplatu. Podpisani javljam svim prijateljem hrvatske knjige, da sam naumio tiskom obielodaniti jednu historičnu pripoviest, pod imenom „Knez Ivan, tadanji Frankopan na Krku". Osoba Ivana Frankopana, kneza krčkoga, ostala je do danas dobro sačuvana u spomeni našega naroda, osobito po otocima. A i historija ga prilično dobro pozna.

Sve te historične i narodne podatke o njemu skupio sam u formi pripoviedke u jedno, što bi rado tiskom obielodanili. Nu pošto mi novčane obstojnosti toga ne dopuštaju, a toga se obraćam na p. n. obćinstvo, da me ono svojom predplatom u tome pripomogne. Osobito pako molim častnu gospodu kolege, da mi širom domovine čim više predplatnika sakupe. — Ciena knjizi će se ravnati po broju predbrojnika, nu svakako neće zapasti više od 40—50 novčića, te čim budu tiskarski troškovi osjegurani, odmah će pod tisak.

Prijave nek se šalju samo na podpisanoga.

U Dobrinju (otok Krk), na V. Gospu 1892.

Ivan Mahulja,
pučki učitelj.

P. n. gospodo rodoljubi!

Već po dvaput obratio se odbor „Hrvatske Čitaonice" u Medulinu na Vaše darežljivo srce vrućom molbom, da izvolite svojimi milodari doprinieti neobhodno potrebito za gradnju malene ali vlastite kuće društvene. Našlo se uviek rodoljuba, koji su se odazvali našoj prošnji i prigoslali darovanu ili sakupljenu svoticu. Ali mnogi i mnogi ostadoše tvrdih ušiju, koji inače slovo kao najspremniji za sve što koristi narodu. Zato podpisani odbor, drkteći se one, da do tri put Bog pomaže, ponavlja svoju molbu na sve one rodoljube, koji se dosad nisu odazvali, da izvole darovati i sakupljati što, kako i gdjegod mogu milodare za gradnju kuće „Hrvatske čitaonice" u Medulinu: neka se bude znalo, da Hrvat nije takav samo na rieči nego i na djelu.

Medulin, dne 10. agusta 1892.

Odbor „Hrvatske Čitaonice".

Neuku nauka.

O lanu i konoplju.

Piše **Nikola Vežić.**

B. Uzgoj lana.

(Nastavak.)

13. Rosenje lana.

Vlakno (liko), od kog čine predju, nalazi se na lanenom stabalcu pod vanjskom kožicom iliti provlakom; ali ono je slieplieno, a osim toga priraslo do nutarnje stabljike, i zato se dade istom onda odlieпiti i odabrati, kad nestane ili kad popusti liepivost, i stablika dobro već posušena, malo nagnjije ili omlohavi. Da to bude, uporabljaju razne načine, a najdavniji i najobćenitiji način je rosenje lana — prem je jedan od najgorih načina, osobito ako zlo uspije.

Da rosenje dobro uspije, treba ovako postupati: Očišćene ili otepene surove lanene stablike razastiru se na gustoj travi gusto i ravno. Tako razastrt ostaje lan tako dugo, dok dolnja stabalca ne omlohave t. j. dok se daju lahko lomiti i dok se vlakno lahko odlučuje. Da to bude, treba da lan tako leži kakove 2—4 nedjelje, prema tomu, jeli na dvoru toplo ili vlažno, ili zima ili suša. Tada se rosenі lan obraća na drugu stranu, što biva najlaglje ako se pod njega zabode duga gladka batinn ili vilo, te na ravnoj gorenjoj strani prevali na drugu stranu.

Tako prvi obrnjeni red dodje na novo mjesto, a svi ostali dodju na mjesto, gdje su ležali prije drugi.

Pri prevrćanju treba dobro paziti, da se lan ne sataro, i da se ne provrno na isto lice, na kom je prije ležao.

Iza dvie ili tri nedjelje omlohavila je i druga strana, o čem se je moći osvjedočiti, kako je gori rečeno; tad se sabere oprezno sav lan, da se ne smrvi, svеže se u snopiće i spravi na suho mjesto, dok ne dodje vrieme trlićanja.

Kakovo je bilo rosenje, takva će biti i predja. Ako je lan bio zlo razastrt, ili prorosen ili nedovršen, ma da je razliko za jedan dan, — ili ako omlohavi samo sa jedne strane, a sa druge ne, ili se smrvi pri rosenju i sabiranju, to nikad predja neće valjati: ili će biti pretvrda i hrapava, ili slabo zapletena i kratka, ili mrljava i neubjeliva.

A ako domaćica zakaseni rositi lan i na razastrt već lan padne snieg, — to joj je i muka i trud uzaludan.

14. Močenje lana.

Pošto za rosenje lana treba mnogo truda, a k tomu riedko uspije, — to je močenje lana, koje je u mnogih krajevih u običaju, mnogo bolje i sigurnije od rosenja za dobitak krasna vlakna.

Lan se može kano i konoplja. Najbolja je za močenje voda topla, stojeća, u koju se snopovi lana tako slažu kao što i konoplje. Ako je na dvoru toplo, ukieliti će se lan u vodi za četiri dana, a ako je hladnije, za sedam dana. Tada treba još nekoliko sati pokušati, da li je on u istinu dosta namočen, što se može poznati po tom, da se stabalca lahko lome, dočim se liko lahko odlupljuje.

Tako treba pokušati na više mjesta, ozgor i ozdol; ako je svuda kiseo i liko se lahko lupi, što je znakom, da je lan dobro i dosta namočen. Iza toga se vadi iz vode, izpere, i razastre da se posuši, kao što se razastire i konoplja. Zatim se razprostre po ledini, kao za rosenje, da još bolje omlohavi, kojim načinom se ujedno i bieli. Tako ostaje lan 6—12 dana, prema dobi i pogodi, pri čem se obraća na drugu kao i za rosenje, i pazi da se nebi prerosio. Ako dakle lan možimo, a no roslmo, imamo odtud ove koristi:

1. Manje vremena za svršenje posla; 2. sav se lan namoći jednako; 3. no zdrobi se; 4. vlakno će biti trajnije i ljepše; 5. netreba toliko mjesta i pažnje; 6. predja će biti već na polovinu ubieljena. U nas u Dalmaciji većina — gdjegod i u Istriji može lan u moru, i kroz 16 dana lan se dobro namoči. Obično ga ne diraju sve dotle, dok nije sasvim namočen a nameću sa snopove kamenje na dnu mora, da ga ono ne odnese.

Književni oglas.

Moje popularno-medicinsko djelo „Voda u zdravlju, ili kakova voda služi čovjeku za zdravlje, i kako treba čovjeku upotrijebljavati vodu, da podpuno zdrav bude, da si sačuva zdravlje, i da visoku starost zdrav i krijepak doživi", izašlo je iz štampe, javljam p. n. predbrojnikom, da je ciena knjizi 1 for. a. v. a poštarina 15 n. Tko mi poštarskom naputnicom podao bude 1 for. 15 n. stojati će ga cienije (jevtinije), nego poštarskim pouzećem.

Moje djelo „Voda u zdravlju itd." ima 11. tiskanih araka, a sadržaj mu je sljedeći: Predgovor. — I. O vodi. — 1. Sastavni djelovi čiste vode. — 2. Postanak vode. — 3. Čista voda. — 4. Prirodna ili obična voda. — 5. More ili morska voda. — 6. Djelovanje morske vode. — 7. Tvrda i meka voda. — 8. Zdravlju škodljive vode. — 9. Zdravlju škodljivi i koristni zdenci. — 10. Čišćenje vode. — 11. Dobra i zdrava voda za piće. — II. O čovjekovoj koži. — 1. Sastavni djelovi kože. — 2. Prirodoslovje kože. — a. Koža kao čutilo. — b. Količina krvi u našoj koži. — c. Potno žlijezde. — d. Dihanje kožom. — e. Upijanje kožom. — f. Suzbijeno prirodoslovno djelovanje kože. — g. Koža kao udešavač toplote našeg tjela. — III. O djelovanju vode na čovjekovo ustrojstvo. — 1. Djelovanje hladne vode iz nutra. — a. Djelovanje hladno vode razblažujuć i raztapajuć. — b. Blago oživljujuće djelovanje hladne vode. 2. Djelovanje vode s polja upotriebljene. a. Djelovanje hladnoće vode. — b. Oduzimanje munjevine tjelu vodom. — c. Mekaniono djelovanje vode. IV. O upotrieblјavanju vode. — Upotriebljavanje vode iz nutra. — 2. Upotriebljavanje vode s polja. — a. Istorijski pregled o upotriebljavanju vode s polja. — b. Kupanje našeg tjela. — aa. Prvo i sljedeća kupanja. bb. Otvrdnuće čovječjeg tjela. — c. Pranje našeg tjela. — aa. Obća pravila ili 10 zapovjedi glede kupanja i pranja našeg tjela. — bb. Rieč na razstanku.

Najveći je broj p. n. obćinstva u Dalmaciji i u Istri, koje moje popularno-medicinsko djelo „Vrač" ima, koje sam prije 6 godina izdao bio. Još broj posjednikâ mog „Vrača" povisila je Visoka c. kr. Dalmatinska vlada, nabaviv do 500 knjiga „Vrača", koga je bezplatno svim župskim uredima katoličke i pravoslavne — vjeroizpovjesti u Dalmaciji bezplatno podjelila. Pošto sam mali broj iztisaka mog djela „Voda u zdravlju itd. prjeko broja predbrojnika dao tiskati, to javljam p. n. posjednicima mog „Vrača". koji se nisu predbrojili na moje djelo „Voda u zdravlju itd." a želili bi imati i ovo moje za svakog vrlo koristno djelo, da se što prije jave. Kao što rekoh, mali broj prjeko broja predbrojnika na moje djelo „Voda u zdravlju itd. dao sam tiskati; zato ovo moje djelo u knjižarami neće se moći dobiti. Zašto sam pako mali broj knjiga „Voda u zdravlju itd." prjeko broja predbrojnikâ dao tiskati, to je zato, što sam se uvjerio, da ih malo u našem narodu ima, koji bi se za svoje zdravlje brinuli, a još manje za zdravlje svojih sugradjana, koji čitati (štiti) neznadu.

P. n. predbrojnici na moje djelo „Voda u zdravlju itd." koji su svoje obitavalište promjenili, a živi su, neka mi to jave; a ostali p. n. naručitelji mog djela „Voda u zdravlju itd." neka izvole svoje ime i prezime obitavalište, zadnju poštu i pokrajinu čitljivo napisati, da bi sigurnije moje djelo dobili.

Mr. Šišman vitez **Söjtöri,**
praktični ljećnik.

Malinska. Otok Krk. Istra.

Listnica uredničtva.

Prijatelju Franu. Naš zajednički prijatelj nalazi se sada u Kamniku (Kranjska).

Gosp. F. J. Onog „Fr. i Jur." nerazumjemo, tu neznamo na što i kamo smjera; pišite kraće al jasnije. Da što nam zdravi!

Lutrijski brojevi

Dne 13. agusta.

Boč	40	58	39	50	4
Grac	27	16	2	79	33
Temešvar	87	42	44	59	70

Dne 17. agusta.

Brno	45	7	61	15	4
Innsbruck	12	10	5	66	39

Javna zahvala.

Ganutim srcem radi gubitka jedinog, milog i nezaboravnog mi brata

popa VINKA DUBROVIĆ-A

izričem ovim javno najtopliju zahvalu svim onim, koji bud na kakav način prigodom smrti i sprovoda nastojaše, da mi izkažu sućut a štovanje do pokojnika. Najtoplije zahvaljujem se na osobiti način pročastnomu svećenstvu, poimence: iz Kastva Antunu Turku, župniku-dekanu, kapelanu Josipu Petraku i N. Šobesti; gospodinu Vjekoslavu Spinčiću, profesoru i zastupniku naroda; župniku iz Veloskoga Vinku Zamlić-u, župniku iz Voprinca Miji Laginji, župniku iz Mošćenica Antunu Pužu, župniku iz Brseča Rajmundu Jelušiću, župniku iz Klane Andriji Ščitaru; Vjenceslavu Klofandi, kapelanu iz Sv. Matoja, Fr. Ryšlavy, kapelanu iz Zvonečе, Josipu Vodiški, kapelanu iz Rukavca, Rajku Revelantu, kapelanu iz Opatije; častnim ocem samostana kapucinskoga iz Rieke Metodu i Josipu, koji su se udostojali doći na sprovod i izkazali posliednju počast preminulom pokojniku.

Zahvaljujem se slavnomu obćinskomu glavarstvu u Kastvu, zastupnikom, činovnikom, učiteljem; štovatoljem pokojnikovim iz Veloskoga, zapovjednik u. kr. financijalne straže u Kastvu, članovom „Hrvatske čitaonice". Svemu puku iz Kastva-grada i okolice, kapelanije svetomatejske, rukavačke, zvonečke i napokon svoj rodbini bližnjoj i dalnjoj, koja je sprovodu prisustvovala.

Velečastnom g. Antunu Turku posebna harna zahvalnost, što ga je prigodom dugo i težko bolesti neprestano do skrajnog časa života posjećivao i tješio, a ne manja što je predvodio sprovod.

Izrečena budi ovim liepa hvala na trudu veleučenom gospodinu Vjenceslavu Kornmülleru obćinskomu liečniku u Kastvu. Srdačna hvala budi ovim napokon izrečena veleučastnom gospodinu Vinku Zamliću ne samo rad ganutljivog i prekrasnog oprostnog govora, nego takodjer radi dragovoljno, na svaki moj poziv poduzetih koraka. Bog mu platio!

Mihotići, dne 12. kolovoza 1892.

Nikola Dubrović.
uoviljeni brat.

Mojo skladište strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladišće dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, to pošto su je dobro pregledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lože strojevo drugdje kupili, a moji da su bolji i cieniji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni predmeta, kojega kupuju; ni agenta, putom kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručaina dobra ili loša, moraju ju pridržati i srotni biti, što nisu izgubili predujam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladišće; pogovoriti ćemo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će so ih provariti.

Molim rodoljube, neka se drže načela: „Svoji k svojim", te da nepodupiru ljude, koji nas možda crne te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sijalice za svaku porabu,** te **svakovrstnih strojeva i što na nje spadà.**

Moje štrcaljke proti peronospori pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
inžinir.

—10

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarezanikom za najniže cienе.

Preporučа se sugradjanom i izvanjskim za obilate narudžbe.

6—12 **L. BRACHETTI.**

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada počo u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izlučenje stoji 50 novč. a dobijo se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. 13—52

Poštarske pošiljke odpreme se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kloparske uz najnižje cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 13—52

Za štrcaljku 7—20

proti mildevu (peronospori)

prihvačenu od poljodjelskog društva u Trstu priznaja se naročbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 12—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zelene, višnjeve i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tuljno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kurneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lickova — skladišće sumpora i modro galice za porabu kod treja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 6—52

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 13—52

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
8- „ 3½%	8-mesečni „ 2½%
30- „ 3%	6- „ „ 2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na tomelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. janija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost. Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sasz in Solnograd, — brez troškove.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—16 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 13. maja 1892. 15—24

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanje, kovnih tablica za stanove, klišo, tvorivo, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.

TRST 13—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cienе. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—12 vrata 11.

Skladišće ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 9—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

Obavlja naručbe točno te odpreme prosto poštarine!

Velečastnemu svečenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovratnog crkvenog posudje, iz čistoga srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kafeja, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovano cienike odani 16—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odpreme prosto poštarine!

Novo racionelno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

proporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno

se dobiva samo u liekarni *Kalra Zanetti* u Trstu. 8—10

10—8 **Novosti!** 7—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jih snovij, gladke barve ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvemi žepi na prsih, popolna velikost, taborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačesto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučovine se širokim svilenim trakom ter možnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1

razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch

Dunaj, I. Salzgasse Nr. 65

DROGERIJA

na debelo in drobno

G. B. ANGELI

104—13 TRST 12—12

Corso, Piazza della Legna št., 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

MINERALNE VODE

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romansko žveplo za žvepljanje trt.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sledeče osobitosti: Glasovito i prave fiaštre iz Brošlje, željezo-Malossi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti gruznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozubinam. Obće poznatu **vodu katrama i ušticrivanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda za Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okrieplјujuće želudac **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 7—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Novo!

Koji trpe na proderu i koji boluju na dimilju.

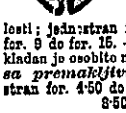

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prepriči dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za tuže *prodore* prikladan je osobito moj *elastički podpasac sa promakljivim šastučićem,* jednostran for. 4·50 do for. 7·50. dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

8—10 **specialiste**

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe nekа se opiše podrobno bol.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posve siromašnoj občini *Pius* na mjestu sadašnje, siromašno i propadajuće kapale, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo graditi, ali neimadom još nisi polovicu potrebitih novaca. Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro

F R A N K 9—10

župnik kod Sv. Pia

Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1769, P. S. III. 29—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (Itd.):** preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tijesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kapаro. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, ukakor je označen na potni karti in povrnuje se stroški, ako so zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako određjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljage in blage za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

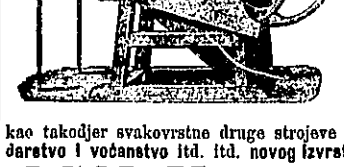

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo itd. itd. novog izvratnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Cieno su iznova snižene!!! 11—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 34. U Trstu 25. agusta 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sa pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliže pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako će i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Branimo se!

Razložili smo u zadnjem broju, kako je postalo talijansko školsko družtvo „Lega nazionale" i koja mu je prava svrha. Rekli smo, da je djelovanje toga družtva napereno glavno proti nam, koji smo na granici, čega osnovači i upravitelji „Lege" nipošto netaje. A kad je tomu tako, nastaje po sebi pitanje: što nam je raditi i kako postupati, da odvratimo od sebe toliku pogibelj.

Pogibelj nam prieti zaista velika, jer se radi o našem narodnom obstanku, o našem životu il smrti, o biti il nebiti.

Koli crkveni toli svietovni zakoni odsudjuju i kazne strogo tjelesna poškodovanja a najpače nasilnu smrt, kano samoubojstvo, ubojstvo, umorstvo, razbojstvo itd. Počinitelj takova zločina biva težko kažnjen ljudskimi i božjimi zakoni.

Zabranjeno je dakle svom strogošću svoga bližnjega tjelesno poraniti, osakatiti il usmrtiti. Nasilnu tjelesnu smrt smatra današnji sviet najvećim zločinom. Izuzet je od toga obćenitoga suda onaj slučaj nasilne smrti, kad ju traži javni poredak, obćenito dobro, povriedjena pravica, prekršen zakon. Nu ni takav slučaj nasilne smrti nenalazi svuda u naobraženom svietu odobrenja; nije dapače u svih državah niti uvedena kazan smrti. Tuj se polazi sa uzvišenog kršćanskog gledišta, da je jedini Stvoritelj gospodar našega života, da se kaznom smrti dostatno neokajava zločin, i napokon, da se zločincu nesmije uzkratiti prigoda, da se spokori, da se poboljša, da postane opet vriednim članom ljudskoga družtva.

Tjelesnu nasilnu smrt odsudjuje dakle sav sviet i kazne ju strogo zakoni svih država. A kako stojimo sa duševnom nasilnom smrti, koja je kud i kamo groznija? Ovdje nemislimo duševnu smrt po strogo vjerskoj nauci, u kojoj se nalazimo prije sv. krsta, i u koju zapademo usljed smrtnog grieha. Pod duševnom smrti razumjevamo ovdje ono duševno preobratjenje, u koje dolazi čovjek umjetnim načinom i protuprirodnim putem pomoćju škole i u obće putem poduke; kad prestane naime čovjek biti onakvim, kakovim je došao na sviet obzirom na materinski mu jezik. Da budemo razumljivi svakomu, navesti ćemo jedan primjer. Rodjeni Francez postane duševno mrtav, kad se ga milom il silom poniemči: Hrvat ili Slovenac jest duševno mrtav, kad se ga na isti način potalijanči, poniemči itd. Odrodjivanjem usmrćuje se duševno čovjeka; potalijančivanjem usmrćuju se duševno hrvatska i slovenska djeca Istre. Proti tomu zločinu neima paragrafa kaznenog zakonika, on se dapače provadja pod zaštitom zakona; njemu kumuju iste oblasti i mogućnici.

Medjutim, kao što je čovjek vlastan i dužan po božjih i ljudskih zakonih, da se brani, kad je tjelesno napadnut; da mu je zakonom dozvoljeno protivnika tjelesno ćak i usmrtiti, ako uvidi, da on sam inače smrti absolutno izbjeći nemože, isto tako, ako ne većim pravom, dužan je svatko, da se brani svimi mogućimi sredstvi kad se nalazi u pogibelji duševne smrti. Samoobrana duševnog života jest bar toliko opravdana, koliko i samoobrana tjelesna.

Čovjek, nalazeći se u pogibelji života, učiniti će sve moguće, da si bar goli život spasi. Utapljajući se čovjek hvata i slamčice, kaže naša poslovica, a mi znademo svi, da se isti neznatni crvić uvija i previja izpod tereta, koji mu zadaje smrtne boli. Boj za život jest svakom stvoru prirodjen; borba za obstanak je utemeljena u prirodi. Pod stablom neuspjevatrs, već gine; vela riba pojede malenu, a čovjek — ta slika i prilika božja — u neprostanoj je borbi za tjelesni obstanak i duševnu neodvisnost.

Nastojati dakle moramo svimi silami i služiti se svimi mogućimi sredstvi, da sačuvamo samostalnost, da se nedademo duševno podjarmiti, da ne stvore od nas duševne robove, izdajice našega roda i jezika.

Pošto je pako družtvo „Lega nazionale" već negdje bacila udicu, drugdje razapela mrežu, negdje opet otvorila zamku ili podlegla ploču, da našu dječicu pohvata, pak duševno usmrti, da od te nedužne naše dječice stvori podle robove, mrzke izdajice i krvoločne janjičare, koji će danas sutra, kad poodrastvu, rinuti razbojnički nož u ona prsa, koja su ih dojila, to nas veže sve i svakoga sveta dužnost, da se tomu nasilju odlučno suprotstavimo.

Naši narodni protivnici idu sada zatim, da nam odnarode budući naraštaj, da nam otudje nevinu dječicu, tu našu nadu u bolju budućnost. Proti tomu divljačkomu nasilju ustati moramo složno i odlučno svi gdjegod nas imade. Našim protivnikom pružaju obilatu novčanu pomoć talijanska družtva iz kraljevine Italije. Napadače podupiru njihova braća iz kraljevine, a napadnuti jesu ostavljeni sami sebi bez podpore i pomoći. Mi netražimo pomoći izvan granica Austro-Ugarske, jer imademo u našoj državi braće, koja bi nas mogla riečju i činom pomoći, samo kad bi htjela. Mi se nadamo, da će se naći plemenitih duša, koje će nam pritećі u pomoć u težkoj borbi, ali medjutim neklonimo duhom, neodstupimo protivniku niti jedno naše dieto; borimo se proti njegovim djavolskim spletkam sa svom odlučnošću, branimo sebe i svoje zubima i noktima.

DOPISI.

Iz Oprtaljšćine 20. agusta. Naš župnik č. g. Ivić dakle gotovo odlazi; mi „vanjoni" žalimo njegov odlazak, kao što bismo žalili odlazak svakog dobrog svećenika, ma bio koje narodnosti, jer mi vidimo u svećenika namjestnika Kristova; mi gledamo u svećenika kao u nešto višega, nego li u ostale ljude, što sve naši „liberalci-bezvjerci" ne vide. Savjerskog dakle pogleda mi žalimo njegov odlazak, dočim ga se narodnog stanovišta ne možemo žaliti, budući on u narodnoj borbi u Oprtlju sudjelovao nije, akoprem je srcem uz našu stranku stajao, nu okolnosti su bile takove, da su ga prisilile, da stoji prekrštenih ruku. Da li pa naši protivnici — naša „gospoda" po večeri lačna" — žalo njegov odlazak? Žale i nežale; žale u toliko, u koliko č. gosp. Ivić ne bijaše „djelom" njihov politički protivnik, a ne žale u toliko, u koliko č. g. Ivić nije htio podpomagati njihove težnje, naime, zatiranje slavenske narodnosti, jer njima nije dosta, da čovjek nije protiva njima, nego bi htjeli, da puše zajedno s njima u talijansku tikvu, a Ivić takav bio nije. Eto uzroka, zbog kojeg ne žale njegov odlazak.

Kad umre jedan svećenik ili kad odlazi, na njegovo mjesto dolazi drugi; tko će č. gosp. Ivića zamjeniti, neznamo. Natječaj na župu je već otvoren. Tko se može natjecati? Svatko, koj imade župnički izpit i komu nije stalo za 50 novč. biljega. Tko može pa postati našim župnikom? Ne svaki, koji se natječe; župnik može biti samo onaj, koj posjeduje za to potrebna svojstva, sposobnosti. Puštajuć a vida znanje, mudrost, neporočnost, što mora svaki svećenik, a osobito župnik posjedovati, mora naš budući župnik poznati jezik puka, a taj je hrvatski. Mogao bi tko prigovoriti: dosta je da znade kapelan jezik puka vanjskoga, pa bi mogao on župnika u potrebi nadomjestiti. To ne valja. Kapelani mogu u mnogim stvarima župnika nadomjestiti, ali u najpoglavitijim nemogu; pa koliko li se puta nedogodi, da ostane župnik bez pomoćnika, osobito u našem glasovitom Oprtlju?

Tko bira ovdje župnika? Ordinarijat predloži a obćina, obćinsko zastupstvo imenuje ga. Kakovo je sadašnje zastupstvo, kakve težnje ima isto, kakvog čovjeka imade na čelu, kakvog župnika bi izabralo to zastupstvo, ne treba ovdje spomenuti, to znadu i vrapci na strehah. Da bi došlo imenovanje budućeg župnika pod sadašnjim zastupstvom, što bi isto učinilo? Da bi bio predložen — što svakako neće, nemože i nesmije biti — kakav latin, protivnik hrvatskog jezika, čovjek koj nebi poznavao našeg jezika, zastupstvo sadašnje bi ga potvrdilo, inače dogodilo bi se protivno. Tà gospoda da su se već dogovorila, da će dobro prorešetati budućeg župnika prije nego li ga potvrde; nebude li za nj, da će ga već brzo „špedit". Tako misle gospoda u jelovoj nadi, da će imenovanje budućeg župnika pod sadašnjim zastupstvom biti, ili čak u nadi, da će i kod predstojećih izbora pobjediti. Braćo izvanjski kmotovi! Zar da pustimo, da se žolje i sanje naših protivnika obistine? Krašani i Brdolini braćo! Izkustvo nas uči, da mi pod upravom, kakova je sadašnja, nemožemo postignuti župnika, kakova je nama treba. Promislite koliko vriedi jedan dobar župnik za jednu župu; prava je sreća i blagodat za svaku župu dobar, vriedan, narodan svećenik-župnik. Biskupski ordinarijat skrbi za našu prostranu župu; njemu na srcu leži naša zapuščena i ozloglašena župa; imenovanje novog župnika je blizu, a još bliže jesu izbori i imenovanje čestitoga obćinskoga zastupstva, od kojeg će odvisiti imenovanje i župnika. Složno dakle braćo podajmo si ruke, u jedno stupimo kolo i izaberimo si u zastupstvo „naše" muževe, koji će i „našeg" župnika imenovati. Imenovanje budućeg župnika nesmije biti po sadašnjim zastupstvom.

Medju župnikom i zastupstvom mora vladati sloga, mir, ljubav. Župnik je također pozvan, da se upliće u obćinske stvari; on živi medju narodom, za narod, on mora skrbiti za moralni i materijalni napredak svojih župljana; a bez podpore vriednog i pobožnog zastupstva, župa u nijednom pogledu nemože napredovati; uzaludan bi bio svaki napor župnika, jer što bi on danas sazidao, sutra bi zastupstvo, koje nebi bilo njegovih misli, njegovih ideja, njegovih čuvstva i osvjedočenja, slabim svojim primjerom porušilo.

U Kanfanaru 20. agusta. Kako je već cienjenim vašim čitateljem poznato, izbor drugoga tjela bijaše odobren. Sada se čeka dan na dan izbor načelnika; ali to je baš ono, što je u ovdješnjih okolnostih najmučnije, pošto kod nas odlučuje još uvjek tobožnja aristokracija, a naš puk drži, da je samo bogatim ljudem u gospodskoj halji sudjeno, da mogu vladati s pukom. Treba znati, da za ovdješnjega obćinskoga pisara bijaše preporučen i uzet u službu čovjek, kojemu je svrha, da drži umjetno na noguh talijansku stranku. Njega su naši poglavari hodili u kuću moliti i prositi, kano da bi bio kakav izvanredni talent, da propali Kanfanar spasi moralno i materijalno, i ponudili mu najugodnije pogodbe, da se obvože na šest godišnju službu, koju on primi velikim veseljem, a na oko nekakvom potožkoćom i nezadovoljstvom, zavozav ih kako i . . za šest godina dana. Radi toga radi on sada samostalno, nehajuć nimalo za svoje bivše patrone. On je stupio u družtvo sa najodlučnijimi protivnici tih patrona, a oni ga nesmiju opomenuti ili na red pozvati, da se k njima opet obrati, pošto znaju, da je samu sebi u obraz pljuvati ružna stvar; oni su njemu sada deveta briga.

Sada se dva pretendenta narivavaju na načelničku stolicu; njihovim razdorom, reć bi, da se misli treći okoristiti, a svi tri su naši narodni protivnici. Današnji načelnik u 10—11 godinah bijaše 4—5 na novo izabran; čudno jeli, ali istinito! I to reć bi više proti svojoj volji, samo da nedaše mjesta svomu protivniku i da nam pripravi liekove po receptu, što su nam ga drugi propisali. Da je on kojeta dobra učinio u vrieme svojega načelnikovanja za obćinu, to mu mi dragovoljno pripoznajemo; ali bila bi i sramota za njega, kad nebi bio ništa učinio nakon toliko godina. Zastupstvo je izgubilo u njega povjerenje, jer radi često bez njega, što ga volja, a već puti sam čini stvari po svoju, a da ne upotriebi zastupstva, da mu na svršetku reče svoj: Amen! Da nas nebi možda pozvao, da ovo izpravimo, ćemo unapried kazati, da je svojevoljno potrošio kakvih 200 for. za svečanosti, kad je namjestnik kroz Kanfanar prolazio, i da je dao načiniti plovaniju u Selu, bez da je stavio djelo na licitaciju, radi čega puk prigovara, jer da se je moglo manje potrošiti. On za škole mnogo nemari, a za svećenstvo još manje. Puk u obće je izgubio u njega povjerenje, jer s njim ne postupa otčinski. Mislimo, da bi svaki načelnik sa svojim ljudstvom morao biti uljudan i prijazan, kako otac sa svojom djecom, čim bi si stekao povjerenje i od protivnikah. Dakle, radi ovih razloga, znamo, da više zastupnikah ne kani dati njemu svoj glas. Da li će pako dati svoj glas njegovom protivniku, neznamo, akoprem ima i ovaj za sebe zastupnika; ali ovi, ako dobro promisle, no mogu ni iz političkih razloga ni radi obćinsko koristi za-nj glasovati, pošto svi znadu najbolje, što je i kakov je, pa i sam dobro znade, što o njem puk misli. Svi se još sjećamo, zašto su ga više oblasti odalečile negdje godine 1879.—80., što bi se moglo najprije i sada dogoditi. Svi znamo, kako bijaše nemilo na put bačena ona nesretna sirotica, kojoj će obćina morati priskrbiti stan i hranu, da na putu ne pogine od glada i studeni. Mi dakle ni njega ne možemo preporučiti. U slučaju, da bi za njega glasovali, moguće je, da ga nebi ni oblasti potvrdile, ili da bi zastupstvo razpustilo, te komesara imenovale, što za puk nebi dobro bilo. Igrao bi poć proti jednomu, da se nebi mogao održati na svojem mjestu, da bi njegovi protivnici dan i noć jamu pod

njim kopali, i to ne samo zato, da su mu neprijatelji, nego i radi toga, što je on prijatelj sa občinskim pisarom; zato se nebi mogle ni sjednice držati, kako ni g. 1879.—1880. Dakle držimo, da njemu po svojoj savjesti nemogu dati svoj glas, kako ni onomu tretomu, koji ima tanku glavu, dugu bradu i kratku . . . . . Znajuć kako se obadva pretendenta boro, da zadobiju većinu zastupstva za sebe, i nehteleć da pademo još u veće zlo, držimo, da bi još najbolje bilo, kad bi naši zastupnici dali svoj glas našem Mariću, čim bi ugodili puku, i oslobodili bi oblasti onog neugodnog pisanja od strane nekojih smutljivaca.

Sudimo, da bi naši zastupnici, pošto poznaju sve stvari kako stoje i sve osobe, morali dati svoj glas Mariću, koj bi vladao pravedno i razborito, te bi polagao račune svaka tri mjeseca. Na svršetku trih godina, ako nam s njim nebi pravo bilo, lahko bi se drugoga imenovalo. Ali dokle nam se „tartufi“ po Kanfararu potucaju, sve stranke bit će nezadovoljne.

„Pro Patria“.

Liepa lica, bajna ruha
Smije vam se ulagiva,
A puna je himbe, zlobe
Zmija živa!

U hrvatska biela sela
Nezvana se tiho vije,
Pa se smješi, očijuka
Poput zmije!

Našu djecu nježnu vabi,
Zove ljubko, zove milo,
A na svoje trovno grudi,
Trovno krilo!

Pa ju mazi, pa ju ljubi
I silom ju milo gladi,
A u mlado njeno srce
Otrov sadi!

Sadi otrov — tudje glase,
Na hrvatstvo mržnju nieti,
Da postanu naša čeda
Izrod kleti!

Gonite ju otrovnicu
od nemila do nedraga,
Gonite ju, dok je hora
S našeg praga!

Rikard Katalinić-Jeretov.

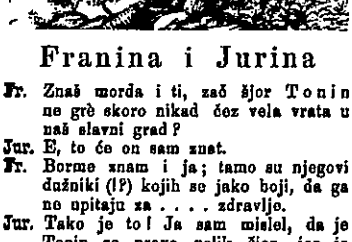

Franina i Jurina

Fr. Znaš morda i ti, zač šjor Tonin ne grè skoro nikad čez vela vrata u naš slavni grad?

Jur. E, to će on sam znat.

Fr. Borme znam i ja; tamo su njegovi dužniki (!?) kojih se jako boji, da ga ne upitaju za . . . . zdravlje.

Jur. Tako je to! Ja sam mislel, da je Tonin za pravo velik šior, jer je obećal neki dan „Lega nazionale“ japna, koliko je potriba za zidat kuću: „E, magari mila brente, perkè mi son omo de parola“.

Fr. Ter on bi našim protivnikom i stomanju dal, anka da se smiju potle za njim. Njega je sirotu rovinala samo njegova šarenjačka politika.

Jur. Kada je tako, dobro mu stoji, al žal mi je njegovu družinu, koja će zaradi njega još slabo passat.

Fr. Bog mu prosti, da ni nikad na to mislel, pak se svojega para držal i s gospodom črešnje nezobal.

* * *

Fr. Ča da će „Lega“ va Ždrenju školu zidat?

Jur. Tako da misli, ma naši kmeti nisu kontenti, a kaligari, kalci, kovači tišljari, da neće dat rabotu, zač da nimaju voli, ni vozi, ni beči za gubit vreme.

Fr. Dakle ne bude nič.

Jur. Ma kaligari, kalci i kovači su rekli, da neka jim „Lega“ sve stori, ač kunè da će i oni „živio“ vikat.

Fr. Vero bi najbolje storili.

* * *

Fr. Kada su bili cigani u Ždrenju?

Jur. Vero jih je svaki dan, a najviše kad su balotacioni, zač jim smrdi kakova kobilina, koju za naše prodance parićuju.

Fr. Presela jim!

* * *

Fr. Ča biš reka, koliko puti Bog čoviku pomaže?

Jur. Govore da do tri puta.

Fr. Ako je to tako, onda ni našemu „barba Matija“ neće Bog za četrti put pomoć.

Jur. Ja, trim „korvon“ je ju zafrigal i dobro mu se je ponesla, ma s četrtim si je našal dela safraporskega.

Fr. Dobro mu stoji, neka mlaji vade „biele glave“ pamet, kad ju nimaju.

* * *

Fr. Poznaš univerzu va Rovinje?

Jur. Vidia sam ju iz vana.

Fr. Ben, vidiš onamo da će poć „barba Matija“ se dotorat.

* * *

Jur. Do malo vrimena ćemo imati spet muziku u Kanfanaru.

Fr. Ki će ju skrpati skupa, forši opet oni, ki su krstili „ligu“.

Jur. Jušto oni isti, ma još niki novi kaporijoni. Dirijente ili kapo banda će njoj biti vokat bez patente; Zohilović će imati „fagoto“; moj ženso se dobro intendi va „trombetu“; moj kumparo će brusiti po „violončelu“ iz Ščopriša; surobradati šarenjak, buduć je nosia prije hrvatske benevreke, će udarati na hrvatsku „tamburicu“; barba Zvanić će razbijati po „tamburu“, ki njega od zdavna pjaža; Tonin će puhati va „bombardon“, šjor „Menola“ na „Klarinetu“, a Šandrin će frliti u frjansko „sviralo“.

Fr. Ala Jure, ma sam kurioš čuti tu „muziku“.

Jur. Dojdi samo ovamo, kad budemo votali novega podeštata; bude li podeštat barba Zvane, onda ćeš čuti novu marću „tanana“, ako pak propade, onda će mu naši zasviriti na „tororò“.

Fr. Vuješ, ma bia oni dan na Učki, ću dojti tamo za viditi tu novu šarenjačku komedju.

Različite viesti.

Četrdesetgodišnjicu misničtva slavio je tršćansko-koparski biskup presv. gospodin Dr. Ivan Glavina dne 17. t. mj. u basilici sv. Antuna u Padovi, kamo je stigao dan prije sa prečastnim gospodinom Petrom Flegom, kanonikom stolnoga kaptola u Trstu. Presvietli vladika svratio se u Padovi sa svojim suputnikom u tamošnji samostan, gdje bijahu obojica vrlo srdačno primljeni i kako se dolikuje odlikovani. Dne 17. misio je presv. biskup tihu misu u 7 sati u jutro u crkvi sv. Antuna, a poslie slušao je sv. misu preč. kanonika Flega.

Presv. vladika rodio se god. 1828. a promisio je 17. agusta 1852. Dne 13. septembra 1878 potvrdio ga sv. Otac papa za biskupa poreško-puljskoga, a dne 8. julija 1882. za biskupa tršćansko-koparskoga. Čestitajuć presv. vladiki prigodom njegove četrdesetgodišnjice misničtva želimo mu iskreno, da bi dočekao čil i zdrav i četrdesetgodišnjicu svoga biskupovanja.

Vjenčali se. Gosp. Julij Miran, puški učitelj rodom iz Opatije, vjenčao se ovih dana na Voloskom sa g.đnom Natalijom Katalinićevom. B'lo sretno i čestito!

Ustoličenje župnika. U starom Pazinu prošle je nedelje dne 21. svečano ustoličen kao novi župnik g. Stjepan Kropek. Toga dana sakupila se liepa kita tršćanskih rodoljuba, koji su dolazeći vlak burnimi živio-klici pozdravili. U ime čitaonice pozdravio je mile goste predsjednik g. Ante Truden, komu se je jedan od gostova srdačno zahvalio na doček. Na večer sastali se češki izletnici i mnoštvo tršćanskih rodoljuba u pivarni „Pilsen“, gdje je brzo nastala medju braćom živahna zabava. Okolo 11 sati odielila se skoro polovica milih gostova, odputiv se parobrodom u Mljetke, dočim su drugi uz rodoljubnu pjesmu i bratske zdravice do poslie ponoći u gostioni na okupu ostali. Sliedećeg dana pregledali su ovi riedkosti grada Trsta, a na večer sastali se u predgradju sv. Ivana, u gostioni „Narodnoga Doma“, gdje su naši pjevači i Svetovivanski tamburaši mnogobrojno družtvo veoma krasno zabavljali. Naglo nastavši vjetar pokvario je ponešto tu zanosnu veselicu, ali je razdragano družtvo ipak do kasna na okupu ostalo.

Prvih dana ovoga čednа ostavili su nas dragi naši gosti ponesav bez dvojbe sobom čvrsto uvjerenje, da za njih bije i na obalah naše Adrije toplo bratsko srce.

Našim milim putnikom nije se pripetilo za čitavog putovanja ništa zla, a medju nami pogotovo ne, jer bijasmo pod budnim okom pazitelja mira i javnoga poredka.

Katolički sastanak u Ljubljani. U bieloj Ljubljani osnovao se odbor, koji pozivlje katolike slovenskih pokrajinah na sastanak, koji će se tamo obdržati dne 30. i 31. t. mj. Odbor taj razašilje družtvom, novinam i vidjenijim osobam naort resolucija, o kojih će se na sastanku razpravljati i koje će biti bez dvojbe prihvaćene. Pošto će sudjelovati kod sastanka i svećenika iz Istre, nadamo se, da će nas koji od gospode o sastanku i o važnijih resolucijah izvjestiti, da uzmognemo i naše čitatelje o tom obaviestiti.

Veselica u Lindaru. Kako smo javili u zadnjem broju, pripravlja buduće nedjelje dne 28. t. mj. naša mladež iz raznih strana Istre narodnu veselicu u dičnom Lindaru. Punim pravom očekujemo, da će se naši rodoljubi takodjer iz odaljenijih krajeva odazvati pozivu naše „nade“, te da će mnogobrojno pohrliti u Lindar, il inače izpuniti svoju dužnost. Iz Trsta će takodjer nekolicina hrvatskih i slovenskih rodoljuba onog dana u Lindar, da se oduži našoj domoljubnoj omladini i poveća ajaj veselici. Tko bi želio sudjelovati kod tog izleta, neka se izvoli prijaviti u našem uredničtvu ili u tiskari Doleno.

Iz Gračišća nam se javlja, da će se ove godine sajam sv. Eufemije obdržavati ponedeljak dne 5. septembra.

Sliedećega dana 6. septembra držat će se u Pazinu obični mjesečni sajam.

Petarde. Sinoć okolo 10. ure razletile se dvie postavljene petarde pred namjestničtvom i to jedna spreda na velikom trgu, a druga straga u ulici S. Carlo. Prasak je bio tako silan, da su popucala stakla na namjestnikovoj palači spreda i otraga, a odrubilo se je nešto pročelja i drugih je oštetah. U isti čas razletila se postavljena petarda na trgu Dogane i baš pred kućom, u kojoj ima sjelo mjestno vojničko zapovjedničtvo (Plac-komando). Znaj si Bože komu su što skrivile ove oblasti i koji je tomu smjer?;

Umro je u Trstu nastanjeni advokat Vidakovich iz Kopra, jedan od prvakah talijanskih. Kod sprovoda se sastali jučer sa svih stranah prvaci talijanaški, koji su zastupali sva moguća družtva, nazvana i pariotička.

Remek-djelo. U izlogu optika Albertija na Corsu (Burzovni trg) izloženo su dvie fotografije, od kojih jedna prikazuje sliku Gundulićova spomenika u cielom, a druga sliku glavnog basiliefa. Krasna je to radnja, koja je na pohvalu našemu glasovitomu umjetniku g. Iv. Rendiću. Svatko, koji onuda prodje, popostano, da pregleda te umjetnine, te odobravajućimi riečmi ili inimi znakovi odlazi zadovoljan na takovom užitku. Mi čestitamo od srca našemu umjetniku, i preporučamo svakomu, da si te fotografije ogleda dok je vriemo, a to osobito onim, koji neće biti tako sretni, kao naša braća Dubrovčani, da ovakovo remek-djelo izklesano vide i njemu se dive. Dostojan će to biti spomenik slavnoga Gundulića!

Zaplienа. Iz Pule primili smo jučer na večer sliedeću viest: Današnji broj lista „Il Diritto Croato“ bio nam je zaplienjen radi trih članaka, i to: 1. „Gli Čehi a Pola“, 2. „La società di beneficenza slava“ i 3. „Le congiure nel nido dei falchi“.

Pošto su sva tri članka zapremala dvie trećine lista, uredničtvu nebijaše moguće prirediti drugo izdanje.

Iz Pomjanščine pišu nam 22. t. m. Prijatelji občinskoga upravitelja, il kako ga puk zove, komesara, kazuju, da taj radi marljivo na sastavljanju izbornih lista za predstojeće občinske izbore, koji bi se imali obaviti koncem budućega mjeseca il početkom oktobra. Kakve će biti te listine netreba nam tokar spominjati. Nebudu li naši prvaci liste na vriemo pregledali i popravili, izgledati će te liste vrlo šareno.

Veleč. g. župnik u Pomjanu imade silna okopanja sa nekojimi župljani, koji su se kod zadnjih izbora prodavali koparskim trgovcem àla Sandrin. Ruju proti njemu dan i noć, al mu neće ništa učiniti, jer su to sve propalice moralne i materijalne. —

Čujemo, da se vodi iztraga proti občinskomu upravitelju uslied pritužbe naših občinara. Javiti ćemo vam kad štogod pobliže o tom doznamo.

Iz Buzeta pišu nam 20. t. m. Javljamo Vam, g. uredniče, jedan slučaj od tolikih, za dokaz kako naš neuki puk nerazumno troši i kako mu idu pri tom na ruku nekoji „dobročinitelji i spasitelji“.

Ana Poropat iz Buzeta tužila je kod kotarskoga suda u Buzetu Martina Ribarića iz Vodica (občina Materija, kot. sud Podgrad) za for. 19 i 30 nvč. Tužba bijaše dakle jednostavna, bagatelarna. Imalo se saslušati samo jednoga svjedoka kod suda u Podgradu. K tomu preslušanju nebijahu pozvane stranke, jer ih nije trebalo i jer nedolazak u obće stranke k ovakvom preslušanju, već se vazda dotični zapisnik o preslušanju svjedoka šalje onome sudu, gdje bijahu podignuta tužba, ali u nazočnom slučaju odustala je od tog običaja jedna stranka. K preslušanju onoga svjedoka u Podgradu došao je naime odvjetnik iz Buzeta g. dr. Sandrin.

Sada, ako se promisli, da je tužba podnešena samo radi for. 19, da si je odvjetnik iz Buzeta za put i dangubu zaračunao, il će si zaračunati, valjda skoro toliku svotu, tad se čovjek zgroziti mora radi lahkoumnosti našega puka, kojom često sebe na prosjačku palicu spravi, dočim puni žepove tobožnjim svojim prijateljom i savjetnikom.

Koliko je samo u ovom slučaju bačeno novca u more bez ikakve koristi il potrebe. Ljudi! pamet u se; netužite se za malenkosti; poravnajte se radjo daleko od suda i odvjetnika, bit će vam to na čast i korist.

Pišu nam iz Ždrenja. Ovih dana počastila je naše selo opeta slavna komisija „Lege“. Ljudi oko „Lege“ znadu dobro, da u Ždrenju imade dosta „lahkoumnika“, pa hajde na lov. Bilo ovdje četiri il pet kaputaša iz Oprtlja i čak iz Poreča, da stvore konačnu odluku glede buduće talijanske škole, gdje će se uzgajati domaći izrodi.

Komisija reć bi, da se sa občinari nije mogla složiti, jer zahtjeva od občinara rabotu t. j. ručnu i voznu radnju. Ono što je u Ždrenju neodvisno i pametno, za „Legu“ dakako neće da čuje, a ono par prodanca — artižani — koji ne posjeduju ništa izvan svoga zanatlijskoga nuždja, doprinieti nemogu.

Čudimo se zaista „mudrim“ rečenjakom iz Ždrenja, da su tako čoravi da ne vide, da su to samo udice, kojimi gospoda oko „Lege“ nastoje, da jih opeta ulove; izbori za občinu u Oprtlju su na vratima, pa eto talijanskog spletkarenja; da bi to bilo za prvi put nebismo se čudili, da bi se koj lahkoumnik zaveo, al kad se to već toliko puta opetuje bez ikakvog uspjeha, moramo se zaista čuditi kako mogu naši „mudraci“ biti tako čoravi.

Mi bi savjetovali tim „čoravim mudracem“ jednu drugu „Legu“, naime legu il savez s našimi poštenimi oprtaljskimi kmetovi, pa ta lega bi jim zaista više i prije koristila, nego li „Lega“ sa našimi i njihovimi najkrutijimi neprijatelji — upropastitelji naše i njihove tužne djećice. Ždrenjanci! nemojte, da vam se svieot smije i ruga.

Iz Oprtlja pišu nam 23. t. m. Predzadnji broj poroče „babe“ liepo je podkadio naše „Brdoline“; baš sa rukavicama jih pogladio — sladkišom jih počastio, misleć, da naši vriedni Brdolin ne uvidjaju, što se pod onim licumjorstvom krije. Tà koliko puta li nisu naša gospoda nam obćala, da će nam paše i prašče iz c. k. šumo motovunsko „gratis“ prikrbiti, ako samo sa njo glasujemo?

Približuju se opeta izbori, pa eto poročka „babe“ piše i javlja, kako se naša „vriedna občina“ za naše dobro znuzimlje.

Gospodo! da ste vi bili pametni i da biste bili mogli, bili biste nam do sada to priskrbili.

Ono, što sada pred izborima u vašoj „babi“ javljate, mogli ste već lanjsko godino javiti, a ne sada pred izbori; prošlo je vrieme „che Berta filava“. Mi nismo više lahkoumni i lakkovjerni kao nekada; nedamo se više varati; nekadanjo vaše spletke vam danas više nekoriste; izmislite dakle nove.

Priprave k izboru načelnika u Kanfanaru. Na drugom mjestu donašamo objavu dopisa većinom o-ovom predmetu, ali važnosti radi priobćujemo i sliedeću viest:

Velikom nestrpljivošću očekujemo izbor občinskoga načelnika. Stvar se protože od dana do dana, akoprem bi bilo do danas lahko sve u redu i svršeno. Radi se sa dvih stranah sa obilatim obdarivanjem, punimi „bokali“ i „padelami“. Osobito jedan Krajel radi danom i noću, da bude izabran načelnikom. Za čast načelničku mu nelde, te mora dakle načelničtvo imati neku osobitu slast i dobrotu, kao kalifornijske zlatne rude, kad se toliko bori za to. Poznato mu mora svakako biti, u čem sastoji čast (recimo i „mast“) načelnikova, kad se neprestance moli i preklinje naše zastupnike, da dadu njemu glas, a ne više sadašnjemu načelniku. Dapače govori se, da je obećao našim obć. zastupnikom, budu li njega izabrali, da će učiniti neku „hartu“, te da će biti tim občina osigurana, ako bi kada nastao kakav nered ili prevara. Koji vjeruje, biti će spašen. Čuditi se moramo doista našim narodnim zastupnikom, koji reć bi, da slepo vjeruju njegovim obećanjem, kao da je on najsposobniji privesti občinu do blagostanja. Nije prije, a neće ni sad toga učiniti, nego nekoj osobi uzrasti će još veći rogovi, još veći prezir i bezsramnost do naroda, te će lahko reći kao predsatnik: „Li meno attorno come tanti zurli“. Mislim, da bi se našlo između 24 zastupnika muža, koji bi bio sposoban obnašati ovu čast. Sad je još vrieme o tom razmišljati, kasnije će mnogim biti žao, i to ne za jedan dan, nego možda za uviek. Više se moralo brinuti za obć. pisara, koj nobi bio naš odlučan protivnik, koji ne prezire naš jezik i hrvatski puk, od kojega i među kojim živi. Zastupnici! Pokažite mu već jednom, da je on vaš sluga, a ne vi njegovi. Soba občinska neka služi u občinske svrhe, a ne za to, da u njoj drži neka vrst ljudi svoje sjednice svako toliko vremena, i to ljudi, koji nisu občinski zastupnici ni štogod drugo, nego dangube — Hrvatožderi.

Budite oprezni, zastupnici, ne osramotite se, progledajte jednom i odvratite se od čovjeka, komu ste dragi samo sad, kad vas toliko treba, a poslie će vas poslati sve u „fojbu“.

Iz Huma pišu nam dne 20. agusta 1892. Poznato će biti čitateljem naše dične „Sloge“, da su se Humljani do sad kod svake prilike borili složno s buzetskimi Talijani, i to proti svomu rodu i jeziku, jer je Humska podobćina čisto hrvatska. Ali nemojte misliti, da oni tako na svoju škodu rade iz uvjerenja, ne, nego oni su podkupljeni i zavedeni od buzetskih irredentaša i njihovih par viernih sluga na Humćini, koji još uvjek žale za častmi, kojih su bili lišeni, kad je pred 6 godina talijansko zastupstvo u Buzetu propalo. Nekoji Humljani, koji znadu po svoje nešto čitati i pisati, utvaraju si, da su jako učeni, te osobito kod političkih stvari pokažu takvu oštrinu svoga uma, da svojim sugrađanom stanu na sva usta dokazivati, kako oni nisu Hrvati, nego samo Istrijani, i da kod svake prilike psuju na Hrvate, a tako sami sebe grde, jer i oni sami su Hrvati! Dakle, dotle dopire njihova mudrost i učenost, da neznadu, komu narodu pripadaju. Većina vjeruje sve ovim krivim prorokom i glasovitim učenjakom (?!) jer ovdje neima nikoga, koji bi njim pokazao, kako oni krupno varaju i lažu, te kako u istinu stvari stoje. Ovdje dakle žalibože narod još spava, ali bi se brzo probudio kad bi došao pametan čovjek, n. pr. svećenik ili učitelj, koji bi ga podučio, savjetovao mu i rukovodio ga.

Humljani! Što vam se ne čini žalostno i sramotno, da se bratne s vašimi tlačiteljii iz Buzeta, koji vam još i sada govore „šćavi“ kad dodjete tamo? Opametite se! Što ćete vi sami biti proti sadašnjem zastupstvu, koje se na svaki način žrtvuje, da pomože jadnim kmetovom, i da popravi ono, što su Talijani kroz toliko godina zanemarivali? Ne vidite li još, da si tako sami škodite? Nemojte vjerovati sve, što vam znaj vaš tobožnji prijatelj i vodja kaže, jer on sam malo ili ništa znade. Taj je zatro sebe, svoju obitelj, pak će i vas, ako mu se budete tako slepo i nadalje povjeravali. Stupite dakle i vi u kolo vaših susobćinara, pak ćete do mala uviditi, da je tako puno bolje.

Prije nego svršim, dopustite mi, da još nešto kažem. Valjda iz zahvalnosti prama svojim vjernim Humljacom, naumila je „Lega nazionale“ na molbu nekojih naših ljutih protivnika iz Buzeta i Huma, da sagradi u Humu talijansku školu, te tako i ovamo donesu svoju poznatu „svitu kulturu“.

Čuo sam, da je ugovor o školi već učinjen. Humljani da će pomoći kod gradnje. Ali to ja nevjerujem, dok nebudem vidio, jer oni sami sebi nemogu pomoći. Medjutim savjetujem patronom „Lege“, da upotrebe one novce u koju drugu svrhu (n. pr. da ju dadu Sandrinu za kupovanje glasova kod kakvih izbora), a no da ih potrošo za školu u Humu, gdje ogromna većina stanovnika mari za njihovu školu manje, nego za lanjski snieg.

Ako mi budete dozvolili, g. uredniče, javiti ću vam još štogod o ovoj školi, kad što više doznam. (Samo izvolite, biti ćemo vam zahvalni. Op. ur.)

Jedan kmet iz Huma.

„Krčko učiteljsko družtvo“ obdržavati će svoju drugu glavnu skupščinu u Vrbniku dne 5. mj. rujna t. g. u 10 sati prije podne. Na dnevnom je redu: 1. Pozdrav predsjeduika. 2. Čitanje zapisnika posliednjega sastanka. 3. Izvješće tajnika i blagajnika. 4. Izbor revizijonalnoga odbora. 5. Ocjena Frankovićeve „Hrv. Početnice“, čita I. Mahulja. 6. Praktično predavanje djeci pučke škole od P. Matanića. 7. Proračun za gospodarstvenu godinu 1892-1893. 8. Izdriebanje imena dvojice učitelja, koji će u budućoj skupščini raspravljati dva pitanja izabrana po volji istih referenta. 9. Opredieliti mjesto budućemu sastanku družtva. 10. Razni predlozi. — Ocim gg. članova dobro nam došao svaki prijatelj škole i mladeži! ODBOR.

„Hrvatska čitaonica“ u Vrbniku priredjuje dne 4. mj. rujna t. g. družtvenu zabavu sa sliedećim programom: 1. Proslov. 2. A. Šenoa: „Fraterska oporuka“, deklamacija. 3. Pjevanje. 5. „Putujući djaci“, vesela igra u jednom činu. 5. Pjevanje. 6. „Svi bez odiela“, vesela igra u jednom činu. 7. Pjevanje. — Ulaznina po volji. — Darovi se primaju sa zahvalnošću. — Polovica čistoga prihoda namjenjena je siromašnim vrbničkim djakom, a polovica u korist iste čitaonice. Odbor.

Občinski izbori u Višnjanu. Zakoni mogu se kod nas dugo neovršivati, al milom ili silom dolazi ipak vrieme, da se vrše. Po občini višnjanskoj raznašao se je pred kratko glas, da se občinski izbori dugo obaviti neće, već da će občinom upravljati upravni odbor, zna se kako imenovan. To i bijaše želja naših protivnika obijuh tabora, al se je ta osujetila. Izborne listine su izloženo već od 28. julija za četiri tjedna, da uzmogne svatko u nje uvid uzeti. Naši su jih pregledali. I bilo je za potrebu. Našli su u svih trih tjelih do 50 imena krivo pisanih i dakako oni su reklamirali. Nebude li to dosta, onda će učiniti utoke, kao što smo stalni, da će savjestno vršiti svoje državljanske dužnosti i prava u svih štadijih izbora. Drago će nam biti, ako nas tamošnji koji prijatelj svakoga tjedna o tečaju izbornih stvari izvjesti.

Sa Pićanšćine mjeseca agusta 1892. Iz naših se krajeva riedko kada štogod čita u dičnoj „Našoj Slogi“, kano da u nas nije ništa nova, premda bi se dala napisati za svaki broj našega hrvatskoga lista po koja malenkost. Evo mene, da vam štogod za danas javim.

Crkva. Naša je glavna (bivša biskupska) crkva uviek u najljepšem redu, a na prazniko toli krasno urešena, da se stranci, koji nas pohode, moraju diviti. Onim, koji su si stekli za poljepšanje crkve zasluga, budi izrečena najljepša pohvala i čast.

Al nije naša crkva samo u najljepšem redu i na prazniko urešena, nego se u njoj i pjeva baš prekrasno. Gosp. Vranjac, naš rovni i vrli kapelan, naučio je no samo odrasle, nego i dječicu jednoga i drugoga spola pjevati po „notah“ — a to vriedi mnogo. Liepa vam hvala, gosp. kapelane!

Ipak nemogu a da ne napomenem na tom mjestu nešto, što će se možda gdjekomu pričiniti čudno. Ja, sudoći kano čovjek, koji nije učio mnogo, mislim, da bi bilo najbolje, kad bi se pjevalo u crkvah onim jezikom, kojega razumije puk dotičnoga mjesta. Znadem doduše, da ima ljep broj branitelja latinskih prava, koji vele, da je s jedne strane latinsko pjevanje u naših crkvah stari običaj, s druge strane, da je latinski jezik jedinstvu katoličke vjere u prilog i korist. Bilo to pravo ili krivo, ja pitam samo ovo: Joli koristnije, pobratimo, za spas naših duša, ako se molimo Bogu pjevom, što ga razumijemo i shvaćamo ili onim, kojega ne razumijemo?

Škola. Prijašnja talijanska škola nazaduje, nova hrvatska napreduje baš ljepo. Nadamo se, da će hrvatska škola i nadalje napredovati sve to ljepše, a talijanska mora sve to više nazadovati. Naš je naime kmet otvorio oči, te šalje svoju hrvatsku djecu u hrvatsku školu. Tako je pravo i Bogu drago!

Občinska uprava. Naša je občinska uprava, kako znate, hrvatska. Šteta samo, što su nekoji od zastupnika Hrvati, ali no oduševljeni Hrvati, kakovih nam treba. Nadamo se, da će ono, što je do sada bilo samo dobro, nadalje biti bolje. Dů, to mora biti!

Polje nije nam, hvala Bogu, ni previše mokro, ni previše suho, samo šteta, što peče od nekoliko dana amo sunce proko mjere. Grožđja je mnogo, ali se tuže nekoji, da je gdjegdje počelo gnjiti. Ufajmo se, da neće biti zla. — S početka ni su htjeli naši kmeti škropiti i sumporati grožđje, jer su se nečega bojali; nu sada čine jedno i drugo, ako samo premogu, — sebi u najveću korist.

U obće opažamo, da se je počelo svagdje u Istri, gdje je razumnih ljudi, obradjivati polje pametnije, nego li prijašnjih godinah, kada su još vladale „stare užance“.

Za danas toliko, drugi put više. Bog s Vami!

Trnoplesić.

Neuku nauka.

O lanu i konoplju.

Piše **Nikola Vežić.**

B. Uzgoj lana.

(Nastavak.)

15. kako se parom vadi vlakno iz surovih lanenih stabalaca?

Gore je već rečeno, da se u nekih krajevih vadi vlakno iz lanenih stabalaca parom. To biva ovako:

Izsušen, dobro pročišćen i prema duljini prebran lan slažu u sveščićih u tu svrhu priredjene za namakanje osobite kotle i peći, sveščić do sveščića. Kad su tako kotao napunili, naliju ga puna voda, to posebnom cievi puštaju u nj jako svrućenu paru. Ta para ide u kotao neprestance dva i pol sata, i ugrije vodu tako, da vrije i zapjeni se; pjenu od časa do časa odbiru, i dolievaju vode, ako je izkipila, da pokriva lan za cielo to vrieme. Kad minu dva sata i pol, zatvore parnu cievi, izliju vodu, u kojoj se lan vario, naliju na njega studene vode, da ga ocišti od pjeno i da ga ohladi, po čem ga vade iz kotla, dajući ga ili u sušionu, ili sušeći ga odmah na suncu.

Takovim namakanjem lana parom gotova je ciela radnja oko njega za dva i pol dana. U tri do četiri takova velika kotla, moći je u kratko vriemo urediti lan cielog sela, a njegovo vlakno biti će najtrajnije i najbolje.

16. Sušenje močena i rosena lana.

Lan, komu se liko već lahko lupi, treba dobro posušiti prije, no što će se oko njega početi dalja radnja, jer će se tim pozer laglje od vlakna odlučivati. Ako je vani liepo toplo vriome, moći ga je i na suncu posušiti; ako sunce ne grije, suše ga ili u peći po kruhu ili nad vatrom na ljesih, koje su od ljeskova pruća izpletene, te se meću na jamu ozidanu kamenom, u kojoj se loži vatra — to se zove: sušnica. Jedno i drugo takovo sušenje je nesigurno, jer lan rado i brzo požnti, a često dodje i do požara. Osim toga tim postupkom gubi se vriome, a i para izlazeća iz tako sušena lana je nezdrava. Zato u drugih mjestih za sušenje lana služe se umjetnime sušionama.

Te sušione su dosta prostrane sobe ili ciele kuće sa policama za lan, u kojim se ugrije zrak pomoćju umjetno učinjenih peći od 30—45 stupnjeva celsiusa.

U takovoj sušioni suši se lan posve brzo; iza dva do tri sata vade ga, odmah dalje obradjuju, ili pako za kratko vriome slože ga na mjestu.

17. Tučenje ili lomljenje lana. Čišćenje vlakna ili trličanje.

U nas meću posušen lan pod trlicu, da ga očisti od pozdera; ali tako se kvari mnogo vlakna, jer se stabalca istom i jedino pod trlicom lamaju, a tim se lomi i vlakno.

Zato u drugih krajevih, gdje znadu bolje raditi za lan, lome najprije stabalca na posebnoj spravi, a istom onda meću na polak očišćeno vlakno pod trlicu, da pozder posve odstrane.

Ta sprava je posve jednostavna; to je daska motar visoka, okomito u zemlju zabita, da se ne miče, i ozgor u polukrug zubasto izrezana; k tomu dolazi udaralo ili bat od tvrda i gladka drva. Radnik, koji ima lomiti ili tući lan, uzme u jednu ruku lan, metne ga na zube daske, a drugom rukom udara po njemu udaralom, podmičući lan sve dalje; po tom istrese iz njega slomljen pozder, i došav tako do polovice snopa, obraća ga drugom stranom pod udaralo, i opet ga lomi.

Tim načinom iztrese se pozder, da ga jedva što ostane. Istom tada na polak očišćen lan pod trlicu i to iz početka lagano, da ostanci pozdera izlete lagano, da se liko ili vlakno ne lomi ni malo.

Pri tučenju treba paziti na pogoću; jer ako se tuče u studeno doba, ostane vlakno slabije i rado se lomi.

Zato ako baš treba tući lan, treba ga tući na toplom mjestu, u kući, u kuhinji, ili barem u toploj staji; inače će mnogo vlakna proći u pozder.

(Konac sliedi).

Književnost.

Englezko-hrvatski razgovori za svakdanju porabu, sastavio profesor Aleksander Lochmer. U Senju 1892. Tisak i naklada H. Lustera. Poznati pisac „Gramatike englezkoga jezika za školu i samouko“, te pisac „O englezkom izgovoru“, napisao je eto vrlo praktične englezko-hrvatske razgovore, što no ih je izdao poduzetni nakladnik g. H. Luster u Senju. — Preporučamo te razgovore svim prijateljem englezkoga jezika.

Knjiga vriedi vezana ciela u platno 1 for. 50 nvč. Naručbe prima nakladnik H. Luster u Senju.

* * *

Novi novci, narodno gospodarske crtice o promieni vriednote; uputa gledo porabe i promiene, preračunavanja i promets austro-ugarske vriednote. Sastavio Dragutin Lihl. Pod ovim naslovom netom je izašla knjiga, koja sadržajo u kratko sve ono, što treba znati o promieni vriednote. Popularnim, lahko shvatljivim načinom razlaže pisac pojam i značaj vriednote, o novcu u obće, o državnih i bankinih notah, o srebru i zlatu, zatim o novoj vriednoti, o njezinoj potrebi i koristi, o načinu preračunavanja, starih u nove, novih u staro novce, medjusobni promet jednih i drugih, sve to razloženo sa mnogimi primjeri iz praktičnoga života. Na priloženoj ljepo izradjenoj tablici i u tekstu nalaze se dobro pogodjene slike novih novaca u naravnoj veličini sa oznakom njihove vriednosti. Knjiga je namienjena širokim slojevom naroda, te joj je svrha, da narod pouči na promet s novimi novci, da ga pripravi na uvedenje nove vriednote i tako sačuva od štete. Svaki, koji dolasi u dodir s narodom, u velike će mu poslužiti, da ga za debe pripravi i pouči na promet s novimi novci. Ciena je knjigi 60 nov., poštom 5 nvc. više, a naručuje se najsgodniji poštovnom naputnicom kod pisca Dragutina Lihla u Zagrebu, nu na prodaju je i u zagrebačkih knjižarah R. F. Auera i Dioničke tiskare.

* * *

Občni zemljovid Kranjske. Po uradnom gradivu z označenjem okrajnih glavarstev in darkarskih okrajev, ter razvratitve ljubljanske škofije, izdala in narisala Emilij Jahnz in Ferd. pl. Genzić. Merilo 1,300.000. Ljubljana 1892. Komisijsko založništvo Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. — Kamenotiskarnica Julija Hühna, u Zagrebu. Ciena 80 nvč.

Netom izašla je u Zagrebu nakladom i uredničtvom gg. Jahnza i F. pl. Genzića u Zagrebu, ljepa karta vojvodine Kranjske, koja se može smatrati veoma potriebnim i uzornim obogaćenjem slovenske literature. Ova karta izašla je ne samo u slovenskom, već i u njemačkom jeziku, te se može preporučiti svakomu, tko se hoće točno upoznati sa geografijom Kranjske ili koji kao turista putuje divnimi predjeli romantične Kranjske. Nomenklatura slovenska i pravopis uzeti su iz izdanja „Slovenske Matice“. U prosvietljenom narodu slovenskom morao bi svaki patriota i ljubitelj ovakovu kartu, da se točno upozna sa topografijom svoje domovine.

Ako bi „Slovenska Matica“ ili družtvo „sv. Mohora“ preuzelo ovo izdanje, te ga razdielilo medju narod, mogao bi si svaki uz neznatnu cienu od 10 novč. pribaviti ovu liepu kartu.

Ne ima dvojbe, da će se i drugi Slaveni, kao Hrvati, Česi i Srbi zanimati za ovo izdanje, koje uz podporu literarnih slovenskih družtava, može lahko biti dostupno i najširim krugovima.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnikom iz Barbane i Trsta: Vaša pisma vratismo, budući nefrankirana.

Veleč. O. F. D. u P. Onaj forint „za mir i pokoj duše pok. V. D.“ namjenili smo „Bratovščini“ u nadi, da ćemo tako najbolje zadovoljiti Vašoj plemenitoj nakani. Primili smo

onu knjigu, lepa vam hvala! — Srdačan Vam pozdrav!

Prijatelju **Josi u T.** Pismo Z . . . . . poslali smo prijatelju S. na porabu. Srdačan odzdrav! Isto vrijedi i prijatelju **Josi u M.**

Lutrijski brojevi

Dne 20. agusta.

Trst	83	89	70	72	65
Linc	88	28	6	73	19
Budapest	52	8	58	18	80

Dne 24. agusta.

Prag	82	30	17	33	34
Lavov	2	86	51	72	30
Hermanstadt	24	46	69	71	7

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenjenje stoji 50 novč. a dobije se u oblikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“ **TRST: Piazza grande.** 14—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 13—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za ureda, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 14—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst** broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 14—52

Novo racionalno liečenje.
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarje.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno

se dobiva samo u liekarni *Kalra Zanetti* u Trstu. 8—10

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 14—52

Za štrcaljku 8—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog društva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razno sustavo shodova, kamenica za bačve itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštonje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—18 vrata 11.

Katolici!

Pomozite mi u ovdašnjoj velikoj, nu posve siromašnoj občini *Pirs* na mjestu sadašnje, siromašne i propadajuće kapale, sagraditi crkvu. Na 1. oktobra rado bi započeo gradnju, al nemadem još niti polovicu potrebitih novaca Svaka i najmanja podpora doći će mi dobro

F R A N K 10—10
župnik kod Sv. Pia
Berlin, Pallisadenstrasse Nr. 73.

Moje skladište strojeva nalazi se u TRSTU, ulica Zonta br. 5. pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladište dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, te pošto su je dobro progledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su lošo strojeve drugdje kupili, a mogli da su bolji i cieniji. Kupuju mačku u vreći, nepoznajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putom kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i srotni biti, što nisu izgubili produjam.

Molim gospodu posjetniko, neka dodju prije nego li kupuju strojevo drugdje, u moje skladište; pogovoriti ćemo se, ta moni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih provariti.

Molim radoljubo, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, to da nepodupiru ljude, koji nas možda crno to nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, šisaljke za svaku porabu, te svakovrstnih strojeva i što na nje spada.**

Moje štrcaljke proti peronospori pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
—11 inžinir.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svojih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zareznikom uz najniže cione.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

6—12 **L. BRACHETTI.**

10—9 **Novosti!** 8—10

Ovratnice za hribolazce 8 komadi gld. 1 razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch

Dunaj, I. Salzgasse Nr. 65

Srajce za hribolazce tkano, iz najboljih snovij, gladko barve ali pisano, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvomi žepi na prsih, popolna veličkost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 motar dolgi, 6 cm. široki, s posrebrono dvojno kačesto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučovine se širokim svilenim trakom ter možnjčkom za nakite. gl. 2

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crne po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tuilino bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nijo moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokropitelja od Kwizda (Kornouburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 7—52

Novo! Koji trpe na proderu i koji boluju na dimlju.

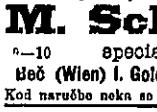

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prieči dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 9; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za teže ***prokere*** priključan je osobito moj ***elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,*** jednostran for. 4·50 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzeća kod

M. Schick-a,

9—10 specialiste

Beč (Wien) I. Goldschmiedgasse 3.

Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769,

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave fiaštre iz Brčlja, željezobialessi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Azaterinsku vodu za usta. Tokući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ušćrsivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esenecu, ljek proti zuboholi. Ekstrakt Tamarinda sa Catila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplujuće želudac Prašak za zube bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 8—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzeća.

Skladište ulja, octa i sapuna Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 10—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cione.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 30—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja all kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (itd.):** preko Genove i Montevideo, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede all položo kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi; in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dojo pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Znatno obaljene cione

Tiskalicam za vino, voće i masline

IZVORAN FABRIKAT

najnovijeg izvrstnog sustava sa neprestano djelujućom dvojakom pritisnom silom.

Zajamčena najveća djelatnost do 20% veća nego li kod svih ostalih tiskalnica.

Kod svih izložba odlikovane prvimi nagradami

Mlinove za grozdje, voće, masline, strojeve za sušenje voća kano i za sve proizvode iz bilinstva i životinjstva.

Tiskalnice za sieno na ruku, i strojevi za trebljenje kuruze.

Najnoviji samostalni patent. Štrcaljke za trsje „Syfonia“

izradjuju jedini tvorničari 10—

PH. MAYFARTH i drug.

tvornica poljodjelskih strojeva

BEČ II. Taborstrasse 76. Kataloge šalje badava, prima zastupnike. — Kod kupnje opominje svakoga, da pazi na podielanje.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 35. U Trstu 1. septembra 1892. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Pomozimo si sami.

Pod ovim naslovom donaša dično glasilo hercegovačkih Hrvata, velezaslužni „Glas Hercegovca" krasan članak, namienjen poljodjelskom stališu, te ga eto i mi uz neznatne promjene podajemo našim seljakom i svim prijateljem našega dobroga kmeta na toplo uvaženje, jer nam se čini kao da je napisan i za naše odnošaje. Hvaljeni članak glasi:

Dan današnji naš narod najviše se tuži na težak život, ali i to će prestati stopram onda, ako nas svaki u svom radu, u svom poslu bude uztrajati, ako se poslužimo svimi onimi uvjeti, koji nam obećavaju pomoći, da pridignemo svoje slabo blagostanje. Najprije treba nam se osloniti na sama sebe i na svoje ukućane, te složnimi silami prihvatiti se posla, i za štednju kao za otčevu bradu, pa eto nas za koju godinu sretnih, eto nam u kući najpotrebitijih stvari za uzdržanje svoje i svoje kuće. Rekli bi, da u nijednom kraju naše domovine nije toliko obladala potreba, koliko po naših selih. Narod je prilično gol i bos, pa kao da i nemari tražiti lieka toj biedi. A tko je tome kriv? Ona stara navika ukorenila se je u njemu, koja reć bi sve dublje i dublje sunovratava ga. A da se toga oslobodi, što mu treba? Treba mu poduke; treba ga uvjeriti, kako će staru navadu zapustiti i nove se poprimiti.

Ponajprije treba ga podučiti, kako će umno raditi i gospodariti; treba ga podučiti, da sve ono, što je skucao i zaslužio, da čuva i ludo nerazbaciva. To kad pružimo našemu seljaku i kad ga podučimo i uvjerimo, on će, ako i preko volje, malo po malo otresti se svoje stare navike; otresti će se svoje biede i siromaštva. Njega treba podučavati, kako će valjano zemlju obradjivati, kako će ju paziti, i ako ju ima, kako će ju kao živu glavu čuvati, da ju ne proda; ako je do novca došao, kako će ga u nju uložiti, jer se novac brzo iz ruku izmiče i posjednika na glad i žedju dovodi.

Seljak, ima li dosta zemlje, on se ne straši siromaštva; u njoj on nalazi svake godine svoju hranu i obranu. Zemlja je poput dobre krave muzare, koju danas pomuzeš, a sutra opet u obilju dade ti mlieka. Zemlja nam je naša pouzdanica, ona nas hrani, ona nam daje život.

Uz valjano obradjivanje zemlje neka naši seljaci prionu za obradjivanjem vinogradarstva, voćarstva i oplemenjivanjem i uzgojem blaga. Ovo su vrlo unosne grane privrede, u koje se može svaki nas lahko uputiti, i iz njih izbiti liepu dobit i olakšati sebi život. Iz ovih grana gospodarstva dobivenim novcem, naš seljak podmiri porez i sve što je dužan, ali ima se pobrinuti, da njemu što preostane i da svoje kućne potrebe pokrije, jerbo mu je vrlo dobro poznato, da tim žitnicu svoju čuva, svoju jedinicu kravu muzaru pazi, koju bi inače morao prodati, bud za platit porez ili koji drugi dug.

Žalostno je gledati seljaka u našoj domovini, kako uz nizku cienu u jesen prodaje žito svoje, a u proljeće ga kod trgovca i kamatnika traži i kupuje uz dvostruku i trostruku cienu. Mi znamo, da je biedni seljak u to doba morao prodati žito svoje, jer mu je na žalost bio to jedini prihod, iz kojeg je mogao dobiti potrebni novac.

Treba podučiti naš narod, da se bavi svakom strukom gospodarstva, koja mu pruža ma koju mu bilo korist, te mu ići u tom na ruku prinjerom i savjetom. Velika je pogreška kod našeg seljaka, što se je okanio liepog običaja svojih otaca, što mu domaćice same sobom kod kuće ne priredjuju potrebno odielo. Već je kod nas zanemareno sijanje prediva već i gotovo nestalo je po selih vitla i tare. Pred nekoliko godina nosio je naš seljački stalež mužko i žensko, žene i djevojke i momci čisto narodnu tkaninu, što su ju njihovi ukućani izradjivali. te se je i poznavalo u kući za sreću i napredak, jer se je manje tražilo i više čuvalo. Onda naš seljak malo je znao za vrst tudjega platna, a danas već mu zna vrst i cienu, pa daj, da se kupuje na dug ili za novac, uzajmljeni na račun žita, vina, kuruze ili čega drugoga, pa pri izplaćivanju treba od svega toga po malo, ako ne i sve prodati, da se uzajmljeni novac sabere i dug barem dielomično izplati, a preostatak uz velike interese do bolje budućnosti odgodi.

Naš seljak najprije mora sam sebe pomoći, mora četverostrukim okom gledati na svoju kuću, na svoje ognjište, na svoju dječicu, na svoju odjeću i obuću. On mora gledati, da se odieva i kiti rukotvorom svojih ukućana, košuljom što mu je domaćica odkala i sašila; dokle tako nebude, žalostno je za njega. Majke svoje kćerke trebalo bi, da uče razni ručni rad, da neidju tražiti po gradovih i varoših tko će im što uz skupi novac izraditi, izvesti i nakititi.

Mi dobro znamo, da su toj nemarnosti krivi mnogo sami seljaci, što su se pustili i podali za drugimi, videći kako imućniji ludo zapušćaju svoje stare kućne radnje, i traže tudju pomoć za svoj krvavo stečeni novac; pa stoga upozorujemo naše vriedne seljake, da se ponovno prihvate starog kućnog rukotvorstva, jer ako oni sami sebe nepomognu, svak će ih odnemoći.

DOPISI.

Na Plčanščini mjeseca agusta 1892. Kad sam se oglasio zadnji (t. j. prvi) put u „Našoj Slogi", onda sam obećao, da ću se javiti čim prije opet. Eto me odmah danas.

Zadnji sam put napomenuo, da su našemu kmetu stare „užance" (običaji) svete, da je naš kmet konservativan, da mu se nesda poprimiti na jedan put nove izume, nove odredbe, nove načine i t. d. S druge sam strane napomenuo, da se taj konservativni značaj našega kmeta ipak pomalo gubi, da odustaje naš kmet sve to više od starih „užanaca", koje su mu škodile. Dozvolite, da vam navedem jedan primjer, što sam ga napomenuo mimogredce već zadnji put.

Kad je počelo u Istri grozdje boljeti, naš se je kmet tomu vele čudio. Kako nebi, kad nova bol nije stara „užanca"? Nekoji znajući, da proti svakoj bolesti ima lieka, počeli su „sumporati". Ali što je mislila većina o tomu? Da je sumporanje osmi smrtni grieh! Zašto smrtni grieh? Bol je na grozdju od Boga, „sumporanje" je proti boli — za to je ono proti Bogu — za to je ono osmi smrtni grieh: tako su sudili protivnici o „sumporanju". Ali su do mala uvidili, da je ono koristno, potrebito — da nije osmi smrtni grieh; sada sumporaju svi, koji ikako mogu.

Kako o „sumporanju" tako su po prilici sudili mnogi o škropljenju trsa. Škropio netko u svojem vinogradu. Prošao drugi okolo toga vinograda, pak ga pokarao što troši uzalud novce i dangubi. Nu sada, hvala Bogu, škrope svi, koji imaju čime.

Dozvolite, da vam navedem još jedan primjer. Do pred malo godina vladala je u nas (i po svoj srednjoj Istri) liepa stara „užanca", da je otac puštao sve sinove (često i sve kćeri) baštinicima, ma imao ih i deset ili petnaest — tako da se je otčeva kmešćina morala razdieliti u toliko dielova, koliko je bilo sinova (i kćeri). Takova je stara „užanca" prouzročila, da su velike „kmešćine" bile razciepkane u mnogo malih, neznatnih imanja, te da su tako djeca bogatoga otca postala najsiromašnijimi siromasi. A ti siromasi dielili su se opet, te stvarali tako još siromašnije siromake. Dandanas ta se stara pogubna „užanca", hvala Bogu, sve to više gubi — jer dandanas mladi trnoplesarići znadu i gdje je Pula i Rieka i Trst, dočim su starim trnoplesarom bili nepoznati putevi do dalje nego do Gračišća, do Lindara i — možebiti — do Pazina. „Jedan kod kuće, a drugi s trbuhom za kruhom". Da li je to pravedno? Svakako je pametnije i koristnije?

Za danas moram prestati, jer me čeka pred vratima „barba Tone", kojemu imam odgovoriti na pitanje: „Je li bolje, da se oženi ili da ostane bez žene?" Ja ni sam ne znam, što je bolje. Do budućeg puta promozgat ću to pitanje. Bog s vami!

Trnoplesarić.

Iz Lovrana pišu nam 28. agusta 1892. Kako doznajemo, obaviti će se do mala naši občinski izbori. Svaki čestit izbornik, pripadao on bilo komu izbornomu tjelu, mora savjestno da izvrši svoju dužnost. Njemu je naime tog dana doći, da dade svoje povjerenje onim muževom, koji njegovo brano, te koji su toga povjerenja dostojni.

Seljak se neima bojati grožnja i protnja gospode Talijana, premda im je to jedino oružje, kojim se pri izborima redovito služe —, pardon i trguju „all'ingrosso ed al minuto" —, već svakomu budi geslo: „Ja sam slobodan i svoj u svome", a prema tomu ima i radliti, neće li da mu obraz bude crn pred Bogom i pred poštenimi ljudmi.

* * *

Lovranska gospoda, pripadajuća prvom izbornom tjelu, dati će kao obično svoje povjerenje talijanskoj stranci, za to nam to tjelo pruža vrlo malo nade. Ja se usloubadjujem toj gospodi reći dvie, tri, ali „Nota bene" bez zamjere: Kao što drugud širom Istre tako i u Lovranu odlikuju se gospoda Talijani (?!) mržnjom na sve, što ima po božjem i ljudskom pravu hrvatskoga.

Po njihovom nerazboritom mnienju Hrvatska bi bile mala pokrajina, u kojoj živi divljački hrvatski narod; hrvatski im pako jezik nije za drugo, nego za svinje prodavati. Znajte gospodo, da jest sve obratno, nego li se to vam pričinja!

Koliko zazirete od hrvatskog jezika, toliko njegujete talijanski, jer to je — kako vam se čini — nešta finijega. Pa vi da ste nekakovi „campioni di patriotismo", kad mr zite jezik, koji jedini govore dobre ⅘ Lovranšćine, a znaju ga svi, te se većinom i u gradu njime služe; pa i vi, ellepci pri otvorenih, zdravih očiju, s njime se vrlo mnogo, ne samo sa služinčadi, već i sami medjusobno, služite.

Znade se, da vam u gadašnjih okolnostih talijanski jezik treba, osobito pomorskim kapetanom, ali od toga ne sliedi, da ga valja njegovati ondje, gdje ga ne treba. Dobro je znati i jedan i drugi, ali pošto sva Lovranšćina govori hrvatski, taj jezik ima da i nada u občinskom zastupstvu. Vaši djedovi nisu bili nikakvi Talijani, već su svi govorili milim hrvatskim materinskim jezikom, kojega medjutim nestaje pomalo iz vaših obiteljih ujedno sa vašim poštenjem i dobrim glasom.

Patriote bit ćete, ne onda, kad vas takim nazove koja od irredentskih novinica, već kad budete znali čuvati i štititi ono, što vam djedovi ostaviše za svetu baštinu.

Ove dvie tri namienio sam lovranskoj gospodi, koja su po svojoj staroj lažitorbi te po „Somieru" i po riečkoj „Varietà" raztrubila stalnu pobjedu, koju imaju održati nad „izdajničkim hrvatskim življem" občine lovranske.

Medjutim ta se gospoda irredentska ljuto varaju, jer će svi sviestniji Lovranci, bez razlike stališa, napeti sve sile, da se biraju takovi muževi, koji su našeg roda i jezika, t. j. hrvatskoga.

* * *

U drugom nam je tjelu pobjeda stalna, pošto ovamo pripadaju većinom što čelični Mošćeničani, što sviestni Braćani pod svojimi čestitimi vodjami Rubinićem, Škalamerom itd. Tuj dakle neima za irredentaše mjesta.

* * *

Treće jest izborno tjelo, u kojem si imadu Lovranci osvjetlati lice. Tuj igraju najvažniju ulogu lovranski seljaci ili kmetovi, koji imaju doći na izbore sa stalnom odlukom, da će svoje braniti i da neće pustiti, da im tudjin vlada, te se pod „Ladonjom" bani, pokazujuć kojem zalutalom talijanskom propalici, koji je medjutim njegov najveći prijatelj: „Guardé i nostri buoni villici!" a ove iste, neučine li što po njegovoj volji: „Porco villan" nazivlje. Ako gospoda imaju debelu kožu, to lovranski seljak ima čisto čelo, kojo je na daleko poznato sa svoga poštenja. Mili suobćinari i seljaci lovranski! Bolji je dobar glas nego li zlatan pas! Te vam budi lozinka, kojom si zaista obranu osmiti ne ćete, a osvjetlat ćete si ga tako, da će vas svaki pošten čovjek kao čelik značajo nazvati moći.

Daleko se držite od gospode, imajuć na umu onu: „Tko s gospodom črešnje zoblje, repi mu ostaju". I vama će tako biti, budete li ih se držali; tužit ćete se vi i vaša djeca, ali biti će prekasno!

Poštenje i dobar glas, to vam budi bogatstvo, koje vam nitko oteti nemože, nećete li sami; dočim gospoština talijanska, koja toga temelja ne ima, može od časa do časa propasti.

Pravednosti u njih neima niti za lieк; osvjedočit ćete se o tom, kao što su se i mnogi jur osvjedočili, koji su imali s njima posla. Vršite svoju gradjansku dužnost, pa se nikoga nebojte!

Dan izbora biti će već doskora ustanovljen. Toga dana valja svim, koji imate pravo glasa, doći; liepo se medjusobno porazgovoriti, na mjesto izbora stupiti, te taj kao jedan svi složno birati hrvatske zastupnike, koji će, ne mareć za trud i napor, znati braniti i čuvati čast ove občine, kojoj svi pripadamo.

Međutim živio na čelu naših poštenjaka' vaš dosadanji poglavar g. Ivan Tatarić, a Bog razsvietlio pamet šaljivčinom-i-irredentistom.

Trpimir.

Razgovor

među Matom i Ivanom ispod Fuškulina, počivajuć pokraj ceste.

Ivan: Ala brato Mate, za prvi put da smo skupa pošli na zavit svetomu Roku; nam se je zamrazilo; teplina nas mudi, a malo je bilo gušta i veselja.

Mate: A zašto ni gušta, kada smo se hvala Bogu napili dobroga vina?

Ivan: Ne budali brate, zašto nismo pijani, nego čemo se razgovoriti o današnjih stvarih.

Mate: Ben, povij mi tako ča je noviga.

Ivan: Si bia puli sveto mašo u Fuškulinu?

Mate: Sam brate, ali nikad z manjim veseljem.

Ivan: Dali si čuja, kako su oni pivači na zapovid od nikoga popa pivali latinski svu mašu?

Mate: A ter je i epistolu niki Fuškulinac propental po latinski.

Ivan: A borme je i mianik latinski čital evanjelje, kojega se nije nikada čulo na dan svetoga Roka u Fuškulinu u onomu jeziku, koga mi ne razumimo, i radi kojega je bia vas puk zmučen.

Mate: Ma odakle je došla oni svečenik?

Ivan: Upravo iz Poreča, ma ima svoju lipu parentu u Mugeblu, koji govore u našemu jeziku, ali on toga nije stija Fuškulincom zadovoljiti, jer je prijatelj babinoga Marka „babe".

Mate: Ala pak znaš ča, ću ti reći, da sam bia puno zadovoljan, kada sam čuja lipu prodiku od mnogočasnoga svečenika funtajnskoga, koji je u našemu jeziku tumačia, da ti ga je bilo dika čuti.

Mate: Neka se svi narodi po mogućnosti vade sve jezike, ali proklet bia, koji svoga mrzi; koj se srami svoga jezika, ta ni vredan zvat se čovikom.

Ivan: Bilo bi lipo brate, da se vade Talijani po našu, kako se mi po njihovu, pak bi bil mir i ljubav med nami; ali ako oni misle naš jezik zatrti, mislim da će se prvo štufati njihov pravi stari ratar orati i Marko otkati i trte plesti, jer te mu ih voli razprikidati.

Mate: Evala ti brate na savetu i družtvu, a ja grem valje u Funtanu pozdraviti moga prijatelja i onda ću pojti po moru sutra u Pulu u našu lipu čitaonicu, kadi ćemo na 19. kolovoza lipo u našemu kolu pivati naše narodne pisme. Sada te lipo pozdravljam, Bog s tobom!

Ivan: Bog brate i srićan ti put!

Franina i Jurina

Fr. Ča da si vero bižal nedeljo iz Pazina?

Jur. A la baš nisan ni koraka storil za fin straha.

Fr. Ma da su se dorali kako i tovari marča meseca oni gospodski fakinčići.

Jur. Ča češ, oni nisu krivi, da jih nisu stariji krijanci vadili.

Fr. Dragi ti, nepade jabuka dugo od debla, ne.

* * *

Fr. Biš mi znal povedat Jurino, ki je kriv onem nemirom od pasano nedelje u gradu Pazinu?

Jur. Ter to već i oreboi na strehah znaju.

Fr. Dunke?

Jur. Da znaš majarski, bin ti povedal, zač drugače nebiš me razumel.

Fr. A ča veto ću se šaran ku besidu navadit.

Jur. Neće ti škodit, ne.

Različite vieści.

Promjena u tršćansko-koparskoj biskupiji: G. Pravdoslav Filipčić ide iz Gologorice upravljat župom u Grdoselo; na njegovo mjesto dolazi g. Zvaček Lujo iz Grašišća; g. Grželić Eduard iz Grimalde ide upravljat župom u Humu; na njegovo mjesto dolazi g. Kvaščil iz Mošćenica.

G. Vanik Josip imenovan je župnikom u Krbunah.

Imenovanje. Ministar poljodjelstva imenovao je šumarskoga vježbenika u Podgradu g. Aug. Guzelja šumarskim asistentom u istom mjestu.

Iz Cresa pišu nam koncem augusta. Od nedavna boravi u našoj sredini novoimenovani naš kotarski sudac g. Maldoner, pred kojim je upravljao našim sudom veleučeni g. dr. Perišić, sadašnji sudbeni pristav u Tolminu. Kao što se je g. dr. Perišić odlikovao svojom pravednošću, prijaznošću i nepristranošću, nadamo se, da ćemo ta krasna svojstva, koja bi, moramo imati svaki činovnik, naći i u novoimenovanom sudcu g. Maldoneru, o kojemu doznajemo, da se je svuda izkazivao strogim al pravednim sudcem, i koji je riedkom marljivošću i uzornom uztrajnošću naučio vrlo lipo naš hrvatski jezik, koj mu je ovdje potrebit kano ozeblu sunce i gladnomu komad kruha.

Novoimenovanoga g. sudca, kano čestita i pravedna c. kr. činovnika, pozdravljamo ovim usrdno!

Zemaljski sabori. Pronosio se obćenito glas, da će biti u prvoj polovici mjeseca septembra sazvani zemaljski sabori naše pole države. Sabori sazvani su u istinu dne 9. septembra.

Glas o tako naglom i neočekivanom sazovu zemaljskih sabora iznenadio je sve one, koji nisu u neposrednom doticaju sa visokimi vladajućimi krugovi. Sazov taj morao je također nemilo iznenaditi pojedine zemaljske odbore, koji će morati sada na vrat i na nos pripravljati gradivo za predstojeće saborsko zasjedanje.

Kano uzrok tomu neočekivanomu sazovu zemaljskih sabora spominje se najviše uredjenje nesnosnih odnošaja izmedju Čeha i Njemaca u kraljevini Češkoj. Češki sabor imao bi se naime u glavnom baviti tim, da provede češko-njemačku nagodbu, proti čemu se bore zubima i noktima svi pošteni češki zastupnici i sav češki narod.

Desetgodišnjica blagoslovljenja družtvene zastave. Slovensko „Delalsko podporno družtvo" u Trstu slavi u nedelju dne 4. t. m. desetgodišnjicu blagoslovljenja svoje prekrasne zastave.

U jutro toga dana u 8 sati poći će članovi družtva sa glasbom i zastavom na čelu u crkvu sv. Antona novoga, gdje će pjevati članovi „Slovenskoga pevskoga družtva" svečanu sv. misu; poslie mise vraća se družtvo u istom redu u družtvene prostorije, da pohrani zastavu.

Poslie podne u 6 sati počimlje u prostranom vrtu „Al Mondo nuovo" veselica sa vrlo bogatim programom. Kod veselice pjevati će „Slovensko pevsko družtvo" mužki i mješoviti zbor, udarati će veteranska glasba, paliti će se umjetne ognje itd.

Ulaznica za osobu ustanovljena je na 20 novč.

Očekujemo od našega rodoljubnoga obćinstva u gradu Trstu i okolici, da će mnogobrojno pohriliti na veselicu toga po nas vrlo važnoga družtva.

Obćinski izbori u Oprtlju započeli su nakon tolikog zatezanja sa italijanaške stranke jučer t. j. 31. augusta. Treće izborno tjelo bira dva dana t. j. 31. agusta i 1. septembra; drugo izborno tjelo birati će dne 2, a prvo izborno tjelo dne 3. septembra.

Kako nas uvjeravaju tamošnji prijatelji uredjena je vrlo lipo narodna stranka, te se nada pobjedi u sva tri izborna tjela bude li iole vladao red i mir i nebudeli grubih nezakonitostih, nasilja il prevare.

Danas osam dana moći ćemo priobćiti našim čitateljem uspjeh toga izbora, a medjutim želimo našim prevriednim Oprtaljcem, da bi ih u slogi i jedinstvu pratila najbolja sreća.

Iz Žminja javljaju nam, da je onoj obćini dozvolio zemaljski odbor za Istru prodati staru školsku zgradu, te da će se u podobćini Cere graditi sada nova školska zgrada.

Veselica u Lindaru. U nedelju na večer sabrala se u rodoljubnom Lindaru iz bližnjih i dalnjih mjesta pazinskoga kotara, te iz Trsta, Pule i Poreščine liepa kita hrvatskih rodoljuba, da prisustvuju veselici, što ju je priredila naša mladež na korist plemenite naše „Bratovščine." Zastupano bijaše vrlo častno naše dično svećenstvo, učiteljstvo i seljačtvo. Od vidjenijih osoba zabilježiti nam je gg. načelnika i kot. kapetana iz Pazina, koji su ostali u Lindaru do konca veselice.

Prostrana dvorana bijaše urešena zelenjem, slikami i zastavami, dočim su se na kući vijale austrijske zastave i hrvatske trobojnice. Pozdravni govor i proslov prozborio je predsjednik čitaonice veleč. gosp. Bartul Vitezić, koji bijaše od mnogobrojnog obćinstva srdačno pozdravljen.

„Četa" iz Čengić-Age, deklamirno je abiturient riečke gimnazije g. Jurinčić vrlo liepo, te je njega razdragano obćinstvo na koncu težke deklamacije burno pozdravilo.

Novoustrojeni tamburaški zbor iz Pazina nastupio je u javnosti toga dana prvi put odigrav po programu tri točke vrlo točno i uz burno odobravanje; izvan programa morali su na svečbi zahtjev dični tamburaši dodati više točaka. Tamburaški zbor podneo je vrlo junački prvu vatru, što je pokazalo i zadovoljno obćinstvo živahnim odobravanjem i pleskanjem. Svaka čast gg. članovom toga zbora, napose njihovom zborovodji. Samo tako napried, vrli tamburaši!

Pjevački zbor odpjevao je dvie od naših najlipših pjesama t. j. „Uboji" i hrvatsku himnu „Lieпa naša domovino". Obilato odobravanje i pleskanje nagradilo je bar dielomice one čestite pjevače.

Šaloigra „Novci za diplomu", koju su odigrali naši vriedni djaci, izazvala je dosta smjeha i odobravanja, što bijaše dokazom, da se je obćinstvo vrlo liepo tom šaloigrom zabavilo.

Poslie koncerta sliedio je odmor, a zatim se omladina uhvatila u veselo kolo, dočim su se stariji zabavljali pjesmom i prijateljskim razgovorom cz času dobra vina u postranih sobah. Veselica svršila je u zoru kad se je bilo gostovom sa velevriednimi Lindarci razstati.

Osnovalni odbor i sudjelujući kod veselice mogu biti posve zadovoljni sa moralnim uspjehom, a kako čujemo, uniša je lieпa svotica i za našu „Bratovščinu".

Zaključujuć ovo kratko izviešće o veselici izričemo i ovdje srdačnu zahvalu u ime svih gostova dičnim Lindarcem na njihovoj gostoljubivosti i uzornom rodoljubju. Živili!

Iz Pazina pišu nam: *Da opišemo talijanaške kulturonosce!* U nedjelju prispjeli su u Pazin nekoji izletnici iz Trsta i Pule, koji su imali prosliediti na zabavu u Lindar. M-dju njimi nalazio se i urednik „Naše Sloge". Čim su se ovi izletnici počkazali u dvorištu krčmo „All' Istria", počeli su kod jednog stola nalazeći se nekoji poznati pazinski talijanaši žviždati, te si dovikivati: „že lù, že lù!" Tim je za čas stvar svršila, jer je g. Mandić otišao k gradonačelniku g. dru. Dukiću, koji ga je na objed pozvao. Medjutim se pazinski „slobodnjaci" valjda posavjetovali i našli svoje junake, koji su kasnije, kada su se izletnici (bez g. Mandića) po gradu šetali, ove insultirali i to na najprostiji način. Prve uvriedljive rieči bile su im: „Porchi Croati", na koje su dobili odgovor, da tako se stranci ne postupaju niti Afrikanci, da to mogu činiti samo divljaci. Ali ova lekcija nije pomogla, jer je u njih tvrda koža, a glava šuplja. Stvorovi u gospodskoj odjeći svoj su junački čin nastavili prateći petoricu izletnika cielim gradom zviždanjem, tulenjem, a i izazivajućom pjesmom, na čemu im se posebice zahvala mora izdati, jer su izvrstno uvježbanih grla!! Dà, skoro da nepozabih, kada se od nekud po nesreći pokazao jedan čuvar reda, gospoda umuknuše za čas, da svoju glasbu kašnje glasnije ponove, a u tom intermezu čuli su novu lekciju, koja bi Talijanom poštena srca, bila oblila crvenilom obraz, jer su ih i prisutne žene psovalo radi njihovih divljačkih čina. Ni sada nije izazivanje svršilo, jer kad su se izletnici vraćali u gostionu, čuli su iza svakog ugla poputnicu. Skrenuv u gostionicu, sjeli su mirno k stolu pripovjedajući si doživljaje dnova. Ali eto ni od nekud dotepta, podrapano i golokrako čeljade sa puškom „boršaljerah" i odnosnim čemerom za naboje (bielo božo). Puška bila dielomа omotana krpom, da se ne pozna kojega je sistema. Čeljade se ogleda dvorištem, pak vidiv da još nema njegovih gospodara, izčezne. Za malo časa prispio je u dotičnu gostionicu i g. Mandić, a dogovorono odmah iza njega jedno desetak talijanaške mlade gospode, medju kojima se ističala braća Camusch, Gerseticb, Pilat, Slocovich, Niderkorn i drugi. (propali pravnici, liekarnički pomoćnici, trgovčići i nekoji učitelj). Ta gospoda zahtjevala su dostojnim naglaskom od gostioničara jedan prazan stol, za kojim da će sjesti makar i na suncu, jer da to oni kao Afrikanci mogu podnieti. Još se pravo niti ne posjeli, već počeli nabacivati se svakojakimi prostačkimi rieći, nebi li izletnike izazvali, dapače gurali se stolicami u nje, a sve to kao dokaz dioničtva „avito culture". Konačno izletnici odlučiše otići, jer je došlo utanačeno vrieme odlazka. Sada se čulo tu krasnu družbu kako se znadu uznositi, kadaChoće da vrši koji prostački čin. Tulenje, zviždanje, uvriedljivi povici kao „fori Croati, forièávi, porchi Croati", sipali su kao iz rukava, i tom liepom glazbom odprašile izletnike za jedan četvrt ure puta iz grada. Konačno se poslužili još i tom brutalnošću, da su počeli za izletnici bacati kamenje, rajčice, krumpir i druge stvari, ali srećom nisu nikoga pogodili. I tako je ta slavna družba ovršivala svoju funkciju, a da je nijo nitko u tom priečio, dok se nije sama sramila svoga posla i sakrila se pod jedan željeznički most.

Kada se je dakle družba do sita navikala, sakrila se, a na vidiku pokazala se dva žandara, koja su slučajno došla „post festum". Junačka talijanaška inteligencija nije poštedila niti svećenikah, koji su kasnije prispjeli; viećć za njimi, da su „corvi". Ali dobru je primjetbu na taj naziv učinio jedan od prisutnih, rekav: „Gdje je gavrana, ondje mora da bude i mrcine, a toga u talijanaške umirajuće družbe no manjka". To smo htjeli točno opisati, da se sviet upozna sa istrianskimi kulturonosci, kakovih valjda drugdje na svietu nije, a i nemože biti, jer pošteni sviet drži do časti svog prohvališta, pa bilo ono i najzakutnije selo, to neće nigda dozvoliti, da bi se putujući ljudi vriedjali i tako svečbe odobrena gostoljubivost kaljala. Dosada se mogu tim pohvaliti samo istarski talijanaši stanujući na Rieci, Pazinu ili u drugih istarskih gradićih. Na čast im! De pako u budućе tu sramotu od sebe odstrane, preporučamo im neka izvole pročitati i razmišljati sliedeći stavak, kojeg smo čitali u njihovom organu „L' Istria" od prošle subote:

„Ed ecco che gli slavi non dormono, e men che meno fanno dalla vuota rettorica, radunandosi qua e là allo scopo di spassarsela o di esprimere dei vani desiderî di idealismi futuri; essi sanno quello che vogliono, e con una costanza mirabile, fermamente disciplinata, procedono imperterriti alla loro meta, ponendo piede innanzi piede, senza mai voltarsi indietro. Così certi idealismi si vengono per loro maturendo da se, senza bisogno di mattifestarli con vano scapore, in antecendenza".

Delavska škola u Kastvu otvara se ljetos već 15. septembra, dakle za mjesec dana prije nego li prijašnjih godina. Na drugom mjestu donašamo razpis natječaja za dvie podpore, svaka od 50 for., koje će podieliti naša dična „Bratovščina" dvim mladićem polazećim delavsku školu u Kastvu. Prednost na te podpore imati će djaci s onkraj Učke, dakle iz srednje i zapadne Istre. Do sada polazili su vrlo riedki iz tog diela naše pokrajine rečenu školu, što se nikako odobriti nemože.

Radi toga i obzirom na one dvie podpore, očekujemo, da će se već sada upisati mladića iz rečenog diela Istre u delavsku školu, čega neće roditelji a još manje sama djeca nikada požaliti. Preporučamo ujedno ovim i iztočnoj strani Istre, da pošalje što više mladića na toli koristnu školu u Kastav.

Izbori u Pomjanu bližaju se doduše lienim ali stalnim korakom. Obćenito se govorilo na Pomjanščini, da će biti prošle nedelje proglašeno, da su izložene izborne listine, nu ta viest nije se obistinila. U ostalom izbori nemogu biti već daleko, jer su počeli obilaziti po Pomjanščini inžiniri zemaljskoga odbora, koji mjere, već po stoti put valjda, ceste, mostove itd. Naši Pomjanci poznadu dostatno tu gospodu izborne merčine, pak će znati što njim je do toga mjerenja i do obćivanja talijanaške gospode držati. Bio bi zaista više nego li ludjak, koji bi mogao povjerovati onim ljudem, koji obećuju prije svakih izbora gradnju cesta i mostova, a poslie izbora zamukne opet sve kuko da se o tomu nikada ni govorilo nije.

Slavnomu prometnomu ravnateljstvu državne željeznice u Trstu na blagohotno uvaženje. Na postaji u Hrpeljah službuje mladi činovnik, koji nezna niti rieči hrvatski ili slovenski. On se doduše izpriča, da nepozna toga jezika, ni se tim izpričanjem nezadovoljava potpuće obćinstvo našega jezika.

Divljački napadaji u Pazinu. Na drugom mjestu donosimo točan ali sušnoparan opis divljačkih navala talijansko tobož inteligencija grada Pazina na naše rodoljube iz Trsta, Pule itd. Tomu opisu dodajemo ovdje par redaka tumača.

U rečenom opisu istaknuto je dovoljno, kako bijahu one prostačke demonstracije naperene u prvoj vrsti osobi našega uredništva, što potvrđuje i ovdješnji židovski list „L' Indipendente" koji, govori pohvalno o tih demonstracijah i koji krsti našega urednika „Il carnefice dell' Istria" (istarski krvnik). Mi se nerađ mimo toga naslova, znajuć, da je naš list

bilja vratom okrenuo po kojoj talijanaškoj novi i da je prekinuo nit izvôta po kojoj ntivnički splet ki. U tom smislu nastoji demo i u buduće, da budemo po avo najboljih silah krvnici divljačkim spletkama i obnovam talijanske Kraljevine, gobude naše Istre. U tom dakle smislu služi m box dvojbe na čast namještenih nasiv, u svakom drugom tumačenju odbijamo prezirom i ogavnošću od sebe.

Izvještitelj naš istaknuo je nadalje svom izvješću nepristrano i istinito, kako bijaše naučega uredništva ni bilus, kadno demonstracije započele, a mi tomu dojemo, da je zahvaliti u prvom redu mu, što nije došlo do krvi, do čega bi lo moralo doći uslied besprimjernog izanja paziuske gospodske fukare, da on je hladnokrvno svoje prijatelje i istoišljenike molio u gostioni, da se kane ake protudemonstracije i da izbjegavaju aki sukob sa paziuskimi divljaci.

Radi tih izgreda mlade paziuske gospode (?!) činimo odgovorne u prvom redu jestne oblasti, i to občinsku i političku blast. Občinski načelnik ispričava se dobše, da on sa jedinim občinskim redarom je mogao suprotstaviti se pobiesnjeloj lji, što mu i mi rado vjerujemo, al bi o morao samoliti, da uzdrži mir i red, olitičku oblast, koja razpolaže većim brom oružnika, i koja je pozvala radi „predđenih" demonstracijah oružnike iz suednih postaja. Sam kotarski kapetan g. tez Schwarz, svaljujuć svaku odgovornost sebe, priznao je, da se je moralo očevati demonstracije. Inače si ne možemo maći njegovih riečî: „*Sašto ste pili po hrvatskih i slovenskih ovinah, da će biti veselica u indaru?*" Isti gospodin kapetan hotio , po uputi valjda samih demonstranta, rtiti svu krivnju na našega urednika, oji da je tobož u jednoj gostioni izazivno lica: *Živila Hrvatska!* što je rdna neistina, što smo uviek pripravni iedoci dokazati.

Demonstracija bijaše dugo pripravana i dobro uređena, jer su paziuski alijanaši občenito govorili i držali, da riređuju Hrvati u Lindaru novi tabor. a te glasove morao je znati i g. kapetan, pošto mu bijaše službeno javljeno o čemu e se raditi u Lindaru, da će tamo biti naime asvim nevina čitaonička zabava, morao e na vrieme krive glasove pobiti, ili proti emonstrantom na dobu shodne korake oduzeti. G. kapetan, prieustvujuć osobno oj zabavi od početka pa do konca, uvjeiti se je morao, da se u Lindaru nije anilo niti se je ikoga s hrvatske strane azivalo.

Medju izletnici iz Treta i Pule bijaše uževa, koji nisu do tada pobliže poznali istarske Talijane, pak su se punim ravom čudili i snebivali, kako može doći takovih izgreda u prosvietljenom tobož alijanskom gradu. Nas sve to nije nipošto nenadilo, jer smo toga i sličnoga dživjeli ar do sada u Pazinu i u drugih talijaških gnjezdih Istre, nu po uvjeravanju ših prijatelja i gradjana paziuskih, do akove demonstr. cije nobi bilo moglo doći od nijednu cienu pred jednu godinu dana. stomišljenici naši tvrdili su naime sa doazi u ruci, *da su počela opet rasti rila paziuskim krnjelom i talijanšćem od jedno tri mjeseca mo.* Podju li tim korakom rečeni življi apried, tad neznamo u istinu, kako će ojati sa osobnom sigurnošću i javnim edom u Pazin-gradu. Za to će odgovarati tko, koji si možda sada ruke pere, al je težko uprati, jer nama zvuči nepretano u ušesih ona naših prijatelja: „*krila u im počula rasti od jedno tri mjeseca amo*".

P. S. Pošto bijaše gornja viest jurve ložena, primismo iz Pazina od prijateljske uke sliedeće pisamce: Neznam, g. urediče, kako ćete u dičnoj „*Slogi*" ocrtati rostačko ponašanje ovdašnjih kolovodja alijanske stranke proti Vašoj osobi i proti ašim suputnikom, nu želeći, da novini e trpo i da dodje jedino istina na vidjelo, dlučih se, da vam priobćim ono, što sam uo od ovdješnjih prijatelja o tom ponaanju, a da pravo rečem, i ono, što sam sam uo i vidio. Govori se naime, da bijahu idljivi kolovodje čitave demonstracijo siovi prvih ovdašnjih obiteljih talijanske tranke (Naš izvještitelj navadja nekoja mena. Vidi dotičnu viest iz Pazina. Op. red.), ali ja držim, da tomu nemože biti ako. Glasa se naime ovdje, da su paziuski alijanaši sakupili prošle nedjelje najproije smetje čitave Istre, same bezkućnike vučibatine, pak da su ih obukli u grajansku ili gospodsku odjeću, te da su ri kano tobožnji paziuski gradjani onako rostački demonstrirali i izazivali.

Ovo tumačenje podkrepljujem jednim jedinim, ali vrlo važnim razlogom.

Nemože se naime i nesmije vjerovati, da bi se mogli ikoliko naobraženi mladići onako prostački ponašati napram ljudem, koji su došli u grad Pazin po svojem poslu mirno, pristojno i uljudno, nepitajuć nikoga ništa. Tâ naši pastiri, koji nisu škole niti izvana vidili, nebi se onako ponašali. Nije dakle, isključena mogućnost, da je moje tumačenje istinito, jer kad tomu nebi tako bilo, morali bismo punim pravom zaključiti, da ste bili u nedjelju medju *Zulu-Kafrii*

Otvorenje „Narodnoga Doma" u Bakru. Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz rodoljubnog Bakra koliko sliedi: Kako ste jur javili, g. uredniče, program svečanosti otvorenja „Narodnoga Doma" u našem gradu, tako se nadam, da ćete uvrstiti u Vaš cienjeni listi i ovo par redaka. Svečanost otvorenja vršila se je strogo po programu, što je na čast prireditelјem svečanosti, najpače odboru, koji je sve pripravio i rukovodio. Kod svečanosti sudjelovala su i tri pjevačka zbora t. j. naš „Sklad", iz Kraljevice „Danica" i sa Sušaka „Jadranska Vila". Pjevalo se uzorno, naposo prekrasnu pjesmu „Crnagorne Crnogorki", koja je sve zadivila. Da je kod te svečanosti igrala glavnu ulogu prekrasna hrvatska „Liepa naša domovina", netreba mi tekar iztjecati. Da nas je svojim krasnim pjevom očarala gospodja Leonija Brükl, suvišno je spominjati. Za čitave svečanosti vladalo je neopisivo oduševljenje, nu vrhunac postigle je drugog dana, kad je amo doplovio parobrod iz Opatije sa dičnimi Vašimi suzemljaci, sa krsnimi Hrvati iz istarskoga Primorja. Srdačnim pozdravom, oduševljenom klicanju nebijaše konca ni kraja. Tako iskreno, toli srdačno pozdravljaju se i primaju jedino rodjena, uzorno ljubeća se braća. Od dalnjega opisivanja o dočeku i boravku istarske braće medju nami odustajem, jer će Vas o tom bez dvojbe koji od istarskih izletnika obaviestiti. (?! Op. uredn.)

„Narodna Čitaonica" u Baški na Krku priredjuje dne 7. i 8. rujna t. g. večernju zabavu sa sliedećim programom: 1. Proslov. 2. „Braća" od Preradovića, deklamacija. 8. Gdje je stanak moj? 4. „Putujući djaci", vesela igra u 1 činu. 5. Bože živi, blagoslovi! 5. „Kopanje blaga", slika iz pučkog praznovjerja u 1 činu. 7. „Svi bez odiela", vesela igra u 1 činu. 8. Liepa naša domovina!

Polovica čista prihoda namienjena je ovoj čitaonici, a polovica krškom učiteljskom družtvu.

Dne 11. rujna priredjuje ista čitaonica večeru, na koju se i ugledni nečlanovi pozivlju.

Otvoren natječaj. Zemaljski odbor za Istru raspisuje natječaj za jedno mjesto pristava komije na zemaljskom poljodjelskom zavodu i s njim spojenom pokušalištu. S tim mjestom skopčana je plaća od for. 1200. Molitelji moraju dokazati: 1. svoju dobu i zdravo tjelesno ustrojstvo; 2. nauke i eventualne službe; 3. praktično znanje poljodjelske kemije i sposobnost predavanja o početnih znanostih, spadajućih na poljodjelstvo; 4. podpuno znanje talijanskoga jezika i eventualno znanje drugih jezika; 5. dokaz o austrijskom državljanstvu.

Mjesto biti će podieljeno prvu godinu privremeno, a stalno druge godine.

Molbe valja podnieti zemaljskomu odboru u Poreču do 30. septembra t. g.

Porečka gospoda namiču ovim opet kojemu od svojih ljubimaca mastnu službicu iz zemaljske blagajne, u koju ulaze i žuljevi Hrvata i Slovenaca Istre, al el. zemaljski odbor netraži od rečenoga „ljubimca" da mora poznati i jezik ogromne većine pučanstva naše pokrajine. Krasno li pravednosti!

Iz Rieke pišu nam 29. agusta. Evo me, te se opet obraćam na „Našu Slogu" iz ovog tobožnjeg „madjarskog tla" i njoj pozdrave šaljem, jer je ona (ne samo list) veoma potrebita, da med nama obstoji, i da se drži nepomična, kada tudje lije u Trans- i Cislitavi kušaju, da ju ruše i da razdor siju. Hvala Bogu, dosta se je takovih pokušaja izjalovilo, ali ufamo se za stalno, da će i odsad kako i dosad sloga vladati jedina med nami, bilo u Cis- bilo u Trans- ili u ovoj sredini Litave.

*

Sajam velike Gospoje bijaše dosta brojno posjećen, a tomu je pomoglo liepo vrieme i velika naručbina, koju parobrodi pružaju narodu iz Cis- i Translitave, da pohođe Rieku, da izpune zavjete, i da se obskrbe bačvami, obruči i drugimi nuždnimi stvari, rad kojih su se od vajkada ljudi uticali u ovu našu Rieku.

*

Naroda ovamo dolazi na hiljade, ostavi liepih svota novaca po dućanih na Fiumeri, po pivnicah i krčmah. Sav taj narod sa obih strana Rieke, i sa otoka, govori hrvatski, ali radi toga po načelnu i po naređbu gradska oblast reć bi, da taj narod mrzi i prezire. Ne tako Riečani, koji su s timi ljudi u doticaju, s njimi se razgovaraju, razumiju i trguju, jer svaki dućandžio mu vlastnik, makar Rimljanin, ima u svojoj službi mladića Hrvata, ili koji hrvatski znade govoriti, jer svatko uvidja, da se bez tog staroga, domaćega jezika sa okoličanom trgovati neda.

*

Svi uvidjaju potrebu tog jezika, ali da bi koji „*pater patriae*" u gradskoj sjednici predložio, da se ustroji hrvatsku pučku školu ovdje, Bože sačuvaj! Svi bi se naši mudraci nad tim predlogom do dna duše sgrozili! Pomislili bi si: *šta bi nam Madjari rekli, a šta Italijani, da u madjarskoj Rieci obstoji hrvatska pučka škola?*

*

Našim je gradskim otcem pod zapovieničtvom *Ciotte* i *Biaconinove* družbe glavna zadaća prikazati svietu naš grad kako čisto talijansko mjesto. Nu ti mudrijaši, kakve zapadna Istra ovamo šalje, da se prohrane, treba da znaju, da dok oni cielu Rieku ne prenesu u *Marke* ili *Umbriu*, ili u koju mu drago prokomorsku pokrajinu, dok dakle to ne izvedu, će se vazda u njoj govoriti hrvatski i u prigodi uzklikniti: živio! jer okoličani naši riedki znaju drugačije, a koji na sajmove dolaze, ne govore nego hrvatski, to se ovdje od vajkada sa pravimi Riečani posve dobro razumiju.

*

Prošlih dana imali smo ovdje izlet jedne stotine čeških učitelja. Rieški guverner se pobojao, da će si riečko redarstvo i fakinaža opet ocrnit lice, da će navaliti na Čehe, jer su prijatelji Hrvata. Redarstvo bijaše ovoga puta prisiljeno samo sebe stražiti. Česi hodeći sa kolodvora u čitaonicu, i iz nje na Sušak, bili su pratjeni s obijuh strana redarstvenimi stražami, kako da su med divljaci. Nekoji se Riečani držali uvriedjujućimi tim policajnim postupkom. Česi, da nikoga „neuvriede ili uznemire" nisu niti novčića potrošili na Rieci, nego sve na Sušaku. Na zdar! onoj češkoj gospodi!

*

U prošli četvrtak imala je trgovačka komora ovdje vrlo burnu sjednicu. *Walušnik*, negdanji silni privržnik madjarske vlade, udario je najprvi na vladu, jer je dignula našu slobodnu luku, i tim, kako sam reče, grad upropastila. Navaljivao je strašno i na načelnika, koji je obećavao svašta, a ništa uradio u prilog svog grada. Drugi zastupnik *Ossoinak* navalio je također na vladu, koja se je usudila dignuti slobodnu luku u gradu, u kojem provizorij obstoji, i za koga se ne znade još komu spada. Kada je pako tu nekoroktnost učinila, da ipak nije ništa učinila za odštetu te stare povlastice. Sada je „Pester Lloyd" počeo oštro odvraćati tim dvim zastupnikom, predbacujuć njim nezahvalnost i šibajuć oštrimi riečmi ostale Riečane. *Tko neće brata za brata, taj će tudjinca za gospodara.* Do vidova!

Rokac.

Stari srebrni novci. Usljed uvedenja nove novčane vriednosti izdalo je ministarstvo financija dne 8. agusta t. g. posebnu naredbu, kojom se nalaže c. kr. blagajnam, da mogu primati staro srebrno novce samo do konca god. 1892. U te novce spadaju: stari toljari po for. 2·10; stari for. po for. 1 i 5 nvč.; dvadesetice starijeg kova po 3·4 nvč; staro desetice po 17 nvč; staro petice po 8 i pol nvč.; staru groše po 5 nvč.; toljare križevače po for. 2·30; polkrižovače po for. 1·12; četvrtkrižovače po 55 nvč. Ova naredba vriedi i za stare šestice, koje primaju c. kr. blagajne do konca godine po 8 nvč. Godine 1893 neće se moći spomenutog srebrnog novca promjeniti, niti će gu c. kr. lievaonice za običnu srebrnu vriednost primati. Stari taj novac izgubiti će dakle vriednost koncem ove godine.

Biti će bez dvojbe i medju našimi čitatelji takovih, koji su si koju srebrnu for. starog kova prištodili, ili koji drže za bilo kakvu uspomenu kakav komad srebra staroga kova, pa ih ovim na vrieme upozorujemo, da taj novac pred koncem tekuće godine svakako promjeniti nastoje, jer će inače taj novac izgubiti god. 1893. svaku vriednost.

Trgovačka mornarica. Polag bilježaka poznatog ureda „Veritas" bilo je na cielom svietu u godini 1891. u svemu 43.514 brodova. Medju tima 33.879 jedrenjaka sa ukupnom nosnosti od 10,540.057 tona i 9.638 parobroda sa bruto-nosnosti od 12,825.800 tona a nutto od 8,286.747 tona.

Parobroda ima u:

Engleskoj	5813	u netto nosn. od	5,106.581
Njemačkoj	689	„ „ „ „	655.182
Francezkoj	471	„ „ „ „	448.990
Americi	419	„ „ „ „	375.950
Španiji	350	„ „ „ „	273.819
Italiji	200	„ „ „ „	185.769
Norvežkoj	371	„ „ „ „	176.419
Nizozemskoj	164	„ „ „ „	149.355
Rusiji	230	„ „ „ „	115.742
Švedskoj	403	„ „ „ „	126.612
Danskoj	197	„ „ „ „	103.578
Austrijskoj	111	„ „ „ „	96.503
Japanu	148	„ „ „ „	76.412
Belgiji	55	„ „ „ „	71.659
Braziliji	120	„ „ „ „	48.901
Grčkoj	68	„ „ „ „	44.424
Portugalu	41	„ „ „ „	29.564

Listnica uredničtva.

Gosp. S. Z. u V. obustaviti ćemo list g. K. kako nam pišete; novce izvolite nam poslati ili donieti, kako Vam je prilično. Koliko nam je poznato Francezi kupuju samo bielo grozdje; kad bi trebali crnoga, javili bismo Vam. Za onaj drugi posao popitat ćemo se i javiti Vam se pismom. Vam i prijateljem srdačan odzdrav!

Gosp. Rokac. Ono pitanje riešiti će se poslje sabora; prijateljski pozdrav!

Lutrijski brojevi

Dne 27. agusta.

Beč	63	12	65	32	19
Grac	90	41	84	10	12
Innsbruck	89	71	49	41	25
Temešvar	79	39	23	51	88

Dne 31. agusta.

Brno	30	53	18	58	5

Poziv.

Na 15. rujna t. g. u 3 sata za podne držati će se u „Narodnom Domu" u Kastvu glavna skupčina „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri" sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Biranje upravnog odbora.
5. Biranje revizijonalnog odbora.
6. Možebitni predlozi.

Pozivlju se gg. članovi, da izvole u što većem broju k ovoj skupščini doći.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri", Kastav, dne 27. kolovoza 1892.

Predsjednik: Ante Turak.

Objava.

Za učeničke dolavske škole u Kastvu ustanovljeno su dvie podpore po 50 for. Prednost imaju učenici s onkraj Učke. Polovica svote izplaćuje se u sredini, a druga polovica na koncu školske godine.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri" Kastav, 30. kolovoza 1892.

Predsjednik: Ante Turak.

Oglas.

Podpisano občinsko glavarstvo javlja ovim slavnomu občinstvu, da će se obdržavati sajam kod sv. Matije u Cerah, občina Žminj, u četvrtak dne 22. septembra (nipošto u sriedu 21. septembra).

Glavarstvo občine Žminj.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

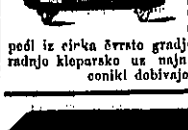

opunomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 13 gradi i drži na skladištu kupolji u ponudah sa stolicom sa ili bez pedi iz cirka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže ciene. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 15—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvorivа, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže ciene. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzdo.

G. BATTARA i dr.

TRST

15—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

Uzme na stan i hranu dva djaka pučke il srednje škole iz dobre obitelji ondašnja čestita obitelj, u kojoj se govori slovenski italijanski i gdje bi djaci pod dobrim nadzorom bili. Pobliže kod našega uredništva. 1—3

Moje skladište strojeva nalazi se u
TRSTU, ulica Zonta br. 5.
pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladišće dolazo često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, te pošto su je dobro progledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su loše strojeve drugdje kupili, a moji da su bolji i cieniji. Kupuju mačku u vreći, neposnajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvorničara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i sretni biti, što nisu izgubili predujam.

Molim gospodu posjetnike, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladišće; pogovoriti ćemo se, tć. meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih prevariti.

Molim rodoljube, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, te da nepodupiru ljudo, koji nas možda crne te nam inače škode.

Preporučam **mlatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu**, te **svakovrstnih strojeva i što na nje spada.**

Moje **Štrcaljke proti peronospori** pokazale su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
inžinir.

— 12

Podpisani vlastnik dvih
drogerija
jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imado uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarocnikom uz najniže cienе.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilato naručbo.

6—13 **L. BRACHETTI.**

Za štrcaljku 9—20
proti mildevu (peronospori)

prihvaćenou od poljodjelskog društva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 14—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—14 vrata 11.

Skladišće ulja, octa i sapuna
Ermano Marich-a
ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 11—16
Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Englezka soda, perlini i svieće.
Sve se dobiva uz najumjerenije cienе.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave finštro iz Brošlje, žoljezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto **olje sa jodom i željezom. Elikair Cocca** okriepljujući i probavljajući. Elikair China proti gruznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu **vodu katrama i uštrcivanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti suboboli. Ekstrakt Tamarinda za Antilu. Vino sa Chinom poput Marsala okriepljujuće želudac. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašek ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 9—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzoće.

DROGERIJA
na debelo in drobno
G. B. ANGELI
104—17 TRST 12—12
Corso, Piazza della Legna št., 1.
Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

MINERALNE VODE
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žveplanje trt.

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 15—52

Tinktura za želodec,

katero prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, Dunajska cesta je mokro uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo. Krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odpetje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1·80, z 55 stekl., 5 kg. teže, velja gl. 5·20. Poštnino plača naročnik. Po 15 kr. steklenička razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 25—25

10—10 **Novosti!** 9—10

Srajce za hribolazce tkane, iz najbo jših snovij, gladke barve ali pisane, s širokim doli povešenim ovratnikom in dvomi žepi na prsih, popolna velikost, izborno delo. Komad gld. 1.20

Svileni pasi 1 meter dolgi, 6 cm. široki, s posrebreno dvojno kačeto zapono. Komad 50 kr.

Klobuk za hribolazce iz I-a klobučovine se širokim svilenim trakom ter moćnjičkom za nakito. gl. 2

Ovratnice za hribolazce 3 komadi gld. 1

razpošilja po **poštnem povzetju**

Emil Storch
Dunaj, I. Salzgasse Nr. 65

Novo! Koji trpe na proderu i koji boluju na dimju.

Elastički podvezac, bez bedrene podveze, posve novi sustav, jest najboljim sredstvom, da prepriečiti dalnje širenje bolesti; jednostran for. 5 do for. 8; dvostruk for. 9 do for. 15. — Za tečo *proderu* prikladan je osobito moj ***elastički podpasac sa premakljivim jastučićem,*** jednostran for. 4·60 do for. 7·50, dvostruk for. 8·50 do for. 15.

Naručbe putem poštarskog pouzoća kod

M. Schick-a,
10—10 **specialiste**
Beč (Wien) i. Goldschmiedgasse 3.
Kod naručbe neka se opiše podrobno bol.

Krasne uzorke šalje se zasebnikom badava. Knjige za krojače nefrankovane.

Tvari za odjela.

Peruvien i dosking za visoko svećenstvo; propisane tvari za c. kr. činovničke uniforme, te za veterane, vatrogasce, sokolaše, livrè; sukno za biljard i igraće stolove, loden i nepromočne lovačke kapnte, tvari koje se pere, plaid za putnike od 4—14 for. itd.

Tko želi kupiti jeftine, poštene, trajne, čisto vunene suknene tvari nipošto jeftine cunje, štono ih posvud nudjaju, te jedva podnose krojačke troškove, neka se obrati na

Iv. Stikarofsky-a u Brnu.

Veliko skladište sukna u Austro-Ugarskoj.

U mojem stalnom skladištu u vriednosti od ½ milijuna for. n. v. te u mojoj svjetskoj poslovnici jest pojmljivo, da preostane mnogo **odrezaka;** svaki razumno misleći čorjek mora sam uviditi, da se od taku malenih ostanaka i odrezaka nemože poslati uzorke jer nebi u kratko blaga prostalo. Ponudjaju li pojedine tvrdke odrezke te razašilju ti uzorko, tada su ovi od čitavih komada, nipošto od odrezaka.

Odrezci, koji se nedopadaju, zamjenjuju se ili se povrati novac. Kod naručbe treba navesti boju, dužinu i cienu.

Pošiljke jedino uz poštarsko pouzetje,
24—24 preko 10 for. franko. 24—24
Dopisuje u njemačkom, madjarskom, češkom, poljskom, talijanskom i francezkom jeziku.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najnižje vrsti; crvene, žute, zelene, vernjeve i crno po 28 nvč. kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijnu bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornouburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 10—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 15—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovilli morska. Pozor pred prevarom.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1892. št. 1799, P. S. III. 30—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:
za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): proko Genove i Montevideo, preko Hamburga upray kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razredo ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanju, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako no prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bodo reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila gledo cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zabojo
za pritjage in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

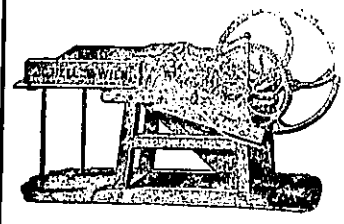

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo itd. itd. novog izvratnog ustroja razpošilje najjeftinije

IGN. HELLER u Beču,
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju besplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Cene su iznova snižene!!! 12—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 36. U Trstu 8. septembra 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Neobljelovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Uporaba klauzule o vinu.

Trgovačkim ugovorom izmedju Austro-Ugarske i Italije bijaše prihvaćena glasovita klauzula o vinu, o kojoj se je toliko o carevinskom vieću i u talijanskom parlamentu govorilo, a u časopisih jedne i druge države toliko pisalo. Po toj klauzuli mogu u našu državu talijanska vina uz carinu od for. 3 i 25 novč. kadgod to talijanska vlada uzhtije. Ugovor sa klauzulom bijaše utanačen na 12 godina.

Poznato je, kako su zastupnici vinorodnih pokrajina Austrije oštro pobijali spomenutu klauzulu, kano vrlo štetnu, dapače pogubnu za domaća vina. Tim zastupnikom pridružiše se i naša oba zastupnika na carevinskom vieću, dočim su talijanski zastupnici Istre na očitu štetu istarskih vinogradara glasovali za tu klauzulu.

Ministar trgovine izjavio je opetovno pred carevinskim viećem, da će se jedva ikada Italija poslužiti ovom klauzulom o vinu. Gospodin ministar prevario se ljuto.

U sjednici od 2. junija t. g. prihvatila je talijanska zastupnička komora predlog, da se upotrebi klauzulu o vinu opunomoćiv vladu, da snizi uvoznu carinu na vino u bačvah za najbolje pogodovane narode na 5 franaka i 77 centezima, ili po našu, na for. 3 i 25 novč. Ono dakle, što su zastupnici vinorodnih pokrajinah Austrije predvidjali i tvrdili, dogodilo se uzprkos protivnom dokazivanju ministra trgovine.

Nako što bijaše prihvaćen predlog o uporabi klauzule, tražilo je austrijsko ministarstvo od talijanske vlade šestmjesečnu, a kasnije tromjesečnu predjavu uporabe rečene klauzule, na talijanska vlada odbi taj opravdani zahtjev izjavivši, da će pod konac junija t. g. upotrebiti klauzulu.

Medjutim talijanska vlada zategnula je ipak do 27. prošloga agusta sa uporabom klauzule. Toga dana stupila je naime u kriepost klauzula o vinu. Davno prije toga dovozoše Talijani kopnom ili morem u dalmatinske pomorske gradove, na Rieku, u Trst itd. hiljade i hiljade hektolitara domaćeg vina, koje čekaše u skladiščih ili na brodovih uporabu klauzule.

Sada noima dakle više dvojbe, da će talijanska vina u sve pokrajine naše države, i da će imati naše domaće vino nejzmjerno pogibeljnoga konkurenta.

Polakšice, koje daje Italiji trgovački ugovor, ne protežu se doduše na sva talijanska vina, već jedino na vina stanovitih pokrajinah, nu mi ne imamo skoro nikakva jamstva, da se neće uvažati u Austro-Ugarsku vino iz svih talijanskih pokrajina, a takodjer ni za vina drugih južnih vinorodnih država, kao što za Grčka, Španjolska itd. Za postignuće polakšice traži se doduše kano najvažniji dokaz talijansku mjestnu izkaznicu (certifikat), ali gdje nam je jamstvo, da se te izkaznice neće zlorabiti ne samo na korist talijanskih, već i drugih vina?

Predvidjajuć naši zastupnici na carevinskom vieću veliku pogibelj uporabom klauzule za sve vinorodne zemlje naše države, podnieše na usta zastupnika Borčića u sjednici od 14. junija interpelaciju na ministra trgovine, kojom pitaju:

1. Misli li c. kr. vlada kod uporabe klauzule o vinu, koja se nahodi u trgovačkom ugovoru, uglavljenom medju Austro-Ugarskom monarkijom i Italijom, strogo držati se slova zakona, pa istu uporabiti samo na proizvode onih talijanskih pokrajinah, iz kojih se vina u našu monarkiju smiju uvažati? 2. Hoće li se sniženа carina od for. 3 i 25 novč. protezati i na one države, kojim je pripoznato pravo najvećeg pogodovanja? 3. Koje mjere misli poduzeti c. kr. vlada, da prieči eventualno kriomčarenje inozemskih vina popraćenih talijanskimi izkaznicami (certifikati)? 4. Hoće li c. kr. vlada iz zdravstvenih obzira zabraniti uvoz u austrijsko područje talijanskih vina sadrom pomješanih? 5. Jeli c. kr. vlada voljna, da preduzme mjere, e da, ako ne posvema, to djelomice, nadoknadi štetu, koju će pretrpiti Dalmacija, južni Tirol, Primorje i druge vinogradarske zemlje, uporabom klauzole?

U ovoj interpelaciji izražena je bojazan, da će se vino k nama dovažati iz čitave Italije proti jasnom slovu zakona; da će pod imenom talijanskog vina moći k nam takodjer vino iz drugih država, i napokon, da će se k nama dovažati zdravlju škodljiva vina pomješana sadrom itd. Da bijaše ta bojazan opravdana, potvrdila je kasnije izdana ministarska naredba, kojom se uredjuje uvoz talijanskoga vina, a pokazati će se bez dvojbe još jasnije tečajem vremena. Tom naredbom doskočiti će se koliko toliko kriomčarenju i kvarenju talijanskoga vina, nu kao što nijedna naredba, neće ni ova svemu zlu na put stati.

Uvoz talijanskoga vina u našu državu zadati će bez dvojbe našim vinogradarom znatan udarac, jer se neće moći glede ciene takmiti s tim vinom. Naredba će ponešto taj udarac ublažiti, al ga niti iz daleka zapriečiti nemože.

Medju zastupnici u carevinskom viću, koji su zagovarali ugovor i klauzulu, bijaše i takovih dobrijana, koji su proricali, da bi odatle mogle nastati kojekakve koristi za južne pokrajine. Poput ministra trgovine nisu se oni nadali, da će se Italija tako brzo i tako lahko sa klauzulom poslužiti. Oni su umovali ovako: Trgovački ugovor sklapa se na 12 godina. Italija morati će dva puta prije dobro promisliti, nego li se posluži klauzulom, koja ju veže na 12 godina, pa bila ona koristna ili štetna po talijansku kraljevinu. Noima dvojbe, da je talijanska vlada sve okolnosti zrelo promislila prije nego li je upotrebila klauzulu, te će se vinorodne pokrajine Italije njom bogato poslužiti. Nu dopustimo za časak, da bi Italija uporabom klauzule tečajem 12 godina zbilja štetovala. Tad nastaje pitanje, hoće li se ona držati dvanaestgodišnje obveze?

Tečajem razprave o trgovačkom ugovoru u talijanskoj zastupničkoj komori izjavio je član te komore i poznati nacionalni ekonom Ellena, da premda se sklapa ugovor na dvanaest godina, da bi se ipak moglo pokušati upotrebiti klauzulu na kratko vrieme, pa kad nebi pokušaj uspio na korist talijanskih vina, moglo bi se još uviek odustati od dalnje uporabe. Tako je govorio zastupnik Ellena, koji je sada članom ministarstva, dapače ministar financijah. Hoće li on ostati kod svoje prve izjave? Zar neće on svoje mnienje takodjer u ministarstvu zastupati i svimi silami nastojati, da ga u život privede? Po njegovom sudu imala bi ostati klauzula u porabi samo dotle, dok bi se pokazalo, da nije Italiji štetna, dotično dok se nebi ustanovilo, da je ona na korist drugoga ugovaratelja, Austro-Ugarske. Dakle, ako je koristna, držimo ju; bude li nam štetna, odkazati ćemo ju. Krasnoga li tumačenja tako važnih ugovora!

U ostalom, ostala poraba klauzule svih dvanaest godina il se ona ukinula prije izminuća ugovora, za naše vinorodne pokrajine zlo i naopako svakojako. Oni, koji su to zlo sakrivili ili pomogli sakriviti, uzimlju na sebe veliku odgovornost. Nitko veseliji od nas, kad bismo se u zlih slutnjah prevarili; nitko zadovoljniji nego li mi, kad bi uporabom ove klauzule naše vinorodne pokrajine od materijalnog udarca poštedjene ostale.

Prvi slovenski katolički sastanak u Ljubljani.

Javismo već, da će se prvi slovenski katolički sastanak otvoriti dne 29. agusta. Evo nas, da u kratko priobćimo djelovanje toga sastanka.

Dne 29. ugusta u večer, nakon svečanoga blagoslova, sastali su se svi učestnici sastanka, njih na broju do 1000, većinom svećenici, u velikoj dvorani biskupskoga dvora. Govorničku tribunu zauze predsjednik priredjivačkog odbora, prolat dr. Čelešek; pozdravi najprvo srdačno sve prisutne dobrodošlicom i orisa kratkimi crtami postanak i svrhu sastanka. Staro je naše narodno geslo, reče: „Vse za vero, dom in cesarja“, a ovaj naš sastanak imade to zadaću, da utvrdi ovo naše svetinje. — Samo na podlozi katoličke vjere, kojoj svi Slovenci pripadaju, moći ćemo očuvati našu narodnost, a zato je nuždno, da prije svega gledamo na katolički značaj škole i da nastojimo, da nas ova ideja bude vodila u cielom životu. Ovaj je sbor prvi u Slovenskoj, koji je tu ideju napisao na svoju zastavu, a nastojati mu je, da ju širi i propagira u boju proti bezvjerstvu, koje je u našem narodu proctelo mah. — Ta ideja katolicizma pako namoće nam i druge zadaće. Morati ćemo se baviti i seljačkim, obrtničkim i radničkim pitanjem“.

Nakon što je dr. Šušteršić izvieztio o radu priredjivačkog odbora, i g. Klun pročitao nadošlo čestitke, medju inim i njemačko pismo grofa Hohenwarta, prešlo se na izbor predsjedničtva i pojedinih odbora. Predsjednikom izabran je narodni zastupnik g. Povše, podpredsjednicima: dr. Srnec, Gr. Einspiler i dr. Mahnič. U stalnu komisiju za II. slovenski katolički sastanak izabrano je 25 članova, za pročelnika dr. A. Čelešek.

Dne 30. agusta viećali su pojedini odsjeci o podnešenih predlozih i rezolucijah, o čemu ćemo kasnije izvieztiti. U 6 sati na večer bila je I. svečana sjednica u staroj Streljani. Osim biskupa ljubljanskoga i mariborskoga i drugih duhovnih dostojanstvenika, bili su prisutni zemaljski predsjednik baron Winkler, načelnik ljubljanski Grasselli i drugi. Predsjednik Povše čitao je prispjele pozdrave, a zatim govorio je knez-biskup Misija, dokazujući, da je ideja narodnosti, ako nije absolutna, i ako se ne naslanja na katolicizam, slaba, pače i štetna. Biskup Napotnik iz Maribora, koji je iza njega uzeo rieč, govorio je o tvrdom uporištu, kojeg je slovenski narod uvjek našao u katoličkoj crkvi. U ime odsutnog goričkog nadbiskupa govorio je dr. Gabrijevčić u istom smislu.

Zatim su pozdravili sastanak u ime odsutnog zemaljskog kapetana njegov namjestnik dr. Papež, u ime gradske občine načelnik Grasselli, onda njemačko-konservativni nar. zast. Fuchs i poljski novinar Glionkiwicz. Govorili su još kanonik dr. Jeglič iz Sarajeva i odvjetnik dr. Srnec iz Celja. U 10 sati u večer zaključena je 1. svečana sjednica.

Dne 31. agusta bile su 2 svečane sjednice, kod kojih je svaka razprava bila isključena. Govorili su kanonik g. Krišanič o vjeri i narodnosti, kanonik Klun o vjerskoj školi, župnik Einspiler o vjerskoj i narodnoj školi za koruške Slovence, prof. dr. Mahnič o vjeri i znanosti, kanonik Flis o kršćanskoj umjetnosti u Slovenaca. Na drugoj sjednici prosborili su vikar Kalan o socialnom, a predsjednik Povše o agrarnom pitanju, prof. Pavlica o katoličkom životu i odvj. parovodja dr. Šušteršič o katoličkoj narodnoj organizaciji. Nakon zaključene sjednice bila je propovjed u stolnoj crkvi, koju je govorio knez-biskup Misija.

Istoga dana poslie podne zaključen je sastanak svečanim načinom. Nakon što je sastanak rezolucije pojedinih odsjeka, koje dolje navodimo, poslje kratkog obrazloženja jednoglasno prihvatio, uze rieč predsjednik Povše, da se u kratkom zaključnom govoru zahvali učestnikom na njihovom trudu. Knez-biskup Misija podieli svim biskupski blagoslov i sastanak se razidje sa klicanjem: „Do vidjenja na drugom sastanku“.

U 8 sati bio je sjajan banket u prostorijah stare Streljane na kojem je bilo do 400 osoba.

Pojedini odsjeci sastali su se, kako već gore rekosmo, dne 30. agusta. Odsjek za školu, komu je bio predsjednikom kanonik Klun, razpravljao je o sljedećih rezolucijah.

1. Katolički roditelji dužni su po svojoj savjesti, da uzgajaju i podučavaju svoju djecu po načelih svete katoličke vjere. Ali pošto nemogu oni sami toj dužnosti udovoljiti i pošto imamo s druge strane prisilnu državnu školu, zahtieva I. slovenski kat. sastanak za katoličku djecu javne pučke katoličke škole i katoličku učiteljsku školu u smislu izjave biskupa, učinjene u gospodskoj kući dne 12. marča 1890.

2. I. slov. kat. sastanak zahtieva, da najviše školska uprava postavi pučku školu i učiteljsko pripravilište na jedinu pravu pedagogičko didaktičnu podlogu materinjeg jezika, kako to zahtievaju državni temeljni školski zakoni, da je daklem nastavni jezik u školah namjenjenih Slovencem slovenski. Zato zahtieva I. slov. kat. sastanak za male škole preduvne nacrte za male škole, kako su ovakovi osobito u Koruškoj nalazo, i smatra svaku drugu uredbu pučkih učiona neosnovanom. Katolički sastanak

zahtjeva dalje, da se visoke školske oblasti u svih zemljah, gdje Slovenci prebivaju, t. j. u Štajerskoj, Koruškoj, Kranjskoj i u Primorju iz pedagogičko-didaktičnih razloga brinu za slovenske manjine, da se svuda, gdje ima zakonitog broja slovenske djece, osnuju katoličke javne škole sa slovenskim nastavnim jezikom.

3. Prvi slovenski katolički sastanak izraziuje želju, da zemaljski sabori, koji zastupaju zemlje slovenskih birača, promjene, kao neki prelaz k boljemu, naše školske zakone u tom smislu, kako su ih vriedni Tirolci prekrojili; dakle neka se pobrinu, da bude pouka u pučkih školah praktična, da nam uzgaja dobre gospodare, veljane gospodarice i vriedne radnike; osobito pako, da se škole tako urede, da se djeca po mogućnosti po spolu dielе shog- čudorednosti i primjerene razdiobe nastavnog gradiva

4. Dok se naši opravdani zahtievi ne urede zakonitim putem, neka se ustrojavaju katoličke privatne, osobito maćastirske škole, u prvom redu pako slovensko učiteljsko pripravilište u Ljubljani, i ako je moguće, pomoćju družtva sv. Cirila i Metoda, koje se u tu svrhu najtoplije preporučuje, i drugim dobrovoljnim darovom i subvencijam dotičnih zemaljskih sabora.

5. Svim redovnikom i redovnicam, koji djeluju na krščanskom uzgoju slovenske omladine, izriče I. slovenski katolički sastanak svoje priznanje i svoju hvalu za ovo poštrtvovno i uspješno djelovanje, i ujedno preporučuje toplo njihove zavode.

6. I. slovenski katolički sastanak preporučuje slovenskim učiteljem i kateketom i svim drugim uzgojiteljom slovenske mladeži, da ustanove katoličko učiteljsko družtvo.

7. Državne srednje škole, gimnazije i realke, neka se preustroje tako, da se u njima ne samo ne podušava ništa, što stoji u protuslovju sa katoličkim vjerskim uvjerenjem, nego da sav uzgoj i sva pouka unapredjuje katoličko-vjersko mišljenje i život. Izim toga izrazuje I. slovenski katolički sastanak želju, da se osnuje slobodna slovenska gimnazija, spojena sa sjemeništem, sa slovenskim nastavnim jezikom.

8. Da se oživi vjerski osjećaj u mladeži srednjih škola, neka se uvedu opet duhovne vježbe svake godine, i neka se mladež skupi u družbah sv. Marije ili u kongregacijah.

9. Svim školskim, odnosno gradskim oblastim i svim prijateljem mladeži preporučuje I. slovenski katolički sastanak najtoplije, da brižno nadziru ponašanje djaka izvan škole, a osobito stanove njihovo, da se i kod kuće vjerski odgajaju.

10. Pošto se nemože pomisliti na preustrojenje sadašnjih visokih šhola u vjerskom smislu i na osnivanje novih državnih visokih škola na temelju katoličkom, preporučuje I. slovenski katolički sastanak, da svi Slovenci podupiru „družtvo za osnivanje katoličkog sveučilišta u Solnogradu", od koga se možda očekivati, da će i nekoliko slovenskih predavaonica obuhvatiti.

11. I. slov. kat. sastanak preporučuje ustrojenje kat. djačkih družtava za Slovence u Gradcu i Beču po primjeru bečke „Austria" pod pokroviteljstvom uglednih slovenskih katolika.

Ovo buduće znanstveno družtvo neka zajedno sa pokroviteljima nastoji, da podupre slov. djake, odnosno, da se osnuju potrebita utočišta, u kojih je sve previdjeno na vjerski i moralni napredak slovenske akademičke omladine i u kojima se pobudjuje i njeguje vjersko mišljenje i življenje.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Znaš, Jurino, da sam se navadil vsej jedno majersko besedo, kako sam ti zadnji put obečal.

Jur. Sil, pak ona pravu?

Fr. Justo onima.

Jur. Tako sada znaš ova.

Fr. Bravo da znam, ma da se i nisam mučil, bio bi duznat za ove, zač to priznaju na puna usta pazinski fićfirići.

Jur. Ča da su njim va tri meseca krila narasla?

Fr. Bas to.

* * *

Fr. Si čul Jura kako su pasanu subotu Portulani streljali?

Jur. Sam čul san, ma na 18. agosta nisu imali praha niti jednu prežu za streljat.

Fr. Aš su ga šparali za sabotu.

* * *

Fr. Si pak videl, kako su gospoda pasanu nedelju va Portulah našim prodancem hrbat obračali?

Jur. Nisu samo hrbat obračali, nego su i rekli: „adesso no gavemo più bisogno de šti šćavi".

Fr. Ter imaju pravo, kad imaju sa „šćavi" posla.

Različite viesti.

Imenovanje. Predsjednikom zemaljskoga suda u Trstu imenovan je savjetnik prizivnoga suda u Trstu g. Pavao Monti.

Občinski izbori u Pomjanu razpisani su. Listine su izloženo i rok za prigovore (reklamacije) utanačen do 2. oktobra. Sami izbori započeti će 10. oktobra. Preporučamo pryakom pomjanskim, da se dogovore u svrhu pregledanja listina, te neka u pravo doba reklamiraju proti pogreškam, koje se u listinah nalaze, jer je to temelj, na kojem se uspieh gradi. A zajedno bi trebalo, da sporazumno postave sva sela svoje savjetnike, da se uzmogne sastaviti imenik budućih zastupnikah. Zato složno na rad!

Istarski sabor otvara se, kako smo javili već u zadnjem broju, u petak dne 9 t. m.

Predsjedničtvo sabora razposlalo je jur gg. zastupnikom dotične pozive k prvoj sjednici priobćiv ujedno dnevni red, koji glasi:

1. Otvorenje zasjedanja.
2. Priobćenja predsjedničtva.
3. Konstituiranje saborskih ureda:
   a) izbor dvojice tajnika;
   b) izbor šestorice revizora.
4. Priobćenje spisa.
5. Izbor saborskih odbora.

Glasilo zemaljskoga odbora „L'Istria", govoreć o neočekivanom sazivu našega sabora, kaže medju ostalim, da će biti ovo zasjedanje veoma kratko. Po njezinom sudu (a taj sud biti će zemaljskoga odbora i saborskoga predsjednika) obdržavati će sabor samo prvu sjednicu, te će se odročiti do mjeseca decembra.

Zastupnici učiniti će dakle samo put tamo i natrag, što će biti mnogim veoma neugodno.

Promjene u krčkoj biskupiji. Č. g. pop Petar Orlić premješten je iz Unijan u Sveti Jakov. Na Unije poslan je č. g. pop Ivan Seršić, dosad duhovni pomoćnik u Novoj Baški, a na njegovo mjesto dolazi iz Vrbnika č. gosp. pop Matej Orašić, a mladomisnik pop g. Ivan Volarić imenovan je duhovnim pomoćnikom u Osoru.

Glasa se, da se je nekim natjecateljem za Malosolsku župu savjetovalo, da uztegnu natrag svoju molbu. Zašto? Nevjerojatno!

Upisivanje na c. kr. državnoj gimnaziji u Trstu obavit će se dne 14. i 15. t. mjeseca od 8—12 sati prije podne u ravnateljskoj pisarni.

Občinski izbori u Oprtlju izpali su, kako javljaju talijanske novine Istre i Trsta, povoljno za talijansku stranku. Neimajuć do danas nikakovih viestih od naših prijatelja iz one občine, moramo se ograničiti jedino na viesti rečenih listova. — Govoreć u zadnjih brojevih u tih izborih rekosmo, da se naša hrvatska stranka pobjodi, bude li kod izbora vladao red i zakon. Tako nas obavješćivaju prijatelji iz Oprtljičine. Od njih očekujemo pobliže viesti. Nu sudeć po pisanju talijanskih listova, kod izbora reda nije moglo biti, jer oni sami priznaju, da u izbornu mjestu, u Oprtalj, naši birači u povećih hrpah nisu smjeli. Tim priznaju i sami, da su pustali samo pojedine birače u mjesto, a što će reći pustiti pojedinoga siromašnoga kmetabirača medju oprtaljsku divljačad, netreba nam pobliže tumačiti. U budućem broju progovoriti ćemo svakako pobliže o tih izborih.

Veselica „Delavskoga podpor. družtva" u Trstu nije se obdržavala prošlo nedjeljo radi nevremena. U jutro bijaše svečana sv. misa, kojoj je prisustvovalo družtvo sa glazbom i zastavom na čelu. Naroda našega jezika bijaše kod sv. mise toliko, kao valjda nikada do sada; prostrana crkva sv. Antona novoga bijaše dubkom puna. Redona veselica vrišti će se u nedjelju dne 11. t. mj. u vrtu „Al Mondo nuovo" dopusti li vrieme.

Tuča u Liburniji. Iztočni dio naše Istre, krašnjiu Liburniju, posjetio je opet bič božji, nesretna tuča. Ono, što bijaše preostalo u vinogradih i na polju, odnesla je većinom tuča dne 4. t. m. U nedjelju okolo 8 sati na večer pokuka je tuča Opatiju, Volosko te jugoistočni dio Kastavštine. Nasamo pobilo, da li je zahvatila i susjedne občine, naime Veprinačku i Lovransku.

Iz Trsta piše nam prijatelj dne 29. agusta: Pred njekoliko sam dana čitao, ne sjećam se pravo da li u „Giovine Pensiero" ili u „L'Istria" uvodni članak[1]) pod naslovom „Svuda isti", u kojem vriedni (?) list, izvračajuć nedavne dogodjaje u Češkoj na štetu Niemaca, nije mogao a da svoga jada neizkali i proti Hrvatom, nazivajuć jih: „Uskoki, barbari," u obće nazivi, kojim smo mi jur odavna navikli od listova sličnе bagre; ali kad sam u nedjelju u večer 28. t. m. posjetio sa svojim drugom prostorije, gdje pjevaju pučki pjevači (Volkssängeri), uvjerili se, da gornji nazivi dolikuju većma njekojim ovdješnjim Talijančićem, nego li nama. Pjevačica naime Laura Dorin, porieklom Niemkinja, zapjeva pjesmu: „Za jedan časak radosti" u hrvatskom jeziku; to je tako dirnulo nekoje ovdješnje Talijančićе u živce, da su spomenutu pjevačicu, kojoj inače uviek pljeskaju, onu večeri izviždali; a izviždali su ju samo za to, što je pjevala hrvatski. Tako me je to zabolilo u duši, da se iznenadjen zapitah: Zar je mržnja tih stvorova suprot Hrvata tolika, da mu ruglu izvrgavaju čak ljubavni poj, taj najsvjetliji odraz ljudsko duše? . . . Zar ne poznaju ti patuljci povjest svoga naroda? Ne znaju li oni, da bi možda danas bio i sam Trst turski grad, da nije hrvatski narod, kog rimski papa pruzvaše „antemurale christianitatis" (bedem kršćanstva) zaustavio turske svojimi trupli? . . . Ne znaju li ti biednici, da u Zagrebu, u metropoli onog „barbarskog" naroda, koga oni toliko mrze, rado slušaju valjane talijanske pjesme, te da pljeskaju valjanim talijanskim pjevačem i kad u svom jeziku pjevaju? Ako toga svega ne znaju, onda zaslužuju žig ignorancije, te su kao takovi nezreli, da se na političkom polju ogledaju sa protivnikom, koga ne poznaju; ako jim je to sve poznato, onda se njihovo ponašanje spram nama ne može okrstiti drugačije, van moralnom podlošću. Za zviždanja hrv. pjesmi ove su me misli, g. uredniče, saletile, i ja Vam ih evo saobćujem. Još mi je samo pri konci nadovezati, da oprovrgheм piskarenje ovdješnjih talijanskih listova, da u koliko me je u jednu ruku ono neopravdano zviždanje hrvatskoj pjesmi one večeri razžalostilo, da me je u drugu ruku razveselila okolnost, da se je ipak u prostorijah našlo čestitih Hrvata i Slovenaca, koji su kad onog zviždanja pozvali gazdu na red, te koji su svojim pljeskanjem bar toliko postigli, da jim se pjevačica došla zahvaliti. (Doznajemo s druge strane; da je rečena pjevačica pjevala talijanskim, francezkim, engliezkih i njemačkim jezikom, te da joj se je kod svake pjesme silno pljeskalo, jedino hrvatska pjesma uzumirila je trule živce najliberalnijih (!?!) ljudi na svietu! Op. ured.)

Iz Motovuna piše nam 1. t. mj. Priobćili ste, g. uredniče, nedavno, kako se je naš občinski načelnik izjavio u javnoj sjednici zastupstva, da želi medju zastupnici mir, ljubav i slogu i da će nastojati svimi silami, da se uzdiva povjer nje medju gradom i vanjšinom.

Mi smo već tada znali, da su to samo prazne riječi i občina obećanja, kojimi se kani kojega slabounmika uloviti, ali do čega nijedan pametan ništa držeti nemože. Mi smo se naslušali jur dosti sladkih riečih i mastnih obećanja talijanske gospode, nu do svega toga držali smo, držimo i držati ćemo kano i do prošlogodišnjeg sniega.

Ali da vam dokažemo i primjerom koliko je g. načelnik iskreno mislio, kad je spomenute riječi izustio, evo nas:

U Karojbi imade dućan ili malenu trgovinu čovjek, koji bi bio rada biti sa talijanaškom gospodom i hrvatskimi kmeti. Nu to ne bijaše moguće, jer se Bogu i djavlu istodobno služiti nemože. Mi mu toga nezamjerasmo, jer mu je valjda korist kazala više držati sa protivnici njegove krvi, nego li s nami, svojem bratimu, nu držimo, da to nije lepo ni pohvale vriedno.

[1]) U porečkoj „babi". Op. ured.

On se dao dakle posve pod gospodsku vladu.

Toga muža imenovao je sadašnji občinski načelnik proti volji i usprkos protivnosti svega puka županom u Karojbi.

Karojbljani izabrase si složno medju sobom vrlo poštenu, čestitu osobu našega jezika, koju htjedoše imati županom, nu [illegible] snuja a motovunska gospoda [illegible].

Nevrijemenovani župan nije domaćin, nego iz druge občine, pak pod njim neće da služi nitko kano podžup, niti će ga tako lako dobiti. Sada leže svi spisi, dolazeći u občinu na župana, kod ovoga posliedjnjega, jer podžupa neima niti će ga biti. Župan hoće doduše, da svatko dodje k njemu tražiti ono, što bi mu od glavarstva došlo, nu puk toga neće, jer toga nije nikada prije bilo, i jer g. župan imade „butigu", koju će naš puk od sada još više izbjegavati.

Porezna občina Karojba prosvjeduje dakle odlučno proti narinutom joj županu, a g. načelniku sporuča ovim, kako je naškodio više gospodi, nego li kmetom, što je pronaglo odkrio „svoju privrednost i neprietranost naprama izvanjskim občinarom". Samo tako napried, g. načelniče, pak ćete se uvjeriti, kako ovakva djela otrajju i slieporn oči.

Prije občinskih izbora obećivali su motovunski nespašenci našim kmetovom iz Zamaška i okolice, da će im odmah sagraditi školu, ako budu s njimi glasovali, te da neće imati za istu nikakva troška. Nu bori su prošli, Zamaščani su glasovali, kako su nespašenci htjeli, nu glavarstvo onoga obećanja motovunskih smutljivaca nepoznaje, pak će lepo Zamaščani plaćati najamninu ili si sa stan učitelja, školu i druge kod škole obične troškove. I ono obećanje rečenih nespašenjaka ćtvoriti će budi komu oči.

Dne 13. agusta imalo je občinsko zastupstvo redovitu sjednicu. Na dnevnom redu bijaše osam točaka, nu zanimiva bijaše jedino sedma. Kod te točke razpravljalo se o dogradnji ceste u Brkač. Staviv gosp. načelnik ovo pitanje na dnovni red, reče što i kako misli o tom občinska deputacija. Jedan talijanski savjetnik hoće da nešto predloži, ali toga nemože valjano izpeljati; hrvatski zastupnik Galo stavi u ime manjine predlog proti načelnikovom i savjetnika. Tada predlogu manjine pridruži se talijanski savjetnik g. Rudela a zastupnik i član većine g. Fornasaro podupre ga valjano, rekav medju ostalim, da manjina želi svojim predlogom korist i dobro občine.

G. načelnik ukori g. Rudolu, da nebi smio kao član deputacije podupirat predlog manjine, t. j. sad jedno sad drugo govoriti.

Napokon dodje i do glasovanja o tom pitanju kako ga predloži većina. Za ni glasuje eva većina osim gg. Formasara i Tomza. Ovomu žadjemu dovikne g. načelnik (dakako parlamentarno!?): „Ella Tomaz la se stasi, perchè la era alzada anche prima" (Ustanite se Tomaz jer ste i prije stali).

Savjetnik Rudela podupirao je predlog manjine a glasovao je za predlog većine! Pak da nisu naša gospoda u Motovunu parlamentarci prvoga reda? Ali trochù Englesi!

Prijavili sto prigodom izbora načelnika njegovo poštovano ime, pak treba da priobćite i čustva imena njegovih pomoćnika i članova občinskih savjetnika, koji su njegovi dušom i tjelom. Evo ih: Corazza, Polesini, Steffanutti, Rudela, Lagania i Cernecha. Prva tri jesu iz grada a ostali po jedan iz Brkača, Zamaska i Sovišćine.

Počamši od 4. t. mj. dioli biskup Flapp sakramenat sv. bermе u ovom dekanatu. Krnjelako-talijanaški trgovčići preporučuju se; mole i zaklinju nas, da dodjemo k njima kupiti svieće za boru „, nu mi Hrvati prepustili smo tu čast prodavcem i podrepnicam talijanaško-krnjolakim.

Za danas dosta, a čim se napuni „vrićica" doći ćemo ju izprazniti!

Iz Lovrana piše nam dne 6. t. m.: Da su občinski izbori na vratima, o tom Vas jur obaviestih. Silno kmećanje opaža se medju mjestnim talijanašima. Rieđko se prije dogadjalo, da bi se ti šarenjaci nedjelom mješali med seljake, te s njima, osim velike potrebe, niti rieč pregovorili dapuče jim niti na pozdrav odzdravljali. A sada? Sada se to sve žuri po „placi" i oblieta sirotu kmeta, nebi li ga nagovorili, da se, za njihovu „ambiciju", iznevjeri rodu i jeziku.

Najradniji medju svima jamačno jest poznati „Avvocato Inerbat" sa svojom družbom talijanskih dotepenaca.

On, pozrtvovan za svoju uzvišenu ideju, ostavlja i sina i drevtvu, te dolazi iz za-

kutne uličice na „placu“. Kad ga narod opazi, pokazuje ga jedan drugomu riečima: „eno ga, eno vöčgra“.

Kao poznata ptica, kad se ogledava sa visoka sa kokošima, pa se spušta na nju sa sračunim visinama, te ju sgrabi oštrim pandžama, tako i on promjeravaj svjetinu, zaustavlja se kod ovoga i onoga, promatra ga pobliže, svidili mu se, nepusti ga više iz rukuh.

Vjerno obavlja taj svoju misiju među lovranskimi kmetovi: „Kume ame, kume tamo“, kume, tako će gospoda, pomisli, „gospoda“! To su najobičnije riečí, koje on izreče „oratorskim“ tonom svojim. A kmet zatravljen tom uzvišenom „govorancijom“, misli, misli — kako bi se oslobodio nepozvanog čovjeka. Pa napokon smisliv ove u jednu reč: „Dobro, čemo malo vidit“. A to znači: Neće biti ništa! Bog — Addio!

Uvidiv on prvi neuspjeh, ostaje osamljen za čas, pak se sprema na mnogo veće žrtve. „Jos je judi na place, homo sreću provat k onoj grupe onde gore“, veli u sebi. Što reče, naporeče. Dohzi drugomu, trećemu, al svagdje isti „fiasco“!

„Buje, da sam doma ostal“, mrmlja u sebi, „pak oni poštoli žakrpal, ca su mi šega jutra prisli“, pak se pobere kući.

* * *

Izborne su listine izložene, to se sada revno pregledavaju i reklami dostavljaju, i to ponajviše od seljaka. Lijepo, vidi se, da su ovi svjestni svojih izborničkih dužnostih i pravah.

Uspjeh nam je osjeguran, ne pomrsili nam računa Oblicat. Tada smo propali, već sada padamo u nesvjesticu, kad na to pomislimo.

* * *

Lovranci! pomislite, da će Vas svaki čovjek, bio kojega mu drago jezika, odsudjivati, kada dozna, da neznate svoje braniti ni štititi; da neznate pjevati Vašeg milog jezika, koji Vam mora biti najdraži na svietu; da niste napokon svjestni svojih prava, a to ćete biti istom onda, kad ćete znati u občinsko zastupstvo odabrati takove muževe, koji će najbolje štititi koli Vaš mili jezik i narodnost, toli dobar glas občine Lovranske i njezinu korist. Djeca će Vas Vaša blagoslivljati, a svaki svjestan čovjek reći će: Tako valja! Živili Lovranci!

Naši pradjedovi od vajkada su govorili hrvatskim jezikom; taj jezik i mi govorimo; ne sramimo ga se, kao što se i drugi narodi ne srame svoga; ljubimo ga nada sve, zahtjevajmo, da se taj jezik uzdrži, kao što do sada u občinskom uredu. To ćemo samo tako postići, ako odaberemo čestite muževe za občinske zastupnike, koji neće gledati vlastite koristi, već korist občine. Takovi mogu biti samo oni, koji su izrasli u Vašoj sredini, koji poznaju, kao i Vi sami, sve jade i potrežkoće, što ih siromah kmet i mornar pretrpiti mora, a da pošteno životari.

U to ime: Živili svjestni Lovranci! Živila naša Istra! Trpimir.

Iz Lindara pišu nam 3. t. m. Kako ste jurve javili u zadnjem broju dične „Naše Sloge“, obdržavala se je u našem Lindaru krasna veselica. Neću se osvrnuti na ono, što su mogli čitatelji dičnog lista lahko rasumjeti, da li imam nadostaviti, da je naš narod cielo okolice pazinske vrlo uznemiren radi prostačkog napadaja talijansko gospodske fukare u Pazinu na naše dične prijatelje. Ali kao da to nebijaše dosta, htjedoše i u Lindaru uznemiriti narod, koji je do nazad malo dana živio u miru i slogi. Kako Vam je, gosp. dredniče, poznato, neki ovdaš-ji gospodičić bez gospodstva, valjda uz pomoć pazinske jame, naručio je obijatu mjeru vina za dan veselice petorici ili šestorici balavaca, da viču „aviva“, te da tako uznemire i pogrde našu veselicu. Nije doduše čestno za Lindar, što su kupili talijanski nemirnjaci iz Pazina šaku dječurlije kao podlo ruže njihovih spletakah, nu mi njim unapried javljamo, de neće naći povoljno tlo u Lindaru, jer lisica dlaku mienja ali ćudi nikada.

Onomu talijančiću iz Lindara poručamo, neka se brine sam za sebe, jer mu toga treba; ako mu se mješa u glavi, neka se liči, a prave Lindarce neka pusti na miru. Vi moji Lindarci, na imenu slavjanski junaci, odalečite se od osobe, koju dobro poznate, da Vam je protivna. Čovjek, koji nije Vaše ćudi ni Vaših osjećaja, neka Vam bude daleko. Talijanski nemirnjaci u Pazinu i svuda drugdje kažu nam danomice svoj barbarizam, što oni drže za „avita coltura“. Njihovi napadaji i pogrde na naše prvake moraju nas osvjestiti, moraju svakomu otvoriti oči.

Mi se takove „kulture“ nehojimo, jer se nas uhvatiti neće, a Talijanašom služi jedino na sramotu.

P. S. Kad dovrših ovo redke, priobćio mi prijatelj „babino“ naklapanje o našoj veselici, o izletu naših prijatelja iz Trsta, Pule itd., napose o Vašoj osobi, gospodine uredniše. (Neboli nas glava radi pisanja „babina“, koja se služi jedino lažju i varom. Op. ur.). Sada „baba“ veseli se, što se je našla u Lindaru osobica, koja je napojila par zelenih djedaka u tri svrhe, da viču „aviva“. Jadna moja „babo“! Tà mi ćemo u svakom talijanaškom gradiću naći moralno propalih Talijančića, koji će za novce i lokilo vikati „živjo“ koliko nam drago.

Dà, dà, dična „babo“, Lindar jest i ostane nepredobiva hrvatska tvrdjava, a novjerujuć li tomu, potrudi se samo u kolikom ti drago društvu i uvjeriti ćeš se, da te je opet jednom nasamario jedan bankrotirac.

Iz Premanture pišu nam 5. septembra 1892. Prošlo je već mnogo vremena, da neima glasa iz ovih krajeva u dičnoj „N. Slogi“. Dozvolite za to g. uredniče, da vam javimo što se ovdje sve događa na sramotu našega puka, a na radost kojekakvih prodanih duša. Da tko sluša talijansku gospodu, kad o nami govore, ili da čita „Somicra“ kad o nami piše, rekao bi, da jed Premantura zbilja postala tvrdjavom šarenjačtva u ovom kraju naše mile Istrije, a mislio bi svakako, da ovdje živu sve sami pristaše „obećane zemlje“.

Ali mi, koji jednako čutimo, a jesmo sigurno velika većina u selu, znamo, kako su nas naše majke naučile govoriti i mi se ne sramimo, da smo starinom iz krčne Dalmacije (a ne iz Krnjelije ili Furlanije). Mi ne ljubimo skute i koljena svakomu talijanskomu dotepuhu ili domaćemu izdajici, pa se zgražamo nad stvarmi, koje se od nedavna ovdje čine.

Naša dva smutljivca nisu bili zadovoljni tim, što uvjek mjeđaju proti ovdašnjem svećeniku; njima nije dosta, da su zaveli narod u političkoj borbi i učinili od njega prostu živinju, koja se za forinte lahko kupi; htjeli su nješto više, da si ovjekovječe ime i slavu za talijanske zasluge: sada naime zahtjevaju i talijansku školu, gdje bi se već mala djeca učila mrziti svoj narod i jezik.

Grozno je to, ali istinito: u Premanturi, gdje se mislilo, da će blage uspomene, koje župnik Delija ugojio, klicu prave ljubavi kršćanske i čistoga rodoljublja, diže se halabuka na najmirnijega u Istri popa; ruje se proti svomu narodu i jeziku, kopa se jamu pod svojim bratom, a tudjinca se maže i gladi. Bog te pomiluj, dični naš Frane! Da ti je bilo znati, kakve si zmije imao oko sebe, bio bi se ih na vrieme oslobodio!

Ali neka viču i buče koliko hoće, neka trube na sve četiri strane krnjelskoga svieta, da je Premantura u rodu sa Furlani i Bumbari, tko ima zdrav razum, neće toga ljo vjerovati, jer se baš u nijednom mjestu Istre ne govori tako liepo hrvatski kano u Premanturi, a mnogi se i sada u njoj dičo sa narodnom crvenkapom i dobro se sjećaju, kako su im pradjedi došli amo iz hrvatske zemlje Dalmacije!

Mi Premanturci smo se prod malo vremena rugali drugim selima, da je u našoj crkvi dve po našu, a u njih sve po latinski, što nijedan ne razumi; a sada htjeli bi nam i to uzeti, ter lišiti nas ono malo duševne hrane, što ju uživamo u hrvatskom jeziku! Nećemo se obazirati na sve one ludorije, što ih zna pisati gledé toga puljski „Somicre“, jer je i vrabcima poznato, da sve što je okolo njega, s njim i u njemu, nevriedi ni pišljiva boba.

Ali stvar sa školom ostaje još uvjek najvažnija. Čekamo da vidimo, što će imati od toga oni, koji su ju pitali. Je li treba znati, da današnji dan istarski oholi Talijan znade samo talijanski, pa tkogod bude došao ovamo za talijanskoga učitelja, neće znati ni riječi razgovarati sa djecom. Istina je, da je dobro učiti se sve jezike, pa zato i vriedimo mi Slovinci sve jezike za dva Talijana, jer znamo uvjek najmanje dva jezika, a oni samo jednoga, ali s malom djecom treba početi materinskim govorom, pak poslje učiti ju i druge potrebite jezike.

Što se bude dogodilo u ovoj stvari, javiti ćemo vam, g. uredniče, da znadu svi Slovinci po Istriji, kakove Talijane imademo u Premanturi!

Domaćin.

Sastanak vjeroučitelja u Zagrebu. Dne 24. pr. mj. kako smo jur javili, zakupilo se do 60 vjeroučitelja iz Hrvatske, Slavonije, Istre i nekoliko iz Kranjske na ure-đeni sastanak. Točno u 8 sati u jutro započe je javni sastanak na kojem mjestu i sasivom „Duha svetoga“, koju je služio u sjemeništnoj kapelici profesor Karlo Matica. Poslie sveto mise pozdravi ju prisutne, predsjednik ovoga profesor Cvjetko Rubetić poduljim govorom, koji je izazvao živahno odobravanje. Po tom su izabrani: predsjednikom Cvjetko Rubetić, podpredsjednikom sastanka prof. M. Marušić, a bilježnicima dr. Homotarić i dr. Kraljević.

Nakon toga predložio je predsjednik odbor, koji će priraditi budući katehetski sastanak i koji će gledati, da se zaključci sastanka udjelotvore. U taj su odbor izabrani gg. profesori Hengi, Lovar, Rubetić, dr. Homotarić i Matica, pa Vidmar, Korenić i Hartman katehete.

Po tom se prešlo na razpravu prve zadaće, koja glasi: „Kako bi se svećenstvo naše što temeljitije upoznalo sa današnjim školstvom i za nj se što življe zanimalo“. Izvjestitelj dr. Josip Horvat profesor i katehet kr. realke u Osieku.

Zaključci na to pitanje primljeni jesu sliedeći:

1. Hrvatsko katoličko svećenstvo, sakupljeno na prvom občem katoketskom sastanku u Zagrebu, uvjereno je, da mu današnji prilike strogo nalažu, da se što temeljitije upozna sa današnjim školstvom i da se za nj što življe zanima.

2. Isto je svećenstvu na temelju izustva tvrdo uvjereno, da je katolički odgoj katoličko mladeži podpuno zajamčen i osiguran samo u katoličkoj konfesijonalnoj školi. Zato će neprestano tražiti svim zakonitim načinom, da izvojšti konfesijonalnu školu.

3. Isto svećenstvo, uvažujući s jedne strane pogubne posljedice neslogo i razdora medju svećenstvom i učiteljstvom, a s druge korisne plodove medjusobnog sklada i složnog rada, odlučilo je uložiti sve sile, da se ukloni nesloga i razdor, a uzpostavi sklad i složan rad medju svećenstvom i učiteljstvom.

4. Isto svećenstvo, uvidjajući potrebu i korist katoketskih sastanaka, odlučilo je, da se svake godine drži ovakav sastanak, i to svaki put u drugom mjestu domovine.

Druga zadaća bila je:

„Kojim bi se načinom mogao pedagogijskomu listu — koji zastupa školstvo — najuspješnije i materijalno osigurati obstanak, te ga u što dalje krugove našega svećenstva i učiteljstva razširiti“. Izvjestitelj: Stjepan Korenić, katehet gradske više djevojačke škole u Zagrebu.

Na ovo je pitanje odgovoreno:

1. Katekete uvidjaju, da je u današnjih prilikah neobhodno potrebno neodvisno pedagogijsko glasilo, koje bi stojalo na skroz katoličkom stanovištu.

2. Katekete uzvajaju kao takovo glasilo sadašnji „Hrvatski učitelj“, koji će ostati pod neposrednim nadzorom „katehetskoga odbora“.

3. Usvajajući katekete ova dva zaključka, prihvaćaju, da odbor za „katehetski sastanak“ zamoli sve duhovne oblasti u našim zemljah, neka bi ono blagoizvolile ovaj list i same podupirati i preporučiti svećenstvu, da ga ono moralno i materijalno podupire.

Predsjednik zahvalio se zatim učesnikom na sudjelovanju, i zaključio je ovaj prvi katehetski sastanak sa željom, da ne bude zadnji. Na to su učestnici živo pozdravili predsjedničtvo i razišli se.

Album. Njegovoj preuzvišenosti, prosvietlom i prepoštovanjim pragospodinu Grguru Rajčeviću, vitezu željezne krune Frana Josipa I. III. reda, zadarskomu nadbiskupu, metropoliti kraljevine Dalmacije, svomu četrigodišnjemu ravnatelju u pokrajinskome bogoslovnome sjemeništu ovome djelcu posvećuje u znak predubokog štovanja na prvi god imenovanja b. koljeva 1892.

U tom djelcu sadržane su pjesme i razni sastavci posvećeni nadbiskupu Rajčeviću prigodom njegovog imenovanja nadbiskupom zadarskim.

Voda u zdravlju, ili kakova voda služi čovjeku za zdravlje i kako treba čovjek upotrabljivati vodu, da podpuno zdrav bude, da si sačuva zdravlje i da visoku starost zdrav i krepak doživi. Popularno medicinsko djelo napisao i izdao Šiman Šojtory, praktični liečnik, vitez kralj. srbskog takovskog reda i posjednik srbskog ratno kolajne. Zagreb, tiskara i litografija C. Albrechta. 1892.

Ovo gornjim naslovom izašlo je praktično djelo o vodi u zdravlju čovjeka od g. Šojtory-a, liečnika u Malinskoj na otoku Krku. To bijaše jurve u našem listu oglašeno, a mi ovim ga ponovno našim čitateljem toplo preporučamo.

Neuku nauka.

O lanu i konoplju.

Piše **Nikola Vežić.**

B. Uzgoj lana.

(Konac.)

18. Grebenanje (češanje) i pohranjivanje lana.

Zadnja radnja oko vlakna jest njegovo česanje ili grebenanje na grebenih. Grebeni za lan čine se od tankih, gusto na daski pribitih čavlića, koji moraju biti gladki, okrugli, ravni, i na vrhu ravno zaoštreni. Grebenima vadi se iz vlakna prostalo pod trlicom pozderje, a k tomu razkida ili para se vlakno, da bude što tanje i sitnije.

Na grebene mora doći lan već dobro pročišćen, jer inače dobio bi malo predje, a puno vreće pozdera. Najbolje je za dočešenje lana imati dva grebena; redjeg za prosiju predju, pa gušćeg i tanjeg, koji više neće imati vaditi pozdor, već samo vlakno gladiti i tanane dioliti. Ako se uzme vlakno, koje nije čisto od pozdera, pa gusti greben, to će se ga mnogo zapleti i usljed pozdera prelomiti.

Dobro pročišćen lan smota se napokon u povjesma, a povjesma u vožnje. —

Ako ga gospodar ne mari odmah opresti najbolje ga je pohraniti u škrinje (sanduke), na suhu mjestu do druge godine; tako predjen vlakno dobiva lipu svitlu boju, i dalje lipšu nit i tim krasnije platno.

Prihod es jednog hektara.

Ako je lan na dobroj zemlji posijan i dobro uzgojen, onda lahko daje 2½—7 met. cenata kad se radi vlakna kultivira. Dalje 12—15—20 met. cent. suhog neuradjenog lana (posije trlenja, grebenja i čišćenja.)

* * *

Pri svrhi velikim glasom prikričujem svakom bratu seljaku gospodaru, da naimé lan u veliko sije i po ovom naputku uzgaja — ja kriv, ako će se pokajati.

Obično naši ljudi kako tako obradjuju lan i to za dvoju vlastitu porabu.

Kad bi naši seljaci-gospodari više marljivosti imali oko lana, i kad bi ga u to valjano obradjivati znali i htjeli, tada bi liepu korist iz toga crpili, kako ju crpe gospodari iz susjednih zemalja, koji ga obradjuju kao naručenu stvar vlastnikom tkaonica. Ima vam ljudi, koji se obradjivanjem lana na veliko bave, pa ovim poslom i do znatna imetka dotjeraju. Pak onda tkalci — tvorničari! Da se neizplati baviti lanom, nebi bilo toliko bogataša trgovaca lanenom robom. Ja vam kažem: hiljadu i hiljadu u velikih gradovih sagradio je kuću lan! Pa kad lan sagradi kuću trgovcu, zašto nebi sagradio seljaku gospodaru, ako ga znade na veliko obradjivati i trgovati njim!?

U to ime Božo pomozi!

Listnica uredničtva.

Gosp. Trnoplesarić. Ono pitanje nije po našem sudu dostatno trezno razpravljeno, pokušajte popuniti bez fantastičko-poetskih slika, jasno stvarno, i razumljivo bez ružica, golubica itd. itd.

Javna zahvala.

Prigodom naše veselice posjetilo nas rodoljuba i prijatelja iz raznih strana Istre pa čak iz Trsta. Na bratskoj pažnji i na tolikom prijateljstvu budi ovim izrečena ovim našim milim gostovom srdačna hvala. Isto tako hvala svim onim, koji se nas sjetiše onoga dana čestitkami, pismohimi ili brzojavkami.

Iskrena hvala dičnomu tamburaškomu zboru iz Pazina, pjevačkomu zboru i prevriednim diletantom.

Liepa hvala našim krasoticam, koje nam podariše dvie zastave i pomogoše inače k uspjehu naše veselice.

Svesrdna hvala napokon gospodi, koja nas novcem podpomogoše, kao preuv. g. dr. D. Vitezić sa 5 for.; g. K. Kastelić 5 for.; V. Spinčić sa 2 for.; g. I. Vilidić sa 2 for.; g. F. Stefanutti sa 1 for. 50 nvč.; g. I. Petrak sa 1 for. 50 nvč.; g. S. Jenko sa 1 for.; g. K. Jelušić sa 1 for.

U Lindaru, početkom septembra 1892.

Predsjedničtvo „Hrvatske Čitaonice“.

Obznana.

Dolavska škola u Kastvu započima dne 16. tek. mjes. Upisivanje redovitih učenika biti će dne 15. a onih nadjelne škole dne 11. i 18. tek. mjeseca.

Ravnateljstvo dolavske škole u Kastvu dne 5. septembra 1892.

Lutrijski brojevi

Dne 8. septembra

Trst	50	49	52	6	10
Line	23	45	67	33	18
Budapest	83	17	70	85	18

Ponuda.

Tko želi kupiti izvrstna grozdja, bielega i crnoga, il mošta, sve najbolje vrsti a uz nizke cieno, neka se izvoli obratiti na

Stjepana Ivas-Nikolina,
mešetara i poljodjelca.
VODICE (Dalmacija.)

Objava.

Upisivanje u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu obaviti će se dne 15. septembra t. god. Učenici i učenice, koji su dovršili najmanje 13. godinu i pučku školu, ter žele stupiti u pripravnicu, neka donesu krstni list i svjedočbu škole, koju su polazili. Siromašni i marljivi učenici, koji idu svršetkom školske godine polagati izpit na učiteljište, dobivaju državnu podporu.

Dne 16. septembra je sv. misa za učenike i tada počme redovita poduka. Tko se prijavi kasnije od 15. septembra neće biti više primljen.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnice.

Kastav, dne 6. septembra 1892.

Br. 14.911

Oglas.

Ovim se ponovno javno razglašuje, da je bugarska vlada već dulje vremena izdala naredbu, da pogranično oblasti dopuštaju ulaz u Bugarsku putujućim tudjincem samo onda, ako su providjeni valjanim putnim listom.

U vlastitoj je dakle koristi putujućih, da si priskrbe, za slučaj putovanja u Bugarsku, redovito putne listove.

Trst, dne 3. rujna 1892.

Od c. kr. namjestničtva.

Br. 851

Oglas!

Iznaša se na javnost, da će se dne 14. t. mj. od 9—12 ure pred podne držati na ovom občinskom uredu pokušaj javne dražbe, na kojoj će se prodati občinsku kuću pod popisnim brojem 145 „staru školu“ u Žminju.

Fiškalna (procjenjena) cieni je od forinta 1158.11, vadij od 110, druge uvjete može se saznati kod podpisanoga.

Glavarstvo občine

Žminj, dne 2. septembra 1892.

Glavar:

Mate Peteh.

Uzme na stan i hrano dva djaka pučke il srednje škole iz dobre obitelji ondašnja čestita obitelj, u kojoj se govori slovenski-italijanski i-gdje bi djaci pod dobrim nadzorom bili. Pobliže kod našega uredništva. 2—3

Moja skladišta strojeva nalazi se u

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

pod tvrdkom:

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

U skladišće dolaze često tobožnji kupci, koji obadju strojeve, te pošto su je dobro progledali i saznali za cienu, izraze svoje nezadovoljstvo, jer da su loše strojeve drugdje kupili, a moji da su bolji i cienji. Kupuju mačku u vreći, neposnajući ni predmeta, kojega kupuju, ni agenta, putem kojega — nipošto putem tvornićara — naručuju. Dodje li naručnina dobra ili loša, moraju ju pridržati i srotsi biti, što nisu izgubili produjam.

Molim gospoda posjetniko, neka dodju prije nego li kupuju strojeve drugdje, u moje skladišće; pogovoriti ćemo se, ta meni je briga, da svakoga dobro poslužim; živim u pokrajini i od zemljaka, koji nisu u pogibelji, da će se ih prevariti.

Molim zadoljubo, neka se drže načela: „Svoji k svojim“, te da nepodupira ljude, koji nas možda crno te nam tuđe škode.

Preporučam **nilatilnice i čistilnice žita, sisaljke za svaku porabu**, te svakovrstnih strojeva i što na nje spada.

Moje Štrcaljke proti peronospori pokazalo su se kano najbolje.

Izradjujem vodovode, tvornice i t. d.

V. Mat. Živic,
—18 tužitelj.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za ureda, rana urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvorivа, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 16—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Ne-o racionalno liečenje!
Svjedočbe glasovitih liečnika.
Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica.

Roman Weissmann:
O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno

se dobiva samo u liekarni *Kalra Zanetti* u Trstu. 9—10

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Veleèastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog orkvenog posudja, in čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, svieènjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih krom šganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 17—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tuljno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladišće glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornеuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladišće sumporn i modro galice za porubu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 11—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 15—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada poče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i homoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanuj liekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 16—52

Poštarsko pošiljko odproma se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pazor pred prevarom.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 16—5[illegible]

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kloparske uz najniže cione. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 16—52

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsdn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- »	3½%	3-mesečni »	2½%
30- »	3%	6- »	2½%

Vplačovanja avstr. vrednostnim papirjom, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vrsdn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupuja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčevanje kuponov 24—17 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna upläšila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 13. maja 1892. 16—24

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana će izsušta jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakav shodišće u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju lašnjenje shodova te odstranjanje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljeno cione. Radnje obavljaju najvećom brzinom ordje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—15 vrata 11.

Skladišće ulja, octa i sapuna
Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 12—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cione.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti:

Glasovite i prave finštre iz Brešije, željezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocea okrieplјujući i probavljujući. Eliksir China proti gruznici. Anateriansku vodu za usta. Tokući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ništrivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okrieplјujuće žuludno. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladišće rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 10—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeća.

Za štrcaljku 10—20
proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svješih proizvoda, kano ulja, bojah, lingo i običnog sapuna, kemenog ulja, praha proti zarezničkom uz najniže cione.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilatu naručbe.

7—18 **L. BRACHETTI.**

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 31—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reke Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani cen.) Izdaja liste zatja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (ltd.): preko Genove i Montevideo, preko Hamburga upav kroz Magelanovo tjesnac i progem Hamburg, Colon (Colon, Panama, u železnico) Panama, Iquique, itd. prek mesja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morajo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drugo od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vzhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasi potnik, gledati će na to, da no bode trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnuje se stroški, ako se zakasni po krivili agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času u določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odrejeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbja zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 37. U Trstu 15. septembra 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja kakve pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

I. sjednica od dne 9. sept. 1892.

Prisutni predsjednik dr. M. Campitelli, vladin zast. vitez Eluschegg i 22 zastupnika. (Galerija dobro posjećena).

U 12½ sati po podne otvori predsjednik prvu sjednicu ovog zasjedanja sa sliedećim nagovorom:

Poštovana gospodo zastupnici!

Prošlo je tekar 5 mjeseci nakon dugačkog i radinog zasjedanja, što ostavisto ovu dvoranu, u koju ste neočekivano danas opet pozvani od Njeg. Veličanstva cesara na redovito godišnje zasjedanje, da uzmognete na vrieme glasovati osobito sa proračun za buduću nedalеku porabu.

U ovo kratko prošlo doba vaš je odbor, premda vrlo ćutljivo oslabljen u svojih silah radi raznih uzroka, izvršio ne samo važne svoje redovite zadaće, te opravio poslove njegova djelokruga, kojo se sve to više množe, već je dapače takodjer riešio sve vaše zaključke zadnjeg zasjedanja, kojim radi broja i važnosti, neima doista para u prošlih zasjedanjih.

Nu nekoji od danih nam naloga jesu od tolike važnosti, da radi proučavanja i zbog obširnosti i razlike predmeta, te radi brojeva onih tjela i stranaka, s kojimi se treba posavjetovati i propitati, napokon radi ozbiljnosti predmeta i očekivanih posliedica iziskuju, da se svestrano dovrše radnje tako duge i promišljene, da bi tomu zadovoljilo jedva razdobje redovito ustanovljeno izmedju godišnjih zasjedanja.

Niti od zakonskih osnova i predloga, podnešenih visokoj vladi, nije se moglo očekivati u tako kratko doba očekivano riešenje.

Radi toga, ne samo da nije mogao zemaljski odbor predložiti novih predmeta, ali niti izraditi obično obćenito izvieše podpuno i protumačeno.

Nu dočim će se odatle zemaljskomu odboru valjda moći zgoda pružiti, da izradi za buduće redovito izvieše predmete, koje neće dakle sadržavati nestalno razdobje od zasjedanja do zasjedanja, već ono sunčane godine po primjeru sabora svih pokrajina; u ovom će se ograničiti, da vas obavieste obćenito o izvršenju vaših zaključaka, pripojiv valjano uredjen onaj dio obćenitog izvieša, koji se tiče zemaljskih zaklada i koje će biti u svoje doba objelodanjeno ujedno sa dotičnimi računi i obračuni.

Očekujuć dakle konac spomenutih zaključaka, koje će moći uplivati i na zemaljsku upravu i da se je u njihovom točaju neprieči, premda bi okolnosti zemaljske zaklade i množeće se potrebe dotične uprave zahtjevale povišenje u dotičnom pokritju i stim spojene terete; zemaljski odbor odlučio je u zadnjem trenutku, da nije probitačno predložiti promjenu olakšujuć tim posao zemaljskomu saboru, kojeg će biti zadaća — ako i ograničena na predložene od zemaljskoga odbora predmete, koji se sastoje u proračunih raznih zaklada — kratka, ma koliko budu proučavanja na to upotrebljena točna i običnim zanimanjem popraćena, odbori, kojim je budete povjerili, budu li saborske rasprave — o čem ne dvojim — nepristrane i trezne, izbjegavajuć svaku suvišnu razpravu, koju da se zaprieči, držati ću se strožije zemaljskoga zakonike, nego li je se predsjedničtvo do sada držalo.

Predpostaviv to, dočim vam pružam srdačan pozdrav, veseo što vas vidim na našu utjehu u ovoj stolici, pozivljem vas, da započnemo naš parlamentarni posao tim, da uzdignemo našu misao sa čuvstvom vjernog podaničtva i odane privrženosti prejasnomu cesaru:

Živilo Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I., živio!

Zastupnici digniuv se na noge, uzkliknu oni većine: evviva! a oni manjine: živio!

Zemaljski kapetan, kao predsjednik izjavi zatim, da je zasjedanje otvoreno.

Kao vladinog zastupnika predstavi predsjednik gosp. viteza Eluschegga. Na klupah manjine zaore glasovi: peraat! van s njimi! sramota!

Predsjednik opominje manjinu i grozi se, da će drugi put uzeti rieč radi ovakvih uvrieda. (Neznamo kako se može uzeti izrečenu rieč. Op. ured.)

Zatim pozdravi vrlo kratko vladin zastupnik Eluschegg sabor u ime cesarske vlade talijanski i hrvatski.

Predsjednik priobći zatim, da je molio za dopust za osam dana zastupnik dr. Dukić; zastupnik Cragliotto moli dopust za čitavo zasjedanje, te ispriča napokon odsutno zastupnike Luis-a i Marinoni-a.

Kod III. točke dnevnoga reda obavio se izbor tajnika. Izabrani bijahu sa 16 glasova zastupnici Luisi Vergottini. Manjina izručila 6 čistih listića.

Za saborske revizore izabrani bijahu sa 16 glasova zastupnici Babuder, Becich, Cleva, Gambini, Marinoni i Tamaro. — Manjina je izručila čiste listiće.

Predsjednik priobćuje razne podneske kao: izvieše zemaljskoga odbora o riešitbi saborskih zaključaka; izvieše o nekojih obračunih i proračunih raznih zemaljskih zaklada, kano i zaklade ezonera, školske, učitoljskih mirovina i poljodjelske, i napokon dopis namjestničtva, kojim se pozivlje zemaljski sabor uslied ministarskog naloga, da izgradi zakonsku osnovu, kojom bi se podielilo bolnicam za epidemičke bolesti pravo javnosti za trajanja epidemije.

Prešlo se napokon na zadnju točku dnevnoga reda t. j. na izbor saborskih odbora.

Predsjednik pita, hoće li birati kano obično odbore.

Zastupnik de Franceschi predloži, da se bira samo financijalni odbor i to od sedam lica. Izabrani bijahu sa 15 glasova zastupnici Amoroso, Babuder, Bubba, Luis, Stanich, Venier i Vergottini. Šest listića čistih.

Predsjednik digne zatim sjednicu i obeća, da će pismeno urediti buduću te ujedno priobćiti zastupnikom dnevni red.

Prvi slovenski katolički sastanak u Ljubljani.

(Nastavak).

Odsjek za štampu, kojemu je predsjednikom prof. A. Župančić a izvjestiteljem prof. Kržić, razpravljao je o sljedećim rezolucijama:

Pošto je današnja štampa štetna svetoj katoličkoj crkvi i katoličkom životu a time i blagostanju našega naroda, uvidja I. slov. kat. sastanak, da je neobhodno potrebito, braniti se proti tom neprijatelju jednakim oružjem, — katoličkom štampom. Ali štampa nesmije samo braniti, nego mora i pospješiti kat. sviest i kat. život. Neka se ova velesila upotriebi 1. kao politička sila u novinarstvu, 2. kao izobražujuća moć u pučkoj, beletrističkoj i znanstvenoj štampi i 3. kao odgojna sila u spisima za mladež.

1. a) I. slov. kat. sastanak priznaje za uzdržanje kat. misli medju Slovencima kao najpotrebitije sredstvo dobru štampu. Zato proglasuje za pravu dužnost svih Slovenaca izdašno novčano i duševno podupiranje naših kat. listova. Svaki katolik neka si smatra dužnostju, da zatire vjeri sve protivne časopise i da ih nadomiešćuje dobrima, svetu vjeru i našu narodnost izpovjedujućima; časopise pako, koji se nieu bezuvjetno prodali liberalizmu, neka uplivni katolici preustroje, da napustiv mlitavost, odlučno i dosljedno zagovaraju prava načela;

b) pošto je pako I. slov. kat. sastanak uvjeren, da kat. novinstvo može tek onda svoj uplivpokazati, ako bude mudro i primjerno osnovano, preporučuje, neka se osnuje stalan središnji odbor, sastojeći od uglednih i uplivnih muževa, koji bi označili smjer u glavnih političkih pitanjih, a na skroz katoličkoj podlozi, da se medju katoličkimi listovi postigne potrebito jedinstvo;

c) dobro uredjen katoličko-politički dnevnik neobhodno nam je potrebit, i neka se tako uredjuje, da odgovara svim materijalnim i duševnim potrebam kat. Slovenaca, prebivajućih u svih slov. zemljah. Pošto si pako slovensko pučanstvo skupoga dnevnika naručiti nemože, potrebit je dobro redigovan periodičan list, koji bi na mjesec jedan ili više puta izlazio. Sa zadovoljstvom izjavljujemo, da mi Slovenci imamo već takvih listova, koji hvalevriedno djeluju u spomenutom smislu. Želiti je, da se ovi listovi medju sobom i po središnjem odboru sporazumiju, pa da pišu u istom smislu i djeluju s oduševljenjem za dobru stvar.

2. a) I. slov. kat. sastanak sa zahvalnošću spominje družtvo sv. Mohora, zahvaljuje se slavnom odboru i svim pregaocem za toliki trud, i moli, da ne popuste, nego da još dalje rade za duševno i tjelesno blagostanje slovenskog naroda.

b) Vjernim, odličnim Slovencem neka bude briga, da i „Matica slovenska“ djeluje na pravoj vjerskoj podlozi.

c) Velike zasluge za slov. katoličku štampu imadu razna katolička štamparska družtva; I. slov. kat. zastanak im izriče za njihovo požrtvovno djelovanje toplu hvalu i preporučuje svim Slovencem, da ih kriepko podupru.

2. Kako priredjivanje dobrih spisa, tako je i provažno razširivanje njihovo; dužnost je dakle svakoga katolika, da slabe i kužne spise iztrebljuje a dobre i valjane razširuje po družinah i družtvih. U tu svrhu osobito mnogo pripomažu župne knjižice, ako se mudro urede.

4. a) Dobri, kršćansko pisani uzgojni spisi neka se svuda šire medju Slovencima, da roditelji i uzgojitelji budu sviestni svojih dužnostih i da ih savjestno vrše.

b) Zato preporučuje I. slov. katolički sastanak, neka se sastavi odbor od vještih ljudi, koji će svjestno presudjivati i ocjenjivati sve slovenske knjige, puku i omladini namienjene, da osobito dosadašnje ocjene nastavljaju i popunjuju, i tako zaista dobre knjige razširuju. U tom smislu neka se nastoji oko posebnoga izdanja slovenskih klasika za odraslu mladež.

Odsjek za kat. narodnu organizaciju, kojemu je bio predsjednikom kanonik dr. Križanić a izvjestiteljem dr. Šušteršič, protresivao je sledeću rezoluciju:

1. I. slovenski kat. sastanak smatra nepromjenljiva načela kat. crkve glavnim temeljem za javno-pravni razvitak slovenskog naroda i izriče svoju iskrenu želju, da bi na ovoj podlozi svi Slovenci složno sudjelovali u točkom boju za obstanak svoje narodnosti.

Na temelju katoličkih načela, koja zajamčuju jednako pravo svakomu, zahtjeva I. slov. kat. sastanak za slovenski narod narodnu ravnopravnost sa svimi austrijskimi narodi, osobito ravnopravnost slovenskog jezika u školi i u uredu, to tim više, što je ta ravnopravnost izričnо zajamčena u čl. 19. drž. temeljnog zakona, i žali ono nepravde, koje se nanose u raznih zemljah slovenskoj manjini.

U obrani naših vjerskih i narodnih prava uvidja I. slov. kat. sastanak potrebu tješne sveze svih katolika raznih austrijskih narodnosti i izrasuje želju, da bi se na podlozi narodne jednakopravnosti svi austrijski narodi združili na zajedničko složno djelovanje za moć, čast i slavu ukupne austrijske domovine, po uzvišenom geslu našeg svietlog vladara: Viribus unitis.

2. I. slov. kat. sastanak prima radostno na znanje, da u Slovenskoj vrlo djeluju u smislu katoličko-narodnih načela razna politička družtva kao: „Katoličko političko družtvo u Ljubljani“, „Slovensko družtvo u dolnjoj Štajerskoj“, „Katoličko političko i gospodarsko družtvo za Slovence u Koruškoj“, „Katoličko političko družtvo“ u Konjicima, „Katoličko političko družtvo“ u slovenskom Gradcu, „Katoličko političko družtvo“ u slovenskoj Gorici itd., i izrazuje želju, da katolički narodnjaci nadalje kriepko podupru djelovanja tih družtava, osobito u tom, da im pribavo novih članova i prijatelja i da tamo, gdje se pokaže potreba, nova ovakova družtva osnuju.

3. I. slov. kat. sastanak smatra tjesniju organizaciju slov. naroda na katoličko-narodnoj podlozi potrebnom. U tu svrhu opunomoćuje stalnu komisiju za II. slov. sastanak, da se uvede odličnim katoličkim rodoljubom iz svih slovenskih pokrajina i da se konstituira kao „Slovenski katolički odbor“ sa zadaćom i djelokrugom izvršujuće odejeka katoličkih Slovenaca.

Sve ove rezolucije primljene su, kako već rekosmo, jednoglasno bez promjene.

(Sliedi).

DOPISI.

Iz Oprtlja početkom septembra. Občinski izbori svršili su proti svakom našem očekivanju. Podlegosmo u sva tri izborničtva. Mislit će tko, da javljamo čitateljem tu viest sa stranom, stidom, zdvojnošću! Podnipošto! Izgubili smo, ostasmo pri čem bijasmo prije, izgubismo al ne sramotno, dočivismo čemu se nismo pred par dana nadali, a protivnici opeta dočekaše, što nisu niti očekivali. Izbori su zadali našim protivnikom dosta straha i trepeta, dosta posla i razmišljanja, što oni i sami priznavaju a jasno je to i iz toga, što su do zadnjega časa nudjali kompromis, dapače i poslje uspjeha u trećem tjelu. Podlegosmo. Gdje da tražimo uzrok našem neuspjehu? Mlitavost, nestalnost, strah i obziri naših kmetova, nezakonitosti, nasilja, podmićivanje, grožnje protivničke uzrok su tomu. Propadosmo dakle mi, a tko je pobjedio? Zar Talijani? Neima ih ako ne sačica u gradu; s njimi združeni kmeti-šaronjaci, d-maći izrodi, izdajice roda i jezika svoga izvojštiše pobjedu.

U prvoj vrsti krivi su našem porazu sami naši kmetovi, koji još uvjek žele stenjati pod kopitom krnjelsko-šarenjačkim. No valja se varati, iskreno kažimo: moj grieh, moj grieh, moj preveliki grieh; nemojmo drugoga kriviti, krivimo sami sebe; sliepi smo, neumni smo, nestalni smo, mlitavi smo, mrzli smo, sve smo, samo junaci nismo. Kakovi smo junaci, kad pustimo, da nam sačica gradjana zapovjeda? kakovi smo junaci, kad iz obsira ili straha nećemo da vršimo naše izborno pravo? Kakvi poštenjaci smo, kad nas laskave rieči, jelo i pilo šarenjačko omami tako, da počinjamo izdajničko djelo? kakovi značajnici smo, kad nam svaki vjetrić promjeni misli, odluke?

Priprave za izbore bile su doista dobre, tako da nas je zbilja iznenadio uspjeh, al kad se ima posla sa ljudmi nestalnimi, boljemu se nije nadati.

Ne mislimo ovdje kuditi sve birače, Bog očuvaj! — dapače dužnost je naša, da nekoje pohvalimo. Vidili smo u nekojima izvanrednu požrtvovnost, srčanost, neustrašivost, željeznu volju — osobito čuditi se moramo u tom pogledu Saulu, Oršiću i Matijašiću. Hvalu osobito zaslužuju čestiti Gradinci, koji su si i ovaj put lice osvjetlali; izkazali su se i Topolovčani, akoprem bijaše medju njima ovaj put dosta smeća i nekoja sela u Brdah, dočim su Krašani ogromnim djelom po-

kazali, da su straživice, jer su ostali kod kuće, a Ždrenjanci i Čepljani pokazali su, da si žele šeludac šaronjačkom branom napuniti.

Rekosmo, da bijaše dobre priprave, al ta priprava nebijaše udešena, kako je imala biti. U političkoj borbi mnogo vriedi red, disciplina, stoga, bez česa izbori ne mogu dobro izpasti, a toga ovaj put bilo nije, barem ne u podpunoj mjeri. Zaludu je, gdje bi htjelo više od njih gospodariti, gdje jedan natežo ovamo, drugi onamo, gdje bi jedan htio, da se zadovolji njegovim udobnostim, drugi opet njegovim; gdje se nešto da sluša glas jednoga, gdje nema samozataje, priegora, požrtvovnosti u obilnoj mjeri, nije se nadati pobjedi.

U prvom dakle redu krivimo sami sebe. Nu porazu našemu krive su spletke protivničke, krive su iste oblasti. Izbore nadzirao je sam c. kr. kapetan. Povjerenstvo pri glasovanju bijaše sastavljeno izključivo od Talijana i šarenjaka. Drugih godina sjedili su u komisiji navadno prvi savjetnici, al ovaj put ne, a to s uzroka, samo da nebude u komisiji jedan naš član, koj je prvi savjetnik g. Bollè, koj se je ipak mogao malo više starati za izbore, nego li je. Skrajna je bezobzirnost izabrati u komisiju same članove jedne stranke, kad vode borbu dvie stranke; samo se po sebi razumije, da će takovi članovi nastojati, da prodru njihovi istomišljenici; ako se pak dada, da je komisija absolutni gospodar koga da pripusti k izboru, nije nikakovo čudo, da njoj pasivna stranka podlegne. Komisija dakle njihova, a od naših nikoga u dvorani, da bi barem bilježio nezakonitosti. U komisiji talijanski pristaše, koji nemare za ništa što je slavensko; u komisiji sjedo osobe, koje se svom strogošću pazo na naše birače, na njihove glasovnice, na njihove punomoći, dočim sve to formalnosti kod svojih birača s vida puštaju; iz neznatnog uzroka uzkraćuje se našim pravo glasa, tako n. p. ako je punomoć dvojim crnilom napisana, uništuje se kao krivu; dolazi golobrad mladić punoljetan, a komisija ga ne pušta glasovati, jer da neima još 24 godine. Naši mole kapetana za pristup u dvoranu, al to jim dopušteno nije; — komisija radi, što ju volja. Njihovi suposjednici imadu svaki svoj glas, dočim naši, ako jih je makar deset, jedva jednoga. Na taj način nije težko skrpati većinu.

Tako u dvorani. Kako pak vani? Četa stražara drži red. Već kod Sv. Lucije na jednoj strani stoje dva stražara, koji brane ulaz u grad svakomu, koji neima poziva. Isto tako na Križišću. Od naših nemože nitko u grad, a njihovih agitatora ima veliki broj, što u gospodskoj što u kmetskoj odjeći, koji su svi pod jednom ili drugom izlikom unišli u grad, pa ondje s tužnim kmetom baratali, plaćali jelo i pilo, podmićivali, strašili, izsmjehavali itd. Bijaše agitatora, koji su sva četiri dana ostali u gradu, bez da su jih žandari opomenuli ili odstranili; nu tomu se nije čuditi, ta isti stražari dielili su njihovo mnienje. Jedan da je kazao jednom Gradincu: Vote per Vigini, lui solo ve darà soldi. Drugi opet da je rekao: Cosa ga fatto po Laginja a Vienna? Uz takove okolnosti nije težko pobjediti.

Protivnici naši su dakle pobjedili, nu toj pobjedi mogu se malo veseliti. Silom i milom su ju postigli.

U trećem tielu imade 602 birača, od tih pripada gradu 100, ti su svi glasovali, a možda i po dvakrat. Govori se, da su glasovali i oni, koji plaćaju 1 for. vojničke takse. Od tih 602 birača došlo na biralište jedva nešto preko 250. Što je njihovo, sve je došlo, a što je naše, ostalo od straha i obzira kod kuće. Naših došlo jedva oko 100. Kad bi bili svi naši došli, kako su nam obećali, imali bismo bili ogromnu većinu.

U drugom tjelu vodila se je žestoka borba. Uspjeh u III. tjelu ozlovoljio naše, pa ne pristupiše svi k izboru ni u tom tjelu, al ipak do zadnjeg časa zdvajali su protivnici. Na to tjelo nisu niti računali. Nekoji naši nam se iznevjeriše pošto stupiše u dvoranu i Bog si ga sam znade i slavna komisija, kako je na jedanput njihov broj poskočio za 22 glasa.

Poraz u drugom tjelu prouzročio je poraz u I. tjelu. Naši klonuše duhom, te ne pristupiše k izboru izuzam nekojih junačkih i svjestnijih birača.

Birača bijaše u svemu 95. Njihovi pristupiše svi i nekoji glasovaše, koji neimaju pravo. Tako zakrpaše oko 40 glasova; ostalo bilo bi sve za nas, da prodobismo u II. tjelu. Bila bi dakle pobjeda sjegurna. Materijala za uništenje izbora imadoše. Naši će proti obavljenim izborom prosvjedovati.

Razgovor

medju Lukom i Martinom poli Pilja na Novašćini porečkoj.

Luka: Zdravo Martino moj!

Mart.: Bog ti daj sriću i zdravlje brate Luka; sidi poli mene, češ ča povidati, ter vero se nismo odavna vidili.

Luka: Ča češ da ti povim, kad je sve žalostno. Dan današnji smo u velikoj novolji. Naši Italijani kako van iz sebe, uvik im ništo fali, ni sami skoro neznadu, ča bi htili. Su kako i muha bez glavo, koja svuda leti, svagdje se posidе, a nezna gdje bi se postavila za svoje pristanište.

Mart.: Boje se i najmanje senice, da se Istrijanci sjedino sa svojom slovinskom braćom, jer onda da bi se pogubili u velikom moru, pošto vide da njihova prikomorska bratja za njihovo spašenje nehaje.

Luka: Žalostno si je pomisliti, kako su slipili s našim kmetom na oči i za oči, dokle su ga tako pokvarili i razmazali, kako malo dite, da sada sumnja makar mu istinu kažeš čistu kako i vangjelje. Nastoji se, da mu se otupi poštenje i njegove muške besede; za zlo mu se prikaže dobro, svagdi se ga pokrije, samo da im bude na ruku u vrime izbori.

Mart.: Ter znaš da je sada kostitucijonalno vrimo, vrimo ustava i slobode, pokvarenost se širi iz gradova na polje; ali ajmo! ča će onda biti, ako se u puku pogubi vjera i moral.

Luka: A vero zlo i slabo. S pukom valja pravedno postupati, istinu mu se mora kazati, jer zlo dobrim neplodi.

Mart.: Zašto su pred malo vrimena mirili neku cestu na Bačvanšćini?

Luka: Ča neznaš, da su blizu izbori u Višnjanu? Puk misle, da je tamo još kakov ćuk, da će im verovati, da će im cesta za Poreč učiniti, samo za to, da za nje sada budu glasovali.

Mart.: Ter je mire već 20 lit, nedaj im je Bog zmiriti!

Luka: Joh je muki po tujoj ruki.

Mart.: Eh moj dragi! za podešćata triba izabrati čovika razboritoga, pravednoga, poštenoga i dobroga ponašanja, da bude na izgled u svemu svomu puku.

Luka: A ne dakle kako oni župan, ki neće k maši ni kad je cesarov god na 18. agusta, kako je njegova službena dužnost, a kamo li druge nedilje?

Mart.: Ima benj mašu poli Giovakina.

Luka: Tamo je njegov uficijo.

Mart.: Si vidia onu veliku bandiru kolor kafè sa srebrnim križem?

Luka: A sam.

Mart.: Ča bi reći, da ju je daroval Kamalić našoj crikvi?

Luka: Zašto su blizu izbori u Poreču; vidia je, da ni moga prodriti za deputata u Beč, sada bi rada postati podešťat u Poreču, pak da nam se malo prikupi il priljubi, nam je kupia bandiru, da mu budemo na ruku.

Mart.: To nije bilo vrime pravo za našoj crikvi bandiru kupovati, jer sada su još duhovi uznemireni, pak je ta bandira samo za to, da nas još više jadi.

Luka: Dakako da jo, ter naš puk protestira i nezadovoljan je, samo tri četiri unutra iz sela su mu poslali zahvalnost kroz poreču „babu“ na ime sve obćine, čemu se svi protivimo, ki imamo soli u glavi.

Mart.: Razumim i ja to; ali on nima nikakova prava ni dužnosti našoj crikvi bandiru kupovati, jer mi znamo, da on to nije učinia iz pobožnosti. Kad bi iz pobožnosti bilo, on bi to bia prija učinia, dokle nisu takovi vitrovi medju pukom puhali. Ako će on milostinju činiti je gospodar; ali neka čini siromaštvu u Poreču, a mi zato mu nismo zahvalni, ni nebudemo zanj nikad glasovali.

Luka: Znaš, da bi nam se svit ruga, da se s tujom bandirom dičimo, kada gremo na Božje polje u procesijon. Si vidia na jedan kraj je slika svetoga Benedetta, a Benedetto je Kamaliću ime, a na drugi kraj je svetoga Ivana, a Ivan je ime našem crkvenom starešini, obadva su naši protivnici, pak još da ih u procesijon nosimo?

Mart. Mi ne potribujemo tuje bandire, imamo svoju dosta lipu, i selo Brdići ima svoju, dakle dvi su dosti za sada, pak kako se govori i da te još druga sela kupiti jenu, nego ja dim, da bi bolje bilo, da se crikvu ponašini, nego da se za bandire već troši.

Luka: Ma ja sam čuja reći, da te nam i crikvu popraviti.

Mart.: Za Boga od kad su postali tako pobožni naši ljori?

Luka: Benj, ča biš verova ti; znaš, da oni drže nekoje naše, kako mi tovara; dokle nam goni u malin, mu dajemo jisti i svašto mu obećivamo, a kad nam dorone, mu damo brtiću i ga zatiramo u pašu.

Mart.: Vero je istina, još i tako nam ne bude manjkalo zanovetanja, pak još da nam crikvu poprave, bi nam rekli, da smo gladi.

Luka: Ja čujem sve ča se govori, zato ja bih svitova gospodina plovana, da kad imamo u procesijon pojti, da onu bandiru doma pusti. Jer vidiš, da bih imâ volju se s tobom svaditi, neznaš kako bih učinia?

Mart.: Kako da čujem?

Luka: Ja bih hodia za tobom, pak kad bih ti stâ na peto, ti biš se štufâ, bi se obrnuja nazad i biš mi ča reka, ja oni put bih ti pljuknuja u oči, onda bi bila smutnja gotova. Tako bi se mogâ najti od naših kakov brnjifo, kako bi oni rekli, da učini onom, ki je noga, kad bi se obrnia nazad, bi mu pljuknuja baš u obraz. To ti je smutnja na nogah, onda se potući i razprekidati bandiru, pak kakova sramota?

Mart.: Sve to bi se moglo dogoditi.

Luka: Ja sam čuja, da naši Novašani zahtivaju imati svoju obćinsku administraciju doma.

Mart.: Koliko je poznam sadašnje okolnosti, to sada tražiti, bi bilo sve vrime zaludu izgubljeno.

Luka: Ča biš ti rekâ. bili bi, bolje, da se učini za podištata Grgotina ili Kamalića?

Mart. Ja nebih moga svitovati, da se učini ni jenoga ni drugoga; ali držim, da bi bilo bolje, da se učini Grgotina, ma dojdući put ćemo učiniti jenoga našega Vrvarana ili Žbandajca.

Luka: Bog Martine!

Mart.: Bog s tobom Luka moj!

Franina i Jurina

Fr. Po majku svita lipe je čora gnâ puliće iz Valture jedan Marčanac.

Jur. Ča su i tamo izbori?

Fr. Vero nisu, leg da te si oni dva tri šarenjaki ove Miholji malo omastit bradu.

Jur. Ala prosilo njim to blago!

Fr. Amen Bože!

* * *

Jur. Ča bi reć, da su bili na Jakovlju tovari tako dragi?

Fr. Cigan Marko mi je povidâ, da ih je niki šenšal jušto za Kanfanar kupova pod svaku cinu, aš da će bit vrod tamo votacijon za podešťata.

Jur. A ki mu ih je ordinâ.

Fr. Bomo oni, ki da ima najveću šporanciju za najisti pulićom Seljane i kontražano i niko naše ljude, ki bi zanj votali.

Jur. Tako će biti oni dan velika fraja pod „bristom“.

Fr. Će i nede, budo li propâ, onda će poslati svoje tovare u „bombašea“ i od jada će pojti u Savinčentu na večernju, gdi će ga tišiti njegov prijatelj; budo li izabran, onda će mu Tomažin oderati sve dugouńjako za nikad site trbuńjako, tota Mare će pariti napolitansko makarune, kašteliraco tartufe i ravinjsko bigulone, a piti će im dati barba Ivić čisto kalabreško vino, da budu znali, kada su podešťata učinili.

Jur. Ako bude tako, onda se neprikažem va Kanfanar almeno 15 dana, jer će smrditi po onom blagu, pak bi mi forši još rekli, da sam došа kosti pobirati.

Fr. Dobro si rekâ, dok se u Kanfanaru arija očisti, ćemo ići malo na Savinčenšćinu, da vidimo ča dola tamo oni mali Garibaldinac.

* * *

Jur. Neku nedilju je odera naš „gua“ poli Ivića jeno čudno blago neznam ča je bilo i zaš.

Fr. Ča neznaš, da se tići love na višćadu, a prodanci na tovarinu ali na pjat šugave ovce.

Jur. Ča su votacijoni pred vrati?

Fr. Svaki dan čekamo na votacijon novega podešťata, pak se za vrime skrbi, da budu sigurniji i ponudjaju našim piti i jisti, da za našega protivnika votaju.

Jur. Valjda se neće pustiti preslipiti i oštamotiti?

Fr. Tako božo ne, niki su jur obećali, a nike će još uloviti, jer oni to znaju.

Jur. Ča ih nepoznaju od prije? vero bi se morali sramiti, da nisu složni medju sobom.

Fr. Neka se sramo ili ne, do malo vrimena će se svi naprav kujati, a niki će im se u brk smijati i ih psovati kako i do sad: „moštri, porki de šćavi“.

Istarskoj majci.

Čista majko, kada bdiješ
Nad koljevkom tvoga sina,
Nek ti bude vjek pred okom
Naša tužna domovina!

Tepaj zato, čista majko,
Tvojem sinu u te čase
Samo jezik našeg roda,
Hrvatske mi samo glase.

Pjevaj njemu o slobodi,
Što u robstvu tiho trune,
Budi pravom svetom majkom,
Da te Istra ne prokune!

Nemoj pjevat tudjim glasom
Sinu nè o tudjoj slavi,
Nek postane tvoje čedo
Dika Istre Hrvat pravi!

Pregni tako — - pa će Istra
Žudjene se sreće dovit,
A hrvatski tad će narod
Tebe, majko, blagoslovit!

Rikard Katalinić Jeretov.

Različite viesti.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ obdržavati će svoju sjednicu u petak dne 16. t. m. u 7½ sati na večer u prostorijah „Del. podp. družtva“. Na dnevnom je redu važan predmet o gospodarskom pitanju, zato se umoljavaju svi odbornici i namjestnici, da na tu sjednicu u podpunom broju dodju.

† **Ivan Legat** kanonik stolnega kaptola sv. Justa u Trstu, ravnatelj biskupskog konvikta, bivši o. k. profesor na državnoj gimnaziji u Trstu itd. itd., preminuo je nakon kratke ali težko bolesti providjen sv. sakramenti dne 8. tega mjeseca. — Pokojnik rodio se godine 1842 u Naklu na Goreuskem, a redjen bijaše 13. agusta 1865. On potiče od rodbine pok. biskupa Bartola Legata, koji ga je za života vrlo volio. Kano profesor gimnazije i bogoslovja bijaše vrlo obljubljen od mladeži radi njegovog blagog srca, dobrote i prijaznosti. — U pokojniku gubi tršćansko-koparska biskupija uzornoga svećenika, omladina blaga i dobra ravnatelja i savjetnika, mnogobrojni prijatelji iskrena i vjerna druga i prijatelja, a slovenski narod čestita i odana mu sina. — Vječni pokoj njegovoj plemenitoj duši!

Delegacije sazvane su i sastaju se 1. oktobra t. g. u Budimpešti.

† **Grgur Rigo.** Prošloga čedna preminuo je u koparskoj kaznioni Grgur Rigo, bivši zemaljski blagajnik u Poreču, koji je postao glasovitim radi poznatog velikog pronevjerenja od 80.000 for. zemaljskog novca. Krščanska ljubav kaže nam, da ga sudimo preko groba po krščanaku, premda naši narodni protivnici ne dadu našim ljudem niti u grobu mira. On se nalazi pred velikim sudcem, koji će mu pravedno suditi; ali ono ogromne

svote od 80.000 for., sve golih žuljeva istarskoga puka, budući će još dugo gorku uspomenu na njega među našim narodom.

On je pošao na drugi sviet sa grdnim pridjevkom pronevjeritelja pučkog znoja, nu mi smo stalni, da je ponio sa sobom mnogo i mnogo griha svojih prijatelja.

I. sjednica istarskoga sabora. Na drugom mjestu donašamo obširno izvješće o prvoj sjednici zemaljskoga sabora za Istru, a ovdje navadjamo nekoje potankosti i nešto tumača k prvoj sjednici. Od 33 zemaljska zastupnika t. j. 30 izabranih i 3 virilista (tri biskupa) prisutno ih bijaše k prvoj sjednici sa predsjednikom 22; od većine manjkalo ih pet, a od manjine tri; biskupa nebijaše nijednoga prisutnoga — kano obično.

Vrieme bijaše kišovito, pak se je sabralo poročkoga gradjanstva mužkog i ženskog spola, gospodske i težačke ruke, prilično.

Pozdravni govor predsjednika bijaše muške saslušan, bez odobravanja ili prigovaranja. Iznenadila je valjda i većinu ona grožnja g. predsjednika, da će u sadašnjem zasjedanju kod razprava postupati strožije nego li obično. Proti komu, ili s kim kani g. predsjednik biti strog, nije nam treba spominjati. U ostalom, članovi manjine neplaše se strogosti g. predsjednika, jer je bio s njima il napram njim i do sada strog, često dapače i prestrog, postupajuć kad što i proti propisom saborskoga pravilnika. Idemo dakle da vidimo u čemu će sastojati ta obećana strogost g. saborskoga predsjednika. — Kod predstave zastupnika vlade dogodio se riedki „intermezzo". Na klupah manjine čulo se glasne uzklike: peraat! van s njim! sramota! Neobični il vrlo riedki su takovi uzklici u saborih, ali je za to i neobično, da nerećemo jedino i posebno stanje hrvatskih i slovenskih zastupnika na istarskom saboru, kao što su jedine i posebno tužne okolnosti našega naroda u ovoj našoj pokrajini.

Oni uzklici udarili su u živce većine, g. predsjednika, a valjda i još budikoga. G. predsjednik ih je dobro čuo, shvatio i svoju rekao zagroziv se, da će drugi put uzkratiti ovakve uvriedljive rieči. Mi neznamo doista, kako se može uzkratiti ili oduzeti izustenu rieč. Možda da nas obećana grožnja g. predsjednika u budućoj poduči o tom.

Sadašnje zasjedanje biti će vrlo kratko. Po želji slavne većine imao bi se obaviti sav posao u dva dana tako, da bi se zaključio naš sabor već pod konac budućeg ćednа.

Prva budućа sjednica (II.) biti će u ponedjeljak il što je probitačnije u utorak. Financijalni odbor — ovoga puta jedini odbor — razpraviti će do tada na brzu ruku i u kratko obračune i proračune raznih zemaljskih zaklada itd., te će je podastrieti saboru na odobrenje. Većina neće se valjda niti upuštati kod nijedne točke u razpravu.

Mislilo se općenito, da će se sastati naš sabor za sada na jednu ili dvie sjednice, pak da će se odgoditi do mjeseca decembra. U tom smislu pisala je i porečka „L' Istria", glasilo zemaljskoga odbora. Nu zadnji čas predomislile se gospoda od saborske većine, odlučiv obaviti već sada sav posao u dvih ili trih saborskih sjednicah. Tako se snuje i govori, a kako će se odkati, javiti ćemo u budućem broju.

II. sjednica istarskoga sabora dne 13. t. mj. K zapisniku I. sjednice progovori zastupnik Volarić. On je zahtjevao, da se popravi rečeni zapisnik u sliedećih točkah: 1. da je manjina uzkliknula cesaru: živio! 2. da je izrazila vladinomu zastupniku svoje negodovanje i prezir poznatimi uzklici, što nije išlo njega samoga, već i onoga, koji imade cesarsku vladu zastupati u zemaljskom saboru. Ta dvojica neka si dakle podiele ono negodovanje i preziranje; 3. da se konačno izpravi zapisnik u tom smislu, da je pozdravio vladin zastupnik sabor u talijanskom i hrvatskom jeziku, premda nam nije stalo do pozdrava ovakove vlade.

Predsj. prekinuo ga par puta zahtjevajuć, da se drži predmeta, jer da se tako obširnim govorom nepravlja zapisnik.

Iza toga pročita predsjednik izjavu, u kojoj kori zastupnike manjine Spinčića, Volarića, Mandića i Jonka, koji da su u prvoj sjednici povriedili čast sabora a time i zastupnika vlade; prvi od njih da je uzkliknuo: „peraat!", a ostala trojica: „sramota!" i „van s njim!"

Zastupnik Spinčić moli rieč.

Predsjednik mu odgovara oštro, da mu nedaje rieči.

Zastupnik Spinčić pita odlučnije rieč za osobi popravak, da odbije grdno podmetanje gosp. predsjednika. Ovaj više gromovito, da mu uzimlje rieč.

Zast. Volarić: ja sam zaviknuo „peraat" nipošto Spinčić. Na to nastane mala buka u saborници i na galeriji.

Spinčić hoće da govori, a predsjednik skoči sa stolice višuć, da diže sjednicu.

Nakon kratke stanke otvori predsjednik opet sjednicu.

Zastupnik Spinčić hoće opet da govori, što izazove novu buru u saboru i na galeriji.

Zast. Amoroso javlja se za rieč.

Zastupnik Spinčić dovikne mu, da se mora prvo njemu dati rieč.

Uz nečuvenu buku u saborници i na galeriji viče predsjednik, da diže sjednicu te uzev šešir, pokrije se i ćeće po saborници.

Zastupnik Spinčić sjedne, izjaviv, da ima pravo na rieč, da izpravi po predsjedniku uztvrdjenu neistinu glede njegove osobe.

Predsj. se vraća na svoje mjesto te otvara opet sjednicu, zagroziv se, da će se morati pooštriti saborski pravilnik, te daje rieč zastupniku Amorosu.

Zast. Spinčić: To su austrijsko-istarski odnošaji.

Zastupnik Amoroso stavi predlog, da se odmah promjeni (pooštri) §. 45. saborskog pravilnika, što je većina prihvatila.

Zastupnik Laginja izjavi talijanski, da je taj predlog nepravilno prihvaćen, jer se mora prije o njem razpravljati.

Predsj. priznaje pokunjeno, da je pogriešio.

Zastupnik Laginja, često prekidan po predsjedniku, prem je mirno govorio, roče nadalje talijanski, da se on neprotivi promjeni onoga paragrafu, jer se nada, da će se popraviti i drugi paragrafi, dotično sav pravilnik.

Predlog Amorosov prihvaćen je zatim sa 16 glasova proti 6.

U odbor za promjenu pravilnika bira se po kurijah kako i izbor asesora; izabrani bijahu zastupnici Volarić, Amoroso, Defranceschi i Costantini.

Predsj. čita zatim razna priobćenja.

Zastupnik Costantini podnaša zakonsku osnovu o intabulaciji iznosa izpod 100 for. bez legalizacije.

Zastupnik Jonko stavi iza toga dvie interpelacije na cesarsku vladu i to jednom pita vladu, kako doznaje za ono, što govore zastupnici saborske manjine i zašto odgovara vladin zastupnik na hrvatske i slovenske interpelacije talijanski, i napokon zašto predlaže svoje predloge samo u talijanskom jeziku? U drugoj pita vladu, zašto nepopravi nekoje strmce na cesti Trst-Rieka, čim bi se pomoglo novoljnomu stanju pučanstva u sudbenom kotaru Podgrad?

Zastupnik Stanger čita interpolaciju na zemaljsko školsko vieće, što je sa poznatom disciplinarnom iztragom proti učitelju Vilimu Grossmannu iz Lovrana?

Zastupnik Volarić čita napokon interpelaciju na zemaljski odbor radi razpisanoga natječaja na mjesto pristava za kemiju na gospodarskom pokušalištu u Poreču, u kojem natječaju se nezahtjeva poznavanje zemaljskih jezika od molitelja za to mjesto.

Prisjednik Gambini čita podulje izvješće zemaljskoga odbora o izvadjanju zaključaka zadnjeg saborskog zasjedanja.

U ime financijalnoga odbora izvješćuje zastupnik Babuder o obračunu zem. školske zaklade za god. 1891.

Zastupnik Mandić govori u generalnoj razpravi, izjavi na koncu, da će se drugovi glasovati proti predloženom obračunu.

Zastupnik Laginja govori o istom predmetu, iztaknuv napose postupanje zemaljskoga odbora u poslu pučke škole u Poljanah.

Većina prihvaća obračun.

Zastupnik Babuder izvješćuje a većina prihvaća bez razpravo izvješće o obračunu za god. 1891. zaklade mirovinske pučkih učitelja. — Isti izvješćuje o proračunu zemaljske školske zaklade za godinu 1893.

Kod glavne razprave govore zastupnici manjine Stanger i Volarić proti proračunu.

Zastupnik Costantini pospješuje imenovanje treće učiteljske sile u Lovrani na talijanskoj školi.

Prisjednik Gambini obećaje, da će zemaljski odbor pospješiti to imenovanje.

Zastupnik Spinčić pobija oba predgovornika u poslu lovranske-talijanske škole.

Kod podrobne razprave govori zast. Mandić.

Većina prihvaća sav proračun.

Isti izvješćuje o proračunu mirovinske zaklade pučkih učitelja, te ga većina prihvati bez razprave.

Iza toga dignu predsjednik sjednicu i urečе novu za drugi dan u 10 sati u jutro.

Odbor za popravak pravilnika sastaje se danas u 5 sati po podne.

Občinski izbori u Pomjanu. Na malu Gospodju proglasio je vladin komesar u Pomjanu, da su izborne listine izložene kroz četiri ćedna, to da ima svatko pravo reklamirati proti tim listinam.

Preporučamo našim prijateljom u onoj občini, da na vrieme pregledaju izborne listine i da odmah ulože reklame proti eventualnim pogriešcam. Ujedno molimo, da se sastanu na dobu te se dogovore o muževih, koje kane kandidirati u novo zastupstvo. Svakako valja im se veoma dobro pripraviti, jer protivnici nemiruju, te će kano i do sada lievo i desno spletkariti proti poštenoj slovenskoj stranci.

Tjelovježba „Tršćanskog Sokola". Upozorujemo naše čestite čitatelje u Trstu, da će poučavanje u tjelovježbi kod toga družtva početi 1. budućeg mjeseca i to za odrasle i za pitomce. Ovi posljednji mogu se predbilježiti, ako su navršili šestu godinu. — Netreba da spominjemo, da je to od velike koristi za tjelesni i duševni razvoj djece, pa se nadamo, da će ih njihovi roditelji rado upisati u to plemenito družtvo, čime će pospješiti i njegovo unapredjivanje.

Nagrade konja. Dne 30. sgusta dielili su u Krku nagrade il darove za kobile sa ždriebci. Podarovani bijahu: Dr. G. Potris iz Cresa sa 25 for., Anton Červić iz Dobrinja sa 15 for., Ivan Gordinić iz Dobrinja sa 10 for., Tomaž Bogović iz Dubašnice sa 10 forinti. — Za mlado brojo kobile: Anton Žužić iz Dubašnice sa 20 for., Frano Morozin iz Sv. Fuške sa 15 for., Nikola Purić iz Dobrinja sa 10 for. — Za 1 i 2 godišnje ždriebice: Josip Morozin iz Sv. Fuške sa 15 for., Anton Malatestinić iz Dobrinja sa 10 for. i Mate Brusić iz Vrbnika sa 10 for.

Iz Zadra pišu nam 10. t. m. Evo me g. uredniče iz „tolomaškog" za sada Zadra, da Vam javim nekoje ovdašnje novosti. Ponajprije vam moram javiti radostnu viest, da se je hrvatska škola preselila u nove prostorije u kuću g. Josipa Perlina. Hrvatska škola napreduje vrlo liepo, a djeca čine u njoj najbolji uspjeh. o čem se osvjedočio i sam namjestnik David. I to dokazuje „l'italianità di Zara"!? Naravski, da je hrvatska škola trun u oku gospodi nespašencem, zato navalise na g. Perlinia (koji je pošteni Taljan) u židovskom „L' Indipendente", samo zato, što je iznajmio liepe prostorije za hrvatsku školu. To je dostatno, da se tog čovjeka odsudi na vješala! Ali nek se gospoda od „avite kulturo" sramo samo hrvatska stvar mora napredovati; jer nije utemeljena na zračnim oblacima ili na pjesku.

Sabor se svečano otvorio upravo jučer, to se nadamo, da će i opet pokazati šestorica svoju žilavost i jačinu, a stari narodnjaci, ti veliki oportunisto, svoju mljohavost i nemoć. Ovdje vam spominjem, da u Zadru pristaje sve, što je sviestnijeg, uz šestoricu.

Javljam Vam napokon, da se je ovdje otvorilo novo italijansko sveučilište, a to je „Narodna Čitaonica"!

Istran.

Kratak sastavak podukah i pravilah o koleri (kratelju). Pod ovim naslovom izdalo je namjestničtvo za naše primorje sliedeće naputke:

1. Kolera jest uvjek unešena gljivna bolest tankog crieva, a pokazuje se bilo u bezbolnom surutkastom lievanju iz crieva i zove se kolerina — ljivica kratelja — ili, što biva većinom, pojavlja se poslije prijašnje lijavice u slici silovitog i iztrošujućeg bljuvanja i lievanja iz crieva.

2. Samo putem bljuvanja i lievanja iz crieva dolazi otrovna gljiva kolere na polje; tiolo, para i sapa na koleri bolestnoga nisu okužna.

3. Ako se izbačena, prostim okom nevidljiva kratelina gljiva nezatare (razkuži, dezinficira) u svijuh tragovih iz dovjeka izljevene tekućine, onde se odmah lahko pomnoži na rublju (perilu), u nečistih tekućinah, u vodi, mlieku, hrani, u vlažnom tlu, a iz okuženog ili na kakvom okuženom predmetu donese se osobito pomoću tiućih rukuh u usta, dodje opet u želudać, i ako ovaj nije kadar uslied svojeg zdravog i kiselog soka uništiti ju, predje u životnoj razplodnoj sili u crieva, te prouzroči nove bolesti kratelja. Kratelj se najviše širi bježanjem jur okuženih ljudih iz kratelinih (kolernih) mjestá.

4. Da se unešenju kratelja na put stane, podvrženi su putnici iz kratelinih stranah i njihova prtljaga na granici liečničkom pregledavanju; sumljivo (opasno) stvari se izključe od dalnje vožnje, a putnici iz kratelinih mjestah nadziru se u svojih pristaništih kroz 5 dana obzirom na njihovo zdravstveno stanje.

5. Prema tomu neka se neprima iz kratelinih krajeva i mjesta rabljeno rublje, odjeća i hrana, neka se neprimaju u stan bjegunci pred kratelјem, i neka se najavi njihov dolazak obćini.

6. Da se kratelj, ako bi se unešenjem u pojedinih krajevih pokazao pošastno (epidemički) nerazširi, neka se pripravi po posebnih zdravstvenih komisijah uz prostovoljnu podporu od strane naobraženog pučanstva u svakoj obćini najćistije i primjernije zdravstveno stanje, i to još prije nego li se kratelj pojavi, odstraniviši sve nestašice, koje bi moglo dati povoda, da se tlo, voda i zrak ognjusi (onečisti); neka se nadzire kakvoća živeža i užitka, osobito neka se skrbi za nepokvarenu vodu u sve gospodarstvene svrhe, i neka se poboljša pučka hranitba putem pučkih kuhinja i osnovanim dobrotvornim obskrbljivanjem.

7. Isto tako ima obćina pripraviti dobro uredjene i osamljene bolničke prostorije za bolujuće na kratelju, sa potrebitim zdravstvenim, podvorbenim i službenim osobljem, potrebitimi upravnimi pripravami i prenosili, obilnim skladištem potrebitih sredstvah za razkuženje, osobito karbolne kiseline i negašenog vapna za pripravu vapnena mlieka. Zdravstvena i bolnička služba mora biti čim skrbnije osnovana, svaki organ točno upućen o svojih dužnostih.

8. Svaki pojedinac ima u vrieme pogibelji nastojati, da u svojem gospodarstvu uvede najveću snagu, odstraniviši sve što bi moglo zrak okužiti, odpadke nagomilati i vlagu zidina prouzročiti.

Redoviti i umjereni način življenja, uzdržavanje kriepke probave, izbjegavanje težko probavne, lijavicu pospješujuće hrane, izbjegavanje sirovog jela, kao što voća, zelenine, mlieka, sira, masta — čuvanje od prohlade — sve ovo je toli potrebito koli i paska na slučajno poremećenje probave, a osobito na lijavicu; u zadnjem slučaju treba u shodno vrieme liečničku pomoć tražiti. Poslije objeda preporuča se užitak vode, kojoj se dolije nekoliko kapljica raztanjene solne kiseline. Ako bukne koji slučaj kratelja u mjestu, onda neka se izbjegava polazak svijuh mjesta, gdje se mnogo naroda sakuplja, kao što sajmove, svetčanosti, javna kupališća, i neka se pazi na osobnu čistoću. Osobito izbjegavati se imadu javni zahodi.

9. U mjestu, gdje vlada kratelj, ima se piti i rabiti za kućnu potrebu, napose za čišćenje stolnog posudja, za pranje itd. jedino sjegurno dobra voda, u koju nije mogla doći nijedna nesnaga. Vodu iz rieka ima se izključiti, i ako nije moguće dobiti živu vodu ili iz dobrog i čistog bunara (šterne), neka se pije kuhana pa ohladjena.

Vodu iz bunara, u kojih blizini nalaze se gomile, perilo i posudje pero, koji su otvoreni ili slabo zidani, nesmije se rabiti.

Duboki železo-cievni bunari su sigurniji. Ako imado pomanjkanja dobre vode, onda neka se piju kuhana pića, kao što: čaj, juha itd. I nepokvareno crno ili bielo vino u malenoj mjeri dobro je uživati. Kapljice proti kratelju, kao tobožnje čuvalo proti bolesti, se neimadu rabiti, jer ništa ne koriste, a mogu i škoditi.

10. Iz kuće, u kojoj kratelj vlada, neprimaj nikakve hrane, izbjegavaj ljudo, koji u njoj stanuju i nestupi u nju, ako te dužnost nezove.

11. Koji imade posla u kući, gdje vlada kratelj, neka u njoj neokusi ni hrane ni pića; neka nezalazi u sahod i neka se čuva, da se nedotakne slučajno okuženih predmeta ili sumnjivih nečistoća. Koji se zadržuje u sobah bolestnika na kratelju, nesmije u istih uživati ili za svoje porabu sahraniti ni hrane ni pića: mora paziti, da nedopuste možebiti okužene ruke u usta prije, nego li jih je razkužio i oprao. Isto tako neka nenosi k ustima nijedno stolno ili pivno posudje, nijednu smodku (cigaru), neka se dakle nepuši u sobi bolestnika, i neka se u obće u istoj nepuste ležati stvari sa porabu. Neprestano mora biti pripravna posuda sa razkužujućom tekućinom (karbolna raztopina), u kojoj se imadu oprati poslije svakog dotika sa okuženimi predmeti ruke onih, koji imadu u sobi bolestnika posla.

12. Koliko bljuvanje i lievanje iz crieva na kratelju bolestnoga, toliko i svi sa istim zamazani predmeti najbolje je razkužiti sa petpostotnom karbolnom kiselinom, u koliko se ne radi o malo vriednih predmetih, koji se imadu spaliti.

Po svršenoj bolesti imadu se svi predmeti u sobi bolestnika, dakako i zidovi i pod razkužiti; s toga se ima odmah iz početka iz sobe bolestnika odstraniti sve nepotrebno pokućtvo, pernice i svi ostali težko razkužljivi predmeti.

Isto tako moraju osobe, koje su u sobi bolestnika obćile i to same sebi i svoje obrabljeno rublje i odjeću razkužiti prije, nego li stupe u dotičaj z drugimi.

13. Perilo i odjeća na kratelju bolestnih ili umrlih nesmije se nerazkužena odstraniti i nitko je nesmije nositi; isto tako nesmije se nijedna od koje mu drago strane proti zapriedi priposlana stvar prije razkušenja uporabiti.

(Sliedi).

Brzojav „Naše Sloge".

Poreč 14. septembra. Prigodom današnje zaključne sjednice podniela manjina tri interpelacije. Spinčić prosvjedovao proti postupku predsjednika. Govorili su proti proračunu poljodelstva: Mandić, ezonera: Laginja, občenitog: Spinčić, Volarić: kod bratovšćina. Manjina uztegla se od glasovanja ezonera i občenitog. Galerija tako nemirna, da bijaše izpraznjena.

Lutrijski brojevi

Dne 10. septembra

Boč	59	62	14	82	46
Grac	25	32	77	10	60

Dne 14. septembra

Brno	54	72	34	48	40

Zahvala.

P. n. gg. darovateljem, gostovom i diletantom, koji su k tomu doprinieli, da je naša zabava u svakom obziru sjajno uspjela, zahvaljujemo najusrdnije.

Vrbnik, 6. rujna 1892.

Predsjedničtvo „Hrv. Čitaonice".

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Veletvrtnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 17—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Uzme na stan i hranu dva djaka pučko il srednje škole iz dobre obitelji ondašnja čestita obitelj, u kojoj se govori slovenski italijanski i gdje bi djaci pod dobrim nadzorom bili. Pobliže kod našega uredničtva. 2—3

J. Klemenc

TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odzivljajoč se toj potrebi, vezjam se naznanjati slavnomu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma proskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam izčiste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim, mnogoterih vrst perilom, vsake bože volničastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilenatimi robci in vezanimi z svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven toga blago za zatevo in vsakovrstno trakovje, med katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami. 1—6

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, za stolicom sa ili bez pedi iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cienе. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 17—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuće, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutinjo bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizda (Kornauburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 12—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počtom od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cienе. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.

TRST 17—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 1

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 17—52

Poštarske pošiljke odproma se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedino društvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodišče u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštonje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cienе. Radnje obavljaju najvećom brzinom svdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbo dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—16 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 17—52

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 13—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Englezka soda, pertini i suveće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cienе.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Raspradaja sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo fluštre iz Brešije, željezo-Malossi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Elikeir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Elikeir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esenciu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino za Chinom poput Marsala okrieplјujuće želudac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Estorhazy. 17—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Za štrcaljku 11—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog društva u Trstu primaju se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Podpisani vlastnik drih

drogerija

jedna volika s **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svojih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kumenog ulja, praha proti zarazničkom ux najniže cienе.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

8—13 **L. BRACHETTI.**

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

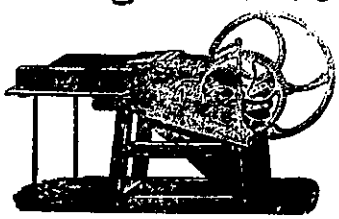

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, groždje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju besplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 13—20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1892. št. 1799, P. S. III. 32—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideo, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnace i progoni Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položaje kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasi potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo tistim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjeno se stroški, ako so zakasnili po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled toga, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencije za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene merto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Drugo izdanje.

Broj 38. U Trstu 22. septembra 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 6 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 ½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

II. sjednica dne 13. sept. 1892.

Prisutni: Predsjednik dr. M. Campitelli, 22 zastupnika, vladin zastupnik vitez Elueschegg. (Galerija dobro posjećena).

Predsj. otvori sjednicu u 10½ sati u jutro, te pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zast. Vergottini pročita zapisnik.

Zast. Volarić reče k zapisniku: Kad sam dobio u ruke zadnji broj službenoga lista našega zemaljskoga odbora „L' Istria" i čitao u izvješću prve saborske sjednice, da su se na uzklik preuzvišenoga gospodina predsjednika: „Živilo Njegovo Veličanstvo cesar i apoštolski kralj Fran Josip I." dignuli na noge zastupnici i ponovili živio, Talijani u talijanskom jeziku, a manjina „iu slavo", tad sam si mislio, da je prvi korak k sporazumljenju učinjen, i da većina već jednom ozbiljno misli od sada unapried poštovati našu narodnost i naš jezik, al sam se u računu prevario, jer u netom pročitanom zapisniku veli se, da su zastupnici ponovili „evviva", a o našem „živio" neima ni spomena.

Gospodo! mi odlučno tražimo, da se poštuje naš jezik, jer kako veli Plutarh: „Tko gubi svoj jezik, taj gubi slobodu", i jer do tada jedan narod faktično obstoji i živo, dok uzdrži i rabi svoj jezik. Mi želimo i hoćemo, da budemo slobodni, i da se na nas računa u ovoj pokrajini, koju mi punim pravom našom nazivljemo.

Nadalje naše negodovanje i nepouzdanje, koje smo izrazili c. kr. vladi, nespominje se u zapisniku, te zahtjevamo, da se ona tri naša uzklika preziranja proti c. kr. vladinom povjereniku u zapisniku izrično spomenu i posebice zabilježe. Mi smo opetovano dignuli bili svoj glas protiva sadašnjemu vladinomu povjereniku u saboru; bilo je ovdje i u carevinskom vieću postavljeno više interpelacija protiva njegovom nezakonitom postupanju; mi smo na javnost iznesli njegova nedjela i najkašnje u zadnjem zasjedanju izrazili smo mu naše podpuno nepovjerenje i nepouzdanje, te tim prekinuli smo s njim jednom za uvjek svaki odnošaj i na njega više neračunamo. Što on unatoč tomu još i dan danas ovdje sjedi i nam "sveudilj prkosi, to nije najkašnje njegova krivnja, jer on je prosti sluga i plaćenik, pa mora da vrši naloge svoga gospodara i da dotle ovdje sjedi, dok se to svidi njegovim poglavarom. S toga je onaj „perca" i onaj naš prezir više išao onomu, koga on ovdje u smislu §. 37. našega pokrajinskoga reda zastupa, pa nek si ga medjusobno i porazdjele.

(Ovdje opominje predsjednik govornika, da se sada radi o izvravku zapisnika, pa neka u kratko reče što hoće, i da nerabi duga razglabanja kod toga).

Zast. Volarić odgovara: Ja popravljam jednostavno zapisnik i do sada sam iztaknuo dvie činjenice, koje zahtjevam, da se u zapisniku spomene, a sad ću iztaknuti treću, to sam pri koncu.

(Vladin povjerenik nješto govori sa predsjednikom i valjda ga uvjerava, da govornik popravlja zapisnik).

Zast. dr. Volarić nastavi: Dakle najprvo zahtjevam, da se naš „živio" na premilostivoga vladara u zapisnik uvrsti. Drugo, da se spomene ona tri naša uzklika protiva c. kr. vladinom povjereniku, a treće, da se navede, da je vladin povjerenik pozdravio sabor najprije u talijanskom, pak onda u hrvatskom jeziku, premda nam do pozdrava današnje vlade nije stalo, i premda, kako se ona na nas neobazire, onako i mi nju jednostavno preziremo. (Živio! na klupah manjine).

Za govora bučila je galerija a predsjednik prekinuo ga opetovano, da se drži predmeta, premda nije znao, o čemu se govori. Utekao se napokon za savjet vladinomu zastupniku, koji mu je valjda rekao, da se govori o zapisniku.

Nakon toga pročita predsjednik izjavu, u kojoj kaže, da bijaše otvorenje sabora uznemireno a čast sabora povriedjena tim, što se je manjina poslužila neparlamentarnimi i uvriedljivimi izrazi napram vladinomu zastupniku, koga je on saboru predstavio. Pošto nije odmah znao ni on ni zastupnici većine pravi smisao onih izraza, da je pozvao obćenito manjinu na red. Nu budući se je sa stalnošću obaviestio, da je zastupnik Spinčić dovikuo: „pereat", a zastupnici Jenko, Mandić i Volarić pako izraze „van s njim" i „sramota" na temelju §. 45. saborskoga pravilnika da izjavlja svoje strogo negodovanje, te poziv'je rečene zastupnike na red.

Zastupnik Spinčić moli riec.

Predsj.: Ne dajem vam riečі ob ovom predmetu.

Zastupnik Spinčić: Molim, da mi se dade rieč za osobnu obranu.

Predsj.: Nedajem nikomu, da govori više.

Zast. Spinčić: Ja moram imati rieč, da vam dokažem, kako ste neistinu izrekli glede moje osobe.

Na to nastane silna buka u saborniei i na galeriji. Predsjednik i zastupnik Spinčić prepiru se oštro, prvi talijanski a drugi hrvatski, te pošto je predsjednik uvidio, da zastupnik Spinčić nepopušća, skoči sa predsjedničke stolice, pokrije se, te reče, da diže sjednicu, pak šeće po dvorani.

Nakon kratke stanke otvori opet predsjednik sjednicu.

Zast. Spinčić ustane, te moli rieč.

Predsj. viče na sav glas, da mu nedaje rieči.

Zastupnik Spinčić: Ja si nedajem kratiti pravo, koje me po pravilniku ide, te mi morate dati rieč.

Zastupnik Amoroso pita rieč.

Zastupnik Spinčić: Ja sam prvi molio rieč i ja ću prvi govoriti.

Predsj. viče, da će se morati poduzeti strožije mjere u zaštitu časti i dostojanstva sabora i predsjedničtva.

Zastupnik Spinčić zahtjeva sve to jačim glasom rieč.

Predsj. odgovara još glasnije, da mu nedozvoljava govoriti, već da ga pozivlje na red.

U saborniei viče većina i manjina, galerija kriči i urliče kano u krčmi. Ne čuje se predsjednika ni Spinčića od silne buke u saborniei i na galeriji.

Predsjednik skoči iznova sa stolice, te pokriv se, zavikne, da diže sjednicu, na što poče amo tamo šetati. U saboru vika i buka, a na galeriji još gore.

Poslie nekoliko časaka otvori predsjednik sjednicu po treći put.

Zastupnik Spinčić moli opet rieč.

Zastupnik Amoroso pita rieč.

Predsj. podieljuje rieč ovomu pa sliedećemu.

Zastupnik Spinčić dovikne mu uzrujano: to su austrijsko-istarski odnošaji!

Zastupnik Amoroso reče na to, da se tako više ne može razpravljati, pak jer raste i u saboru oplima, predlaže, da se dade većа moć predsjedniku, dotično, da se promjeni §. 45. saborskoga pravilnika.

Većina podupire predlog.

Zastupnik Amoroso napiše odmah predlog, da se imenuje posebni odbor od četiri zastupnika, po jednoga od svake kurije, koji će predložiti saboru promjenu §. 45. unutarnjeg pravilnika u tu svrhu, da se podieli predsjedniku veća moć, da uzmogne štititi čast i ugled sabora.

Većina prima predlog.

Zastupnik Laginja prigovori predsjedniku, da bi bio morao dati predlog na razpravu.

Predsj. uvidiv svoju pogrieška, otvori razpravu o predlogu.

Zastupnik Laginja osvrne se kod razprave na rieči zastupnika Amorosa, koji je rekao, da raste oplima. Govornik se slaže u tom s njim. Žalostno stanje našega seljaka (Amoroso: Nisam govorio o seljacih, već sam smjerao na sabor). Žalostne okolnosti kmetskoga stališa . . . . .

Predsj.: Niste li čuli? Ovdje se ne radi o seljačtvu. U ostalom, kažem opetovano zastupniku Laginji, da zastupnik ovdje nezastupa samo jedan dio pučanstva pokrajine, već čitavu pokrajinu.

Zastupnik Laginja: Znadem sve to dobro, ali pustite me, da govorim. — Najžalostnije stanje na vanjščini nemože a da ne upliva i na razprave u saboru. Odviše je jasno, da se ovako nemože dalje, te se radi toga posve slažem sa predgovornikom t. j. da se doskoči ne samo rečenomu zlu, već i mnogim drugim nedostatkom u Istri.

Predsj.: Pripominjem govorniku, da se ovdje radi o promjeni § 45. saborskoga pravilnika, te da mu nemogu dozvoliti da govori o drugom.

Zastupnik Laginja: Pustite me, da svršim, pak ćete viditi, da govorim o predmetu. Rekao sam, da priznajem potrebu popravka unutarnjeg pravilnika itd. obzirom na mnogobrojne ustanove, tičuće se razpravah u ovom saboru. Nu osim promjena u pravilniku, trebamo i mnogo promjena u naših zakonih, zasjecajućih u javno i privatno pravo. Čudim se dapače, da saborska većina nije već do sada uvidila potrebu promjene tih zakona. Potreba, da se sada izpravi nutarnji pravilnik, jest novim dokazom, da sabor, kao što je danas sastavljen, neodgovara više svrhi, u koju bijaše ustrojen; on je jur učinio svoju. Kod razprave o promjenah pravilnika spružiti će možda koji misao, kako bi bilo najbolje, da se razpusti sabor i zemaljski odbor, te da se ustroji posebni odbor iz osoba raznih plemena pokrajine sa vladinim komesarom na čelu. Dogodi li se to, zavladati će mir. (Istina je! na klupah manjine).

Predsj. stavi ponovno na glasovanje predlog Amorosov, za koj glasuje većina.

Zatim se prešlo na izbor odbora za popravak pravilnika.

Zastupnici izvanjskih obćina izabraše dra. Volarića, oni za gradove dra. Amorosa, veliki posjed de Franceschi-a, iz čitavog sabora Costantina.

Predsjednik pozove odbor, da se čim prije konstituira.

Kod II. točke dnevnoga reda priobćuje predsjednik, da je zamolio dopust zastupnik Sršić za čitavo zasjedanje i da je podnio zastupnik Costantini zakonsku osnovu, kojom se ide za tim, da budu slobodni od bilježeničke ili sudbene legalizacije privatni spisi u gruntovnih poslovih, koji nepre'aziaju for. 100. Osnova, sastojeća od četiri paragrafa, bijaše prešnom proglašena, pročitana, prihvaćena i zemaljskomu odboru na proučenje i izvješće izručena.

Predsj. javlja, da je podnio zastupnik Jenko sa drugovi sliedeću interpelaciju na c. k. vladu:

Visoka c. kr. vlado!

Narod šalje svoje zastupnike u zemaljski sabor za to, da rade na korist pokrajine, da se posavjetuju i zaključuju o raznih pitanjih, da kod toga odkrivaju bilo kakve neurednosti, pomanjkanja, krivice itd. napose pako, da na iste upozoruju takodjer c. kr. vladu; nipošto pako za to, da služe kao nišan slučajnoj bezobzirnosti i drzovitosti.

Dužnost je dakle c. k. vlade, da skrbi za to, da sve podrobno doznade, što se dogadja i govori u saboru. Nu upravo tu dužnost obzirom na Istru zanemaruje c. kr. vlada posvema, podnašajuć mirno, kako sadašnje predsjedničtvo sabora skrajnom drzovitosti presire sve, što se govori na strani manjine u jeziku većine pučanstva.

Interpelacija bila bi veoma obširna, kad bi se htjelo navesti razne slučajeve, te njihove posliedice. Navadjamo samo dva.

U zemaljskom saboru odrekao se je zastupnik mandata. Predsjedničtvo nije toga dojavilo c. kr. namjestničtvu jedino radi toga, jer bijaše odreknutje učinjeno u slovenskom jeziku. Da se je moglo razpisati novi izbor, trebalo je vrlo smješnih dogovora izvan sabora.

Usljed neke molbe mnogih obćina zahtjevalo je ministarstvo od namjestničtva govore zastupnika saborske manjine u tom predmetu. Ali namjestničtvo nije imalo „službenih" govora, jer u saborskom zapisniku stoji svuda značajni: „parla slavo".

Viši činovnik namjestničtva drznuo se dapače javno kazati, da bi bila morala manjina govoriti talijanski, ako je htjela štogod postići!

C. k. vlada morala bi biti kano takova nad strankami. Nikako nedade se opravdati, što podržaje sadašnje obćenito grozno stanje u Istri tim, da u zemaljskom saboru i izvan njega svimi sredstvi podupire stranku, koja je sada u toj saborniei u većini, a u pokrajini pako u manjini, da takodjer u svojem djelovanju izvan zemaljskoga sabora presire jezik većine pučanstva, da stavlja u zemaljskom saboru svoje predloge jedino u talijanskom jeziku, da odgovara talijanski na hrvatske i slovenske govore i interpelacije.

Neka prosudi sama c. kr. vlada, da li je za nju častno, ako se prezire dapače i njezin zastupnik, kad govori hrvatski. Tuj se ističe samo, da se dodar one riedke hrvatske izjave c. kr. vlade navadja u stenografičkom zapisniku kratkom opazkom n. pr.: „pronuncia indi alcune parole in lingua slava".

Neće li predsjedničtvo zemaljskoga sabora Istre c. kr. vladi javljati svega, što se govori i dogadja u saboru, ta ako misli c. kr. vlada, da treba i nadalje takovo stanje podržavati i njegovati u protuslovlju sa postojećimi zakoni; drži li ona, da neima sredstva, da to stanje odstrani, što podpisani nikako nevjeruju, tada neka pošalje u sabor svoje stenografe.

Mi zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda zahtjevamo svom odlučnostju i pravom, kojo nam nitko odreći nemože, da c. kr. vlada sve doznaje i uvažuje, što mi ovdje govorimo.

Zahtjevamo takodjer, da se vladini predlozi podnašaju saboru u zemaljskih jezicih, te da c. vlada na naše govore i interpelacije odgovara u našem jeziku.

C. kr. vlada dužna je poznavati zemaljske jezike; nas neveže nikakva dužnost učiti talijanski jezik, dotično rabiti ga stranki za ljubav, koja zastupa manjinu pučanstva, i za ljubav c. kr. vladi, koja podupire tu stranku na sve moguće načine, dočim nas prezire.

Na temelju svega toga pitamo c. kr. vladu:

Što kani poduzeti u tom poslu?

Poreč, 13. septembra 1892.

Jenko, dr. Fr. Volarić, dr. Stanger, Vjek. Spinčić, M. Mandić, dr. M. Laginja.

(Za čitanja interpelacije kihali su i udarali nogama na galeriji).

Pročitanu interpelaciju izruči predsjednik vladinomu zastupniku.

Zastupnik Jenko čita zatim drugu interpelaciju isto na c. kr. vladu, koju izruči predsjednik kasnije vladinomu zastupniku. Ista glasi:

Visoka c. kr. vlado!

Godine 1890. vladala je u sudbenom kotaru Podgrad novolja, kakove se plašimo i sada usljed slabe ljetine. Obćinsko zastupstvo Podgradsko molilo je tada c. kr. vladu uz ostalo, da bi se na raznih predielih promjestilo, dotično izravnalo državnu cestu Trst-Rieka, na kojoj imade

velikih i vrlo pogibeljnih strmaca. — Priznata je obćenito potreba uredjenja, za koje se je jur prije molilo, nu uvjek uzalud, premda je c. kr. gradjevni ured izradio jur nekoje projekte, priznavši tim, da valja radnju izvršiti.

Molbu Podgradskoga glavarstva riešilo je c. kr. namjestničtvo nakon više od jedne godine, doznavši za prenos obrovskog strmca for. 2000. Pozvana bijahu glavarstva svih triju obćina, da naznače najsiromašnije radnike sudbenoga kotara.

Nakon duljeg zatezanja bijaše onemogućena dakle ta jedina, neznatna i zakašnjena državna pomoć biednomu stanju. Jasno je naime, da k takovoj nevažnoj radnji nemogu dolaziti radnici iz čitavoga kotara, koji mjeri po duljini 50, a po širini barem 20 kilm. i to za najveću dnevnicu od 70 novč., koju njim se je obećivalo u doba, kad no je bilo najprećnije djelo na polju obaviti.

Obzirom na biedu godine 1890. nije se postiglo niti najmanji dio željenoga uredjenja, niti je dobilo pučanstvo u najvećoj potrebi nit najmanju pomoć.

Koncem prošle godine ponovilo je obćinsko zastupstvo Podgradsko molbu bar za uredjenje obrovskoga strmca sa primjerenom dnevnom zaslužbom bar za bližnje radnike tako, da bi na drugih mjestih radili drugi, kada bi se cesta drugdje popravljala. Po izmaku skoro osam mjesecih primilo je glavarstvo riešenje, da bijaše već prve godine odlučeno, da se radnja neovrši, jer da se za pripomoć biednomu stanju nemože plaćati dnevnice nad 70 nvč. U ostalom, da se je itako netko protivio tomu popravku.

Pošto se nije moglo na taj način postići uredjenje niti najmanjeg diela ceste; pošto je uredjenje potrebno no samo kod Obrovoga, već na čitavoj cesti, gdje su neobične strmine upravo pogibeljne; pošto troši c. k. vlada drugdje veliko svote u takovo svrhe; pošto je potrebito, da svrati c. kr. vlada svoju pozornost bavem u tom pogledu takodjer na Podgradski kotar; pošto prieti uslied loše ljetine iznova biedno stanje pučanstva onoga kotara, pitaju podpisani:

„Hoće li visoka c. kr. vlada u najkraćem roku započeti i svršiti uredjenje nekojih dielova ceste Trst-Rieka, i to ne samo da doskoči biednomu stanju, već takodjer obzirom na javnu potrebu?“

Poreč, dne 13 septembra 1892.

Jenko, dr. Fr. Volarić, dr. Stanger, Vjek. Spinčić, M. Mandić, dr. M. Laginja.

Zastupnik Stanger čita sliedeću interpelaciju na zemaljsko školsko vieće:

Visoko predsjedničtvo c. k. zemaljskoga školskoga vieća za Istru!

Godine 1889. neki Mate Kožul iz Lovrana podnesao je na visoko c. kr. zemaljsko školsko vieće prijavu proti gosp. Vilimu Grossmannu, ravnajućem učitelju u Lovranu radi kupovanja glasova prigodom izbora jednog zastupnika za zemaljski sabor, vršivšega se godine 1889.

Usljed te prijave povedena je bila proti spomenutomu učitelju disciplinarna istraga i svjedoci preslušani potvrdili su podpuno navode prijave.

Od toga vremena do danas, prem je bilo već opetovano o toj stvari govora i u ovom visokom saboru, i prem se je prijavitelj radi neriešenja disciplinarnoga postupka i kod njeg. preuzvišenosti gospodina ministra za bogoštovje i nastavu pritužio, neima glasa o kakvoj riešitbi na onu prijavu, a učitelj Grossmann još i danas ravna pučkom školom u Lovranu usprkos mnogobrojnim pritužbam proti njemu podnešenim od stanovnikah grada i obćine lovranske.

Podpisani želeći umiriti stanovniko obćine lovransko, koji žele znati, jeli uzprkos postojećim zakonom pučkim učiteljem slobodno kupovati glasove kod izbora zastupnika, uslobadjaju se pitati njeg. preuzvišenost gosp. c. kr. namjestnika, kano predsjednika zemaljskoga školskoga vieća za Istru, jeli već riešen i kako disciplinarni postupak, poveden proti Vilimu Grossmannu, ravnajućem učitelju u Lovranu još god. 1889. radi kupovanja glasova prigodom izbora zastupnika za zem. sabor? Ako nije, zašto nije?

U Poreču, dne 13 sept. 1892.

Dr. Stanger, Mandić, Flego, dr. Volarić, dr. Laginja, Spinčić, Jenko.

Zastupnik Volarić čita interpelaciju na zemaljski odbor.

Pročitanu interpelaciju primi predsjednik izjaviv, da će ju uručiti zemaljskomu odboru na daljnje uredovanje *). Interpelacija glasi:

Slavni zemaljski odbore!

Oglasom od 20. augusta t. g. br. 4810 otvorio je slavni zemaljski odbor natječaj na izpražnjeno mjesto lučbenoga pristava kod pokrajinskoga gospodarskoga zavoda i s njim spojenoga pokušališta, tražeć u stavci 4., da prosioci dokažu podpuno poznavanje talijanskoga i samo sličnjo poznavanje drugih jezika, bos da bi se izrično zahtjevalo poznavanje jezika ogromne većine pučanstva, poimence pako kmetova Istre, kojim je taj savod na prvom mjestu namienjen.

S razloga dakle, da polag službenoga popisa pučanstva od godine 1890. ima u Istri izmedju 310.421 domaćih stanovnika 185.249 Slavena (140.578 Hrvata i 44.571 Slovenaca) prema 118.301 Talijana;

s razloga, da po zahtjevu zdravoga već razuma svaki činovnik, ako hoće sdušno i uspješno raditi u zemlji, u kojoj službuje, mora neobhodno prije svega poznavati jezik puka, s kojim u svojih zvaničnih poslovih dolazi u doticaj i mora da obći;

s razloga, da po temeljnom didaktičnom načelu svaki učitelj, ako hoće uspješno podučavati, mora da poznade jezik mladića, kojim je namienjen jedan zavod;

s razloga, da sadašnji ravnatelj spomenutoga zavoda, ako i je u obće sposoban i vrstan, faktično ne poznaje hrvatski iliti slovenski jezik, to je neobhodno potrebito priskočiti mu u pomoć novom silom, koja bi poznavala jezik ogromne većine pučanstva Istre.

s razloga, da člankom 19. državnog temeljnog zakona od 21. decembra 1867. d. z. l. br. 142. zajamčena je svim narodnostim i jezikom ravnopravnost u javnem životu, u uredih i školah;

s razloga, da po §. 47. pravilnika za zemaljski odbor ima se kod popunjenja zemaljskih plaćnika osobiti obzir uzeti na osobe pokrajine, koje poznaju jezike u zemlji obično ili njemački;

to stavljaju podpisani na slavni zemaljski odbor sliedeći upit:

1. Zašto nije u gori spomenutom oglasu izrično, kao što treba, zahtjevao od natjecatelja poznavanje zemaljskih jezika?

2. Je li će barem kod popunjenja mjesta spomenutog lučbenog pristava uzeti u obzir tu okolnost?

3. Je li kani uskratiti konačno podieljenje toga mjesta, kako veli poslje jednogodišnje kušnje imenovanomu, takodjer sa jedinoga već razloga, ako nebi bio sposoban prodavati svoj predmet takodjer u hrvatskom iliti slovenskom jeziku?

U Poreču, 13 septembra 1892.

Dr. Fran Volarić, Jenko, dr. Stanger, dr. Laginja, Spinčić, Mandić.

*) Ovo je prvi put, da prima predsjednik u ime zemaljskoga odbora — bez prigovora — hrvatsku interpelaciju. Op. ured.

Glavna skupščina „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.

Na 15. t. mj. poslie podne držala se u „Narodnom domu“ u Kastvu XIX. glavna skupščina „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“. Skupščina bijaše dobro posjećena. Bilo je članova ne samo iz mjesta, te bliže i dalnje okolice, već takodjer iz odaljenih strana, kano iz Vrbnika, Pazina, Pule itd.

U 3½ sata po podne otvori g. predsjednik, veleč g. Ante Turak skupčinu liepim i zanosnim govorom, koga su prisutni pozorno slušali i oduševljeno popratili. Pozove iza toga družtvenog tajnika g. A. Dukića, da pročita svoje godišnje izvješće, koje glasi u cielosti:

Slavna skupščino!

Prije nego izkažem i ocrtam rad odborov te napredak i stanje „Bratovšćine“ u minuloj upravnoj godini, čutim se dužnim, da se ovdje spomenem jednoga milog pokojnika, koji se vazč za života, a i na smrtnoj uri, pokazao vriednim gojiteljem ovoga družtva. To je član-utemeljitelj, bivši marni povjerenik i višegodišnji revizor družtvenih računa — blage uspomene pop Vinko Dubrović. Lani imadosmo još tu radost, da ga čila i zdrava gledamo u ovome krugu; uživasmo slušajući njegov moćni glas, koji se onako odrešito orio ovom dvoranom; danas ga pako crna krije zemlja. Bila mu zemlja lahka i slava mu! (Pokoj i slava!)

A sad mo ovo redom na ostalo.

Spomenik blagopokojnomu družtvenomu predsjedniku popu Ernestu Jelušiću — o kome je u lanjskom izvješću bilo govora — postavio se na mjesto 30. jenara 1892. Od svote u tu svrhu sabrane preostalo je još for. 23·50, koji novac pridao se u družtvenu blagajnu i ubilježio u rubriku darova.

Zaključak lanjske glavne skupščine o ustanovljenju dvajuh podpora po 50 for. za strane učenike na „Delavskoj školi“ u Kastvu, objavio je odbor namah iza toga putom „Naše Sloge“. Za ove podpore bio samo jedan natjecatelj i taj je dobio odlučenu svotu od 50 for. Ostalih 50 for. razdielilo se medju bolje i potrebnije domaće polaznike.

Glavna odborska sjednica, naime ona u kojoj se odlučivale podpore za ovu godinu, držala se dne 28. ožujka t. g. u Kastvu.

Molitolja bilo je:

a)	svećiliščnih djaka	8
b)	pitomaca veterinarskih zavoda . .	1
c)	gimnazijalaca	34
d)	učiteljskih pripravnika	13
e)	učenika delavske škole	6
	Ukupno dakle . .	62

Nakon zrelog izpitanja svih podnesenih molbenica i dotičnih priloga, odbor je po svojoj najboljoj uvidjavnosti odlučio sliedeće podpore:

a) Svećiliščnim djakom:

1.	Š. K. (Novaki	— Beč) . .	for. 40.—
2.	J. R. (Žminj	— „) . .	„ 15.—
3.	F. B. (Vrbnik	— Zagreb) .	„ 30.—
4.	F. D. (Baška	— „) .	„ 30.—
5.	I. Z. (Medulin	— Beč) . .	„ 40.—
6.	A. V. (Novaki	— „) . .	„ 25.—
7.	F. M. (Kastav	— „) . .	„ 25.—
8.	A. A. (Omišalj	— Gradac) .	„ 25.—

b) Gimnazijalcem:

9.	D. C. (Kastav	— Rieka)	for. 10.—
10.	T. K. (Dubašnica	— „)	„ 15.—
11.	I. P. (Volosko	— „)	„ 20.—
12.	I. K. (Kornić	— „)	„ 15.—
13.	J. B. (Ližnjan	— „)	„ 15.—
14.	I. V. (Bieli	— „)	„ 15.—
15.	J. Ž. (Veprinac	— „)	„ 15.—
16.	A. D. (Omišalj	— „)	„ 15.—
17.	A. U. (Dobrinj	— „)	„ 15.—
18.	V. T. (Volosko	— „)	„ 15.—
19.	G. Š. (Volosko	— „)	„ 15.—
20.	M. P. (Vrbnik	— „)	„ 10.—
21.	N. P. (Rukavac	— „)	„ 15.—
22.	A. B. (Bieli	— „)	„ 20.—
23.	N. P. (Vrbnik	— „)	„ 10.—
24.	V. M. (Punat	— „)	„ 10.—
25.	I. M. (Kućeli	— „)	„ 15.—
26.	F. N. (Boljun	— „)	„ 15.—
27.	Š. D. (Tinjan	— Trst)	„ 15.—
28.	I. B. (Vrbnik	— Senj)	„ 15.—

c) Učitelj. pripravnikom:

29.	L. S. (Lindar	— Kopar)	for. 15.—
30.	J. B. (Jurišići	— „)	„ 15.—
31.	L. T. (Baška	— „)	„ 15.—
32.	M. R. (Malinska	— „)	„ 15.—
33.	I. S. (Sarčoni	— „)	„ 20.—
34.	H. J. (Kastav	— „)	„ 10.—
35.	A. R. (Mune	— Arbanasi)	„ 10.—
36.	N. U. (Dobrinj	— „)	„ 15.—
37.	V. J. (Baška	— „)	„ 10.—
38.	A. G. (Lošinj	— Gorica)	„ 20.—
39.	A. H. (Korte	— „)	„ 20.—
40.	Z. B. (Kastav	— „)	„ 15.—

d) Učenikom „Delav. škole“ u Kastvu.

41.	K. B. (Veprinac)	for.	50.—
42.	M. J. (Kastav)	„	10.—
43.	V. J. (Kastav)	„	10.—
44.	A. V. (Jušići)	„	10.—
45.	V. M. (Rukavac)	„	10.—
46.	M. T. (Sv. Matej)	„	10.—
	Ukupno . .	for.	800.—

Dobilo dakle:

a)	8 svećilišt. djaka ukupnu svotu od	for.	230.—
b)	20 gimnazijalaca	„	200.—
c)	12 učiteljskih pripravnika .	„	180.—
d)	6 učenika „Delavske škole“	„	100.—
	46 djaka u svemu svotu od	for.	800.—

Od družtvenih povjerenika su se ljetos osobito istakli gg. dr. Gajetan Švalba, Pavao Milovčić, Rajmund Jelušić, Niko Jedrlinić, Jakov Kirac, Mijo Laginja, Albert Brozović i Josip Mrakovčić. — Liepa im hvala na trudu i požrtvovnosti!

Člana utemeljitelja zadobismo ljetos 8.

1. Pop Josip Mrakovčić, župenpravitelj u Baški (sa podpunom uplatom od 25 for.)
2. Ljudevit Ružić, trgovac u Trstu sa svotom od 100 for. (Ovu je svotu vriedni rodoljub poklonio, da proslavi sjajnu narodnu pobjedu u zapadnih kotarih Istre kod izbora za carevinsko vieće).
3. dr. Vladimir Crnadak, odvjetnik u Sisku (sa 25 for.)
4. Dr. J. Kopač, odvjetnik u Zagrebu (sa 50 maraka).
5. Obćina Kastav zaključkom zastupstva od 17. decembra pr. g. (sa 25 for.)
6. Vladimir Gjureković, asistent farmacije u Zagrebu (sa 30 for.)
7. Dr. Igo Schwarz, liečnik u Opatiji (sa 25 for.)
8. Josip Grašić župnik u Bermu (sa 30 forinti). Živili!

Od družtvah i pojedinaca, koji prošle godine pružiše pomoćnicu ruku našemu družtvu, navadjam sliedeće:

Prijatelji pokojnog kapetana Andrije Kranjca u Voloskom poslaše prigodom njegove smrti for. 10, umjesto pogrebnog vienca. — Od ugledne čitaonice u Umlju primljeno kano polovica prihoda od zabave, držane 23. /9. pr. g. for. 10. — Na dopunjenje družtvene glavnice do okruglih 9000 for. priposlao umirovljeni župnik, vriedni starina g. Jakov Stariha prigodom svoje zlatne mise u Crnomlju for. 31.14. — Prigodom mlade mise g. Ant. Raguža u Puntu sakupljeno for. 17. — Svećenici dekanije kastavske na svom pastirskom sastanku dne 19./10. pr. g. u Kastvu sabrali for. 19. Rodoljubi iz svih krajeva Liburnije, svetkujući dne 17./11. pr. g. u prostorijah opatijske Zore veliku narodnu pobjedu, održanu u zapadnih kotarih Istre pri izboru za carevinsko vieće, sakupiše za „Bratovšćinu“ for. 39.40. — Da proslavi istu pobjedu hrvatsko družtvance u Gospiću, sabralo je for. 10.01. — Prigodom sjajnog otvorenja „Danice“ u Lovranu dne 6./12. pr. g. sabrao medju dičnimi učestnici g. stolovarnatelj Rajmund Jelušić for. 37. — Slaveć desetgodišnjicu smrti pok. biskupa Dobrile, g. dekan Kalac sakupio medju buzetskimi rodoljubi for. 30. — Rodoljubna štedionica u Križovcih poklonila našem družtvu 25 for., a njezina vriedna drugarica u Karlovcu for. 20. — Gospodja Avelina Fabianić sakupila u krugu prijatelja u Krku for. 14. — Gosp. dr. Roko Arneri prigodom promocije na čast doktora derovao for. 10. — Gosp. profesor Ivan Milčetić i supruga mu Štefanija darovaše prigodom smrti nezaboravnog im tasta i otca dra. Stjepana Londvaja u Varaždinu svotu od 50 for. — Gdja Marija Kirac sabrala za „B.“ 5 for. i to prigodom blagoslova novog tabernakula u Ceru (Žminj). Istom prigodom sakupila gdjica Marija Miklavčić u Žminju for. 14.50. — Bugoslovi Hrvati u goričkom sjemeništu pribrali tokom godine for. 37.70. — Prigodom mlade. mise g. Vladislava Havela u Sv. Mateju sakupilo se for. 10.60. — Istarski gimnazijalci na Rieci slaveć desetgodišnjicu smrti pok. Dobrile sakupiše i priposlaše svotu od 17 for. — Ovršitelj oporuke pok. župnika Marina Š. Šota dostavio našem družtvu 83 knjige. — Pok. Šime Mrakovčić, svećenik iz Kornića ostavio je „B.“ oporučno for. 25. — Gosp. Rikard Katalinić Jeretov dostavio je „B.“ for. 35 kano polovicu čistog prihoda, dobivena izdanjem njegovih pjesama „Pozdrav istarskog Hrvata“. — Oprost od čestitanja u korist „B.“ prigodom nove godine donesao ljetos 58 for. — Prigodom pogreba prije spomenutoga popa Vinka Dubrovića dne 4. augusta t. g. sabralo se medju učestnici objeda i mjesto vienca na lies pokojnikov for. 52. Tom istom prilikom darovali su svećenici dobivene svieće u korist „Bratovšćine,“ te se za nje primilo 20 for. Brat i baštinik pokojnikov Mikula objavio je pako, da po želji pokojnika i da mu više proslavi uspomenu, daruje „B.“ dionicu pokojnoga od 100 for., što ju je isti imao u „Narodnom domu“ u Kastvu. — Od zabave, što ju dala hrvatska čitaonica u Lindaru na 28. agusta t. g. priposlana bi „B.“ polovica čistog prihoda u iznosu od 21 for.

Ima k tomu još i drugih ovdje nespomenutih, koji ili sami darovaše ili sakupiše pomanjih svotica. Svim i svakomu, spomenutomu i nespomenutomu, budi ovim izrečena najtiepja i najsrdačnija hvala. (Živili!)

Izvcistit mi je konačno, da je družtvo od svog postanka do danas, dakle u 18 godina, izdalo u podpore 8037 for. Družtveni kapital pako povećao se ljetos za for. 796.28, te iznaša sada **9714 for. 84 nč.**

Jeli to mnogo? Kako se uzme.

Gospodo! težka su vremena; nadošli su dani kušnje; da niemo kropke vjere, imali bismo se kruto zabrinuti za našu narodnu budućnost. Od svuda smo sp[illegible]čeni, od svakud zatišnjeni u crnom klancu jadikovcu; drugi kocke među vrhu glava naših . . . Zato moramo biti budni. Moramo shvatiti naš položaj kakav u istinu jest — pa uproti vlastite sile i tražiti pomoć naše braće, jer od drugud lje nam nitko pomoći neće. Istarske mladeži naše krvi već je na školama dobrahan diel; a koliko je podupirana od pokrajine i države? Žalibože „Bratovšćina“ jeste jedina od koje se naši djaci mogu nadati kakve podporice. Ako to uvažimo, onda smo mi s našim družtvenim kapitalom još vrlo daleko od onog momenta, kad ćemo moći kazati: „Dobri smo, sad smo u stanju, da narodu pribavimo potrebitih sokova — da mu odgojimo i damo inteligenciju“. A to je ono, za čim težimo i što moramo vazda pred očima imati. Kad bude hrvatski narod u Istri imao dovoljno svoje inteligencije, kad bude naših umnih sinova ne samo u ovoj ili onoj, nego u svih strukah javnoga života — onda će jedva naši pi-

tomci moći odahnuti od težke borbe za naš narodni obstanak, a „Bratovšćina hrv. ljudi u Istri“ dovinuti će svome cilju: a dotle — moramo raditi, šticati i neprestance žrtvovati.

* * *

Revizijonalni odbor pregledao je ovogodišnje račune i našao ih u podpunom redu. Molim dakle sl. skupštinu, da odboru izvoli podieliti absolutorij.

(Sliedi).

Razgovor

med starcem Ivom i Jakovom kod ruševina Motvoranskih.

Jakov: Hvaljen Isus i Marija, barba Ive! Kuda po tom škropcu? Malo krova neće škodit vami starcu, pa ajde simo, da vam staro kosti neprokisnu.

Ivo: Pravo, sinko, dič; sila mi je, istina, ali bolje i po malo, pa sigurnije. Ter i onako noge jesu stare, a na kostih težko brime . . . . .

Jakov: Od lita, valjda ste htia reći, barba Ive. Blažen starac, ki ih dočeka! U mladosti vašoj bit će bili bolji dnevi! Pa kako i ne? Uh, ta svitska zloća! A ovi zidi, barba Ive — — — — (pokazuje pratom na porušeno zidine).

Ivo: Da su bili jedno vrimo cili, valjda sinko pitaš? Plač mi sinko sree guši, kad pomislim na tu ljudsku opačinu. Oj ti nekoč slavni Motvorane grade! Kamo ode tvoje nekoč pirno ruho, kamo li ode tvoja stara slava! Kadi li su tvoji hrabri sokolovi, da nemoćna sada tebe brane! A ti, sveti hramo, što da o tebi rečem? „Virovitanci se šalju med narode divlje, da divljački jezik se navade, pa da po divljačkom tom jeziku k viri svetoj Isukrstovoj, k vičnomu spasenju, divlje one narode privedu: a kadi mučeničkim virovistnicim pojde za rukom, da divlje narode k Bogu obrate, onde Božji namestnici uzdišu svete hrame ili crikve svete — — — —“

Jakov: Pa se i tamo, barba Ive, jezik onih divljih narodi iz crikvah svetih goni?

Ivo: Očuvaj Bože, sinko. To se može zgadjat samo kod nas, a to će drugčije reći, da mi smo huje gledani od divljih narodi . . . . .

Jakov: Ek, pa onda, barba Ive, kad je tomu tako, onda oj s Bogom „viro!“

Ivo: I „pravico!“ Ki bi vas imâ držat gori, sramotno vas. gazi! — A što pak da rečem o tebi „Svetice“ naša Motvoranska? Ki te gleda, ki na tebe pazi? Ki te sv. misom dvori i dariva? — Oh sveta „Svetice“, Majko Božja sveta! Prosti grihe slipim. Ah, srce mi kaživa, Majko sveta, kako se tužiš: „na okolo mene vlada pustoš, u gradu i u crkvi; zatvoren je sveti hram; pastira toga hrama nije; puk moj u crikvi mojoj se no skuplja na molitvu: nije pastira ni nadpastira . . . . . .

Jakov: Pa još, barba Ive, grdi jezici kleveću, da je naša plovanska crikva na nezdravom mistu — — —

Ivo: Uf, muči, muči sinko! To su samo „uredovne sliparije“, ke niki motoni širi. — A mi, sinko, uzdajmo se u se i u svoje kljuse, pa što Bog dade i srića junačka. A sad ostaj, sinko, s Bogom!

Jakov: Bog i Majka Božja neka budu s nami!

Ivo: Amen!

Franina i Jurina

Fr. Si čuja, Jure brate, ča će „Junta“ učinit s našin bečin?

Jur. A san, san; mi je povida tvoj ženso na pol uha.

Fr. Pu ča te, donko, u Motvoranu kuću plovansku gradit?

Jur. San čuja da te, ma ne s bečin komuna Motvoranskoga, zač da „Junta“ ne dà nič, a Motvoranci neka plovaniju sami grade.

Fr. A te pak cestu na „Madalenu“ gradit?

Jur. San čuja, da te; ma nè s bečin komuna Motvoranskoga; er govore, da „Junta“ na dà nič, a Motvoranci i Proštinari neka si sami cestu grade iz Proštine na Madalenu, ko će se lipo po cesti voziti, i ko su se štufali ubijati sebe i blago vozeć se po kamenju.

Fr. Pa zašto se jaslari na nas srde?

Jur. Zač da smo mi Proštinari i Motvoranci balotali za našega dičnoga Laginju, pa sad neka nam Laginja gradi cestu i kuću plovansku u Motvoranu.

Fr. Pak da nisu niki ljudi blago?!

* * *

Fr. Si čul ti, da je naš šior Giovanin od šulmajstora šustar post!?

Jur. A kad poli zlodja je on šulmajstor bil?

Fr. Ča ne znaš, da je školu vadija?

Jur. A sada?

Fr. A vero sada, dragi moj, lipo u jutro rano pobere šila i kopita va bisage i hajd s trbuhom za kruhom.

Jur. Ma ča bi reć, da se je tako brzo štufà školu delat?

Fr. A vero, da je reka, da mu već tornà konat šivat, lego školu vadit.

Jur. Ja bi rekal, da bi bil storil bolje, da je i prije tako delal.

Fr. I ja bi mu bil ta konšilj dal.

* * *

Fr. U Oprtlju imaju 24 prežentanta, a hteli bi bit 27 podeštadi.

Jur. Ta ti Fraino nevalja.

Fr. Borme su se nedilju za izbori jadili tri šaronjaki, da su ih opertaljski krnjeli prevarili, zač da su i njih morali zibrat.

Jur. Hujo njim budi, ča još neznaju, da ki s gospodom črešnje zoblje, da mu repi ostaju.

Fr. Jedan prodanac da je fora glasoval za krojcle brez da je znal komu dajo svoj glas.

Jur. Tega bi valjalo vozat za spažić poli jasla.

Fr. Ma da će oženit jenu setu za Talijanu.

Jur. Fanjska mora bit kada ju barba tako ceno prodaje.

Različite viesti.

Zaplienа. Prvo izdanje današnjega lista bijaše nam zaplienjeno radi viesti „Iz Višnjana“. Za naše čitatelje priredili smo drugo izdanje izpustiv zaplienenu viest.

Ravnateljem biskupskog konvikta u Trstu postao je pračastni gosp. Petar Flego, kanonik stolnoga kaptola u Trstu.

Vjenčani. Ovdašnji odvjetnik i rodoljub g. dr. Mate Pretner vjenčao se dne 17. t. m. u Postojni sa gđnom Mici Dekleva iz Postojne.

Srdačne čestitke!

Iz Kopra pišu nam 15. t. m. Tužna me sili zgoda, gosp. uredniče, da Vam priobćim dva tri redka žalostnoga sadržaja. Našega volevriednoga prijatelja i rodoljuba g. Mateja Krištofića, učitelja u c. kr. kaznioni zadesila je grdna obiteljska nesreća. Dne 10. t. m. preminula mu naime nakon dugo i težke bolesti, providjena sv. ostajstvi, velečestita supruga gdja Tereza ostaviv neutješljivoga supruga i troje maloljetne dječice. Težak je to udarac za unesrećenog supruga i za jadnu djecu! Utjehom neka njim b đe bar to, da s njimi iskreno dielimo tugu za vriednom pokojnicom, koja nam ostaje svima u nezaboravnoj uspomeni, i kojoj želimo iz dubine srca, da bi se nagledala lica božjega!

(Štovanomu prijatelju gosp. Krištofiću naše iskreno sućutjo šaljemo i ovim putem. Op. Ured.)

Delegacije sastaju se dne 1. oktobra u Pešti, kamo će pod konac tekućega mjeseca naš dični zastupnik i delegat g. prof. Vjekoslav Spinčić.

Zatvorenje istarskoga sabora. Kako bijahu cislajtanski sabori iznenada sazvani, tako se naglo i zatvorila vrata istarskoga sabora. U svemu bijahu tri sjednice; ali, pošto se je u prvoj sjednici samo sabor konstituirao, to odpadaju na razpravljanje samo dvie sjednice. U tih dvih sjednica razpravilo se toga, odobrilo i zaključilo toliko, koliko se je obićavalo inače u 10—12 saborskih sjednica. Izviešće zemaljskoga odbora o djelovanju istoga od zadnjega zasjedanja pročitao je na brzu ruku jedan prisjednik. Sav ostali rad bijaše povjeren financijalnomu odboru. Nebijaše ovnga puta ni školskoga, ni političko-gospodarskoga ili pravnoga odbora. Financijalni odbor predložio je razne obračune i proračune posve suhoparne, bez izviešća, bez tumača, jedino sa preporukom „Visoki zemaljski sabor neka izvoli odobriti“. Zar nije to lakak i jednostavan posao? Išlo je sve kano po loju, upravo po amerikanski. Da se nisu potrudili zastupnici manjine, da orišu svoje stanoviše, žalostno stanje našega puka u duševnom i tjelesnom pogledu, i da nu se traže tomu lieka bar dielomice predlozi i interpelacijami, gospoda od većine bili bi sav posao svršili u jednoj jedinoj sjednici. Od njih nije nitko govorio kod nijednog računa ni proračuna pokazav tim, da imade zemaljski odbor od strane saborske većine „carta bianca“, da su mu ruke posve slobodne, da može raditi i trošiti što i kako hoće. To je doista zavidan položaj gospode kod zemaljskoga odbora!

Ovu kratkotrajnost sabora opravdava glasilo saborske većine ponajviše tim, da se gospodi od većine nemile podulji govori i ozbiljne razprave, koje izazivlju članovi manjine — jer oni neće da govore talijanski!

Hoćete li važnijeg razloga, da se sabor neupušća u razprave i da svrši svoj posao u jednoj ili dvih sjednicah?

U ostalom mogla bi gospoda od većine jednostavno predložiti, da se o ničem nesmije govoriti, ništa razpravljati, već sve šuteć odobriti, što zemaljski odbor predlaže. Buduć u većini neima dvojbe, da bi i takav predlog bio prihvaćen.

Četvrto zasjedanje istarskoga sabora bijaše zaključeno u sredu dne 14. t. m. pošto je većina šuteć odobrila u dvih sjednicah sve, što bijaše predloženo. Istarski sabor neće se valjda više sastati do jeseni god. 1893.

Iz Šterne pišu nam 18. t. m. Već od davna nije bilo nikakve viesti iz naše župe u dičnoj našoj „Slogi“, kao da kod nas ide sve gladko i dobro, al ipak tomu nije tako. Sada nam se bliža trgatba, koja će kod nas biti jake mršava poradi tuče, koja nas je nemilo potukla na. Tjelovo i to skoro cielu našu župu. To je po nas jako žalostno, jer kada mi kmeti nemamo vina za prodati, jaoh si ga nama. Ali što nam još veću i neopisivu tugu zadaje, jest ovo, što gubimo izmed nas najobljubljeniju nam osobu, i to dičnog našeg duhovnog pastira, župe-upravitelja g. Frana Stefanutti-a, koji je biskupskim dekretom premješten u Draguć kod Buzeta u istoj službi.

Ovo nenadano njegovo premještenje nam zadaje takvu tugu, da vam toga izreći nemogu. Tà kako i nebi? kada gubimo u njegovoj osobi predobroga pastira, koji je svoje stado velikom ljubavlju, strogo ovršivajuć svoje svećeničke dužnosti, vodio po paši vječnog spasenja; učitelja, koji nas je neutrudljivom marljivostju naputjivao na duševno i materijalno blagostanje; gorljivog ljubitelja našeg zapuštenog i potištenog naroda i jezika. Nezahvalan bio bi svaki onaj, kojeg srce nežali taj gubitak; ali znamo stalno, da takvih nije med nama, premda ima ovdje malo moralnih i materijalnih propalica, kakvih je i drugdje.

Predragi nam g. upravitelju! Kad je providnost Božja odlučila, da se nakon same dvie godine, što ste nas učio i vodio, od nas dielite, dao vam Bog svaku sreću, a nam, da bismo u Vašem nasljedniku našli vrline, kakve Vas riese. Na svršetku kličemo Vam iz dubine srca: pratio Vas Bog kud i kamo idjete!

U ime mnogih: *jedan župljan.*

Željeznica Trst-Poreč . . . u zraku. Talijanski listovi Istre i Trsta „grade“ već više godina željeznicu Trst-Poreč, koja bi se doticala gradića Milja, Kopra, Pirana, Umaga, Cittanove, Motovuna i Buja. Mjerilo se lievo i desno, učilo i proučavalo, a što je najvažnije, — trošilo se kod toga i zemaljski novac. Sazovi komisija, skupi nacrti, izviešća obširna — sve to stoji pokrajinu lietu svotu dukata, pa kad se je već mislilo, da je stvar gotova, da će se početi u istinu graditi, donesoše isti listovi iznenada viest, da se je napustilo sve to nacrte, izviešća i troškove, jer da se rečena željeznica graditi neće radi potežkoća zemljišta. Mjesto toga, da će se graditi željeznica, koju će goniti elektricitet. Bum!!

Blaženi kratko pameti, jer ih je lahko namagariti — rekosmo sami sobom čitajuć tu ludoriju talijanaških listova, kojoj se i djeca smiju.

Ali šalu na stran. Pitanje o gradnji rečene željeznice jest odviše ozbiljno a da bi se smjelo s njim šaliti, kao što čine talijanaški arlekini.

U predzadnjem zasjedanju istarskoga sabora povela se rieč o gradnji spomenute željeznice, te bijaše medju zastupnike podieljeno obširno i zaista skupo izviešće. Članovi većine sabora izjavili se privatno većinom protivni toj gradnji, jer da bi se gradnjom naprtilo pokrajini ogromne troškove i da bi se željeznicom naškodilo obalnoj plovitbi bilo na jedro bilo na paru. Iz tih izjava, razgovora i prigovora moglo se je zaključiti, da će pitanje o gradnji željeznice Trst-Poreč tvrdo zaspavati, a možda i za dugo, ako ne za uviek, zaspati. Tako su računali članovi saborske manjine, hrvatski i slovenski zastupnici, tako računamo i danas mi, a valjda s nami mnogo i mnogo drugih. Saborska većina, talijanski zastupnici neće željeznice, pak mirna Bosna! Oni su u većini, oni sami odlučuju, oni imaju u svojih rukuh zemaljsku administraciju, sav zemaljski novac, u obće sve, i što oni učine, dobro je učinjeno.

Pa kad je tomu tako, pitamo mi ovim svakoga poštenoga čovjeka, kako da se nazove ono stvorenje, ili onu stranku, koja agitira proti našim zastupnikom, proti članovom manjine, koji nemogu gradnju željeznice dozvoliti niti zapriečiti, da su oni krivi, što se željeznica negradi, da jedino odnjih gradnja odvisi? Nisu li to prosti lažitorbe, izmet ljudskoga družtva, ubojice tudje časti i poštenja?

Takovimi sredstvi služe se istarski Talijani proti Hrvatom i Slovencem! Fui, sram vas bilo!

Uvoz talijanskog vina u Austro-Ugarsku uznemirnje sve to više vinogradare naše države, koji raziru i tom uvozu propast ili bar veliku štetu za domaća vina. — Kako čitamo u dalmatinskih novinah pala je cieua mostu i novomu vinu razmjerno mnogo niže nego li u ovo doba prošle godine, što pripisuju rečene novine nesretnoj klauzuli.

Trgovačke komore u Zadru, Spljetu i Dubrovniku obratile su se složno na ministarstvo u Beču, da bi ono očuvalo domaća vina od konkurencije s talijanskim vinom, i da nebi popustilo u poznatoj ministarskoj naredbi od 10. agusta t. g.

Pogibelj za naša vina pred uvozom talijanskoga vina potakla je i naše zastupnike na zemaljskom saboru u Poreču, te su u tu svrhu podnieli predsjedniku sabora interpelaciju na c. kr. vladu prije zaključne sjednice dne 14. t. m. popoldan, nu g. predsjednik nehtjede primiti tu interpelaciju izgovarajuć se tim, da je zaključna sjednica sazvana samo radi toga, da se pročita zapisnik dopoldašnje sjednice. Zaludu bijahu svi prigovori od strane naših zastupnika, kao što su većinom uzaludni ma i najvaljaniji dokazi tomu gospodinu sa strane saborske manjine. — Talijanom Istre kao da ne prieti pogibelj od talijanskoga vina iz kraljevine, jer čekaju upravo Jehovom strpljivošću na ono, što imade slieditи. Mi pojimimo taj nemar ili ravnodušnost talijanske gospode, koji znadu narodno načelo predpostaviti materijalnim intercsom, ali se čudimo talijanskomu kmetu, koji nevidi il neće da vidi pogibelj, koja mu prieti kano i svakomu drugomu vinogradaru. Taj pojav nemožemo si inače protumačiti, van tim, da je taj kmet zaslieplen i prevaren od talijanaških brbljavaca, ili je tako glup i tup, da mu je posve ravnodušno dogodilo se što mu drago. Ljubopitni smo na kakve se korake pripravlja slavna trgovačka komora u Rovinju. Zar će i ona šutiti?

Listnica uredničtva.

Gosp. A. P. Hvala Vam na viesti; oglasite nam se češće, bit ćemo Vam zahvalni. Prijateljski odzdrav!

Sl. predsjedničtvo hrv. čitaonice u Lindaru. Ona 2 for., što je oglašeno, primili smo izravno od g. I. V. Primamo do znanja sa zahvalom dalnji dar g. F. K. iz Pazina. — Zdravi nam bili lindaraki sokolovi!

Gosp. S. R. Karojba: Izvolite nam javiti za koga ste glasovali kod predzadnjih izbora za carevinsko viećе, pak ćemo odmah i rado zadovoljiti Vašoj želji.

Prijateljem i istomišljenikom zahvaljuje se najsrdačnije na čestitkah — urednik.

Lutrijski brojevi

Dne 17. septembra

Trst	34	11	1	17	40
Linc	79	84	16	85	54
Budapest	77	9	56	14	81
Innsbruck	86	4	71	3	38

Dne 21. septembra

Prag	62	58	52	45	78
Lavov	54	21	25	78	65
Hermanstadt	12	72	82	65	20

Zahvala.

Pri glavnoj skupštini „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“, držanoj dne 15. t. m. izručio je č. gosp. Vaclav Klofanda, kapelan u Sv. Mateju, podpisanom odboru

svotu od 135 for. objaviv, da su tu svotu sakupili nekoji svećenici Česi u Istri i češki bogoslovci u Gorici. Na tom liepom daru braće Čeha podpisani se toplo i srdačno zahvaljuje. Dao Bog, množili se podupiratelji „Bratovšćine“ i medju drugimi srednimi nam plemeni.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“

Kastav, dne 18. rujna 1892.

Predsjednik: *Ante Turak.* tajnik: *Ante Dukić.*

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču.

U utočištu hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču izpražnjeno je 6 mjesta, koja će se za prvi semestar iduće šk. godine 1892/93, 15. listopada popuniti. U utočištu davamo besplatan stan, ogrjev, razsvjetu i podvorbu.

Mjesto takovo potražiti može svaki dostojni i siromašni djak **hrvatske narodnosti**, koji sveučilište ili drugo ovomu ravno učilište u Beču polazi, te svojoj molbi priloži: I. svjedočbu siromaštva, potvrdjenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom i gruntovnom oblašću; II. školske svjedočbe (jednu ispitnu, ili dvie svjedočbe o kolokvijama posljednjeg semestra, dotično svjedočbu zrelosti); III. Indeks.

Molbe neka se do 14. listopada 1892 uprave na podpisanog tajnika družtva.

Beč, 15. rujna 1892.

Za odbor:

Predsjednik: ***Dr. K. Kozić*** dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: ***Franjo Vahčić*** c. kr. činovnik. VIII. Lange Gasse 48.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 18—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3¼%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2¾%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, katerih se nahajajo v okrogu pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddelek.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—18 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 18. maja 1892. 17—24

Br. 2014.

Oglas

za obdržavanje tri godišnja sajma u Svetom Mateju občine Kastav.

I.

Sajmovi padaju u:

a) prvi ponedeljak po svetom Matiji, koji dolazi svake godine na 25. februra;
b) dne 30. junija, t. j. drugi dan po svetom Petru i Pavlu, ako bi ovaj dan pao u nedelju, tada će se sajam držati sljedeći dan;
c) prvi ponedeljak po svetom Mateju, koji dolazi svake godine na 21. septembra.

II.

Pristup k sajmu slobodan je svakomu na mjesta označena po občinskom glavarstvu. Mogu se donašati na prodaju svakovrstne stvari, koje nisu izključene od trgovine, kao i svakovrstno blago, ako su gospodari posljednjega providjeni marvinskom putnicom. Rogato blago (preživači) neće se pripustiti na sajmište, ako je došlo iz krajeva, za koje se sumnja, da su okuženi, pa i bio gospodar marve providjen redovitom putnicom. Neće se pripustiti na sajmište djelove blaga sumnjivoga porieklа.

U obće imaju se strogo obdržati svi propisi zakona od 29. februra 1880. br. 35 i 37 D. Z. L. sa provedbenimi naputci izdanimi u tom pošlu.

Potanji uvjeti za trgovanje na sajmištu mogu se uviditi kod ovog glavarstva, kao i u sajmovnom redu, prepis kojega odposlalo se je na sva gradska i občinska poglavarstva.

III.

Prvi sajam držati će se u ponedeljak 26. septembra 1892.

Glavarstvo občine Kastav
15. septembra 1892.

Munić.

J. Klemenc

TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odzivljajoč se tej potrebi, vsojam si naznanjati slavnemu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam izčisto volno, preprostim podstavom, bolim in barvanim, mnogoterih vrst perilom, vsake bože volničastimi ogrinjačami, volikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z volikanske zaloge predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven tega blago za zatovo in vsakovrstne trakove, med katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami. 2—6

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

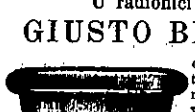

opunomoćenoga: graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez pedi iz cinka čvrsto gradjenu, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 18—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samelјenih boja na ulju najfinjo vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinjo po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi niju moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburgor Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lienkova — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljom dajo se brezplatna poraba telefona. 18—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 17—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 18—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 2

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada poče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i bomoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 18—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Poxor pred prevarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrštitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodišče u cimentu **Portland** sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjonje vlage i smrada. Izvršuju svaki poprav uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—17 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 18—52

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 14—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Ribergo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo fluštro iz Drošlje, željezo-Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grunzici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obćo poznatu vodu katrama i ušćrivajuća katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esenou, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okrieplјujuće želudno Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak cipraski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 12—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i ux pouzeće.

Za štrcaljku. 12—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaju se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamonog ulja, praha proti zareznikom uz najniže cione.

Preporuča se nugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

13—10 **L. BRACHETTI.**

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1892. št. 1799, P. S. III. 38—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lizna, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicu) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položc kaparo. Desti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, dočenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da na bodo trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od kodcr najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja so za dobro hrano na parobrodu. — Jamči i za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravom času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija drje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zabojo

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se potrcdovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 39. U Trstu 29. septembra 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacije".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

II. sjednica dne 13. sept. 1892.

(Nastavak).

Predsj. priobćuje molbu umirovljenog učitelja Trombetti-a, da mu se povisi mirovina. Ide financijalnomu odboru.

Prisjednik Gambini čita kod III. točke dnevnoga reda izvješće zemaljskoga odbora o djelovanju istoga od zadnjega saborskoga zasjedanja. Iz toga izvješća vadimo, da je potvrđen zakon za prireze, za exoner, dočim čekaju potvrdu druge zakonske osnove; odbor je učinio svoju glede talijanskoga učiteljišta, da bude zatvorena škola u Pomjanu, da se ustroji talijansko sveučilište u Trstu, da budu izpravljene slavenske knjige za pučku školu itd. itd.

Po pročitanom izvješću pita zastupnik Costantini, što će reći, da nije još popunjeno mjesto ravnajućega učitelja na talijanskoj pučkoj školi u Pazinu?

Prisjednik Gambini odgovara mu, da je zemaljski odbor predložio zemaljskomu školskomu vieću, da se premjesti ravnajući učitelj Zaratin iz Poreča u Pazin.

Zastupnik Costantini zahvaljuje se na razjašnjenju. Žali, što školske oblasti nisu još uredile abnormalne odnošaje na rečenoj školi.

Kod IV. točke dnevnoga reda izvještuje zastupnik Babuder u ime financijalnoga odbora o obračunu za god. 1891. zemaljsko školske zaklade, te predlaže, da se odobri obračun sa prihodom od for. 160.746·61½ i sa jednakim razhodom, te sa viškom od for. 10.744·39½, koji prestaje od proračunane svote od for. 171.491.

Kod glavne rasprave reče zastupnik Mandić:

Visoki sabore!

Nenaravsko, nasilno, abnormalno stanje, u kojem se nalazimo mi s ove strane visoke kuće i oni, koje ovdje zastupamo, traže izvanredna i odlučnija sredstva, da se tomu zlu bar djelomice doskoči. Ti žalostni odnošaji izazvali su također ono naše negodovanje, što no ga izrazismo, nekolicina nas, u prvoj ovogodišnjoj sjednici prigodom predstave vladinoga zastupnika. Odnošajo te označuje ponajbolje onaj današnji sukob izmedju g. predsjednika i našeg druga g. Spinčića. Mi žalimo doduše, da je došlo do toga sukoba, ali s naše strane ne bijaše izazvan niti prouzročen, a toliko samosviesti morao bi i gosp. predsjednik u nami predpostavljati, da se nedademo od nikoga vriedjati, il da ćemo od bilo koga dutće zaušnice primati.

Zastupnik Spinčić hotio je na početku današnje sjednice, da popravi izjavu gosp. predsjednika, koju je pročitao na početku današnje sjednice, i kojom se ide za tim, da se ocrni profesora i zastupnika Spinčića netočnim, izkrivljenim i neistinitim prikazivanjem poznatih događaja u prvoj sjednici ovoga sabora. Naš vriedni drug imade zaista toliko srčanosti i odvažnosti, da se nebi pred nikim bojao priznati nešto, što je ovdje rekao ili učinio, ali on imade i to pravo, da neistinu, zlobno i hotimično izopačenu istinu, izpravi. Vjerujte mi, gospodo, da je naš drug zavikivao u prvoj sjednici vladinomu zastupniku ili onomu, koji ga amo šalje, „peroat", da bi to on ovdje bez ikakva straha i bez obzira pred ikim otvoreno priznao. Al pošto toga rekao nije, imao je pravo i po našem pravilniku, da od sebe odbije klevetu, izrečenu sa predsjedničke stolice. (Živio! Tako je! na klupah manjine).

Prije otvorenja ovoga zasjedanja govorilo se obćenito, da će sve trajati jednu ili dvie sjednice, da se zadovolji formalnosti, pak da će se sjednice odročiti do pod konac godine. To isto čitali smo u glasilu zemaljskoga odbora i većine visokoga sabora, a u tom smislu izjavila se i nekoja gospoda od većine. Usljed svega toga došli smo amo valjda skoro svi nepripravni i u čvratoj misli, da se tuj radi o provizoriju, nipošto o redovitomu zasjedanju. Nu u zadnji hip, reć bi, da ste se, gospodo od većine, predomislili, te svoju osnovu ili program iznenada promjenili. Odlučili ste naime neočekivano, da se imade sadašnje zasjedanje svršiti bilo samo u jednoj redovitoj sjednici bez obzira, kako će se to obaviti i što će na to izvanjski svjet kazati. Na brzu ruku skrpali ste i smotali razne obračune i proračune, pak sve to mora se u jednoj sjednici skuhati, pojesti i prokuhati.

Provizorija dakle nećete, ali to sve vam ništa nepomaže, jer kao što je svako drugo nasilje, svaka nepravda jedino vremenita il privremena, tako je, gospodo moja, i vaša vladavina — jer nenaravska, nasilna i nezakonita — samo provizorna. Ukinuti se mora, gospodo, prije il kasnije, sve ono, što je nenaravsko, prisilno, nezakonito (Zastupnik Spinčić: ako će Bog!)

Visoki sabore! Kano što je svim javnim poslovom, kojimi upravlja, il u koje upliće svoje prste naš zemaljski odbor, glavna svrha, da se škodi našemu narodu u ovoj pokrajini koliko je iole moguće, tako je osobito školska uprava naperena na štetu istarskih Hrvata i Slovenaca. Na čelu našega školstva nalazi se zemaljsko školsko vieće, sastavljeno skoro izključivo od naših najljućih narodnih protivnika. Glava il predsjednik toga vieća poznat je jurve obćenito kano protivnik svega, što je hrvatsko il slovensko u ovoj pokrajini. On nepoznaje nego Talijane, i reć bi, da mu je jedina svrha, da se Talijani podignu na naš uštrb, bilo il nebilo to pravedno i po samu državu koristno. Njemu uz bok stoje članovi toga vieća, koji se u mržnji do nas sa svojim predsjednikom podpunoma slažu. Ovomu vieću podredjena su kotarska školska vieća, kojimi upravljaju loše sluge goreg gospodara, i u kojih sjede većinom naši narodni protivnici. Ali kano da nam nebi dostatno naškodila ta vieća prve i druge molbe, dolazi njim u pomoć, gdje samo to treba, naš zemaljski odbor. Taj odbor, sastavljen kao što je danas, ne pozna milosrdja, nezna što je zakon ni pravica kad se radi o naših životnih pitanjih, kao što je upravo pučko školstvo.

Ja neidem gospodo daleko, da Vam dokažem istinitost svoje tvrdnje. Navesti ću Vam nekoliko, samo iz jedne jedine sjednice zemaljskoga odbora, takovih dokaza o maćuhinskom postupanju zemaljskoga odbora sa našim školstvom s jedne strane, s druge pako o njegovoj bezprimjernoj skrbi, da unapriedi talijansko školstvo u Istri na uštrb našu i na propast našega naroda.

Uzimljem dakle samo jednu sjednicu, i-to onu od 1. julija 1892.

U toj sjednici razpravljalo se o o. kr. kotarskom školskom nadzorniku za kvarnerske otoke sa sjelom u Lošinju, naime o g. Skopiniću. Toga gospodina ružili ste i grdili vi gospodo od većine, u vaših časopisih na najpodliji način, da je slavenski agitator, da nevrši valjano svoga posla, da radi jedino na korist hrvatske, a na štetu talijanske škole. Nu kano da vam to nepbijaše dosta, navalili ste nanj u istom smislu i u zadnjem zasjedanju ovoga visokoga sabora. Pozvali ste dapače predpostavljenu mu školsku oblast, da proti njemu postupa. Uviek i u svemu uslužno vam zemaljsko školsko vieće odazvalo se dragovoljno vašemu pozivu. Ono je htjelo proti njemu odlučno ustati, ali je prije zapitalo zemaljski odbor, da mu podade podatke, dotično pritužbe proti ozloglašenomu nadzorniku. Tuj se je našao sl. zemaljski odbor u neprilici, jer nije imao ništa pozitivna, da navede proti rečenomu nadzorniku. U spomenutoj sjednici stvoren bijaše zaključak, da se odgovori zemaljskomu vieću da neima doduše podataka niti pismenih pritužba, već da mu je poznato kako je ljudstvo sa nadzornikom nezadovoljno. Eto, gospodo, na jednostavnu denuncijaciju, na prostu klevetu hoćete, da se uništi moralno i materijalno nevina čovjeka jednostavno radi toga, što on neće da se iznevjeri svomu rodu i jeziku, i što vrši poštono i caviestno svoju dužnost.

Pitam vas, gospodo slavna, da mi kažete, koliko od vas bi izašlo čistih i nevinih, kad bi se htjelo vjerovati podlim denuncijacijam i crnim klevetam? U ostalom ja bi hotio čuti onoga izmedju vas, koji bi mogao uztvrditi, da su svi oni, koji s njim obće, takodjer s njim podpunoma zadovoljni.

Drugi slučaj o pristranosti i nepravdi zemaljskoga odbora iz iste sjednice nalazimo u pitanju imenovanja jednoga učitelja pučke škole u Cresu. Hoćete il nećete, gospodo, morate priznati, da u gradu Cresu imade dvie trećine gradjana hrvatskoga jezika. Sav taj puk nema hrvatske škole. Hrvatska djeca dave se talijanskom podukom. U natječajih traži se obično i poznavanje hrvatskoga jezika, ali to je samo pepeo u oči, kao što se je pokazalo i kod spomenutog imenovanja. Imenovan bijaše naime neki Zambotti, tudjinac, nevaramli se Tirolac, koji nesna niti rieči hrvatski. (Dr. Volarić: I sada bit će imenovan drugi takov). Ako nije takovo postupanje očito gazenje pravice i zakona, tada ja u istini neznam, što je nepravda i nezakonitost.

Treći slučaj iz iste sjednice imademo u pitanju pučke škole u Sv. Nedilji — obćina Vižinada. Školsko tobož — a u istinu političko-družtvo „Lega nazionale" otvara u čisto hrvatskom selu Sv. Nedilja talijansku pučku školu. Da je ta škola namienjena jedino potalijančenju hrvatske djece, ne treba mi valjda spominjati. Kod toga nečistoga posla pripomogla je obćina Vižinada rieču i činom, a zemaljski odbor dopustio je obćini ne samo da adoptira neku javnu zgradu za rečenu školu, već je dapače dozvolio, da se razprodade neko obćinsko zemljište za popravak te škole. Novce družtva „Lege" neka se štedi, a obćinsko nek se troši u potalijančujuće svrhe!

Četvrti slučaj pristranosti i zlobe zemaljskoga odbora podaje nam ravnajući učitelj u Lovranu, glasoviti Vilim Grossmann. O tom čovjeku grusti mi se skoro ni govoriti, jer bijaše o njegovih vrlo dvojbenih sposobnostih i bezobraznom ponašanju i u ovom visokom saboru toliko rečeno, da bi bio već davno zaslužio, da se ga iz službe odpusti. Zemaljsko školsko vieće, uvjeriv se o pravednih i temeljitih pritužbah proti tomu „uzornomu" učitelju talijanske krvi (!?), predložilo je zemaljskomu odboru, da se toga delija iz Lovrana u istom svojstvu premjesti. Ali jok! Naš slavni zemaljski odbor ne pristade na taj opravdan predlog, jer da se tomu protivi pristojnost i zakon. Govoriti, gospodo moja, o pristojnosti kod čovjeka, koji je kriv svim nemirom u gradu Lovranu, koji se sramotno vlada i ponaša, koji se više bavi sa političkom agitacijom, kupovanjem glasova itd., nego li sa školom, to je doista više nego li smiešno. Zemaljski odbor hoće, da ga tamo drži (dr. Volarić: mora!) da spletkari i uznemiruje onaj puk na korist umiljenog talijanstva; on hoće, da imade tamo svoga konzula (Zastupnik Spinčić: Tako je!)

Peti slučaj pristranosti zemaljskoga odbora iz iste sjednice prikazuje nam se upravo kod pučke škole u Lovranu. Pod ravnanjem toga glasovitoga Grossmanna bijaše u pučkoj školi u Lovranu ustrojena talijanska paralelka. Što milom, što silom, a najviše varkom, znao je taj gospodin pomoćju dvojice ili trojice tamošnjih šarenjaka pridobiti za tu paralelku toliko djece, da su na istu školsko oblasti odmah privolile. Tim načinom lovilo se našu djecu svake godine za talijansku školu, pak malo po malo bijaše imenovana i druga učiteljska sila, a sada zemaljski odbor predlaže, da se imenuje i treća. U desetak godina stvorio je učitelj Grossmann iz hrvatske pučke škole talijansku paralelku sa dviema, a do mala valjda i sa trimi učiteljskimi silami, dočim je hrvatska ostala kako bijaše prvobitno sa jednim učiteljem.

Tako se, gospodo moja, stvaraju talijanske škole u Istri pomoćju zemaljskoga odbora, školskih oblastih i renegatah à la Grossmann.

Kad tražimo mi za stotine i stotine naše djece komadić škole i učitelja, odgovara nam se naprosto: neima novca! (Istina je: na klupah manjine).

Šesti slučaj iz iste sjednice nalazimo u pitanju premještenja učitelja Kureta. U svakom pogledu uzoran učitelj u Šmarju g. Kuret glasovao je kod nekih izbora u Pomjanu r. sloven. sku stranku. „L' Istria" ga napala i denuncirala, školske oblasti to uvažile, te zemaljskomu odboru predložile, da se Kureta radi kazno premjesti iz Šmarja u Dekane; tako bi.

Prispodobite, gospodo, slučaj učitelja Grossmanna sa onim učitelja Kureta, pak mi kažite, imado li zrnca pravednosti ili nepristranosti u postupanju zemaljskoga odbora? Jednoga štiti i zagovara, premda je koli u službi toli izvan službe najvećega ukora ili kazne vriedan, dočim proganja i kazni drugoga, koji se je u školi i izvan škole hvalevriedno ponašao.

(Sliedi).

Govor

zastupnika Spinčića, izrečen u III. sjednici istarskoga sabora dne 14. sept. 1892.

Visoki sabore!

Kako nas nepristrana povjest uči, Hrvati i Slovenci obitavaju već preko tisuću i dvie sto godina u svih zemljah, u kojih i danas obitavaju, i u Istri.

Došli su u nju u glavnom na dva puta: za seljenja naroda, kad se je mačem u ruci osvajalo zemlje i postajalo vlastnici u njih, te za vriome turskih ratova, kad su Hrvati, vojujuć za krst častni i slobodu zlatnu, zadobili od namjestnikah Isukrstovih, od rimskih papa, zaslužení naslov „predzidje kršćanstva", te kad su se neki njih selili iz drugih hrvatskih u ovu, opustošenu po kužnih bolestih, zemlju.

U vrieme njihova obitavanja u ovoj zemlji, oni su imali koješta podnesti, trpili su i pretrpili su mnogo — al jedva ima koje doba u njihovoj povjesti, u kojoj bi bili toliko trpili, koliko trpe u najnovije doba.

Već za rana doista bili su oni više ili manje odtrgnuti od svoje bratje, od svenkupne hrvatske države; već za rana palo ih je pod tudjinske vlasti — nisu bili svoji na svojem, i već to samo po sebi je trpnja, već to je uzrokom, da se narod nije mogao razvijati onako, kako bi inače mogao; da je morao raditi više za drugo, nego li za sebe, al mu ipak ne bijaše tako zlo, kako je dan danas.

Prije vladali su svietom drugi nazori, veliki slojevi pučanstva nisu niti znali za svoja ljudska prava.

Prije ne bijaše mnogo uzakonjenih prava, al ona, koja bijahu, poštivala su se.

Prije ne bijaše vojska, činovnika, koje bi narod uzdržavao sa svojimi žuljevi, da mu pak krato njegova prava, da gaze prema njemu zakone, da ga svimi načini zlostavljaju, da mu nanašaju gdje i kako i koliko mogu krivica; bijaše ih malo, i oni, koji bijahu, moradjahu vršiti svoje dužnosti, zakonom im ustanovljene — i ako se je bud od kud prijavilo, da se ih nedrže, vodilo se je proti njim stroge iztrage, i još strože se ih je kažnjivalo, ako se ih je krivimi obnašlo.

Prije ne bijaše ustava, po kojem bi mogli svi slojevi pučanstva sudjelovati u

zakonodavstvu se bijaše ravnopravnosti, po kojoj bi svi ljudi, svi narodi, svi jezici imali jednaka prava — ali oni, koji su zakone stvorili, imali su često više srca za sve, nego li se ga ima danas.

Gospodo! Naš narod vrši svoje dužnosti, koje mu zakon nalaže. On daje svoj krvni porez, svoje sinove za vojsku. On plaća svakojake poreze i prireze, državne i pokrajinske, potrošarinu za državu i pokrajinu na meso, pivo, rakiju; plaća svu silu toga, na sve strane, kako nije ni iz daleka nikad plaćao.

A pri svem tom na mnogih mjestih neima niti crkve niti svećenika, niti škole niti učitolja. Za njega obstoje uredi, u kojih se ne poštuje njegov jezik, u kojih se nemože s uspjehom prituženi, u kojih ne može odkriti svoje nevolje, tražiti pravo i pravicu, iskati zadovoljštinu povriedjenom pravu i potlačenom zakonu. Od njega se nesmiljeno tjera svakojake poreze i prireze, kako kaže i danas pročitana interpelacija dra. Leginje i njegov govor kod ezonera; neprastano plaća i još uvjek je dužan; za dugove pobire mu se i najnuždnije pokretnine; zaplienjujo se njegove prirodnine, koje čeka kao ozebao sunca, da se prehrani i obuče; daje se na dražbu njegove nepokretnine, njegova imanja i prodaje u nizke, nikakve cene; baca se ga na cestu, da pak bude prosti radnik bez kuće i kućišta ili da uzme prosjačku palicu u ruke.

U vršenju njegovih državljanskih prava prieči se ga na sve moguće načine. Sa občinskimi izbori zatože se godine i godine, ako se misli, da bi on mogao pobjediti. Razpušta se njegova zastupstva, imenuje se njemu nepovoljne občinske odbore ili povjerenike; u obće kod izbora izpušta se ga iz izbornih listinah, a mjesto njega uvrštuje druge neimajuće u njih prava, medju njimi i takove, koji nisu austrijski državljani; ne šalje se svim pozive; otežćava mu se dolazak do birališta; ne daje mu se da vidi, tko i kako se pripušta i da u potrebi prigovori; njega se izključuje nezakonito, proti zakonu, dà upravo samovoljno. Psuje se ga, grozi mu se, napada se nanj; izazivlje se ga na neredo, i to često po onih, koji bi imali red uzdržavati; kundakom se ga udara, vezuje se ga, vodi se ga u zatvore; krive se izvještaje o njem podastire; njemu prijaznih svjedoka neće se, da se pozivlje niti saslušava; odsudjuje se ga za ništa ili skoro ništa na mjesece i godine, i lišava roditeljo svoje djece, žene svojih muževa; lišava se u obće obitelji najboljih radnih sila — i to sve čini se naglo, u razdraženosti, na više tajne naloge, s političkih i osobnih razloga, i oni, koji to čine, dobivaju pohvalne dekrete. Usuprot radi se posve protivno sa onimi, koji psuju, koji se groze, koji napadaju na naš narod, na njegove zastupnike, na njegove svećenike, na njegove ljude.

Tu se pušta, da se ure i ure psuje, grozi, napada i riečmi i činom; pušta se, da se napadaji ponavljaju i opet dogadjaju, i to uz nehajnu prisutnost onih, koji bi imali na red paziti i red uzdržavati; daje se netočne ili nikakve izvještaje o izgredih; nenaznačuje se imena izgrednika, izmišlja se koješća, čim bi se okrivilo napadene; ukorava se one, koji vrše svoju službenu dužnost, bud da napadene brane, bud da proti napadačom u svojem djelokrugu postupaju.

Krivnju napadača na Hrvate i Slovence nastoji se svimi mogućimi načini omalovažiti, malonom ili nikakvom proglasiti. (Dr. Clova nieće glavom, a govornik mu odvraća): Saborski drug gospodin Clova nieće glavom, a ja mu velim, da imam za svaku, što tvrdim, dokaza. Riedko se pro forma, koga na par dana kazni; pretrgava se razprave, da se nezna kako, zašto i kada, ili se odustaje od razpravo, jer se tobože nemože krivca naći, u istinu jer se s višega odnosni nalog dobije.

U obće postupa se tako, da se i najmanje krivnje Hrvata ne samo najstrožije kazni, nego se i krivnje pojedinaca baca na cieli narod; dočim se i veće i velike krivnje Ne-Hrvata krije, zabašuruje i baca na djecu, te proglasuje kao djetinjarije.

(Pošto je govornik bio obraćen prema većini, dročio se je dr. Vergottini nanj, nek gleda prema predsjedniku, jer oni i tako neznaju hrvatski — a zna jih —, i predsjednik odmah to ulovio, pak pozvao govornika, da se obrne prema njemu, koj u istinu hrvatski nezna. Govornik njim je na to primjetio, da toga propisa neima u pravilniku).

U duhu kršćanske nauke, po svojem zanimanju, bi svećenici, imenito viši duhovni pastiri imali ustati proti takovu postupku, upotrebiti sav svoj upliv, da se postupa kršćanski, da se postupa ljudski, da se postupa provedno i zakoni, takjder prema Hrvatom i Slovencem.

Duh kršćanske nauke, obzirom na ljude, sadržan je u kratkih riečí: „ljubi iskrnjega svoga, kako samoga sebe“. On nepoznaje robova, nepoznaje razlikosti niti izmedju naroda i naroda, niti izmedju jezika i jezika. Svi su narodi jednaki, u svih jezicih može se hvaliti Boga, a kad se to može, onda se može i sve ostalo.

Neima malo primjera u povjesti čovječanstva, gdje su rimski pape, gdje su biskupi ustali proti nasilnikom, tažili njihovo bjesnilo, branili tlačene.

Ima ih i u Istri. Bilo jih je za stalno i na stolici porečkoj. Danas? . . . . On sa svojom družbom ne samo da se ne zazimlje za državljanska uzakonjena prava Hrvate, nego stoji sa svimi, što ga okružuju, na strani onih, koji im ih krate, koji im ih tlače; ne samo da on i njegova bližnja družina daje izvanjskoga izražaja svojoj radosti nad nezakonitimi i samovoljnimi pobjedami; ne samo da on upotrebljuje svoj upliv za jednu proti drugoj stranci; ne samo da njegovi savjetnici u kućah svojih i obliećuć po mjestih rade kao i on za jedne a proti drugim — nego on sam, sa svoje strane, zajedno sa svojom družbom izdaje tiskane i pisane i ustmene naloge proti pravom, koja uživaju Hrvati već stoljetja i stoljetja; pravom, danim im od apoštolske stolice, koja dakle on neima niti pravice ukidati; zabranjuje im onu službu božju, za koju su se borili kao pravi nasliednici apostola i Cesare de Nores i Adelazij i mnogi drugi; proti kojoj nije se usudio nijedan od njegovih predšastnika ništa učiniti. U najnovije doba ide i dalje: niti u svojoj najbližoj blizini nedaje propovjedati rieči božje niti čitati blagovjesti, niti napovjedati svetaca u tjednu; nemješta u župe, po većini hrvatske, tudjince svećenike, koji hrvatski neznadu. Pritužbe Hrvata on neće niti da čuje, dočim je dovoljno, da protivnici njihovi gdje što reku ili napišu — makar to bila gola klevota — proti onim svećenikom, koji žive medju hrvatskim narodom i koji kao pravi njegovi pastiri u duhu prave kršćanske nauke s njim čute i zanj rade, da ih premješta iz mjesta u mjesto, da ih privremeno odstavlja od njihovih služba; da njim grozi i prieti, ako bi se usudili vršiti svoja državljanska prava. On, probavljajući po pol dana čitanjem novina svakojakih, uzimlje za zlo našim, ako čitaju jedini istarski tjednik i prieti njegovo raziršenje, dočim nehajno motri, gdje se čitaju i najliberalnije i najcrvenije talijanske novine.

(Sliedi).

Glavna skupšćina „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.

(Nastavak.)

Čim je gosp. tajnik pročitao izviešće, ustane se častni gosp. Vaclav Klofanda, kapellan u Sv. Mateju, te iznenadi vrlo ugodno cielu skupšćinu, izručiv odboru svotu od 135 for. sa izjavom, da se ista sabrala medju nekojimi svećenici Česi u Istri i češkimi bogoslovi u Gorici. Dvoranom se razliegoše veseli povici: Živili Česi! Živila braća! Živio Klofanda!

Kod 3. točke čitao je blagajnik gosp. M. Grosman sliedeće svoje izviešće:

Pregled gospodarenja

blagajnom družtva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu od 3. sept. 1891. do 15. sept. 1892.

A. Prihod.

1.	Ostatak blagajne od dne 2. septembra 1891. . . for.	20.23
2.	U ime godišnjih prinosa uniišlo . . . . . „	150.90
3.	Prinosi utemeljiteljnih članova . . . . . „	220.—
4.	Darovi . . . . . „	992.42
5.	U ime interesah primilo se „	300.20
6.	Kao oprost od čestitanja „	58.—
7.	Dignuti iz štedionice u Kopru i na Ricci, zatim kapital jedan povraćen . „	900.—
8.	Akcija „Narodnog doma“ darovao Vinko Dubrović normalna vriednost . . „	100.—
9.	Interesi štipendija Dobrila za g. 1891. . . . . „	3.06
10.	Zaostalih interesa računalo se u imovinu više nego prošlo godine . . . „	35.—
11.	Vriednost knjigah ostavljene oporukom od pokojnog Šetata . . . . . „	25.—
12.	Kod uredničtva „N. Sl.“ nalazi se svota od . . „	80.40
	Svota prihoda for.	2585.21

B. Razhod.

1.	Podporah podielilo se u svoti od . . . . . „	840.—
2.	Uzajmilo se raznim strankam . . . . . „	1410.—
3.	Razni troškovi iznašahu . . . . . „	28.—
	Svota razhoda for.	2278.70
	Od prihoda Rbr. 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. u iznosu od . . for.	2341.75
	Odbiv ukupni prihod razhoda Rbr. 1., 2., 3. u iznosu od „	2278.70
	Preostaje u blagajni for.	63.05
A	od ukupnog ovog godišnjeg čistog priboda Rbr. 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. i 12. u iznosu od . . . . „	1664.98
	Odbiv Rbr. 1. i 3. u iznosu od „	868.70
	Povećala se imovina „B.“ od 3./9. 1891. do 15./9. 92. za for.	796.28

Stanje imovine

družtva „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“ u Kastvu dne 15. septembra 1892.

1.	Uloženo u posujilnici u Kopru polag knjižice br. 37. (prema prošloj godini 400 for. manje) . . . for.	1300.—
2.	U Riečkoj štedionici (prema prošloj godini 300 for. manje . . . . . „	336.—
3.	Jedna privatna zadužnica „	1000.—
4.	„ „ „ „	800.—
5.	Četiri „ „ „ dvie po 400 for., jedna od 200 for. i jedna od 80 for. „	1080.—
6.	Jedna privatna zaduž. od „	250.—
7.	„ „ „ „ „	200.—
8.	„ „ „ „ „	200.—
9.	„ „ „ „ „	100.—
10.	„ „ „ „ „	150.—
11.	„ „ „ „ „	50.—
12.	„ „ „ „ „	40.—
13.	„ „ „ „ „	30.—
14.	dvie „ „ „ jedna od 400 for. a jedna od 100 for. . . . . „	500.—
15.	Jedna privatna zaduž. od „	300.—
16.	„ „ „ „ „	80.—
17.	„ „ „ „ „	30.—
18.	Zaklada štipendija „Dobrila“ (prema prošloj godini za 3 for. 06 nvč. više) „	105.39
19.	Zaostali interesi (prema prošloj godini za 35 for. više) . . . . . „	205.—
20.	Vriednost knjiga i ostalih družtvenih stvari (prema prošloj godini za 25 f. više) „	225.—
21.	Šest založnica kreditnog zavoda za Istru nom. vr. po 100 for. . . . . „	600.—
22.	Dvie obveznice državnog zajma sa lutrijom od god. 1860. nom. vr. po 100 for. „	200.—
23.	Jedna državna obveznica papirne rente nom. vred. po 1000 for. . . . . „	1000.—
24.	Dvie državne obveznice papirne rente, nom. vred. 100 for. . . . . „	200.—
25.	Tri državne obveznice srebrne rente n. v. à 100 for. „	300.—
26.	Jedna državna obveznica srebrne rente nom. vred. à 50 for. . . . . „	50.—
27.	Dvie srećke grada Ljubljane, nom. vr. à 20 for. „	40.—
28.	Gotovine u blagajni danas dne 15. sept. 1892. . . „	63.05
29.	Kod uredničtva „N. Sloga“ (doposlato tamo od raznih stranaka) nalazi se za „B.“ svota od . . . . . „	80.40
30.	Jedna privatna zadužnica „	100.—
31.	Akcija „N. doma“, n. vr. „	100.—
	Ukupna svota for.	9714.—
	Ukupna daklo imovina „Br.“ iznaša danas dne 15. sept. 1892. ovako:	
a)	U gotovu . . . . for.	7284.84
b)	U papirih . . . . . „	2490.—
	Ukupna svota iznaša for.	9714.—
	Od ukupne ovogodišnje imovine u iznosu od . . . . „	9714.84
	Odbiv prošlogodišnju ukupnu imovinu u iznosu od . . „	8918.56
	Povećala se imovina „Br.“ za for.	796.28

(Dalje sliedi.)

Zadnja rieč.

Dižto graju, gavrani,
Proti rodu mome,
Proti dičnom, slavnome,
Rodu hrvatskome.
Krstite ga krstite
Ščavom i barbarom.
A ja ću ga ljubiti
Još većim žarom!

Pjevat ću mu pjevati
Sa zanosom-svetim,
Da se sveti dušmanom
Izdajicam kletim! —
Neka rado izvrgne
Borbi čile grudi,
Sloboda ne osviće,
Gdje krv ne zarudi!

Još ću njemu zagrmit,
Oj narode mili,
Znadeš li mi, što su ti
Divni predji bili?
Bili su ti gvozden stup
Suprot divljih četa,
Psovke, to je harnost sad
Prosvietljena svieta!

Nek se zatim tudjinstvo
Digne silno, jako,
Pa će meno vidjeti,
Gdje se risam mako,
Gdjeno grlim zanosno
Mili barjak sveti,
Pripravan na poprištu
Za ideju mrieti!

Rikard Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Ča biš rekâ Jurino, vozari se naš kapitan s krnjoli okolo, ali oni ă njim?

Jur. Valjada oni s njim, zač je on veći gospodin.

Fr. Ma zli zajiki govore, da temu ni tako.

Jur. Tako kako?

Fr. Da gre on ă njimi, zač da nima on štancije.

Jur. Eh, neće ni njim krivo bit ne.

Fr. To se zna, da ruka ruku pore.

Jur. To se već vidi i čuti.

* * *

Fr. Ma ča bi reć, da nas je Frlan take na nos uzeja?

Jur. Zač da je on druge krvi i druge šklati.

Fr. Tako mi smo brez poglavara.

Jur. Po majku svita, tristo puti huje nego da smo brez njega.

Fr. Ča se neboji pravice božje?

Jur. Dragi ti, ča paraš, da nima druge skrbi leg na to mislit.

Različite viesti.

Diocezanske viesti. U tršćansko-koparskoj biskupiji nastale su sliedeće promjene gg. svećenika: g. Iv. Benković imenovan je župnikom u Grožani; g. Ante Puž ustoličen bijaše za župnika u Mošćenicah; gosp. Fran Marčinko postao je župnikom na Vranji; gosp. Fran Stefanutti pošao je upravljat župom u Draguć; na njegovo mjesto u Šternu ide upravljat župom gospodin A. Nodvčđ; gospodin Jakov Leban pošao je iz Huma na kapelaniju u Podgorje; g. Lovro Rakovec pošao je u Desgu, a g. Vatroslav Počivalnik iz Rojana u Brezovicu. Sliedeći mladomisnici idu kao duh. pomoćnici: g. Josip Elnic u Mošćenice, g. Šime Frulić u Oprtalj; g. Fran Pospišil u Buzet; g. Josip Skalsky u Gračišće; g. M. Skrbec u Rojan, g. Lad. Havel u Lanišće, g. I. Marohić u Milje.

Gosp. Liberat Sloković kapelan u Salvoru položio je u petak župnički izpit. Čestitamo!

Odbor za pripravu svečanoga bankota na čast Luki Svetcu razašilje sliedeće pozive: Minuli su dnevi slovenskoga katoličkoga sastanka u Ljubljani. Žalibože postavio se je katolički sastanak na neko skrajno stanovište, koje nas nemože dovesti do toliko željenog izmirenja. Baš protivno tomu, povećao se je razdor medju slovenskimi strankami. Sažaljenjem moramo konstatirati, da je katolički sastanak i njegov prirediteljni odbor proti našemu uzornomu družtvu sv. Cirila i Me-

toda a u savezu s tim i proti našemu starini, narodnomu zastupniku gosp. Luki Svetu u postupao tako, da je to moralo uvrieditи njega i svakoga rodoljuba.

Ljubljanski rodoljubi zaključili su radi toga, da se pripravi na čast Luki Svetou u nedelju dne 9. oktobra 1892. od 1½ sata popodne u prostorijah stare strieljane u Ljubljani svečan bankot, na kojem hoćemo izjaviti, da se posve slažemo sa svojim u borbi za narodne probitke osivjelim prvakom te vjernim nosiocem neokaljane predaje dra. Bleiweisa svomu narodu —, da visoko cienimo naše uzvišeno, za naš narodni obstanak toliko potriebito i zasluženo društvo sv. Cirila i Metoda, te da smo protivni skrajnostim izjavljenim na katoličkom sastanku, složan i jedinstven narod, koji bez obzira na stališ i na dosadašnje nebitstvene razlike u misli, od sada hoće stupati po jednom putu, te složnimi silami postizati zajedničku našu svrhu.

Pozivljemo dakle odlične rodoljube iz svih pokrajina, da se neplaše troška ni truda te da sudjeluju kod ove predbožne izjave sjedinjene narodne stranke. Molimo da se izvole rodoljubi medjusobno pogovoriti o sudjelovanju, te da najdalje do 5. oktobra 1892. prijave broj onih, koji kane sudjelovati.

U Ljubljani dne 16. septembra 1892.

Dodaje se tomu, da nebijaše moguće poslati pozive svakomu pojedincu, te su svi umoljeni, da se bez obzira na poziv, svatko prijavi za sudjelovanje sam ili u društvu sa drugimi.

Upozoruje se također na to, da će biti dne 9. oktobra na večer u novom zemaljskom kazalištu slovenska predstava.

Odsudjeni. Pred rovinjskim sudom vodila se ovih dana rasprava proti nekolicini stanovnika iz mjesta Šterne, koji su prigodom zadnjih občinskih izbora u Grižnjanu po noći grozili se župeupravitelju g. Stefanutti-u i orkvenomu poslužniku, te ova dvojica bijahu u velikoj pogibelji. Ti napadaoci jesu pristaše takozvane talijanske stranke. Od svih tuženih bijaše četvorica njih odsudjena na 12—14 dnevni zatvor. Očekujuć, da nas naš dopisnik o toj razpravi potanje izvesti, kažemo za sada samo toliko, da su ti česti napadaji na naše mirne i nevine rodoljube sve goli plod one toli razvikane talijanske kulture u Istri.

† **Petar Scherianz.** U ovdašnjoj bolnici umre je dne 12. tek. mj. bivši občinski tajnik, pošte meštar itd. u Pomjanu, Petar Scherianz (čitaj Škrjanc). Za smrt njegovu domali smo ćdmah, a spomenula ju je i naša drugarica „Edinost“, nu mi smo preko toga htjeli proći mukom, jer je težko pisati o pokojniku, koji pušća u našem narodu u Istri najžalostniju uspomenu. Ako prekidamo tu našu nakanu, jedini razlog jest taj, što smo na to od glasila talijanske stranke u Istri, slavne „L' Istria“ prisiljeni. Rečeni, listić spominjuć smrt svoga junaka, kaže o njemu medju ostalim, da se je slavodobitno borio proti spletkam slavenskih agitatora, i da su ga oblasti cienile kano „mvnoga i nepristranoga muža.“

Istina je, pokojnik borio se je proti vlastitomu narodu svimi onimi djavolskimi sredstvi, kojimi se služe proti našemu narodu istarski Talijani. Drzovit, bezobziran i ustrajan kako bijaše nije mirovao, dok nije posve uništio veliku i jednoč uglednu občinu Pomjan. Podupiran od koparskih izbornih trgovaca riečju i novcem, radio je neutrudljivo na propast one občine i svoga naroda. Njega ide sva zasluga, što je občina Pomjan najzapuštenija i najnesretnija občina Istre. Svojimi spletkami i varkami znao je kroz desetletja za nos voditi nekoje tobožnje talijanske pristaše one občine sisajuć i prazneć pri tom občinsku blagajnu kano da je njegova krava muzara. Da, pokojnoga Scherianza mogu punim pravom občinari Pomjana nazvati svojim najvećim neprijateljem i upropastiteljem, a nemiloj smrti imadu se zahvaliti, što ih je oslobodila toga čovjeka. Občina Pomjan oslobodila se grdne rane a Talijani Istre, napose oni Koparščine izgubili su pomoćnika, sliepo orudje, kakvo će jedva više u onoj občini naći. Občina Pomjan može sada iz dubine odahnuti, jer njoj je pao ogromni kamen sa bolnih prsiju.

Što se tiče „babinog“ hvalospjeva, da su pokojnika oblasti cienile, odgovaramo samo to, da bismo u istinu htjeli poznati te oblasti, koje su mogle cieniti muža, koji je iz svoje domovine pobjegao, da se bori pod zastavom susjedne kraljevine proti vlastitoj domovini. Daleko smo doista zašli u Istri ako imade i takovih oblastih, koje bi mogle slične stvorove cieniti.

Pokojni Scherianz upotrebio je za života sve svoje sile na zator svoga naroda. Za svoje čine odgovara Svevišnjemu, koji mu neka bude milostiv!

Zemaljski gospodarski zavod u Poreču javlja, da će razprodati na prošloće budućo godine (1893.) više hiljada mladica i povaljenica američkoga roda Riparia, York-Madeira i Solonis, i to hiljadu mladica po for. 8 a hiljadu komada povaljenica (vabaca) po for. 10.

U zemaljskom zavodu nije se još pojavila filokasera, te no ima dakle pogibelji, da bi se ta nesreća prenesti mogla.

Tko si želi pribaviti rečenoga traja neka se prijavi na vriemo ravnateljstvu zemalj. gospodarskoga zavoda u Poreču.

Porečkomu listiću za odgovor. Na upit poreške „piljarice“ da li je stupio veleč. gosp. Ljudevit Vodopivec, župnik u Pomjanu, svojevoljno u stanje miru, ili dali je bio na to prisiljen, odgovaramo njoj na utjehu, da je rečeni g. župnik sam zamolio mirovinu i to bez ikakva nagovora il pritisku, već jedino radi porušena zdravlja.

Na bezobraznu opazku bezsramnog piskara, da bi naime svietovnjak, koji bi bio učinio ono, što je počinio g. župnik, mjesto u mirovinu, pošao u tamnicu, odgovaramo u ime svećenika, koji se proti ovakovim smušenjakom nemože braniti, da porečki junaci drugim po svojem laktu mjere, jer da imade više pravde na svietu, mnogi bi i mnogi istarski Talijančić danas sjedio gdjegod u hladu. Lahko Vam se jrnačiti i kaljati tudje poštenje, slavni „mažikarte“ kad znate, da Vam se nemože blizu, jer se je pred rovinjskom porotom jur radi vas i na patriotizam porotnika apeliralo! Razumijemo li se „babin“ Marko?

Požar i grdna nesreća. Iz Višnjanšćine piše nam prijatelj pod gornjim naslovom dne 27. t. m. koliko sliedi: U petak dne 23. t. m. u jutro nastao je požar u selu Farini nedaleko Višnjana. Seljaku Antunu Berneši izgori posve kuća, sva hrana u njoj, a što je najžalostnije i jedno muško diete od 5. godina. Nezna se kako je nastao taj nesretni požar, komu je palo žrtvom ono novoljno diete.

Čim je nastao požar zazvonilo zvona u Višnjanu, te smo se nadali, da će seljaci, naposo zidari iz Višnjana skočiti odmah na pomoć. Ali jok! Jedan dapače talijanaški zidar iz Višnjana izjavio je zlobno nekom našem čovjeku: „non volevimo venir abas poreše non siamo fratelli“ (nismo htjeli dole doći jer nismo braća). Hoćete li veće zasliepljenosti i grdnije strasti? Pak to da je kulturan narod, ovo da su ljudi? Drugi Višnjanci izpitivali su unesrećenoga Berneša dali je osjeguran, a kad njim ovaj reče, da je kod Slavije“, počeli ga strašiti, da je upropašćen, jer da mu štete „Slavija“ izplatiti neće pošto da je ova banka siromašna i propala. Nesretni čovjek brzojavi odmah svoju nesreću generalnomu zastupstvu banke „Slavije“ u Ljubljani, koja je odmah poslala amo svoga zastupnika i likvidatora g. Přibila, koji je razgledao i popisao štetu.

Višnjanski krnjoli i šarenjaci ostali su dugim nosim, a još će ga produljiti kad budu doznali, da je banka „Slavija“ siromahu svu škodu pošteno izplatila, kao što to čini uviek i svuda, te ju i ovom prilikom našemu puku u Istri i na otocih što toplije preporučamo.

Zlobno, da nerečemo djavolsko ponašanje višnjanskih krnjela i šarenjaka upisati ćemo dobrelimi slovi na rovaš. I to da su prijatelji izvanjskoga puka?!

Valjan učitelj! U zadnjem broju poreškoga listića čitamo pod naslovom: „Un bravo maestro“ viest, da je zapustio Sovinjak bivši tamošnji učitelj Milosevich, koga da su Hrvati grdim okom gledali. G. učitelj, da ostavlja prijatelja u Sovinjaku, koji da će se njega dugo sjećati.

Mi dodajemo tomu, da gà Hrvati nisu bez razloga grdim okom gledali, te da će se i oni njega dugo sjećati, jer mu nije nitko veselje i iskrenje želeo sretan put nego li upravo Hrvati. Oni mu dapače žele i veoma dug život i svaku moguću sreću pod jednim jedinim uvjetom, da usreći koga drugoga, a ne veće njih.

Iz Kastva piše nam 25. t. m. Učiteljsko društvo kotara Voloskoga obdržavalo je dne 21. t. m. u Podgradu svoju II. glavnu skupštinu, o kojoj će Vas valjda koji strukovnjak obaviestiti. (Žalimo što nebijasmo obaviešćeni o toj skupštini. Op. Ured.)

Na našoj „delavskoj šoli“ upisao se ljetos izvanredno velik broj učenika, kojih imade preko 20, dakle više nego ikada do sada, a valjda i više nego li na ikojoj ovakvoj školi u Istri. To je svakako utješljiv pojav, jer se mi od delavske škole obilatu plodu nadamo. Zadovoljniji ćemo svakako biti gledo tog pitanja kad bude više mladića iz zapadne Istre u toj školi.

Čujemo, da će Vam velezaslužni odbor dične naše „Bratovšćine posiljati mjesečno i redovito objave o prinosih „Bratovšćine“, da je u prvom broju svakog mjeseca tiskati izvolite. (Veoma rado. Op. Ured.

Za gospodarsku školu u Poreču. Ravnateljstvo zemaljskog gospodarskog zavoda u Poreču raspisuje natječaj na bezplatna mjesta u zavodu za one mladiće kmetskoga stališa, koji bi se htjeli izučiti u gospodarstvu. Do sada se je u tom zavodu učilo mladiće samo u talijanskom jeziku, čemu su naši zastupnici više puta prigovorili, jer se tako mladićem našega jezika prieči put do naobrazbe u gospodarstvu.

Uvjereni smo, da će zemaljske oblasti napokon spoznati potrebu, da našu djecu podučavati treba u našem jeziku, jer bez toga neće biti napredka.

U toj vjeri preporučamo roditeljem po Istri, neka se prijave, koji bi željeli, da jim se sin bezplatno hrani i uči u gospodarstvu, radeć praktično na pokušalištu i u pivnicah gospodarskog družtva u Poreču.

Koj svrši školu za dvie godine dobrim uspjehom, dobije svjedočbu, da je izučio gospodarstvo. Ovakove nauke dobro dolaze onim našim kmetom, koji imaju velik posjed, još neuredjen i gdje se narod još nije priučio redu ni raznim pokusom u gospodarstvu.

Molitelji neka uprave najdalje do 15. oktobra na ravnateljstvo zemaljskog gospodarskog zavoda svoje molbenice obložene ovako:

1. Krstni list, iz kojeg se vidi, da je mladić provalio 16 godina.

2. Svjedočbu občine, da je molitelj poljodjelskoga stališa.

3. Svjedočbe školske, na kojih je razvidno, da razumije četiri temeljna računanja, da gladko čita i piše.

Svaki, koji je primljen, treba da sa sobom donese barem 6 košulja (stomanja), 4 para svitica (mudanda), 12 para nogavica, 6 rubaca, 2 para postola, 1 odiolo za rádnju i odielo blagdanjsko prema kmetskomu staliću.

Iz Medulina piše nam 28. t. m. da njim je nakon tolikog zatezanja napokon došla dosvola, da mogu graditi crkvu sv. Agneze. Jučer t. j. dne 27. t. m. imali su svečano položit temelj za novu crkvu. Onaj pobožni puk veseli se tomu čekajuć željno, da uzmogne u novoj crkvi vršiti svoje vjerske dužnosti.

Iz Motovuna piše nam prijatelj 24. t. mj. Izvolite zabilježiti, gospodine uredniče, sliedeće potomstvu na znanje i ravnanje:

Gorički list, koji hoće da bude katolički, po imenu „L' Eco del Litorale“, jest, sudeć po njegovoj biesnoj pisariji, više židovski, nego li katolički. U svojem 106. broju od 17. t. mj. razmahao se opet jednom proti nam Slavenom Istre biesnije, pristranije i zlobnije, nego li to čine najliberalniji židovsko-talijanski listovi Primorja. Taj katolički tobož dolija prišiva „zlobne štete, nasilja, grožnje, izazivanja, divljaštva“ itd., koja su na dnevnom redu, našim izvanjskim stanovnikom i seljakom, koje da su nekoji „messeri“ posvadili sa gradjani, s kojimi su negda živili u pravom prijateljstvu. L' Eco se nada, da će se stvari promjeniti brzo.

Sada prispodobite ovu pisariju sa onim, što pišu proti Slavenom Istre najliberalniji talijanski listovi à la „L' Indipendente“, „Il Piccolo“, „L' Istria“, „Il Giovine Pensiero“ itd., pak nam recite, nije li katolički (!?) „L' Eco“ nadkrilio svoje talijansko-liberalne drugove.

Tako vam se oto pod krinkom katocizma širi najveća mržnja i prezir do svega, što nije u Istri talijansko. Istarski crvenovrati dopisnici slavne „L' Eco“ neznaju u sobi potlačiti mržnje ni sliepo strasti, kad se radi o tom, da zadadu nemilosrdan udarac mrzkomu „šćavu“. Takovih imade mnogo i mnogo među nami. Kad govoriš s kojim od njih za prvi put, rekao bi, oto gotova svetca, a kad tamo, sakriva se pod rubom još gora duša, nego li kod najljućeg liberalca.

Zar nebi bilo dičnije za katolički list, kakvim bi htio biti „L' Eco“, da odkriva grdne rane, koje se zadaju našemu biednomu narodu upravo u ovoj biskupiji; kako se pod okriljem svete vjere silomice talijanći našega seljaka, kako se tomu sirotanu prieči slušati riec božju u njegovom jeziku, kako se je to nedavno dogodilo u ovoj občini. Jedan motovunski kanonik zabranio je našemu svećeniku hrvatsku propovied. Ali pošto je stvar važna, evo nekojih potankostih:

Nedaleko Motovuna na jednom briežuljku nalazi se crkvica posvećena Majki Božjoj, nazvanoj „Subjonta“. Na 8. t. mj. bijaše tuj proščenje. Budući da se motovunskim kanonikom neće ići tamo misiti našemu puku, zamolili su naši seljaci jednoga mladoga svećenika, da im dodje misiti i propovjedati. Spomenuti kanonik i upravitelj župe poručio je rečenomu svećeniku, da može slobodno misiti, all propovjedati ako želi, da može samo talijanski, a hrvatski da nesmije nikako. Pak da se čovjek na to ne smuti?! Čisto hrvatskomu puku narinava se talijanska prodika, a prieči mu se slušati hrvatsku od jednoga . . . . kanonika!?! Bože dragi, kamo smo dospjeli, što se to sbiva s nami?

Mi vam zavidjamo, poludivlji narodi u nepristupnih šumah Afrike. Tà vama šalju blagovjestnike, koji poznaju vaš jezik, da vas predobiju za svetu vjeru Kristovu, a nam se na koncu XIX. stoletja u pravnoj državi, pod slavnom vladavinom velikoga Lava XIII., pod nosom našega nadpastira brani slušati riec božju u našem milom materinskom jeziku!!

Oj tužna Istro, biedni naš puče, što će biti od tebe, ako ti se Bog nesmiluje!

Toliko za danas velečastnoj i prečastnoj gospodi okolo lista „L' Eco“ na razmišljanje.

Pravo su imali! U zadnjem broju glasila saborske većine u Poreču nalazi se podulji članak, u kojem se dokazuje, kako su svim nemirom i neredom u poreškoj saborniei i izvan nje krivi oni neresetni zastupnici manjine, koji dolaze iz Liburnije razbijati „le scatole“ poreškoj gospodi i uznemirivati njihovu prosvietljenu i ugladjenu fukaru, koja napokon imade, po sudu rečenoga listića, pravo da viče, da bući, da urliče na galeriji i da goni van iz sabornice mrzke Liburnjane.

Na nas je u istinu učinio rečeni člančić takav utisak, kano da se poreška gospodska i radnička fakinčad vježba u rodakciji slavne „babe“, kako imade grdnije, bezsramnije i drzovitije napadati na zastupnike ogromne većine pučanstva naše pokrajine.

Prvom zgodom vratiti ćemo se na taj člančić, jer se ne čita svaki dan što takova.

Iz Omišlja piše nam 14. t. m. Druga glavna skupština „krčkog učiteljskog družtva“ obdržavala se, kao što je bilo javljeno, u Vrbniku dne 5. sept. Učitelja i učiteljica došlo je na istu iz cielog otoka priličan broj (skoprem je bilo željeti, da ih još više dodje), a osim toga posjetili ju i mnogi djaci (što se sada kod kuće na praznicima nalazo). Oko 10 sati otvorio je predsjednik g. N. Maračić skupštinu kratkim govorom pozdraviv skupštinare. Na to je preduzeo g. Matanić pred djecom (u tu svrhu u školi sakupljenom) praktično predavanje štiva 37. iz „Prve slov. čitanke“, što mu je dobro uspjelo. Ovakova praktična predavanja koriste više učitelju, nego li sijasot pročitanoga s raznimi metodami, za to će se i nadalje pri svakom sastanku njegovati.

Kad se je zatim djecu razpustilo, čitao je tajnik-blagajnik g. A. Brozović svoje izvješće, iz kojeg vadimo, da je družtvo u ovoj prvoj godini obstanka imalo već tri sastanka. Dohodka imalo je u to kratko vrieme prema svojim malenim silam oko 130 for. a potroška oko 14 for., a dobar je znak, što dobiva sve više pristaša. S drugimi sličnimi družtvi po Istri, da se je živjelo u dopisivanju i u podpunom sporazumku, te bi se osobito veselilo, kad bi ih se još više ustrojilo, budući bi se tada moglo u savezu mnogo bolje svoju djelatnost razvijati. To izvješće bje primljeno sa živio-klici do znanja.

Na to je pročitao odbornik g. I. Mahulja svoju temeljito sastavljenu ocienu Frankovićeve „Početnice“, koju su skupštinari uz svoje opazke pomnjivo pratili, te se je odlučilo priposlati istu sl. c. kr. kotarskomu školskomu viću, da ju ovo dalje prosliedi s preporukom, da se kod ponovnog izdanja isto „Početnice“, u koliko odgovara svrsi, u obsir uzme.

Mjesto budući sastanak opredielilo se Dobrinj, dočim će dan sastanka već odbor javiti. Izdržiebalo se zatim imena dvojice učitelja, koji će kod toga sastanka držati svoja predavanja i to jedan praktično a drugi teoretično, te je ždrieb pao na A. Fućića, učitelja u Puntu i K. Parčića, učiteljicu u Dobrinju.

Kod razsiđi predloga usvojilo se zaključak predsjedničtva učiteljskog družtva za koparski okraj, da nalme sveukupno istarsko učiteljstvo sastavi molbu na kompetentne oblasti za poboljšanje njihovih plaća, pošto se u današnjih prilikah uz dosadanje nemože izlaziti. Minimum te plaće morao bi iznositi 500 for. a polag sposobnosti učitelja mogla, bi ova poskočiti na 550 i na 600 for. Učiteljice imadu se iz-

jednačiti s učiteljima, a vrieme službe imalo bi se sniziti na 35 godina. Tu će molbu odbor dobro motiviranu sastaviti i poslati na okolo po svih školah Istre na podpis. Drugi razni predlog bje, da se umoli c. kr. kot. školsko vieće, neka opredieli, kojo će se čitanke u budućoj školskoj godini rabiti, pošto starih više nejma na prodaju, a nove se ne tiskaju.

Pošto sè je time izcrpio dnevni red, digne predsjednik oko 1½ sata sjednicu.

Na to je sliedio skupni objed, gdje se je u veselom družtvu razgovor vrtio ponajviše oko učiteljskog zvanja i kad smo se oko 5 sati razišli, poželili smo si jedan drugomu liepo zdravlje do sretnog vidjenja u Dobrioju.

Toliko sam držao za shodno, da se u „N. Slogi“ objavi, nebi li to potaklo i druge učitelje po Istri, da slična družtva ustroje.

Pišu nam iz Pazina dne 28. t. m. Dojdući mjesečni sajam u oktobru, držati će se u Pazinu u ponedeljak dne 3. oktobra ove god. Ovoliko do znanja posjetiteljem sajma i svim onim, koje bi to zanimati moglo.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu“: K. Jos. Tar fr. 5. Z. I. Varvari nvč. 30. J. A. Padena f. 2. M. M. Zagrob f. 5. V. M. Rakovica f. 1.25. P. I. N. Varaždin f. 2.50. Čit. Bribir f. 2.50. B. N. Selca f. 2. B. A. Altura f. 16. T. J. Siana f. 2. Š. A. Novaki f. 5. O. N. H. Pazin f. 3. V. I. Vrh f. 15. Š. P. Malinska f. 2. Glavarstvo Dobrinj f. 2 (oglas). S. J. Metlika f. 5. G. P. Baderna f. 9. M. L. Diemo f. 2. Čit. Jastrob. f. 2.50. Čit. Pregrada f. 1.50. O. D. Pazin fr 2. M. V. Vodice f. 2. M. I. Kopar f. 2.50. V. G. Ika f. 2. J. A. Volosko f. 2. M. S. Rieka f. 1. P. I. Grižane f. 2. K. Š. Lošinj f. 5. S. P. Lošinj f. 2. B. J. Trst f. 5. R. A. Vabriga nvč. 50. K. B. Zadar f. 5. B. O. L. Rieka f. 2. K. P. Kalinovac f. 1. Čit. Gjurgj. f. 2. Čit. Belovar f. 2.50. O. T. Krk f. 2. A. J. Sinj f. 5. Čit. Dubrovnik f. 2.50. B. dr. I. Karlovac f. 5. B. I. Grižane f. 5. R. A. Novalja f. 4.50. K. F. Boč f. 5. M. G. Otočac f. 2.50. N. A. Pićan f. 2. 50.

(Sliedi.)

Listnica uredničtva.

Gosp R. K. J. u Z. Srdačna Vam hvala. U slobodi i zajednici tražiti nam je sriću naroda, a tim i nas pojedinaca. Živili!

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji su se mene sjetili dne 25. tek. mjeseca prigodom moga ustoličenja, najsrdačnije se ovim zahvaljujem*)

Mošćenice, 26. sept. 1892.

Antun Puž,
župnik.

* Čestitamo najsrdačnije naknadno prijatelju i puku, pošto nam nebijaše ništa do sada o tom poznato. Op. ured.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenici dobivajo se gratis. 19—52

Lutrijski brojevi

Dne 24. septembra

Beč	61	69	48	50	56
Grac	60	77	26	76	73

Dne 28. septembra

Brno	82	88	75	5	68
Temišvar	88	49	87	85	76

Novo racionelno liečenje. Svjedočbe glasovitih liečnika. Neškodljivo, bez liekarije.

Svim živčano bolestnim

preporuča se toplo u 22. nakladi izašla knjižica

Roman Weissmann:

O živčanoj bolesti i kapi, predusretnuću i liečenju iste.

Bezplatno

se dobiva samo u liekarni *Karla Zanetti* u Trstu. 10—10

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 18—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinje vrsti; crvene, žuto, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinje po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Korneuburgor Viehmhrpulver) za životinje. Izbor mirodjij, bojа, fiokova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 14—52

J. Klemenc

TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odzivljajuć se toj potrobi, vaojam se naznanjati slavnomu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma proskrbljona z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam Izčiste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim, mnogoterih vrst perilom, vsako bažo volničastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombažu in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven toga blago za zatove in vsakovrstne trakove, med katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vostnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami. 3—6

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, rasna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvorliva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. -- Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 19—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 8

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno srodstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“

TRST: Piazza grande. 19—52

Poštarsko pošiljko odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor prod prevarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitolji radnja cementom postignuv a tom do sada svuda najboljti uspjoh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kákve shodišče u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjonje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnjo obavljaju najvećom brzinom ovdjo i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radojami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara

PETAR LEVIČHNIK I dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—18 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 19—52

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 15—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Englezka soda, perlini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave šaštre iz Brošlje, šoljezo-Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i šoljezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti grznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obćo poznatu vodu katrama i ušćrivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom puput Marsalo okrieplјujuće želudno. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak olparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačko kiselice kneza Esterhazy. 18—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Za štrcaljku 13—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Santa br. 11. u Trstu.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12**, druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu**, imade uviek na skladištu svojih proizvoda, kano ulje, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zarazinkom uz najniže cieno.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe. 18—11

L. BRACHETTI.

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, groždje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za **poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 14—20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. B. III. 34—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni) izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (ltd.):** preko Genove i Montevideo, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni troba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razredo ali polofo kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bode trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, pri-računjoč jih samo takim družtvom, koja nude za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnuje se stroški, ako se znkasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicije po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija drje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi so bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 40. U Trstu 6. oktobra 1892. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 kr. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

II. sjednica dne 13. sept. 1892.

(Nastavak govora zast. Mandića.)

U istoj se je sjednici razpravljalo i o ustrojenju pučke škole u Poljanah — občina Veprinac. U tom mjestu obstojala je kroz desetljetja pomoćna pučka škola, kojom je upravljao volezaslužni tamošnji kapelan g. Župan u kapelanskoj kući. Taj svećenik-učitelj stekao si je velikih zasluga za pučku prosvjetu, trudeći se neumorno i žrtvujući dragocieno svoje zdravlje i vrieme kroz mnogo godina, sve za duševni i tjelesni boljak svoga puka. Iznemogao godinami i radi napora morao je napustiti školu. Tamošnji puk, da ne ostane bez dalnje poduke, sagradi svojimi žuljevi i pomoćju občine liepu školsku zgradu i stan za učitelja. Na taj trošak dao se je pobudjen od predsjednika c. kr. kotarskoga školskoga vieća i kotarskoga kapetana g. viteza Jettmara. Pošto bijaše sve za školu pripravno, zamoljeno bijaše zem. školsko vieće, da ustroji stalnu javnu pučku školu u Poljanah. Zapitan o tom zemaljski odbor, izjavio se ovaj proti ustrojenju one škole i to s razloga, da se odviše troši na pučko školstvo, da neima za to sredstva. Škola pripravna, stan za učitelja gotov, djece za školu sposobne preko stotine, sve je tuj — ali, zemaljski odbor neda novca, jer se u Poljanah ne može ustrojiti nego hrvatsku pučku školu. Nije li to gospodo vrhunac pristranosti i nepravde?

Medjutim to nije još potpuna slika navedene sjednice zemaljskoga odbora.

Občinari porezne občine Sv. Petar u Šumi dobili su od mjestne občine Tinjan besplatno komadić tla, na kojem su kanili sagraditi kuću za domaće potrebe, ali sl. zemaljski odbor, koji je bio onako širokih rukava kod gradnje i priprave talijanske škole družtva „Lega nazionale" u Sv. Nedilji, ukinuo je dotični zaključak občinskoga zastupstva u Tinjanu, kojim bijaše podareno Sv. Petarcem spomenuto tlo. Nije li to dvojaka mjera zemaljskoga odbora? Rade li tako pravedni i nepristrani muževi? Doista ne!

Dozvolite mi, gospodo, da vam navedem još jedan slučaj pristranosti i nepravednosti naših školskih oblastih i slavnoga zemaljskoga odbora.

U Sv. Petru u šumi učiteljuje vrstan učitelj Hrvat g. Bolonić. On se je u svoje vrieme podvrgao svim propisanim izpitom, sve opravio dobrim uspjehom, a u školi bi izvan škole nebijaše mu prigovora. Ali on se sirota zamjerio nekomu krnjelu i taj ga denuncirao kano tobožnjeg hrvatskog agitatora u Poreč, pa što mislite, gospodo, kako ga gospoda kazniše?

Molio je opetovano za definitivnost, bio je dapače jedini molitelj za Sv. Petar, al mu definitivnosti nedaju, jer je došao usljed krnjelske denuncijacije u crnu knjigu. On služi već desetak godina, imade sve izpite, nadzornik s njime posve je zadovoljan, imade obitelj, pa ipak mora služiti kano privremeni učitelj, bez prava na mirovinu, i koga mogu baciti danas amo sutra tamo.

Komu takovo postupanje naših školskih oblastih i zemaljskoga odbora ne otvori oči, tomu neima pomoći.

Da zaključim. Zaključak kratak i logičan jest taj, da je u Istri od strane cesarskih i zemaljskih oblastih sve proti nama napereno; da se ide glavno za tim, da mi ostanemo u tmini neznanstva, u nazadku, pak da nas se malo po malo otudji, raztoči, potalijanči; da se naime Hrvate i Slovence Istri izbriše sa lica zemlje sve za ljubav Talijana u i izvan Istre.

Visoki sabore! U potankosti predloženoga obračuna nemogu se upuštati, jer ne imam nikakovih podataka, pošto nam predleži jedino suhoparno i kratko izvješće. Čemu u ostalom prigovoriti moram, to je ona prištednja od 10.000 for., koju izvješće spominje.

Zemaljski odbor odbija molbe našega puka za ustrojenje pučkih škola, jer da neima novaca, a evo ovdje dolazi nam sa prištednjom od for 10.000. Kako se to slaže? Liepo! Novaca imade i biti će ih i unapried, al ih za hrvatske i slovenske škole ne bude, dok budu trajali kod nas ovi nezdravi i nenaravski odnošaji. Mi tim odnošajem nemožemo nit ćemo ikada dati naš placet. To odnošaje odsudjujemo najodlučnije u interesu pravice, u interesu naših birača Hrvata i Slovenaca Istre i napokon u interesu same države, kojoj ne može biti u prilog, da se sa lica ove pokrajine izbrišе njezine ponajbolje državljane a na korist dvojbenog življa.

Iz svih tih razloga glasovati ćemo mi s ove strane visoke kuće proti predloženomu obračunu zemaljske školske zaklade. (Živio! dobro! na klupah manjine).

Zatim se priglasi za rieč zastupnik Laginja, koji se osvrnu osobito na školu u Poljanah. Medju ostalim reče, da se je uzprotivio ustrojenju pučke škole u Poljanah naš slavni zemaljski odbor radi troškova i radi toga, što Poljane nisu udaljene od bližih školah u Veprincu i Lovranu 4 kilometra. On žali, što je bio zapriečen prisustvovati sjednici zemaljskoga odbora, u kojoj se je o tom pitanju razpravljalo. Navadja, kako se obćenito govori, da je rekao bivši kotarski kapetan u Voloskom g. vitez Jettmar občinskoj upravi, da ona mora zidati školu makar pod njegovu odgovornost. Občina ga je poslušala a sada ima pravo od njega tražiti odštetu.

U Poljanah obstojala je kroz više godina vrlo dobra pučka škola, kojom je ravnao muž, koji se nije držao novovjekih školskih propisa i reznih mudrolija, ali njegovom uspjehu u školi valjalo je skinut kapu. Broj djece, polazeće školu, bijaše velik, te ne bijaše valjda nikad za sve dovoljno mjesta u klupah. To su razlozi, zbog kojih bi se moralo ustrojiti tamo školu. Nu zemaljski odbor toga neće radi štednje; hoće da štedi tamo, gdje štednja nije na mjestu, a razbacuje tamo, gdje bi se moralo štediti.

Izgovara se nadalje i tim, da Poljane nisu odaljene 4 kilometra od Veprinca ili od Lovrana. Glede Veprinca priznaje, da nisu do tamo 4 kilometra, ali što to hasni, kad škola u Veprincu nedostaje niti za domaću djecu. Kad bi se htjelo djecu iz Poljana spraviti pod Veprinac, tad bi se ondje moralo zidati novu školu, dočim imademo u Poljanah već sagradjenu.

Obzirom na udaljenost do Lovrana reče, da možda u zračnoj crti nije više od 4 kilometra izmedju jednoga i drugoga mjesta, ali putem mora biti više.

Uzmimo sada onaj strašni put iz Poljana do mora, koji je neobično strm i pogibeljan, prikladan možda za koze, nipošto za ljude. Tim putem morala bi djeca iz Poljana zimi i ljeti bar dva puta, što bi bilo nečovječno tražiti od njih.

Put u Veprinac jest još strmiji, to se ne može s tog gledišta preporučiti tamošnju školu za djecu iz Poljana.

Mjestne okolnosti, koje i zakon predvidja, zahtjevaju, da se u Poljanah ustroji školu. To zahtjeva naša dužnost, da naimo onomu čestitomu puku pripomognemo do škole. Drugud narod obično ne mari ni za popa ni za fratra, a kamo li za školu, pak se ga mora zakoni siliti, da ulovi mrvicu prosvjete, dočim u Poljanah, sve skoro kmetski stališ eto naprože sve silo, da se bar pučki naobrazi.

Govornik konačno žali duboko, što se je dao zavesti na krivi put sl. zemaljski odbor, ali ne gubi nade, da se bude moralo zadovoljiti opravdanom zahtjevu velovriednih Poljanacah. (Živio! na kljupah manjine).

Pošto se nije više nitko oglasio za rieč, bijaše prihvaćeno većinom glasova spomenuto izvješće.

Zastupnik Babuder izvješćuje nadalje o obračunu za g. 1891. mirovinske zaklade pučkih učitelja. Izvješće prihvaća većina bez razprave.

Isti izvješćuje o proračunu za godinu 1893. zemaljske školske zaklade sa potrebom od for. 165.802 i sa pokritjem od for. 26.788, dakle sa prinosom iz zemaljske zaklade od for. 139.015.

Kod glavne razprave reče zastupnik Stanger:

Visoki sabore!

Od ono malo predmetah, o kojih odlučivanju i razpravljanju nam je centralni sabor poneešto širju moć ostavio, jest školstvo najvažniji. — Radi toga morali bismo i razpravljati o tom predmetu onako trieznо i temeljito, kako to tako važan predmet zahtjeva; zato bi se moralo i od strane zemaljskoga odbora, koji je ovršujuća oblast i emanacija ovoga sabora, tim veću pozornost posvetiti školskim stvarim a ne zlorabiti svoju oblast u strančarske svrhe, kako se to žalibože uvjek opaža i kako to mi s ove strane uvjek ističemo, ali bez uspjeha. Važnost predmeta je tako velika, da nam nikoja žrtva u svrhu poboljšanja pučke nauke nebi smjela prevelikom biti, i u tom pogledu nebi se smjelo štediti. A što vidimo, da radi zemaljski odbor u tom pogledu? Kad se radi o talijanskih školah, on ne štedi nikada, pače kako smo i danas vidili i čuli, ne štedi se ni ondje, gdje bi bio grieh trošiti, kao n. pr. za treću učiteljsku silu na talijanskoj paralelki u Lovranu, gdje se ne radi o tom, da se poboljša nauk i napredak djece, nego da se nagradi za vas zaslužan učitelj, da se otežka njegov premještaj, — ali kad se radi o hrvatskoj školi, kao n. pr. o školi u, Poljanah, gdje bi se bila morala ustrojiti hrvatska škola, ondje se štedi, ondje se odgovara, da neima novaca za nove škole.

Takvi odgovori, gospodo, ne dižu ugled zemaljskoga odbora, jer i najprostiji čovjek im se mora nasmijati. Projasne je naime namjera, kojom se tako odgovara, a da ju nebi i sliepci vidili. Ovaj visoki sabor već je lanjske godine smanjio školski budget, predložen od zemaljske školske oblasti, za više od 10.000 for., a zemaljski odbor potrošio je od toga tako okrnjenoga budgeta opet desetak hiljada manje, odnosno prištedio je svojih desetak hiljada, dakako na škodu hrvatskih škola, pa se još odgovara, da se nemože ustrojavati novih školah, jer da neima novca!!

Zemaljska školska oblast, ja hoću barem da tako predpostavim, nije predložila nego realnu, pravu potrebu za škole, a zemaljski odbor od toga prištedi kakvih 20 tisuća svake godine. Kako se može uz takvu brigu zemaljske školske oblasti za škole govoriti o napredku u školah, ja ne razumijem.

Kako zemaljski odbor postupa sa hrvatskimi školami, najbolje nas podučaje slučaj sa školom u Poljanah. Ondje je občini bilo od političke oblasti naloženo, da gradi kuću za školu i to pod velikimi prietnjami, a kad se zgrada sagradila, kad je občina novac potrošila, te se odilo, da se škola sistemizira, onda zemaljski odbor odgovora, da se škola ne može dozvoliti, jer neima novca (prem vidimo, da je još u blagajni ostalo prištedjenih kakvih 10 hiljada forinta), da neka djeca iz Poljanah idu u školu u Veprinac ili Lovran ili Opatiju, kao da bi Veprinac, Lovran ili Opatija bili pol sata daleko! Kad bi vi, gospodo od zemaljskoga odbora znali, gdje su Poljane a gdje ostala bližnja mjesta, u kojih je pučka škola, pa kad bi znali, kakvi su ondje putovi do cesarske ceste, nebi sigurno onako odgovorili bili. Ozbiljnim ljudom čini se, da će to reći igrati se sa pukom.

Nego o toj školi govorili su već moji drugovi, te ja neću dalje o tom, nadajuć se ipak, da će zemaljski odbor doskora do drugog nazora doći. O školi u Lovranu i njezinom ravnajućem učitelju neću ni govoriti, već se pozivljem na svoju interpelaciju glede istoga. Ja sam dugo čekao, da će školske oblasti nešto učiniti na toliko pritužbe onoga pučanstva, ali videć, da se sve zabašuruje, kad se radi o agitatorih talijanskih, morao sam upitati, što sam upitao, da vidimo, kako se postupa.

Kako je sa školom drugdje u pokrajini, ne znamo pobliže, jer ovo godine ne imamo pri ruci niti običnog izvješća zemaljskog školskog nadzornika; ali ipak, koliko sam ja mogao govoriti sa ljudima od škole, znam, da stvari idu kako obično. Napredak je slab u talijanskih školah, a još gori je u hrvatskih. Razlozi su tomu oni obični, koje mi s ove strane uvjek ističemo, ali na koje se nitko ne obazire. Prevolik broj djece u školi, slab polazak škole, premalene prostorije, predaleko ležeće škole od stanovanja djece, siromaštvo djece, na mnogih mjestih to, što djeca hrvatski govoreća, ne razumiju učitelja, podučavajućega u talijanskom jeziku, pomanjkanje knjigah za hrvatske pučke škole itd., sve su to razlozi, rad kojih nije u školah onoga napredka, koji bi morao biti.

Glede svih tih potežkoćah i zaprieka u napredku školskom, govorilo se već više puta u ovom visokom saboru, ali kako vidimo, uvjek bez uspjeha. — Još se uvjek otvaraju ili podržavaju škole, u kojih učitelj ne razumije djece ni djeca učitelja, prem je od svega svieta priznato načelo pedadogičko, od Komenskoga dalje nepobitno stojeće, da djeca ne mogu napredovati, nego ako su podučavana u svojem materinskom jeziku.

Još se uvjek drži škole u prostorih malenih, tako da djeca moraju školu smatrati kano nekakvo mjesto, gdje se moraju samo mučiti, te ju kano takvu izbjegavaju. Još se uvjek nitko ne brine za dobre školske knjige i čitanke hrvatske itd., pa napredka dakako nemože da bude.

Prem sam osvjedočen i ovaj put, da govorim u vjetar, ja ću ipak i ove godine na temelju onoga, što sam dosad u kratko spomenuo, ponoviti predloge, stavljene već više godinah i stavljati ću ih ja ili drugi koji od mojih drugova, dok ih ne bude ćuo onaj, koji bude imao moći i volje da ih uvaži.

Tj moji predlozi jesu sliedeći:

Nalaže se slavnomu zemaljskomu odboru, neka dade do znanja vis. ces. kr. vladi želju ovoga pokrajinskoga sabora:

a) da se providi za uredjenje obuke načinom, da svi dužni imadu priliku polaziti školu, budi davši otvoriti škole već ustanovljene, ali neimajuće učitelje, budi požuriv ustanovljenje onih, za koje su stranke već prosile, budi davši priskrbiti školske zgrade ili povoćati obstojeće — uzev ozbiljno u obzir gospodarstvene odnošaje školskih občinah, kao što propisuje naredba vis c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 28. julija 1878. broj 12.123.

b) da se dade izpitati savjestno materinski jezik školske djece obstojećih školah u pokrajini za urediti obuku načinom, da se podučaje u materinskom jeziku školske djece, kao što to zahtjeva temeljno didaktično načelo, promjeniv naukovni jezik, gdje no odgovara tomu načelu i ustanoviv paralelke za manjinu školske djece gledom na njihov materinski jezik posvuda i jedino tamo, gdje je broj te manjine onolik, kolik se zahtjeva po zakonu za ustanovljenje škole, davši istodobno možebit priliku, da uzmogne naučati drugi zemaljski jezik, te da se drži tih načela kod ustanovljenja škola u buduće;

c) da se sa svom odrješitošću dade valjanost odredbam, tičućim se polazka, odnosno zanemarivanja škole;

č) da se imenuju za mjesta učiteljah i učiteljica samo prosioci usposobljeni takodjer u naukovnom jeziku (odnosno jezicih) dotičnih škola i medju timi neka se izaberu najbolji.

Predsjednik primi napisane predloge dra. Stangera, pozove ga k sebi te mu nešto o tih predlozih reče, a saboru ipak ne reče o njih, kako je to prošlih godina običavao, da ih naime pomoće dati na glasovanje, jer da su hrvatski napisani.

(Dalje sliedi.)

Govor

zastupnika Spinčića, izrečen u III. sjednici istarskoga sabora dne 14. sept. 1892.

(Nastavak).

Govorim ovo kao prijatelj vjere i crkve i njezinih predstojnika. Negovorim to rado, ali dužnost naprama vjeri i naprama narodu nagoni me na to. Mjera prekipljuje. Listovi, koji nisu nikad ništa do vjere držali, uzdižu toga biskupa do neba, zovu ga „illuminato e liberale". Naš narod počimlje — i nije nikakvo čudo — gubiti povjerenje i u nasliednike apoštolske. On ne vidi u njih — a kriva su njihova djela i njihov postupak — nego Talijane. Vi ste u vaših listovih ovih dana donieli jedan slučaj. Ja poznam i drugih. Vi se nad tim sgražate, a zaboravljate, što su sve vaši privrženici počinili u zadnjih desetletjih našim biskupom, našim svećenikom i što još svakom prilikom počinjaju. Vi sazivljete proti narodu i žandare, i kotarsko glavarstvo, i prokuru, i namjestničtvo — al sve to neće ništa pomoći. Popraviti može sam on, biskup sam; popraviti možete vi, ako i vi i on popravite svoj postupak.

U ustavnih državah su zakonodavne oblasti, koje bi imale bditi i sve potrebito poduzimati, da se zakoni naprama svim jednako vrše, da se nikomu krivice nedogadjaju. Kod nas bi imao bditi i zemaljski sabor, i njegov izvršujući organ, zemaljski odbor, kao autonomna oblast; imao bi ne samo sam u svojem vlastitom djelokrugu postupati pravedno sa svimi zemljaci, nego i zauzimati se, da druge oblasti u zemlji se nalazeće i nad zemljom gospodujuće pravedno i zakonito prema svim zemljakom postupaju.

Da preletimo postupak našega zemaljskoga sabora i zemaljskoga odbora po rubrikah proračuna.

Sabor u svojoj većini neće ća znade niti za jezik našega naroda niti za njegove potrebe, za njegov razvoj, za njegov napredak; pače traži načine, kako i gdje bi ga oštetio imenito u narodnostnom smislu. On je već ponovno uništio izbore naših zastupnika i takovih, koji bijahu jednoglasno izabrani, i takova upravo jednoga još niti danas nije oprjerovio. On zabacuje i naprednije predloge naše stranke; ili ne prima ih u razpravu, a niti daje bilježiti, što govorimo. On evo već drugo zasjedanje ne bira nijednoga od nas u odbore, te tim zaprečuje, da se ne možemo mi, koji smo zastupnici većine pučanstva ove zemlje, uvjeriti, kako se zemljom upravlja, imenito kako, kamo i zašto se troši krvavo zasluženi novac našega naroda.

Zemaljski sabor i zemaljski odbor, u svojih većinah hoće, da se na glavu na nos votira proračuno — i prije nego li nam je dao izvještaj o svojom dosadanjem djelovanju, jer onaj izvještaj od jučer nemožemo u pretres uzeti.

Zemaljski kapetan i predsjednik sabora nepozna hrvatskoga jezika; neda činiti niti stvarnih izpravaka, pak se onda dogadjaju onakovi prizori; kao što bijaše onaj jučer; neobustavlja nezakonitih odluka; nedaje na razpravu hrvatski postavljenih predloga; u obće nesposoban je za svoju službu. Odbor neće da od cestovnih odbora nit prima hrvatskih dopisa, već zahtjeva od njih talijanske prevode i kažnjuje ih ako se tomu neodazivlju. On neće da na hrvatske dopise obćinskih glavarstva hrvatski odgovara, premda mu bijaše po carevinskom sudištu sudjeno, da tim zakon krši. On tim načinom gasi temeljne državne zakone, i tim mjesto da prednjači nižim autonomnim oblastim, obćinam, kako se ima zakone poštovati, kako se ih ima vršiti, uči ih primjerom, kako se imadu gaziti i kako se netreba na nje obazirati.

On, dakako zemaljskim i našim novcem uzdržajo ciolu čotu činovnika, koje namješta i bez razpisa natječaja, od kojih ne zahtjeva poznanje jezika pučanstva zemlje, kojim osim dosta mastnih plaća daje nagrade, podpore na podpore — čak i za ženitbu —; a koji, osim jednoga, ne znaju ili neće da znaju jezika većine pučanstva; kojih se vidja skoro svuda, gdje se što poduzimlje proti narodu našemu; kojih, putuje na troškove pokrajine u razne strane, da u stanovitih prigodah narodu koješta obećaju, kojekako ga nagovaraju, svakako varaju.

On dieli štipendije, dakako iz zemaljske zaklade; al takovih ne dobiva naš djak, imenito ako se uči na kojem hrvatskom zavodu, pod izlikom toboš, što neuči u pokrajini u kojoj neima hrvatskoga nit slovenskoga zavoda, — daje ih samo talijanskim djakom, a daje ih i takovim mladićem, koji uča i izvan pokrajine, pače i u kraljevini italijanskoj.

On je do ljetos bar kada koju podporu dao kojemu našemu; ljetos je uskratio i to, i tim pokazao bezprimjernu pristranost i počinio nečuvenu krivicu, koju bi se morao stiditi i čovjek stojeći na najnižem stupnju izobraženja i ljudbe, a to tim više, što je prozreo i najsiromašnije hrvatske i slovenske mladiće i djevojčice i podupro talijanske i mnogo imućnije od njih. On daje podpore na zavodih, gdje se podučaje talijanski, i gdje se nada, da će talijanski mladići učvrstiti se u talijanskom čuvstvu, a hrvatski po mogućnosti potalijančiti, postati izdajice roda svoga. Daje podpore i sjemeništu, koje nije drugo, nego jedna od tolikih poluga, gdje se imadu ne samo uzgajati talijanski mladići, nego i odrodjivati hrvatski i slovenski.

On vidi i zna, da ima mnogo predjela, čitavih obćina, na tisuća i tisuća našega naroda u zemlji, koji već dvadeset i više godina plaća za školo i učitelja, a kojih škola nit učitelja neima, koji ostaju posvo u neznanstvu; on vidi i zna, da je drugih tisuća i tisuća, kojih se djeca izravno ili neizravno silo, da polaze škole, u kojih se podučaje njim nepoznatim jezikom, u kojih se uništuje čuvstvo domoljublja, jedno od najsvetijih čuvstava, što ih je u obće, u kojih se dakle podivljuje mjesto oplemenjuje.

On vidi i zna, da je stanovita obćina sagradila i školsku zgradu, na zapovjed školskih oblasti, pod prietnjom, da će ju ono sagraditi na obćinske troškove, i da ne dobiva učitelja.

On vidi i zna, da se ponovno zabacuje prošnje posve usposobljenih i velevriednih učitelja.

On vidi i zna, da se kažnjuje učitelja samo za to, jer je podupirao zakonit prieglas na birače, i da mu se ne dozvoljava proti odmjerenoj kazni nit utoka učiniti; a da se drugomu ništa ne dogadja, prem je okrivljen, da je kupovao glasove i da bijaše proti njemu tužba u javnosti i u čudorednom obziru.

(Konac sliedi).

Glavna skupščina „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri".

(Konac.)

Oba izvješća primaju se do znanja, te se odboru daje absolutorij.

Kod točke 4. (biranje upravnog odbora) bio je stari odbor na novo izabran za buduću upravnu godinu. Gosp. predsjednik zahvaljuje se u ime svoje i drugova, obećanjem, da će se odbor i nadalje po svojih silah trsiti, da društvo što bolje napreduje.

Kod točke 5. (biranje revizijonalnog odbora) izabrani bijahu revizorima gg. Mirko Jelušić, Mate Šepić i Božo Dubrović.

Kod točke 6. (možebitni predlozi) prima se predlog gosp. predsjednika, da se u buduće neuvaži nijedna molba za podporu, ako u svjedočbi siromaštva ne bude bilo označeno da li i koju podporu molitelj uživa, i ako ta oznaka ne bude potvrdjena od dotičnoga župnika i školskoga ravnateljstva, kroz koje i sama molba mora biti podnesena. Prima se nadalje predlog g. tajnika, da se odboru dozvoli potrošak za novo štampanje pravila, te za nebavu tiskanica, kojimi bi odbor stranka potvrdio primitak dara ili priloga i ujedno izrekao svoju zahvalu.

Gosp. Mirko Jelušić predlaže, da bi se redovito svakoga mjeseca objavljivao izkaz o blagajničkom prihodu. Odlučuje se, da se za to umoli uredničtvo „Naše Sloge" i drugih hrv. novina. Isti predlaže nadalje, da bi se svake poj godine upravio na gg. povjerenike javni poziv za sabiranje redovitih godišnjih priloga. I ovaj se predlog prima. — Gosp. Fr. Dubrović izjavlja, da ima legalizovanu punomoć, da uslied poklonjenja jedne dionice „Nar. Doma" od pokojnoga mu strica popa Vinka Dubrovića, dado „Bratovšćinu" upisati kano novu suvlasnicu. Gosp. predsjednik pita, nebi li bolje bilo, da se „Bratovšćini" uruči gotov novac (nominalna vriednost dionice 100 for.). Gosp. Mirko Jelušić nije zato; on bi radje, da se „Bratovšćina" uknjiži kano suvlasnica na svoj dio, i to s dviju razloga: prvo, što bi to bilo poticalo da i drugi koji koncert pokloni svoj dio „Bratovšćini", te tako moguće ona postane s vremenom jedinom vlastnicom „Narodnoga doma"; drugo, što odnosni dio samo sgrade vriedi više od nominalnog iznosa akcije. Gosp. Fr. Dubrović pristaje, ali ističe, da pripada odboru „N. Dom" pravo, da li će „Bratovšćini" primiti kano pravog koncerta, ili joj isplatiti dotični iznos od 100 for. Zato da bi pretekle formalnosti radi, da se odbor „Brat." obrati na odbor „Nar. Dom", i ako ovaj pristane na prenos vlastničtva, da se taj provede. U tom smislu stvara skupščina zaključak.

Povela se zatim rasprava o tome, da li se podpora ima slati samim molitelјem ili njihovim roditeljem, te o načinu, kojim da se u prvom slučaju roditelji o podieljenju podpora obavjeste. U razpravu utiču gg. Albert Brozović, Petar Matanić, Mirko Jelušić i Fran Dubrović. Odlučuje se, da se podpore šalju molitelјem kano i do sada, a roditelji, da se obaviesti ili posebnom dopisnicom, ili tako, da društveni tajnik u svomo izvješću navede poćetna slova imena i prezimena podpomoženih djaka sa oznakom rodnoga mjesta i siela škole, koju polaze, kako je to već ljetos učinjeno.

Pošto već nije bilo dalnjih predloga, gosp. predsjednik digne sjednicu pozivom, da se uzklikne trokratni živio Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju Franu Josipu I. i time se završila skupščina.

Razgovor

među Blažom i Matičinom pod Ladonjom u Tinjanu.

Blaž: Dobro jutro, Mate moj, stari druže!

Mat: Bog daj, dragi moj Blažu, svako jutro.

Blaž: Odkad nam je vihor ladonju nad našom škriljom skršil, nimamo pravoga mesta, kadi bimo se malo razgovorili, i bi reć, da su nas svi zapustili. Prvo su naše razgovore u „Slogu" štampali, sada niš. iz Tinjana novidimo ni nečujemo u „Slogi", kako da smo mrtvi; nu sedimo na našu škrilju, ćemo si čagod povedat.

Mate: Ma čuješ, dragi moj Blaž, čitaš, hvala Bogu, „Slogu", i vidiš kako se bližnim našim u Oprtlju, u Vižinadi, Višnjanu, u Poreču i opet u Pazinu događa; mi moramo da dignemo božice ruke i liepo zahvalimo Bogu, da nam je dal božji mir.

Mate: Hvala budi Bogu na sve vieke, i hvala budi našim dičnim poglavarom, g. župniku i načelniku, koji se kano upregnuti trude, da naš siromašni puk duševno i tjelesno uzdignu. Dragi moj Blaž, kade se neslaže plovan i župan, ni moguće, da je nit puk složan.

Blaž: To smo vidili i vidimo nedaleko od nas, da je to prava istina, ali homo jedno malo nazad, da se spomenemo, kako nam je bilo prvo, ali sada. Žalostna su bila vremena ona pred četiri leta, kad niemo imali mira ni po danu ni po noći, ni u kući ni vani.

Mate: Ta je zasluga, dragi moj Blaž, svih nas, koji smo se mučili i trudili kroz toliko let, ali najviše je pretrpio naš tužan glavar. Za koliko neblé tl rado podnašati, da je on podnašao i trpio; vidi se, da to čini iz prave ljubavi do puka, ki je bla zapušćen, mrzen i potlačen.

Blaž: Bog ga živi! za to smo osvidočeni.

Mate: Recimo samo u kratko, koliko je dobra učinilo komunu i puku. Sada pogledimo malo po gradiću, kakva je ljetočka; zabranio je je na igru, prije jih bilo skoro već pod ladonjami, nego u crikvi poll mašo; ohamo se kloli, psovalo, novce trošilo i javno skandulalo. Sada se ne čela po oštarijah onakove nemire po sve noći. Koliko se trudio i mučio za onu blaženu Volkriju, ali ipak je stvar nápokon uredio. Stotinu let pod svakom prežentacion se to u šedutah pretresalo i saključilo, ali no izvršilo dokle ni on došla na čelo obćine. Koliko se brinuo, da poveća cimiter i da ga popravi i novu mrtvačnicu sagradi, da je sve livala Bogu učinjeno tako lepo, kako da je u kakovom večem gradiću. U Sv. Petru isto dao razširiti grobljo, liepo popraviti turanj, ono liepo razpelo na kalvariji i još drugih stvari. Koliko se pak trudio i zauzimao sa Kringu; vidio je, da su bez dobre vode; požurio se, da izprosi podporu od vlade i junte, da mu je i za ruko pošlo, i pak svojim vlastitim ravnjem i nadzorstvom dao zasidati krasnu šternu, koja služi na veliku korist Križancem i na ljepotu mjestan Kringi.

Blaž: Da, u istinu imali bimo puno to nabrojiti i se ufamo još ča lipoga čuti, all ipak ima još ljudi, koji mrze.

Mate: Ča češ, dragi moj Blaž; oni, ki su zaslepljeni, ga mrze, ali oni, su poštini i pametni, ga poštuju ljube. Vidiš, kako ga i isti pametni naši Talijani poštuju, jer on se ni pokazao osvetljiv napram njim, nego im je i za zlo ljubav vratio.

Blaž: Još su neki, ki nikad k maši nisu izpovjedi no gradu, kim se ja žudno žilah razlila; i ovi bi ga, da mogu uništili, ali da bi došli poslušati propiko naše predragoga plovana, bi ji srdce dmehčalo, makar da je od kamene.

Mate: Ali takovi nemrze samo glavara nego i plovana, zač da nečе po njihovu plesat.

Blaž: Neka jih mrze, ač da bi jih takovi ljudi ljubili, bili bi kako i on pak bimo jih morali mi mrzit; ali nebude tega, zato neka nam jih dragi Bog uzdrži zdrave do duge starosti u miru i blaženoj slogi za našu koriet duševnu i tjelesnu, a mrziteljem nek smiluje i pozove jih na pravi put.

Mate: Amen! Bože uliši!

Što se vijaš? . . .

Što se vijaš, lahore,
Povrh čarna cvieća?
Bježi — tu mi snuje san
Moja mrtva sreća!

Moja majka milena
Tu spokojno sniva,
Ah, pusti ju, neka sad
U miru počiva.

Davno mrtvu tu za vjek
Spustiše ju ljudi,
Istra tek je zamrla
Nju iz sna probudi!

Rikard Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Jur. Ča nima kanfanarska crikva ni toliko mista, da bi mogla spraviti jenu bandiru?

Fr. Zač me to pitaš?

Jur. Jer sam vidija jur više puta kad svonari nosu kuse od bandire z nike hiže va crikvu, kad su veliko šćeto.

Fr. Ti si male šegav. Biš morâ znati, da bi ljudi vrid. zabili, ki je bandiru crikvi darovâ, da je sahranjena unutra, ma ovako kad se više puti iz crikve doma i opet nazad nosi, ljudi vide i ostane njim u mrmoriji, odkuda je izašla bandira?

Jur. Donke ni od crikve ova bandira?

Fr. Kad je u crikvi je, a za drugo se nepačam.

Jur. Ja bih reka, da bi bandira u crala ostati vajka va crikve, ako pak ju ki je kupia za se, neka si nju obisi na kroj svoje hiže.

Fr. I ja, dragi Jure, sam dakordo s tobom.

* * *

Jur. Kadi je bolja arija, u Savinčenti ili u Kanfanaru?

Fr. Ja bih reka u Savinčenti.

Jur. Sad si falša, jer da je tako nebi naš „mali" bla vajka u Kanfanaru, lego bi ošâ doma.

Fr. Sâd imaš ti krivo, jer on nehodi radi arije u Kanfanar lego radi svojih prijatelji, koji ga tako ljubo i štuju, da ih pita danas 50 fiorini na kredenču, nebi ih naša kod njih.

Jur. Pur njemu se para, da ga imaju oni za najvećega prietelja.

Fr. Na oči da, ma kad je od njih ča, onda mu se rugaju i smiju.
Jur. Dobro mu stoji, neka se pur brati još za licemirol.

* * *

Fr. Biš li ti štel rada „Našu Slogu“?
Jur. Bih, ali je nimam.
Fr. Pošalji po nju!
Jur. Ma nimam bôći.
Fr. Ma za vino i za tabak imaš bôći..

* * *

Fr. Ča dela preśidênt tovarkega društva?
Jur. Nič ne dela, nego gleda kako Hrvati napreduju.

Različite viesti.

Imendan Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franc Josipa I. proslavljen bijaše utorak dne 4. t. m. svečano po čitavoj monarhiji. Ovdje u Trstu čitao je generalni vikar prečastni g. dr. Ivan Šust u stolnoj crkvi sv. Justa u 10 sati svečanu sv. misu, kojoj su prisustvovali načelnici svih civilnih i vojničkih oblastih.

Primanje delegacija po Njegovom Veličanstvu. Dne 8. t. m. primalo je Njegovo Veličanstvo naš cesar i kralj Franjo Josip I. delegate, najprije iz zapadne pak iz istočne polovice monarhije. Predsjednik austrijske delegacije Chlumecky pozdravio je Njeg. Veličanstvo kratkim nagovorom, na što je cesar i kralj pročitao prieetolni govor, u kojem su tri najvažnije točke t. j. trojni savez, potreba mira, za kojim teže svi narodi, i troše, briga za promicanje i napredak materijalnoga blagostanja. Na koncu govora bijaše Njeg. Veličanstvo živahno pozdravljeno.

Poslie govora prošao je cesar i kralj po običnom dvoranom, te pošto mu bijahu predstavljeni pojedini delegati, počastio je mnoge sa nagovorom.

Prije nego li je došlo Njegovo Veličanstvo do našega zastupnika Spinčića kao da su nešto o njem razgovarali ministar-predsjednik Taaffe i predsjednik delegacije Chlumecky. Taaffe je pak pristupio bliže i predstavio zastupnika Spinčića. Na to će Njegovo Veličanstvo prema istomu: Vi ste takodjer (već pred njim stojeći imao je isto pitanje) prvi put ovdje kao delegat?

Spinčić: Da, Veličanstvo, prvi iz Istre kao Hrvat.

Njegovo Veličanstvo pod glas, odilazeć: Vi ste Nam posliednje doba mnogo brige zadali!

Spinčić nije tih rieči pravo ni čuo a kamoli, da bi bio mogao što odgovoriti.

C. k. kotarski kapetan u Pulj vitez Albert Conti čenuo je, kako pripoviedaju tršćanski listovi, umom.

Žuleć duboko nesreću g. vitéza i njegove čestite obitelji, nadamo se, da viest rečenih listova nije posve istinita, te da će se g. kapetan do mala opet vratiti zdrav na duši i tjelu na svoje važno i težko mjesto.

Občinski izbori u Boljunu obavili su se dne 27., 28. i 29. septembra posve na tiho, bez obične u Istri buke i halabuke. Pošto u toj občini Talijana neima, već šačica šarenjaka u samom Boljunu, to su birani u novo zastupstvu skoro svi narodni predloženici. Nu što nam je osobito naglasiti, i što nas napose tješi, jest to, što su u zastupstvo izabrana i tri naša čestita svećenika, koji će bez dvojbe uložiti svoje ponajbolje sile, da onu zapuštenu občinu pridignu i urode.

Upravljat i nadalje kako se je do sada upravljalo, značilo bi voditi občinu k gotovoj propasti, a do toga nesmije doći pod hrvatskom upravom. Težko je izvojevati pobjedu, ali je još težje sačuvati ono, što se je protivniku oduzelo, a to se može kod občina ponajbolje dobrom, poštenom i korisnom upravom. Nadamo se, da će nas koji od prijatelja pobliže obaviestiti o tečaju minulih izbora.

Odsudjen talijanski nadgrobni govornik. Prigodom pogreba bivšeg radikalnoga zastupnika grada Trsta i odvjetnika Vidacovich-a, rodom Koprana, izrekao mu je dne 24. agusta neki Artur Zanetti nadgrobno slovo, kojim je uzveličio pokojnika radi onih njegovih čina, kojimi se je pokojnik pokazao odlučnim protivnikom Austrije a pristašem Italije. Govornik bijaše radi toga obtužen i ovih dana na zatvor od 5 mjeseci odsudjen. Taj nespada zaista medju „najvjernije“ Tršćane, kako neke novine svo gradjane talijanske narodnosti nazivati običaju.

Puljski radoljubi profesoru i zastupniku g. Vjekoslavu Spinčiću na čast priredili su prošloga čedna u čitaonici svečanu gostbu. Već na kolodvoru dočekuše članovi čitaonice g. zastupnika, gdje ga odbor pozdravi i u grad doprati. Kod gostbe sudjelovalo je mnogo članova čitaonice, koji su u napitnicah slavili našega požrtvovnoga i znamenitoga zastupnika. Predpoćle sriede odputovao je g. zastupnik preko Zagreba, gdje se bio za jedan dan nastanio kod pobratima i našega zemljaka g. E. Kumičića — u Pešti, gdje sudjeluje sada kod sjednicah austrijske delegacije.

Uhvaćeni petardisti. Ovdašnjoj policiji pošlo je za rukom i prošloga čedna uhvatiti četvoricu talijanskih mladića, koji su se u „slobodnih urah“ bavili priredjivanjem i bacanjem petardah, dinamita itd.

Ti mladići (Signori, nazivlju ih ovdašnje liberalne novine) potečni su od boljih tršćanskih i obitelji. Evo njihova slavna imena i zanimanje: Guido Vallop posjednik 23. godine star; Ivan Menesini 19 godina star slušatelj matematike u Padovi; Amedeo Horlitzka 20. god. star, slušatelj medicine u Pisi; Romano Mauro 20 god. star, slušatelj inžinirstva u Turinu. (Sve dakle talijanski fabrikanti Op. slagara). Okrivljeni su ti „gospodski“ mladići radi toga, što su bacili i upalili petardu dne 28. septembra za gostionom Berger pod tvrdjavom (Castollo). Na licu mjesta našla je policija željeznu škrinjicu, više kapsula dinamita, koje se nisu razpresule itd. itt. Židovi gostione bijahu oštećeni, a velika je sreća, da se nije dinamit raspresnuo, jer je nad samom gostionom stvrdjava, u kojoj je uvjek vojnička posada, topovi itd.

Pretraživ policija kasnije stanove te nadobudne gospode našla je kod pojedinaca gotovih petarda, sprema za petarde, baruta, dinamita itd. Konstatirajuć ovu činjenicu, čudimo se drzovitosti jednog radikalnog zastupnika grada Trsta, koji se je ovih dana u javnoj sjednici cesarskoj vlasti zagrozio kako će se još gorko kajati, što njeguje u svojih njedrih grdnu zmiju .... nas nevoljne. Slavene!!!

Oprosti im Bože, jer jedni neznaju što govore, a drugi što čine. Il se govori i radi, kako bi naš Stari rekao, za zaliepit prostotu.

Odbori dične „Bratovšćine“ na buduće uvaženje. Moli nas prijatelj i revni podupiratelj „Bratovšćine“ iz srednje Istre, da priobćimo ovim putem njegovu želju el. odboru „Bratovšćine“ glede dieljenja podpora. Ta želja sastoji u tom, da se nebi u buduće davalo podpore onim mladićem, koji dobivaju hranu i stan badava u kakvom zavodu, kao što je konvikt, sjemenište i slična. Nadalje, da bi se uzkratilo svaku podporu djakom, koji bi bili imali već davno svršiti nauke i koji uživaju podporu „Bratovšćine“, već na desetke godina. (Podpisujemo jedno i drugo premda nam je glede druge želje poznat samo jedan slučaj. Op. Ured.)

Iz Drage moščeničke pišu nam. Dozvolite, gospodine uredniče, da popunim ponajprije posljednji dopis od ovud. Tamo se veli naime, da kane odovud dvojica na riečku hrv. gimnaziju, dočim su išla trojica, tako sada imademo na riečkoj gimnaziji četvoricu a s vremenom poslati ćemo još kojega.

Letina bijaše ovud srednja. Vina je nešto više nego lani, ali ipak malo, jer smo imali ove godine suše kao nigda. Mladomu vinu je srednja ciena 14 novčića po litru.

Ovdje imademo do malo dana občinske izbore za občinu Lovran. Kod nas zavladalo je nekakvo mrtvilo a gospoda u Lovranu rado na vrat na nos kao nigda. Nu ufamo se, da neće uspjeti ovaj put, akoprem se najružnijimi sredstvi služe, osobito pako proti g. Turčiću, proti poštenjaku, kakvog medju gospodom talijanskom neima. Oj bradaši! uzmi krunicu i pusti politiku, a ti Kristaloviću dušu u se, da neudarimo u drugo dipo, a ti glasoviti Oblico, razmišljaj malko više o sv. Jurju i o vašem prijateljstvu.

Mi se čvrsto nadamo, da vam sve vaše crne spletke do pobjede pomoći neće, jer je puk dobrahno otvorio oči i naperio ušesa.

A sada ovo nas, da vam priobćimo nešto radostnijega. Naše davne želje i nade glede našega župnika ispunile se Bogu budi hvala. U nedjelju bijaše ustoličen za župnika u ovoj župnoj crkvi naš ljubljeni g. Ante Puž. Slabo pero moje nemože valjano opisati tu crkvenu svečanost, jedino vam kažem, da imade ovdje staraca mnogo, koji imadu preko 80 godina, pa ipak nisu doživili ustoličenje župnika. Već po tomu bijaše to događaj veoma zanimiv, pa se nede nitko čuditi, da je tog dana vladao u našoj crkvi neobičan život. Crkva dubkom puna Moščeničana i Brseđana. Svatko želi uhvatiti bolje mjesto, a tko ga neima, ide se na prate ili na klupu. Svakomu čitaš na licu radost i zadovoljstvo a malo tko da si ne briše suze radostnice, osobito pak u času kada je u krasnom govoru g. dekan Tura spominjao dužnosti pastira naprama stadu i dužnosti stada naprama pastiru. Sjećat ćemo se za uvjeke njegovih riečih i ustoličenja našeg župnika. Mi Vas, gospodine župniče, cienimo i ljubimo, a Vi nam vratite milo za drago, da nam bude ovdje lepo i dobro i da pak jednom budemo mogli s Vama uljesti u kraljestvo božje, što mora biti svrha svakoj čestitoj duši.

Kod nas u Dragi bijaše ove godine loš ribolov. U zadnje vrieme ulovise samo nekoliko komada ribe. Čovječi su nam već došli, da kvare posao našim ribarom. Vino talijansko će nam doći, pak da niemo sretni! Mogu si zaista u Poreču od veselja ribati ruke!

Podarovanje konja u Pazinu, vršilo se je dne 26. t. m. sliedećim uspjehom: a) Za kobile sa ždriboi dobili su: Mat. Fonović 35 for., Ivan Germić 20 for., Šime Fonović 15 for., Mat. Šalamon 10 for. svi iz Čepića, Mat. Grah 10 for. iz Cerovlja. b) Za 3 i 4 godišnje ždrebice: Pave Nacinović iz Čepića 25 for. Anton Daus iz Boruta 20 for., Ivan Raspolić iz Vrha (pri Buzetu) 15 for., Ivan Bašić iz Boruta 10 for., Fran Fonović iz Tupljaka 10 for. c.) Za 1 i 2 godišnje ždrebice: Mat. Sulić 15 for., Jože Runko 10 for., Mat. Šalampn 10 for. svi iz Čepića. Ivan Smiljović iz Tupljaka 10 for. Andrej Babić iz Tupljaka 10 for. Kako je razvidno konjogojstvo okolo čepidskoga jezera od godine do godine lepo napreduje.

Koncertnu zabavu priredila je puljska čitaonica dne 1. t. mj. u družtvenih prostorijah (Clivo San Stefano, kuća Seracin), koje čisti prihod namienjen je u korist tamburaškoga družtva, koje se tamo ustraja. Na zabavi bijaše odigrana i tombola. — Poživi! zabavi stigao nam je za posliednji broj prekasno. — Molimo prijatelje, da nas o uspjehu zabave obaviestiti izvole.

Kolera u Pešti. Najprije pojavila se u našoj monarhiji kolera u Galiciji a sada ju imadu već u glavnom gradu Ugarske, u Pešti. Nije nam dakle već daleko, pak treba da se valjano pripravimo i proti njoj oboružamo svimi onimi sredstvi, koje je liečnička znanost za dobra pripoznala.

Preporučamo ovim opetovano našemu puku, da strogo pazi na čistoću tjela, hrane, odjeće, stana i okoliša, jer je čistoća najbolji liek proti tomu biću.

Štipendije. C. k. namjestničtvo u Trstu razpisalo je natječaj na dvie štipendije iz zaklade Ane udove Pecota rodjene barunice Vlach za školsku god. 1892/93, svaka po 200 for. Pravo na te štipendije imadu a) potomci pokojnih Martina, Josipa i Frana Vlah, nosedi ovo prezime; b) občinari Kastavski prezimenom Vlah, koji su sa utemeljiteljicom u rodbinstvu; c) potomci ženske loze onih pod a) i potomci gdje Ljudevite Jelušić rodjene Vlah; d) djaci iz občine Kastavske prezimenom Vlah pa i nebili u rodbinstvu. Štipendije uživati će se od I. razreda bilo koje srednje škole do svršetka nauka.

Molbe sa dokazi valja poslati namjestničtvu u Trstu do 31. oktobra 1892.

* * *

Razpisane su dalje dvie štipendije svaka po 112 for. iz zaklade pok. biskupa Jurja Dobrile za školsku godinu 1892/93. Pravo na te štipendije imadu u prvoj vrsti rodjaci zakladatelja, zatim drugi občinari istarski djaci slavenskog jezika. Štipendije su na uživanje od I. gimnazijalnoga razreda do svršenih nauka.

Molbe sa običnimi dokazi (krstni list, svjedočbu siromaštva, pripadnosti, eventualno srodnosti i 2 zadnje školske svjedočbe) neka se pošalju putom školske oblasti o. k. namjestničtvu u Trstu do 31. oktobra 1892.

* * *

Napokon su izpražnjene dvie istarsko državne štipendije, svaka po 84 for. za gimnazijalce tršćansko-koparske biskupije, koji se kane posvetiti svećeničkomu stalšu. Molbe sa dokazi poslati je biskupskomu ordinarijatu u Trstu do 31. okt. 1892.

„Občinski red in občinski volilni red“. G. dr. Anton Hochegger c. k. namjestnički tajnik u Trstu razašilje pozivo na predbrojbu na njegovo djelo pod naslovom „Občinski red in občinski volilni red“ poknežene grofije Goriške-Gradiške in mejne grofije Istre“. To djelo izaći će u dvih izdanjih t. j. njemačko i talijanskom te njemačko i slovenskom. Djelo će izaći početkom jenara 1893 a predbrojbu prima se do 15. t. m.; stojati će 6 kruna. Kad djelo izadje kazati ćemo i mi svoje o njem.

Za pogorelca u Novokračini. C. kr. namjestničtvo u Trstu objelodanjuje glede požara u Novokračini koliko sliedi: Dne 22. agusta uništio je požar u selu Novokračine, občina Jelšane, politički kotar Volosko, 19 kuća posve, a uz to skaduje, štale itd. Duša 110 ostalo je bez krova dočim njim je požar nanio škode 33.000 for., samo nekoji bijahu osigurani.

Oni nevoljni stanovnici nalaze se u najvećoj biedi čekajuć na brzu i milostivu pomoć.

Namjestničtvo, odredjujo radi toga, da se sabire milodare u Primorju kroz tri mjeseca.

Milodare neka se šalju ravno ili putem kotarskih poglavarstvah, magistrata itd. — kot. poglavarstvu u Volosku, koje će primitak javno potvrditi.“

I mi smo pripravni za one naše nevoljnike primati milodare, koje ćemo objelodaniti i na odredjeno mjesto poslati.

Za te pogorelce poslao nam je for. 3 veleč. g. M. Marković kapelan u Golcu.

Plodna majka. U mjestu Krasica, u hrvatskom primorju, porodila je prošloga čedna Josipa Majetić trojke i te dva sinčića i kćerku. Lanjske godine mjeseca novembra porodila je ista žena dvojke naime dva sinčića, koji su preminuli malo dana nakon poroda.

„Matica Hrvatska“ šaljuć svojim družtvenim povjerenikom: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za upravnu godinu 1891.“, upravila je na iste sliedeće pismo:

„P. n. gospodine povjereniče! Uprava „Matice Hrvatske“ časti se na temelju jednoglasnog zaključka odbora „Matice Hrvatske“ izreći Vam najsrdačniju hvalu za t. d. koji toli plemenito uložiste točkom prošle upravne godine 1891. kao „Matičin“ povjerenik oko sakupljanja članova „Matice Hrvatske“ u povjereničkom Vašem okružju. Hvaleć vam na patriotičnom požrtvovanju, dostavlja Vam se ujedno: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za upravnu godinu 1891.“ s molbom, da ga razdielite med prošlogodišnje članove „Matice“ Vašega kotara, da se isti uzmognu potanko obaviestiti o družtvenom poslovanju u prošloj godini.

Ujedno čast nam je obaviestiti Vas, da će „Matica Hrvatska“ dotiskati naskoro knjige „Matice“ za tekuću godinu 1892., te da će ih članovi „Matice“ ovoga Božića primiti na ruke. Kojimi knjigami će „Matica“ ovo tek. godine nadariti svoje članove, spomenuto je u priloženom: „Izvještaju“ (na str. 17. i 18.), iz kojega će te razabrati, da je odbor „Matice Hrvatske“ nastojao, da podade članovom „Matice“ što ljepši i obilniji književni dar za tek. god. 1892., te nije sladio ni truda ni troška, da napose ove godine u spomen pedesetgodišnjice „Matičine“ prema prošastim godinam podade „Matica“ svojim članovom jedan od najljepših i najobilnijih književnih darova.

* * *

Dieleć „Izvještaj „Matice“ za godinu 1891.“ medju prošlogodišnje članove „Matice“, umoljavate se, gosp. povjereniče, najusrdnije, da istom prilikom pozovete gg. članove „Matice“ u Vašem povjereničkom kotaru, da Vam uplate prinose „Matice“ za tek. 1892., te ubrav iste, da ih amo uz točan alfabetnim redom sastavstavljeni imenik Vaših članova što skorije, a svakako najkasnije do konca mjeseca novembra t. g. dostavite, da ne bude zapreke u razašiljanju „Matičinih“ knjiga za god. 1892. koje želi odbor „Matice“, da dodu svakako kao božićni dar članovom „Matice“ na ruke. Ujedno izvolito od strane odbora „Matice“ usrdno zamoliti gg. članove „Matice“ Vašega kotara, da ne zatežu s uplatom članarine, jer odbor „Matice“ i ne smije i ne može u interesu i reda i gospodarstva odustati od ustanove: „da se knjige „Matice“ absolutno nikomu ne šalju, koji svoj godišnji prinos unapried ne uplati“; — a s druge strane članovi „Matice“ će sigurno znati uvažiti i prilike „Matičine“, ako članovi „Matice“ dužne članarine u vrieme ne uplate, da ni „Matica“ svojim obvezam, koje su napose ove godine uslied obilnijeg književnog dara znatno veće, nego prošlih godinah, po ugovoru zadovoljiti ne može.

Uz „Izvještaj“ „Matice“ priložu Vam se i predbrojni arci na: „Prievode grčkih i latinskih klasika“, te Vas uljudno molimo, da uznastojite, da se i ovih knjiga — i napose ovogodišnji devoti svezak (Plutarhovi životopisi znamenitih Grka), kojemu je cieua za članove „Matice“ jedna forinta, — po mogućnosti razpače.

Ma-

* * *

Pošto je prošlogodišnje naklada „Matičinih“ knjiga, koja je bila tiskana u 8000 otisaka, iza šest nedjelja bila do posljednjeg otiska razpačana, te su tako uslied

zakasnjele prijave i mnogi stari članovi „Matice“ ostali bez prošlogodišnjih knjige, to je naklada ovogodišnjih „Matičinih“ knjiga o čitavu jednu tisuću veća — naime 9000 otisaka — nego prošle godine, pak se zato, gosp. povjereniče, usrdno umoljavate, da uznastojite svom snagom, da surazmjerno prema ovogodišnjoj većoj nakladi „Matičinih“ knjiga poraste i broj članova „Matice“ u Vašem povjereničkom kotaru, a ujedno izvolite uputiti gg. članove Vašega kotara, da vam se za vremena prijave i svoj prinos uplate, da nebude i ove godine kao lani zamjera radi nedobivenih knjiga. Uprava „Matice Hrvatske“ nemože inaku postupati, nego da onim redom dostavlja gg. povjerenikom, dotično gg. članovom knjige „Matice“, kojim se redom oni prijave i svoje prinose uplate. Da se na nesigurno sa knjigami čeka, to ni red ni valjano gospodarstvo ne dopušta . . . .“

*

Obaviešćujuć ob ovom pismu gg. članove „Matice Hrvatske“, umoljavaju se najusrdnije, da ga u interesu reda i napredka „Matice Hrvatske“ uvaže.

Zagreb, 30. septembra 1892.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu“: F. Dr. F. Krk for. 5. Fr. Dr. V. Krk for. 5. C. P. Kaldir for. 2. P. J. Kaldir for. 4. C. J. Filipan for. 1. G. Dr. A. Gorica for. 5. N. J. Marčana for. 2. K. J. Pula for. 1. Čit. Šešana for 2.50. Čit. Lovran for. 2.50. P. J. Pasjak for. 2. K. V. Rukavac for. 2. S. M. Klana for. 2. B. D. sv. Matej for. 2. S. Dr. F. Bač for. 1.25. V. A. Dobrinj for. 2. C. I. Kanfanar for. 2.50. S. I. Kanfanar for. 1. K. V. Kanfanar for. 2.50. S. M. Repentabor for. 2.50 Č. B. Pazin for. 2. L. S. Opatija for. 2. E. R. Komen for. 2.50. M. V. Možolnice for 1. S. A. Sušak for. 1. M. J. Brgud for. 2.50. K. T. Brseč for. 5. S. T. Gorica for. 4.80 K. P. Rovinj for. 2.50. H. A. Kaščerga for. 1. B. T. Pula for. 2.40. B. J. Stinjan for. 5. J. A. Ljubljana for. 5. S. I. Gluhov for. 6 B. L. Trst for. 5. (Sledi.)

Lutrijski brojevi

Dne 1. oktobra					
Trst	76	82	20	64	26
Linc	45	27	63	65	24
Budapest	25	60	82	62	77
Dne 5. oktobra					
Prag	19	3	20	20	24
Lavov	22	81	88	41	85
Hermanstadt	88	18	60	27	24

J. Klemenc

TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odzivljajoč se tej potrebi, vsojam se naznanjati slavnemu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospo, črnim kašmirjem, volnicam izišste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim, mnogoterih vrst perilom, vsake baže volničastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, arajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z volikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven toga blago za zateve in vsakovrstne trakove, med katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami. 4—6

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditeља vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, to izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 20—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornauburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieкova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručitoljem dajo se brezplatna poraba telefona. 15—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 19—52

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napovedanih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3⅓%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2⅔%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, pripozna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako sveto.
V napovedanih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sass in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—19 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obrestni po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 13. maja 1892. 19 24

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urade, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišo, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 20—52

ulica sv. Katarina br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 4

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno srodstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i homoroidam. Jedan zamot dostatan za iziečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 20—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć sa nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimontu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljeno cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—19 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 20—52

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 16—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peračice. Engleska soda, portlint i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo flaštro iz Brešije, željezo-Malossi. Obično bakalarovo ulje; isto olje na jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljujući. Eliksir China proti grozdici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrojivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okrieplјujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 14—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzeće.

Za štrcaljku 14—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćanu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježi proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zaroznikom uz najniže cieno.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilnto naručbe.

18—12 **L. BRACHETTI.**

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 35—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listke za tja in nazaj za jedno leto z ob stmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lionа, preko Londona i preko Darmouthia — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za prago (quique (itd.):** preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progam Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek mora po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razredo ali položo kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji in reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, glodati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak postalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in pevrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bodo reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako određjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija dajo pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezujo se potovedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Javna zahvala.

Izvršujuć tužnu dužnost, zahvaljuje se podpisana obitelj svim p. n. učestnikom, gospodi prijateljem i znancem, sl. korporacijam itd., koji su prigodom prerane smrti našega premiloga sina i brata

Ivana Simunića,

pomorskoga činovnika

tako mnogobrojno do hladna mu groba dopratili, to time nam svoju sućut izkazali. Posebice pako zahvaljujemo se veloč. gosp. župniku Vinku Zamliću, koji je još za vrieme bolesti miloga nam pokojnika posjećivao i tješio, a nakon smrti zemaljske mu ostanke do zadnjeg počinka dopratio i crkvene počasti obavio; isto tako zahvaljujemo se veleučenom gosp. dru. Karlu Dukiću, koji je pok. u njegovoj bolesti strpljivo liečio; zahvaljujemo se također pravniku gosp. Ivanu Poščiću i pom. činovniku g. Pavlu Rajčiću, koji su se požrtvovno trudili prigodom sprovoda, to nam pri svemu na ruku išli.

Izrazujemo iskrenu hvalu i ostalim prijateljem i znancem, koji nas nisu za vrieme sinove bolesti i smrti zaboravili.

Od Boga im plaća, a od nas duboka zahvalnost!

Volosko, dne 4. oktobra 1892.

Obitelj Simunić.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 41. U Trstu 13. oktobra 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako [illegible] netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

II. sjednica dne 13. sept. 1892.

(Nastavak).

Zatim reče zastupnik dr. Volarić: Visoki sabore! Da nebi tko krivo shvatio rieči g. predgovornika, kojima se on začudio, da se ćak briše od novaca, koje c. kr. pokrajinsko školsko vieće zahtjeva i drži za neobhodno potrebite za naše škole, pa mislio, da smo mi posve zadovoljni sa radom našega c. kr. pokrajinskoga školskoga vieća, to moram izjaviti naše nepovjerenje osobito predsjedniku toga školskoga vieća i iztaknuti, da košto je on prouzročio današnje abnormalno stanje u upravi pokrajine, tako i na njega pada na prvom mjestu sva krivnja, što naše škole dan današnji nazaduju, što nam se u tom velika nepravda kroji, i što se školo upotrebljuju na zator našega jezika i našega narodnoga obstanka. C. kr. vlada je ona stara namiguša i povijuša, koja rado namiguje s našimi narodnimi protivnici i s njimi ljubaka na našu propast i na naše uništenje. Ona se previja sad na desno sad na lievo, bez ikakova načela; udesujo svoj rad ne po zdravom razumu i po pravici, nego ponizuje svu politiku na bezsramno i prosto očijukanje sa provratnici i neprijatelji države.

Što neimamo naših školah u pokrajini i što se našoj djeci narivava tudji jezik, to je ona na prvom mjestu prouzrokovala i na nju pada sva krivnja. Da se naš zemaljski odbor, koji je u svojoj većini izraz većine ovoga visokoga sabora, dakle nam protivne stranke, protivi otvaranju naših škola i da nastoji nam narinuti tudji jezik, to si mogu protumačiti, al da vlada, koja je vezana na jasne ustanove zakona u tomu podupire i sljepo sliedi nazore našega zemaljskoga odbora, tega ljepe nemogu razumjeti. Odluke naše c. k. vlade pune su i pozivlju se na sve moguće paragrafe zakona, osobito kad je to protiva nama naperono, a prva je, koja zakon gazi i koja se nedrži pagrafa kad se o našoj koži radi.

Evo, po članku 19. državnoga temeljnoga zakona 19. decembra 1867 D. Z. L. Br. 14 zajamčena je svim narodnostim i jezikom, dakle i nama i našem jeziku u Istri, ravnopravnost u javnom životu, u uredih i školah. Glava naše upravne i glava naše c. kr. pokrajinske oblasti nepoznaju naš jezik, pa od tud koje čudo, da se neskrbe, već se protivo, da se dade našemu jeziku u pokrajini ono mjesto, koje mu po zakonu i po pravici pripada.

Nadalje, po školskom zakonu 14. maja 1869. spada na c. kr. pokrajinsko školsko vieće odlučiti naukovni jezik, saslušav samo onog, koji nosi odnosno troškove škole, i da isto ima narediti, ako se ima uvesti, koji drugi zemaljski jezik kao predmet, al kako se ondje izrično opaža „u medjah zakonom opredieljenih.“ Dakle, c. k. pokrajinsko školsko vieće ima saslušat naš zemaljski odbor, ali ne poslušat, kad se ima odlučiti naukovni jezik jedne škole, nego to ono izključivo i konačno odlučuje. Koji je dakle kriv, ako se naukovni jezik jedne škole neodluči po zdravom razumu, prema načelom pedagogije i po propisih zakona; jedino c. k. pokrajinsko školsko vieće, a na prvom mjestu njegov predsjednik. Da naš zemaljski odbor sili, natože, zagovara, da nam se narine tudji jezik, to još ne opravdava postupak c. k. pokrajinskoga vieća, koje, kako svaka oblast, vezano je na zakon i pozvano, da pravicu kroji. Dakako, da se tuj hoće odvažnosti, hoće karaktera, a ne ono obično vijuganje, ona polovična nestalnost i neodvažnost naše vlade, kad se radi o naših pravicah. Mogao bih ovdje navest sijaset primjera, al hoću da navedem samo nekoje iz moga kotara, jer što se u jednom kraju radi, to se običajno uvadja po svoj zemlji. Kod nas u Cresu, gdje su dvie trećine našega naroda, tu je naukovni jezik talijanski, a kao predmet ustanovilo se po predlogu občine, na to upućene po jednom bivšem prisjedniku našega zemaljskoga odbora, njemački jezik, koji nije zemaljski jezik, jer Niemci kao narodnost u našoj pokrajini neobstoje. Sve bi se uvuklo, i kinezki jezik (Zast. Mandić: I turski!) al samo ne hrvatski. Lanjske godine bio je imenovan ravnajućim učiteljem za onu školu Tirolac, dakle domorodac kotarskoga poglavara, koji nije poznavao hrvatski jezik, akoprem je propisano, da se iz početka djecom rabi u koliko je potrebito, hrvatski jezik; a sada preporučilo je za ono izpražnjeno mjesto cresko školsko vieće i izabralo je ono pravedno občinsko zastupstvo, pa će potvrditi naš zemaljski odbor opet jednoga drugoga Tirolca, samo ne domaćinu, a predsjednik našega pokrajinskoga školskoga vieća hoće svemu tomu, uz svoje najveće zadovoljstvo, pritisnuti svoj pečat. Za Lošinj odlučio je bio bivši gubernij 1849, da se u onih pučkih školah uči izmjenice hrvatski i talijanski jezik, a sada akoprem ondje većina naše braće živi, mora da se sve izključivo uči u talijanskom jeziku, a naš jezik očuvaj Bože! da se i predaje kao predmet. Jasan pako dokaz, kako se kod nas provadjaju zakoni, jest odluka našega c. kr. pokrajinskoga školskoga vieća od 28. oktobra 1881. kojom bi ustanovljeno, da se u Unijah, Sušaku, Ćunskomu i Nerezinah rabi prve tri godine kao naukovni jezik hrvatski, a kad djeca poznaju slova i uvježbani već bivaju u čitanju, onda nek se uvede talijanski jezik kao predmet. U daljnjih godinah preobraća se talijanski jezik u naukovni jezik, a hrvatski uzimlje se kao prvotni predmet. To je očevidan dokaz kako se našoj djeci postupice narivava tudji jezik u školah. Ja neznam, gospodo, po kojem didaktičnom pravilu se tu postupa, i na koriet koje državne ideje, te moram uzkliknuti sa Ciceronom: „ta gdje smo mi? kakav ustav imamo? u kojem gradu?“ a ja bi rekao, u kojoj državi živimo? S nama se ovdje postupa gore nego je negda postupao turski vladar sa našom braćom u Bosni i Hercegovini. Kod nas vlada, nerazumjevam našega prajasnoga vladara, komu svaki poklon i svaka čast, nego kao u ustavnoj državi, naša c. k., a poimence, naša pokrajinska vlada, pašuje s nama po turski i po tursku gospodari. Tim sam zadosta karakterisao postupak naše vlade i po tomu našega c. k. pokrajinskoga školskoga vieća, i tim svršavam. (Na početku bučilo je občinstvo na galeriji, a kad se to iskasnije opetovalo, opomenuo ga je prijazno gosp. predsjednik.)

Zastupnik Costantini reče, da je talijanska paralelka na pučkoj školi u Lovranu propuna, pak da treba namjestiti treću učiteljsku silu. Govori se, da je tomu protivan školski nadzornik u Voloskom, da je dapače rekao, da dok bude on nadzornikom, nebude ondje treće učiteljske sile. Radi toga pita zemaljski odbor za razjašnjenje.

Prisjednik Gambini odgovara, da je istina ono, što je kazao predgovornik. Zemaljski odbor obratio se je jurve na zemaljsko školsko vieće molbom, da se namjesti u Lovranu treću učiteljsku silu, ali neima ješte odgovora. Zemaljski odbor učiniti će potrebito, da se zadovolji zakonu (E, dakako, jer se radi za suvišnu talijansku paraleliku. Op. Ured.)

Zastupnik Spinčić reče na to: Nisam mislio govoriti, pošto su moji drugovi Mandić, Stanger i Volarić dovoljno nezakonitosti naveli, za koje mi, kako je pravo rekao ovaj posliednji, krivimo ne toliko zemaljski odbor, koliko c. k. oblasti, koje bi ne samo imale vršiti zakone nego i brinuti se, da i drugi vrše, a one ni jednoga ni drugoga od toga nečine.

Uzimajuć rieč osvrnuti ću se samo na slučaj, za koji je pitao poštovani Costantini i odgovorio poštovani Gambini, naime na školu talijansku u Lovranu:

Već porodjaj te škole je posve nezakonit. Poslie oduljih mešetaronja našlo se je bilo samo kakve 35 ili 36 djece talijanske tobož narodnosti, a onda neznam ni sam kako, rekao bi skoro imaginarno, stvorilo se toliko, da je njihov broj dosegao 40. (Zastupnik Gambini: Neznam! smjeh u sabornici i na galeriji) Opetujem, da mi je to i danas neraztumačivo, da se je htjelo neke osobite umjetnosti, kojom se je stvorilo onoliko djece, koliko je trebalo do 40. Kasnije opet nekom osobitom umjetnošću ravnajućega učitelja, o kojem govori i današnja interpelacija druga Stangera, i proti kojemu bijaše i drugih tužba, te kojega su podupirali predstavnici c. k. oblastih, kao i zemaljski odbor, narasao je broj djece na toj školi. Svatko, koj je imao prilike poviriti u nju, mogao se je osvjedočiti, da se u njoj nenapreduje. S hrvatskom djecom ne, jer nerazumiju naukovnoga jezika, a s onom, koja nešto talijanski znaju, ne, jer se je s onom prvom ipak mora gubiti vrieme. Uz školu u Buzetu, dok bijahu tamo djeca po znanju jezika nerazdieljena, je to stalno jedna od najgorih škola u pokrajini, tako, da je upravo šteta za svaki novčić, koji se na nju potroši. Uza sve to dalo joj se je i drugu učiteljsku silu, a vi bi sada htjeli, da njoj sada dadate i treću. Svakojakim spletkarenjem biti će možda 160 djece, al te za stalno nepolazeće, a još manje napredujuće, nego samo upisane.

Pozivljem svu gospodu, koji je do istine, do pravoga napredka, imenito pako prisutnoga člana sabora i zemaljskoga školskoga vieća (Babudera. O. p.) neka se potrude do Lovrana, nek idu u tu školu, nek razpitaju tu djecu, pa će se stalno osvjedočiti, da ih ima jedva za jednu učiteljsku silu, i da bi trebalo ne samo dati još jednu, nego oduzeti jednu.

S toga sam posve protivan onomu, što zahtjeva poštovani Costantini, i na što pristaje poštovani Gambini.

Zatim bijahu primljene u podrobnoj razpravi sve rubrike proračuna do XVIII. bez razprave.

Kod ove rubrike reče zastupnik Mandić, kako je već kod obračuna zemaljske školske zaklade to spomenuo, da se štedi ondje, gdje je to neumjestno i nepravedno, dočim se baca žuljeve našega naroda, tako rekuć u more, trošeć na pune posti za talijanske škole i za suvišne talijanske paralelke tamo, gdje im mjesta neima. Reče, da mora tu opazku i ovdje iztaknuti i to upravo kod rubrike XVIII., t. j. pomoćne škole, za koje je proračunano 8.473 izdatka...

Predsjednik prekidajuć: Molim Vas držite se predmeta, ovdje se radi o podrobnoj razpravi školskog proračuna.

Zastupnik Mandić: Dà, dà, tà upravo o tom govorim (Na galeriji opetuje občinstvo glasno: dà, dà).

Zast. Mandić: Ono dakle nešto više od 3000 for. namienjeno je učiteljem pomoćnih škola, za učila itd. Uvaži li se pako, da imade u pokrajini okolo 20 pomoćnih škola, tad se može lahko uztvrditi, da je ona svota više nego li premalena. Ali te pomoćne škole jesu naše t. j. hrvatsko i slovenske; učitelji svećenici jesu naša krv, pak Vas, gospodo od većine, nije briga, jesu li il nisu ti muževi bar dielomice nagradjeni za njihov trud. Kad bi te škole bile talijanske, tad sam stalan, da se nebi na iste trošila nesnatna svota od 3000 for., već bar deset puta toliko.

Premda znademo mi s ove strane visoke kuće, da je naš i najpravednji glas u ovoj visokoj kući, glas vapijućega u pustinji, mi ipak nećemo malaksati a da neizvršimo i nadalje našu svetu dužnost. Kad bi bilo komu, ja bih proporučio našim vlastodršcem, da budu obzirniji i pravedniji napram našem školstvu i učiteljstvu, da neštede kod školstva, koje treba veliko njege i podpore i da se neprikaže u budućem obračunu opet na desetko hiljada forintih prištedjenih od predloženog proračuna, dočim će se našemu puku valjda kano i dosada odgovarati, kako neima novaca za ustrojenje novih hrvatskih ili slovenskih pučkih škola.

Preporučio bih napose, da se proračunanu svotu za pripomoćne škole posve potroši, te eventualno istu i prekorači, jer nije pravedno ni pošteno, da se gospoda učitelji-svećenici skoro badava muče i trude, čega nubi zaista učinili, da ih nevežo iskrena ljubav do nevoljnoga i zapuštenoga naroda.

Nakon toga prihvati većina ovu i sve ostale rubrike potroška i pokrića.

Zastupnik Babuder izviešćuje nadalje o proračunu skupne mirovinske zaklade pučkih učitelja Istre za 1893. sa predlogom, da se odobri proračun sa for. 18.227 i tolikim rashodom; sa vlastitim prihodom od for. 12.019 i sa prinosom iz zemaljke zaklade od for. 6208. Izvješće prima većina bez razprave.

Predsjednik zaključi sjednicu u 1¼ sata, te ureče buduću sutra sa nastavkom današnjega dnevnoga reda.

Na koncu valja nam istaknuti, da se izviestitelj, prem razumije hrvatski, nije niti jednom rieči osvrnuo na želje, prigovore i predloge manjine, izraženo u obračunskoj i proračunskoj razpravi. A on je, kako se veli, službeni i umjereni zastupnik. (Ab uno discito omnes. Op. Ured.)

Govor

zastupnika Spinčića, izrečen u III. sjednici istarskoga sabora dne 14. sept. 1892.

(Konac.)

On vidi i zna to i drugo, što bijaše i jučer navedeno.

On vidi i zna ili bar bi morao viditi i znati, kako se pošteni ljudi sablaznjuju nad postupkom c. kr. školskih oblasti.

On sve to vidi i zna, al ne poduzimlje ništa proti tomu, ne upozoruje ih na zakone, na pravičnost, na čudorednost, pače pomaže njim u svem tom poslu i postupku; i daje im on i daje im sabor bez ikakva prigovora tražene novce.

On stavlja u proračun svake godine do 10.000 for. za ceste i umjetne gradnje, al te svote idu većinom u najboljem slučaju na povećanje zemaljskih glavnica, a pušta se ciele predjele bez ikakve ceste, pušta se da stanovnici istih probijaju i sebe i živinu i vozove, ako hoće što odvesti ili dovesti.

Stavlja u proračun svotu i za vodogradnje i za dobavu vode, ali pušta, da vode ostaju posve neuredjene, da poplavljuju livade i polja, da prouzroku groznicu i druge bolesti; pušta, da ciela sela ostaju bez zdravo pitke vode, i čini sve moguće potežkoće, ako se ga prosi za podporu od občina, koje žele sagraditi si vodnjake.

On troši za poljodjelske svrhe i narodno gospodarstvo liepu svotu od preko 21.000 for., ali je od toga malena ili nikakva korist za hrvatski i slovenski narod zemlje, koji je ipak većinom poljodjelski, i gdje ako nigdje, imalo bi se ga najizdašnije pomoći. Oklieva ili u obće nedaje podpore onim, koji što žele učiniti. Odnosni činovnici neposnadu jezika naroda. Odnosni zavodi i vieća su samo za Talijane i da se po mogućnosti širi talijanstvo medju hrvatskim i slovenskim narodom.

Kako iz svega navedenoga vidimo, gospodo, zemaljski sabor i odbor, nesamo da se nezauzimlju za to, da bi druge oblasti u zemlji i nad njom gospodujuće postupale

pravedno i zakonito i sa Hrvati i sa Slovenci zemlje, nego jedan i drugi, sa svoje strane, rade proti njim pristrano, nepravedno, nezakonito.

Vi gospodo od većine i Vaša družba kud god je ima, kad se je prvanjih godina s naše strane zahtjevalo i za naš narod pravo i zakon, imenito jezik u škole i urede, odgovorili ste nam, da smo mi u ovoj zemlji došljaci, po milosti od Vaših predja pod krov primljeni i od Vas snašani; da smo tu samo, da se držimo motike i lopate, da radimo za Vas i da Vas obogaćujemo, da neimamo svojih izobraženih ljudi; da neimamo svoga ustaljenoga jezika, da neimamo svoje povjesti; da narod nemari za svoja prava, da je Istra talijanska zemlja.

Kad se je tečajem godina dokazalo Vam i svietu, da smo pravni posjednici ove zemlje već tisuću i više godina; da su ju naši oci pravno posjeli; da su ju kašnje, opustjelu, kao pravi vlastnici, napučili, obnovili gradove i sela, oživili zemlju, dali i Vam i mnogim života; da nismo samo za motiku i lopatu, i gdje jesmo, da ju imamo za se, te da smo i za duševne radnje;

da imamo svojih izobraženih ljudi; da imamo svoj jezik, svoje knjige, svoje listine;

da nismo od danas nit od jučer, nego da imademo svoju povjest;

da narod hoće svoja prava, koja ga po Bogu i prirodi i pisanih zakonih idu;

da Istra nije talijanska zemlja:

onda ste se sdružili s onimi, proti kojim ste iz dna svojih duša vojevali; sdružili ste se, Vi, gospodo od „nessuno", sa onimi, s kojimi nište htjeli nikakva posla imati, i koji su u svojoj sljepoći i u mržnji proti Hrvatom svezali se s Vami proti nam, koje su htjeli prvanjih godina u svoje, imenito germanizatorne svrhe, upotrebiti proti Vam.

Već je prošlo puno desetletje, odkad je iz Vašo sredine izašla parola, „poslužimo se sljepoćom cesarske vlade" — i se te devise cielo to vrieme držite, jadrite njom na puna jadra, izrabljujete ju u punoj mjeri u svoje konačne svrhe, na prvom mjestu na zator naš.

U tu svrhu činite što možete u svojem djelokrugu, neobazirajuć se na pravo nit zakon; u tu svrhu dajete naputke, držite ruku, odobravate onim, koji u svom djelokrugu pravo i zakon prema hrvatskom i slovenskom narodu gaze;

u svojih listovih i drugud drugače obtužujete nas, crnite klevećete, izmišljate svaki dan nove osvade proti nam; okrivljujete nas kojekakvimi težnjami, samo da svoje lakše sakrijete; pozivljete proti nam duhovne i svjetovne oblasti — i one Vam se odazivlju u punoj mjeri.

Naš vapaj za pravom i zakonom, ustmeni i tiskani, se ili zaplienjuje ili ostaje glas vapijućega u pustinji.

Činovnici, ako bi i koliko htjeli biti pravedni prama našem narodu, premještaju se iz zemlje ili se ih prisiljuje, da ostave službu, ili da se prilagode drugim.

Predstavnici oblasti viču, bjesne, kad njim se pritužujemo, i groze novimi kaznami i novimi progoni, te ih provadjaju po mogućnosti.

Drugi daju si izvještati na naše pritužbe po onih, proti kojim se pritužujemo, i prikazuju istine za neistine, i neistine za istine.

Vi tobožnji ustavovjerci, autonomisti, liberalci, hoćete ustav, autonomiju, slobodu, samo za se — a za nas robstvo.

Zahtjevamo pravicu i zakon, al se nas neuslišava; svuda se nas odbija; svagdje nam se klipove pod noge meće; svuda se naše pojedince i obćino i cieli narod oštećuje.

Tim postupkom se za tim ide, da naš narod odustane od svake borbe za svoja prava; da bude i nadalje „ščavo" kako ga još zovete i kakov je bivao. Možda se je i hoće se koga slabiša, malodušnoga i odvrnuti; al uvidjavniji, zdravi tielom i duhom i srcem, a ti sačinjavaju veliku većinu naroda — ne samo da se neodvraćaju od borbe, nego se u njoj i utvrdjuju; i neće odustati od nje, dok nedosegnu svojih prava ili neumru.

Oni su izgubili sve povjerenje u oblasti, al nisu izgubili pouzdanja nit u Boga velikoga nit u samo sebe, u silu naroda, nit u svoga kralja, Njegovo Veličanstvo, cesara i kralja Frana Josipa I.

U Njega, Boga i sebe, se pouzdaju, uvjereni, da prije ili kasnije mora nedjelo na vidjelo, da se nezakonitosti i nepravednosti moraju čavetiti njihovim počinitelnikom; i držeć na pameti, da je svaka sila do vremena, a Bog-Pravica do vieka.

S narodom čutimo i mi, njegovi zastupnici; i mi imamo pouzdanja u Boga, u narod i Njegovo Veličanstvo našega cesara i kralja; i mi izgubili smo sve povjerenje u oblasti kao i on, i neglasujuć za predloženi proračun, izrazujemo naše podpuno nepovjerenje zemaljskoj autonomnoj oblasti, kao takodjer c. kr. oblastim, u koliko se njih tiče.

Razgovor

medju Grgom i Matom u Radmanih na dan malo Gospoje pod bristom u Žbandaju.

Grgo: Što se hladiš Brist?

Mato: Da malo zač čutim još vrućinu.

Gtgo: Ma vindar smo imeli malo dažja.

Mato: Mislim, da nam je trgadba prid vrati.

Grgo: Ali merkanti govore, da precija će biti mala, do 7 fiorini i još manje.

Mato: Ah mi siromahi, za koga delamo i se mučimo, bolje je doma storiti vino i prodati kako se može.

Grgo: Jedno vrime je podeštaria delala precie, a sada pušća neka svaki dela kako mu je drago.

Mato: Tu naš podeštat u Poreču lipo dela; nam je obećal, da će nam dati župana od onih četiri, koje smo želili, pak si videl kako je storil?

Grgo: Sam videl sam, da smo prišli spod dažja pod kap.

Mato: Ma ja vidim, da smo svi za niš; počemmo vikat pak pustimo neka drugi delaju šta očedu; to je zlamenje, da smo sužnji.

Grgo: Šta najdeš ovomu županu?

Mato: Šta najdem! ter smo ga imali već jedanput, on se lipo skrbi za svoje bogastvo, za svoje afari.

Grgo: Ma vindar se ne intriga za komun.

Mato: Istina je, ma Grgo moj, bin ti neć rekal, ma da nijedan tega nedozna.

Grgo: Neboj se.

Mato: Hodi bliže. Svit se pogovara, kako su i nike šarenjačke kuće srićne s tujom dicom.

Grgo: A šta češ, svit je takov, slipi ne vidi a gluhi nećuje!

Mato: To je sve pravo, ma treba da svitlost dojde od sunca, a ne od tmine. Mi smo uvik nesrićni, ćemo trpiti dokle moremo, ma kada bude čaša puna, ćemo ju odliti vanka. Ma sudim, da bi ki od nas tako delal, bi vero friško stal.

Grgo: Do malo ćemo imet balotacion za podeštada.

Mato: Neka mešaju kako i koliko te, ja ne gren ni blizu ni largo, neka se frigaju u svomu maslu.

Grgo: Vero Mate brate ta ti nevalja. Svi moramo skočit na noge, zač ako si sami ne pomeremo, drugi nam neće.

Mato: Je tako je, kakove poglavare izaberemo, takovi nam zapovidaju.

Grgo: Kakove poglavare meritamo, takove imamo.

Franina i Jurina

Fr. Dobar večer, Jure! Od kuda i za kamo ako Bog dâ?

Jur. Iz Lindara — za Pićan ako Bog dâ.

Fr. Pak tako naglo?

Jur. Rekli su mi neka tečem ča brže morem, i neka rečem Trnoplesarom, da su mirni i dobri ljudi, ali da su malo proveć mrtvi?

Fr. Mrtvi?

Jur. Mrtvi smo, mi brižni Trnoplesari, ač nismo vrodni branit se proti krnjelom.

Fr. Proti krnjelom? Ter ih ni va svem Pićno ni za jedan patakon!

Jur. Ni ne krnjeli, ali je podrepnio.

Fr. Sada to razumem: ti misliš na onega, ki nima nikada dela i ki ne gre nikada va crekvu . . . i na nike kaligare i žnjidare.

Jur. Baš na te.

Fr. Ča će nam ti ljudi?! Ter da im mi ne damo dela, slabo bi palentu smočili.

Jur. Istina je to — ali te trnoplesarske podrepnice mesto, da bi bilo kmetu zahvalne, imenuju nas ščavi!!

Fr. Neka, neka — ja borme ću si to dobro zapametit. Od sada za ispred noću dat već dela ni škrivanu šarenjačkemu, ni kaligaru šarenjačkemu, ni žnjidaru šarenjačkemu. Šarenjakom neka daju dela šarenjaci, a Hrvati Hrvatom!!

Jur. Tako je pravo, a ča je pravo, je i Bogu drago. Budimo pametni, budimo kako i Lindarci!

Fr. Pravo imaš: kako i Lindarci!

Jur. (zataranjka).

„Virujte mi, moja braćo draga,
Da je svagdi kano u Lindaru:
Stresli bismo tu sramotu staru,
Bojali se ne bismo ni vraga!"

Različite viesti.

Osobne viesti. Zemaljski predsjednik vojvodine Kranjske g. baron Winkler pošao je u stanju mira, te mu je tom prigodom podielio cesar veliki križ reda Frana Josipa. Upraviteljem zemaljsko vlada postao je baron Hein dosadašnji namjestnički savjetnik u Gracu. Baron Hein jest pristaša njemačko liberalne stranke te mu se braća Slovenci neće doista jako naradovati.

Diocezanske viesti. U prvoj polovici prošloga mjeseca podielio je biskup tršćansko-koparski presv. g. dr. Ivan Glavina više redove sliedećim bogoslovom četvrte godine: g. Josipu Koširu, g. Ivanu Koruzi, g. Alf. vitezu Reya, g. Ivanu Tiringaru, g. Ivanu Zupančiću, g. Hugo Mioni dobio je dijakonat.

G. Vjekoslav Šifrer stupio je u red Cistorcienza.

U centralno sjemenište u Gorici stupili su za ovu biskupiju u I. tečaj sliedeća gospoda: Cergol Josip, Josip Colja, Andrija Danev, Vjekoslav Jaklič, Fran Juričić, Ivan Luch, Kazimir Mandić, Ivan Mandić, Ivan Pitnel, Rihard Ružička, Fran Velan, Fran Visintini. U II. tečaj stupio je g. Adolf Kovačić.

Do konca tek. mj. otvoren je natječaj na jedno mjesto kanonika kod stolnoga kaptola u Trstu.

Pismo zastupniku dru. M. Laginji. Občinari Pomjana poslali su svomu zastupniku na državnom saboru, g. dru. Laginji sliedeće pismo:

Visokocienjeni gosp. zastupniče!

Kako Vam je stalno poznato, izložene bijahu izborne listine za občinu pomjansku; mi smo se svi čvrsto nadali, da će razpisati izbore i odlučiti za to dneve tečajem ovoga mjeseca, i to tim više, pošto je zakoniti rok za reklamacije iztekao jurve dne 2. oktobra.

Nu što se je dogodilo? Naš komesar Petris izjavio je pred više osoba — medju kojimi navadjamo ovdje sliedeće: Racman Ivana iz Pucovelja, Jurja Perošu i Jurja Klaja iz Pomjana — koliko sliedi: „da neće biti u občini Pomjanu prije izbora, dok se nespoje svi u jednu stranku, koja neka bude po njegovom mnienju dakako talijanska —; pa ako bi maker i vlada dozvolila izbor, ter ako bi slučajno i predobila hrvatska stranke, da će se već pobrinuti, da nastane nered prije svršetka izbora, da se tim preprieči pobjedu narodne slovensko stranke".

Naš „svomogući" pohvalio se je takodjer, da se neplaši nikakvih tužba, ter da ga slobodno tuži tko hoće, jer da je „governo" na njegovoj strani i njemu prijatelj.

To su činjenice, veleštovani gosp. zastupniče, na koje Vas upozorujemo u ime većine birača, molbom, da izvolite što prije uložiti sav zastupnički upliv na mjerodavnom mjestu u tu svrhu, da propriećite opisane nakane naših protivnika. Molimo Vas, da poduzmete sve odlučne korake, da pobjedi već jednom čisto i jasno pravo, jer mi želimo jedino to.

Odličnim počitanjem

Vam odani birači:

Sliedi 7 podpisa.

Stalni smo, da je g. zastupnik odmah poduzeo potrebite korake, da stane na rep nečistim nakanam toga uzor-komesara.

U Pazinu obstoje dva družtva. Za gradjane, koji se drže za Talijane, obstoji družtvo „Casino", za gradjane bez razlike narodnosti „Austria". U jednom i drugom družtvu imado c. k. činovnika za članove. U družtvu „Casino" c. k. činovnici kao članovi imadu dužnosti, nu neimaju prava, jer nemogu birati ni birani biti. U družtvu „Austria" imaju svi članovi jednaka prava. Ovo družtvo ustrojeno je god. 1878, od c. k. činovnika pod bivšim c. k. kotarskim kapetanom Wintschgau, koji je sa liepim brojem c. k. činovnika izstupio iz družtva „Casino".

Poslednjih dana mjeseca septembra ove godine izstupio je iz družtva „Austrije" c. kr. kapetan Schwarz, jer da mu je neugodno sjediti med njekojimi članovi družtva. Tako piše sam upravi družtva. Za njim izstupilo je par malih činovnika. Razumjeva se, da je c. k. kotarski kapetan Schwarz ostao članom družtva „Casino".

Banket na čast zastupniku g. Luki Svetcu. Prošle nedelje sastalo se u bieloj Ljubljani do 200 prijatelja i štovatelja dičnoga slovenskoga zastupnika i rodoljuba g. L. Svetca, da mu izkažu ljubav i poštovanje usljed napadaja na njega i na družtvo sv. Cirila i Metoda, prigodom prve katoličke skupščine, obdržavane zadnjih dana augusta mjeseca u Ljubljani. Sastali se tuj prvaci slovenskoga naroda iz svih slovenskih pokrajina, da svečanu izraze za njegovo javno djelovanje, bilo u saboru, bilo u družtvu sv. Cirila i Metoda (kao podpredsjedniku, il gdje mu drago, svoje podpuno priznanje i pouzdanicu u ime svih pošteno mislećih i radećih Slovenaca. Na svečanom banketu vladala je, uz iskreno i neprisiljeno veselje, najveća trieznost i ozbiljnost. Izreklo se više krasnih govora, kojimi se slavilo svečara i družtvo sv. Cirila i Metoda, poštenje i značaj, požrtvovnost i plemenitost. Govorilo se stvarno, trieznо i ozbiljno hvaleć i uzdižuć, što je hvale i časti vriedno, neponizujuć nikoga i nezadirkivajuć u one, koji su tu narodnu manifestaciju izazvali.

Na banket stiglo je do 150 brzojava iz raznih strana države, a sa zadovoljstvom iztičemo, da se je oglasila liepim brojem brzojava i naša Istra. Kod prve napitnice izručio je državni zastupnik i predsjednik odbora g. dr. Ferjančić svečaru srebrnu pisaću spravu, kano izvanjski znak ljubavi i odanosti njegovih prijatelja i štovatelja. Banketu prisustvovala su i dva gosta iz Zagreba, nnime g. dr. Milan Amruš i g. prof. Pasarić. Iz Istre bijahu prisutni narodni zastupnici gg. Jenko i Mandić, te g. dr. Janežić; iz Trsta urednik „Edinosti" g. Cotić i više drugih rodoljuba.

Žaleć što nam prostor lista nedopušća obširnije opisati tu narodnu svečanost braće Slovenaca, zaključujemo iskrenom željom, da bi se čim prije izpunile opravdane težnje naše mile braće a ponajpače, da bi se do mala povratila u narod toli potrebita mu sloga.

Pobili se. Tko je čitao naše dopise iz Buzeta tekom ove godine, sjećat će se, da je u njih bilo spomena i o nekom dr. L. Moskoviću, liečniku nametnutom onoj občini, koja ga nije htjela, jer nije vjerovala njegovu znanju, jer nije znao ni hrvatski, ni slovenski, a malo talijanski, i jer je židov, ili kako on voli kazati, bezvjerac. Vlada, koja ga je imenovala, uvjerila se takojer o njegovoj nesposobnosti i htjela bi ga se riešiti, ni nezna kako. Čim je došao u Buzet poknzao se, kako koreniti Madjar, velikim neprijateljem hrvatstva i htio, da ga se drži vodjom talijanske stranke. Sanjao je takodjer o ustrojstvu neke stranke „slavo liberale", ali do danas nije valjda sgotovio programa o novoj stranci. Kad se onamo preselio i dr. Sandrin, poznati izborni trgovac i spasitelj onih, koji čame pod „hrvatskim knutom", Moković mu se odmah priljubio i ona dvojica bili su nerazdruživi; svagdje jih se zajedno vidilo. Madjarski židov bi više puta kazao: ako i budem morao odavle otići, drago mi je, što će uzde stranke u bolje ruke doći. Za njihova srdačna i prijateljska drugovanja dogodili se u Buzetu oni neredi, o kojih je bilo više puta govora u našem listu. Zalibože „na tom svietu samo miena stalna jest", pa je i prijateljstvo buzetskih vodja talijanske stranke došlo na kraj. Povadiše se sbog madjarske muke! Factum! Riec po riec došlo je do živoga. Madjar kuzao spasitelju, da nije sposoban za ništa i da bi mu pisarna bila bez radnje kad nebi imao vještog pomoćnika, a trgovac-spasitelj mu isto tako odvratio, da ni on ne drži ništa do njegova znanja i odbrusio, da bi mu svojih pet prsta na njegovo šugavo madjarsko lice prilipio, kad ne bi imao obzira na njegove godine. Madjar na to skoči i pridigne štap il čibak, da će spasitelju po glavi; ali prijatelji skočiše među nje i odieliše jih. I tako se svrši bitka bez krvavih glava! Ovaj prizor je predmet občega razgovora u Buzetu. Njihove se vierne ovčice čudom čude i križem križaju, kako je mogto doći do tako žive svadje medju vodjami, a naši kimaju glavom i vele, da što nje Bog sdružio neće ni vrag!

Izpod Učke mjeseca setembra 1892. — U nedjelju dne 18. ovoga mjeseca sbio se je svečan čin na Vranji. — Taj dan bio je naime ustoličen za tamošnjega župnika gospodin Frano Marčinko, rodom iz Hrvatske. Radi svečanosti sakupilo

se je mnogo naroda s okolice i sa odaljenih mjesta. U malenu ali ljepu crkvu nije moglo niti polovica sakupivšega se naroda. Crkvenoj svečanosti prisustvovalo je svećenstvo istoga (kršanskoga) dekanata, osim trojice svećenikâ — dapače bilo ih je iz Pazina, Gologorice i iz Roča. Kod svečanosti zastupana bila je c. kr. politička oblast iz Pazina i slučajno c. kr. kot. škol. oblast iz Kopra. Osakve svečanosti jošte se nesjeća puk Vranjski. Crkvena svečanost je mnogo trajala — jer bijahu dvie propovieđi — jednu je izrekao veleč. g. Ante Lupetina, dekan iz Kršana, a drugu je držao veleč. gosp. Petar Pikulić župnik u Dolenjojvasi.

Tih ljepih propovieđih sjećati će se narod dok bude živio.

Gosp. župnika Frana Marčinka ljubi puk, štuje i cieni, jer točno izvršuje svoje dušobrižničke teške dužnosti —; ljepo je uredio crkvicu, a k tomu jošte podučaje djecu svoje župe u Vranjskoj školi; podaje im dakle duševnu i tjelesnu hranu.

Istinović.

Iz Pazina nam javljaju više znamenitih stvari, osobito od onda, kad se je dne 28. agusta 1892. onako grdno napalo na ljude našega jezika, koji su došli onoga dana u Pazin, da posjete zabavu u bližnjem Lindaru. Videći naši zemljaci drugoga jezika, kako jim gdjegod uz moćnu pomoć dobro ide, svratiše pozornost i na mjestnu pazinsku občinu, nebi li i ovdje uz postojeće odnošaje štogod postigli.

Što su mladi junaci u Pazinu počinili dne 28. agusta, priobćili smo svoje doba našim čitateljem. Znajući kako se svaki izgred u Istri iztražuje i kazni, očekivalo se je, što će učiniti c. k. politička oblast, koja mora interveniratí, kad dogodjaji prekoračuju lokalnu važnost. Nu reć bi, c. k. politička oblast u Pazinu nije iz početka podupela nikakvih koraka proti izgrednikom. Občinsko glavarstvo, kao redarstvena oblast, prijavilo je indi dogodjaj visokomu c. kr. namjestničtvu u Trstu i c. kr. državnomu odvjetničtvu u Rovinju. Kako se čuje, ove dvie oblasti naredile su iztragu.

U Porečkom listu „L'Istria" od 1. oktobra napada se stoga na občinskoga načelnika u Pazinu, jer su valjda doznali, da je občinsko glavarstvo njekakve korake poduzelo.

Čita se u tom dopisu, da ga dopisnik i njegovi drugovi neće za načelnika, jer da to mjesto pripada njim, koji su se za to trudili i znojili. Vjerujemo rado, da sadanjega načelnika neće poreški listić i njegovi drugovi, nu valja znati, da ga oni nisu ni postavili za načelnika, ni da ga oni neće ni skinuti. Tu odlučuje narod a ne par nezrelih mladića, to neka si zapamti „L'Istria".

Poznata je stvar, da je sadanji načelnik imao dosada možda[1]) odviše obzira napram občinarom, koji znaju i talijanski govoriti, prem su mu bili politički protivnici. Veće razmoravnosti neima kod nijedne občine u Istri, nego li koja vlada u Pazinu. Nu tim nije njekojim zadovoljeno, jer bi htjeli, da zavlada njekolicina, a narod da bude ono, što je bio prije, dok nije dobio občinsku upravu u svoje ruke.

Je li je dakle poreški listić tako naviran, kad je mislio, da će občinski načelnik ruke prekrižiti tor gledati, kako se njegov ugled krši, kako se u občini, kojoj je on na čelu, proganjaju po bielom danu mirni državljani jedino radi toga, što su slavensko krvi i jezika. Kad bi takav bio pazinski načelnik, tada bi sav narod izgubio vjeru u njega. Kada bi ga „L'Istria" hvalila, narod bi se od njega odvratio. To neka znade poreški listić i njegvi patroni u Pazinu i Poreču.

Nedavno sgražao se je poreški listić kad je ono bio poreški biskup u Novakih kod Motovuna. Pri odlazku biskupa, kojega je pratio motovunski občinski načelnik, negdje iz daljine čuli se njekoji uzklici, koji da su bili uvredljive naravi. Občinski načelnik prijavio je odmah dogadjaj c. k. oružničtvu i zamolio c. kr. političku oblast u Poreču, da o dogodjaju izvieti c. kr. namjestničtvo u Trstu. Koliko se znade, proti dotičniku, koji je nešto vikao, već je c. kr. državno odvjetničtvo u Rovinju podiglo obtužnicu radi prestupka ex § 305. k. z.

Što je u Novakih bilo pravo, biti će valjda i u Pazinu, jer pred zakonom su svi državljani jednaki. Neće se valjda nitko naći, koji bi uztvrdio, da je pravo, što se proti izgredniku u Novakih postupa, jer je hrvatskoga jezika, a da nije pravo, što se proti izgrednikom u Pazinu postupa, jer znadu i talijanski govoriti.

Neka se nebojo nevini, jer sudit neće občinsko glavarstvo, nego c. kr. kapetanat u Pazinu i c. kr. sud u Rovinju, odnosno u Pazinu. Valjda pako neće nijedan pošten čovjek zahtjevati, da ostane nekažnjen čovjek, koji se je o zakon ili propise ogrešio. Kako se bude stvar razvila, pokazat će skora budućnost.

Iz Kršana pišu nam 10. t. m. Čitamo u posliednjoj „Našoj Slogi" od 6. oktobra 1892. broj 40. pod naslovom „Podarenje konja u Pazinu" itd., tri prezimena pogrešno pisano i to Fonović mjesto Honović, a to vam je ovako. — Po starom a zlom običaju Talijani prekinačuju naša prezimena samo ako ikako mogu. Isto su tako slovo H. pretvorili u F.

U plovanskih krstnih knjigah u Čepiću neima nijednoga prezimena Fonović, nego su sva pisana ovako Honović.

Na isti način Taljani pišu „Sulich" dva hrvatska, sliedeća, sasvim različita prijevka i to „Žulić" i „Sulić", pa da nije to barbarščina!?

* * *

Oni takodjer pišu „Čepić" sa dva „p" (Ceppich) — pa mogu ga pisati i sa deset „p" — Čepić ostati će uvjek Čepić, hrvatsko ime, koje neće evi Talijani svieta potalijančiti.

„Spomini na znamenite možé slovenske". Tako se zove ugledna knjižica, što ju je izdao g. Vatroslav Holz, zastupnik banke „Slavije". „Spomine" čitao je g. Holz u ovdašnjoj čitaonici, te su kasnije izašli u podlistku „Edinosti", a sada popunjeni i popravljeni u posebnoj knjižici, koja je jurve, kako čujemo, skoro posve razprodana.

Zemaljske štipendije. Zemaljski odbor za Istru razpisuje natječaj na sliedeće štipendije:

1. tri štipendije po for. 400 svaka za školsku godinu 1892/93 za slušatelje medicine;

2. tri štipendije, svaka po for. 200. jedna za slušatelje prava, druga za slušatelje filozofije, a treća za slušatelje politehnike;

3. tri štipendije svaka po for. 100 za gimnazijalce; prednost imaju oni, koji su na gimnazijah u pokrajini.

Molbe valja poslati zemaljskomu odboru do konca tek. mjeseca; priložiti valja zadnju školsku svjedočbu, onu siromaštva i upisnicu gimnazije ili sveučilišta.

Molitelji za štipendije za medicinu imadu osim toga priložiti obveznicu (revers) podpisanu od molitelja, njegova otca ili zakonitoga zastupnika, da će poslie dovršenih nauka služiti kao liečnik u pokrajini barem 6 godina, ili pako povratiti zemaljskomu odboru onu svotu, koju je uživao kano štipendiju.

Našim mladićem na gimnazijah i sveučilištih preporučamo, da bi se prijavili za razpisane zemaljske štipendije za srednje i visoke škole, pak da nam u svoje doba prijave uspjeh njihovih molba.

Iz Plomina pišu nam 12. t. m. Naše občinsko poglavarstvo zateže još uviek sa razpisom novih občinskih izbora, premda občinari, žele, da bi se već jednom preustrojilo sadašnje občinsko zastupstvo. Oni, koji su uz današnje gospodare, kažu, da se već dva mjeseca sastavljaju občinske izborne listine, koje moraju biti u silnom neredu — ako je taj glas istinit.

Čudimo se občinskomu poglavaru, da se više brine za izbore u susjednih občinah, nego li za one u svojoj občini. Kad se je nedavno biralo u Boljunu pošao je tamo, gdje ga nije nitko trebao, dočim zavladi kod kuće sa izbori. Rok sadašnjemu zastupstvu iztekao je jur mjeseca maja, pak da je ovo slučajno koja hrvatska občina, bilo bi zastupstvo već odavna razpuštćeno. Upozorujemo na ovaj nered političku oblast u Pazinu.

Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" sabrao medju prijatelji u Juršićih veleč. g. I. C. dne 4. oktobra 6 for. 40 nč. Vivant sequentes!

Za pogorelce u Novakračini priposlao nam je veleč. g. B. Vitezić, župnik u Lindaru 2 for. 20 nč. Liepa hvala u ime one naše sirotinje.

Iz Lovrana pišu nam početkom oktobra. Izbori se sve većma približavaju, a izborno komešanje sa strane talijanske svedjer se nastavlja. Razne „butižice", Stubica, pojedine najzabitnije uličice „Punta", pod „Ladonjom", to su mjesta, u kojih se roče seljački prodanci i nespašenci. Tuj oni obdržavaju izborna zasjedanja, tuj drži najsjajnije govoranoije „Avvocato in erba", tuj se vara, plaća i podkupljuje sliepe pri zdravih očiju, tuj se kloveće i cernjuje gosp. načelnika lažmi i insinuacijami, a pod predsjedanjem „Očalina" i drugova. Na žalost opaža se u tom jatu šarenih ptica i njekoliko občinskih zastupnika, vjernih sljedbenika poznatih prodanaca kmetskih, za koje se znade, da ih je bivši načelnik mastno plaćao za njihove izborne agitacije i to občinskim novcem.

Kad se pohvatila občina lovranska, bilo je dosta smutnjah od strane šarenjaka, osobito kad se izvjesio na občinskom uredu hrvatski nadpis. Prvog nadpisa nestade već poslje nekoliko dana, a drugi novi i liepši izvjesio se, al ne iz vana nad glavnim vratima, već nad vratima u hodniku.

A pomislite, tko se poslje naših nespašenjaka najviše srdio pri promjeni nadpisa? Baš dva prodanca i neki „kaligarić".

Oprostit ćemo za ovaj put četvrtomu, mlad je još, valjda će mu narast pamet skupa sa bradom?! Čekajmo! Od prve dvojice bio je jedan kod našeg narodnog preokreta u Lovranu najžešći opozicijonalac; ta pomislite, bio je mastno plaćan, penjao se od časti do časti kod lovranskih talijanaša a — slušajte — postao bio ćak i Grossmannovim pouzdanikom. On je najviše ornio i grdio obć. glavara, našeg dičnog Turčića, on je izrekao proti ovomu rieč, za koju se je desta nakajao, dapače rad nje i na koljenima klečao, pitajuć za oproštenje.

On i drug mu pokvarili su dobar dio naših seljaka u Sv. Frančišku i Tuliševici, obećavajuć im u ime šiora Petra ovo, u ime šiora Pavla ono. Ti zavedeni seljaci u podobćinah: lovranskoj Dragi, Tuliševici te zapadnom dielu Sv. Frančiska vjerovali su im dugo, uvažavajuć glas kakvog „Cavaliera do Cristal", „Oblice" i drugih više, no glas savjesti svoje, duše svoje — više no glas Boga.

A vi, koji im pružate uši, t. j. Lignjari, Dražani itd., ne slušajte tih prodanaca, prstom im vrata pokažite, dodju li vam pred iste. Složite se sa našimi dičnimi Dobrećani, St. Frančiskanci itd., pak svi složno dokažite kod budućih izbora, da ste ljudi. Čuvajte se, da vas ne stigne prokletstvo vaše djece i svih sviestnijih suobćinara. Ne trpite savjeta gospode i njihovih kupljenih saveznika, jer gora su gospoda od samih prodanaca. Vi radite po glasu vaše savjesti, pak vam ne treba njihovih ništotnih savjeta.

Promislite dobro s kojim se družite. Znajte, da je bolji dobar glas, nego li zlatan pas.

Birajte!! Ali: „Dva puta mjeri, a treći put kroji!"

Živili sviestni Lovranci! Živila naša Istra! Trpimir.

Naše vinogradare u Istri, napose u zapadnoj i srednjoj Istri, upozorujemo na to, da bi nam prijavili u kojih mjestih imade više dobroga vina na prodaju, da to uzmognemo putem našega lista dojaviti trgovcem i krčmarom u susjednih pokrajinah.

„Škola za mozze c. k. ratne mornarice. Život na brodu, gdje se isti izobražavaju, i budućnost, koja ih čeka, pošto tu školu svrše. U Beču, iz c. k. dvorske i državne štamparije."

Šaini na Barbanščini, 9. listopada. Veleučeni gospodine uredniče! molim Vašu dobrotu, da objelodanite u dičnoj „Našoj Slogi" ovo malo redaka istini na čast. Bez naše nade, bez naše prošnje presvietli porečki biskup, hotio je providiti stalnoga dušobrižnika ovoj kapelaniji odredivši nam za to g. Vrbku, kojega predhodi vrlo dobar glas. Ova viest pala je kao grom iz vedra neba, i duboko ožalostila vas puk, jer premda stičomo vlastitoga kapelana, gubimo u osobi dičnoga g. Buzolića zlatnu silu i radi iste bismo se dragovoljno odrekli stočevine, premda kako rekosmo, nam se kaže vrlo dobra.

Danas se je oprostio od nas dični naš g. Buzolić, i premda je u rano doba došao misiti, navrvilo je u crkvu naroda. Netom on proslovi, da se od nas dieli, nije ostalo ma jedne duše, koja ne proplače; kroz cieli oprostni govor nisi čuo već jecanje, a po svršenoj misi, čudnovato ali istinito, sav puk ostane u crkvi duboko ožalošćen i plačuć.

A kako i nebi? On nas je služio dvie godine i tri mjeseca, bez ikakve koristi i premda je stanovao kod S. Marije, uru daleko, spojeno putem brdovitim i ružnim, sa svim tim nikada ter nikada, ma nijedne nedelje nit jedne svetkovine neopropusti nam sv. misu i propovied. Bilo je takih dana nedeljnih i svetkovinah kroz ova dva leta, da siedi stari nespominje sličnih, osobito lanjske zime. Daž lievao kao iz kabla, bura biesnila, snieg meo, puk sakupljen oko ognjišta spominjao bi: „danas neće naš popamo" a častni Buzolić, digne se na kljuse, dodje mokar i mučan k crkvi, kuca u zvono, puk vrvi odsvud, pozdravlja svoga pastira i žali ga na pretrpljenom trudu. Dični Buzolić prirodnim i sladkim smjehom, žarkom i ljuboznom besjedom odgovara vesco: „Dragi moji, da su Apoštoli na vrieme i trud pazili, još bismo i mi možebiti u poganstvo čamili". Za oskrbiti pak bolniko vrlo se je zauzimao i po dva puta isti dan bi pregazio drago i brda tako, da nije se nitko preselio u vječnost bez sv. Otajstvah.

Što da ročemo od njegova nauka? Čuven je propovjedalac; bez vriedjati druge, javno kažemo, da mu neima para u okolici a možda i dalje, gdje se sviet spominje popovah: „Don Angjel se hvali i blagoslivа". On se je prilagodio razumu puka, ne kori već uči, svak ga razumi i tako puk ljubi njegovu besjedu, da iz sve okolice vrve u nedeljne dane k njegovoj misi i od više satah daljine.

Njegove propovieđi bijahu plodonosne. Starce od 60 leta, koji nisu znali, što je sv. izpoviedi, Don Angjeo ih s Bogom pomiriо tako, da kod nas neima ma cigloga, koji rada neizpuni krátjansku vazmenu dužnost. Možemo reći, da je klotva i tatbina kod nas izčezla, tako i druge nevolje, kako su se uvjerile gradjanske oblasti, tako da isti oružnici javno govore: odkada je amo stigao gospodin Buzolić, mi amo puno i puno mirniji.

Nećemo govoriti o skrbi za našu crkvu, jer to najbolje potvrdjuju nabave, koje on proskrbi trudom, troškom i vanrednim ustrpljenjem.

Dugo bi se zateglo, pače bismo vam cieli list izpunili kad bismo htjeli ostale njegove vrline i vrad samo napomenuti. On je toliko u puku ljubavi stekao, da se na stotine i stotine puta čuje: „Žulio bi umrieti, da me naš gospodin Don Angjeo s Bogom spremi i pokopa. Čudnovato, no vjerovatno, ali istina! Mi nemožemo na ino već zahvaliti srdačno dičnomu i nezaboravnomu našemu Buzoliću, i uvjeriti ga, da će njegova uspomena kod nas vjekovita biti, kaošto i naša zahvalnost. Bog dragi nek mu plati njegove trude i nauke, jer možemo mirno reći „za šainski puk nije još bilo svećenika, koji mu je bolje ugodio.

Zaključit ćemo, da je istina, da novim kapelanom dobivamo vlastitoga dušobrižnika. česa radi zahvalit nam je i presvjetlomu nadpastiru, na njegovoj skrbi, nu težko nam je razstavljuć se sa milim svećenikom, kojega je težko nedokaditi i kojega će možda kroz kratko vrieme, kako čujemo, izgubiti i naša biskupija.

Vaspuk Šainski.

Grom ubio je u Jelovicah (Materija), dne 2. t. m jednomu kmetu 62 ovce, a u Vodicah četvorici kmeta 32 glave.

Na Pićanščini, septembra mjeseca 1892. I danas o starih „užancah"?! — Oprostite, nu meni će, rek bi, postati starom „užancom", da Vam pišem o samih starih „užancah". Kako to? zašto? Zato, jer ima u nas, kako sam rekao već zadnji i predzadnji put, prevelik broj starih „užanca", škodnih, zlih. A tko misli pametno i dobro, mora željeti vruće, da bi se odustalo od svega, što je našemu kmetu u škodu, u zlo, u propast. Ne sudim li pravo? Moja je glava toli puna stvari, o kojih mi je pisati, da ne znam, čime bih danas počeo. Nu čemu da razmišljam na dugo i na široko? Tà Vi ćete biti zadovoljni kojom gdi bilo poukom, samo da bude dobra i koristna. Ja ću daklem pisati danas ob onom, što vidi svatko od vas najprije, kada stupi u jutro na vrata kućarice svoje. Što je to? Što vidi naš kmet najprije, kada stupi u jutro na vrata kućarice svoje? Vidi li zelenoga lišća ili mirisnoga cvieća? Ne, čitatelju dragi — nego naš kmet vidi, kuda stupi u jutro na vrata kućarice svoje, najprije kup gnoja ili smetja. Zašto drži naš kmet gnoj pred vratima kućarice svoje? Zašto? Naš kmet drži gnoj pred vratima kućarice svoje za to, jer je to stara „užanca"... Je li ta „užanca" liepa? Pametan će čovjek reći, da nije, jer, čujte, ne bi li bilo ljepše, kad bi si naš kmet sgradio pred kućom na mjestu, gdje drži gnoj, malen vrtić ili posadio voćke il kojeknkva dreveća, ili pustio, da raste trava? U ostalom znate l' šta? Po mnienju svih pametnih ljudi ljepše je vidjeti pred vratima kmetske kućarice ma i golo kamenje nego li gnoj — koji je pogibeljan zdravlju. Je li ta „užanca" koristna? Nipošto! Prvo nije koristna zato, jer nije zdravo sjediti, spavati itd. blizu gnoja; drugo nije koristna, jer bi bilo mnogo bolje, kad bi gnoj „počivao" na njivi, u vrtu, u vinogradu ili drugdje, gjegod bilo, na polju Vašem. Tà valjda ste već vidjeli, kako Vam krasno žito naraste na mjestu, gdje je „počivao" kupac gnoja samo za par sati! Stara „užanca", o kojoj govorimo, nije dakle ni ljepa ni koristna — nije dakle dobra, već škodljiva. A kad nije koristna ni dobra, mora se nastojati, da se ju zatare. Al ne samo to, nego bi se moralo kuzniti svakoga onoga, koji drži gnoj pred vratima svojimi.

Trnoplesarić.

[1]) Bez „možda", pak sada mu vraćaju nemilo za drago. Op. Ured.

Lutrijski brojevi

Dne 7. oktobra

Beč	5	78	52	28	65
Grac	78	44	24	81	63

Dne 5. oktobra

Brno	36	76	70	26	89

J. Klemenc

TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odaivljajoč se toj potrebi, vaojam se na znanjati slavnemu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam izčiste volne, z reprostim podstavom, belim in barvanim, raznoterih vrst perilom, vsake baže volničastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, tanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven toga blago za zatovo in vsakovrstne trakove, med katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami.

Naročbe pošilja brzo i točno po pošti. Do mala pošlje svojega agenta u Istru sa uzorki ter prosi, da bi sl. občinstvo pri njemu robu naručilo. 5—6

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 21—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žuto, zelene, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 16—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih ornila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 20—52

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, svieénjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Staro predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cieniko odani 19—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podielit čitavo skladište uz vrlo nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6	kom. najfi. stolnih noževa pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ „	žlica običnih.
12	„ „ „ „ „	za kavu.
1	„ „ „ „	velika žlica za juhu,
1	„ „ „ „ „ „	mlieko.
6	„ engleskih Viktoria-tasa.	
2	„ krasnih svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boja za 25 godina, se jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnosti i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Uknjižena znamka.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Sri od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padšelani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Periberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Fleischmarkt 14/22.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posve sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892.

Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom jesam posve zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa
učitelj.

3—1

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za uredo, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže okno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 21—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, ojevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 5

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za liečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 21—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnje cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamonica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu **Portland** sa kamonjem bilo kojo boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara

PETAR LEVICHNIK i dr.

Ulica Madonnina br. 21, I. kat, 52—20 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 21—52

Skladište ulja, octa i sapuna

Ermano Marich-a

ulica Campanile br. 7. nasproti pravoslavnoj crkvi u Trstu. 16—16

Maslinovo ulje, vinski ocat i raznovrstni sapuni za peraćice. Engleska soda, portini i svieće.

Sve se dobiva uz najumjerenije cieno.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave fluštro iz Brošlje, željezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grunici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katranu i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esenciu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okriepljujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 15—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeća.

Za štrcaljku 15—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Podpisani vlastnik dvih

drogerija

jedna velika u **Via Sette Fontane broj 12,** druga u **Via Barriera vecchia br. 35** u **Trstu,** imade uviek na skladištu svježih proizvoda, kano ulja, bojah, finog i običnog sapuna, kamenog ulja, praha proti zareznikom uz najniže cione.

Preporuča se sugradjanom i izvanjskim za obilate naručbe.

18—13 **L. BRACHETTI.**

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

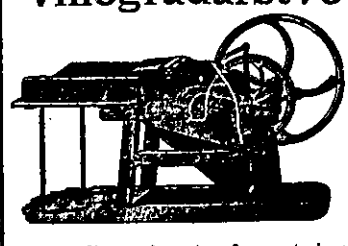

Mlatilnice,

mline za čišćenje žita,

izbiralnice,

rezalnice krme,

mline za voće,

tiskalnice za voće, groždje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 15—20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 36—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — **Za progo Iquique (Itd.):** preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razredo ali položo kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu toga je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bode trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od kodor najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsoj Severni Ameriki, izdajala bodo rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Dolenc.

Broj 42. U Trstu 20. oktobra 1892. Godina XVIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sol pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarino, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na tiskanom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za soljake 3 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Fameto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

III. sjednica dne 14. sept. 1892.

(Nastavak).

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 22 zastupnika (pod konac sjednice 24); vladin zastupnik vitez Eluschegg (galerija dobro posjećena). Otvoriv predsjednik sjednicu u 10 sati, pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice.

Tajnik Vergottini pročita zapisnik, komu prigovori zastupnik Spinčić ovoliko:

Molim da se izpravi netom pročitani zapisnik u smislu, da sam u drugoj sjednici molio opetovano rieč, da učinim stvarni i osobni izpravak i da me je u tom proti svim pravilom parlamentarizma g. predsjednik priečio.

Isti nije trebao navadjati imena naših, jer se ima naše izražaje kao skupne uzeti; al kad jih je naveo, i meni krivo, nepitam s kojega uzroka, podmetnuo rieč „pereat", htjeo sam ispraviti, da ja te rieči nisam izrekao. On mi nije htjeo dati tražene rieči, pak je tako nastao i obnovio se prizor, koji se posve pristrano i krivo opisuje u zapisniku sada pročitanom. Onaj prizor mora se pripisati okolnosti, što gospodin predsjednik nepozna hrvatskoga jezika, te nije dao rieči ni za osobni ni za stvarni izpravak. Pošto se neobazire na ono, što mi govorimo, pušto nam se brani stvarne i osobne opazke činiti, pošto se ne bilježi onoga, što mi govorimo, pošto se ovako pismeno sastavlja zapisnik, ja nemogu nego prosvjedovati najodlučnije, proti takovu postupku.

Većina odobrava zapisnik bez obzira na ovaj izpravak.

Predsjednik priobćuje, da su stigle 2 molbe na sabor: jedna za povišenje mirovine, druga za podporu talijanskim djakom; predati će se financijalnomu odboru.

Zastupnik Mandić čita na to sliedeću interpelaciju:

Visoka c. k. vlado!

Glasom §. 20. saborskoga pravilnika visoka c. k. vlada može odgovoriti putem svojega zastupnika u saboru na upravljene joj upite ili odmah ili nakon nekoliko vremena, a za upite, na koje nekani odgovoriti, ima navesti razloge, radi kojih se ne smatra obvezanom na iste odgovoriti.

Još u prijašnjoj saborskoj periodi bilo je postavljeno na visoku c. k. vladu više upita sa strane manjine ovoga visokoga sabora, na koje nije do sada odgovoreno bilo.

U sjednici 4. tekućega saborskoga zasjedanja od god. 1890. upravio je podpisani zastupnik dr. Frane Volarić i drugovi na tu visoku c. k. vladu upit glede načina, na koji ona izvieršuje Njegovo Veličanstvo o radu ovoga visokoga sabora, a navlastito ob onom, što govori saborska manjina u svojem materinskom jeziku.

U četvrtoj sjednici trećega zasjedanja ovoga visokoga sabora upitao je zastupnik Flego sa drugovi istu c. k. vladu glede imenovanja občinskoga liečnika u Buzetu.

Zastupnik dr. Dukić i drugovi upitali su u sjednici 6. istoga zasjedanja glede obveze upravnih podobćinah Dragućа i Sovinjak plaćanja svoje tangente za skupne troškove mjestnoj občini Buzet.

Zastupnik Dinko Soršić i drugovi upitali su u sjednici 8. istoga zasjedanja tu visoku c. k. vladu glede zahtjeva zemaljskog odbora, da mu cestovni odbori daju talijanske prevode svojih spisah sastavljenih u hrvatskom ili slovenskom jeziku.

Zastupnik dr. Laginja i drugovi upitali su u sjednici 11. istoga zasjedanja u poslu imenovanja učitelja za pučku školu u Fontanah, a u sjednici 12. isti zastupnik i drugovi postavili su upit u poslu disciplinarne iztrage, povedene god. 1891. proti zastupniku Vjekoslavu Spinčiću.

Na sve ovdje posebice navedene upite nije do sada visoka c. k. vlada ništa odgovorila, zato podpisani, pozivljuć se na §. 20. saborskoga pravilnika, uslobadjaju se upitati visoku c. k. vladu:

Hoće li visoka c. kr. vlada odgovoriti na upite upravljene joj od zastupnika manjine ovoga visokoga sabora? Ako neće odgovoriti, zašto neće?

U Poreču, 14. sept. 1892.

Matko Mandić, Jenko. dr. Volarić, dr. Laginja, Spinčić. dr. Stanger, Fr. Flego.

(Za čitanja kušala je galerija izazvati nemir.)

Predsjednik izruči interpelaciju zastupniku c. k. vlade.

Zastupnik dr. Laginja čita sliedeću interpelaciju na c. k. vladu:

Visoka c. k. vlado!

C. kr. porezni uredi, osobito u nekih kotarih Istre, utjeruju porez upravo nesmiljenim načinom.

Ne samo da su zemljišne knjige pune uknjiženih založa i za takove dugove, koji su davno odplaćeni, nego su na dnevnom redu i ovršne procjene i prodaje nekretnina, to se narodu otima njegova starina, ili ga se sili, da se baci u lihvarske ruke i tim uniši sreću svoju i svoje djece.

Ali ni tu se nesustaje. Na stotine ovršnih sekvestracija otimlje narodu pravo, da razpolaže sa ono malo prirode, navlastito vina, što mu je ostalo od tuče, od bolesti i od drugog zla.

Troškovi tih sekvestracija budu nerazmjerno veliki, a grožđje prodaje se ovršnim putem često na takovih mjestih, gdje nemože pasti u ruke nego pojedinom krvopiji narodnom za mnogo nižu cienu, nego li bi išlo dobrovoljnom prodajom. A najžalostnije pri takovom postupku jest to, da se je takovih sekvestracija ove godine učinilo i proti takovim dužnikom, koji su posljednjih godina platili barem jednogodišnju poreznu dužnost, dapače i proti takovim, kojim nije isteklo vrieme ustanovljeno za obročno odplaćivanje starijih zaostataka.

Jo li visoka c. kr. vlada već jednom voljna prestati sa precštrim i ničim neopravdanim načinom utjerivanja poreza od seoskoga pučanstva u Istri?

dr. M. Laginja, Mandić, Spinčić, Jenko, Volarić. dr. Stanger, Flego.

Zastupik Mandić pročita napokon interpelaciju na zemaljski odbor, koja glasi:

Veleslavni zemaljski odbore!

Obzirom na to, da je ravnatelj zemaljskog računovodstva g. Ivan Sussa navršio 40 godina svoga službovanja;

obzirom na to, da će on prije ili kasnije stupiti u pokoj, kako je to već i sam zatražio molbom pod br. 4073 ove godine podnesenom zemaljskomu odboru za Istru;

obzirom na to, da će se ć'm prije morati imenovati novi ravnatelj zemaljskoga računovodstva;

Obzirom na to, da se i radi koristnog izbora i radi postojećih propisa (§. 47. pravilnika za zemaljski odbor i §. 19. državnih temeljnih zakona od 21/12 1871. tako važno mjesto zemaljskog činovnika ima popuniti na temelju razpisa natječaja, i da se kod imenovanja ima osobito uvažiti poznavanje zemaljskih jezika od strane molitelja, — podpisani pitaju:

1. Hoće li slavni zemaljski odbor razpisati natječaj za mjesto ravnatelja zemaljskog računovodstva čim postavi u stanje mira sadašnjeg ravnatelja?

2. Hoće li u natječaju, osim teoretičnog i praktičnog uposobljenja za upravno knjigovodstvo, postaviti kano uvjet takodjer podpuno poznavanje no samo talijanskoga nego i hrvatskoga iliti slovenskoga jezika u govoru i pismu?

U Poreču, 14. sept. 1892.

M. Mandić, Jenko, dr. Laginja, dr. Stanger, Flego, dr. Volarić, Spinčić.

(Za čitanja nemir na galeriji.)

Predsjednik izjavi, da će tu interpelaciju izručiti zemaljskomu odboru.

Prelazi se na dnevni red.

Zastupnik Sbisá javlja, da je zapriečen doći radi bolesti. (U sabornicu ulazi ravnatelj Hugues.)

Zastupnik Venier izvieśćuje u ime financijalnoga odbora o obračunu za god. 1891. zemaljske poljodjelske zaklade.

Većina odobri proračun bez primjetbe.

Zastupnik Venier izvieśćuje u ime istoga odbora o proračunu za god. 1893. zemaljske poljodjelske zaklade, te predlaže, da sabor odobri po zem. odboru predloženi račun sa prihodom od for. 9800, od kojih for. 5100 prinosa iz zemaljske zaklade, i jednakim razhodom.

Zastupnik Mandić reče kod glavne razprave:

Visoki sabore!

U zadnjem zasjedanju ovog visokog sabora dali smo mi od manjine jasnih i očitih dokaza, da želimo raditi složno s vami na noprieprornom polju, na polju gospodarstva. Podnieli smo u tu svrhu predloga i izpravaka, ali sve bijaše jednostavno zabačeno. Istakli smo tada osobito neosnovanost vaših osnova i predloga u gospodarskih pitanjih. Dokazasmo vam bieločdano kako će nekoje osnove i dodatci k postojćim zakonom, koje zasjecaju u narodno gospodarstvo, štetno djelovati na razvitak pojedinih grana gospodarstva, budu li u život uvedeni. Nu sve to nije ništa hasnilo, jer se vi držite strogo discipline ili medjusobne obveze, da se sve zabaciti mora, što se s ove strane visoke kuće predlaže.

Ali ne samo da se vi gospodo neobazirete na naše savjete i predloge, već to isto čine i podredjene vam oblasti, družtva i pojedinci. Tako mimoilazi n. pr. zemaljsko poljodjelsko vieće naše savjete, želje il predloge mukom, kano da se nije ništa ni govorilo s naše strane.

Glasujuć netom proti obračunu zemaljske poljodjelske zaklade za 1891 utemeljili smo svoje postupanje napram upraviteljem s tom zakladom tim, što smo osvjedočeni, da se novac iz te zaklade ne troši na korist, na promicanje gospodarstva u našoj pokrajini u obće, već da se njim nagradjuje pojedine kotare, pojedina družtva i pojedince, i to često radi vrlo dvojbenih zasluga.

Zemaljska poljodjelska zaklada ustanovljena je u tu svrhu, da se njom dižo i promiče materijalno blagostanje puka; da se naši gospodari, poljodjelci, vinogradari itd. upućuju i usavršuju u svih strukah narodnoga gospodarstva.

Uprava naše poljodjelske zaklade kao da nepozna to svrhe. Do sada bar nije se pobrinula, da se iđim valjanim izvažе. Iz te zaklade troši se ponajviše za zemaljsko kulturno vieće. Ovo bi imalo biti središćem svega života našega gospodarstva. Ono, što je našemu tielu srce, imalo bi biti zemaljsko poljodjelsko vieće svim strukam gospodarstva. U našem srcu stiču se žile odvodnice i dovodnice, koje izvažaju krv po čitavom tielu, te ju opet natrag dovadjaju. Ako je srce zdravo, raditi će redovito hranoć tielo zdravom i obilnom krvi. (Nemir na galeriji. Zastupnik Volarić: mir!) Od bolestnoga srca boluje čitavo tielo. Tako je i sa našim poljodjelskim vićem. Ono je nezdravo pak boluje i naše gospodarstvo. Žile odvodnice i dovodnice toga vieća jesu kotarske gospodarske zadruge. Ove bi radile kad bi srce zdravo bilo. Na čelu poljodjelskoga vieća jest muž, koji nije svojoj zadaći dorastao. Njega okružuju osobe, koje bi mogle narodu koristiti, da njim toga politička strast neprieči. Predsjednik vieća sam po sebi nesposoban, mrzi nas, prezire nas i naš jezik za to, jer smo druge narodnosti. Takovi su i njegovi savjetnici, stalni odbornici toga vieća. Tim ljudom zatvara politička strast jasan vid. Ta strast prieči njim, da nemogu il da neće narodu koristiti, jer se boje, da bi se većina pučanstva pokrajine materijalno pridigla.

Kano ovi, tako je i većina kotarskih zadruga nemarna i neradina. Od 18 ili 19 gospodarskih zadruga (Zast. Laginja: po imenu!) pobrojiti možemo na prste jedne ruke one, koje vrše svoju dužnost. Uprava većine tih zadruga nalazi se u rukuh nesposobnih il nemarnih. Medju radine kotarske zadruge ponosno ubrajamo skoro sve naše zadruge. Ove se trse, da odgovore svrsi, u koju bijahu ustrojene. One rade živo i uztrajno. Radile bi i više, kad se ih nebi u tom priečilo upravo od onud, odakle bi morale primati pomoći. One su molile češće podpora moralnih i materijalnih. Na molbe nije njim se od strane kulturnoga vieća odgovorilo, il ako im se odgovorilo, taj odgovor bijaše nepovoljan.

Novac iz zemaljske poljodjelske zaklade troši se dakle kojekako, ali ne u dobre svrhe, ne za ono, čemu bi morao biti namienjen. Troši se bezrazložno i nekoristno, pa kao što nismo odobrili potrošenoga novca iz ove zaklade, tako nemožemo odobriti niti onoga, što nam se predlaže, da će se trošiti u buduće, te ćemo glasovati proti predloženom proračunu.

Iza toga prima većina u glavnoj i podrobnoj razpravi taj proračun.

(Dalje sliedi.)

DOPISI.

Iz Rieke pišu nam 17. t. m. Mučao sam doista više vremena, jer su nekoji dogodjaji ovdje tako šupljo naravi, da nevriedi na njih obazrieti se, ali nakon tolike šutnje evo me, da bar nekoliko izpunim obećanje.

Ima novostih ovdje, jer se u stanovitom krugu misli a i piše, kako da mi možemo sve dostignuti i sve dobiti, čak i povratak slobodne luke! Ima drugih pametnijih, koji bi željeli od vlade samo nekakve polakšice u zatvorenom predjelu (punto franco), da se može u njem slobodnije kretati i više sati rabotati. Ima pak većina takovih ljudi, koji nebi za živu glavu ništa pitali ni prosili od vlade od velike bojazni, da se nebi visoki krugovi uvriedili, znajuć, da smo mi „magjarski bisor", i kao takovi moramo imati svega u izobilju.

Bilo kako mu drago, ovdje se svatko tuži, bio mali, bio veliki trgovac; tuže se isti kućevlastnici a najviše brodovlastnici, kojim brodovi u luci gnjiju, dočim Talijani krcaju, koji imaju podporu od svoje vlade. Svi se tuže, jer je zavladala trgovačka kriza, reć bi po cielom sviotu.

Od više mjeseca kolala je po novinam viest, da se je u našem magistratu odkrilo neko pronovjerenje kod utjerivanja poreza, ali to se oprovrgavalo govoreć, da to nije istinito. Zastupnik Ossoinach u „Voce del popolo" često se povraćao na stvar i navaljivao po onoj poznatoj, da od glave riba smrdi.

Navadjala je često ista opozicijonalna štampa, da je sam načelnik prouzrokovao nekakvu nekorektnost proti štatutu. Privržonici Ciottovi u gradskoj sjednici izrazišo podpuno povjerenje načelniku i gradskoj upravi. Svi zastupnici nisu bili prisutni, a glasovaše proti samo gospoda Ossoinach i dr. Maylender. Ovim postupkom gospoda većine mislili su pokriti i pronovjerenje počinjeno od dvojice činovnika, tim više, što je jedan od te dvojice zet podpredsjednika zastupstva i urednik poznate Vam „Bilancie". Toj se gospodi želje nisu izpunile, jer kako se doznalo, sam načelnik je dobio mig, valjda ozgor, i namah promjenio pravac svoga postupanja. Sazvali sjednicu, i u njoj, no baš jednoglasno, ipak su odpustili iz službe ta dva okrivljena činov-

nika, i tim je podpuno povjerenje dano gradskoj administraciji pred malo dana, izgubilo svu vriednost.

Činovnici odpušćeni zaslužili su podpasu, ali da su siedo glavo, za to postavljene i plaćeno nadzirali mlade ljude, koji novcem upravljaju, mogao se preprieći taj žalostni događaj.

Preprieći vriedi više nego trošiti, a da se je tog naučila držalo, bilo bi manje ovakovih slučovaja u zadnjih dvadeset godina, i nebi se u to vriemo brojilo i dva samoubojstva. Krivo shvaćeni obziri i pokvarenost truju našu gradsku upravu. Do vidova! Rokac.

Franina i Jurina

Fr. Ča imaš Jurino stakla va žepo, da š njim cvenkaš?

Jur. Ala baš ni staklo, lego pravo srebro.

Fr. Tako si na lot dobil.

Jur. Va boljeg vremenah sam bil prišparal neki toljar i neku cvanciku za veću potrebu, pak sada je trebo to deštrigat zač će staro srebro propast.

Fr. Pul nanne je već propalo staro i novo.

Jur. Bi bilo i pul mane bi, da nisan to stiskal i tako nesem šest starih cvancik za „Slogu“ za tekuće leto, zač ju još nisam platil.

Fr. Ma vec ti je doba, zač smo valje na kraj leta.

* * *

Fr. Ča to dela, Jurino, tamo va Sušnjevici, oni „Jež prez brageš?“

Jur. A ki to?

Fr. A oni Ćoro.

Jur. A kartu maže.

Fr. Pomoreli ga pak ča ta meštijer?

Jur. Vero ne prevec, kad si je jur jedinu sinokošicu dal poli oštara „va sigurancijon“.

Fr. Ča nima već nič?

Jur. Borme nima niti brageš, jer jih žena za njega nosi.

Fr. Jeli pak taj Ćoro tako slip, da nič nevidi?

Jur. Dragi ti, ne svoju, nu ben vidi tuju...

Fr. A da, tuja pogača bolje sladi nego domaća.

Jur. Presela mu takova!

Fr. Voli pak taj „Jež prez brageš“ belicu ali črnicu?

Jur. Da ti istinu rečem, u vrime balotacijona pije rada i bersu, jer se dobiva „a maka“. Poslje balotacijona voli s potoka.

Fr. Budi tako vajk svakomu prodancu.

Jur. Amen!

* * *

Jur. Kada si bia zadnji put poli „Mićela“?

Fr. Sad na Miholju sam ga pošâ pozdraviti u šperanciji, da ćemo malo pofrajati, ma sam se opekâ.

Jur. Ma kako pasiva on sad?

Fr. Naprav, dobra je dosta, pensiri ima malo jer sad ni votacjoni, i tako lipo počiva kako da je u penzionu, a od niko vrime naša si je pretelja, koj mu dela kompaniju skoro svaki dan, da si jedan drugoran povidaju ča je novega po svitu, su li još tartufi u cviću, kako ide Polentašu i Bradašu, kako se punu barile, ča dela pre-Zvan, ča piše Martin, kako viče Markova baba i još toga punu vriću.

Jur. Ča njim ostaje toliko vrimena?

Fr. Vrimena koliko ćeš; da bi njim ostajalo ča drugoga toliko, onda bi bili obadva srićni.

* * *

Fr. Znaš ti, Jure, ča je to „leglo nazionale“?

Jur. Ne zovo se ne „leglo nazionale“, nego „leglo od nas dalje“.

* * *

Fr. Čuješ Frane, prodaj tvojega „šimela“ onemu u Savinčenti, češ dobre ufare učiniti.

Fr. Ča mu je krepâ oni zadnji?

Jur. Koliko znam ne, ma on ima tu navadbu, da kambijiva vajka konje, pak dâ magari i dobrega za slabega.

Fr. Onda dela kako cigan Marko, koji ne može paličati nijenega konja misec dnuh.

* * *

Jur. Oni „mali“ je reku, da on nije „morlako“.

Fr. Alora će biti „bezjako“.

Jur. Ni tako ni onako, on će biti najbrže ma, ka, ko.

Čujte, pa se divite!*

Čujte divnu pričicu
S prekomorskih strana,
I ozbiljno pisanje
Prosvjetljenih dana!

Čujte, pa se nasmijte
Upravo do sita,
Što „Fanfulla“ prodiče
I don Acquavita!

Bit će pravi rakijaš,
A pijan da bome,
Sudim to po pisanju
Mudrom njegovome.

Veli trieznu rakijaš,
Čudo našeg vieka,
Da Hrvata u Istri
Neima ni za lieka!

Povjest zatim navadja
Piše umno, fino — —
Bit će mu naškodilo
Prekomorsko vino!

Cielom svietu tumači,
Ele mi junaka,
Da u Istri stanuje
Narodnost Morlaka!

Nasmijte se znanosti
Tog kulturnog sina,
I ne pijte, za Boga,
Prekomorskog vina!

Moglo bi Vas dovesti
Do ludjačkog stana — —
Držite se radje vi
Istarskog terana!

Rikard Katalinić Jeretov.

Različite viesti.

Naše predbrojnike, koji su zaostali predplatom za prvi ili drugi tečaj ove godine, molimo ovim, da bi svoj dug napram upravi našega lista poravnali. Primiče se konac godine a još imademo mnogo zaostanaka kod mnogih naših čitatelja. Radi ličnosti il nemarnosti takovih predbrojnika dolazi često naša uprava u nepriliku, čega svega nebi bilo, kad bi gg. čitatelji redovito predplatu poravnali.

Starim našim dužnikom dozivljemo napose na pamet onu poznatu našu jadikovku, da nije lieno ni pošteno primati list a neplaćati ga.

Odbor političkoga družtva „Edinost“ imati će u nedelju dne 28. t. m. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delavskoga podpornoga družtva“ (Via Molin piccolo br. 1) redovitu sjednicu, u kojoj će se povesti medju ostalim pogovor i o predstojećih izborih za grad i pokrajinu Trst sa okolicom.

Novi odbor „Slovanskega pevskega družtva“ u Trstu. Na glavnoj skupšćini našega pjevačkoga družtva, obdržavanoj prošle nedelje, bijahu izabrana u novi odbor sliedeća gospoda članovi: Predsjednik prof. dr. Karol Glaser; odbornici: dr. G. Gregorin, L. Križ, J. Mikuta, Iv. Umek, A. Janša, Fr. Čargo, drd. J. Abram, Ivan Kiferle; zamjenici: Švara, Pelicon i Vouk; revizori: Bartol, Potrovčić i Furlani.

---

* U jednom od posliednjih brojeva „Fanfulle“ objelodanio je opet poznati i slavni isterski piskar „Don Acquavita“ znameniti dopis iz Istre. On razglaba „mudro“ i „znanstveno“, da u Istri neima Hrvata, a čujte čim to dokazuje. Provadjamo doslovce njegovo sjajno odkriće: „Temeljna riečˇ najviše rabljena i najnuždnija u hrvatskom jeziku je glagolj „divanjiti“; ali mjesto te rieči upotrebljavaju Slaveni (Morlaki?!), što su raztreseni po selima i kućištima naše Istre rieč „govoriti“! O jadni moj don Acquavita! Ti si se htjeo pokazati velikim filologom, a neznaš, da je upravo rieč „govoriti“ čisto hrvatska rieč, dočim je „divaniti“ turskog izvora. Ej, nije tako lahko pisati košto piti rakiju!

„Tržaško podporno in bralno društvo“ priredjuje u nedelju dne 23. t. m. na večer veselicu u dvorani Mally (Torente 16) sa pjevanjem, veseloigrom i tamburanjem. Početak u 7 sati na večer, ulaznina 30 nvč.

Iz austrijske delegacije. U sjednici austrijske delegacije razpravljao se dne 17. t. m. proračun ministarstva izvanjskih posala, te se povela rieč dakako i o izvanjskoj politici austro-ugarske vlade.

Mladočeški zastupnik Eim izjavio se proti izvanjskoj politici sadašnje vlada, proti savezu sa Italijom i Njemačkom označiv Francezku kano naravsku, a Rusiju kano povieničku saveznicu Austro-Ugarske.

Za izvanjsku politiku, dotično za trojni savez izjaviše se delegati Buquoy, Javorsky, Meznik, Gregorčič*), Luzzatto i drugi. Ovaj posliednji potužio se na često zaplienjivanje talijanskih novina, čim se Talijane uznemiruje. Istarski zastupnik i delegat g. prof. Spinčić govorio je takodjer u istoj sjednici, te je kazao glede izvanjske politike austro-ugarske vlade koliko sliedi:

Visoka delegacijo!

Ja sam za rieč molio, da posve u kratko i naprosto podam izjavu, iz koje je raztumačivo, bez obzira na izvrstnu argumentaciju velecienjenoga gospodina druga Eima, moje glasovanje u predmetu.

To suvisi uzko s našom unutarnjom uredbom i upravom.

Hrvati i Slovenci, iz kojih sriede sam ja izabran, neimaju u mnogih zemljah i predielih potrebitih škola, niti pučkih, već su prisiljeni polaziti njemačke i talijanske.

Njihov jezik se rabi malo ili ništa u uredih, nego mjesto njega njemački ili talijanski; ovaj posliednji u Primorju, imenito u mojoj rodnoj-zemlji Istri, u tolikoj mjeri, da se Talijani pozivaju na njegovu porabu kod c. kr. ureda, ako hoće, da dokažu talijanstvo pokrajine.

Njihovu duševnu i tvarnu kulturu se zanemaruje.

Nje se drži razdieljene, razciepkane, i prieči se jih u raznih dielovih preraznimi načini, da dosegnu svoja sveta prava; nje se stranom germanizuje stranom talijanči — malo po malo uništuje.

Pošto se tim nuždno ide na ruku s jedne strane onim, koji hoće Germaniju do Adrije, s druge strane onim, koji prisvajaju Primorje i dio Kranjske za Italiju;

pošto se tim proti samoj eksistenciji Hrvata i Slovenaca radi;

pošto bi tim u bližnjoj ili dajnjoj budućnosti mogli bit jako oštećeni probitći naše monarhije;

i pošto na nutarnju politiku izvanjska upliva i nju pospješuje:

ne mogu ja po svojem znanju i saviesti tu politiku odobriti i glasovati ću proti njoj.

Lošinj početkom listopada. — Čitajuć vriednu „Našu Slogu“ uvjek od početka do svršetka, čitam svaki put razne tužbe iz naše zapuštene Istre, al iz kotara Lošinjskoga riedko se kad što čuje, te sudeć po tomu, reklo bi se, da barem u njem uživa narod blagoslov svakoga dobra; da tomu nije tako, eto Vam dokaza:

Lošinjski kotar sastoji se iz kvarnerskih otoka, al danas ću se svratit samo na najbliže njegovu okolicu. U samom Malom Lošinju obstoji doduše čitaonica, al inače ništa dobra; jer i od crkvene strane je narod zapušten, budući ima tri svećenika na šest hiljada duša, i to sva tri slabašna zbog starosti i nemoći. Oblasti u obće one već po staru uredjuju sve talijanski, tako da siromašni narod podpisuje razne protokole, al nezna što, te bi si mogao tako podpisat i svoju smrt. Reći će možda tko: tù zašto nezahtjevaju hrvatsko pisanje? Bi oni rado, al šta će, kad se tresu od straha, kad samo zavire u one dvorane. Višeputa sam čuo govorit po selih u narodu, tà vidi ga, u Lošinju nozna ni rieči hrvatski, a kad dolazi po raznih poslovih, onda govori hrvatski, ali ne možda da bi puku koristio, nego iz sasvim drugih razloga. Poznam selo udaljeno možda sat i pol od Lošinja, u kojem je bila obhodnja u jedanaest mjeseci samo dva puta i to ne možda, da postupa proti noredom, koje njim prijavi mjestni starješina, nego baš protivno.

Sad pomislite kakav pojam može imati narod o svemu tomu. O talijanskih ribarih „iz zemlje obećanja“ neću vam ni govoriti. Kakvo psovke, neredo i nesramnosti siju po primorskih selih, i to pred nosom oblasti, pa ipak njih nikad ne pozove nitko na red, dočim je znao talijanski zastupnik interpelirati, kad jih je u njekom mjestu u Dalmaciji pošteni narod sam pozvao na red radi njihovoga nemoralnoga ponašanja. U Vel. Lošinju ništa bolje. Znajte, da mjestno školsko vieće nije htjelo jednomu učitelju u nastavnoj pučkoj školi hrvatskoj odgovarati na njegove spise, jer da su pisani hrvatski; pa kad se je isti učitelj pritužio kotarskoj školskoj oblasti, ova mu nije niti odgovorila, tako da je učitelj cielu školsku godinu pisao hrvatski, al u cieloj godini nije dobio niti jednoga odgovora. Al čujte ovu, ta je još lieplja. Školska soba u tom selu je golubinjak, prozori maleni i to cielu zimu zataknuti sa krpami, jer stakla polupana, tako da su djeca zajedno sa učiteljem morali biti višeputa kapami pokriveni u školi; za vrata iz nutra zatvorit morao je učitelj dovuć klupu, a i kiša nebi istu školsku sobu višeputa poštedila. Pa kad je jednom više gospode stranaca, koji dolaze u Lošinj radi zdravlja, pohodilo istu školu, te su se liepoti iste počeli divit i čudit, da može šta takva biti u najvećoj blizini svih oblasti ovoga kotara, onda je tek kotarska oblast naredila mj. škol. vieću u Vel. Lošinju, da ili za to selo priskrbi bolju školsku sobu, ili inače da se druge školske godine škola otvoriti neće. Al čujte ovu, pa se divite! Mjestno školsko vieće poslalo je starješini sela, da nadje druge prostorije za školu. Kad je pako starješina našao ipak malo pristojnije prostorije, za koje je trebalo malo veću najamninu plaćat, onda mu je načelnik V. Lošinja poručio, čujte i križajte se, da ako će učitelj sela plućat od svoje stanarine školske prostorije, dobro, jer inače, da občina neće ni pol novčića plaćati više, nego je plaćala prije za školske prostorije. I tako početkom školske godine škola se nije otvorila, jer nije gdje, te će tako siromašni narod i onako od svih zapušten, koji bi morali za njega skrbit, izgubiti i školu, koja mu je potrebna kao svagdanji kruh, jer tkogod je sposoban za rad, ide u Ameriku.

Ali ovo nije još ni izdaleka sve zlo; stoga ako biste htjeli, gospodine urednice, i u napred mi dati malo prostora u dičnoj „Našoj Slogi“, bih Vam još štogod liepoga javio iz ovih strana, da se zna, kako je i kod nas.

(Vrlo rado, al, kako vidite, klaštrili smo i na ovom dopisu, jer nebi inače ugledao božje svjetlo. Op. Ured.)

Iz Gračišća u pazinskoj občini pišu nam, da su se sada dogotovile tri povećе radnje, što ih je dala občinska uprava izvesti. Obstoji u ovom mjestu već od starine zavod nazvan „Miloti“ za nemoćne i siromašne občinare u vlastitoj zgradi. Ova zgrada bila je jako zapuštena, u nutarnjosti nije imala nikakvih soba, već se je vidjao razrovani krov. Občinska uprava u Pazinu povukla je početkom ove godine u svoje ruke financijalnu upravu ovoga zavoda, te izvela potrebite pregradnje u zgradi, koja ima sada do 4 sobe i druge pomoćne lokale. Nabavilo se je pokućstvo, željezne postelje, rubenina, tako da će stopram sada moći kazati, da ima Gračišće liepo uredjen ubožki zavod.

Nadalje obgradjen je liepo klesanim kamenom izvan mjesta nalazeći se kalvarij, kamo više puta prolazi procesija, a osim toga pozidano je i popravljeno groblje i mrtvačnica u našem mjestu.

Da se na put stane pritužbam ovdješnjih občinara glede noćnog bučenja i slabog ponašanja njeke zapuštene mladeži, pazinska občinska uprava ustrojila je u našem mjestancu mjesto občinskog redara uz propisanu odoru i oružje. Već je par mjesecci, da imademo dakle i občin. redara.

Ako bude občinska uprava na dosadašnjoj stazi napredovala, to je opravdana nada, da će se za našu poroznu občinu mnogo toga učiniti, što se je prošlo doba zanemarilo.

Iz Buzeta nam pišu: I gradjani buzetski su stali uvidjati u čem s stoji rad njihova spasitelja. Dva su njim učaja otvorila oči.

Iza strogih mjera, što ih je prizivno sudište bilo podunolo mlesanju mnogih bilježnika u odvjetničke poslove, buzetski bilježnik Pitscheider bio je umolio dra. Sandrina, da prenese amo svoje sielo, misleć, da će on stanovati u Kopru, gdje ima svoj posjed, a da će amo dolaziti samo na ročišta i da mu podpiše poneške i spise, što ih bude medjutim pripravio. Spasitelj je došao i stao trubiti na sve strane, da nije došao amo rad dobitka, jer da toga ima i u Kopru dosta, nego s rodoljubja i iz žive želje, da oslobodi grad i občinu od hrvatskog knuta. Stupiv u Pitscheiderovu pisarnu, stao mu je otimati posao za poslom, to je poslje malo vremena uredio u istoj kući svoju posebnu pisarnu, odieljenu od bilježnikove. Sirota Pitscheider od silnoga posla što ga je imao, ostao je praznih rukuh i bio je prisiljen zahvaliti se na bilježničkom mjestu i seliti se odavle. Otišao je srdit i ljutit na spasitelja, krsteć ga naslovi i imeni,

---

*) Žalostna nam majka! Op. ured.

koje s pristojnosti nemožemo ovdje navesti. To je prvi slučaj, a drugi je ovaj:

Poznati bivši načelnik A. Clarici, kad nije mogao više kupovati klobuke občinskimi novci i braniti se radom u občini, utekao se nadripisarenju i živio zastavljajuć molbe na razne oblasti i pogodbe za one, koji su mu još vjerovali. Dolazkom bilježnika Pitscheidera u Buzet, stupio je u njegovu pisarnu i radio mu za dobru plaću kroz dvie tri godine. Vele, da je bilježnik počeo sumnjati, da Clarici iznod ruke za sebe radi, pa ga je odpravio iz pisarne. Tad se on povratio starom poslu i bavio se na svoju ruku odvjetničkimi poslovi. Dok nije amo došao dr. Sandrin, je to moglo proći, ali njegovim dolaskom nije sud više htio primati spise bez odvjetničkoga podpisa. Da tomu doskoči, Clarici se obratio na dr. Generinia u Trst, moleć ga, da mu on podpisuje spise; i on mu ih podpisivao. Tu se vuklo nekoliko tjedana, dok sud nije poveo iztragu proti Clarici-u a i kaznio ga sa 15 for. globe ili tri dana zatvora. Svi u Buzetu kažu, da je dr. Sandrin pritužio Clarici-a i zahtjevao, da se proti njemu postupa. Sbog toga su Buzećani, koji dakako vole svojemu, nego tuđjemu, makar i bio iste krvi, veoma kivni i razljućeni na dr. Sandrina i vele, da nije došao amo spasavati, nego trbuh i kesu puniti.

I doista, ako izključimo ustrojenje krčljavih skupa „Lega nazionale" u Roču i Sovinjaku, za koje ipak „il bravo maestro Milossevich" svojata sebi svu zaslugu, dr. Sandrin se ne može pohvaliti drugimi uspjesi, nego prognanom bilježnika Pitscheidera i kaznom zakutnog pisara A. Clarici-a, ako ga je dojsta on prijavio. Bog daj sreću i unapred!

Iz Lošinja pišu nam 18. t. m. Reć bi, da se je naš kotarski poglavar počeo razočaravati. Kaznio je nekolićak ugrijanih i nagovorenih mladića, što su prirodili izgrede nekom Lloydovom kapetanu, koji jedne večeri nehtjedo pristupiti kraju parobrodom, da ukrca putnike. Ako se ovako nzdrži, vidit ćemo ga opet stroga proti članovom mjestnog i kotarskog školskog vieća, i proti novoimenovanom ravnatelju muške pučke škole, od kojih niti jedan nije prisustvovao svečanoj sv. misi na imendan Njegova Veličanstva našega cesara i kralja, koja odsutnost školskih članova pala je u oko svim prisutnim na božjoj službi.

U ostalom nehvalimo dana prije nego li nastupi noć, da nam se nebi tkogod izpod brka smijao. Bilo kako mu drago, naveli smo čine, a za posliedice neka odgovara, tko je na to obvezan.

Članovom „Matice Hrvatske" preporučamo što toplije, da bi se na vrieme i na novo priglasili za knjige, koje će izaći pod konac tekuće godine i koje neće zaostati u vriednosti i krasoti za onimi prošlih godina. Knjiga izdati će „Matica" za ovu godinu 9 na broju, sve jedna liepša i vriednija od druge. Iole naobražena Hrvata ni Slovenca nebi smielo biti bez krasnih knjiga „Matičinih". Zgodnosti radi prima članarinu za stare i nove članove u Trstu i okolici čuvar „Slavjanske Čitaonice" (Via S. Francesco br. 2) ili velevrieđni povjerenik „Matice" g. Gjuro Vučković trgovac u Trstu.

Još jednom dakle, da je što toplije preporučena naša „Matica" svim i svakomu.

„Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri" podario je jedan hrvatski častnik for. 5. Evala Ti pobro Frane! Ugledali se u Te mnogi Tvoji drugovi.

Novaki, mjestance u pazinskoj občini ima od 1. oktobra ove godine svoj kolodvor ili stanicu. Občinari iz porezne občine Novaki želili su već, odkad je otvorena željeznička pruga Pul-Divača, da se kod stražarnice br. 43 otvori i za nje stanica (formativa) za sve osobne vlakove, izuzev dakako brzovlake. Občinska uprava u Pazinu zauzela se je svojski za ovu stvar, te izposlovala kod c. kr. generalnoga ravnateljeva željeznica, da se ustroji stanica za Novaki uz uvjet, da občina preuzme na sebe trošak potrebit za uredjenje stanice i priredi dobar put za dolazak i odlazak. Občina je na sebe preuzela trošak, priredila put i tako omogućila, da se već svi osobni vlakovi ustavljaju u novoj stanici Novaki. Ova stanica nalazi se među postajami Pazin i Cerovlje.

Dosadanja naša školska zgrada nije više odgovarala svojoj svrsi; u njoj je bilo malo prostora, školska soba nije odgovarala školskim propisom. Pošto su više c. kr. školske oblasti silile občinsku upravu, da se preuredi školska zgrada, jer da će inače morati školu zatvoriti; to je občinska uprava dala razširiti i prezidati rečenu zgradu. Radnje je započeta odmah početkom septembra, te se je nadati, da će gradnja biti gotova do konca tekućega mjeseca, tako da će se onda započeti predavanje u školi.

Občinski izbori u Lovranu. U zadnjo doba donieli smo češće dopise iz lovranske občine o tamošnjih odnošajih, o predstojećih izborih, o komešanju one šačice ošprkalja, koji bi htjeli prkositi ogromnoj većini občinara umišljajući si nekakvo talijanstvo u Lovranu, gdje mu nebijaše od starine mjesta nitl će ga biti, ako Bog dade, još manje u budućnosti. Ti „Janosi per mar", koje vodi za nos jedan bulavi renegat, a koje sliedi dvojica il trojica gladnih „kaligara", od kojih su nekoji dielili baštinu sa sv. Jurom, ti velim smušenjaci hoće, da se nametnu za gospodare občini. Kušali su sreću i za ovih izbora, al ih puk ostavio na cjedilu jer su ostali u ogromnoj manjini, dočim su prije tri godine još bili u većini.

O uspjehu izbora javio nam je naime prijatelj iz Lovrana dne 19. t. m. da je hrvatska narodna stranka pobjedila u III. i u II. tielu, te imati će tako u novom zastupstvu veliku većinu.

Očekujuć, da nas koji od tamošnjih prijatelja obširnije izviesti o tečaju tih izbora, kličemo već sada sviestnim občinarom Lovrana: živili!

Promjena vožnje na c. kr. državnoj željeznici Trst-Pula. Sl. ravnateljstvo u Trstu javlja nam, da je otvorilo od 1. oktobra novu postaju u Novakih nedaleko Pazina, za osobni promet i prtljagu. Sa te postaje odlaziti će vlakovi po potrebi

napram Puli:

vlak br. 13 u 7.08 sati jutro
„ „ 15 „ 11.09 „ „
„ „ 17 „ 7.16 „ na večer.

napram Divači:

vlak br. 18 u 8.57 sati jutro
„ „ 14 „ 3.21 „ „
„ „ 16 „ 7.01 „ na večer.

Vozne karte dobiva se a prtljagu prima kod stražnice br. 43.

Za gradnju „Narodnoga Doma" u Medulinu darovali su nadalje: gosp. Šime Semelić kapelan for. 3; g. prof. Vjekoslav Spinčić for. 10; Luka Kirac župeupravitelj u Barbanu for. 5; g. Dragutin Martelano iz Barkovlje for. 2 i 10 nvč. gosp. M. Mandić u Trstu for. 2. Živili plemeniti darovatelji!

Odbor „Hrvatske Čitaonice" u Medulinu.

Nove brzojavne postaje otvorilo se u prošlom mjesecu u gradu Buzetu i na Puntu na otoku Krku.

Za krčmare i za trgovce sa vinom. Iz Kanfanara piše nam prijatelj, da javimo putem našega lista krčmarom i trgovcem sa vinom, da imade u onoj občini na prodaju izvrstnoga vina, osobito terana. Sa Kanfanarom medjaši občina Savičenti koja proizvadja također izvrstne vrsti vina. Tko bi dakle želio nabaviti si izvrstna vina iz Kanfanarčine ili Savičenčine, neka se obrati ustmeno ili pismeno na g. Stjepana Žižu, učitelja u Rovinjskom selu (Villa di Rovigno), koji pozna tamošnji narod, te će svakomu dragovoljno biti u tom na ruku.

Molimo naše rodoljube, da nam prijave i za druge občine one osobe, na koje bi se mogli krčmari ili izvanjski trgovci obratiti u ovom poslu.

* * *

U broju 41. od 13. oktobra t. g. dične „Naše Sloge" čita se, da bi se prijavili tomu uredničtvu oni, u kojih mjestih imade više dobroga vina na prodaju. Stoga Vam obznanjujemo, da u ovom mjestu (Šušak Sansego, kod malog Lošinja) imade dobroga vina na prodaju, i to crnoga, crljenoga i tako rečenog rusoga vina (svietloga), a u svem bit će ga oko 6—7.000 hektolitara. U toliko do znanja toj častnoj upravi.

Stari srebrni novci. Upozorujemo ovim opetovno naše čitatelje i sve one, koji su možda pristediti ili drže kano uspomenu kakav komad starog srebrnog novca, da to svakako čim prije promjene, jer će ti novci izgubiti mnogo na vriednosti.

Nedavno naveli smo sve one vrsti starog srbrnog novca, koje gube početkom godine 1893 svoju prvobitnu vriednost, te da ne opetujemo istu stvar, upozorujemo naše čitatelje na dotičnu viest. Nekoje vrsti tog novca izgubiti će za polovicu svoje negdašnje vriednosti, dočim će se moći druge vrsti prodati jedino po težini srebra.

Tko ima dakle takvog srebrnog novca neka ga čim prije promjeni.

„Bratovšćina hrv. ljudi u Istri". Uplatili su i doposlali pojedinci godišnje prinose: Baričević Pavao i Tentor Ante, Lošinj, svaki po 2 for.; Francetić Franjo, Novljan Antun i Glavić Stjepan, Boljun, svaki po 30 nč.; Blagar Kalist Veprinac, Mandić Ivan Rukavac, Cukon Ant. Medulin, Vatovac Fran Rožice, Kajapić Šimo Novaki, Stihović Josip Lindar, Blagar Ivan Veprinac, Žiganto Ivan Poljane, Ćiković Ljudevit Jurdani, Trinajstić Mate Sv. Matej, Bubnić I. Ližnjan, Radić Mijo Matlineka, Tomašić Lovro Baška, i Fidel, Martin Sušak, svaki po 5o nč.; Iskra Antun Veprinac, Radivoj Jure Dubašnica, Kraljić Franjica, Munić Vjekoslav Port-Said, Mužina Mijo Boli, Kraljić Ivan Boli, Nožić Antun Pićan i Jelušić Vjekoslav Kastav, svaki po 1 for.; Stefanutti Fran Sterna, Grosman Miroslav Kastav i Lotiš Felike Opatija svaki po 2 for.; Bon Andrija, Bortulin Dinko i Vinodolac Marija Beli na otoku Cresu svaki po 30 nč.

Uplatili kao članovi utemeljitelji gg.: Grašić Josip, župnik u Bermu sa svotom od 30 for., Tomičić Viktor, posjednik u Voloskom 25 for.

Darovali: Hrvatski bogoslovi u semeništu u Gorici sakupili svotu od 37 for. — Prigodom mlade mise Vladislava Havela, rodom iz Češke, dne 1. sgusta t. g. u Sv. Mateju sakupili rodoljubi i prijatelji 10 for. 60 nč. — Učitelji na vojničkim vježbama, i to Hrvati, u ime globe za rabljenje tudjih rieči 2 for. 54 nč. — Gimnazijalci Hrvati iz Istre na Riečkoj gimnaziji sakupili 17 for. — Salić Stjepan sakupio u malom družtvancu u Velikoj Gorici svotu od 5 for. — Čisti dohodak od veselice u Lindaru dne 27. ag. t. g. iznosio je 21 for. — Prigodom skupštine učiteljskog družtva kotara Voloskog u Podgradu sakupilo se među učitelji 9 for. 50 nč. — Godina Ernest u Ceru kod Žminja sakupio za Bratovšćinu 2 for. 30 nč. — Svećenici Česi službujući u Istri te bogoslovi Česi sakupili svotu od 135 for.

Kristof Kolumbus. Iz Kastva primamo sliedeće redke: Kadno slavi sav naobražen svit uspomenu na odkriće Amerike, dotično na neumrloga muža, koji je izveo veličanstvenu osnovu o odkriću novoga svieta, o junačkom moreplovcu Kristofu Kolumbu, spomenusmo se njega u molitvi i mi, a vriedno je, da ga predočite i Vašim čitateljem. Rodjen u okolici Genue godine 1456 od otca tkalca, od rana se poveti mornarstvu. Godine 1477. dodje u Portugal, gdje postane portugizkim mornarom. Ploveći u različite zemlje, proučio je po ono doba poznatih kartah, dobro sva veća putovanja po moru. — Okruglost naše zemlje, biline, ejemena, lješine, od zapada na Azore morem na kraj dotjerane, i izvještaji Marka Pola o putovanju u Kinu, osvjedočiše Kristofa Kolumba, da bi se putujući uztrajno prama zapadu, moralo doći do indijske ili kineske obale. — Portugalska kruna nije mu dala sredstva za tako smielo putovanje, za tako veliku zamisao. U Španjolskoj izčekivao je cielih osam godina, dok nije izprosio tri male ladje sa 120 mornara i potrebitim živežom. Po ugovoru sa krunom bude on kao admiral i nasljedni podkralj svih zemalja, koje bude odkrio, proglašen; jedan dio dohodka tih zemalja bijaše mu unapried osjeguran. — Dne 3. sgusta 1492. odjedri on iz luke Palos sa trima brodovima, ploveć prama kanarijskim otokom, kamo je sretno dospio. U mjestu Gomeri usme potrebitu vodu za piće, pak je ugodnim vjetrom plovio redom 21 dan uvjek prama zapadu. Jedino njegova uztrajnost i osvjedočenje u njegovu pomorsku vještinu, mogło je njegove mornare na tom putu bar toliko sokoliti, da neklonu posve duhom. Napokon dne 12. oktobra u zoru zapaziše kraj; bio je to otok Guanahani, a Kolumbusom St. Salvador nazvan. Na dalnjem putovanju odkrije otoke Kubu i Hajti, i ostaviv ir ovom zadnjem malu posadu, vrati se hrabri Kolumbus, nakon burnog putovanja, natrag u Španjolsku. — Kad stupi na kopno u luci Palos, dočekalo ga silno množtvo puka a na čelu kralj i kraljica. Sve ga slavilo i častilo, kao nikoga još do tada. Ali zavidni mu protivnici nemirovahu. Oni su kod dvora rovali i snovali tako dugo, dok nisu isposlovali, da mu je kralj uskratio obećanu i jur podieljenu mu čast podkralja novih pokrajina. — Kolumbus ozlojeljen prvim uspjehom, snovaše novo poduzeće, nakanom da pronađe put u kinezki i indijski ocean. — Dne 25. sept. 1493. odplovi sa 17 brodova iz Kadikja i sa 1500 mornara, od kojih većinu odluči ostaviti kano naseljenike u novom svietu; ali ovo putovanje nije imalo uspjeha. — Španjolci pretrpiše sve potežkoće, kojimi se je valjalo prvim naseljenikom boriti u tudjem svietu. Novo podneblje, neprijateljstvo urodjenika, pomanjkanje živeža, raztvori novu naselbinu skoro, a Kolumbus izgubi moć i oblast nad svojimi. Nepreostade mu drugo, nego sakupiti četicu i povratiti se u Španjolsku, da zamoli kraljevsku vlast u pomoć. Posrećilo mu se obtužbe njegovih neprijatelja kod dvora uništiti, te god. 1498. sa četiri ladje zaplovi opet u daleki sviet. Odkrije Trinidad, zaljev Orinoka, i druge predjele današnje republike Venezuele, i vrativši se u Hajti, gdje bijaše prije ostavio malenu posadu, nadje ovu skoro svu raztršenu i razpršenu. Obtužen kod dvora, da postupa prestrogo u novom svietu, stavljen bi pod iztragu, koju je vodio kano odaslani komesar Franciško Bobadille. Ovaj je dao svezati Kolumbusa i njegova dva brata, i odpošalje ih u Španjolsku natrag, gdje Kolumbus ipak dobi zadovoljštinu, ali dostojanstvo njemu pripadajuće i podieljeno mu mjesto nikada. Uzaludčekajuć, da dobije ono, što ga je išlo, vrati se nakon dviju godina, i to 9. maja 1502. četverti put u novi sviet, ali izgubi četiri broda blizu Jamaike. Tuj sa spašenom momčadi pretrpi sve muke i nezgode brodolomstva, i da nije imao dva svoja odvažna častnika okolo sebe, bio bi i on poginuo. Ova dvojica odplove u čamcu u Hajti; tuj nabave jednu ladju na vjeru (kredit), i uzmu siromaha Kolumbusa sa ostalom zdvajajućom četom, te se vrate natrag u Španjolsku, kamo je Kolumbus bolestan dospio god. 1504, i 20. maja 1506 u Valadolidu umro. Okovo, kojimi je bio jur sapot, naredi, da se s njime sahrane u lijesu. Njegovi mrtvi ostanci budu preneseni u Sevillu, poslie u St. Domingo, a konačno godine 1796 u katedralu u Havani. Od Karla V. dobije njegov sin u Hajti i Jamaiki namjestničtvo, njegov unuk ustupi isto za 10.000 dublona natrag Španjolskoj, a god. 1576. izumre muški rod tog hrabrog i neustrašivog brodara.

Hrvatom u Americi preporučamo, da se sjete često tog velikana, i nek se uče u svakoj nezgodi trpiti kao slavni Kolumbus, a oni, koji su tamo našli blagostanje, neka nezaboravc i na plemenita narodna poduzeća u staroj domovini.

Dne 16. t. mj. bila je ovdje u Kastvu sv. misa za tog neumrlog putovalca. Slava mu!!! R. V. T.

„Danica". Izašao je u 38.000 otisaka kolodar i ljetopis sv. jeronimskoga družtva, u hrvatskom narodu toli obljubljena i tražena „Danica". I ove godine liep je i poučan sadržaj. Ima tu osim običnoga koledarskoga sadržaja, pjesama i pripoviedaka, opisa se 7 slika i vrlo važni članak o ciepljenju amaričke loze sa 17 slika. Članova ima u svemu 9.818. Doživotna članarina III. reda iznaša 5 fr. Svaki Hrvat, koj ikoliko premože, neka pristupi ovom družtvu, koje ima najplemenitiju zadaću gojiti nabožnost i zdravu prosjetu u našem narodu. Cieua je „Danici" 25 nč., a dobiva se u domaćih knjižarah.

Književni oglas. Mi govorimo, mislimo, sjećamo se i spominjemo raznih dogodjaja, predstavljamo si sad ovo sad ono, čutimo i težimo razno. Sve su to nutarnji naši pojavi i potiču nas, da promatramo svoje predstave i sudove, da spoznamo svoju dušu, svoje srce i cielu svoju nutarnjost, da spoznamo narav čovječju, narav duše, njezina svojstva i zakone po kojih se što sbiva.

Svim tim upoznaje nas dušoslovje. Nu ono nije u našoj hrvatskoj literaturi tako razvijeno, kao druge grane znanosti, te i nije našem čitalačkom svietu baš tako poznato. Stoga sam priredio i za štampu dogotovio rukopis „Izkustveno dušoslovje", koje će imati 12—15 štampanih arika.

Gradivo je napisano posve shvatljivo i razumljivo, a razjasnjuje se mnogimi raznimi i sudesnimi primjeri. Knjiga će stojati za predbrojnike 1 for., a dućanska cieua će biti 1 for. 20 novč.

Ovim poziviem poštovano naše čitalačko občinstvo uljudno na predbrojku. Tko sabere 10 predbrojnika, dobiva 11. komad bezplatno.

Sve naše hrvatske i srbske listove molim učtivo, da bi ovaj oglas objelodanili izvoljeli.

U Osieku, 10 listopada 1892.

Marijan Vuković,
urednik „Škole".

Brzojav „Naše Sloge".

Iz Pešte brzojavljaju nam 20. t. mj.: Jučer progovorio je delegat Spinčić kod razprave o upravi sa Bosnom-Hercegovinom, ističuć kako bi se imale te dvie pokrajine spojiti sa kraljevinom Hrvatskom, koje pravno uzpostavljenje jest nuždno za hrvatski narod, a za dinastiju i državu bilo bi od neizmjerne koristi.

Delegat Spinčić govorio je takodjer kod razprave o proračunu vojne mornarice.

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." R. L. Trst for. 5. Čit. Trst for. 5. D. O. F. Padova for. 4. P. Sadogora for. 2.50. C. L. Jaska for. 2. Čit. Kopar for. 5. T. I. Zagrob for. 5. Čit. Mrkopalj for. 2.50. P. D. Plominj for. 5. P. P. Pula for. 2. M. G. Kastav for. 25. F. .. Dubravčak for. 2. P. F. Rieka for. 1. M. A. Draškovac for. 2. P. S. Kozica for 2. M. M. Karpan for. 2. M. G. Prodvor for 2. L. M. Kaldir for. 2. B. A. Kaldir for. 2. G. I. Kopriva for. 2.50. D. F. Kastav for. 10.55. M. A. dol. Vrba for. 2. Brzi. dr. Podgrad for. 2.50. Čit. Omišalj for. 5. F. grof B. F. Sacco for. 2.50. N. D. Sarajevo for. 5. Podp. dr. Gorica for. 2. A. O. Saloz Karluvac for. 5. N. I. Povir for. 7.50. G. J. Kašćerga for. 5. Čit. Ogulin for. 2.50. S. A. Zagrob for. 5. J. L. Sušak for. 2.50. B. F. Kraljevica for. 1. Čit. Čabar for. 2.50. K. A. Do-Dobrinj for. 2.50. Č. A. Dobrinj for. 1. H. A. Lošinj for. 5. Čit. Modulin for. 2. B. A. M. Pula for. 5. T. M. Lošinj for. 2. P. I. Veprinac for. 3. N. I. K. Šumbreg for. 2. M. A. Lopar for. 1. B F. Trviš for. 2. R. I. Kastelir for. 11. T. B. Trst for. 5. V. V. Trst for. 2. O. J. Korte for. 2.50. N. J. Novigrad for. 2.50. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 7. oktobra

Trst	62	59	1	5	39
Linc	36	48	82	90	54
Budapost	12	87	36	88	37

Dne 5. oktobra

Prag	89	24	68	47	26
Lavov	29	49	4	12	81
Hermanstadt	89	11	57	37	83

Priposlano. *)

Gosp. Uredniče! Na moju odgovornost izvolite uvrstiti u Vaš velecienjeni list sliedeće redke:

Onu poznatu mi osobu, koja je dne 8. t. m. bezobrazno kuzala g. Oroslavu Dolencu u Materiji, da ja neimadem u našoj pokrajini niti novčića vjeresije i da je za rečenog g. Dolenca sramotno što samnom druguje, pozivljem ovim, da svoju tvrdnju u roku od osam dana javno dokaže, inače držati ću ga prostim klevetnikom i lažcem.

Vodice, dne 18. oktobra 1892.

Ivan Ribarić,
posjednik.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 17—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 21—52

J. Klemenc

TRST

Via S. Antonio br. 1.

Odzivljajoč se toj potrebi, vasjam se naznanjati slavnomu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam izčiste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim, mnogoterih vrst porilom, vsake baže volničastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven toga blago za zatovo in vsakovrstne trakove, mod katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami.

Naručbe pošilja brzo i točno po pošti. Do mala pošljo svojega agenta u Istru sa uzorki, te prosi, da bi sl. občinstvo pri njemu robu naručilo. 6—6

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačovanja avstr. vrednostnim papirjem, katerl so nahajajo v okrogu, prip..zna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—20 pri odbitku 1%₀ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostl obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 18. maja 1892. 20—24

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepareke uz najniže cienc. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 22—52

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz vcoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog uvršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6	kom. najfi. stolnih noževa pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ „	žlica običnih
12	„ „ „ „ „	za kavu.
1	„ „ „ „ „	velika žlica za juhu,
1	„ „ „ „ „ „	mlieko.
6	„ englezkih Viktoria-tasa.	
2	„ krasnih svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, se jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu neb roba konvenirala.

Uknjižena znamka.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padjelani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporučа za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent. ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Fleischmarkt 1422.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posve sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892.

Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom josam posve zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa
učitelj.
8—2

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo ljaštro iz Brešlje, željezo-Malessi. Obično bakalarovo ulje; isto olje na jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu **vodu katrama i ištrojvanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolj. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsalo okriepljujuće želudac. **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 16—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Za štrcaljku 16—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviečnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šelje ilustrovane cienike odani 20—24

Teodor Šlabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišc, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, ornila nezbrisivog za počato itd. za najniže cienc. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 22—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica počata i sličnih predmeta.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 6

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Milleflori.)

Čisti krv. Izvrstno srodstvo kada poče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za iztočenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) **„Ai due Mori"**

TRST: Piazza grande. 23—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja comontom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bačve itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cienc. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—21 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 22—52

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 37—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka: Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listo za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthe — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnu i pregom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati čo na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako određjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnevnih mesta odhoda.

Preskrbija zabolo

za pritjago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 43. U Trstu 27. oktobra 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sva pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imo, prezime i naj. bližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ½ for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Govor delegata Vj. Spinčića

izgovoren dne 19. oktobra 1892. u austrijskoj delegaciji u Budimpešti.

Visoka delegacijo!

Želim govoriti najprije takodjer nekoliko k upravi Bosne i Hercegovine. Neću mnogo novoga reći poslie obširnoga govora velecienjenoga druga dra. Masaryka. Opetovat ću koješta, al dobro je, da se čuje i s druge strane, pošto sam ja od drugud svoje obaviesti dobio.

Najprije priobćiti ću dvoje, što sam ovdje u Budimpešti po pismih saznao.

Ivan Pavelić služio je u Bosni i Hercegovini, ujedno sa vojničkom službom od 1879. do prošle godine. Bio je iz neprijateljstva posve krivo od sigurnostnog službenika denuncviran, kao sukrivac kod nekoga umora, po dva puta, i oba puta posve nevinim proglašen. Poslie prvoga puta je i avanciran. Poslie drugoga puta, pošto je sjedio godinu dana u istražnom zatvoru, i pošto je bio takodjer u svem nevinim proglašen, nisu ga već htjeli u njegovu službu, od koje nije nit dignut bio. Odnosna kotarska oblast uputila ga je zemaljskoj vladi. Na ovu je upravio molbu pismeno i došao osobno. Reklo mu se je, da neima zakona, po kojem bi on mogao svoju službu opet zasjesti, i da je inozemac — premda je Hrvat iz Udbine. Učinio je molbu na ministra skupnih financija, odgovora još neima.

Bilo je već spomenuto, da je u proračunu 57.000 for. za štipendije. Medju ostalim doznajem drugim pismom — dobili su jih: sin jednoga računarskoga savjetnika u Sarajevu; sin jednoga učitelja u Bosni na školi; sudeć po imenu mjesta, njemačkoj. Za tu dvojicu još bi se nekako dalo raztumačiti; otci im u Bosni služe, mogu dobit podpore. Kako pak dodju druga dvojica, kojih jednoga je otac u Novom Sadu, drugoga učitelj u Beču, do toga, da uživaju štipenije Bosne i Hercegovine, to ja ne razumijem.

A sada hoću da Vam, gospodo, priobćim sadržaj spomenice, što ju je lani dobio iz Bosne jedan zastupnik na carevinskom vieću i meni izručio, i k njoj samo malo gdje što dodati.

U toj spomenici govori se najprije o poboljšicah, koje su se sbile za vrieme okupacije: sagradilo se je cesta i željeznica, i nade je, da će se čim prije sagraditi ona toli nuždna željeznica Banjaluka-Spljet; ustanovilo se je pošiarskih i telegrafskih ureda; uredilo i očistilo gradova; podiglo uredovnih zgrada, ustrojilo raznovratnih škola.

Uz ta dobra ima pak zala, imenito za seosko pučanstvo, za kmete, koja im priete propašću.

Sa desetinom je gore, kaže se u spomenici i dokazuje — nego li za otomanske vlade.

Pod njom su plaćali u naravi od onoga, što je Bog dao, i nisu se već dalje za to imali brinuti. Sada moraju plaćati u novcu, dakle moraju prije prodati i to do nove godine. Nu to još nebi bilo toliko zlo; odgovara više duhu vremena. Zlo je, da vlada ustanovljuje cienе, uz koje se proizvodi prodati nemogu. Tako su ustanovljene cienе: za grah 20 nč. po oki, za pšenicu 12, za raž i kukuruzu 9, za ječam i proso 7; a mogu se prodati grah po 10 da i no, pšenica po 6—7, raž i kukuruza po 4—5, ječam i proso po 3—4. Dakle jedva za polovicu ustanovljenih cienа; tako da mora posjednik prodati dvostruko, hoće li dobiti zahtievani novac; tako da plaća ne desetinu, nego petinu svojih proizvoda.

Nu to još nije sve.

Desetari, to jest oni, koji propisuju desetinu, pišu često više nego li nadju, bud radi toga, što ne dobivaju stalne plaće nego postotak, bud radi toga, jer madu takav nalog, kao što je to dr. Masaryk već pokazao; a tako čine i procienjivači duhana.

To je desetina, što daju državi svi posjednici. Osim toga daju kmeti trećinu begovom. Tako da od pridjelaka daju četiri diela drugim, što je svakako jako mnogo; i to u najboljem slučaju onda, kad bi cienе bile ustanovljene kako valja, i kad bi desetari pisali kako nadju.

Doda li se tomu, da kmetovi plaćaju kućni danak, danak na malu živinu, da su obvezani na robotu, tad nam je raztumačivo, zašto od dana na dan propadaju. U običini Balegovac, kotaru Banjalučkom, imalo je prije okupacije 100 posjednika najmanje po dva vola — a da je vol znamenit u gospodarstvu, to svatko zna; — lani 70 njih ni jednoga. — Vjerujem njegovoj preuzvišenosti gospodinu skupnom financijalnom ministru, da se je 11.000 kmetova za preko 3 milijuna torinti odkupilo, al to se je moglo dogoditi sa prištednjom i novcem od prije. Svakako velik dio njih ne može se odkupiti uz terete, koje nose i uz obstojnost, da bankovni zavodi daju na posudu samo toliko, sa koliko mobilnoga kapitala se izkaže prosioc, i to potvrdom oblasti — a takovih je malo. I dočim se tako postupa sa urodjenici, pogodjuje se doseljenikom. Niemci i Talijani doselivši se u okolicu Maglaja u okružju banjalučkom, i drugi drugdje, imali su pogodnosti od vlade i bili za više vremena oslobodjeni od svih bremena. Tako su mogli nastati „Neu-Maglaj", „Rudolfsthal", „Windhorst", imena koja ipak kažu neku tendenciju, koju se hoće tajiti.

I domaćih obrtnika i trgovaca je propalo. Propale su tvornice željeza u mnogih mjestih, a ima slučaj, gdje domaćemu obrtniku nije se dopustilo preseliti iz jednoga kotara u drugi, da tjera zanat — dočim se inozemci naseljuju gdje hoće.

Žalostno kod svega je to, da se trpi, i da se nesmie pritužiti, kao što je već dr. Masaryk naveo njeke primjere, a evo navadjam i ja neke.

Godine 1885. bilo je Njegovo Veličanstvo, naš cesar i kralj u Požegi. Mnogo ljudi sa svih strana Bosne i Hercegovine htjelo je do Njega, da mu se prituži, al nisu dobili dozvole. Jedna deputacija išla je bez dozvole. U Požegi je bila prepoznata, i dotičnici uhvaćeni i zatvoreni kao „rebelli". Ništa bolje nisu prošli oni, koji su se god. 1887. podali u Sarajevo, da se prituže kod zemaljske vlade. I svećenici i trgovci iz Banjaluke, koji su, pitani za savjet, savjetovali, nek se idu pritužiti Njegovoj Visosti, blagopokojnom prestolonasljedniku, kad se je nalazio tamo, bili su kao „rebelli" označeni i zatvoreni. Oni, koji se kod samoga popisa desetine ili prociene duhana prituže, bivaju s mjesta zatvoreni. Ja vjerujem, da njegova preuzvišenost, gospodin financijalni ministar putuje po zemlji, kako je rekao — al znam takodjer, da se po činovnicih sve moguće čini, da do njega pritužbe nedodju.

Nit sloboda vjere, zajamčena generalom Filipovićem i kasnije konvencijom Austro-Ugarske i Turske, reć bi da se svuda ne poštuje. Slučajevi Useifa Delhametović i Cviete Somiz, kad su htjele preći na katoličku vjeru, poznati su. God. 1890. bio je na Tielovo u Mostaru zabranjen javni obhod, koj se stoljeća obdržavao pod Otomani; nabrana, koja je zlo djelovala i na pripadnike drugih dviju vjeroizpovjesti. U najnovije doba bio je napadnut na glavnoj ulici u Mostaru biskup Buconjić od posluženika kod okružnog suda, a list, koj je tražio zadovoljštinu za to, „Glas Hercegovca", bio je zaplienjen.

Obzirom na narodno osjećanje, reć bi da vlada protivnost proti hrvatskomu. Hrvatskim novinam zabranjen je ulaz. „Glas Hercegovca" pisan u hrvatskom smislu, biva često zaplienjen. Gradjanin mostarski Spužović bio je zatvoren s toga, što je nosio na preju hrvatsku trobojnicu. Hrvatsko sveučilište Frana Josipa ne dozvoljava se polaziti zemaljskim štipendistom.

A ipak, — bili su hrvatski patriote, koji su pripravljali put okupaciji, toli znamenitom političkom činu, kako je gospodin ministar u proračunskom odboru rekao; ipak je bio Hrvat na čelu vojske, koja je zemlje posjela, i on prvi njihov upravitelj; ipak mogu bit te zemlje pravno samo na temelju hrvatskoga državnoga prava osvojene, anektirane, i sačinjavati pravi sastavni dio monarkije Habsburga! Do sad su, kako je poznato, uslied članka XXV. ugovora sklopljenoga u Berlinu 13. julija g. 1878. izmed Austro-Ugarske, Njemačke, Francezke, Velike Britanje, Italije, Ruske i Turske po Austro-Ugarskoj samo posjednute i upravljane. Tim posjednućem ili okupacijom, kako se doslovno veli u konvenciji 21. aprila god. 1879. izmedju Austro-Ugarske i Turske, nije povredjena suverenitota Njegova Veličanstva Sultana.

Tomu se je moglo izbjeći na temelju hrvatskoga državnoga prava.

Da te pokrajine državopravno kraljevstvu sve Hrvatske „totius Croatiae" pripadaju, dosta je pogledati u povjest.

Za narodne hrvatske dinastije: kad se je hrvatski narod malo po malo ujedinjivao i konsolidirao, i kad je već bio jak na kopnu i na moru (polovicom IX. stoljeća); kad se je kraljevstvo stvorilo (početkom X. vieka); kad je ovo kraljevstvo uživalo veliki ugled u Evropi (u drugoj polovici XI. stoljeća), spadale su k njemu i Bosna i Hercegovina.

K istom kraljevstvu spadale su ono doba, kad su Hrvati izabrali i okrunili htvatskom krunom u Biogradu na moru 1102. Kolomana iz arpadske dinastije, i kad je on prisegao, da će braniti njegova prava i medje.

Pod to kraljevstvo spadale su i za Anžuvinaca, koje su Hrvati posve samostojno digli na svoj priestol poslie izumrća arpadske dinastije. I ako se je prema svrsi vlade Ljudevita bosanski ban Tvrdko zvao „kralj Bosne", ima se to pripisati nezadovoljstvu Hrvata s vladanjem Ljudevita, i valja pamtiti, da mu se toga naslova nije pripoznalo, jer Bosna spada pod hrvatskoga kralja. Kao dielovi hrvatskoga kraljevstva smatrale su se Bosna i Hercegovina i u onom hipu, kad su one poslie pada bugarskoga, srbskoga i istočnoga carstva palo pod vlast otomansku. (1463.)

Jedan dio njih spadao je i faktično k hrvatskomu kraljevstvu i u vriome, kad su Hrvati prejasnoga habsburga Ferdinanda sa pravom nasliedstva u muškoj lozi „sua sponte" 1527. izabrali za kralja Hrvatske, i kad je on za se i za svoje nasliednike potvrdio njihova prava i odložio sdružonju austrijskih, imenito slovenskih zemalja, s Hrvatskom, na povoljnija vremena. Tim je on i njegov rod, Habsburgi, dobio pravo ne samo na kraljestvo u tadanjih medjah, nego i na druga dielove, koji su mu prije pripadali, dakle i na Bosnu i Hercegovinu.

Na nje kao i na sve ostale zemlje dobili su pravo i nasliednici Karla VI. (III.) u ženskoj lozi, kad se je sklopila hrvatska pragmatička sankcija (godine 1712.), i kad je istu cesar i kralj Karlo godine 1713. radošću pozdravio, prihvatio i sankcionirao, i prava hrvatskoga naroda za se i za svoje nasliednike potvrdio.

Za vriome vlade Habsburga, kad su Hrvati i njihova braća Slovenci imali vojovati najžešće ratove sa Otomani, kad su u prvom redu branili zapad i kršćanstvo, bijahu još neko zemlje i predjeli kraljevstva hrvatskoga osvojeni ili posjednuti; ali i prije osvojene kao i ove došle su malo po malo pod slavno žezlo Habsburga, zakonitih kraljeva cielе Hrvatske, tako imenito s jedne strane Dalmacija i Istra, u kojoj posliednjoj su Mletčani razne predjele posjeli, al koja, kako se izvestno veli u spomenici bečkoga kabineta od 1699. na mljetački senat „spada hrvatskom kraljestvu" — „pertinet ed regnum Croatiae", s druge strane Slavonija, te konačno Bosna i Hercegovina.

Pod tim žezlom nalaze se svi dielovi hrvatskoga kraljevstva, al su inače razdieljeni i prerazno upravljani, kako kažu i same delegacije — pošto je jedan dio njih zastupan u ovoj visokoj delegaciji, drugi u Ugarskoj, a Bosna i Hercegovina nigdje svojih delegata neima, i kako kažu i druga zakonotvorna tiela, kojih opet Bosna i Hercegovina neima.

To se može dogoditi utjelovljenjem Bosne i Hercegovine, uspostavom cielokupnoga hrvatskoga kraljevstva, na temelju hrvatskoga državnoga prava, koje još podupire i kriepi kultura, jezik, i imenito narav sama, pošto se te dvie pokrajine nalaze kao umetnute izmedju pokrajina — Slavonija, Hrvatska, Dalmacija — o kojih nitko ne taji, da hrvatskom kraljevstvu spadaju.

Rečena uzpostava cielokupnoga hrvatskoga kraljevstva i utjelovljenje Bosne i Hercegovine je nužda za hrvatski narod, jer si inače ne može osigurati svoje existencije nit se može kulturno i gospodarstveno razvijati.

Ona je istodobno od eminentne probiti za našu prejasnu dinastiju, za našu cielokupnu monarkiju, za njezinu jakost i moć, za koju se je hrvatski narod zauzeo toli često sa svojim dobrom i krvlju.

Toj uzpostavi i utjelovljenju nebi se imali protiviti drugi narodi monarkije, jer se tim ne vriedjaju njihova prava, i jer ako ne mare za probiti hrvatskoga naroda, mare za one dinastije i monarkije.

Izvanjske države, a tu mislim one, koje su sklopile berlinski ugovor, nebi imale imati ništa proti tomu; jedno s toga, jer se neimaju brinuti, kako da si monarkija osigura svoje probiti nutrnjimi uredbami; i drugo s toga, što se ih utjelovljenje Bosne i Hercegovine ne tiče, ili što bi pripoznalo opravdanost pripojenja, kad bi im se dokazalo, da ima monarkija, po kraljevstvu hrvatskom i njegovoj zakonitoj dinastiji, pravo na nje.

Pripominjem samo mimogred, da medju one vlasti, kojih se to tiče, spada i Italija, kojih političari zahtievaju odštetu za zemljami za podporu, što ju daje Italija monarkiji u iztočnoj politici; a dok se to sbude, blagohotan i popustljiv postupak sa Talijani monarkije, — što se baš u sadanje doba sbiva.

Na svrsi opažam još, da bi se uzpostavom hrvatskoga kraljevstva pod žezlom Habsburga i utjelovljenjem Bosne i Hercegovine imalo ne samo spomenute koristi, nego tim bi na mnogo odpali troškovi, o kojih baš raspravljamo, za javnu sigurnost Bosne i Hercegovine, i da bismo bili bliže onomu momentu, u kojem nećemo trebati oboružanoga mira, i u kojem će moć monarkije sastojati navlastito u zadovoljstvu njezinih naroda.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

III. sjednica dne 14. sept. 1892.

(Nastavak).

Zastupnik Vergottini izvieščuje u ime financijalnoga odbora o obračunu za god. 1891. o zakladi uložaka i tudjih novaca, te predlaže, da sabor obračun odobri sa prihodom od for. 820,469.40½ i razhodom od for. 121,368.31½, te sa viškom od for. 199,368.31½, koji da se unose u račun od god. 1892. Predlog prima većina bez razprave.

Isti izvieščuje u ime istog odbora o obračunu bratovščina sa predlogom, da se

odobri ono, što o tom predlaže zemaljski odbor.

Kod glavne rasprave reče zastupnik Volarić:

Visoki saborе!

Uzeo sam riеć, da preporučim toli c. k. vladi, koli zemaljskomu odboru, da strogo nadziru, da se novci bratovšćina samo i isključivo u one svrhe troše, u koje su namjenjeni, i da se u tom poslu prisilo občinski glavari, da se drže odnosnoga pravilnika i postavljenih propisa. Prije svega moram priponuti, da naš zemaljski odbor u istinu od nazad nekoliko godina za tim ide, da občinski glavari redovito podastiru na pregledbu odnosne račune, al samo u tomu se neslažem, što zemaljski odbor jednostavno uztegne izplatu novaca kod dotičnih c. k. poreznih ureda čim občine nepošalju na dobu propisane račune, mjesto da sili jednostavno pod globu občinskoga glavara, da zadovolji svojoj dužnosti. S tim naime, što zemaljski odbor uztegne, da se občini izplate novci bratovšćina, naškodi jednostavno crkvam, siromahom i školam, koje u tomu nisu ništa sakrivile, a nekazni občinskoga glavara i članove posobne uprave, koji su jedini odgovorni, da se računi na dobu sastave i odpošalju; u takovih slučajevih preporučio bih dakle zemaljskomu odboru, da prisili pod globu načelnika i članove posebne uprave, da redovito zadovolje svojoj dužnosti i da nato pazi kod svih občinah jednako i bez razlike, jer nebi bilo pravedno, da štiti občine talijanske i njih potrpi, a na naše navali sa svom strogošću zakona.

Jur godine 1888 upozorio sam s ovoga mjesta zemaljski odbor na nekoje nezakonitosti, koje su u tom pogledu nastale bilo kod creske pbćine. Onda sam potanko iztaknuo bio, kako je ona občina sa višci podobćina plaćala svoje učitelje i pokrivala manjak svoje uprave, mjesto da je upotriebi u opredjeljeno svrhe ili uglavnici na korist odnosnih podobćina. Sami občinski zastupnici talijanske stranke uložili su bili u tom poslu protiva onomu glavaru utok na zemaljski odbor, pak sve do dan danas nije, u koliko je meni znano, stvar svršena. Izprvice je zemaljski odbor branio glavara i samo izjavljivao, da su računi redovito podastrieti i pregledani od računarskoga odjela, al je uvjek premučao važnu okolnost, da su to bili samo obćeniti računi, dočim posebnih računa za svaku podobćinu napose nije ni bilo, tako da se nije znalo koliko u to ime svaka podobćina posjeduje i koliko njoj duguje creska občina. Kašnje, kad se zemaljski odbor pritisnuo k zidu, izjavio je, da dio pripadajući školam podpada pazki i nadziranju c. k. kotarskoga školskoga vieća i naložio je bio občini, da stvar uredi i da sastavi izkaz za svaku pojedinu podobćinu posebice. Koliki je nered u tom pogledu vladao kod creske obćine, razabire se od tuda, što je občina računala n. p. da imovina podobćine Štivanske iznaša for. 1565·10, a ona Martinšćice samo for. 865·81, dočim su iste podobćine potanko dokazale i dužile občinu, prva za for. 4114·04, a druga čak za for. 5258·91. Polag razvida, što ga je dalo učiniti c. k. kotarsko školsko vieće u Lošinju i oglasilo odlukom 4. novembra 1889 br. 188 imovina podobćine Štivanske iznašala bi for. 3124·60, a ona Martinšćice for. 2630·01½. Proti toj odluci uložila je Štivanska podobćina 28. decembra 1889. utok, kašnje obratila se dva puta na ministarstvo i jednom prinjom na Njegovo Veličanstvo, pa utanoć svemu tomu stvar još spava. Da bi naše podobćine štogod dugovale creskoj občini, tad se nebi štedilo nameta ili ovrhe i naš puk, makar iz boka, bio bi jur usilovan platiti do zadnje pare.

Podobćine Štivan i Martinšćica neobhodno potriebuju svoje posebne škole; razvidi u tu svrhu bili su naredjeni, pa ipak sa svim tim još nisu računi dokončani i naše podobćine nemogu doć do svojih novaca, da si sagrade potriebite školske zgrade. Reklo mi se, da je po prilici pred tri godine nagovarao c. k. lošinjski kotarski poglavar one podobćinare, da pitaju talijanske škole, pa da jih osiguravao, da će je čim prije dobit. Dakle za potalijančiti protuzakonito i protiv svakoj pravici naš puk našlo bi se sredstvo, da se stvar dokonča, a ovako se puška da spava. I to je dobro da zapamtimo!

Neredi, koje se odkrilo kod občine creske lahko da obstoje i drugdje, to bi bila doba, da na to oko svrne naš zemaljski odbor i da razvidi kod svih občinah pokrcjine kako se u tomu poslu postupa i gdje je potriebito na dobu sbodne naredi, jer da se razborito upravlja sa novci bratovšćina, mogla bi lagljе doći i pomanja mjesta do svojih školskih zgrada i škola, i po malo sakupilo bi se za svako pojedino mjesto koja svotica, iz koje bi se moglo priskočiti na pomoć siromašnomu puku u izvanrednih potriebah i prigodom kužnih bolestih.

Previšnjom odlukom od 31. maja 1845. imaju se dohodci bratovšćina, odbiv troškove, dieliti na tri diela, od kojih jedan pripada dotičnim mjestnim crkvam, drugi školam a treći siromahom, a po §§. 61, 62 i 68 občinskoga reda imaju se novci za posebne svrhe, izključivo u one svrhe upotriebiti, a višak ili preostatak ukamatiti, pa stoga neka c. k. kotarska školska vieća paze, da se to i čini za djelom novaca bratovšćinah namjenjenim školam, a zemaljski odbor neka nadzire, da se to provode sa djelom namjenjenim siromahom, pak će do mala imat i pomanja mjesta pokrajine svoje posebne glavnice za škole i za siromahe.

(Občinstvo na galeriji ponašalo se nepristojno mrmljajuć i kašljucajuć sad na jednoj sad na drugoj strani.)

Predlog odbora prima većina.

Zastupnik Bubba izviešćuje i ime istoga odbora o obračunu za god. 1891 i proračunu za 1893. zaklade zemaljskih činovnika, te predlaže:

1. da se odobri obračun za god. 1891. sa for. 13,327.14½ prihoda, sa jednakim razhodom, te sa viškom od for. 8800 u javnih obveznicah i for. 597·95½ u gotovom novcu, od kojih imade se uložiti for. 475·60½ u javne papire.

2. proračun za 1893 odobrava se sa for. 3500 potrebe i sa toliko pokritje, k čemu imade doprinesti zemaljska zaklada for. 3076.

Većina odobri izviešće bez razprave.

Isti izviešćujo o proračunu za godinu 1893 zemaljske razteretne zaklade sa predlogom:

1. odobrava se proračun sa for. 94·028 potreba i pokritja;

2. odobrava se namet 10% na sve izravno poreze uz izvanredni državni namet, koj se plaća u pokrajini za pokritje manjka u zakladi.

(Konac sliedi).

Glavna Skupština

učiteljskoga družtva za kotar Volosko.

Dne 21. pr. mj. imalo je učiteljsko družtvo za kotar Volosko svoju II. glavnu skupštinu u Podgradu. Oko desete u jutro bila već većina članova na okupu. Svi prisustvovaše sv. misi, što ju je služio družtveni predsjednik častni gosp. pop Nikola Butković, nadučitelj u Kastvu, a zatim se podaše u liepu zgradu „Narodne šole“ okićenu hrvatskom trobojnicom i zastavom naše pokrajine, gdje se je ravno o podne začelo ovo prvo družtveno sborovanje.

Bijahu prisutni a) od odbora gg.: Nikola Butković predsjednik, Ante Dukić podpredsjednik i Miroslav Grosman sborovodja; b) od ostalih članova gg.: Baffo, Debenjak, Defranceschi (gdjica), Drnjević, Franki, Irman (gdjica), Jurinčić, Makarović, Mandić, Martelano, Nekerman, Rubeša Fr., Šišković, Tončić, Vlah (gdja.), Waišel — kasnije: Buoc, Petrak, i Šepić; c) od gostova: zemaljski zastupnik Jenko, kapelan Stemberger i absolv. učit. kandidat Ribarić.

Gosp. predsjednik konstatuje zakoniti broj članova i proglašuje skupštinu otvorenom. Pohvalom spominje c. k. kot. škol. vieće, koje je članovom za ovaj dan dalo dopust, a nemože da neprekori one članove (skoro polovicu), koji većinom bez izpričanja izostaše od ove glavne skupštine. Govori nadalje o svrsi družtva i zadatku učiteljstva, o podlozi narodnog jezika i vjere u obuci i uzgoju, kako ju je označio slavni Komensky, te o plodu, što ćemo ga ubrati, ako budemo sdušno i požrtvovno vršili svoje učiteljske dužnosti.

Govor gosp. predsjednika liepo se je dojmio, te je na svrsi skupština zanosno zaorila: Slava Komenskomu! Živio predsjednik!

Predsjednik predstavlja skupštini g. Jenka. Ovaj izjavlja, kako mu je drago, da kano načelnik Podgradske občine i zastupnik Voloskoga kotara može ovu skupštinu što srdačnije pozdraviti; spominje velikim zadovoljstvom slogu i uzajamnost Slovenaca i Hrvata u ovom kotaru, te se nada, da će se ona i unapred ne samo uzčuvati, nego i jačati. Na mirne, dostojanstvene i iskrene rieči vriednog rodoljuba, odvratiše skupštinari burnimi živio-uzklici.

Budući se isti dan slavio sv. Matej, odaslano bi iz skupštine na predlog gosp. Waišela veleuč. gosp. dru. Matku La-

— priuzdržavajuć si izpitavanje drugih članaka.

C. kr. državno odvjetničtvo
Trst, dne 27. oktobra 1892.
Taddel.

Za naše čitatelje priredili smo drugo izdanje izpustiv zapljenjeni dopis.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu priporna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 12. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, divizˇ, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpirjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 18. maja 1892. 20—24

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu **Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pismeni strojevi providjenu**

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti **knjigotiskarskoga posla** te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanic kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artilje i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, razporede, zaručne i vjenčane oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, oleonike, jestvenike, svakovrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli **brzom i točnom podvorbom**, toli **jeftinom cienom i ukusnom zradbom.**

Onda ima na prodaj sliedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk ciena prije **50** pvč. sada **40** tvrdo vezana . . . . . n. **60**
Sodnijski obrazci sastavil B. Trnovec . . n. **20**
Vilim Tel, provod Cegnera : . . . . . n. **40**
Ljudmila provod J Lebana . . . . . n. **20**
Filip provod Krilmana . . . . . n. **20**
Antigona provod Krilmana . . . . . n. **20**
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin . n. **20**
Istra pjesma „ A. K. „ . . n. **20**

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Drži u zalihi (skladištu) sve potrebne tiskanice i knjige za crkvene urede.

Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Piazza Caserma št. 2. (uhod z via Pesa.)

Živili sokoli!

Krčni dive, dični lave
Živio nam Vjekoslave
Živio Te Bog!
Ti ponosno dižeš čelo,
Na braniku stojiš smielo
Roda hrvatskog!
Ti Hrvata prava slika,
Ti si ponos, Ti si dika,
Tužnog roda moj.
Živio nam Vjekoslave,
Krčni dive, dični lave,

Zapljena. Državno odvetničtvo zapljenilo je prvo izdanje današnjeg broja sliedećim dopisom:

Otvoreni nalog.

Nalažem gospodinu c. kr. conc. Linhart, da postupa zakonskim propisom na zapljenje svijuh primjeraka lista Naša Sloga današ jega dana br. 34. koje bi našao u uredničtvu, administraciji i odpravničtvu, kano i u tiskarni Dolenc, gdje će zapleniti takodjer dotični tiskarski sastavak, te nadmenuti uredovni pečat, ilити, sporazumkom tiskara, razložiti tiskarski slog.

Ovoj naredbi bio je povodom članak: Dopisi U Beču uvršten u rečenom listu,

Živio Te Bog!
Put sjevera odletio
Ti si samcat prvi bio,
Došo kašnje drug.
Dva sokola sad imamo,
Na sjeveru lednom tamo
Zamnje cieli jug.
Na visini neprestance,
Razkivate teške lance
Vaš se čuje glas —
I tražite sdušno, revno
Naše pravo staro, drevno
Našeg roda spas!

Do dva diva, do dva lava
Vi ste dika stranke prava,
Vi ste ponos njen,
Spremni uvjek da Vi date
Boljak, stanje, za Hrvate
Život dragocien!
Na sjeveru Vaša rieči
Sad se ori — s juga ječi
Gromka opet sad,
I razkriva cielom svietu
Naše težnje, krivdu kletu
I naš gorki jad!

I sred biele Pešte, lave,
Sad se dižeš, Vjekoslave,
Braniš narod tvoj,
Na podlozi prava davna,
Da Hrvatska bude slavna
Pitaš njezin spoj!
Raj nam živi Vjekoslava,
A uz Matka drugog lava
Kraja istarskog,
Da nam vrate dneve zlate,
Da nam prenu sve Hrvate,
Nek ih živi Bog!

Rikard Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Dokle Jurino tako prešno?
Jur. Borme baš u Buje k duhtoru.
Fr. Ča ti je huje?
Jur. Ni mi nič ne od boli, nego rabi mi duhtor od zakona al pravdač.
Fr. Vero ti je bliže u Šternu; itamo ćeš nać jedno dva tri, ki se razumiju va leju kako i tovar va muziku.
Jur. Aha! to su oni, ki te poć delat žamen va Rovinj.
Fr. Su ga već storili, samo njim fali još diplom.

* * *

Fr. Koliko duš je na svoj Pićanšćini?
Jur. Malo već od treh miljarî.
Fr. Koliko ih je od teh treh miljarî Talijanî?
Jur. (Broji): Jedân — dva — tri — četiri — četiri — i još-jedân, pêt Talijanî sveh skupa!
Fr. A koliko je Hrvatî?
Jur. Malo već od treh miljarî, manje teh pêt Talijani!!

Različite viesti.

Imenovanja. Poštarskimi kontrolori imenovani su, medju ostalimi, pošt. oficijali gg. Ivan Burger u Trstu, Fran Furlani za Goricu i Viktor Jenčić za Ljubljanu.

Novi član utemeljitelj „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri". Veleučeni gospodin dr. Juraj Žerjavić, župnik u Marija Bistrici i obće poznati hrvatski rodoljub, priposlao je našemu uredniku for. 25. da ga upiše kano člana utemeljitelja naše plemenite „Bratovšćine".

Zadovoljujuć ovim dičnomu svećeniku i rodoljubu, zahvaljujemo mu u ime „Bratovšćine" što toplije na izdašnoj pomoći, izrazujuć iskrenu želju; množili se ovakvi prijatelji istarskih Hrvata!

Govor zastupnika i delegata g. prof. Vjekoslava Spinčića, izrečen kod rasprave proračuna vojne mornarice u sjednici austrijske delegacije dne 19. oktobra 1892 u Budimpešti, donesti ćemo u budućem broju, jer nam za danas nedotješe prostora.

Carevinsko vieće započeti će opet svoje djelovanje dne 5. novembra t. god. Do to doba svršiti će delegacije svoje zasjedanje.

Dopunjak. U izjavi narodnoga zastupnika i delegata za Istru g. prof. Vjekoslava Spinčića, kod rasprave o izvanjskoj politici, priobćenoj u 42. broju „Naše Sloge" izpale su nam u priedposliednjoj izreci rieči: (izmedju „probitci s jedne i naše monarhije s druge strane") „naše prejasne dinastije", što ovim dopunjujemo.

Pogodio je u srce. Glasilo zemaljskoga odbora i saborske većine u Poreču, glasovita „L'Istria" bavi se u dvih posliednjih brojevih na široko i daleko sa djelovanjem austrijske delegacije tražeć sitnozorom tobožnje neuspjehe mladočeskih delegata i našega velevriednoga g. prof. Spinčića. Osobito ovoga zadnjega uzela je „baba" na sito i rešito nebi li gdjegod što neugodna proti njegovom radu u delegaciji našla. U zadnjem broju, primjerice, imade tri glavna članka jedino o djelovanju delegacije, te bocka u svakom od njih g. delegata Spinčića, što je najbolji znak, da je on svojimi izvrstnimi govori u austrijskoj delegaciji pogodio istarske Talijanaše u srce.

K občinskim izborom u Pomjanu. Poznati jur komesar Petris izabrao je u Pomjanu četvoricu pomjanskih občinara, koji će zasjedati u komisiji kod predstojećih občinskih izbora. Ta četvorica jesu: Mate Parovel pok. Antona iz Sergasa, Ivan Viler pok. Matije iz Kostabone, Mate Pribac pok. Antona iz Šmarja i Dominik Babić iz Marezige.

Ako smo dobro obaviešćeni, dvojica pripada talijanaškoj a druga dvojica slovenskoj stranci.

Prvo posjelo „Slavjanske čitaonice" u Trstu, obdržavano prošle subote, bijaše mnogobrojno posjećeno, te je bila zabava uz milozvuk tamburice i krasnih naših pjesama vrlo živahna. Drugo i dalnja posjela oglasiti će odbor putem naših časopisa.

Talijanski agitator odsudjen. Poznati Milossovich, bivši učitelj u Sovinjaku, koji se hvali i ponosi što bijahu njegovim nastojanjem na Buzeščini oživotvorene dvie podružnice glasovite „Lega nazionale" (proti čemu će valjda protestirati buzetski spasitelji, glasoviti izborni trgovac) bijaše nedavno odsudjen od kotarskoga suda u Motovunu na 24 sata zatvora radi uvriede poštenja. Ovoliko slavnoj „babi" na znanje i ravnanje.

Veselica „Tržaškega podpornega in bralnega društva", obdržavana prošle nedelje uspjela je vrlo dobro u svakom obziru. Dvie kratke predstave, milozvučne pjesme i tamburaški zborovi zadovoljili su posve razigrano občinstvo, koje nije štedilo živahnim odobravanjem.

Iz Završja pišu nam 23. t. mj.: Doživio je starodavni gradić Završje riedki dan slavlja, oduševljenja i uzhita dne 15. o. mj., kakovoga nije još nikada vidio. Bijaše to prigodom dolazka premil. i presv. našega biskupa Iv. Nep. dra. Glavine, da staru župnu crkvu obnovi i mramorni veliki oltar posveti.

Kod riedke te svečanosti, koja trajaše ciele četiri ure, bijaše prisutno bezbrojno množtvo puka iz bliza i daleka, te veliki broj (15) svećenika naše i porečke biskupije.

Sjajna bijaše i procesija, kad se je preneslo Božanstvo iz crkve Majke Božje u novu plovansku posvećenu crkvu. Koliki su tad suze-radostnice ronili od uzhita i radosti!

U večer istoga dana bijaše i najmanja kućica razsvjetljena u znak veselja, harnosti i na čast premilostivoga vladike: pjevanju, sviranju i puškaranju pred plovanskim stanom nebijaše kraja ni konca.

U nedjelju dielio je presvietli sv. potvrdu stotini djece. Tko da se neveseli slušajuć, kako su djeca liepo u našem milom jeziku svojemu župniku bez o ikakvoga straha ili srama na upite odgovarala?

Koliko li ne koristi puku vriedni svećenik, kada poznade njegov jezik, ter se ne stidi s njim obćiti?

U svomu zadovoljan vrati se u večer presvietli biskup u Trst uz pratnju dvijuh dekana t. j. gg. Kalca i Botegara preko Buzeta, odkud je bio i došao.

Iz sv. Lovreča pazenatičkoga pišu nam 23. t. m. Dne 22. t. m. preminuo je nakon kratke ali težke bolesti vrlo čestit kmet i rodoljub Božo Babić, bivši občinski zastupnik. Pokojnik bijaše u narodnom pogledu vrlo odlučan, te je uz našu narodnu stranku stojao čvrsto i nepomično, što se je pokazalo osobito prigodom zadnjih izbora za carevinsko vieće.

Svevišnji podielio raj nebeski vrlomu našemu Boži!

Dar banke „Slavija". Upravno vieće rodoljubne banke „Slavija" u Pragu podarilo je „Delalskemu podpornemu društvu u Trstu", for. 50. Bilježeć taj plemeniti čin jedinoga slavenskoga zavoda te vrsti u našoj državi, preporučamo i ovom zgodom banku „Slavija" kano osjeguravajuće družtvo proti ognju, na život itd.

Iz Šterne pišu nam 24. t. m. Javljamo Vam se kasno, al bolje ikad nego nikad. Već lanjske godine u broju 50 dične „Naše Sloge" obećasmo, da ćemo priobćiti imena onih naših slavnih Šteranca, koji su dne 24 oktobra lanjske godine počinili tako surov čin proti našem tadanjem župeopravitelju gosp. Fr. Stefanutti-u, da mu je med naobraženim svietom težko naći para: Proti tim nositeljem djedovske kulture bijaše razprava na c. kr. sudu u Rovinju dne 19. i 20. prošloga septembra. Evo nas dakle, da se odazovemo našem obećanju priobćujuć Vam imena tih junaka: Signori (moramo ih pisat talijanski, jer inače bi se uvriedili) Saincich Matteo i Fedel Giovanni fu Andrea odsudjeni jesu na 14 a Pettorosso Antonio na 12 dana zatvora (kako su sami kazali, jer svjedoci nisu čuli odsudu, budući da su zapustili sud prije nego odsudjenici.

Slavna porečka „baba" neovjekovječuje imena tih svojih „patriota" pak bi dobro, da ju na to sjetite.

Nisu doduše strogo kažnjeni al i ta malenkost sjećati će ih, da je ovdje službovao veoma čestit svećenik i pošten čovjek, koji je radó praštao ljudem nu nikada . . . . . Župljani.

Banka „Slavija" obćini Kastav i „Bratovšćini". Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz Kastva, da je upravno vieće osjeguravajućeg družtva banke „Slavija" nastojanjem g. Mirka Jelušića, zastupnika rečene banke u Kastvu, darovalo obćini Kastavskoj for. 100 kano pripomoć k nabavi vatrogasnih sprava, štrcaljka itd.

Nadalje darovalo je isto vieće „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri" utemeljiteljnu svotu od for. 25.

Iznašajuć taj plemeniti čin upravnog vieća banke „Slavija" na javnost, mislimo, da vršimo rodoljubnu svoju dužnost ako preporučimo našim prijateljem i znancem i ovom zgodom što toplije to slavensko solidno i čvrsto družtvo. U obćini kastavskoj imade „Slavija" sliedeće zastupnike: Mirko Jelušić u Kastvu, Josip Kalčić u sv. Mateju, Fran Marčelja u Klani i Martin Gregorić u Brgudu.

Izpod Učke. U dičnoj „Slogi" od 6. oktobra t. g. bijaše samo letimice spomenuto ob občinskih izborih u Boljunu, a ja želim o tomu nešto više reći. Tekli su — što ćete — kano i drugdje u Istri: agitiralo se za mjesec prije, činili se sastanci i sve što sliedi. Ništa dakle nova. Samo ovaj put — budi mimogredce napomenuto — turala nekoja gospoda svoj nos ozamo, gdje im nije bilo mjesta; mislim na one bez izbornog prava. Ove je potrebno držati daleko od puka.

Izmedju 18 novoizabranih zastupnika osam je mladih; zastupstvo bit će dakle pomladjeno, ali time — ne varam li se — ne će se stvari radikalno promieniti, bar ne onoliko, koliko bi bilo željeti. Jer uprava stoji ovdje u glavarevih — bolje tajnikovih rukuh, pa prema sposobnostim i političkom mišljenju ovoga ili onoga, stvar će naša padati ili rasti. Pojedini zastupnici, bilo u sjednicah il ma gdje drugdje, imali bi se zauzeti odlučno za materijalno i moralno dobro svojih obćinara, i odvažno protiviti se starim griehom kabineta boljunske vlade. Nu nesmiju više tjerati politiku i život nehajstva, nemara: nesmije više ići sve po staru. Oni se moraju brinuti za svoj jezik i narodnost. Po staru nesmiju teći ni drugi poslovi, nemarić, jesu li hvalevriedni ili nisu. Naš puk je miran i miroljubiv a tako i njegovi zastupnici. Al to nevalja uviek, osobito tada, kad nam treba tražiti narodne pravice, pravo našemu jeziku svuda, gdje ga ide. Ljubav do jezika i domovine sjedinila je, ojačala i spasila Njemačku i Italiju, a da ne spominjemo druge. Želimo li i mi to postići, a mi se povedimo za njihovim primjerom: cienimo i ljubimo naš hrvatski jezik i naš narod; tražimo i unapredujmo slogu naroda, jer složni i ujedinjeni biti ćemo slobodni i sretni. Preporoditi se moraju i naši muževi, usisati novi duh naprednih naroda, duh naime, koji teži za slobodom i srećom svoga naroda. Nadamo se, da će mlade sile novoizabranog našeg zastupstva, a ponajpače to očekujemo od izobražene sile — da će užgati iskru pravog rodoljublja i života medju zastupstvom, dosliedno i medju pukom. Odlučno i ustrajno nek se zahtjeva ono što nas ide; mljačnost narodna i tako nas preveć ubija. Ne valja nehajno motriti kano do sada ono, što nam sakrivljuju bilo tko mu drago, nego se odlučno protiviti svemu i svima, koji nas prieče u duševnom i tjelesnom napredku.

Akoprem se s naše strane nastoji, da se u dušu puka uciepi duh narodnosti, pod čijom zastavom treba, da se bori, ipak dosadašnji kano i nedavni obć. izbori jesu više osobne naravi. Ovaj neće glasovati za onoga i obratno, jer su im možda domaći odnošaji unakrst, i radi sto drugih malenkosti. Vidio sam dapače i jednog našeg gospodina zauzeta za voditelja tobožnje talijanske stranke. Vriedno je ipak spomenuti, da ovaj put oni iz okolnih sela posvema prezriše naš slavni Boljun grad, te nijedan gradjanin nebi izabran u novo zastupstvo. Utješljiv pojav za cielo! Morate bo znati, da su u Boljunu sgoljnji Talijani najčišće krvi (!) s toga ostaviti ih gole na ciedilu, znak je, da su se stvari poboljšale i da će biti još bolje. Što postigosmo dakle s izbori? Postigosmo to, što smo izabrali u zastupstvo nešto više odlučnijih, uplivnijih muževa naše misli, da su izabrani svi Hrvati po jeziku, samo ne po političkom mišljenju, jer su nekoji politički nezreli, koji će doskora birati obćini načelnika, što je za nas najznamenitije, jer njemu je ovdje slobodno uzkliknuti s onim kraljem iz poviesti: Ja sam država, dotično: ja sam obćina. — Uspjeh konstituiranja javiti ću vam.

„Empirička Psihologija" za školsku i privatnu potrebu. Napisao dr. Josip Posedel, profesor u c. kr. gimnaziji dubrovačkoj. U Senju, brzotiskom H. Lustera 1892. Knjiga je ta napisana u prvoj vrsti za našu mladež na gimnazijah, ali će dobro doći i širem obćinstvu, napose gg. učiteljem i učiteljskim pripravnikom, kojim je poznavanje psihologije neobhodno potrebito, pa se do sada nemogoše poslužiti ovakvom hrvatskom knjigom. Preporučamo dakle rečenim krugovom, napose kod nas u Istri, rečenu knjigu, koja vriedi kod knjižara (H. Luster-a u Senju) for. 1.40 a kod g. pisca u Dubrovniku samo for. 1.20.

Trgovcem sa vinom i krčmarom, koji kane i ove godine po vino u Istru, preporučamo toplo, da nezalaze u gradove, već u sela, gdje će dobiti nepokvareno vino i uz nižu cienu.

Evo njim i danas nekoliko mjesta i osoba, na koje se mogu mirne duše obratiti. —

Za obćinu Motovun: Stjepan Kramar, posjednik u Rakotolah (pošta Motovun.

Za obćinu Vrsar (Orsera) Vinko Piemonte, posjednik u sv. Lovreču Pazenatičkom.

Za podobćinu sv. Petar u Šumi: Mate Lazarić posjednik.

U svih tih mjestih naći će trgovci obilno vrlo dobroga vina.

Molimo naše slovenske drugove, da upozore slovenske trgovce iz susjednih pokrajinah na spomenute osobe.

„Vienac" br. 43 od 22. listopada izišao je s ovim sadržajem: Iz samoće. Spjevao Miroljub. — Konac kraju. Pripovijeda Ladislav Z. Ladanjski. (Nastavak.) — Obiteljska sreća. Roman grofa L. N. Tolstoja. S ruskoga preveo Ivan Z. Gojtan. (1859) (Svršetak.) — Deset pisama filozofa Seneke prijatelju Luciliju. Preveo St. Senc. — Vratnik i Oltari. Putopisna crta. (Nastavak). — Razdražite i strasti. Crtica iz psihologije. Napisao J. P. — Listak: Književnost. Umjetnost. Svaštice. — Slika: Slovenska Gorica. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se još dobiti.

Listnica uredničtva.

Sl. „Café Mariatreu" u Beču. Nemožemo lista dati na „pokus" nikomu.

Slav. Hrv. Čit. Medulinu. Ono for. 2. upisasmo na račun Vaše predplate. Živili!

Gosp. I. M. u sv. L.: Ob onom poslu drugi put. Srdačan odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. A. P. u P. List Vam ide od 1. siečna 1889. Uplatili ste svega ukupno do sada for. 15. Dugujete nam dakle samo za tek. god. Hvala na rodoljubnoj odluci; Živili!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.": gg. N. J. Novigrad for. 2.50. P. N. Berseč for. 2.50. Čit. Berseč for. 2.50. S. J. Trst for. 5. B. A. Pazin for. 14.50. K. F. Pazin for. 2.50. Bibl. Alg. Krk for. 2.50. D. E. Karlovac for. 2. V. V. Kopar for. 1. V. J. Korbuno for. 5. P. F. Kopar for. 5 F. dr. I. Poreč for. 2.50. H. F. Lovran for. 2.50. K. F. Rukavac for. 2. M. I. Bakar for. 1. M. P. Sisak for. 1. H. M. Zagreb for. 5. I. T. Boljun for. 1. F. F. Boljun for. 1. G. L. Sobin for. 2. B. P.

Malinska for. 2. R. N. Lošinj for. 2. M. J. sv. Lovreč for. 250. P. V. sv. Lovreč for. 2. V. J. Jurišići for. 20. M. J. Baška for. 4.50. L. F. sv. Petar for. 7. V. A. Rieka for. 5. S. J. Zabiče for. 2. C. A. Žrenja for. 4. Ug. hrv. par. dr. Rieka for. 15. Hrv. šted. Zagreb for. 5. D. B. Cerovlje for 2.50. Čit. sv. Barbara for. 2.50. K. M. Frančići for. 6.50. V. dr. A. Djakovo for. 5. Čit. Karlobag for. 1.25. Občina Kastav for. 10. R. L. Trst for. 5. M. K. Zminj for. 10. V. S. Prezid for. 5. H. N. Gržane for. 2. Sb. duh. ml. Zagreb for. 5.

(Dalje sledi.)

Lutrijski brojevi

Dne 22. oktobra

Beč	29	15	34	47	19
Grac	41	10	88	12	54

Dne 26. oktobra

Brno	4f	75	35	70	69

Javna zahvala.

Slavnomu upravnomu vieću osjegurajućeg družtva banke „Slavija“ na podarenih nam 50 for. zahvaljuje se podpisano najsrdačnije kličuć: Bog plati i postostruči!

Predsjedničtvo „Delalskega podp. društva“ u Trstu, dne 25. oktobra 1892.

Mate Mandlć, predsjednik. Ivan Umek, tajnik.

Javna zahvala.

Podpisano občinsko poglavarstvo smatra si ugodnom dužnosti zahvaliti se javno slavnom upravnom vieću uzajamno osjeguravajuće banke

„Slavija“

u Pragu na darovanom prinosu u iznosu od jedno stotine (100) forintih k nabavi štrcaljke i gasećih sprava, a to putem mjestnog zastupnika i povjerenika g. Mirka Jelušića u Kastvu.

Zato i ovom prigodom preporuča podpisano poglavarstvo banku „Slaviju“ kano čvrst i solidan narodni zavod svakomu, da si za male novce imetak proti nesreći ognja ili život osjegura.

Glavarstvo občine
Kastav, dne 24. oktobra 1892.
Občinski glavar: Munić v. r.

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cene. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 23—52

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor
počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za ured, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cene. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 23—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta.

J. Klemenc
TRST
Via S. Antonio br. 1.

Odziviajoč se toj potrebi, vsojam se naznanjati slavnemu občinstvu, da je moja trgovina v Trstu, Via St. Antonio št. 1. popolnoma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknom za gospe, črnim kašmirjem, volnicam izčiste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim, mnogoterih vrst perilom, vsake baže volničastimi ogrinjačami, velikimi in malimi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombeža in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razven tega blago za zatovo in vsakovrstne trakove, mod katerimi tudi naše narodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahtevanje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami.

Naručbe pošilja brzo i točno po pošti. Do mala pošilje svojega agenta u Istru sa uzorki ter prosi, da bi sl. občinstvo pri njemu robu naručilo. 6—6

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 23—52

ŽIVIC i drug.
(Schiwitz & Comp.)
TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 7

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz vrlo nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il **siromak**, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6	kom. najfi. stolnih nožova pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ „	žlica običnih
12	„ „ „ „ „	„ za kavu.
1	„ „ „ „	velika žlica za juhu,
1	„ „ „ „ „ „	mlieko.
6	„ engleskih Viktoria-tasa.	
2	„ krasnih svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, se jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Uknjižena znamka.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padtolani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent
ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Fleischmarkt 1.2/22.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posve sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892.
Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom josam posvo zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa nadučitelj.
8—8

Za štrcaljku 17—20
proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zeleno, višnjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizde (Kornauburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lickova — skladište sumpora i modro galice uz porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 18—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljl uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland za kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cienc. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat.,
52—22 vrata 11.

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 22—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada pače u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč, a dobije se u odlikovanuj ljekarni:

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 23—52

Poštarske pošiljke odproma se odmah uz 55 nvč., ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaju sliedeće osobitosti: Glasovite i prave šaštre iz Brošije, željezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ušćrivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolostim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okriepljujuće želudac. Prašak za zube bieli i mržičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogačke kiselice kruza Esterhazy. 17—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

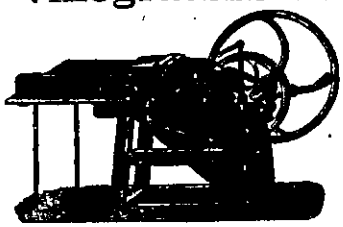

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, groždje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za **poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Cienc su iznova snižene!!! 10—20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 38—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marelije, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti du mislijo za razrede ali položc kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točno odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da no bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbo za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnuje se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako no pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku druge agencije za spedicije po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najniži ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Geri omenjena agencija daje pojasnila glede ceno, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje
za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se polzvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandlć.

Tiskara Dolenc.

Broj 44. U Trstu 3. novembra 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Govor delegata Vj. Spinčića

kod razprave proračuna vojne mornarice u sjednici austrijske delegacije dne 19. oktobra 1892. u Budimpešti.

Visoka delegacijo!

Neugodan je slučaj, što dolazim do rieči u jednoj i istoj sjednici kod dvaju predmeta, a to tim neugodniji, što jedva drugi, odnosno treći put javno njemački govorim. Ali nekoristi, ja valja da vršim svoju dužnost.

Osobita čuvstva napunjaju me svaki put kad u Pulu dodjem. Tu vidim sve naokolo tvrdjava, forts-a; u luci oklopnjača, torpeda i svakojakih drugih ladja, na obali i na malih otočićih svakojake radionice; i to sve može me samo radošću napuniti, jer je dobro, jer je nuždno osigurati se proti svim mogućim dogodjajem.

Skoro pak obuhvati me neka tmurnost. Spomenem se stanovitih požuda sa dviju strana za našimi zemljami, kojih so prekjučer dotaknuh; mislim na postupak naših oblasti uzduž ciele obalo monarhije, od Avže kroz Trst, cielu Istru, Rieku do Spuža, i dolazim do žalostnoga zaključka, da se, hoćeš nećeš, grade tvrdjave i forti, koji bi mogli biti u stanovitih slučajevih i dogodjajih jači, nego li oni, koji se u Puli nalaze.

Prelazim k samomu predmetu.

Ukupni troškovi, redoviti i izvanredni, c. i kr. vojne mornarice za godinu 1893. iznose skoro 12 milijuna forinti, što nije podnipošto mnogo, ako ih se prispodobi sa onimi drugih europejskih velevlasti; i ja ću za nje glasovati prem sam ubilježen kao proti govornik. Al učiniti ću opazaka, i to kužem unapried, takodjer u narodnom pogledu, jer mi je ovaj uz dinastiju i monarhiju uviek i svuda pred očima.

Plaće skoro 600 častnika iznašaju preko 700.000 for. Koliko te svote odpada na vlastite sinove primorskih zemalja, nisam mogao rasaznati iz danih nam predloga; da pak nisu odnosna mjesta lahko pristupna svim, može se suditi iz izkaza pitomaca mornarske akademije na Rieci: skoro tri četvrtine njih su sinovi pripadnika c. i kr. vojnoj mornarici, c. i kr. vojsci i civilnim državnim činovnikom, a jedna četvrtina sinovi zasebnika. Iz „Istre-Primorja“ ima jih doista 26, al ti spadaju po svoji prilici većinom spomenutim trim četvrtinam.

Niti k drugim plaćam nije njim lahko doći, jer škole u zemljah na obali nisu razvijene za tehničku naobrazbu, ili u obće neobstoje, i jer kako će mi se reći, neznadu dovoljno njemački.

Kako su mornari zajedno sa podčastnici razdieljeni po zemljah, vidi se iz jednoga izkaza za prezentnu službu mjeseca maja 1891.

Od 7131 muža odpada ih na zemlje na obali preko 5000, više od 5/7, dočim ih odpada na sve druge krunovine niti 2/7. Medju svimi 7131 mornara ima 1543 podčastnika. Takovih ima iz zemalja na obali 651, što čini po prilici, kako sam ja proračunao, okruglo uzeto 3/7 proti 4/7 drugih krunovina. Dakle i do podčastničkih služba dolazi manje sinova primorskih nego li drugih zemalja. Iz drugih zemalja, sjevernijih, nalazimo polovica mornara kao podčastnike; iz Hrvatske i Slavonije 1/5, iz Goričke, Trsta Istre 1/6, iz Dalmacije 1/18.

Držim, da bi se sinove Primoraca imalo bar toliko u obzir uzeti, koliko sinove ostalih krunovida, koli kod podčastničkih služba, toli kod plaćnika. To se dakako ne može na jednom dogoditi, al se može, uz dobru volju, u to uputiti.

I tu nek zadobije valjanost jednako pravo za sve, i to koli obzirom na zemlje, toli obzirom na narode i jezike. I tu nek budu i Hrvati i Slovenci, koji sačinjavaju stalno preko 4/7 mornara, uzeti u obzir kako ih ide.

Kako ih se u obće, zajedno s ostalimi Slaveni, u obzir uzimlje, za to nisam mogao naći podataka. Ipak neki zaključci mogu se učiniti iz triju izkaza sadržanih u izvještaju proračunskoga odbora, za koje sam mu jako zahvalan; naime učenika mornaričke niže realke, mornaričke pučke muzkè i mornaričke pučke ženske škole u Puli. Na prvoj je 8 učenika slavenske narodnosti, medju 82; na drugoj 18 izmedju 430, na trećoj 16 izmedju 396. Dobro znam, da ti svi nisu djeca pripadnika c. i kr. vojnoj mornarici i c. i kr. arsenalu; ali iz navedenih brojeva učenika slavenske (svih Slavena) narodnosti, moglo bi se učiniti zaključaka odnosno na broj pripadnika c. i kr. vojne mornarice i c. i kr. arsenala slavenske narodnosti.

Po onom, što sam mogao nedavno, pred mojim polazkom ovamo, viditi i saznati, ne rabi se u obće pismeno njihova jezika. Svi pripisi oblusti, pribijeni koje kuda, su njemački i talijanski: „Kundmachung“ — „Avviso“, „Rundschreiben“ — „Circolare“, „Vorschriften“ — „Prescrizioni“ itd. odnosno na bolničku blagajnu, na kontrolno sustajanje itd. Da, u odjelu za stolare, vidio sam na jednoj daski osam pripisa oblasti, kojih jedan bijaše samo njemački, a sedam samo talijanski napisano.

Kako mora to djelovati, velecienjena gospodo, na mornara i na radnike! Šta si moraju ljudi misliti! Ne izgleda li, kao da bi se bilo u njemačko-talijanskom, ili ćak u talijanskom arsenalu! Ugledna osoba opazila je pred kratko poslje posjeta arsenala u Puli, da obzirom na jezik nalazi jedva koju razliku izmedju njega i onoga u Spezzii.

To valja imenito za odjel „brodogradnja“. Neobazirem se na inžinire, i omedjašnjem se na one, koji strogo k radnji pripadaju.

Medju petoricom nadposlovodja je jedan Danac i dva rodjena Čozota, dočim mi je poriekło ostale dvojice nepoznato. Četvorica poslovodja čini se po imenih, da je tuzemska; ali medju nadmajstori, majstori i predradnici ima jih ipak preveć, koji se sad doista medju Istrijance broje, pošto su dobili u kojem gradiću Istre pripadnost i državljanstvo, kao i obojica spomenutih nadposlovodja, ali kojih rodjeno mjesto ima se iskati u kraljevstvu Italije (najviše u Miljetcih), kojih neki su jedva prije 7 do 8 godina došli kao radnici u Pulu; koji ne bivaju predpostavljeni po obojici nadposlovodjah i Čozotih radi njihovih osobitih sposobnostnih, nego radi toga, jer su „dalla costa“ (sa obale) — tako se zovu medju sobom i sačinjavaju zajedno sa radnici sa obale falangu, usried koje se naši, osobito ako nisu talijanske narodnosti, kao trpljeni, kao tudjinci čutiti moraju.

Naši ne napreduju tako lahko nit tako naglo, prem nisu manje sposobni, a u novije doba bivaju lakše odpušteni od radnje nego li rodjeni u Italiji, premda su prvi mladji i jači za rad nego li posliednji, i premda imadu drugih vlastitosti, s kojih bi se imalo na nje veći obzir uzeti. Ima pojedinaca kao radnika, u c. i kr. arsenalu, koji su talijanski građjani . . .

Zapovjednik mornarice barun Sterneck: U arsenalu u Puli neima radnika, koji nebi bili rodjeni Austrijci.

Delegat Spinčić, poslie kratkoga izkanja u svojih papirih: Enrigo Oswaldi i Barchi ne samo da nisu Austrijci rodjeni, nego oni nisu nit austrijski državljani. Prvoga sinovi su poslovali u c. i kr. arsenalu a sad služe u talijanskoj vojsici; sin posliednjega poslovao je pred svojom vojničkom dužnošću u c. i kr. arsenalu, išao je pak u Italiju kao talijanski vojnik, a onda došao opet u arsenal u Puli. Tako mi bje rečeno i nek se blagoizvoli o tom obaviestiti. Ja radu pripuštam, da to nije poznato visokomu c. i kr. vodstvu mornarice; to ono prepušta neposrednim predstojnikom radnika. Al moralo bi se tomu kraj učiniti, jer razdražuje domaće i jer nije u redu.

A sad dolazim još na jednu, znamenitu stvar.

Priznajem rado, da ima u arsenalu najviše radnika iz Istre. Ali u posliednjo doba mnogo ih se je odpustilo. Po godišnjem izvještaju za godinu 1891. bio je to godine odpušten 161 radnik. Već to bilo bi mnogo ako se pomisli, da tu neide o toliko osoba, nego u mnogih slučajevih o obiteljih. Nego još gore je ljetos, kad bijaše odpušteno više stotina radnika, ili ih je imalo drugih koncem septembra odpušteno biti — ja neznam da li su koncem septembra sbilja odpušteni bili. Odpuštenja prvih mjeseca godine dala su povoda zastupniku na carevinskom vieću dr. Rizzi-u, te je postavio mjeseca svibnja na visoku vladu upit. Tim je preteklo zastupnika na carevinskom vieću g. dra. Laginju, koj je već imao pripravan upit. Spominjem to, da pokažem, da ta stvar svakoga, bio Talijan ili Hrvat, koji okolnosti pozna, zanima. Njegova preuzvišenost gosp. ministar domobranstva odgovorio je na taj upit dne 27. maja po dobljenih informacijah od vodstva mornarice. Rekao je, da se radnici diele u stalne i privremene; da od prvih nebijaše nitko odpušten, i da broj posliednjih od novih brodoradnja odvisi.

Ali za našu c. i kr. vojnu mornaricu gradili su se brodovi god. 1891., grade se ljetos i gradit će se u buduće!

Uslied spomenutoga izvještaja za god. 1891. bili su novi strojevi za brod „Tegetthof“ kao i brodovi „Najade“, „Pelikan“, „Planet“ i „Satellit“ (koji se još u gradnji nalazi) dani na izgradnju firmi Schichau u Elbingu. U istom izvještaju navedeni su uzroci, s kojih se je dalo na izgradnju na firme u inozemstvu a ne u tuzemstvu. A ti su: ciene obzirom na točno izmjerena sredstva; načelo vodstva mornarice, da porabi najnovije strojne sustave; i da „Stabilimento tecnico triestino“ nije mogao mnogo posala preuzeti.

Uzaludišćem uzroke — kako sam to već prije rekao gosp. izviestitelju, — zašto se te brodove nije dalo graditi u c. i kr. arsenalu u Puli i zašto se druge nedaje tamo graditi.

Uz najvišega inžinira, uz 7 nadinžinira i 24 inžinira samo kod brodogradnje; uz tolike druge najviše, nadinžinire i inžinire (naslov I. pod naslovom F. proračuna) moglo bi se stalno osnove napraviti i dati ih izvršiti. Uvredio bih inžinire, kad bih i za hip podvojio, da nebi mogli napraviti osnova za brodove, voditi odnosnu radnju i preuzeti na se odgovornost za izgradnju. Kad i kad imali bi dakako neki njih pregledavati i proučavati brodove i odnosne radionice u inozemstvu radi novosti i iznašašća.

Naši radnici su dobre, izvrstne sile; ako pak nebi imali dovoljno prakse u kojoj god struci, o čem dvojim, tad bi se moglo provizorno uzeti vratnih radnika iz inozemstva.

Što se tiče najnovijih strojeva, koji u ostalom nisu nit u inozemstvu uviek dobro učinjeni, to bi se moglo u slučaju potrebe poslati takodjer u tudjinu naših inžinira, da pronče sustave, te da uzmognu izradnju potrebitoga stroja voditi u kojoj našoj tvornici. Razumije se samo po sebi, da bi se po naših inžinirih moglo proračunati troškove brodova, što se imadu graditi i postaviti jih u proračunanoj svoti.

Tako bi odpali svi uzroci, s kojih se dosad grade brodovi i strojevi u inozemstvu.

Radostno pozdravljan nastojanja visokoga vodstva mornarice, uslied kojih se je dalo, po navedenom izvještaju, izradbu ploča za oklopnjače, brzih kanona, i većine naboja domaćim firmam; te mislim, u koliko se tiče naboja, da bi se i ocilene granate najtežega kalibra mogle doma izradjivati, jer bi se stalno dozvollo troškove za odnosne uredbe, kad bi se vidjelo, da se hoće i u tom obziru posve neodvisnimi učiniti.

Ja ću — gdjegod budem — još većom radošću pozdraviti hip, u kojem se bude visoko vodstvo mornarice učinilo posve neodvisnim u svih potrebočah c. i kr. vojne mornarice; u kojem ne samo da neće milijuni nego nit tisuća teći u inozemstvo; u kojem tuzemni radnici ne samo da neće biti zapostavljani inozemcem, nego bit će jedini — izuzam možebitne provizorne — radnici u c. i kr. arsenalu, u kojem se bude s jedne strane Primorce, s druge Slavene u obće, a imenito Hrvate i Slovence i njihov jezik uzelo u obzir, kako ih ide koli u c. i kr. arsenalu, toli kod c. i kr. mornarice.

Istarski sabor.

IV. zasjedanje.

III. sjednica dne 14. sept. 1892.

(Konac.)

Kod glavne razprave proračuna za god. 1893 o zemljo-razteretnoj zakladi (ozoner) govorio je zastupnik Laginja. Govor donesti ćemo budući put.

Poslie toga ustane zastupnik Spinčić, i dobiv rieč izjavi koliko sliedi:

Pošto već nas nijedan neće govoriti u ovom predmetu, u kojem je netom govorio dr. Laginja, izjavljam na temelju ovoga poslovnika za saborsko razpravljenje — §. 46. „glasovanje“, troji odstavak, druga izroka — u ime svoje i u ime svojih drugova, gospode (obraćen napram pojedinim) Frana Flega, dra. Stangera, Mata Mandića, Slavoja Jonko, dra. Volarića, dra. Laginje da se mi svi i svaki posebice sustežemo od glasovanja kod proračuna za 1893 razteretne zaklade, te da se uslied toga nas sve i svakoga pojedince ima smatrati kao neprisutne kod sjednice. —

Upozorujem na to gospodina predsjednika i zastupnika c. kr. vlade i molim predsjednika, da ustanovi, konstatira broj članova nalazećih se u saboru.

Predsjednik uvidiv o čemu se radi, pobroji članove većine, te ustanoviv, da ih neima dostatan broj, prekine razpravu o prodleženem predmetu, te najavi, da će se raspravljati o drugoj točki t. j. o proračunu zemaljske zaklade za god. 1893.

Zastupnik Bubba izješčuje u ime financijalnoga odbora, te predlaže, da sabor odobri proračun sa for. 867,992 potreba i sa for. 97,502 pokritja; za pokritje manjka ustanovljuje se: a) 20 po sto nameta na sve izravne poreze uključivo izvanredne državne nameto; b) 100 po sto nameta na potrošarinu državnu na meso i vino; c) zemaljski porez po 1 for. 70 nvč. za svaki hektolitar pive na malo prodan; po for. 10.02 na svaki hektolitar na malo prodanih špiritoznih tekućina, rakije itd. označenih u čl. I. slovo B. II., točka 1. državnog zakona od dne 18 maja 1875 br. 84, te for. 6.68 za svaki hektolitar na malo prodane rakije, označene u točki 2. istoga članka i zakona. Kod glavne razprave progovori zastupnik Spinčić. (Njegov obširni i krasni govor donieli smo posebice.)

(Občinstvo na galeriji prekidalo je opotovano govornika, kihanjem, kašljom i glasnom vikom. Predsjednik se zagrozio 3—4 puta, čemu se zastupnici smijaše znajući, da je predsjednik napram tomu občinstvu nemoćan. Ali pošto je na galeriji sve to više nemir rasao i videći predsjednik, da mu se zastupnici manjino smiju, ojunači se napokon, te dade nešto občinstva odaleditи zaviknuv: „svi oni, koji uznemiruju“, neka izadju. U saborници nastao je glasan smjeh a najveći nemirnjaci na galeriji počo uzmicati. Najprvi izašao je sa galerije markezo Benedetto de Polesini, što se je občinstvo tumačilo, da je izašao na čelu nemirnja kao njihov vodja. Saborski sluga zatvori galeriju s ključem, čemu prigovori predsjednik naloživ mu, da opet otvori galeriju, na što se je većina nemirnjaka na galeriju povratila).

Zastupnik Volarić izjavi na to pozivajuć se na §. 46. saborskog poslovnika, da se on i svi njegovi drugovi uzteže od glasovanja kod proračuna zemaljske zaklade, te da se ih ima smatrati kano da nisu sada u saborници.

(Na to ulaze zastupnici Becich i Sbisà, koji se na početku sjednice izpričaše, da

nemogu doći radi bolesti. Na klupah manjine: Eto bolestnika!)

Predsjednik predbaci zastupniku Laginji, da ga ne razumije kako se može ustegnuti od glasovanja o proračunu, što no ga je predložila zemaljska uprava, kojoj i on pripada.

Zastupnik Laginja moli riječ na svoju obranu.

Predsjednik više, da mu ne daje riječi.

Zastupnik Laginja poziv'je te na sabor, te mu ovaj dozvoli, da govori.

Zastupnik Laginja reče na to podignutim glasom talijanski, da ajedi u saboru kano zastupnik, nipošto kao zemaljski prisjednik, te da imade kao zastupnik veće i više dužnostih nego li kao prisjednik. Premda nije mogao sudjelovati k sjednicam zemaljskoga odbora, ipak je radio izvan odbora. Kano zastupnik na državnom saboru misli, da uživa ista prava kao i svaki drugi javni činovnik, te da nije bio dužan pitati dozvolu od zemaljskoga kapetana, da može u Beč, kamo bi bio pošao istotako, makar i nedobio dozvole. Žao mu je što bijaše prisiljen izjaviti ovoliko, i to jer bijaše izazvan.

Predsjednik tumači odnošaj svoj napram prisjedniku Laginji, koji da nemože ni kao zastupnik zaboraviti, da je i prisjednik.

Predsjednik pobroji članove i ustanovi, da ih imade 25.

Zastupnik Bubba čita pojedine rubrike troškova i pokrića, što prima većina sa 17 glasova bez rasprave.

Isti čita resoluciju, koju predlažo financijalni odbor i koja ide za tim, da dozvoli zemaljski odbor u slučaju, da se pojavi kolera u pokrajini, pojedinim siromašnim občinam za najveće potrebe i u zdravstvene svrhe zajam iz zemaljske zaklade.

Resoluciju prima većina sa 17 glasova.

Predsjednik stavi na razpravu proračun zaklade ezonera ustanoviv dostatan broj zastupnika. Većina prihvaća taj proračun bez dalnje rasprave sa 17 glasova.

Predsjednik javlja, da je tim svršen rad sabora, pohvali marljivost zastupnika i odbora. Pozdravi zastupnike, koji će biti možda opet pozvani na zasjedanje u zgodnije doba. Zaključi kratak svoj govor sa pozivom, da se uzklikne Njeg. Veličanstvu: „evviva!“ Većina uzklikne „evviva!“ manjina „živio!“

Za tim zamoli zastupnike, da se sastanu poslie podne u 5 sati, da se pročita zapisnik današnje sjednice.

Poslie podne u 5 sati sastali se 24 zastupnici. s predsjednikom, te vladin zastupnik Eluschegg.

Zastupnik Vergottini pročita zapisnik zadnje sjednice, te ga većina odobri.

Predsjednik zaključi na to u ime Njeg. Veličanstva ovo zasjedanje.

Glavna Skupština

učiteljskoga družtva za kotar Volosko.

(Dalje.)

Gosp. Makarović veli, da mi državni činovnici postati nećemo, jer pokrajine neće u tome od svojih prava odustati, ali jednakost plaća da možemo postignuti. Zagovara istu prispodobom, što ju je vrlo sgodno povukao izmed stanja učitelja na selu i u mjestu. Življenje na selu puno je skuplje nego u mjestu. Kruh je skuplji i slabiji; mesa riedko u kojem selu dobiješ; naručiš li ga iz grada, košta te malne dvostruko; nećeš li, to nemožeš da se hraniš kako bi prema svome trudu morao; hoćeš li kokoš ili pile, moljakaj po cielom selu, plati draže nego u mjestu i još budi zahvalan prodavaocu; trebaš li platna ili sukna, plati skuplje nego u mjestu, ili putuj tamo; želiš li pristojno odielo, da možeš s njim u izobraženo družtvo, hajde tražiti krojača u mjesto; trebaš li komad ljepšega pokućstva ili posobljа, išti vozara pa šibaj u grad; ako si u takom selu, gdje nemaš ni pošte, a ti plaćaj svaki list što šalješ ili primaš 10—20 nč.; oboli ti žena ili diete, šalji daleko u mjesto po liečnika, da mu dadeš 20—30 for.; neka je bolest koliko opasna i trajna, te dođje li liečnik desetak puta, ode ti plaća od jedne godine! — Gledajmo nadalje kakve su školske sgrade na selima a kakve u gradu, i koja je razlika medju učenici i učiteljevim poslom. Na selu kućiš u kakoj, maloj vlažnoj sobi, sva je nagnječena zamušane djece, i tu ti dereš grlo u zadušnom sraku, mučeći se i kleneći se Bog zna koliko odjela; dočim u mjestu sve je obratno: ta učitelj uživa liepe i zdrave sgrade, ima samo svoj razred sa malim brojem djece, a djeca su čista i ugladjena. U gradu k tomu ima učitelj prilike, da lahko odgoji i izkoli svoju djecu, da joj dade oksistenciju; a na selu? Pak i u duševnom pogledu kudkamo bolje je u jednom mjestu, nego u zabitnom selu. U mjestu imade zabave, ugodnog odmora, liepih pobudjaja i jedre duševne okrepe — bez novčića potroška ili vrlo jeftino; na selu usuprot borit ti se sa dosadom i malaksanjem. Hoćeš li pako, da se otmeš klonuću, da pratiš obće dogodjaje, da te nebude sram kad dodješ u kako izobraženo družtvo, a ti drži novine, troši forinte za ono, što u gradu možeš imati za novčić. Napokon u gradu nitko se ne brine čije si babe sin, dočim na selu imaš svaki dan sto neugodnih zadjevica, hiljadu osuda itd. U svom i svačem seoskome je učitelju gore nego onom u mjestu: zato mu za nagradu i odštetu daju i goru plaću — —

Govor g. Makarovića bio je primljen velikim odobravanjem.

Gosp. predsjednik odvraća, da pojmi dobro autonomiju pojedinih pokrajina, nu dodaje, da nekoji pokrajinski sabori krate i krnje ono, što nam državni školski zakon zajamčuje, te da bismo mi u Istri u sadašnjih okolnostih bolje prošli na podlozi državnog zakona. Što se tiče izjednačenja učiteljskih plaća slaže se g. Makarovićem, samo bi još želio, da se u tom i učiteljice s nama izjednače. Nu to pitanje, veli, razpravit će se bolje, ako se prepusti za koju buduću sjednicu.

Gosp. Dukić zagovara jednakoplaćenost ako i jest u načelu za sustav plaćevnih razreda, a to zato, što ovaj sustav, po tome kako je u Istri proveden i kako se provadja, nevalja i samo zle posliedice sobom donaša. Dok se postigne jednakoplaćenost, želio bi, da se ublaži dosadanji sistem time, da se unapred neklasificiraju više mjesta nego učitelji. Kaže i razlog.

Gosp. Martelanc veli, da na Goriškom nisu učitelji s tim sistemom zadovoljni, jer kako kod nas od par uplivnijih občinara, tamo sve odvisi od milosti nadzornika. (Daklo svagdje od milosti...)

Gosp. Debenjak misli, da će se naše prošnje i predlozi slabo uvažavati, dok nebude u saborima i po koji učitelj-zastupnikom, da uzmogne ondje neprestance temeljito i iztrajno zagovarati naše interese.

Gosp. Jurinčić čita umjestan sastavak o našem slabom stanju, nepostavljajuć nikakvih konkretnih predloga.

Gosp. bilježnik čita pozdravno pismo g. Bogatca, predsjednika učit. družtva za koparski kotar. Skupština odvraća sa povici: Živio Bogatec! Živila braća! — Čita se nadalje dopis istoga, kojim preporučuje, da bi učiteljstvo ciele Istre podneslo na zemaljski sabor temeljito obrazloženu molbu za poboljšanje našega stanja, nerošito da bi zatražilo ustanovljenje sliedećih plaćevnih razreda: III. sa plaćom od 500 for., II. sa 550 for., I. sa 600 for.; za privremene učitelje i podučitelje 400 for.; za učiteljice svagdje 20% manje. Čita se i drugi dopis, kojim rečeni gospodin preporučuje, da bi se što više istarskih učitelja prijavilo za ustup u „udovsko podporno družtvo za Kranjsku.“

Time se izcrpljuje 4. točka dnevnoga reda. Na tolike raznovrstne želje i predloge stvara se sliedeći jedinstveni zaključak: „Zemaljskomu saboru u Poreču ima se podnesti molba, da izvoli shodnim preinakama dotičnih zemaljskih škol. zakona zadovoljiti slovu i duhu 1. točke §. 55. državnoga škol. zakona od 14. svibnja 1869 (koja po prilici glasi: Najmanje plaće moraju biti tako odmjerene, da učitelji i podučitelji mogu svo svoje sile svome zvanju posvetiti, bez da se moraju baviti i drugimi poslovi, koji bi ih u vršenju službe spriečavali; k tomu treba, da učitelji sa svojom plaćom uzmognu uzdržavati i obitelj — mjestnim prilikam primjerono.) Ta molba ima se temeljito i svestrano obrazložiti, a odbor mora dogovorno s drugimi našimi učit. družtvi nastojati, da istu podpišu po mogućnosti svi učitelji i učiteljice ciele Istrie bez obzira na narodnost.“

Na predlog g. Debenjaka prima skupština s negodovanjem do znanja način, kojim je pri II. sl. katol. sastanku u Ljubljani kanonik Klun govorio o učiteljima.

(Konac sliedi.)

Razgovor

med Kaštelirkom i Labinčankom na Križeri pred crkvom sv. Troice.

Kašt; Dobro jutro botra!

Lab.: Bog daj svako jutro!

Kašt.: Kakovu ešću ste imali tu pasanu nediljу?

Lab.: Sam čula, da su storili nikaj u Jegu nacional za plaćati talijansku školu.

Kašt.: Ki će to plaćati?

Lab.: Nikoji su se notali za plaćati 20 soldi na misec.

Kašt.: Ter su govorili, da su vam Taljani za niš uzidali školu; a sada su došli k vami pekljati. Vidite kako vam krnjeli znadu umisiti kruh od vaše muke. Prvo su vam zmuzli komunsku hišu, pak rabotu; a sada će vam zmusti solde ča su svojim artižanom dali. A od vaših Libinčani se je forši i takovih notalo u tu legu, ki nimaju njanke za kilo soli.

Lab.: Vero su deboto svi takovi, ki u šetemani moraju na krdenču uzimati muku za kašu, a plate u subotu, kuda žurnadu potegnu.

Kašt.: Ako nimaju žurnadu i ako je slabo vrime, kako živu ti kašari?

Lab.: A vero onda teku u Poreč Lazaru, Nadalunu i šior Kekinu, da im posude beči na drva ili na grozje.

Kašt.: Po čem su vam platili ovo lito grozje?

Lab.: Vero piantadelu po tri a teran po sedan soldi kilo; moremo reći po niš, jer toliki nisu s tim platili njanke interes na dug.

Kašt.: Ča nemorete vino doma činiti kako i naši ljudi, pak bite pili i već beći čapali.

Lab.: Draga moja, žalostno je, kad je čovik zadužen, mora dati gospodi sve svoje šustance pošto će oni.

Kašt.: A zašto ne gledate iz duga se izkopati. Ča neznate, da je tužan ki je dužan.

Lab.: Vero su nam Porečani vajk obećivali, da će nami draže platiti nego drugim, samo ako budemo s njima držali kad su votacioni. Sad su nas pako tradili na preciji grozja; i vrh toga su došli ciganiti za školu. Na sve strane nas neki gledaju oguliti dokle malo po malo postanemo ili njihovi sočali ili hlapci.

Kašt.: Da vas do toga brže dovedu, su vam dali talijansku školu, u kojoj će vaša dica naučiti mrziti svoj jezik, svoj narod, miliko svoje majke i žulje svojega oca. Vaša će dica za niš vrime gubiti, jer maeštar neće razumiti njih, ni oni maeštra: on će biti mučitelj vaše dice, a ne učitelj. Svi ljudi, koji imaju zdravu pamet, uče svoju dicu u materinskom jeziku, a ne u tujem. U Poreču nisu škole ni tudeške ni franceske, nego talijanske, jer to je njihov materinski jezik; a poli vas bi morala biti hrvatska, jer hrvatski je vaš materinski jezik, i samo toga razume vaša dica.

Lab.: Vero neću ja moje poslati u školu. Mladji neka čuva onih šest glavic ovac, a stariji neka se muči s ocem u kampanji, namisto da mi ga muči maeštar u školi.

Kašt.: Pravo imate, botra. Da bi tako zdravo mislila svaka majka, bilo bi manje potepuhi i lakodelci. Pak vas nijedan nemore ni obligat ni prisilit, da šaljete vašu dicu u onu školu. Ono ni maeštar kako drugi. On je plaćen od „Lege nazionale“, ona ga more poslati ča od danas do sutra, jer ni inštalan. On ne more dobiti penzion kako drugi. On ne more ateštata učiniti svojim školarom, kako svi drugi maeštri.

Lab.: Kad je to tako, onda vidim, da smo prave ovce proz pastira na otrovnoj paši.

Kašt.: Po moju grišnu dušu sto i pa rubu vaše jame kolombinke, ako se brže bolje ne opametite i od grada neodalećite.

Lab.: To je vanjelije, jer pokojni Pre-Roška — Bog ga pomiluj, — je zna samo hrvatski mašiti, ali nam je i on iz oltara rekā, da ćemo svi propasti na duši i na imanju, ako se budemo preveć grada držali, i od slipih i cotastih proroka se pustili za nos voditi.

Kašt.: Vero je i naš pokojni Pre-Frane više puti rekā, da kad slip slipoga vodi, da oba u jamu padu.

Lab.: Ah sveta Troica prosvitli pamet našim voditeljem i glavarom!

Kašt.: Amen! ali brzo, da nebude preknsno.

Na dušni dan.

Svud tihi mir
I tužno svona svono,
Kô jecaj cielog svieta,
Kô uzdah duše bône
Svud tihi mir. . . . .
Gle silu svieta,
Što grobu sad se puti
I nosi rasna svieća — —
— — Oj udesu mi kruti,
Oj gdje je moja sreća,
Gdje majka zlata?!
Daleko zakopata. . . .
Na njezin grob nemogu,
Da pomolim se Bogu,
Da zaspem milo svieće,
Da palim trunak svieće!
Oj, majko, milovana,
Oj srećo prvih dana!
— — — — — — —
Ublaži ću tugu
Ta imam majku drugu, . . .
. . . Satrvena i bôna
Na odru leži ona,
Izmučena, propćta
Ta Istra moja sveta,
I njoj taj svijet mieće
U ruke smrtne svieće —
— — Oj bježi, svieto kleti,
Ne dadem drugoj majci,
Ne dadem umrieti!
Sa odra ustaj, Istro,
Utrni kobnu svieću
Nad tobom nebo bistro
Nagovješta ti sreću,
Nè, za te nema
Mrtvog dana
Ti majko milovana!
— — Al ota zvierad niema,
Što tebi groblje sprema,
Aj ta će u grob pasti,
A ti ćeš, majko, ovasti,
Dà, ovasti silna, jaka
I samo stan junaka
Oj Istro zlata,
I samo dom Hrvata!

Rikard Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Poznaš „Longa“ iz Šterne?

Jur. Vero vulja misliš Kopitara.

Fr. Jušto si indovinal; ča ni pravi „Longo“?

Jur. Ma govore, da će poć za maeštra.

Fr. Nevolju će on poć kad ima kraću pamét nego ja dlaku na jeziku.

* * *

Fr. Ma jih srbi, da jih je jedan Hrvat opekal i to jedan otrok.

Jur. Škoda, da ni malo već!

Fr. Dobro je i to; pasat će jim morbin.

Jur. Vero je već nekin tr nekin,

* * *

Fr. Je su li barbi Matetu vlasi posiveli?

Jur. Vero su od lani ovamo jako, a još će već kad se bude dotoral va Rovinje.

Fr. Ja, ač će preveć študijat.

* * *

Fr. Dobro jutro, Jure! Ča si mi tako tužan?

Jur. Kako da ne budem tužan, kado mi je sin tako zločest.

Fr. Od kada to? Tr do sada se ni čulo nič zlega!

Jur. Ni ne, hvala Bogu, dokler ni imel dela s krnjeli i šarenjaki; ali od kada je prišal va njihovu kompaniju, kako da mu se je pomutila pamet...

Fr. Ma ča je to storil?

Jur. Od kada je prišal va tu nesrećnu kompaniju vajka kune kako i brek; neće v crekvu, otel bi sedet dan i noć va oštrije, igrat na karte... i ča ti ja znam, ča još drugo.

Fr. (smije se) Ha! ha! ha!

Jur. Ti mi se još smeješ?!

Fr. (smije se još). Ha! ha! ha! ki je kriv, da ti je sin takov? Ki drugi nego ti sam?

Jur. Ja sam?

Fr. Ti sam! Da si držal sina vajka dugo od krnjeli i šarenjaki, kako sam ja mojega, onda bi bil dobar, kako je i moj.

Jur. Je take je, ma j' kasno za polne k maše.

* * *

Fr. Dunke „barbа Mate“ će se poć dotorat va Rovinj?

Jur. Govore da ja, ma da će „ežame" storit i firmu dobit va samih četrnajst dan.

Fr. To mora bit baš jako fina tikva!

* * *

Jur. Jakov će poć dunke jačmik jist.

Jur. Ma govore, da će pojist nutre dvanajst porcijuni.

Fr. Dobro mu stoji, mogal je pamet imat.

Različite viesti.

Delegatu Spinčiću priredilo hrvatski i slovenski sveučilištni djaci u Beču, kad no se je vratio iz „Budimpešte, srdačnu ovaciju, hoteći mu tim izraziti iskreno priznanje i zahvalu na njegovom požrtvovnom i neutrudivom djelovanju u delegacijah.

† **Josip Buratić.** — Iz Boljunšćine pišu nam 26. t. m. Bilježimo ovim bolnom dušom smrt prijatelja nam i bivšeg načelnika boljunske občine Josipa Buretića. Preminuo je u Gospodu dne 24. tek. mjeseca u 67. godini dobe svoje, a danas predali materi zemlji njegovo tielo. Ostavlja u ovoj suznoj dolini svoju uzvišenu staricu sa više sinova i kćeri. Bio je pokojni tri puta obć. glavarom izabran; njega je prvoga riesila načelnička čast naše občine — bilo to — nevaram li se — godine 1864, kad se preuredile županije u Istri i nastale velike občine. Bio je kljućarom crkvenim i sudbeni delegat do konca svoga života; bio je u kratko prvak občine Boljuna, prvak osobito što se tiče izobraznje. Za čudo je, kako je on mogao, kako seljak, pridobit si onoliko znanja i vještine u sastavljanju raznih pisama itd. Ako si ga upitao, kako je do toga dotjerao, odgovorio bi, da je to plod njegove marljivosti i želje do znanja. Nikada nije polazio škole, a njegova „Početnica" bila slovenska „Pratika". Kasnije kupovnoje razne knjige; bio je član družtva sv. Jeronima i sv. Mohora, a osobito je ljubio „Našu Slogu" i bio njeni predbrojnik od početka njezina života. Čitao ju marljivio, proučio pazljivo od početka do konca, a sadržaj znao bi ljudem pripoviedati i tumačiti. Ona ga oduševila za sve lieno i plemenito. U svakoj je narodnoj borbi živo sudjelovao, i u tomu znao bi nas mudro savjetovati i poučiti. Rado smo se držali njegovih nauka i preporuka, jer je bio prokušani rodoljub. I poslednji dan njegova života bila mu je na srcu sreća naše občine, te je žalio one, kojim je jezik naš i dom deveta briga. Sa pokojnikom gubi naša zaslužna „Sloga" najboljeg zagovornika u ovoj občini a mi savjetnika i rodoljuba. Lahka ti bila zemljica vriedni Josipe!

Veselica „Bralnoga društva" u Sv. Ivanu kraj Trsta, obdržavana dne 1. t. m. prigodom otvorenja novih družtvenih prostorijah, izpala je nad svako očekivanje i u svakom pogledu. Prostrana družtvena dvorana bijaše upravo natlačena občinstvom. Koli tamburaški zbor toli predstavljači-diletanti oduševiše mnogobrojno občinstvo do uzhita.

Druga alegorička slika za Gundulićev spomenik. Naš dični Rendić izradio je i drugu alegoričku sliku u bas-reliefu za spomenik neumrlog hrvatskog pjesnika Ivana Gundulića, što no ga kane buduće godine u Dubrovniku odkriti. Motiv slike uzeo je umjetnik iz Gundulićeva „Osmana" i to iz sliedećih stihova VIII. pjevanja:

„Oh! da bi uviek jakno sade
Živio miran i slobodan,
Dubrovniče bieli grad.,
Slavan svietu, nebu ugodan.
Krune ugarske veći dio,
Svu bosansku kraljevinu,
I gdi 'e Herceg gospodio,
Vlast poda se turska ukinu;
Još sried ustah ljuta zmaja,
I nokata biesna lava
Oko' tebe s oba kraja
Slovinska je sva državа.
Robovi su tvoi susicdi,
Težke sile sviem samo siedi
Na priestolju od slobode".

Na priestolju sjedi naime u dostojanstvenom položaju krasna žena, oljevena po običaju XVI. vieka, sa krunom na glavi, sastavljenom od starinske gallije, i sa žezlom u ruci. Ponos i sviest njezine moći i ugleda izrazuje se na divnom joj licu. Nad glavom njezinom nalazi se na stieni grb Dubrovnika. S desne strane priestolja upro biesni zmaj svoje oštre nokte o zemlju, dočim drma zubima s priestoljem. Iza njega u daljini podiže se vitak minaret, a preloniljen krst pada na zemlju, što nam predočuje pobjedu polumjeseca nad krstom. S lieve strane dočepao se do priestolja lukavi lav, koji trga zubima i pandžama dilim izpod priestolja. Iza njega, opet u daljini, vire ruševine svladanog dalmatinskog grada, komu su svemogući tada Miljetčići na zidinah podigli barjak sv. Marka lepršajući izmedju dima i plamena gorećeg grada. Ovaj dio slike predstavlja nam robstvo dalmatinskih primorskih gradova, koje je ljuti i lukavi lav podjarmio.

S desne dakle i s lieve strane Dubrovnika tmina i robstvo, jedini Dubrovnik prkosto je lavu i polumjescu, uživajući slobodu zlatnu.

Slika ta uspjela je u svakom pogledu, te kao što smo kod prve slike za lsti spomenik srdačno čestitali na sjajnom uspjehu našemu Rendiću, činimo to i ovom zgodom na jednakom, ako ne možda i na većem uspjehu.

Djelo prave kršćanske ljubavi izveli su u župnoj crkvi u Tržiću na 21. nedjelju po Duhovih tamošnji župljani, velevriedni naši Tržićani. Na pobudu svoga velezaslužnoga i obljubljenoga župnika g. Fr. Bukovca sakupili su rečene nedjelje za nesretne pogorelce u Novokračini for. 16., a za one u Cvetrežu f. 16, ukupno for. 32, što je vrlo velika svota za malenu seosku župu. To je zaista jasan dokaz plemenitosti srca onih čestitih kmetova i krasan primjer kršćanske ljubavi do unesrećenoga brata.

Gornju svotu primili smo poštom uz želju, da podieljenu odpravimo na župnike spomenutih pogorelaca, što ćemo veoma rado izvršiti, te se već unapred u ime unesrećenika plemenitim darovateljem najsrdačnije zahvaljujemo.

Občinski izbori za občinu Pomjan uređeni su za 9. tek. mj. te će trajati do 16. Izborne liste bijahu po starom običaju u onoj občini veoma netočne, te bijahu za pojedine počobćine izpravljene — nu pogriešaka biti će ostalo. Šarenjačka stranka radi iz petnih žilah imajuć za sebe upravitelja i moćnju koparske gospode. Spletke njezine neće njoj uspjeti budu li naši birači složni i oprezni.

Politička oblast bijaše upozorena izjavom upravitelja Petrisa, da bi moglo doći do nereda, bude li izborna sreća na slovensku-narodnu stranku naginjala. Njezina je dakle dužnost, da svakomu neredu na vrieme na put stane, te sve sile uloži, da se izbori mirno i zakonito provedu. Od reda i zakona dakle odvisit će pobjeda poštene slovenske stranke, koja jedina imade pravo, da preuzme občinsku upravu u svoje ruke, da ju otme gotovoj propasti, da ju uredi.

Stalni smo, da će naši birači pohrlit složno k izboru, te u slogi i jedinstvu izvojevati pobjedu narodnoj stranci.

Za pogorelce u Novokračini priposlao nam je nadalje g. Ivan Kyndl župe-upravitelj u Grimaldi for. 3.

Hrv. akad. družtvo „Hrvatska" u Gracu izabralo je na svojoj glavnoj skupštini dne 22. listopada o. g. sliedeći upravni odbor: Predsjednik: stud. med. Cettolo Mijo; podpredsjednik: stud. med. Vrbanić Lav.; bilježnik: stud. jur. Pošćić Ivan; poslovodja: stud. med. Medanić Bruno; blagajnik: stud. jur. Rubignoni Vjekoslav; knjižničar: stud. teh. Pappafava Niko; gospodar: stud. med. Radović Josip. Odbornici zamjenici: stud. med. Katušić Božo, stud. jur. Bielić Ivo, stud. med. Bontić Fran, Revizori: drd. med. Lončarek Milan, drd. jur. Forti Gjuro. Obranbeni sud.: drd. jur. Dobrila Ivan, drd. jur. Bodlović Ivan, drd. med. Dubravčić Marko.

Iz Vižinada pišu nam, da je tamošnji župe-upravitelj (talijanski podanik, il barem rodjen u Italiji) nabavio u družtvu vižinadske gospode iz Italije novi oltar za župnu crkvu. Oltara da nebijaše čim platiti pak da su prigodom trgatbe pobirali grozdje a sada sakupljaju vino, što će se prodati, te dobivenim novcem oltar platiti. Čudnovato, da onakva gospoda neposegnu u svoj duboki žep, te dvojica il trojica njih neizplate ono nekoliko stotina forinti.

„Bralno društvo za Kozino in okolico". Pod tim naslovom ustrojili su naši rodoljubi u Kozini čitaonicu, koja je započela svoje djelovanje dne 1. t. m. Prostorije nove čitaonice il bralnega društva nalaze se u gostioni g. I. Šiškovića u Kozini. Nadamo se, da će slovenski rodoljubi iz Kosine i okolice podupriti svimi silami to najnovije čitalačko družtvo u našoj Istri. Bilo sretno!

Izpod Učke pišu nam 1. t. m. Javljamo Vam, gospodine uredniče, da je u Boljunu ponovno izabran načelnikom g. Iv. Matijašić. Kako se je obavilo konstituiranje nećemo da se široko opisujemo; o tomu nek zrelo promišljaju one osobe, kojih se to najviše tiče. Kritizirati il odsudjivati danas nećemo nikoga i ništa; preporučujemo samo g. glavaru, da nebude za naše pravedne želje tvrdoglav il gluhoniem kano do sada, da ne bude uviek nestalan, već da se jednom odlučno postavi na čelo narodne stranke i da bude pravedan svakomu: svakomu svoje i eto nam mirne občine. Uzkratiti jednomu sve, a drugomu opet dati sve, nije pravo nit Bogu drago.

Dakle red u občini, rad na občini a pravednost svuda i svagdje, to nek bude pravilo, kojeg nek se drži novoizabrano zastupstvo, napose g. glavar. Uz red i rad nevalja zaboraviti, da je, osim dvojice il trojice šarenjaka u samom gradu Boljunu, sav ostali puk hrvatskoga jezika; da je taj puk izabrao svoje zastupstvo i da ima taj puk sveto i nepobitno pravo zahtjevati od tog zastupstva, da poštuje taj jezik, da se njim služi u svih javnih poslovih.

Hrvatom hrvatski, a šarenjakom šarenjački, pak mirna Bosna!

Konačne razprave o glasovitoj klauzuli svršile su, kako javljaju talijanskim novinam iz Beča, na korist Italije, dočično na korist talijanskoga, a svakako na škodu našega vina.

Da bi bar ti prpošni i objestni ugovorači znali šutiti, što njim je uspjelo izposlovati u Beču polakšice za uvoz talijanskoga vina u Austro-Ugarsku, nebi nam ni pol muke bilo. Ovako reć bi, da nam se još rugaju, što su naše u Beču nadmudrili.

Iz Šterne piše nam prijatelj nešto obširnije o poznatoj osudi. Da zadovoljimo njemu i jer stvar zasjeca u naše javne odnošaje, dajemo eto i tomu dopisu mjesta.

Kako se već javili, gosp. uredniče, u „Našoj Slogi" bila je dne 19. pr. mj. razprava u Rovinju proti nekojim našim ovdješnjim nemirnjakom. Osim sam, da će Vas tko obširnije o tomu obavjestiti, nu kad nema nikoga, eto mene, iako i malo prekasno. Pišem baš na letnicu čina. Bilo je 24. oktobra prošle godine, obavili se izbori fiducijara u Grižnjanu; — u večer pod samu noć povratili se i naši kmetski šarenjaci plivajući u slasti i veselju a neznajući, da su tužni sami sebi škodu i sramotu učinili, izabrav za fiducijare sve svoje protivnike. Da dadu oduška svom razigranom srcu, hteli su i oni svečano proslaviti taj dan — dan zaista nešto žuhak za nekoje. Kao što običaju i drugdje talijanski kulturonosci divljački proslaviti svoje nezakonito stečene pobjede — naime tlenjem, urlikanjem, žviždanjem, grdjenjem, bacanjem kamenja na svoje političke protivnike i na njihove kuće, tako učini i ovdje nekoliko kratkovidnih i zaslieplienih kmetova, koje su gospoda poslala, da iz prhavke za njih kostanj vade. Omamljeni od silne radosti, prekoračili su i oni onu večer granicu pristojnosti; mjesto da bi na pristojan način pjevali i vikali svoj „aviva", počeli su izazivati župeupravitelja, psovati ga, ružiti, strašiti mu i u napokon bacati kamenje, a kao da ne bijaše to dosta, navališe onda kamenjem i na kuću crkvenog poslužnika, opsovav ga po turaku. Ciela ta komedija trajala je punih 5 sati, od 6—11.

Tko nije toga svojima očima vidio i svojima ušima čuo, nebi vjerovao što bijaše one večeri u Šterni; — bijaše to zaista nečuvena demonštracija. Na čelu toj deračini bio je Mate Saindić, ovdje dobro poznat kao neprijatelj svećenički; občenito bo kola po ovoj župi glas, da je on prognao odavle već četiri svećenika; pa on se je i sam javno izrazio, da mora g. S. iz ove plovanije.

Njemu su se pridružili još: Pettorosso, otac i sin i neki Fedel Ivan; to su bili da tako rečem „kapi" a za njima jih je bilo još mnogo i mnogo, medju ovima i poznati „exšulmaister" N. Perciko, koj se je ipak iz škripca izvukao. Obtuženih bijaše 10, svjedoka bijaše 13; obtuženici mješali su na sve moguće načine, da se stvar zabašuri i odgodi, al šta ćete, kad uzao mora doći na češalj.

Razprava bijaše ustanovljena već za 19. aprila ove godine, nu oblasti su na molbu i protitužbe obtuženika stvar odgodile do 19. septembra.

Podnesli su bili naime obtuženici protitužbu proti g. upravitelju, nu budući bijaše tužba izmišljena i netemeljita, ostadoše naši „kapi" dugim i obješenim nosom, pa moradoše napokon sjesti na obtuženičku klupu.

Kako rekoh, demonstracija bijaše izvanredna; nemoguće je opisati, što se one večeri u Šterni zbilo; čovjeku se gadi, kad samo na to pomisli. Tko je to propisao, morao je pomisliti, da su poludili. Opširnije bih Vam obširnije barem sjenu te demonstracije, ali znam, da onu gnjusobu nebiste htjeli u Vaš list; Vi koj ste već možda pretrpili kakav izgred, Vi si možete predstaviti barem donekle, al posvema ne, kakva bijaše ta deračina — onakva naime, kakvu običaju šarenjaci priređivati.

Državno odvjetništvo uzelo je i prestalo stvar valjano; — razprava je bogme trajala ciela tri dana; to nisu šale, ali je sliedila odsuda sasvim neznatna; odsudjena bijaše četvorica: Mate Saindić i I. Fedel na 14 dana a Pettorosso sa sinom svaki na 12 dana zatvora. Tako su barem ovuda razglasili, jer ja odsude nisam čuo, a talijanske novine ju nisu donesle. Nu to je već dobar znak, da bijahu odsudjeni i možda više nego oni govore, što bi i po pravu imalo biti. Buduć da neće pak talijanske novine donieti na vidjelo tu odsudu, molim Vas, da Vi dobro to zabilježite.

Što je bilo, bilo je; odsudjeni su a to neka im služi za uspomenu. Da im se je to dogodilo, mogu zahvaliti našoj gospodi u okolici, osobito „kapurionom" u Bujah, koji tužne kmete na led vode. Tuže se obtužonici, da su potrošili okolo 800 for. za tu razpravu, a to ih peče, jer novac, osobito ovdje se krvavo stiče, nu nadaju se, da će im to novce povrnuti „Lega nazionale"; al to je dakako samo nada. Toliko g. uredniče o toj razpravi, koje uspjehu se obtuženici vesele, jer su se sami nadali puno strožijoj pedepsi. Odsudjeni jesu svi četiri „foreštić", koji su se ovdje naselili, pa sada smućuju našu nekada vaviek mirnu župu. Kmet.

Krčmarom i trgovcem sa vinom preporučamo nadalje sliedeća mjesta, a u tih naše ponajbolje rodoljube, koji posjeduju sami u većoj mjeri vina, ili koji će svakomu krčmaru i trgovcu sa vinom u poslu vina ići na ruku.

U mjestu Lindaru, kod Pazina, obratiti se na g. Ivana Pucića.

U občini Vižinada, na g. Ivana Markovića (Vižinada, Marković, ibožje polje).

U mjestu Karkavce (pošta Buje) imade takodjer prilično izvrstna vina bieloga i refoška. Ciena najskupljemu jest do 17 for. po hektolitru. Obratiti se na g. Antuna Grižona (Karkavce, pošta Buje.)

„Novi novci". Hrvatska kralj. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu, preporučila je naredbom svojom od 29. kolovoza t. g. br. 10.724 djelo „Novi novci", narodno-gospodarske crtice o promjeni vriednota i uputa u porabu i promjenu novoga novca, sa slikama novih novaca", sliedećom naredbom: Br. 10.724.—1892. Dragutin Lihl, novinar u Zagrebu, izdao je o svom trošku djelo: „Novi novci", u kojem se popularnim i lako shvatljivim načinom razlaže pojam i značaj vriednote, historički razvitak njezin, potrebe njene, promjene, te o novoj vriednoti sve, što je širokim slojevom potrebno znati o njoj. Uz to sadržaje djelo više praktičnih primjera o promjeni, porabi i preračunavanju staroga novca u novi i obratno, te je prema potrebi i ilustrovano, a dodana mu je i tablica, na kojoj je novi novac u naravnoj veličini i boji shodno prikazan. Kako promjena vriednote duboko zasieca u materijalne interese svih slojeva naroda, to će ovo djelo dobro doći svakomu čovjeku, a naročito pučkomu učitelju, koji je u prvom redu zvan, da narod o toj promjeni pouči i da ga tako nastoji odvratiti od štete, koju bi mogao promjenom vriednote trpiti. S toga nalazi kralj. zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, rečeno djelo svakomu preporučiti. Ciena je knjizi 60 nč., a naručbe prima sam izdavatelj Dragutin Lihl. U Zagrebu dne 29. kolovoza 1892. Za bana: Dr. Krnjavi v. r.

Za gradnju „Narodnoga doma" u Medulinu darovali su nadalje: veleč. gospod. Rajčunn Jelušić župnik u Berseču for. 5, g. Josip Mogllć kapelan u Pomjanu for. 1.

Darovateljem zahvaljuje se ovim najsrdačnije odbor.

„Danicu" koledar i ljetopis družtva Svetojeronimskoga za prostu god. 1893. može se dobiti na prodaju kod g. Jakova Kirka trgovca u Medulinu. Ovoliko na znanje svim onim, koji žele imati taj krasni koledar, osobito našim znancem na Puljštini.

Ogroman grad od 60 godina. Nijedan grad na svietu nije se tako brzo razvio kao američki grad Čikago, koga još prije 60 godina nije ni bilo. God. 1834. utemeljili su na obalah Michigana ljudi iz raznih strana sjedinjenih država malo selo, pošto su Indijanci ostavili zemlju. Još 6. novembra 1834. ustrieljen je u onih prašumah velik medvjed. Tada je svake nedjelje dva puta dolazila pošta iz New-Yorka u Čikago, a danas već nedostaje 8000 željezničkih vlakova na tjedan, da svlada silni promet. Uzmakom Indijanaca započeo je procvat Čikage; nastala je prodaja zemalja i ogroman promet. God. 1835. naraslo je pučanstvo na 3820 duša, a u luku je pristalo 450 brodova sa 60.000 tona. Na 4. ožujka 1837. proglasila je država Illinois Čikago gradom. God. 1837. naraslo je pučanstvo na 17.000 duša, a od 1847. do 1853. dakle za šest godina,

nemogu doći radi bolesti. Na klupah mahnine: Eto bolestnika!)

Predsjednik predbaci zastupniku Laginji, da ga ne razumije kako se može ustegnuti od glasovanja o proračunu, što mu ga je predložila zemaljska uprava, kojoj i on pripada.

Zastupnik Laginja moli riječ na svoju obranu.

Predsjednik viče, da mu ne daje rieči.

Zastupnik Laginja pozivlje se na sabor, te mu ovaj dozvoli, da govori.

Zastupnik Laginja reče na to podignutim glasom talijanski, da sjedi u saboru kano zastupnik, nipošto kao zemaljski prisjednik, te da imade kao zastupnik veće i više dužnostih nego li kao prisjednik. Premda nije mogao salaziti k sjednicam zemaljskoga odbora, ipak je radio isvan odbora. Kano zastupnik na državnom saboru misli, da uživa isti prava kao i svaki drugi javni činovnik, t. j. da nije bio dužan pitati dozvolu od zemaljskoga kapetana, da može u Beč, kamo bi bio pošao istotako, makar i nedobio dozvole. Žao mu je što bijaše prisiljen izjaviti ovoliko, i to jer bijaše izazvan.

Predsjednik tumači odnošaj svoj spram prisjedniku Laginji, koji da nemože ni kao zastupnik zaboraviti, da je i prisjednik.

Predsjednik pobroji članove i ustanovi, da ih imade 25.

Zastupnik Bubba čita pojedine rubrike troškova i pokrića, što prima većina sa 17 glasova bez razprave.

Isti čita resoluciju, koju predlaže financijalni odbor i koja ide za tim, da dozvoli zemaljski odbor u slučaju, da se pojavi kolera u pokrajini, pojedinim siromašnim občinam za najveće potrebe i u zdravstvene svrhe zajam iz zemaljske zaklade.

Resoluciju prima većina sa 17 glasova.

Predsjednik stavi na razpravu proračun zaklade ezonera ustanoviv dostatan broj zastupnika. Većina prihvaća taj proračun bez dalnje razprave sa 17 glasova.

Predsjednik javlja, da je tim svršen rad sabora, pohvali marljivost zastupnika i odbora. Pozdravi zastupnike, koji će biti možda opet pozvani na zasjedanje u zgodnije doba. Zaključi kratak svoj govor sa pozivom, da se usklikne Njeg. Veličanstvu: „evviva!“ Većina usklikne „evviva!“ manjina „živio!“

Za tim zamoli zastupnike, da se sastanu poslie podne u 5 sati, da se pročita zapisnik današnje sjednice.

Poslie podne u 5 sati sastali se 24 zastupnici s predsjednikom, te vladin zastupnik Etuschegg.

Zastupnik Vergottini pročita zapisnik zadnje sjednice, te ga većina odobri.

Predsjednik zaključi na to u ime Njeg. Veličanstva ovo zasjedanje.

Glavna Skupština

učiteljskoga družtva za kotar Volosko.

(Dalje.)

Gosp. Makarović veli, da mi državni činovnici postali nećemo, jer pokrajine nešto u tome od svojih prava odustati, ali jednakost plaća da možemo postignuti. Zgovara istu prispodobom, što ju je vrlo zgodno povukao izmed stanja učitelja na selu i u mjestu. Življenje na selu puno je skuplje nego u mjestu. Kruh je skuplji i slabiji; mesa riedko u kojem selu dobiješ; naručiš li ga iz grada, košta te malne dvostruko; nećeš li, to moraš da se hraniš kako bi prema svome trudu morao; hoćeš li kokoš ili pile, moljakaj po cielom selu, plati draže nego u mjestu i još budi zahvalan prodavaocu; trebaš li platna ili sukna, plati skuplje nego u mjestu, ili putuj tamo; želiš li pristojno odielo, da možeš s njim u izobraženo društvo, hajde tražiti krojača u mjesto; trebaš li komad ljepšega pokućstva ili posoblja, išti vozara pa šibaj u grad; ako si u takom selu, gdje nemaš ni pošte, a ti plaćaj svaki list što šalješ ili primaš 10—20 nč.; obolii ti žena ili dieteo, šalji daleko u mjesto po liečnika, da mu daduš 20—30 for.; neka je bolest koliko opasna i trajna, te dođje li liečnik desetak puta, ode ti plaća od jedne godine! — Gledajmo nadalje kakve su školske sgrade na selima a kakve u gradu, i koja je razlika medju učenici i učiteljevim poslom. Na selu kučiš u kakoj maloj vlažnoj sobi, sva je nagnječena zamušene djece, i tu ti dere grlo u sadušnom zraku, mučeći se i kineći se Bog zna koliko odjela; dočim u mjestu sve je obratno: tu učitelj uživa liepe i zdrave zgrade, ima samo svoj razred sa malim brojem djece, a djeca su čista i ugladjena. U gradu k tomu ima učitelj prilike, da lahko odgoji i izkola svoju djecu, da jej dade oksistenciju; a na selu? Pak i u duševnom pogledu kudkamo bolje je u jednom mjestu, nego u zabitnom selu. U mjestu imade zabave, ugodnog odmora, liepih pobudjaja i jedre duševne okrepe — bez novčića potroška ili vrlo jeftino; na selu usuprot borit ti se sa dosadom i malaksanjem. Hoćeš li pako, da se otmeš klonuću, da pratiš obće dogodjaje, da te nebude sram kad dodješ u kako izobraženo družtvo, a ti drži novine, troši forinte za ono, što u gradu možeš imati za novčić. Napokon u gradu nitko se ne brine čije si babe sin, dočim na selu imaš svaki dan sto neugodnih zadjevica, hiljadu osuda itd. U svem i svačem seoskomo je učitelju gore nego onom u mjestu: zato mu za nagradu i odštetu daju i goru plaću — —

Govor g. Makarovića bio je primljen velikim odobravanjem.

Gosp. predsjednik odvraća, da pojmi dobro autonomiju pojedinih pokrajina, nu dodaje, da nekoji pokrajinski sabori krate i krnje ono, što nam državni školski zakon zajamčuje, te da bismo mi u Istri u sadašnjih okolnostih bolje prošli na podlozi državnog zakona. Što se tiče izjednačenja učiteljskih plaća slaže se s g. Makarovićem, samo bi još želio, da se u tom i učiteljice s nama izjednače. Nu to pitanje, veli, razpravit će se bolje, ako se prepusti za koju buduću sjednicu.

Gosp. Dukić zagovara jednakopličnost ako i jest u načelu za sustav plaćevnih razreda, a to zato, što ovaj sustav, po tome kako je u Istri proveden i kako se provadja, nevalja i samo zle posliedice sobom donaša. Dok se postigne jednakopličnost, želio bi, da se ublaži dosadanji sistem time, da se unapred neklasificiraju više mjesta nego učitelji. Kaže i razlog.

Gosp. Martelanc veli, da na Goričkom nisu učitelji s tim sistomom zadovoljni, jer kako kod nas od par uplivnijih občinara, tamo sve odvisi od milosti nadzornika. (Dakle svagdje od milosti...)

Gosp. Debenjak misli, da će se naše prošnje i predlozi slabo uvažavati, dok nebude u saborima i po koji učitelj zastupnikom, da uzmogne ondje neprestance temeljito i uztrajno zagovarati naše interese.

Gosp. Jurinčić čita umjestan sastavak o našem slabom stanju, nepostavljajuć nikakvih konkretnih predloga.

Gosp. bilježnik čita pozdravno pismo g. Bogatca, predsjednika učit. družtva za koparski kotar. Skupština odvraća sa povici: Živio Bogatec! Živila braća! — Čita se nadalje dopis istoga, kojim preporučuje, da bi učiteljstvo ciele Istre podneslo na zemaljski sabor temeljito obrazloženu molbu za poboljšanje našega stanja, naročito da bi zatražilo ustanovljenje sliedećih plaćevnih razreda: III. sa plaćom od 500 for., II. sa 550 for., I. sa 600 for.; za privremene učitelje i podučitelje 400 for.; za učiteljice svagdje 20% manje. Čita se i drugi dopis, kojim rečeni gospodin preporučuje, da bi se što više istarskih učitelja prijavilo za ustup u „udovsko podporno družtvo za Kranjsku.“

Time se izcrpljuje 4. točka dnevnoga reda. Na tolike raznovrstne žolje i predloge stvara se sliedeći jedinstveni zaključak: „Zemaljskomu saboru u Poreču ima se podnesti molba, da izvoli shodnim preinakama dotičnih zemaljskih škol. zakona zadovoljiti slovu i duhu I. točke §. 55. državnoga škol. zakona od 14. svibnja 1869 (koja po prilici glasi: Najmanje plaće moraju biti tako odmjerene, da učitelji i podučitelji mogu sve svoje sile svome zvanju posvetiti, bez da se moraju baviti i drugimi poslovi, koji bi ih u vršenju službe spriečavali; k tomu treba, da učitelji sa svojom plaćom uzmognu uzdržavati i obitelj — mjestnim prilikam primjereno.) Ta molba ima se temeljito i svestrano obrazložiti, a odbor mora dogovorno s drugimi našimi učit. družtvi nastojati, da istu podpišu po mogućnosti svi učitelji i učiteljice ciele Istrie bez obzira na narodnost.“

Na predlog g. Debenjaka prima skupština s negodovanjem do znanja način, kojim je pri II. sl. katol. sastanku u Ljubljani kanonik Klun govorio o učiteljima.

(Konac slieći.)

Razgovor

med Kaštelirkom i Labinčankom na Križeri pred crkvom sv. Troice.

Kašt.: Dobro jutro botra!

Lab.: Bog daj svako jutro!

Kašt.: Kakovu fešta što imali tu pasanu nediju?

Lab.: Sam čula, da su štarili niku legu nacionalu za plaćati talijansku školu.

Kašt.: Ki će to plaćati?

Lab.: Nikoji su se notali za plaćati 20 scidi na misec.

Kašt.: Ter su govorili, da su vam Talijani za niš uzidali školu; a sada su došli k vami pekljati. Vidite kako vam krnjeli znadu umisiti kruh od vaše muke. Prvo su vam zmuzli komunsku hišu, pak rabotu; a sada će vam zmusti solde ča su svojim artižanom dali. A od vaših Libinčani se je forši i takovih notalo u tu legu, ki nimaju njanke za kilo soli.

Lab.: Vero su deboto svi takovi, ki u šetemani moraju na krdenču uzimati muku za kašu, a plate u subotu, kada žurnadu potegnu.

Kašt.: Ako nimaju žurnadu i ako je slabo vrime, kako živu ti kašari?

Lab.: A vero onda teku u Poreč Lazaru, Nadalunu i šior Kekinu, da im posude beči na drva ili na grozje.

Kašt.: Po čem su vam platili ovo lito grozje?

Lab.: Vero piantadelu po tri a teran po sedan soldi kilo; moremo reći po niš, jer toliki nisu s tim platili njanke interes na dug.

Kašt.: Ča nemorete vino doma činiti kako i naši ljudi, pak bite pili i već beči čapali.

Lab.: Draga moja, žalostno je, kad je čovik zadužen, mora dati gospodi sve svoje šustance pošto će oni.

Kašt.: A zašto ne gledate iz duga se iskopati. Ča neznate, da je tužan ki je dužan.

Lab.: Vero su nam Porečani vajk obećivali, da će nami draže platiti nego drugim, samo ako budemo s njima držali kad su votacioni. Sad su nas pako tradili na preciji grozja; i vrh toga su došli ciganiti za školu. Na sve strane nas neki gledaju oguliti dokle malo po malo postanemo ili njihovi sočali ili hlapci.

Kašt.: Da vas do toga brže dovedu, su vam dali talijansku školu, u kojoj će vaša dica naučiti mrziti svoj jezik, svoj narod, miliko svoje majke i žulje svojega oca. Vaša će dica za niš vrime gubiti, jer maeštar neće razumiti njih, ni oni maeštra: on će biti mučitelj vaše dice, a ne učitelj. Svi ljudi, koji imaju zdravu pamet, uče svoju dicu u materinskom jeziku, a ne u tujem. U Poreču nisu škole ni tudeške ni franceske, nego talijanske, jer to je njihov materinski jezik; a poli vas bi morala biti hrvatska, jer hrvatski je vaš materinski jezik, i samo toga razume vaša dica.

Lab.: Vero neću ja moje poslati u školu. Mladji neka čuva onih šest glavic ovac, a stariji neka se muči s ocem u kampanji, namisto da mi ga muči maeštar u školi.

Kašt.: Pravo imate, botra. Da bi tako zdravo mislila svaka majka, bilo bi manje potepuhi i lakodelci. Pak vas nijedan nemore ni obligat ni prisilit, da šaljete vašu dicu u onu školu. Ono ni maeštar kako drugi. On je plaćen od „Lege nazional“, ona ga more poslati ča od danas do sutra, jer ni inštalan. On ne more dobiti penzion kako drugi. On ne more oteštata učiniti svojim školarom, kako svi drugi maeštri.

Lab.: Kad je to tako, onda vidim, da smo prave ovce prez pastira na otrovnoj paši.

Kašt.: Po moju grišnu dušu ste i na rubu vaše jame kolombinke, ako se brže bolje ne opametite i od gra a neudaločite.

Lab.: To je vanjelije, jer pokojni Pre-Roška — Bog ga pomiluj, — je zna samo hrvatski mašiti, ali nam je i on iz oltara rekâ, da ćemo svi propasti na duši i na imanju, ako se budemo preveć grada držali, i od slipih i cotastih proroka se pustili za nos voditi.

Kašt.: Vero je i naš pokojni Pre-Frane više puti rekâ, da kad slip slipoga vodi, da oba u jamu padu.

Lab.: Ah sveta Troica prosvitli pamet našim voditeljem i glavarom!

Kašt.: Amen! ali brzo, da nebude prekasno.

Na dušni dan.

Svud tihi mir
I tužno zvona zvone.
Kô jedaj cielog svieta,
Kô uzdah duše bône
Svud tihi mir. . . . .
Gle silu svieta,
Što grobu sad se puti
I nosi razna cviećа — —
— — Oj udesu mi kruti,
Oj gdje je moja sreća,
Gdje majka zlata?!
Daleko zakopata. . . .
Na njezin grob nemogu,
Da pomolim se Bogu,
Da saspem milo cviećе,
Da palim trunak svieće!
Oj, majko, milovana,
Oj srećo prvih dana!
— — — — — — —
Ublaši ću tugu
Ta imam majku drugu, . . .
. . . Satrvena i bôna
Na odru leži ona,
Izmučena, propeta
Ta Istra moja svota,
I njoj taj svijet mećе
U ruke smrtne svieće —
— — Oj bježi, svieto kleti,
Ne dadem drugoj majci,
Ne dadem mrieti!
Sa odra ustaj, Istro,
Utrni kobnu svieću
Nad tobom nebo bistro
Nagovješta ti sreću,
Nè, za to nema
Mrtvog dana
Ti majko milovana!
— — Al ota zvierad niema,
Što tebi groblje sprema,
Aj ta će u grob pasti,
A ti ćeš, majko, ovasti,
Dà, ovasti silna, jaka
I samo stan junaka
Oj Istro zlata,
I samo dom Hrvata!

Rikard Katalinić-Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Poznaš „Longa“ iz Šterne?

Jur. Vero valja misliš Kopitara.

Fr. Jušto si indovinal; ča ni pravi „Longo“?

Jur. Ma govore, da će poć za meštra.

Fr. Nevolju će on poć kad ima kraću pamet nego ja dlaku na jeziku.

* * *

Fr. Ma jih srbi, da jih je jedan Hrvat opekal i to jedan otrok.

Jur. Škoda, da ni malo već!

Fr. Dobro je i to; pasat će jim morbin.

Jur. Vero je već nekin tr nekin,

* * *

Fr. Je su li barbi Matetu vlasi posiveli?

Jur. Vero su od lani ovamo jako, a još će već kad se bude dotoral va Rovinje.

Fr. Ja, nè će preveć študijat.

* * *

Fr. Dobro jutro, Jure! Ča si mi tako tužan?

Jur. Kako da ne budem tužan, kada mi je sin tako zločest.

Fr. Od kada to? Tr do sada se ni čulo nič zlega!

Jur. Ni ne, hvala Bogu, dokler ni imel dela s krnjeli i šarenjaki; ali od kada je prišal va njihovu kompaniju, kako ča mu će je pomutila pamet....

Fr. Ma ča je to storil?

Jur. Od kada je prišal va tu nesrećnu kompaniju vajka kune kako i brek; neće v crekvu, otel bi sedet dan i noć va oštarije, igrat na karte... i ča ti ja znam, ča još drugo.

Fr. (smije se) Ha! ha! ha!

Jur. Ti mi se još smiješ?!

Fr. (smije se još). Ha! ha! ha! ki je kriv, da ti je sin takov? Ki drugi nego ti sam?

Jur. Ja sam?

Fr. Ti sam! Da si držal sina vajka dugo dà krnjeli i šarenjaki, kako sam ja mojega, onda bi bil dobar, kako je i moj.

Jur. Je take je, ma j' kasno za polne k maše.

* * *

Fr. Dunke „barba Mate“ će se poć dotorat va Rovinj?

Jur. Govore da ja, ma da će „ežame" storit i firmu dobit' va samih četrnajst dan.

Fr. Te mora bit baš jako fina tikva!

* * *

Jur. Jakov će poć dunke jačmik jist.

Jur. Ma govore, da će pojist nutre dvanajst porcijuni.

Fr. Dobro mu stoji, mogal je pamet imat.

Različite viesti.

Delegatu Splničiću priredile hrvatski i slovenski sveučilištni djaci u Beču, kad no se je vratio iz Budimpešte, srdačnu ovaciju, hoteći mu tim izraziti iskreno priznanje i zahvalu na njegovom požrtvovnom i neutrudivom djelovanju u delegacijah.

† **Josip Buretić.** — Iz Boljunšćine pišu nam 26. t. m. Bilježimo ovim bolnom dušom smrt prijatelja nam i bivšeg načelnika boljunske občine Josipa Buretića. Preminuo je u Gospodu dne 24. tek. mjeseca u 67. godini dobe svoje, a danas predali materi zemlji njegovo tielo. Ostavlja u ovoj suznoj dolini svoju ucviljenu staricu sa više sinova i kćeri. Bio je pokojni tri puta obć. glavarom izabran; njega je prvoga riesila načelnička čast naše občine — bilo to — nevaram li se — godine 1864, kad se preuredile županije u Istri i nastale velike občine. Bio je ključarom crkvenim i sudbeni delegat do konca svoga života; bio je u kratko prvak občine Boljuna, prvak osobito što se tiče izobrazbe. Za čudo je, kako je on mogao, kako seljak, pridobit si onoliko znanja i vještine u sastavljanju raznih pisama itd. Ako si ga upitao, kuko je do toga dotjerao, odgovorio bi, da je to plod njegove marljivosti i želje do znanja. Nikada nije polazio škole, a njegova „Početnica" bila slovenska „Pratika". Kasnije kupovaoje razne knjige; bio je član družtva sv. Jeronima i sv. Mohora, a osobito je ljubio „Našu Slogu" i bio njeni predbrojnik od početka njezina života. Čitao ju marljivio, proučio pazljivo od početka do konca, a sadržaj znao bi ljudem pripoviedati i tumačiti. Ona ga oduševila za sve liepo i plemenito. U svakoj je narodnoj borbi živo sudjelovao, i u tomu znao bi nas mudro savjetovati i poučiti. Rado smo se držali njegovih nauka i preporuka, jer je bio prokušani rodoljub. I posljednji dan njegova života bila mu je na srcu sreća naše občine, te je žalio one, kojim je jezik naš i dom deveta briga. Sa pokojnikom gubi naša zaslužna „Sloga" najboljeg zagovornika u ovoj občini a mi savjetnika i rodoljuba. Lahka ti bila zemljica vriedni Josipe!

Veselica „Bralnoga društva" u Sv. Ivanu kraj Trsta, obdržavana dne 1. t. m. prigodom otvorenja novih družtvenih prostorijah, izpala je nad svako očekivanje i u svakom pogledu. Prostrana družtvena dvorana bijaše upravo natlačena občinstvom. Koli tamburaški sbor toli predstavljači-diletanti oduševiše mnogobrojno občinstvo do uzhita.

Druga alegorička slika za Gundulićev spomenik. Naš dični Rendić izradio je i drugu alegoričku sliku u bas-reljef-u za spomenik neumrlog hrvatskog pjesnika Ivana Gundulića, što no ga ljane buduće godine u Dubrovniku odkriti. Motiv slike uzeo je umjetnik iz Gundulićeva „Osmana" i to iz sliedećih stihova VIII. pjevanja:

„Oh! da bi uviek jakno sade
Živio miran i slobodan,
Dubrovniče bieli grade,
Slavan svietu, nebu ugodan.
Krune ugarske veći dio,
Svu bosansku kraljevinu,
I gdi 'e Herceg gospodio,
Vlast poda se turska ukinu;
Još sried ustah ljuta smaja,
I nokata biesna lava
Oko' tebe s oba kraja
Slovinska je sva državа.
Robovi su tvoi susiedi,
Težke sile sviem gospode;
Tvé vladanje samo siedi
Na priestolju od slobode".

Na priestolju sjedi naime u dostojanstvenom položaju krasna žena, odjevena po običaju XVI. vieka, sa krunom na glavi, sastavljenom od starinske galije, i sa žezlom u ruci. Ponos i sviest njezine moći i ugleda izrazuje se na divnom joj licu. Nad glavom njezinom nalazi se na stieni grb Dubrovnika. S desne strane priestolja upro biesni zmaj svoje oštre nokte o zemlju, dočim drma zubima s priestoljem. Iza njega u daljini podiže se vitak minaret, a prelomljen krst pada na zemlju, što nam predočuje pobjedu polumjeseca nad krstom. S lieve strane dočepao se do priestolja lukavi lav, koji trga zubima i pandžama ćilim izpod priestolja. Iza njega, opet u daljini, vire ruševine svladanog dalmatinskog grada, komu su svemogući tada Miljutčići na zidinah podigli barjak sv. Marka lepršajući izmedju dima i plamena gorećeg grada. Ovaj dio slike predstavlja nam robstvo dalmatinskih primorskih gradova, koje je ljuti i lukavi lav podjarmio.

S desne dakle i s lieve strane Dubrovnika tmina i robstvo, jedini Dubrovnik prkosio je lavu i polumjesecu, uživajući slobodu zlatnu.

Slika ta uspjela je u svakom pogledu, te kao što smo kod prve slike za isti spomenik srdačno čestitali na sjajnom uspjehu našemu Rendiću, činimo to i ovom zgodom na jednakom, ako ne možda i na većem uspjehu.

Djelo prave kršćanske ljubavi izveli su u župnoj crkvi u Trvižu na 21. nedjelju po Duhovih tamošnji župljani, velevriedni naši Trvižani. Na poticaju svoga velezaslužnoga i obljubljenoga župnika g. Fr. Bukovca sakupili su rečene nedjelje za nesretne pogorelce u Novokračini for. 16., a za one u Cvetrežu f. 16, ukupno for. 32, što je vrlo velika svota za malenu seosku župu. To je zaista jasan dokaz plemenitosti srca onih čestitih kmetova i krasan primjer kršćanske ljubavi do unesrećenoga brata.

Gornju svotu primili smo poštom uz želju, da podielimo odpravimo na župnike spomenutih pogorelaca, što ćemo veoma rado izvršiti, to se već unapred u ime unesrećenika plemenitim darovateljem najsrdačnije zahvaljujemo.

Občinski izbori za občinu Pomjan uređeni su za 9. tek. mj. te će trajati do 16. Izborne liste bijahu po starom običaju u onoj občini veoma netočne, te bijahu za pojedine podobčine izpravljene — nu pogriešaka biti će ostalo. Šarenjačka stranka radi iz petnih žilah imajuć za sebe upravitelja i moćnju koparske gospode. Spletke njezine neće njoj uspjeti budu li naši birači složni i oprezni.

Politička oblast bijaše upozorena izjavom upravitelja Petrisa, da bi moglo doći do nereda, bude li izborna sreća na slovensku-narodnu stranku naginjala. Njezina je dakle dužnost, da svakomu neredu na vrieme na put stane, te sve sile uloži, da se izbori mirno i zakonito provedu. Od reda i zakona dakle odvisit će pobjeda poštene slovenske stranke, koja jedina imade pravo, da preuzme občinsku upravu u svoje ruke, da ju otme gotovoj propasti, da ju uredi.

Stalni smo, da će naši birači pohrlit složno k izboru, te u slogi i jedinstvu izvojevati pobjedu narodnoj stranci.

Za pogorelce u Novokračini priposlao nam je nadalje g. Ivan Kunčil župe-upravitelj u Grimaldi for. 3.

Hrv. akad. družtvo „Hrvatska" u Gracu izabralo je na svojoj glavnoj skupštini dne 22. listopada o. g. sliedeći upravni odbor: Predsjednik: stud. med. Cettolo Mijo; podpredsjednik: stud. med. Vrbanić Lav.; bilježnik: stud. jur. Pošćić Ivan; poslovodja: stud. med. Medanjić Bruno; blagajnik: stud. jur. Rubignoni Vjekoslav; knjižničar: stud. teh. Pappafava Niko; gospodar: stud. med. Radović Josip. Odbornici zamjenici: stud. med. Katušić Božo, stud. jur. Bielić Ivo, stud. med. Bontić Fran. Revizori: drd. med. Lončarok Milan, drd. jur. Ferri Gjuro. Obranbeni sud.: drd. jur. Dobrila Ivan, drd. jur. Bodlović Ivan, drd. med. Dubravčić Marko.

Iz **Vižinade** pišu nam, da je tamošnji župo-upravitelj (talijanski podanik, il barom rodjen u Italiji) nabavio u družtvu vižinadske gospode iz Italije novi oltar za župnu crkvu. Oltara da nebijaše čim platiti pak da su prigodom trgatbe pobirali grozdje a sada sakupljaju vino, što će se prodati, to dobivenim novcem oltar platiti. Čudnovato, da onakva gospoda neposegnu u svoj duboki žep, te dvojica il trojica njih neizplate ono nekoliko stotina forinti.

„Bralno društvo za Kozino in okolico". Pod tim naslovom ustrojili su naši rodoljubi u Kozini čitaonicu, koja je započela svoje djelovanje dne 1. t. m. Prostorije nove čitaonice il bralnega društva nalaze se u gostioni g. I. Šiškovića u Kozini. Nadamo se, da će slovenski rodoljubi iz Kozine i okolice podupriesti svimi silami to najnovije čitalačko družtvo u našoj Istri. Bilo sretno!

Izpod Učke pišu nam 1. t. m. Javljamo Vam, gospodine uredniče, da je u Boljunti ponovno izabran načelnikom g. Iv. Matijašić. Kako se je obavilo konstituiranje nećemo da se široko opisujemo; o tomu nek zrelo promišljaju one osobe, kojih se to najviše tiče. Kritizirati il odsudjivati danas nećemo nikoga i ništa; preporučujemo samo g. glavaru, da nebude za naše pravedne želje tvrdoglav il gluhoniem kano do sada, da ne bude uviek nestalan, već da se jednom odlučno postavi na čelo narodne stranke i da bude pravedan svakomu: svakomu svoje i eto nam mirne občine. Uzkratiti jednomu sve, a drugomu opet dati sve, nije pravo nit Bogu drago.

Dakle red u občini, rad na občini a pravednost svuda i svagdje, to nek bude pravilo, kojeg nek se drži novoizabrano zastupstvo, napose g. glavar. Uz red i rad nevalja zaboraviti, da je, osim dvojice il trojice šarenjaka u samom gradu Boljunu, sav ostali puk hrvatskoga jezika; da je taj puk izabrao svoje zastupstvo i da ima taj puk sveto i nepobitno pravo zahtjevati od tog zastupstva, da poštuje taj jezik, da se njim služi u svih javnih poslovih.

Hrvatom hrvatski, a šarenjakom šarenjački, pak mirna Bosna!

Kunačna razprava o glasovitoj klauzuli svršile su, kako javljaju talijanskim novinam iz Beča, na korist Italije, dočim na korist talijanskoga, a svakako na škodu našega vina.

Da bi bar ti prpošni i objestni ugovarači znali šutiti, što njim je uspjelo izposlovati u Beču polakšice za uvoz talijanskoga vina u Austro-Ugarsku, nebi nam ni pol muke bilo. Ovako reć bi, da nam su još rugaju, što su nešo u Beču nadmudrili.

Iz **Šterne** piše nam prijatelj nešto obširnije o poznatoj osudi. Da zadovoljimo njemu i jer stvar zasjeca u naše javne odnošaje, dajemo eto i tomu dopisu mjesta.

Kako se već javili, gosp. uredniče, u „Našoj Slogi" bila je dne 19. pr. mj. razprava u Rovinju proti nekojim našim ovdješnjim nemirnjakom. Veako sam; da će Vas tko obširnije o tomu obavjestiti, nu kad nema nikoga, eto mene, ako i malo prekasno. Pišem baš na letnicu dina. Bilo je 24. oktobra prošle godine, obavili se izbori fiducijara u Grižnjanu; — u veče pod samu noć povratili se i naši kmetski šarenjaci plivajući u slasti i veselju a neznajući, da su tužni sami sebi škodu i sramotu učinili, izabrav za fiducijare sve svoje protivnike. Da dadu oduška svom razigranom srcu, htjeli su i oni svečano proslaviti taj dan — dan zaista nešto žuhak za nekoje. Kao što običaju i drugdje talijanski kulturonosci divljački proslaviti svoje nezakonito stečene pobjede — naime tučenjem, urlikanjem, živiodanjem, grdjenjem, bacanjem kamenja na svoje političke protivnike i na njihove kuće, tako učini i ovdje nekoliko kratkovidnih i zaslieplienih kmetova, koje su gospoda poslala, da iz prhavke za njih kostanj vade. Omamljeni od silne radosti, prekoračili su i oni onu večer granicu pristojnosti; mjesto da bi na pristojan način pjevali i vikali svoj „aviva", počeli su izazivati župeupravitelja, psovati ga, ružiti, strašiti mu i napokon bacati kamenje, a kao da ne bijaše to dosta, navališe onda kamenjem i na kuću crkvenog poslužnika, opsovav ga po turski. Ciela ta komedija trajala je punih 5 sati, od 6—11.

Tko nije toga svojima očima vidio i svojima ušima čuo, nebi vjerovao što bijaše one večeri u Šterni; — bijaše to zaista nečuvena demonštracija. Na čelu toj deračini bio je Mate Saindić, ovdje dobro poznat kao neprijatelj svećenički; općenito bo kola po ovoj župi glas, da je on progano odavle već četiri svećenika; pa on se je i sam javno izrazio, da mora g. S. iz ove plovanije.

Njemu su se pridružili još: Pettorosso, otac i sin i neki Fedel Ivan; to su bili da tako rečem „kapi" a za njima jih je bilo još mnogo i mnogo, medju ovima i poznati „exšulmaister" N. Perciko, koj se je ipak iz škripca izvukao. Obtuženih bijaše 10, svjedoka bijaše 18; obtuženici mješali su na sve moguće načine, da se stvar zabašuri i odgodi, al šta ćete, kad uzao mora doći na češalj.

Razprava bijaše ustanovljena već za 19. aprila ove godine, nu oblasti su na molbu i protitužbe obtuženika stvar odgodile do 19. septembra.

Podnesli su bili naime obtuženici protitužbu proti g. upravitelju, nu budući bijaše tužba izmišljena i netemeljita, ostadoše naši „kapi" dugim i obješenim nosom, pa moradoše napokon sjesti na obtuženičku klupu.

Kako rekoh, demonštracija bijaše izvanredna; nemoguće je opisati, što se one večeri u Šterni zbilo; čovjeku se gadi, kad samo na to pomisli. Tko je to promatrao, morao je pomisliti, da su poludili. Oprosti bih Vam obširnije barem sjenu to opisivajući, ali znam, da onu gnjusobu nebismo nikali u Vaš list; Vi koj ste već možda protrpili kakav izgred, Vi si možete predstaviti barem donekle, al posvema ne, kakva bijaše ta deračina — onakva naime, kakvu običaju šarenjaci priredjivati!

Državno odvjetništvo uzelo je i protreslo stvar valjano; — razprava je bogmo trajala ciela tri dana; to nisu šale, ali je sliedila odsuda sasvim neznatna; odsudjena bijaše četvorica: Mate Saindić i I. Fedel na 14 dana a Pettorosso sa sinom svaki na 12 dana zatvora. Tako su barem ovuda razglasili, jer ja odsude nisam čuo, a talijanske novine ju nisu donesle. Nu to je već dobar znak, da bijahu odsudjeni i možda više nego oni govore, što bi i po pravu imalo biti. Budući da neće pak talijanske novine donieti na vidjelo tu odsudu, molim Vas, da Vi dobro to zabilježite.

Što je bilo, bilo je; odsudjeni su a to neka im služi za uspomenu. Da im se je to dogodilo, mogu zahvaliti našoj gospodi u okolici, osobito „kapurionom" u Bujah, koji tužne kmete na led vode. Tuže se obtuženici, da su potrošili okolo 800 for. za tu razpravu, a to ih peče, jer novac, osobito ovdje se krvavo stiče; nu nadaju se, da će im te novce povrnuti „Lega nazionale"; al to je dakako samo nada. Toliko g. uredniče o toj razpravi, koje uspjehu se obtuženici vesele, jer su se sami nadali puno strožijoj pedepsi. Odsudjeni jesu svi četiri „forošti", koji su se ovdje naselili, pa sada smućuju našu nekada vaviek mirnu župu. Kmet.

Krčmarom i trgovcem sa vinom preporučamo nadalje sliedeća mjesta, a u tih naše ponajbolje rodoljube, koji posjeduju sami u većoj mjeri vina, ili koji će svakomu krčmaru i trgovcu sa vinom u poslu vina ići na ruku.

U mjestu Lindaru, kod Pazina, obratiti se na g. Ivana Pucića.

U občini Vižinada, na g. Ivana Markovića (Vižinada, Marković, ibožje polje).

U mje. Karkavce (pošta Buje) imade također prilično izvrstna vina bieloga i refoška. Ciena najskupljemu jest do 17 for. po hektolitru. Obratiti se na g. Antuna Grižona (Karkavce, pošta Buje.)

„Novi novci". Hrvatska kralj. zemaljska vlada odjel za bogoštovje i nastavu, preporučila je narodbom svojom od 29. kolovoza t. g. br. 10.724 djelo „Novi novci", narodno-gospodarske crtice o promjeni vriednota i uputa u porabu i promjenu novoga novca, sa slikama novih novaca", sliedećom naredbom: Br. 10.724.—1892. Dragutin Lihl, novinar u Zagrebu, izdao je o svom trošku djelo: „Novi novci", u kojem se populárnim i lako shvatljivim načinom razlaže pojam i značaj vriednote, historički razvitak njezin, potrebe njene, promjene, to o novoj vriednoti sve, što je širokim slojevom potrebno znati o njoj. Uz to sadržaje djelo više praktičnih primjera o promjeni, porabi i preračunavanju staroga novca u novi i obratno, te je prema potrebi i ilustrovano, a dodana mu je i tablica, na kojoj je novi novac u naravnoj veličini i boji shodno prikazan. Kako promjena vriednote duboko zasjeca u materijalne interese svih slojeva naroda, to će ovo djelo dobro doći svakomu čovjeku, a naročito pučkomu učitelju, koji je u prvom redu zvan, da narod o toj promjeni pouči i da ga tako nastoji odvratiti od štete, koju bi mogao promjenom vriednote trpiti. S toga nalazi kralj. zem. vlada, odjel za bogoštovje i nastavu, rečeno djelo svakomu preporučiti. Ciena je knjizi 60 nč., a naručbe prima sam izdavatelj Dragutin Lihl. U Zagrebu dne 29. kolovoza 1892. Za bana: Dr. Kranjavi v. r.

Za gradnju „Narodnoga doma" u Medulinu darovali su nadalje: veleč. gospod. Rajmund Jelušić župnik u Berseču for. 5, g. Josip Meglić kapelan u Pomjanu for. 1.

Darovateljem zahvaljuje se ovim najsrdačnije odbor.

„Danicu" koledar i ljetopis družtva Svetojerónimskoga za prostu god. 1893. može se dobiti na prodaju kod g. Jakova Kirca trgovca u Medulinu. Ovoliko je znanje svim onim, koji žele imati taj krasni koledar, osobito našim znancem na Puljštini.

Ogroman grad od 60 godina. Nijedan grad na svietu nije se tako brzo razvi kao američki grad Čikago, koga još prije 60 godina nije ni bilo. God. 1834. utemeljili su na obalah Michigana ljudi iz raznih strana sjedinjenih država malo selo, pošto su Indijanci ostavili zemlju. Još 6. novembra 1834. ustrieljen je u onih prašumah velik medvjed. Tada je svake nedjelje dva puta dolazila pošta iz New-Yorka u Čikago, a danas već nedostaje 8000 željezničkih vlakova na tjedan, da svlada silni promet. Uzmakom Indijanaca započeo je procvat Čikaga; nastala je prodaja zemalja i ogroman promet. God. 1835. naraslo je pučanstvo na 3820 duša, a u luku je prispjelo 450 brodova sa 60.000 tona. Na 4. ožujka 1837. proglasila je država Illinois Čikago gradom. God. 1837. naraslo je pučanstvo na 17.000 duše, a od 1847. do 1853. dakle za šest godina,

opet četverostruko na 61.000. God. 1860. prekoračeno je 100.000, god. 1866. na 200.000 a god. 1870. na 300.000 duša. Od 1870. do 1880. pučanstvo se je podvostručilo, a isto tako od 1880. do 1890., kad je dostiglo 1,260.000 duša. Proslog mjeseca je nabrojeno 1,500.000 duša.

S ovim bezprimjernim ipriraštom pučanstva razvijala se je i trgovina, promet, industrija i blagostanje. Pac zi. iznosili su g. 1837. dolar i pol od duše, 1857. 6 i pol dolara, a 1877. 12 i pol dolara, danas iznose do 25 dolara.

„Vienac" br. 44. od 29. listopada izišao je s ovim sadržajem: Konac kraju. Pripovijeda Ladislav Z. Ladanjski. (Svršetak.) — Iz H. Heine-a. Preveo Fr. Ciraki. — Dvije slike iz vlaka. Češki napisao Jaroslav Vrchlický. Preveo B. Inhof. — Čiji je Čengić-aga? Izvadak iz dnevnika Frana Mažuranića, od god. 1889. — Deset pisama filozofa Seneke prijatelju Lucilju. Preveo St. Senc. — Ilirstvo i Slovenci. Književno-povjestnička crtica. Napisao A. Fékonja. — Listak: K slikam. Književnost. Umjetnost. — Slike: Georg Brandes. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Cieua mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se još dobiti.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. u T. Onaj razgovor izmedju „Mata i Luke" nebi mogao nikoga od naših čitatelja zanimati. Da sto nam zdravo!

Gosp. dopisniku iz Beča. Prvi dio Vašeg dopisa priobćili smo u posliednjem broju, te premda smo ga bili dobrahno okaštrili, ipak ga stigla nemila sudbina; tako moramo izostaviti drugi dio, jer nebi zaista bolje prošao. Nezaboravite nas ni u budućo, nu znajte, da bdije nad nami budno oko cenzora. Živili!

Listnica uprave.

Gosp. L. T. u O. Primili smo for. 8 za polovicu podmirbe Vašeg računa. Nas neide nikakva krivnja, što Vas je drugi napao, bilo il nebilo opravdano.

Lutrijski brojevi

Dne 29. oktobra

Trst	7	48	82	61	29
Budapest	82	26	37	55	54
Linc	57	55	11	76	17
Innsbruck	9	52	29	24	31

Poziv.

Krčka gospodarska zadruga držati će svoju glavnu sjednicu u Baški dana 14. studena u 10 satih prije podne, kamo se gg. članovi ovim najuljudnije pozivlju.

Dnevni red:

1. Slučajne opazke o zapisniku zadnje glavne sjednice.
2. Izvješće o djelovanju g. predsjednika na glavnoj sjednici pokrajinskog gosp. vieća, držanoj dne 7. rujna t. g.
3. Izvješće tajnikovo o djelovanju zadruge.
4. Izvješće blagajnikovo.
5. Proračun za god. 1893.
6. O putujućem učitelju.
7. Ini predlozi.

Skupščina će se zaključiti kao obično zdrebanjem raznovrstnog gospodarskog orudja.

Kotarska gospodarska zadruga u Krku
28. listopada 1892.
Predsjednik: Dr. Vitezić.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

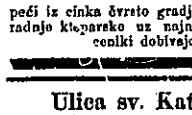

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje klepareke uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 24—52

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počato itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.
TRST 24—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 23—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada pece u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. „24—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Za štrcaljku 18—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu, priporna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—21 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru, z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obrosti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srobrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, cl i pa po dnevnem cursu.

Trst, 18. maja 1892. 21—24

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamonica za bačve itd. itd. Izradjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo kojé boje i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obnljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—23 vrata 11.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 24—52

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i prave finštre iz Brešije, željezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cacea okrieplujući i probavljajući. Eliksir Chine proti grozniei. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 18—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

ŽIVIC i drug.

(Schiwitz & Comp.)

TRSTU, ulica Zonta br. 5.

preporučaju svoje mlinove i stiskaonice (preše) za maštenje groždja, sisaljke, cjevi, slamoreznice itd. izgradjuju vodovode, tvornice, mlinove i drugo. 8

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žuto, zelene, viknjevo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizda (Kornenburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modro galice za porabu kod treja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 19—52

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 21—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)

ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 39—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto s obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnino i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo kar potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpopraj odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam

Velika 50 novčna loterija.

Glavni dobitek

75.000 goldinarjev

Žrebanje 1. decembra.

Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.

Odg. Izdavatelj i odgovorni urednik Mate Mandić.

Tiskara Doleng.

Drugo izdanje.

Broj 45. U Trstu 10. novembra 1892. Godina XXII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opstovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskim naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodjo na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Govor

zastupnika dr. M. Laginje pri razpravi proračuna razteretne zaklade (ezonera) za godinu 1893.

Visoki sabore! U nadi da pitanje o uredjenju ove nesretne zaklade dozrieva, i da će se riešiti konačno čim prije, evo me da još jednom o tom govorim.

Bez obzira na političko osvjedočenje, na stališ kojega smo koji, i na veće ili manje prijateljstvo prema narodu, svaki koj bud koliko ljubi ovu domovinu, mora da odbije predloženi proračun, mora da podigne težke prigovore proti njemu. (Galerija buči. Predsjednik opomnije, zast. dr. Volarić viče: mir!)

Gospodo, ako na narod dodju nesreće od nevremena, bolesti, kuge, tomu se nemožemo oteti, Bog ima i takovih šiba; ali ako mi svojom voljom odobravamo račun zaklade, koja je težka šiba, prava kuga za narod, onda ima narod pravo reći, da za njega ništa neradimo. Krivcem zločina čini se svatko, koj svojim glasom odobri proračun razteretne zaklade.

Vlada, ministarstvo poljodjelstva, svi preporučaju, da se gleda unaprediti narodno gospodarstvo. A dok se to preporuča, ostaje se gluhi i slieпi, neće se da se z naroda skine najteže breme, koje ga tare, dug od „desetine“. Gospodo, pogibeljno je držati ovo stanje stvarih i to bi moglo kod nas kako se reče, zapaliti luntu. Svi viču na socijalizam koj se radja od težkih nevolja.

Ali što je socializam onih koji rade po fabrikah, koji ipak izkucaju svoju nadnicu, prema socializmu, ako se prenese u seljačke kolibe. Ovaj će tekar biti strahota, a do njega će doći jer je narod uvidio, ako se stvari ne promjene. —

Ezoner je nepravedan, nezakonit, nemoralan.

On je nepravedan, jer dok su podavanja bila u naravi, dalo se je stanoviti diel od onoga što je u istinu urodilo. Ako nije bilo priroda, nije se dalo. A kad se je podavanja obratilo u novce, u kapitale, onaj koj ima takovog duga morao je, i ako nije, mora platiti u novcu i kapitale i interese t. j. prihod bez razlike je-li nije ga imao u naravi, i još zatezne interese, koji najviše puta iznašaju više od glavnice.

Ako su kraljeve blagajne, iliti kase poštedile narod za druga plaćila u godinah u kojih su bile nerodice, pravedno bi bilo, da ga se poštedi prinjereno i radi duga od ezonera.

Ezoner je protizakonit, jer su neuki ljudi, kojim je bilo povjereno osjeguranje istoga u zemljištnih knjigah, pobacali podložne pa ceie kako tako, obteretili ložke gruntovne sa cielim dugom i činili upisati od onda unapred interese na sve skupa što je do onda narasło.

Jedan te isti dug i koj bi davno morao biti razdieljen po pojedinih česticah stoji na teret svih skupa u cielom iznosu.

Tako dolazi da su zemljištne knjige pune takovog duga i da seljak nemože imati kredita.

Na razdieljene dugove daju se prekratki obroci za odplatu. Ako se obrok točno nedrži, a svagda se nemože držati, izgubljeno je to dobročinstvo i eto te opeta pod cielu dužnost, premda si u više prilikah izplatio već toliko koliko bi bilo na te palo, da je dug razdieljen odmah od početka po pojedinih zemljah.

A sva ta tobožnja solidarnost duga ipak u zakonu nevriedi. Vidio sam nedavno jednu odluku višeg sudišta na pritožbu, da je pri razdiobi kupovine sav dug ezonera prijavljen. Apel zapovjeda da se na svaku parcelu izkaže dug posebice. Hoće li to moći, hoće-li znati dnevničari, koji su zato postavljeni pri poreznih uredih? Neće, ili vrlo težko. Eto nastati će slučajevi, da će se morati pogadjati i nagadjati, ali komu je zemlja prodana, njemu već sve to ništa neće pomoći.

Tako vidimo, da najposlije, ako idemo na svršetak, na prodaje i razdiobe kupovine, pak ako se bud koji valjano uzprotivi dosadanjem načinu računanja, nemože razteretna zaklada utjerati sve što pita od dužnika.

Takovo stanje nesmije više potrajati; nadam se u probudjenu sviest naroda i u druge prosvjetljene ljude, da će nam pomoći te se preuredi ova nesretna zaklada. Mi to treba da postignemo, mi moramo za tim poći; inače će narod izgubiti svaku vjeru u svih skupa.

Mi od ove strane uzkratiti ćemo privolu predloženom proračunu, i držimo da ćemo tim najveću našu dužnost izvršiti.

Ali ni s formalne strane nemožemo odobriti predloženog nam proračuna. Poznato je, gospodo, da se pri uredjenju gospodarstva proračun buduće godine mora činiti prama tomu, što nam prikazuje obračun prošle godine. Tako je bio uvjek običaj da smo prije bavili lanjski račun ili konsuntiv, a onda razpravljali proračun za buduću godinu.

Ovoga puta učinjena je iznimka. Zemaljski odbor nije nam predložio obračuna za god. 1891, premda ga je već pregledao i odlučio podnesti ga saboru.

Ja se domišljam nekako, zašto je to učinjeno. Kod obračuna ove zaklade vrši se od nekoliko godina čudna pratika!

Ostaje naime prilično aktiv, recimo virtualni višak, jer se u proračune meću dosta niže svote, nego li se kroz više godina u istinu primaju.

Sav onaj višak pako odbija naše zemaljsko računovodstvo već kroz nekoliko godina na smanjenje duga što ga prema ezoneru ima ciela Istra kao provincija; te tako ova sa samimi nameti, koji nebi dostatni bili, odplaćuje svoj dio kapitala, dočim se od pojedinih dužnika, koji na primjer duguju samo 100 for. kapitala, ako izplate toliku svotu, sve ili najveći dio mnogo puta odračuna samo za zatezne kamate (interessi di mora).

Tako je lahko pojmiti, da je pojedincu vrlo težko, u mnogih slučajih bez gubitka zemlje upravo nemoguće, da posve poplati ezoner.

Tako se je od viška godišnjih prihoda smanjio odkupni dug provincije prije godine 1886 za više od for. 20.000, god. 1887 za više od for. 108.000, god. 1888 za više od 58.000, god. 1889 za više od 38.000, god. 1890 za više od 28.000 for., god. 1891 za više od 47.000 forintih — ukupno za više od 341.000 forintih. To od redovitih prihoda. A koliko se je od toga odpustilo pojedinim dužnikom.

Vrlo malo, mrvice; da se je onaj popust barem na polovicu učinilo dužnikom, a na polovicu pokrajini, već bi se tim bilo neizrecivo olahkotilo odplaćivanje duga.

Iz toga sliedi, gospodo, i to da je gruba laž, ako tko reče, da pokrajina pomaže plaćati dugove pojedinaca. Njoj se pogodnosti čine u mnogo većoj mjeri, nego li pojedincem.

O troškovih uprave, koji su nerazmjerno visoki, već smo toliko puta prigovarali, da se grusti opetovati te stvari.

Visoki sabore! Tko je budi koliko zavirio u račune razteretne naše zaklade, nepitajuć kojoj stranki pripada, mora da se sablaznjuje.

U ime pravednosti i zdravog napredka ove pokrajine, obraćamo se mi ovdje i do cesarske vlade, neka ovomu stanju bud kojim načinom, a već smo tolike predložili, učini konac, ako joj je ikoliko stalo do napredka ove pokrajine.

Onda ćemo se veselo razgovarati i svaki po svojih silah raditi da unapredimo gospodarstveno stanje pokrajine dizanjem škola, uredjivanjem voda, zašumljenjem krasa, ustanovljenjem novčanih zavoda*) i svakim drugim boljim načinom! (Govorniku čestitaju drugovi od manjine).

*) Za kredit sosskomu pučanstvu.

Glavna Skupština

učiteljskoga družtva za kotar Volosko.

(Konac.)

Kod 5. točke čitaju se zapisnici odborskih sjednica.

Kod točke 6. pregledavaju se i odobravaju družtveni računi od prošlo godine. Odlučuje se ujedno, da se ovu godinu ima smatrati kao drugu plaćevnu godinu. (Po tom članovi, koji još ništa neuplatiše, imaju platiti za prošlu i ovu godinu.)

Kod možebitnih predloga (točka 7.) predlaže g. Šišković, da se gromiene pravila tako, da bude ⅓ članova dostatna za pravovaljanje zaključaka. Protivi se više članova, jer je promjena pravila skopčana s potrošci i jer bi ta preinaka došla baš u prilog mlačnim i nemarnim članovom.

Prima se predlog g. Makarovića, da za buduće skupštine odbor odluči samo jedan dan, i da se pri istih drži koje praktično predavanje o školi; te predlog, da družtvo pristupi k „Zavezi slovenskih učiteljskih družtava.“ U tu svrhu biraju se kano delegati gg. Dukić i Makarović, koji će k skupštinam „Zavezo“ moći putovati na trošak družtva.

G. Nekerman predlaže, neka se družtveni odbor obrati ovaj put ravno na ravnateljstvo južne i državne željeznice, nebi li za članove izhodio jurve moljakanu povlasticu za redovito vozne polukarte. Prima se.

Gosp. Dubrović sporučuje, neka bi hrv. učitelji u kotaru nastojali kod svojih obćinskih zastupnika, da obćine upišu svoje škole kano utemeljiteljne članove u sv. Jeronimsko družtvo, Matieu i pedagog. sbor. Prima se i taj predlog. Prima se nadalje predlog g. Makarovića, da se družtvo obrati na ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, nebi li ono dozvolilo, da učitelji službeno mogu šiljati namire i platežne naloge c. kr. poreznim uredom za izplatu mjesečne plaće.

Gosp. predsjednik, a za njim i ostali članovi, tuže se na novaljan papir škol. tiskanice, te na slabu posluhu i neuljudno postupanje od strane Hilarijanske tiskare u Gorici. Oglašćuje se g. predsjednik, da izvoli kod koga tiskaru na Rieci — od kuda je dobava najnarednija — naručiti tiskanice sa hrvatskim i slovenskim tekstom za potrebu cielog kotara.

Prije nego se je prešlo na 8. točku dnevnoga reda zahvaljuje se skupština na predlog g. Makarovića družtvenom odboru za njegovo dojakošnje marljivo djelovanje.

Točka 8.: „Biranje odbora za novu godinu.“

Biralo se pismeno za svakoga člana posebice. Predsjednikom bio izabran g. Butković; podpredsjednikom g. Dukić, nu iza medjusobnog pogovora prima on tajničtvo, s razloga, što odborovo poslovanje zapinje, ako tajnik no boravi u istom mjestu gdje i predsjednik; bira se zatim na novo podpredsjednik, te bude izabran g. Ivan Nekerman nadučitelj u Podgradu; blagajnikom bio izabran g. Dubrović, a zborovodjom g. Grosman. —

Tim se izcrpio dnevni red, te se sa pjevanjem carevke završilo ovo zborovanje u 5 sati poslie podne.

Sliedio je zatim skupni objed, kod kojeg je prisustvovala sva mjestna inteligencija naše krvi i par gostiju iz daljega. Iza službene nazdravice zaredali slobodni rodoljubni govori i veselo pjevanje, kome nije bilo kraja do u kasnu noć.

Pri tom se nije zaboravilo na rodoljubna naša družtva; sakupilo se 19 for., od kojih polovica za družtvo sv. Cirila i Metoda, a polovica za „Bratovščinu hrv. ljudi u Istri.“

Hvala budi izrečena i ovdje svoj gospodi podgradskim rodoljubom na izkazanom prijateljstvu; a osobita čast i hvala g. zastupniku Jenku i njegovoj milostivoj gospodji na krasnoj njihovoj udvornosti i najprijaznijoj susretljivosti.

DOPISI.

Opatija—Volosko. Već dulje vremena neima od ovud nikakva glasa, a ipak ima koješta, što bi koliko toliko i druge zanimati znalo.*)

Naša starinska crkvica sv. Jakova bila na novo prosvodjena i sva iznutra i izvana obnovljena. Djelo je obavio graditelj Filip Zupančić iz Ljubljane na podpuno zadovoljstvo oblastih i cielog pučanstva. Sada pako namješta novo hrastove klupe umjetnički izradjene poznati kastavski stolar Ivan Rubeša. Djelo hvali zanatnika, a mi hvalimo one, koji su djelo doma načiniti dali. — Na dan sv. Jakova blagoslovio je obnovljenu crkvu naš obće ljubljeni dekan preč. g. Ante Turak. Tom prigodom pozdravio je puk liepim govorom spomenuv, da je on još to mlad, pred tridesot godina, tamo službovao kao kapelan i učitelj. Poslie obavljene službe božje zahvališe prvaci preč. gospodinu na trudu onog dana, te na skrbi i trudu, koga je imao a njima u školi kao učitelj. Nakon toliko godina on je upoznao svoje miljenike i s njima se bratski rukovao i porazgovorio. Pohvalio osobito njihovu skrb za dom božji i če stao na krasnom crkvenom pjevanju. Dà, doista sa podpunim pravom može se čestitati na tolikom napredku u pjevanju, koje je toli skladno, toli milo — a bez tudje primjese — dà, ide hvala velika ne samo neutrudljivog zborovodju gosp. učitelja A. Rajčića, nego i cio mnogobrojni pjevački zbor.

To hvale i stranci, a koliko više moramo hvaliti mi, kad je sve čisto i samo u narodnom jeziku, kojim so obavlja služba kod oltara. Čujemo da je tako i u Mošćenicah, a po drugud da se na to misli i po malo čisti. — Doba je i nužda je, da to čim prije bude.

Školska zgrada jurve je gotova — i sve spremno čeka na drugeg učitelja ili

*) Dobro bi bilo, da se tkogod tamo nauči pisati! Op. ured.

učiteljicu. Zgrada je krasna i prostrana; malo, ih sličnih ima niti u većih gradovih. Vidi se, da su bili ljudi od oka na čelu odbora, koji je tim ravnao. Nadamo se, da nam neće činiti zemaljski odbor poteškoća za namještenje drugo učiteljske sile. Tà je ovdje po njegovoj volji i zapovjedi uvedena bezpotrebna paralelka talijanska na štetu pravoga napredka.

Cesta na Lipovici bila je popravljena prošlo godine, a sada se snuje, kako da se ukloni onaj strmac kod „Škrbići". Dobro bi bilo, da se popravi donekle i cesta, koja vodi na more; jer i ako nije za vozove, ali je za prolaz osoba pogibeljna kod samo luke, pa se to malim troškom popraviti može — a nadamo se i popraviti hoće.

Sada aješto iz Voloskoga pa svršujem. — U prvo vrieme za silnih kiša nastajala bi mala povodnja u mnogih kućah u Skradinu, to jest u iztočnoj strani mjesta. Sada se to neopaže, jer su kuća-gospodari prokopali kanale, i voda odtiče; nego cesta, carska cesta, biva razrovana svakom kišom, a ipak se neskrbi za kanalizaziju. Občina bi mogla, ali je druga oblast, koja bi morala tomu doskočiti. Do vidova!

Franina i Jurina

Jur. Kadè si bil?
Fr. Va butege.
Jur. Va kôj?
Fr. Va onoj tamo blizu turna.
Jur. Ma va onoj butege je krnjel nutre.
Fr. Pak ča je za to?
Jur. Ja ne grem nigdar krnjelom va butegu.
Fr. Nego kamo?
Jur. Ja grem vajka va hrvateku butegu!
Fr. I ja bi šal, ali ne znam kadè je?
Jur. Kadè? Puli Popića.
Fr. Drago mi je, da si mi to povedal; sadà neće krnjel kugi pojest ni va mojèh bôćeh.

* * *

Fr. Si daklè čuja, da ćemo imeti balotacijoni 15. ovega miseca u Višnjanu?
Jur. Kako nebi čuja, ter su mi saki dan na vrati višnjanski krnjoli i šarenjaki.
Fr. Tako su te tratali, dragi kumpare, mili prijatelju, budite s nami, votaj s gospodom.
Jur. Su, su, ma ih je moja Luca s metlom ća stirala.
Fr. Poštena njoj vera; tako neka storè sve Luce i sve Mare.

Različite viesti.

Zaplijena. Jučerašnje izdanje lista zaplijenilo nam državno odvjetničtvo radi članka: „Rieč na pravom mjestu" i dopis iz Oprtlja. Pošto smo timi članki mnogo sloga izgubili te se nije moglo drugo izdanje već isti dan pripraviti, te je drugo izdanje lista za jedan dan zakasnilo.

Diocezanske viesti. Dne 15. oktobra posvetio je trščansko-koparski biskup preuv. g. dr. Iv. N. Glavina crkvu u Završju.

Veleč. g. Blaž Deklava imenovan je župnikom u Cerovlju.

G. Fran Kemr duh. pomoćnik u Tinjanu pošao je u istom svojstvu u Žminj; g. Ante Šebesta, duh. pomoćnih u Kastvu, imenovan je pomoćnikom u Tinjanu; g. Ivan Schiffrer mladomisnik imenovan je duh. pomoćnikom u Kastvu; g. Fran Albertini, župo-upravitelj u Kastanji, imenovan je duh. pomoćnikom kod Jezuita u Trstu; g. Sebastijan Merlato, duh. pomoćnik u Miljah, ide za župe-upravitelja u Kastanju. Veleč. gosp. Ljudevit Vodopivec, župnik u Pomjanu, pošao je u stanje mira.

Otvoren je natječaj za mjesta župnika u Golcu do 20. novembra, a u Pomjanu do 24. novembra.

Pišu nam iz Beča. O stvari zastupnika Spinčića bavio se je pred par dana imunitetni odbor, koji je bio zaključio, da zatraži od ministarstva za prosvjetu sve spise koji se odnose na tu iztragu. Ujedno je zaključio, da predane pozove ministra prosvjete i tužitelja zastupnika Spinčića, da iznesu svaki svoje razloge. Ministarstvo se medjutim brani predati odboru spise, nego se je izjavilo, da će odboru dati u toj stvari potrebita razjašnjenja. Odbor je na to pristao te će preslušati u toj stvari obje stranke.

Odgovor ministra trgovine. Talijanski zastupnik Istre, gosp. Bartoli, stavio je u zadnjem zasjedanju carevinskoga vieća interpelaciju na ministra trgovine, da li su istiniti glasovi, da će se na istarskoj državnoj željeznici dati slavenskom jeziku valjanost ili čak prednost pred talijanskim jezikom. Ministar trgovine odgovorio je na tu interpelaciju ovih dana tako, da će g. Bartoli jedva sa odgovorom zadovoljan biti. Odgovor glasi naime: da uprava državnih željeznica ne misli niti iz daleka na to, da bi se u Istri dalo prvenstvo bilo kojemu od občajnih jezika pokrajine. To dakle znači, da imadu biti na željeznici ravnopravni zemaljski jezici, a taj je i hrvatski. Mi drugo i ne tražimo.

Petdesetgodišnjica državne gimnazije u Trstu. Dne 5. t. mj. proslavila je ovdašnja njemačka il državna gimnazija petdesetgodišnjicu svoga obstanka. U jutro bijaše svečana sv. misa, u 10 sati započela je u samoj gimnaziji svečanost, kojoj su prisustvovale crkveno, civilne i vojničke oblasti — jedini magistrat držao se daleko.

Iz Baderne tuži nam se predplatnik, da mu je list ležao 4 dana na pošti u Tinjanu. Došno mu je naime u ruke dne 8. mjesto dne 3. tek. mj.

Znajuć da prolazi kroz Badernu barem jednom na dan pošta iz Pazina i Tinjana za Poreč, nemožemo si protumačiti kako je mogao na pošti u Tinjanu rečeni broj našeg lista ležati četiri dana.

Molimo za razjašnjenje.

Iz sv. Lovreča pazenatičkog pišu nam prvih dana tek. mj. koliko sliedi: Slučaj što se je dogodio nedavno jednoma našemu posjedniku, i što ću Vam ga niže točno i nepristrano opisati, vriedi, da se ga potomstvu na razjasnjenje tužnih odnošaja pod konac XIX. vieka u našoj listi debelimi slovi pobilježi.

Čestit naš posjednik Ivo Matošević iz sela Krunčići poslao je poštarskom naputnicom po pošti iz Sv. Lovreča na poštu u Vrsaru 70 nvč. za neku pristojbu, što ju je vrsarskoj občini dugovao.

Iz privite ./ prijamnice (recepisa) razvidno je, da bijaše novac u sv. Lovreču na poštu predan. Naslov na nakaznici glasio je „Občinskomu glavarstvu Vrsar. (Orsera.)" Hrvatski napisanu naputnicu primio je, kako i mora, poštanski ured u sv. Lovreču i onaj u Vrsaru, koji ju je takodjer izručio občinskomu glavarstvu. Občinski glavar il načelnik Fabio Vergottini nehtjede primiti nakaznicu zabilježiv: rifiutato perche indirizzato in lingua da noi sconosciuta." (Odbija se jer naslovljeno u jeziku kod nas nepoznatom).

Poštarski ured u Vrsaru vratio je nakaznicu poštarskomu uredu u sv. Lovreču. Matošovića pozvaše na poštu u sv. Lovreč, gdje mu rekoše, da digne novac i da ga pošalje talijanski pisanom naputnicom, jer da je samo taj jezik u Istri priznat u javnih uredih. Matošović nehtjede tomu nepravdanomu zahtjevu zadovoljiti, na što mu pošte meštar reče, da će poslati novce ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu, te budu li je hotio natrag dobiti, da će morati podnesti molbenicu sa biljegom od 50 nvč.

Taj čin rečenoga glavara treba vrlo malo tumača. Dokaz Vam je to novi dokle dopire talijanska pravednost, kamo ih zavede strast i zaslieplјenost.

Mi znamo, da g. Fabia još uviek silno peče, šta mu poslaše brata g. Tomaža onako „dično" bez „pašaporta" iz Beča doma, nu on bi morao znati, da mu nije prosto činiti kao načelniku ono, što bi mogao učiniti kao privatna osoba. Kao poročki „šijor" imade pravo zahtjevati od tužnih kmetova, da mu plaćaju dugove il kamate u talijanskom jeziku, ako hoće i u talijanskih lirah, ali kao načelnik občine Vrsara, u kojoj imade dvie trećine občinara hrvatskoga jezika, on mora primati hrvatski pisane nakaznice. Krasno bi to doista bilo kad nebismo već mogli služiti se svojim jezikom kad plaćamo porezo, namete, pristojbe itd. Zar misli g. Fabio, da smo u bezpravnoj državi, da može svatko raditi što hoće; drži li možda, da smo u Turskoj? Braća Vergottini bijahu do nedavna poznati kano umjereni i miroljubivi mužovi. Oni su dapače u Poreču pripadali takozvanoj stranci „dei neri" koja bijaše u žestokoj borbi proti stranci „dei bianchi" t. j. žestokim radikalnim, nepomirljivim Talijanom.

Sad, ako je taj umjereni tobož Talijan tako strastven i nopravedan napram našim ljudem, kakvi moraju tekar biti „bianchi?" Pak to da su prijatelji, savjetnici i Jobročinitelji naših seljaka, izvanjskog puka? Hvala lieps na takvih prijateljih. Daleko njim sto milja kuća!

Občinski izbori u Višnjanu. Maknuli su se napokon vlastodršci u Višnjanu, valjda prisiljeni, te raspisali občinske izbore za 15. do 19. tek. mjeseca. Trajati će dakle 5 dana. Treće tielo birati će dne 15., 16. i 17.; drugo tielo dne 18., a prvo dne 19. Odkad pamtimo, nije se još nikada biralo u trećem tielu tri dana. Imati će i to svoj razlog, nu bojimo se, da se za tim sakriva talijanaška spletka. Za to pozor občinari.

Proti izbornim listinam podnesli su prvaci narodne stranke izpravake ili reklama. Sa riečitbom tih reklama zatezalo se, koliko znamo, do konca oktobra. U listinah bijahu i talijanski podanici, te čekamo, da vidimo, hoće li i oni glasovati, premda se je proti njihovom izbornom pravu reklamiralo.

Šarenjaci i krnjoli agitiraju medju seljaci kao nikad prije. U tom će uspjeti osobito, ako nisu reklami naši povoljno riešeni. Ali to će nam dati povoda, da proti izborom uložimo utok. Našim občinarom preporučamo što toplije, da se ne dadu varati ni sliepiti. Neka ne vjeruju onim gradjanom, koji ih poznaju samo u vrieme izbora. Složni neka budu za onu listu, koju će njim predložiti njihovi prvaci. Talijani i krnjoli skupa, a vanjski opet složno skupa. Od sloge naših zavisi njihova pobjeda. Uloviti neka se nitko ne dade grožnjom ili sladkimi obećanji. Gospodska obećanja vriede koliko i ništa.

Još jednom dakle preporučamo svim izvanjskim občinarom, da dodju svi složno glasovati za narodnu listu.

Prva kruna. Do mala stupiti će u u život novi novac t. j. kruna, pol krune, heleri itd. Kruna vrieditće današnje pol forinte ili 50 nč.

Naša braća Česi zaključili su, da će svatko, koji promože, darovati prvu krunu, koju dobije „Matici školskoj" t. j. družtvu, koje uzdržaje češke škole u krajevih, gdje nemogu Česi dobiti redovite škole. Hrvati u kraljevini pozivlju braću, da svatko daruje prvu krunu za medicinski fakultet. Naša braća Slovenci darovati će prve krune družtvu sv. Cirila i Metoda, a mi pozivljemo ovim istarske Hrvate i Slovence, da daruju prvu krunu „Bratovšćini hrvatskih ljudi." Sliedimo i u tom našu sretnïju braću, pak žrtvujmo svaki, komu je iole moguće, prvu krunu što ju dobijemo, našoj dičnoj „Bratovšćini".

Iz Rovinja pišu nam 8. t. mj.: Kod budućeg porotnog zasjedanja, koje počimlje 23. t. mj., doći će na obtuženičku klupu i urednik glasovitog „Somiera" iz Pule, poznati Carlo Martinolich ili „sladke" uspomene u porečkoj „babi" proslavljeni „Jork". Tuže ga radi uvriede poštenja puljski gradjani Ivan Augusto i Tito Wassermann. Riedak je to slučaj kod nas, što dolazi na obtuženičku klupu urednik talijanskog lista, tužen od političkih istomišljenika.

Tužitelje zastupati će jedan od boljih odvjetnika iz Dalmacije, dr. Forlani iz Splita. Obtuženika braniti će brat mu odvjetnik u Trstu dr. Ivan Martinolich i dr. Ferisancich. Težko mora biti g. „Jorku" negdje oko srca, kad se je utekao za obranu dvojici odvjetnika. Razprava biti će zanimiva i stoga, što će se tom prigodom na svietlo iznieti stvarčica tiućih se javnoga života talijanske gospode u Puli, stvarčice, koje neće biti svakomu milo ni ugodno.

Zaujuć da će ta razprava zanimati „Jorkove" znance na kvarnerskih otocih, obaviestiti ću Vas u svoje vriemo o uspjehu iste.

Odsudjeni napadači. U talijanskih novinah Istre čitamo, da je c. kr. politička oblast u Pazinu odsudila osam talijanskih mladića, koji su mjeseca agusta divljački navaljivali riečju i činom na naše rodoljube, došavše toga dana iz Trsta, Pule itd. u Pazin, odakle su krenuli poslie podne u Lindar na zabavu.

Obtuženo bijaše 14 širitolja djedovske kulture, od kojih šestorica bijahu riešena od obtužbe, dočim je svatko od ostalih osam pedepsan sa 5 for. globe.

Osuda — piše „L'Istria" — glasi, da su kažnjeni jedino radi toga, što su sliedili uredbama našega lista.

Nemožemo vjerovati, da bijahu radi toga odsudjeni, jer je nemoguće nekoga odsuditi s toga, što slijedi bilo koju osobu. Osuda ta dakle mora inače glasiti, ili, ako je takova, tad se je ojom htjelo pravi uzrok blago podepse prekriti. Nije bo moguće vjerovati, da imade u Austriji pod konac XIX. vieka političke oblasti, koja bi kaznila osam mladića iz najboljih obitelji jedino radi toga, što su Petra ili Pavla mirno i pristojno sliedili. Ne, tako nemože glasiti spomenuta osuda.

Čitamo nadalje, da se je ojajno (luminosamente) dokazalo, kako rečeni mladići nisu bacali ni krompir ni rajčice na rečene naše rodoljube. I to so nije moglo dokazati i neće se nikada dokazati, ako imade pravico na svietu, jer nas imade 5—6 uviek pripravnih, koji ćemo sto puta priseći, da se je na nas bacalo krompir i rajčice, a nekoji volo dapače i zemlju il kamenje.

Politička oblast u Pazinu imade u rukuh izpovied nekojih napadnutih osobah, koje su jasno očitovale, da se je na nje bacalo krompir i rajčice, i koje će to bilo kada prisegom posvjedočiti. Nije se dakle pred polit. oblasti moglo dokazati kao istinito ono, što se neće moći dokazati pred sudbenom oblasti, koja vodi iztragu proti onim divljakom u gospodskoj halji.

Toliko samo gledo napadaja dielom, t. j. krompirom i rajčicami, a gledo psovanja, grdjenja i proklinjanja, čega se takodjer nije moglo pred pol. oblasti dokazati ovim fakinčićem, dokazati će im se sve tr „luminosamente" pred redovitim sudom, bude li se proti njim postupalo, kao što bi se radi javnoga nasilja proti njim postupati moralo. Do vidova dakle „giovanotti della corte d' onore!"

Iz Kanfanara. (Naša pošta.) Šutio sam dok sam mogao, ali napokon stvar mi je dosadila. Da bi bio naš poštar Hrvat ili Slavjan, gdje bi bio jur, ali budući da je on od onih ljudi, koji bi Slavjane u žlici vode utopili, sladko i mirno spava, misleć si: će me jur moji spasiti. Opazuje se i vidi svaki dan, gdje je sobica za „poštni urod" puna ljudi, osobito kad dolazi pošta. Je li ovo u redu, da imaju biti prisutne svakojake osobe u vrieme, kad poštar otvara omote? Tuj imade često i takovih osoba, koje jedino na to paze, tko prima listove i od kuda, te čitaju dopisnice i t. d. U svakom poštarskom uredu je prozor, gdje se stvari izručuju i primaju, a u ured nije dozvoljeno nikomu; samo kod nas vlada ova liepa „užanca". Imamo k tomu osobu, koja raznaša listove, dakle nije od potrebe, da se nekoje osobe usudjuju drzovito nadzirati kod otvaranja poštarskih stvari. Ja mislim, da je poštar osoba, koja ima što strožije paziti na tajno svoga ureda i nepuštati ljude unutra, kojim neima mjesta tamo. A što ćemo, kad vriedi dandanašnji i kod nas ona: „Quo licet Jovi, non licet bovi". Toliko za danas sa željom, da bi ipak sl. c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava već jednom malo više pazilo na svoje ljude, koji dolaze često u sukob sa zakoni ili propisi. Dosta toga za sada, a bude li trebalo, kazuti ćemo evo što znamo, podkriepljeno sa svjedočanstvom, a to neće biti po svoj prilici milo ni drago sl. ravnateljstvu, a još manje nekomu drugomu.

Izbori u Pomjanu. Kako nam se javlja, bila je jučer narodna stranka za 50 glasova naprieć. Nepravilnosti su počele, jer je komisija sa g. Petrišem na čelu odbila 4 glasa i to samo iz uzroka, što su njim imena sola, u kojom stanuju, u listinah jedna, a na dotičnih pozivih druga. Čujemo, da takav postupak g. c. kr. kapetan Schaffenhauer nije odobrio, te će valjda i svoj prigovor podastrieti.

Drugi dan izbora dobili smo sliedeće viesti: Ona četiri glasa koja su jučer bila odbijena pripustiti je naša komisija glasovanju, te je ukupno jučer i prekjučer predano 146 naših a 50 protivnih glasovah. Oba dana izbora ima narodna stranka 96 glasova većine u III. tielu. U tom tielu bira se još danas i sutra, ako nebude nepravilnostih pobjediti će naša poštena stvar.

Izpiti usposobljenja. Iz Kopra pišu nam, da će započeti izpiti usposobljenja za puće i gradjanske škole na učiteljskoj pripravnici u Kopru dne 10. t. m.

Toliko na znanje onim, kojih se tiče, a prijatelje u Kopru molimo, da nas o uspjehu izpita izviestiti izvole.

Stari srebrni novci. Donosimo oto i po treći put ist nas viest, jer nas prijatelji upozoruju, da će ostati starih srebrnih novaca nepromienjenih, nebude li se puku opetovno pokazalo i dokazalo, da taj novac svakako promjeniti valja, koji neželi, da

izgubi na njem polovicu vriednosti ili još više. —

Spominjemo napose, da moraju svi c. kr. porezni uredi ne samo za plaćila primati stari srebrni novac, već i mienjati ga.

A sada oto vieści, koju preporučamo gg. svećenikom, učiteljem itd. da ju puku protumače:

Uslied uvedenja nove novčane vriednosti izdalo je ministarstvo financija dne 8. augusta t. g. posebnu naredbu, kojom se nalaže c. kr. blagajnam, da mogu primati stare srebrne novce samo do konca godine 1892. U te novce spadaju: stari toljari po for. 2·10; stari for. po for. 1 i 5 nvč.; dvadesetice starieg kova po 34 nvč; stare desetice po 17 nč; stare petice po 8 i pol nvč.; stare groše po 5 nč.; toljare križevače po for. 2·30; polkriževače po for. 1·12; četvrtkriževača po 55 nvč. Ova naredba vriedi i za stare šestice, koje primaju c. kr. blagajne do konca godine po 8 nvč. Godine 1893 neće se moći spomenutog srebrnog novca promjeniti, niti će ga c. kr. lievaonice za običnu srebrnu vriednost primati. Stari taj novac izgubiti će dakle vriednost koncem ove godine.

Biti će bez dvojbe i medju našimi čitatelji takovih, koji su si koju srebrnu forintu starog kova prištedili, ili koji drže za bilo kakvu uspomenu kakav komad srebra staroga kova, pa ih ovim na vrieme upozorujemo, da taj novac prod koncem tekuće godine svakako promjeniti nastoje, jer će inače taj novac izgubiti god. 1893. svaku vriednost.

Zlatni novac. Upozorujemo ovim naše čest. čitaoce, da kod budućega preuzimanja zlatnog novca paze na to, da nebi uz istu cienu primili komad cekin po **20 fr.**, kao i komad **20 kruna**, jer posliednji vrieđi 46 novč. više. Komadi zlata austrijski po 20 kruna podpunoma su lični starim cekinom po 20 fr. tako u veličini, kao u obliku. Pozor dakle!

Književno družtvo sv. Jeronima razašiljati će do mala ovogodišnje knjige, pak prihvaćamo tu zgodu, da to plemenito družtvo što toplije našim čitateljem preporučimo. Za 1 for. na godinu ili za 5 for. za čitav život, dobiva se svake godine 4—5 zabavno-poučnih knjiga, namienjenih ponajviše seljačkomu ili radničkomu staležu. Pravi prijatelji puka imali bi nastojati, da što više članova pridobiju medju nižimi slojevi, za koje je družtvo u prvom redu ustrojeno, i koji mogu iz onih krasnih knjiga neizmjernu korist crpiti.

Zgodbe sv. pisma za nižje razrede ljudskih šol s 47 podobami. Nemški spisal dr. Friderik J. Knecht. Poslovenil Ivan Skuhala, dekan v Ljutomeru. Z dovoljenjem knezo-škofovskega Lavantinskega, Ljubljanskega in Krškega Ordinarijata. Tretji natis. Freiburg v Breisgavi, 1892. Kerderjeva založnica. Založna cena, vez. 26 nvč.

„Kršćanski katekizam za prvence". (Prvo in drugo šolsko leto.) Sestavil Simon Zupan, katehet; peti natis.

Ovaj katekizam potvrdio je ljubljanski ordinarijat i ministarstvo bogoštovja za pučke škole, te ga mogu gg. vjeroučitelji rabiti u prvom i drugom razredu slovenskih pučkih škola. Vezana knjižica stoji samo 10 nvč.

Dobiva se u zakladi **„Katoliške bukvarne"** u Ljubljani.

Krčmarom i trgovcem sa vinom javljamo nadalje, da imade u selu Vabriga, občina Poreč 7—800 hektolitara dobroga vina uz povoljnu cienu. U istoj občini a u selu Žbandaji imade također više stotina hektolitara dobroga vina uz nevisoke ciene. Za prvo selo neka se obrate krčmari i trgovci na rodeljuba i posjednika Petra Maglicu, a za drugo na Antuna Bubišića, posjednika i krčmara. Gg. trgovce i krčmare molimo, da se nedaju u ruke gradskim mešetarom, koji traže većma svoju korist nego li onu trgovca ili vinogradara. Izravno dakle neka se obrate na navedenu gospodu, koji će im najbolje poslužiti.

„Vienac" br. 45. od 5. studenoga izišao je s ovim sadržajem: Tijesno je. Crtica iz seoskoga života. — Iz samoće. Spjevao Miroljub. — Ženidba gospodina Koburca. Arabeska. Češki napisao Jan Neruda. Preveo M. K. — O hrvatskom pravopisu. — Deset pisama filozofa Seneke prijatelju Luciliju. Preveo St. Senc. — Listak: Književnost. Svaštice. — Sliko: Basreljev na Gundulićevu spomeniku od Iv. Rendića. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se još dobiti.

Neuku nauka.

Ob uz'goju predivnog bilja

B. O Konoplju (Canabis sativa)

Piše **Nikola Vežić.**

Konoplje; njegova uporaba i suvrsti.

I konoplje sije naš poljodjelac za se, da od njega končiće dobije, ali ti končići jesu mnogo deblji nego li končići od lana, budući se upotrebljaju za tkanje jedrila za jaka uža (konope) — rječju za jače platno, koje se ne može tako liepo obieliti kô laneno.

Ja puno preporučujem braći poljodjelcem, da konoplje i lan svaki sije, pa se, tako neće kod trgovca loša roba skupo plaćati, već će sam moći za svoju potrebu prirediti mnogo liepa i dobra platna.

I zbilja je žalostna svaka ona seljačka kuća, koja bar radi kućevne potrebe ne sije lan i konoplje; jer ne samo da ćeš od lana i konoplja moći si prirediti tankog i debljeg prediva upotrebljavajući za finije i prostije košulje, gaće itd., već ćeš moći prirediti platno za vreće, ponjave itd.

Konopljevo sjeme daje toliko ulja, koliko laneno, jer od 56 kg. konopljeg sjemena dobiva se samo 11 kg. 20 dg., ali zato dajo konoplje više sjemena nego lan. Sjeme od konoplja upotrebljuju takodjer za hranu pticam, još za kokoši, eda ove zadnje prija i bolje nose jaja. Drop od konoplja upotrebljava se kao i laneni, a pozder za gnoj i za sedlarske posle.

Konoplje ima neugodan, opojan miris, zato je pogibeljan onomu čovjeku, koji bi zaspô na polju medju konopljama, ili na mjestu, gdje se isti suši. Glavobolja, bljuvanje i umornost, to su posljedice konopljeg vonja. Taj miris ne prija niti gusjenicam, zato nema gusjenica na kupusu, medju kojim je posijana konopja.

Konoplja nema mnogo suvrsti.

Imamo **divljeg konoplja**, zatim **Talijanskog i Elsaskog**, koje raste 1 m. 90 cm.—3 m. 16 cm. visoko, napokon **običnog našeg zemaljskog konoplja.**

Konoplja ima opet dva roda: **muških i ženskih, ili bjelica i sjemenjača.**

Konoplje muško, koje nedaje sjemena, ali daje najljepše i najfinije vlakno; naprotiv konoplje žensko daje prostije vlakno nu zato daje sjeme.

U trgovini prodaju kao posebnu vrst konoplje „Velike" ili talijanske. Ali te konoplje narastu veliko u Italiji, gdje im je i sjeme rasło, i gdje im prija zemlja. I naše konoplje narasto tako veliko, kad bi ga znali kako treba uzgajati, kad nevalja uzgoj, onda neće ni talijansko, ni saško i sibirsko narasti velikimi, premda su ove vrsti konoplja najbolja.

Podnebljе ljubi konoplje toplo i vlažno, nu opet ljubi studen, pošto uspjeva na studenom sjeveru.

2. Kakvu zemlju traži konoplje?

Isto zahtjeva kô i lan, naime: Plodno, masno ili nagnojeno (zemljište); dapače konoplje hoće vrlo gnojnu zemlju, a navlastito onda, ako je takov gnoj dobro sagnjio, onda će za čudo liepo konoplje rasti, te tako poljodjelcu veliku korist dati, pošto mu još iste godine troškove snatno naplati.

3. Poslie kojih biljkâ konoplje uspieva?

Konoplje uspjeva poslie svake tako rekuć gospodarske biljke, dapače poslie sebe samo kroz više godina, samo treba zemlju dobro i duboko uzorati.

Najbolje bi bilo za konoplje i kupus oddieliti jedan dio oranice, za jedno i drugo jednako, jer konoplje i kupus trebaju isto obradjivanje. Jedne godine saditi na pognojenom djelu kupus, a druge godine, prirediv zemlju, kako ću niže reći, sijati na kupusištu konoplje. Tim ćemo imati i tu korist, da će kupus, rastući medju konopljem, ili polag konoplja, biti osiguran od gusjenica.

4. Priredjenje zemljišta za konoplje; gnjojenje.

Za konoplje zemlju treba dobro i duboko uzorati, pošto se duboko ubokorenuje.

Ista zemlja ima biti čim bolje sipka, jer konoplju osobito ovo zadnje ugadja; pa zato treba više puta oranicu sa željeznom branom (zubačom) preći, da ju tako razdrobiš od debelog grudja. S toga ćeš vrlo dobro učiniti, ako ovakovu oranicu u jesen preoreš premili moj seljače, koju će zimska vlaga, smrzljavica sa svim ju prirediti za sjegurni uzgoj konoplja; dapače u pramaljeću, ako ti isto vrieme dopusti, preori istu još jedanput, a prije nego ćeš posijati preori i drugi put, da zemlja što sipkija bude. Dobro bi učinio izabrat konoplju oranicu, koja u sebi posjeduje dovoljno vlage, jer njemu ovo osobito ugadja.

Dobro je zemljište, na kojem si nakanio posijat konoplje, pogojoiti sa stajskim, a naročito ovčjim, golubjim i kokošjim gnjojem, zatim ljudskim izmetima itd., budući je ovaj gnjoj, kako je poznato po izkušanom nauku odvoć jak sa svojim hranivim sastojinam, pa s toga vrlo ugadja posijanom konoplju.

5. Sjetva.

Konoplje sij odmah, čim opaziš, da proljetni mraz naškodit nobi, a to je u mjesecu travnju (Aprila) ili početkom svibnja (Maja). Ja bih pako zeoskim gospodarom Dalmatinskim, Istrijanskim i Hercegovačkim preporučio sijanje konoplja još u mjesecu ožujku (Marcu), ili početkom travnja, jer se u ovih mjesecih nemaš bojati, da će ti mraz posijanoj biljci naškoditi.

Ovo što napomenuh, potvrdio je moj pokušaj na pokušalištu bivšeg gospodarskog družtva Drniškog, premda je u pramaljeću dosta mrazova bivalo. Dakle pokušajte i vi. Naprotiv, za užu Hrvatsku, u kojoj sam više godina stanovao, jest najbolji mjesec svibanj, budući sam to pokusio.

Nu neka ti je preporučeno, da ga siješ namah poslie oranja, zatim poslie malone kišice.

Na hektar zemljišta uzmi najmanje 90 litarâ, najviše 4 hektolitra sjemena konopljeva, t. j. kako želiš imati. Za platno ili sjeme, tankog ili debljeg končića.

Modjutim budi pravilom to, da sijaš li konoplje radi sjemenca ili debljeg končića, onda ga sij redje, dočim za tanko končiće guće.

Sjeme uzmi starije (dakako razumievam ono, koje je bilo liepo čuvano, naime od plisnivoće i od drugih stvarih), dočim izbjegavaj, ako je ikake moguće, novom; budući je izkustvo dokazalo, da je starije sjeme za sjetvu mnogo bolje nego li novo.

Pošto je pri gojenju konoplja najprva i najglavnija stvar, da izraste što tanje i što više, da tim dobijemo što tanje i duljo predivo, to ih treba sijati guće. Tako sijane ne imaju mjesta razširivati se, već idju jedino u visinu, i izrastu ljepše i tanje, čim je poda nje bila zemlja bolje prirediona i pognojena.

Modjutim se osvjedočilo, da se od gusto sijanog konoplja sjeme izradja i da ga biva posve malo: toga bo stabalca hrle rastom, te se no osilo toliko, da bi mogla dati za sjeme dobro zrno, radi čega i ono na novo posijano, ne može dobro uzrasti. Zato treba sijati posebno konoplje za predivo, a posebno opet za sjeme: prvo gusto, drugo redko. A najbolje će učiniti seljak gospodar, ako, sijući konoplje, odabere posebno jedrije zrno, koje će posijati gusto, — posebno opet srednje, koje će posijati redje.

Od toga jedrijeg biti će, kako prije rekosmo, više muških, koje nemaju sjemena, a daju ljepo predivo. —

Konoplje sa sjeme treba posijati posve i posve riedko, i sa tako riedko posijane lihe (gredice) ili s toga, dobiti će gospodar više sjemena, nego sa pet gusto posijanih; osim toga imati će i tu korist, da će mu sjeme biti dobro, to se neće izroditi.

Kad seljak gospodar želi lahkim načinom pribaviti dosta i dobra sjemena, neka konopljem riedko obsije kupus, nizki grah, krumpir, — rioživu neka baci po nekoliko zrna svuda, gdje samo mogu slobodno izrasti.

Dobro je sjemenjače sijati modj kupus i drugo zelje radi kupošnjaka, gusenice; jer on sa svojim duhom (mirisom) razstjorava oyog neprijatelja svakom seljaku gospodaru.

Tako posijano konoplje, imajući dobru zemlju i rastuće osamljeno, razrastu se na sve strane i daju neobično mnogo sjemena. Bilo je slučajeva, gdje je jedna tako posijana biljka konoplja, dala sama više od četvrt litre sjemena. Preporučujem ti, da dobro paziš na ono konoplje, koje si ostavio za sjeme, jer bi ti drugčije vrebci i ostalo ptico mnogo sjemena pozobale, budući ga vrlo rado zobilju; pa zato, čim opazil, da je zrnce otvrdilo, da mlieka u njemu nije, tada namah jemenjače čupaj i povezi, te čim se osuši, izmlati isto, pa ga metni na pouzdano mjesto. Takodjer mogu i djeca za koje vriome sjeme čuvati, ili pako treba objesiti na polju, gdje su konoplje, nekolike gospodarstvu škodljivih ptica, da se tim ustraše druge.

Pošto je vlaga i toplota prva potreba dobru razvitku konopljeva sjemena, dobro je posijano konoplje pokriti tankim prostiračem slamnata gnoja (gjubra). Može se pokriti i sa pljevom, pozderom, smrtnom šteljnom slamom, šjećkom itd.; jer to pokrivanje ne samo što uzdržaje vlagu zemlji; nego još gnoji konoplje.

(Sliedi).

Zahvala i preporuka.

Niže podpisani zahvaljuje se srdačno gospodi bogoslovcem I. L. i G. kano i gospodičnoj B. iz Pule, te prijateljem I. E. iz Žminja i P. S. iz Barbana za priposlano mi pjesme. Nadao sam se u istinu, da će se medju čestitimi kolegi i drugimi prijatelji naroda više zauzeti uslied mojeg poziva od prvih dana prošlog mjeseca koloveza, jer se do sada žalibože odazvalo premalo. Ja znadem i sam dobro, da je to mučan posao, da se hoće zato nešto truda i dobre volje, nego kad bi se svaki sjetio patriotičke dužnosti, da nastojamo naimo svi skupa sahraniti u knjizi naše narodno blago, na ponos i korist nasem potomstvu, da dokažemo protivnikom, da nismo barbari ni divljaci, nego da naš narod u Istri ima divnu svoju narodnu pjesmu, koja se u njem još u izobilju sačuvala, to da ju valja pokupiti kano plod zemlje, tada držim za stalno, da bi se svaki uztrajnije na djelo dao. Pošto neimam još iz svijuh strana Istre dostatan broj pjesama, ovime se toplo preporučam još jedanput svakomu, komuje iole moguće, da se što požrtvovnije za stvar zauzme, te da me kojom pjesmicom podupriti izvoli, na čemu se unapried najsrdačnije zahvaljujem.

U Rovinjskom selu, 5. listopada 1890.

Stjepan Žiža, učitelj.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. D. Novavas. Javito nam točno naslov knjige il pjesmarice; hoćete li molitvenu knjigu „Otče budi volja Tvoja", il „Mladi bogoljub" od nezaboravnog biskupa Dobrile ili možda „Ofilej voliko nedilje". Živili!

Čitatelju M. kotar Pazin. Primili smo u pismu for. 2. Oprostite, što razgovora tiskati nemožemo. Ako je ono istina, što pišete, tad je već dostatno nesretan onaj otac. U ostalom moramo šteditи naše ljude, pa makar u privatnom životu kašikad i pogrišili. Ta tko od nas nepogriješi? Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „N. Sl." 8b. duh. ml. Zagreb for. 5. M. J. Baja for. 1, T. L. Kalnik for. 2.50. V. I. Belej for. 5. V. dr. D. Krk for. 5. V. F. Rieka for. 5. V. L. Gorica for. 5. V. I. Pisčevo for. 5 T. F. Tinjan for. 5. F. J. Sušnjevica for. 5. G. M. Hum for. 2. S. F. Sisak for. 5. R. F. Malinska for. 2. D. K. Sožana for. 5. Š. A. Lovran for. 2. A. I. Pula for. 2. M. D. u P. for. 1.35. R. K. Lošin for. 2.50. B. F. Lupogla for. 5. T. A. Lupoglava for. 2 50. F. M. G. Reka for. 2. B. M. Brgudac for. 3. M. J. Opatija for. 2.50. J. S. Podgrad for. 10. P. A. Trobinje for. 2. St. Naprodak Split for. 2. M. Š. Dubašnica for. 2.50. M. P. Opatija for. 4. Zm. baran Rieka for. 5. M. dr M. Zagreb for. 5. S. Š. M. Šumbreg for. 6. B. A. Kaldir for. 2. M. M. Sv. Križ for. 1. S. J. Predloka for. 2.50. D. F. Kastav for. 1. S. Vj. Bač for. 10. V. A. Zagreb for. 5. R. dr. F. Zagreb for. 5. P. M. Solkan for. 2.50. B. I. Pazin for. 5. L. J. Montrilj for. 8. D. A. Kastav for. 4. P. O. Trst for. 10. S. T. Badorna for. 2. Čit. Požega for. 5. K. J. Topolovac for. 2. Čit. Požega for. 5. K. J. Topolovac for. 2.50. S. G. Topolovac for. 1. K. A. Topolovac for. 1. S. F. Štorna for. 2.50. H. I. Ljubljana for. 5. Š. J. Mrkopalj for. 4. K. I. sv. Petar for. 2. K. N. M. Šumberg for. 2. B. I. Pićan for. 5. T. N. Volosko for. 3. Čit. Buzet for. 2.50. G. N. Omišalj for. 5. M. dr. R. Krapina for. 20 L. A. Klana for. 4. M. A. Broza for. 2. L. M. Voprinac for. 10. B. F. Lupoglava for 10. B. A. Kraljevica for. 1. M. L. Pula for. 1.30 Z. A. Boljun for. 1. R. M. Trušće for. 5. T. dr. M. Buzet for. 5 S. J. Podgaće for 2. V. A. Malinska for. 2. L. A. Rieka for. 2. M. P. Dubašnica for. 2.50. R. b. J. Beloo for. 6. Z. F. Poljano for. 3.50. S. Z. Brežnica for. 2. B. I. sv. Lucija for. 2. K. T. Skradin for. 2. Z. M. Osor for. 7. J. M. Kastav for. 5. G. J. Barum for. 17.50. S. F. Šušnjevica for. 1. M. I. Luka for. 1. L. J. Krkavce for. 3.50. F. M. Inquiquo for. 6. P. O. P. Murter for. 2. G. M. Trst for. 5. J. I. Kopar for. 1. J. R. Borneć for. 5. F. P. Gologorica for. 5. J. J. Nušlec for. 5. D. S. Tinjan for. 6. K. S. Tinjan for. 2. D. A Trsat for. 6. Z. P. Hum for. 1. K. J. Pula for. 2. Austria Pazin for. 2.50. R. A. Piran for. 1.25. R. J. Sišan for. 5. I. A. Verpinac for. 5. B. dr. S. Zagreb for. 3. B. J. Kopar for. 2. K. F. Čunski for. 6. R. N. Unije for. 1. P. J. Trst for. 5. F. I. Opatija for. 5. K. I. Novavas for. 2. P. M. Pula 2.50. J. M. Malinska for. 2.50. T. A. Trviž for. 2.25. Š. A. Zamask for. 1. G. M. Brgud for. 1. L. J. Klana for. 5. R. I. Vodice for. 5. K. M. Frankidi for. 5. Č. M. Komin for. 2. D. M. Vrana for. 2. G. P. Grac for. 1. M. M. Gračišće for. 2.50. B. A. Rieka for. 2. J. I. Križevci for. 5 S. A. Split for. 1. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 5. novembra

Beč	62	81	61	7	31
Grac	38	19	62	54	3

Dne 9. novembra

Brno	46	75	85	70	89

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem, kateri se nahajajo v okrogu priporna se nova obrestna tarifa na tomelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saar in Solnograd, — brez troškova.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—21 pri odbitku 1‰ provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odpr tjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 18. maja 1882. 12—24

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sledeče osobitosti: Glasovite i prave ﬂaštre iz Brošije, željezo-Malessi. Obično bakalarove ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti gruznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ništrivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okriepljujuće želudno Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 16—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Piazza della Caserma št. 2.

po 40 kr, trdo vezan 60 kr.

Jedino društvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cione. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Društvo pločara
PETAR LEVIČHNIK I dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—24 vrata 11.

Za štrcaljku 19—20

proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog društva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug

Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, su stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje klepar ske uz najniže cione. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 25—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja" (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrsno sredstvo kade peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. 25—52

Poštarske pošiljke odprama se odmah uz 55 nvč. ill toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 25—52

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinije vrsti; crveno, žute, zelene, višnjeve i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tuljno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kurneuburgor Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lieknva — skladište sumpora i modro galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 20—52

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 24—52

Svi strojevi za poljodjelstvo

vinogradarstvo i voćarstvo.

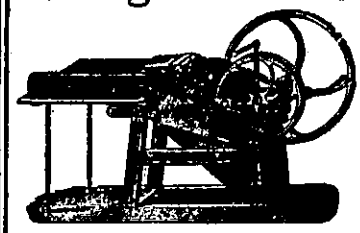

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja razpošilje najfeftinje

IGN. HELLER u Beču,

2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Cene su iznova snižene!!! 17—20

Priviligirane štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznato su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlagjje i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga josu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šaljo i obrazce. Priporuča takodjer drugo predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.

u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inžinirski ured, skladišće strojova i ćetične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 40—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverso, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverso i preko Hamburga. — Za prago Iquique (ltd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga upav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicol Panama, Iquiquo, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določnih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: In kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencije za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Geri omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor gledo dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in bingo za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila, ali pozabila po poti v Ameriko ali kam dr. jam.

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cione. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 25—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Velika 50 novčna loterija.

Glavni dobitek

75.000 goldinarjev

Žrebanje
1. decembra.

Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 46. U Trstu 17. novembra 1892. Godina XIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sel pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi: od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravóm. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Občina Veprinac.

Ima tomu nekoliko mjeseci, da je u občini Veprinačkoj obnovljeno zastupstvo. Talijanske novine Primorja hvalile su se, da je predobila stranka „istrijanska“, a to kod njih znamenuje talijanska, jer, da se nezamjere vladi, one talijansko ime sada spominju redje.

Priznati moramo, da sadanje občinsko zastupstvo neima na sebi obilježja čisto narodnoga, kako bi bilo pravedno i dostojno, kad se znade, da od Veprinca potiču najstariji pismeni spomenici hrvatskih sudba i drugih odluka občinske uprave. Tko je malo zavirio u stare hrvatske knjige, znati će kako je znamenita občina Veprinac imala svoj „sudbeni stol“, svoga „rotnoga pristava“, svoga „satnika“ „župane“ i „podžupe“, svoju „rotu“, sve po domaćem hrvatskom načinu, i pisali su dapače, kako rekosmo, svoje odluke starim hrvatskim pismom ili glagoljicom.

Malo po malo počela se je bila uvlačiti u tu občinu, kao svakud po Istri, tudja zduha, talijanska. Danas čujemo na žalost, piše se u poglavarstvu občine Veprinačke sve samo talijanski.

Koliko je god to žalostno po našu narodnu stvar a sramotno po narod, koji to makar i za čas trpi, nećemo se danas tim obširnije baviti, jer smo i onako osvjedočeni, da će sviest naroda hrvatskoga i u onom malenom kraju naše prostrane domovine u bližnjoj dobi svojim spasonosnim duhom odpuhnuti i onu tudjinsku smet, što se je tamo nabrala.

Danas nam je u kratko reći nešto o drugom pitanju, a to je sjedište občinskoga uréda.

Jer ako i stoji u volji pojedinaca, da časovito promjene u pokrajini, kako je Istra, uredovni jezik hrvatski u talijanski, to se ipak posve protivi obstojećim zakonom promjeniti samovlastno sjedište občine; a takova samovlastna promjena učinjena je baš u občini Veprinačkoj proti volji većine naroda, po našem osvjedočenju uprav na njegovu štetu duhovnu i tjelesnu.

Od nekoga vremena naime prenešen je občinski ured tako rekuć preko noći iz starinskoga svoga sjela Veprinca u neznatno selo Ičiće, bolje rekuć u samotni stan sadašnjega načelnika g. Ivana Andrejčića, ili kako se on voli pisati Andreicich.

Ako je on glavni uzrok tomu, nemožemo ga nego požaliti, jer znamo, da je u njega sposobnostih, po kojih je mogao uviditi, da to premještenje nije mudro ni po narod koristno, i da baš njegovoj osobi i njegovom imenu u narodu do malo vremena više može škoditi, nego li će koristiti njemu ni občini. A tù recimo odmah, kad bi i bilo dozvoljeno prenašati občinske uredo kamo je koga volja, nastalo bi uviek pitanje, koliko su shodna i koristna ta premještenja. Ovo, o kojem govorimo, za stalno nije bilo shodno ni koristno.

Občine, dok ih zakon nepromieni ili nepreuredi, moraju da ostanu nešto stalna, kao što su stalne pojedine pokrajine i države; ohranjujuće iliti konservativno načelo mora tu vrieditи bezuvjetno. Nije občina i narod za načelnika, nego je načelnik i za nju i za narod. Nije se dakle mogla promjena izvesti samo za to, da nebude načelnik morao truditi se do Veprinca; i drugi su načelnici iz vana dolazili u ured u Veprinac, i tamo primali i saslušavali narod, držali sjednice zastupstva, i u obće obavljali občinske poslove.

Premještaj občinskoga ureda Veprinačkoga u Ičiće neda se nipošto opravdati tim, da je tobože današnji dan naseljene gospode od Opatije napried uz more, i da treba i njim poći na ruku. Mi doduše preporučamo narodu neka liepo pazi i na ruku bude onim, koji uz more kupuju zemlje, zidaju kuće itd., jer tim onaj kraj bezdvojbeno napreduje; ali treba promisliti s jedne strane, da je takovih ljudi neizmjerna manjina prema cielom narodu, što se okuplja oko crkve Veprinačke i Poljanske, a s druge strane, ti su ljudi bogatiji, pa ako njim što treba na glavarstvu, mogu se do njega i voziti, ili platiti koje čeljade, da im nosi, ili da ide uzeti od občinskog ureda što treba. To oni mnogo laglje učine i mnogo manje ćute trošak i trud, nego li velika većina domaćega, a ne baš bogatoga pučanstva. Napokon treba uzeti u obzir, da primorska strana občine Veprinačke spada u okružje lječilišta Opatije, te noviji naseljenici baš od uprave toga okružja ili s njom postignu velikim dielom one svoje posebne potrebe, za koje je upravo ustrojeno okružje lječilištno, ili kako mu kažu „Kur-rayon“.

Ali recimo, da je ipak nekoliko potrebno, da občinska oblast Veprinačka bude tim ljudem bliže, tomu se može pomoći posve shodno drugim načinom, a nikako ne premještenjem občinskoga ureda. Hoćemo naime reći, da bi občina Veprinačka odmah na medji Opatije t. j. na Slatini ili malo dalje od nje. gdjegod blizu ceste ustanovila posebnu občinsku delegaciju, gdje bi delegat vršio nadzor policajni, dielio u ime občine kojekakve certifikate, davao političkoj vlasti manja izvješća i posredovao putem svoga podžupa izmedju stanovnika na moru i izmedju matice občinske u Veprincu.

U Veprincu ima občina vlastnu kuću za svoj ured, ima za potrebu zatvore, ima neposredno pod okom pučku školu, ima neposredno pod okom cestu na Učku, dakle izvoz iz šume, a što je najpoglavitije, ima župnu crkvu i plovanski ured, dakle točku, gdje se narod u nedjeljne i svetačke dane u velikoj množini sakupi, i gdje ujedno može zadovoljiti svojim kršćanskim dužnostim u crkvi i mnogim svojim svetovnim potrebam u plovanskom uredu i kod občine. A poznato je kako onomu narodu treba dati prilike, da različite stvari može obaviti jednim putem, da prištedi truda i troška. Poznato je nadalje, da se u narod zavlači razvraćenost svake vrsti i da je crkvena pouka baš u onih krajevih danas najpotrebnija.

Svega toga u Ičićih nije, te mi moramo u interesu javne stvari kruto požaliti, ako nadležne oblasti još uviek trpe onu samovlastnu promjenu sjedišta občine Veprinačke.

Zakon dozvoljuje i posve je moguće, da drugi put bude izabran načelnikom čovjek Veprinčan, koji žive recimo na najskrajnijoj medji prema Kastavskoj občini, ili gdjegod povrh Puhari u planinah, ili gdjegod na medji Oprica. Što bi rekle oblasti onda, kad bi takovomu načelniku puhnulo u glavu, da on opet u svoj stan prenese občinski ured?

Dobro promišljena korist občine, kako se iz svega vidi, nije mogla biti razlogom toga premještenja. Ali to premještenje protivno je i duhu i očitom slovu pokrajinskoga zakona od

PODLISTAK.

Ljubica.

Cvietna priča

Pobratimu *F. M. Ponjakovu.*

. . . Lutao je zemljom i pustim krajem bez cilja i nade krasan i mlad junak Davor. Ništa ga nije veselilo, ništa uznosilo. Starica mu majka kukala od tuge u sirotnom domu, zaklinjala ga sirota suzami u očima:

— Budi veseo, rodjeni sine!

— Ne mogu, majko, neponjatna mi bol trapi grudi. Ne znadem joj uzroka. . . bit će možda silna tuga, jer mi domovina kuka u robstvu, a nemam snage; što više, nemam volje, da podignem na noge rodjenu braću.

— Ti ne ljubiš, sine, tebi je ljubav nepoznata, čedo moje, zatuži majka.

Ljubav! I Davor stade misliti, a stotinu je puta opotovao u mieli: „Tebi je ljubav nepoznata, čedo moje!“

I pošo krajem, obigrao cielu domovinu. . . Eto ga nekog dana u zadnjem seocu njegovog rodnog kraja, što se bjelasalo kraj sinjeg mora. U tom seocu stade Davor izmučen, trudan, satrven a ljubavi još ne bjo našao. Bacio se iznemogao na pusti žal, kad al nedaleko zamnje pjesma: „Popuhnul je tihi vjetar . . .

— Ha, prokleta pjesmo, — zaupi Davor — pjesmo naše sramote. . . U tudjim je rukam naša kruna, a u mene nema sile ni volje, da podignem uspavanu braću . . . I Davor pogleda na onu stranu, odakle je dolazio glas pjeva. Stade kô okamenjen. Puškomet pred njime stala djevojka zorna i bajna kô vila, mà čedo doleđelo iz zlatnoga raja, da briše patniku gorke suze. Davor se ojunači, pa će:

— Koja si, neznana djevojko?

— Ja sam Ljubica vila primorkinja, a znam tvoje ime — — ti si Davor junak od megdana; al nemaš snage, da digneš rodjenu braću! Pa dobro; ja ću bitj tvojom pratilicom u životu, ja ću ti sladit dane, djolit ću s tobom radost i tugu. — al stresi taj nemar, tu zlovolju sa sebe, vjeruj opet u svete ideale ljubav i slobodu!

— Ljubice, rajsko čedo — zaklikta Davor i zagrli vatreno vilinsku djevicu, pa ju poljubi u čisto i novino čelo. Taj ćelov mu je vratio zamrlu snagu, vrnuo zakopane ideale. . .

Davor proživje nekoliko sretnih mjeseci uz milu Ljubicu; zatim ponuken od njo, podigne braću i pade kô junak na bojištu za slobodu doma. Ljubica je izplakala nad njegovim truplom posljednje suze, te se izgubila u zračnoj visini; al kad je sunce zasjalo nad Primor-krajem, modri, skromni cvjetići nikoše kraj sinjeg mora i sviet ih prozva ljubicami . . .

Rikard Katalinić-Jeretov.

Iz „Dužnosti čovjeka“.

Talijanski napisao Silvio Pellico, hrvatski provoo V. Jelačić.

1. Prava ljubav prama domovini.

Da ljubimo domovinu pravim, uzvišenim čuvstvom, moramo joj se prikazati kao takovi gradjani, da se nebi trebala radi nas stiditi, već nasuprot s nama se ponositi.

Grditi pak vjeru, dobre običaje i dostojno ljubiti domovinu, jesu dva sasvim protivna načela.

Ako netko sramoti oltare, skrni svetost braka, čednost, gazi čast i poštenje, a uz to više: „Domovino! Domovino!“ nemoj mu vjerovati, jer je on licumjeran tvoj obožavatelj, tà on je najgori gradjanin.

Dobar je redoljub čovjek krjepostan, koji osjeća i ljubi svoje dužnosti i nastoji ih vazda vršiti.

On se nikada ne druži ni sa onim, koji laska bogatijem, ni sa onim, koji prezire ugled: biti bo podao i bez počitanja, je jedno te isto.

Ako je on u službi državnoj, vojničkoj ili gradjanskoj, to njegova glavna svrha nije vlastito obogaćenje, već zadovoljetvo predpostavljenih i sreća naroda njegova.

Ako je on i privatan gradjanin, ipak mu je čast i sreća njegova vladara i puka najvruća želja i ništa ne radi, što bi se tome moglo protiviti; nego da, ako sve, gdje bi mogao njima u korist raditi. On zna, da u svih družtvih ima zloporaba, i vruće želi, da se to popravi; ali gori od biesa proti onomu, koji hoće, da to popravi razbojstvi i krvnimi osvetami, jer od svih zloporaba, ove zadnje su najužasnije. On ne izazivlje niti potiče gradjanskih prepiraka i buna, već se dapače riečju i djelom trsi, da ih utiša i umiri. On ne prestaje biti janjetom, sve dok domovina nije u pogibelji. Al tada je lav, koji se bori te pobjeduje ili umire.

I Hrvatska je dala dosta junaka, koji su sve svoje, pa i sam život za njezinu slobodu žrtvovali. Već u IX. vieku junački ban Ljudevit posavski pet godina se krvavo borio proti nasilnomu jarmu bahatih Franaka. A gdje je hrvatski Leonida knez Nikola Zrinjski, koji je svojom krvlju omastio zidine sigetske, a sve za kralja i domovinu. Pa njegov unuk Petar Zrinjski i knez Kristo Frankopan, koji su dana 30. travnja (oh kletog dana!) 1671. izgubili rusu glavu za slobodu domovine.

Tješi nas ipak, da je i iza ovog posljednjeg div-čovjeka ostalo dosta mužova, koji su neustrašivo stali na obranu hrvatskog naroda i imena. Ushićenjem će se potomstvo sjećati i imena vrloga dra. A. Starčevića!

2. Izbor stališa.

Izbor stališa je od vrlo velike važnosti. Da on bude dobar, govorahu naši stari, od osobite je potrebe božje nadahnuće. Pa nepojmim, zašto se to i danas ne veli. Razmišljaj pobožnom ozbiljnošću na predmnjevanu svoju budućnost medju ljudima i medi se.

god. 1868, kojim su uredjene mjestne občine istarske.

Mjestna občina (comune locale) ima svoj nazov i sjedište u onom mjestu, koje je u zakonu prvo imenovano, a ne gdjegod bilo, makar u istoj poreznoj občini. Sada mi znamo, da se mjestna občina Veprinac sastoji iz poreznih občina: Bernardove, Vasanske, Puharske i Poljanske. U Bernardovoj leži stariński grad Veprinac, a ipak zakon negovori, da je mjestna občina Bernardova, nego je mjestna občina Veprinac; dakle u tom mjestu mora njoj biti i sjedište. Tako n. pr. isti zakon za mjestnu občinu Buzet spominje na prvom mjestu taj gradić kao sjedište občine, a posebice pridaje mu Sesvete (Tutti Santi); sličan slučaj vriedi za Milje (Muggia) i njezinu bližu okolicu, koja sa gradom tvori jednu poreznu občinu; a da neidemo predaleko od Veprinca, evo nam najljepši slučaj pri občini Lovranskoj. Zna se naime dobro, da gradić Lovran sa bližnjom okolicom od starine sačinjaju jednu poreznu občinu, po imenu Sv. Frančišku, a ipak zakon nekaže, da je mjestna občina Lovranska u Sv. Frančišku, nego kaže, da tu mjestnu občinu sačinjaju: Lovran sa Sv. Frančiškom, onda Opricem i Tuliševicom; dakle ima se uzeti za stalno, da su sjedišta mjestnih občina u onih mjestih, koja zakon spominje najprije, a ne u budi kojem kraju dotične občine.

Kolikogod poštujemo sadanje občinske zastupnike Veprinačke, ipak mislimo, da im naš savjet neće biti suvišan; a taj savjet jest: neka se povrate u svoju kuću, koju su ostavili ili svojevoljno ili napućeni, da im se nebi dogodilo kao mnogim, koji zaborave od kuda su potekli. A svemu narodu občine Veprinačke preporučamo za vlastitu njegovu korist, neka se neodbija od svoje starine u nijednom pitanju, a najpače ne u ovom, koje će se komu god možda činiti neznatno, ali bi moglo imati nedogledniih i za občinu samu vrlo štetnih posliedica.

Hrvatski narod doživio je mnogo puta žalostnoga izkustva, da mu se je poseglo za rukom i ćak za srcem, pošto je dobrovoljno podao samo prst. Skrajnjeje vrieme, da branimo stare ustanove, da se negubimo sami od sebe. —

Čuješ li u svom srdcu glas božji, koji će ti kazati ne samo jedan dan, već kroz ciele sedmice i mjesece sve to većim uvjeravanjem: „Evo ti stališa, koji moraš odabrati“, posluśaj ga, pokori mu se čvrstom i postojanom voljom. Primi onu službu i obavljaj ju; ali ne bez nuždnih priprava, koje ona zahtjeva...

Čudne li stvari! Svi stališi, od najvišega sve do skromnog obrtničkoga, imaju svoju slast i dostojanstvo. Dovoljno je gojiti one vrline, koje su u svakom staliśu potrebne. Jedino radi toga, što ih malo ko goji, čuje se mnogo jadikovka na svoj stališ.

Ti kad si razborito izabrao svoj stališ, nemoj oponašati one vječne jadatelje. Nemoj se dati obmamiti, pa se pokajati i mienjati stališ. Svaki put života ima dražja. Kada si stupio u jednu službu, drži ju; napustiti ju slabost je. Uztrajnost je vazda vrlo dobra, osim u griehu. Samo onaj, koji je ustrajan u svojih poduzećih, može se nadati, da će uspjeti i moguće proslaviti se.

3. Pokajanje i naknada.

Kada upoznaš, da si nekakav griech počinio, ne časi, da ga popraviš. Samo popraviši svoj grieh, savjest će ti biti zadovoljna. Krzmanje i oklievanje veže ti dušu za zlo lancem, koji je svakog dana sve to jači i teži.

Kada si grieh počinio, nemoj ga nikad tajiti ni niekati. Laž je sramotna slabost. Ispovieditи svoj grieh je veledušje: a stid, koji ćeš pretrpiti pri očitovanju, bit će ti nagradjen pohvalom prvih.

Drugi put progovorit ćemo štogod o Poljanskoj školi.

Franina i Jurina

Fr. Naš črni da neće imati više sa črnimi posla..

Jur. Aj da će s onim črnim, kade je bil sa deveri na štancije.

Fr. Sa onim mora, jer skupa u istu tikvu pušu, a s drugimi neće, zač oni za njega nemaro kako ni za stari krajcar.

Jur. Tr imaju pravo, zač oni imaju samo suknja črnu, a on ima još neč.

* * *

Fr. Kakovega župana bi oteli imet va Sušnjevici?

Jur. Takovoga: da se nelela, nego da hodi ravno; da ne jeca, nego da čisto govori; da je oženjen za domorodkinju, a ne za trščanesku . . . . . i, kada deli japno od komunske japnenice, da ruke neoblati.

Fr. Pravo imaju.

Jur. To pak ja, pred bogom i pred ljudi.

* * *

Fr. Znaš ti, Juro, ki je to Kraljević Marko?

Jur. Ča to ti ne bih znal, to ti je bil naš čovik!

Fr. Jo, jo, naš čovik — ma kakóv čovik! tamo négder blizu Pulà čul sam povedât, da je ta naš čovik bil vrédan „spešlât“ po miljâr túrkî va jenôj minúte . . .

Jru. Borme bi jih „speštàl„ šior Marko i sadà, da je potrêba.

Fr. Sadà — kakò, kadà je umarl već tristo let?

Jur. Ki ti je to zabil va glavu? Ni Marko úmarl ne, nego samo zâspal, ač je bil trudan . . .

Fr. Dunke će se zbudit? . .

Jur. Pest . . . da te ne bi ki čul . . .

Fr. Valjá bi se prestrašil . . .

* * *

Fr. Kadi si proslavia ovo lito sv. Martina?

Jur. Vero baš u Taru, ma to će biti za prvi i zadnji put.

Fr. Ča su šarenjaki i krnjeli tarski rabili babulji i ovega lita kako i lani?.

Jur. Nisu ne, zač su se bali, nego nam se groze, da „ki ga beoi e kanon, ga forza e rajon“.

Fr. Ćemo vidit za občinske izbore u Poreču, koliko te njim valjat beći i kanuni.

Jur. Vero ufan se, da te naći malo blaga, ko će im se prodat.

Različite viesti.

Dignuta zapliena. Danas, dne 17. t. m. razpravljalo se kod zem. suda u Trstu o utoku našega urednika proti zapljeni br. 38 „Naše Sloge“ radi viesti „Iz Višnjana“. List zastupao je sam urednik. Sud bijaše sastavljen od gg. savjetnikah: Legata, kao predsjednika, Verka i Hubera kao sudaca; državno odvjetničtvo zastupno je zamjenik državnoga odvjetnika g. Vidulich. Saslušav sud obtužbu i obranu proglasi, da dižo zaplienu rečenog broja. Drugi put više.

Vjenčali se. Dne 16. t. m. vjenčao se u Ilirskoj Bistrici naš dični prijatelj, odvjetnik u Voloskom i zemaljski zastupnik g. dr. Andre Stanger sa dražestnom gospodičnom Frankom Domladić iz Il. Bistrice. Novovjenčani odputovali su — kako čujemo — za 10—12 dana u Italiju.

Čestitajuć novovjenčanim najsrdačnije, želimo im, da bi ih pratila mila sreća sve do dalekog groba!

Občinski izbori u Pomjanu svršili su, Bogu budi hvala, danas dne 16. t. m. sretno za našu narodnu stranku. Nakon trodnevnog žestokog boja, predobili su naši u III. tielu sa 32 glasa većine. Isto tako bio se je žestok boj kroz dva dana za II. tielo, u kojem nadvladaše naši sa 20 glasova većine. Kako nas danas brzojavno iz one občine obaviešćuje, predobili su zaslieplieni občinari u I. tielu sa 7 glasova većine.

Tako će biti u novom zastupstvu u Pomjanu dvie trećine narodnih i jedna trećina šarenjačkih zastupnika. Pošto su pako ovi posliednji sami slovenski seljaci, nadamo se, da će se i oni osvietiti te s vremenom priključiti se ostaloj slovenskoj braći, pak složno raditi za opas one do skrajnosti zanemarene občine.

Pobjedi narodne stranke veseliti će se s nami svaki čestit rodoljub, koji znade što se je sve poduzelo u ove dvie posliednje godine od koparskih Talijanaša, tih glasovitih izbornih trgovaca. Oni su i prigodom ovih izbora pokušali za zadnji put sreću, ali jih je izdala, i nadamo se, za uviek izdala. Te gospode bijaše i sada sva sila u Pomjanu, da varaju, slieпo i splietkare, nu osviešćen narod okrenuo im ledja, a oni se vratiše pokunjeni kući. Šteta truda i novca, što ga baciše u . . . more.

Naši prvaci u onoj občini ponieli se upravo junački. Radili su dan i noć okolo pospanih il nemarnih suobćinarah, da ih probude, osvieste i oduševe. Trud njim je donio obilata ploda, jer su riešili rodnu občinu iz rukuh neznalica, nemarnika i tudjih podrepnica.

Čestitajuć srdačno dičnim prvakom i osviešćenim biračem na sjajnoj pobjedi, kličemo jednim i drugim: Le naprej, in živili!

Odbor političkog družtva „Edinost“ obdržavati će u nedelju dne 20. t. m. u 10 sati u jutro u prostorijah „Dol. podp. družtva“ (Via Molin piccolo br. 1) redovitu sjednicu, kojoj se gg. odbornici i zamjenici najuljudnije ovim pozivlju.

Občinski izbori u Višnjanu započeli su dne 15. t. m. Dok ovo pišemo neimamo od tamo o uspjehu izbora u III. tielu nikakva glasa.

Istinu govoreć moramo priznati, da pratimo ove izbore nekom zabrinutosti. Pred samimi izbori pisao nam je naime prijatelj iz one občine, da je naš vanjski puk sav na noguh, te da će kano i zadnji put glasovati za narodne predloženike — bude li mogao ili smio. Razneseli su naime krnjeli i šarenjaci viest, da će se i u Višnjanu birati, kao što se je biralo nedavno u Vižinadi i Oprtlju. Vanjski biraći da neće moći skupno u gradić, već samo pojedinci, a te pojedince, da će protivnici u gradiću lahko prevariti i prisiliti milom il silom, da glasuju za talijanašku stranku. Neznamo koliko je na tom istine, nu ako stoji, da prieče oružnici vanjskim biračem, sve samim seljakom, u većem množtvu k izboru, tada možemo unapried znati kako će izpasti ovi izbori.

Medjutim preporučamo našim prvakom i sviestnijim biračem, da se nedadu ničim prestrašiti ili bilo čim zasliepiti. Izbori moraju biti javni, i nigdje u zakonu nestoji, da moraju u izbornu dvoranu, a još manje u mjesto izbora, samo pojedinci ulaziti.

Sve neurednosti ili protuzakonitosti valja točno pobilježiti i ako je moguće sa svjedočanstvom podkriepiti, pak će se proti izboru na vrieme podnesti na nadležno mjesto utok. Konačno molimo prijatelje, da nam potanko popišu točaj izbora za sva tri tiela.

Veselica. Naša rodoljubna družtva „Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda“ to „Tržaški Sokol“ priredjuju u subotu dne 19. t. m. u dvorani „Slovanske čitalnice (Via S. Francesco br. 2) veselicu sliedećim razporedom: 1. K. Jahoda: „Döblingska polka“, udara tamburaški zbor „Tržaškega Sokola“. 2. ***: „Kitara“, kvintet. 3. Fr. Hammerer: „Spomini na Trst“, igra na citro gospodična Bogomila Valenčičeva. 4. J. Rosen: „Garibaldi“, giuma u jednom činu, izvršuje dramatični odsek „Tržaškega Sokola“. 5. Juvaneo: „Luni“, kvintet. 6. Zoller: Potpouri iz operete „Vogelhändler“, udara tamburaški zbor „Tržaškega Sokola“. — Početak u 8. sati na večer. — Ulaznica 80 nov., sjedalo 10 nov.

Novi odbor hrv. akad. družtva „Zvonimir u Beču bijaše dne 7. t. m. ovako konstituiran: Predsjednik: Ivan J. Grgurević, stud. med.; podpredsjednik: Franjo Čapka, stud. med.; I. tajnik: Bruno Lazzari, stud. phil.; II. tajnik: Božo Krnic, stud. med.; blagajnik: Špiro Perućić, stud. jur.; knjižničar: Milorad Medini, stud. phil.; novinar: Mirko Crkvenac, stud. med., odbornici: Banko Horvat, stud. phil., Milan Gjuroković, stud. forest.

Iz Tinjana pišu nam dne 10. novembra 1892.: Svake godine dne 28. oktobra časti se ovdje veliki blagdan sv. apoštola Šimuna i Jude, zaštitnika ove plovanije, nu ove godine proslavio se taj dan sjajnije nego ikada do sada.

Bilo je naime jedanaest svećenika, medju kojima i preč. gosp. prošt-dekan Pazinski, preč. g. guardijan Otac Hugo, preč. g. dekan Pićanski, veleč. gg. župnici iz Trviža, Borma, Gračišća, Starog Pazina, Kringe i Montrilja.

Veleč. g. župnik iz Gračišća Ivan Gabrijelić misio je prvu sv. misu, pri kojoj je držao vrlo liepu propovjed o životu sv. apoštola, koja je doista omilila našim Tinjancom.

Veliku sv. misu misio je uz asistenciju preč. g. dekan Pićaneski Ivan Bersenda uz prisustvovanje svih spomenutih svećenika, a popodnevnu službubožju držao je preč. gosp. prošt-dekan Josip Orbanić.

Valja reći, da ako svi Tinjanci i ciene svog prevriednog župnika, tim mu je ljubav više posvjedočena, što su na taj veliki blagdan dohrlili i svećenici iz bližnjih župa, da uz slavu božju i sv. apoštolom Šimunu i Judi izkažu časti našemu župniku.

Poslie popoldnevne službe božje udostojali se posjetiti svi svećenici i našeg neutrudivog načelnika, koji je baš taj dan slavio svoj imendan. Bijahu tu svi svećenici, izuzam župnika Križanskog, veleč. Mizzana, koji se je izpričao da mora kući, jer da ga boli... noga!

Dao dobri Bog, vladao i u buduće tako uzajamni sklad medju našim čestitim svećenstvom.

Iz Labina pišu nam 14. t. mj.: U ovoj občini vlada, g. uredniče, veće mrtvilo nego li valjda u nijednoj u Istri. Talijani u gradiću miču se dodušo i rade svimi silami, kako bi nas sve potalijančili, nu izvanjski puk, ogromna dakle većina pučanstva spava još uviek tvrdi sanak. Puk naš sam po sebi dobar i miroljubiv, probudio bi se lahko, ali što ćete kad neima buditelja, neima vodje. Svećenici malom iznimkom su nam protivni ill nemarni, a imamo na žalost i takovih, koji su našeg roda i jezika, ali se ipak ne srame ljudih nit ne boje Boga naša prezimena talijanskim pravopisom izopačivati. Koje dakle čudo, ako stojimo mi Hrvati u ovoj občini vrlo slabo, kad sami sebi grob kopamo.

Takove zateći će nas občinski izbori, koji su uređeni za dne 22. i 23. tek. mj.

Da imademo bar ikoga, koji bi se hotio postaviti na čelo puka, predobili bismo bez velikog truda u dvih tielih, a ovako izgubiti ćemo valjda sve. Žalostno je to doista, da neima u cieloj občini osobe, koja bi se bar ponešto izložiti htjela, i za kojom bi se bez dvojbe povela velika većina izvanjskoga puka.

Tako će gradska gospoda slaviti: pobjedu bez borbe, jer neima muža, koji bi poveo narod u boj za njegova najelementarnija prava.

(I mi žalimo duboko tu pospanost puka, a još većma nemar il nehaj sviestnijih rodoljuba, napose gospode svećenika. Tà za miloga Boga! zar je tolika žrtva na vrieme podučiti puk o svemu, što se okolo njega zbiva, pak u odredjeni čas povesti ga na biralište, da vrši svoje državljansko pravo i da si izvojšti ono, što njegovi suobćinari Talijani odavna uživaju? Nemožemo podnipošto odobriti pasivnosti ili nesudjelovanja kod izbora, jer takovo mrtvilo ubija još većma narod. Na izbore valja svakako, pa makar sto puta propali, jer ako se jednom ne počmo, nikada se neće svršiti. Op. ured.)

Prva kruna. S raznih strana Istre dolaze nam ugodne viesti, da su naši vidjeniji rodoljubi prihvatili naš predlog, da bi svatko, tko i kako premože, darovao prvu krunu, koju će dobiti „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri.“

Veseleći se što je naš saviet pao na pladovito tlo, preporučamo našim istomišljenikom širom Istre, kvarnerskih otoka i svuda, gdje imade srca za istarskog patnika, da bi se toplo zauzeli, da bude naša diéna „Bratovšćina“ što veću svotu sakupila.

Objelodaniti ćemo dragovoljno imena svih onih rodoljuba, koji budu izravno nama il odboru „Bratovšćine“ prvu krunu poslali.

Ruski prestolonasljednik veliki knez Nikola Aleksandrović gost Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. u Beču. — Vraćajući se ruski prestolonasljednik iz grčke prestolnice, iz Atene, gdje je zastupao svoje uzvišene roditelje kod srebrnog pira grčkog kraljevskog para, svratio se na putu u Boč, gdje ga dočekaše svimi počastmi, koje dolikuju takovom gostu.

Naslijednik ruskoga prioslolja priopio je u Beč u subotu dvorskim vlakom, što mu ga je cesar i kralj poslao u susret do talijanske granice. Kolodvor je bio najsjajnije nakićen. Osobito se je isticao ruski orao, okružen grbovima i znakovima naše monarkije i ruskoga carstva. Uz mnogobrojno občinstvo čekali su na kolodvoru počastna satnija pješačke pukovnije Aleksandra I. ruskoga cara br. 2., sa glasbom i zastavom, svi nadvojvode, većina u odjelu svojih ruskih pukovnija, i nebrojeni ini dostojanstvenici. Sam cesar i kralj imao je na sebi odoru svoje carskoruske kekholmske pukovnije i svjetlo-plavu vrpcu Andrijina reda.

Kada je najavljen dolazak vlaka, vladar je stupio napried pred ulaz u dvorski salon sve do tračnica. Iza njega su se po časti razmjestili nadvojvode, služheni prisutni dostojanstvenici, pratnja i zastupnici žaljezničke uprave. Generali su imali svoje mjesto kod čete.

Točno u $^{3}/_{4}$9 sati na večer, sred zvukova ruske himne, vlak je lagano ušao u kolodvor. Carević se je pokazao na prozoru, po vojnički pozdravio, a kada je vlak stao i dva Čerkeza otvorila vrata kupeja, ruski priestolonasljednik je pošao prama cesaru i kralju, u pukovničkoj odori svoje c. i kr. kopljaničke pukovnije sa vrpcom Stjepanova reda. Poslje prvoga srdačnoga pozdravnoga poljubca carević je odkrio glavu. Još dva puta su se poljubila visoka gospoda. Priestolonasljednik je zatim držao smotru nad počastnom satnijom, pozdravio nadvojvode, nagovorio mnoge, a zatim se sa kraljem odvezao u cesarski dvor, sred živahnoga klicanja pučanstva.

U carevićevoj su pratnji generalni pobočnik admiral Bassaguino, krilni pobočnik knez Kočubej i častnik ordonanc grof Apraxine.

Carević je visoka vitka stasa, krasan mladić, posve sličan svome ocu. Imade mu 24 godine, ali izgleda radi osbiljna, bradom obrašćena lica nešto stariji. Vozeći se u cesarskoj kočiji po Beču, bijaše od znatiželjnog občinstva svuda prijazno pozdravljen.

U nedjelju na večer zapustio je carević Beč, a na rastanku sa Njeg. Veličanstvom i članovi cesarske obitelji bijaše najsrdačnije na kolodvoru pozdravljen.

Iz Lovrana primili smo podulji dopis o posliednjih občinskih izborih i o konštituiranju novoizabranoga zastupstva.

Pošto nam za danas prostor lista nedopušća priobćiti sav dopis, javljamo našim čitateljem jedino toliko, da bijaše izabran načelnikom ponovno poznati poštenjak i rodoljub g. Turčić.

Čestitamo srdačno občini i njemu.

Ostalo priobćiti ćemo u budućem broju.

Za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“ sakupljeno for. 15 na mladoj misi kod Aug. Gecana na Hreljinu prigodom zdravice dru. A. Starčeviću po gdjici kćerki zastupnika D. Sereščića. Živili prinosnici! Sakupljeno nadalje u Bakru u veselom društvu u jatu svrhu od vriednoga rodoljuba for. 2. Živio!

Krčmarom i trgovcem sa vinom preporučamo nadalje sliedeća sela u občini Poreč, u kojih se nalazi za prodaju više stotina hektolitara vrlo dobroga vina: Mongeba, Foškulin, Dračevac, Varvari i Žbandaj. U svakom od tih sela nadje se po koji čestitiji rodoljub, koji će ići krčmarom i trgovcem na ruku.

Iz carevinskoga vieća. U posliednje doba podnesli su nekoji zastupnici u carevinskom vieću važnih interpelacija na cesarsku vladu, te ćemo nekoje od tih i mi bar dielomice priobćiti. Tako je tirolski zastupnik baron Dipauli sa drugovi podnio na ministra unutranjih poslova upit radi uvoza talijanskoga vina u takozvanih cisternah u Austriju, i što kani vlada poduzeti, da bar dielomice svoje državljane-vinogradare radi silne škode odšteti.

Zastupnik iz Dalmacije Hrvat Biankini podnio je sa drugovi tri interpelacije, koje su podpisali i naši zastupnici gg. Laginja i Spinčić. U prvoj interpelaciji pita vladu što kani poduzeti u Dalmaciji, da ublaži grozno stanje, nastalo usljed zlosretne vinske klauzule; u drugoj interpelaciji pita vladu — iztaknuv ponajprije propast trgovačke mornarice — kako može dozvoliti, da se namještaju u službe lučkih činovnika (sanità) čestnike vojne mornarice, koji neposeduju hrvatskoga jezika, koji tim otimlju kruh dalmatinskim kapetanom i činovnikom. Trećom interpelacijom pita cesarsku vladu za uzroke, s kojih se u Dalmaciji proganjaju pristaše „hrvatskoga kluba“, napose mnoge občine, kojim se tim njihova prava kreše.

„Slovensko planinsko društvo“. Ljubljanski rodoljubi snuju novo planinsko društvo, kojemu će biti svrha upoznati slovenske gore, planine te kras, i pupjašivati i olakšati putovanje po Kranjskoj, Koruškoj, Štajorskoj i Primorskoj.

Pozdravljajuć što srdačnije novo „Slovensko planinsko društvo“ sa sjelom u bieloj Ljubljani, želimo mu najbolji uspjeh napose: „naj se po gorah in jamah blésti in razlega slovenska beseda“.

75.000 for. jest glavni zgoditak velike lutrije po 50. nvć. Upozorujemo na to naše čitatelje, da će sliediti vucidba neopozivo dne 1. decembra.

Neuku nauka.

Ob uzgoju predivnog bilja

B. O Konoplji (Canabis sativa)

Piše Nikola Vežić.

(Dalje.)

6. Njegovanje konoplja za vrieme rasta.

Ako konoplje nisu bile prekrite, kako gore spomenuh, te su na zemlji učinila kora, treba ju sdrobiti, ili udarajući gustom grabljom, ili lagano kopkajući motičicom. Takovo drobljenje kore je potrebno, jer bi ju inače mlade biline težko probile.

Ako je baš stvrdlo jako, a vode imaš blizu, treba konoplje večerom zaliti, inače se upale i ne narastu velike. Treba ih takodjer izpljeviti, gdje su pregusto posijane — osobito one, što su za sjeme posijane. Napokon je dobro u vrieme cvieta stresti oduljim prutom radomice sa vršaka muških (bjelica) drobni prašak, da se dobro izsiplje; jer boz njega nebi sjemenite konoplje doniele ploda. A tako se umjetno tresući konoplje prutom u vrieme cvatnje pomaže prašku izsipati, te on, razlietavajući se na sve strane, oplodi svako zrnce ženskih (sjemenjače) konoplja.

7. Štete, kojima su konoplje izvrgnute.

Za zrnjem konoplja vrlo su pohlepne sve ptice, a osobito žutoperka (Fringila cannobina); ako se zroje pred njima ne čuva, to one izkapaju i izkljuvavaju izraslo na sjemenjačam konoplja tako, da se toliko puta niti neizplaća sakupljati sjeme. Način obrane od tih nezvanih gostova opisasmo gore.

Osim toga trpe konoplje mnogo od vjetrova, i to tim više, čim su one veće. Vjetar krečući ih na sve strane, tare stabalce o stabalce; iz tog nastanu rane, kroz koje raste vlakno smotano, te se ne može kašnje obraditi. Zato treba konoplje sijati na tihih mjestih, u dolinah zaštićenih od vjetrova.

Krupa (tuča) uništava vrlo konoplje. Ako je krupa potukla konoplje još mlade, prije nego su ocvale, treba ih 11 cm. nad zemljom pokositi, a one će tada pustiti nova stabalca, koja će nam donieti korist, kao da nisu bile niti uništene.

Od zareznika najštetnija je biela brusštova lišinka (Melolontha vulgaris), koja konoplju podgrizava korenje, te tim — ima li ih u polju mnogo — učine veliku štetu. Proti njima nema pomoći, van sabirati ih za vrieme oranja, te ubijati svibanjske hruške, jer se od njihovih jaja lege to gusjenice.

Od korova škode konopljama:

Vilina kosa (cuscuta europea), o kojoj sam govorio, govoreći o štetah, kojima podpada lan; — a onda volovod (orambanche ramosa) biljka takodjer biljožderna, rasteći na korienju konoplja, i hraneći se njihovim sokom. Ta biljka ima bielo, sočno, laganom pahuljicom pokrito stabalce, podalj visoko, koje se onda na sve strane razraste i doneso mnogo ovieće smeđje sive boje.

Što put sam vidio obrašćene ciele slogove konoplja tim biljožderom, i kako sam se osvjedočio, ljudi niti ne misle, da on škodi konopljama. Dodju čupati (brati) konoplje, ali kad tamo, neimaju što čupati, a i onog što su načupali, ne stane pod trlicom. Nariču tada, da su konoplje izdale; ali ih nisu one po sebi izdale, već im je štetni volovod izsisao iz korienja sav sok tako, da su stabalca ostala biedna i skoro bez vlakna.

Zato treba volovod uništavati, trgajuć mu glavu, gdje se samo može, i gdjegod se pokaže, a tada se on više neoporavi.

Vrlo dobro će seljak gospodar učiniti, ako pred sjetvom valjano sjeme izčisti, i kadkad konoplje okopa.

8. Čupanje (pukanje) muških (bjelica) konopalja i njihovo odabiranje.

Vrlo često čine ljudi pri čupanju konopalja tu pogrešku, što ne čupaju muško konoplje (bjelice) u svoje vrieme. Ili ih čupaju prerano, tek što su ocvale, a tada još nije sjemo dozrelo, a posljedicom toga sjemenke su zlo i slabo konoplje — izdale nas, kažu oni; ili ih čupaju prekasno, a tada je vlakno ostarelo i otvrdnulo, a sjeme, neimajuć dosta mjesta i sunca, pokvari se i nevalja za sijanje; — i ono ih izdalo.

Treba dakle paziti na vrieme, kada ćemo čupati muško konoplje: ne prije i ne kašnje, već tada, čim su im stabalca požutila i kad su dobro odcvali; onda se veli, da je muško konoplje zrielo. Tada ih treba namah čupati ili požeti — i to pazljivo.

Ako želimo imati krasno predivo, moramo paziti, da ono bude ne samo tanano i mekano, nego i dugo; a pučući zajedno i duga i kratka stabalca, čini si gospodar sam štetu: jer kad dodje pod tukaću i trlicu i pod greben, to se kratko neće produžiti, već će samo iztiskivati, a sùmo izpadati i tim otići u štetu. U drugih krajevih čupaju muško konoplje ovako: Preneseno s polja poguljeno surovo stabalje, odsieku mu korienje, od kog i onako nema nikakove koristi, već pri daljem obradjivanju. Onda ga slože na kup i pritisnu kamenjem ili ga metnu pod tiskalo (prešu) medju ravne daske, da se tako posve izravna. Kad su ga na kup složili, metnu ozgor dasku, na koju nameću kamenja, da ju dobro pritisne. Poslie, kad je taj posao gotov, odabiru najprije najdulja stabalca (kojim krajevi najviše stršc), vežu u male snopiće, kojima vrhove takodjer odrežu, jer ni od njih noma vlakna. Po tom odabiru kraće, pa kad su i to odabrali i urabdili, još kraće. Tako odaberu prema dužini do 4 vrsti muškog konoplja ter očistiv im vrške, može odmah zelene, jer od tako svježe močenih bude predivo krasnije i bjelije, nego od prije posušenih.

Znajući seljak gospodar, da je najljepše predivo od muškog konoplja, mora ih oprezno poguliti i za dalje obradjivanje tako prirediti, da ne izgubi nijednog vlakanca; a radeći tako kako baš opisah, osvjedočit će se, da je taj način najbolji i najkoristniji, jer koliko on više troši, toliko ima ljepše predivo i dobiva više novaca.

(Sliedi).

Listnica uredničtva.

Dopisniku iz Višnjade: Vaš posliednji razgovor izmedju „Kaštelirke i Labinčanke“ uznemirio je piskaro poročko „babe“ do ludila; molimo Vas dakle, da izvolite nastaviti u onom smislu, jer je to jedini liek, da se osvieste.

Gosp. M. J. D. Zagreb. Stiglo nam za današnji broj prekasno, jer bijaše jur drugi članšić o gospodarstvu složen; dakle u budućem broju. Prihvaćamo Vašu ponudu radostno, te Vam se unapried zahvaljujemo.

Listnica uprave.

Gosp. H. F. u L. Vaša predplata je u rodu do konca tek. god. Da sto nam zdravo!

Uplatili su nadalje za „N. Sl.“ S. A. Hreljin for. 2. K. I. Kozljak for. 11. J. M. Grobnik for. 2. P. P. Sežana for. 5. D. A. Kršan for. 1. M. S. Sušak for. 2. B. I. Krk for. 5. T. M. Malinska for. 2.50. K. F. Promantura for. 2.50. J. S. Opatija for. 2. M. M. Volosko for. 6.40. K. J. Višnjan for. 2. S. A. Kastav for. 5. D. dr. J. Križevci for. 2. M. M. IŽ. for. 2. P. I. Višnjada for. 2. D. J. Završje for. 2. K. G. Matorija for. 5. G. S. Boljun for. 2. V. N. Pula for. 1.30. G. E. Grimalda for. 5. V. F. Kopar for. 2. G. dr. I. Buzet for. 5. C. I. Drvenik for. 3. P. S. Barkovlje for. 1. P. C. I. Drvenik for. 3. P. S. Barkovlje for. 1. P. C. I. Drvenik for. 2.50. Z. M. Pomer for. 4. Z. J. dr. F. Novi for. 2.50. Z. M. Pomer for. 4. C. dr. I. Rim Pomer for. 4. M. I. Pomer for. 4. C. dr. I. Rim Pomer for. 4. M. I. Pomer for. 4. C. dr. I. Rim for. 5 S. J. Pula for 2. S. N. Krk for. 5. J. J. Kastav for. 1. R. C. Zagreb for. 5. Br. dr. sv. Ivan for. 1. B. F. Trviš for. 2. Z. A. Slivje for. 2.50. L. I. Kaštelir for. 2. Trž. br. in podp. dr. for. 2.50. F. A. Krk for. 5. G. I. Višnjan for. 2 B. J. Gjurgjevac for. 5. P. A. Mošćenice for. 12. V. S. sv. Lucija for. 2. F. J. Sušak for. 2. J. N. Port Said for. 9.20. Čit. Kraljevica for. 1.25. S. M. Malinska for. 1. A. J. Karlovac for. 2.50. J. M. Malinska for. 1. A. J. Karlovac for. 2.50. J. M. Mošćenice (oglas) for. 2. O. dr. A. Krk for. 8. A. Mošćenice (oglas) for. 2. O. dr. A. Krk for. 8. A. Mošćenice (oglas) for. 2. O. dr. A. Krk for. 8. Čit. Delnice for. 1.30. Čit. Senj for. 1.25. Čit. Čit. Delnice for. 1.30. Čit. Senj for. 1.25. Čit. Kostajnica for. 1.25. Čit. Otočac for. 1.25. Čit. Kostajnica for. 1.25. Čit. Otočac for. 1.25. Čit. Klanjce for. 1.25. S. dr. F. Boč for. 1.25. S. D. Klanjce for. 1.25. S. dr. F. Boč for. 1.25. S. D. Jaska for. 5. T. L. Trst for. 5. L. J. Vrgorac for. 2. Čit. Ogulin for. 2.50. Z. P. Ilovik for. 5. J. I. Opatija for. 2. M. D., sv. Fuška for. 5. Int. Zelt. b. Zagreb for. 2.24. Čit. Pregrada for. 1.50. M. D. Crkvenica for. 2. Ž. F. Trst for. 1.70. M. I. Omiš for. 1. Č. M. Stinjan for. 2. K. K. Tržič for. 2.50. G. P. Kozala for. 2. L. Vila Gospić nvč. 50. 2.50. G. P. Kozala for. 2. L. Vila Gospić nvč. 50. H. M. S. Rieka for. 2. Čit. Pakrac for. 1. Čit. V. Gorica for. 2.50. Gosp. Zad. Krk for. 10. Š. A. Novaki for. 10. K. A. Roč for. 2. T. I. Opatija for. 5. M. F. Obrovo for. 2.50. G. I. Rukavac for. 10. V. I. Rukavac for. 5. L. A. Pula for. 4.50. G. dr. A. Rab. for. 3. M. F. Vranja for. 4.50. G. I. Sikad for. 4. Ž. M. Bačvo for. 1. Car. vieće Beč for. 1. R. T. Rieka for. 2. A. F. Trst (oglas) for. 5. S. L. Salvore for. 2.50. S. J. Pazin for. 1. Dr. J. D. Križevci for. 2. K. L. Barbana for. 5. M. M. Barbana for. 2. F. A. Monsalik for. 2. G. M. Zagrob for. 5. L. A. Kopar for. 5. S. M. Pag for. 2.50. K. I. Knin for. 10. K. M. Rakotole (oglas) for. 1. V. J. Jušići (oglasi) for. 5. J. N. Omišalj for. 2.50. M. I. Rieka for. 5. D. F. Ljubljana for. 2. (oglas). R. A. Hrušica for. 5. P. T. Sušak for. 1.84. T. A. B. Sušak for. 1.84. Č. I. Osor for. 2.50. Kot. š. v. Volosko (oglas) for. 8. Opatlk Boč (oglas) for. 21.90. R. I. Krapina for. 5. V. M. Rakovlca for. 1.25. M. N. Cikago for. 4.70. Obć. Buzet (oglas) for. 7. P. A. Podstene for. 5. M. M. Kornić for. 5. M. L. Pula for. 1. T. A. Kastav for. 2.50. T. M. sv. Matej for. 1. M. I. Kotor for. 3.50. P. I. Buzet (oglas) for. 5 Š. F. Malinska for. 2. S. S. Malinska (oglas) for. 10. R. I. Skradin for. 4. R. I. Žbandaj for. 1. B. G. Lanišće for. 2. K. A. Trst for. 3. F. I. Rukavac for. 2. Čit. Mihotići for. 10. T. D. Sušak for. 1.33. R. M. Sušak for. 1.33. J. M. Volosko for. 2. M. J. Berseč for. 10.50. P. S. Rieka for. 5. B. I. Trstseno for. 3. Čit. Dubrice for. 1.30. B. M. Kutjevo for. 1. Kot. š. v. Pula for. 2 (oglas). S. F. Rieka for. 1. L. F. sv. Petar for. 10. L. Vila Gospić for. 1.25. Čit. Split. for. 2.50. L. M. Ploče for. 1. F. J. Praputnik for. 1. S. M. Pazin for. 5. M. F. Klana for. 2. Čit. Dubrovnik for. 2.50. K. J. Topolovac for. 2.50. J. M. Kastav. for. 5. D. I. Tinjan for. 4. Čit. Sežana for. 2.50. Čit. Boveo for. 2.50. F. P. Trst for. 5. L. A. Pula for. 4. Čit. Bolovar for. 2.50. V. dr. N. Senj for. 2.50. I. J. Boljun for. 2. R. F. Brunseo for. 1. Esk. b. Zagrob for. 2.50. K. S. Grdoselo for. 2.50. K. A. Dobrinj for. 2.50. C. A. Dobrinj for. 1. D. M. Buč (oglas) for. 4.45. P. M. Medulin for. 1. Nar. Dom Bakar for. 2.50. T. M. S. Ripenda for. 1. M. A. Pazin (oglas) for. 10. Čit. Senj for. 1.25. K. š. v. Kopar (oglas) for. 2. B. A. Pazin for. 10. D. V. Crnica for. 5. Čit. Makarska for. 2.50. Kov. Miramar Pula for. 2. Dr. A. D. Pazin for. 5. N. A. Pičan for. 2.50. Br. dr. Podgrad for. 2.50. S. A. Zamask for. 1. K. M. Dubašnica for. 12. Čit. Kastav for. 5. Čit. Gorica for. 2.50. Čit. Rieka for. 2.50. F. gr. F. Sacco for. 2.50. K. J. Tar for. 5. Čit. Celje for. 2.50. S. P. Kanfanar for. 2.50. Bibl. Alg. Krk for. 2.50. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 12. novembra

Trst	54	39	11	66	38
Budapest	15	45	80	6	1
Linc	43	2	64	56	36

Dne 16. novembra

Prag	69	76	47	33	12
Hermanstadt	85	85	83	59	63

Javna zahvala.

„Hrvatsko pripomoćno društvo“ u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, narodito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake u Beču uzdržaje, od: visokorodjenog gosp. Artura grofa Nugenta u Beču 10 for.; od presv. biskupa Janka Pavlešića u Zagrobu 10 for.; presv. biskupa Pavla Guglera u Zagrobu 5 for., i od sl. ravnateljstva štedione u Novoj Gradiški 5 for. — Mi se ovim velikodušnim darovatoljem kao i slavnom ravnateljstvu Novogradiške štedione najtoplije zahvaljujemo.

Gosp. Josip Barač filosof sakupio u Spljetu svotu od 18 for., a darovahu: veleč. g. dr. Gajo Bulat 5 for.; gosp. Lovro Borčić 5 for.; g. dr. Albert Eisenstädter 5 for.; gosp. Mate Barić 8-školac 2 for.

Gosp. Šime Tudor medic. sakupio u Spljetu svotu od 45 for. 50 nč., a darovahu: presv. biskup Filip F. Nakić 20 for.; veleč. gosp. Mate Dvornik, kanonik, 10 for.; veleč. gospodja Anka Protić 10 for.; g. Josip Ante de Marchi 1 for.; g. Ivan Brajević 4 for.; A. Ž. 50 nč.

Gosp. Mate Juranović medic. sakupio 20 for. 20 nč., a darovahu: gosp. Adam Brkanac, Bodovaljce, 1 for.; veleč. gosp. Stjepan Latković, župnik, Nova Kapela, 3 for.; veleč. gosp. Makso Lončarić župnik, Kuhaš 2 for.; gosp. Ante Margetić, mlinar, Lužane 1 for. 20 nč.; u Orihovcu: veleč. g. P. Friš, kanonik 1 for.; gosp. P. pl. Horvath, mesar, 1 for.; veleuč. g. dr. Ad. Scherzer, lječnik, 2 for.; veleč. g. Ivo Živoder, kapelan, 1 for.; gospodja Marija Glatt, trgovkinja u Stupniku, 3 for.; veleč. g. Karlo Mrnčić, župnik u Orabici, 1 for.; veleč. g. Stjepan Bosilć, župnik u Staroj Gradiški, 1 for.; veleč. g. Josip Kolarić, zać. kanonik u Novoj Gradiški, 1 for.; veleč. g. Ferdo Kraljević, župnik, Stivica, 1 for.; i veleč. g. Stjepan Ferić, kapelan, Petrovoselo 1 for.

Mi se poštovanim sabiračem na njihovom trudu, kao i svim velikodušnim darovatoljem ovim najtoplije zahvaljujemo.

U Beču, 7. studenoga 1892.

Za odbor:

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić*, c. kr. činovnik. VIII. Lange gasse 48

721/K. š. v.

Natječaj.

Na ženskoj dvorazrednici u Kastvu s hrvatskim učovnim jezikom popuniti je provizorično ili stalno mjesto podučiteljice.

S tom službom skopčane plaće i užitci razvidni su u pokrajinskih zakonih od 8. novembra 1874, zem. zak. broj 30, odnosno 14. decembra 1888 zem. zak. 1 ex 1889.

Pravilno obložene molbenice neka se propisanim putem do četiri tjedna ovamo ulože.

C. kr. kotarsko školsko vieće
Volosko 8. novembra 1892.

Predsjednik: Fabiani s. r.

Oglas.

Pozivlju se gospoda članovi i prijatelji podpisane „Zadruge“, da dojdu k redovitoj glavnoj skupštini, koja će se držati u Berseču dne 24. novembra t. g. o 10. uri prije podne.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika glavne skupštine od 31. jenara 1892.
2. Izviešća tajnika o djelovanju zadruge u godini 1892.
3. Obračun za godinu 1892.
4. Proračun za godinu 1893.
5. Eventualni predlozi.

„Gospodarska Zadruga“
Opatija 11. novembra 1892.

Predsjednik:
V Tomičić v. r.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo flaštre iz Brošlje, željezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Coeca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac. Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 16—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voćanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 25—52

Proljetna liečitba.

Čaj „Tisuć cvetja“ (Millefiori.)

Čisti krv. Izvrstno sredstvo kada peče u želudcu, kano i proti neprobavljivosti i hemoroidam. Jedan zamot dostatan za izliečenje stoji 50 novč. a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 26—52

Poštareske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne austavo shodova, kamenica za bušće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene ciene. Radnje obavljuju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah. Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da će moći biti radujami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—25 vrata 11.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Piazza della Caserma št. 2.
po **40 kr**, trdo vezan **60 kr.**

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 20—52

Za štrcaljku 20—20
proti mildevu (peronospori)

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Veliki krab!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizka odštatu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6	kom. najfi. stolnih nožova pravim engl. rozom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ „ žlica običnih	
12	„ „ „ „ „ za kavu.	
1	„ „ „ „ velika žlica za juhu,	
1	„ „ „ „ „ mlieko.	
6	„ englezkih Viktoria-tasa.	
2	„ krasnih svetnjaka za stol.	
1	„ čajevnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dubiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, se jameči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu neb roba konvenirala.

Uknjižena znamka

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni sličnі predmeti, jesu padielani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se prepornča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agentujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Fleischmarkt 1-4/22.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posve sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892.

Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom jesam posve zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa
3—1 nadučitelj.

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za uredu, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu šalju pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 26—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i slicnih predmeta.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nvč kilo. Olovno bielilo po 32 nvč. kilo; tutijno bielilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Korneuburger Viehnährpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lijekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem dajo se brzoplatna poraba telefona. 21—52

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladišću kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klioparske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 26—52

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine, kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, sviećnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižoj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane ceniko odani 22—24

Teodor Slabanja
srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Priviligirane štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije; najlaglje i vrlo brze u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za budućee proljeće te razašilje već sada prospekte i cienike bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.
u TRSTU, ulica Zonta broj 5
Inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 41—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tijesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožno karte, niti da mislijo za razrede ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalnica karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Velika 50 novčna loterija.

Prezadnji teden.

Glavni dobitek

75.000 goldinarjev

Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara Dolenc.

Broj 47. U Trstu 24. novembra 1892. Godina

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana sej pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbo sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carovine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Iz carevinskog vieća.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. t. m. započela je proračunska razprava, i to općenita ili generalna razprava.

Na početku sjednice odgovarali su ministri na razne interpelacije. Medju ostalimi odgovorio je ministar predsjednik grof Taaffe na glasovitu interpelaciju talijanskog zastupnika iz Istre, Bartoli-a, u kojoj je grdno navalio na izbornog komesara, na naše čestito svećenstvo i učitoljstvo. Dostojan odgovor na tu interpelaciju naći će čitatelji na drugom mjestu.

Zastupnik Biankini iz Dalmacije stavio je interpelaciju na ministra trgovine u pogledu uporabe zloglasne klauzule o uvozu talijanskoga vina u Austro-Ugarsku. Interpelacija ta imade važnost i za našu vinorodnu Istru, te ju i zastupnici dr. Laginja i Spinčić podpisaše, a mi ju priobćujemo u današnjem broju.

Riešiv jošte nekoje predmete manje vriednosti, prešlo se je na općenitu razpravu o državnom proračunu za godinu 1893. Razpravu otvorio je umjereni Niemac iz Štajerske zastupnik Kaltenegger izjaviv, da će glasovati proti proračunu. Drugi govornik bijaše moravski Čeh dr. Fanderlik. On se tuži i na vladu i na Niemce lievičare. Na vladu što zanemaruje probitke českoga naroda u Moravskoj, a na Niemce, što zatiru češki živalj. Opravdane su bez dvojbe njegove tužbe, ali on će ipak glasovati za proračun. Iza njega progovorio je najnoviji zastupnik iz Moravske, i to dr. Tuček. Govorio je liepo i temeljito iznesav na vidjelo sve jade i nevolje českoga naroda u Moravskoj. Odobravalo mu se mnogo na desnici, osobito od strane mladočeskih zastupnika. On se izjavio proti proračunu.

Poslie njega dobi rieč slovenski zastupnik dr. Ferjančić. I on se tuži radi žalostnog stanja slovenskoga naroda u svih pokrajinah, gdje se nalazi. Tuži se na sve struke javne uprave: na političke i sudbene oblasti, na vojničtvo, na upravu željeznica, na upravu pošta i brzojava, na školstvo; na sve i svašta potužio se dr. Ferjančić ali — on će ipak glasovati proračun onoj vladi, za koju neima niti jedne rieči pohvale, već sve same tužbe!

U sjednici dne 17. t. m. bijaše nastavak proračunske razprave. Prvi je govorio zastupnik dr. Slavik, koji je naglasio, da u Austriji neima faktične konstitucije. Zatim je učinio prispodobu izmedju ustanova osnovnih zakona i načina, kojim se ti zakoni vrše i došao do zaključka, ma da što govorili zakoni, gradjani u Austriji nisu jednaki, neuživaju ista prava, a pravo udruživanja i sakupljanja svaki čas je povriedjeno. Uprava je nedostatna. Austrija ima zastupstvo staležd, ali neima parlamenta. Zagovara sveobće pravo glasa. Primaju se samo oni predlozi, sa kojimi je vlada sporazumna. Parlamenat nije drugo nego soba u kojoj se može govoriti. Činovnici rade što hoće. Gdje je razlika izmedju Austrije i absolutističkih država? U Rusiji vlada kaže što hoće i nosi odgovornost za ono što radi. U Austriji se nezna nikad pri čemu smo; parlament svaljuje odgovornost na vladu, a vlada na parlament.

Dr. Zucker osvrće se na interpelaciju Plenera glede pravorieka porote u Pragu, koja je riešila od obtužbe Bozaka. Brani porotu i žali interpelaciju. Govornik apelira na poljske zastupnike, koji bi imali podupirati zahtjeve Čeha glede uredovnoga jezika. Osvrće se na napredak českoga naroda. U Českoj ima danas živućih českih pisatelja 2369. Veličini duševnoga života u Českoj moraju se i protivnici diviti. Nijedan narod nije toliko uradio u toli kratko doba. Prelazi na česko državno pravo. Nije liepo što je veliki posjed zauzeo neko posebno stanovište i što preporuča uztrpljivost. Češki narod već od 32 godine čeka. On je vjerovao vladi dok je mogao; više nemože. Ona odbija i umjerenije elemente. Predstoje žestoke borbe. Glasovati će proti proračunu.

Dr. Plener brani proti Zuckeru svoju interpelaciju. Što se jezika tiče i govornik spada u one, koji bi htjeli, da se to pitanje uredi, ali ne provincijalnim zakonom, kako su to u zadnjem saborskom zasjedanju staročesi predložili. Izmirenje danas nije vjerojatno. Godine 1886 odbor o jeziku nije došao do rezultata. Ali bi se moglo opeta pokušati. Hoće se medjusobne popustljivosti i medjusobne dobre volje. Zucker govori, da mi tražimo od Čeha nek napuste državno pravo. To nestoji. Od jedne stranke može li se zahtievati, da napusti svoj program?

Govornik je za reformu uprave u smislu veće autonomije sdruženih kotara. To bi se zaokruženjem po narodnostima dalo postići. Akcija o českom državnom pravu neima pozitivne podloge. Žali se što Niemci danas imadu neki upliv. To nestoji. Njihove želje izpunjene nisu. I oni su nezadovoljni.

Gessmann govori o socijalnih reformah kuće. Pomoglo se je Lloydu i dunavskom parobrodarskom družtvu; uveo se je burzovni porez; uredila se vriednota; glasovalo se trgovačkih ugovora — ali tim se nije pomoglo ni obrtnikom ni činovnikom, težakom, ni radnikom. Socijalna pitanja se prepuščaju redarstvu. Austrija svaki dan postaje sve to više policajna država pomoću liberalne stranke. Htio se je stvoriti „veliki Beč" ali tim se jedino prevarilo narod i umnožilo njegovu biedu. Liberalci neimadu pojma o slobodi, a ima konservativaca, koji volo da im ministri ruku stisnu, nego znamenje križa.

Lueger opaža, da sve velike stranke šute. Nije govorio nego Plener. Govornik nehvali rado židove; ali ovoga puta mu je pohvaliti židova Zuckera, koji ima zaslugu, što je Plener govorio. Nijednome ministru neide bolje nego Taaffeu. Hoće li većinu za koji predlog, tada najprije ide Poljakom. S njima je lako gotov; a kada je s njima gotov, sve ide kao po loju. Od Poljaka ide k liberalnim Niemcem. Ako ovi nepristanu, Taaffe im reče: Dobro, a ja ću k Hohenwartu. Tada su i liberalni Niemci gotovi, a Taaffe ima veliku većinu: Poljake, Niemce i Hohenwartovce. Govornik stoji na temelju ravnopravnosti. Gradnja sgrade za delegacije u Budimpešti nije nuždna. Govornik se nada, da će malo godina proći, a da delegacije neće više razpravljati u gradu, koji je Košuta imenovao začastnim gradjaninom, koji je izgrdio Hentzia i crno-žutu zastavu. U tom gradu nesmijemo podići monumenat sramoti. Brišimo izdatke za ministre Zaleskia i Khuenburga, koji neimadu šta da rade. U našoj domovini mora se podići narodnosti stan, u kojem da može prebivati i prama svakoj se pravedno postupati. Tada neće trebati prolievati krv za osvajanja, a balkanski će narodi na nas gledati, kao na naravne štitnike.

Perić govori o državopravnih težnjah Hrvata, koje da nisu u protuslovlju sa interesima države i monarkije.

Dne 18. t. m. govorio je prvi u općoj razpravi o proračunu Romanczuk o načinu, kojim se postupa sa Rusinima, tako da su oni prisiljeni bježati u Rusiju. Traži posebnoga rusinskoga ministra.

Hauck zagovara štednju. Štedilo bi se, kad bi se manje govorilo. Moglo bi se nešto prištediti i od troškova za dvor. Za narod se ništa neradi, nego jedino za židove. Vladi, koja tako proganja židove, kao što ih Taaffe, on neće glasovati proračuna.

Steinwender kaže, da će njegova stranka glasovati za proračun, ali tim neće demonstrovati za vladu.

Dr. Masaryk se osvrće na govor Plenera. Zastupnička kuća nije ustavni parlamenat, nego politički muzej. Govori proti ideji ljevice o državnom jeziku. Mi hoćemo, da narodno živemo, a vi ste tako mali, da to ne vidite. Nesmije se u kulturnom pogledu prispodabljati Niemce Njemačke sa Slavenima, nego jedino austrijske. Kod takove prispodobe Slaveni su napredniji. Slaveni su u ovom stoljeću razvitku monarkije utisnuli karakter. — Mi ne mrzimo Niemce, ali hoćemo česko državno pravo. Njegovo oživotvorenje je nuždan postulat historičkoga razvoja. I gospodarski obziri su mjerodavni za naše težnje. Mi hoćemo, da se opremo prevlasti Ugarske. Radikalne težnje Mladočeha jasne su, kao što se kod svih stranaka i naroda razvijaju. Simpatijam českoga naroda prama ruskom neima prigovora sa austrijskoga gledišta. Trojni savez je od nepovoljna upliva na političke odnošaje u Českoj. Česi su uviek nepouzdano gledali na Pruse. Čita neke odlomke iz kjige Ratkowskoga, prefekta u Teresianumu, o dužnostih Niemaca, koji da moradu poniemčiti Slavene. „Kad bi Niemci gravitirali k Berlinu, kaže ta knjiga, Habsburgovci nebi zato postali vazali Hohenzolleraca, jer bi ipak u njemačkom carstvu zauzimali neodvisni položaj, kao Bavarska . . .

Menger predbacuje Masaryku, da je govorio nadahnut jedino mržnjom proti Niemcem; da je Masaryk uzgojen na azijatskih granicah. Onako govoriti o Bismarku, to je nepristojno. — Mi nećemo českog državnog prava. (Niemci odobravaju. Mladočesi prosvjeduju.) Danas govoriti o českom državnom pravu, to je veleizdajstvo.

Mladočesi prosvjeduju uzrujano i okružuju govornika. Svi se zastupnici dižu sa svojih mjesta i sastavljaju kao klupko, u kojem se glasno i živo diskutira. Menger hoće, da govori. Mladočesi mu nedaju. Dolazi usred klupka i hoće da govori. Mladočesi: Govoriti nećete. — Menger: Veleizdajstvo je govoriti o českom državnom pravu. Novi prosvjedi, nova vika. Menger k Mladočesima: Vi govorite o izrazima Ratkowskoga, koje ja žalim; on ipak nije veleizdajnik, kao vi i profesor Masaryk. Buka raste. Predsjednik zvoni, ali uzalud. Poslie nekoliko minuta predsjednik može da reče: Vi ste kazali, da je veleizdajnik svaki, koji govori o českom državnom pravu, s toga vas pozivam na red. — Ljevica uzrujanim glasom prosvjeduje. Menger: Ostajem kod svoga nazora: česko državno pravo je veleizdajstvo. Mladočesi: Dosta, ni rieči više. Neki se i groze. — Menger hoće da govori. Mladočesi: Da nisi ni jedne rieči prosborio. — Ljevičari: Vi ćete nam zabraniti, da govorimo? Mladočesi: Jest, nesmije više govoriti. Menger ide, da će opet govoriti Mladočesi: Ne, ne, ni rieči više! — Morre: Bravo Menger! — Živila Austrija! Glasovi: Doli Menger. Radi silne buke morade predsjednik dignuti sjednicu, koja bijaše neobično burna.

Interpelacija

zastupnika Biankinia u sjednici carevinskoga vieća od 16. o. mj. upravljena na ministra trgovine:

„Pregovori, što su ih minuloga mjeseca vodili u Beču Austro-Ugarska i Italija glede uporabe vinske klauzule, još su više uzrujali i onako uzrujano duhove u Dalmaciji, kojoj je ta klauzula zadala smrtni udarac.

Po viestima, što no su predrle u novine, austro-ugarska je vlada popustila talijanskoj i glede uporabe klauzule, za koju je 10. agusta 1892. izdana ministarska naredba.

Ako ta naredba i nemože da sasvim odkloni težki udarac, koji je vinskom klauzulom zadan svim vinorodnim zemljam u Austriji, a napose Dalmaciji, ipak bi, da se točno provadja i shodno nadopuni, kadra bila, da bar u nekoliko zaštiti naša domaća vina proti taljanskim patvorinam, koje se pod imenom vina uvoze u monarkiju.

U čem i u koliko je Austro-Ugarska kod tih pregovora ponovno popustila Italiji, a vjernim državljanom na ništrb, nije nam točno poznato: ali nam je poznato, da se ministarska naredba od 10. agusta u obće veoma mlitavo provadja; da se kriomčarenjem uvozi na hiljade i hiljade hektolitara talijanskoga vina; da carinarski činovnici neimaju svuda dovoljna znanja i izkustva, da bi mogli prama zahtjevom lučbene znanosti točno izpitati talijanska vina; da domaći proizvod nenalazi kupaca, dočim talijansko vino rickom teče u Austriju. A za to se je vinogradaru u Dalmaciji boriti sa brigom, kako će namaknuti porez i sve, što samo može, pa glavom bez obzira bježi u inozemstvo.

Nisu u Dalmaciji pale samo cieneu nekim vrstim vina za 30 do 40 postotaka, drugim pače za 50 postotaka, tako, to je u nekih predielih vinogradarstvo postalo upravo nemoguće, već neimade, a to je još gore, ni kupaca, niti se može vino razpačati.

Tako je podružnica austro-ugarske banke u Splitu lani do konca oktobra imala žiro od tri milijuna, a ljetos jedva od 30.000 forinata. Tako je brzojavni ured u Splitu u poslovih vinske trgovine minulih godina primio i odpremio do 400 brzojavka dnevno, a danas 20, najviše 25.

Dok dalmatinska vina nemogu da nadju kupaca, talijansko se vino prodaje pače u Dalmaciji, a carinarski službenici ga pregledavaju samo u rukavicah. Preduzimlje se doduše neka analiziza, ali kako i kojom točnošću? Kakovo jamstvo imade občinstvo, da se postupa i razumije postupati strogo po zakonu? U južnoj Dalmaciji prodano je od 27. agusta do konca oktobra 10.000 hektolitara talijanskoga vina, a odtale u samom Kotoru 195.835 kilograma, nu mi neznamo, bi li njegova preuzvišenost, g. ministar trgovine, mogao jamčiti, da je lučbena analiza barem samo jedan jedini put strogo udovoljila znanstvenim zahtjevom. Sbilja je pravo ruglo, što se ta analiza povjerava carinskim činovnikom, koji većinom u cielom svom vieku nisu vidjeli ni korica kemije, a kamo li preduzimali lučbene analize, koje nemogu, da svaki put uspiju ni samim prokušanim profesorom kemije!

Kemijsku analizu talijanskih vina bi trebalo povjeriti vinarskim zavodom Austro-Ugarske, ili kemijskim laboratorijem viših učilišta, ili bi trebalo ovlastiti trgovačko-obrtničke komore, da dvojicom svojih članova nadziru provedbu propisane analize. Sred današnjih okolnostih pučanstvo nevjeruje kemijskoj analizi, jer u njoj nazrieva, ne bez razloga, puku formalnost.

A ta je tim štetonosnija i tim nepravednija, što se najstrože postupa proti domaćim trgovcem, ako iz svojih pivnica odpremaju makar i neznatnu količinu vina. U Dalmaciji barem mora svaki trgovac ili posjednik, kadgod hoće da ukrca samo malo vina, pozvati u svoju pivnicu financijalnu stražu za nadzor manipulacije; mora da carinari dade izmjeriti sud, koji je opredieljen za trgovinu: ponovno mora da dodje carinarski činovnik, da nadzire sadržaj bačava, da otvori svaku bačvu i kuša vino, i ako se težina kojega suda samo za malo neslaže, vino se plieni, te nalažu novčane globe na novčane globe.

Isto se događja našim trgovcem, ako ukrcavaju vino u mrtvoj luci, ili na mjestu, gdje neima vage za težinu od 1000 kilograma, kao što se je to tek nedavno sbilo splitskomu trgovcu Ljudevitu Ribolići, koji nije mogao da u Pučišćah nadje vage za bačve od 1000 kilograma.

Počamši od zloesretne klauzule, sbog koje je naročito Dalmaci: žrtvovana problematičkim interesom trojnoga saveza, pa sve do čudnoga postupka financijalnih oblasti prama domaćim producentom, sve, reć bi, smjera na to, da se uniši naše vinogradarstvo Italiji u prilog i da ćete proletarijata dodju na mjesto dobrih vinogradara i trgovaca.

Zadnjih je godina Dalmacija dobila za svoja vina do 15 milljuna forinti; ti milljuni nisu ostali u zemlji, već su dobro došli austrijskoj industriji, jer si Dalmacija počamši od brašna i pšenice, sve do najmanjih manufakturnih proizvoda, sve do čavla, sve predmete doprema iz Austrije. Ti će milijuni odseto putovati u Italiju, da se nevraćaju više u Austriju, njenoj industriji u prilog.

A ipak, reć bi, da ni ovi sami ljočiti razlozi obćega državnoga blagostanja nedozivlju c. i kr. vlasti na um, da strogim držanjem klauzule i inimi shodnimi sredstvi bar u koliko zaštiti domaću produkciju, u koliko se u obće još dade štititi.

Dok Italija nagradjuje svoje vinske izvozače, pružajući im na željeznicah i parobrodih najveće polakšice, financijalni organi u Dalmaciji dnnomice sve više i više otegoćuju izvoz vina; parobrodi nedaju nikakovih pogodnosti, na nekih su putovih pače povišeni prevozni cienici, a na željeznicah ostaje sve kod starih, visokih cienika.

I kao da sve to još nije dosta; po novinah, sa širi glas, kako je austro-ugarska vlada voljna izpuniti želju Italije, da za uvoz taljanskih vina u budućo imaju dostajati svjedočbe, što ih izpostavljaju vinarsko postaje kraljevine Italije, mjesto onih, koje no su propisane ministarskom naredbom od 10. agusta t. g. A „Neue Freie Presse“ doniela je onomadne iz Rima brzojavku, da je talijanski poslanik grof Nigra odputovao u Beč, da se u ime talijanske vlade zahvali grofu Kalnokyu za susretljivost, što ju je austro-ugarska vlada pokazala u nesporazumcih, koji su nastali sbog tumačenja vinske klauzule. Sic itur ad astra! Nu jao našoj trgovini, ako je prešla iz sigurne zaštite ministra trgovine u ruke ministra izvanjskih posala!

Sred toga žalostnoga položaja, i jer još nisu svršeni pregovori sa Italijom glede uporabe vinske klauzule, mi smo kao vjerni tumači uzrujanosti i ogorčenja austrijskih vinogradara u obće, a dalmatinskih napose, primorani, da upitamo njegovu preuzvišenost, gosp. ministra trgovine:

„I. Je li nam njegova preuzvišenost, g. ministar trgovine, voljan priobćiti, u kojem se štadiju nalaze pregovori sa Italijom glede uporabe vinske klauzule i zašto se strogo ne provadjaju odnosni propisi ministarske naredbe od 10. agusta 1892?

II. Što je gosp. ministar trgovine do sada učinio, i što kani još učiniti, da sačuva našu vinsku trgovinu od posvemašnje propasti?

III. Znade li njegova preuzvišenost, g. ministar trgovine, za zaprieke, što ih financijalni organi na put stavljaju slobodnomu razvitku vinske trgovine i je li voljan upotrebiti svoj upliv, da im učini kraj?“

Beč, dne 16. novembra 1892.

Biankini, Dapar, Perić, Troll, Lieu, bacher. dr. Keizl, dr. Lang, dr. Sil, dr. Dvořak. Vesely, dr. Gessmann, Čestmir Lang, Hauck. dr. Tuček, dr. Slavik, Kaftan, Liechtenstein, Hajek, Eim, dr. Dyk, Adamek, Vohanka, Schlesinger, dr. Brzorad, Kohler, Formanek, dr. Lueger, Spinčić, dr. Laginja, Schwarz, Krumbholz, Sokol, Špindler, dr. Kaunic, Tekly, Schneider, dr. Gregr, Jax, Doležal.“

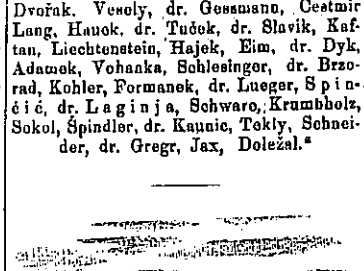

Franina i Jurina

Jur. Zač je pak tako rabljan Šandrin, ćoršo zato, da ni mogà prodati na Martinju svoje krave?

Fr. To ne, jer ima još sena i puljske slame, lego njega jadi, da ga je niki ohrastija u „Našoj Slogi“.

Jur. A šad razumim, ma viruj meni, da to ni niš, jer kum Zvane mi je povidà nike druge stvari, za ke mu nebi bilo drago. da pridu na bubanj.

Fr. Tako bože da bi, jer kad oni nas nešparaju, nećemo ni mi njih.

* * *

Fr. Kada će stavit tvoj ženso fundamenat za novu hižu?

Jur. Kad bude finjena limozina.

Fr. Kakova limozina?

Jur. Ča neznaš, da neki šarenjak je imà nabirati limozinu za moga ženza poli kmeti i gospode, da bi mu se zidala hiža, ma se je opekà, a za fundamenat šjor tošer, a hižu neka mu zida šjor Zaneto.

Jur. Mooo! neznaš li, da dvim gospodarom nidan nemože služiti pošteno.

Fr. Donke on nikad hiže imà nebude, premda bi bia mogà biti dandanas lahko gospodin, kako su i ona dva.

Jur. A ča ćeš, Bog je dà kozi kratak rep i duge roge; ženi duge vlasi a kratku pamet, a momu ženzu brkasto vlase i brkastu pamet.

U slavu vjenčanja

gospodina dro. *Andre Stangera*

sa,

gospodjicom *Frankom Domladić*

Skromna pjesmica.

Doletjela k moni sad
Posestrima vila
Iz Voloskog predragog,
Iz mog mjesta mila!

— Što si tako radostna,
Puna čarne sreće?
Ja ju pitam — — prem je sad
Uvenulo cviće?! —

A ona tek lagano
Bielo krilo dirnu. . .
Dobaci mi veselo
Bielu viest pirnu.

— — Je l' sam budan ili se
Još te borim sankom?!
— — Vjenčao se Andre naš
Sa dražestnom Frankom!

Letni, vilo, klikni de
Diljem cielog svieta:
Sretni bili mladenci
Na mnogaja ljeta!

Rikard Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Vjenčanja. Dne 21. t. mj. vjenčao se je na Ricci g. dr. Ljudevit Šverljuga-Stjepanov sa dražestnom gospodjicom Marijom Polić-Matovom. Naše srdačne čestitke novovjenčanim i njihovim družinam! — U Križercih vjenčao se dne 17. t. mj. g. Viktor Šimunčić sa gospodjicom Ljubom, kćerju g. Josipa Iskre, trgovca, našeg suzemljaka i rodoljuba. Čestitamo!

Drugo poselo. Odbor naše čitaonice pozivlje svoje članove k drugom ovogodišnjem poselu, koje će biti u družtvenih prostorijah u subotu dne 26. toga mjeseca. Očekujemo od naših boljih krugova, da će se mnogobrojno sastati u subotu na prijateljskoj zabavi u našoj čitaonici, kamo mogu dopeljati znance i prijatelje kano goste.

Fran Ondriček, glasoviti češki umjetnik na guslah, koji se je proslavio u svih stranah svieta, priredjuje u utorak dne 29. t. mj. koncert u dvorani njemačkoga družtva „Schillerverein“.

Veselica ženske podružnice sv. Cirila i Metoda te „Tržaškoga Sokola“, priredjena prošle subote u velikoj dvorani naše „Čitaonice“ izpala je u svakom obziru vrlo dobro. Natjecahu se naši velovriedni tamburaši sa pjevači tko li će bolje, tko točnije izvršiti svoju zadaću. Živili jedni i drugi! Na citrah igrala je krasno gdična Bogumila Valenčićeva, te bijaše živahnim odobravanjem nagradjena.

Članovi dramatičkog odsjeka „Tržaškoga Sokola“ odigrali su vrlo krasno poznatu veseloigru „Garibaldi“. Medju deletanti odlikovao se osobito naš dični Lacko, komu se jo takodjer burno odobravalo.

Čestitamo na liepom uspjehu svim sudjelujućim, napose ženskoj podružnici, kojoj je pripao čisti prihod veselice.

K izboru u Pomjanu. Zastupnik na carovinskom viću u Beču g. prof. Vjekoslav Spinčić poslao nam je prigodom izborne pobjede u Pomjanu sliedeću brzojavnu čestitku:

„Veselim se sjajnoj pobjedi zakona i pravice kličuć: živili slovenski junaci, pomjanski birači!“

Zemaljski zastupnik i občinski načelnik u Podgradu g. Slavoj Jenko brzojavio nam je istom prigodom koliko sliedi:

„Živili junaški Pomjanci; pozorno, odlučno, opreznoali čvrsto upravljaj većina dvih trećina občinu pripravljajuć naravsku posvemašnju pobjedu“.

Sv. maša za pokojne članove. Odbor „Delalskega podpornega društva“ u Trstu poziviše svoje članove i prijatelje za dne 27. t. m. u 9. sati u crkvu sv. Antuna novoga, gdje će se čitati sv. misa za sve pokojne članove i družvene dobrotvore.

Iz Tinjana pišu nam: Da budu čitatelji „Naše Sloge“ još bolje znali kako se „djedovskom kulturom“ služe i nekoja občinska poglavarstva i županstva u Istri, molim da izvolite objelodaniti sliedeće:

„Občinsko glavarstvo u Tinjanu razaslalo je na razne municipije, obć. glavarstva i županstva tiskano oglase, da će se ove godine, pošto spada dan sv. Katarine u petak, obdržavati godišnji sajam u Kringi u ponedeljak dne 28. novembra. Pa šta se dogodilo?

Čujte i križajte se! Najprvo občinski načelnik iz Grižnjana g. Fedele povratio oglas kroz poštanski ured u Tinjanu napisav „nulla si capisce e perciò si restituisce all'I. R. ufficio postale di Antignana.“

Drugo. Občinsko županstvo u Sv. Lovreču Pazenatičkom niti ne otvori službeno pismo, već na stražnjoj strani lista zamazano napisa: „retour, rifiutato“.

Treće. Sl. municipij u Motovunu isto nit neotvori lista već zapisa: „respinto, retour“.

Ovdjo valja napomenuti, da je slavno glavarstvo u Grižnjanu poslalo ovamo više puta i netom prošlog septembra talijanskih oglasa za sajam sv. Kuzme i Damjana, koji je bio odmah proglašen kao i svaki spis od županstva u Sv. Lovreču i municipija u Motovunu, prem talijanski napisan, svagda primljen i u dotičnom uredovnom jeziku riešen.

Dok je bio na čelu obćine Motovunske pravedan muž g. dr. Šuran, nije se nikad hrvatskog spisa vratilo, ali sad novi g. načelnik nepriznaje, da imade većinu puka hrvatskog jezika pod svojim glavarstvom.

Občinsko glavarstvo u Tinjanu, odkad je na čelu sadašnji načelnik, prima od svih municipija, občinskih glavarstva i županstva spise u budi kojem jeziku pisane, to je bez pregovora riešava, kako to rado po čitavom svietu ljudi i oblasti, koje se zovu naobraženimi.

Pita se, što bi tada nastalo, ako bi glavarstvo u Tinjanu i druga hrvatska glavarstva činila kako i spomenuta talijanska i vraćala spise? Nek si čitatelji sud sami stvore.

Svaki pošten čovjek budi kojeg jezika nemože takav postupak odobravati, već strogo odsuditi.

Tinjansko občinsko glavarstvo sudi, da je ovakav postupak nezakonit i divljački, stoga i neće se ovako ogavnim primjerom, kao ni doselo, posluživati, već će primati talijanske spise i bez oklievanja i mirne duše kao i hrvatske pošteno riešavati.*)

Občinski izbori u Pomjanu nedadu spavati talijanaškim novinam Primorja. Kao da su dogovoreni, navaljuju na našu narodnu (po njihovu hrvatsku) stranku, koja im je u Pomjanu pripravila sramotan poraz.

To navaljivanje mora da svakoga od nas veseljem napuni, jer nam je jamstvom, da je talijanaški poraz naša sjajna pobjeda, kojom treba da se naši občinari u Pomjanu bogato okoriste.

Tim sjajnija je pako ta pobjeda za nas, kad znamo, da su naši protivnici sastavili po svoju izborne liste; da su tajno i javno sve i sva poduzimali, bezsramno agitirajuć za neku umišljenu talijanaku stranku, koja u Pomjanu absolutno neima. Kad budu jednoč pregledali slovenski zavedeni seljaci one obćine, tada će se razplinuti nade koparske gospode, koja su svoje sramotne izgrede i nemire mogla izazivati i priredjivati jedino pomoću zaslepljenih ili podkupljenih slovenskih obćinara.

Izbornim činom upravljao je poznati komesar Petris, koji je pred svjedoci očitovao, da se ne boji nikoga, niti i o vlade, ter da će raditi što i kako ga bude volja — za talijanašku dakako, a proti slovenskoj stranci. On je uz to imao u izbornoj komisiji za sebe većinu, pak je mogao zbilja raditi, kako je hotio. Pošao je bio dapače postupati očito proti zakonu, te bijaše prisiljen c. kr. kapetan kano izborni komisar, da posreduje i da dozove g. Petrisu zakon u pamet. Zabačeno bijaše slovenskih zakonitih glasova u sva tri tiela, dočim se je nezakonitih, talijanaških prihvatilo. Nu što bi se tekar bilo dogodilo, da g. kapetan nije odlučno proti takovom postupanju protestirao?

Jedino tako dade se protumačiti, što je propala naša narodna stranka u prvom

*) Dogodilo se tako u svoje doba i drugim našim obćinam, kano primjerice obćini Žminj, kojoj su obć. glavarstva u Vodnjanu i Labinu povratila hrvatske spise, al bijahu od političke oblasti prisiljena rečene spise primiti i riešiti. Sliedite primjer obćine Žminj. Op. ured.

tielu, gdje bijaše najsigurnija, da će pobjediti.

Medjutim budimo za sada zadovoljni i sa izborima uspješnom u drugih dvih tielih, jer će i onako doći občinska uprava u čestite ruke naših poštenjaka.

Prošle nedjelje uvjerismo se, da je izabrano u II. i III. tielu 20 naših mužova, koji će htjeti i znati osloboditi občinu Pomjan iz nesretnog stanja, u koje ju uvališe talijanaške podropnice i neznalice. Ovo dvadeset mužova izabrati će izmedju sebe ponajčestitijega druga načelnikom, komu će stati uz bok osam vriednih savjetnika, koji će mu u svakoj zgodi pružiti pomoćnicu ruku.

U ljubavi, slogi i požrtvovnosti imati će naša dvadesetorica, da popravlja stare grieho bivših talijanaških uprava, koje su jedino na to pazile, kako će se pojedinci okoristiti i gospodi u Kopru zadovoljiti. Težak će to biti posao, velikog se hoće truda, ali sve će ići, bude li sloge, rada i nesebičnosti. Novoizabrani zastupnici jamče nam, da će svoje ponajbolje sile uložiti za boljak občine, a kano takove pozdravljamo i na ovom mjestu najsrdačnije.

Zadar 22. studenoga. — Ovdje se ustrojilo „Društvo Pučka knjiga“, kojemu je cilj objelodanjenje malih knjižica od 64 stranica za čudorednu i gospodarstvenu prosvjetu naroda. — Dani bi objelodanjeno 6 knjižica, a ove godine do sada 4. Knjižice su veoma koristne i zanimivo za naš narod, pa je grieota, da svaki koji zna čitati, ne bude članom. Tko plati 6 for. postane članom utemeljiteljem, te prima badava društvene knjižice dokle god živ; a tko pošalje 50 nč. upisan je kao predbrojnik, tor prima od godine do godine objelodanjene knjižice — najmanje 4 od njih. — Društvo našlo je liepa odziva u Dalmaciji, po Bosni i u Hrvatskoj; ima ih upisanih okolo 100 i iz Istre; ali to je malo, pa bi s toga dobro bilo, da istarski velevriedni župnici i učitelji nastoje, da se i tu knjižice šire, i da se društvu javo kao povjerenici za prikupljanje predbrojnika. — Budimo narod prosvjetom, jer tada je budućnost naša.

Iz sv. Mateja (občina Kastav). Dne 19. t. mj. u noći bi podmetnuta vatra u selu Trtni, kapelanije svetomatejske, na dvih slamom pokritih kućah po jednoj iz istog sela ludoj ženi, koja je već duljo vremena sablazan onog sela; te bi bilo doba, da se tkogod makne, te ju odpravi, kamo se takvi nesretnici odpravljaju. Čim je podmetnula vatru, odputila se skoro gola u pol noći na Rieku u bolnicu. Jedno zdanje posvema je izgorilo sa svim što je bilo unutri: živež, krma i poljsko orudje, dočim su drugo na pomoć na glas zvona priskočivši iz bližnjih sela pogasili, a i kod prvog vatru omedjašili. Srećom nije bilo te večeri vjetra, inače bilo bi veće nesreće. Bilo bi još veće, da nisu ljudi iz obližnjih sela priskočili u pomoć, jer su domaći kao izvan sebe letili po selu od straha, a ničega se ne laćali. Nije nit zamjere, jer čovjek u takvih okolnostih reko bi pobenavi. Nezna što je desno što li lievo.

Občinski izbori u Višnjanu izpali su onako, kako smo predvidjali, dapače, budimo iskreni, još bolje nego smo očekivali, znajuć u kakvih rukuh bijaše sav izborni posao. Talijanaška stranka pobjedila je u III. i I. a istarsko-hrvatska u II. tielu. O tečaju izbora neimamo još od prijatelja naših iščekivanih viestih, te se moramo osloniti na ono, što o tom piše porečki listić.

Čitamo naime u zadnjem broju rečenog listića na dvih mjestih t. j. u dopisu i u posebnoj viesti, o spomenutih izborih. U viesti stoji naime, da je u III. tielu glasovalo za istarsk hrvatsku stranku u sva tri dana 103 a za talijanašku 226 birača; u II. tielu da su Talijanaši propali, a u I. tielu glasovalo je za Talijanaše 19 a za istarsko-hrvatsku listu 12 birača.

U trećem tielu da su glasovali za talijanašku stranku birači Višnjanci, to mnogi birači iz sv. Ivana od Sterne i iz Bačve. Za istarsko-hrvatsku stranku da su glasovali u tom tielu složni Svetovitalci i gdjekoji birač izvanjski.

U novo izabranom zastupstvu sjediti će dakle po tomu dvie trećine talijanaških i jedna trećina hrvatskih zastupnika.

Nu da vidimo kako je opisan izborni čin u posebnom dopisu. Tuj stoji crno na bielom, da je za talijansku listu glasovalo u trećem tielu 226 a za rusku listu 103 birača. Izrigav slavni piskar svoga i svašta proti našim dičnim zastupnikom na carevinskom vieću, opisuje kako se je jednoć biralo u Višnjanu i kako se bira sada. Nekada navaljivalo da su „barbarske čete“ seljaka na Višnjance u vrieme izbora, dočim je tih „barbarskih četa“ sada posve nestalo. A komu imade se sve to zahvaliti? Nikomu drugomu, već oblasti, koja je tečajem izbora sve tako mudro uredila, da su samo pojedinci sa pozivom mogli u Višnjan, a čim je birač predao svoj glas, morao je van iz mjesta, ili kako kaže slavna baba „filava“. „Brava l'Autorità“ kliče pobjedonosno „baba“ a i mi opetujemo „brava l'Autorità!“ Sada bar priznajete sami kako ste došli do pobjede. To smo htjeli čuti iz vaših ustiju, premda smo davno to znali, dapače isto i u zadnjem broju iztaknuli. Znademo mi vrlo dobro, da nam je u tom kotaru uzaludna borba bilo u kojoj občini, jer se u posliednje vrieme osobito brine „Brava Autorità“, da Hrvati nigdje do pobjede nedodju. Medjutim od zakonite borbe nećemo nigdje i nikada odustati, makar se postavile proti nam sve oblasti ovoga svieta.

Ponovno vraća se žlobni piskar na „rusku“ listu, koja da je pobjedila u drugom tielu i za koju da su u trećem tielu glasovala i dva Višnjanca.

Zavidjamo doista poročkomu listiću na tolikoj slobodi tiska, jer je što takova ovdje u Trstu nemoguće bilo u kojem listu priobćiti. Da mi napišemo kako je ovdje il ondje u Istri pobjedila irredentska stranka, zaplenili bi nam list bez milosrdja, il bi nas pozvali pred poroti a talijanskomu bezobrazluku u Poreču jest sve dozvoljeno kano da i neima za njega cenzure.

Višnjanskomu piskaru i poročkoj lažitorbi možemo mi većim pravom kazati, da su pristaše irredentizma nego li mi rusizma, jer mi nit itko od naše stranke nije imao još posla sa sudovi radi veleizdaje, dočim su već mnogi istarski Talijanaši sjedili u Kopru il Gradiški radi protudinastičkih demonstracija. Naša stranka se ne služi s bombami, petardami, veleizdajničkimi plakati, dočim je već svega toga bilo u Istri medju talijanskimi pristaši. Pak još imate bezobraznici obraza nekoga crniti, klevetati il denuncirati radi rusizma? Aidà, vama je sve prosto, jer se za vaše pobjede brine „la brava Autorità“ a najvjernije državljane „Orde barbariche“ po vašu, čini „filati“ jednoga za drugim, da vam ostanu slobodne ruke. Tješite se, doći će i vami crni petak!

Povjerenik „Matice Hrvatske“ za sredju Istru g. Ernest Jelušić, učitelj u Pazinu, posivlje ovim sve one članove „Matice“ iz srednje Istre, koji nisu još svoj ovogodišnji prinos uplatili, da mu izvole čim skorije priposlati taj prinos.

Kod uredničtva našega lista mogu se dobiti za običnu cienu knjige „Matice Hrvatske“ za god. 1890.

Za „Bratovšćinu“. Pod tim naslovom piše nam iz Zadra koliko sliedi prijatelj 21. t. mj.: Cienim, da je dobro naučiti štogod koristna i od neprijatelja, koji vojuje proti našem narodu i imenu; a taj neprijatelj dotično neprijateljica znana je svakom dobro pod imenom „Lega nazionale“. Kako se govori, misli ovdje u Zadru namjestiti njezin odbor u taljanska družtva, pa i u same kavane, škrinjice, poput poštanskih, gdje bi se imali sakupljati prinosi za tu zlosretnu „Legu“. Eto nam dobra primjera! Mi istarski Hrvati imademo u Kastvu našu vriednu „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“, a svakom istarskom Hrvatu, baš i svakom Hrvatu mora lebditi pred okom misao, kako bi mogao pokoristiti što više tom zaslužnom družtvu. Dobra je i plemenita namisao i ona, da se prva kruna pošalje „Bratovšćini“, al evo i druge valjane namisli: Svebi naše hrvatske čitaonice po Istri i Primorju morale metnuti u svoje prostorije malenu škrinjicu sa nadpisom: Milodari za „Bratovšćinu“, pa kad bi svaki posjetitelj bacio i po novčić u tu škrinjicu, sakupila bi se ipak na godinu liepa svotica. Osobito kod zabava, plesova itd., kad veselje razblaži dušu, kad pjesma uzhiti srce, ejegurno liepo bi se punila malena škrinjica. Eto, ja pustih ideju u sviet, kroz dičnu „Našu Slogu“, šaljem ju med istarske ljude, neka o njoj razmisle — — pa nek se ista što prije ostvari! Po mojem skromnom sudu nebi smjelo biti do malo vremena nijedne hrvatske čitaonice ni družtva bez škrinjice „Milodara za Bratovšćinu“.[1])

Gospodarska zadruga u Kastvu držati će svoju glavnu skupštinu dne 27. t. m. u Kastvu. Gg. članovi bijahu pozvani na skupštinu posebnimi pozivi, u kojih ajim bijaše priobćen i dnevni red.

Odgovor ministra predsjednika grofa Taaffe-a na interpelaciju talijanskoga zastopnika Bartoli-a iz Istre o izgredih u Pomjanu i Kopru.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. t. m. odgovorio je ministar predsjednik na interpelaciju zastupnika Bartoli-a i drugova, kojom su ga pitali, 10. oktobra 1891, da li su mu poznati izgredi počinjeni mjeseca septembra 1891 prigodom občinskih izbora u Pomjanu i da li kani poduzeti odlučne korake, da se budu u buduće javni činovnici, osobito svećenici i učitelji od nezakonitih agitacija sustégnuli.

Očekivali smo, da će glasilo talijanske stranke u Istri „L'Istria“ donesti u cielosti taj odgovor, da pokaže svojim „mnogobrojnim“ čitateljem, kako su njezini zastupnici učinili rečenom interpelacijom ogromni „flasco“, al „mudra baba“ hoće da stvar zabašuri, te je sav obširni odgovor strpala u samih šest redaka spomenuv jedino, da bijahu izgrednici predani sudu. Nevalja ti posao „dična“ babo! Kad si bila kadra donositi od rieči do rieči „glasovitu“ interpelaciju, pristojnost je zahtjevala, da donesеš i odgovor na istu, jer će inače morati i tvoji najatrpljiviji čitaoci uviditi, da ih varaš i za nos vodiš.

Medjutim kad je „baba“ istinu hotomice zamučala, kazati ćemo ju mi kako stoji u stenografičkom protokolu carevinskoga vieća.

Evo što je odgovorio grof Taaffe: „Izbor trećeg tiela občine Pomjan vršio se 17. septembra. Tečajem izbora, koj se je zategnuo do poslie polnoći, nastade buka, jer je počeo govoriti za valjanost jedne punomoći, za koju je zahtjevao izborni komesar, da se ju zabaci, dr. Pio Gambini iz Kopra, koji nije sjedio u izbornoj komisiji, proti čemu su ustali prisutni birači viđuć „fuori Gambini“ obkoliv ovoga i izbornu komisiju.

Na to je pristupilo oružničtvo na zaštitu izborne komisije, a Gambini, bijaše pod stražom odpraćen iz izborne dvorane.

Kad je pako buka i na ulici nastala, te se pristaše obijuh stranaka počeše kamenjem nabacivati, priskočilo je opet oružničtvo odaleč po nalogu izbornog komesara Antona Rebeka sve tudjince iz mjesta.

Po dobivenih ubaviestih nije istina, da su se prije spomenute buke pristaše jedne stranke proti pristašam druge pred samim izbornim komesarom grožnjami nabacivali i da bijaše tobož uličnih demonstracija.

Isto tako nije istina, da se je tečajem izbora rečeni izbotni komesar javno za slovensku stranku zauzimao; u svih slučajevih, u kojih je on u izbornom poslu posriedovao, učinio je to jedino na zaštitu zakona.

Što je izborni komesar, nakon spomenute buke izbor obustavio, bijaše to obzirom na silnu razdraženost obijuh stranaka, posve opravdan korak, bez ikakve tajne namjere“.

Iza toga izpripovjedi ministar predsjednik kako bijahu oni občinari, koji su kod buke sudjelovali, kažnjeni i kako je oružničtvo i sreska straža u Kopru pohvatala desetoricu mladića iz Marezige, koji su 30. septembra 1891 u Kopru demonstrirali, a kažnjeno takodjer kažnjeni bili. Zatim reče dalje:

„Neposredna sveza izmedju nemira u Pomjanu i Kopru nedade se dokazati; ipak se može zaključiti, da je zadnje izgrede izazvala občinita razdraženost u Pomjanu (koju je prouzročio dr. Pio Gambini Op. slagara).

Što se tiče u interpelaciji spomenutih izgreda kod zadnjih izbora u Kanfanaru, gdje da je tobož izborna komisija radi grožnja pobjegla, dokazalo se je, da to nije istina.

Kušali su doduše nekoji birači, da će nakon dovršenog izbora i oni glasovati, nu ovi se na zahtjev bez odpora odalečišo, to nije došlo do nikakvog izgreda.

Usljed svega toga nije se dogodio slučaj, gdje bi bile imale oblasti proti nezakonitostim ili nasilju bilo koje stranke posredovati, a da toga učinile nisu; one su dapače odlučno posredovale i njihovu dužnost posvema izpunilo, te gdje bijaše potrebito, na zaštitu ugroženo javno sigurnosti. dotično na obranu zakonito izborno slobode, u ime zakona odlučno postupale. Isto tako nisu osnovano klevete proti činovnikom i drugim javnim službenikom radi tobožnje pretuzakonite agitacije.

Radi toga nemamo povoda, da izdadem osobite naputke obzirom na postupanje obćinskih birača izbora u Istri.“

Tako je odlučno odbio ministar predsjednik klevete i ocrnjivanja činovnika, svećenika i učitelja, koje su onako „junački“ napali talijanski zastupnici iz Istre u spomenutoj interpelaciji.

75.000 for. jest glavni zgoditak velike lutrije po 50. nvć. Upozorujemo na to naše čitatelje, da će slieditи vucidba neopozivo dne 1. decembra.

[1]) Ovdje u Trstu imado već odavna u talijanaških privatnih i javnih lokalih škrinjica za „Legu“. U tom sliedila su Talijane i naša narodna družtva, te imade skoro u svih škrinjica za milodare družbi „sv. Cirila i Metoda“. Op. Ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. P. M. Vabriga: javite nam točnije kakve li želite knjige, da Vam je usmognemo dobaviti i poslati. Vam i svim tamo našim liepo pozdrave!

Gosp. J. L. u K. Kako ste već valjda doznali od Vaših mužova uredili smo sve u nedjelju u B. Prijateljski odzdrav!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu“ gg. Čit. Zora f. 2.20. Čit. Otočke f. 1.25. Čit. Jaska f. 2.50. Čit. Pakrac f. 1. Čit. Tolmin f. 3. K. dr. I. Varaždin f. 5. K. A. Lipa f. 2 K. L. Medulin f. 2. M. J. Lešće f. 2.50. K. M Frančići f. 5. S S. Oriovac f 2. Z. F. Lindar f. 3. B. A. Altura f. 8. E., A. Paz f. 6. Obć. Kastav (oglas) f. 4. V. I. Zagreb f. 2.50. M. J. Grdoselo f 1. Lek. Keller Trst (oglas) f. 10.80. J. I. Kopar f. 1. M. I. Kopar f. 2.50. Čit. Klanjce f. 1.25. N. J. Novigrad f. 2.50. Z. V. Volosko f. 5. M. I. Volosko (oglas) f. 2. P. I. Varaždin f. 2.50. R. E. Koman f. 2.50. Čit. Gjurgjevac f. 2. Anonc. Exp. Zagreb f. 2.24. Kredit Trst (oglas) f. 12. J. B. Sv. Lovreč f. 2. Mutua Trst (oglas) f. 15. Čit. Lovran f. 1.25. D. J. Volun f. 5. P. J. Sv. Anton f. 5. Ž. A. Umag f. 5. O. M. Cres f. 5. O. J. Korte f. 2.50. Čit. Kraljevica f. 1.25. f. K. J. Pula f. 1. S. S. V. Pula f. 2. Čit. sv. Barbara f. 2.50. N. A. Buzet f. 2.50.

(Sliedi).

Zahvala i preporuka.

Podpisani izriče najljepšu hvalu g. Henriku Zadnikaru, srebernaru u Ljubljani — koji je za župnu crkvu na Vranji pozlatio monštranco i posrebrnio 24 sviećnjaka tako liepo, ukusno i izvrstno, da ga ovim podpisani svemu mnogoć. svećenstvu živo preporučuje — jer g. Zadnikar nije samo vrstan umjetnik — nego takodjer sdušan i vjeran, što je prva potrebita vlastitost — budući svaki traži ponajprije ne samo izvrstnoga, nego takodjer vjernoga radnika. Vriedno je spomenuti, da smo dužni domaće umjetnike ako imadu s tudjimi umjetnici jednake vlastitosti i sposobnosti, više cieniti i podupirati nego tudje, koji skrbe većinom više za dobru plaću, nego li za dobro i poštene ime. — Netražimo kod susjeda što imademo kod kuće.

Vranja dne 22. novembra 1892.

Ivan Marčinko,
župnik

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačevanja avstr. vrednostnim papirjem kateri se nahajajo v okrogu pripozna se obrestna tarifa na temelju odpovedi 17. in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, kakor tudi kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Sanz in Solnograd, — brez troškova.

Kupuje in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.

Sprejemajo se vsakovrstna uplačila pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. S odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednostni obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 18. maja 1892. 21 24

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladišče svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 9—52

Lutrijski brojevi

Dne 19. novembra

Beč	15	71	58	3	43
Gradec	45	3	74	28	53
Innsbruck	76	19	59	61	79

Za štrcaljku 20—20
proti mildevu (peronospori)

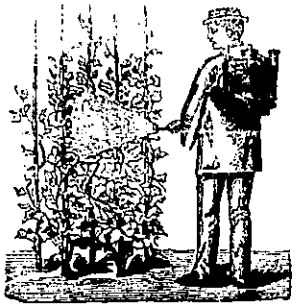

prihvaćenu od poljodjelskog družtva u Trstu primaja se naručbe do konca tekućeg mjeseca kod

ERMANO TUREK i drug
Ulica Sanità br. 11. u Trstu.

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovrštitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršaju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—26 vrata 11.

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 27—52

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srodnih predmeta prisiljena podieliti ogromno skladište uz vrlo nizku odštetu radničke ruke.

Ja sam pooblašten, da toj nalog oviršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6 kom. najfi. stolnih noževa pravim engl. rezom.
6 „ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.
6 „ „ „ „ žlica običnih
12 „ „ „ „ „ za kavu.
1 „ „ „ „ velika žlica za juhu,
1 „ „ „ „ „ „ mlieko.
6 „ engleskih Viktoria-tasa.
2 „ krasnih svetnjaka za stol.
1 „ čajovnik.
1 „ fina posuda za cukar.

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, so jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih Uknjižena znamka. naručba, koje sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padtelani.

Pošilja se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent
ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Fleischmarkt 14/22.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posvo sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892. Rim. kat. Župa.

Sa priposlanom mi garniturom josam posvo zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Krempa
nadučitelj.
8—2

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečatu itd. za najniže cieno. — Proprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.
TRST 27—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, u kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Kornoubrgor Vlehnährpulver) za životinje. Izbor nitrodija, boja, lieková — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna poraba telefona. 22—52

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flašice iz Broška, željezo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anatorinsku vodu za usta. Tekući sapun proti oznbinam. Obće poznatu **vodu katrama i uštrcivanja katrama.** Kašlou proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Esterhazy. 20—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljne i uz pouzeće.

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladišću kupelji u posudeh, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i druge radnje klepарske uz najniže cieno. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 27—52

Priviligirano štrcaljke proti mildevu (peronospori) inžinira Živica **pripoznate su medju ostalim kano najbolje, jer su najjednostavnije, najčvršće i najustrajnije**; najlagljе i vrlo brzo u radnji, pošto porabe najmanje tekućine a kod svega toga jesu najjeftinije. Podpisana tvrdka pripravlja ih radi toga mnogobrojno za buduće proljeće te razašilje već sada prospekte i cieniko bezplatno svakomu, tko se oglasi, te šalje i obrazce. Priporuča takodjer druge predmete i svoje radnje.

ŽIVIC i drug.
u TRSTU, ulica Zonta broj 5
inžinirski ured, skladište strojeva i dotične tvarine; zastupstvo tvornica, mekanička radionica.

19

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

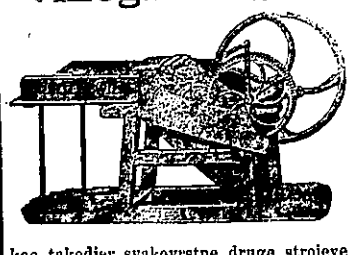

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita,
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, grožđje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja **za poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćanstvo** itd. itd. **novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošilјaju se na želju bezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 18—20

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 42—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australijo:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideа, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnicо) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položе kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bodo takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se siroški, ako se vsakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni voč prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode ročka filijalka karte po najniži ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Proskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Nič več kašlja!
Balzamski petoralski prah
ozdravi vsaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni
PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. 27—52
Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

KMETIJSKO BERILO
za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni
DOLENC
Piazza della Caserma št. 2.
po 40 kr, trdo vezan 60 kr.

Velika 50 novčna loterija.

Zadnji teden.

Glavni dobitek

75.000 goldinarjev

Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 48. U Trstu 1. decembra 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbo sa upravom. Novci se šilja poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vriomo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nobilijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ističe eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i četvrtoj godini. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Poljanska škola.

Obećali smo u predzadnjem broju „N a š e S l o g e“, da ćemo koju reći i o školi u Poljanah.

Evo nas, da izvršimo obećanje.

Občina Veprinačka sazidala je, nešto troškom ukupne občine, a nešto na račun školskoga okružja, liepu kuću kraj svetog Petra u Poljanah.

Koliko znamo, bila je ona kuća već toliko gotova, da se je početkom lanjske, ali svakako pak početkom ove školske godine, koja teče, moglo započeti redovito podučavanje djece.

A znamo i to, da teče druga školska godina, a djeca su Poljanska bez nauka i odgoja.

Kada se ima ustanoviti redovita škola, onda po naših nesretnih zakonih neima samo jedna oblast o tom odlučivati, nego se hoće pregleda, odluke, privole i konačne odredbe, to od jedne, to od druge oblasti; pak ako svi niži reku d a, a jedan viši reče n e, evo ti gotove pravde i smutnje, — evo ti svega, samo ne podučavanja.

Tako je nekako zapelo sa otvorenjem redovite škole u Poljanah.

Čuli smo gdje se je reklo, da je u tom pitanju sakrivila nešto občinska uprava, jer da nije na dobu dala napred nekog zapisnika, neke odluke občinske.

Ako je to istina, nećemo podnipošto da branimo občinsku upravu; ali mi držimo, da se takova pomanjkanja lahko predju, kad se vidi, da je občina učinila ono, što je poglavito, a to je k u ć a za školu i za stan učitelja.

Da je občina stotinu liepih i obširnih zapisnika napisala i stotinu odluka učinila, a da nije zidala škole, oni drugi bili bi rekli: „što će nam vaši protokoli? dajte kuću, a mi ćemo dati učitelja.“

Dakle nije moguće, da se krivi občinu, makar da je zanemarila na dobu predložiti koji spis.

Je-li krivo kotarsko školsko vieće?

Mislimo da nije ni ovo; jer koliko nam je znano, mnogo je već mjesecih prošlo, da je ono izreklo svoju, da se naime ustanovi redovita pučka škola u Poljanah.

Stvar je dakle zapela ili kod zemaljskog odbora u Poreču, ili kod zemaljskoga školskoga vieća u Trstu, ili kod obojice njih, a na veliku štetu odgoja djece.

Ponašanje zemaljskog odbora u Poreču u ovom pitanju, kao i u mnogih drugih, čini nam se barem čudnovato, ako ne više.

Reklo nam se je, da j u n t a nije privolila na osnovanje redovite pučke škole u Poljanah, jer da Poljane nisu više od 4 kilometra daleko od Veprinca i od Lovrana, pak neka Poljanska djeca tamo idu u školu; kod kuće jim je netreba.

Sveti Bože, kakova je to odluka!?

Poljanska djeca nemogu u školu u Veprinac, jer za njih nije dosta mjesta, dakle bi občina itako morala zidati školu u Veprincu; a mjesto toga zidala ju je u Poljanah, pravedno i plemenito postupajuć, da bude narednije onim, koji su bliže mora.

Poljanska djeca nemogu u školu u Lovran, jer u ovoj školi nebi bilo dosta mjesta, pak bi se morala zidati nova kuća, jer valjda onu sadašnju školu nebi više dizali nebu pod oblake.

A slavna j u n t a dobro znade, da Veprinačka občina, ako nije osobite potrebe, nije dužna, ni nemože biti prisiljena, da zida kuću za školu izvan svojega okružja, da u tudji brod svoje čavle zabija.

Slavna j u n t a zna i to, da bi se onda moralo ustrojiti nekakovo dvostruko mjestno školsko vieće, da bi se morali držati dvostruki računi, jedni za jednu, drugi za drugu občinu, i da stara rieč govori: a k o s m o m i b r a ć a, n i s u n a m k o s e s e s t r e, pak se dvie občine lahko posvade i zavade, i eto ti gotova nemira ondje, gdje je mogao biti mir!

Ali drugih je težkih još razloga, zašto se Poljanska djeca nemogu uškolati ni u Veprinac, ni u Lovran.

Prvi je dalnji razlog taj, da je u Poljanah već mnogo i mnogo godinah obstojala u ovoj kapelaniji pomoćna škola, i da je sada navlastna s g r a d a sazidana, i da je broj djece dostatan, pače prevolik; dakle ništa razumnijega nego li dati narodu redovitu pučku školu u ovom mjestu, u kojem je obstojala jur škola pomoćna.

A ta je (škola pomoćna) bila izvrstna. N j e z i n u s e u s p o m e n u n e s m i j e z a t r t i i tko ju zatare, zaslužuje prokletstvo naroda.

Velevriedni starac, častni kapelan g. Z u p a n, zasadio je pomoćnom školom u Poljanah stablo, koje se je liepo razgranilo i plemenita već ploda dalo.

Koliki su pomorci iz onih stranah širom svieta ponesli sobom blagoslov nauke, što su je za djetinstva dobili u čednoj sobici Poljanske kapelanije! I mladi doktor svetoga bogoslovja, naša dika g. I v a n i ć, i toliki drugi mladji, sada na školah, izašli su iz blagotvornoga razsadnika nauke, poštenja, mudrosti!

Naš je sud, da napredujemo, a ne da nazadujemo!

Onaj koj budi kako, ili nemarom ili besjedom ili činom, pomaže da nebude redovite škole u Poljanah, on je neprijatelj naroda, bio Petar, bio Paval.

Neprijatelji našega naroda već su prije nekoliko godina svakojako podbadali narod proti duhovnikom; i sam poštovani starac, častni gospodin Z u p a n, bio je za dugo vrieme na mukah, na porugi, na sramoti, koje mu je nanašao jedan dio naroda.

Ali taj dio naroda bio je zabludio u školu tudjinstva, medju izdajnike naše hrvatske krvi i plemena. Danas bez dvojbe svi vide i znaju i ćute kakav je bio učitelj gospodin Z u p a n. Mi smo ga u težkih danih vidili gdje je plakao kao malo diete, da će morat pustiti školu; a ipak ju je uzdržao, ipak je podučavao sve do pred dvie godine, dok mu sile neoslabiše i dok mu godine nedodjoše, u kojih pravi ljudi moraju i niemoj živini, a nekmo li kršćanu i duhovniku, da prijušte zasluženi mir.

Čast i slava tomu viernomu slugi božjemu, tomu neumornomu odgojitelju naroda!

Ali povratimo se opeta na onaj prigovor slavne junte.

Recimo, da od Poljanah do Lovrana nije više od 4 kilometra, premda bi svoju glavu dali, da jest od jedne do druge školske kuće više od toliko.

Zar oblasti neznaju kako je strm, pogibeljan i težak put od sv. Petra do državne ceste uz more?

Zar oblasti neznaju, da djeca ne lete po zraku ni hode po mapi, po kojoj su mjernici daljinu mjerili, nego da djeca moraju hoditi po putevih, kakove je Bog dao i kakove je ljudski nehaj zanemario?

Zar nevide oblasti da je državna cesta iz Opatije do Lovrana preuzka za današnji promet, da je zavojita, da je dakle neizmjerno pogibeljna radi silnoga prolaza brzih kočijah i težkih vozova, osobito u zimsko doba, i tako će sve više biti od kada je provalila Opatija i odkada se gradjevine šire prema Lovranu?

Gdje je onaj skrban otac, gdje je ona umiljata majka, koji bi svoje nejako dieto pustili, da planduje iz Poljanšćine u Lovran?

Ako je dakle zemaljska j u n t a u Poreču onako odlučila, ona je zategla stvar na našu škodu, a njezina se nakana nemože izpuniti, i ako ju je tkogod savjetovao, zlo ju je savjetovao; platit će mu Bog i narod, ako i ne prvu subotu!

To zatezanje sa osnutkom redovite pučke škole u Poljanah čini nam se skoro nevjerojatno, kad pomislimo kako se je na ruku išlo talijanskomu družtvu „L e g a n a z i o n a l e“, da osnuje talijansku školu u hrvatskom selu L a b i n c i h.

Ondje se je dozvolilo, da občina dade u zakup za toliko godina (svoju neku) kuću, a što se je imalo priniti za stanarinu, čini nam se, da je utopljeno u popravke i pripreme: dapače reć bi, da su se i neke osobite polakšice učinile na uštrb občinskoga imetka za popravak nekog puta, a to, da škola „L e g i n a“ bude pristupnija! To ide sve liepo i gladko, kada se ima posla sa školom, koja ide za tim, da otudji narod od svoje starine i da mu neda pravoga zdravoga napredka.

Prema tomu čini nam se, da je neki zloduh i u pitanje Poljanske pučke škole umješao svoje prste.

Lovran navija od nekoliko godina prilično na talijansku. Tamo bi rado prikupiti Poljanske djece, neka Lovranska škola tobože postane velika, pak neka bude odmah potreba i trećega, dakako talijanskoga učitelja!

Briga koga, hoće li se djeca u istinu štogod naučiti, samo neka se narod odbija od svoje starine, neka zaboravlja svoje ime i narodnost hrvatsku.

To nam se čini, da je u računu onih zloduha, koji budi kako sudjeluju pri tom, da se neotvori pučka škola u Poljanah.

Narodu občine Veprinačke, navlastito Poljancem, preporučamo, da se nedaju na liepak! Poljanska škola mora se otvoriti, i biti će otvorena. Poljanska škola mora da bude naslj ednica one, koja je tamo već obstojala. U Poljanskoj školi treba, da se razliegaju zvonki glasi našega hrvatskoga, našega materinskoga govora, jer je to temelj, glavni stup zdravoga napredka narodnoga.

Narodu občine Veprinačke, navlastito Poljancem preporučamo, da se zauzmu za napredak svoje djece, da odprave podpise i križe svi, koliko jih je, neka već jedanput prestane to šaranje, neka jim se daje djeci nauka, i to nauka prava, narodna; neka škola bude kakova je bila, to jest, u hrvatskom jeziku, a učitelj neka je sposoban i dalje naučiti štogod one, koji će na veće škole, baš kako je učio i gosp. Z u p a n.

Gdje neće poglavari, gdje zatežu oblasti, ondje treba, da se zauzme narod sam, kojega se tiče.

Interpelacija[1])

častnog zastupnika J u r j a B i a n k i n i a i drugova na ministra trgovine u sjednici dne 11. novembra 1892.

Izmedju velikih nevolja, koje u zadnje doba snadjoše Dalmaciju, stoji i propast

[1]) Pošto su kod nas u Istri skoro posve isti pomorski odnošaji i budući da se i kod namještanja u lučko-pomorsku službu osobe, koje obično nepoznaju jezika većine pučanstva, hrvatskoga naime jezika, donašamo i mi gornju interpelaciju u cielosti. Op. Ured.

njezine mnogobrojne trgovačke mornarice na jedra.

Glavnu krivnju te propasti nosi c. kr. vlada, koja ne samo što nije došla u pomoć novčanim nagradam našim brodovima na jedra, kô što su došle svojim Italija, Francezka i još neke druge pomorske države, da budu mogli odoliti borbi sa brodovima na paru — nego je još preobteretila naše trgovačke brodove na jedra tako ogromnim porezom i nametom, da su se uprav pod njihovom težinom srušili.

Ti porezi teški i u obće nerazmjerni po svemu Primorju u Dalmaciji, odmjerivali su se po nekim osobitim nazorom fiskalnih vlasti, tako da su bili malne dvostruki prama onim, koje su plaćali brodovi u Trstu i na Rieci.

Stranica, koju su napisali porezni organi dalmatinski u povjesti propasti pomorskih društva Polješkog i Dubrovačkog, uprav je grozna i nevjerojatna, a nipošto nesluži na diku ovoj monarkiji.

Dogodilo se je upravo, da, strižeć ovcu, okravnje ju tako, da joj i svu kožu poderaše: i ovca je polipsala! Mi danas nemamo već ni traga pomorskim društvima na Polješcu i Dubrovniku, koja su još prije dva decenija bila u podpunom procvatu.

U Dalmaciji, osobito kod pomoraca, ostale su tako živo usjećene u srdcu i u pameti ove nesmiljene operacije poreznih organa, obavljene hladnokrvno na našim pomorskim društvima, da i danas neki vlastnici malobrojnih brodova daleke plovitbe, što nam još ostaju iza poreznog pokolja, vole ih upisati kod lučko-pomorskih ureda van Dalmacije, u Trstu, na Rieci, u Senju itd., od straha, da nebi opet podigli svoj anatomički nož naši vriedni porezni organi.

Propašću trgovačke mornarice u Dalmaciji ostadoše bez kruha hiljade i hiljade valjanih naših mornara, uz ne mali broj pomorskih kapetana.

Ovi zadnji bijahu prisiljeni tražit službu u inozemstvu, pošto se je samo mali broj mogao namjestiti na parobrodima austrijskog Lloyda, Adrije i Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva. Liep broj naših vrlih pomorskih kapetana danas služi kod društva egipatskih parobroda, neki kao peljari u Sueckom kanalu i na ušću Dunava, a neki ćak u južnoj Americi, na flotilji zaslužnog dalmatinskog Hrvata viteza Nikole Mihanovića u Buenos-Ayresu.

Pojedinci nadjoše mršavu službu kao prosti vježbenici kod c. kr. lučko-pomorskih ureda s kukavnom podporom od samih 400 for. na godinu. Jer visoka pomorska vlada te izpitane naše kapetane, bogate znanjem, kô što može bit ma i koji lučko-pomorski činovnik, neprima nego kao proste vježbenike, podje jedne ili dvie godine bezplatne službe.

Na tom nizkom stepenu naši pomorski kapetani ostaju za više godina i onda, kad polože izpit činovnički, i kad dokažu, da polag obstojećih propisa poznavaju i hrvatski jezik, najpotrebitiji za našu lučko-pomorsku službu. Ipak ostaju s velikim žrtvam na toj službi, u nadi, da će jednom biti promaknuti na viši stepen.

Ali od nekoliko vremena i ta im je nada prazna, odkad je visoka c. kr. pomorska vlada počela primati u lučko-pomorsku službu častnike c. kr. ratne mornarice, na očitu škodu pravice prama našim kapetanom, i povrjedom obstojećih propisa glede poznavanja hrvatskog jezika.

Častnici c. k. ratne mornarice primaju se odmah u lučko-pomorsku službu kao lučki kapetani, bez ikakve vježbe, bez ikakvih izpita i bez ikakva dokaza, da poznadu hrvatski jezik, kô što se zahtjeva od kapetana trgovačke mornarice.

Tim bezobzirnim primanjem dakle ne samo što se zatvara put promaknuću pomorskih kapetana trgovačke mornarice i drugih pomorsko-lučkih činovnika, koji od više godina služe, u nadi da će doć do boljeg položaja, nego, što je najteže, vriedja se i hrvatsko čuvstvo naroda, uvadjajuć u pomorsko-lučku službu ljude, koji neznadu njegovog jezika, ili ako ga znadu, nisu to dokazali kako zahtjevaju obstojeći propisi.

U Dalmaciji mi smo više puta doživili uzljed ovog nezakonitog postupanja i sablasnjive prizore, da pomorci, koji dodjoše na lučki ured, nisu mogli biti shvaćeni od lučkog kapetana, od poglavara ureda, jer ovaj nerazumi hrvatski; te je morao pozivati svoje podredjenike, da mu rastumače što stranka hoće.

Ti isti lučki kapetani — a ima takovih i danas u službi — nisu vriedni razumiti hrvatske spise, koje stranke predavaju lučko-pomorskom uredu, te moraju tražiti tumače.

Pošto su ovi činovi na sablazan narodu i živo vriedjaju njegovo hrvatsko čuvstvo; pošto navedenim postupanjem trpi pravica i ugled javne uprave; pošto predstojo i sada neka imenovanja u lučko-pomorskoj službi u Dalmaciji — dužnost nam je upitati njeg. preuzv. gosp. ministra trgovine:

I. Je li poznato njeg. preuzv. gosp. ministru trgovine, da se u lučko-pomorsku službu primaju častnici c. kr. ratne mornarice bez izpita i bez dokaza o poznavanju hrvatskog jezika polag obstojećih propisa; da se tim nezakonitim postupanjem vriedja narodno čuvstvo Hrvata Dalmatinskih; da se vriedja pravica prama pomorskim kapetanom propalo trgovačke mornarice, i prama drugim domaćim činovnikom, koji se nalaze na lučko-pomorskoj službi; da tim postupanjem trpi napokon i javna služba i sam ugled vlade?

II. Misli li njeg. preuzv. gospodin ministar trgovine unaprjed sve to zaprieći, i izdati odmah shodne odredbe?

Beč, 11. studenoga 1892.

J. Biankini, Perić, Dapar, dr. Laginja, Spinčić, dr. Kaizl, dr. Slavik, dr. E. Greger, Tekly, Purghart, dr. Herold, Eim, J. Sokol, Č. Lang, Vohanka, dr. Slama, Hajek, Špindler, Adamek, Kaftan, Schlesinger, Doležal, dr. Dvoržak, dr. Engel, dr. Šil.

DOPISI.

Iz Sv. Mateja 25. novembra t. g. — Selo sv. Matej jest malono, ali ubavo mjestance sagradjeno na malenom brežuljku — po čem ga i nazivlje okolica „Viškov breg“. Neću da ga hvalim, nu mora se priznati, da spada medju najljepša sela prostrane obćine Kastavske. Nalazi se s desne i lieve strane ceste štono vodi iz Rieke kroz Lipu u Trst. Ima liepih prostranih kuća, a medju njimi bjelasa se na daleko crkva posvećena na čast sv. Mateju, te školska zgrada. Ova potonja nalazi se na najljepšem mjestu sela. Velika je to dvokatna kuća, koju je obćina pred malo godina kupila od erara — sva na svodovih sazidana. U njoj se nalaze dvie školske sobe i dva učiteljska stana, dočim je treća školska soba ujedno sa stanom učiteljskim smještena u privatnoj kući. U mjestu je žandarmerijska postaja i poštarki ured. Poštu dobivamo tjednom 4 puta iz Kastva — te od ovud prosliedi u Klanu. Dućana sa množinom jestvinske, laktene i druge robe, krčma sa dobrom kapljicom domaćeg vina imamo u razmjeru obilno. U sred je sela šterna (zdenac) sa carskim grbom, koju je dala sagraditi carica Marija Terezija, da u ono doba ovud prolazeći vojnici budu imali odmarajuć se pri ruci čiste, friške vode. Liepo je obzidana — grlo joj je gvožđjem okovano — te providjena koloturom za dizanje vode. Ista je bila u posjedu financijalne oblasti, koja je ovdje imala do najnovijeg doba svoje sjelo — — nu i ta sa školskom zgradom prešla je u ruke obćine — odnosno na uporabu svećeniku i učiteljem. Pravo na vodu ima takodjer i selo nu samo do stanovite mjere — obćinom odredjene. Tik sela nalazi se liepo, prostrano groblje, prošlo godine povećano sa crkvicom sv. Roka. Kad već nabrajam pojedinosti, spomena je vriedan i „Sovjak“ odaljen par časaka od sela. To je velika podrtina. Narod priča, da je tu negda stajalo selo i crkva — nu nezna se kako i kada — to je sve skupa potonulo do 20 i više metara u zemlju. Danas je ležištem lisica, divljih golubova, gmazova i sova, uslied kojih je i dobila ime „Sovjak“ — te grob starim psom i mačkam, koje narod unutra baca. To mjesto pohadjaju redovito svake godine na „Vazmeni blagdan“ žene, djevojke i djeca. Zaustave se tuj koji sat u ugodnu razgovoru, u šali, pričajuć i izmišljajuć ovo i ono — nu priča, da se tu u kvatrih o pol noći čuje zvoniti mala zvona, ne smije izostati. Siti razgovora, šale, doskočica i pričanja, odu kući pjevajući.

Prijašnja vremena, dok nije bila sagradjena nova cesta sv. Petar—Rieka, bilo je ovo mjestance vrlo živahno. Danomice prolazila je nepregledna množina kola i kočija iz Rieke put Trsta i u susjednu Kranjsku — te obratno. Ovdje su prenoćili putnici i putna kola (furmani) iduć na Rieku, a odmarali se vračajuć se sa Rieke — akoprem je mjestance odaljeno samo pol drugu uru hoda od Rieke. Ali valja znati, da se cesta diže od Rieke veoma strmo sve do nad sv. Mateja do „Pogleda“. Da nije toga zla, ovo mjestance bilo bi jedno izmedju najprikladnijih za izlete Riečanom za vrućih ljetnih dana. Upravo pošto se cesta uzdiže toli strmo — dala je povoda gradnji nove ceste, čim je sav promet i trgovina prestala, te tim mjesto izgubilo veoma mnogo. Stanovnikom bijaše do tada kuko se kaže „svakog petka Božić.“ Po kazivanju tada živućih, kad se o tom zapodjene rieč, znaju ti odjeći: tada se jelo i pilo, igralo, kartalo i dangubilo. U obće liepo živilo. Sad jedini promet, al to samo u stanovito doba godine, nu koj danomice sve više pada, jest les, koji se izvaža iz šuma gospoštije snježničke, Turn-Taxisove i državne šume.

Sv. Matej jest sjelo kapelanije svetomatejske. Narod ju po Kastavščini nazivlje — nu k tomu još njekoja sela spadajuća pod župu Kastav — Halubље. Što znači kraj pust, gdje su prije postojale samo pastirske kolibe ili halubke. Nu danas nije to kraj pust — pun divlje zvieradi, osobito vukova, kako u stara vremena, po kojih je ostala još dandanas rečenica: „to te na Halubje vuci pojiše“. Kraj je danas napučen. Kraj je danas napučen tako, da u samoj kapelaniji ima 38 sela, medju kojima ima dosta velikih — dočim cielo Halubље sastoji iz županija: Brnasi, Brnčići, Blažići, Hosti, Marčelji, Saršoni, Sroki sa 53 sela i sa 652 kućnih brojeva.

Tko bi se želio pobližo upoznati sa prošlošću pojedinih županija, nek uzme u ruke knjižicu dra. M. Laginje: „Kastav grad i obćina“. Dobro bi bilo, a i preporuke je vriedno, da ovu liepu knjižicu namienjenu puku obćine Kastav, puk isto čim većma obljubi, nebi li po riedih samoga pisca služila: „za ugodni razgovor i ogledalo, nebi li u laznih časovih mesto druge zabave mnogomu omilila knjiga, te bi, spoznajući bolje svoj rodni kraj i njegovu prošlost, upravio svoje djelovanje na sve to većí napredak duševni i tjelesni.“

Kaže se: na mladjih sviet ostaje. Kao što mladost mora poštivati starost — isto tako treba, da štuje i prošlost. Štovati će ju pako tekar onda, ako se njom upozna. Upoznav se s njom za stalno će sadanje stvari bolje upoznati i uzljubiti — te prema tomu i upraviti svoje djelovanje na sve to veće umno gospodarenje.

Haljubljano! zemlja ti je pitoma, ti si zdrav i žilav. Naći ćeš izmed sebe jošte mnogo junačko lice. To je znak, da si stvoren za rad. Stvoren si, da u znoju lica svojega jedeš svoj kruh.

Pjesnik pjeva:

„Kopaj, ori,
Mrvi, kroši,
Nad poslom se
Svijaj, grči“.

U tom ti neima prigovora; ti lomiš gredine, ti kršiš ledine! Al dalje čuj:

Jalova je svaka nada
Bez valjana rada. . .

Nesmije čovjek raditi samo rukom, već mora ujedno raditi i umom. Zaludu ti rad, zaludu ti štednja, ako u ničem nenapredueš. Hoćeš li pako biti umniji i napredniji u svojih poslovih, valja ti se okaniti starih navada i predsuda. Ti se u prvom redu baviš gospodarstvom. Uspjeva ti: vinova loza, kukuruz i krumpir, pšenica, ječam i zob, razna sočiva, zolje itd. Svatko, malom iznimkom, posjeduje tko više tko manje njiva, polja, šuma i sjenokoše. Tko toga neima, nastoji da si ga priskrbi. Poljodjelstvo ti je doduše razgranjeno, nu stoji na veoma nizkom stupnju savršenosti. Jelo i pilo raste ti na istom komadu zemlje.

(Konac sliedi).

Tužne lete. . .

Tužne lete pjesmice
S moje tužne lire,
Snuždeni se glasovi
Po tom svietu šire.

Pričaju mu nesreću
Moje duše mlade,
Kojoj davno zginuše
Sve zlaćane nade.

Prva nada majka mi
Grobu u dubini,
Druga nada domaja
U robstvu se kini!

Zadnja nada drži me
Još na svietu tome,
Da će svanut sloboda
Milom rodu mome.

Tad ću pustit veselo
Nek se pjesme krilo — —
Pa ću legnut preserčan
Pokraj majke mile!

Rikard Katalinić-Jeretov.

Luca i Mara.

Luca: Bi se čovek malo manj jadil.

Mara: Ča je kuma ča?

Luca: Pul nas strašo: meti, snaži va kuće i okolo kuće, a dolo puna kuća smot i paučini, da je prava sramota.

Mara: A ja! ma onu velu pometu samo saki kvatri jedanput, al kada ćute, da bi mogal kakov veli gospodin prit.

Luca: Tako!

Mara: Pravo tako. Ovo leto da su ju dvaputa skidali i malo pavučinu oklatili, aš je prišal neki veli gospodin, dâ, ministar s Buča, i još neki s Trsta.

Luca: Ala tako neka sekadagod pridu, al barem sporučiu, da te prit.

Mara: Ma bi dobro no!

* * *

Luca: Kako j' pasalo kuma dole na Volaskem?

Mara: Pravo dobro. Ja sam pobrojila moje ovanciki i neku peturinu i dva tri grošića, pak su mi dali nekoliko fijurini va karte a noć va srebro.

Luca: Blaze vam lega j' bilo unošto.

Mara: I hvala Bogu nekoliko je. Sam pasala valje na poštu i sam poslala za „Slogu“ dva fijurina za k' letu, a potla sam se javila i pul Kacerlici i zola pet-šest buškotini i pinčicu, aš je onde le najbolja — a drugo ćemo još spravit.

Luca: To l' pak valjat ti fijurini i va novem letu?

Mara: Će valjut će još samo ako jih bude i dva i tri leta, samo ćemo brojit svuki fijurin za dve kruni. Na jedno rečeno: toliko kil soli gušta 2 fior. i pol, a sada će toliko kil soli guštat 5 krun. Ki ima potegnut 5 fior. će sada dobit 10 krun.

Različite viesti.

Dar „Bratovšćini“ Veleuč. gosp. dr. Andre Stanger odvjetnik itd. na Volovskom darovao je „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri“ prigodom svog vjenčanja na ime svoje i veleucjenjene mu gospodje supruge Franjice for. 20, na čemu se ovim najsrdačnije zahvaljuje odbor.

Vjenčanje. Utorak dne 22. t. m. vjenčao se je mladi slovenski rodoljub i učitelj g. Ante Grmek kod sv. Ivana sa dražestnom gospojicom Tončikom Nadliškovom, učiteljicom na slovenskoj školi sv. Cirila i Metoda u Trstu. Bilo sretno!

Drugo posielo u „Slavjanskoj čitalnici“ u Tratu nije se obdržavalo prošle subote radi loša vremena, te bijaše određeno na buduću subotu. Nu buduć da će u subotu koncertirati u kazalištu „Politeama Rossetti“ glasoviti češki umjetnik na guslah g. Fr. Ondříček, neće biti u čitaonici uređenog posiela.

„Nikolina večer“. Naš čili „Sokol“ priređuje za dne 7. decembra obični „Miklavžev večer“ u velikoj dvorani naše čitaonice. Sve ovakve dosadašnje zabave našega „Sokola“ ostale su mnogobrojnim posjetiocem još uviek u najugodnijoj uspomeni, pak se nadamo, da će oni i dne 7. decembra u velikom broju pohrliti na takvu najnoviju zabavu.

Iz Bača piše nam prijatelj dne 29. pr. m. Začudih se, g. uredniče, kad opazih jutros na ovdašnjem sveučilištu jedan oglas c. k. namjestničtva u Tratu od 26. septembra 1892. br. 15520/VII, kojim se razpisuje natječaj na tri štipendije za djake iz Istre, izključiv one s kvarnerskih otoka. Tuj spis je sastavljen jedino u njemačkom i talijanskom jeziku, kao da u Istri nas Hrvata i Slovenaca i neima, il kao da smo mi hrvatski i slovenski mladići Istre na ovdašnjem sveučilištu isključeni od blagodati uživanja rečenih štipendija.

Doista neznamo kako se to zanemarivanje hrvatskoga jezika u Istri slaže sa toli razvikanom ravnopravnošću svih državljana i njihovih jezika. Tâ u Tratu na namjestničtvu znadu bez dvojbe vrlo dobro, da je u Istri — i bez otoka — ogromna većina pučanstva hrvatskoga i slovenskoga

jezika. Čekamo, da nam tamošnja gospoda taj postupak razjasne.

Slavni češki umjetnik na guslah gosp. Fr. Ondříček, koji je dao koncert utorak u njemačkom društvu „Schiller“ u Trstu, i koga se nemogu dohvaliti svi tršćanski listovi, igrati će u subotu dne 3. tek. mj. u kazalištu „Politeama Rossetti“. Uvjereni smo, da će Slaveni Trsta i okolice mnogobrojno pohrliti one večeri u kazalište, da se naužiju glasbe prvog živućeg umjetnika na guslah. Preporučamo i prijateljem iz susjednih krajeva, da nepropuste ove zgode, jer će njim se teško jednaka tako brzo pružiti. Ulaznice u kazalište nisu visoke.

Narodno pjevačko društvo u Mostaru priredjuje u četvrtak dne 8. decembra t. g. u prostorijah pivarne svoju godišnju „Zabavu“, kod koje će sudjelovati vojnička glasba. Vrlo bogati program nemogosmo priobćiti jer nam je stigao prekasno. Čist prihod zabave namienjen je gradnji „Narodnog Doma“. Eto Hrvatom zgode, da pomognu braću u rodoljubnom poduzetju.

Iz carevinskog vieća. U posliednjem tjednu nastale su važne promjene u austrijskom ministarstvu. Pouzdanik njemačkih liberalaca ministar grof Kuenburg dao je svoju ostavku, jer se je grof Taaffe zamjerio liučci poznatom izjavom o češkom ministru. Biti će tomu još koji drugi razlog, al to nedolazi za sada na svietlo.

Razprava o državnom proračunu vodi se mnogo živahnije i burnije nego li se je očekivalo. Na dnevnom redu jesu navale pojedinih govornika na protivne političke stranke, na vladu itd. itd. Žalimo što ne možemo donesti obširnije izvješće bar o važnijih sjednicah, ali nam to prostor u listu nedopušća.

Polovicom tekućega mjeseca stupio je na javnost i najnoviji klub na carevinskom vieću. To je „Klub neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika“. U tom klubu nalaze se za sada sliedeći zastupnici: Biankini, Dapar, dr. Laginja, prof. Perić i prof. Spinčić.

Očekivalo se, da će stupiti u novi klub bar nekoji drugi neodvisniji zastupnici Slovenci i Hrvati. Nu njim je ugodnije u konservativnom klubu, ili kako se obćenito kaže, u limbu grofa Hohenwarta.

O novom klubu pisale su ponovno hrvatske, slovenske, njemačke i talijanske novine. Mi se na nj svraćamo tekar danas, premda smo bili prije i bolje obaviešćeni o porodu i krstitbah novoga kluba, nego li mnogi od naših novinarskih drugova. Imade i to svoj razlog. Dalje šutiti nemožemo.

Novoustrojeni klub priobćio je svim ostalim klubovom carevinskoga vieća svoj postanak, stupiv sa nekojimi i u pobliži doticaj.

O osnuću kluba „neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika“ razpravljao je dne 20. pr. mj. i konservativni ili Hohenwartov klub. Ovaj klub zaključio je naime, da se novoustrojeni klubu neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastup. nemože prizuati pravo, da ima u svojem naslovu takodjer oznaku „slovenskih zatupnika“, jer da svi slovenski zastupnici pripadaju konservativnom klubu. Taj zaključak raztrubio je konservativni klub na sve četiri strane svieta. Protivnici novoustrojenog kluba, napose glasila konservativnog kluba, te liberalne njemačke i talijanske novine uloviše neobičnim veseljem taj zaključak, nu njihovo veselje potraja malo.

Izazvani članovi kluba „neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika“ tim neumiestnim i netemeljitim zaključkom, odgovoriše pismeno predsjedničtvu konservativnoga kluba koliko sliedi:

„Na opazku „konservativnoga kluba“ od 20. t. mj., da „klubu neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika“ nemože priznati prava, da ima u svojem naslovu takodjer oznaku „slovenskih zastupnika“ dok svi slovenski zastupnici pripadaju konservativnomu klubu, učinio je i pismeno javio „klub neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika“ protuopazku, da zastupnici na carevinskom vieću dr. Laginja i Spinčić takodjer onaj dio slavenskoga pučanstva Istre zastupaju, koji se pripoznaje slovenskoj narodnosti, te da klub već s toga razloga ima pravo imati u svojem naslovu takodjer oznaku „slovenskih“ zastupnika“.

Neznamo što će na to slovenski i hrvatski zastupnici Hohenwartovoga kluba, koji su bez dvojbe izazvali gornji zaključak, ni nemisleć valjda, da će tjerajuć lisicu, iztjerati vuka. U ostalom oni se dobro čute u blaženom „limbu“, a mi njim želimo tamo tako dug boravak, dok ih birači iz njega neoslobode.

Izpod Kastva koncem novembra. U zadnjem broju „Naše Slogo“ preporučio je Vaš dopisnik u viesti pod naslovom „Za Bratovšćinu“, da bi se po naših čitaonicah sabiralo u škrinjicah milodare za „Bratovšćinu“. Na to mi je opaziti, da se je o tom pitanju razpravljalo u glavnoj skupšćini „Bratovšćine“ dne 26. agusta 1889. U skupšćini od dne 1. septembra 1890. izviestio je tajnik o tom koliko sliedi: „Zaključka lanjsko glavne skupšćine, da bi se naime odbor pobrinuo, te bi vlada dozvolila, da može „Bratovšćina“ izpostaviti škrabice za sabiranje milodara, nije se izvršilo, a bilo je tomu posebnih razloga, nego se stvar prepustila za shodnije vrieme“.

Tako je glasilo izviešće, a mi se nadamo, da će sadašnji odbor poduzeti potrebite korake, da se zaključak skupšćine od god. 1889 oživotvori.

U novije doba imenovao je odbor „Bratovšćine“ dva nova povjerenika, i to g. Rikarda Katalinića-Jeretova u Zadru i g. Ernesta Jelušića nadučitelja u Pazinu.

U zagrebačkom „Obzoru“ od dne 27. t. m. čitamo dopis „Iz Liburnije“, u kojem se pod konac spominje, da se je počelo i ovdje hedervariti drva kvariti, jer da su počeli nekoji učitelji laskati nekoj višoj gospodi sa službenim dopisima „nella lingua del Dante,“ i u onom, koga bi htjeli u Austriji državnim jezikom proglasiti. Ti značajnici — kaže dopisnik — valjda će i o tom pisati u podlistku „Naše Sloge“. Nevoljnici, da su već zaboravili „Bratovšćine“ hrvatskih ljudi. Neopamete li se — zaključuje — operušat ćemo ih.

Pošto se tuj povlači u igru i naša vriedna „Sloga“ i budući da bi mogla pasti sumnja na koju nevinu učiteljsku osobu, molimo g. „Obzorova“ dopisnika „Iz Liburnije“, da opruža dotične griešnike bilo u „Obzoru“ il u „Našoj Slogi“ bez milosrdja. Nek se krivac pere a nemože li toga, nek se kaje.

Iz Poreča javlja nam prijatolj, da je tamošnji gradski župnik preč. gosp. Deperis uzkratio uredovni podpis na svjedočbi siromašiva jednog u istinu siromašnog svečiličtnog djaka iz one obćine, koji je kanio moliti od zemaljskog odbora štipendij ili podporu. Ako je tomu u istinu tako, tada neznamo, čim će gosp. župnik opravdati svoje postupanje napram siromašnom djaku, koji neima druge krivnje, van tu, što je hrvatske narodnosti i što se ponosi, da se nije otudjio svome rodu, premda uzgojen u talijanskih školah.

Preč. g. Deperis hvalisao se je jur u poročkoj „babi“, kako se on drži daleko od političkih razmirica u Istri i kako je on napram svakoj narodnosti u Istri jednako u službi nepristran, pak neznamo, kako će se opravdati pred svietom i pred svojom saviesti — ako je, opetujemo, gornja viest istinita. Molimo dakle preč. g. župnika, da nam stvar razjasni u svojem glasilu, u ultraliberalnoj „babi“.

Iz Kastva pišu nam: Teda negda došla i sv. Kata. Kod nas je od starine običaj, da se uz mesopustnu sriedu i na Katarininu“ vjenča više parova na jedan put. Nu njekoji se ženo i kroz godinu. Svatko ne može, da dočeka sv. Katu.

Ove godine vjenčalo se toga dana okolo 25 parova, a bivalo ih prije kud i kamo više. Šteta, što sa ova liepa starina zapušća!

„Katarinina“ je za Kastavce čitav blagdan. Sve, što ima laglje nogo, a želi se nagledati svatova, pohrli toga dana u grad. A koliko ima tek djevojaka! Ne bi propustile, a da ne dodju toga dana u Kastav, mà ne znam zašto. Tà valja, da vide, kako se nevjestica mora držati, da se one, kad im jednom sreća naleti, nebudu držale kao lipov svetac. — U zadnje doba počela su dolaziti i njemačka gospoda iz Opatije, a ovo godine došlo bogmo i njošto gospode iz Rieke.

Oko podne počeli dolaziti svatovi. Tko sa sopci, sa mjehom ili harmonikom na čelu, tko bez glazbe — „kao ukradeni“. Ala su gospoda kolačila oči, slušajuć sopce ili mjeh, pa gladjajuć kašnje „Pod ložom“, gdje svatovi plešu obljubljeni ples „hrvatski“. Kad obrodio sv. čin, stali se svatovi razilaziti. Dalnji se povukli u mjestno krčmo, da mrvičak založe i da se okrlepe dobrim vincem, a bližnji otišli svojim kućam ili malko zaplosati.

A tek što je bilo, kad su kumovi na odlazku bacali djeci pira! To se ove uzburbalo. Sve više, sve se valja, da se prašina digla nebu pod oblake. Kapo frću u zrak, nosi krvare, glave se lupaju. To je prizor, da se nazmiješ do suza. — Takva je navada! A i to se gospodi najviše dopalo.

Ove godine došlo u Kastav neobično mnogo tudjinaca, što pješke, što s kočijah, jer je bilo razglašeno i u novinah se pisalo, pa čak i u bočkih, da će doći i vojnička glasba iz Rieke, da će se paliti oguji i što ti ja znam, što sve ne. A kad tamo — kako i druge godine.

Reć bi, da se to sve samo prisnilo njekomu gospodinu iz Opatije, pa je našu „Katarininu“ onako po njemački izkitio — frazami. (Pisali su čak i tršćanski listovi o tom, kako bijaše u Kastvu rečenog dana Njez. cesarske Visost nadvojvodkinja Štefanija, i kako se je preko 50 parova vjenčalo itd. itd. Op. Ured.)

Iz Zadra piše nam prijatolj 28. t. mj.: Dne 21. tek. mj. preminuo je u Sinju mladi književnik i uzor-rodoljub g. Marko Vuletić-Ivanov. Jošto nebijaše navršio dvadesot i drugu godinu, a već ga uživa crna zemlja. Za dičnim Merkom nežali samo njegova rodbina, znanci i prijatelji, već ga oplakuje sva pokrajina, a žaliti će za njim napose hrvatska knjiga, za koju je neutrudivo radio i kojoj bi bio s vremenom izpunio mnogu stranicu. Pogreb njegov bijaše upravo veličanstven, što je najboljim dokazom, koliko li bijaše prevriedni Marko štovan, cienjen i ljubljen. Počivao u miru čestiti Marko!

U našem Šibeniku bijaše nedavno udaren od nepoznatog zlikovca ravnatelj tamošnje bolnice i vrlo čestit Hrvat g. dr. Zlatarović kamenom u glavu. Rana nije srećom pogibeljna. Navalu tu pripisuju obćenito političkim motivom. Vi pogadjate, g. urednice, bez dvojbe, čije je to maslo, a Vaši čitatelji bolje, da za to i neznaju. Izbacil ste tamo u našoj tužnoj Istri po kojeg talijanskog pašu sa sedla, pak se i mi nadamo, da ćemo se i ovdje u Dalmaciji prije ili kasnije riešiti paša, zvali se oni autonomaši ili narodnjaci.

Vinska klauzula. Iz Beča nam javljaju, da je postignut sporazumak izmedju Austro-Ugarske i Italije gledo uporabe zlosretne klauzule o uvozu talijanskoga vina u Austro-Ugarsku. Sniženu cienu na uvoznini uživati će samo čista, nepokvarena talijanska vina, dolazeća u našu državu u bačvah; nu ta vina neće se podvrći analizi (izpitivanju) u Austriji, nego će valjati svjedočbe (certifikati) izdane od talijanskih strukovnih zavoda, koji će biti za to od talijanske vlade postavljeni.

Talijansko vino u cisternah, bilo na brodu il po željeznici, neće uživati sniženo cienu na uvoznini.

Za „Narodni dom“ u Medulinu darovao je g. Mato Sanković, obćinski savjetnik i trgovac u Danah (obćina Buzet) 1 for., Fra Bone Zec 1 for., Nikola Šimić 1 for., Riečki Hrvat 1 for., Josip Dolić 50 nč., V. Jerotov 1 for. 50 nč. Živili darovatelji!

Hrvat iz Dalmacije — kralj! Ovdašnji listovi donose skoro nevjerojatnu viest: Austrijski ratni brod „Fasana“ poduzeo je nedavno daleki put te sretno doplovio i do jednoga izmedju otoka Sandwich zvanih. Učtiva kraljica spomenutih otoka nagovori zapovjednika ladje, te ga zamoli, da bi se na svom povratku u Austriju izvolio po Dalmaciji upitati, da li imade slučajno koji tamo živući potomak njezinoga muža sir Hermana de Dominis, rodom Dalmatinca, koji je prije godinu dana umro. Netom što je zapovjednik sretno dohvatio ratnu luku Pulu, namah obavjesti o tom ratno ministarstvo, koje je konačno netom minulih dana podalo ovaj izvještaj: „Medju rodjaci, a imade ih više, bilježimo obitelj Pastrović u Rabu, od koje je jedan pristav kod gradjanskog splitskog suda, i koji je po majci nećak vladajućoj kraljici (jer mu bijaše majka sestra sir Hermana) odnosno sestrić mladomu kralju. Kako je pako Sir Herman postao kraljem, više je priča koja naliči romanu nego li sgoljnoj činjenici. Za doba kad su još Mljetoi pripadali Austriji, Girolamo de Dominis, koji je služio u carskoj mornarici, jednog liepog dana uskoči i priedje u bojne redove Talijana. Još god. 1866. vojevao je na strani Talijana kod Visa, a zatim se pročulo da je odputovao u Ameriku. Od tad mu sa svim nesta traga. Kako je dospio na otok Sandwich, nije još poznato. Znade se samo, da se je tamo oženio sa jednom tamošnjom djevojkom, urodjenicom — crnkinjom. Nekoliko godina kasnije bude stara dinastija, koja je tada vladala, uslied ustanka sbačena sa prieatolja, a kraljevska stolica zapade obitelji našeg Girolama, prekrštenog u Sir Herman. Za par godina umre kralj, a budući nije imao odvjetka u muškoj lozi, primi u ruke kraljevsko žezlo Sir Herman i njegova supruga sestra pokojnoga kralja. Kako rekosmo, Sir Herman preminuo je prije godinu dana, te na kraljevskom prieatolu sjedi malodoban sin mu a uz njega vlada kraljica udova njegova mati. To su oto u glavnom crte (potankosti bo nisu još posve jasne) nu na vlas su istinite. I tako su rodjaci Sir Hermana odjedared, a da ni u snu nepomišljahu, uzdignuti po krvi do najvišeg stupnja vladalačko česti, časti koju tamo daleko obnašaju njihovi srni rodjaci. — Na Ricci živi sestra i jedna rodjakinja pokojnoga sir Hermana de Dominis, sestra gdja. Kata Spalatin rodjena de Dominis, i nećakinja gdja. Erminija Spalatin, supruga trgovca g. I. Ferlan-a.

„Vienac“ br. 47. od 19. studenoga izišao je s ovim sadržajem: Krajiške priče. Napisala Milena S. Pokupska. — Vatra. Češki napisao Svatopluk Čech. Preveo B. Inhof. — Paštroveska Svadba. Zabilježio S. Vulović. — Zadaća humaniteta. Popularna socijalno-politička crtica. Napisao dr. Milan Gruber. Kolumbo. — Junačka mučenica, mati slavnih muževa. Epizoda iz bokeške povjesti (god. 1624.) — Hrvatsko glumište. Napisao J. P. — Deset pisama filozofa Seneke prijatelju Luciliju. Preveo St. Senc. — Listak: † Aleksandar Tomić. Književnost. Svaštice. — Sliko: Kolumbo. — „Vienac“ izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se još dobiti.

Listnica uredničtva.

Gosp. V. R. Kako obećasmo, održati ćemo riač kad dodje na red. Liepa hvala na priposlanom. Živili!

Gosp. S. [illegible] sv. Vital. Za oglas družbe pisali smo Vašoj obćini dne 22./2. i 7./10., ali boz uspjeha. Mjeseca ožujka nismo od Vas ništa primili; izvolite za pošti reklamirati. Prijateljski Vam pozdrav.

Gosp. A. N. u Š., A. L. u K. i J. K. u M. Drugi put. Živili!

Gosp. dopisnike A. D. u K. i N. P. u O. molimo, da se strpe do budućeg broja jer su njihova obširna izvješća stigla za današnji broj prekasno.

Gosp. I. Z. u B. Pročitati ćemo priposlano i bude li za javnost priobćiti. Hvala na onih viestih. Nezaboravite na nas ni u budućo. Živili Vi i svi Vaši čestiti drugovi a naši prijatelji!

Listnica uprave.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu“ gg.: S. J. Poreč f. 2.50. S. dr. F. Bač f. 1.25. S. A. Rukavac f. 2. S. F. Rukavac f. 2. B. M. Kastav (oglas) f. 2. F. A. Gorica f. 5. R. N. Kastav f. 9. P. N. Sadagora f. 2.50. O. J. Pazin f. 2.50. M. M. Beli f. 2.50. R. M. Ustrine f. 5. V. bar. L. Oroslavje for. 20. M. Š. Dubašnica f. 2.50. S. G. Novaki for. 15. L. J. Krkovec for. 3.50 Čit. Ogulin f. 2.50. B. M. Rieka f. 2. C. J. Kanfanar f. 2.50 Obć. Pazin (oglas) f. 10. M. K. Žminj. f. 8.50. S. B. Čunski f. 2.50. M. J. Brgud f. 2.50. T. M. Pogled f. 2. S. A. Progarda f. 5. Čit. Bribir f. 2.50. P. M. Pula f. 2.50. Š. F. Bačvo f. 18. T. A. Lupoglava f. 2.50. Š. N. Sisak f. 30. V. B. Lindar f. 5. G. A. Barban f. 2. K. F. Katuni f. 1.12. J. A. Sinj for. 5. M. P. Dubašnica f. 2.50. J. M. Malinska f. 2.50. Z. V. Kringa f. 5. K. V. sv. Matoj f. 2.50. K. F. Pazin f. 2.50. Čit. Brseč f. 2.50. Čit. Vrbnik f. 28. B. A. Pula f. 1. S. fr. B. Ugljano f. 2. B. J. Lanišće f. 2. B. I. Piran f. 1. Čit. Progarda f. 1.50. F. Š. Trst f. 2. N. A. Čepić f. 10. Ed. Ajdovšćina f. 1.10. M. M. Rieka f. 1. D. F. Kastav f. 12.44. Čit. Novi f. 2.50. R. N. Unije f. 1. L. J. Trst f. 2.50. N. I. Mačinci f. 1. S. I. Vučjegorica f. 2. Obćina Baška f. 5. L. A. Orlec f. 5. R. I. Mošćenice f. 8. M. I. Loborika f. 2. H. A. Kašćerga f. 3. K. V. Kanfanar f. 2.50. S. G. Nerezine f. 10.50. S. J. Mlaka f. 2. M. I. Bakar f. 1. B. G. Balo f. 1. Š. A. Novaki f. 5. Š. M. Sočerga f. 5. M. L. Klana f. 2. H. V. Zajazda f. 10. M. A. Novavas f. 1. C. A. Opatija f. 2. R. M. sv. Lovreč P. f. 6. R. I. Kaštelir f. 1. G. J. Beram f. 20.50. F. dr. I. Poreč 2.50.

Lutrijski brojevi

Dne 26. novembra					
Trst	31	47	7	21	4
Linc	4	35	41	19	80
Budapost	1	56	42	19	20
Dne 29. novembra					
Hermanstadt	25	77	28	71	42
Prag	19	10	9	67	33
Innsbruck	55	2	42	75	46

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem, susjedom i znancem, napose veleč. gg. svećenikom, koji su našu nezaboravnu kćerku, odnosno sestru

Katarinu

do hladna groba sproveli, zahvaljuje se najsrdačnije u ime obitelji

U Trstu 29. novembra 1892.

raztuženi brat
M. Mandić.

Javna zahvala.

Njegova preuzvišenost gospodin biskup Josip Juraj Strossmajer blagoizvolio je ponovno našem društvu doznačiti dar od 100 for.

Nadalje darovahu: Sl. ravnateljstvo štedionice u Djakovu 25 for.; sl. ravnateljstvo osiguravajuće zadruge „Croatia“ u Zagrebu 15 for., i veleuč. g. dr. Dinko Vitezić odvjetnik na Krku (za god. 1893.) 5 for.

Mi se ovim u ime naših štićenika gore navedenim velikodušnim darovateljem najtoplije zahvaljujemo.

Za „Hrvatsko pripomoćno družtvo“:

U Beču 17. studena 1892.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudb. advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić,* c. kr. činovnik.

Očitovanje.*)

Nedavno izašla je u splitskom „Narodu“ kritika našega koledara „Agramer Bote“. Tu kritiku reproducirao je i „Obzor“ te smo tako za nju doznali. Što nam se tu imputira, da smo hotimični tobožnji širitelji niemštine i germanizacije, to odmah ovdje svečano odbijamo kao insinuaciju, u koju i onako nitko, koji naš rad i naše nastojanje poznaje, hvala budi Bogu, vjerovao nije.

Što se samoga pako nesretnoga toga koledara tiče, tu se ima stvar evo ovako:

U Beču postoji stanovita nakladna knjižara, koja štampa njemačko koledare na tisuće, pa ih onda nudja knjižarom i tiskarom pojedinih zemalja i gradova, da ih izdadu pod onakovim naslovom, kakov bi u dotičnoj zemlji ili dotičnom gradu najboljom prodjom urodio. Tako nastaju „Salzburger Bote“, „Wiener Bote“, „Prager Bote“, a i „Belovarer Bote“, „Karlstädter Bote“, te napokon i „Agramer Bote“. To su sve uviek isti koledari, samo im je promjenjen naslov. Tako to ide već od godine i godine, a sadržaj tih koledara svaki put tako je redigovan bio, da nije zadirao u čuvstva i osjećaje nijednoga naroda monarkije. Ta kako bi se to moglo i predmnijevati o poduzeću, koje je namienjeno baš svim krajevom i stranam. U toj dobroj vjeri, kroz godine i godine prokušanoj, prihvatili smo i ljetos ponudu bečkoga nakladnika, te uzeli do stotinu njegovih koledara i izdali ih pod naslovom „Agramer Bote“. Sadržaja im pročitali niesmo, (koji knjižar bi i sve čitao što prodava), jer smo, kako već rekosmo, imali pouzdanja u dotičnu firmu. Tek kritika „Naroda“ otvori nam oči, pa mi se s užasom osvjedočismo, da smo u našoj povjerljivosti nasjeli lukavu Niemcu, koji je pod našim čestitim imenom htio prekriomčariti svoju odurnu robu — u krajeve naše domovine. Hvala „Narodu“, od srdca mu baš hvala, što nas je za dobe na taj korov upozorio. — Mi smo smjesta nuždno odredili, da popravimo zlo. Upitne smo koledare — nožalost troška — povukli iz prometa, ter se za nijedan novac dobiti već nemogu, a bečkom smo nakladniku uzpisali onako, kako to dolikuje njegovu postupku.

To učinismo u interesu naše časti i trgovačke reputacije, to učinismo, jer nam je to nalagala patriotička dužnost, pa zaključujuć se još jednom „Narodu“ na maru, koji je posvetio našim koledarom,

U Zagrebu. 22. studenoga 1892.

bilježimo se

Knjižara Lav. Hartmana
(Kugli i Deutsch.)

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Nić već kašlja!

Balzamski petoralski prah
ozdravi svaki kašalj, pjućni i bronkijalni katar
a dobije se u odlikovanoj ljekarni
PRAXMARER (telefon 207) „Al duo Mori“
TRST: Piazza grande. 28—52
Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC
Piazza della Caserma št. 2.
po 40 kr. trdo vezan 60 kr.

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz vrlo nizku odštetu radnicko sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bio bogat ili siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6 kom. najfi. stolnih noževa pravim engl. rezom.
6 „ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.
6 „ „ „ „ žlica običnih
12 „ „ „ „ „ za kavu.
1 „ „ „ „ velika žlica za juhu,
1 „ „ „ „ „ mlieko.
6 „ onglezkih Viktoria-tasa.
2 „ krasnih svetnjaka za stol.
1 „ čajovnik.
1 „ fina posuda za šećer.

42 komada svega.

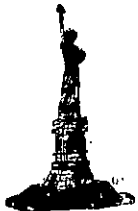

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, se jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih uknjižena znamka. aručba, kojo sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem svakomu onu, komu nebi roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni slični predmeti, jesu padljelani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.
ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Fleischmarkt 14/22.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posve sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892. Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom jesam posve zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa nadučitelj.
3—3

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog uja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 27—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja comentom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to izvutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakve shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—27 vrata 11.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	3%
8- „	3½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	2½%

Vplačovanja avstr. vrednostnim papirjem, katori se nahajajo v okrogu priposna so nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17 in 21. odnosno 12. junija.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2½% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazmce

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Hermanstadt, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškova.

Kupuja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov 24—23 pri odbitku 1‰ provizije.

P r e d u j m i.

Sprejemajo se vsakovrstna u p l a č i l a pod ugodnimi pogoji.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 16. maja 1892. 22—24

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svako vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 28—52

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor

počata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uredo, razne urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvorivo, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za počate itd. za najniže cieno. — Prodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljko uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 28—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica počata i sličnih predmeta

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupolji u posudah, za stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani ceniki dobivajo se gratis. 28—52

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjeve i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitelja od Kwizde (Korneuburger Viehhärpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 28—52

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće o s o b i t o s t i: Glasovite i prave flašire iz Brošlje, željezno-Malassi. Obično bakalarovo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cacua okrieplјujući i probavljujući. Eliksir Chinа proti groznici. Anateriuskin vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i uštrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esenci, ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okrieplјujuće žuludac Prašak za zube bieli i vrućičasti. Prašak ciparski bioli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kiselice kneza Estorhazy. 21—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljno i uz pouzeće.

Velika 50 novčna loterija.

Glavni dobitak

75.000 goldinarjev

Srečke po 50 kr. priporoča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Enrico Schiffmann, Ign. Neumann, Marco Nigris, Mandel & Co., Daniele Levi & Comp., Il Mercurio.

Danes žrebanje.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 43—52

Dragotin Pirelli
(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:
za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedne leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmouthа — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za prego Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razredo ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti iz vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bode trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbo za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnjo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencije v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode rečka filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odrejeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje
za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubil ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugo.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolenc.

Broj 49. U Trstu 8. decembra 1892. Godina XXIII.

Izlazi sva kog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se povraćaju ako se i notiskaju.

Nobiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Urednictvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 50 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ističe eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i četvrtoj godini. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge".

Iz carevinskog vieća.

Beč, 5. decembra 1892.

Već od 5. novembra, dakle upravo mjesec dana zasjeda carevinsko vieće. Kad je počelo zasjedati, govorkalo se je, da će se već prije Božića riešiti proračun za buduću godinu. Poprimilo se je prikraćeno razpravljanje, da se to čim lakše dosegne. Čim dalje, tim se je veće uvidjalo, da će bit težko to učiniti.

Razprava proračuna počela je dne 16. novembra, pak su već onda mnogi mislili, da je težko, ako ne nemoguće, razpraviti cieli proračun u mjesec dana, ako bi stvari i posve redovito tekle. Jer valja pomisliti jedno, da ima proračunski odbor razpraviti ipak mnoge stvari u svojih sjednicah, i da kad on razpravlja, nemože razpravljati vieće; drugo, da mnogi zastupnici preraznih narodnosti, vjerskih i družtvenih načela, raznih zemalja, žele prilikom proračuna iznieti svojih želja i zahtjeva i pritužba.

Došlo je pak što-šta, što je upravo onemogućilo obavljenje razprave; a upravo oni, koji bi bili mogli pospješiti razpravu, su u novije vrieme tako rekuć radili na tom, da se njom čim jače zavleče.

Jedan takav dogodjaj je sražaj Čeha Masaryka sa Niemcem Menger-om. Onaj je dokazivao iz njemačkih knjiga i novina, kako Niemci na to idu, da Slavene ponjemče, pače i samu monarhiju podrede. Niemac Menger, nemoguć pobiti navode Masarykove, napao je najprostije na njega i na češki narod, te je nazvao veleizdajnikom njega i sve one, koji se zauzimlju za česko državno pravo. To je izazvalo opravdani gnjev kod svih Čeha, kod svih Slavena, pače i pravednih Niemaca. Mengeru onoga dana nisu zastupnici dozvolili govoriti; sjednica morala je biti zaključena.

Sljedećega dana tekla je ciela razprava dosta mirno i jako ozbiljno.

Masaryk metnuo je predlog, da se izabere odbor, koj ima razpraviti uvriedu nanešenu mu po Mengeru. Taj predlog bio je prihvaćen, i odbor za to odmah toga dana izabran, koj je stvar razpravio.

Medjutim su već u toj sjednici govorili i Menger, koj nije nit sad opozvao svoje klevete, i Masaryk, koj je mirno dokazivao, kako je opravdano sve što je rekao, i pobijao Mengera; a zastupnik dr. Kaizl i grof Deym dali su izjave, jedan u ime Mladočeha, drugi u ime čeških velikaša. Te izjave odbijaju sa svom odlučnošću napadaj Mengera i posvjeduju proti tomu, kao da bi bili svi oni izdajnici, koji su za državno pravo česko, za koje je sav češki narod, koje je potvrdjeno tolikimi državnimi spisi, kao i najvišimi svetčanimi izjavami i reskripti.

U sljedećoj sjednici izvjestio je odbor o uvriedi nanešenoj Masaryku po Mengeru. Izvjestio je u ime odbora Niemac konservativac dr. pl. Fuchs. Obrazložio je stvar posve stvarno, naglasiv, da su svi članovi odbora, dakle i ljevičari Niemci, složni u tom, da je Menger Masaryka uvriedio kad ga je nazvao veleizdajnikom za to, što je za državno pravo. Većina odbora, da je za to, da se Mengeru dade ukor, najveća kazan, što ju zastupnik može dobiti. Manjina odbora, Niemci ljevičari i nacijonalci, osvjedočeni su takodjer o uvriedi, ali nisu za ukor, jer da je Menger već bio radi onoga nazova kažnjen, pozvan na red. Govorili su o toj stvari za predlog većine odbora Česi Masaryk, Herold, Kramar i Žaček, te Niemac Lueger; proti predlogu dva Niemca ljevičara i jedan nacionalac. Ta razprava vodila se je preko pet ura, cielu jednu sjednicu. Za predlog većine glasovalo je 155 zastupnika, proti 104. Zanj glasovali su svi Česi bez razlike stranaka, svi Poljaci, svi Rusini, svi Hrvati i svi Slovenci — dakle s v i S l a v e n i; a k njima su se pridružili konservativni Niemci i antisemiti.

Menger dakle, koj je nazvao veleizdajnici one, koji su za državno pravo, bio je pripoznat krivcem od svih zastupnika, a od većine dobio je ukor za to.

To bijaše velika pljuska nesamo za Mengera, nego i za Niemce ljevičare, koji su u ovo zadnje doba uvjek skupno, zajednički i složno sa obimi velikimi klubovi glasovali, a sad su najednom oba proti sebi imali.

Vlada je morala iz toga vidjeti, da nesmije tjerati mak na konac za ljevičare a proti slavenskim narodom.

Ona je cielo to vrieme šutila, al je već sljedeći dan poslie toga progovorila, i to poslje govora češkoga velikaša kneza Švarcenberga. On je u svojem govoru iztaknuo, da se mora još razjasniti, da li je dualizam monarhiji više škodan nego li koristan. Način dualističkoga uredjenja monarhije da nije nepromjenljiv. Dok obstoji, treba da svaka stranka gleda, da ima svoga zastupnika u vieću krune, i da se ništa nepoduzme, što bi moglo biti na uhar kojoj stranci. Njegova stranka, koja je uvjek za sve vladine predloge glasovala, koja je glasovala i za valutu, izgubila je poslie toga glasovanja češkoga ministra Pražaka.

Tim se je zadovoljilo jednoj stranci, ljevičarom, al se je ozlovoljilo drugo, imenito češku. Pravoga sjedinjenja izmedju stranaka nemože biti, ako nema glavnih načela i stožernih pitanja, koja bi jih sjedinjivala. Prije nego li dodje do nekoga stalnoga sporazumljenja izmedju većine vieća, moralo bi se riešiti pitanje škoisko, pitanje jezika. Dok se to neizvede, mora svaka stranka gledat, da štogod neizgubi, na svoju štetu a na korist druge. Neugodno je čuti, kad se veli, da se nemože imenovati ministra jedne stranke ako k tomu neprivoli druga jedna stranka. On stoga pita vladu, je li voljna predložiti kruni imenovanje češkoga ministra?

I taj govor, i to pitanje, kao da bijaše sporazumno postavljeno.

Ustao je ministar-predsjednik Taaffe i osvrnuo se je na govor i odgovorio na postavljeno pitanje. On želi, da se stranke vieća ujedine, da se uzmogne neki stalni temelj djelovanja postaviti, al dok se to nedogodi, on mora gledati, kako da od dana do dana vlada. Da kani predložiti imenovanje češkoga ministra, vidi se iz proračuna, u kojem je predvidjena plaća i za njega. Predložiti će pak to, kad se stvari ponekle razjasne, i on drži, da će se to na skoro dogoditi.

Način govora ministra-predsjednika nije bio ugodan nijednomu; jedan zastupnik rekao mu je u sljedećoj sjednici, da se je čuditi, kako može bit ministar-predsjednik u naših žalostnih okolnostih onako veseo. Češki velikaši, i njihovi uži saveznici bili su zadovoljni. Mladočesi ostali su ravnodušni. Niemci ljevičari bili su najneugodnije iznenadjeni.

Imali su sjednicu kluba, i počeli su u njoj ropotati, pak prenieli ropotanje u novine. Vlada da je govorom grofa Taaffe-a pretrgala svaku svezu s njimi; njim da ne preostaje drugo, nego da stupe u opoziciju, da vladi izraze svoje nepovjerenje. Svi njihovi zastupnici kao izviestitelji, da imadu odložiti svoje izvještaje. Njihov ministar Kuenburg da ima odstupiti od ministarstva. On je odmah i dao odstavku.

Da bijaše ozbiljnosti u svem tom, oni bi bili i učinili čim su se grozili, a vlada bi bila morala tražiti druge stranke, da jih za se predobije. e da uzmogne parlamentarno vladati. Mjesto toga, oni nečine ništa onoga, čim su se grozili; dogovaraju se sa načelnici velikih stranaka; zahtjevaju, da se razprave u obće odroče dok se stanje razjasni, a dispozicioni fond, da se jedva na svrsi razpravi. Zahtjevaju, da se stvori većina po njihovoj volji, navadjajuć stranke i frakcije, s kojimi su voljni stupiti u većinu, izključujuć one, s kojimi neće, da budu u savezu. Dogovaraju se i s vladom, i zahtjevaju od nje, da jih podupre u njihovih zahtjevih takodjer obzirom na stvaranje većine u carevinskom vieću.

Da je do nje, bi bila valjda i to učinila. Al tomu su se oprli Poljaci, na koje su računali ljevičari, i bez kojih ljevičari nemogu imati većine. Poljaci su tom prilikom, kao već i prije kod alere Menger-Masaryk, pokazali, da nezapuštaju svoje braće u odlučnih momentih, i da nisu voljni vezati se sa protivnici narodnostne ravnopravnosti i državnih prava. Ljevičari prevarili su se u svojih računih, i da njim nije vlada priskočila na pomoć, koliko je u njezinoj moći bilo, oni bi bili potišnjeni u kut.

Ona se je s njimi dogovarala. Ona je u svojih novinah dala izjaviti, da ministar-predsjednik, odgovarajuć na govor Švarcenberga, nije nit iz daleka mislio reći štogod proti njim; da mogu glasovati proti dispozicionomu fondu, al da ona neće to uzeti za glas nepovjerenja, nit će radi toga pretrgati s ljevicom svezu. Pače, neće s njom pretrgati sveze nit onda, ako odstupi ministar Kuenburg; premda uvidja, da bi te sveze onda teže bile, te s toga želi, da Kuenburg ostane ministrom.

Plelo se je to od 23. do 29. novembra, pošto se je u to doba držalo samo jednu sjednicu, i pošto se je u sjednicah 29. i 30. novembra puštalo slobodnu rieč po dragoj volji samo da se dade miljencem čim više vremena. Bilo je to vrieme, u koje su i ostale stranke mogle postaviti svoje zahtjeve, imenito one, koje vladu podupiru, bez da bi njim ona vraćala milo za drago. Mjesto toga njihovi su muževi u velikoj većini raztekli se koje kuda, dočim drugih ovdje nit nebijaše. Njim bijaše glavno o to, kako su kašnje pokazali, da uzdrže vladu grofa Taaffe-a, a nisu ni malo na to mislili, kako da grofa Taaffe-a prisile, da zadovolji zakonitim zahtjevom naroda, kojega zastupaju.

Stranka, koja je izvan cielo to igre, motrila je bistrim okom sve, što se dogadja; razpravljala je ozbiljno i svestrano o položaju, i došla je do uvjerenja, da se vlada grofa Taaffe-a nije ni malo promjenila, da je ona uvjek ona i ista naprema Slavenom, te da stranka neima nikakva povoda, da promjeni svoje držanje naprama vladi, samo za to, da iz neprilike izvuče vladu. Vlada se nije promjenila nit je igdje ikako obećala ili dala jamstva, da će se promjeniti. Stranka ta

znala je, da su njezini predšastnici često proti svojemu uvjerenju, na štetu svoga naroda, radili, samo da spase vladu, i da je pak vlada ostajala onakva, kakva bijaše prije; da je vladala proti onim, koji su ju spašavali, a za one, proti kojim su ju spašavali.

Mislimo tu na Mladočehe. Bez obzira na lievo nit desno, a obzirom samo na vladu, na njezin postupak naprama češkom narodu i drugim slavenskim narodom, na stanje njihova i drugih slavenskih naroda, ona je odlučila svoje držanje, kojemu je dao izražaja u svojem krasnom govoru dr. Herold. Njegov govor valja da donesete u cielosti ili bar u obširnom izvadku, toli je znamenit za razjašnjenje naših odnošaja.

Poput Mladočeha radili su i nezavisni hrvatski i slovenski zastupnici. I oni su razpravljali i sami i u družtvu svojih saveznika Mladočeha, i odlučili svoje držanje obzirom na stanje hrvatskoga i slovenskoga naroda i obzirom na postupak vlade grofa Taaffe-a naprama tomu narodu. Zastupnik Biankini dao je u svojem govoru izražaja tomu držanju. (Izvadak iz njegova govora donesti ćemo drugi put.)

Učinio je to kod razprave o dispozicionom fondu, koja se je vršila dva dana, dne 1. i 2. decembra. Biankini govorio je već prvi dan. Već taj dan govorio je i Plener, a po drugi put sljedeći dan poslie govora Čeha Herolda, Poljaka Jaworskoga, Hohenwarta i ministra predsjednika.

Poljak Jaworski, u ime poljskoga kluba, izjavio je osobitom odrješitostju, da su Poljaci stranka, kojoj su nada sve državni interesi, pa će radi njih bez obzira na pouzdanje za vladu ili nepouzdanje proti vladi glasovati za dispoz. fond; da su oni voljni raditi za interese države sa svimi strankami, da neće da se nijedna stranka iz toga rada izključi; da bi stranke, koje bi imale sačinjavati stalnu većinu, morala vezati stanovita načela, da stalno ujedinjenje stranaka predpostavlja neke preduvjete, kojih dosad izmedju velikih stranaka parlamenta neima. Brani Taaffe-ov odgovor na Švarcenbergov govor. To isti čini i grof Hohenwart. Brani vladu, pobijajuć razloge, koje ljevica navadja za to, što je, bar prividno, obrnula vladi hrbat. O tom da li je vlada odlučila drugačije postupati nego li do sad; da li kani zadovoljiti zakonu ravnopravnosti i željam konservativaca, nekaže nit rieči.

Grof Taaffe pročitao je izjavu u ime vlade. Vlada da stoji na temelju obstojećega ustava; u zakonom oprediljenom odnošaju sa drugom polovicom monarhije. Obzirom na sadanji položaj veli, da vlada stoji na načelih izrečenih u priestolnom govoru 11. aprila 1891.; da se naslanja na sve umjerene stranke, koje zatajuju svoje stranačke želje, kako do sad, tako i unapried; da nje neće odvratiti od njezinih načela nit poprimljenje nit zabacenje dispozicionoga fonda, i da se tim njezino držanje naprama umjerenim strankam neće nit unapried mjenjati.

Pošto je još nekoliko govornika govorilo ili dalo izjava, pošto je govorio još jednom Plener, prešlo se je na glasovanje, i to po imenih.

Moglo se je predvidjati, da će bit više glasova proti vladi nego li za nju, pošto su bila uzaludna sva nagovaranja, da Česi i Hrvati glasuju za vladu, bez da bi se ova na išta obvezala, bez da bi bila dala ikakva jamstva, da će od sele postupati prema Cehom i Hrvatom drugače nego li je postupala do sad i nego li sad postupa. Mit onim običnim „ba-bau", kakovim se grozi Slavenom svaki put, kad ona što od njih treba — da će naime, ako tako neučine — ljevica slaviti pobjedu — nisu se dali odvratiti od svojega postupka. Oni negledaju što ljevica čini nego gledaju kakva je vlada prema narodom, koje oni zastupaju.

Pošto se dakle nije moglo predobiti za vladu nit Čeha nit Hrvata, moglo se je podvidjati, da će većina biti proti vladi, al se je ipak napetostju očekivalo uspjeh glasovanja. Velik dio zastupnika je svaki za se glasove brojio.

Proti dispozicionomu fondu glasovalo je 167 zastupnika, zanj 146 zastupnika. Razlika je dakle od 21 glas, koliko nitko nije očekivao.

Proti glasovali su kao obično Česi, Hrvati, njemački nazionalci te ovaj put i Niemci ljevičari, koji inače već dvie godine sa Poljaci i Hohenwartovci uviek glasuju. Za su glasovali Poljaci, konservativci, antisemiti i nešto Coronini-jevaca.

Vriedno je zabilježiti, da za dispozicioni fond nije glasovao nijedan Hrvat, jer su petorica njih glasovali proti; Klaić, Bulat i Šupuk su odsutni, a Borčić se je od glasovanja udaljio. Nije glasovao nit ijedan zastupnik Istre, jer su Laginja i Spinčić glasovali proti, Bartoli je izašao, a Rizzia neima.

Glavna skupščina

„Gospodarske Zadruge" u Kastvu.

Dne 27. pr. mj. držala se u dvorani „Narodnoga Doma" u Kastvu glavna godišnja skupščina „gospodarske zadruge" za gornji kraj sudbenoga kotara Volosko. Prisutno bijaše oko 150 članova. U ½10 otvori g. podpredsjednik Antun Jelušić skupščinu, na što prosbori družtveni tajnik u kratko sljedeće: Vam svima bilo bi milo, da imamo medju nami vrloga našega predsjednika g. dra. Laginju, a znam da bi to i njemu vrlo ugodno bilo; nu silniji ga poslovi drugdje vežu. Ovlašten sam, da Vam gospodo izručim njegove najerdačnije pozdrave. (Povici: Živio predsjednik!) Gospodo! Taj muž je mnogo učinio za ovu rodnu svoju općinu; kano zastupnik u zemaljskom saboru i carevinskom vieću radio je vazda najodlučnije za kmetijski boljak i pokazao se doicta pravim apoštolom rada, štednje i dobra gospodarenja. Toga muža, gospodo, da nam Bog poživi! (Dugotrajni: Živio Laginja!)

Kod točke 1. pročita tajnik sljedeće svoje izvješće:

Poštovani zadrugari!

S radošću ovo hoću da pokažem, kako je odbor i ljetos po svojih silah nastojao, da bi ova naša „Zadruga" što bolje napredovala i što više koristila. Od zadnje glavne skupščine, što se je držala lani o božićnih blagdanih, pa do danas, držao je družtveni odbor svojih 5 sjednica, i to 4. i 25. febrara, 18. maja, 8. agusta i 4. novembra. A sada čujte rodom, što se pri tom u pojedinih stvarih zaključilo i učinilo.

Pododbor za nabavu bika sastojeći od gg. Kuzme Spinčića, Mata Trinajstića i Antuna Lučića potrudio se po Kastavčini i bližem Krasu, da razvidi i ogleda blago, pa je našao i kupio tri glave sa ukupnim potroškom od 212 for. Odbor je gledao, da te junce dade na takva mjesta, gdje će biti puku najnarednije, ali je ujedno pazio, da je dade dobrim i prokušanim gospodarom. Tako je jedno junc dano g. Ivanu Bačiću županu i obć. savjetniku iz Jurdićeve, koji ga hvalevriedno redi i nasteji; drugo Andriji Marčelji-Barbariću u Trtnih, a treće Antonu Spinčiću u Spinčićih, kbr. 37.

Sa ovimi se je odbor tako pogodio, da imaju dobivene bike držati tri godine za porabu, a onda da je mogu slobodno kao svoje prodati; ali dotle moraju od istoga bika, uz pravednu pripomoć zadruge odgojiti drugoga, da za prvim odmah može doći na porabu. Ujedno je odlučio, da svaki član k jednomu od ovih bika može gnati svoje blago za 10 nč. cienije, nego drugi, koji nije član.

Jedan od ovih triju bika se je pokvario, te se je morao prodati. Prodao se javnom dražbom za svotu od 60 for. i 1 nč., za koji novac će se pak što skorije kupiti novo blago. — Poslie lanjske glavne skupščine počelo se sve više gospodara zapisivati u ovo kmetsko družtvo; tako je broj članova jako narastao, pak se na proljeće moralo skrbiti za nove škropilnice. K prvašnjim 9 škropilnicam dobavio je odbor ove godine 7 novih. Sve te škropilnice stoje ukupno 260 for. 30 nč. Mislilo se u to ime pripomoć od zemaljskoga kulturnoga vieća, ali se nije ništa dobilo, tako da sav onaj strošak podnaša družtvo samo. Zato se mora baš žaliti, ako toliki člani ništa negledaju ni nečuvaju zadružnih škropilnica, kako da bi darovane bile. Ako se škropljenje makar samo za pol ure prepusti, valju istu škropilnicu dobro oprati, jer drugačije se namah pokvari. Pak i to ću još reći, da se škropilnice, kad već posvema odrabe, moraju odmah odboru poslati. Toliki kažu: „naša je dobra, netreba je popravljati, držat ćemo ju za drugo ljeto". Ali to novalja, jer odbor mora škropilnice natrag primiti, nesamo da je dade popraviti, već da je vidi, da je ima, da znade da su još žive — jer je odbor za to odgovoran. Na proljeće se i tako škropilnice nazad medju članove podieše, dakle za što držati je?

Kako ćete vidjeti iz proračuna za g. 1893, što će Vam se poslie roztumačiti, odbor je i za buduću godinu odlučio dobaviti 6 novih škropilnica i 5 starih posve preinačiti. A jer su 2 već posve za ništa, biti će tako u svemu dobrih 20 komada. Nu to sve neće biti dosta, jer družtvo već sad ima 209 članova, a onda će ih sigurno imati mnogo više. Zato se svakomu članu toplo preporuča, da članarinu za g. 1893. plati najdulje do konca febrara, jer drugačije neće biti nikako moguće dobaviti namiljenih škropilnica.

Modru galicu (vitriol) će odbor i unapred za članove sam dobavljati, da bude naradnije, bolje i cienije. Ljetos se je medju članove razpačalo 1250 klgr. galice uz dosta nizku cienu od 26 nč. po kilu.

Po odluci odbora ljetos su svi člani dobili svoje knjižice. Ova knjižica nosi ime člana i vrieme upisa; sadržaje družtvena pravila i ima rubrike, kamo blagajnik ubilježi potvrdu, kad zadrugar plati članarinu. S ovom se knjižicom član izkaže povjereniku, kad treba škropilnicu, vitriola, kad goni k zadružnom junc itd.

Odbor je polag zaključka lanjske glavne skupščine naručio nešto sjemenja, i to 8 vrsti djeteline iz Beča, 12 vrsti turkinje iz Pešte i raznog povrća iz Erfurta, pa to dao dobrim gospodarom, da zasiju i kasnije jave, kako se što ponosilo. Dobrimi za naše zemlje i kraje pokazalo su se 2 vrsti crljene djeteline, 2 vrsti rane turkinje i 1 dugih krastavaca. Drugo je što i kod nas domaće, ili pak još gore.

Sjemenja stranjskih vrsti pšenice — kako je to lani bilo zaključeno — nije odbor dobavio, jer nije bilo novaca. U obće se odbor nije mogao strogo držati proračuna, jer se nije od zemaljskoga odbora primilo tangente od lovnog prihoda, gdje se računalo primiti 180 for. Kad se je zem. odbor pitalo, da rečenu tangentu odrediti izvoli, odgovorio je isti, da to nemisli učiniti, dok se još očekuje proviđanja potvrda po zem. saboru glasovane preinake dotičnoga zakona; na to je odbor ponovno pitao, da se našoj „Zadrugi" ona tangenta na temelju postojećega pokrajinskoga zakona od 30. junija 1886 br. 12 svakako odluči — ali je odbor dobio isti odgovor kano i prvi put.

Ložište na Križišću u dobrom je stanju. Na proljeće se je opet jedan komad na novo zavabčio, tako da će se buduće godine moći na novo vabci medju članove dielitl.

I voćnjak u Klani, p. i vještim rukovodjenjem g. učitelja Lusnika, dobro je nastan. Po zaključku lanjske glavne skupščine izvadilo se sada u istom voćnjaku preko 2000 oplemenjenih voćaka, te će se od istih danas medju Vas podieliti 1950 komada.

Konačno moram s radošću istaknuti, da su za ovu godinu skoro svi zadrugari uplatili svoju članarinu. Tko još nije, neka se požuri, a za buduću godinu — kako već rekoh — nastojte da odbavite na dobu.

Anto Dukić, tajnik.

Izvješće se prima odobravanjem na znanje.

Kod 2 točke čitaju se računi od prošle upravne godine. Primaju se na znanje, a za pregledanje istih biraju se gg. nadučitelj Butković, te obć. savjetnici Vlah i Marković.

Kod 3. točke razluže tajnik proračun za g. 1893.

Isti se prihvaća nepromienjeno sa ukupnim prihodom od 864 for. i 2 nč. i isto tolikim razhodom.

Kod točke 4. (možebitni predlozi), prima se predlog g. Butkovića, da odbor nabavi američkih vabaca, te iste medju puk razprostrani, davajuć je ipak članom cienije nego drugim. Razpravlja se nadalje o nabavi jedne mlatilnice, ali se ne dolazi do zaključka. Gosp. Butković preporuča odboru, da uvede strogi red pri porabi družtvenih škropilnica. Odbor to uvažuje, kano i primjetbu g. savjetnika Bačića, da bi se moglo još zemljišta u najam uzeti, ako prostor na Križišću nedostaje za obilnije gojenje vabaca.

Budući neima dalnjih predloga, skupščina na predlog g. Butkovića zahvaljuje odboru na njegovom djelovanju, na što g. podpredsjednik zaključi sjednicu. — Za tim je sljedilo dieljenje voćaka, od kojih je svaki član dobio deset komada.

DOPISI.

Iz Sv. Mateja 25 novembra t. g. — (Konac). Pošto je danas gospodarstvo postalo pravom znanosti, to se moraš svakako i ti upoznati sa temeljnimi načini umna gospodarstva. Pamti: dobro uredjeno gospodarstvo hrani umjerenu i poštenu obitelj mnogo sigurnije nego ikakov zanat ili trgovina. Rekoh dobro uredjeno. Ti dakle nesmiješ uviek raditi, kako su tvoji stariji radili. Oni su istina koječa znali, što smo se mi od njih naučili, ali nisu znali evo, a najmanje ono, što se je iza njih iznašlo i izmislilo — izumilo.

Izdašan ti je prihod mlieko, koje se danomice bud lieplo il ružno vrieme, dažd il snieg u velikoj množini nosi na prodaju na Rieku. Od prieke je nužde, da vodu pažnju posvetiš na stoje i na timarenje goveda, hoćeš li, da ti budu od veće koristi.

Baviš se raznim zanatom. — Eto, pruža ti se zgoda, da svoje sinove šalješ u „Delavsku školu" u Kastav, neb li tamo stekli potrebito znanje, koje će im u budućem životu doista služiti. Baviš se napokon radnjom u bližnjem gradu Rieci — njeko doba godine po šumah okolo Snieżnika ili drugdje daleko od domovine kano po Hrvatskoj, Bosnoj i Hrcegovini, Ugarskoj, Galiciji te čak u Ruskoj. Preporuča ti se, da sve što vidiš u tudjini dobra i umna, nastoj, da preneseš u tvoj mili kraj. Biti ćeš hvale dostojan.

Ocrtah u kratko tvoju prošlost i sadašnjost, a par crta tvoju djelatnost, iz koje čovjek lasno razabrati može, da neide sve kako bi imalo ići. Ima doduše častnih i hvalevriednih iznimaka, ima izmedju vas ljudi, koji se sve to više zauzimlju za napredak, ali žalibože o većini moram uzkliknuti sa onom starom Kastavskom poslovicom: „goni tovara na most, on neće nego pod most".

Kako da si pomognemo? Pobrinuti se moramo za dobar uzgoj naraštaja.

Ti uvidjaš potrebu škole, u koju i velika većina rado šalje svoju djecu, nu žalibože od te većine malo ih ima takovih, koji bi i poslie što učionu svrše, marljivo učili. Malo ih ima, koji bi uzeli knjigu u ruke, da nauče kako drugi ljudi rade; da se upoznaju sa orudjem i s pravami, kojim se prištedi i vremena i truda; da doznaju gdje je moći što dobiti uz najmanju cienu; gdje su bolji plodovi — koji je bolji način priredjivanja i čuvanja stvari za domaće gospodarstvo i stotinu drugih koristi. Toga radi imao bi svaki otac, a ne samo imao, već i dužnost mu je sveta nastojati prije svega, da mu diete polazi marljivo školu; drugo svršiv školu, da ne baci knjigu za vrata ili na policu, nego da i nadalje čita knjige i novine, koje zasjecaju u njegov djelokrug. Knjige lahko razumljive i poučne, kao što su knjige družtva „sv Jerolima". Izmedju novina „Našu slogu" i po koju drugu gospodarsku novinu, ako ma do rukuh dodje. Knjiga nas lišava pogrješaka i predsuda svakojakih, upoznava nas sa svietom. Budete li se knjigom bavili, neće više nastati doba „tabelara" — nebude više raznih sumljičenja: kako da se gospodarskom zadrugom upisuje pod Hrvatsku; da će se škropljenjem protiva peronospori uništiti vinovu lozu, da je životinja još škropljeno lišće poginula — a čovjek obolio i umro pijuć takovo vino i stotinu drugih neslanih i nesmočnih, kakvih nebi nit pas na maslu polizao. U svoje vrieme našlo se ipak bedaka i tupoglavaca, koji su u sve to sliepo vjerovali. Bio je mnogi Toma nevjerni — a taj se danas kaje, što nije i on škropio.

Kad sam već natuknuo „tabelare" i gospodarsku zadrugu, hoću nješto, da

iznesem na vidjelo. Tko ne misli svojom glavom, lahko se pusti zavesti na stranputice. Tako su tabolari mislili, da su ljudi blago, koje se može prodati, kako su se i oni pojedinci pustili podkupiti. Mnogi ter mnogi bojali se upisati u gospodarsku zadrugu — bojeć se, da će se tim upisati pod Hrvatsku. Nisu pomislili na samo značenje riečí „gospodarska zadruga". Da je to društvo, kojemu je svrha podpomagati gospodarstvo, jer je zbilja došlo vrieme, da se ozbiljno i s tomolja stade upućivati mladi naraštaj u umno gospodarstvo.

Halubljani! Neotudjujte se nauku i ljudem, koji vas na dobro upućuju; ljudem kojih vaša sreća i dobrobit je i njihova. Neodsudjujte napriečac svaku stvar. Naukom nek vam bude škropljenje, komu su se njekoji toliko protivili, a danas se kaju i gorke suze liju videć kako im bijaše loza bez lišća, dočim je bila onim, koji su slušali savjete u najliepšem stanju. Tko nije vjerovao mogao se uputiti na imanje Sarčona Antona-Ivančića, pa bi se bio imao čemu čuditi i diviti.

Pazite na djecu vašu, te na njihov odgoj duševni i tjelesni. Upućujte ih u sve ono, što je dobro, liepo i plemenito.

Pošto je pučka učiona prostomu narodu sve, početna i dočetna pouka, s čitanke i računala povraća se na ralo i motiku, na blanju i nakovalo — pozvana je ona, da u tom odigra glavnu ulogu. Ona bi morala, a i mora nastojati, da uciopi u mladi naraštaj umno gospodarstvo, da ovaj svršiv nauke — bar djelomično bude izvadjao radnje u svojoj muževnoj dobi, poprimljene u pučkoj školi — to se na taj način okanio predsuda svojih otaca. Nu pučka učiona će tek onda odigrati svoju ulogu, budu li ju u tom podupirali k tomu pozvani faktori, naime: občinske i školske vlasti. Isto moraju nastojati, da svaka škola bude providjena školskim vrtom. Ona tada mora odabrati zgodan i praktičan način, neće li, da joj se dogodi, kako nam sliedeća pripovjedka pripovieda:

Njeki valjani otac poveda njeki dan svoga sina u vrt. Tu mu se pruži prigoda, da ga, sad ne znam o čem, poučava. Dječak slušao svoga otca otvorenimi ustima, dočim mu je ovaj neprestano pripovjedao o dotičnoj stvari. Otac je dakako mislio, da ga sin napetošću sluša. Nu gle njegova čuda i jada, kad opazi kako mu sin od časa do časa, plešćuć rukami i skačuć od veselja stade radostno vikati: „Aha, uhvatio je, uhvatio je". „Što — tko" — upita iznenadjeni otac. „Pauk uhvatio muhu" — veselo odgovori dieto.

Naša gospodarska zadruga morala bi malko bolje primjerom prednjačiti — morala bi razširiti svoje djelovanje — pružati bi morala izdašnija sredstva — postarati bi se morala za nabavu knjiga i novina — te isto medju narod dieliti. (Odakle ako neima dovoljno prihoda? Op. ured.)

A i ti dična „Naša Sloga" morala bi u ime koristi zanemarenoga poljodjelstva taj predmet neprestano zagovarati, pošto je tvoj program uzko spojen sa tom strukom[1]). Potaknuti bi se moralo pojedine dopisnike, da kakonogod se svake godine u pojedinom kraju potiče narod na pojedine izbore, bilo občinske, pokrajinske ili carevinske, isto tako moralo bi se iz pojedinih krajeva donosit dopisa, na vidjelo iznašati mane i nedostatke, te proma tomu pouke prigodom pojedinih poljskih radnja. Doista, to bi bilo od velike potrebe — a i ne manje koristi; jer obće blagostanje zavisi o blagostanju pojedinca, jest razboriti rad uz vještu uporabu nauke i izkustva.

Drago Draško.

[1]) Stupci našega lista otvoreni su svakomu a pučki učitelji pozvani su prvi, da drugim u tom prednjače. Op. ured.

Razgovor

med Kršanom i Čepićanom kod „Tabulica".

Čepićan: Dobro jutro protelo; Molim vas, bite mi mogal reć, ko je pasala pošta, jer moram poć vidit ko je prišal za Čepić kakov avis od podestarije, da ga more naš župan publikat posle maše.

Kršanac: Bogdaj! — Ni još ne, zač čekam i ja poština, da će mi donest neku medežiju iz Pazina, jer mi je žena ništo bolna. Sedite se ovde, vas imam juštu ništo za popitat.

Čep. (Sjedne do Kršanca). Ma juštо mi rabi malo sedit, zač sam se spotil od Čepića.

Krš. Su klicali nedilju kod vas, da su razstavljene va podestariji niko lište za balotacijone, da jih more poć svaki pogledat, ako su juste? Toga se ni još moje pamoti kod nas čulo.

Čep. Dragi vi, — ča znate, ča je to?

Krš. A ča znate vi?

Čep. Dosada su delala naša gospoda s nami, ča su hotell, jer mi smo bili zasliplјeni; a sada su se dali naprid niki učeni muži naše krvi, ki govore po naše. Oni misle dan i noć za naše dobro, pak zato su osvedočili barbu Matota, da more svaki kmet, ki plaća jedan fijorin šteur, balotat za koga će on, a ne kako i prvo, da stori sve gospodi po volji, da kmet ni znal ča dela.

Krš. Sada sam kapil; — čul sam niki dan govorit, da Kršan neće imat škole, dok je pod gospodske ruke, zač da su Kršanci rekli pred komišijonom, ki je priša iz Pazina, da oni te hrvatsku šk'u; a se zna, to ni plominskoj gospodi pravo, pak zatežu sa gradnjom školske kuće. Jena sramota je, da ni kod nas još škole, kadi bi morali bit dva učitelji, jer je pustil i pokojni Strozziga za jednoga. Tr je u našem kómune preko 800 otrok, ki bi hodili u školu.

Čep. Ma, dragi moj! — da nimamo više stvari, smo si mi Kršanci, Čepićani, Kožljani i Brdjani sami krivi. Ča nemoremo si mi izabrat u raprežentancu vridne muže i još vridnijega podešťata naše krvi, ki bi se za nas više skrbil?

Krš. Voro imate pravo! Da bi bili svi moje misli, bimo si izabrali takovega muža za podeštata, makar ko nezna nego svoje ime podpisat; tr dela sve za njega njegov škrivan. Jušto se bližaju balotacijoni poli nas, ću provat nagovarat naše Kršance, da se probude i oni.

Čep.: Viste, sada gre pošta! Donka Beg s vami; delajte kako ste roká, ću i ja u Čepiću; ćete vidit, da će bit bolje za nas.

Krš.: Storit ću ča san roká, jer znam, da će biti za nas vavik slabo dokle budemo mi ovce pasli i branili a talijanska gospoda je muzli i strigli.

Čep.: Tr znate, da ostanu vavik siromahu samo repi kada s gospodom črešnje zobljo.

Krš.: A te črešnje su naše!

Čep.: Još je veća sramota naša.

Franina i Jurina

Fr. Ala lipa se travinjala meni i nekim drugim pasani petak.

Jur. A ča tako lipoga?

Fr. Pošli smo na samanj u Kringu a samnja ni bilo, zač da je prenešen za ponediljak.

Jur. Ma ča bi, da ni Tinjanska podeštarija to javila našemu županu?

Fr. Aj da je, nego naš župan, da lista ni otvoria, nego ga nazad posla u Tinjan.

Jur. Ma za ku nesreću je to učinia?

Fr. Tr znaš zašto, ašto je bilo u našem jeziku pisano.

Jur. Sada vidim, da su puni zloće; po rane kože ja bi ga poša pitati, da mi plati žurnadu, neka se navadi sa tužnim kmotom škercat.

Fr. Tako ti je dragi moj Jure, nas drže da smo šćavi, i po Franića smo pravi šćavi, kad tako s nami delaju.

Jur. Ma ja se nadam, da ćemo si svi to dobro u glavu zapisat za buduće balotacijone.

Fr. Dà dà i svim ćemo povidat, da znadu kako nas Talijani ljube.

Jur. Dà, kako i vrag tamjan.

Različite viesti.

Odbor političkoga družtva „Edinost" zaključio je u svojoj sjednici dne 27 novembra jednoglasno, da se objelodani sliedeća izjava:

„Odbor političkoga družtva „Edinost" smatra gg. zastupnike Vjekoslava Spinčića i dr. Matka Laginje hrvatsko-slovenskimi zastupnici:

1. jer su ih u bratskoj slogi izabrali hrvatski i slovenski birači, i

2. jer ih je priporučilo političko družtvo „Edinost", kojemu je zadaća braniti narodne koristi Slovenaca i Hrvata".

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost":

Matko Mandić,	**Make Cotić,**
predsjednik	tajnik

Imenovanje. Ministar unutarnjih posala imenovao je tajnika kod namjestničtva u Trstu g. Rossetti pl. Scander kotarskim kapetanom u Puli; namjestničkim tajnikom bijaše imenovan komesar g. Lasciak.

Doznajemo iz pouzdana izvora, da bijaše umirovljen bivši kotarski kapetan u Puli g. pl. Conti, kojeg zdravstveno stanje podaje malo nade na ozdravljenje. Žalimo iskreno nesretnoga g. kapetana i njegovu plemenitu obitelj.

Sedamdesetgodišnjicu svoga života slavi danas dne 8. t. mj. veoma zaslužni svećenik i rodoljub veleč. g. Ivan Treven župnik kod sv. Ivana u našoj okolici.

Njegovi župljani pripravili su obljubljenomu pastiru srdačnih ovacijah, kojim se i mi iskreno pridružujemo želeć prevriednomu starini, da bi još dugo župnikovao svomu stadu na čast Bogu a na korist župljana i naroda.

Prve krune „Bratovščini". Zastupnici Istre na carevinskom vieću u Beču gg. Spinčić Vjekoslav i dr. Laginja Matko darovaše „Bratovščini" svaki po zlatni komad novih novaca od 20 kruna (10 for.), što su jih prve dobili.

Javljajuć ovo nakanom, da bi se i drugi za ovim plemenitim primjerom poveli, izriče uprava „Bratovščine" spomenutoj gospodi za taj velelicpi dar najdublju zahvalu.

Zabave u „Slavjanskoj Čitalnici" u Trstu vršiti će se u ovogodišnjoj zimskoj dobi kako sliedi: u subotu dne 31. decembra 1892 „Silvestrova večer; u subotu dne 14. jenara 1893 tombola sa plesom; u subotu dne 21. jenara plesna zabava; u sredu dne 1. febrara veliki ples; u sredu dne 11. febrara plesna zabava. Početak svaki put točno u 9 sati na večer.

Tiskovna razprava. U Rovinju započela je prekjučer tiskovna razprava proti uredniku zakutnog puljskog listića „Il Giovine Pensiero", što ga uredjuje poznati piskar Carlo Martinolich, ili kako se je u svoje vrieme sam nazivao „York". Tuže ga radi uvriede poštenja Wassermanni otac i sin t. j. zemaljski zastupnik vitez Wassermann i njegov sin Tito. U svom listu nazvao je Martinolich Wassermanna: „Galantuomo da ergastolo, Creso divenuto tale mercè una serie di laderie e d'imbrogli". (Poštenjaković iz tamnice, bogataš, koji se je obogatio raznimi tatbinami i prevarami).

To je altrochè „bestia", kanonièe Frane!

Koncert Ondříčkov. Javili smo u zadnjem broju, da priredjuje za subotu dne 3. novembra slavni češki umjetnik na guslah g. Ondříček koncert u kazalištu „Politeama Rossetti". Radi nepredvidjenih zapreka morao je uređeni koncert izostati, te bijaše preložen za danas na večer t. j. za 8 t. m. u 8 sati na večer u istom kazalištu. Nadamo se, da će se večeras naći na okupu svi sviestnji Slaveni Trsta i okolice, da izkažu počast slavenskomu umjetniku i da se naužívaju njegove divne glasbe.

Novi slovenski časopis u Trstu. Našoj vriednoj drugarici „Edinosti" pišu iz Gorice, da je bio ovdje g. dr. Mahnič profesor bogoslovja iz Gorice radi oživotvorenja slovenskog časopisa; da mu je našao urednika u osobi veleč. g. Slavca, da će list izlaziti dvaput mjesečno po receptu pokojne „Stare Soče" i da će zagovarati čitavo Primorje „proti vsem Vam". U Gorici da nije dozvolio preuzv. g. nadbiskup oživotvorenje takovog časopisa, jer da obstoji i bez toga razdor medju svećenstvom.

Noznamo koliko je istine na svemu tomu, nu ako se zbilja kani ovdje pokrenuti takav časopis, kakvomu se je uzprotivio preuzv. nadbiskup Zorn, neshvaćamo kako su mogle naći ovdje odziva one osobe, koje ga nenadjoše kod kuće, gdje ih najbolje poznaju. Ili zar se ovdje neboje crkveni poglavari razdora medju svećenstvom?

List, koji bi nam pomagao pobijati talijanski nadriliberalizam u vjerskom i narodnom pogledu, pozdravili bismo iskreno, inače daleko mu kuća!

Irredentisti, koji su ove jeseni upalili petardu i bacih dinamita pod samim „Kašteluom" i koji se nalaze ovdje u iztražnom zatvoru, biti će za koji dan odvedeni u Beč, da budu od tamošnje porote sudjeni. Imena tih junaka priobćili smo u svoje vrieme. Sudbene oblasti imale sud buz dvojbe vrlo važan razlog, što nepostaviše te zločince pred domaću porutu, već ih šalju u Beč, da im Niemci sude. I naš urednik molio je iz istih razloga opetovano delegaciju druge porote, nu nebijaše nikada uslišan, već ga postaviše svaki put pred onu porotu, pred koju se sada neufaju postaviti one junake-petardiste.

Pošta u Ičićih. Dne 2. t. mj. otvoren bijaše novi poštanski ured u Ičićih, občina Veprinac, kod samoga mora.

Tom poštom je vrlo malo pomoženo pučanstvu občine Veprinac, jer se nalazi na skrajnoj točki občine.

Občinari Veprinca bijahu zadovoljni sa poštanskim uredom u Frančićih, koji bijaše lanjske godine zlobom nekojeg spletkara ukinut, premda vrlo važan a eraru unosan. Novim poštanskim uredom u Ičićih neće se dakle moći ono pučanstvo okoristiti, a erar će morati boz dvojbe pružati novčanu pomoć ako bude hotio, da se tamo uzdrži. U ostalom mi neimamo ništa proti novom uredu, dapače želimo, da se i u najmanjem mjestancu ustroje takovi uredi, ali bi se imalo slavno ravnateljstvo pošta i brzojava obazirati u prvom redu na ona mjesta, gdje bi i erar imao od toga koristi. Da negovorimo od drugih mjesta, spomenuti ćemo za sada samo dva t. j. Medulin i Frančići, dotično Mihotići, kojim, kano i čitavoj najzapadnijoj strani občine Kastav, nije sa poštom u Matuljah posve ništa pomoženo.

Iz Zadr piše nam prijatolj 7. t. m. Ovójo ništa izvanredna van što je na starini Velebitu zabielio snieg i što su po naših kavanah osvanule škrabice za nabiranje milodara za nesretnu „Logu". Talijanaši naši pristupili su od osnove k činu, al ih ni taj spasit više nemože, jer je u Dalmaciji za uviek odzvonilo talijanaštvu.

Kako javljaju iz Šebenika ide dičnomu dru. Zlatarovićú na bolje. Čitali ste boz dvojbe kako su hrvatski zastupnici u Beču interpelirali ministra predsjednika radi razbojničke navale na prevriednog ljećnika. Čekamo na odgovor, a medjutim Srećnji neka dozvoli, da se naš ćelični i pošteni rodoljub do skora oporavi, ter nastavi svoju svetu borbu proti kukavicom, nametnikom i izrodom hrvatskoga puka u našem Šibeniku.

„Obzorovu" dopisniku iz Liburnije. Podosta je već tomu vromena, što pišem ćrtice i pripovjesti u podlistcima raznih hrv. novina, medju kojima i u „Našoj Slogi". Budući sam razabra, iz zadnjeg broja cienjene „Naše Sloge", da se u „Obzoru" od 27 studenoga t. g. napada na njekoje učitelje iz Liburnije, koji su jednom pisali u podlistak „N. S.", mol m najuljudnije gosp. „Obzorova" dopisnika iz Liburnije, da se izvoli izjaviti, jeli je svojim dopisom i mene ubrajao u svoje „značajnike" — Toliko molim u ime svoje časti.

Kastav, dne 4. prosinca 1892.

Vinko Rubeša, učitelj.

Vatrogasno družtvo u Kastvu. Nekoji naši rodoljubi pokrenuli su u Kastvu hvalevriednu misao, da se ustroji u gradu Kastvu vatrogasno družtvo, te razaslaše na vidjenije občinare sliedeći poziv: Poznata je važnost vatrogasnih družtva, te mislimo, da Vam dobrotvornu svrhu istih, a istotako potrebu takovog osnutja za našu občinu, tumačiti netreba. Namjerava se naime za ovu občinu ustrojiti „Dobrovoljno vatrogasno družtvo" sa središtem u Kastavgradu. — U tu svrhu sabralo se dosad 28 članova ovdje. Toga radi umoljavate se, da u Vašoj okolici pristalje vatrogastva upozorite i nagovorite, da se kao izvršujući ili podupirajući članovi ovom dobrotvornom i humanitarnom družtvu pri-javo. — Kada bi se u pojedinih županijah ove občine više članova našlo, ustrojilo bi se u istih podružnice, te jih po m guć-nosti sa potrebitimi spravami obskrbilo. — Dogovor o konštituiranju družtva, o potrebitih sredstvih u to ime, o sastavu pravila itd. sliedit će u četvrtak (na blagdan naše Majke Božje) dne 8. decembra 1892. u 3 sata poslie podne u prostorijah „Narodnog Doma" u Kastvu, kamo Vas podpisani uz prijavišve se članove najuljudnije pozivlju. — Uz hrvatski pozdrav vatrogasaca: „Pomoz Bog!"

Za začastni osnovateljni odbor:

Kastav, dne 1. decembra 1892.

Mirko Jelušić v. r. F. Kleinmayer v. r.

Izpod Osorčice. — Molim Vas, častni gospodine uredniče, da mi ustupite malo prostora u dičnom nam listu „Našoj

Slogi", a to tim više, jer iz ovih se krajeva riedko kada štogod čita u ovoj pobornici hrvatskoga prava Istre.

Za stalno Hrvati braća naše Istre čudom bi se začudili i s lievom i desnom se križali, kad bi k nami došli i malko u našem Nerezinskom selu boravili, te opazili ponašanje ovdješnjih žitelja. S time hoću reći, da i doravo čoljade možo tvrditi, da je ovo mjesto čisto hrvatsko, jer svim (osim možda dvojici ili trojici) materinski je jezik hrvatski tako, da djeca jednog i drugog spola neznadu ni beknuti u kojem drugom jeziku. Ali ipak neki talijanski zanešenjaci, izrodi roda svog, koji neznadu drugo nego mrziti ono, što je hrvatsko i proganjati nečuvenim načinom zagovaratelje i uzdržatelje domaćih hrvatskih prava, hoće da zagovaraju i uzdrže netemeljitu talijansku stranku na štetu hrvatske — da li ovo hrvatsko selo izgledalo kao prava fiorentinska varoš. — Bože dragi! Hoćete li veće nemarnosti i nepravednosti od ove? Na osorskoj talijanskoj (!) občini zastupa ovo hrvatsko selo osam ili devet osoba, koje neznadu nego puhat u rog nekoga domaćeg tobožo bogataša. Jadnici! Radi njega zanieču svoj hrvatski karakter; njemu za ljubav grdo i mrze na porabu hrvatskog jezika u službi božjoj, gdje je to dopušteno. A zašto ta privrženost?.. Jer sam njemu dužan, jer od njega primam radnju, jer od njega mogu dobiti malo novaca na zajam; zar ja moram zato biti njemu rob? Kad mu ja plaćam kamate u redu, kad mu pošteno radim a on meni plaća, što može on od mene drugo iziskivati? Zašto moram ja biti i njegova podrepina? Ah! sumješćani moji, kamo je išla vaša čast, vaš ponos, vaš hrvatski značaj? Spomenite se od kojeg ste roda i kraja; otvorite jednom vaše pospane oči, te pogledajte i pripoznajte vašu hrvatsku narodnost. Valja da se dalje ne dajemo zavaravati, treba da jednom već počnemo drugačije misliti i raditi. Mi smo svi Slavjani a na pose Hrvati; držimo se dakle ponosito toga častnoga i slavnoga imena. Zar nevidimo kako braća naša po cieloj Istri na noge se dižu i žele postati gospodari u svojoj kući? Ajdo, i mi daklo pripravimo se! Brzo, t. j. do malo mjesecih imati ćemo občinske izbore; red je, da se sporazumimo, da radimo za hrvatsku stvar, da izvadimo osorsku občinu iz ruku talijanaša i da si tako osvjetlamo naše pošteno lice, te da bacimo i ovu talijansku kulu na slabom temelju sagradjenu. Braćo moja Nerezinci! Na polje vaše rodoljublje; premda se hoće još vremena do ovih novih občinskih izbora, treba ipak da ostavimo na stran naš dosadašnji nemar il nehaj, a da se svojski i na vrieme zauzmemo za stvar. Ako mi budemo tako u slogi radili, izvojevati ćemo stalno pobjedu hrvatskoj stranki; drugačije sramotno ćemo ostati i dalje tudji robovi. Ja cienim, da ako budete samo slušali vašu saviest i držali se vašeg hrvatskog ponosa, da ćemo ostati slavodobitni. Ciela će Vam Istra čestitati i slaviti će vas kao dostojne njezine pobornike. Pomogao nas Bog i živili!

Listnica uprave.

Gosp. dr F. P. u N. Do konca tek. godine hoće se još for. 4.50.

Oglas

kojim podpisani poviljo gg. članove „Zadruge za odtok vode u vrbničkom polju" na redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 27. t. mj. o 9 sati jutrom u občinskom uredu u Vrbniku sliedećim dnevnim redom:

1. Izbor odbora.
2. Izbor pregledača računa.
3. Odobrenje proračuna.

Za promicateljni odbor
Krk, dne 5. prosinca 1892.
Predsjednik: Dr. Vitezić v. r

Poziv.

P. N. gospoda članovi čitaonice „Zora" u Opatiji pozivlju se k redovitoj skupčini, koja će se obdržavati dne 8. decembra t. g. o 4. uri poslie podne sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće blagajnika.
3. Izbor odbora za godinu 1893.
4. Izbor dvojice revizora.
5. Možebitni predlozi.

Opatija 6. decembra 1892.

Ivan Flamin v. r.
predsjednik.

Obavlja naručbe točno te odprema prosto poštarine!

Velečastnome svećenstvu

podpisani se uljudno preporučuje za izradbu svakovrstnog crkvenog posudja, iz čistega srebra, alpaka i mjedovine. kao: **pakaznica, kaleža, čestičnjaka, svietnjaka, svjetionica itd. itd.** u najnovijih i liepih oblicih a po najnižuj cieni.

Stare predmete popravlja te ih kroz žganj posrebruje i pozlaćuje.

Na zahtjev šalje ilustrovane cienike odani 22—24

Teodor Slabanja

srebrnar u GORICI (Görz)
ulica Morelli br. 17.

Obavlja naručbo točno te odproma prosto poštarine!

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, samoljenih boja na ulju najfinlje vrsti; crvene, žuto, zeleno, višnjavo i crno po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nijo moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrapitolja od Kwizde (Kurneuburger Vlohnähpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modro galica za porabu kod trsja. Naručiteljem dajo se brezplatna puraba telefona. 23—52

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštodili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz veoma nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog ovršim.

Prodajem

daklo svakomu, bio bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 6.60, i to:

6	„	amer. patent. srebr.	vilica iz jednog kom.	
6	„	„ „ „	žlica običnih	
12	„	„ „ „	„ za kavu.	
1	„	„ „ „	velika žlica za juhu,	
1	„	„ „ „	„ „	mlieko.
6	„	englezkih Viktorin-tasa.		
2	„	krasnih svetnjaka za stol.		
1	„	čajovnik.		
1	„	fina posuda za cukar.		

42 komada svega.

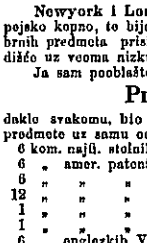

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cienu od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, se jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih naručba, koje sam primio o izvrstnosti i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Ukniižena znamka.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni sličnі predmeti, jesu padjelani.

Pošilja se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrobi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent
ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu
Wien, I., Fleischmarkt 1-2/22.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posvo sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892.
Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom jesam posvo zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa
načuičitelj.
3—1

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog uja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 27—52

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 28—52

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, klišé, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečatu itd. za najniže cieno. — Preprodavači i agenti dobiju dober popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeće.

G. BATTARA i dr.
TRST 28—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovito i pravo flašire iz Brošlje, željezo-Malozzi. Obično bakalarevo ulje; isto ulje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriopljujući i probavljajući. Eliksir China proti grozanici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim boleštim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsala okriopljujuće žoludne Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačko kiselice knoza Estorhazy. 21—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzeće.

Nić već kašlja!

Balzamski petoralski prah
ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar u dobije se u odlikovanoj ljekarni
PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"
TRST: Piazza grande. 28—52

Poštarsko pošiljke odproma se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

U radionici klepara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditolja vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjene, te izvadja i drugo radnje klepatske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 28—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najboljih uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedene razne sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje bojo i mramora, obavljaju laštenje shodova te odstranjonjo vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obuljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom u Istri i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, biljožimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,,
52—27 vrata 11.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje
z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 43—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Predaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20% in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — **Za Afriko:** preko Genove, preko Marsilje, preko Lione, preko Londona i preko Darmoutha — **Za Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesnc i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vozne karte, niti da mislijo za razrede ali polože kapare. Desti jo, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi družtvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbo za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnejo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne pripe o pravem času v določeno mesto, vsled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spodicijo po vsej Severni-Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Svi strojevi za poljodjelstvo
vinogradarstvo i voćarstvo.

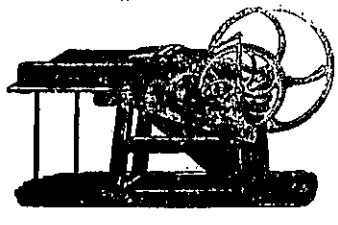

Mlatilnice,
mline za čišćenje žita
izbiralnice,
rezalnice krme,
mline za voće,
tiskalnice za voće, groždje i vino

kao takodjer svakovrstne druge strojeve i orudja za **poljodjelstvo, vinogradarstvo i voćarstvo itd. itd. novog izvrstnog ustroja razpošilje najjeftinije**

IGN. HELLER u Beču,
2/2 Praterstrasse 78.

Ilustrovani katalogi i zahvalna pisma u hrvatskom, njemačkom, talijanskom i slovenskom jeziku pošiljaju se na željo brezplatno i franko.

Strojevi davaju se na pokus — jamči se za nje — pogodbe su povoljne.

Ciene su iznova snižene!!! 18—20

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.** Tiskara **Dolenc.**

Broj 50. U Trstu 15. decembra 1892. Godina XX[illegible]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja za pogodbe na upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“ Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Ističe eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i četvrtoj godini. Pozivljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Budući da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge“.

Iz carevinskog vieća.

Beč, 12. decembra 1892.

Prošloga tjedna obdržavalo je carevinsko vieće četiri sjednice. Odmah ponedeljak odgovorio je grof Taaffe na interpelacije, što su bilo na nj postavljene radi razpusta mjestnoga vieća u Libercu (Reichenbergu) u sjevernoj Češkoj. To je najobrtniji grad u sjevernoj Češkoj. Do prije nekoliko godina bavili su se njegovi stanovnici samo obrtom, nemareć ni malo za politiku. U novije doba bilo je izabrano takovo vieće, koje je jako politicarilo, i to u velenjemačkom smislu. Načelnik, potvrdjen po Njegovu Veličanstvu, nije kod svečanosti nosio reda što ga ima. Doček Njeg. Veličanstva lanjske godine nije bio najpatriotičniji. Gradska straža imala je pruskomu slično odielo. Vieće slavilo je sedansku bitku, kojom prilikom se je izreklo mnogo velikonjemačkih govora. Ono nije se držalo zakonitih naloga viših oblasti; pače je raznim visokim oblastim odgovaralo nedostojno, posprdljivo. Dogadjali su se u gradu neredi, kojih rodarstvo nije marilo zapriečiti nit udušiti. To je samo nešto iz veliko pune torbe grieha, koje je zastupstvo kroz mnogo godina počinjalo. Sve o,,omenc nisu ništa pomogle. S toga je namjestnik to zastupstvo razpustio, i ministar grof Taaffe veli u svom odgovoru, da odobrava t j korak. Izbori u ostalom će se obaviti u zakonitom roku, pošto vladin povjerenik, odkad je tamo, pripravlja, dakako pomoćju občinskih činovnika, izborne listine.

P l e n e r je predložio razpravu o tom odgovoru, i za taj predlog glasovali su ljevičari, njemački nacijonalci i Mladočesi. To je bio opet neki poraz vlade. Njemački nacijonalci glasovali su za to, jer se radi o njihovu vieću. Zastupnik P r a d e, liberalački bivši podnačelnik, govorio je nekoliko put o stvari. Ljevičari pili su postavili interpelaciju i sada razpravu zahtjevali, da se pokriju kod občinstva, koje drži, da su oni dali povoda razpustu, samo da mogu tamo na vladu. Česi glasovali su za to, da u odnosnoj razpravi pokažu u toj prilici kako njemačke većine u gradovih i občinah Česko postupaju nezakonito proti manjinam češkim. Pripovjedali su stvari, nad kojimi se čovjek zgražati mora. Ipak držim, da se H r v a t o m i S l o v e n c e m u stanovitoj zemlji groznijih dogadja.

Ta razprava, usried razprave o proračunu državnom, trajala je pune dvie sjednice: utorak i srieda.

Ponedjeljak i petak vodila se je razprava proračuna, i to ministarstvo zemaljske obrane i nutarnjih posala.

Kod ministarstva zemaljske obrane govorio je zastupnik Čeh Š p i n d l e r. On reče, da je u proračunu skupnoga ministarstva metnuta svota od 97.000 kao naknadna vjerosija za godinu 1892 za proviant mornara na brodovih u jadranskom i sredozemnom moru i na brodovih u lukah se nalazećih, to svota od 63.000 za god. 1893 u istu svrhu. Uprava mornarice da to opravdava sa povišenjem ciena hrane. To pak, po njegovu mnienju nestoji, već se ima iskati uzrok u pogodbi, koju je uprava sklopila sa bečkom firmom E i s l e r i drugovi, pogodbi štetnoj za orar a jako unosnoj za tu firmu. Kad bi ono povišenje hrane stojalo za mornare na rečenih brodovih, morale bi vriediti i za cielu mornaricu u Puli i za bolnice u Puli i Vodnjanu. Pošto pak neima tu povišenja, nebi ga bilo trebalo nit tamo, kad bi pogodba sa rečenom firmom bila sklopljena kako valja. Kod drugih potrebitih stvari se toli škrtari s troškovi. Neide tu samo o rečene svote od 97.000 i 63.000 for., nego ide za svotu skoro od jednoga milijuna forinti, pošto je ona pogodba sklopljena na 10 godina. Tu svotu moraju platiti porezници, ne na korist mornarice, nego one firme. Delegacije su ju već doista dozvolile, jer nisu znale za tu pogodbu. On postavlja predlog: c. kr. vlada se poziva, da naknadno zahtjeva od skupne vlade razjašnjenja o pogodbi sklopljenoj sa firmom E i s l e r i drugovi.

Kod toga ministarstva nije već nitko govorio. Izviestitelj proračuna, Poljak S ó c p a n o v s k i, rekao je, da nije za predlog Š p i n d l e r o v, jer da je prošle godine bilo ipak povišenja ciena hrane, i da se nebi imalo izricati nepovjerenja delegaciji, kao da je bez dovoljne brige postupala.

I predlog je većina odbila.

Svakako je dobro, da se je ta stvar potakla, jer ako nije vieće primilo predloga, čitat će ga vlada i ove polovice i skupna, i bar čuvat se u napred sklapati onakove pogodbe.

Inače se je već ponedjeljak razpravljao proračun za ministarstvo nutarnjih posala, kod kojega je već onaj dan, pak petak, više govornika govorilo, i još će ih govoriti; medju njima i dr. L a g i n j a. Kad će doći na red, težko je reći, pošto se je u petak opet zaključila razprava s odgovorom vlade na upit zastupnika dra. Gessmana o zloporabah kod osiguravajućega družtva „Phoenix“, i pošto je predložen kući provizorni proračun za mjesec jenar, febrar i marač buduće godine.

Zastupnik P e r n e r s t o r f e r govorio je o postupku grofa Taaffe-a, kao ministra nutarnjih posala. Kod proračunske razprave, veli on, imadu zastupnici izreći povjerenje ili nepovjerenje vladi, te izricati svoj sud o upravi. Najteže je govoriti o upravi političkoj, pošto se ministru nemože nikad ugoditi. Ako so navadja dats i slučajeva za dokaz slabe uprave, tad veli on, da su to pojedini slučajevi i nedokazuju slabe uprave. Ako se govori općenito, tad veli, da su to općenite pritužbe, da treba pojedine slučajeve navesti. Na interpelacije, ako su mu jako neugodne odgovara, ali samo formalno, veoma riedko materijalno. Obično kaže, da je dao sve potanko iztražiti, al da nije ništa istinita u navedenom. Drugda reče, da nije liepo napadati činovnike, koji nisu prisutni, te se nemogu braniti. Al ako oni nisu tu, je vlada, koja jih ima zastupati, i koja bi jih imala u obranu uzeti samo onda, kad su krivo napadnuti, a postupati proti njim, kad su krivi. Za svoje tvrdnje navadja zastupnik dokaze.

U sjednici od ponedjeljka bilo su postavljene tri interpelacije ticuće se odnošaja slovenskih i hrvatskih zemalja. Zast. R o b i ć sa drugovi postavio je upit radi jednoga nečuvenoga slučaja sbivšega se u Koruškoj. Tamo je sudac čovjeka pozvanoga k sudu a nepoznajućega njemački jezik, metnuo u zatvor od 24 ure sa riečmi: „čekaj, učit ćeš te ja njemački“, a sudbeni sluga ga je drugi dan pitao, da li već znade njemački. Zastupnici Š u k l j e, K l u n, F e r j a n č i ć, postavili su upit radi uredjenja slovenskih škola u Koruškoj i postupka nekih političkih poglavara, koji psuju Slovence i sve što je slovenskoga. Dugo se je čekalo, dok se je pitanjo uredjenja školstva za Slovence u Koruškoj doniclo u carevinsko vieće. Lani se je iztaklo u govorih, i držalo se u pesti zakonito uredjenje. Ljetos se je poprimila i interpelacija. Zastupnik B i a n k i n i sa drugovi upitao je vladu, da li kani poduzeti mjere, da se na kraj stane ratu, koj čini Lloyd domaćim malenim parobrodarskim družtvom Dalmacije.

Još ovo. Zastupnik S o k o l je u svojem govoru kod razprave o razpustu zastupstva u Liberu rekao nekoliko rieči češki, i došlo su u zapisnik. Predsjednik sabora je u drugoj sljedećoj sjednici izjavio, da te rieči ne spadaju u zapisnik, jer da nebijahu stenografirane, nego dane stenografom od govornika. Tomu su zastupnici češki već tad prigovorili, a Sokol je u sljedećoj sjednici proti tomu kratkim obrazloženjem najodlučnije prosvjedovao. Predsjednik je na to izjavio, da ostaje ipak kod svoga nazora.

Zastupnik V a š a t y molio je za rieč, a kad mu ju je uzkratio, molio je da uzmogne predložiti razpravu ob odgovoru. To mu se je dozvolilo, ali predlog bio je zabačen. Zanj su glasovali samo Česi i Hrvati, te neki antisemiti. Taj postupak razdražio je Čehe i sve prave Slavene. Dovikivali su: naš novac Vam je dobar, al našega jezika nećete da poštujete! Doć će i za to vriome!

Ministar K u e n b u r g je u milosti odstupio, i imenovan senatskim predsjednikom najvišega sudišta. Pred godinu dana bio je još jednostavni savjetnik zemaljskoga suda u Gornjoj Austriji — sad je već predsjednik senata najvišega sudišta!

O položaju se inače nemože ništa stalna reći. Vlada se od danas do sutra. A tko će da znade što je u glavi grofa Taaffe-a za prokosutra. Po onom, što sam kaže, ni on sam toga nezna.

Glasovanje o dispozicionom fondu.

Već davno nebijaše toliko komešanja u carevinskom vieću prije glasovanja za dispozicioni fond, kao prije onoga 2. decembra t. g., nit toliko govora o njem, kako u toj prilici. Ljevičari zagrozili su se vladi opozicijom, kad su vidjeli, da jim ona nije dala — jer nije mogla — što su htjeli. Vlada mislila je, da će se spasiti onako, kako se je spašavala prvanjih godina, da će nimme većina kuće samo u strahu pred ljevicom glasovati za vladu, bez obzira na to, kako ova sa pojedinimi narodi postupa, bez ikakva obećanja, bez ikakve obvaze, bez ikakva jamstva, da će svoj postupak promjeniti, da će bit pravedna svim narodom. Tako se je radilo prvanjih godina. Kadgod nije jedna ili druga ili treća stranka postojavše većine bila zadovoljna s kakvim predlogom vlade, tad je vlada rekla: e, pazite, ako mi toga nedozvolite, onda ću se obratiti na ljevicu. I ona jedna i druga i treća stranka pritvrdjivalo su vladi, dozvoljavale su joj što je htjela, premda su bile u dnu duše osvjedočene, da ono nije koristno za narod, koj zastupaju, da je zanj dapače štetno. I vlada je tako mogla raditi što je htjela, i radila je po svojoj dragoj volji, najviše na štetu onih, koji su ju podupirali, a na korist onih, koji bijahu proti njoj.

Ovaj put nije tako išlo. Ljudi stranaka, koji vladu podupiru, oblietavali su okolo zastupnika mladočesko-hrvatsko-slovenskoga kluba, i nagovarali jih kojekako, da glasuju za dispozicioni fond, samo za to, jer da će to biti pljuska ljevici. Našli su na tvrdu kost. Oni zastupnici odgovarali su, da se dispozicioni fond glasuje ne ljevici, nego vladi grofa Taaffe-a, da tu vladu već predobro poznaju iz njezinih čin. a, da nit nebećaje, da će bit drugčija, da je pače izjavila u svojih glasilih, da ostaje kakva bijaše i je; da oni u nju povjerenja neimaju, te njoj dispozicionoga fonda glasovati nemogu, nit neće. —

Smješno je upravo govoriti o pobjedi ljevice kod glasovanja o dispozicionom fondu, a još smješniji su prigovori, koji se čine Čehom i Hrvatom, da su s ljevicom glasovali, te tim njoj pomogli do pobjede. Svakoga prezira pak su vriedni oni, koji da zavaraju s v o j e č i t a o c e i n o m i s l e ć e o b č i n a t v o, predstavljaju stvar tako, kao da su Č e s i i H r v a t i sdružili se s ljevičari, jer su ljevičari onako ovom prilikom glasovali, kako su glasovali oni. Ti ljudi zaboravljaju, da su par dana prije glasovali za palaču austrijske delegacije u Budimpešti, kojom se zabija čavao u dualizam, koban za Slavene, imenito za Hrvate — i to zajedno sa ljevicom; da su zajedno s ljevicom glasovali za podpore L o y u u i dunavskom parobrodarskom družtvu; da su s ljevicom glasovali za trgovačko ugovore i nesretnu klauzulu na vino; da već dvie godine uzastopce glasuju u svem i svačem zajedno sa ljevicom.

To bijahu zbilja pobjede ljevice, jer se je tim njoj i njezinim namjeram u prilog radilo, i podržavalo sustav, kojim se vlada.

Glasovanje o dispozicionom fondu nemože se uzeti takovom pobjedom ljevice, a još manje pobjedom, kojoj bi bili pomogli Česi i Hrvati.

Č e s i i H r v a t i glasovali su po svojem uvjerenju proti dispozicionom fondu, jer neimaju pouzdanja u vladu. Rekli su to na usta H e r o l d a prvi, na usta B i a n k i n a drugi. I jedni i drugi ostali su protivnici ljevice, i to najčešći dne 2. decembra, kao što bijahu do toga dana, uvjek i u svakoj prilici. Ako je ljevica ovaj put glasovala onako, kako i oni, to nije njihov posao.

Ljevičarski listovi požurili su se zbilja predstaviti stvar tako, kao da su oni pobjedili. Težko da to nit sami vjeruju. Drugi, ako nisu zlobni ili slicpi i tupi, nevjeruju toga; pače drže to pobjedom M l a d o č e h a ili podpunim porazom ljevice. Za potvrdu toga, ovo i nekih vinskih glasova, raznorodnih težnja.

„P r e s s e“ (list vladom nadahnut) piše u svojem jutarnjem listu dne 3. decembra: Na svaki način pokazali su se M l a d o č e s i faktorom, s kojimi se mora računati, premda su sve stranke kuće odbile skupni postupak s njimi. Isti list u svojem večernjem izdanju rečenoga dana piše: Jedna ljevičarska novina tako je smušena, da tvrdi: „g o s p o d a g l a s o v a l a s u p r o t i d i s p o z i c i o n o m f o n d u, t o j e s t z a l j e v i c u“ — doista čudnovato pisanje, ako se pomisli na ruglo, kojim je dr. H e r o l d jučer obasipao združenu ljevicu.

„D e u t s c h e s V o l k s b l a t t“ (antisemitsko-njemačko-nacionalni list) piše istoga dana: „Ljevica radi direktno u prilog češkomu uplivu. Kad bi bila ova stranka (ljevica) tjerala tako čvrstu, svoje

ne „jestnu i nekoristoljubivu opoziciju, „nošto ju tjora mladočeska stranka, tad nebi ova moguća bila“.

„Vaterland“ (konservativno vladin list) piše takodjer dne 3. decembra: Tobožnja pobjeda ljevice prikazuje se kao odlučan poraz, ako se uzme u obzir okolnost, da je stečena samo pomoću 34 Mladočeha i 6 Hrvata, dakle samo podporom najžešćih protivnika njezinih. Uspjeh razprave je obćenito zabačenje Plenerovih osnova za većinu“.

Česi i Hrvati neće da ljube šibe, koja jih bije. Oni se ravnaju po načelu: Kako ti meni, tako ja tebi, i neće nikad zaboraviti na onu latinsku: do ut des, dadem ako mi dadeš.

Doć će i do toga, i možda nije daleko vrieme tomu, no iz ljubavi do njih, nego iz nužde.

DOPISI.

Iz Liburnije, 28. novembra. Dne 24. t. mj. obdržavala je kotarska „Gospodarska zadruga“ Opatija svoju redovitu skupščinu u Borseču. Toj skupščini prisustvovah i ja, pak znajući, da čitatelje dične „Naše Sloge“ uvjek zanima sve, što ikoliko upliva na razvoj i napredak našeg gospodarstva, nadam se, gospodine uredniče, da ćete dozvoliti, da se uvrsti u „Našu Slogu“ ovo kratko izvičšće, kojim ću nastojati, da u glavnom po mogućnosti točno i vjerno ocrtam tečaj skupščine. Skupščinu posjetio je liepi broj članova iz svih krajeva Liburnije, a goditi je moralo svakomu, kako je naš puk, uvažujuć smjer i cilj „Zadruge“, mirno i trieznо razpravljao svaki predmet, koji ikoliko upliva na kojugod granu gospodarstva. Točno u odredjeno doba predsjednik g. Viktor Tomičić otvori skupščinu, pozdraviv prisutne shodnim govorom, čemu su na koncu povladjivali prisutni živahno.

Pošto bijaše pročitan i ovjerovljen zapisnik skupščine od 31. jenara, pozove predsjednik tajnika, g. Niku Porčića, da pročita izviešće o djelovanju „Zadruge“ u godini 1892. To izviešće glasi približno ovako:

Prem nije još te završila tekuća upravna godina, ter bi naša zadruga dosadašnjemu djelovanju još kakav uspjeh možebit dodati mogla, cienim gospodo, da što se tiče direktnoga upliva zadruge na razvoj i napredak gospodarstva, možemo smatrati djelovanje zadruge u godini 1892. kao dovršeno.

Podnašajuć vam izviešće o djelovanju zadruge nemogu nanizati novosti, niti nabrojiti Bog zna koliko i kakovih uspjeha, kojimi bi se hvaliti moglo naše djelovanje, nu trsio sam se, da Vam ovim izviešćem, jasno i redom predočim sve ono, što ste većim dielom tečajem godine vidili i iz-kusili.

Odbor zadruge nastojao je, da provede sve zaključke, koje ste u posliednjoj skupščini stvorili, ter da zadovolji svim željam, koje ste izrazili, — dakako, u koliko su to dopuščale okolnosti, t. j. novčana sredstva, koja smo na razpolaganje imali.

Tečajem godine 1892. imali ste kao nigda još prilike, da upozorite puk na zadrugu, i da mu jasno dokažete, da je ona od velike koristi; da je osnuće isto bilo od velike potrebe, a to stoga, što je ona u godini 1892 nabavila toliko strojeva za škropljenje loze (trsja) proti peronospori, koliko bi pojedinci težkom mukom nabaviti mogli.

Odje je pogibelj velika, tuj treba brze i koncite pomoći. Škropljenje treba obaviti brzo i u pravo vrieme, nećemo li, da nam trud bude bezuspješan; a da se niemo pobrinuli, da u shodno doba nabavimo strojeve, bila bi loza i ove godine od peronospore nastradala a gospodari pretrpili bi bili mnogo štete. Iz strojeve bila je nabavljena i znatna množina modre galice, i medju članove zadruge porazdieljena. Od kakove je koristi bilo škropljenje, mogli ste se gospodo sami osvjedočiti. Da, ali nabavljenje potrebitih sredstava za uništiti tog velikog neprijatelja vinske loze, stajalo je poteškoća, jer novčano stanje zadruge bijaše i jest takovo, da se potrebe nikako pokriti nebi mogle, da nije gosp. predsjednik, poznatom požrtvovnošću na pomoć priskočio, i dao nam na razpolaganjo potrebita sredstva.

Našem prodavjedniku ležao je na srcu osobito interes „Zadruge“ i gdjegod bijaše od potrebe, priskočio je brzo i rado na pomoć, ter mislim, da ću Vam evim ugoditi, ako mu ovdje izrazim u ime Vaše čuvstva velike zahvalnosti. (Živio!)

U godini 1892 bijaše nabavljeno i porazdieljeno medju članove nekoliko stotina amerikanske loze; a da li će se ta loza kod nas udomaćiti i uspievati, to će pokazati skora budućnost. Ja mislim, da hoće, jer kao što se čita, u Italiji amerikanska loza uspieva; a u okolici Zagroba mogao sam se kod više nasada osvjedočiti o dobrom uspjehu amerikanske loze. Dapače i kod nas u Ičićih pokušao je jedan posjednik i član naše zadruge sa amerikanskom lozom, i pokus je uspjeo; dakle mislim, da će ta loza kod nas dobro uspievati; nu neću da kakžom, da se moramo baviti izključivo sa gojenjem amerikanske loze. Ne, gospodo! Sadimo i gojimo mi i u napred našu domaću lozu, a amerikansku držimo u pričuvi, i posegnimo za njom onda, kad nam bude — što neka Bog očuva — zapriečila pogibelj od najgroznijega neprijatelja loze, što ga dosad poznamo, a to je trsni ušenac (filoxera vastatrix).

Tečajem godine 1892. dalo se tiskati nekoliko knjižica za članove zadruge, u kojih su odtiskana i pravila. Te će knjižice služiti članovom kao legitimacija, i u njih će se ubilježiti uplata pristupnine i članarine.

Klaštrenje i čišćenje maslina (ulika) nastavilo se je i tečajem ove godine. Ulika je bo stablo, koje donaša gospodaru mnogo koristi, a toga je od velike potrebe, da uzgoju ulike posvetimo čim veću pozornost, da ju dostojno cienimo i njegujemo.

(Dalje sliedi.)

Iz Kanfanara 13. decembra 1892. — Kako naši narodni protivnici postupaju s nami, osobito u vrieme izbora, to smo skusili i mi ovdje do preko mjere. Lani imali smo izbore za obćinu; prevarišo nas; učinili smo utok, zakonu se zadovoljilo. Izabirali smo po drugi put; drzoviti mutikaše prevarišе nas i ovaj put, dakako na posve drugi način. Učinili smo opet utok, ali sada uzalud. Vlada potvrdi izbor, a tim je zadovoljeno našim protivnikom. Čekali smo od dana do dana, kada će se sastati novo zastupstvo, da si izabere savjetnike i načelnika. Ipak do toga nije imalo još doći. Videć neka mudra glava, da obć. priestolje nije više tako sigurno kako jednom, zamisli novu osnovu. Ponajprije znajte, da je lani bio izabran u III. tielu čovjek naše stranke, imenom Ivo Filić pok. Mate. Znajući, da ovaj neće dati glas nikad sadašnjemu načelniku, došli su na to, da se zove i u samom Kanfanaru čovjek imenom kao i on, t. j. Ivo Filić pok. Mate. Nu ovaj zadnji zvao se je uviek još polag toga i Mirko. Eto protivnikom narodnim gradiva za ogroman utok. I učiniše ga, i uvažen bijaše, ter smo morali na 7. t. mj. izabirati još jednom i to radi toga, da propade naš zastupnik i da bude mogao mirno spati sadašnji načelnik i u buduće. Nu prevariše se ljuto u računu. Naš kandidat dobio je 87 glasova a protivnik jedva 25. Kandidirali su protivnici gostionićara Ivana Deltreppa, koga smo mi držali do sad za našega čovjeka, ali se prevarismo, i to za prvi i zadnji put. Neka slobodno zoblje črešnje sa gospodom, a neka i znade tim, što će njemu ostati... On je tim izgubio mnogo na glasu i štovanju. Sada očekujemo kad će se sazvati novo obć. zastupstvo, da izabere načelnika, jer se je sadašnji lanjske i ove godine puku preko mjere zamjerio. Koji će obnašati ovu čast u buduće nezna se još, nu u koliko se vidi do nada, težko da će gospodariti ovom obćinom, posve hrvatskom, čovjek, koji Hrvata niti u snu viditi neželi. Tko sije vjetar, žanje buru, kaže narodna poslovica. Prošli petak držalo je sjednicu i to zadnju staro zastupstvo. Mnogo se govorilo, ali još više učinilo. Kod ove sjednice molio je i naš tajnik, da mu se dozvoli razbiti njegov ugovor na 6 godina službovanja, jer da bi tobože otišao. A našlo se zastupnika, koji se tomu uzprotiviše, zahtjevajuć, da mora ostati polag „kontrakta“ 6 godina u službi ovo obćine — dakle još tri. Neznamo kako se to moglo dogoditi, da je obćina vezana tako dugo i da mu se je potvrdila molba. Čovjek, koji nerazumije jezika puka ili ga razumiti neće, nebi smio obavljati službu, koju obavlja. Viditi ćemo, što i kako će se izraziti o njem novo zastupstvo; ili će biti valjda i ono klimajuće, kao i staro.

Izpod Kastva, 10. decembra 1892. — Zadnji broj „Naše Sloge“ donaša u dopisu iz sv. Mateja sliedeće: „Naša gospodarska zadruga morala bi malko bolje primjerom prednjačiti — morala bi razširiti svoje djelovanje — pružati bi morala izdašnija sredstva“.

U čemu misli dopisnik, da bi naša zadruga morala malko bolje primjerom prednjačiti? Na koje grane gospodarstva, da razširi svoje djelovanje? Kojim sredstvima?

Tako se pitah, kada pročitah gornje izreke. Treće pak izreke: uza svu dobru želju nemogoh shvatiti, te mislim, da ju osim samoga dopisnika, malo tko razumije.

Na to ću samo ovoliko kazati.

Tko već hoće, da prekorava i nekomu nauka dava, neka to učini razumljivo, jasno i opredieljeno. To je jedna. Druga: Neka bude g. dopisnik uvjeren, da odbor „Gospodarske zadruge“ u Kastvu znade šta mu je činiti — ako ne bolje, a to barem toliko, koliko i sam svotomatejski dopisnik. Zato neka on u buduće dobre prije promisli, nego li nešto u javnost pošalje.

Jedan odbornik.

Zimska pjesma.

Vijor, snieg... svuda zima,
Uvenuo šarni cviet,
Umukle su ptice male
Zaspao je cieli sviet!

Vaj, i humak moje majke
Pokrio je možda snieg,
Biel i mekan — moja nada
Sniva mirno izpod njeg!

Višnji Bože, proljet bajna
Raztopit će bieli vel,
Posut će se tada cviećem,
Milim cvićem — humak ciel.

A moja će mrtva majka
Tiho dalje tiho snit,
A Istra će moja krasna
Zarobljena isto bit!..

... Moja majka neće nikad
Iz groba se dignut već,
Al slobodu Istra divna
Mora opet — mora steć!

R. Katalinić-Jeretov.

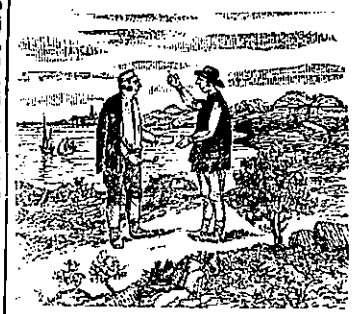

Franina i Jurina

Fr. Kamo Jure po toj buri?

Jur. Vero nosim Moru ovu škatulu kunfeti.

Fr. Ki mu ih šalje?

Jur. Babin Marko mi je roka, da mu ih šaljo jena šinjorina iz Vižinade.

Fr. Asa... sada kapim. Hodi, hodi, ćeš čapat dobru ruku.

Jur. Ma grem k njemu još za jedan drugi afar.

Fr. Ča po tolitar formentuna?

Jur. Nel nego sam čuja, da ima jenoga dobroga konja za torać, pak da bi ga veselo na fit dal.

Fr. To je laž Jure moj. Oni koni ni nego za naisti Legine Lazare i talijanske podrepnice na dan balotacijoni; zato mu je počeja davati dobru rokolu, da se malo potuži.

Jur. Ala ma će se vrtiti Marija Šporka okolo njega kako zadnji put u Vižinadi okolo barba Matetove kobile.

Fr. Ma nombolo da će za se držati.

Jur. Moštriće, ma zna ča je dobru!

* * *

Fr. U Šterni da te imet k malen pust.

Jur. Ča bi rada forši, da je blizu korizma, da gredu pokoru delat?

Fr. To neznan ali Božić im je vre pasal i sveti tri Kralji, sć su ali koledvat po Grožnjanu i po Bujah, kapiš dobro, vre jenih 14 dan.

Jur. Su si romotili alora bisage naprav?

Fr. Reć bi da ne; jenega samoga janjčića da su obisili i odrli sada te dneve u školi, ki su im ga prijatelji darovali.

Jur. Ala, proselo njim!

Različite viesti.

Nadvojvoda Fran Ferdinand d' Este, narečeni austrijski priestolonasljednik, dospio je jučer na večer iz Beča amo, te se je namah ukrcao na cesarsku oklopnjaču „Cesarica Jelisava“ kojom će obaći sviet. Sa Visokim putnikom pripio je amo i nadvojvoda Dragutin Ljudevit sa nadvojvodkinjom suprugom. Prejasno putnike dočekao je ovdje admiral barun Sternock, koji je doplovio amo na cesarskoj yachti „Greif“.

Imenovanje. Preč. g. Karlo Fabris, župnik sv. Antona novoga u Trstu, imenovan je počastnim kanonikom stolnoga kaptola u Trstu. Čestitamo!

Prve krune. Veleč. gosp. Šime Semelić, izloženi kapelan u Kavranu, priposlao nam je for. 5 za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi sa željom, da taj novac pretočimo u 10 kruna, te je pošaljemo odboru „Bratovšćine“.

Hvaleć ovim u ime odbora veleč. g. Semeliću na liepom daru, želimo, da bi ga i ostali naši rodoljubi u tom sliedili, te i oni bar po jednu krunu „Bratovšćini“ podarili.

Božićnica. Odbor ženske podružnice sv. Cirila i Metoda u Trstu priredjuje u nedelju 18. t. mj. u 3 sata poslie podne u dvorani „Slavjanske Čitalnice“ dječici „otroškega zabavišča“ kod sv. Jakova u Trstu božićnicu. Ulaznica ustanovljena je za odrasle 10 nč.

Za božićnicu savino požrtvovni odbor ženske podružnice u Trstu i okolici milodare. —

Posielo. Dva puta jurve određeno posielo u „Slavjanskoj Čitalnici“ u Trstu obdržavati će se svakako ove subote. G. prof. dr. Karol Glaser predavati će o glasovitom našem pjesniku Šimunu Gregorčiću. Osim toga udarati će na citre gdčna. Bogumila Valenčićeva, a ponajbolji naši pjevači zabavljati će družtvo našom krasnom pjesmom.

Silvestrovo večer priredjuju zadnji dan godine osim „Slavjanske Čitalnice“ i nekoji članovi družtva „Tržaski Sokol“ i „Tržaškega podpornega in bralnega družtva“ skupno u dvorani „Mally“. Na programu biti će medju ostalim jedna veseloigra, pjevanje, tombola itd.

Dvie odluke. Pred kakav mjesec dana učinila je vlada dvie odluke, koje su Niemce ozlovoljile. Pripoznala je u svojih rješitbah, da su gradski magistrati u Celovcu i Celju dužni primati spise u slovenskom jeziku i na nje u istom odgovarati, pošto je u odnosnih gradskih obćinah slovenski jezik obićajan jezik. Dne 13. t. m. postavili su njemački nacionalci prešan predlog, da se imenuje odbor, koj će sve odredbe vladine glede uredovnoga jezika izpitati i viditi u koliko se sa obstojećimi zakoni slažu, te predložiti, ako uztreba zakonske osnove glede uredovnih jezika. Predlog sam po sebi je svakako zamamljiv, i upravo mi Hrvati i Slovenci imali bi razloga, da se ga prihvati, pak da se jednom konac učini svim odnosnim nepravicam, koje nam se u tom obziru nanašaju. Al rješitbe, koje su dale povoda tomu predlogu, nisu takove, da bi se Hrvati Slovenac mogao za predlog zauzeti, a još manje obrazloženje predlagatelja dra. Steinwendera. Rješitbe su nam ugodne. Vlada, ministarstvo unutarnjih posala, držalo se je u ovih slučajevih zakona, pozvalo se je na članak 19. temeljnih državnih zakona, na koj se i mi pravom uvjek pozivamo. Steinwender pako misli, da taj članak neima valjanosti, da je tu samo neko načelo izrečeno, koje pak treba drugimi zakoni u život dovesti; da je Celovac njemački grad; da ima samo nešto malo slovenskih radnika i službenčadi, koji pak nezahtjevaju slovenskoga jezika, već „ zahtjevaju popovi-huskači i zakutni pisari, što se u Celovcu i malenu broju nalaze. Takovo obrazloženje prešnosti predloga nije moglo zadobiti za se većinu kuće. Poljaci, Česi, konservativci, Hrvati u svem 127 zastupnika, glasovali su proti prešnosti predloga; Niemci ljevičari, nacionalci, Coroninijevci i antisemiti glasovali su za prešnost predloga. Svih za bilo je 86, dakle daleko manje od dvie trećjine svih glasovavših, kakvo se zahtjeva za svaku prešnost.

Preč. g. Pavlu Deperisu, župniku u Poreču poručamo ovim, da se ustrpi za osam dana, jer nam za danas neprestaje prostora, da mu valjano odgovorimo na njegovu dugačku „klobasicu“ priobćenu u zadnjem broju porečkog listića. Strpljen-spašen, preč. g. kanoniče!

Slavenski jezik u liturgiji u Istri. U predzadnjem zasjedanju istarskoga sabora, stavio je naš zastupnik preč. g. dr. Fran

Volarić su drugovi interpelaciju na ceesarsku vladu, kojom je pitao za razloge, s kojih se zatire i prieči poraba slavenskoga jezika u crkvi u našoj pokrajini. Interpelacija ta poznata je našim čitateljem. Na tu interpelaciju izašao je odgovor u goričkom listu „Ecc dol Litorale“, sastavljen od jednog kanonika poreačkoga kaptola. Odgovorom tim slavili su istarski Talijani prave „triumfe“ veseleći se tomu, što je „un buon prete istriano“ porušio sav tomolj spomutnoj interpelaciji. Ali njim na žalost to veselje trajalo malo. Nadošao opet preč. g. dr. Volarić, da njim ga pokvari. Izdao je naime protuodgovor u rečenom listu pod naslovom „La lingua slava nella liturgia in Istria, risposta al critico d' una interpelanza“. Tim protuodgovorom dokazao je dični naš zastupnik temeljito i nepobitno opravdanost svoje interpelacije, te obstanak slavenskog jezika u crkvi po čitavoj Istri.

Čim nam dopusti prostor, donesti ćemo taj protuodgovor u prevodu u cielosti a već sada čestitamo učenomu piscu srdačno, što je toli sjajno pobio porečke protivnike slavenskog crkvenog jezika, dokazav njim, da su neznalice ili zlobnici.

Dvomjesečni provizorium. U sjednici proračunskoga odbora carevinskoga vieća dne 12. t. m. bio je primljen dvomjesečni provizorium, naime dozvoljeni su troškovi vladi za mjesec jenar i febrar budućе godine. Vlada bila je predložila tromjesečni provizorium; ljevica pak odlučila je u svojem klubu glasovati samo za dva mjeseca. Što je tim namjeravala, nemože se stalnostju reći. Moguće, da je htjela pokazati, kao „umjerena“ stranka, da nije proti dozvoli troškova, i računala pri tom, da će vlada obstojati na svojem predlogu za tri mjeseca, pak da njoj to neće biti dozvoljeno, da će doživiti opet poraz.

Novine protivne Mladočehom, neizuzam nit najnovijih njihovih protivnika s našega juga, već su pisale kako se Niemci ljevičari i Mladočesi i opet među sobom pogadjaju, (a takvih pogadjanja u obće nebijaše nit prije nit sada), kako naime Niemci nagovaraju Mladočehe, da ne glasuju za tromjesečni, nego dvomjesečni provizorij. Medjutim Česi stoje na svojem stanovištu, nemareć nit za tri nit za dva mjeseca dozvoljavati vladi, kakva je, troškova; a vlada i oba druga velika kluba pristali su na predlog Njemaca ljevičara. Ljevičari, na usta Heilsberga predložili su dakle u proračunskoj sjednici dvomjesečni provizorij. Ministar financija u ime vlade pristao je na to. Poljak Pininski u ime poljskoga kluba izjavio je, da je i on za to; Slovenec Šuklje u ime konservativnoga kluba da i on.

Već su se i opet na okupu našli uzdržavatelji sadašnje vlade i sadašnjega sustava.

Župa otvorena. Iz Poreča piše nam prijatelj, da je od malo dana razpisano mjesto župnika il plovana u Savinčenti. Što je sklonulo na to prosv. biskupa Flappa neznamo, jerbo ima dosta plovanija u ovoj biskupiji, koje su godine i godine u rukuh župeupraviteljah, a Savinčentska plovanija se tako brzo popunjuje. Da bi u Savinčentu izabirao puk plovana, bila bi bez dvojbe čekala i ova župa kao i toliko drugih godine i godine prije nego bi bila dobila svoga stalnoga pastira, ali budući da ima patronat ove plovanije rodbina de Grimani v Mlotcih, to će jur ona paziti, da nedodje tamo čovjek našeg jezika, premda je župa skoro posve hrvatska. Neka bude kako hoće, pa došao tamo makar i Puljoš, koji nezna niti rieči hrvatski, barem nam neće puka kvariti, nego rado bi znali kada će otvoriti prosv. biskup natječaj na druge prazne plovanije, ili će čekati, da dodju iz Kopra oni mladići, kojim je na jeziku svaka druga rieč: „moštro de šćavo“ i koji bi imali danas sutra propovjedati kršćanski nauk hrvatskomu puku.

Razprava ministarstva nutarnjih posala zaključena je dne 13. t. m. u carevinskom vieću. Pošto su toga dana još samo dva govornika govorili kod razprave ministarstva nutarnjih posala, predložio je zastupnik Poljak, da se ista zaključi, i njegov predlog bio je po većini primljen. Izmedju govornika za govorio je Poljak Čeč, izmedju govornika proti govorio je Čeh Brzorad. Mnogi nisu tako došli do rieči. Možda će ju neki kod razprave o provizoriju dobiti.

Sablazniva razprava. Javili smo u zadnjem broju kako se vodi pred porotom u Rovinju razprava proti Martinolichu, uredniku puljskog zakutnog listića „Il Giovine Pensiero“, kojega je tužio radi uvriede poštenja bivši puljski načelnik, zemaljski zastupnik g. vitez Wassermann, što ga je Martinolich u svojem listu krasno okrstio sa „poštenjakovićem iz tamnice, bogatašem, koji se je obogatio tatbinami i prevarami“ itd. itd. Kod preslušavanja obtuženoga izpoviedio je ovaj, da je vitez Wassermann zatajio sebi na korist neku tražbinu pripadajuću občini puljskoj; da je vitez Wassermann kriv svim gradjanskim nemirom u Puli; da je ustrojio vitez Wassermann zalagaonicu, gdje se je plaćalo interesa 48%, da je vitez Wassermann piscem klovetničkih članaka, naperenih proti uglednim osobam; da je vitez Wassermann krivotvorio dokumento itd. itd.

Uza sve to nečuveno skoro osvede vitez Wassermann povukao je ponedoljak obtužbu proti Martinolichu natrag, te se izmirišo pred samom porotom, ljevajuć — kako pišu talijanski listovi — kano orasi debele suze. Na večer istoga dana priredišo sjajan banket, gdje bijaše prijateljstvo zapečaćeno za sve . . . . . vieke.

Tim bi bila dakle ta u istinu sablazniva razprava svršena, samo se još pita, da li je Martinolich pred porotom opozvao one pogrdne naslove kao: galantuomo da orgastolo, creso divenuto tale mercè una serie di ladrerie e d'imbrogli“, ili će to u svojem listu javno učiniti, jer inače sva moguća izmirenja i čitavoga svieta suze nebi mogle oprati sa g. viteza Wassermanna one, za poštenoga čovjeka, nenečuvene pogrde. Čekamo, da vidimo, što će o tomu reći puljski listovi.

Iz Oprtlja pišu nam 10. t. m. Na 22. prošloga mjeseca podučavao je naš prevriedni kapelan gosp. Frulić u našoj školi vjeronauk u hrvatskom jeziku, jer ga inače nebi razumjela ogromna većina djece i jer je imao za to dozvolu od preč. ordinarijata.

Kad je izašao iz škole dočekalo ga je množtvo „civiliziranih“ Oprtljana, te ga pozdravišo vikom i svakojakimi pogrdami, dočim mu je doviknuo neki Timeus, da je to za zadnji put predavao vjeronauk u školi. Drugog dana primi g. Frulić nepodpisano pismo, u kojem mu se nepoznati pisac smrtju grozi. Medju ostalim stalo je u pismu: „Voi dispensate libri croati in scuola, sarete amazzato a Portole.“ (Vi dielite u školi hrvatske knjige pak ćete biti ubijen u Oprtlju.) Tom grožnjom htjelo se valjda podkriepiti one rieči spomenutog Timeusa. Neznamo da li je za tu grožnju doznala žandarmerija i da li je učinila shodne korake, da se grozitelja pronadje.

Na 28 istoga mjeseca došao je amo veleč. g. Bottegaro naš dekan, da prekuzme od župnika g. Ivića župni ured, te da ga predade župe-upravitelju g. Fruliću. G. župnik nehtjede predati ureda naglasiv odlučno, da ga nemože nit hoće predati. To bijaše javljeno preč. ordinarijatu ali neznamo što je taj odredio.

Kad se kasnije gg. dekan i Frulić vraćahu iz Oprtlja čekalo ih množtvo poznatih nemirnjaka, te bi bili zaiste slabo prošli, da se nije tuj slučajno našao jedan oružnik. Kako vidite mi napredujemo pod „djedovskom kulturom“ u svakom pogledu!

Iz Kastva pišu nam 11. t. mj. 1892. — Evo me, da vam javim u kratko o konštituiranju „Dobrovoljnog vatrogasnog družtva“ u Kastvu.

Na poziv vriedne gospode Mirka Jelušića i Ferde pl. Kleinmayer-a, sakupio se na Majku Božju liepi broj prijatelja vatrogastva u prostranoj dvorani „Narodnoga Doma“.

Točno u 3½ sata pozdravi nadošlu gospodu liepim govorom glavni pokrotač ovog družtva, g. F. pl. Kleinmayer, iztaknuv podpuno zadovoljstvo, što se odazvaše onako mnogobrojno. Zatim uzklikne svim prijateljem vatrogastva krasnim geslom hrvatskih vatrogasaca: „Pomoz Bog!“ — Iza pozdravnog slova predstavi nadošlога gosta, gosp. Vaclava Mayer-a, urednika prvog hrvatskog strukovnog i ilustrovanog lista „Vatrogasac“, što izlazi na Trsatu. Doista liepa je ova svjedočba po g. urednika, kako mu zbilja na srcu leži razvoj i korist vatrogastva, što je baš naročito u tu svrhu pohitio u Kastav. Živio!

Nato uze rieč g. Mirko Jelušić. Govorio je o važnosti i potrebi vatrogasnog družtva. Spomeno ujedno, kako već i manja mjesta, nego li je Kastav, imadu ovakovih družtva, naročito po Hrvatskoj i Kranjskoj, a da i ne spominje odaljenije pokrajine. Kastav da ne smije zaostati za drugimi mjesti, tim manje, što se u nas opaža i volje i želje za to družtvo.

Zatim prosbori g. Robert Vlah. U svom jezgrovitom govoru iztaknu korist družtva, te kako mu nikad nesmije da budu pred očima politika, ni kojekakve zadjevice, već lih dobrotvorni ili humanitarni ciljevi: priskočiti u pomoć, gdje do potrebe dodje.

Urednik „Vatrogasca“, g. Mayer, razložio je u poduljem govoru, — koj su svi napeto slušali — ob ustrojstvu vatrogasne čute, o školi i vježbah njezinih, to o slučaju, kako mogu vatrogasci skočiti u pomoć i u drugih nevoljah osim ognja ili požara.

Zatim pročita g. F. pl. Kleinmayer jednu osnovu, po kojoj bi se imala sastaviti pravila „Dobrovoljnog vatrogasnog družtva“ u Kastvu.

Tada se prešlo na izbor privremenoga odbora od šest lica, koji ima da izradi pravila, te predložiti ih vladi na potvrdu i ostalo. Izabrana bijahu sljedeća gospoda: Ferde pl. Kleinmayer predsjednikom, a odbornicima: Josip Kalčić, obć. savjetnik iz Sarčanove, Josip Spinčić, obć. savjetnik iz Spinčićeve, Mirko Jelušić, obć. likvidator, te Franc Dukić i Rudolf Jurinac, trgovci u Kastvu.

U ime izabranog odbora zahvali se g. pl. Kleinmayer na povjerenju i časti, te obeća što prije izraditi pravila i podastrieti ih vis. c. kr. namjestničtvu na potvrdu. — Na to digne skupštinu sa pozdravom „Pomoz Bog!“

Do sada upisalo se preko 70 članova, koji se dielo u izvršujuće i podupirajuće. Dao Bog, da bi se danomice množili članovi, da ovo naumljeno i tako koristno družtvo sve ljepše bude napredovalo, na čast ove občine, a na korist svim onim nevoljnikom, koje bude nesreća od požara zadesila.

Iz Buzeta pišu nam 5. t. m. sliedeće: Nijedan kotar u Istri nije bio tako nesrećan glede državnih pladila kao Buzeščina, koja je naime po starom katastru plaćala za vrieme preko 65 godina jednu trećinu više erarnoga poreza, nego plaća po novom katastru od godine 1880 napried. To je znak, da bijahu zemlje kod ustanovljenja prijašnjeg katastra previsoko procienjene, i to je bio baš uzrok prevelikoga zaostatka poreznoga duga pred god. 1880.

Učinjeno je bilo molba podnešenih od cielih občina, bio je zuključak u saboru god. 1888, podastrešе mnogo molba i posebnici za produljenje izplate zaostalog poreznog duga, al sve to je vrlo malo, a u njekojih prigodah siromašnim kmetom baš ništa koristilo, premda bi se moralo uzeti u osobiti obzir ovaj siromašni kraj.

Ali to nebijaše još najveće zlo. Nadošlo je i gore. Tužili se, a tuže se još uviek občinari na postupanje ovdašnjega poreznoga blagajnika, koji je mnogo ekzekucija dotjerao do prodaje pod „bubanj“ cielih kmetskih imanja, a kasnije opet se prodaje i povraća dotičniku istu zemlju; dakle se ga obteroti troškovima bez ikakve koristi erara.

Govori se, da je bila podnešena pritužba podkrepljena sa podatcima proti postupanju spomenutoga blagajnika, al sve je zaspalo kao da se ga drži navlaš ovdje, neobazirući se na okolnosti naših siromašnih kmetova, makar sve propalo na silnu štetu občinara, občine i erara.

Da se ide zbilja za tim, oto vam dva najnovija slučaja, za koje smo slučajno doznali, a koliko će biti nam nepoznatih, sudite sami.

Porezni ured u Buzetu kupio je na dražbi na ime erara posjed nekoga Blaža Gržetića pok. Petra iz Huma za porezni dug. Dekretom od dne 10 okt. 1890 br. 2116 odstupilo je c. kr. ravnateljstvo finance u Trstu Gržetiću bivši njegov posjed dozvoliv mu, da izplati dug u pet rata, i to prvu 1. dec. 1891, drugu 1892, treću 1893 itd. do 1895 godine.

Gržetić je platio prvu ratu dne 2. dec. 1891 sa for. 4.23½. Platio je još prije toga vremena, poslie što su mu bile rate odlučene, for. 14, kako stoji ubilježeno u plaćilnoj knjižici, to 31 dec. 1891 drugih for. 12.71. Sa svim da je bio točan takodjer u izplaćivanju tekućeg poreza, to je platio na tri puta for. 9 na propisanom mu porezu od for. 11.85 godišnjih, bijaše ipak eksekviran, te određena druga dražba za dne 26 novembra 1892. Dražba bijaše prije određena nego li je dužniku dospio rok sa izplatu duga. Zar nije to za zdvojit?

Neki Žigante Anton pok. Tome iz Rakitovca platio je, kako stoji u knjizi ubilježeno, dne 16 ag. 1892 na podpuno izplaćenje poroza for. 16.01. Istog dana platio je na podpunu izplatu druge „partite“ for. —.16. Takodjer istog dana platio je na podpuno izplaćenje takse for. 10.09.

Iza toga t. j. dne 23 sept. t. g., o. k. porezni ured predaje c. k. sudu u Buzetu tužbu proti A. Žigantu radi zaostalog tobož poreznog duga od for. 20 i 25 nvč. Sud je urokao dan za procienu nepokretnina Žagantovih za dne 23 novembra 1892.

Taj siromašni kmet tužio nam se, da ima sve namire i knjižicu, da je sve platio pak da je morao povrh toga platiti sudbenomu slugi za dostavnicu nvč. 70, jer mu je inače hotio rubati vola; na službenom spisu ubilježeni su troškovi tužbe sa for. 1.66.

Davno je tomu, što nevidismo toga siromaha, te neznamo dali bijaše komisija na licu mjesta. Nu obaviestit ćemo se i o tom.

Na koncu molimo financijalne oblasti, da stvar ovu točno i brzo izpitaju, te da uznemireno pučanstvo umiri i unesrećenim zadovoljštinu pruže. Nedogodi li se to čim prije, znati ćemo na čemu smo, ali tada imati će i naši državni zastupnici svetu dužnost, da dignu glas u ime siromašnog puka.

Sa parobroda „Vila“, 28. novembra. Moj me zanat prisilio proputovat kvarnerske otoke nazad nekoliko dana. S odsjednog Krka na kameniti Cres. Iz Cresa do Lošinja putuje se težje nego kroz Arabiju, sasvim da ereska občina kumuje sa svemožnim istarskim odborom i kotarskim poglavarom. Ta kumovanja imadu drugih namjera!

Otoci Krk i Cres, izuzam gradiće istog imena, čute hrvatski, misle, govore i vladaju se hrvatski. Krk i Cres gradići, hoće da su talijanske pasmine, ali do mala će pasti, nemogać se održati proti množini hrvatskih občinara, koji neće da trpe tudjeg jarma.

Istno sam začudjen u Lošinju, gdje sam cienio, naslanjajući se na nadri-talijanske listove, naći bilo otoke bilo grad, skroz potalijančene. A kad tamo? Cieli otok govori dobrom hrvatštinom. U istom gradu Lošinju, isti talijanski privrženici grvore hrvatski, a o prostom puku netrebu nit sumnjati, da je prekovelebitske, a no prekomorske rodbine.

Umoriv se po danu mojimi poslovi, odmorio bih se na večer u Lošinjskoj „Čitaonici“ medju skladnim družtvom. Divio sam se toli prostorijam, koli pokućstvu toga skoro ustrojenoga družtva, i množini izbiljnih listova. I nek je istom niknulo, tako je napredavalo to družtvo, da se u njemu o raznih znanstvenih stvarih hrvatski razgovara, i naše se pjesme, pratnjom glasovira, od vriednih krasotica skladno pjevaju. Rekoše mi, da se družtvo stara, kako bi sebi svoj dom pripravilo, a to će biti, bude li se hrvatski duh kao do sada širio i bude li sklada i požrtvovanja u družnicih, koj je do sad zamjerno vladao.

Pošto sam na Topićevu parobrodu, milo mi je opaziti, kolikim uspjehom to družtvo pod upravom velezasluženoga g. Topića, upliva na razvitak hrvatske misli u Lošinju. Sve je svoje parobrode hrvatski krstio; na družtvenih tablicah hrvatsko boje narisao i u svoje kolo mnoge potalijančene kapetane i sudrugove privukao. U istom su družtvu najčešći lošinjski talijančine, ali ipak družtvene poslove vode hrvatski i milo se jate sa dalmatinskimi Hrvati. Malo po malo i u Lošinju će se gospoda sjetiti i priznati, da su se njihovi djedovi preko Velebita, a ne preko mora, amo dopeljali.

Svi napori onomjestnog mladog načelnika i njegova političkog sumišljenika i prijatelja izjaloviti će se.

Zaludno je proti ogromnoj sili opirati se. Tlačenje hrvatskih ljudi, talijančenje nedidaktično seoskih škola, pogaženje našega jezika, uvadjanje Tirolaca u naše kraje, napadanje na naše svetinje i protivštine proti našim zakonitim težnjam, sve to neće suzbiti pravednosti naših načela.

Drugih bi se moždjana htjelo, nego su oni, koji danas drmaju Lošinjom, da iznevjere i iznarode naš hrvatski puk.

Dok onamo vrtoglave privrženi gradjani, ni polak žalosti, ali de stranare čoravo oni, koji su predpostavljeni, da pravicu goje, to je ono, ćesa starešine nebi smjeli trpiti. Zakon nepriznaje prevenstva medju narodnostmi, već hoće, da budu sve jednake. Povjest nas uči, da što se više znadaji tlače, tim se više tvrde. Što nas Hrvate više muče, tim hrabriji i odlučniji mi postajemo.

Matica Hrvatska. Koncem godine biti će gotove knjige naše „Matice“ te upozorujemo ovim još jednom sve one, koji se nisu za to knjige prijavili, da to učine čim prije.

Priporučamo ujedno gg. predplatnikom knjigovožu „Matice Hrvatske“ g. Ivana Schnoidera“, kod kojega se mogu dobiti vrlo ukusni i originalni vezovi za ovogodišnje i za sve do sada izašle „Matičine“ knjige. Ciena vezovom je vrlo umjerena a vezovi su tako krasni, da njim je težko

nači para. Vrieđno je potrošiti, žko to iole može ono malo forinta za vez krasnih knjiga, da tako i izvanjska krasota odgovara krasnomu sadržaju.

Vidi o tom pobliže oglas u današnjem broju.

Putujućega činovnika za Istru i Dalmaciju traži banka „Slavija". Taj mora biti vješt u osiguravanju; a osim toga pouzdana osoba. Molitelji za to mjesto neka odpošalju svoje molbe ravno na generalno zastupstvo banke „Slavije" u Ljubljani.

„Reč" zove se novi gospodarski i poučni list, što je počeo izlaziti svake subote na Sušaku u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Urednikom mu je gosp. Dragutin Kovačić hrvatski spisatelj. Svrha listu jest prosvjeta naroda u moralnom i gospodarskom pogledu.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. K. P. Selce. One knjige uzeo je već drugi, te Vam ne možemo uz najbolju volju više zadovoljiti. Živ bili!

Gosp. M. G. v. L. Poslie božićnih blagdana primiti ćete traženo. Prijateljski odzdrav!

Gosp. dopisnike molimo, da se ustrpe što novide nit ovaj put tiskanih dopisa. Radi preobilnosti gradiva morali smo i svojih članaka izpustiti.

Listnica uprave.

Gosp. J. R. obć. redar Buzet. Izvolite nam javiti u koju svrhu poslaste f. 8.

Gosp. J. S. u G. Primili smo u svomu for. 5; do konca tek. god. ide nas još te for. 3.

Uplatili su nadalje za „Našu Slogu" gg.: B. J. Boljun for. 2, G. M. Trst for. 5, M. F. sv. Potar for. 1, R. B. Vodice nvč. 50, D. B. Cerovlje for. 2.50, V. M. Rakovlca for. 1.25, R. M. Mališnska for. 2, L. dr. P. Trst for. 5, K. B. Loborika for. 5, Čit. Zadar for. 2.50, L. I. Sušak for. 1, G. N. Sušak for. 2, M. A. Lanišće for. 7, R. F. Zvonéća for. 2.50, K. M. Zvonéća for. 1, S. A. Pueblo for. 4.83, V. N. Pula for. 1.30, P. M. sv. Ivanac for. 5, M. T. Čavle for. 2, S. D. Rieka for. 4.20, F. N. Baška for. 4.20, V. dr. M. Trst f. 7.40, G. N. Trst (oglas) f. 5, R. J. Kaštelir f. 2, S. J. Mongolja f. 2, G. M. Nugle f. 4, P. V. Boršt f. 2.50, R. Š. sv. Vital f. 2, H. B. Bolovar f. 2, M. E. Zadar f. 5, Z. F. Poljane f. 3.50, Čit. Hrušjin f. 2, U. M. Pazin f. 4, D. F. Kastav f. 2, P. P. Ljubljana (oglas) f. 12.50, G. M. Stinjan f. 1, G. M. Kastav f. 20, D. F. Volosko f. 5, S. M. Dane f. 2, S. M. Pićan f. 2, V. J. Višnjada f. 5, S. dr. f. Krapina f. 5, S. dr. M. Zagreb f. 5, M. A. Lubenice f. 5, L. A. Kršan f. 5, M. P. Vabriga f. 1, Kat. šk. v Volosko (oglas) f. 4, G. N. Trst f. 1, F. K. Trst f. 15, J. J. Premontura f. 4, Oruž. post. Ložinj f. 2, S. O. F. Norozine f. 2, Čit. Ozalin f. 2.50, P. M. Pula f. 2, D. I. Pula f. 2, M. N. Punat f. 2, M. I. Rieka f. 5, C. A. Zdrenja f. 4, L. M. Veprinac f. 10, R. A. Cirkvenica f. 2, M. J. Baška f. 4.50, Z. A. Punat f. 2, J. J. Lanišće f. 7, S. M. Ropentabor f. 2.50, R. I. Moja f. 2, B. I. Kastav f. 3, Ravn. pripr. Kastav (oglas) f. 2, O. V. Rakotolu f. 20, G. J. Pula f. 1, T. A. Kastav f. 3.50, P. L. Križevci nvč. 50, J. A. Opatija f. 2, F. S. Oprtlje f. 2, Dr. A. D. Pazin f. 5, Čit. Senj f. 1.25, S. L. Salrore f. 5, Čit. Pakrac f. 1. (Sliedi.)

Lutrijski brojevi

Dne 10. decembra

Trst	39	38	27	46	6
Linc	36	79	33	25	37
Innsbruck	70	31	48	83	5
Budapest	18	15	38	69	83

Dne 14. decembra

Prag	31	42	2	71	66
Hermanstadt	45	64	87	78	49

Oglas.

Gospodu, koja su od pokojnoga gosp. Komela pl. Sočebrana, c. k. majora u miru kao pisca vojničkih knjiga na prodaju primili, umoljavaju se uljudno, da novac ili nerazprodane knjige gospodji udovici **Idi Komel pl. Sočebran** kao baštinici u Grac (Grazbachgasse br. 40) poslati izvole, jer bi inače proti njim sudbeno postupala.

Nič već kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori"

TRST: Piazza grande. 29—52

Poštarske pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred provarom.

Onaj muž i ona žena

koji bijahu dne 19 ili 20. septembra t. g. poslie podne pred kućom Fontana ulica „Del Pesce" svjedoci kad no je gosp. Karlo Fontana platio jednog gospodina, za kojim je taj muž trčao do pekarne **Nagy**, ulica „Sanità", to ga dopoljno natreg do spomenute kuće, umoljavaju se, da u što kraćem roku prijave točno svoje ime i prezime te kućni broj, gdje stanuju, g. Karlu Fontana, ulica „del Pesce". I. pod.

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske".

Čast mi je upozoriti p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske", da će knjige „Matice" za tek. god. 1892. koncem godine gotove biti i da se iste ukusno vezane mogu kod mene i ove godine naručiti.

Vezovi „Matičinih" knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Cienе vezanih knjigah:

Hrvatska Antologija	for.	—.70
Matica Hrvatska: Spomen-knjiga	„	—.70
Hoić: Slike iz občega zemljopisa III.	„	—.70
Mignet: Poviest franczke revolucije	„	—.60
Carić: Krištov Kolumbo . . .	„	—.40
Šandor-Gjalski: Osvit	„	—.80
Tomić J. E.: Pastorak . . .	„	—.30
Novak: Pod Nehajem . . .	„	—.30
Ukupno . . .	for.	4.—

Prievodi grčkih i rimskih klasika:

Plutarh: Životopisi Grka i Rimljana I. 30 nč.

Slobodan sam također upozoriti p. n. gg. članove „Matice Hrvatske", da se kod mene mogu dobiti originalne korice svih dosada izašlih „Matičinih" knjiga.

Pošto mi je slavni odbor „Mat. Hr." povjerio i ove godine odpremu „Matičinih" knjiga, to ću naručene uvezane knjige zajedno sa drugimi knjigami p. n. gg. povjerenikom „Matice" priposlati.

Ujedno molim, da se gg. članovi **isključivo samo na me obrate, budući sl. uprava „Matice" radi inih mnogih posalah naručbe za vezove knjiga nikako primiti nemože.**

S toga p. n. gg. članove „Matice" najuljudnije molim, da mi svoje **cienjene naručbe kao što i odpadajuću svotu poštanskom doznačnicom čim prije priposlati blagoizvole.**

U Zagrebu, mjeseca prosinca 1892.

Ivan Schneider,
knjigovođa „Mat. Hrv."
Frankopanska ulica broj 4.

Zaspanci izključeni.

Amerik. ura budilica skoro 20 cntm. visoka for. 1.88 sa koledarom for. 2.50, svieteća po noći 50 nvč. više. **Novost: Ura budilica** sa bilom ½ i ¼ ure, bogato pozlaćena i cisolirana for. 7. **Nikel obična remontoirka za gospodu** kristalnim staklom for. 4. sa trostrukim pokrovom for. 5.50. **Remontoirka za gospodje i gospodu** sa pravim puncziranim srebrnim poklopom for. 6.50, sa trostrukim poklopcem for. 8. **Remontoirke za gospodje i gospodu** crnim oceolovim poklopcem for. 6, sa trostrukim poklopcem for. 8. **Garancija 2 godine.** Ilustrovan tvornički list badava.

Emil Mayer.
1—6 Beč I. Schottenring 36.

Drogerija
Arturo Fazzini u Trstu
Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sameljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, vikajovo i crne po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; tutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokropitelja od Kwizde (Korneuburger Viehmittelpulver) za životinje. Izbor mirodija, boja, lienova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod trsja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 24—52

Drogerija
Augusta Rizzoli-a
ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 28—52

KMETIJSKO BERILO

za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjem v pouk, dobiva se v tiskarni

DOLENC

Piazza della Caserma št. 2.

po 40 kr., trdo vezan 60 kr.

LJEKARNA
A. KELLER
ex Rondolini
utemeljena godine 1769.
TRST,
Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sliedeće osobitosti: Glasovite i prave flašire iz Brokilje, žoljozo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okrieplјujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozebinam. Obće poznatu **vodu katrama i ustrcivanja katrama.** Kašicu proti potajnim bolestim. **Indijsku esencu,** ljek proti zubobolji. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okrieplјujuće želudac **Prašak za zube bieli i ružičasti.** Prašak ciparski bioli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogačko kiselice kraoza Esterhazy. . 22—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbe povoljno i uz pouzoće.

Ulica sv. Katerina br. 3
Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih počata za uroda, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih počata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečate itd. za najniže cieno. — Prodavaći i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.
TRST 29—52
ulica sv. Katarine br. 3.
Tvornica pečata i sličnih predmeta.

U radionici klopara
GIUSTO BIASUTTI

opunomoćenoga graditeljа vodovoda u željeznih cievih **Via Barriera vecchia Trst broj 10** gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto gradjeno, te izvadja i drugo radnje kleparske uz najniže cieno. Ilustrovani cenik dobivajo se gratis. 29—52

Jedino družtvo pločara
Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitelji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustave shodova, kamenica za bašće itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana te iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu Portland sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštanje shodova te odstranjenje vlage i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cieno. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica Madonnina br. 21, I. kat,
52—28 vrata 11.

Fran Epron
ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 29—52

Pisarna za oglase

za katoličke listе in poljudne spise

Huberta Fričella

na Dunaju V. preskrbuje uvrščenje oglasov (reklam) v vseh katoliških listih tu- in inozemstva. — Insorenti si prihranі po tem zavodu pri naročilih različnim časopisom **ne le truda in časa,** ampak dobi gotovo tako **nizko cenо,** kakor da je naročil neposredno. Izbirajo se **pravi,** to je **primerni časopisi,** sostavljajo se teksti oglasov na najboljše mesto tor preskrbljajo cilehčji po cenah, kolikor stanejo zavoji sam. Seznami časopisov in proračuni stroškov dopošljejo se po želji (1 marka za 10 nvč.)

Veliki krah!

Newyork i London nisu poštedili ni europejsko kopno, te bijaše jedna velika tvornica srebrnih predmeta prisiljena podieliti čitavo skladište uz vrlo nizku odštetu radničke sile.

Ja sam pooblašten, da toj nalog ovršim.

Prodajem

dakle svakomu, bilo bogat il siromak, sliedeće predmete uz samu odštetu od for. 0.60, i to:

6	kom. najfl. stolnih nožova pravim engl. rezom.	
6	„ amer. patent. srebr. vilica iz jednog kom.	
6	„ „ „ „ „ žlica običnih	
12	„ „ „ „ „ „ za kavu.	
1	„ „ „ „ velika žlica za juhu,	
1	„ „ „ „ „ „ mlieko.	
6	„ englezkih Viktoria-tasa.	
2	„ krasnih svetnjaka za stol.	
1	„ čajovnik.	
1	„ fina posuda za cukar.	

42 komada svega.

Svih 42 navedenih komada stojalo je prije 40 for., dočim se mogu sada dobiti uz najnižu cieno od 6 for. 60 nov. — Amerikansko patent-srebro jest skroz i skroz biela kovina, koja pridržaje boju za 25 godina, se jamči. Za dokaz, da ovaj oglas nije

nikakva prevara

priobćujem nekoja od hiljada pohvalnih pisama i ponovnih Uknjižena znamka. naručba, koje sam primio o izvrstnoći i dobroti moje robe, te se javno obvezujem vratiti svakomu novce, komu nebi roba konvenirala.

Samo pravo, ovom ubilježeno markom. Svi od drugih tvrdka oglašeni sličnі predmeti, jesu padbelani.

Pošilje se samo poštarskim pouzetjem ili za gotov novac.

Osobito se preporuča za čišćenje toga potrebiti prah; škatula sa uputom 15 nvč.

Tko želi dakle imati solidnu robu, neka upotrebi ovu zgodu i neka naruči sjajnu garnituru jedino kod

P. Perlberg, glavno skladište i agent.

ujedinjene amer. patent-tvornice za srebrnu robu

Wien, I., Fleischmarkt 2.2/222.

Izvadak iz zahvalnice:

Sa garniturom od 42 komada posve sam zadovoljan; pošaljite mi još sliedeće.

Novi Banovci 12. julija 1892.
2—3 Rim. kat. župa.

Sa priposlanom mi garniturom jesam posve zadovoljan; nova naručba sliedi.

Pasek 10. julija 1892. Eduard Kroupa
2—3 nadučitelj.

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 44—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja vožnjih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnoga (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja listo za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si boli evropskega all amerikanskega društva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za **Ameriko:** preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za **Afriko:** preko Genove, preko Marallje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthа — Za **Australiju:** preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (itd.): preko Genove i Montevidea, preko Hamburga uprav kroz Magelanove tjesnace i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnico) Panama, Iquique, itd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedene vozne karte, niti da mislijo za zarredo ali polože kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karto, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dnevih, določenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikaciji z vsemi mesti in vsemi društvi: in kjerkoli se oglasijo potniki, gledati će na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak poslalo se jih bode takoj v onj kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim društvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potnih listih in povrnujo se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vzled tega, ker se je agencija zmotila v računanju, koliko časa traja železniška vožnja all pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spediciju po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki.

Za vsako odredjene mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dnova in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali porabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara **Dolenc.**

Broj 51. U Trstu 22. decembra 1892. Godina XXIII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja po pogodbe sa upravom. Novci se šilju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se i netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Iztiče eto i dvadeset i treća godina što šaljemo naš list na krilo milog nam naroda. Pred vrati smo hvala Bogu dvadeset i četvrtoj godini. Poživljuć narod na novu predplatu, nadamo se, da će nam ostati vjerni svi stari pomoćnici i predplatnici i da će se k ovim pridružiti i oni, koji to do sada nisu mogli ili htjeli.

Predplata s poštarinom za cielu godinu stoji za imućnije for. 5, a za seljake for. 2. Za pol godine polovicu. Izvan carevine za poštarinu više. Novce ne treba šiljati u zapečaćenom listu, jer je predrago, nego poštarskom naputnicom. (Vaglia postale).

Buduć da nam se šalje više puta novce u razne svrhe, molimo svakoga, da uvjek točno naznači, što je za predplatu, što za što drugo.

I ovom zgodom molimo naše dužnike, da već jednom zadovolje svojoj dužnosti, jer nije liepo ni pravedno list primati a ne plaćati ga.

Preporučamo napokon svim rodoljubom, da nam dopisuju iz svojih krajeva p o i s t i n i sve, što misle, da može narodu koristiti.

Uprava „Naše Sloge".

Našim izbornikom.

U čvrstom uvjerenju, da bi zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda u carevinskom vieću mogli najizdašnije zastupati probitke svoga naroda, kad bi bili sjedinjeni u jednu samostojnu, od nikoga neodvisnu, parlamentarnu skupinu, nastojali smo ponovno, da se stvori poseban klub svih hrvatskih i slovenskih zastupnika.

To nam nije pošlo za rukom.

Potaknuli smo takodjer pitanje, nebi li se održala ona sveza, koju su bili svojedobno navjestili hrvatsko-slovenski zastupnici, članovi „kluba konservativaca", ali tako, da njoj može biti članom i onaj zastupnik, koj nije u „klubu konservativaca".

Naši drugovi nisu nit na to pristali.

Neostade nam drugo, nego li da stvorimo klub, ako i malobrojan, da posvjedočimo i vanjskim oblikom jedinstvo naših misli i težnja, i da uvjek postupamo sdogovorno, nevezani nit na volju vlade, koje sustav i postupak je protivan probitkom našega naroda, nit na odluke većina, koje često mogu pridušiti naše želje i osujetiti sdušno vršenje naših zastupničkih dužnosti.

Tako je došlo, te smo ustanovili „klub neodvisnih hrvatskih i slovenskih zastupnika" i prijavili to osnuće predsjedničtvu zastupničke kuće i svim klubovom.

Naš je program: prikazati vladi žalostno gospodarstveno stanje pokrajina, koje zastupamo i navesti načine, kojimi bi se dalo popraviti; iznašati krivice, koje se našemu narodu i proti sada postojećim zakonom čine u svih granah javne uprave u pogledu narodnoga jezika i zahtjevati, da se odnosni zakoni vrše; nepuštati nikad s vida državno pravo naroda i kraljevine Hrvatske, pošto smo osvjedočeni, da bi samo onda, kad bi se to u život uvelo, bio podpuno osjeguran obstanak našega naroda.

Nazvali smo se imenom takodjer s l o v e n s k i h zastupnika, nesamo za to, što nas je neke izabrao i onaj dio našega naroda, koj se priznaje imenu slovenskomu, nego i za to, da pokažemo, da težimo z. onim jedinstvom Hrvata i Slovenaca, koje se u tolikih zgodah i tako često medju njimi naglasuje, i da dokažemo kako i slovensko ime i sve sladke uspomene, koje su od davnine ovamo nanj vezane, nalazi i nalaziti će uvjek dostojno mjesto i poštivanje medju onimi, koji su osvjedočeni, da je najbolji način za stalnu i trajnu obranu naše narodnosti i za pravi napredak u svih granah javnoga života jedino u tom, da se sve slovensko-hrvatske zemlje u okviru monarhije Habsburga ujedine na temelju povjestnoga prava kraljestva hrvatskoga, prirodnih zakona i narodne volje.

Kao preznamenit korak do toga smatrali bismo već i to, da se slovenske pokrajine sdruže u jednu političko-administrativnu skupinu, Sloveniju, koja je do nedavno bila netajen ideal svih slovenskih zastupnika, i za koju su se Slovenci često u raznih prilikah izrekli.

Prema tim nazorom mi ćemo raditi postojano, neumorno i odlučno, i svaka stranka, koja nas bude u tom podupirala, bit će nam dobro došla.

Toliko smatramo svojom dužnošću, da objavimo Vam, naši izbornici, a Vi ćete u svoje vrieme o tom izreći svoj sud. Tomu sudu mi se poklanjamo kakovgod bude.

Otačbeničkim pozdravom

U Beču, 15. decembra 1892.

Juraj Biankini v. r., **Niko Dapar** v. r., **Matko** dr. **Laginja** v. r., **Virgil Perić** v. r., **Vjekoslav Spinčić** v. r.

Govor

poštov. zastupnika B i a n k i n i, izrečen dne 1. decembra.

Dne 1. decembra došao je u razpravu dispozicioni fond. Kod te razprave govorio je poštovani gospodin Biankini, vriedni Hrvat iz Dalmacije, dvie ure i pol. Naš list prerieko izlazi i premalen je, a da bi donio cieli govor. Donosimo samo neke dielove govora, u koliko se tiču općenitoga stanja, imenito nas Hrvata. Počeo je ovako:

„Kad bih glasovao za predležeći dispozicioni fond, morao bi glasovati vladi njegove preuzvišenosti gospodina grofa Taaffe-a moje pouzdanje, ali toj vladi nemogu ja pouzdanja izraziti".

A nemogu toga, nastavlja dalje, jer ta vlada nije parlamentarna; jer sam federalist, koj bi htjeo da se vlada prema načelu „jednako pravo za sve", dočim je „ova vlada utjelovljenje onoga sustava, koj posvećuje nadvladu dviju naroda, koj dieli narode monarkije u vladajuće i vladane, koj nesamo da neće da pojedine zemlje nedobiju svojih prava, nego još toži za tim, da razne narodnosti — sve, koje nisu njemačke ili magjarske — odnarodi i njim tudje jezike zagujeta". „Taj sustav, gospodo moja, utire s jedne strane pruskomu kralju put do Adrije, koja je ipak hrvatsko more — i s druge strane podupire duh Kušotov i vodi k izvadjanju zaključaka debrecinskoga sabora 1849".

„Mogu li možda imati povjerenje u vladu njegove preuzvišenosti grofa Taaffe-a kao Slaven? Ne! Jer je sva njegova politika naperena proti Slavenom".

„Izvanjska politika monarhije je njemačka, a njegova preuzvišenost grof Taaffe znao je tomu shodno nutarnju politiku tako udesiti, da ga je njemački car sam na posvo izvanredan način odlikovao. Ja bih skoro rekao, da je jedina briga njegove preuzvišenosti, sva njegova državna znanost na to uperena, da osami najvidjenije zastupnike slavenske solidarnosti, naime Mladočehe, da tako zaprieči, da se u ovoj kući nestvori velika slavenska stranka, koja bi bila najprononsiranija stranka u parlamentu proti germanizatornim strankam". Njegova preuzvišenost mogla je misliti, da je već svoju svrhu dosegla; al „oni, koje je smatrao sinovi robinje, dižu sve više glavu, a to su zastupnici češkoga naroda, s kojim, kako i sa hrvatskim i slovenskim, će se hoćeš nećeš, morati računati. Mladočesi, koji bijahu početkom osamljeni, broje medju svoje drugove takodjer zastupnike ladanjskih občina Istre i neke iz Dalmacije. Kristalizacija je dakle započela; Bog i naše pravo pomoći će daljel Budućnost pripada nam Slavenom".

„Ja nemogu imati povjerenja u vladu njegove preuzvišenosti grofa Taaffe nit kao Hrvat. Ja neću ovdje govoriti o Istri, gdje se naprama Hrvatom i Slovencem upravo barbarski postupa; niti o Hrvatskoj i Slavoniji, gdje evate tiranija grofa Khuen-Hedervary-a; niti o Bosni i Hercegovini, gdje se sa Hrvati najkukavnije postupa; ja ću se omedjašiti samo na Dalmaciju". U njoj, u Dalmaciji, rade organi vlade grofa Taaffe na to, da uguše hrvatsku samosvjest, kojoj je pripravito put samo Njegovo Veličanstvo, naš najmilostiviji hrvatski kralj. „A sad, gospodo moja, jer stranka, kojoj mi je čast pripadati, zahtjeva, da se izvrši ono, što je najmilostiviji kralj priposnao, svečano obećao i posvetio, računa njoj to vlada njegove preuzvišenosti grofa Taaffe kao prekršaj, i s toga je hrvatstvo u Dalmaciji ovoj vladi trn u peti. Dà, hrvatstvo u monarhiji hoće se uništiti, a ipak, bez Hrvatske ona nebi bila velesila, bez Hrvatske nebi imala dodirnih točaka sa iztokom. Vlada njegove preuzvišenosti grofa Taaffe je uslied svoga sustava neprijateljska težnjam Hrvata, premda bi izvršenje tih težnja bio najbolji nasip proti težnjam Italije. Izvršenje tih težnja bilo bi i najbolje oružje za zdravu i stalnu politiku na iztoku".

„Ja nemogu imati povjerenja u vladu njegove preuzvišenosti nit kao muž, koji visoko cieni pravu slobodu i stalan politički karakter, dočim njegov sustav uništuje svaki otvoreni i iskreni amjer, svaki karakter — slučaj Spinčić je dokazom —, i gladi ljudo bez boje, bez energije, ljude koji nisu nit riba nit meso".

„Vi znate gospodo, da mi Hrvati znamo biti lojalni. Naš narod nije samo vlado, Hrvati su — i to opotovano — dinastiju spasili! A koja njim plaća za to? Da je jedan dio njih izručen na milost i nemilost Niemcem i Talijanom, drugi Magjarom".

„Koliko nas je ovdje, gospodo moja, svi smo nezadovoljni; i ja dvojim, da li će nit jedan govornik kod proračunske razprave izjaviti, da odobrava politiku grofa Taaffe-a i da je s njom zadovoljan. Niemci neće toga učiniti, nit Česi, nit Hrvati i Slovenci; nit liberalci nit konservativci neće toga učiniti, a nadam se nit Poljaci. A ipak će ova vlada, s kojom nije niko zadovoljan, naći tuj većinu, koja će njoj glasovati proračun. A njoj bit će to dovoljno. Ali već ta okolnost, to protuslovlje, koje je nepojmivo u zdravom parlamentarnom življenju, govori jasnije nego li svi govori, koje se može izreći proti vladi grofa Taaffe. Desnica glasovati će za proračun, jer se boji ljevice; ljevica jer se boji desnice, ali nitko iz pouzdanja u vladu, iz osvjedočenja, da je ovaj sustav dobar i pravedan. A vlada sa svojim razdirajućim sustavom ostati će i na dulje".

„Takovoj vladi ja nedozvoljavam dispozicionoga fonda, i kad bi u mojoj moći stojalo, srušiti ju, nebih se žacao nit pred mišlju, da bi mjesto grofa Taaffe mogao uzeti gospodin pl. Plener. Mi Slaveni bi tada imali pred sobom otvorenoga protivnika. Rat bi se vodio otvoreno, častno, bez zasjeda, i mi bi znali na čem smo. Držanje moje i mojih uših sumišljenika neravna se po tom, da li je ova ili ona osoba na državnom kormilu, nego po tom, kako vlada postupa sa narodi, imenito sa našim. Pošto vlada grofa Taaffe nepoštuje prava našeg naroda, nego jih dapače umanjuje i uništuje, i proti samomu obstanku našega naroda radi, neimamo nikakova povoda da ju podupiramo, nego usuprot svo razloge stupiti proti njoj. Mi bi mogli glasovati samo za onu vladu, koja bi bila svim narodum, imenito našem, pravedna, koja nesamo da nebi radila proti njegovomu obstanku, nego za njegov duševni i materijalni razvoj".

Iza toga prelazi govornik na opisivanje stanja u Dalmaciji. Slika, koju je o njoj podao, pobudjuje općenitu senzaciju kod svih onih, koji su ga slušali, ili njegov govor čitali. Završuje svoj govor ovimi riečmi:

„Dok nebude vlada počela raditi u ovom smislu, i dok budu trajale nepravednosti, koje moradu podnašati Hrvati i u obće Slaveni monarhije, nemogu imati povjerenja u vladu, i glasovati ću s toga proti predležećemu dispozicionomu fondu. Čast mi je izjaviti to također u ime mojih klubskih drugova".

Govoru se je često povladjivalo, a na svrsi govornika čestitalo i pljeskalo — na desnici.

DOPISI.

Iz Liburnije 28. nov. 1892. — (Dalje). Zadruga broji 73 člana, a ufam se, da će se broj, ako Bog dà, povećati, jer pučanstvo malo po malo uvidja, da „Zadruga" neobstoji samo po imenu, nego da ona radi, napredujo i nastoji svimi silami okolo razvoja i napredka gospodarstva.

Dohodka imala je „Zadruga" do današnjega dana, sa članarinom, darovi i podporami for. 119, a potroška bijaše do danas 170 for. 41 nvč., t. j. potrošilo se je više nego primilo 51 for. 41 nvč. Ako ovomu dodamo dug od godine 1891, vidimo, da smo vrlo zaduženi, jer dug iznaša od prošle godine for. 110·23, a od godine 1892 od for. 51·40 imamo duga for. 169·64 do danas.

U koju svrhu se je štogod potrošilo, moći ćete točno razviditi iz blagajničkih knjiga, koje će Vam se na razgled podnesti, i koje će svaki od Vas po svojoj volji razgledati moći. Iz ovoga, što sam do sada naveo, može svatko uviditi, da financijalno stanje naše „Z a d r u g e" nije povoljno, pa kad promislimo na dug, što ga „Z a d r u g a" ima, moramo zabrinuto gledati u budućnost zadruge, jer nam se samo po sebi nametne pitanje: odkuda da namirimo potrebe; gdje da tražimo vrela, iz kojih da crpimo potrebita sredstva, pomoću kojih da nastavimo plodonosno djelovanje, koje smo započeli pred malo ne 5 godina, i hvala Bogu, pošto smo svladali toliko potožkoća, do danas dobrim uspjehom okrunili.

Smatram si dužnošću, da Vam u pravoj slici predstavim stanje naše miljenice zadruge, koja znam da Vam svim, kako

i meni samom na srcu leži. Znam, gospodo zadrugari, da shvaćate cilj zadruge, da pojmite, od kakove važnosti bijaše osnutak zadruge i da ste uvidili, da je zadruga, u ne velikom razdobju od 4½ godina razvila polag svojih sila, dosta djelatnosti, i uplivala na razvoj i napredak gospodarstva, bilo u moralnom, bilo u materjalnom pogledu.

Vi ste bili pozvani, da po svojih silah podupirate nastojanja odbora, a sa veseljem priznajem, da je svaki od Vas učinio svoju dužnost; da ste svi obljubili zadrugu kako vaše vlastito čedo, i time pospješili napredak, i omogućili uspjeh, kojeg je zadruga do sada polučila.

Obazriv se na dosadašnji vaš postupak, uvaživ vašu požrtvovnu postojanost, mislim, da je opravdana moja nada, da ćete zadrugu i u buduće podupirati, ter nastojati, da dobije novih i čestitih članova, i time omogućiti dalnji uspješan rad, od kojeg jedino ovis siguran uspjeh.

Po nas i po našu zadrugu došlo je vrieme kušnje; u toj kušnji kolebati ne smijemo, već si moramo pružiti desnice, i pod lozinkom: „Sve i svi za Zadrugu“, moramo koracati neustrašivo k našemu cilju; ta i nam mora jednom da svane zora bolje budućnosti.

Uztvrdiv, da je došlo vrieme kušnje, nisam pretjerao; niti sam tu moju bojazan izrazio bez temelja. Ne, jer moja bojazan jest žalibože temeljita, a da je tomu tako, molim da me još za kratko ali pozorno slušati izvolite, pak ćete se o mojoj bojazni osvjedočiti.

Poznato vam je svim, da je zadruga dobivala godišnju podporu od zemaljskog kulturnog vieća u Poreču, t. j. kulturno vieće dostavljalo je zadrugi svotu lovnih karta i globa, utjeranih u kotaru dotične zadruge. Ove godine ta podpora još stigla nije, niti se u obće zna, hoće li podpora stići ili ne? Gospodin predsjednik zastupao je i ove godine zadrugu kod sjednice, koja se je obdržavala u Poreču, i zabrinuto zapitao: zašto ne bijaše podpora dostavljena, hoće li dostavljena biti ili ne? Istom prilikom razložio je i razjasnio on financijalno stanje zadruge. Odgovorено mu bijaše, da treba posebnim dopisom obratiti se na zemaljsko kulturno vieće i dopisu priložiti obračun od godine 1891; tada će slediti podpora. (Obračun bijaše u ostalom dostavljen tomu vieću još u febraru!!)

(Konac sliedi.)

Franina i Jurina

Fr. Bujorno, komparo Zorzi!
Jur. Ča ti se miša u glavi?
Fr. (Odkrije se i klanja se) Bujorno, Zorzi!
Jur. (U čudu) Ljudi božji! Ča si mi, tugo moja, s pameti prišâ?
Fr. Vidin, da neznaš, kako se mora rišpondit u Bujah, ko ti ki reče: „Bujorno“! Ću te ja navnuit: „Va in malora ti kon tuti i šćavi, porko!“
Jur. Ča takovu krijancu ima troj komparo Andrija u Bujah?
Fr. Vero bi bojo, da ne bi nikad nikakove imâ!

* * *

Fr. Kamo Jure — ako Bog da?
Jur. Vero grom u Fratu, da vidim ako je on naš prijatelj va Rovinju dobro žamen pasâ.
Fr. Va dva miseca poli onoliko jočmika mogal se je dobro spratikat.
Jur. I ja mislim, da se je navadli ča će reć protezat ruke na mirne i poštene muže.
Fr. Bit će dobra lecion njomu i onim tarskim fakinom.
Jur. Vero će.

Čestit Božić!

Zemlja se snjegom pokrila,
Sveti očekuje čas,
Pjesma da opet zaori:
— Svietu se rodio Spas.

U maloj, nizkoj kolibi
Novi je ugledô dan,
Paklenskih, kletih okova
Zemski je prešao stan!

Kada će svjetlo ugledat
Osvetnik naroda mog?
— Hoće — vila mi popjeva
— Pravedan želi to Bog!

. . . . Leti mi, sitna pjesmice,
U mili poleti dom!
Nazovi Božić čestiti
Rodu ti dragome mom!

R. Katalinić-Jeretov.

Različite viesti.

Imenovanje. Zemaljsko prizivno sudište u Tratu imenovalo je gg. sudbene vježbenike Devetaka i drda. A. Antončića sudbenimi pristušnici. Čestitamo prijatelju g. Antončiću.

Prve krune. Veleuč. g. dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu, darovao je na korist „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“ dvadeset kruna u zlatu. Hvalimo srdačno g. dokteru želeć živo, da bi se ugledali i mnogi drugi u njegov primjer. Veleč. gosp. Vinko Zamlić župnik u Voloskom podario je 5 kruna.

Prijateljem i znancem veleč. g. K. Miklavčića, župnika u Žminju, javljam ovim, da njegova bolest nije tako pogibeljna, kako se je mislilo, te da je izjavio primarni liječnik u Ljubljani g. dr. vitoz Bleiweis, da imade mnogo nade, da će naš velevriedni Karlo posve ozdraviti.

Ova viest razveseliti će bez dvojbe mnogobrojne prijatelje dičnog župnika, dočim će raztužiti njegove i narodne dušmane, koji su se bezsramno i bezdušno veselili njegovoj nesreći.

Njegov prijatelj.

O konštituiranju občinskoga zastupstva u Pomjanu. Za dne 17. t. m. bijaše urečena prva sjednica novoizabranog zastupstva u Pomjanu.

U Pomjan nadošlo je svih 30 zastupnika, nu desetorica njih, talijanaški pristaše sa Marsich-om na čelu, nehtjedoše u občinsku dvoranu, već čekaše u krčmi na ono, što će se dogoditi.

Iz Kopra došao je sam kotarski poglavar, da prisustvuje sjednici. U urečeno doba našlo se u občinskoj dvorani dvadeset naših zastupnika. Kotarski poglavar, videć da talijanaški zastupnici nekane pristupiti k izboru načelnika i obć. savjetnika, sastavi sa prisutnimi zapisnik, te naloži komesaru Petrieu, da sazove u što kraćem vremenu drugu sjednicu.

U občinsku dvoranu nadošao je medjutim i vodja talijanaške stranke Marsich, koga je g. kotarski poglavar ozbiljno i strogo ukorio radi djećinskog njegovog postupanja.

Kako nam javljaju iz Pomjana sazvana je druga občinska sjednica po nekih u petak dne 23., po drugih u sriedu dne 28 t. m. K toj drugoj sjednici pozvani su isti zastupnici. Ako Talijanaši nit k drugoj sjednici nedodju, onda će bit sazvana tretja sjednica, a k njoj bit će pozvani svi naši zastupnici, i k tomu oni naši muževi za koje je naša stranka glasovala u prvom tjolu. (To je po zakonu, § 33. odnosno 20. izbornoga reda). Našim preporučamo jedino to, da budu kano i do sada medju sobom složni kao jedan muž, a napram talijanaškim ponudam i obećanjem glubi i sliepi.

Za oprost od čestitanja šalje nam veleč. g. Josip Gojtan, župnik u Kašćergi 1 for. u prilog „Bratovšćini“ poprativ svoj dar sliedećimi redki: Na mjesto dvih kruna šaljem Vam 1 for. jer ću kasno do ovih doći, a nova je godina tu. „Vivat, crescat, floreat,“ dična naša Bratovšćina. „Zrno do zrna pogača“ — poručite njezinim prijateljem. — G. Vjekoslav Spinčić for. 3., gg. Mirko i Ernesta Jelušić iz Kastva for. 2.; g. M. Mandić u Tratu for. 2. — G. Grosman Miroslav 2 for., g. Jurinac Rudolf 1 for. svi u Kastvu; g. dr. Mato Trinajstić odvjetnik v Buzetu for 2.

Iz Kastavske občine pišu nam 19 t. mj: Javljamo Vam, da si netko u gradu Kastvu zadovoljno riblje ruke. Jedna od njegovih skromnih željica mu se izpunila. — Prošli ponedjeljak ostavio je občinu veleučenjeni gospodin Antun pl. Filipović, bivši obć. tajnik. Drmalo se njegovom stolicom, kopalo i rovalo pod njim, dok evo stolica ostala prazna, na koju će nesposobniji liepo i udobno sjesti početkom budućeg godine. Želilo se to i prije, nu moralo se na časak primiriti, jer do tri puta Bog pomaže. —

Svaki, koji je upoznao gosp. A. pl. Filipovića, mora za njim žaliti. Žalibože kratko je vrieme bio medju nami! Ali i u ovo malo vromena dobar je utisak učinio na svih nas. Sviestan bio je činovnik, baš kakvih treba naša prostrana občina; u uredu nepristran i marljiv kao pčelica, a u privatnom družtvu mio i drag prijatelj. Ne da ovako govorimo u ime njegovih bližnjih prijatelja, već stalni smo, da govorimo na usta svih čestitih i nepristranih občinara kastavskih.

Pitati će tko možda: zašto se ga onda odpustilo od službe? Kratak je na to odgovor, a mnogo u sobi zadržaje: Gosp. A. pl. Filipović je stalna karaktora, muž sviestan i dušavan, koji misli svojom glavom a neće da radi proti svomu uvjerenju, kako netko drugi, trubeć u kojekakve tudje tikve i rogove. Dá, takov je on čovjek, a takovoga nemogu trpiti duševni patuljci, koji bi htjeli, da im se sve do crne zemlje klanja, da im se liže skute i koljena.

Žalimo što je sl. občinsko zastupstvo stvorilo zaključak, kojim gubi naša občina jednoga između najboljih svojih činovnika. Nu osvjedočeni smo, da će sl. obć. zastupstvo prije ili kašnje požaliti svoj korak, a spletkaru doživljemo u pamet onu grozu: „danas meni, sutra tobi“.

U nedjelju sakupilo se u Kastvu u krčmi gosp. Jelušića liepo družtvance bližnjih prijatelja gosp. pl. Filipovića, da s njim u družtvu i vriedno gospoje, sprovedu zadnje vrieme njihova boravka u Kastvu. Uz pjesmu i kićeno zdravice nadodje i ponoć, a onda sprovedu ih kući pjevajući.

Završujemo ovu viest riečima, što mu ih izrekao prijatelj u zdravici:

— — — „Idite, prijatelju drag, u užu vašu domovinu, u krasnu Dalmaciju, tu koljevku Hrvata. Žao nam je vesma, što nas tako hitro ostavljate, al nas će, a i Vas nek tješi ona poznata: „Svaka sila za tri dana“. Molim Vas, dobri prijatelju, nemojte zaboraviti Kastva, kao što ni mi Vas zaboraviti nećemo. Nemojte nam u grieh upisati nepravde, što ste ih nepravedno morali kod nas protrpiti, ta poznato Vam je, odkud vjetar puše. — Sretan Vam put u Vaš drag: zavičaj! Svevišnjega blagoslov nek Vas prati kroz cieli život u družtvu Vaše čestite gospoje. Junačko zdravlje nek Vas vierno prati, a sreća nek Vam viekom kumuje. Živili!

Zatvoreni. Mjestno redarstvo u Tratu zatvorilo je dne 20 t. m. nekoje talijanske ugrijane glave, već bi radi političkih prekršaja ili zločina. Zatvoreni su: Rogerio Bernardini i njegov stariji brat, to Cesare Cengi i Josip Carne. Sva trojica bijahu uapšeni u trgovini otca Bernardini-eva, te bijaše u njihovih stanovih premetačina. Govori se, da bijaše po zidovih Trsta u noći od 19 na 20 t. m. buntovničkih plakata. Sve to svadja se na desetgodišnjicu smrti glasovitog Oberdanka.

Hrvatska Čitaonica u Baški obdržavati će u vlastitih prostorijah glavnu skupšćinu dne 27. tek. (§ 13) u 4 sata poslie podne.

Za „Bratovšćinu“. Eto nam na vratih nove godine. Običaj je stari, da si tom prigodom jedan drugomu ustmeno ili pismeno zaželimo dobar početak nove godine. S tim je skopčano više il manje nešto truda i troška. — Zadnjih godina zavladao je kod nas u Istri vrlo krasan običaj, da se mjesto čestitanja, dičnomu mjesto troška za čestitanje, daruje plemenitoj našoj „Bratovšćini“ onu svotieu novca, što bi pojedinac potrošio na papir i bilježe i neračunav truda; da se uzmogne odkupi od čestitanja. Mi se čvrsto nadamo, da će se taj običaj i ove godine nastaviti, pak pozivljemo sve prijatelje „Bratovšćine“, da bi posegli malko dublje u žep, te podarili koju svoticu za „Bratovšćinu“. Liepše i bolje nemožemo čestitati znancu il prijatelju van tim, da pomognemo cielosti, nevoljnomu narodu, a to postizavamo tim, ako priskočimo u pomoć našoj učećoj se mladeži putem dične „Bratovšćine“. U današnjem broju počimljemo priobćivati u tu svrhu miledare, te se nadamo, da će se ovim pridružiti svi oni naši rodoljubi, koji u istinu za narod i s narodom iskreno misle i ćute.

Glavna skupšćina „Hrvatske Čitaonice“ u Mihotićih obdržavati će se dne 31. decembra 1892. na 5. sati u večer sa sliedećim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika posliednje sjednice. 2. Izvješće blagajnika za god. 1892. 3. Biranje novog odbora. 4. Razni predlozi. 5. Iza sjednice „Silvestrova večer“.

Naše krčmare i trgovce sa vinom, koji zalazo kupovati vino na Višnjanščinu upozorujemo ovim, da se čuvaju talijanaških posredovatelja i trgovaca, koji traže samo svoju korist i koji se za našimi trgovci i krčmari smiju i poruguju. Na Višnjanščini imade u naših selih: Radoši, Dokovići, Žikovoi, Brôići itd. dosta dobra vina biologa i crnoga, pa tko bi od naših trgovaca ili krčmara zašao u one strane, neka se obrati na vriednog našeg rodoljuba Antuna Radoša, posjednika u Radoših, pošta Višnjan.

Iz Pule pišu nam 20. t. m. Dne 13. t. m. preminuo je Šišanski župnik gosp. Jakov Ravnikar u 51 godini svoga života. Akoprem se nije pokojnik zanimao za budi koju političku stranku, ipak nije imao mira danju ni noćju pred „sinovima djedovske kulture“. Njima bilo je dostatno, što je bio Slavjan, a ne pristaša naših nespašanjaka. Na njegovu zadnju počast došlo je mnogo naših kmetova iz bližnje okolice, kao: Jadreških, Šikićih, Medulina i Ližnjana, a samo malo bilo je vidjeti Šišanskih zaslijepljenjaka. Mnogi se je žalostnim srcem vratio kući sa gomilo pokojnika; tù kršćanska dužnost je: želiti mu od Svevišnjega lahak i sretan počinak! Počivao u miru!

Smrću tog svećenika izpraznila se opet jadna župa u našoj biskupiji. Eto, koliko župa već je izpražnjenih! Koliko vremena očekuje se razpis istih, pa još se ništa ne vidi niti čuje! Željeti je, da se to čim prije dogodi, te da se ovdje no namjesti župnik, koji osim poznavao hrvatski jezik, kako bi to neki „italianissimi“ u Šišanu žuili, nego svećenik, koji je vješt obim jezikom pokrajine, budući imade u toj u pretežnijem broju — Hrvata.

Kad sam već kod toga, reći ću dvie i o Šišanskoj školi. Tu učionu polazi djece obih narodnosti, nu u većini je takovih, koji nit riečice talijanske ne razumiju. Ta djeca jesu iz samog Šišana, te iz obližnjih sela Jadreških i Šikićih. Roditelji njihovi prisiljeni su, da šalju svoju djecu u školu, u kojoj učitelj, kao rodjen Tirolac, ne poznaje hrvatskoga jezika.

Svatko si može dakle pomisliti kakov može biti uzgoj te nevine djećice. Mi mislimo, da, kada se je za vrieme učiteljevanja Battestina podučavalo i u hrvatskom jeziku, te budući, da se i sada nalaze kod te učione paralelka, zato taj učitelj uebi smjeo tu učiteljovati, budući ne pozna zahtjevanog jezika. Zar školske oblasti ne znaju, da imade i učitelja, koji su usposobljeni u obih zemaljskih jezicih? Ne može li pako školska oblast nikako takvoga učitelja naći, ustrojit bi se morala tu i hrvatska škola, jerbo sadašnjim postupkom ne radi se drugo, nego potaljančuje se djecu hrvatskog roda.

„Motritelj“.

Iz Višnjana pišu nam 19. t. m. Očekivao sam, g urednièe, da će Vas obaviestiti o minulih naših občinskih izborih koja učena glava, al kad neima do sada o tomu ništa u dičnoj „Slogi“, evo mene kmeta, da Vam priobćim što znadem i kako najbolje mogu.

Poznato Vam je, da su protivnici naše krvi predobili u III. i I. tielu. Žalostno je, što njim do te pobjede pomogoše i naši izvanjski kmetovi, koji bi strastveni Višnjanci bez milosrdja utopili u žlici vode. Kako je došlo do te pobjede, netreba Vam na dugo tumačiti. Kano bijesni psi letili su višnjanski gončini davno prije izbora po naših selih, a u dane izbora hvatali su naše ljude kao da imadu za te od suda ili potitičke oblasti posebne dekrete.

U gradić Višnjan nije od naših nitko mogao, koji nije imao pozivnice, došlo je talijanska fukara ulazila i izlazila po miloj volji. Na raznih stranah okolo gradića stražilo je 16 oružnika, koji nisu pušćali našim bez pozivnice u grad. Sve dane izbora šetao se po Višnjanu Kamalić, komu je služilo preko 100 sensala, čekajuć uviek na njegov mig. Izmedju ostalih izabrani su u III tielu i dva Porečana t. j. Kamalić i Sinčić, kako vidite krasna talijanska imena!

U II tielu nepomogoše našim narodnim protivnikom sve eloparije ništa, te smo tuj predobili za 22 glasa većine. U I tielu pobjedišе protivnici i to pomoćju neuredih listina i radi nemarnosti naših birača. U tom tjelu glasovaše za Talijanaše osobe, kojim ne pripada po zakonu izborno pravo. Primjarice navadjam Vam jednog umirovljenog svećenika i jednog umirovljenog učitelja. Naši svećenici bijahu zapriečeni doći k izboru, jer se je onog dana svetkovao u crkvi imendan naše prejasne cesarice i kraljice Jelisave, i tako izostalo

družtvu, sve dva po dva, kao prava braća, u županiju Pobri isto obćine, u krčmi Antuna Špinčića, da tamo sprovedu zajedno u veselju po podne. Učinili su to već i drugda. Al ovaj put učinili su nešto, što je vriedno, da se medju našimi muži nasliedjuje. Veseleć se sami, sjetili su se i onih, koji se neimaju čim veseliti; spametili su se naše učeće se mladeži. Neki su rekli da bi ljepo bilo, da štogod za našu miljenicu „Bratovšćinu“ saberu, i svi su se tomu radostno odazvali. Svaki je dao malu svotieu, i sabrali su for. 5 i 20 nč., koji su već odboru „Bratovšćine“ izručeni. To nije Bog zna kakova svota; ali ako se pomisli da su to sabrali muži, koji svaki novčić zasluže sa svojimi žuljevi, i koji nisu učili nikakovih visokih škola, onda rado priznajemo, da je to primjer, koji je vriedno, da sliede i drugi. Svake nedjelje i blagdana se naši ljudi sastaju u jednoj ili drugoj krčmi, da se malo okriepe i medju sobom razvesele. Kad bi se tako više puti sjetili „Bratovšćine“, mogla bi ona imati ljepih prinosa, i moglo bi se sve više pomagati naše siromašne učenike i učenice. Dao Bog, da nebi to bilo zadnji put i da bi ji sliedili drugi. Medjutim kličemo našim mužem iz Spinčićevo županije: Živili!

Iz Oprtlja pišu nam 26. t. m. Naši nespašeni, premda su kod zadnjih obćinskih izbora „sjajno“(?!) pobjedili, nemogu se ipak nikako umiriti. Gdjegod njim se i najmanja zgoda pruži nastoje svoje prostačtvo i divljačtvo na vidjelo iznosti. Proti našim čestitim svećenikom naperono su njihovo otrovne strielice u prvoj vrsti. Neima svećenika naše krvi, koji bi mogao proći kroz naše divljačko mjesto. O tomu pisali smo mnogo i često osobito točajem ove godine. Kao dopunjak svemu tomu izvolite priobćiti i sliedeću navalu na našeg svećenika.

Velevriedni kapelan iz Topolovca, veleć. g. Josip Knavs, jest debeo trn u peti naših iredentista. Njega imadu osobito na zubu. Toga mu netaje pred nikim i nigdje. To mu pokazaše i dne 23 sept. kadno je morao proći kroz Oprtlje, da se uputi u Motovun, kamo je bio pozvan na sud. Vozeći se dakle kroz glasovito naše gnjezdo dočekala ga u jarku blizu gradića grudska fukinčad takovim urlikanjem i žviždanjem, da se malne konji poplašiše. Sa jednoga prozora baci netko blata na konje a za kočijom bacahu kamenje, te se može g. Knavs zahvaliti Bogu, što je iznio živu glavu.

Doznav narod iz okolice za tu divljačku navalu na svoga svećenika, bijaše toli srdit i ogorčen, da je moglo doći do ozbiljnih posljedica. G. Knavs pritužio se pismeno c. k. namjestničtvu u Trstu radi te navale iztaknuv u obtužbi kako su već dje sada mirni obćinari uzalud molili, da bi se u Oprtlju radi mira i reda namjestila oružnička postaja. Na tu pritužbu dobio je putem političke oblasti u Poreču dne 17 novembra odgovor od namjestničtva, da je ostala iztraga povedena uslied njegove pritužbe radi dogodjaja u „Topolovcu“ od dne 23 septembra 1892. proti osobam, koje su mu pokazalo onom zgodom njihovo „nezadovoljstvo“, posve bezuspješna, radi česa da nemogu političke oblasti proti krivcem postupati.

Taj odgovor iznenadio je g. Knavsa silno, jer se njemu u Topolovcu ništa dogodilo nije, nit se je on proti Topolovčanom pritužio, već proti Oprtaljcem. Nemanje začudio ga je taj odgovor i s toga, što se navalu na njega riečju i činom spominje kano „nezadovoljstvo“ oprtaljskih nemirnjaka, dočim se u kaznenom zakonu takove navale sasvim drugim imenom krste. Nu tim nije još ništa pitanje rešeno.

Odbor „Hrvatske čitaonice u Medulinu“ pozivlje sve članove na redovitu glavnu skupšćinu, koja će se obdržavati u nedjelju dne 1. siečnja 1893. u 2 sata poslie podne sa sljedećim redom: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvještaj tajnika i blagajnika. 3. Proračun i obračun za ovu i drugu godinu. 4. Izbor novog odbora. 5. Razni predlozi.

Radi uvriede Njeg. Veličanstva bio je dne 27 t. m. od zemaljskoga suda u Trstu odsudjen na šest mjeseca težke tamnice Fran Coverliza, krojač i Talijan iz Pazina.

Zaplienа. Zadnji broj izvrstnoga „Slovanskoga Svota“ bijaše zaplienjem radi uvodnoga članka „Slovani leta 1892“. Uredničtvo je priredilo drugo izdanje, koje se nalazi jurve u rukuh čitatelja.

K zadnjim izborom u Pomjanu. Žablježivte, g. uredniče, i ove značajne crtice o glasovitih naših izborih, neka ostanu na uspomenu dalekom potomstvu. U I. tielu propali smo — kako je obćenito poznato; da smo pako tuj propali, nije to pripisati toliko u zaslugu talijanašem, koliko u nemar nekojim našim biračem iz rečenog tiela. Birači ti obećali su prije izbora, da će svakako birati, nu rieči ne održaše i tako ostaše Talijanaši u većini. U ostalom izmedju izabranih zastupnika u tom tielu imade vriednih muževa naše krvi, za koje se nadamo, da će se prvom zgodom odkrižati od koparskih smušenjaka i smutljivaca, te da će se pridružiti braći po krvi i po jeziku. Čujte još ovu: Jedna vriedna žena iz Krkavca odvratila je baš po mužku nekomu šarenjačkomu prodancu, koji je došao u Krkavce te ju porugljivo izazvao rekuć: prišal sam prasce kupovati. Pametna žena će na to prodancu: Znam, znam. mrcinu sto kupoval i prodal, ma za pitomnjake nimate novca!

Iz Kanfanara pišu nam 20. decembra. Mnogi se još sada spominju radošću i zahvalnošću bivšega našega, sad umirovljenog učitelja i orguljaša g. Gauli-ja. On bijaše u svoje vrieme i obć. tajnik, a sadašnji (a ne više budući) obć. načelnik ima mnogo toga njemu zahvaliti, da je ono, što je dandanas. A kakovu zahvalnost je primio zato od njega? O tom znadu ovdje ovrkutati i vrebci. Budući da je imao ovdje dvie kćeri udate, ostao bi bio i u miru ovdje do smrti, nu videć, da ima dva zeta, od kojih jedan ni u snu rad nevidi one, koji bar misle hrvatski, a drugi da je sa šaranjači, zapusti ono mjesto, gdje je toliko godinâ vjerno služio kao učitelj, orguljaš i obć. tajnik, te se vrativ u svoju domovinu, u divnu Goricu, gdje neka ga Bog uzdrži još mnoga ljeta u zasluženom miru. On bijaše uzoran otac svoje obitelji, koji je točno vršio svoga stališa dužnosti, kao i svoga katoličkog značaja. Njega se vidilo u crkvi i onda, kad nije imao na orgulje igrati, te pomagaše pjovati na misi i na večernji. Njega nasljedova drugi učitelj, Dalmatinac, komu, kako te ide, se je izručila i služba orguljaša. Da se je očutila velika razlika medju njim i Saulijem u svakom obziru, to je uvidio i svaki najzadnji seljak. Dobili smo u to vrieme izvrstnu i značajnu učiteljicu (za koju još i danas svaki pravi prijatelj naše mladeži plaće) a i ona bijaše progonjena te ostavi svoje volje mjesto, gdje je vidila, kako jedan drugoga viditi nemože, i da mu, koliko više može, naškodi. Idimo dalje. Da su se obć. tajnici mienjavali pod sadašnjim načelnikom kroz 10 godina, kao i ministri u Španjolskoj, svakomu je poznato. Nu najmudriji izmedju svih jest sadašnji obć. tajnik. Neznamo, kako su naša gospoda (koliko ih je?) doznala za taj veleum, koji se je sakrivao u Vižinadi, te su ga napokon našli, pa hajde kočijom pohoditi ga, moliti, neka dodje ovamo, da spasi kraljestvo, da mu bude polje, nego doma (gdje za nj nisu marili) te znajuć, da igra nešto na orguljah, obećali mu i orgulje! A mudar bijaše on. Videć da se ovdje mienjaju tajnici, kao i marčeno vrieme, učini ugovor za 6 godina, da ga nemože nijedan potjerati, ili ako ga potjeraju, da mu se izplati ava svota, koja ga još ide do svršetka njegove 6 godišnje službe.

A sad, kako se vidi, dosadilo mu ovdje, te bi rado razrušiti ugovor. Tako božе, da bi bio jur razrušen, a on daleko od ovdje, tada možda bismo imali mir ovdje. I radi orguljanja bi bilo želiti, da nas zapusti, ili ako ne, da igra onaj, koji bi igrati imao t. j. učitelj. Dok je igrao učitelj, barem su djeca pjevala u ljetu na misi, a sad toga nije; dok je igrao učitelj, nije se čulo nepristojnih i dvojbenih koračnica u crkvi, kako mi je kazala osoba, kojoj se može vjerovati i što smo pripravni i prisegom potvrditi. Po mojem znanju orgulja posvuda učitelj, ako je sposoban, nipošto pako osobe, koje jesu samo do plaće, a orguljanje „seccatura“. Dakle, zašto si prouzoe službu, ako ti nije do toga, da ju savjestno ovršiš. Da je on gospodar i da neima straha od nikoga, vidi se iz toga, što nepita ni nejavi svomu crkvenomu poglavaru, kad nemari doći u crkvu, nego si misli: „distrigève voaltri, mi son stufo“ oslanjajuć se pri tom na svoje tobož pokrovitelje. Da on svoje dužnosti nevrši kao orguljaš, o tom se govorilo toliko puta medju pukom i da mu mora biti jako težko naučiti se jednu crnu misu, ili pak je nesposoban zato; a igrali su Sauli i Valeš i sami pjevali, ali gosp. Zoilo bi se previše utrudio ili svoj glas pokvario. Stvar će biti novoga obćinskoga zastupstva, da o tom pitanju ozbiljno promisli i da odpravi čovjeka, koji se dosad nije potrudio naučiti jezik puka, koga služi te da orgulje dadu opet onomu, komu idu t. j. učitelju, da uči djecu i da neostane sav naraštaj — tup.

O konštituiranju novoga obć. zastupstva nezna se još ništa. Vidi se iz toga, da bi neki još radio kakav dan grijati načelničku stolicu, a najviše žao će biti onomu samo dotle kod „rampe“ ako nebude išlo po njegovoj volji, što se ufamo, da ne bude.

Mnogo imade toga još u biesgah, nu za danas pustimo to. Nebudu li protivnici mirovali, uloviti ćemo ih u toliko, da bude puna glava kakovu godinu, a pogladiti ćemo s njimi zajedno još kakovoga veličastnoga gospodina, koji misli, da je njemu i njegovo svojte prijateljom sve dozvoljeno. Viditi i čuti će dokazo i svjedoke, kojih nebude veseo ni on, ni njegovi šarenjački prijatelji ovdje, a toliko manje presv. biskup.

Ljepa starost. Ovih božićnih blagdana preminula je u selu Frančići, obćina Kastav, djevojka Matejka Dubrović u dobi od 96 godina. Na Ivanju sprovidjen bijaše sv. sakramenti za umiruće u selu Trtni, ista obćina, starac Anto Osojnak u dobi od 96 godina. Pripoviedaše nam, da je bio taj starac ove godine prigodom ženitbe svoga unuka tako vesco, da je od veselja zaplesao.

Pod kapelaniju Rukavac, kamo spadaju i navedena sela, imade starica između 80—90 godina, koje oprte breme na ledja kano da im je 20—30 godina.

Iz Medulina pišu nam 28. t. mj. Velikom mukom primio sam slabo moje pero u ruke, da opišem stanje našeg puka ovdje u Medulinu.

Počet ću najprije sa našim družtvom „Čitaonica“, koje tu obstoji već blizu dvie godine. Članova bilo je na početku djelovanja tog družtva prilično broj, tako da je baš krasno bilo vidjeti, kako napreduje. Taj napredak vidio se i u tom, što smo već bili namislili sagraditi „Narodni Dom“ pomoću dohodaka članarina i pomoću darova članova i drugih rodoljuba, koji nam u ljepom broju toj krasnoj namisli u pomoć priskočiše. Nu pred nekoliko vremena zavladala je neka struja, koja je počela kvariti naše račune, tako da se sada nalazimo na slabih nogah, pa predvidjam i tožku i žalostnu redovitu glavnu skupšćinu, koja će se obdržavati svršetkom toga mjeseca ili početkom drugoga. Govori se naime, da će izstupit članova, koji su valjda od koga na to nagovoreni. Čuo sam od mladića, da će ih prilićan broj izstupiti, pa kad ih bude volja, da će se sakupiti i prirediti kakov ples ili koju drugu „fraju“ u kući našeg narodnog protivnika. Ja mislim, da oblast toga nebi imala dopustiti, nego samo onda, ako bi to bilo kakvo posebno družtvo pod drugim imenom. Tom našem „suhonji“ se valjda mješa u glavi, kako bi uveo i u ovom našem mjestancu kukvu „Legu nazionale“ ili budi što slična, što pako nebi bilo drugo, nego samo demonštracija proti našoj „Hrvatskoj Čitaonici“.

Veleuč. moj gospodine! Ja već dugo vremena predvidjam nesreću, koja će zadesiti naš puk, ne bude li se drugačije s njim postupalo. Oni, koji bi morali biti prvaci i glavari puka, ti ga vode za nos ili ga posve zanemaruju. Pred nekoliko mjeseci otišli su neki seljani u Poreč do nadpastira moliti ga, da izvoli župu razpisati i da nam dade čestita župnika. On im odgovori, da je „guveran“ sa sadašnjim župe-upraviteljem zadovoljan, pa zato mu se neda odstraniti ga.

Odkuda, kako i zašto je s njim „guveran“ zadovoljan, tumačite si sami. Bojeći se ipak, da će ga biskup premještiti, nastoji, da predobije za sebe sa podpisi većinu puka, čega neće nikada postignuti.

Taj gospodin nije članom naše čitaonice niti drži bilo koju hrvatsku novinu, a naš narodni pokret zanima ga manje nego li Kinezo. Potužiti mi se je, veleučastni gospodine, i na mlitavost nekojih naših rodoljuba, koji bi mogli i morali nam ostalim u radu, požrtvovnosti i rodoljublju prednjačiti. Ti spavaju, a protivnik bdije. Svi morali bi odlučno ustati na obranu naših prava i svetinja, a s protivnikom niti u vriemo mira prijateljevati il bratiti se. Na nego dakle, gospodo prvaci, bili crkveni bili svjetovni. Puk od Vas imade pravo tražiti, da ga dovedete po stalnoj i čvrstoj stazi k duševnom i tjelesnom boljku. Tko je pošten i valjan, on se taj svetoj dužnosti ototi nemože. Budimo medju sobom složni i jedini; izbjegavajmo protivnike roda i jezika, pošto smo izgubili nadu, da bi se dali ikada poboljšati. Oni su izgubljeni za uviek za sve što je pravedno i poštono: daleko njim dakle kuća!

Nova knjiga za hrvatski puk! Knjižara Dioničke tiskare u Zagrebu pozivije na predbrojbu na novu knjigu za hrvatski puk, koju je napisao g. Petar Tartaglia, a „Matica Hrvatska nagradila pod naslovom „Poljodjelstvo najdičnji zanat“. Ova je knjiga pod štampom te se pozivlje ovim na predbrojbu.

Zadnja je ova knjižica: zabavnim i ugodnim čitanjem podučiti svoj puk. Ona nije kakva suhoparna poljodjelska razprava, nego zanimiva povjest poljodjelske jedne obitelji, koja razboritom radnjom, pa redom, poštenjem i uztrajnošću dodje do blagostanja i zadovoljstva.

U knjizi je poučnih poljodjelskih i obrtničkih pravila, kano i liepih primjera za težake, gospodare, boljare itd., a nadahnuta je čistim hrvatskim domoljubnim duhom. Pisac je nastojao ljepim primjerima dokazati, kako se može ugodno živjeti i na selu, jer premda poljodjelstvo iziskuje truda kano i umnoga rada, ipak poljodjelcima pruža sredstva takova zadovoljstva, neodvisnosti i blagostanja, kakva bi možda zaludo tražili u velikim gradovima i kod drugih družtvenih stališa.

U Italiji, a osobito u Francezkoj, velikim se uspjehom izdavaju sada mnoge knjige, kojima je zadaća, da ugodnim i zabavnim štivom puk poučavaju, znanstvene pravila shvatljivim načinom mu razjasne a moralna i patriotična mu čuvstva nadahnu, pa baš za tim je pošao i gosp. Tartaglia svojom knjigom „Poljodjelstvo najdičniji zanat“. — Ciena je knjizi 60 nč.

„Matica Hrvatska“ dotiskala je svoje ovogodišnje knjige, i to na broju njih devet:

1. Hoić: Slike iz obćega zemljopisa: Knjiga treća. Sa 74 slike i tri zemljopisne karte. (Poučna knjižnica XVII.) 8-na VIII. 268 str.;

2. Mignet: Poviest francuzke revolucije od god. 1789. do god. 1815. Preveo, pripomenkom i kazalom popratio Ivan Rabar. (Svjetske poviesti knjiga XI.) 8-na XXII. 394 str.;

3. Antologija Hrvatska. Umjetno pjesničtvo starijega i novijega doba. Sastavio Hugo Badalić. vel. 8-na XIX. 310 str.,

4 Novak: Pod Nehajom. Pripovijest iz senjskoga života. (Zabavna knjižnica DXLV—CXLVII.) 8-na 693 str.;

5. Carić: Kristof Kolumbo i otkriće Amerike. Sa 51 slikom i geografskom kartom Kolumbovih putovanja. 8-na IV. 237 str.;

6. Tomić J. E.: Pastorak. Pučki igrokaz u četiri čina. (Zabavna knjižnica CXLVII—CXLIX.) 8-na 142 str.;

7. Šandor Gjalski: Osvit. Slike iz tridesetih godina. (Zabavna knjižnica CLX—CLIII.) 8-na 351 str.;

8. Smičiklas i Marković: Matica Hrvatska od god. 1842. do god. 1892. Spomen-knjiga. Sa dvanaest slika i jednim snimkom rukopisa. vel. 8-na XVI. 338 str.;

9. Plutarh: Izabrani životopisi. Dio prvi. Životopisi znamenitih Grka. Preveo, uvod i bilješke napisao Stjepan Sore. (Prievoda grčkih i latinskih klasika svezak deveti.) 8-na XIII. 297 str.

Prvih osam knjiga dobivaju članovi „Matice“ uz obični godišnji prinos (uplaćujući utemeljitelji uz prinos od dva obroka po 5 for., a članovi prinosnici uz prinos od 3 for.), a devetu kao nakladninu „Matice“ uz cienu od jedne forinte.

Pošto se je do danas od proštogodišnjih 6.833 člana-prinosnika tek njih jedna trećina prijavila i svoje prinose amo dostavila, to se najuljudnije gg. družtveni povjerenici „Matice“ umoljavaju, da se sa prijavami članova i sa dostavom njihovih prinosa koliko moguće požure, jer se inače i uz najbolju volju „Matice“ sa dieljenjem dotično razošiljanjem ovogodišnjih knjiga za koji dan neće moći započeti.

„Matica Hrvatska“ nije štedila napose ove godine — slaveć petdesetgodišnjicu svoga obstanka — ni truda ni troška, da ovogodišnjim svojim književnim darom (kako se mogu članovi družtveni i iz samih naslova knjiga uvjeriti) i što se tiče obilne izvorna sadržaja, znatne broja, velika obsega i ukusna izdanja knjiga prema našim književnim prilikam i najstrožije zahtjeve svojih članova u svakom obziru podpuno zadovolji, pak zato pouzdano i s njekom pravom očekuju, da će se i ove godine ne samo proštogodišnji članovi „Matice“ odazvati, nego da će i mnogi novi članovi „Matici“ pristupiti, da se uzmognu i mnogo veći troškovi nego drugih godina za ove knjige namiriti i dalnji družtveni prosvjetni rad krepko i odvažno nastaviti.

Naklada ovogodišnjih knjiga „Matice“ je ravnih dovoljna tisuća (o jednu tisuću veća nego prošle godine) otisaka, to će se primati članovi i slati im knjige, dok samo budu zalihe knjiga, — i to onim redom, kako se članovi prijave i svoje prinose uplate. Na ovo se naročito gg. družtveni povjerenici i članovi „Matice“ upozoruju, da nebi uslied zakasnjele prijave i uplate članarine — kako se je slučilo i prošlih dviu godina — i mnogo stariji članovi-prinosnici ostali bez knjiga, — a uprava „Matice“ nemože i nesmije ni uz najbolju volju inače postupati, nego da knjige „Matice“ medju članove-prinosnike onim redom razpačava, kako se isti prijavljuju i svoje prinose uplaćuju.

Pošto je uprava „Matice“ vanredno obterećena i posve zapremljena poslom oko razpačavanje to se umoljavaju i gg. povjerinici i članovi „Matice“, da se glede v e z o v a ovogodišnjih „Matičinih“ knjiga i s k l j u č i v o na družtvenoga knjigovežu gosp. Ivana Schneidera (Frankopanska ul.) obraćaju.

U Zagrebu, na badnji dan god. 1892.

Uprava „Matice Hrvatske“.

Razprava proti jednom magistratnom činovniku u Trstu. Danas se vodila razprava proti gradskom prisjedniku g. dr. I. A r t i c e radi uvriede poštenja počinjenu tim, što je predbacivao odborniku G. konsumnega družtva u Rojanu, koji mu je predložio s l o v e n s k i s a s t a v l j e n u m o l b u, da družtvo radi za Rusiju, da tjera za Rusiju politiku, te da će izgubiti čak i vjeru, i to samo s toga, što mu bijaše predložena slovenska molba.

Družtvo zastupao je odvjetnik g. dr. G. Gregorin a obtuženika g. dr. Hortis.

Obtuženi bijaše odsuđjen na globu od for. 50 i na platež parničkih troškova.

Žepni učiteljski koledar za g. 1893, što ga izdaje „učiteljsko družtvo požeške doline“, dotiskavava se u tiskarskom zavodu Drag. Albrechta u Zagrebu, ter će se ovih dana razašiljati štovanomu učiteljstvu. Naglašujemo osobito, da je odbor ročenoga družtva uložio sve svoje sile, da koledar i za buduću godinu bude što bolji i savršeniji. U njem će biti obilna i liepa gradiva, koje će svakoga učitelja zadovoljiti. — Odboru je pošlo za rukom, ter je za taj koledar dobio — osim točna popisa učiteljstva Hrvatske i Slavonije — i posve točne opise posestrime Dalmacije i I s t r e, pak B o s n e i H e r c e g o v i n e, kojim je popisom koledar prema lanjskomu obećanju odbora znatno upodpunjem, akoprem mu format i debljina neće biti veća, već će biti posve shodan za žep. Vezan će biti ukusno i liepo. Ciena mu je 1 for. Upozorujemo naše cienjeno učiteljstvo na tu knjižicu, koja — obzirom na njezinu praktičnu vriednost i korist, a na nizko udarenu novčanu cienu — zaslužuje osobitu pažnju slavnoga učiteljstva. Predbrojiti se može svatko kod u p r a v n o g a o d b o r a u č i t e l j s k o g a d r u ž t v a p o ž e ž k e d o l i n e u Požegi.

Izašao je broj „I s k r e“ 19—20 sa sledećim sadržajem: „Talijanski roman“, piše Jakša Čedomil. — „Zuvko Atlagić i Rade naimar“, narodna pjesma iz Bosne, priobćio Abduselam beg Hrasnica. — „Preljubnica“, dramatička crta, R. Katalić Jeretov. — „Iz književne ostavštine M. V. Ivanova. „Iz tudjine“. „U gondoli“. — † Marko Vuletić Ivanov — osmrtnica — U smrt M. V. Ivanova. R. Katalinić-Jeretov. — „Odaliskina“, pjesma, Ljubomil. — „Magle“. — „Virgo“. Preveo R. Katalinić Jeretov. — Književne viesti. — Preporučamo i našim čitateljem taj poučno-zabavni i liepo uredjivani list, koji stoji na godinu samo 3 for., a za djake i učitelje for. 2. — Predplatu prima urednik „Iskre“ g. Nikola Š i m i ć u Zadru.

„Vienac“ br. 50. od 10. prosinca izišao je s ovim sadržajem: Šemsudin. Napisao Vladimir Borota. (Nastavak.) — Pjesnički album. Spjevali Jovo Dragić, R. Katalinić-Jeretov, Riza beg Kapetanović i Stjepko Španić. — Osvrt na 25-godišnjo djelovanju akademije. Naertao i besjedio dr. Fr. Rački. — Listak: K slikam. Književnost. Svaštice. — Sliko: Župna crkva sv. Blaža u Zagrebu. Nacrt J. Vancaša. — „Vienac“ izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na četvrt godine 1 for. 50 nč., poštom 1 for. 75 nč. Svi do sada izišli brojevi mogu se dobiti.

Lutrijski brojevi

Dne 24. decembra

Trst	85	31	57	38	28
Linc	17	47	10	82	55

Dne 28. decembra

Prag	3	26	15	29	61
Hermanstadt	85	50	88	77	51

Javna zahvala.

U blagotvorne svrhe hrvatskog pripomoćnog družtva u Boću naročito u svrhe utočišta, koje podržavamo za hrvatske djake visokih škola, primismo od vrlo uvažene obitelji blagopokojnog gospodina opata i župnika dra. Stjepana Pogledića u Zagrobu a na ruke p. n. gospodina dra. Miljana Amruša 100 for.; nadalje od slavnog ravnateljstva prve pučke dalmatinske banke u Spljetu 30 for.; od visokorodjene gospodje N. N. u Osieku (tvrdja) 20 for.; od slavnog upraviteljstva občine Makarske 100 for.; od p. n. gospodina dra. Milana Amruša u Zagrobu 5 for.; od gosp. P. V. Milovića, trgovca u Milni 5 for.; od slavnog uredničtva „Prijatelja Naroda“ u Zagrobu 5 for. i od gosp. Franje Arnolda, kr. javnog bilježnika u Zagrobu 5 for.

Plemenitim darovateljima bit će dalnji narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav k hrvatskom djačtvu a mi jim se što srdačnije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo
u Boću 17. prosinca 1892.

Predsjednik: *Dr. K. Kozlić*, dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

„Slovanski Svet“,

ki izhaja od novega leta 1893 na 20 velikih straneh po dvakrat na mesec, zagovarja *nacijonalno autonomijo* vsakega naroda in historično državno pravo vseh narodov avstro-ogerskih, specijalno tudi *hrvatsko pravo*, katero vključuje tudi *Slovence*, potem povrat cirilometodijeske cerkve v uniji z Rimom *za zapadne Slovane, občeslovanski jezik za znanstvene svrhe*. priobčuje beletristiko tudi v *cirilici* in v raznih slovanskih jezikih, priobčuje jugoslovanske pesmi, razgovore o jugoslovanski epiki, kritiko o beletristiki slovanski. črtice iz literaturnih zgodovin slovanskih, beleži kulturne stvari in važne dogodke iz vseh slovanskih zemelj ter navaja književnost in časopise vseh slovanskih literatur, red cerkvenimi vprašanji bode l. 1893 razpravljal zgodovino cirilometodijske cerkve med Jugoslovani, torej zlasti *med Slovenci in Hrvati*. Iz epiških pesmij se bodo razpravljal značaj Kraljevića Marka.

Zajedno bode „Slovanski Svet“ na posebnih prilogah prinašal *inserate*, osobito *o literaturi* vseh Slovanov.

„Slovanski Svet“ stoji na leto 4 gld., na pol leta 2 gld., na četrt leta 1 gld.; za učiteljstvo in dijaštvo 40 kr. manj na leto. Naročnina se pošilja uredništvu v Trst.

Uredništvo „Slovanskega Sveta“.

Fran Epron

ulica Arcata.

Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 31—52

Privilegovane škropilnice proti peronospori inženirja Živica, so spoznane kot najboljše, ker so najprostejše, najbolj trdne in trpeče; najbolj lahko in hitro v rabi, ker porabijo najmanj tekočine in ker pri vsem tem najmanj stanejo. Podpisana tvrdka jih pripravlja zavolj toga v mnogom številu za prihodnjo spomlad ter pošilja, že zdaj prospekte in cenike brezplačno vsakemu, kdor se oglasi in oddaja obrazce. Priporoča tudi drugo svoje blago in razna svoja dela.

Živic in družb.

v TRSTU, ulica Zonta 5,

inženirski urad, zaloga strojev in dotičnega blaga, zastop tovarnic, mehanična delalnica. 5

Ulica sv. Katerina br. 3

Bogat izbor

pečata od kaučuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urede, razna urezivanja, kovnih tablica za stanove, kliše, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, crnila neizbrisivog za pečato itd. za najniže cienе. — Preprodavači i agenti dobiju dobar popust. U pokrajinu idu pošiljke uz pouzeća.

G. BATTARA i dr.

TRST 31—52

ulica sv. Katarine br. 3.

Tvornica pečata i sličnih predmeta.

LJEKARNA

A. KELLER

ex Rondolini

utemeljena godine 1769.

TRST,

Via Riborgo br. 13.

Razprodaje sledeće o s o b i t o s t i: Glasovite i prave flašire iz Brošlje, Zeljozo-Malessi. Obično bakalarevo ulje; isto olje sa jodom i željezom. Eliksir Cocca okriepljujući i probavljajući. Eliksir China proti groznici. Anaterinsku vodu za usta. Tekući sapun proti ozeblinam. Obće poznatu vodu katrama i ustrcivanja katrama. Kašicu proti potajnim bolestim. Indijsku esencu, ljek proti zuboboli. Ekstrakt Tamarinda sa Antila. Vino sa Chinom poput Marsale okriepljujuće žoludac Prašak za zube bieli i ružičasti. Prašak ciparski bieli i crveni itd. itd. Glavno skladište rogatačke kisolice kneza Esterhazy. 24—27

NB. Primaju se naručbe za tuzemstvo uz pogodbo povoljne i uz pouzeća.

U radionici klepara

GIUSTO BIASUTTI

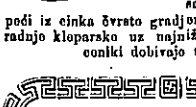

opunomoćenoga graditelja vodovoda u željeznih cievih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skladištu kupelji u posudah, sa stolicom sa ili bez poći iz cinka čvrsto zgotovljene, te izvadja i druge radnje kleparske uz najniže cienе. Ilustrovani coniki dobivajo se gratis. 31—52

Jedino družtvo pločara

Petar Levichnik i dr.

Osobiti ovršitolji radnja cementom postignuv u tom do sada svuda najbolji uspjeh, o čemu posjeduju mnogobrojne svjedočbe za izvedeno razno sustavo shodova, kamenica za bašče itd. itd. Izvadjaju cementiranje zidova, izvana to iznutra jamčeć za nepromočivost; nadalje bilo kakvo shodište u cimentu P o r t l a n d sa kamenjem bilo koje boje i mramora, obavljaju laštenje shodova to odstranjenje vlago i smrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cienе. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaciji, Istri itd.

Za naručbe dosta je napisati dopisnicu.

Svaka radnja je zajamčena.

U nadi, da ćemo biti radnjami počašćeni kano do sada, bilježimo se sa štovanjem

Družtvo pločara
PETAR LEVICHNIK i dr.
Ulica M a d o n n i n a br. 21, I. kat, 52—30 vrata 11.

Drogerija

Augusta Rizzoli-a

ulica Malcanton br. 13 u TRSTU

skladište svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih crnila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 30—52

Zaspanci izključeni.

Amerik. ura budilica skoro 20 cntm. visoka for. 1.88 sa kolodarom for. 2.50, svietoća po noći 50 nvč. više. Novost: Ura budilica sa bilom ½ i ¼ ure, bogato pozlačena i cisolirana for. 7. Nikel obična remontoirka za gospodu kristalnim staklom for. 4. sa trostrukim pokrovom for. 5.50. Remontoirka za gospodje i gospodu se pravim pucirnim srebrnim poklopom for. 6.50, sa trostrukim poklopcem for. 8. Remontoirke za gospodje i gospodu crnim ocelovim poklopcem for. 6, sa trostrukim poklopcem for. 8. Garancija 2 godine. Ilustrovan tvornički list badava.

Emil Mayer.
3—6 Reč I. Schottenring 33.

Nič več kašlja!

Balzamski petoralski prah

ozdravi svaki kašalj, plućni i bronkijalni katar a dobije se u oldkovanoj lekarni

PRAXMARER (telefon 207) „Ai due Mori“
TRST: Piazza grande. 30—52

Poštarsko pošiljke odprema se odmah uz 55 nvč. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevarom.

Drogerija

Arturo Fazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.

Velik izbor mineralnih voda, sumeljenih boja na ulju najfinije vrsti; crvene, žute, zelene, višnjevo i crnu po 28 nvč kilo. Olovno bjelilo po 32 nvč. kilo; cutijno bjelilo najfinije po 40 nvč kilo. Osim toga velik izbor bojah na vodu i kistova svake vrsti po cienah, s kojimi nije moguće konkurirati.

Skladište glasovitog pokrepitolja od Kwizda (Korneuburger Viehnährpulver) za životinjo. Izbor mirodija, boja, liekova — skladište sumpora i modre galice za porabu kod traja. Naručiteljem daje se brezplatna poraba telefona. 26—52

Pisarna za oglase

za katoliške liste in poljudne spise

Huberta Friedla

na Dunaju V.

prosi krbuje uvrščenje oglasov (reklam) v vseh katoliških listih tu- in inozemstva. Inserent si pribrani po tem zavodu pri naročilih različnim časopisom ne le t r u d a in č a s a, ampak dobi gotovo tako n i z k e c e n e, kakor da je naročil neposredno. Izbirajo se p r a v i, to je p r i m e r n i časopisi, sestavljajo se teksti oglasov na najboljše mesto ter preskrbljajo oličnéji po cenah, kolikor stanejo zavod sam. Seznami časopisov in proračuni stroškov dopošljajo se po želji (1 marka za 10 nvč.)

Povlaštena mejnarodna agencija za potovanje

z dekretom kr. ug. vlade 26/4 1891. št. 1799, P. S. III. 46—52

Dragotin Pirelli

(Carlo Pirelli) — Reka, Via del Lido 537 vis-à-vis il molo Adamich.

Prodaja voznih listov:

za vsako mesto preko morja ali kopnega (listki za II. razred po znižani ceni.) Izdaja liste za tja in nazaj za jedno leto z obrestmi po 20%, in to po ceniku, katerega si bodi evropskega ali amerikanskega družtva.

Izdaja vozne listke (biglietti di passaggio) za Ameriko: preko Havre, preko Anverse, preko Bremena, preko Hamburga, preko Liverpoola, preko Glasgowa i preko Southamptona. — Za Afriko: preko Genove, preko Marsilje, preko Liona, preko Londona i preko Darmouthа — Za Australijo: preko Genove, preko Bremena, preko Anverse i preko Hamburga. — Za progo Iquique (ltd.): preko Genove i Montevideu, preko Hamburga uprav kroz Magelanovo tjesno i progom Hamburg, Colon (Colon, Panama, z železnice) Panama, Iquique, ltd. prek morja po znižani ceni.

Potnikom ni treba, da zahtevajo navedeno vožne karte, niti da mislijo za razrede ali položaje kaparo. Dosti je, da dojdejo k agenciji na Reki ter da tu kupijo karte, potem morejo v vsakem mestu ostati, kjer jim je drago od kjer odhaja parobrod ob dneh), dočenih mu od agencije. Agencija bode pazila na točna odhajanja, vrhu tega je v komunikacijl z vsemi mesti in vsemi družtvi: In kjerkoli se oglasijo potniki, gledati če na to, da ne bodo trošili za čakanje, ampak posilo se jih bode takoj v oni kraj, od koder najpoprej odide parobrod, priporočujoč jih samo takim družtvom, koja skrbe za dobro hrano na parobrodu. — Jamči se za točen odhod, kakor je označen na potni karti in povrnje se stroški, ako se zakasni po krivdi agencije, t. j. ako ne prispe o pravem času v določeno mesto, vzled tega, ker se je agencija zmotila v računjanju, koliko časa traja železniška vožnja ali pa, da ni več prostora na parobrodu. — Ker imamo agencijo v New-Yorku drugo agencijo za spedicijo po vsej Severni Ameriki, izdajala bode reška filijalka karte po najnižji ceni za vsako mesto v Severni Ameriki

Za vsako odredjeno mesto izdava ta agencija vozne karte.

Gori omenjena agencija daje pojasnila glede cene, kakor glede dneva in mesta odhoda.

Preskrbija zaboje

za prtljago in blago za vsako mesto, po morju ali po kopnem. Zavezuje se poizvedovati o vsaki stvari, koja bi se bila morda izgubila ali pozabila po poti v Ameriko ali kam drugam.

Izdavatelj i odgovorni urednik **Mate Mandić.**

Tiskara Dolanc.